



Societatea Română de Statistică

**Constantin ANGHELACHE
Mădălina Gabriela ANGHEL**



**Agenția Română de Asigurare
a Calității în Învățământul Superior**

**Iordan PETRESCU
Emilia GOGU**

EVOLUȚIA CENTENARĂ A ÎNVĂȚĂMÂNTULUI ÎN ROMÂNIA



Redactor: prof. univ. dr. Constantin ANGHELACHE

Coperta: Mihai GĂZDARU

Revizie text: Carmen ȚĂRANU

Tehnoredactare computerizată: conf. univ. dr. Emilia GOGU
conf. univ. dr. Mădălina Gabriela ANGHEL

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Evoluția centenară a învățământului în România / Constantin Anghelache,
Iordan Petrescu, Mădălina Gabriela Anghel, Emilia Gogu. -
București : Editura Economică, 2018
Conține bibliografie
ISBN 978-973-709-845-0

I. Anghelache, Constantin
II. Petrescu, Iordan
III. Anghel, Mădălina Gabriela
IV. Gogu, Emilia



Societatea Română de Statistică

Constantin ANGHELACHE
Mădălina Gabriela ANGHEL



**Agenția Română de Asigurare
a Calității în Învățământul Superior**

Iordan PETRESCU
Emilia GOGU

EVOLUȚIA CENTENARĂ A ÎNVĂȚĂMÂNTULUI ÎN ROMÂNIA



ISBN 978-973-709-845-0

Copyright © Editura Economică, 2018

Autorii sunt responsabili de clarificarea dreptului de utilizare
a informațiilor cuprinse în lucrare.

Comenzi la:

Editura Economică Distribuție

Casa Presei Libere, Corp A1, Etaj 3, Cam. 48-49

014820, București, Sector 1

Oficiul poștal 25, Ghișeul 1, Căsuța poștală 31

e-mail: comenzi@edecon.ro

Tel.: (+4) 031.432.96.02; Fax: (+4) 021.210.73.10

<http://www.edecon.ro>



Societatea Română de Statistică



**Agenția Română de Asigurare
a Calității în Învățământul Superior**

Despre autori

Constantin ANGHELACHE

Prim-vicepreședintele Societății Române de Statistică, prof. univ. dr. la Academia de Studii Economice București și Universitatea „Artifex” din București

Iordan PETRESCU

Președintele Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Superior, prof. univ. dr. la Universitatea Tehnică de Construcții București

Mădălina Gabriela ANGHEL

Vicepreședinte al Societății Române de Statistică, conf. univ. dr. la Universitatea „Artifex” din București

Emilia GOGU

Expert evaluator al ARACIS, membru al Societății Române de Statistică, conf. univ. dr. la Academia de Studii Economice București

**Această carte este dedicată tuturor celor care au inspirat,
au dat viață și au contribuit la edificarea
sistemului național de învățământ.**

Cuprins

Abrevieri	15
Prefață	17
Introducere	19

Capitolul 1

Caracteristici, particularități și evoluții ale învățământului în România

în perioada timpurie până în 1918	27
1.1. Aspecte generale	27
1.2. Evoluția învățământului primar rural și urban în 1885-1915	28
1.3. Evoluția învățământului superior în perioada 1899-1915	32
1.3.1. Facultățile de Medicină, Medicină Veterinară și Farmacie	33
1.3.2. Facultățile de Știință din București și Iași	37
1.3.3. Facultățile de Drept din București și Iași	39
1.3.4. Facultățile de Litere și Filosofie din București și Iași	40
1.3.5. Facultatea de Teologie din București	42
1.3.6. Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București	43
1.3.7. Academiile de Muzică și Artă Dramatică din București și Iași	44
1.3.8. Academiile de Arte Frumoase/Școala de Belle-Arte din București și Iași	46
1.3.9. Învățământul superior agricol din București 1862-1915	47
1.3.10. Școala Națională de Poduri și Șosele din București 1881-1887	48
1.4. Învățământul superior în context structural și teritorial	48
1.5. Gradul de cuprindere a populației în sistemul educațional în perioada 1899-1914	51

Capitolul 2

Evoluția învățământului primar, normal, secundar și profesional în perioada interbelică **55** |

2.1. Particularități ale sistemului de învățământ în perioada interbelică	56
2.2. Repere statistice privind instruirea publică în perioada interbelică	58
2.2.1. Populațiunea României în perioada 1918-1938	59
2.2.2. Școalele de copii mici	63
2.2.3. Învățământul primar	65
2.2.4. Situația școlilor primare particulare	77
2.2.5. Învățământul secundar și profesional	79
2.3. Examenul de maturitate în perioada 1925-1938	83
2.4. Învățământul particular în Vechiul Regat, Basarabia, Bucovina și Transilvania în perioada 1930-1937	86
2.5. Învățământ teologic, agricol și de subingineri	89
2.5.1. Seminariile teologice în perioada 1928-1937	89
2.5.2. Școalele agricole în perioada 1926-1937	90
2.5.3. Școala de Subingineri de Lucrări Publice din București în perioada 1933-1940	93
2.5.4. Școala de Subingineri Electromecanici din Cluj în perioada 1933-1940	94

Capitolul 3

Evoluția învățământului superior și special în perioada interbelică	99
3.1. Cadrul general al sistemului de învățământ superior și special	99
3.2. Personalul didactic, studenți înscriși și absolvenții pe specializări	104
3.3. Evoluția învățământului superior pe facultăți și instituții în perioada 1918-1939	112
3.3.1. Facultățile de Medicină: din București, din Iași și din Cluj	113
3.3.2. Facultatea de Medicină Veterinară din București	118
3.3.3. Facultățile de Farmacie: din București, din Iași și din Cluj	119
3.3.4. Facultățile de Științe: din București, din Iași, din Cluj și din Cernăuți	122
3.3.5. Facultățile de Drept: din București, din Iași, din Cluj, din Cernăuți și din Oradea	126
3.3.6. Facultățile de Litere și Filozofie: din București, din Iași, din Cluj și din Cernăuți	131
3.3.7. Facultățile de Teologie: din București, din Iași, din Cernăuți și din Chișinău	135
3.3.8. Academii de Înalte Studii Comerciale și Industriale: din București și din Cluj	138
3.3.9. Academii de Înalte Studii Agronomice din București și Cluj. Facultatea de Științe Agronomice din Chișinău	142
3.3.10. Academia de Arhitectură din București	144
3.3.11. Școala de Conducători, Desenatori și Arhitectură din București	146
3.3.12. Academii de Muzică și Artă Dramatică: din București, din Iași, din Cluj. Conservatoriul din Cernăuți	146
3.3.13. Academii de Arte Frumoase/Școli de Belle Arte: din București, din Iași și din Timișoara	148
3.3.14. Școlile de Politehnică: din București și din Timișoara	149
3.3.15. Institutul Superior de Educație Fizică și Sport din București	152
3.4. Gradul de cuprindere a populației în sistemul de învățământ superior în perioada 1918-1937	153
3.5. Învățământul superior în timpul celui de-al Doilea Război Mondial	155

Capitolul 4

Evoluția învățământului preuniversitar în România în perioada 1946-1989	159
4.1. Particularități ale sistemului de învățământ	160
4.2. Gradul de cuprindere a populației în sistemul educațional	161
4.3. Finanțarea învățământului	163
4.4. Evoluția învățământului pe nivele educaționale	167
4.4.1. Învățământul preșcolar	167
4.4.2. Învățământul primar și gimnazial	169
4.4.3. Învățământul liceal	171
4.4.4. Învățământul profesional	175
4.4.5. Învățământul tehnic, de specializare postliceală și de maiștri	177

Capitolul 5

Evoluția învățământului superior în perioada 1946-1989	185
5.1. Instituțiile de învățământ superior în perioada etatizată	185
5.2. Nivelul și gradul de cuprindere a populației în sistemul universitar	187
5.2.1. Evoluția studenților pe specializări	191
5.2.2. Evoluția absolvenților pe specializări	196
5.3. Prezentarea și analiza sistemului de învățământ superior pe centre universitare	200
5.3.1. Centrul universitar București	207
5.3.2. Centrul universitar Iași	209

5.3.3. Centrul universitar Cluj-Napoca	211
5.3.4. Centrul universitar Timișoara.....	213
5.3.5. Centrul universitar Craiova	215
5.3.6. Centrul universitar Brașov	217
5.3.7. Centrul universitar Galați	219
5.3.8. Centrul universitar Târgu Mureș	221
5.3.9. Institutul Cărbunelui din Petroșani.....	222
5.3.10. Universitatea „Petroil-Gaze” din Ploiești.....	224
5.3.11. Centrul universitar din Sibiu	225
5.3.12. Universitatea din Pitești	227
5.3.13. Universitatea de Nord din Baia Mare.....	228
5.3.14. Universitatea „Eftimie Murgu” din Reșița	230
5.3.15. Universitatea din Hunedoara.....	231
5.3.16. Universitatea „Ovidius” din Constanța	232
5.3.17. Activitatea universitară din Suceava	234
5.3.18. Activitatea universitară în Oradea.....	236
5.3.19. Activitatea universitară în Bacău	237
5.3.20. Activitatea universitară în Arad, în Brad și în Câmpulung Moldovenesc.....	239

Capitolul 6

Evoluția sistemului de învățământ preuniversitar în România de după 1990	243
6.1. Particularități ale sistemului de învățământ preuniversitar în perioada 1990-2018	243
6.2. Gradul de cuprindere în învățământ a populației	246
6.3. Activitatea sistemului pe nivele educaționale	251
6.3.1. Învățământul preșcolar, primar și gimnazial	251
6.3.2. Învățământul liceal și profesional	256
6.4. Absolvenți pe nivele de educație preuniversitare.....	260
6.5. Analiza promovabilității examenului de bacalaureat.....	262
6.5.1. Sesiunea specială de bacalaureat.....	263
6.5.2. Statistica examenului de bacalaureat pe sesiuni și promoții	263
6.5.3. Statistica examenului de bacalaureat pe total.....	267
6.5.4. Absolvenți pe filiere: tehnologică, teoretică și vocațională.....	270

Capitolul 7

Evoluția învățământului superior în perioada 1990 – 2017	281
7.1. Particularități ale sistemului de învățământ superior	281
7.2. Cuprinderea populației în sistemul de învățământ superior	284
7.3. Învățământul superior pe forme de proprietate	287
7.4. Învățământ superior pe regiuni de dezvoltare	294
7.5. Activitatea sistemului de învățământ superior pe județe/centre universitare	304
7.5.1. Municipiul București.....	307
7.5.2. Județul Alba	311
7.5.3. Județul Arad	313
7.5.4. Județul Argeș.....	315
7.5.5. Județul Bacău	317
7.5.6. Județul Bihor	319
7.5.7. Județul Brașov	321

7.5.8. Județul Caraș-Severin.....	323
7.5.9. Județul Cluj	325
7.5.10. Județul Constanța	327
7.5.11. Județul Dâmbovița.....	330
7.5.12. Județul Dolj	331
7.5.13. Județul Galați	333
7.5.14. Județul Gorj.....	335
7.5.15. Județul Hunedoara.....	337
7.5.16. Județul Iași	339
7.5.17. Județul Ilfov	342
7.5.18. Județul Maramureș	343
7.5.19. Județul Mureș	345
7.5.20. Județul Neamț.....	347
7.5.21. Județul Prahova	348
7.5.22. Județul Satu-Mare	351
7.5.23. Județul Sibiu.....	353
7.5.24. Județul Suceava	356
7.5.25. Județul Timiș.....	357
7.5.26. Județul Vâlcea	360
7.6. Sucursale teritoriale sau centre teritoriale învățământ la distanță.....	362
7.6.1. Județul Bistrița Năsăud.....	364
7.6.2. Județul Botoșani	366
7.6.3. Județul Brăila	367
7.6.4. Județul Călărași	368
7.6.5. Județul Covasna	369
7.6.6. Județul Giurgiu.....	371
7.6.7. Județul Harghita	371
7.6.8. Județul Ialomița	372
7.6.9. Județul Mehedinți.....	373
7.6.10. Județul Olt	374
7.6.11. Județul Sălaj	375
7.6.12. Județul Teleorman	376
7.6.13. Județul Vaslui.....	378
7.6.14. Județul Vrancea	378

Capitolul 8

Nivelul și profilul sistemului de învățământ în anul centenarului.....	385
8.1. Analiza activității educaționale în România în anul școlar/universitar 2017-2018	385
8.1.1. Repere privind activitatea școlară/universitară în anul 2017-2018	386
8.1.2. Populația școlară pe niveluri educaționale ISCED.....	389
8.1.3. Personalul didactic pe niveluri educaționale ISCED 2011.....	395
8.1.4. Baza materială	397
8.1.5. Numărul absolvenților pe niveluri educaționale și domenii de formare	398
8.2. Analiza sistemului universitar nivel ISCED 6 – programe de studii de licență	402
8.2.1. Componenta Sistemului de Învățământ Universitar în anul 2017-2018	403
8.2.2. Structura ofertei universitare pe instituții de învățământ superior	405
8.2.3. Numărul cadrelor didactice pe instituții de învățământ superior.....	418

8.2.4. Numărul de studenți înmatriculați la programele de studii de licență	423
8.2.4.1. Numărul studenților înmatriculați pe universități	425
8.2.4.2. Numărul studenților înmatriculați pe domenii de studiu și formare	429
8.3. Analiza sistemului universitar nivel ISCED 7 – programe de studii de masterat	432
8.3.1. Oferta programelor de studii universitare de masterat	433
8.3.2. Numărul de studenți înmatriculați la programele de masterat.....	441
8.3.2.1. Numărul studenților masteranzi înmatriculați pe universități	444
8.3.2.2. Nivelul și structura studenților masteranzi pe domenii de studiu și de formare	449
8.4. Analiza sistemului universitar nivel ISCED 8 – programe de studii de doctorat	454
8.4.1. Oferta universitară a școlilor doctorale pe IOSUD	455
8.4.2. Numărul de coordonatori de doctorat pe IOSUD.....	465
8.4.3. Numărul de studenți înmatriculați la doctorat	468
8.4.3.1. Numărul doctoranzilor înmatriculați pe IOSUD	470
8.4.3.2. Numărul doctoranzilor înscriși pe domenii de studiu și de formare	475
8.5. Evoluția absolvenților de studii superioare pe domenii de studiu și de formare, și pe regiuni de dezvoltare	477

Capitolul 9

Sistemul educațional românesc în contextul sistemului de învățământ european.

Formarea profesională a forței de muncă.....	491
9.1. Stadiul implementării Strategiei Europene 2020 în domeniul educației și formării profesionale în România.....	491
9.1.1. Abandonul prematur al educației și formării profesionale	493
9.1.2. Ponderea persoanelor în vârstă de 30-34 de ani cu studii terțiare	497
9.1.3. Ponderea adulților segmentul de vârstă 25-64 care ar trebui să participe la învățarea pe tot parcursul vieții	501
9.1.4. Copii cu vârste între 4 ani și vârsta pentru începerea învățământului primar obligatoriu, care trebuie să participe la educația timpurie	503
9.1.5. Mobilitatea în străinătate a studenților de învățământ terțiar	505
9.1.6. Ponderea absolvenților angajați (20-34 de ani) care au părăsit educația și formarea.....	513
9.1.7. Ponderea tinerilor de 15 ani care nu au suficiente cunoștințe de citire, matematică și știință	515
9.2. Educația și pregătirea profesională – priorități ale statelor membre ale Uniunii Europene.....	517
9.2.1. Învățământul preșcolar, primar, gimnazial și liceal în statele Uniunii Europene.....	518
9.2.2. Comparații internaționale privind învățământul superior.....	521
9.2.2.1. Studenții înmatriculați la programele de studii de licență.....	524
9.2.2.2. Studenții înmatriculați la programele de studii de masterat.....	528
9.2.2.3. Studenții înmatriculați la programele de studii de doctorat	530
9.2.3. Analiza comparativă a absolvenților de studii de licență, masterat și doctorat pe specializări ISCED F-13	532
9.2.3.1. Absolvenți de studii de licență	533
9.2.3.2. Absolvenți de studii de masterat	537
9.2.3.3. Absolvenți de studii de doctorat.....	541
9.2.3.4. Analiza comparativă a absolvenților din România, Cehia, Germania și Polonia.....	545
9.3. Finanțarea învățământului și a cercetării în statele membre UE în perioada 2010-2017.....	550
9.3.1. Cheltuielile cu educația – prioritate națională.....	552
9.3.2. Cheltuieli interne brute pentru cercetare și dezvoltare	555

9.4. Formarea profesională a pieței muncii.....	561
9.4.1. Ponderea forței de muncă cu studii terțiare.....	561
9.4.2. Ponderea tinerilor cu vârste între 15-24 ani care nu sunt în educație, angajare sau formare.....	563
9.4.3. Rata șomajului absolvenților de studii terțiare	566
9.4.4. Rata de ocupare a absolvenților recenti de studii terțiare – 20-34 ani.....	567
Bibliografie	571

ABREVIERI UTILZATE

Abreviere	Semnificație
ANC	Autoritatea Națională pentru Calificări
ANCS	Autoritatea Națională pentru Cercetare Științifică
ANOSR	Alianța Națională a Organizațiilor Studențești din România
AR	Academia Română
ARACIS	Agentia Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior
BFUG	Bologna Follow-up Group – Grupul de urmărire a implementării Procesului Bologna
BIBNAT	Biblioteca Națională a României
CEAC	Comisia de Evaluare și Asigurare a Calității
CEC	Cadrul European al Calificărilor
CNATDCU	Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare
CNCSIS	Consiliul Național pentru Cercetare Științifică în Învățământul Superior
CNDIPT	Centrul Național pentru Dezvoltarea Învățământului Profesional și Tehnic
CNFIS	Consiliul Național pentru Finanțarea Învățământului Superior
CNR	Consiliul Național al Rectorilor
CTR	Consiliul Tineretului din România
ECTS	Sistemul European de Credite de Transfer și Acumulare
ECVET/ SECTEFP	Sistemul european de credite transferabile pentru educație și formare profesională
EHEA	European Higher Education Area – Spațiul European al Învățământului Superior
EEA	Zona economică europeană
ENQA	The European Association for Quality Assurance in Higher Education – Asociația Europeană pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior
EQF/CEC	Cadrul european al calificărilor pentru învățare pe tot parcursul vieții
ESU	European Students' Union – Uniunea Europeană a Studenților
EUA	European University Association – Asociația Europeană a Universităților
EURASHE	European Association of Institutions in Higher Education
EURYDICE	Network on Education Systems and Policies in Europe
IIS	Instituție de Învățământ Superior (Universitate)
INS	Institutul Național de Statistică
IOSUD	Instituție Organizatoare de Studii Universitare de Doctorat
IOSUM	Instituție Organizatoare de Studii Universitare de Masterat
ISCED	Clasificarea Internațională Standard pentru Educație
ISE	Institutul de Științe ale Educației
ISCO	Clasificarea Internațională Standard a Meseriilor
IT	Departamentul pentru Tehnologia Informației
MECTS	Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului
MEN	Ministerul Educației Naționale
RMUR	Registrul Matricol Unic al Universităților din România
SACE	Serviciul de Asigurare a Calității în Educație
SEIS	Spațiul European al Învățământului Superior
SNIS	Sistemul Național de Învățământ Superior
UEFISCDI	Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării
UEFISCSU	Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior și a Cercetării Științifice Universitare
UNESCO	Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură
UNICEF	Fondul Internațional pentru Urgențe ale Copiilor al Națiunilor Unite

Prefață

Lucrarea *Evoluția centenară a învățământului în România* se dorește a fi o monografie în date și cifre care ar permite factorilor decidenți precum și celor interesați să obțină informații statistice în strânsă corelație cu faptele și evenimentele istorice, ale sistemului de învățământ românesc din ultimii 100 de ani.

Reforma învățământului românesc a început în perioada domnitorului Alexandru Ioan Cuza care aprobă prima Lege a Instrucțiunii Publice, ce reglementa într-o manieră modernă, organizarea și funcționarea sistemului educațional și prin care s-a generalizat învățământul obligatoriu de patru clase, un lucru rar în Europa acelor vremuri. Anii care au urmat au fost marcați de multe alte reforme, printre care cea a ministrului educației de la acea vreme Spiru Haret, demarează un ambițios program reformă și modernizare în învățământ. Programul lui a implicat deschiderea de nenumărate școli în zona rurală și practic a creat premisele învățământului superior tehnic românesc.

După Marea Unire, învățământul românesc din perioada interbelică a întâmpinat foarte multe dificultăți. În primul rând, acesta s-a lovit de sistemele diferite de învățământ din Bucovina, Transilvania și Basarabia, unde influența austriacă, ungară și rusească și-a imprimat valorile culturale specifice.

Drept urmare, se poate aprecia că formarea și dezvoltarea sistemului de învățământ românesc au fost influențate, în perioade oarecum distincte, de trei mari școli:

- A. În perioada interbelică, de *Școala Franceză* – cu o puternică orientare spre valori culturale, artă, literatură, istorie, democrație, filosofie, rafinament etc.
- B. În perioada 1930-1944, de *Școala Germană* cu precădere în domeniul tehnic.
- C. După cel de-al Doilea Război Mondial, de *Școala sovietică – rusă* – cu incontestabile valori și contribuții în științele exacte: matematică, fizică, chimie etc.
- D. În prezent este mai greu de definit care sunt influențele. Există un curent al școlilor *americane* și *englezești*, cu o puternică orientare spre cercetare, de asemenea a celei existentă în nord-vestul Europei precum școala *finlandeză* bazată pe metode și tehnici didactice și pedagogice novatoare.

Accelerarea procesului de modernizare a societății, eliberarea marilor energii spirituale încătușate de-a lungul secolelor de dominație străină, strângerea laolaltă, pentru prima dată în istorie, a tuturor forțelor spiritualității românești, asigurarea unei baze materiale mai solide, climatul optimist generat de Marea Unire, setea de cultură a poporului au permis realizarea unui adevărat salt calitativ în domeniile învățământului, științei și culturii, înregistrându-se unele performanțe cu adevărat europene și chiar mondiale.

Mircea Eliade aprecia că „spre deosebire de înaintașii noștri, care se născuseră și trăiseră cu idealul întregirii neamului, noi nu mai aveam un ideal de-a gata făcut la îndemână”. În opinia sa: „*Eram prima generație românească necondiționată în prealabil de un obiectiv istoric de realizat*”. Ca urmare, „*aveam datoria să lărgim considerabil orizontul cultural românesc, deschizând ferestre către universuri spirituale rămase până atunci inaccesibile*”.¹

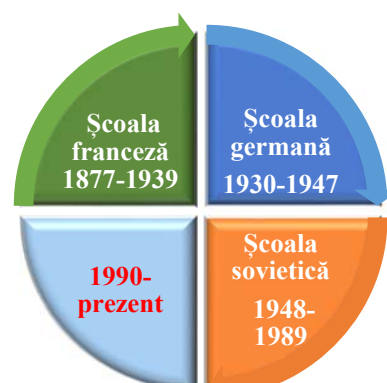


Figura 1. Influențe în formarea și dezvoltarea școlii românești

¹ Mircea Eliade, *Profețism românesc*, vol. I, Ediție Dan Zamfirescu, Editura Roza Vânturilor, București, 1990, pp. 11-16.

Astfel, reforma învățământului românesc a continuat și mai intens după Marea Unire, când se considera că învățământul și cultura sunt elementele de constituire a națiunii.

Marii reformatori ai învățământului românesc au fost: Spiru Haret, ministru al Învățământului în trei mandate, între anii 1877-1910, precum și doctorul Constantin Angelescu, ministru al Învățământului între anii 1924-1932. Primul dintre aceștia a elaborat în anii 1898-1899 legile învățământului, prin care se acorda învățătorilor și profesorilor de toate gradele un statut deosebit și răspundere pe măsură. Conform concepției lui Spiru Haret, învățământul reprezenta un instrument fundamental pentru formarea, educarea și progresul națiunii.

Perioada de după cel de al doilea Război Mondial poate fi împărțită în trei perioade distincte, marcate de cele trei reforme ale învățământului. Prima dintre ele a fost reforma din 1948-1949, care în esență a instalat un sistem copie a sistemului educațional din URSS, cea de-a doua a fost de reforma din 1958, care a liberalizat mai multe segmente ale sistemului de învățământ, precum și cel de-al treilea din 1972, care din nou restricționa sistemul și readucea ideologia național-stalinistă în sistemul educațional. Această reformă urma modelul schimbărilor din societatea românească.

După evenimentele din 1989, sistemul de învățământ românesc a intrat într-un continuu proces de reorganizare care a fost atât laudat dar și criticat. În conformitate cu Legea Educației Naționale nr. 1/2011, sistemul de educație românesc este reglementat de către Ministerul Educației Naționale și fiecare nivel de educație are propria sa formă de organizare și este subiectul legislației în vigoare.

Lucrarea de față se dorește a fi o statistică istorică² a învățământului în România, care să permită cititorului, să coreleze informații statistice cu fapte și evenimente istorice, privind formarea și dezvoltarea sistemului de învățământ în România mai bine de 100 de ani.

Pentru a surprinde cu acuratețe evoluția sistemului de învățământ pe o perioadă seculară, lucrarea a fost structurată într-o succesiune logică pe patru etape socioistorice, respectiv: Perioada timpurie a învățământului din România până în anul 1918; Perioada interbelică și cel de al II-lea război mondial – anii 1918-1947; Perioada societății etatizate – anii 1946-1989 și Perioada modernă, anul 1990-prezent.

Pentru fiecare etapă temporală se prezintă particularitățile sociopolitice ale sistemului de învățământ și reperi statistice ale stării și evoluției unor indicatori specifici, sub formă de serii de date și reprezentări grafice, realizate în baza datelor oficiale preluate din anuarele statistice ale Institutului Național de Statistică. În acest sens, autorii au extras și structurat un set de indicatori de bază care vizează principalele caracteristici ale sistemului național de învățământ precum: numărul de copii/elevi/studenți înmatriculați pe nivele educaționale, personalul didactic, numărul de absolvenți și aspecte financiare.

Generoasa statistică istorică a Institutului Național de Statistică, diverse studii și documente din arhive, ne-au permis să reconstituim în timp o serie de indicatori specifici relevanți pentru caracterizarea faptelor și evenimentelor pe o perioadă de 100 de ani.

Autorii au dorit să mențină și să utilizeze în analiză interpretările și denumirile indicatorilor cu care a operat statistica oficială în perioadele respective.

Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior prin rolul și misiunea asumată, dorește să continue să promoveze valorile naționale, principiile etice ale sistemului de învățământ românesc și să asigure recunoașterea Sistemului Național de Învățământ Superior din România în contextul globalizării.

Jordan PETRESCU

² Statistica istorică este o știință ce permite istoriei să obțină concluzii cantitative în legătură cu faptele și evenimentele istorice din prezent și trecut.

Introducere

Lucrarea *Evoluția centenară a învățământului în România* este prima apariție complexă de acest gen pe care a văzut-o lumina tiparului în România.

Autorii, în demersul lor, au plecat de la importanța deosebită pe care o reprezintă educația, indiferent de perioada de timp la care ne referim, pentru a asigura o populație sănătoasă din punct de vedere psihico-medical dar sănătoasă și din punct de vedere al cunoștințelor solide, bazate pe studii și pe desfășurarea educației în sistemul național.

Nu trebuie să omitem, atunci când citim această lucrare, importanța celor care au făcut primii și următorii pași în a consolida și dezvolta sistemul de învățământ românesc.

Abordarea poate fi efectuată în cele mai diverse modalități, dar autorii s-au axat pe o prezentare decurgând din factorul timp, în care determinante sunt situația internă și situația mai largă, europeană. Învățământul românesc a făcut pașii care se impuneau pentru a ajunge în consonanță cu ceea ce se întâmplă pe plan european.

De-a lungul timpului, școala românească a dat și a înregistrat în panoplia marilor gânditori o seamă de personalități care și-au impus punctul de vedere și au adăugat la sistemul de învățământ românesc câte ceva, ajungând la forma pe care o întâlnim astăzi.

Nu putem omite să menționăm rolul lui Alexandru Ioan Cuza care, deși pe o perioadă de timp scurtă, a dispus și a realizat o restructurare a învățământului românesc, aducându-l mai aproape de ceea ce se întâmpla pe plan european.

Spiru Harret este un alt gânditor cu merite deosebite în așezarea învățământului pe treptele timpului, dar în deplină concordanță cu ceea ce se întâmpla prin alte țări.

Unirea de la Alba Iulia a fost un moment interesant și foarte important pentru consolidarea statului unitar român din toate punctele de vedere. O serie de gânditori, de oameni de mare valoare, cu care se mândrește națiunea română, și-au pus amprenta în această problemă esențială, cea a educației naționale.

Ne putem aminti de o serie de politicieni care au contribuit la evoluția educației naționale. Nu putem să-l neglijăm pe Constantin Angelescu, care are merite deosebite cu privire la cursul evoluției învățământului de toate gradele din România. Dacă am aminti numai faptul că acesta a fost cel care a fundamentat necesitatea examenului de bacalaureat, pe care l-a impus, și tot ne dăm seama de viziunea, perseverența cu care a acționat.

Duca, Ghica, Brătienii și multe alte personalități nu au pierdut din vedere nevoia ca școala românească să fie programată, structurată și să urmeze un curs ascendent pentru a ridica România la un nivel de „națiune educată” din punct de vedere științific și cultural. Este locul să precizăm că și Regele Ferdinand I, denumit „Întregitorul”, a avut contribuții în acest domeniu.

Din școala românească, personalități cum sunt: Nicolae C. Paulescu – inventatorul insulinei, Victor Babeș – creatorul vaccinului antirabic, Ana Aslan – pion al gerontologiei, Aurel Vlaicu cu Traian Vuia și Henri Coandă – pioneri ai aviației, Gogu Constantinescu – inventatorul sonicității, Hermann Oberth – autorul primelor rachete balistice, Anghel Saligny – pionier al tehnicii mondiale în construcția podurilor, Nicolae Teclu – chimist cu recunoaștere mondială, George Emil Palade – laureat al Premiului Nobel, Ioan Cantacuzino – fondatorul școlii românești de imunologie, Grigore Antipa – inițiatorul dioramelor biologice, Emil Racoviță – fondatorul biospeologiei; Ștefan Odobleja – descoperitorul ciberneticii. De asemenea, nu putem omite să menționăm și alte personalități ale vieții cultural-științifice, cum sunt: Nicolae Iorga, Mircea Eliade, Dimitrie Gusti, George Enescu, Dinu Lipatti, Constantin Brâncuși, Nicolae Grigorescu și alții, au fost mințile luminate care au erupt în plan european, au adus cinste și măreție pentru națiunea lor.

Din analiza întreprinsă, după un studiu foarte larg de bibliografie, cuprinzând lucrări anterioare, anuarele statistice de la începuturi și până în zilele noastre, am reușit, sperăm noi, să dăm o imagine complexă a evoluției și consolidării sistemului de învățământ românesc.

Pentru a da, cu claritate, o imagine asupra demersului nostru precizăm că tot ceea ce am menționat, selectat și inclus în această carte, are la bază numai și numai prevederi ale surselor de date, surselor bibliografice studiate și, mai ales, cifrele cuprinse în anuare de-a lungul timpului.

Orice eventuală nepotrivire între ceea ce autorii au scos în evidență pe baza bibliografiei studiate, eventuale alte amănunte care nu sunt cuprinse în aceste date, nu pun în evidență insuficiența bibliografică și credem că nici nu sunt de natură să diminueze în vreun fel modul de prezentare a entităților pe nivelele de educație națională.

Pentru a fi o lucrare cursivă, ușor de interpretat, am găsit de cuviință să structurăm lucrarea în nouă capitole. Precum în matematică, în teoria celor trei puncte care se pun în șirurile de numere, și în cazul lucrării considerăm că nouă a fost numărul ce mai adecvat de capitole, pentru a cuprinde în mod logic și corelat, evoluția învățământului românesc, de la începuturi până în zilele noastre.

În acest sens, deși lucrarea se numește și se dorește a fi una centenară, nu puteam omite faptul că și până în anul 1918 a existat învățământ românesc care a avut unele caracteristici și care au fost incluse în Capitolul I, pe care l-am intitulat „*Caracteristici, particularități și evoluții ale învățământului în România în perioada timpurie, până în anul 1918*”. În acest capitol am pornit de la aspectele generale care caracterizau societatea românească la timpul respectiv, punând accentul apoi pe evoluția învățământului primar, rural și urban care își are geneza încă din anul 1885. Ne-am oprit la anul 1915, adică înaintea primei conflagrații mondiale, punând pe hârtie ceea ce am considerat că era semnificativ în perioada respectivă.

Demersul a continuat cu prezentarea evoluției învățământului superior, începând de prin anul 1889, tot până în 1915, identificând fapte care puse în cifrele date de bibliografie relevă modul în care în această perioadă se creau și se așezau fundamentele unor instituții de învățământ superior. Ne referim la unele dintre acestea, cum ar fi facultățile de medicină, medicină veterinară și farmacie, facultățile de știință din București și Iași, facultățile de drept din București și Iași, facultățile de litere și filozofie din București și Iași, Facultatea de Teologie din București, Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București, Academia de Muzică și Artă din București și Iași, Academiile de arte frumoase/ Școala de Belle Arte din București și Iași sau despre învățământul agricol din București, care își are originea în anul 1862, ca start evolutiv.

Din simpla enumerare a instituțiilor de învățământ superior, fondate cu ceva timp înainte de 1918, observăm că majoritatea se localizează în București și Iași, capitalele celor două provincii românești care, la 24 ianuarie 1859, au creat prin unirea lor, Statul Român. Din acest punct de vedere, leagănul de cultură și știință s-a localizat în cele două orașe-metropolă, din cele două provincii românești.

Evoluție a fost în această perioadă și în Transilvania, dar întrucât actul unificator s-a produs la 1 Decembrie 1918, am considerat că este bine să ne referim la acestea, după actul de întregire a învățământului, prin întregirea teritorială a României.

În continuare, în acest capitol, am prezentat și evoluția învățământului superior în contextul structural teritorial al României din acea perioadă. Încheiem acest capitol prin a prezenta gradul de cuprindere a populației în sistem educațional, în perioada 1899-1914.

Capitolul al II-lea, intitulat „*Evoluția învățământului primar, normal, secundar și profesional, în perioada interbelică*” are semnificația sa, în sensul că între cele două războaie mondiale frământările sociale, economice, dar și problematica europeană au impus o serie de condiționări, pe care evoluția sistemului național de educație nu le-a putut ocoli și le-au sintetizat în modul în care s-a impus această evoluție. În acest capitol am analizat particularitățile sistemului de învățământ în perioada interbelică, sugerând și concluzionând prin cifre care au fost evoluția și efectul demersurilor care s-au făcut în România. Ne-am oprit apoi asupra unor repere statistice privind instruirea publică în perioada interbelică.

Avizăm cititorul că, în o serie de aprecieri și exprimări în acest capitol ca și altele care vor urma, am utilizat limbajul colorat și frumos al timpului, cum ar fi „populațiunea”, „școale” și altele. Aceasta nu pentru că ar fi fost dificil să le expunem altfel ci, mai mult din dorința de coloratură frumoasă pe care mersul prin istorie ne-a oferit-o.

În cadrul acestor repere statistice, autorii s-au așezat cu temei pe prezentarea unor aspecte privind: populațiunea României în perioada 1918-1938, școalele de copii mici, învățământul primar, situația școalelor primare particulare și învățământul secundar/profesional.

Credem că datele selectate sunt suficient de grăitoare pentru a arăta care era situația din acest interval de 20 de ani pe care l-a parcurs România și, o dată cu ea, și evoluția învățământului la nivelele despre care am amintit.

Am insistat în a prezenta că examenul de maturitate, care a funcționat în perioada 1925-1938, este izvorul, dacă nu baza, examenului de bacalaureat care a devenit condiționare a atestării nivelului de pregătire pe care l-au parcurs absolvenții școlilor echivalente liceelor. Am menționat rolul pe care l-a avut Constantin Angelescu, cel care a fundamentat necesitatea examenului de bacalaureat.

Nu puteam trece fără a zugrăvi în termeni, fie și sumari, situația învățământului particular în Vechiul Regat. Ne-m referit la situația învățământului din Basarabia, Bucovina și Transilvania, în perioada 1930-1937. Cele trei provincii ale regatului românesc au avut unele particularități pe care sperăm că am reușit să le identificăm și să le prezentăm așa cum se cuvine, pentru a se înțelege trecerea prin timp și efectele măsurilor întreprinse spre binele învățământului românesc.

Continuăm cu învățământul teologic, agricol și de subingineri care reprezintă un capitol esențial în complexitatea învățământului românesc. Astfel, ne-am referit la seminariile teologice din perioada 1928-1937, la școalele agricole în perioada 1926-1937, școala de subingineri și lucrări publice din București în perioada 1933-1940 sau școala de subingineri electromecanici din Cluj în perioada 1933-1940.

Am ales spre exemplificare aceste patru domenii pentru a releva evoluția învățământului preuniversitar până la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial.

Capitolul al III-lea se intitulează „*Evoluția învățământului superior și special în perioada interbelică*”. În spiritul tratării unitare în fiecare capitol a aspectelor specifice unei perioade de timp, am prezentat cadrul general al sistemului de învățământ superior și special, ne-am referit la personalul didactic și studenții înscriși, absolvenții pe specializări, dorind să evidențiem elementele semnificative care și-au pus pecetea pe aprecierea modului în care s-a desfășurat și a evoluat învățământul superior din România reîntregită.

Ne-am oprit asupra evoluției învățământului superior pe facultăți și instituții în perioada 1918-1939 cu gândul de a pune în evidență modul în care a evoluat pe întregul teritoriu al României învățământul superior. În acest sens, am selecționat 15 astfel de instituții, acoperind întreaga structură teritorială a României dar, oarecum, și întreaga structură pe domenii și specializări în care a funcționat învățământul superior din România.

Gradul de cuprindere al populației în sistemul de învățământ superior în perioada 1918-1937 sau învățământul superior în timpul celui de-al Doilea Război Mondial vin să concretizeze situația, evoluția și nivelul pe care învățământul superior din România s-a așezat.

Capitolul al IV-lea, „*Evoluția învățământului preuniversitar în România în perioada 1946-1989*”, are o serie de particularități. Nu dorim, în acest studiu pe care l-am întreprins, să evidențiem aspecte pozitive sau negative în legătură cu evoluția învățământului din România în perioada sistemului etatizat, dar am dorit să prezentăm sistemul preuniversitar ca evoluție în această perioadă de timp.

Abstractizăm și nu facem referire la unele evoluții sau influențe pe care le-a suferit învățământul preuniversitar din România în timpul scurs din 1946 până în 1989, ci doar redăm cifre, facem aprecieri localizate la condițiile temporale.

Astfel, au fost pe larg prezentate particularitățile sistemului de învățământ preuniversitar în această perioadă, punând accentul pe gradul de cuprindere a populației în acest sistem educațional. Se va releva, în mod cert, faptul că în prima perioadă a fost o luptă aprigă pentru eliminarea analfabetismului, pentru sporirea cuprinderii populației în sistemul de învățământ și multe alte aspecte.

Ne-am referit și la finanțarea învățământului pentru că, specific acestei perioade, era faptul că întregul învățământ era finanțat de la bugetul de stat. Suficient sau insuficient, această formă de evoluție a sistemului de educație națională a fost specifică și și-a adus și unele contribuții la realizarea unui nivel general de educație a întregii populații de vârstă învățământului preuniversitar.

În continuare, ne-am referit în detaliu la învățământul preșcolar, învățământul primar/gimnazial, învățământul liceal, învățământul profesional și învățământul tehnic, de specializare postliceală și maiștri. Trebuie să facem o subliniere, că în această perioadă de timp a apărut ca formă de educație și pregătire a tinerei generații pentru câmpul muncii, învățământul tehnic de specializare postliceală și maiștri.

Pot fi interpretări, pot fi aprecieri, dar datele noastre și aprecierile din text se referă strict la evoluția și la rolul pe care l-au avut întrucâtva, mai ales învățământul profesional, la care s-au adăugat ulterior formele de specialitate, învățământul postliceal și de maiștri, care au pregătit, în termen relativ scurt, contingente ale forței de muncă cerute de nivelul de dezvoltare a economiei românești.

Capitolul al V-lea, intitulat „*Evoluția învățământului superior în perioada 1946-1989*”, relevă modul în care s-a dezvoltat învățământul la acest nivel, în aceeași perioadă ca și cel preuniversitar din capitolul anterior, respectiv 1946-1989.

O scurtă prezentare s-a referit la instituțiile de învățământ superior în perioada etatizată, pe care am corelat-o cu nivelul și gradul de cuprindere a populației în sistemul universitar. Am pus accentul pe evoluția numărului de studenți, pe specializări, precum și pe evoluția numărului de absolvenți pe aceste specializări. Constatăm că în sistemul despre care vorbim numărul absolvenților este apropiat de numărul studenților înscriși.

Ca urmare a dezvoltării învățământului în această perioadă, am realizat o prezentare și analiză a sistemului de învățământ superior pe centrele universitare. În această analiză, am cuprins 20 de centre universitare care au funcționat în perioada la care ne referim. Am început tot cu centrul universitar București, urmat de Iași, Cluj-Napoca, Timișoara, Craiova și Brașov și am încheiat cu unele centre universitare mai puțin populate de studenți, și anume cele din Suceava, Oradea, Bacău, Arad, Brad sau din Câmpulung.

Trecem, în continuare în revistă, în Capitolul al VI-lea, intitulat „*Evoluția sistemului de învățământ preuniversitar în România de după 1990*”. Anul 1990 nu este un hotăr, este un punct de inflexiune, după care continuă să funcționeze sistemul de învățământ, existent la acea dată.

În acest capitol, dedicat învățământului preuniversitar, ne-am referit la particularități ale sistemului de învățământ în perioada 1990-2018, concomitent cu prezentarea și interpretarea datelor referitoare la gradul de cuprindere în învățământ a populației.

Ne-am referit, apoi, la învățământul preuniversitar pe nivele educaționale, respectiv învățământ preșcolar, primar/gimnazial, învățământ liceal, învățământ profesional. Constatăm o scădere a interesului și a frecvenței învățământului profesional, pe fondul în care economia României după 1990 și-a recalculat indicatorii macroeconomici care au evidențiat existența șomajului și apariția altor fenomene dăunătoare pentru evoluția în România.

Ne-am referit în acest capitol și la evoluția numărului de absolvenți pe nivele educaționale preuniversitare, concluzionând analiza prin interpretarea promovabilității examenului de bacalaureat.

Schimbări au survenit, încercări de „revoluționare” a învățământului preuniversitar au fost și mai există. Datele prezentate de noi nu au scopul de a arăta cât a fost de bine sau eronat uneori în aplicarea acestora, dar am oferit date care pot fi interpretate de cei interesați în legătură cu finalitatea învățământului

preuniversitar, prin interpretarea datelor care se referă la absolvenți în domeniul liceelor cu profil tehnologic, al liceelor teoretice (uman sau real) și, mai ales, la situația vocațională acestor absolvenți.

Capitolul al VII-lea se intitulează „*Evoluția învățământului superior în perioada 1990-2017*”. În cadrul acestui capitol am realizat, sintetic, o prezentare a particularităților care au caracterizat evoluția învățământului superior, concomitent cu prezentarea datelor care se referă la cuprinderea populației în învățământul superior.

Situația de după 1990 a impus o privire atentă a analizei învățământului superior pe forme de proprietate întrucât a apărut un număr însemnat de universități particulare. De asemenea, am încercat, și credem că am reușit, o analiză a structurii învățământului superior din România pe regiuni de dezvoltare, nu pentru a reliefa dacă este armonizat sau nu, ci pentru a pune în evidență capacitatea de pregătire pe care o au județele țării.

Ne-am referit, apoi, la activitatea din învățământul superior pe județe și centre universitare după care, în final, am realizat o succintă prezentare a surselor teritoriale sau centrelor teritoriale de învățământ la distanță. Au rezultat 14 județe în care există învățământ la distanță și îl lăsam tot pe cititor, criticul cert al acestei lucrări ca al oricărei apariții pe piața scrisă, să își exprime părerea.

Capitolul VIII se intitulează „*Nivelul și profilul sistemului de învățământ în anul Centenarului*”, adică anul universitar 2017-2018. În cadrul acestui capitol, am prezentat situația anului școlar/universitar 2017-2018, din punct de vedere al ocupării populației, al bazei materiale, numărului de absolvenți pe fiecare formă și nivel de educație.

În continuare, ne-am axat mai mult pe analiza sistemului universitar nivelul ISCED 6 – Programe de studii de licență, pentru a sublinia componența sistemului de învățământ universitar, structura ofertei universitare pe instituții de învățământ superior, numărul cadrelor didactice pe instituții de învățământ superior și, apoi, numărul de studenți înmatriculați la programele de studii de licență. În această parte a lucrării am zăbovit asupra a două aspecte, și anume, numărul studenților înmatriculați pe universități și numărul studenților înmatriculați pe domenii de studiu și forme de proprietate a instituțiilor de învățământ superior.

În cadrul acestui capitol și-a găsit loc și analiza sistemului universitar, nivel ISCED 7 – Programe de studii de masterat. Conform Programului Bologna, sistemul agreeat cuprinde, la nivelul învățământului superior, trei nivele: învățământul de licență, învățământul masteral și învățământul doctoral. În două subcapitole am analizat acest sistem ca nivel al studenților înmatriculați, pe forme de studii și la nivel al absolvenților.

Sistemul universitar nivel ISCED 8, referitor la programe de studii de doctorat își găsește o atentă analiză prin prezentarea ofertei universitare a școlilor doctorale, numărul de conducători de doctorat și numărul de studenți înmatriculați la aceste studii doctorale.

În acest capitol, nu puteam să nu evidențiem și evoluția absolvenților de studii superioare, pe domenii de studii, forme și pe regiuni de dezvoltare. Din aceasta desprindem anumite tendințe, evoluții și, în acest sens, putem trage și concluzii actuale, pertinente referitoare la învățământul universitar din România.

Capitolul IX, și ultimul, intitulat „*Sistemul educațional românesc în contextul sistemului de învățământ european. Formarea profesională a forței de muncă*”, este legat de formarea profesională a forței de muncă. Sistemul național de educație trebuie să aibă un singur obiectiv și anume, pe acela de a crea pentru piața muncii acele elemente care pot acoperi locurile date de cerința evoluției situației economice.

Am prezentat, în subcapitolul unu, cele șapte obiective avute în vedere în implementarea strategiei europene până în anul 2020 în domeniul educației și formării profesionale în România.

Apoi, ne-am axat pe a prezenta, fie și succint, educația și pregătirea profesională, care sunt nu numai priorități ale sistemului de educație din România, ci și ale sistemului educațional din Uniunea Europeană.

Încheiem capitolul cu aspecte care se referă la finanțarea învățământului și a cercetării în statele membre ale Uniunii Europene în perioada 2010-2017, punând accentul pe cheltuieli cu educația, cheltuieli interne brute pentru cercetare și dezvoltare.

Educația nu poate și nu trebuie să fie desprinsă de elementul cercetare și dezvoltare.

În finalul capitolului am întreprins o scurtă incursiune în a prezenta ponderea forței de muncă cu studii terțiare, ponderea tinerilor în vârstă de 15-24 de ani care nu sunt în educație, numindu-i noi „în abandon al pregătirii”, rata șomajului absolvenților de studii terțiare și, nu în final, ratele de ocupare a absolvenților de studii de licență.

Iată o radiografie a conținutului acestei lucrări. Autorii sunt conștienți că erau și alte aspecte care meritau să fie tratate dar, ținând seama de întinderea în timp a perioadei analizate și chiar a lucrării în sine, am preferat să fim sintetici și să adunăm, să punem împreună, datele care să aibă un curs logic pentru ca studiul pe baza acestei lucrări să poată contribui la o înțelegere mai bună a bazelor sistemului de învățământ din România, a evoluției acestuia în timp, dar mai ales, concretizarea în analiza evoluției în ultimii 100 de ani, pe care îi considerăm semnificativi pentru intensitatea cu care învățământul a evoluat, dar și pentru a releva progresele cu totul deosebite în ultima sută de ani.

Cititorul, fiind analistul final al oricărei lucrări, sperăm că va avea bucuria să găsească datele care îl interesează și pe baza acestora, să efectueze propria analiză și să emită propriile concluzii privind evoluția învățământului superior din România. Poate să găsească și elemente doar sugerate sau de interpretare prea sumară, dar toate acestea, exprimate cu obiectivitate, pot ajuta pe autorii acestui volum sau pe alții ca, în demersurile viitoare, să găsească aspecte noi, să dea forme de interpretare diferite.

Considerăm că, precum noul născut, și această carte intrând în viață, pe piața literaturii de specialitate, își va trăi cu multă sau mai puțină bucurie, faptul că a apărut, este și, dacă va fi criticată, înseamnă că realmente interesează.

Sperăm să fie un bun ghid pentru toți aceia care se referă la învățământul românesc căruia să îi găsească unele dintre particularitățile specifice sau generale și, în felul acesta, să fie un punct de pornire pentru alte lucrări similare.

Prof. univ. dr. Constantin ANGHELACHE

Capitolul 1

Caracteristici, particularități și evoluții ale învățământului în România

în perioada timpurie până în 1918.....	27
1.1. Aspecte generale	27
1.2. Evoluția învățământului primar rural și urban în 1885-1915	28
1.3. Evoluția învățământului superior în perioada 1899-1915	32
1.3.1. Facultățile de Medicină, Medicină Veterinară și Farmacie	33
1.3.2. Facultățile de Știință din București și Iași	37
1.3.3. Facultățile de Drept din București și Iași.....	39
1.3.4. Facultățile de Litere și Filosofie din București și Iași.....	40
1.3.5. Facultatea de Teologie din București	42
1.3.6. Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București	43
1.3.7. Academiile de Muzică și Artă Dramatică din București și Iași	44
1.3.8. Academiile de Arte Frumoase/Școala de Belle-Arte din București și Iași	46
1.3.9. Învățământul superior agricol din București 1862-1915	47
1.3.10. Școala Națională de Poduri și Șosele din București 1881-1887	48
1.4. Învățământul superior în context structural și teritorial	48
1.5. Gradul de cuprindere a populației în sistemul educațional în perioada 1899-1914	51

Opis tabele

<i>Tabelul 1.1a. Numărul școalelor și al elevilor înscriși în învățământul primar rural al statului în anii 1905-1915.....</i>	<i>28</i>
<i>Tabelul 1.1b. Numărul școalelor și al elevilor înscriși în învățământul primar urban al statului în anii 1905-1915.....</i>	<i>29</i>
<i>Tabelul 1.2. Numărul școalelor și al elevilor înscriși în învățământul primar total al statului în anii 1902-1915.....</i>	<i>29</i>
<i>Tabelul 1.3. Date statistice privind învățământul primar rural și urban în Vechiul Regat, în anii 1885-1915.....</i>	<i>30</i>
<i>Tabelul 1.4. Numărul elevilor care au frecventat școalele primare rurale și urbane în Vechiul Regat, în anii 1905-1915.....</i>	<i>31</i>
<i>Tabelul 1.5. Școalele primare particulare în perioada 1903-1915</i>	<i>32</i>
<i>Tabelul 1.6. Numărul corpului profesoral universitar și a studenților înscriși în perioada 1899-1915.....</i>	<i>33</i>
<i>Tabelul 1.7. Numărul de cadre didactice și studenți ai Facultății de Medicină din București, perioada 1899-1915.....</i>	<i>34</i>
<i>Tabelul 1.8. Numărul de cadre didactice și studenți ai Facultății de Medicină din Iași perioada 1900-1914.....</i>	<i>35</i>
<i>Tabelul 1.9. Numărul de cadre didactice și studenți ai Facultății de Medicină Veterinară din București perioada 1899-1914</i>	<i>36</i>
<i>Tabelul 1.10. Numărul de cadre didactice și studenți ai Facultății de Farmacie din București perioada 1899-1914.....</i>	<i>36</i>
<i>Tabelul 1.11. Numărul de cadre didactice și studenți ai Facultății de Științe din București în perioada 1899-1914.....</i>	<i>38</i>
<i>Tabelul 1.12. Numărul de cadre didactice și studenți ai Facultății de Științe din Iași în perioada 1899-1914.....</i>	<i>38</i>
<i>Tabelul 1.13. Numărul de cadre didactice și studenți ai Facultății de Drept din București în perioada 1900-1915.....</i>	<i>39</i>
<i>Tabelul 1.14. Numărul de cadre didactice și studenți ai Facultății de Drept din Iași în perioada 1900-1915.....</i>	<i>40</i>
<i>Tabelul 1.15. Numărul de cadre didactice și studenți ai Facultății de Litere și Filosofie din București în perioada 1900-1915</i>	<i>41</i>
<i>Tabelul 1.16. Numărul de cadre didactice și studenți ai Facultății de Litere și Filosofie din Iași în perioada 1900-1915.....</i>	<i>42</i>
<i>Tabelul 1.17. Numărul de cadre didactice și studenți ai Facultății de Teologie din București în perioada 1899-1915.....</i>	<i>42</i>

Tabelul 1.18. Numărul de cadre didactice și studenți ai Academiei de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București în perioada 1913-1918	44
Tabelul 1.19. Academia de Muzică și Artă Dramatică/Conservatoriul de muzică și declamației din București în perioada 1900-1914	45
Tabelul 1.20. Academia de Muzică și Artă Dramatică din Iași în perioada 1899-1912	45
Tabelul 1.21. Numărul de cadre didactice și studenți ai Academiei de Arte Frumoase/Școala de Bele-Arte din București în perioada 1903-1914.....	46
Tabelul 1.22. Numărul de cadre didactice și studenți ai Academiei de Arte Frumoase/Școala de Belle-Arte din Iași în perioada 1899-1915.....	47
Tabelul 1.23. Numărul de cadre didactice și de absolvenți în perioada 1862-1915	47
Tabelul 1.24. Numărul de elevi înscriși, rămași și admiși în anul I, în perioada 1881-1887.....	48
Tabelul 1.25. Nivelul și structura studenților înmatriculați în Facultățile din București în perioada 1899-1914.....	49
Tabelul 1.26. Nivelul și structura studenților înmatriculați în Facultățile din Iași în perioada 1899-1914.....	50
Tabelul 1.27 Gradul de cuprindere a populației în sistemul educațional (învățământ primar și superior) în perioada 1899-1914.....	52

Opis figuri

Figura 1.1. Evoluția elevilor înscriși în învățământul primar din mediu rural și urban în perioada 1885-1914	31
Figura 1.2. Evoluția studenților înmatriculați la facultățile de medicină, medicină veterinară și farmacie, în perioada 1899-1914	34
Figura 1.3. Evoluția studenților înmatriculați la Facultatea de Știință din București și Iași în perioada 1899-1914	37
Figura 1.4. Evoluția studenților înmatriculați la Facultatea de Drept din București și Iași în perioada 1899-1914	39
Figura 1.5. Evoluția studenților înmatriculați la Facultatea de Litere și Filosofie din București și Iași în perioada 1899-1914	41
Figura 1.6. Evoluția studenților înmatriculați la Facultatea de Teologie din București în perioada 1899-1914	43
Figura 1.7. Evoluția studenților înmatriculați la Academia de Muzică și Artă Dramatică din București și Iași în perioada 1899-1914	44
Figura 1.8. Evoluția studenților înmatriculați la Academia de Arte Frumoase/Școlile de Belle-Arte din București și Iași în perioada 1899-1914.....	46
Figura 1.9. Structura studenților înmatriculați pe specializări în București în anul 1899-1900	49
Figura 1.10. Structura studenților înmatriculați pe specializări în București în anul 1914-1913.....	50
Figura 1.11. Structura studenților înmatriculați pe specializări în Iași în anul 1900-1901.....	51
Figura 1.12. Structura studenților înmatriculați pe specializări în Iași în anul 1900-1901.....	51

*„A nu sprijini lupta pentru luminarea poporului,
a lucra contra existenței țării, este tot una.”*

Spiru Haret

Capitolul 1

Caracteristici, particularități și evoluții ale învățământului în România în perioada timpurie până în 1918

1.1. Aspecte generale

În dorința autorilor de a prezenta cât mai generic, dar fără a evita să subliniem particularitățile cele mai importante din evoluția învățământului românesc la nivelul tuturor etapelor educaționale de studiu, deși lucrarea se intitulează *Evoluția centenară a învățământului în România*, va trebui să zăbovim puțin și asupra formelor de învățământ incipient, timpuriu, în Principatele Române. Ar fi multe de spus și de adus în discuție, dar întrucât în lucrare ne-am propus un studiu structurat pe perioade de timp, pe structura învățământului, decurgând și ceilalți indicatori care relevă modul în care a apărut, a evoluat și s-a dezvoltat și, de ce nu, s-a îmbunătățit învățământul românesc din țara noastră.

Nu este cazul să facem aici o pledoarie prea lungă asupra celor care au avut merite deosebite în organizarea și structurarea învățământului românesc, dar credem că, până în anul 1918, au fost primii pași care au dus la fundamentarea învățământului din România.

Astfel, putem aminti că reforma învățământului românesc a început în anul 1859 și a fost inițiată de domnitorul Alexandru Ioan Cuza. Acesta a generalizat învățământul obligatoriu de 4 clase, un aspect rar care se întâlnea în Europa vremurilor respective.

Reforma învățământului românesc a continuat intens în ambele principate românești, dar nu trebuie să nu vedem că și în Transilvania și celelalte provincii care au fost ocupate vremelnice, au existat germeni ai învățământului de toate gradele.

Învățământul din România a apărut și s-a dezvoltat ca o necesitate, plecând de la dictonul că „o persoană este aptă în mediul social dacă are cele două caracteristici ale sănătății fizice și intelectuale”.

Începuturile învățământului românesc sunt importante pentru toți aceia care studiază fenomenul pentru a ajunge, în funcție de obiectivul fiecăruia, la anumite concluzii care pot să stea la baza fundamentării unor opinii, cu valoare de concluzii privind evoluția sistemului educațional.

Trebuie să menționăm faptul că un nume important care a contribuit la evoluția învățământului românesc a fost Spiru Haret. El a fundamentat, pentru prima dată, școala în sensul înțeles astăzi, desigur acesta fiind de inspirație, mai mult sau mai puțin, externă.

Dacă în Introducere ne-am referit la trei perioade, pentru perioada de început a învățământului din România trebuie să avem în vedere influența școlii franceze care a avut o puternică orientare spre valori culturale, artă, literatură, istorie, etnografie, filozofie, dar spre pregătirea celor care trebuiau și urmau să fie cei care, în timp, au căutat să dea esență și conținut precis învățământului românesc.

În continuare, în studiul efectuat am realizat și analizele care pornesc, de regulă, de la anul 1900, deși germeni ai învățământului românesc au existat și în alte perioade anterioare, dar pentru a sintetiza și a vedea modul în care a evoluat învățământul românesc, ne referim la această perioadă.

Din dorința de a conferi frumusețe interpretării noastre și prezentării, vom utiliza și o serie de expresii specifice timpului la care ne referim. Astfel, vom folosi cu bucurie termeni ca „școale”, „populațiune”, „instituțiune” sau alte expresii care au fost specifice timpului marilor cărturari, care au zăbovit în încercarea, reușită, de a pune piatră lângă piatră la fundamentul școlii românești.

1.2. Evoluția învățământului primar rural și urban în 1885-1915

Trecând la studiul propriu-zis, vom constata că numărul școalelor și al elevilor înscriși în învățământul primar rural al statului în anii 1900 până în 1917 a fost în creștere, aceasta fiind perioada în care istoria României nu a fost atât de zbuciumată. Se realizase unirea celor două principate, Moldova și Țara Românească/Valahia în 1859 și de aici, pe fondul reformei învățământului inițiată de Alexandru Ioan Cuza, a început o reșezare și dezvoltare a învățământului românesc. Trebuie să precizăm faptul că populația probabilă la 1 iulie în anul 1860 a fost de 3.917.541, în 1900 de 6.045.481 persoane, în 1905 de 6.478.268, iar în 1910 de 6.965.383. La recensământul din 1912 populația a fost de 7.160.682 persoane¹.

Pentru această perioadă, aparent scurtă, de 17 ani, dar importantă în fundamentarea unei structuri reale a învățământului românesc, vom încerca să utilizăm o serie de date și cifre care sunt mai semnificative decât oricare altă interpretare care ar putea să fie supusă discuțiilor.

Așa de pildă, numărul școalelor și al elevilor înscriși în învățământul primar rural și urban în perioada 1900-1915 este destul de interesant. Astfel, separând și analizând pe cele două medii, rural și urban, constatăm că în perioada 1900-1906, în mediul rural nu putem vorbi despre școale în învățământul primar. Cu alte cuvinte, școala era apanaj privat al cunoștințelor parentale sau al unor posibilități de îmbunătățire a cunoștințelor și a calităților. În mediul urban însă, putem vorbi despre faptul că în anul 1902 exista 377 de școale primare urbane în care activau 1.328 de învățători. La aceste școale erau înscriși 72.000 de elevi, media elevilor pe școală fiind de 191 persoane, iar numărul mediu care revenea la un învățător era de 54.

Este un început care atestă că existau preocupări și suficientă ambiție de dezvoltare. În perioada 1905-1906 avem prima evidență a numărului de școale rurale în învățământul primar, care se situa la 3.980. În acestea predau 5.018 învățători, numărul de elevi înscriși fiind de 428.887, iar media care revenea la o școală era de 108 persoane. Comparativ, în aceeași perioadă, putem vorbi de un număr de 377 școale în mediul urban, în care lucrau 1.357 de învățători și care cuprindeau 76.249 de elevi, cu o medie pe școală de 202 elevi și 56 de elevi la un învățător.

Pentru a putea discuta despre un număr destul de mare de școale primare rurale în care au fost cuprinși un număr important de elevi și, deși timpul de atunci nu oferea condițiile de astăzi, exista un număr mediu de circa 85 de elevi la un învățător. În mediul urban, mai evoluat și mai bine pus la punct, numărul elevilor care reveneau la un învățător era mai mic.

Tabelul 1.1a

Numărul școalelor și al elevilor înscriși în învățământul primar rural al statului în anii 1905-1915

Anul școlar	Învățământul primar rural				
	Numărul școalelor rurale	Numărul învățătorilor	Numărul elevilor înscriși	Media elevilor pe școală	Numărul mijlociu al elevilor care revin unui învățător
1905/1906	3980	5018	428887	108	85
1906/1907	4079	5025	438809	108	87
1907/1908	4175	5544	452564	108	82
1908/1909	4521	6286	482046	107	77
1909/1910	4695	6460	504297	107	78
1910/1911	4589	6459	506990	110	78
1911/1912	4685	6819	530294	113	78
1912/1913	4712	6872	531521	113	77
1913/1914	4519	6759	535740	119	79
1914/1915	4960	7500	533973	108	71

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarele Statistice ale României din: 1912, 1922-1926 și 1928, Institutul Național de Statistică.

¹ Anuarul Statistic al României, perioada 1939-1940, p. 41.

Ajungând în anul 1914, constatăm creșterea numărului de școli primare rurale la 4.960, cu un număr total de 7.500 de învățători. La aceste școli erau înscriși 535.740 de elevi, media pe școală ridicându-se la 119 elevi și o medie pe învățător de 79 de elevi. Și în mediul urban a crescut numărul acestor școli la 409, în care lucrau 1.542 de învățători, cu un număr 186.582 elevi înscriși, respectiv 456 elevi pe școală și o medie pe învățător de 121 elevi. Se poate constata că înainte de 1918 discutăm de o explozie a numărului de elevi care s-au înscris, cu un număr al cadrelor didactice de învățământ primar, învățători, destul de ridicat, ceea ce conduce la o ajustare a condițiilor în care se putea vorbi despre existența unui sistem educațional organizat.

Tabelul 1.1b

Numărul școlilor și al elevilor înscriși în învățământul primar urban al statului în anii 1902-1915

Anul școlar	Învățământul primar urban				
	Numărul școlilor urbane	Numărul învățătorilor	Numărul elevilor înscriși	Media elevilor pe școală	Numărul mijlociu al elevilor care revin unui învățător
1902/1903	377	1.328	72.000	191	54
1903/1904	375	1.328	73.415	196	55
1904/1905	369	1.309	74.415	202	57
1905/1906	377	1.357	76.249	202	56
1906/1907	384	1.385	75.828	197	55
1907/1908	388	1.389	77.325	199	56
1908/1909	379	1.381	78.603	207	57
1909/1910	378	1.324	80.656	213	61
1910/1911	372	1.403	80.366	216	57
1911/1912	361	1.408	146.538	406	104
1912/1913	383	1.450	149.665	391	103
1913/1914	394	1.488	147.301	374	99
1914/1915	409	1.542	186.592	456	121

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarele Statistice ale României din: 1912, 1922-1926 și 1928, Institutul Național de Statistică.

Mai departe, după ce în Tabelul 1.1 am prezentat aceste aspecte, ne vom referi la modul în care numărul școlilor și al elevilor înscriși în învățământul primar total al statului a evoluat în această perioadă. Prin simpla diferențiere a numărului de școli care erau de stat și cele care funcționau în mediul rural sau urban, în această perioadă ajungem la concluzia că un număr important de elevi mergeau în mediul privat, fiind apanajul posibilităților părinților de a asigura educația sau a unor școli private care asigură această educație.

Tabelul 1.2

Numărul școlilor și al elevilor înscriși în învățământul primar total al statului în anii 1902-1915

Anul școlar	Numărul școlilor	Numărul învățătorilor	Numărul elevilor înscriși	Media elevilor pe școală	Numărul mijlociu al elevilor care revin unui învățător
1902/1903 urban	377	1.328	72.000	191	54
1903/1904 urban	375	1.328	73.415	196	55
1904/1905 urban	369	1.309	74.415	202	57
1905/1906	4.357	6.375	505.136	116	79
1906/1907	4.463	6.410	514.637	115	80
1907/1908	4.563	6.933	529.889	116	76
1908/1909	4.900	7.667	560.649	114	73
1909/1910	5.073	7.784	584.953	115	75
1910/1911	4.961	7.862	587.356	118	75
1911/1912	5.046	8.227	676.832	134	82
1912/1913	5.095	8.322	681.186	134	82
1913/1914	4.913	8.247	683.041	139	83
1914/1915	5.369	9.042	720.565	134	80

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarele Statistice ale României din: 1912, 1922-1926 și 1928, Institutul Național de Statistică.

Astfel, nediferențiat pe mediul rural și urban, constatăm că în anii 1901-1902 și 1902-1903 existau 377 de școale de stat în care funcționau 1.328 de învățători, numărul înscrișilor fiind de 191 elevi pe școală, iar media pe un învățător fiind de 54, ceea ce arată un nivel de îmbunătățire a calității predării și a învățământului.

Se constată că în perioada 1900-1917, numărul învățătorilor de la școalele de stat a crescut de la 1.328 la 9.042, iar numărul elevilor a crescut de aproape 10 ori, ajungând la 720.565 de elevi cuprinși în acest învățământ în toată țara, adică în provinciile românești.

Același aspect a rezultat și în ceea ce privește numărul mediu al elevilor înscriși într-o școală, numărul mediu al elevilor pe școală sau numărul mediu al elevilor care revin la unui învățător.

Sugestive sunt și datele care se referă la evoluția învățământului primar rural și urban în Vechiul Regat după realizarea marii uniri din 1859. Așa de pildă, în 1885-1886, numărul școalelor din mediul rural era de 2.669, personalul didactic se ridica la 2.728, iar numărul elevilor înscriși era de 95.187. Media pe o școală era, la început, destul de redusă, 36 de elevi la un învățător. În mediul urban, situația se prezenta în felul următor: 288 de școale urbane cu 899 de învățători și un număr de 40.062 de elevi. Media elevilor pe un învățător era de 45, iar la o școală reveneau în jur de 139 de elevi, așa încât putem vorbi de o calitate în sensul că în fiecare școală în această perioadă incipientă funcționau trei-patru învățători.

Lucrurile au evoluat în 1914-1915, ajungându-se la 4.960 de școale rurale, cu 7.500 de învățători, iar numărul mediu de elevi în mediul rural a fost de 533.973. Similar, și în mediul urban, numărul școalelor a crescut la 409, cu 1.542 de cadre didactice, care asigurau pregătirea a 86.592 elevi.

Important este să vedem dacă învățământul astfel descris este cel anticipat.

Tabelul 1.3

Date statistice privind învățământul primar rural și urban în Vechiul Regat, în anii 1885-1915

Anul școlar	Învățământul primar rural				Învățământul primar urban			
	Numărul școalelor rurale	Personal didactic	Numărul elevilor înscriși	Media elevilor pe școală	Numărul școalelor urbane	Personal didactic	Numărul elevilor înscriși	Media elevilor pe școală
1885/1886	2669	2728	95187	36	288	899	40062	139
1890/1891	3131	3238	143935	46	341	1118	46875	137
1895/1896	3307	3878	198534	60	388	1323	60928	157
1900/1901	3653	4593	282225	77	385	1357	69688	181
1905/1906	3980	5018	428887	108	377	1357	76249	202
1910/1911	4589	6459	506990	110	372	1403	80366	216
1914/1915	4960	7500	533973	108	409	1542	86592	212

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anualele Statistice ale României din: 1912, 1922-1926 și 1928, Institutul Național de Statistică.

În continuare, pe trei segmente scurte de timp, în perioada 1900-1918, dar luând ani semnificativi – anii școlari 1905-1906, 1910-1911 și 1914-1915 –, vom evidenția că numărul elevilor care au frecventat școalele primare rurale și urbane a fost în continuă creștere. În anul școlar 1905-1906, 428.887 de elevi erau înscriși la aceste școale, nivelul de promovabilitate era de 226.429 elevi, într-un procent de 52,79%, iar absolvenții care au și terminat această școală totalizau 18.404. Rezultă că, aproximativ 60% dintre elevii care frecventau aceste cursuri le abandonau pe parcurs.

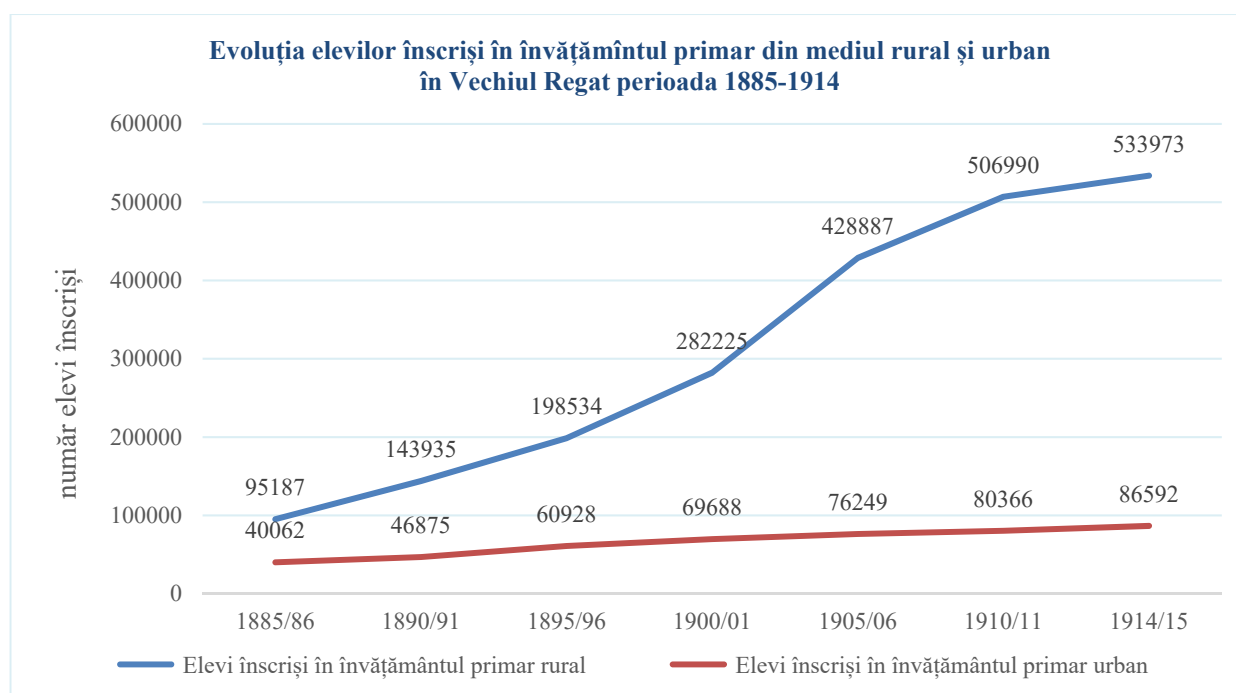


Figura 1.1. Evoluția elevilor înscriși în învățământul primar din mediul rural și urban în perioada 1885-1914

În mediul urban, în același an școlar erau înscriși 76.249 de elevi a căror promovabilitate a fost de 47.024, respectiv 61,67%, iar absolvenți în anul terminal, 10.273, adică tot cam 30% din cei care au început această școală.

Constatăm că, în perioada 1914-1915, acest nivel s-a îmbunătățit prin creșterea numărului de elevi înscriși, mai ales în mediul urban, unde s-a asigurat o promovabilitate de 86,43%, cu terminare integrală a studiilor de către 12.869 elevi. Se constată încă deficiențe în acest sens și datele din Tabelul 1.4 vor sta la îndemâna celor care doresc o analiză mai complexă.

Tabelul 1.4

Numărul elevilor care au frecventat școlile primare rurale și urbane în Vechiul Regat, în anii 1905-1915

Anul școlar	Învățământul primar rural			Învățământul primar urban		
	Numărul elevilor înscriși	Promovați	Absolvenți an terminal	Numărul elevilor înscriși	Promovați	Absolvenți an terminal
1905/1906	428.887	226.429	18.404	76.249	47.024	10.273
1910/1911	522.235	318.356	31.702	80.366	52.480	11.215
1914/1915	533.973	343.461	43.616	68.196	58.943	12.869

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarele Statistice ale României din: 1912, 1922-1926 și 1928, Institutul Național de Statistică.

Așa după cum am arătat, exceptând reforma întreprinsă de Alexandru Ioan Cuza în domeniul educației încă din 1859, constatăm că numărul școlilor care erau finanțate de la stat sau ale statului a fost destul de redus. În acest context, s-au dezvoltat școlile primare particulare. În anii 1903-1904 existau 440 de școli private, cu 29.530 de elevi, a căror pregătire era asigurată de 2.536 de cadre didactice. Existau 317 cadre didactice din străinătate. Această perioadă empirică era specifică învățământului francez, așa încât majoritatea cadrelor didactice străine erau din Franța. Există, de asemenea, un număr de instructori străini, deși mulți dintre aceștia nu aveau calificarea de cadre didactice, dar se ocupau de pregătirea elevilor. Ponderea instructorilor străini era de 39,98%, iar media pe o școală era de 67 de copii care învățau și limbi străine. Cadrele didactice care reveneau la o școală erau în număr de cinci, iar numărul mediu al elevilor care reveneau la un cadru didactic străin era de 13.

Treptat, acest sistem a evoluat așa încât în anul școlar 1914-1915 a crescut la 526 de școli private în care învățau 42.999 de copii a căror pregătire era asigurată de 2.669 de cadre didactice, dintre care profesori străini 327, instructori 703, iar ponderea instructorilor și cadrelor didactice străine în învățământ era de 38,59%. Numărul este mai mic decât în anii intermediari deoarece a crescut numărul elevilor care mergeau la aceste școli.

În Tabelul 1.5 sunt prezentate pe larg aceste date, specifice perioadei la care ne referim.

Tabelul 1.5

Școlile primare particulare în perioada 1903-1915

Anul	Număr școli	Înscriși	Personal didactic (profesori + instructori)	Din care: profesori străini	Instructori străini	Pondere instructori străini %	Media elevilor pe școală
1903/1904	443	29.530	2.356	317	625	39,98	67
1904/1905	436	30.856	2.261	333	623	42,28	71
1905/1906	388	29.265	-	-	-	-	75
1906/1907	471	32.740	2.142	313	643	44,63	70
1907/1908	500	35.503	2.289	331	733	46,48	71
1908/1909	496	32.593	2.310	317	725	45,11	66
1909/1910	365	34.094	2.386	325	686	42,37	93
1910/1911	377	35.140	2.026	376	374	37,02	93
1911/1912	514	41.547	3.511	342	696	29,56	81
1912/1913	509	41.377	2.437	309	628	38,45	81
1913/1914	507	42.290	2.610	310	669	37,51	83
1914/1915	526	42.999	2.669	327	703	38,59	82

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarele Statistice ale României din: 1912, 1922-1926 și 1928, Institutul Național de Statistică.

1.3. Evoluția învățământului superior în perioada 1899-1915

Treptat, s-a dezvoltat și învățământul superior. Învățământul universitar a început ceva mai înainte, dar majoritatea celor care își începeau studiile în Principatele Române mergeau și își dezvoltau și perfecționau pregătirea și finalizarea studiilor în școli din Franța, Viena, uneori și din Germania sau alte țări, care aveau un nivel de pregătire mai ridicat. Specific acestor studenți din perioada la care facem referire sunt cei din domeniul filozofiei, artelor și muzicii.

Învățământul superior și special pe centre universitare în perioada 1899-1917 era format din următoarele instituții:

Învățământ superior și special pe centre universitare în perioada 1899-1917

Învățământ superior și special

1. Universitatea din București:

Facultatea de Medicină
Facultatea de Medicină Veterinară
Facultatea de Farmacie
Facultatea de Științe
Facultatea de Drept
Facultatea de Litere și Filozofie
Facultatea de Teologie

2. Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București

3. Universitatea din Iași:

Facultatea de Medicină
Facultatea de Farmacie
Facultatea de Științe
Facultatea de Drept
Facultatea de Litere și Filozofie

4. Școala de arte frumoase:

Conservatoriul de muzică și artă dramatică din București

Conservatoriul de muzică și artă dramatică din Iași

Sugestiv, pentru a evidenția modul în care învățământul superior din România a evoluat, este numărul corpului profesoral și al studenților înscriși în perioada de dinaintea anului 1918, la care ne vom referi (vezi datele din Tabelul 1.6).

Tabelul 1.6

Numărul corpului profesoral universitar și al studenților înscriși în perioada 1899-1915

Anul	Corpul profesoral*	Studenți înscriși			Pondere studenți străini %	Raport studenți/corp profesoral
		Studenți români	Studenți străini	Total studenți		
1899/1900	194	5.815	486	6.301	7,71	32
1900/1901	209	6.623	546	7.169	7,62	34
1901/1902	220	4.653	451	5.104	8,84	23
1902/1903	230	5.265	392	5.657	6,93	25
1903/1904	215	5.896	454	6.350	7,15	30
1904/1905	341	6.099	385	6.484	5,94	19
1905/1906	400	5.699	446	6.145	7,26	15
1906/1907	405	3.733	387	4.120	9,39	10
1907/1908	444	5.610	359	5.969	6,01	13
1908/1909	254	5.285	307	5.592	5,49	22
1909/1910	251	4.873	268	5.141	5,21	20
1910/1911	272	4.601	234	4.835	4,84	18
1911/1912	401	5.775	325	6.100	5,33	15
1912/1913	386	5.648	338	5.986	5,65	16
1913/1914	459	6.677	437	7.114	6,14	15
1914/1915	464	6.358	474	6.832	6,94	15

* Definitivi, agregați, suplitori, conferențieri, docenți și asistenți.

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarele Statistice ale României din: 1912, 1922-1926 și 1928, Institutul Național de Statistică.

În anul universitar 1899-1900 exista un corp profesoral de 194 cadre didactice, care asigurau pregătirea a 5.815 studenți români, la care se adăugau 486 studenți străini, numărul total fiind de 6.301 studenți. Ponderea studenților străini în învățământul românesc din acea perioadă, în anul universitar la care am făcut referire, era de 7,71 studenți străini la un cadru didactic. Dacă facem referire la raportul studenți la un cadru didactic, numărul era 32, care se păstrează și astăzi.

Treptat, numărul a crescut, cu mici oscilații, cum a fost în anul universitar 1903-1904, când era redus, ajungând în anul școlar universitar 1914-1915 la 464 cadre didactice, care asigurau pregătirea unui număr de 6.358 de studenți români și 474 studenți străini, în total 6.832 studenți, care erau pe băncile universităților din România. Studenții străini aveau o pondere de 6,94% din totalul studenților înscriși la învățământul superior din România, fiind într-o proporție de 15 studenți la un cadru didactic.

În continuare, ne vom referi cu analiza sistemului de învățământ pe facultăți prin prisma cadrelor didactice și a studenților înmatriculați pe specializări.

1.3.1. Facultățile de Medicină, Medicină Veterinară și Farmacie

Instituțiile de învățământ superior care și-au pus amprenta asupra învățământului și a sistemului medical din România în perioada timpurie au fost: Facultatea de Medicină din București și Iași, Facultatea de Medicină Veterinară din București și Facultatea de Farmacie din București.

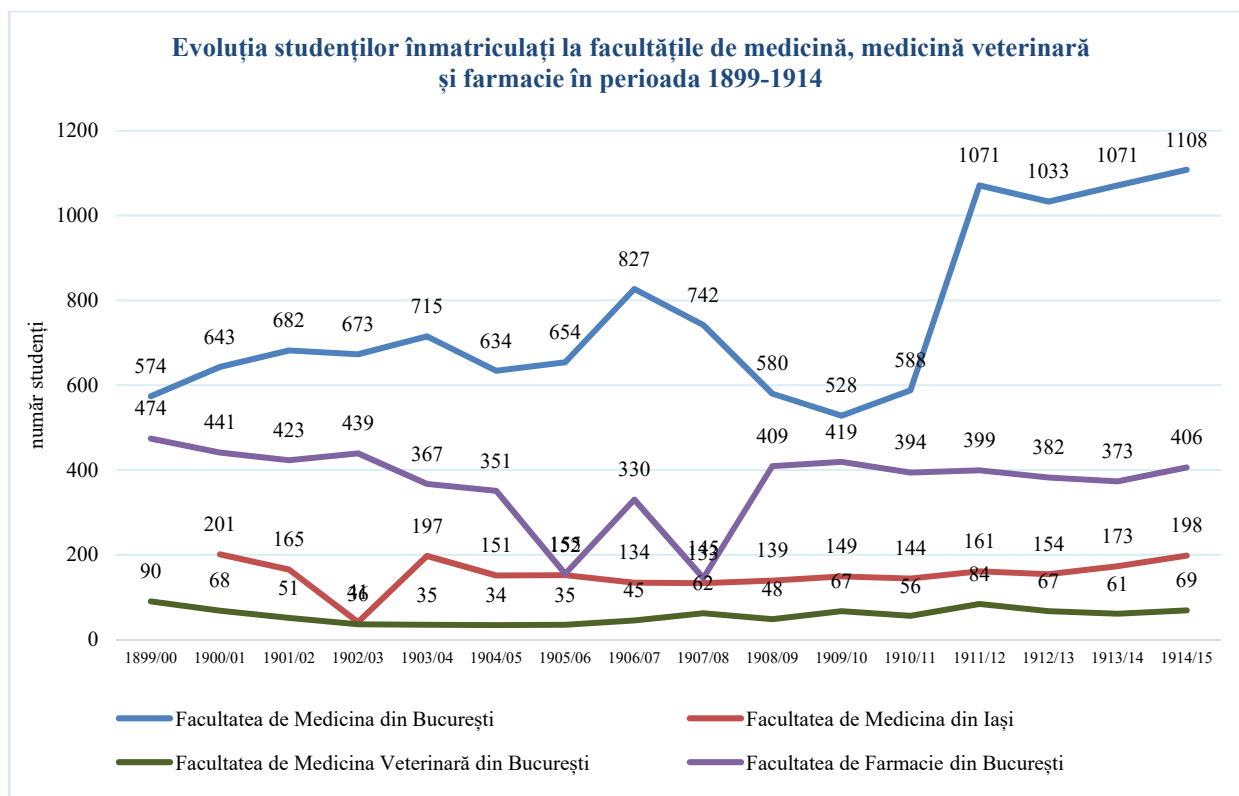


Figura 1.2. Evoluția studenților înmatriculați la facultățile de medicină, medicină veterinară și farmacie în perioada 1899-1914

În continuare, ne vom referi la principalele facultăți care și-au început și desfășurat activitatea până în anul 1918 redând în mod succint câteva aspecte din modul în care acestea au evoluat.

În perioada 1899-1916, în România, la Facultatea de Medicină din București numărul de profesori definitiv și agregați era oarecum constant, amplitudinea era între 22 și 34 cadre didactice, majoritatea cadrelor erau suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți, care asigurau pregătirea complexă a studenților în domeniu. Datele referitoare la întreaga perioadă privind numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Medicină din București sunt prezentate sintetic în Tabelul 1.7.

Tabelul 1.7

Numărul de cadre didactice și studenți ai Facultății de Medicină din București în perioada 1899-1915

Anul	Personal didactic			Studenți înscriși				Total studenți	Raport studenți /personal didactic
	Definitivi și agregati	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total personal didactic	Cetățeni români		Cetățeni străini			
				Stu- denți	Stu- dente	Stu- denți	Stu- dente		
1899/1900	25	1	26	395	22	152	5	574	22
1900/1901	26		26	473	28	137	5	643	25
1901/1902	25	3	28	495	44	136	7	682	24
1902/1903	24	2	26	494	48	127	4	673	26
1903/1904	22	5	27	525	48	133	9	715	26
1904/1905	23	69	92	471	58	98	7	634	7
1905/1906	25	88	113	480	71	95	8	654	6
1906/1907	29	92	121	714		113		827	7
1907/1908	26	92	118	519	116	96	11	742	6
1908/1909	25	40	65	431	70	70	9	580	9
1909/1910	24	16	40	378	81	59	10	528	13

Anul	Personal didactic			Studenti înscriși				Total studenti	Raport studenti /personal didactic
	Definitivi și agregați	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total personal didactic	Cetățeni români		Cetățeni străini			
				Stu- denți	Stu- dente	Stu- denți	Stu- dente		
1910/1911	24	17	41	407	97	71	13	588	14
1911/1912	29	122	151	653	278	117	23	1.071	7
1912/1913	33	124	157	676	231	103	23	1.033	7
1913/1914	34	144	178	690	231	130	20	1.071	6
1914/1915	32	152	184	704	241	136	27	1.108	6

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarele Statistice ale României din: 1912, 1922-1926 și 1928, Institutul Național de Statistică.

Așa, de pildă, vom face referire la Facultatea de Medicină din Iași, care s-a înființat în anul 1900. Personalul universitar în 1900-1901 a fost de 14 cadre didactice și 7 suplinitori, deci un personal total de 21. Studenții înscriși la această universitate au fost, în acel an, în număr de 105, iar totalul studenților, incluzându-i și pe cei străini, a fost de 201, asigurând o medie de 10 studenți pe un cadru didactic.

Evolutiv, așa cum rezultă din Tabelul 1.8, situația studenților de la această universitate a ajuns în anul universitar 1914-1915 la 22 cadre didactice și 57 suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți, iar numărul studenților a crescut la 112 persoane, totalul, inclusiv studenți străini, fiind de 198.

Tabelul 1.8

Numărul de cadre didactice și studenți ai Facultății de Medicină din Iași în perioada 1900-1914

Anul	Personal didactic			Studenți înscriși				Total Stu- denți	Raport studenți/ personal didactic
	Definitivi și agregati	Suplinitori, conferențieri , docenți și asistenți	Total personal didactic	Cetățeni români		Cetățeni străini			
				Stu- denți	Stu- dente	Stu- denți	Stu- dente		
1900/1901	14	7	21	105	14	77	5	201	10
1901/1902	14	10	24	83	10	68	4	165	7
1902/1903	14	7	21	28	1	10	2	41	2
1903/1904	16	8	24	116	22	52	7	197	8
1904/1905	18	23	41	101	12	32	6	151	4
1905/1906	16	31	47	93	19	30	10	152	3
1906/1907	15	33	48	108		26		134	
1907/1908	16	40	56	84	25	18	6	133	2
1908/1909	14	18	32	90	29	15	5	139	4
1909/1910	15	7	22	101	26	19	3	149	7
1910/1911	13	5	18	97	30	13	4	144	8
1911/1912	15	44	59	105	33	16	7	161	3
1912/1913	17	35	52	106	26	16	6	154	3
1913/1914	21	55	76	112	31	21	9	173	2
1914/1915	22	57	79	112	44	32	10	198	3

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarele Statistice ale României din: 1912, 1922-1926 și 1928, Institutul Național de Statistică.

A doua universitate care își are începuturile în această perioadă este Facultatea de Medicină Veterinară din București care a fost fondată în anul 1902. La începuturi existau trei cadre didactice și 13 asistenți, total 16 persoane personal didactic și un număr de 88 studenți, cu 2 studenți străini, în total 90. În anul universitar 1914-1915 se înregistrau 69 de studenți, toți fiind studenți români. Este vorba de o cădere a învățământului universitar care și-a reconsiderat activitatea ulterior. În Tabelul 1.9 am prezentat datele sintetice privind evoluția Facultății de Medicină Veterinară din București.

Tabelul 1.9

**Numărul de cadre didactice și studenți ai Facultății de Medicină Veterinară din București
în perioada 1899-1914**

Anul	Personal didactic			Studenți înscriși			Total Studenți	Raport studenți/ personal didactic
	Definitivi și agregați	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total personal didactic	Cetățeni români		Cetățeni străini		
				Stu- denți	Stu- dente	Studenți		
1899/1900	3	13	16	88	:	2	90	6
1900/1901	3	13	16	66	:	2	68	4
1901/1902	3	13	16	50	:	1	51	3
1902/1903	9	23	32	35	1	:	36	1
1903/1904	9	7	16	35	:	:	35	2
1904/1905	9	7	16	34	:	:	34	2
1905/1906	9	10	19	34	1	:	35	2
1906/1907	9	7	16	44	1	:	45	3
1907/1908	9	13	22	61	1	:	62	3
1908/1909	9	:	9	48	:	:	48	5
1909/1910	9	:	9	67	:	:	67	7
1910/1911	9	:	9	56	:	:	56	6
1911/1912	:	:	:	84	:	:	84	:
1912/1913	:	:	:	67	:	:	67	:
1913/1914	:	:	:	61	:	:	61	:
1914/1915	:	:	:	69	:	:	69	:

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarele Statistice ale României din: 1912, 1922-1926 și 1928, Institutul Național de Statistică.

Facultatea de Farmacie din București și-a început activitatea în anul universitar 1899-1900, cu un singur cadru didactic și doi asistenți care asigurau pregătirea a 380 de studenți români, 75 de studenți străini, în total 474 studenți.

Tabelul 1.10

Numărul de cadre didactice și studenți ai Facultății de Farmacie din București perioada 1899-1914

Anul	Personal didactic*			Studenți înscriși			Total studenți
	Definitivi și agregați	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total personal didactic	Cetățeni români		Cetățeni străini	
				Studenți	Studente	Studenți	Studente
1899/1900	1	2	3	380	18	75	1
1900/1901	1	2	3	358	32	49	2
1901/1902	1	1	2	330	40	50	3
1902/1903	1	1	2	329	57	52	1
1903/1904	4	3	7	268	51	45	3
1904/1905	4	2	6	253	57	36	5
1905/1906	:	:	:	105	29	21	
1906/1907	:	:	:	285		45	
1907/1908	:	:	:	83	44	15	3
1908/1909	9	:	9	247	112	45	5
1909/1910	24	:	24	238	134	41	6
1910/1911	24	:	24	237	125	26	6
1911/1912	:	:	:	227	129	36	7
1912/1913	:	:	:	231	116	34	1
1913/1914	:	:	:	213	113	38	9
1914/1915	:	:	:	234	123	36	13

* Plus personalul didactic de la Facultatea de Medicină din București.

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarele Statistice ale României din: 1912, 1922-1926 și 1928, Institutul Național de Statistică.

Tabelul 1.10 reflectă această structură și, mai ales, evoluția până în anul universitar 1914-1915 când numărul de studenți a crescut la 234, cu un număr de 49 studenți străini având în vedere că se perpetuau de la un an la altul, nu era ca acum an pregătitor ci erau ani de regularizare. În evoluția acestei unități de învățământ superior din România constatăm o evoluție oscilantă, anii universitari 1909-1910 și 1910-1911 fiind cel mai bine reprezentați în structura cadrelor didactice care lucrau și în ceea ce privește numărul de studenți înscriși. În Tabelul 1.10 sunt prezentate aceste date.

1.3.2. Facultățile de Știință din București și Iași

În țară existau două facultăți de Știință, în București și în Iași.

O altă universitate care își are începuturile cu mult înaintea anului 1918 este Facultatea de Științe din București. Facultatea de Științe din București și-a început activitatea în anul universitar 1899-1900 cu 15 profesori titulari și trei asistenți, în total 18 cadre didactice, asigurând pregătirea a 460 de studenți la care se adaugă 27 studenți străini. Adăugăm aici și structura pe partea feminină, în sensul că 51 de persoane erau fete, iar din străinătate era o singură persoană. Numărul total de studenți a fost de 539, ceea ce asigura revenirea la un cadru didactic a circa 30 de studenți.

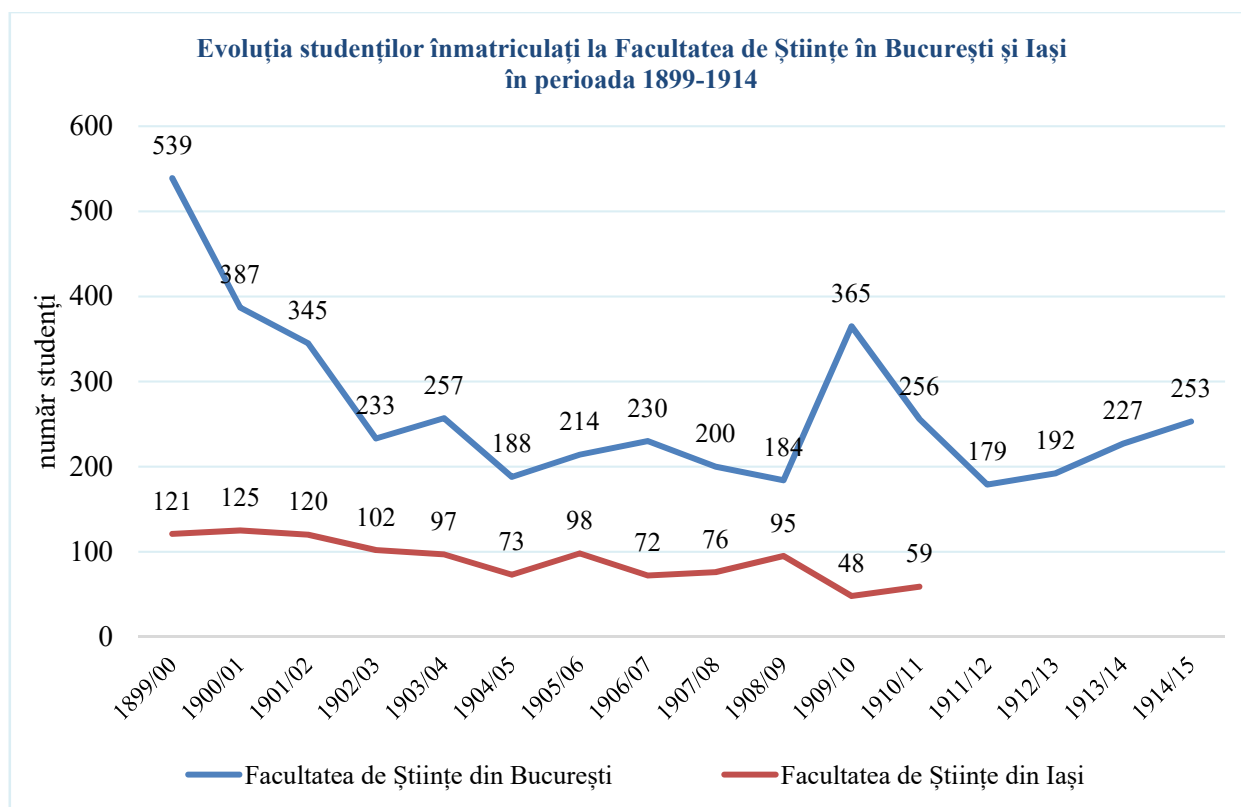


Figura 1.3. Evoluția studenților înmatriculați la Facultatea de Științe din București și Iași în perioada 1899-1914

Evoluția a continuat în ceea ce privește numărul cadrelor didactice, care a ajuns la un nivel oarecum mai greu de înțeles în 1914-1915, la 28 de cadre didactice care asigurau pregătirea a 253 studenți, în medie 9 pe un cadru didactic. Anii în care învățământul la această Facultate de Științe din București a evoluat au fost în perioada 1904-1905 până în 1907-1908, când numărul de cadre didactice a crescut, deși numărul studenților a scăzut. Se asigură astfel o prezență și o repartiție a cadrelor didactice, care asigurau pregătirea unui număr de circa 9 studenți. Tabelul 1.11 pune în evidență evoluția în timp a acestei activități la facultatea menționată.

Tabelul 1.11

Numărul de cadre didactice și studenți ai Facultății de Științe din București, în perioada 1899-1914

Anul	Personal didactic			Studenți înscriși				Total studenți	Raport studenți/ personal didactic
	Definitivi și agregați	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total	Cetățeni români Stu- denți	Stu- dente	Cetățeni străini Stu- denți	Stu- dente		
1899/1900	15	3	18	460	51	27	1	539	30
1900/1901	14	4	18	280	64	34	9	387	22
1901/1902	14	4	18	260	54	30	1	345	19
1902/1903	12	6	18	168	46	16	3	233	13
1903/1904	12	6	18	179	53	22	3	257	14
1904/1905	13	27	40	121	48	13	6	188	5
1905/1906	15	53	68	147	14	51	2	214	3
1906/1907	15	58	73	212		18		230	3
1907/1908	15	67	82	150	38	12		200	2
1908/1909	15	2	17	129	41	12	2	184	11
1909/1910	17	7	24	240	115	10		365	15
1910/1911	17	9	26	178	45	24	9	256	10
1911/1912	20	9	29	129	42	8		179	6
1912/1913	20	7	27	145	29	18		192	7
1913/1914	21	7	28	154	46	26	1	227	8
1914/1915	21	7	28	180	52	21		253	9

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarele Statistice ale României din: 1912, 1922-1926 și 1928, Institutul Național de Statistică.

În continuare, ne vom referi la Facultatea de Științe din Iași care își are începuturile cu mult înainte de anul 1918. La această facultate constatăm că în anul universitar 1899-1900 lucrau 11 cadre didactice plus doi asistenți, în total 13. Numărul total de studenți înscriși a fost de 121 din care 115 studenți români și șase studenți străini. Evolutiv, activitatea este evidențiată până în anul 1910-1911 când înregistrăm 13 cadre didactice cu normă de bază și șase asistenți, total 19 cadre didactice care asigurau pregătirea a 47 de studenți români plus alți studenți din străinătate, în total 59.

Tabelul 1.12

Numărul de cadre didactice și studenți ai Facultății de Științe din Iași, în perioada 1899-1914

Anul	Personal didactic			Studenți înscriși			Total studenți	Raport studenți/ personal didactic
	Definitivi și agregați	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total personal didactic	Cetățeni români Stu- denți	Stu- dente	Cetățeni străini Studenți		
1899/1900	11	2	13	90	25	6	121	9
1900/1901	13	3	16	78	31	16	125	8
1901/1902	14	3	17	90	25	5	120	7
1902/1903	13	3	16	68	26	8	102	6
1903/1904	13	2	15	71	25	1	97	6
1904/1905	14	15	29	55	17	1	73	3
1905/1906	13	20	33	68	19	11	98	3
1906/1907	14	11	25	54		18	72	3
1907/1908	14	42	56	55	9	12*	76	1
1908/1909	14	1	15	78	10	7	95	6
1909/1910	14	5	19	41	5	2	48	3
1910/1911	13	6	19	47	10	2	59	3

* Din care o studentă.

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarele Statistice ale României din: 1912, 1922-1926 și 1928, Institutul Național de Statistică.

Trebuie să facem precizarea că după anul școlar 1910-1911 nu avem date raportate în statisticile vremii, ceea ce presupune ori o încetinire a ritmului în care a evoluat învățământul în această perioadă, ori poate chiar o suspendare a acestuia.

În Tabelul 1.12 sunt prezentate datele în legătură cu evoluția numărului de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Științe din Iași.

1.3.3. Facultățile de Drept din București și Iași

O altă instituție de învățământ superior care și-a pus amprenta asupra învățământului juridic din România în perioada următoare a fost Facultatea de Drept din București și Iași.

Facultatea de Drept din București s-a consolidat în anul 1900 când avea un număr de 12 cadre didactice, care asigurau pregătirea la un total de 2.343 de studenți, dintre care 90 erau studenți străini. Evoluția acestei universități a fost semnificativă crescând an de an numărul studenților înregistrați dar, ulterior, în anii 1906-1911, deși numărul de cadre didactice a rămas oarecum același, numărul de studenți a scăzut. Astfel, în anul universitar 1914-1915 numărul total de cadre didactice era de 36 persoane care asigurau pregătirea unui număr de 2.481 studenți, cu o medie de 69 studenți pe un cadru didactic.

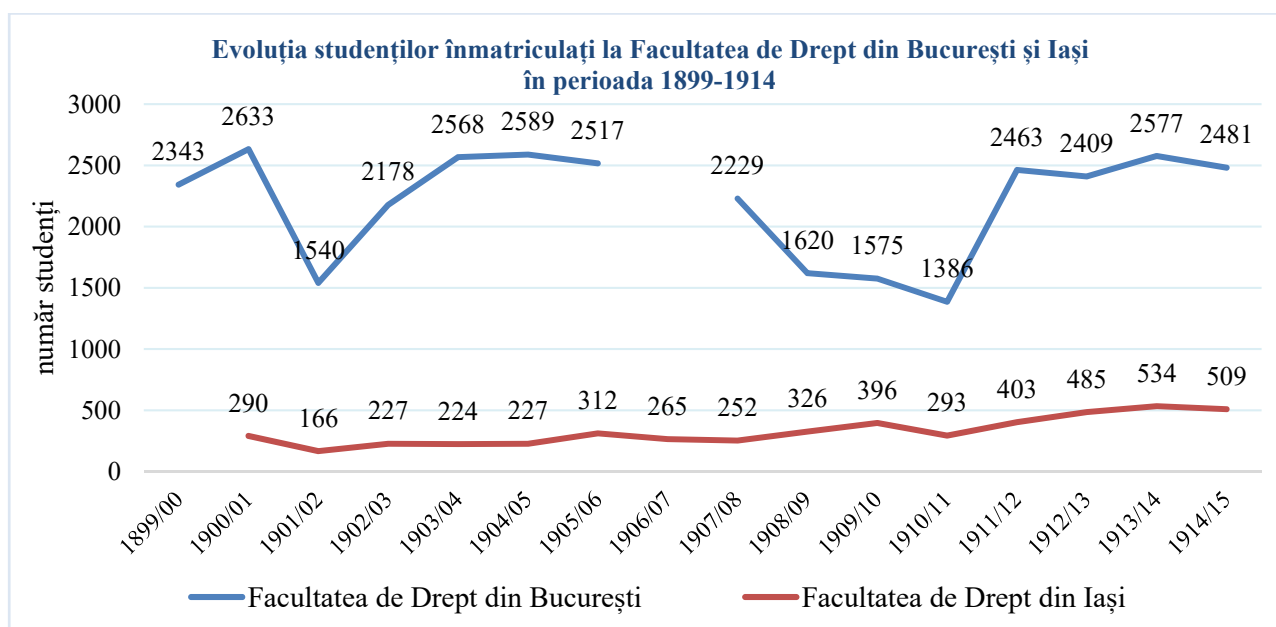


Figura 1.4. Evoluția studenților înmatriculați la Facultatea de Drept din București și Iași în perioada 1899-1914

Au fost și ani în care s-a resimțit un recul în activitatea acestei universități, respectiv din anul 1907-1908 până în anul 1910-1911. În Tabelul 1.13 sunt prezentate cu rigurozitate datele privind această instituție de învățământ superior universitar din România.

Tabelul 1.13

Numărul de cadre didactice și studenți ai Facultății de Drept din București, în perioada 1900-1915

Anul	Definitivi și agregati	Personal didactic		Studenți înscriși			Total studenți	Raport studenți/personal didactic
		Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total personal didactic	Cetățeni români	Cetățeni străini			
				Studenți	Studente	Studenți		
1899/1900	12		12	2.230	23	90*)	2343	195
1900/1901	11		11	2.490	31	112	2633	239
1901/1902	11	3	14	1.454	19	67	1540	110
1902/1903	11	3	14	2.077	20	81	2178	156
1903/1904	11	3	14	2.452	16	100	2568	183

Anul	Personal didactic			Studenți înscriși			Total studenți	Raport studenți/ personal didactic
	Definitivi și agregati	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total personal didactic	Cetățeni români Studenți	Cetățeni străini Studenți	Cetățeni români Studente		
1904/1905	10	2	12	2.442	10	137	2589	216
1905/1906	13		13	2.359	7	151	2517	194
1906/1907	11	3	14	:	:	78	:	-
1907/1908	14	1	15	2.108	4	117	2229	149
1908/1909	10		10	1.538	4	78	1620	162
1909/1910	10	1	11	1.504	3	68	1575	143
1910/1911	13	1	14	1.347	6	33	1386	99
1911/1912	23	15	38	2.377	8	78*	2463	65
1912/1913	23	7	30	2.317	9	83*	2409	80
1913/1914	22	12	34	2.438	14	125*	2577	76
1914/1915	22	14	36	2.345	16	120	2481	69

* Din care o studentă.

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarele Statistice ale României din: 1912, 1922-1926 și 1928, Institutul Național de Statistică.

Tot în acest domeniu al dreptului și-a desfășurat activitatea și Facultatea de Drept din Iași care în anul universitar 1900-1901 asigura pregătirea unui număr de 290 de studenți, dintre care 12 erau studenți străini, la care predau 10 cadre didactice. Treptat numărul a crescut, ajungând în anul universitar 1914-1915 la 509 studenți, dintre care 41 de studenți străini, la care predau 31 cadre didactice, dintre care 23 cadre didactice permanente și 8 suplinitori, conferențieri, docenți sau asistenți. În medie, pe un cadru didactic reveneau 16 studenți ceea ce asigura o pregătire destul de bună a studenților care studiau la această universitate.

Tabelul 1.14

Numărul de cadre didactice și studenți ai Facultății de Drept din Iași în perioada 1900-1915

Anul	Personal didactic			Studenți înscriși			Total studenți	Raport studenți/ personal didactic
	Definitivi și agregati	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total	Cetățeni români Stu- denți	Cetățeni străini Stu- dente	Cetățeni români Studenți		
1900/1901	8	2	10	278		12	290	29
1901/1902	8	2	10	159		7	166	17
1902/1903	8	2	10	217		10	227	23
1903/1904	8	2	10	217		7	224	22
1904/1905	8	2	10	225		2	227	23
1905/1906	10	1	11	292		20	312	28
1906/1907	10	-	10	244		21	265	27
1907/1908	10	1	11	239		13	252	23
1908/1909	7	1	8	300		26	326	41
1909/1910	10	2	12	364	2	30	396	33
1910/1911	10	5	15	289	1	3	293	20
1911/1912	14	10	24	390	2	11	403	17
1912/1913	16	12	28	464	1	20	485	17
1913/1914	17	12	29	504	1	29	534	18
1914/1915	23	8	31	466	2	41	509	16

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarele Statistice ale României din: 1912, 1922-1926 și 1928, Institutul Național de Statistică.

1.3.4. Facultățile de Litere și Filosofie din București și Iași

În altă ordine de idei, o altă universitate a fost Universitatea din București, Facultatea de Litere și Filosofie care, în 1899-1900, dispunea de 16 cadre didactice care asigurau pregătirea la 513 studenți. Cu rigurozitatea creșterii și descreșterii datorită unor evenimente specifice timpului, în anul 1914-1915 numărul de cadre didactice ajunge la 30, care pregăteau 520 de studenți, dintre care 23 erau studenți străini.

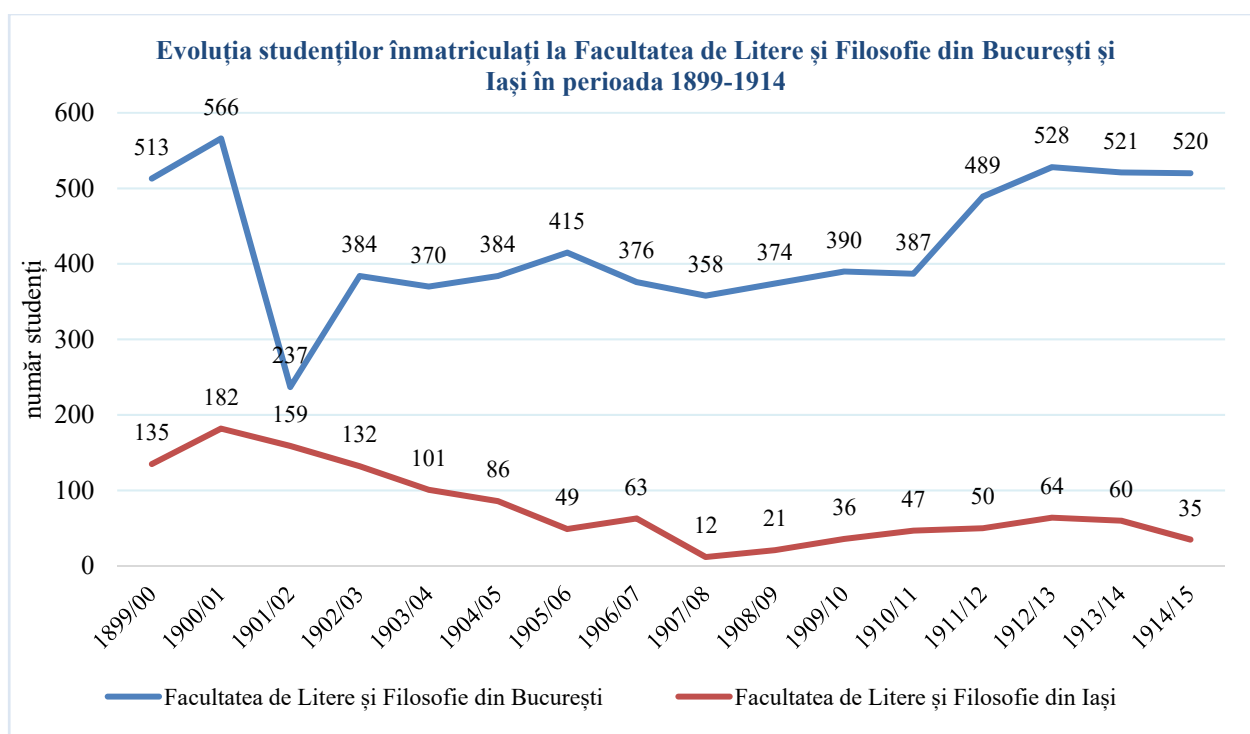


Figura 1.5. Evoluția studenților înmatriculați la Facultatea de Litere și Filosofie din București și Iași în perioada 1899-1914

Remarcăm la această universitate, din punct de vedere al studenților români care urmau cursurile, aproape un echilibru între cele două sexe, respectiv 287 de studenți și 210 studente. Interesant este că la un cadru didactic reveneau 17 studenți. Datele sunt sintetizate în Tabelul 1.15.

Tabelul 1.15
Numărul de cadre didactice și studenți ai Facultății de Litere și Filosofie din București, în perioada 1900-1915

Anul	Personal didactic			Studenți înscriși				Total studenți	Raport studenți/personal didactic
	Definitivi și agregati	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total	Cetățeni români Studenți	Cetățeni străini Studenți	Cetățeni români Studente	Cetățeni străini Studente		
1899/1900	9	7	16	326	173	8	6	513	32
1900/1901	10	4	14	380	167	12	7	566	40
1901/1902	14	1	15	122	102	7	6	237	16
1902/1903	14	2	16	206	153	17	8	384	24
1903/1904	12	4	16	195	157	13	5	370	23
1904/1905	15	1	16	203	155	12	14	384	24
1905/1906	14	4	18	221	174	12	8	415	23
1906/1907	15	2	17	347		29	-	376	22
1907/1908	15	4	19	203	136	10	9	358	19
1908/1909	15	1	16	209	153	7	5	374	23
1909/1910	12	3	15	238	141	6	5	390	26
1910/1911	13	5	18	229	143	11	4	387	22
1911/1912	16	12	28	288	185	12	4	489	17
1912/1913	18	10	28	308	195	14	11	528	19
1913/1914	19	11	30	291	209	15	6	521	17
1914/1915	19	11	30	287	210	16	7	520	17

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarele Statistice ale României din: 1912, 1922-1926 și 1928, Institutul Național de Statistică.

Tabelul 1.16

Numărul de cadre didactice și studenți ai Facultății de Litere și Filosofie din Iași în perioada 1900-1915

Anul	Personal didactic			Studenți înscriși				Total studenți	Raport studenți/personal didactic
	Definitivi și agregati	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total personal didactic	Cetățeni români Studenți	Cetățeni străini Studenți	Cetățeni români Studenți	Cetățeni străini Studenți		
1899/1900	9	1	10	69	43	2	1	115	12
1900/1901	10		10	117	89	7	5	218	22
1901/1902	9	3	12	88	81	5	4	178	15
1902/1903	9	2	11	108	69	5	5	187	17
1903/1904	9	2	11	77	53	1	3	134	12
1904/1905	9	2	11	54	44	2	1	101	9
1905/1906	9	3	12	20	39	7	3	69	6
1906/1907	9	3	12	62		1	:	63	5
1907/1908	:	:	:	:	:	:	:	12	
1908/1909	8	1	9	78	12	:	:	90	10
1909/1910	8	4	12	31	9	:	:	40	3
1910/1911	7	5	12	28	27	2	2	59	5
1911/1912	12	5	17	33	16	5	1	55	3
1912/1913	15	1	16	57	28	1	3	89	6
1913/1914	15	1	16	79	32	2	1	114	7
1914/1915	14	3	17	79	25	6	4	114	7

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1912, 1922-1926 și 1928, Institutul Național de Statistică.

Perioada de dinaintea anului 1918 a confirmat și a validat și dezvoltarea învățământului de litere și filosofie. În acest sens au apărut și s-au consolidat universități în acest domeniu, principală fiind Universitatea din Iași. În anul 1900, la această universitate existau 10 cadre didactice care asigurau pregătirea a 115 studenți, dintre care trei erau studenți străini.

Acest număr a crescut, și în anul școlar 1914-1915 existau 17 cadre didactice care asigurau pregătirea la 104 de studenți români și 10 studenți străini. Se constată că în perioada din timpul războiului acest număr a scăzut și vom vedea nivelul cu care a început în anul 1918-1919. Sunt importante și datele ce relevă existența acestei universități și rezultatele concrete. Tabelul 1.16 face referire concretă la această universitate.

1.3.5. Facultatea de Teologie din București

Un alt domeniu de învățământ superior a fost reprezentat de învățământul teologic. Din punct de vedere al învățământului teologic cea mai reprezentativă era Facultatea de Teologie București care, în anul universitar 1899-1900, dispunea de 8 cadre didactice care asigurau pregătirea la 227 de studenți interesați în studiul teologiei (un singur student era din străinătate). Interesant este faptul că în perioada dintre 1904 și 1915 la învățământul teologic din București a existat și un număr de studenți care au absolvit facultatea. În 1914 și 1915 întâlnim o situație confuză, deținând date numai în legătură cu numărul de studenți, 282 persoane, nefiind prezentate cu precizie datele referitoare la numărul de cadre didactice, atât definitivi cât și suplinitori, sau cele referitoare la numărul de studenți care reveneau la un cadru didactic. Tabelul 1.17 relevă datele sintetice pe care le-am putut identifica din studiul anuarelor statistice din perioadele 1902-1906 și 1912.

Tabelul 1.17

Numărul de cadre didactice și studenți ai Facultății de Teologie din București, în perioada 1899-1915

Anul	Definitivi și agregati	Personal didactic Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total personal didactic	Studenți înscriși		Total studenți	Raport studenți/personal didactic
				Studenți	Studenți		
1899/1900	7	1	8	227*)		227	28
1900/1901	8	0	8	230		230	29
1901/1902	6	2	8	216		216	27

Anul	Definitivi și agregati	Personal didactic Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total personal didactic	Studenti înscriși		Total studenti	Raport studenti/ personal didactic
				Studenti	Studente		
1902/1903	5	3	8	171		171	21
1903/1904	4	2	6	234		234	39
1904/1905	5	2	7	199	2	201	29
1905/1906	6	2	8	257	2	259	32
1906/1907	6	2	8	303	3	306	38
1907/1908	7	2	9	264	3	267	30
1908/1909	7	2	9	205	1	206	23
1909/1910	7	2	9	194	2	196	22
1910/1911	7	2	9	161	2	163	18
1911/1912	:	:	:	153	1	154	
1912/1913	:	:	:	198		198	
1913/1914	:	:	:	235		235	
1914/1915	:	:	:	282		282	

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1912, 1922-1926 și 1928, Institutul Național de Statistică.

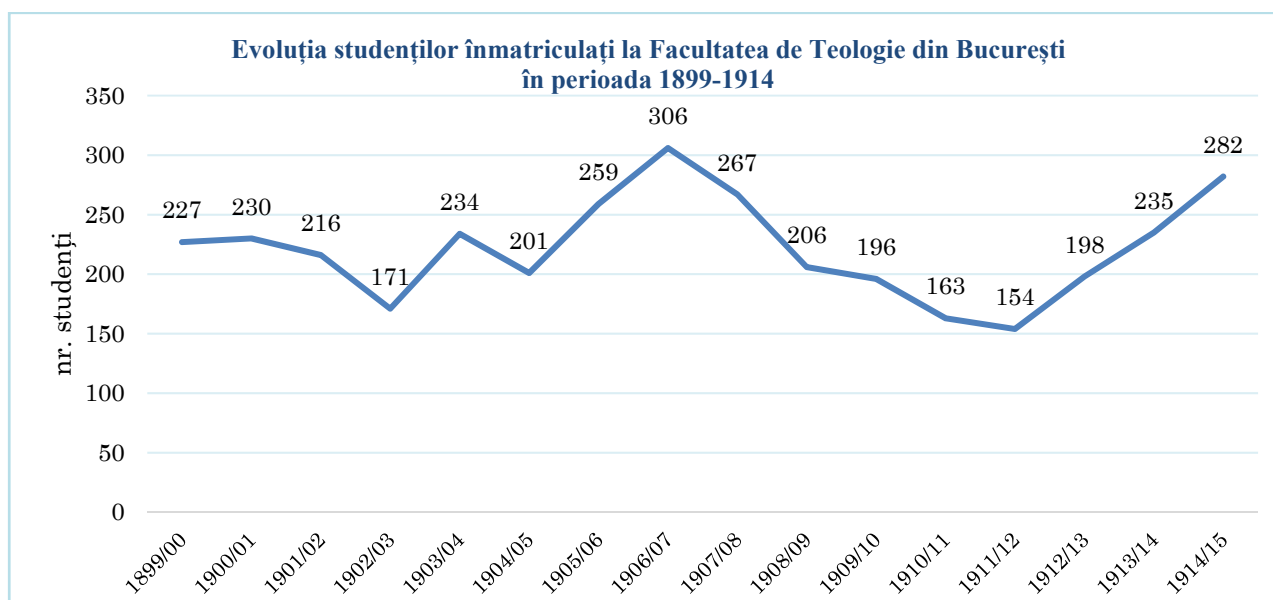


Figura 1.6. Evoluția studenților înmatriculați la Facultatea de Teologie din București în perioada 1899-1914

1.3.6. Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București

Revenind la învățământul superior și la învățământul economic care s-a dezvoltat în țara noastră, precizăm că, în 1913 s-a fondat Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București, actuala Academie de Studii Economice din București. Începutul a fost interesant în sensul că, în anul școlar universitar 1913-1914, existau cinci cadre didactice angajate plus șase conferențieri, docenți și asistenți ca personal didactic suplinitor, în total 11 cadre didactice. În acest an universitar au existat 698 de studenți, ceea ce reprezenta 63 de studenți la un cadru didactic. Evoluția ulterioară nu a fost atât de convingătoare, deși numărul cadrelor didactice a crescut, numărul studenților s-a redus. În 1917-1918, existau zece cadre didactice care asigurau pregătirea unui număr de 210 studenți. În Tabelul 1.18 am prezentat aceste date.

A existat perioada de început, de armonizare, de structurare a învățământului care poate fi interpretată mai în amănunt începând cu 1919.

Este perioada de început a învățământului în domeniul economiei în țara noastră. Printre studenții români care au studiat la Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale treptat am întâlnit și studenți

care proveneau din alte țări. Acest aspect va fi dezvoltat mai amplu în capitolul care se referă la perioada interbelică, cu accent pe perioada Primului Război Mondial și a celui de-al Doilea Război Mondial care au reprezentat situații destul de diferite.

Tabelul 1.18

Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Academiei de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București, în perioada 1913-1918							
Anul	Definitivi și agregați	Personal didactic		Studenți înscriși cetățeni români		Total studenți	Raport studenți/ personal didactic
		Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total personal didactic	Studenți	Studente		
1913/1914	5	6	11		698	698	63
1914/1915	6	4	10		456	456	46
1915/1916	8	8	16		369	369	23
1916/1917	10	9	19		64	64	3
1917/1918	7	3	10		210	210	21

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarele Statistice ale României din: 1912, 1922-1926 și 1928, Institutul Național de Statistică.

1.3.7. Academii de Muzică și Artă Dramatică din București și Iași

Academii de Muzică și Artă Dramatică au existat în București și Iași, precum și un Conservator care s-a înființat ulterior la Cernăuți.

Cadrele didactice și studenții care au urmat cursurile Academiei de Muzică și Artă Dramatică din București se regăsesc în situația prezentată în Tabelul 1.19, reliefându-se un început destul de bun în anul 1899-1900 când existau 28 de cadre didactice și 771 de studenți. Reține atenția numărul mai mare al studenților de gen feminin care urmau aceste cursuri ale Academiei de Muzică și Artă Dramatică.

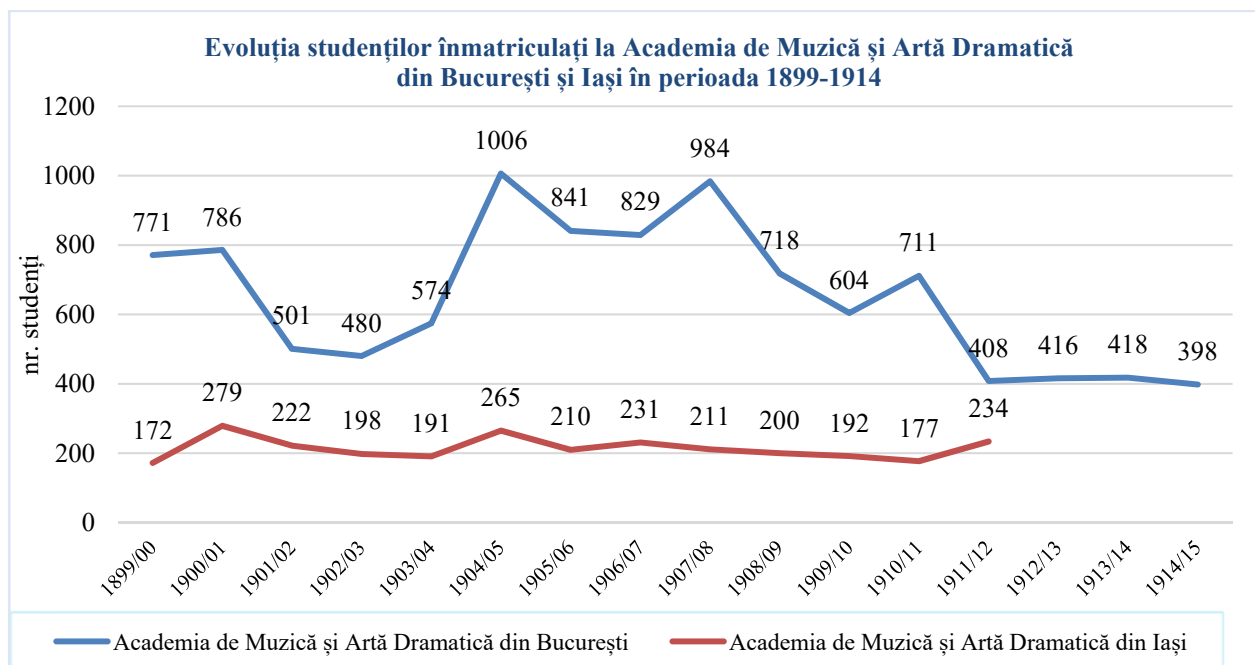


Figura 1.7. Evoluția studenților înmatriculați la Academia de Muzică și Artă Dramatică din București și Iași în perioada 1899-1914

În tabelele 1.19 și 1.20 sunt prezentate datele referitoare la evoluția învățământului superior în domeniul muzicii și artei dramatice, respectiv la Academia de Muzică și Artă Dramatică din București și la Academia de Muzică și Artă Dramatică din Iași în această perioadă.

Se constată că aceste instituții în domeniul muzicii, culturii și artei au cunoscut o adevărată explozie. Așa, de pildă, în anul 1903-1904 la Conservatorul de Muzică și Declamație din București existau 24 de cadre didactice care asigurau pregătirea a 574 studenți. Un an mai târziu, numărul studenților aproape s-a dublat, fiind de 1.006. Perioada până în 1918 a fost una în care acest număr a scăzut, dar vom vedea intensitatea cu care această instituție de învățământ superior și-a continuat activitatea în perioada următoare.

Tabelul 1.19

**Academia de Muzică și Artă Dramatică/Conservatorul de Muzică și Declamație din București,
în perioada 1900-1914**

Anul	Definitivi și agregați	Personal didactic		Studenți înscriși cetățeni români		Total studenți	Raport studenți/ personal didactic
		Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total personal didactic	Studenți	Studente		
1899/1900	14	14	28	381	390	771	28
1900/1901	13	10	23	379	407	786	34
1901/1902	15	10	25	255	246	501	20
1902/1903	13	12	25	238	242	480	19
1903/1904	13	11	24	292	282	574	24
1904/1905	13	11	24	540	466	1006	42
1905/1906	14	13	27	464	377	841	31
1906/1907	11	18	29	465	364	829	29
1907/1908	11	14	25	530	454	984	39
1908/1909	11	15	26	390	328	718	28
1909/1910	12	11	23	343	261	604	26
1910/1911	15	15	30	384	327	711	24
1911/1912	23	18	41	408		408	10
1912/1913	22	18	40	416		416	10
1913/1914	19	18	37	418		418	11
1914/1915	21	20	41	398		398	10

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarele Statistice ale României din: 1912, 1922-1926 și 1928, Institutul Național de Statistică.

Cu privire la Academia de Muzică și Artă Dramatică din Iași tot în această perioadă constatăm că în 1903-1904 existau 12 cadre didactice care asigurau pregătirea 191 studenți, ajungând în 1911-1912 la 14 cadre didactice și 234 de studenți.

Tabelul 1.20

Academia de Muzică și Artă Dramatică din Iași în perioada 1899-1912

Anul	Definitivi și agregați	Personal didactic		Studenți înscriși cetățeni români		Total studenți	Raport studenți/ personal didactic
		Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total personal didactic	Studenți	Studente		
1899/1900	7	7	14	94	78	172	12
1900/1901	7	7	14	151	128	279	20
1901/1902	4	7	11	112	110	222	20
1902/1903	4	8	12	102	96	198	17
1903/1904	3	9	12	106	85	191	16
1904/1905	3	11	14	163	102	265	19
1905/1906	4	9	13	116	94	210	16
1906/1907	4	10	14	133	98	231	17
1907/1908	5	9	14	128	83	211	15
1908/1909	4	7	11	115	85	200	18
1909/1910	5	7	12	109	83	192	16
1910/1911	6	9	15	96	81	177	12
1911/1912	6	8	14	234		234	17

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarele Statistice ale României din: 1912, 1922-1926 și 1928, Institutul Național de Statistică.

1.3.8. Academiile de Arte Frumoase/Școala de Belle-Arte din București și Iași

De o manieră similară au evoluat lucrurile și la Academia de Arte Frumoase, Școala de Belle Arte din București și Iași, în care am constatat începuturile activității concrete în anul 1899-1900, cu accent pe Academia de Arte Frumoase din București care avea 6 cadre didactice care asigurau pregătirea a 143 de studenți, pentru ca în 1913- 1914 numărul să se reducă la 67 de studenți, dar 12 cadre didactice.

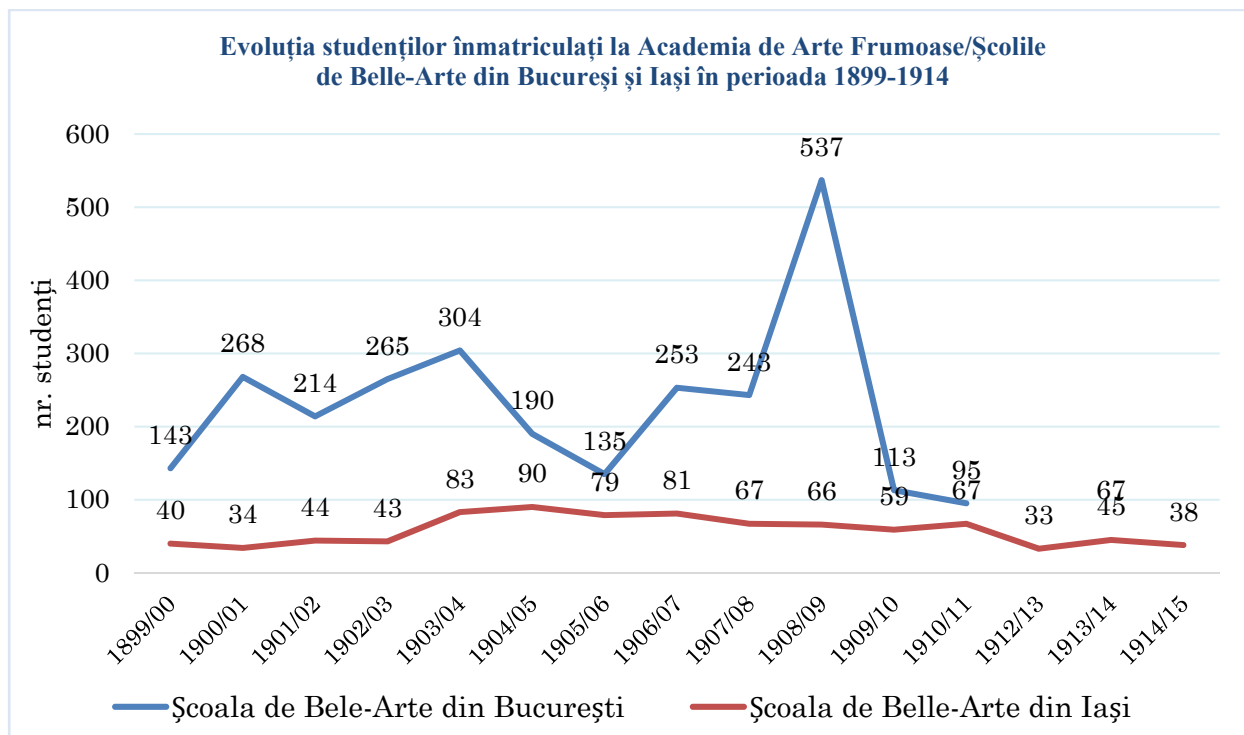


Figura 1.8. Evoluția studenților înmatriculați la Academia de Arte Frumoase/Școlile de Belle-Arte din București și Iași în perioada 1899-1914

Tabelul 1.21

Numărul de cadre didactice și studenți ai Academiei de Arte Frumoase/Școala de Belle-Arte din București în perioada 1903-1914

Anul	Personal didactic			Studenți înscriși				Total studenți	Raport studenți/personal didactic
	Definitivi și agregati	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total	Cetățeni români Studenți	Cetățeni străini Studenți	Cetățeni români Studente	Cetățeni străini Studente		
1899/1900	1	5	6	85	28	24	6	143	24
1900/1901	1	12	13	150	64	37	17	268	21
1901/1902	1	14	15	129	38	36	11	214	14
1902/1903	1	13	14	134	91	26	14	265	19
1903/1904	2	8	10	142	115	31	16	304	30
1904/1905	4	14	18	92	85	8	5	190	11
1905/1906	4	4	8	63	58	7	7	135	17
1906/1907	4	7	11	119	104	17	13	253	23
1907/1908	4	7	11	108	106	16	13	243	22
1908/1909	4	7	11	404	112	9	12	537	49
1909/1910	6	6	12	42	64	3	4	113	9
1910/1911	8	5	13	42	44	6	3	95	7
1913/1914	10	2	12	67				67	6

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarele Statistice ale României din: 1912, 1922-1926 și 1928, Institutul Național de Statistică.

În mod aproximativ a evoluat și Academia de Arte Frumoase din Iași, manifestându-se aceeași oscilație a numărului de cadre didactice și studenți, din trei motive, și anume: este vorba, în primul rând de începuturile activității, apoi de dezvoltarea capacității instituției de învățământ superior, atracția pentru studenții care doreau să se specializeze în aceste domenii și, nu în ultimul rând, evenimentele timpului care au impus anumite perioade de „temperare a activității”, dar și reluarea acesteia într-o perioadă imediat următoare, adică după 1918.

Tabelul 1.22

**Numărul de cadre didactice și studenți ai Academiei de Arte Frumoase/
Școala de Belle-Arte din Iași în perioada 1899-1915**

Anul	Personal didactic			Studenți înscriși				Total	Raport studenți/ personal didactic
	Definitivi și agregați	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total	Cetățeni români Studenți	Studenți	Cetățeni străini Studenți	Studenți		
1899/1900	3	3	6	40				40	7
1900/1901	3	3	6	32	1	1		34	6
1901/1902	3	2	5	38	3	3		44	9
1902/1903	3	2	5	39	1	3		43	9
1903/1904	3	2	5	46	34	2	1	83	17
1904/1905	3	2	5	44	46			90	18
1905/1906	6	4	10	34	42	3		79	8
1906/1907	3	4	7	25	48	5	3	81	12
1907/1908	3	3	6	25	34	6	2	67	11
1908/1909	3	4	7	39	27			66	9
1909/1910	4	3	7	31	26		2	59	8
1910/1911	4	5	9	33	32		2	67	7
1912/1913	4	4	8	16	12	4	1	33	4
1913/1914	4	4	8	20	20	3	2	45	6
1914/1915	6	2	8	9	24	4	1	38	5

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarele Statistice ale României din: 1912, 1922-1926 și 1928, Institutul Național de Statistică.

Este interesant de subliniat faptul că am făcut această incursiune asupra modului în care s-a concretizat învățământul de nivel primar și universitar în perioada până la 1918 pentru a avea o bază de comparație cu modul prin care s-a dezvoltat și a evoluat învățământul din România.

Între aceste două forme, învățământ primar și învățământ superior, există formele de învățământ secundar, profesional și altele, existând posibilități de analiză a evoluției învățământului primar și superior, de stat sau privat. În domeniul învățământului superior, despre cel privat vorbim mai puțin pentru că nu era consolidat dar, cu timpul, constatăm că de pe băncile învățământului particular din acea perioadă au erupt, au ieșit specialiști care au asigurat o reprezentare destul de importantă pe plan internațional. Nu facem aici analiza acestui aspect deoarece în programul de activități dedicat Centenarului Marii Uniri există și alte lucrări care sunt specifice domeniilor de care ne ocupăm în general, pe care le aprofundează și care pot constitui o formă de a găsi soluția cea mai corectă în ceea ce privește interpretarea exhaustivă a celor care doresc acest lucru.

Am ilustrat acest capitol cu unele tabele și grafice tocmai pentru a reliefa modul în care aspectele supuse studiului au evoluat, trăgând mai puține concluzii, dar lăsând posibilitatea cititorului să adâncească, să găsească el însuși aprecieri personale și concluzii tot personale asupra modului în care a evoluat învățământul din România.

1.3.9. Învățământul superior agricol din București 1862-1915

Tabelul 1.23

Numărul de cadre didactice și de absolvenți în perioada 1862-1915

Anul	Personal didactic	Absolvenți	Anul	Personal didactic	Absolvenți	Anul	Personal didactic	Absolvenți
1862		6	1881		19	1899	16	17
1863		11	1882		18	1900		13
1864	25	14	1883	41	10	1901	(1894-1904)	11
1865		9	1884		13	1902		15
1866	(1853-1866)	12	1885	(1867-1893)	20	1903		24

Anul	Personal didactic	Absolvenți	Anul	Personal didactic	Absolvenți	Anul	Personal didactic	Absolvenți
1867	41 (1867-1893)	12	1886	16 (1894-1904)	9	1904	20 (1904-1918)	21
1870		10	1887		12	1905		29
1871		13	1888		22	1906		40
1872		21	1889		6	1907		49
1873		13	1890		15	1908		50
1874		12	1891		10	1909		51
1875		10	1892		18	1910		51
1876		15	1893		18	1911		33
1877		9	1894		12	1912		32
1878		17	1896		12	1913		9
1879		7	1897		2	1914		11
1880		7	1898		12	1915		8

Sursa: Maria Valeria Picu, *Învățământul agricol din București. Studiu monografic*. Editura Ceres, București, 2002, pp. 247-252.

1.3.10. Școala Națională de Poduri și Șosele din București 1881-1887

Școala Națională de Poduri și Șosele din București s-a deschis în ianuarie 1851 când i s-a conferit și gradul de „Facultate” fiind complet separată de învățământul gimnazial deși funcționa în incinta colegiului Sf. Sava din București. Facultatea avea trei secții: *Topografie, Inginerie de poduri și șosele* și *Arhitectură*.²

În decembrie 1887, Gh. Duca a făcut un raport către Ministerul Lucrărilor Publice cu privire la starea învățământului ingineresc din România. Domnia sa remarca faptul că și după 7 ani de la reorganizarea școlii mulți elevi se prezentau slab la învățătură, „repetau de două sau trei ori o clasă într-o (dintr-o) promoție de 20 de elevi (la admitere în anul I) doar 4 sau 6 ajungeau în anul III sau IV”.

Tabelul 1.24

Numărul de elevi înscriși, rămași și admiși în anul I, în perioada 1881-1887

Anul	Elevii înscriși la începutul anului pregătitor	Elevii rămași la sfârșitul anului pregătitor	Prezenți la examenul de admitere în anul I	Elevii admiși în școală în anul I
1881/1882	32	18	10	8
1882/1883	122	53	27	18
1883/1884	57	32	20	17
1884/1885	67	26	22	11
1885/1886	47	31	25	12
1886/1887	73	46	28	14
Total	398	206 (51,75%)	132 (64,07%)	80 (60,60%)

Sursa: Mihai Fătu, *Istoria Universității Tehnice de Construcții București 1818-1998*, Ed. Universitatea Tehnică de Construcții București, București 1998, p. 104.

Ponderea foarte scăzută a admișilor în raport cu cei înscriși inițial în anul pregătitor (20%) poate fi argumentată prin următoarele motive: Cei mai mulți la intrarea în anul pregătitor aveau o slabă pregătire din învățământul gimnazial pe care nu o puteau compensa în anul pregătitor. Un alt argument ar fi faptul că „reformatori” de genul lui Gh. Duca și apoi S. Vâlnav fuseseră formați de Școala franceză, al cărui model au încercat să-l transplanteze în România, începând cu titulatura. Efortul lor, în pofida greutăților, a fost încununat de succes. Școala românească de Poduri și Șosele era apreciată tot mai mult ca ridicându-se la cotele celor străine.

1.4. Învățământul superior în context structural și teritorial

Este interesant de surprins evoluția și comparația sistemului în învățământ superior din punct de vedere teritorial în cele două mari centre universitare: București și Iași.

² Mihai Fătu, *Istoria Universității Tehnice de Construcții București 1818-1998*, Ed. Universitatea Tehnică de Construcții București, București 1998.

Tabelul 1.24

Nivelul și structura studenților înmatriculați în facultățile din București în perioada 1899-1914

Anul	Medicină	Medicină veterinară	Farmacie	Științe	Drept	Litere și Filosofie	Teologie	Academia de Muzică și Artă Dramatică	Școala de Belle-Arte	Total
1899/1900	574	90	474	539	2343	513	227	771	143	5674
1900/1901	643	68	441	387	2633	566	230	786	268	6022
1901/1902	682	51	423	345	1540	237	216	501	214	4209
1902/1903	673	36	439	233	2178	384	171	480	265	4859
1903/1904	715	35	367	257	2568	370	234	574	304	5424
1904/1905	634	34	351	188	2589	384	201	1006	190	5577
1905/1906	654	35	155	214	2517	415	259	841	135	5225
1906/1907	827	45	330	230	:	376	306	829	253	3196
1907/1908	742	62	145	200	2229	358	267	984	243	5230
1908/1909	580	48	409	184	1620	374	206	718	537	4676
1909/1910	528	67	419	365	1575	390	196	604	113	4257
1910/1911	588	56	394	256	1386	387	163	711	95	4036
1911/1912	1071	84	399	179	2463	489	154	408	:	5247
1912/1913	1033	67	382	192	2409	528	198	416	67	5292
1913/1914	1071	61	373	227	2577	521	235	418	:	5483
1914/1915	1108	69	406	253	2481	520	282	398	:	5517
<i>Pondere în total 1899/1900%</i>	<i>10,12</i>	<i>1,59</i>	<i>8,35</i>	<i>9,50</i>	<i>41,29</i>	<i>9,04</i>	<i>4,00</i>	<i>13,59</i>	<i>2,52</i>	<i>100,0</i>
<i>Pondere în total 1914/1915%</i>	<i>20,08</i>	<i>1,25</i>	<i>7,36</i>	<i>4,59</i>	<i>44,97</i>	<i>9,43</i>	<i>5,11</i>	<i>7,21</i>	<i>0,00</i>	<i>100,0</i>

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarele Statistice ale României din: 1912, 1922-1926 și 1928, Institutul Național de Statistică.

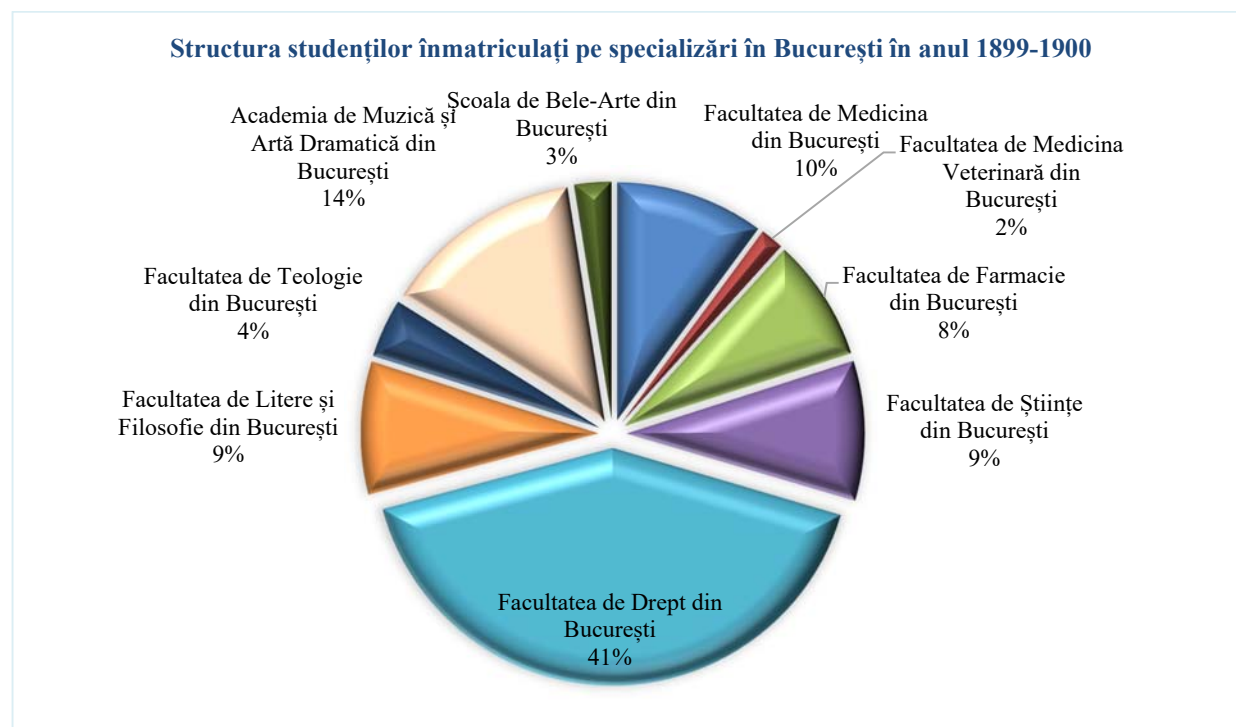


Figura 1.9. Structura studenților înmatriculați pe specializări în București în anul 1899-1900

Structura studenților înmatriculați pe specializări în București în anul 1914-1915

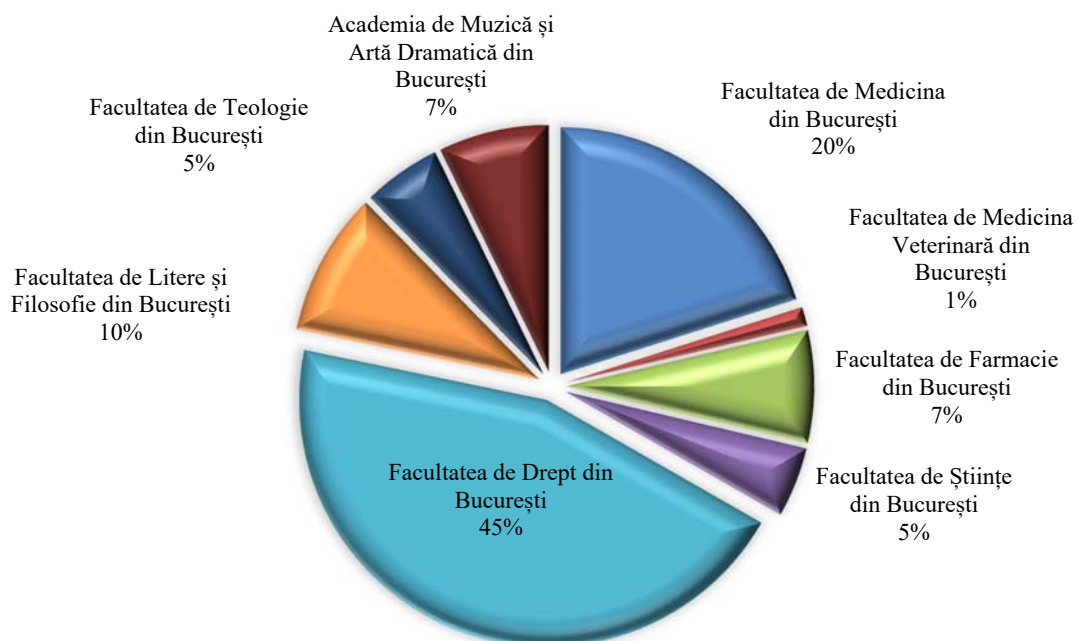


Figura 1.10. Structura studenților înmatriculați pe specializări în București în anul 1914-1915

Tabelul 1.25

Nivelul și structura studenților înmatriculați în Facultățile din Iași în perioada 1899-1914

Anul	Medicină	Științe	Drept	Litere și Filosofie	Academia de Muzică și Artă Dramatică	Școala de Belle-Arte	Total
1899/1900	:	121	:	135	172	40	468
1900/1901	201	125	290	182	279	34	1111
1901/1902	165	120	166	159	222	44	876
1902/1903	41	102	227	132	198	43	743
1903/1904	197	97	224	101	191	83	893
1904/1905	151	73	227	86	265	90	892
1905/1906	152	98	312	49	210	79	900
1906/1907	134	72	265	63	231	81	846
1907/1908	133	76	252	12	211	67	751
1908/1909	139	95	326	21	200	66	847
1909/1910	149	48	396	36	192	59	880
1910/1911	144	59	293	47	177	67	787
1911/1912	161	:	403	50	234	33	881
1912/1913	154	:	485	64	:	45	748
1913/1914	173	:	534	60	:	38	805
1914/1915	198	:	509	35	:	:	742
<i>Pondere în total 1900/1901 %</i>	<i>18,09</i>	<i>11,25</i>	<i>26,10</i>	<i>16,38</i>	<i>25,11</i>	<i>3,06</i>	<i>100,0</i>
<i>Pondere în total 1910/1911 %</i>	<i>18,30</i>	<i>7,50</i>	<i>37,23</i>	<i>5,97</i>	<i>22,49</i>	<i>8,51</i>	<i>100,0</i>

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarele Statistice ale României din: 1912, 1922-1926 și 1928, Institutul Național de Statistică.

Structura studenților înmatriculați pe specializări în Iași în anul 1900-1901

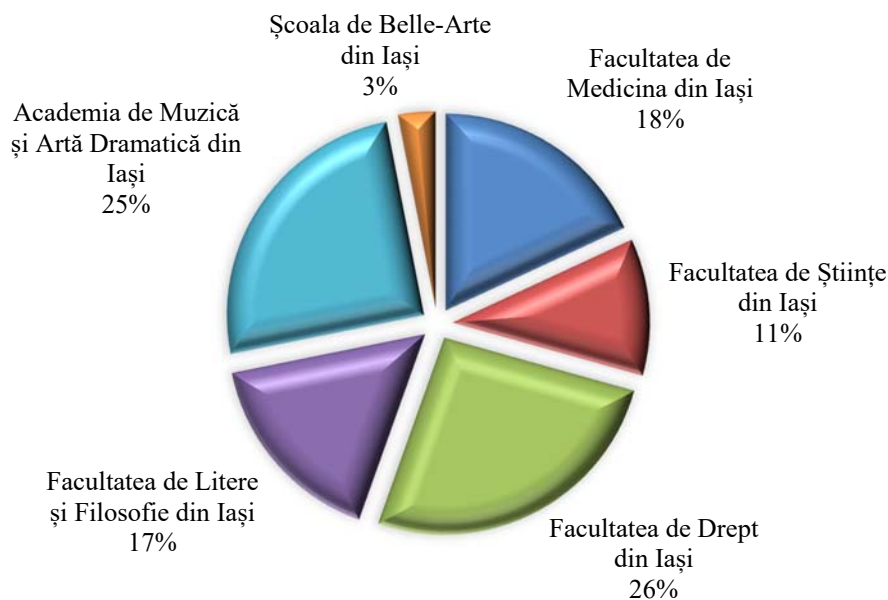


Figura 1.11. Structura studenților înmatriculați pe specializări în Iași în anul 1900/1901

Structura studenților înmatriculați pe specializări în Iași în anul 1910-1911

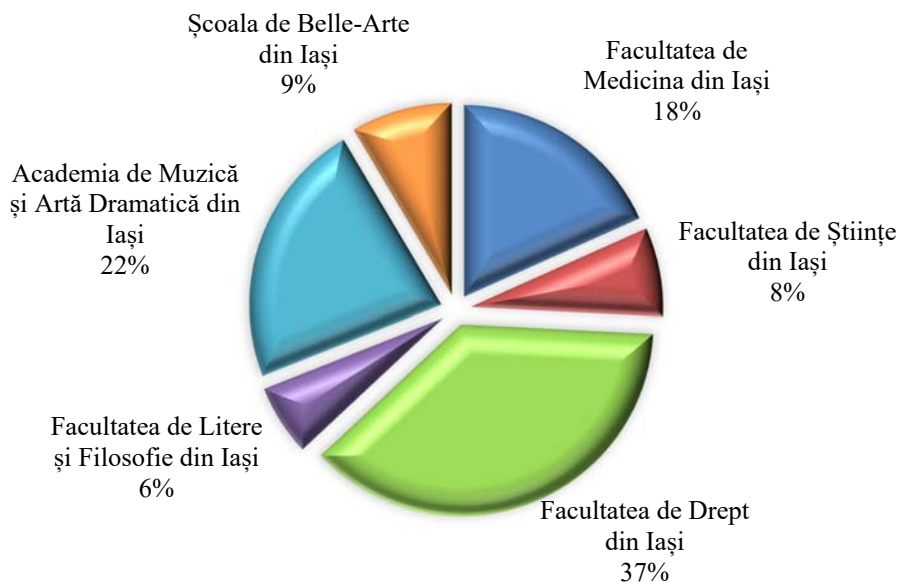


Figura 1.12. Structura studenților înmatriculați pe specializări în Iași în anul 1910-1911

1.5. Gradul de cuprindere a populației în sistemul educațional în perioada 1899-1914

Ca o sinteză, am dorit să prezentăm gradul de cuprindere a populației în sistemul educațional, respectiv ponderea elevilor înscriși în învățământul primar de stat în total populație, respectiv câți studenți reveneau la 10.000 de locuitori în perioada 1899-1914.

Tabelul 1.26

**Gradul de cuprindere a populației în sistemul educațional (învățământ primar și superior)
în perioada 1899-1914**

Anul	Populația probabilă la 1 iulie	Total elevi înscriși în învățământul primar (rural și urban)	Total studenți înmatriculați	Pondere a populației înscrise în învățământul primar al statului %	Numărul de studenți care revin la 10.000 de locuitori
1899	5.956.690*	:	6.142	:	10
1900	6.045.481	:	7.133	:	12
1901	6.125.952	:	5.085	:	9
1902	6.193.139	:	5.602	:	9
1903	6.289.508	:	6.317	:	11
1904	6.490.024	:	6.469	:	11
1905	6.478.268	505.136	6.125	7,80	10
1906	6.583.840	514.637	4.042	7,82	7
1907	6.683.270	529.889	5.981	7,93	10
1908	6.770.845	560.649	5.523	8,28	9
1909	6.864.991	584.953	5.137	8,52	9
1910	6.965.383	587.356	4.823	8,43	8
1911	7.086.306	676.832	6.128	9,55	10
1912	7.160.682**	681.186	6.040	9,51	10
1913	7.352.855	683.041	6.288	9,29	11
1914	7.771.341	720.565	6.259	9,27	11

Notă: * Date de la primul Recensământ din România din 1899. ** Date de la Recensământul din 1912.

Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarele Statistice ale României din: 1912, 1922-1926 și 1928, Institutul Național de Statistică.

Dorim să închidem acest prim capitol cu afirmațiile marelui formator de școală românească Spiru Haret: „*Căutăm a face ca învățământul nostru să devină un învățământ național, de vreme ce ne silim a-l face să se potrivească țării noastre, în loc de a ne mulțumi să-l luăm făcut gata, într-un timp și niște condiții care nu mai sunt ale noastre.*”

Capitolul 2

Evoluția învățământului primar, normal, secundar și profesional în perioada interbelică	55
2.1. Particularități ale sistemului de învățământ în perioada interbelică	56
2.2. Repere statistice privind instruirea publică în perioada interbelică	58
2.2.1. Populațiunea României în perioada 1918-1938	59
2.2.2. Școalele de copii mici	63
2.2.3. Învățământul primar	65
2.2.4. Situația școlilor primare particulare	77
2.2.5. Învățământul secundar și profesional	79
2.3. Examenul de maturitate în perioada 1925-1938	83
2.4. Învățământul particular în Vechiul Regat, Basarabia, Bucovina și Transilvania în perioada 1930-1937	86
2.5. Învățământ teologic, agricol și de subingineri	89
2.5.1. Seminariile teologice în perioada 1928-1937	89
2.5.2. Școalele agricole în perioada 1926-1937	90
2.5.3. Școala de Subingineri de Lucrări Publice din București în perioada 1933-1940	93
2.5.4. Școala de Subingineri Electromecanici din Cluj în perioada 1933-1940	94

Opis tabele

Tabelul 2.1. Tabela recapitulativă de numărul școalelor, elevilor și personalului didactic în anul 1920-1921	59
Tabelul 2.2. Numărul total al școalelor particulare și numărul profesorilor, în anul 1918-1919	61
Tabelul 2.3. Recensământul copiilor în vârstă de școală (5-18 ani) în anii 1920-1938	61
Tabelul 2.4 Recensământul copiilor în vârstă de școală (5-18 ani) în anii 1930-1938	62
Tabelul 2.5. Recensământul copiilor în vârstă de școală (5-18 ani) în anii 1931-1938	62
Tabelul 2.6. Repartizarea elevilor școalelor de copii mici ale statului	63
Tabelul 2.7. Școalele de copii mici (grădini de copii) ale statului și Particulare în anii 1926-1938	63
Tabelul 2.8. Școalele de copii mici (grădini de copii) ale statului	64
Tabelul 2.9a. Recensământul copiilor în vârstă de școală primară pe sexe în mediul rural și urban în anul 1933	66
Tabelul 2.9b. Recensământul copiilor în vârstă de școală primară pe sexe și neam în anul 1933	66
Tabelul 2.10a. Recensământul copiilor în vârstă de școală primară dacă știu sau nu românește în anul 1933	67
Tabelul 2.10b. Recensământul copiilor în vârstă de școală primară, pe provincii, în anul 1933	67
Tabelul 2.11. Numărul școalelor și al elevilor înscriși în învățământul primar rural și urban ale statului în anii 1918-1938	68
Tabelul 2.12. Numărul școalelor și al elevilor înscriși în învățământul primar total al statului în anii 1918-1938	69
Tabelul 2.13. Numărul elevilor în școlile primare private/particulare cu programa statului și cu programa proprie, în anii 1918-1938	69
Tabelul 2.14a. Date statistice privind învățământul primar rural și urban în Vechiul Regat, în anii 1918-1933	70
Tabelul 2.14b. Date statistice privind învățământul primar total în Vechiul Regat, în anii 1918-1933	71
Tabelul 2.15. Numărul elevilor ce au frecventat școalele primare rurale și urbane în Vechiul Regat, în anii 1918-1933	72
Tabelul 2.16. Date statistice privind învățământul primar rural și urban în Basarabia, în anii 1919-1933	73
Tabelul 2.17. Numărul elevilor ce au frecventat școalele primare rurale și urbane în Basarabia, în anii 1919-1933	74
Tabelul 2.18. Date statistice privind învățământul primar rural și urban în Bucovina în anii 1922-1933	74
Tabelul 2.19. Numărul elevilor ce au frecventat școalele primare din rural și urban în Bucovina, în anii 1922-1933	75
Tabelul 2.20. Date statistice privind învățământul primar rural și urban în Transilvania în anii 1918-1938	76
Tabelul 2.21. Numărul elevilor ce au frecventat școalele primare din rural și urban în Transilvania, în anii 1918-1938	77
Tabelul 2.22. Școalele primare particulare în perioada 1918-1935	77
Tabelul 2.23. Școalele primare particulare pe provincii	78
Tabelul 2.24. Situația elevilor preparați în familie și prezentați la examenele particulare ținute la școalele primare ale statului în perioada 1930-1934	78

Tabelul 2.25. Învățământul secundar și profesional în Basarabia, Bucovina și Transilvania în anul 1919/1920.....	79
Tabelul 2.26. Școalele secundare și profesionale ale statului (țara întreagă: Vechiul Regat, Basarabia, Bucovina și Transilvania) în perioada 1925-1937.....	80
Tabelul 2.27. Numărul școalelor, elevilor, promovaților și profesorilor din învățământul secundar și profesional pe provincii (Vechiul Regat, Basarabia, Bucovina și Transilvania) în perioada 1928-1934.....	82
Tabelul 2.28. Examenle de maturitate teoretic în perioada 1925-1938.....	85
Tabelul 2.29. Școalele secundare particulare țara întreagă în perioada 1930-1937.....	86
Tabelul 2.30. Situația elevilor preparați în familie și prezentați la examenle particulare ținute la școalele secundare ale statului în perioada 1930-1934.....	87
Tabelul 2.31. Numărul profesorilor, elevilor, promovaților și absolvenților din seminariile teologice.....	89
Tabelul 2.32. Numărul profesorilor, elevilor, promovaților și absolvenților din seminariile teologice ortodoxe în perioada 1928-1937.....	89
Tabelul 2.33. Numărul școalelor agricole la finele anului 1926 în România pe grade se specialități.....	90
Tabelul 2.34. Școalele agricole ale statului și particulare în anul 1933-1934.....	91
Tabelul 2.35. Situația școalelor și elevilor în învățământul agricol pe forme de proprietate, în anii 1926-1938.....	92
Tabelul 2.36a. Situația Școalei de Subingineri de lucrări publice din București în perioada 1933-1940.....	93
Tabelul 2.36b. Situația Școalei de Subingineri de lucrări publice din București în perioada 1933-1940.....	93
Tabelul 2.37a. Situația Școalei de Subingineri electromecanici din Cluj în perioada 1933-1940.....	94
Tabelul 2.37b. Situația Școalei de Subingineri electromecanici din Cluj în perioada 1933-1940.....	94

Opis figuri

Figura 2.1. Evoluția copiilor înscriși în școli ale statului și particulare în perioada 1926-1937.....	64
Figura 2.2. Evoluția copiilor înscriși în școlile de copii mici ale statului, pe provincii, în perioada 1926-1937.....	65
Figura 2.3. Evoluția elevilor înscriși în învățământul primar de stat din mediul rural și urban în anii 1918-1938.....	68
Figura 2.4. Evoluția elevilor înscriși în învățământul primar din mediul rural și urban în perioada 1918-1933.....	71
Figura 2.5. Evoluția elevilor înscriși în învățământul primar din mediul rural și urban în Basarabia, în perioada 1919-1932.....	73
Figura 2.6. Evoluția elevilor înscriși în învățământul primar din mediul rural și urban în Bucovina, în perioada 1922-1933.....	75
Figura 2.7. Evoluția elevilor înscriși în învățământul primar din mediul rural și urban în Transilvania, în perioada 1922-1933.....	76
Figura 2.8. Evoluția elevilor înscriși în școlile secundare și profesionale, pe provincii, în perioada 1925-1934.....	83
Figura 2.9. Promovabilitatea examenului de maturitate pe sesiuni, în perioada 1925-1933.....	85
Figura 2.10. Promovabilitatea examenului de maturitate pe provincii a elevilor preparați în familie și prezentați la examenle particulare ținute la școalele secundare ale statului, în perioada 1930-1935.....	87
Figura 2.11. Numărul profesorilor, elevilor, promovaților și absolvenților din seminariile teologice în perioada 1928-1937.....	90
Figura 2.12. Numărul elevilor înscriși în școlile agricole de stat și particulare în perioada 1926-1937.....	92
Figura 2.13. Numărul absolvenților de școli agricole de stat și particulare în perioada 1926-1937.....	93

*„Fără școală să nu aștepte nimeni nici părinți buni, nici fii buni,
și prin urmare nici stat bine organizat și bine cârmuit și păstorit”*

Ion Heliade Rădulescu

Capitolul 2

Evoluția învățământului primar, normal, secundar și profesional în perioada interbelică

Începând cu anul 1918, în care s-a definitivat și proclamat Marea Unire, învățământul românesc se afla într-un moment delicat. Anii de dinaintea actului istoric, în contextul primei conflagrații mondiale, au marcat o evoluție contradictorie a învățământului de toate gradele din România. După Primul Război Mondial, resursele țării erau afectate, ca să nu spunem epuizate. Teritoriul României s-a întregit, iar populația României a căpătat altă dimensiune. Remarcăm faptul că în teritoriul care a revenit la „patria mamă” existau o serie de elemente pe care nu le întâlnim în celelalte provincii ale țării. Influența vestică se simțea și în domeniul educației. Progresele erau evidente și ele trebuiau să fie atent valorificate. Cadrul legislativ, în general, și cel privind educația, în particular, trebuia revizuit și adus la un numitor comun pentru întreaga „Românie întregită”.

De aceea, în România, în perioada de după Primul Război Mondial, principala provocare a constituit-o integrarea diferitelor sisteme educaționale, ca urmare a realizării statului național unitar român. În acest sens, preocuparea guvernelor interbelice a fost orientată spre adoptarea de noi legi, în special pentru învățământul obligatoriu, dar și al învățământului vocațional. Astfel, a fost adoptată, în 1924, *Legea pentru învățământul primar al statului și învățământul primar normal*; *Legea învățământului industrial și profesional*, în 1936; *Legea învățământului agricol* în 1929; *Legea învățământului comercial pentru băieți și fete*, în 1936, precum și alte acte normative.

Învățământul din țara noastră a prins viață, s-a reorganizat și dezvoltat și datorită multor eminente profesori din diferite domenii, printre care, fără a epuiza numele și numărul acestora, dorim să amintim:

- ✎ în domeniul medicinei au strălucit doctorii: Ioan Cantacuzino (1863-1934), Carol Davila (1814-1883) Iuliu Hațieganu (1882-1959), Nicolae Hortolomei (1875-1961), Constantin Parhon (1874-1969), Gh. Marinescu (1863-1938);
- ✎ matematicieni și profesori de talie internațională: Gh. Țițeica (1873-1939), Traian Lalescu (1882-1929), Simion Sanielevici (1870-1963), Simion Stoilov (1887-1960);
- ✎ remarcabili filozofi și/sau logicieni: Titu Maiorescu (1843-1917), Constantin Rădulescu Motru (1868-1917), Lucian Blaga (1895-1961), Nae Ionescu (1890-1940), Vasile Băncilă (1897-1979);
- ✎ științele istoriei plan internațional ilustrată de: Nicolae Iorga (1871-1940), A. I. Xenopol (1847-1921), Vasile Pârvan (1882-1971) și Mircea Eliade (1907-1986);
- ✎ mari fizicieni: Horia Hulubei (1896-1972) și Dragomir Hurmuzescu (1865-1954);
- ✎ remarcabili critici literari și filologi: Bogdan Petriceicu Hașdeu (1838-1907), George Călinescu (1899-1965), Perpessicius (1891-1971), Eugen Lovinescu (1881-1943), Iorgu Iordan (1888-1986);
- ✎ școala inginerescă au reprezentat-o cu cinste: Nicolae Vasilescu Karpen (1870-1964); Ion Ionescu Bizeț (1870-1946), Anghel Saligny (1850-1925), Aurel Beleş (1891-1976);
- ✎ în domeniul agronomiei pot fi citați: Ion Ionescu de la Brad (1818-1891) și Gh. Ionescu Sisești (1885-1966);

- ✎ în domeniul geologiei s-au ilustrat ca mari specialiști și profesori: Gh. Cobălcescu (1832-1892) și Alexandru Codarcea (1899-1972), iar în geografie, Simion Mehedinți (1866-1962) ;
- ✎ remarcabili sociologi au fost Dimitrie Gusti (1880-1955), H. Stahl (1901-1985);
- ✎ științele economice au fost reprezentate cu cinste de: Mihail Manoilescu (1881-1950), Virgil Madgearu (1887-1940), Nicolae Georgescu-Roegen (1906-1994), Gh. Zane (1897-1958).

Cei menționați reprezintă mari personalități didactice, științifice și culturale datorită cărora, în cei 100 de ani, România s-a transformat dintr-o țară cu învățământ slab dezvoltat și organizat, într-o țară care, în anii '30-'40 ai secolului XX, avea o școală la nivel european.

2.1. Particularități ale sistemului de învățământ în perioada interbelică

O dată cu Unirea de la 1918, sistemul educațional românesc începe să prindă contur: „*Statul român unitar avea minorități numeroase, era un stat care includea sisteme de învățământ diferite, o societate care nu era unificată. Statul trebuia să integreze minorități mult mai educate, mult mai pregătite. Învățământul a fost principalul mijloc pentru a realiza unificarea societății și pentru a o construi. Cele mai educate provincii, cu învățământ mai dezvoltat, erau tocmai cele care veniseră, Banatul, Transilvania, Bucovina, în timp ce Basarabia era la antipodul acestora, dar și foamea de învățătură era mult mai mare aici*”⁴. Altfel spus, în Basarabia acelor vremuri „cultul școlii” era mai puternic decât în celelalte provincii, însă condițiile socioeconomice și instabilitatea politică a defavorizat în permanență masificarea sistemului de învățământ.

Conform marelui reformator Spiru Haret, societatea interbelică încerca să se adapteze la noile situații, în sistemul de învățământ. „*La 1918 suntem în posteritatea lui Spiru Haret, cel care dorea ca prin învățământ să îi ridice pe țărani. La sat, învățătorul nu este doar cel care învață copiii să scrie și să citească, el trebuie să educe continuu, învățătorul trebuia să educe și pe țăranul adult, să îi ofere cunoștințe aritmetice, în ideea că învățând să socotească nu mai putea fi înșelat de arendaș, învățând să citească va cunoaște și textul învoielilor agricole. În perioada interbelică, cel care va continua politica lui va fi ministrul Constantin Angelescu, un chirurg renumit, cu studii strălucite și o practică deosebită la Paris; multe spitale doreau să îl rețină acolo, însă el s-a întors în România. Oltean, căsătorit cu fiica lui Grigore Monteoru, unul din cei mai bogați proprietari de pământ, devine rudă prin alianță cu Spiru Haret, astfel că se simte oarecum obligat să îi preia moștenirea cultural-științifică. Pe timpul lui s-au construit foarte multe școli, peste 7.000. El a fost ministrul Instrucțiunii Publice în toate guvernele liberale din perioada interbelică, ceea ce denotă o anumită coerență a demersului guvernamental. Printre direcțiile acestui demers era preocuparea de a ridica învățământul în limba română. S-a creat așa-numita «zonă culturală», 50 de kilometri pe o suprafață lângă graniță, din NV până în Cadrilater, iar profesorii și învățătorii care predau acolo beneficiau de anumite avantaje de natură pecuniară, dar și de natură simbolică, cu un salariu cu 50% mai mare și dreptul la o suprafață dublă de pământ, față de ceilalți învățători de la țară care aveau dreptul la o jumătate de hectar de pământ. Acești dascăli aveau și alte obligații decât cele care țineau strict de natura profesională, trebuiau să organizeze diverse manifestări cu caracter românesc, făceau ore suplimentare cu adulții, manifestări culturale, coruri, organizau excursii în spațiul simbolic al națiunii, trebuiau să îi facă să se simtă români pe cei care se simțeau deznaționalizați, la sfârșitul secolului al XIX-lea*”⁵.

În România interbelică, învățământul primar și secundar era organizat, din punct de vedere administrativ, în 15 regiuni unde funcționau inspectoratele regionale⁶. „Școlile erau controlate de către inspectorii regionali, fiind observate în primul rând învățământul («cetirea, scrierea, exprimarea

⁴ Ion Agrigoroaiei, Ovidiu Buruiană, Gheorghe Iacob, Cătălin Turliuc, *România interbelică în paradigma modernizării. Studii*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2005.

⁵ Ibidem.

⁶ <http://ziarulillumina.ro/pe-holurile-scolii-interbelice-48295.html>

gramaticală, aritmetica și geometria, celelalte științe, cântul și gimnastica»), starea igienică a localului și a elevilor, Cancelaria și Arhiva (cataloge, matricole) și activitatea extrașcolară (cursuri complementare, lucrul manual, muzeul școlar)”

Învățământul primar era și prima „cărămidă” din sistemul de învățământ, astfel că prima lege a învățământului care s-a adoptat în perioada interbelică a fost cea a învățământului primar, în 1924. „Erau mai multe sisteme de învățământ în perioada interbelică, venind din experiența istorică, educațională, dar și de altă natură a diverselor provincii. Pentru realizarea acestui învățământ unitar s-a dat prima lege a învățământului care păstrează unele caracteristici din perioada anterioară, precum obligativitatea, gratuitatea. Erau prevăzute chiar și amenzi, prin lege, pentru părinții care nu lăsau copiii să meargă la școală. Așa cum se vede și în «Moromeții», utilitatea școlii nu este încă bine statuată în societate din punctul de vedere al mentalului. Școala primară era de șapte ani. Pentru cei care după patru ani nu urmau cursurile școlii mai departe, era prevăzută o perioadă de trei ani pentru cursuri practice, astfel că un copil era școlarizat obligatoriu șapte ani. Școlile trebuiau să aibă grădini, să poată asigura practica elevilor, cursurile în cei trei ani erau orientate spre meserii, spre activități practice cu specific tradițional. Susținerea acestor școli cădea de multe ori pe seama comunelor care trebuiau să asigure anumite dotări, bibliotecă etc.”.

„Bugetul Educației era de 12%, iar în anumite perioade urca la 16%, dar acest procent era net inferior unor state învecinate. În momentul interbelic, investiția în educație era o chestiune esențială. Națiunile doreau să își construiască anumite identități, iar școala este un instrument de construcție a națiunii. România a preluat formele occidentale și a încercat să le adapteze situației concrete prin crearea fondului. Școala trebuia să formeze elitele administrative pe care statul le considera necesare. E un învățământ centralizat, nefiind acceptate particularismele sau învățământul descentralizat. Deși în mod oficial era descentralizat, fiind lăsat din punct de vedere financiar în seama comunelor, în mod real el era centralizat, sub raportul programelor, al supravegherii procesului educațional”.

Românii erau atrași de învățământul teoretic, și nu de cel practic. „Raportul celor care urmau cele două tipuri de școli era invers față de Europa, ceea ce arată o anumită inadecvare către lumea modernă; majoritatea doreau să meargă către facultăți, pentru că facultatea le oferea șansa de a ajunge în posturi administrative; toți doreau să ajungă în administrația de stat, să fie funcționari, dar prea puțini doreau să facă un învățământ practic, să devină mecanici, instalatori etc., să aibă o meserie, așa cum solicita lumea modernă. Românul își dorea o funcție la stat și mai puțin să aibă o siguranță financiară. Românul, de multe ori, investea financiar din propria avere ca să obțină o funcție în stat. Probabil că acea funcție aducea recunoașterea, de aici și învățământul care urma același tipar, ce încerca să ofere funcții pentru stat, iar statul, prin politica sa, încuraja această orientare, lăsând spațiul modernității pentru alte etnii, care se îndreptau către funcții necesare din punct de vedere social.” (Ovidiu Buruiană)

Taxa la un liceu de prestigiu ajungea la 20.000 de lei pe an. Sistemul burselor pentru susținerea copiilor performanți de la țară nu era reglementat. „Erau burse pentru copiii de la țară, dar era un sistem extrem de selectiv. Erau și multe burse private. Erau copii din mediul rural care au reușit în acea perioadă, un exemplu celebru este Dumitru Mociornița, cel care va avea una dintre cele mai mari întreprinderi din sud-estul Europei. El era din zona Prahova; se povestește cum a plecat desculț din satul natal, a fost sprijinit de frații Brătianu la școala primară, la școala secundară, la universitate, cu studii în Italia, în Franța, apoi a făcut una dintre cele mai mari întreprinderi. Acele instituții ale carității care existau în alte țări nu aveau la noi o practică îndelungată. Înainte erau acei boieri care, de multe ori, erau prezentați în culori negative, dar care, de fapt, susțineau copii la școală, iar cei din elita interbelică moștenesc și astfel de practici culturale de recunoaștere, de poziționare socială. Mai erau fundații de sprijinire a copiilor, a studenților, existau și fonduri particulare; acestea se întâlneau mai ales în învățământul universitar”⁷.

⁷ Ion Agrigoroaiei, Ovidiu Buruiană, Gheorghe Iacob, Cătălin Turliuc, *România interbelică în paradigma modernizării. Studii*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2005.

Existau mari diferențe între zonele rurale și urbane. ”Până în 1941, au existat diferențe între tipul de educație primită de către copii de vârstă școlară în zonele rurale și urbane – fiecare au fost adaptate la nevoia de forță de muncă din zona respectivă. Diferențele puteau fi foarte mari, elevii din școlile rurale care se transferau în școlile urbane trebuiau să repete anumiți ani, pentru a se putea adapta sistemului educativ. Liceele de asemenea, au fost modernizate – învățământul clasic a fost simplificat într-o măsură (limbile moderne și limbile clasice au fost comasate în ceea ce a devenit programa de studii sociale), iar învățământul tehnic s-a îmbunătățit semnificativ pentru a furniza tehnicieni și muncitori pentru fabricile care au fost construite în toată țara.”⁸

Foarte puțini copii de la țară ajungeau la liceu, taxele fiind foarte mari. De exemplu, la Liceul Internat din Iași, actualul Colegiu „Negruzzi”, taxa ajungea și la 10.000 de lei pe an, în moneda națională a timpului.

Profesorul era foarte respectat în perioada interbelică, acest fapt fiind reflectat și prin salariile acordate. Din lipsa de cadre didactice de specialitate, pe baza unor salarii stimulative, un profesor bun putea să predea atât la liceu, cât și la facultate.

„Erau și profesori de liceu care erau de o calitate incredibil de ridicată, cu doctorate în străinătate. Garabet Ibrăileanu a fost mai întâi profesor la Liceul Internat, actualul Colegiu «Negruzzi», și apoi ajunge să fie la Facultatea de Litere, iar parcursul acesta era unul frecvent, nu era o separare, calitatea profesorilor din învățământul preuniversitar fiind una foarte ridicată. Sunt mulți profesori preuniversitari care sunt parlamentari, care acced la funcții publice. Salarizarea profesorilor era una destul de bună. A fi profesor la un liceu însemna ceva. Un profesor câștiga în jur de 8.000 de lei pe lună, în timp ce un mecanic câștiga 2.500. Un profesor universitar titular ajungea să câștige și 26.000, atât câștiga un prim-ministru. Pe vremea aceea, era foarte stimulat să fii profesor, aveai o poziție socială recunoscută, erai o persoană respectată. Un învățător câștiga 4.000-5.000 de lei, dar avea și foarte multe avantaje”.

2.2. Repere statistice privind instrucțiunea publică în perioada interbelică

În perioada de după Primul Război Mondial, învățământul (educația) a căpătat un ritm de ajustare și perfecționare greu de anticipat. În acest punct al studiului, vom sintetiza doar câteva aspecte pe care apoi le vom dezvolta și concretiza prin date, tabele și grafice statistice. Peste 7.000 de școli construite (în special în mediul rural) erau în activitate. Abandonul școlar era de doar 8-10%, desigur și pe fondul specific, acela de a se plăti, iar cei care se înscriau, aveau temei mai serios de a continua cursurile. Învățământul, nefiind generalizat și gratuit, abandonul școlar era redus. Promovabilitatea era de aproximativ 62% (30% erau repetenți, diferența fiind nepromovați). În perioada interbelică se aloca învățământului 12-16% din bugetul anual, ceea ce reprezenta o grijă și finanțare pe măsură. Profesorii sunt din ce în ce mai bine plătiți, iar activitatea acestora este deosebit de eficientă. Așa se explică și faptul că, în această perioadă, studiază în România din ce în ce mai mulți străini. În perioada 1921-1932, 75,1% dintre școli erau teoretice și 24,9% aveau caracter practic, conforme cu nivelul de industrializare. Numărul copiilor de la țară care continuau studiile la oraș, după învățământul de patru ani din satul natal, era de doar 1%, adică nesemnificativ. Între 1921-1932, doar 5,4% dintre elevii înscriși în școlile rurale au trecut în învățământul secundar, 2,5% în licee, 1,2 în școli normale, 0,3 în seminarii, restul la școli profesionale. În liceu, media era de 52 de elevi în clasă, iar la numărul absolvenților peste 40. Aceasta avea la bază faptul că explozia din învățământ nu era acoperită de existența cadrelor didactice pregătite disponibile. Existau destui suplinitori care acopereau lipsa de cadre.

⁸ https://ro.wikipedia.org/wiki/Istoria_educatiei_in_Romania#Educatia_intre_1918-1944

2.2.1. Populațiunea României în perioada 1918-1938

În acest subpunct ne-am ocupat de evoluția populației României în perioada dintre 1918 și 1938, adică perioada interbelică. Spunem aceasta deoarece în 1918 a luat sfârșit Primul Război Mondial, iar în 1938-1939 au apărut germenii celui de-al Doilea Război Mondial.

După Marea Unire de la 1 Decembrie 1918 populația României s-a majorat și din acest punct de vedere în legătură cu analiza învățământului din întreaga această perioadă este diferită. Numărul de școli, numărul de cadre didactice, numărul de elevi și toate celelalte elemente care vin să definească educația (învățământul din țara noastră) depind de populația țării.

În Tabelul 2.1 sintetizăm numărul școlilor, elevilor și profesorilor în anul școlar 1920-1921, anul de start adevărat după Marea Unire.

Tabelul 2.1

Tabela recapitulativă de numărul școalelor, elevilor și personalului didactic în anul 1920-1921

Felul învățământului	Numărul școalelor	Numărul personalului didactic	Numărul elevilor înscriși
I. Învățământul public	13.398	25.744	1.516.198
<i>a) Învățământul public primar, urban și rural</i>			
<i>b) Învățământul secundar, profesional și normal</i>			
1. Pentru băieți	292	3.266	51.928
Licee	74	1.529	26.996
Gimnazii	17	139	2.719
Seminarii	12	76	2.660
Școale normale	37	539	8.215
Școale comerciale	18	173	2.940
Școale de arte și meserii super	2	57	248
Școale de meserii și elementare de meserii și ceramică	42	151	1.291
Școale inferioare și elementare de agricultură, viticultură și meserii	52	275	3.152
Școale medii	33	280	3.013
Școale profesionale	5	47	687
2. Pentru fete	100	1.445	16.978
Secundare	18	319	4.368
Normale	21	313	4.284
Licee	10	194	3.501
Profesionale	42	575	4.564
Menaj și economie casnică	9	44	261
c) Învățământ superior și special	20	384	19.287
<i>1. Universitatea din București:</i>			
Facultatea de Teologie	1	9	268
Facultatea de Drept	1	30	4.375
Facultatea de Litere și Filozofie	1	28	754
Facultatea de Științe	1	32	843
Facultatea de Medicină și Farmacie	1	42	2.167
Facultatea de Medicină Veterinară	1	11	87
<i>Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București</i>	1	-	3.696
<i>2. Universitatea din Iași:</i>			
Facultatea de Drept	1	24	1.495
Facultatea de Litere și Filozofie	1	19	390
Facultatea de Științe	1	27	730
Facultatea de Medicină și Farmacie	1	24	1.355
<i>3. Universitatea din Cernăuți:</i>			
Facultatea de Drept	1	13	598

Felul învățământului	Numărul școalelor	Numărul personalului didactic	Numărul elevilor înscriși
Facultatea de Filozofie	1	32	1.056
Facultatea de Teologie	1	8	140
4. Școala de arte frumoase:			
Conservatoriul de Muzică și Artă Dramatică din București	1	32	647
Conservatoriul de Muzică și Artă Dramatică din Iași	1	19	293
Conservatoriul de Muzică și Artă Dramatică din Chișinău	1	14	217
Arte Frumoase din București	1	12	145
Arte Frumoase din Iași	1	8	32
Arte Frumoase din Chișinău	1	-	-
II. Învățământ particular	685	20.03	41.189
Aziluri confesionale	44	60	1.795
Grădini de copii	383	25	796
Școala primară cu programa statului	142	814	22.142
Școala secundară cu programa statului	58	887	7.379
Școala primară cu programa proprie	34	153	4.831
Școala secundară cu programa proprie	24	64	4.246

Notă: Datele pentru 1920-1921 cuprind și noile teritorii.

Sursa: Anuarul Statistic al României 1921, p. 233.

Astfel, conform Tabelului 2.1, la recensământul din anul 1920 au fost înregistrați și copiii care aveau vârsta între 5 și 18 ani. Am luat în discuție această populație, pentru a vedea ponderea pe care o deține, în totalul populației țării, modificabilă de la un an la altul și a vedea astfel care este fondul de copii care trebuia să urmeze cursurile primare.

În primii trei ani de după Marea Unire datele sunt neconcludente și în anuare nu găsim cifre exacte pentru perioada 1918-1920. În 1920 însă, avem prima înregistrare la 1 iulie a populației din întregul teritoriu românesc. Aceasta era de 15.541.424 de locuitori. Nu avem și ponderea copiilor deoarece recensământul s-a prelucrat în condiții deosebite și mult ulterior.

Reține atenția faptul că populația a crescut în anul 1925 la 16.687.359 locuitori, iar în anul 1930 ajungem la o populație de 18.057.028 locuitori. În anul 1931, avem situația populației, atât pe total locuitori, copii în vârstă de 5-18 ani, ponderea acestora precum și populația la data de 1 iulie a fiecărui an, care este ușor ajustată. Poate că la ultima coloană ar trebui să renunțăm deoarece nu are o semnificație aparte ținând seama de faptul că aceasta cuprinde doar populația din Regatul românesc la care se adaugă populația din Basarabia, Bucovina și parte din Transilvania.

Comparativ cu învățământul din Regatul Unit (Moldova și Valahia), în Basarabia, Bucovina și Transilvania, sistemul de învățământ prezenta unele diferențe în organizarea sistemului educațional-vocațional.

După cel de al doilea război mondial, în contextul reorganizării învățământului, s-a extins cel privat. Părinții mai înstăriți au dezvoltat sistemul de a-și educa acasă copilul, cum se făcea în perioada anterioară, când nu existau prea multe instituții de învățământ. „Aproape fiecare liceu avea cinci-șase elevi care susțineau examenul de bacalaureat după ce au învățat acasă, cu profesori particulari. În această perioadă, examenul era cel care atesta cunoștințele, și nu liceul urmat. Tot la liceele de stat sau la Universitate susțineau bacalaureatul și cei din liceele particulare. Erau și familii care își permiteau să își angajeze profesori particulari pentru pregătirea copiilor. Un profesor universitar avea mulți bani, își putea lua câte o moșie sau câte o casă în centrul marilor orașe, pleca în concedii în afara României, iar faptul că se angajau profesori particulari nu era un efort deosebit”⁹.

În Tabelul 2.2, prezentăm numărul școlilor particulare și al profesorilor în anul școlar 1918-1919.

⁹ Ion Agrigoroaiei, Ovidiu Buruiană, Gheorghe Iacob, Cătălin Turliuc, *România interbelică în paradigma modernizării. Studii*, Iași, Editura „Universității Alexandru Ioan Cuza”, 2005.

Tabelul 2.2

Numărul total al școalelor particulare și numărul profesorilor, în anul 1918-1919

Feluri de învățământ	Număr
Grădini de copii	9
Aziluri confesionale	51
Școala primară cu programa proprie	27
Școala secundară cu programa proprie	16
Școala primară cu programa statului	133
Școala secundară cu programa statului	57
Școlile profesionale particulare cu programa statului și programa proprie	34
Total școli private	327
Total elevilor înscriși	32.282
Numărul profesorilor români	951
Numărul profesorilor străini	166
Numărul institutorilor români	608
Numărul institutorilor străini	290
Total personal	2.015

Sursa: Anuarul Statistic al României 1921.

Subliniem că anul școlar/universitar 1918-1919 s-a caracterizat prin începerea rapidă a reorganizării învățământului, fiind edificator și prin aceea că este momentul reasezării a tot ceea ce oferea țara noastră, imediat după război și, mai ales, după Actul Unirii.

Din studiul datelor cuprinse în tabelul de mai sus rezultă că baza materială și acoperirea cu cadre didactice s-au extins în școlile private. Dacă numărul grădinițelor private (nouă) era nesemnificativ, școala primară, secundară și profesională, private și cu programa statului, căpătaseră o suficientă dezvoltare. În acest sens, precizăm că existau 327 de școli private, domeniul în care erau înscriși 32.282 de elevi și activau 2015 profesori, dintre care 356 erau străini.

Așa, de pildă, în anul 1931, populația României la recensământul din 1930 a crescut la 18.166.336 locuitori dintre care 3.959.248 erau copii cu vârsta cuprinsă între 5 și 18 ani. Aceștia reprezentau o pondere de 21,49% din totalul populației.

În anul 1938, populația României întregite era de 19.750.004 locuitori, dintre care 4.560.981, respectiv 23,09% erau copii la vârsta școlară de 5-18 ani.

Tabelul 2.3

Recensământul copiilor în vârstă de școală (5-18 ani) în anii 1920-1938

Anul	Populațiunea probabilă la 1 iulie ^{a)}	Total copii 5-18 ani	Pondere copii 5-18 ani %	Populația la 1 iulie ^{b)} (mii locuitori)
1920	15.541.424	-	-	-
1925	16.687.359	-	-	-
1930	18.057.028 ^{c)}	-	-	14.141
1931	18.166.336	3.959.248	21,79	14.355
1932	18.426.575	3.960.138	21,49	14.554
1933	18.652.678	4.138.631	22,19	14.730
1934	18.913.727	4.310.566	22,79	14.924
1935	19.087.770	4.416.566	23,14	15.069
1936	19.319.330	4.466.283	23,12	15.256
1937	19.535.398	4.460.586	22,83	15.434
1938	19.750.004	4.560.981	23,09	15.601
1939	19.933.082	-	-	15.751

Notă: ^{a)} Datele din anul 1919 cuprind și populația din noile teritorii.

^{b)} Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România 1981, p. 58.

^{c)} Date din recensământul din anul 1930.

Sursa: Anuarul Statistic al României 1935-1936, p. 107.

În datele Anuarului statistic - 1981, față de datele din anuarele din perioada interbelică, numărul populației din perioada 1930-1939 a fost „reajustat” cu aproximativ patru milioane de persoane (în scădere), prin urmare după Marea Unire, provinciile au sporit populația României cu aproximativ patru milioane de persoane.

În anul 1930 s-a efectuat un recensământ separat al copiilor de vârstă școlară (5-18 ani). Pornind de la datele înregistrate la recensământul din 1930, în 1938 această populație, așa cum am arătat, a crescut, dar structurând-o pe provinciile României, constatăm că în 1934 populația era de 18.913.727 locuitori, dintre care copii cu vârsta între 5 și 18 ani 4.310.566, dintre care, acum vorbind de populația țării, 2.153.938 copii se aflau în Vechiul Regat, în Basarabia erau 787.524 copii, în Bucovina 193.969 copii, iar în Transilvania 1.175.135 copii.

Tabelul 2.4

Recensământul copiilor în vârstă de școală (5-18 ani) în anii 1934 și 1935

Anul	Populațiunea probabilă la 1 iulie	Total copii 5-18 ani	din care:			
			Vechiul Regat	Basarabia	Bucovina	Transilvania
1934	18.913.727	4.310.566	2.153.938	787.524	193.969	1.175.135
1935	19.087.770	4.416.566	2.251.511	795.264	198.910	1.170.881
Pondere în total populația probabilă și total copii de 5-18 ani%						
1934	100,0	22,79	49,97	18,27	4,50	27,26
1935	100,0	23,14	50,98	18,01	4,50	26,51

Notă: Datele pentru 1919 și 1920 cuprind și noile teritorii.

Valorile în italic – determinări ale autorilor

Sursa: Anuarul Statistic al României 1935-1936, p. 107.

Iată că din totalul copiilor de vârstă școlară aceștia erau repartizați pe întreg teritoriul țării. Aceste date sunt sintetizate în Tabelul 2.4, utilizând datele pentru anii 1919 și 1920, care cuprind și populațiile din noile teritorii care au fost aduse la patria mamă. Tot în acest tabel se va regăsi și ponderea pe care o are numărul de copii care se aflau în teritoriile din Vechiul Regat, 49,97% dintre copii se aflau în aceste teritorii, dar cei mai puțini se aflau în Bucovina – 4,5%; în Transilvania erau 27,26% dintre copiii de vârstă școlară, iar Moldova deținea 18,27% dintre copiii de vârstă școlară.

Tabelul 2.5

Recensământul copiilor în vârstă de școală (5-18 ani) în anii 1931-1938

Anul	Copii în vârstă de școală (5-18 ani) din care:		Comune rurale		Comune urbane		Pondere %	
	Masculin	Feminin	Masculin	Feminin	Masculin	Feminin	Rural	Urban
1931	2.037.774	1.921.474	1.759.031	1.666.387	278.743	255.087	86,5	13,5
1932	2.034.836	1.925.302	1.766.914	1.677.593	267.922	247.709	87,0	13,0
1933	2.126.589	2.012.042	1.851.629	1.759.199	274.960	252.843	87,2	12,8
1934	2.217.903	2.092.663	1.937.991	1.836.427	279.912	256.236	87,6	12,4
1935	2.271.474	2.145.092	1.976.497	1.874.815	294.977	270.277	87,2	12,8
1936	2.300.379	2.165.904	1.998.615	1.890.735	301.764	275.169	87,1	12,9
1937	2.298.641	2.161.945	2.003.324	1.895.064	295.317	266.881	87,4	12,6
1938	2.347.473	2.213.508	2.003.324	1.900.485	344.149	313.023	85,6	14,4

Notă: Datele pentru 1919 și 1920 cuprind și noile teritorii

Sursa: Anuarul Statistic al României 1935-1936, p. 107.

În Tabelul 2.5 ne referim la recensământul copiilor de vârstă școlară pe cele două sexe și pe medii. Este interesant de văzut modul în care a evoluat această situație în teritoriile românești, odată cu întreaga populație. Spre exemplu, în anul 1931, la vârsta de 5-18 ani erau 2.037.774 băieți și 1.921.474 fete. În mediul rural existau 1.759.031 băieți și 1.666.387 fete. În mediul urban, numărul orașelor și al localităților urbane era mult redus așa că existau în total 278.743 băieți și 255.087 fete. Ca pondere, în acest an, 86,5% din copiii de vârstă școlară erau din mediul rural, iar în mediul urban erau numai 13,5%. Această tendință ca structură și chiar ca număr a rămas aproximativ aceeași până în anul 1938, când ponderea era de 85,6% copii de vârstă școlară în mediul rural și 14,4% copii de vârstă școlară în mediul urban. Întreaga populație a țării în această perioadă, pe masculin și feminin, era de 2.347.473 băieți și 2.213.508 fete. Aceste date au fost luate din anuarele statistice din 1935-1936, datele fiind ușor ajustate și prelucrate de autori.

2.2.2. Școlile de copii mici

În analiza evoluției învățământului în țara noastră trebuie să pornim de la nivelul cel mai de jos, și anume de la nivelul copiilor care începeau cursurile școlare la vârsta cea mai mică. Și în acest caz vom realiza o analiză pe total populație, masculin/feminin, pe mediul rural și mediul urban, pentru a vedea atât existența, cât și evoluția acestor indicatori în timpul la care ne referim.

Tabelul 2.6

Repartizarea elevilor școlilor de copii mici ale statului

Anul	Total		Comune rurale		Comune urbane		Pondere	
	Masculin	Feminin	Masculin	Feminin	Masculin	Feminin	Rural	urban
1930/1931	53.146	52.319	36.626	34.959	16.520	17.360	67,9	32,1
1931/1932	50.398	49.739	34.840	33.084	15.558	16.655	67,8	32,2
1932/1933	49.465	49.262	33.854	32.675	15.611	16.587	67,4	32,6
1933/1934	48.598	49.199	33.169	32.298	15.429	16.901	66,9	33,1
1934/1935	54.170	54.526	37.546	36.509	16.624	18.017	68,1	31,9
1935/1936	53.319	53.682	36.748	35.941	16.571	17.741	67,9	32,1
1936/1937	54.500	54.932	37.906	37.275	16.594	17.657	68,7	31,3
1937/1938	52.520	53.379	35.909	35.772	16.611	17.607	67,7	32,3

Notă: Datele pentru anul 1919 și 1920 cuprind și noile teritorii.

Sursa: Serviciul de Studii și Statistică, Ministerul Educației Naționale.

Prin „copiii școlii mici” înțelegem acele persoane care intrau în primele 3-4 clase primare, învățământul primar, uneori putând fi incluși aici și copiii care mergeau la grădiniță. Pe total, în anul școlar 1930-1931, existau 53.146 băieți și 52.319 fete. Majoritatea erau în mediul rural, respectiv 36.626 băieți și 34.959 fete. În mediul urban ponderea era mai mică, dar se constată că la vârstele mici ponderea în mediul urban era mai mare decât atunci când am discutat despre recensământul copiilor în total. Astfel, în școlile urbane existau cuprinși la cursurile școlilor mici 16.520 băieți și 17.360 fete.

Pe totalul structurii elevilor de vârstă școlară din mediul rural, 67,9% erau reprezentați de băieți, iar fetele dețineau o pondere de 32,1%. Situația nu s-a schimbat prea mult până în anul școlar 1937-1938 ponderea menținându-se aproximativ aceeași, 67,7% dintre copii care mergeau la școlile mici în mediul rural erau băieți, iar 32,3% erau fete.

În Tabelul 2.6 sunt cuprinse aceste date care semnifică evoluția copiilor mici care mergeau la școală.

Tabelul 2.7

Școlile de copii mici (grădini de copii) ale statului și particulare în anii 1926-1938

Anul	Ale statului			Particulare			Total copii înscrși	Pondere particular %	
	Școli	Personal didactic	Copii înscrși	Școli	Personal didactic	Copii înscrși		Personal didactic	Copii înscrși
1926/1927	1.320	-	88.088	-	-	-	-	-	-
1927/1928	1.576	-	102.772	-	-	-	-	-	-
1928/1929	1.665	-	114.921	-	-	-	-	-	-
1929/1930	1.937	-	126.842	-	-	-	-	-	-
1930/1931	1.908	2.135	124.057	172	258	9.806	133.863	10,78	7,33
1931/1932	1.854	2.111	121.902	173	341	9.678	131.580	13,91	7,36
1932/1933	1.845	2.049	119.215	172	254	9.481	128.696	11,03	7,37
1933/1934	1.844	2.127	121.842	194	281	10.586	132.428	11,67	7,99
1934/1935	2.041	2.342	131.697	195	276	10.637	142.334	10,54	7,47
1935/1936	2.024	2.297	127.328	178	245	10.036	137.364	9,64	7,31
1936/1937	2.104	2.374	125.350	171	241	8.952	134.302	9,22	6,67
1937/1938	2.151	2.434	120.516	175	245	8.922	129.438	9,15	6,89

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarul Statistic al României: 1928, pp. 416-417; 1929, pp. 434-435; 1935-1936, p. 110.

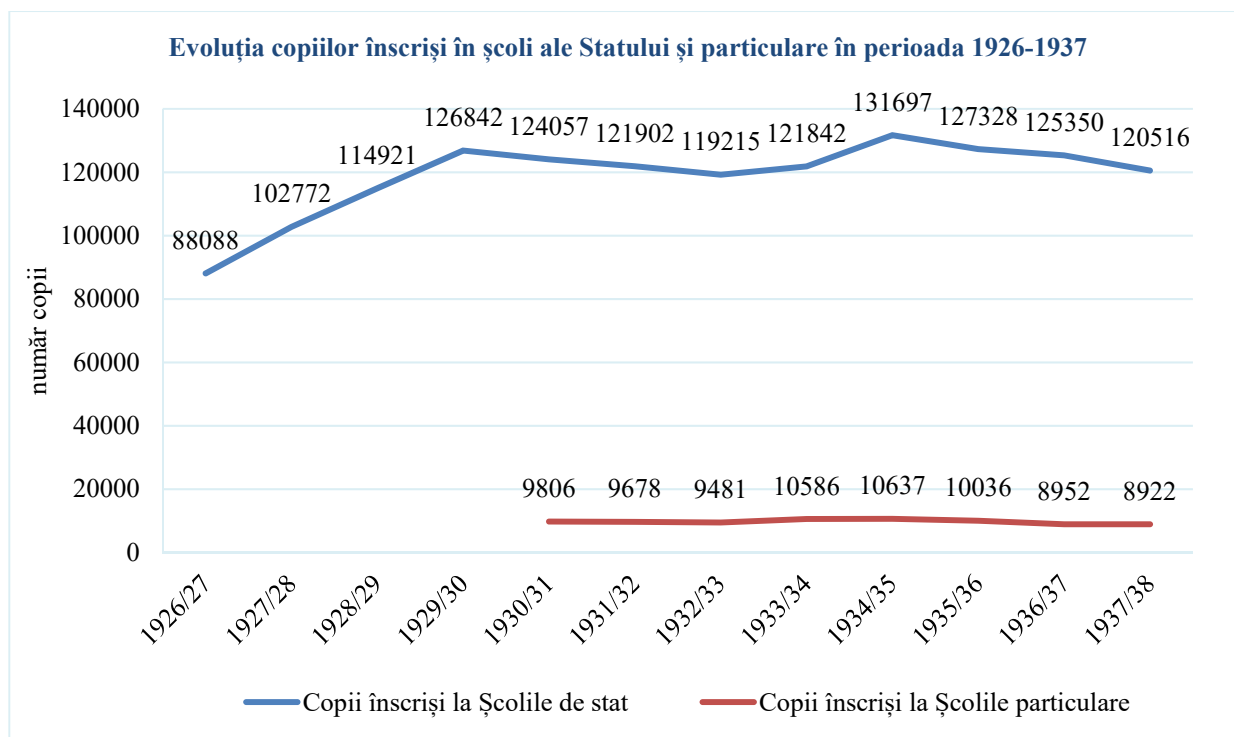


Figura 2.1. Evoluția copiilor înscriși în școli ale statului și particulare în perioada 1926-1937

În Tabelul 2.7, la capitolul „Școale mici pentru copii mici”, în perioada 1926-1938, pentru care avem date obținute din anuare, constatăm că numărul de școli în anul 1926-1927 era de 1.320 la care erau înscriși 88.088 copii, adică în medie 67 de copii pe școală. Numărul acestora a crescut, la elevi cât și în ceea ce privește numărul de personal didactic implicat (pentru anul școlar 1926-1927 nu avem numărul cadrelor didactice), precum și cel al copiilor înregistrați. În timp, numărul a mai crescut sau a mai scăzut, dar pe total, rezultă că situația în acest sector era următoarea: număr de școli 2.151; număr cadre didactice 2.434; numărul de copii înscriși 120.516. Aici vorbim de școlile statului deoarece și în mediul privat existau în acel an 175 de școli private, deservite de 245 profesori, învățători, care aveau înscriși 8.922 de copii.

Tabelul 2.8

Școalele de copii mici (grădini de copii) ale statului pe provincii în perioada 1926-1934

Anul/indicatori		1926/1927	1927/1928	1928/1929	1929/1930	1932/1933	1933/1934	1934/1935
Vechiul Regat	Școli	577	611	665	751	722	721	805
	Personal didactic	-	-	-	-	-	820	924
	Înscriși	36.039	36.926	41.930	44.902	47.780	48.337	53.684
Basarabia	Școli	330	422	352	433	406	378	409
	Personal didactic	-	-	-	-	-	392	433
	Înscriși	18.564	24.047	23.374	24.514	21.976	21.496	22.310
Bucovina	Școli	55	56	92	84	51	33	67
	Personal didactic	-	-	-	-	-	68	86
	Înscriși	4.372	5.134	6.581	7.302	3.793	3.849	4.852
Transilvania	Școli	358	487	556	689	666	712	760
	Personal didactic	-	-	-	-	-	847	899
	Înscriși	29.113	36.665	43.036	50.124	45.666	48.160	50.851

Sursa: Anuarul Statistic al României: 1928, pp. 416-417; 1929, pp. 434-435; 1935-1936, p. 110.

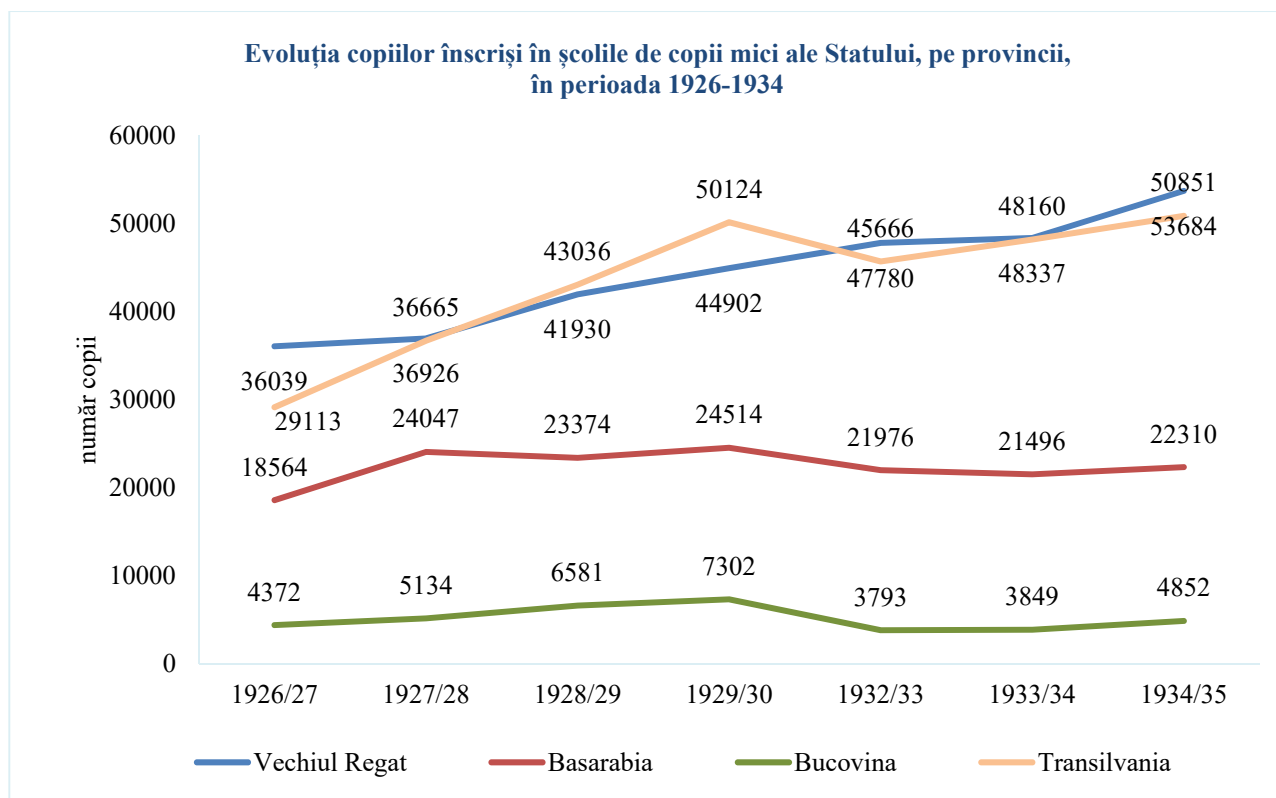


Figura 2.2. *Evoluția copiilor înscriși în școlile de copii mici ale statului, pe provincii, în perioada 1926-1937*

În Tabelul 2.8 sunt cuprinse date referitoare la școlile de copii mici, respectiv „grădiniile”, cum erau denumite la vremea respectivă, în perioada 1926-1938, pe principalele zone geografice sau teritorii ale României.

Astfel, în anul școlar 1926-1927 existau 577 de școli în Regatul Unit, care aveau înscriși 36.039 de copii, în Basarabia existau 330 de școli cu un număr total de 18.564 de copii, în Bucovina existau 55 de școli cu 4.372 de copii, iar în Transilvania existau 358 de școli la care erau înscriși 29.113 copii.

Se constată o oarecare fluctuație și ajungem, evolutiv, la anumite cifre în 1934-1935 pentru care avem date comparabile, respectiv 805 școli deservite de 924 cadre didactice, la care avem înscriși 53.684 de copii în Regatul Unit, 409 școli, la care erau încadrate 433 cadre didactice și la care erau înscriși 22.310 copii în Basarabia, 67 școli care beneficiau de serviciile a 86 cadre didactice și la care erau înscriși 4.852 de copii în Bucovina, respectiv 760 de școli unde lucrau 899 cadre didactice și avem înregistrați 50.851 de copii în Transilvania.

Aceste date au fost culese, prelucrate și ajustate pe baza anuarelor statistice din anii 1928-1929 și 1935-1936, din care autorii au adunat și sintetizat datele pentru a extrage cifrele la care ne-am referit.

2.2.3. Învățământul primar

După copiii mici care mergeau la școli de tipul grădinițelor, grădinițelor cu termen redus sau complet, se pune problema care era situația copiilor din România care erau apti să meargă la învățământul primar.

La acest subpunct vom face o incursiune asupra cetățenilor cu vârstă pentru a merge la școala primară pe naționalități, pe medii și pe structura pe sexe.

Astfel, în România totalul copiilor de vârstă școlară primară era de 3.610.828. După structura pe etnie, aceștia erau reprezentați de 2.828.318 români, 8.521 francezi, 496 italieni, 114.214 germani, 211.082 unguri, 39.987 ruși, 161.546 ucraineni, 4.673 polonezi, 89.677 bulgari, 43.877 evrei, 43.121 turci-tătari, 64.430 alte naționalități conlocuitoare, respectiv alți cetățeni, străini de acea dată, 886, fără a se definitiva numărul acestora.

Tabelul 2.9a

Recensământul copiilor în vârstă de școală primară pe sexe și neam în mediul rural și urban în anul 1933

Cetățeni după neam	Rural			Urban		
	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete
Români	2.828.318	1.448.882	1.379.436	323.294	169.897	1533.97
Francezi	8.521	4.561	3.960	2.012	1.162	850
Italiani	496	264	232	732	387	345
Germani	114.214	58.433	55.781	26.685	14.009	12.676
Unguri	211.082	107.966	103.116	51.320	26.079	25.241
Ruși	39.987	20.711	19.276	13.185	6.945	6.240
Ucraineni	161.546	83.235	78.311	12.505	6.455	6.050
Poloni	4.673	2.439	2.234	2.700	1.356	1.344
Bulgari	89.677	46.963	42.714	6.317	3.141	3.176
Evrei	43.877	21.999	21.878	73.877	37.431	36.446
Turci - Tătari	43.121	23.745	19.376	5.407	2.963	2.444
Alte naționalități	64.430			7.730		
Cetățeni străini	886	458	428	2.039	1.008	1.031
Total	3.610.828			527.803		

Sursa: Anuarul Statistic al României 1935-1936, pp. 428-419.

Reține atenția faptul că etniile despre care vorbim sunt, în mare parte, rezultat al Marii Uniri sau al unirilor din anul 1918, atunci când pe teritoriul, pe lângă populația germană și maghiară ca etnii, au rămas și o serie de cetățeni care, prin alipirea Bucovinei, a Basarabiei și Cadrilaterului la teritoriile românești, au adus ucraineni, ruși, bulgari, turci-tătari.

Tabelul 2.9b

Recensământul copiilor în vârstă de școală primară pe sexe și neam în anul 1933

Cetățeni după neam	Total			Pondere %	
	Total	Băieți	Fete	Băieți	Fete
Români	3.151.612	1.618.779	1.532.833	51,36	48,64
Francezi	10.533	5.723	4.810	54,33	45,67
Italiani	1.228	651	577	53,01	46,99
Germani	140.899	72.442	68.457	51,41	48,59
Unguri	262.402	134.045	128.357	51,08	48,92
Ruși	53.172	27.656	25.516	52,01	47,99
Ucraineni	174.051	89.690	84.361	51,53	48,47
Poloni	7.373	3.795	3.578	51,47	48,53
Bulgari	95.994	50.104	45.890	52,19	47,81
Evrei	117.754	59.430	58.324	50,47	49,53
Turci - Tătari	48.528	26.708	21.820	55,04	44,96
Alte naționalități	72.160				
Cetățeni străini	2.925	1.466	1.459	50,12	49,88
Total	4.138.631				

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarul Statistic al României 1935-1936, pp. 428-419.

Iată, deci, pe această structură totală, diferențiată pe băieți și fete, ajungem la concluzia că aceasta era, aproximativ, echilibrată, respectiv românii erau 1.448.882 de băieți și 1.379.436 de fete, germanii fiind 58.433 de băieți și 55.781 de fete, ungurii 107.966 de băieți și 103.116 fete și așa mai departe ajungem la evrei care erau 21.999 de băieți și 21.878 de fete (în mediul rural).

O structură oarecum diferită este aceea că pe total mediu rural și urban, băieți și fete, înregistrăm o pondere destul de mare la băieți în mediul rural, mai ales la naționalitățile română, maghiară și ucraineană.

Iată, această structură care ne va ajuta mai departe să înțelegem mai bine nivelul primar în mediile din România.

Tabelul 2.10a

Recensământul copiilor în vârstă de școală primară dacă știu sau nu românește în anul 1933

Provincii	Cetățeni români care știu românește			Cetățeni români care nu știu românește		
	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete
Mediul rural						
Vechiul Regat	1.669.769	852.348	817.421	3.793	1.755	2.038
Transilvania	657.926	338.810	319.116	7.555	3.935	3.620
Basarabia	424.154	221.173	202.981	13.042	5.926	7.116
Bucovina	81.469	41.551	39.918	11.327	5.638	5.689
Mediul urban						
Vechiul Regat	240.043	126.005	114.038	340	259	81
Transilvania	48.485	26.015	22.470	1.170	599	571
Basarabia	24.693	12.734	11.959	277	118	159
Bucovina	10.073	5.143	4.930	217	103	114
Toată țara						
Vechiul Regat	1.909.812	978.353	931.459	4.133	2.014	2.119
Transilvania	706.411	364.825	341.586	8.725	4.534	4.191
Basarabia	448.847	233.907	214.940	13.319	6.044	7.275
Bucovina	91.542	46.694	44.848	11.544	5.741	5.803
Total țară	3.156.612	1.623.779	1.532.833	37.721	18.333	19.388

Sursa: Anuarul Statistic al României 1935-1936, pp. 418-419.

În Tabelul 2.10, respectiv „Recensământul copiilor de vârstă școlară primară dacă știau sau nu românește”, găsim o situație destul de particulară. În Vechiul Regat, din 1.669.769 de copii care cunoșteau limba română, 852.348 erau băieți și 817.421 erau fete (în mediul rural). În mediul rural, majoritatea erau cunoscători ai limbii române, iar în mediul urban existau și cei care nu cunoșteau această limbă. Cetățenii români care nu vorbeau românește în Vechiul Regat erau destul de puțini, 3.798 în mediul rural și 340 în mediul urban.

Situația se schimbă în ceea ce privește alte naționalități, în cazul cărora cei care nu cunoșteau limba română erau în număr destul de ridicat, mai ales în Transilvania, unde un număr important erau cunoscători ai limbii maghiare sau germane, sau în partea de nord și est a României unde erau cunoscători ai limbii ruse sau ai unei alte limbi slave, cum este cazul bulgarilor.

Tabelul 2.10b

Recensământul copiilor în vârstă de școală primară, pe provincii, în anul 1933

Provincii	Total			Pondere în total %		
	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete
Mediul rural						
Vechiul Regat	1.673.562	854.103	819.459	58,33	58,06	58,62
Transilvania	665.481	342.745	322.736	23,20	23,30	23,09
Basarabia	437.196	227.099	210.097	15,24	15,44	15,03
Bucovina	92.796	47.189	45.607	3,23	3,21	3,26
TOTAL	2.869.035	1.471.136	1.397.899	100,00	100,00	100,00
Mediul urban						
Vechiul Regat	240.383	126.264	114.119	73,90	73,85	73,95
Transilvania	49.655	26.614	23.041	15,26	15,57	14,93
Basarabia	24.970	12.852	12.118	7,68	7,52	7,85
Bucovina	10.290	5.246	5.044	3,16	3,07	3,27
TOTAL	325.298	170.976	154.322	100,00	100,00	100,00
Toată țara						
Vechiul Regat	1.913.945	980.367	933.578	59,92	59,70	60,14
Transilvania	715.136	369.359	345.777	22,39	22,49	22,28
Basarabia	462.166	239.951	222.215	14,47	14,61	14,32
Bucovina	103.086	52.435	50.651	3,23	3,19	3,26
TOTAL ȚARĂ	3.194.333	1.642.112	1.552.221	100,00	100,00	100,00

Sursa: Calcule autori Anuarul Statistic al României 1935-1936, pp. 418-419.

Mergând mai departe și pornind de la faptul că ne-am referit la modul în care a evoluat numărul elevilor și al școlilor în învățământul primar, rural și urban, de stat până în anul 1918, să continuăm această analiză și pentru secvențele de timp 1918-1919 până în 1937-1938.

Din acest punct de vedere, constatăm că numărul școlilor a înregistrat o creștere destul de mare pornind de la 5.113 școli în anul școlar 1918-1919, ajungând la 14.420 școli în anul școlar 1937-1938.

Tabelul 2.11

Numărul școalelor și al elevilor înscriși în învățământul primar rural și urban al statului în anii 1918-1938

Anul școlar	Învățământul primar rural			Învățământul primar urban		
	Numărul școlilor rurale	Numărul învățătorilor	Numărul elevilor înscriși	Numărul școlilor urbane	Numărul învățătorilor	Numărul elevilor înscriși
1918/1919	5.113	8.781	569.195	397	1.552	82.337
1920/1921	6.047	11.731	722.588	461	1.915	111.884
1927/1928	13.280	31.929	1.474.708	1.038	5.409	199.174
1930/1931	13.817	29.326	1.730.115	1.083	5.428	243.834
1931/1932	13.777	31.911	1.795.037	1.098	5.724	259.297
1932/1933	13.780	32.188	1.906.798	1.110	5.802	264.398
1933/1934	13.961	35.425	1.974.990	1.105	6.309	267.891
1934/1935	14.155	37.074	2.057.426	1.189	6.610	275.086
1935/1936	14.300	36.656	2.061.002	1.210	6.525	278.890
1936/1937	14.420	38.461	2.062.911	1.210	6.699	275.940
1937/1938	14.420	38.759	2.074.039	1.243	7.010	284.020

Sursa: Anuarul Statistic al României 1935-1936.

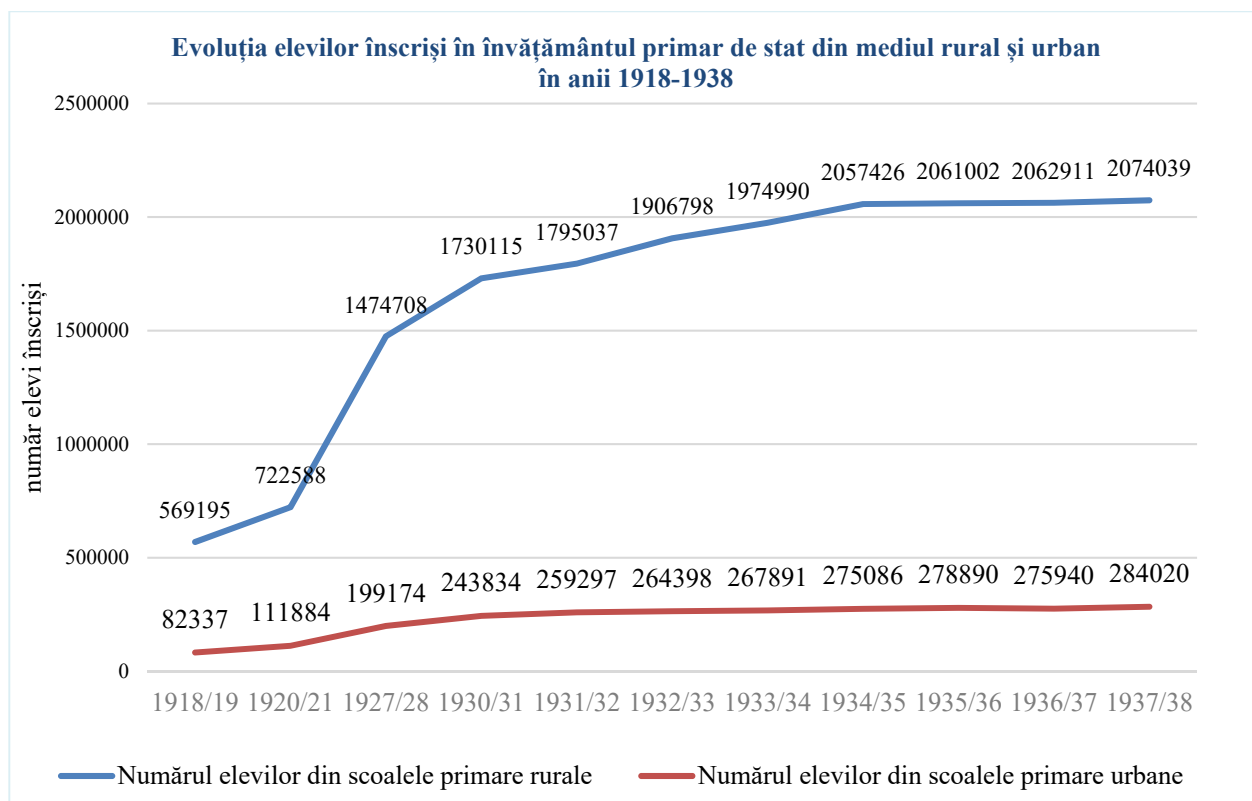


Figura 2.3. Evoluția elevilor înscriși în învățământul primar de stat din mediul rural și urban în anii 1918-1938

În mediul rural, numărul cadrelor didactice a crescut de la 8.781 în 1918, la 38.759 în 1937-1938. Similar, și numărul elevilor a crescut de la 569.195 în anul școlar 1918-1919, la 2.074.039 în anul școlar 1937-1938. Putem vorbi despre o explozie a numărului de copii de vârstă școlară. Această situație se întâlnește și dacă vom analiza învățământul primar rural și urban. În mediul urban, explozia a fost mai puternică, în sensul că s-au înființat mai multe școli, dar și în mediul rural a crescut atât numărul de școli, cât și numărul de cadre didactice și copii înscriși la aceste cursuri.

Reține atenția faptul că numărul mediu al elevilor ce revin unui învățător era în anul școlar 1918-1919 de 53 și s-a redus la 41 elevi/învățător în anul școlar 1937-1938.

Tabelul 2.12

Numărul școalelor și al elevilor înscriși în învățământul primar total al statului în anii 1918-1938

Anul școlar	Numărul școlilor	Numărul învățătorilor	Numărul elevilor înscriși	Media elevilor pe școală	Numărul mijlociu al elevilor ce revin unui învățător
1918/1919	5.510	10.333	651.532	118	63
1920/1921	6.508	13.646	834.472	128	61
1927/1928	14.318	37.338	1.673.882	117	45
1930/1931	14.900	34.754	1.973.949	132	57
1931/1932	14.875	37.635	2.054.334	138	55
1932/1933	14.890	37.990	2.171.196	146	57
1933/1934	15.066	41.734	2.242.881	149	54
1934/1935	15.344	43.684	2.332.512	152	53
1935/1936	15.510	43.181	2.339.892	151	54
1936/1937	15.630	45.160	2.338.851	150	52
1937/1938	15.663	45.769	2.358.059	151	52

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarul Statistic al României 1935-1936.

Tabelul 2.12 evidențiază numărul școlilor și al elevilor înscriși în învățământul primar total al statului pe aceeași perioadă din 1918-1919 până în 1937-1938. Acest segment a fost disociat, întrucât până în anul 1914-1915 am vorbit de o anumită evoluție în țara noastră în concordanță cu unele dintre problemele cu care se confrunta România.

În acest tabel cuprindem datele pe această temă înregistrate în perioada 1918-1919 până în anul școlar 1937-1938. Numărul învățătorilor total în anul 1918-1919 era de 10.333, cu un număr de 651.532 de elevi. Rezultă faptul că se micșorează numărul de copii ce revin la un învățător ajungând în anul 1937-1938 la 52 de copii.

Tabelul 2.13

Numărul elevilor în școlile primare private/particulare cu programa statului și cu programa proprie, în anii 1918-1938

Anul școlar	Școli primare/particulare cu programa statului						
	Număr școale din care:	Cu programa statului	Personal didactic din care:	PD cu programa statului	Elevi înscriși		
					Total	Elevi	Eleve
1930/1931	1.307	208	3.046	1.674	136.849	68.935	67.914
1931/1932	1.417	214	3.651	1.637	153.341	76.625	76.716
1932/1933	1.433	214	3.715	1.708	158.745	80.031	78.714
1933/1934	1.439	217	3.678	1.700	150.802	76.148	74.654
1934/1935	1.423	218	3.748	1.795	146.995	74.437	72.558
1935/1936	1.414	220	3.711	2.023	137.611	69.923	67.688
1936/1937	1.407	205	3.795	2.220	141.240	71.581	69.659
1937/1938	1.405	209	3.824	1.996	133.184	67.068	66.116

Notă: Datele pentru 1919 și 1920 cuprind și noile teritorii.

Sursa: Anuarul Statistic 1921, p. 250; Anuarul Statistic 1934, p. 256.

Învățământul primar s-a dezvoltat în România și în mediul privat. Familiile înstărite, care aveau un nivel de cultură mai bine pus la punct, au început să-și direcționeze copiii către școlile particulare. Școlile particulare erau de două feluri: școli cu programa statului sau școli cu programă proprie. În anul 1930-1931 exista un număr de 1.307 școli private, dintre care doar 208 urmăreau programa statului. Aceste școli care urmăreau programa statului dispuneau de 3.046 de cadre didactice și aveau înscriși un număr de 136.849 elevi. Datele nu s-au modificat substanțial până în anul școlar 1937-1938, astfel că numărul școlilor a ajuns la 1.405, din care 209 cu programa statului, cu un personal total 3.824, din care 1.996 cu programa statului și aveau înscriși un număr de 133.184 elevi, adică un număr sensibil egal cu cel din anul 1930.

Tabelul 2.14a

Date statistice privind învățământul primar rural și urban în Vechiul Regat, în anii 1918-1933

Anul școlar	Învățământul primar rural			Învățământul primar urban		
	Numărul de școli rurale	Personal didactic	Numărul elevilor înscriși	Numărul de școli urbane	Personal didactic	Numărul elevilor înscriși
1918/1919	5.113	8.781	569.195	397	1.552	82.337
1919/1920	6.011	11.346	681.272	437	1.777	96.996
1920/1921	6.047	11.731	722.588	461	1.945	111.884
1921/1922	6.425	12.682	769.487	473	1.892	117.528
1922/1923	6.204	11.873	703.880	481	2.166	117.123
1923/1924	6.099	12.783	691.660	550	2.367	114.640
1924/1925	6.152	13.019	681.427	468	2.003	88.821
1925/1926	6.736	15.291	752.060	586	2.671	106.120
1926/1927	7.034	15.946	767.215	618	2.872	110.543
1927/1928	7.058	16.951	789.025	625	3.019	112.248
1928/1929	7.163	17.262	837.678	614	2.994	120.507
1929/1930	7.084	16.901	850.637	666	2.975	135.700
1930/1931	7.211	14.094	888.904	647	3.031	140.990
1931/1932	7.161	16.729	924.566	653	3.125	146.006
1932/1933	7.154	16.835	973.645	661	3.223	152.806

Sursa: Anuarul Statistic al României 1935-1936, pp. 408-409.

În Tabelul 2.14 ne vom referi la evoluția învățământului primar rural și urban în Vechiul Regat. Avem în acest tabel date care relevă evoluția din anul 1918-1919 până în anul 1932-1933, acestea fiind cele pe care le-am considerat semnificative deoarece după aceea au stagnat, iar în 1939 a doua conflagrație mondială a pus capăt situației respective.

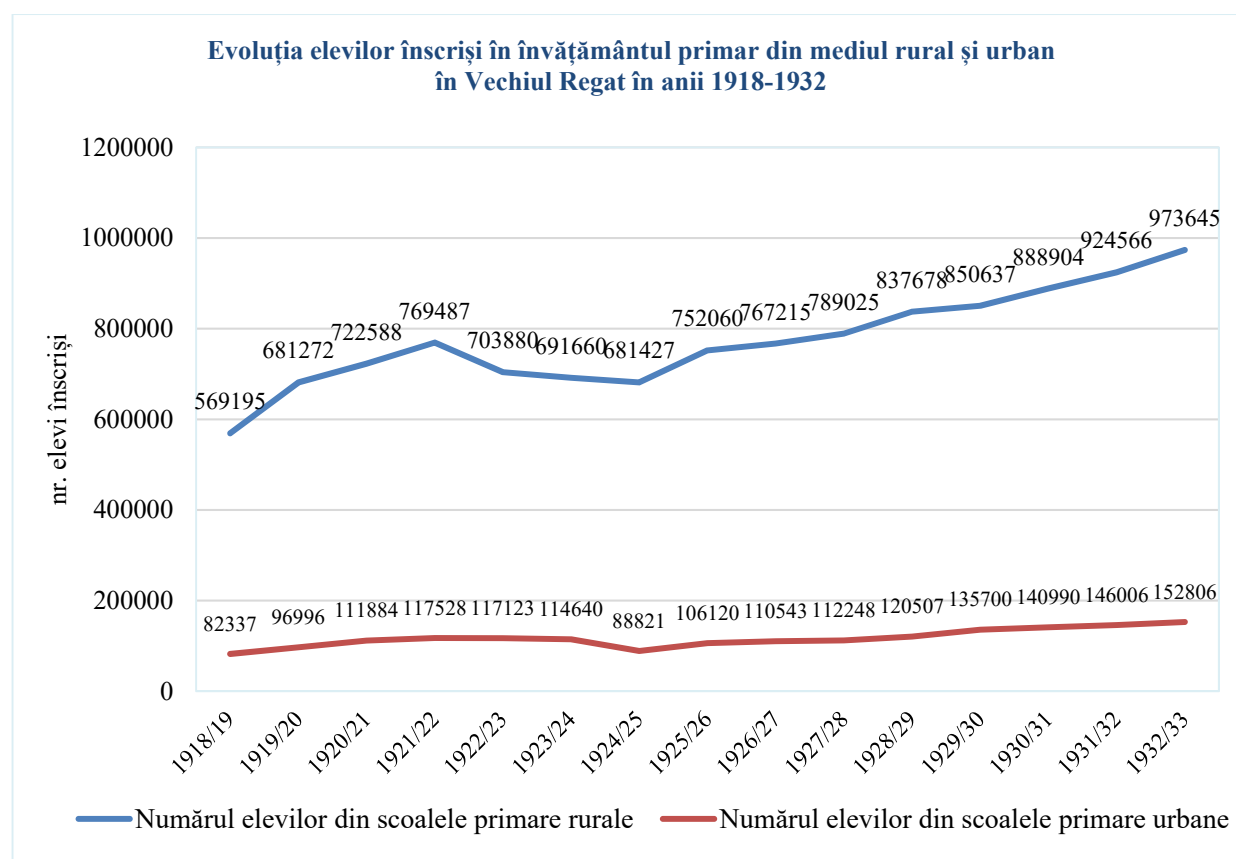


Figura 2.4. Evoluția elevilor înscriși în învățământul primar din mediul rural și urban în perioada 1918-1933

În anul 1918-1919, numărul școlilor rurale era de 5.113, școli cu un personal de 8.781 cadre didactice și un număr de elevi de 569.195 copii. În mediul urban situația era încă delicată, în sensul că în anul 1918-1919, numărul acestor școli era de 397, deservite de 1.552 cadre didactice, având înscriși 82.337 de elevi.

Prin comparație, în anul școlar 1932-1933, în mediul rural, numărul școlilor a crescut la 7.154, deservite de 16.385 cadre didactice, având înscriși 973.685 elevi. În paralel, în mediul urban existau 661 de școli cu 3.223 cadre didactice, având înscriși 152.806 elevi.

Se constată o creștere a numărului de școli în mediul urban și, de asemenea, faptul că în mediul urban numărul de cadre didactice care deserveau o școală este mai mare comparativ cu mediul rural, fiind de trei până la cinci față de unu-doi în mediul rural. De asemenea, și numărul mediu de copii care reveneau la un cadru didactic, la un învățător, este mai mic în mediul urban – 47, față de 58 în mediul rural.

Tabelul 2.14b

Date statistice privind învățământul primar total în Vechiul Regat, în anii 1918-1933

Anul	Numărul școlilor	Personal didactic	Numărul elevilor înscriși	Media elevilor pe școală	Numărul mijlociu al învățătorilor care revin unei școli	Numărul mijlociu al elevilor care revin unui învățător
1918/1919	5.510	10.333	651.532	118	2	63
1919/1920	6.448	13.123	778.268	121	2	59
1920/1921	6.508	13.676	834.472	128	2	61
1921/1922	6.898	14.574	887.015	129	2	61
1922/1923	6.685	14.039	821.003	123	2	58
1923/1924	6.649	15.150	806.300	121	2	53
1924/1925	6.620	15.022	770.248	116	2	51
1925/1926	7.322	17.962	858.180	117	2	48

Anul	Numărul școlilor	Personal didactic	Numărul elevilor înscriși	Media elevilor pe școală	Numărul mijlociu al învățătorilor care revin unei școli	Numărul mijlociu al elevilor care revin unui învățător
1926/1927	7.652	18.818	877.758	115	2	47
1927/1928	7.683	19.970	901.273	117	3	45
1928/1929	7.777	20.256	958.185	123	3	47
1929/1930	7.750	19.876	986.337	127	3	50
1930/1931	7.858	17.125	1.029.894	131	2	60
1931/1932	7.814	19.854	1.070.572	137	3	54
1932/1933	7.815	20.058	1.126.451	144	3	56

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarul Statistic al României 1935-1936, p. 408-409.

Interesant este de studiat și modul în care, în perioada la care ne referim, a evoluat numărul elevilor care au frecventat școalele primare, rurale și urbane, din Vechiul Regat. Pentru a avea continuitate, am pornit de la anul 1918-1919 până în anul 1932-1933, văzând că în anul 1918-1919 existau 559.195 de copii înscriși, neavând însă date în legătură cu rata anuală, promoției sau absolvenții acestor școli. Anuarul consultat nu a conținut date înregistrate la aceste capitole. Este edificator faptul că în anul școlar 1932-1933 exista un număr de 973.645 elevi înscriși la aceste școli rurale, din care 534.242 au promovat, cu o rată de 54,87%. În învățământul urban, situația este mai bună, în sensul că din totalul celor înscriși, 152.806 elevi, 113.638 au promovat, cu o rată de 74,37%, iar dintre aceștia 26.080 sunt absolvenți ai anului terminal. Datele sunt sintetizate în Tabelul 2.15.

Tabelul 2.15

Numărul elevilor ce au frecventat școalele primare rurale și urbane în Vechiul Regat, în anii 1918-1933

Anul școlar	Învățământul primar rural			Învățământul primar urban		
	Numărul elevilor înscriși	Promovați	Absolvenți an terminal	Numărul elevilor înscriși	Promovați	Absolvenți an terminal
1918/1919	569195	-	-	82337	-	-
1919/1920	681272	341729	27767	96996	66903	13917
1920/1921	722588	386994	30509	111884	78043	13984
1921/1922	769487	-	-	117528	-	-
1922/1923	703880	-	-	117123	-	-
1923/1924	691660	-	-	114640	-	-
1924/1925	681427	428718	53852	88821	63890	13984
1925/1926	752060	469547	-	106120	67080	-
1926/1927	767215	476824	59917	110543	80172	6604
1927/1928	789025	487448	7806	112248	82106	1221
1928/1929	837678	503625	11120	120507	87133	1343
1929/1930	850637	500276	89351	135700	97738	20134
1930/1931	888904	534725	98246	140990	105311	23968
1931/1932	924566	546418	103336	146006	108907	24383
1932/1933	973645	534242	101062	152806	113638	26080

Sursa: Anuarul Statistic al României 1935-1936, p. 413.

Datele statistice privind învățământul primar, rural și urban, în Basarabia și celelalte provincii sunt esențiale pentru a înțelege cum a evoluat învățământul primar în școlile din provinciile care au revenit la România. Astfel, în 1918-1919, în Basarabia existau în mediul rural 1.398 de școli, cu 2.327 cadre didactice și 103.720 elevi. Media elevilor care reveneau unei școli era de 74, iar numărul mediu de învățători era de doi. Numărul mediu al elevilor care reveneau unui învățător era de 45. În mediul urban, situația în Basarabia este oarecum mai bună, în sensul că existau 159 de școli cu 445 de cadre didactice și 14.500 de elevi înscriși. Media elevilor pe o școală era mai mare, de 91, a învățătorilor care revin la o școală trei, iar a elevilor care revin la un învățător de doar 33. Putem vorbi de o situație bună a capacității de acoperire în școlile respective.

Datele s-au modificat în Basarabia, ajungând în anul școlar 1932-1933 la 2.029 școli cu 5.509 cadre didactice, la care erau înscriși 316.249 de elevi în mediul rural. În mediul urban existau 190 de școli, cu 808 de cadre didactice și 33.666 de elevi înscriși. Numărul de învățători la o școală era de patru, asigurându-se teoretic pregătirea pe ani, iar numărul elevilor care reveneau la un învățător a crescut la 42.

Tabelul 2.16

Date statistice privind învățământul primar rural și urban în Basarabia, în anii 1919-1933

Anul școlar	Învățământul primar rural			Învățământul primar urban		
	Numărul școlilor rurale	Personal didactic	Numărul elevilor înscriși	Numărul școlilor urbane	Personal didactic	Numărul elevilor înscriși
1919/1920	1398	2327	103720	159	445	14500
1920/1921	1401	2422	118873	163	516	17299
1921/1922	1318	2013	117384	154	795	19455
1922/1923	1424	2641	143886	171	520	21985
1923/1924	1453	3000	154262	153	549	22594
1924/1925	1565	3613	183805	159	610	26086
1925/1926	1721	4914	230381	189	814	33296
1926/1927	1862	5328	250531	189	844	32493
1927/1928	1919	5680	259411	188	860	33733
1928/1929	1935	5517	275688	190	794	38862
1929/1930	1972	5276	275317	180	789	32642
1930/1931	2043	5402	297037	185	759	33748
1931/1932	2038	5422	301275	186	795	34179
1932/1933	2029	5509	316249	190	808	33666

Sursa: Anuarul Statistic al României 1935-1936, pp. 410-411.

În Tabelul 2.16 sunt sintetizate aceste date, după Anuarul României 1935-1936. Datele și valorile sunt estimate de autori.

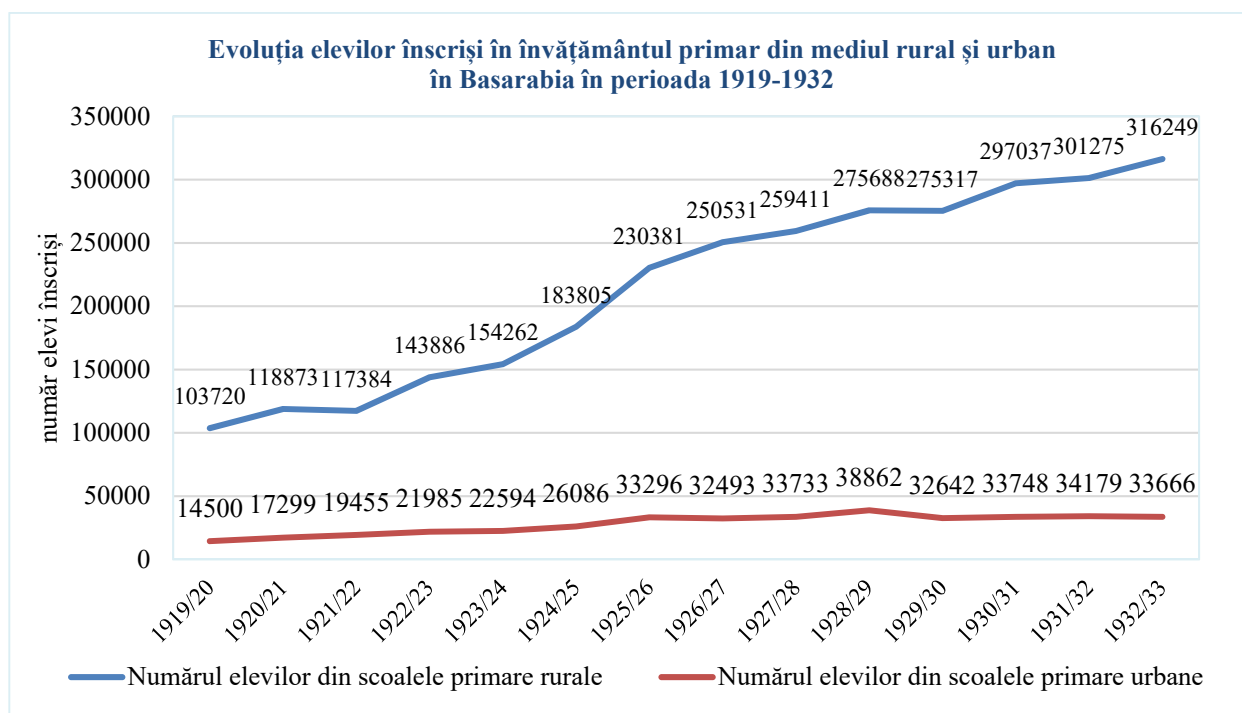


Figura 2.5. Evoluția elevilor înscriși în învățământul primar din mediul rural și urban în Basarabia, în perioada 1919-1932

Situația din Basarabia, în ceea ce privește numărul copiilor care au frecventat școli primare, rurale și urbane, a fost următoarea: în 1919-1920, în învățământul primar rural existau 103.720 de elevi înscriși, din care au promovat 56.689, într-o pondere de 54,66%. În mediul urban au existat 14.500 de elevi înscriși, dintre care 8.510 promovați, cu o pondere de promovabilitate de 58,69%.

Tabelul 2.17

Numărul elevilor ce au frecventat școalele primare rurale și urbane în Basarabia, în anii 1919-1933

Anul școlar	Învățământul primar rural			Învățământul primar urban		
	Numărul elevilor înscriși	Promovați	Absolvenți an terminal	Numărul elevilor înscriși	Promovați	Absolvenți an terminal
1919/1920	103720	56689	2902	14500	8510	643
1920/1921	118873	65400	3614	17299	10808	952
1921/1922	117384	-	-	19455	-	-
1922/1923	143886	-	-	21985	-	-
1923/1924	154262		-	26086	17098	2189
1924/1925	183805	103654	6403	33296	20270	-
1925/1926	230381	115662	-	32493	19644	-
1926/1927	250531	118096	7794	33733	19880	994
1927/1928	259411	119400	733	33862	19114	140
1928/1929	275688	110482	630	32642	20052	107
1929/1930	275317	110435	-	33748	21045	-
1930/1931	297037	122004	-	34179	20390	-
1931/1932	301275	118728	-	33666	20103	-
1932/1933	316249	120193	-	-	-	-

Sursa: Anuarul Statistic al României 1935-1936, p. 413.

Situația a evoluat și s-a îmbunătățit, dar vom lua în considerare, pentru comparabilitate, anul 1931-1932, pentru care avem date cât de cât complete. Astfel, în mediul rural au existat 301.275 de elevi din care 118.728 de promovați, cu o pondere de absolvire de 39,41%. În mediul urban au existat 33.666 de elevi înscriși, din care 20.103 promovați, având o rată de promovabilitate de 59,71%.

Tabelul 2.18

Date statistice privind învățământul primar rural și urban în Bucovina în anii 1922-1933

Anul școlar	Învățământul primar rural				Învățământul primar urban		
	Numărul școlilor rurale	Personal didactic	Numărul elevilor înscriși	Media elevilor pe școală	Numărul școlilor urbane	Personal didactic	Numărul elevilor înscriși
1922/1923	408	1349	94971	233	28	211	7866
1923/1924	451	1573	93582	207	52	504	15401
1924/1925	519 *	2173 *	85455 *	165*	519 *	2173 *	85455 *
1925/1926	471	1792	77565	165	38	285	8690
1926/1927	475	1879	76812	162	62	556	15313
1927/1928	477	1956	78451	164	65	562	16216
1928/1929	482	1929	79389	165	68	579	16912
1929/1930	482	1997	83629	174	71	602	17795
1930/1931	484	1939	88854	184	69	587	19027
1931/1932	478	1934	95639	200	74	602	20690
1932/1933	487	1940	103987	214	72	602	21324

Notă: * Total urban și rural.

Sursa: Anuarul Statistic al României 1935-1936, pp. 412-413.

Situația din Bucovina este reliefată în tabelul 2.18, în care sunt prezentate datele statistice privind învățământul primar, rural și urban. Astfel, în 1922-1923, în mediul rural existau 408 școli cu un personal de 1.349 de învățători, la care erau înscriși 94.971 de elevi. În învățământul urban existau 28 de școli, cu

211 cadre didactice și 7.866 de elevi înscriși. În Bucovina, numărul de învățători, care reveneau la o școală, era cuprins între opt și zece, singurul an cu anumite probleme fiind anul 1924-1925, când a fost o mișcare de transhumanță internă în această provincie.

În anul 1932-1933, numărul școlilor s-a menținut aproximativ egal, 487 de școli, cu 1.940 de cadre didactice și 103.987 de elevi înscriși în mediul rural, respectiv 72 de școli cu 602 cadre didactice deservind 21.324 de elevi înscriși, în mediul urban.

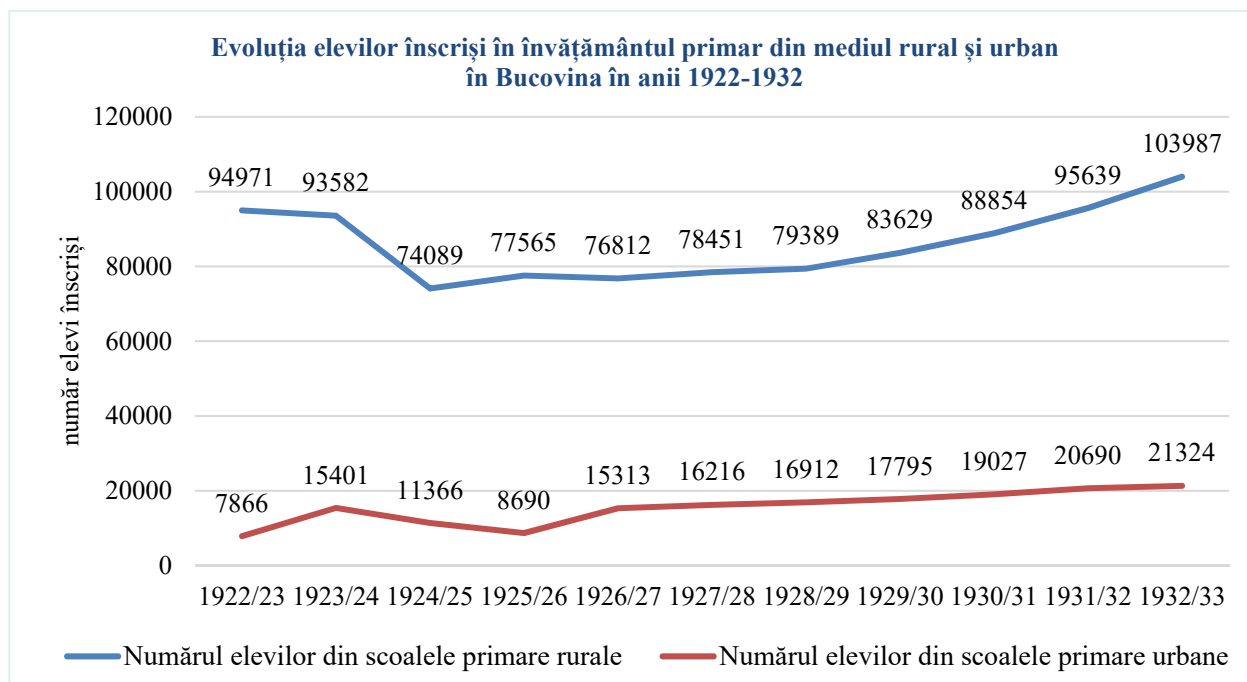


Figura 2.6. Evoluția elevilor înscriși în învățământul primar din mediul rural și urban în Bucovina, în perioada 1922-1933

Tabelul 2.19

Numărul elevilor ce au frecventat școalele primare din rural și urban în Bucovina, în anii 1922-1933

Anul școlar	Învățământul primar rural			Învățământul primar urban		
	Numărul elevilor înscriși	Promovați	Absolvenți	Numărul elevilor înscriși	Promovați	Absolvenți
1922/1923	94971	-	-	7866	-	-
1923/1924	93582	-	-	15401	-	-
1924/1925	85455 *	-	-	-	-	-
1925/1926	77565	55342	-	8690	6100	2958
1926/1927	76812	-	-	15313	10026	4385
1927/1928	78451	54086	4385	16216	10786	679
1928/1929	79389	54765	3852	16912	11385	521
1929/1930	83629	55835	9972	17795	12590	1449
1930/1931	88854	57491	10368	19027	13494	2526
1931/1932	95639	56509	10903	20690	14541	2820
1932/1933	103987	59532	11738	21324	14530	3138

Notă: * Total urban și rural.

Sursa: Anuarul Statistic al României 1935-1936, p. 414.

Eficiența pregătirii în Bucovina o reliefăm în Tabelul 2.19 în care constatăm numărul total al copiilor care au frecventat școlile primare din rural și urban, precum și situația acestora la terminarea școlii. Astfel, în anul școlar 1932-1933 exista un număr de 103.987 de elevi înscriși, din care au promovat 59.532,

respectiv 57,25% în mediul rural, dintre care absolvenți au fost 11.738. Situația este pozitivă în mediul urban unde, din totalul de 21.324 de elevi înscriși, au promovat 14.530, în proporție de 68,14%, iar dintre aceștia doar 3.138 au terminat studiile.

În Transilvania, situația pe cele două aspecte, al numărului de elevi înscriși în mediul rural și urban, precum și numărul elevilor care au absolvit, ca eficiență a școlii respective, o întâlnim în tabelele 2.20 și 2.21.

Tabelul 2.20

Anul școlar	Învățământul primar rural			Învățământul primar urban		
	Numărul școlilor rurale	Personal didactic	Numărul elevilor înscriși	Numărul școlilor urbane	Personal didactic	Numărul elevilor înscriși
1922/1923	3391	4950	258317	224	978	42438
1923/1924	3045	5158	259507	146	890	38461
1924/1925	4576*	9227*	244702	-	-	49740
1925/1926	3560	6327	285566	160	1133	42963
1926/1927	3703	6828	311780	141	946	34644
1927/1928	3826	7342	347821	160	968	36977
1928/1929	4160	7496	382523	168	1202	40496
1929/1930	4046	7815	414377	181	1061	45685
1930/1931	4079	7891	455320	182	1052	50069
1931/1932	4100	7826	474557	185	1202	58422
1932/1933	4110	7903	512917	187	1169	56602

Notă: * Total urban și rural.

Sursa: Anuarul Statistic al României 1935-1936, pp. 412-413.

Astfel, în ceea ce privește situația din învățământul primar total, rural și urban, din Transilvania rezultă următoarele:

În 1922-1923 existau 3.391 de școli, cu 4.950 de cadre didactice, având înscriși 258.317 de elevi în mediul rural. În mediul urban, în același an, constatăm că erau 224 de școli, cu 978 de cadre didactice, având înscriși 42.438 de elevi.

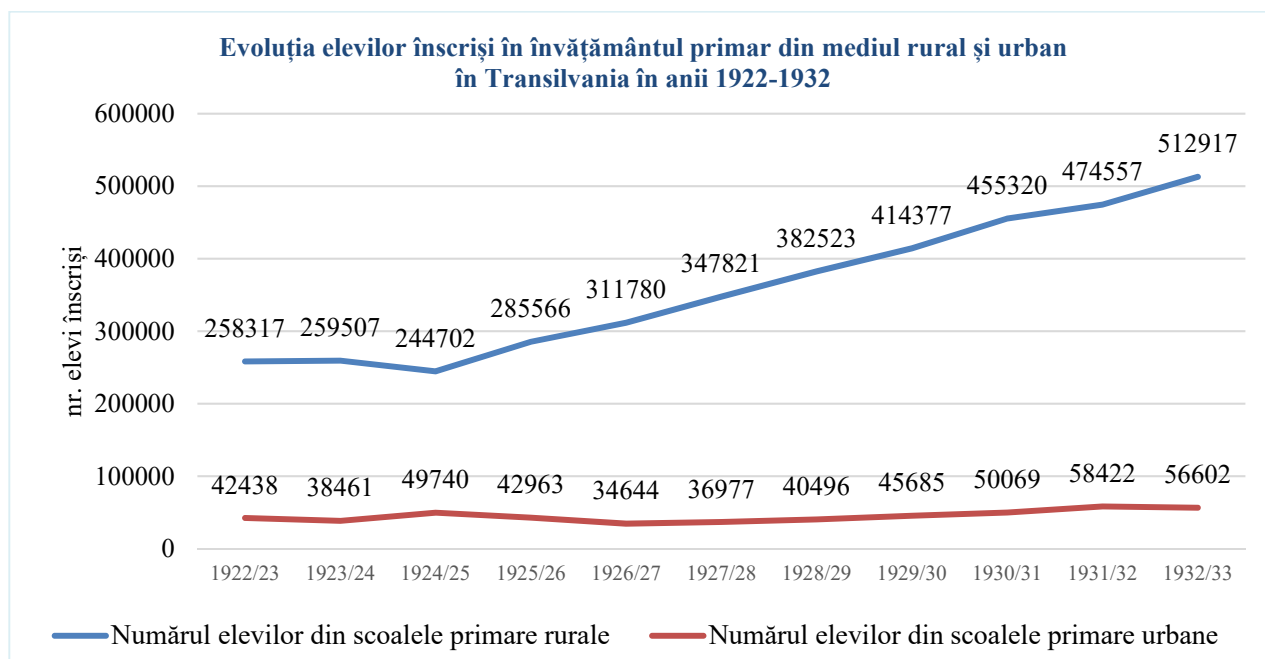


Figura 2.7. Evoluția elevilor înscriși în învățământul primar din mediul rural și urban în Transilvania, în perioada 1922-1933

O primă constatare este aceea a numărului de învățători care revin la o școală. În mediul rural acesta este de unu-doi, iar în mediul urban, exceptând anul 1922-1923, a fost de șase-șapte învățători.

Situația comparativă în anul 1932-1933 arată faptul că în mediul rural erau 4.110 de școli, cu 7.903 cadre didactice, având înscriși 512.917 elevi. În mediul, urban numărul școlilor era de 187, cu 1.169 de cadre didactice, având înscriși 56.602 elevi.

Se constată că în Transilvania, numărul elevilor cuprinși în școlile urbane este mai mare, dată fiind și populația mai numeroasă care exista în mediul urban în această zonă teritorială a României.

Tabelul 2.21

Numărul elevilor ce au frecventat școalele primare din rural și urban în Transilvania, în anii 1918-1938

Anul școlar	Învățământul primar rural			Învățământul primar urban		
	Numărul elevilor înscriși	Promovați	Absolvenți în anul terminal	Numărul elevilor înscriși	Promovați	Absolvenți în anul terminal
1924/1925	294442	257472	18783	49740	42756	6744
1925/1926	285566	198865	37000	42963	29608	6989
1926/1927	311780	209928	33276	34644	24771	4979
1927/1928	347821	232451	10747	36977	27037	442
1928/1929	382523	249388	10180	40496	29545	404
1929/1930	414377	269445	-	45685	34284	-
1930/1931	455320	294085	-	50069	38573	-
1931/1932	474557	300930	-	58422	44096	-
1932/1933	512917	313019	-	56602	42536	-

Sursa: Anuarul Statistic al României 1935-1936, p. 414.

Cu privire la numărul elevilor care au frecventat școala primară în Transilvania și eficiența finală a studiilor, precizăm că în 1924-1925, ales ca an de început al comparației, existau în mediul rural 294.442 de elevi înscriși dintre care au promovat 257.472, respectiv 87,44%. Este un nivel particular, care s-a întâlnit în întreaga perioadă pe care o analizăm, până în anul 1939, cu un număr atât de ridicat. Aceasta, comparativ cu faptul că în mediul urban au fost înscriși 49.740 de copii, au promovat 42.756 de copii, respectiv 85,96%, situație identică cu cea din mediul rural.

În continuare, mediul rural și urban au continuat pregătirea, ajungând în anul 1932-1933, în mediul rural 512.917 elevi înscriși, promovați 313.019, respectiv 61.03%. În mediul urban au fost înscriși 56.602 elevi, au promovat 42.536, respectiv 75,15%.

2.2.4. Situația școlilor primare particulare

În Tabelul 2.22 am supus analizei situația înregistrată în perioada din 1918-1919 până în anul 1935-1935. Precizăm că existau 327 de școli, cu 32.282 de elevi înscriși și un personal didactic de 2.015 persoane. Explozia a avut loc în anul școlar 1930-1931, când numărul școlilor a ajuns la 1.307, la care erau înscriși 136.849 de elevi și existau 3.406 de cadre didactice.

Tabelul 2.22

Școalele primare particulare în perioada 1918-1935

Anul școlar	Număr școli	Înscriși	Personal didactic (profesori + instructori)	Din care profesori străini	Instructori străini	Pondere instructori străini %	Media elevilor pe școală
1918/1919	327	32282	2015	166	290	22,63	99
1920/1921	347	42838	942	-	250	-	123
1930/1931	1307	136849	3046	-	-	-	105
1931/1932	1417	153341	3651	-	-	-	108
1932/1933	1433	158745	3715	-	-	-	111
1933/1934	1439	150802	3678	-	-	-	105
1934/1935	1423	146995	3748	-	-	-	103

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor. Datele pentru 1919 și 1920 cuprind și noile teritorii.

Sursa: Anuarul Statistic al României 1935-1936, p. 120.

Nu putem face o comparație pe total până în anul 1934-1935 deoarece datele nu au fost riguros calculate/publicate.

Ne vom referi la școlile primare particulare pe provincii, deoarece în perioada până în anul 1934-1935, numărul acestora a crescut. În Vechiul Regat, așa cum se prezintă și în Tabelul 2.23, situația școlilor primare particulare era următoarea: 153 de școli cu 871 personal didactic și 20.237 de elevi înscriși. Se constată o creștere la toți cei trei indicatori menționați.

Tabelul 2.23

Școlile primare particulare pe provincii

Anul/Provincia		1933/1934	1934/1935	Dinamica 1934/35 față de 1933/1934 %
Vechiul Regat	Număr școli	146	153	104,8
	Personal didactic	825	871	105,6
	Elevi înscriși	19730	20238	102,6
Basarabia	Număr școli	47	46	97,9
	Personal didactic	190	192	101,1
	Elevi înscriși	4234	4224	99,8
Bucovina	Număr școli	22	22	100,0
	Personal didactic	108	114	105,6
	Elevi înscriși	2167	2141	98,8
Transilvania	Număr școli	1224	1202	98,2
	Personal didactic	2555	2571	100,6
	Elevi înscriși	124671	120392	96,6

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarul Statistic al României 1935-1936, pp. 120-121.

În Basarabia, numărul de școli particulare era de 46, cu 192 personal didactic și 4.224 de elevi înscriși. În această provincie a țării situația este stagnantă, inferioară celei înregistrate în Regatul Unit.

În Bucovina existau 22 de școli particulare, cu 114 cadre didactice, la care învățau 2.141 de elevi. De asemenea, situația este oarecum stagnantă, inferioară celei înregistrate în Regatul Unit.

În Transilvania numărul de școli particulare era de 1.202, cu 2.571 cadre didactice, la care învățau 120.392 de elevi. Situația este superioară în ceea ce privește situația elevilor care învățau la școlile private și explicația se găsește în aceea că, mai ales în mediul urban, în Transilvania se fundamentase mai bine criteriul pregătirii la școlile private.

Tabelul 2.24

Situația elevilor preparați în familie și prezentați la examenele particulare ținute la școlile primare ale statului în perioada 1930-1934

Anul	Înscriși din care:	Elevi streini	Elevi prezentați la examen (clasele I-VII)			Repartizați după NEAM			Promovați
			Total	M	F	Români	Alte neamuri ^{a)}	Cetățeni străini	
1930/1931	136849	786	6143	3177	2966	3095	5922	221	5555
1931/1932	153341	1867	3471	1511	1960	1491	3434	37	3176
1932/1933	158745	2022	3111	1795	1316	1248	3088	23	2810
1933/1934	150802	2163	4420	2757	1663	2703	4396	24	3295
1934/1935	146995	2217	1849	1097	752	937	1826	23	1613

Notă: ^{a)}Alte neamuri: unguri, germani, ruși, sârbi, bulgari, cehi, polonezi, evrei, greci, armeni etc.

Sursa: Anuarul Statistic al României 1935-1936, pp. 122-124.

Este de menționat faptul că numărul elevilor „preparați” în familie și prezentați la examene particulare ținute la școlile primare ale statului în aceeași perioadă a crescut. Este interesant faptul că, în anul 1930-1931, 136.849 de elevi români și 786 de elevi străini urmau pregătirea în familie. Dintre aceștia, la examene s-au prezentat 6.143 de copii, rata de promovabilitate fiind destul de mare. În 1930-1931, din 5.922 elevi, 5.555 au promovat, deci un procent de 90,4%. Aceasta ne aduce aminte de scrierile lui Creangă care arată modul în care „mama sa îl învăța slovele acasă”. Este interesant faptul că această formă a fost una dintre cele care au constituit o bază serioasă a pregătirii în mediul privat.

2.2.5. Învățământul secundar și profesional

Legea învățământului din 1924 stabilea un sistem unitar de organizare a acestuia pe întreg teritoriul țării și institua durata învățământului obligatoriu și gratuit de 7 ani (până atunci acesta era de 4 ani).

Învățământul secundar era împărțit pe două cicluri, un ciclu primar de patru ani, ceea ce noi numim astăzi gimnaziu, și un al doilea ciclu, de trei ani, liceul. S-a renunțat la al patrulea an din considerente economice, pentru că oamenii erau săraci. S-a încercat să se formeze un liceu care să ofere și cunoștințe concrete, alături de cel care reunea toate profilurile teoretice, real, modern și clasic, doctorul Constantin Angelescu susținând că elevul este incapabil de a face o opțiune în cunoștință de cauză.

Un tip al învățământului secundar era îndreptat spre universitate, alături de un al doilea tip, îndreptat spre latura practică. Mai era un învățământ pentru școlile normale în seminariile pedagogice, un învățământ industrial reglementat prin legea din 1936. Alt tip de învățământ secundar este cel comercial, reglementat prin legea din 1936; mai erau și școlile agricole, școlile militare, care însă nu țineau de Ministerul Instrucțiunii Publice, ci de Ministerul de Război. Învățământul secundar era unul pentru băieți și unul pentru fete, nu era unul mixt, după cum a spus Ovidiu Buruiană.

Încă din perioada anilor 1918-1924, învățământul primar și secundar era orientat către învățământul superior, pentru un număr redus de absolvenți, dar și spre învățământul profesional, în special industrial.

De asemenea, tot în această perioadă s-au fundamentat și au funcționat școlile agricole, militare, care nu țineau de Ministerul Instrucțiunii Publice sau de Ministerul de Război.

Învățământul secundar era organizat pentru băieți și pentru fete, nefiind mixt. În perioada la care ne referim existau activități de învățământ secundar și profesional și în Basarabia, Bucovina și Transilvania.

Școlile de băieți erau: în licee, seminarii, școli anuale, școli comerciale, industriale, școli economice, școli de meserii, școli inferioare de agricultură, școli de vini-viticultură care funcționau ca școli profesionale.

Existau unele școli structurate pentru partea feminină, școlile de fete, între care întâlnim școli civile, normale, licee, profesionale și școli comerciale superioare.

Aceste tipuri de școli nu se întâlneau întotdeauna în unitățile de învățământ din toate provinciile, fiind diferite de la Basarabia, la Bucovina și Transilvania. În Tabelul 2.25 se prezintă structura acestui învățământ în anul școlar 1919-1920.

În anul 1919 funcționau 15 feluri de școli secundare și profesionale, majoritatea dintre acestea erau delimitate pe genuri, astfel: zece școli erau destinate doar pentru băieți, iar cinci tipuri destinate expres pentru fete.

Tabelul 2.25

Învățământul secundar și profesional în Basarabia, Bucovina și Transilvania în anul 1919-1920

Felul învățământului/provincia	Basarabia		Bucovina		Transilvania	
	Număr școli	Număr înscriși	Număr școli	Număr înscriși	Număr școli	Număr înscriși
Școli de băieți						
1. Licee	17	4409	13	4615	71	21626
2. Seminarii	1	266	-	-	-	-
3. Școli normale	3	325	1	732	-	-
4. Școli comerciale	-	-	-	-	17	2214

Felul învățământului/provincia	Basarabia		Bucovina		Transilvania	
	Număr școli	Număr înscriși	Număr școli	Număr înscriși	Număr școli	Număr înscriși
5. Școli industriale	-	-	-	-	20	1431
6. Școli economice	-	-	-	-	14	167
7. Școli de meserii	9	185	-	-	-	-
8. Școli inferioare de agricultură	5	249	1	17	-	-
9. Școli de viticultură	2	143	-	-	-	-
10. Școli profesionale	-	-	4	601	-	-
Școli de fete						
1. Școli civile	-	-	-	-	67	11498
2. Normale	1	131	-	-	-	-
3. Licee	9	3138	1	126	13	2455
4. Profesionale	5	286	1	19	-	-
5. Comerciale superioare	-	-	-	-	8	823

Sursa: Anuarul Statistic al României 1922.

În perioada următoare, până în anul școlar 1935, au apărut și s-au dezvoltat 20 de tipuri de școli secundare, majoritatea dintre acesta fiind delimitate pe genuri. Astfel, opt tipuri erau pentru băieți și 12 tipuri erau destinate expres pentru fete.

Tabelul 2.26

Școalele secundare și profesionale ale statului (țara întreagă: Vechiul Regat, Basarabia, Bucovina și Transilvania) în perioada 1925-1937

Felul învățământului	Școale	Personal didactic		Total personal didactic	Elevi înscriși după cetățenie		Total elevi	Promovați din toate clasele
		M	F		Români	Streini		
1925/1926	812	10395		10395	194820	344	195164	-
1926/1927	842	11615		11615	177170	270	177440	136826
1927/1928	878	12245		12245	191721	355	192076	152031
1928/1929	860	12442		12442	174885	302	175187	131266
1930/1931	805	10895		10895	145238	292	145530	112944
1931/1932	754	6434	4825	11259	134553	1971	136524	113729
1932/1933	752	7207	6078	13285	134195	372	134567	115697
1933/1934	747	6480	5219	11699	131909	404	132313	105668
1934/1935 din care:	756	7126	5285	12411	146266	462	146728	118998
<i>Licee de băieți și seminarii pedagogice</i>	121	2683	157	2840	50683	161	50844	41239
<i>Licee de fete</i>	75	179	1617	1796	26043	97	26140	22668
<i>Gimnazii de băieți</i>	22	219	56	275	4101	5	4106	3286
<i>Gimnazii de fete</i>	24	50	207	257	3186	5	3191	2781
<i>Gimnazii mixte</i>	54	267	289	556	6968	49	7017	5712
<i>Școli normale de băieți</i>	41	652	38	690	6263		6263	5395
<i>Școli normale de fete</i>	31	64	542	606	5463		5463	4678
<i>Școli comerciale elementare de băieți</i>	47	386	129	515	6629	55	6684	4817
<i>Școli comerciale elementare de fete</i>	13	1	131	132	1211	7	1218	948
<i>Școli comerciale curs seral</i>	6	32	6	38	344		344	188
<i>Școli comerciale superioare de băieți</i>	51	581	65	646	6768	43	6811	5399
<i>Școli comerciale superioare de fete</i>	17	9	233	242	1414	5	1419	1141
<i>Școli profesionale de fete, gradele I și II</i>	69	83	1259	1342	11703	33	11736	8744

Felul învățământului	Școale	Personal didactic		Total personal didactic	Elevi înscriși după cetățenie		Total elevi	Promovați din toate clasele
		M	F		Români	Streini		
Școli de meserii elementare de băieți	38	136		136	1488		1488	1255
Școli de meserii elementare de fete	1		2	2	42		42	30
Școli de meserii inferioare de băieți	94	1364		1364	8340	1	8341	6545
Școli de meserii inferioare de fete	9		103	103	666		666	529
Școli de meserii superioare de băieți	17	420		420	30126	1	3027	2209
Școli de meserii superioare de fete	1		19	19	128		128	88
Școli de menaj pentru fete	25		432	432	1800		1800	1346
1935/1936	762	6781	5610	12391	149558	516	150074	123618
1936/1937	708	7392	5728	13120	155716	484	156200	128952
1937/1938 din care:	726	7342	6308	13650	164603	599	165202	134914
Licee de băieți și seminarii pedagogice	121	2993	161	3154	52757	189	52946	43453
Licee de fete	75	115	1906	2021	28957	85	29042	25352
Gimnazii de băieți	17	160	34	194	3087	5	3092	2345
Gimnazii de fete	25	49	229	278	3575	2	3577	3058
Gimnazii mixte	47	222	300	522	7044	29	7073	5406
Școli normale de băieți	39	636	27	663	8046		8046	6999
Școli normale de fete	29	58	563	621	6948		6948	6319
Școli comerciale de băieți	51	958	160	1118	14340	114	14454	10920
Școli comerciale de fete	19	31	371	402	3714	29	3743	3007
Licee comerciale serale	1	16	5	21	136		136	42
Gimnazii comerciale de băieți	15	147	60	207	2139	83	2222	1573
Gimnazii comerciale de fete	3	2	56	58	626	10	636	539
Licee industriale de băieți	24	666	45	711	6341	4	6345	5297
Licee industriale de fete	38	32	1044	1076	9406	3	9409	6990
Gimnazii industriale de băieți	104	1127	165	1292	9295	27	9322	7436
Gimnazii industriale de fete	44	54	685	739	4087	17	4104	2958
Ateliere industriale de băieți	26	76	2	78	863		863	674
Școli de menaj pentru fete	48	-	495	495	3242	2	3244	2546

Sursa: Anuarul Statistic al României anul 1934-1935 pp. 124-125.

În Tabelul 2.26 sunt prezentate școlile secundare și profesionale ale statului care au funcționat în cele patru regiuni ale României. Putem vorbi despre învățământul din Regat, învățământul din Basarabia, Bucovina și Transilvania. Numărul de școli a fost diferit, iar numărul de elevi a crescut de la o perioadă de timp la alta.

Reține atenția faptul că numărul de școli secundare și profesionale ale statului în anul 1925-1926 era de 812, cu un personal didactic total de 10.395, iar numărul de elevi înscriși ajungea la 195.164.

Lucrurile au evoluat contradictoriu, existând ani în care erau mai mulți înscriși, numărul de școli a mai crescut sau a mai scăzut, în funcție de modificarea unora ținând seama de un interes mai redus pentru ocuparea locurilor pe care le ofereau.

Existau licee, iar copii intrați în acestea, atât băieții cât și fetele, se orientau, în anul școlar despre care vorbim (1934-1935), către licee de băieți și seminarii pedagogice, licee de fete, gimnazii pentru fete sau pentru băieți sau gimnazii mixte, școli normale pentru băieți și fete, școli comerciale elementare de băieți, școli comerciale elementare de fete.

S-a dezvoltat în această perioadă sistemul cursurilor serale care, deși erau frecventate de un număr mai mic de elevi, cu timpul s-a dezvoltat. Școlile comerciale superioare au început să aibă mai mulți adepți, precum și școlile de meserii elementare inferioare, superioare sau de menaj, acestea fiind întotdeauna separate în școli pentru băieți și fete. În perioada anilor următori s-a menținut această structură, care s-a dezvoltat.

În anul 1937-1938, exista același număr de școli, 726, dar care erau altfel structurate, pe licee, gimnazii, școli normale, școli comerciale, licee industriale sau școli de menaj.

În Tabelul 2.26 se prezintă o situație evolutivă a școlilor secundare și profesionale ale statului, cu dezvoltare în doi ani, 1934-1935 și 1937-1938, pentru a sintetiza care a fost evoluția elevilor, absolvenților precum și a dotării școlilor.

Tabelul 2.27

Numărul școalelor, elevilor, promovaților și profesorilor din învățământul secundar și profesional pe provincii (Vechiul Regat, Basarabia, Bucovina și Transilvania) în perioada 1928-1934

Anul școlar	Numărul școlilor	Numărul învățătorilor	Numărul elevilor înscriși	Pe provincii		Promovați din toate clasele
				Numărul mijlociu al		
				învățătorilor care revin unei școli	elevilor care revin unui învățător	
Vechiul Regat						
1925/1926	428	5864	118909	14	20	-
1926/1927	463	6664	104127	14	16	81654
1927/1928	483	7010	117235	15	17	92856
1928/1929	493	7254	107193	15	15	81599
1930/1931	447	6143	85607	14	14	65819
1931/1932	414	6393	78963	15	12	65308
1932/1933	420	8438	77563	20	9	66830
1933/1934	417	6793	75145	16	11	59791
1934/1935	426	7332	83219	17	11	66770
Basarabia						
1925/1926	111	1246	21238	11	17	-
1926/1927	107	1394	21208	13	15	16108
1927/1928	112	1478	22405	13	15	17916
1928/1929	119	1541	23086	13	15	16141
1930/1931	109	1381	18580	13	13	14177
1931/1932	107	1409	17624	13	13	14424
1932/1933	107	1461	17724	14	12	15216
1933/1934	102	1463	17315	14	12	13509
1934/1935	96	1459	17951	15	12	14173
Bucovina						
1925/1926	38	568	10731	15	19	-
1926/1927	38	658	9352	17	14	7103
1927/1928	38	651	9364	17	14	7069
1928/1929	39	648	8980	17	14	6321
1930/1931	32	547	6825	17	12	5105
1931/1932	34	586	6797	17	12	5548
1932/1933	32	597	6664	19	11	5581
1933/1934	35	629	6867	18	11	5251
1934/1935	36	663	8124	18	12	6427
Transilvania						
1925/1926	235	2717	45821	12	17	-
1926/1927	234	2899	42753	12	15	31961
1927/1928	245	3106	42391	13	14	34190
1928/1929	239	2999	36609	13	12	27609
1930/1931	217	2824	34518	13	12	27843
1931/1932	199	2871	33140	14	12	28449
1932/1933	193	2789	32616	14	12	28070
1933/1934	193	2814	32986	15	12	27117
1934/1935	198	2957	37434	15	13	31628

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarul Statistic al României anul 1934-1935 pp. 124-125.

În Tabelul 2.27 se prezintă numărul școlilor, al elevilor, promoțiilor și profesorilor din învățământul secundar și profesional, pe provincii. Se constată că în toate cele patru provincii s-a dezvoltat acest învățământ cu precădere, în Vechiul Regat, care dispunea de 428 de școli în 1925-1926 față de cele 111 în Basarabia, 38 în Bucovina și 235 în Transilvania.

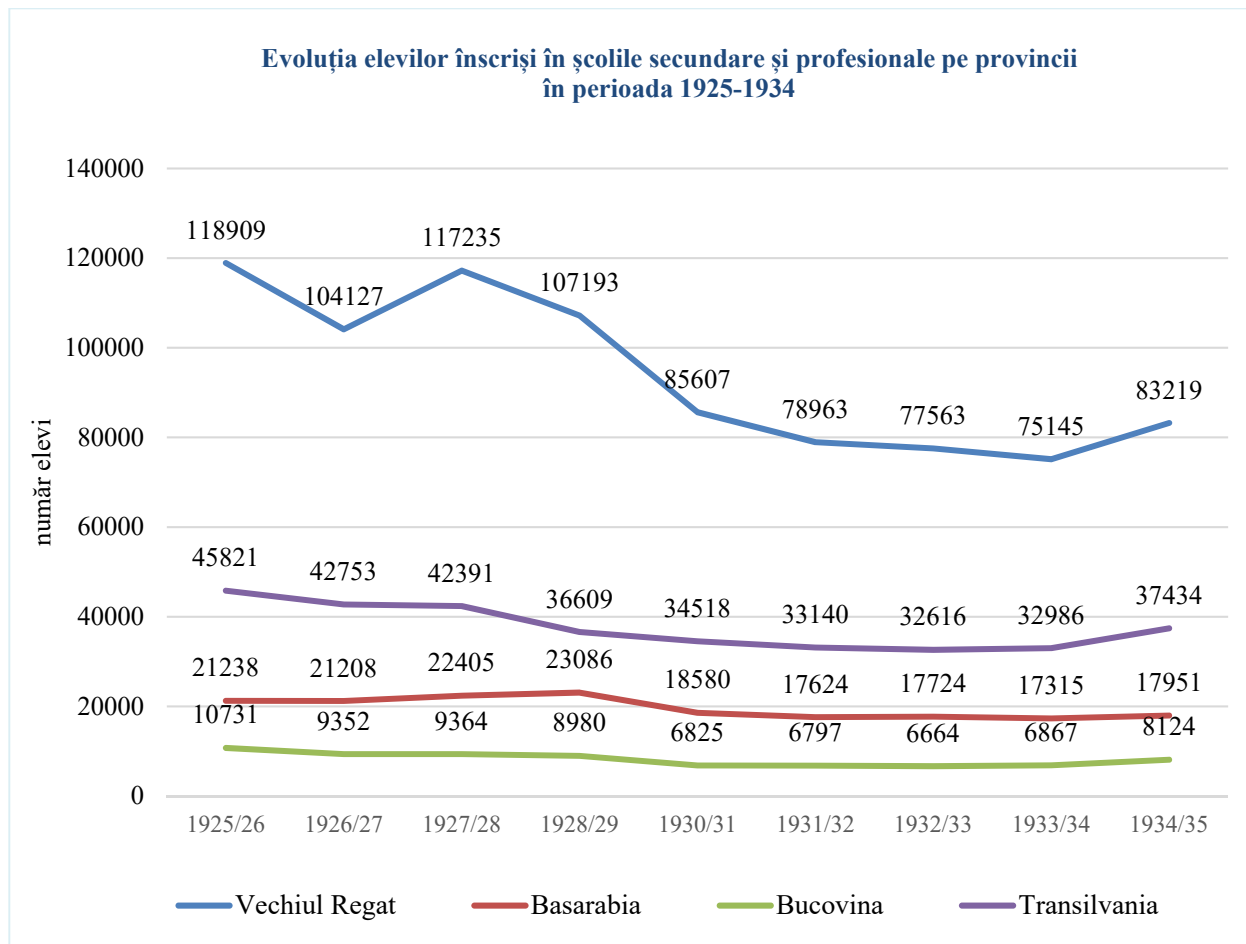


Figura 2.8. Evoluția elevilor înscriși în școlile secundare și profesionale, pe provincii, în perioada 1925-1934

2.3. Examenul de maturitate în perioada 1925-1938

Liceul era conceput ca școală de cultură generală, specializarea urmând să se facă la universitate sau în școli speciale. În România, „Examenul de maturitate”, așa cum a fost numit prima oară bacalaureatul¹⁰ în țara noastră, s-a instalat în anul 1925 de către dr. Constantin Angelescu, după 124 de ani de la prima apariție a acestuia în Europa.

Viziunea lui Constantin Angelescu privind introducerea Examenului de maturitate viza „sporirea educațiunii în școlile de toate gradele și de toate felurile pentru a întări pe elevi nu numai cu cunoștințe pozitive dar și cu proviziune de ideal, de conștiință a răspunderii de inițiativă, de disciplină pentru regularitatea și perseverență în muncă”.

Noua viziune asupra finalizării liceului i-a înspăimântat atât pe profesori, cât și pe elevi.

¹⁰ Examenul de bacalaureat, își are originile din Franța, fiind introdus în școli pe 17 martie 1801 printr-un decret dat de Napoleon Bonaparte, punându-se astfel bazele învățământului modern în Franța.

Conform Legii nr. 77/1929 pentru modificarea câtorva dispozițiuni ale art. 21 din legea învățământului secundar referitoare la examenul de bacalaureat: „*Absolvenții liceelor de stat sau particulare (ale confesiunilor, comunităților și ale particularilor), cu sau fără drept de publicitate, care doresc să continue studiile în învățământul superior, trebuie să depună un examen de bacalaureat. Scopul acestui examen este de a verifica cunoștințele dobândite de elevi la materiile de studii cele mai importante și mai ales de a dovedi influența studiilor făcute asupra formării cugetării lor, deci, cu chipul acesta a selecționa dintre absolvenții liceului pe cei care dovedesc că sunt în stare să urmeze cu folos studiile de specializare universitare*”.

Liceul era foarte dificil de absolvit, examenul de bacalaureat era cu adevărat un examen de maturitate, cu o comisie formată mai ales din universitari, se susținea la multe discipline. Examenele aveau loc în aceeași zi, absolventul trecea prin fața mai multor profesori; era evaluat cu adevărat. Bacalaureatul era chiar un moment important din viața cuiva. Cei care reușeau să promoveze examenul de maturitate erau foarte solicitați pe piața muncii.

Liceul a fost, încă din acele timpuri, veriga prin care cei care promovau examenul de bacalaureat puteau să meargă mai departe. La vremea respectivă, bacalaureatul reprezenta un moment deosebit de important în viața oricărui tânăr deoarece, teoretic, la această vârstă, trebuia să-și aleagă un viitor, să-și găsească o perspectivă în viață.

Mircea Eliade s-a aflat printre elevii care au dat primul examen de maturitate și în lucrarea *Romanul adolescentului miop* redă cât de îngroziți erau liceenii de noul mod de examinare. Toți prietenii lui Eliade au picat la sesiunea de toamnă din anul 1925. „*Ne-a înspăimântat mult noul bacalaureat: suntem cea dintâi serie. Cei care învățau înainte, acum, se surmenează. Nimeni nu știe ce se va petrece precis la bacalaureat. Profesorii și-au pierdut calmul, băieții sunt înspăimântați. În loc de comisia amabilă, aleasă din profesorii liceului, cu care am copilărit și care ne cunosc, vom întâlni comisii severe, care ne vor cântări în trei minute, definindu-ne suficienți sau insuficienți pentru Universitate*”, scria Eliade.

Din perioada interbelică, mărturii despre examenul de maturitate găsim și în *Jurnalul unei fete greu de mulțumit*, o lucrare care acoperă perioada 1932-1951, consemnat de Jeni Acterian, o scriitoare pasionată de teatru și literatură. Potrivit autoarei, examenul maturității era unul complex, istovitor și extrem de greu. Ca tânăr absolvent, erai obligat să dai trei tipuri de teste într-o singură vară, în total 26 de examene: la materiile studiate în timpul liceului, de bacalaureat și, în final, cel de admitere la facultate. „*28 august 1935. Duminică încep (examenul de final de liceu – n.n.). Optsprezece examene în paisprezece zile. În fiecare zi unul, fără niciun răgaz... 29 august: Am făcut 185 de versuri din versuri din Eneida (scrisă de Vergilius – n.r.). 2 septembrie: Am dat examen la literatura franceză.*”

În perioada aceea, bacalaureatul se susținea în două sesiuni, de vară (25 iunie – 10 iulie) și de toamnă (15 – 30 septembrie), iar legea prevedea existența unor comisii instituite de minister în orașele de reședință ale regiunilor școlare. Aceste comisii erau formate din șapte persoane, șase din profesorii titulari și unul, care îndeplinea și funcția de președinte, ales dintre „*membrii corpului didactic universitar, profesor, agregat sau conferențiar definitiv la Facultatea de Litere sau de Științe*” sau dintre foștii inspectori școlari. Și asta pentru că s-a urmărit de la început ca din rândurile elevilor doar vârfurile să poată intra în ciclul următor, la facultate.

Primul examen de maturitate susținut în țara noastră s-a soldat cu absolvirea a doar 1887 elevi din cei 3887 înscriși, fapt la care, însă, societatea s-a așteptat. Rata de absolvire a crescut o dată cu trecerea anilor, de la 48% în 1925 la peste 76% în 1932 și 1933, după care în 1935 se înregistrează nivelul minim de 37,6% (sesiunea iunie).

În sesiunea septembrie, s-au mai prezentat 2.768 de absolvenți, dintre care au promovat doar 987, adică 35,7% din cei care s-au prezentat. În total, în acest an au promovat bacalaureatul peste 2.800 de elevi.

Tabelul 2.28

Examenale de maturitate teoretic în anii 1925-1938

Anul	Sesiunea iunie			Sesiunea septembrie		
	Prezențați la examen	Baca-laureați	Reușiți față de prezențați la examen %	Prezențați la examen	Baca-laureați	Reușiți față de prezențați la examen %
1925	3887	1887	48,5	2768	987	35,7
1926	4997	2631	52,7	3674	1720	46,8
1927	5584	2795	50,1	4219	1865	44,2
1928	6538	2870	43,9	9883	3823	38,7
1929	11111	6104	54,9	8039	3911	48,7
1930	8815	4938	56,0	8039	3911	48,7
1931	9357	6497	69,4	5225	3234	61,9
1932	8508	6531	76,8	4563	3256	71,4
1933	7815	6005	76,8	4532	2917	64,4
1934	6015	3182	52,9	5549	2182	39,3
1935	2840	1070	37,6	2176	563	25,9
1936	4789	2428	50,7	3460	1578	45,6
1937	5212	2777	53,3	3573	1506	42,1
1938	6270	3820	60,9	3440	1562	45,4

Sursa: Anuarele statistice ale României 1912-1938.

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Promovabilitatea examenului de maturitate pe sesiuni în perioada 1925-1933

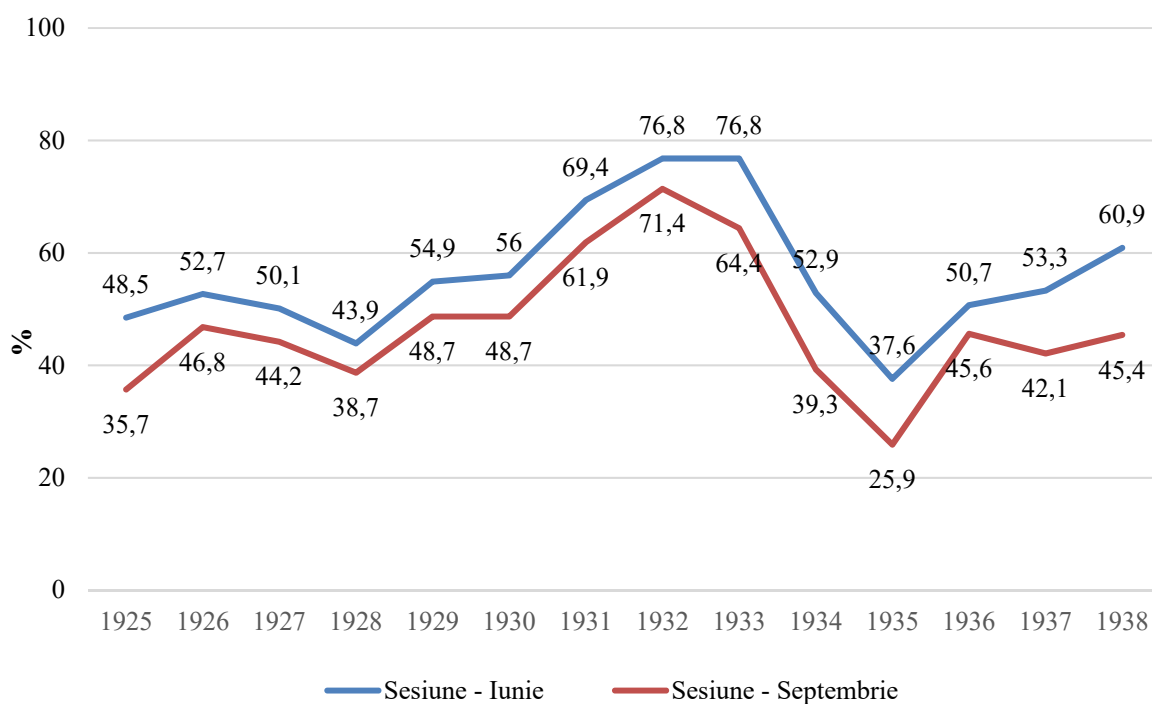


Figura 2.9. Promovabilitatea examenului de maturitate pe sesiuni în perioada 1925-1933

În anul 1938 situația s-a îmbunătățit. S-au prezentat la bacalaureat 6.270 de absolvenți, promovând 3.820, adică 60,9% în sesiunea din iunie; în toamnă s-au prezentat la examen 3.440, din care 1.562 au promovat, într-un procent de 45,4%.

A fost un moment de vârf în 1929, când s-au prezentat la bacalaureat 11.111 candidați, dintre care 6.104 au promovat în sesiunea din iunie. În sesiunea din septembrie s-au prezentat 8.039 candidați, dintre care au promovat 3.911. A fost anul cu ce mai ridicată participare la examenul de bacalaureat.

Anul cu cea mai mare promovabilitate a „bacului” a fost 1932 când, în iunie s-au prezentat la bacalaureat 8.508 candidați promovând 6.531, adică 76,8%, iar în toamnă, în septembrie, s-au prezentat 4.563 din care au promovat 3.256, adică 71,9%.

Potrivit istoricilor ¹¹ „*Totul se făcea în funcție de politica și interesele vremurilor, fapt care s-a văzut în ce-i privește pe absolvenți. **Generația din interbelică a urmărit o creștere calitativă a școlii**, dând prioritate în special mediului urban. Nu se poate vorbi neapărat de o neglijare a satului sau a provinciei; fie și numai dacă ne gândim că școlile Moldovei, Ardealului sau Banatului au dat numeroase personalități. **Primele rezultate după introducerea bacalaureatului au fost dezamăgitoare**, deși societatea se aștepta la așa ceva. În 1925, din cei prezentați la examen, au reușit 48,5%, iar în 1926, 52,7%. Imediat după aceea, sistemul educațional a intrat în acțiune, s-a repliat și s-a reușit performanța ca în perioada 1931-1933 promovabilitatea să atingă și să depășească 70%”.*

2.4. Învățământul particular în Vechiul Regat, Basarabia, Bucovina și Transilvania în perioada 1930-1937

Unii părinți mai înstăriți mențineau și obiceiul de a-și educa acasă copilul, așa cum se făcea în perioada în care nu existau prea multe instituții de învățământ. „*Aproape fiecare liceu avea cinci-șase elevi care susțineau examenul de bacalaureat după ce au învățat acasă, cu profesori particulari. Examenul era cel care atesta cunoștințele, și nu liceul urmat. Tot la liceele de stat sau la Universitate susțineau bacalaureatul și cei din liceele particulare. Erau și familii care își permiteau să își angajeze profesori particulari pentru copii. Un profesor universitar avea mulți bani, își putea lua câte o moșie sau câte o casă în centrul marilor orașe, pleca în concedii în afara României, iar faptul că se angajau profesori particulari nu era un efort deosebit*”.¹²

În continuare, ne-am referit la evoluția școlilor secundare particulare din întreaga țară deoarece învățământul privat a căpătat o anumită dezvoltare în această perioadă. În anul școlar 1930-1931, existau 208 școli particulare, la care erau înscriși 1.674 de băieți și 1.369 de fete, pregătiți de 3.043 de cadre didactice. După cetățenie, 1% și 3% din numărul celor care urmau astfel de școli erau străini.

Tabelul 2.29

Școalele secundare particulare, țara întreagă în perioada 1930-1937

Felul învățământului	Școale	Personal didactic		Total	Elevi înscriși după cetățenie		Total elevi
		M	F		Români	Streini	
1930/1931	208	1674	1369	3043	27820	497	28317
1931/1932	214	1637	1478	3115	29576	455	30031
1932/1933	214	1708	1465	3173	28758	583	29341
1933/1934	217	1700	1527	3227	31333	743	32076
1934/1935	218	1795	1602	3397	31451	689	32140
1935/1936	220	2023	1733	3756	35193	841	36034
1936/1937	205	2220	1691	3911	34556	943	35499
1937/1938 din care:	209	1996	1793	3789	35922	762	36684
Licee de băieți	43	1004	22	1026	11673	293	11966
Licee de fete	38	183	904	1087	9558	247	9805
Gimnazii de băieți	17	240	15	255	2280	49	2329
Gimnaziile de fete	43	71	457	528	5356	97	5453

¹¹ http://stiri.tvr.ro/cine-a-inventat-bacalaureatul-eliade-il-vedea-un-infern-altii-un-examen-de-maturitate_62349.html#view

¹² Ovidiu Buruiană, Gheorghe Iacob, Cătălin Turliuc, *România interbelică în paradigma modernizării. Studii*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2005.

Felul învățământului	Școale	Personal didactic		Total	Elevi înscriși după cetățenie		Total elevi
		M	F		Români	Streini	
<i>Gimnazii mixte</i>	17	92	63	155	1520	26	1546
<i>Școli normale de băieți</i>	5	82	2	84	413		413
<i>Școli normale de fete</i>	10	31	119	150	858		858
<i>Licee comerciale de băieți</i>	9	148	23	171	1067	13	1080
<i>Licee comerciale de fete</i>	9	24	135	159	1015	12	1027
<i>Gimnazii industriale de băieți</i>	1	18	5	23	242	3	245
<i>Gimnazii industriale de fete</i>	5	1	48	49	410	7	417
<i>Conservatorii</i>	12	101		101	1530	15	1545

Sursa: Anuarul Statistic al României anul 1934-1935 pp. 124-125.

În tabelul 2.29 se prezintă structura unităților de învățământ secundar, școlile fiind organizate pe școli de băieți, școli de fete sau mixte. Existau licee, gimnazii, școli normale, școli comerciale, gimnazii industriale, de băieți și de fete, dar și conservatorii, în număr de 12 în toată țara, la care se înscriu un număr important de tineri, care aveau talent și și-au desăvârșit pregătirea în mediul privat.

Tabelul 2.30

Situația elevilor preparați în familie și prezentați la examenele particulare ținute la școalele secundare ale statului în perioada 1930-1937

Anul	Total elevi înscriși	Promovați	Reușiți față de înscriși la examen %
Toată țara			
1930/1931	15030	8847	58,86
1931/1932	11872	7744	65,23
1932/1933	11032	7564	68,56
1933/1934	11053	6998	63,31
1934/1935	10962	7054	64,35
1935/1936	10026	6372	63,55
1936/1937	10999	6993	63,58
1937/1938	11760	7138	60,70
Vechiul Regat			
1930/1931	10270	5847	56,93
1931/1932	7736	4894	63,26
1932/1933	7197	4760	66,14
1933/1934	7193	4370	60,75
1934/1935	6989	4310	61,67
Basarabia			
1930/1931	1127	705	62,56
1931/1932	1010	650	64,36
1932/1933	947	657	69,38
1933/1934	595	380	63,87
1934/1935	689	423	61,39
Bucovina			
1930/1931	929	542	58,34
1931/1932	861	615	71,43
1932/1933	759	608	80,11
1933/1934	804	532	66,17
1934/1935	751	508	67,64
Transilvania			
1930/1931	2704	1753	64,83
1931/1932	2265	1585	69,98
1932/1933	2129	1539	72,29
1933/1934	2461	1716	69,73
1934/1935	2533	1813	71,58

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuare statistice 1912-1938.

A existat și o altă categorie, prezentată în Tabelul 2.30, în legătură cu situația elevilor pregătiți în familie și prezentați la examenul ținut la școlile secundare ale statului. Astfel, în anul școlar 1930-1931, 15.030 de elevi pregătiți în mod particular, în familie s-au prezentat la bacalaureat, dintre care 8.847 l-au promovat, adică într-un procent de 58,86%. Promovabilitatea examenului de maturitate pe provincii prezintă unele diferențe și oscilații în timp și spațiu. Comparând cele patru provincii, nivelul cel mai ridicat de promovabilitate a fost înregistrat în Bucovina de 80,11% (în 1932-1933), iar cel mai mic nivel de-a lungul celor cinci ani prezentați se regăsește în Vechiul Regat, între 56,93-66,14%.

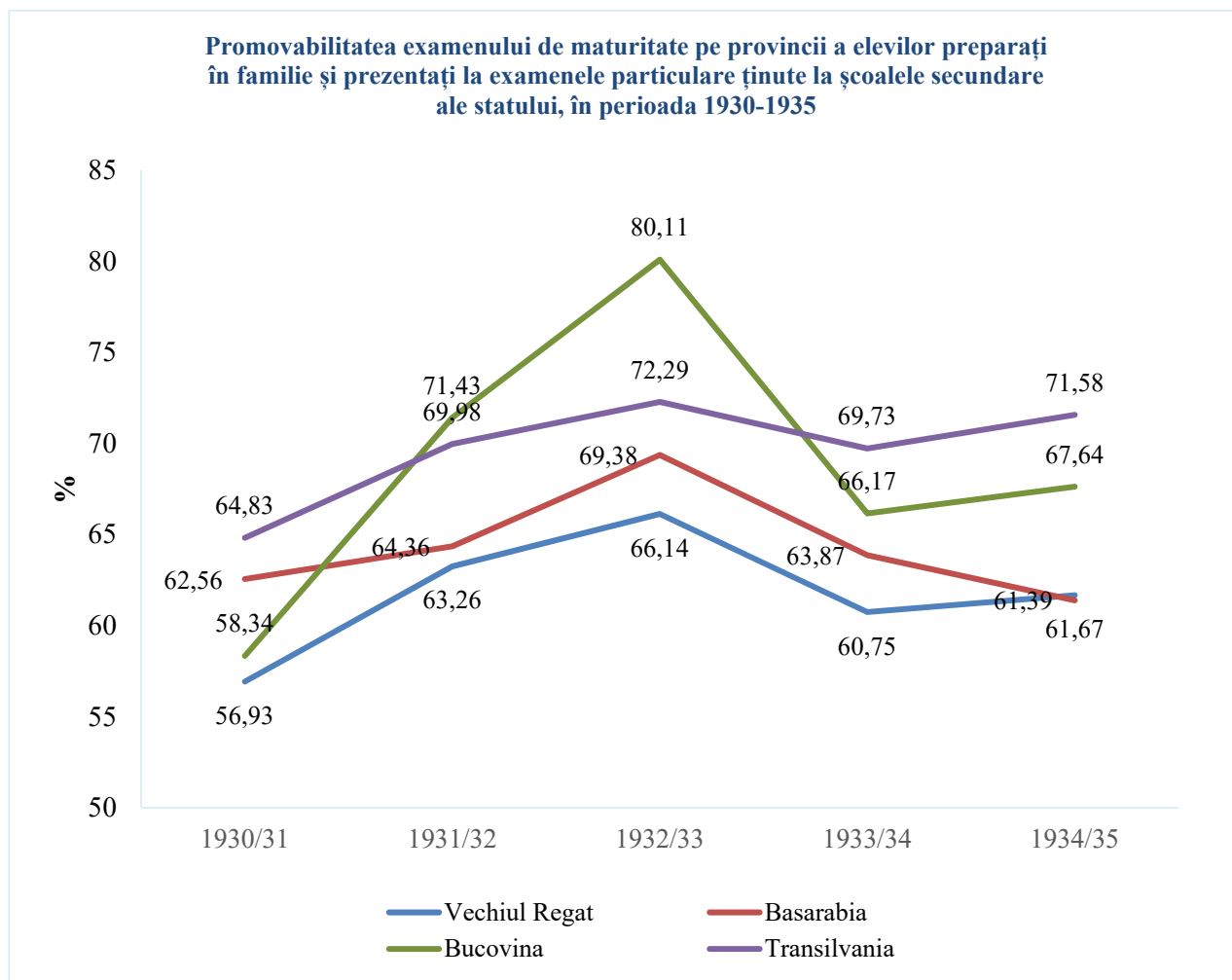


Figura 2.10. Promovabilitatea examenului de maturitate pe provincii a elevilor preparați în familie și prezentați la examenele particulare ținute la școlile secundare ale statului, în perioada 1930-1935

Am întreprins o analiză și pe fiecare provincie (Vechiul Regat, Basarabia, Transilvania și Bucovina) pentru a evidenția modul în care, în aceste teritorii ale României, a evoluat învățământul privat și rezultatele care s-au obținut în această privință.

În Vechiul Regat erau cei mai mulți, 10.270 de elevi, în Basarabia 1.127, în Bucovina 929, iar în Transilvania 2.704 de elevi pregătiți în familie. Se constată că ponderea o avea Vechiul Regat unde se dezvoltase acest tip de învățământ în care pregătirea era individuală, iar promovarea se făcea la examenul de bacalaureat la școli pe programele statului.

2.5. Învățământ teologic, agricol și de subingineri

2.5.1. Seminariile teologice în perioada 1928-1937

În perioada 1927-1930, statistica oficială a înregistrat 17 seminarii teologice ortodoxe¹³, ulterior anilor 1930 numărul lor s-a redus la 11.

A existat un Seminar teologic Musulman în Medgidia, două Seminarii teologice Romano-Catolice (Sf. Duh din București și Sf. Iosif din Iași) și un Seminar teologic Catolic Franciscan în Hălăucești.

Tabelul 2.31

Numărul profesorilor, elevilor, promovaților și absolvenților din seminariile teologice în perioada 1927-1937

Anul	Elevi înscriși	Promovați anual	Absolvenți	Profesori	Raport elevi/profesori
1927/1928	4969	3846	454	349	14
1928/1929	4858	3482	487	363	13
1929/1930	4694	4204	522	381	12
1930/1931	4090	3588	549	328	12
1931/1932	3046	2708	510	285	11
1932/1933	2663	2395	399	281	9
1933/1934	2502	2118	364	272	9
1934/1935	2709	2410	399	289	9
1935/1936	2588	2342	339	284	9
1936/1937	2703	2447	288	262	10
1937/1938	2910	2447	246	277	11

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarele statistice ale României 1928-1938.

Tabelul 2.32

Numărul profesorilor, elevilor, promovaților și absolvenților din seminariile teologice ortodoxe în perioada 1928-1937

Anul	Elevi înscriși	Promovați anual	Absolvenți	Profesori	Raport elevi/profesori
1928/1929	4784	3432	487	344	14
1929/1930	4413	3964	507	344	13
1930/1931	3277	2878	401	269	12
1931/1932	2890	2567	496	239	12
1932/1933	2492	2248	389	258	10
1933/1934	2505	2118	364	272	9
1934/1935	2709	2410	399	289	9
1935/1936	2588	2342	339	284	9
1936/1937	2703	2447	288	262	10
1937/1938	2910	2447	246	277	11

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarele statistice ale României 1928-1938.

¹³ În anul 1927 au fost înregistrate 15 seminarii teologice ortodoxe:

1. Seminarul teologic Central din Ilfov.
2. Seminarul teologic Căsarie Episcopu din Buzău.
3. Seminarul teologic Sf. Andrei din Galați.
4. Seminarul teologic Veniamin Costache din Iași.
5. Seminarul teologic Melchisede Episcopul din Ismail.
6. Seminarul teologic Sf. Gheorghe din Roman.
7. Seminarul teologic Sf. Nicolae din Râmnicu Vâlcea.
8. Seminarul teologic Neagoie Vodă din Curtea de Argeș.
9. Seminarul teologic Patriarhul Miron din Câmpulung Mureș.
10. Seminarul teologic Pimen Mitropolitul din Dorohoi.
11. Seminarul teologic din Huși.
12. Seminarul teologic din Constanța.
13. Seminarul teologic din Edineț.
14. Seminarul teologic din Craiova.
15. Seminarul teologic din Sibiu.

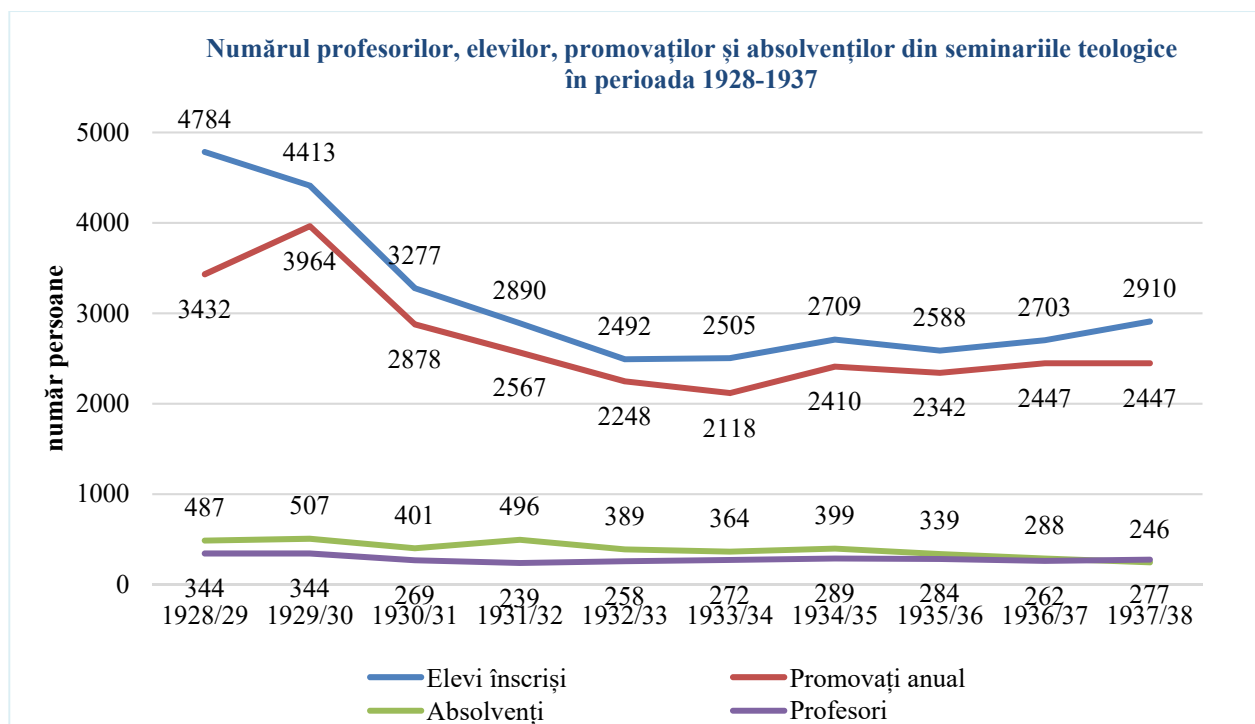


Figura 2.11. Numărul profesorilor, elevilor, promovaților și absolvenților din seminariile teologice în perioada 1928-1937

2.5.2. Școlile agricole în perioada 1926-1937

Învățământul agricol a căpătat o dezvoltare încă înainte de 1918 dar, după 1918 s-a concretizat și, în final, a putut să aibă o mai mare consistență.

Am supus studiului situația școlilor care existau pe întreg teritoriul României la finele anului 1926. În continuare ne vom referi la școlile în subordinea Ministerului Agriculturii și Domeniilor în care funcționau, și aici putem diferenția școli în subordinea Ministerului Agriculturii și Domeniilor, școli în subordinea altor ministere și școli aparținând altor instituții. Numărul total al acestora era de 111, ponderea revenind celor în subordinea Ministerului Agriculturii și Domeniilor (95). Erau și școlile de ucenici, în număr de 25, precum și școli de învățământ inferior (școli inferioare de agricultură, viticultură și horticultură) în număr de 35.

Tabelul 2.33

Numărul școalelor agricole la finele anului 1926 în România pe grade și specialități

Felul învățământului		Numărul școalelor
A. Școli sub autoritatea Ministerului Agriculturii și Domeniilor		95
I	Învățământ superior.	2
	Școli superioare de agricultură	
II	Învățământ mediu	3
	Școli medii de agricultură, viticultură și horticultură	
II	Învățământ inferior	
	Școli inferioare de agricultură	25
	Școli inferioare de viticultură	6
	Școli inferioare de horticultură	4
IV	Învățământ elementar	
	Școli elementare de agricultură	9
	Școli elementare de grădinări	1
	Școli elementare de meserii agricole	1
V	Învățământ agricol de iarnă	
	Școli agricole de iarnă	1

	Felul învățământului	Numărul școalelor
VI	Învățământ de economie casnică	
	Școli de economie casnică pentru fete	18
VI	Școli de ucenici agricole	25
B.	Școli de sub autoritatea altor ministere	5
	Secția agricolă a Universității din Iași, ca învățământ superior	1
	Liceul tehnic agricol din Soroca, ca învățământ mediu	1
	Școli inferioare de agricultură	3
C.	Școli aparținând altor instituții și asociații	11
I	Învățământ interior	
	Școli de agricultură	6
	Școli de horticultură	2
II	Învățământ elementar	3
	Școli de agricultură	
TOTAL GENERAL		111

Sursa: Anuarele statistice ale României 1928-1938.

Tabelul 2.34

Școalele agricole ale statului și particulare în anul 1933-1934

Feluri	Pe domenii	Școale	Personal didactic	Înscriși	Absolvenți
Școalele agricole ale statului					
Gr. II (medii)	Agricultură	1	11	134	35
	Horticultură	1	9	106	18
	Viticultură	1	12	68	24
Gr. I (inferioare)	Agricultură	16	85	496	148
	Horticultură	2	8	156	49
	Viticultură	5	20	182	54
	Meserii agricole	1	2	94	21
	Piscicultură	1	4	83	24
De iarnă (elementară)	Agricultură	16	39	389	31
	Horticultură	2	7	45	17
	Viticultură	1	4	72	21
	Pomicultură	1	4	28	16
Ucenici	Agricultură	8	2	65	34
	Horticultură	7	2	83	41
	Viticultură	6	1	96	52
	Motocultură	7	2	79	37
Economie casnică¹⁴		17	75	588	119
Școalele agricole particulare					
Gr. II (medii)	Agricultură	2	22	198	27
Gr. I (inferioare)	Agricultură	7	44	740	204
De iarnă (elementară)	Agricultură	9	27	109	92
	Horticultură pentru fete	1		25	4

Sursa: Anuarele statistice ale României 1935-1936.

În ceea ce privește școlile agricole ale statului pe perioadele existente, în anul la care ne referim existau școli de gradul doi medii. O școală avea în medie 11 cadre didactice, cu 134 de elevi înscriși și 35 de absolvenți în domeniul agriculturii. În domeniul horticulturii-viticulturii, numărul era mai redus. Grupa a doua inferioară a școlilor de toate gradele, horticultură, viticultură, meserii agricole, piscicultură, cuprindea un număr însemnat de școli, respectiv 9 astfel de școli la care învățau un număr important de elevi. Existau și așa-numitele școli de iarnă sau școli suplimentare în care se pregăteau mulți elevi. De exemplu, în domeniul agriculturii erau 389 de elevi înscriși, iar în domeniul economiei casnice, destinată fetelor, 588 de elevi înscriși.

¹⁴ Au funcționat până în anul 1933-1934.

Au funcționat în această perioadă și un număr de 9 școli agricole particulare precum și 10 școli particulare în domeniul horticulturii și agriculturii de iarnă. La acestea au fost înscriși 938 elevi la prima grupă a acestor tipuri de școli, iar la cele inferioare, de iarnă, 234 elevi.

În continuare, ne vom referi la numărul elevilor și al școlilor în învățământul agricol pe forme de proprietate. În perioada 1926-1938 constatăm că numărul de școli s-a redus. În 1926-1927 existau 106 școli, iar în anul 1937-1938 numărul s-a redus la 73. Personalul didactic a rămas oarecum stagnant, fiind 333 de cadre didactice în 1926-1927 și 325 în 1937-1938. Nici numărul elevilor înscriși nu a fluctuat prea mult, situându-se în jurul cifrei de 3.984 elevi în anul 1926-1927 și 3.552 elevi în 1937-1938.

Tabelul 2.35

Situția școalelor și elevilor în învățământul agricol pe forme de proprietate, în anii 1926-1938

Anul	Școale de stat				Școale particulare			
	Școale	Personal didactic	Înscriși	Absolvenți	Școale	Personal didactic	Înscriși	Absolvenți
1926/1927	106	333	3984	764	13	73	1088	198
1927/1928	113	347	4322	984	13	73	1102	200
1928/1929	113	353	4369	1011	14	81	1106	271
1929/1930	112	362	4062	934	17	83	1033	276
1930/1931	101	394	3619	934	17	94	1119	268
1931/1932	93	348	3331	1172	18	93	1103	228
1932/1933	94	311	3020	1145	18	71	1088	242
1933/1934	93	287	2764	741	19	93	1072	327
1934/1935	77	217	2374	528	19	100	1258	294
1935/1936	73	211	2735	626	37	107	1060	267
1936/1937	73	338	3338	663	29	160	1471	380
1937/1938	73	325	3552	736	29	157	1841	451

Sursa: Anuarul Statistic 1939-1940, p. 288.

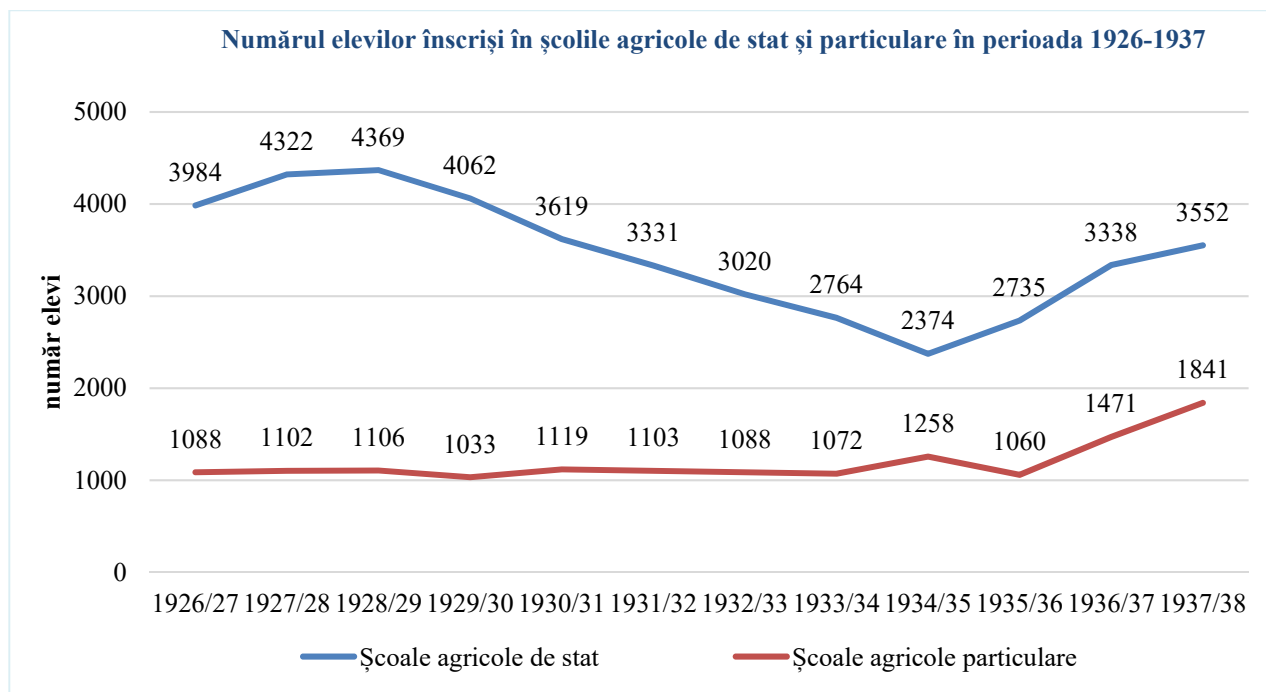


Figura 2.12. Numărul elevilor înscriși în școlile agricole de stat și particulare în perioada 1926-1937

În Tabelul 2.35 sunt prezentate o serie de alte aspecte referitoare la școlile de stat despre care am vorbit, la care se adaugă și școlile private care erau, în 1926-1927, în număr de 13, cu 73 cadre didactice și 1.088 de înscriși, dintre care doar 196 au fost absolvenți.

În 1937-1938, situația nu se schimbă prea mult în sectorul particular, deși numărul acestora a fost într-o oarecare creștere. Astfel, existau 29 de școli cu 157 de cadre didactice, 1.841 de elevi înscriși și doar 451 de absolvenți ai acestor cursuri.

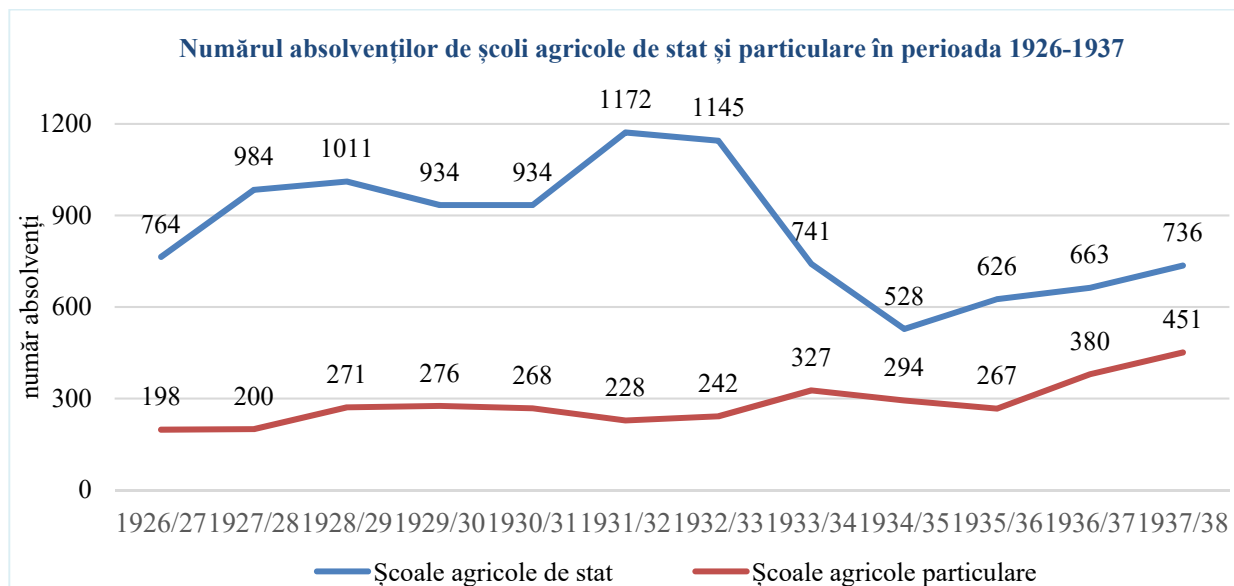


Figura 2.13. Numărul absolvenților de școli agricole de stat și particulare în perioada 1926-1937

2.5.3. Școala de Subingineri de Lucrări Publice din București în perioada 1933-1940

Tabelul 2.36a

Situația Școalei de Subingineri de lucrări publice din București în anii 1933-1940

Anul	Personal didactic				Elevi înscriși			Raport elevi/personal didactic
	Total din care:	Profesori titulari definitivi	Profesori suplinitori și conferențieri	Asist enți	Total din care:	Masc ulin	Femin in	
1933/1934	12	11	-	1	74	69	5	6
1934/1935	12	11	-	1	93	85	8	8
1935/1936	19	11	-	1	75	70	5	4
1936/1937	19	11	5	3	107	101	6	6
1937/1938	19	11	5	3	88	83	5	5
1938/1939	19	11	5	3	90	83	7	5
1939/1940	19	11	5	3	94	87	7	5

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarul Statistic 1939-1940, p. 288.

Tabelul 2.36b

Situația Școalei de Subingineri de lucrări publice din București în anii 1933-1940

Anul	Elevi înscriși după neam				Diplomați (absolvenți)		
	Total din care:	Cetățeni români	Evrei	Germani	Total din care:	Cetățeni români	Alte neamuri
1933/1934	74	68	5	-	19	15	4
1934/1935	93	82	4	5	22	19	3
1935/1936	75	70	3	1	14	10	4
1936/1937	107	96	2	2	25	22	3
1937/1938	88	78	7	-	24	22	2
1938/1939	90	80	4	-	25	21	4
1939/1940	94	66	18	-	-	-	-

Sursa: Anuarul Statistic 1939-1940, p. 288.

În perioada dintre cele două războaie mondiale, în România a funcționat și Școala de Subingineri de Lucrări Publice și Electromecanice. Aceste școli au fost identificate și s-au stabilit în București și în Cluj. Am luat spre exemplificare anul 1933-1934. La București exista personal didactic în număr de 12, persoane înscrise 74 dintre care 19 au terminat. Situația nu s-a modificat prea mult în domeniul lucrărilor publice din București, în anul 1939-1940 existând 19 cadre didactice, care pregăteau 94 de elevi înscriși.

2.5.4. Școala de Subingineri Electromecanici din Cluj în perioada 1933-1940

La școala electromecanică din Cluj, în anul 1933-1934, personalul didactic era de 17, cu 35 de cursanți, dintre care doar 13 au absolvit, iar în anul 1939-1940, erau 23 de cadre didactice, care pregăteau 123 de persoane interesate de domeniu.

Tabelul 2.37a

Situția Școlii de Subingineri electromecanici din Cluj în perioada 1933-1940

Anul	Personal didactic					Elevi înscriși			Raport elevi /pers. didactic
	Total din care:	Profesori titulari definitivi + provizorii	Profesori suplinitori și conferențieri	Șefi de ateliere, asistenți	Mese-riași	Total din care:	Mas-culin	Femi-nin	
1933/1934	17	4+6	1	1	5	35	35	-	2
1934/1935	16	4+6	1	1	4	52	49	3	3
1935/1936	16	4+6	1	1	4	62	60	2	4
1936/1937	23	6+7	2	4	4	84	82	2	4
1937/1938	23	5+6	4	4	4	74	71	3	3
1938/1939	23	5+6	4	4	4	122	120	2	5
1939/1940	23	5+6	4	4	4	123	120	3	5

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarul Statistic 1939-1940, p. 289.

Tabelul 2.37b

Situția Școlii de Subingineri electromecanici din Cluj în anii 1933-1940

Anul	Elevi înscriși după neam				Diplomați (absolvenți)		
	Total din care:	Cetățeni români	Evrei	Unguri + Germani	Total din care:	Cetățeni români	Alte neamuri
1933/1934	35	24	4	5+1	13	10	3
1934/1935	52	30	10	9+2	5	2	3
1935/1936	62	28	13	19+2	4	3	1
1936/1937	84	38	14	26+3	17	9	8
1937/1938	74	40	10	18+1	13	3	10
1938/1939	122	82	12	21+1	16	11	5
1939/1940	123	66	19	27+2	-	-	-

Sursa: Anuarul Statistic 1939-1940, p. 289.

Dorim să încheiem acest capitol cu proverbele românești:

„Unde o școală se ivește, pământul se-îmbogățește.”
 „Rădăcina învățaturii e amară, dar rodul ei e dulce.”
 „Omul fără învățătură e ca pământul fără ploaie.”

Capitolul 3

Evoluția învățământului superior și special în perioada interbelică	99
3.1. Cadrul general al sistemului de învățământ superior și special.....	99
3.2. Personalul didactic, studenți înscriși și absolvenții pe specializări.....	104
3.3. Evoluția învățământului superior pe facultăți și instituții în perioada 1918-1939.....	112
3.3.1. Facultățile de Medicină: din București, din Iași și din Cluj.....	113
3.3.2. Facultatea de Medicină Veterinară din București.....	118
3.3.3. Facultățile de Farmacie: din București, din Iași și din Cluj.....	119
3.3.4. Facultățile de Științe: din București, din Iași, din Cluj și din Cernăuți.....	122
3.3.5. Facultățile de Drept: din București, din Iași, din Cluj, din Cernăuți și din Oradea.....	126
3.3.6. Facultățile de Litere și Filozofie: din București, din Iași, din Cluj și din Cernăuți.....	131
3.3.7. Facultățile de Teologie: din București, din Iași, din Cernăuți și din Chișinău.....	135
3.3.8. Academii de Înalte Studii Comerciale și Industriale: din București și din Cluj.....	138
3.3.9. Academii de Înalte Studii Agronomice din București și Cluj. Facultatea de Științe Agronomice din Chișinău.....	142
3.3.10. Academia de Arhitectură din București.....	144
3.3.11. Școala de Conducători, Desenatori și Arhitectură din București.....	146
3.3.12. Academii de Muzică și Artă Dramatică: din București, din Iași, din Cluj. Conservatoriul din Cernăuți.....	146
3.3.13. Academii de Arte Frumoase/Școli de Belle Arte: din București, din Iași și din Timișoara.....	148
3.3.14. Școlile de Politehnică: din București și din Timișoara.....	149
3.3.15. Institutul Superior de Educație Fizică și Sport din București.....	152
3.4. Gradul de cuprindere a populației în sistemul de învățământ superior în perioada 1918-1937.....	153
3.5. Învățământul superior în timpul celui de-al Doilea Război Mondial.....	155

Opis tabele

<i>Tabelul 3.1 Instituțiile de învățământ superior existente în perioada interbelică</i>	100
<i>Tabelul 3.2. Numărul cadrelor didactice universitare și al studenților înscriși în perioada 1918-1938</i>	102
<i>Tabelul 3.3. Numărul de studenți înscriși și absolvenți universitari și ai școalelor speciale, repartizați pe centre universitare în perioada 1933-1937</i>	103
<i>Tabelul 3.4. Numărul de studenți înscriși și absolvenți universitari și ai școalelor speciale, repartizați pe centre universitare în perioada 1933-1937</i>	104
<i>Tabelul 3.5. Personalul didactic pe facultăți și școli speciale în perioada 1933-1937</i>	104
<i>Tabelul 3.6. Numărul studenților înscriși în facultățile și școlile speciale în perioada 1933-1937</i>	105
<i>Tabelul 3.7. Doctori, licențiați și diplomați universitari și ai școalelor speciale în perioada 1933-1937</i>	107
<i>Tabelul 3.8. Corpul profesoral și studenții înscriși pe instituțiuni în perioada 1933-1937</i>	108
<i>Tabelul 3.9. Absolvenții universitari repartizați după instituțiuni în perioada 1933-1937</i>	111
<i>Tabelul 3.10. Numărul de cadre didactice și studenți ai Facultăților de Medicină în perioada 1918-1938</i>	113
<i>Tabelul 3.11. Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Medicină din București în perioada 1918-1938</i>	114
<i>Tabelul 3.12. Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Medicină din Iași în perioada 1918-1938</i>	116
<i>Tabelul 3.13. Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Medicină din Cluj perioada 1900-1938</i>	117
<i>Tabelul 3.14. Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Medicină Veterinară din București perioada 1919-1939</i>	118
<i>Tabelul 3.15. Numărul de cadre didactice și studenți ai Facultății de Farmacie în perioada 1918-1938</i>	119
<i>Tabelul 3.16. Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Farmacie din București în perioada 1919-1938</i>	120
<i>Tabelul 3.17. Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Farmacie din Iași perioada 1919-1938</i>	121
<i>Tabelul 3.18. Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Farmacie din Cluj în perioada 1921-1935</i>	122
<i>Tabelul 3.19. Numărul de cadre didactice și studenți ai Facultății de Științe în perioada 1918-1938</i>	122

Tabelul 3.20. Raportul dintre numărul studenți și cadre didactice ai Facultății de Științe în perioada 1918-1938.....	123
Tabelul 3.21. Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Științe din București în perioada 1918-1938.....	124
Tabelul 3.22. Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Științe din Iași în perioada 1918-1938.....	124
Tabelul 3.23. Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Științe din Cluj în perioada 1900-1938.....	125
Tabelul 3.24. Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Științe din Cernăuți în perioada 1926-1937.....	126
Tabelul 3.25. Numărul de cadre didactice și studenți ai Facultății de Drept în perioada 1918-1938	126
Tabelul 3.26. Raportul dintre numărul studenți și cadre didactice ai Facultății de Drept în perioada 1918-1938.....	127
Tabelul 3.27. Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Drept din București în perioada 1921-1938.....	128
Tabelul 3.28. Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Drept din Iași în perioada 1918-1938.....	129
Tabelul 3.29. Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Drept din Cluj în perioada 1921-1938.....	129
Tabelul 3.30. Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Drept din Cernăuți în perioada 1919-1938.....	130
Tabelul 3.31. Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Drept din Oradea în perioada 1921-1937.....	130
Tabelul 3.32. Numărul de cadre didactice și studenți ai Facultății de Litere și Filozofie în perioada 1918-1938.....	131
Tabelul 3.33. Raportul dintre numărul studenți și cadre didactice ai Facultății de Litere și Filozofie în perioada 1918-1938.....	132
Tabelul 3.34. Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Litere și Filosofie din București în perioada 1918-1938	132
Tabelul 3.35. Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Litere și Filosofie din Iași în perioada 1918-1938.....	133
Tabelul 3.36. Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Litere și Filosofie din Cluj în perioada 1921-1937.....	134
Tabelul 3.37. Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Litere și Filosofie din Cernăuți în perioada 1900-1938	134
Tabelul 3.38. Numărul de cadre didactice și studenți ai Facultății Teologie în perioada 1918-1938	135
Tabelul 3.39. Raportul dintre numărul de studenți și cadre didactice ai Facultății de Teologie în perioada 1918-1938.....	136
Tabelul 3.40. Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Teologie din București în perioada 1919-1938.....	137
Tabelul 3.41. Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Teologie din Iași în perioada 1919-1920.....	137
Tabelul 3.42. Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Teologie din Cernăuți în perioada 1923-1937.....	138
Tabelul 3.43. Facultatea de Teologie din Chișinău în perioada 1926-1937	138
Tabelul 3.44. Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Academiei de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București în perioada 1918-1937	139
Tabelul 3.45. Numărul studenților înscriși la Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București pe naționalități, în anul școlar 1933/1934.....	140
Tabelul 3.46. Numărul studenților înscriși și absolvenți la Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București pe ani de studiu, în perioada 1918-1933.....	141
Tabelul 3.47. Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Academiei de Înalte Studii Comerciale și Industriale din Cluj în perioada 1924-1937.....	141
Tabelul 3.48. Numărul studenților înscriși la Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din Cluj pe naționalități, în anul școlar 1933/1934.....	142
Tabelul 3.49. Numărul de cadre didactice și studenți din învățământul superior agricol în perioada 1919-1937.....	142

Tabelul 3.50. Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Academiei de Înalte Studii Agronomice din București în perioada 1925-1937	143
Tabelul 3.51. Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Academiei de Înalte Studii Agronomice din Cluj în perioada 1925-1937.....	144
Tabelul 3.52. Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Științe Agronomice din Chișinău în perioada 1934-1937	144
Tabelul 3.53. Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Academiei de Arhitectură din București în perioada 1924-1937	153
Tabelul 3.54. Numărul de cadre didactice, studenți, absolvenți ai Școlii de Conducători, Desenatori și Arhitectură din București în perioada 1924-1934	146
Tabelul 3.55. Numărul de cadre didactice, studenți, absolvenți ai Academiei de Muzică și Artă Dramatică/Conservatorul de Muzică și Declamație din București în perioada 1918-1938.....	146
Tabelul 3.56. Numărul de cadre didactice, studenți, absolvenți ai Academiei de Muzică și Artă Dramatică din Iași în perioada 1918-1938.....	147
Tabelul 3.57. Numărul de cadre didactice, studenți, absolvenți ai Academiei de Muzică și Artă Dramatică din Cluj în perioada 1933-1937.....	147
Tabelul 3.58. Numărul de cadre didactice, studenți, absolvenți ai Conservatorului de Muzică și Artă Dramatică din Cernăuți în perioada 1933-1934.....	148
Tabelul 3.59. Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Academiei de Arte Frumoase/Școala de Belle-Arte din București în perioada 1918-1937	148
Tabelul 3.60. Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Academiei de Arte Frumoase/Școala de Belle-Arte din Iași în perioada 1918-1938.....	148
Tabelul 3.61. Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Academiei de Arte Frumoase/Școala de Bele-Arte din Timișoara în perioada 1922-1937	149
Tabelul 3.62. Numărul de cadre didactice și studenți ai Școlii Politehnice din București și din Timișoara în perioada 1923-1937.....	149
Tabelul 3.63. Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Școlii Politehnice din București în perioada 1923-1937.....	151
Tabelul 3.64. Numărul de studenți și diplome conferite la Secțiunea Construcții, Școlii Politehnice din București în perioada 1920-1930	151
Tabelul 3.65. Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Școlii Politehnice din Timișoara în perioada 1923-1937.....	152
Tabelul 3.66. Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Institutului Superior de Educație Fizică din București în perioada 1933-1937.....	153
Tabelul 3.67. Gradul de cuprindere a populației în sistemul de învățământ superior în perioada 1918-1937.....	153
Tabelul 3.68. Numărul limită de studenți pentru anul I în instituțiile de învățământ superior, în anul universitar 1942-1943	155

Opis figuri

Figura 3.1. Numărul cadrelor didactice universitare și al studenților înscriși în perioada 1918-1938.....	103
Figura 3.2. Numărul studenților înscriși în facultățile și școlile speciale în anul 1937/1938.....	105
Figura 3.3. Structura studenților înscriși în facultăți și școli speciale în anul 1937-1938.....	106
Figura 3.4. Doctori, licențiați și diplomați universitari și ai școalelor speciale în anul 1937/1938.....	107
Figura 3.5. Structura absolvenților universitari și ai școlilor speciale repartizați pe total facultăți în anul 1937-1938.....	108
Figura 3.6. Numărul studenților înscriși pe facultăți și școli speciale în anul universitar 1937-1938	110
Figura 3.7. Numărul absolvenților pe facultăți și școli speciale în anul universitar 1937-1938	112
Figura 3.8. Evoluția studenților înscriși la Facultățile de Medicină din București, Iași și Cluj în perioada 1918-1937	114
Figura 3.9. Evoluția personalului didactic universitar și al studenților înscriși la Facultatea de Medicină din București în perioada 1918-1938.....	115
Figura 3.10. Evoluția personalului didactic universitar și al studenților înscriși la Facultatea de Medicină din Iași în perioada 1918-1938	117
Figura 3.11. Evoluția personalului didactic universitar și al studenților înscriși la Facultatea de Medicină Veterinară din București în perioada 1919-1937.....	119
Figura 3.12. Evoluția studenților înscriși la Facultatea de Farmacie în perioada 1919-1937.....	120

<i>Figura 3.13. Evoluția studenților înscriși la Facultatea de Științe în perioada 1918-1937</i>	<i>123</i>
<i>Figura 3.14. Evoluția studenților înscriși la Facultățile de Drept în perioada 1918-1937.....</i>	<i>127</i>
<i>Figura 3.15. Evoluția studenților înscriși la Facultățile de Litere și Filozofie în perioada 1918-1937.....</i>	<i>131</i>
<i>Figura 3.16. Evoluția studenților înscriși la Facultățile de Teologie în perioada 1918-1937</i>	<i>136</i>
<i>Figura 3.17. Evoluția studenților înmatriculați și a absolvenților de licență ai Academiei de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București în perioada 1918-1939.....</i>	<i>140</i>
<i>Figura 3.18. Evoluția studenților înscriși în învățământul superior agricol în perioada 1918-1937</i>	<i>143</i>
<i>Figura 3.19. Evoluția numărului studenților și al absolvenților de licență ai Academiei de Arhitectură din București în perioada 1924-1937.....</i>	<i>145</i>
<i>Figura 3.20. Evoluția studenților Școlii Politehnice din București și din Timișoara în perioada 1923-1937.....</i>	<i>150</i>
<i>Figura 3.21. Evoluția studenților înmatriculați și a studenților ce revin la 10.000 de locuitori în perioada 1918-1937</i>	<i>154</i>

Capitolul 3

Evoluția învățământului superior și special în perioada interbelică

3.1. Cadrul general al sistemului de învățământ superior și special

Perioada de după 1918 s-a caracterizat și prin constituirea multor facultăți, respectiv instituții de învățământ superior în diferite zone ale țării, cu precădere în provincii (Basarabia, Transilvania și Bucovina). *În această mare perioadă istorică a neamului s-a fondat și dezvoltat învățământul superior românesc.*

Din punct de vedere organizatoric, sistemul de învățământ din Basarabia, Bucovina și Transilvania, prezenta mici diferențe față de cel existent în Vechiul Regat. Învățământul superior era organizat pe facultăți care aveau în componența lor secții/specializări.

Potrivit surselor istorice, la 22 aprilie 1932 s-a adoptat „Legea pentru organizarea învățământului universitar”¹. Conform Art. 1 din cadrul respectivei legi, sistemul universitar era organizat în patru universități, cele din *București, Iași, Cluj și Cernăuți*. Facultatea de Drept din Oradea era subordonată – pentru problemele de învățământ – Universității din București.

Art. 2 prevedea că *Universitățile sunt instituțiuni de stat autonome, în ceea ce privește organizarea studiilor și conducerea*. În spiritul autonomiei universitare, universitățile beneficiau – pe lângă prevederile bugetare – de un Fond Universitar (art. 16), alimentat din: – taxele de înscriere; – 40% din toate taxele de examene; – 10% din taxele de echivalare a diplomelor; – 10% din sumele pentru plata diferitelor comisii de concurs; – donații; – vânzarea timbrelor universitare; – reținerile făcute personalului didactic pentru absențe nemotivate; – 20% din reținerile ce se fac suplinitorilor. *Puteau deveni studenți doar tinerii care absolviseră bacalaureatul*. Conform art. 73 din lege, puteau fi impuși la următoarele taxe: – de înscriere; – de bibliotecă; – de examen, doctorat și de diplomă; – de laborator; – de construcție, la facultățile unde exista această taxă. În afara celor patru mari universități, funcționau și alte instituții de învățământ superior: – Școlile Politehnice (București și Timișoara); – Academia de Arhitectură (București); – Academia de Arte Frumoase (București și Iași); – Academii de Muzică și Artă Dramatică (București, Iași, Cluj, Cernăuți); – Institutul de Educație Fizică (București); – Academii Agronomice (București și Cluj); – Școala Superioară de Război (București).

Totodată, respectiva lege a marcat trecerea sistemului universitar spre *modelul humboldtian* (un curent foarte popular în acele timpuri în Germania), care se referea la faptul că universitățile sunt considerate „*instituții de stat autonome*” și „*așezăminte de învățământ universitar teoretic și aplicat, precum și instituții de cercetări pentru progresul științei și răspândirea culturii*”. Astfel, multe facultăți existente s-au reorganizat în universități, academii și/sau institute.

Potrivit istoricului prezentat de fiecare universitate în parte, instituțiile existente în perioada interbelică și-au atribuit anul de înființare a primei facultăți care a intrat în componența sa – ca fiind anul de înființare a universității/instituției respective. În consecință, cele mai vechi instituții de învățământ superior din țară ar fi: Universitatea Tehnică „Gheorghe Asachi” din Iași în 1813, când s-a înființat o secție specială de inginerie civilă², Universitatea Politehnică – anul 1818, Universitatea de Științe Agronomice și Medicină Veterinară din București în anul 1852 (prin facultatea de Medicină Veterinară). Apoi, în anul 1857 Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila” din București, ca să nu mai vorbim că în 1860–1864–1867 până în 1912 s-au înființat un număr foarte mare de facultăți. În 1913 s-a fondat Academia de

¹ Decretul Regal Nr. 1444 din 20 Aprilie 1932 și Publicat în Monitorul Oficial Nr. 96, Partea I, din 22 Aprilie 1932.

² În ianuarie 1814 (stil vechi) la Iași Gheorghe Asachi inaugura, în cadrul Academiei domnești o clasă specială de inginerie civilă. În 1818 absolvea prima promoție de ingineri hotarnici școlarizați în limba română într-o instituție națională. Sursa: *Acte și documente relative la istoria renașterii României*, vol. I, București, 1900, p. 321.

Înalte Studii Industriale și Comerciale din București, actuala Academie de Studii Economice. În 1934 Universitatea de Artă Teatrală și Cinematografică din București etc.

Primele anuare statistice ale României prezentau faptul că în anul 1900 erau înregistrate opt facultăți, iar în anul școlar 1937-1938 din 44 de instituții existente anterior, funcționau 39 de facultăți în 7 orașe astfel: în București erau 15 facultăți, în Cluj, 7 facultăți, în Iași, 6 facultăți, Cernăuți – 4 facultăți, în Timișoara – două, în Chișinău – două și în Oradea o facultate.

Tabelul 3.1

Instituțiile de învățământ superior existente în perioada interbelică

Instituțiunea de învățământ superior și special	Localitatea și anul înființării/perioada funcționării
1. Facultățile de Medicină	București (anul 1857), Iași (anul 1879), Cluj (anul 1919)
2. Facultățile de Medicină Veterinară	București (anul 1852)
3. Facultățile de Farmacie	București (anul 1857), Iași (anul 1879), Cluj (perioada 1920-1933)
4. Facultățile de Științe	București (anul 1864), Iași (anul 1890), Cluj (anul 1919), Cernăuți (anul 1875)
5. Facultățile de Drept	București (anul 1850), Iași (anul 1855), Cluj (1919), Cernăuți (anul 1875), Oradea (anul 1921)
6. Facultățile de Litere și Filosofie	București (anul 1864), Iași (anul 1835), Cluj (anul 1919), Cernăuți (anul 1875)
7. Facultățile de Teologie Ortodoxă	București (anul 1881), Cernăuți-Suceava (perioada 1875-1948), Iași (perioada 1860-1864), Chișinău (perioada 1926-1941)
8. Academiile de Înalte Studii Comerciale și Industriale	București (anul 1913), Cluj (anul 1920)
9. Academiile de Înalte Studii Agronomice	București (anul 1852), Cluj (anul 1869)
10. Facultatea de Științe Agricole	Iași (1912) Chișinău (anul 1933) ^{a)}
11. Academia de Arhitectură	București (anul 1897)
12. Academiile de Muzică și Artă Dramatică	București ^{b)} , Iași (anul 1860), Chișinău (anul 1919), Cluj (anul 1919)
13. Conservatorul de Muzică și Artă Dramatică	Cernăuți (anul 1875)
14. Academiile de Arte Frumoase /Belle-Arte	București (anul 1864), Iași (1860)
15. Școala de Arte Frumoase	Cluj (anul 1925), Timișoara (anul 1933) ^{c)}
16. Școli Politehnice	București (anul 1818), Timișoara (anul 1920)
17. Școala de Poduri și Șosele	București (anul 1867)
18. Școala de Conducători, Desenatori și Arhitectură	București (anul 1897)
19. Institutul Superior de Educație Fizică	București (anul 1923)
20. Institut Electrotehnic	Iași (anul 1912) ^{d)}
21. Școala Navală Superioară	Constanța (anul 1909) ^{e)}

Notă: ^{a)} În data de 7 noiembrie 1912, Prin Regulamentul Facultății de Științe, publicat în Monitorul Oficial, s-a înființat secția de Științe agricole la Universitatea din Iași. Secția s-a transformat în 1933 în Facultatea de Științe Agricole; această facultate a dat naștere mai apoi, în 1940, Institutului Agronomic din Iași. În data de 9 aprilie 1933 transformarea Secției de Științe Agricole a Universității din Iași în Facultatea de Științe Agricole cu sediul la Chișinău.

^{b)} În anul 1834 Arta Dramatică și în 1864 de Muzică.

^{c)} Prin decizia Ministerului Instrucțiunii Publice Școala de arte frumoase din Cluj se muta la 14 iulie 1933 în Timișoara. Înființată în Cluj în 1925.

^{d)} Școala de electricitate industrială de la Iași devenea, prin lege, Institut electrotehnic. În 1939 Institutul s-a transformat în Politehnica „Gheorghe Asachi” din Iași.

^{e)} La 26 februarie 1896 s-a înființat Școala de Aplicație a Sublocotenenților de Marină, ce a funcționat la Galați până în anul 1901 când a fost mutată la Constanța. La 29 octombrie 1909, își schimbă denumirea în Școala Navală Superioară, a funcționat la Constanța până la primul război mondial. Aceasta și-a reluat activitatea la 9 iunie 1920.

Sursa: Sistematizare autori.

În altă ordine de idei, temporal se admite că marea criză economică a luat sfârșit în 1933, iar din punct de vedere economic acest an semnifică doar momentul relansării economiei naționale. Iar printre modalitățile de reconfigurare a economiei românești se afirmă tot mai mult ideea unui *naționalism economic*.

În sistemul educațional, statul încearcă implementarea unor măsuri care au aspectul unor paliative, ca reintroducerea duratei de opt ani a învățământului secundar în 1935, anul preparator la universitate, comasarea învățământului superior farmaceutic în București sau obligativitatea pentru *absolvenții de drept de a dobândi titlul de doctor ca și condiție obligatorie de prestare a profesiei de avocat*.

Pentru Direcția Învățământului Superior, condusă de Constantin Kirîțescu, decongestionarea universităților devine pentru „*un capitol de politică școlară*”, care trebuie cât mai repede implementat de către autorități. Printre punctele principale ale acestui program se numărau promovarea învățământului profesional și limitarea cifrei de școlarizare în învățământului secundar teoretic, ca și creșterea exigențelor la examenul de bacalaureat.

Începând cu anul 1935 excluderea etnică devine program politic pentru tot mai multe formațiuni politice, un exemplu elocvent fiind Alexandru Vaida-Voevod, care, prin înființarea Frontului Românesc, propune ca deziderat socioeconomic *numerus valachicus*.³

Consiliul Interuniversitar în 1935 se implică în limitarea populației studentești. Astfel, în baza hotărârii luate de acest consiliu în ședința din 11 iunie 1935 „*cu privire la necesitatea reducerii numărului studenților Universităților din țară, în raport cu posibilitățile de debușuri ale titraților și cu cele de lucru pe care le oferă diferitele facultăți*”, dar și în baza deciziei Consiliului Rectorilor al celor patru universități și al celor două școli superioare comerciale, care propuneau organizarea de concursuri de admitere a studenților din anul I, Ministerul decide la 21 iunie 1935 ca numărul studenților ce vor fi admiși în anul I pentru anul academic 1935-1936 să fie fixat astfel:

- ↳ Universitatea București – 2.760 de locuri;
- ↳ Universitatea Iași – 1.440 de locuri;
- ↳ Universitatea Cluj – 930 de locuri;
- ↳ Universitatea Cernăuți – 850 de locuri;
- ↳ Politehnica București – 200 de locuri;
- ↳ Politehnica Timișoara – 100 de locuri;
- ↳ Academia de Înalte Studii Comerciale București – 350 de locuri;
- ↳ Academia de Înalte Studii Comerciale Cluj – 150 de locuri;

Totalul studenților înmatriculați în toate instituțiile de învățământ superior în anul academic 1935-1936 ar fi fost astfel de 6.780 studenți⁴.

În documentul menționat se preciza că fiecare facultate va fi obligată să organizeze examen de admitere – având două probe: scrisă și orală –, în aprecierea candidatului urmând a se ține cont atât de cunoștințele de specialitate, dar și de „cunoștințele de limba română”, precum și de „claritatea exprimării sale”, media minimă de admitere urmând a fi nota 6, dar fără depășirea numărului de locuri alocate. Limitarea studenților din universitățile românești ar fi urmat să atingă raportul de circa un student/1.000 locuitori, adică un total de 18.000 de studenți⁵.

³ Frontul Românesc se pronunța pentru tratarea cu prioritate a elementului românesc în economie, societate și politică, prin introducerea așa-numitului principiu *numerus valachicus*, conform căruia fiecare întreprindere și instituție trebuia să aibă în componența ei un număr de români egal cu ponderea acestora în populația țării, respectiv 71,9%, conform recensământului din 1930.

⁴ Serviciul Județean Cluj al Arhivelor Naționale, Fond Universitatea Cluj, dosar 182 – Rectorat. Registru Jurnal 1935, doc. nr. 1094, f. 7-10.

⁵ Serviciu Județean Cluj al Arhivelor Naționale Cluj, Fond Universitatea Cluj, dosar 404a, f. 128-131, 136.

Analizând situația studenților înscriși în anul I sau în anul preparator în unele universități în 1935-1936 se poate afirma că măsurile impuse de către Ministerul Instrucțiunii Publice au avut caracter executoriu. Numai că aceste măsuri veneau și pe fondul unei scăderi a populației universitare și din punct de vedere demografic: *proaspeții studenți din intervalul 1935-1937 reprezintă în mare parte tineri născuți în timpul Primului Război Mondial, perioadă cu un nivel foarte scăzut al natalității*. În opinia lui Kirițescu, limitarea numărului de studenți ar fi trebuit coroborată cu un nou tip de politică educațională, educația dirijată⁶.

În acest sens, important este studiul asupra corpului profesoral universitar și a studenților înscriși în perioada 1918-1938. În Tabelul 3.2 este reliefată această evoluție rezultând că, dacă în 1918-1919, corpul profesoral universitar era de 287 cadre didactice, în anul 1937-1938 numărul acestora ajunsese la 1.945. În aceste universități studiau, în 1918, 1.727 de studenți români și 13 studenți străini, pentru ca în 1937-1938 numărul acestora să fie de 30.515 studenți înscriși dintre care 211 erau străini.

Tabelul 3.2

Numărul cadrelor didactice universitare și al studenților înscriși în perioada 1918-1938

Anul	Corpul profesoral ⁷	Studenții înscriși			Pondere studenți străini %	Raport studenți/corp profesoral
		Studenți români	Studenți străini	Total studenți		
1918/1919	287	1727	13	1740	0,75	20
1919/1920	604	8995	961	9956	9,65	18
1920/1921	709	13526	1229	14755	8,33	22
1921/1922	1112	15429	68	15497	0,44	14
1922/1923	1080	15016	146	15162	0,96	14
1923/1924	1378	20696	139	20835	0,67	15
1924/1925	1415	21779	141	21920	0,64	15
1925/1926	1402	24969	110	25079	0,44	17
1926/1927	1592	30483	162	30645	0,53	19
1927/1928	1716	33227	134	33361	0,40	19
1928/1929	1862	34576	265	34841	0,76	18
1929/1930	1887	35406	176	35582	0,49	18
1930/1931	1704	32073	227	32300	0,70	18
1931/1932	1838	34719	228	34947	0,65	19
1932/1933	1763	34654	259	34913	0,74	19
1933/1934	1842	41279	411	41690	0,99	23
1934/1935	1783	41535	425	41960	1,01	24
1935/1936	1872	38228	113	38341	0,29	20
1936/1937	1931	34093	163	34256	0,48	18
1937/1938	1945	30515	211	30726	0,69	16

Notă: Valorile în italic – determinări autori.

Sursa: Anuarele Statistice ale României 1902-1940.

⁶ Constantin Kirițescu, „Problema «educației dirijate» (în legătură cu suprapopulația universitară și șomajul intelectual)”, în Arhiva pentru Știință și Reformă Socială, (1936): 848.

⁷ Definitivi, agregați, suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți.

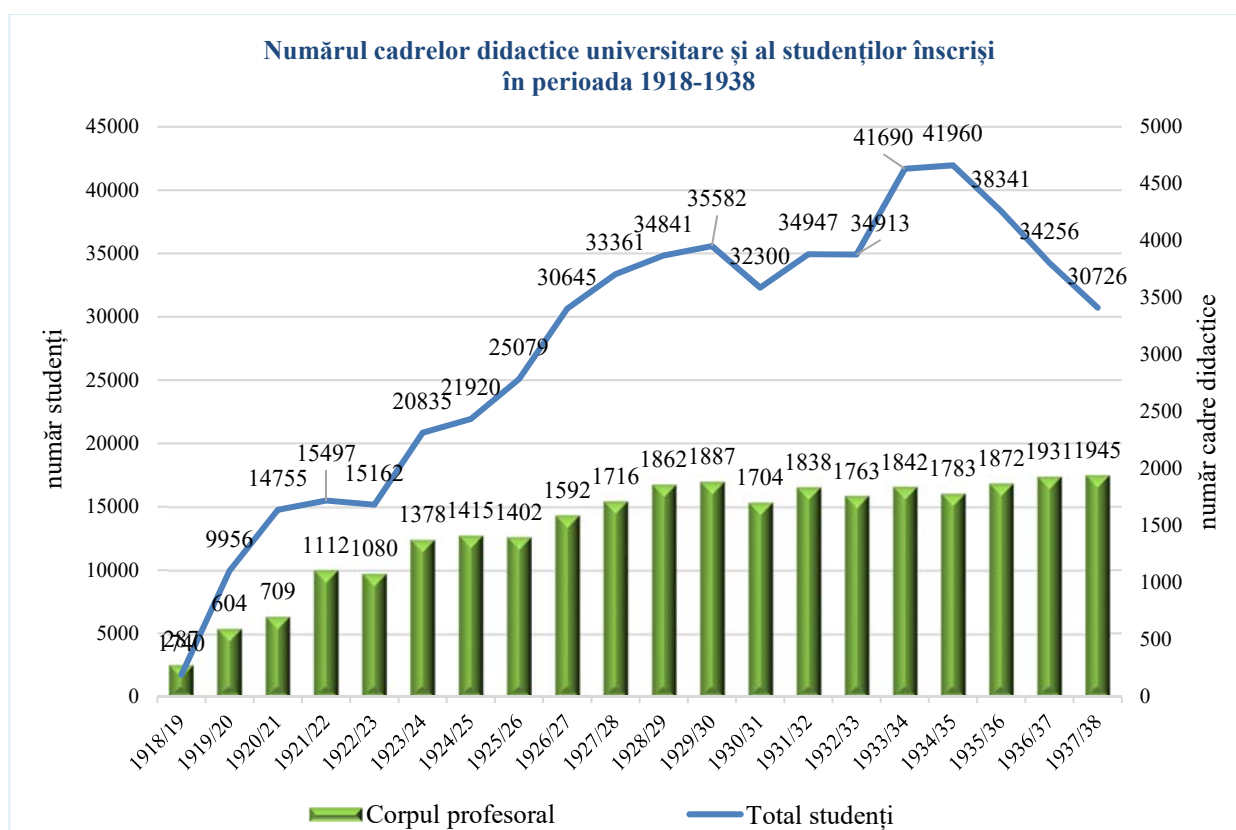


Figura 3.1. Numărul cadrelor didactice universitare și al studenților înscriși în perioada 1918-1938

Tabelul 3.3 ne reliefează situația studenților înscriși în facultăți și școli speciale, repartizați pe centre universitare, în perioada mai scurtă 1933-1937. Din acest punct de vedere, am repartizat numărul total al studenților înscriși la București, Iași, Cluj, Cernăuți, Oradea, Chișinău și Timișoara, adică centrele unde în acest an 1933-1934, existau facultăți și acces al studenților spre aceste studii. În anul 1933-1934, pe total țară erau înscriși 40.903 studenți, dintre care 24.456 în București, 6314 în Iași, 5258 în Cluj, 3343 în Cernăuți, 593 în Oradea, 450 în Chișinău și 489 în Timișoara.

Din punct de vedere al structurii pe centre universitare în anul universitar 1937/1938, 61,2% din studenții erau înmatriculați în București, la mare distanță a ponderii în Cluj – 14,8%, Iași 11,9%, Chișinău 2,2% și Timișoara 1,4%.

Tabelul 3.3

Numărul de studenți înscriși și absolvenți universitari și ai școalelor speciale, repartizați pe centre universitare în perioada 1933-1937

Centrul universitar	Studenți înscriși în facultăți și școli speciale			Pondere pe centru universitar %		
	1933/1934	1934/1935	1937/1938	1933/1934	1934/1935	1937/1938
București	24456	25258	18842	59,8	61,1	61,2
Iași	6314	5887	3657	15,4	14,3	11,9
Cluj	5258	5800	4539	12,9	14,0	14,8
Cernăuți	3343	2893	2603	8,2	7,0	8,5
Oradea	593	-	-	1,4	-	-
Chișinău	450	872	674	1,1	2,1	2,2
Timișoara	489	597	444	1,2	1,4	1,4
TOTAL	40903	41307	30771	100,0	100,0	100,0

Sursa: Anuarele statistice ale României 1935-1936 p. 116, și 1939-1940 p. 298.

Din totalul studenților și doctoranzilor, în anul universitar 1933 – 1934 au absolvit cursurile un număr de 4829 licențiați, doctori, ajungând la 5778 absolvenți în 1937 – 1938. După cum se constată, numărul celor care au absolvit aceste cursuri superioare sau de diplomatie, cum li se spunea în anumite împrejurări, a fost foarte redus.

Ponderile oarecum se mențin și din punct de vedere al absolvenților, astfel în anul universitar 1937/1938, 59,1% erau absolvenți ai instituțiilor din București, 14,6% din Cluj, 12,1% Iași, Chișinău 4,1% și Timișoara 1,1%. Corelând cele două structuri rezultă că gradul de promovare a studenților din Chișinău era mai mare decât în restul țării.

Tabelul 3.4

Numărul de studenți înscriși și absolvenți universitari și ai școalelor speciale, repartizați pe centre universitare în perioada 1933-1937

Centrul universitar	Absolvenți de facultăți și școli speciale			Pondere pe centru universitar %		
	1933/1934	1934/1935	1937/1938	1933/1934	1934/1935	1937/1938
București	2.863	2.002	3.415	59,3	54,0	59,1
Iași	656	533	702	13,6	14,4	12,1
Cluj	689	624	842	14,3	16,8	14,6
Cernăuți	349	400	521	7,2	10,8	9,0
Oradea	163	-	-	3,4	-	-
Chișinău	58	100	235	1,2	2,7	4,1
Timișoara	51	48	63	1,1	1,3	1,1
TOTAL	4.829	3.707	5.778	100,0	100,0	100,0

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarele statistice ale României 1935-1936 p. 116, și 1939-1940 p. 298.

În tabelul 3.4 se prezintă o situație mai completă în legătură cu repartizarea studenților, doctoranzilor, licențiaților sau diplomaților universitari, așa cum se mai numeau aceștia.

3.2. Personalul didactic, studenți înscriși și absolvenții pe specializări

În Tabelul 3.5 se prezintă personalul didactic pe facultăți și școli speciale, repartizat pe facultăți în perioada 1931-1937. Constatăm că numărul total de facultăți a fost de 39, personalul didactic fiind diferit.

Tabelul 3.5

Personalul didactic pe facultăți și școli speciale în perioada 1933-1937

Facultăți/școli speciale	Număr facultăți	1933/1934	1934/1935	1937/1938	Pondere 1937/1938 %
Facultățile de Medicină	3	405	391	417	21,4
Facultatea de Medicină Veterinară	1	45	44	48	2,5
Facultățile de Farmacie	2	167	179	174	8,9
Facultățile de Științe	4	423	439	417	21,4
Facultățile de Drept	5	115	109	130	6,7
Facultățile de Litere și Filosofie	4	206	132	227	11,7
Facultățile de Teologie	3	37	38	45	2,3
Academiile de Înalte Studii Comerciale și Industriale	2	89	80	77	4,0
Academiile de Înalte Studii Agronomice	3	88	106	127	6,5
Academia de Arhitectură	1	23	21	19	1,0
Academiile de Muzică și Artă Dramatică	4	101	87	99	5,1
Academiile de Arte Frumoase	3	37	31	27	1,4
Școlile Politehnice	2	221	223	232	11,9
Școala de Conducători, Desenatori și Arhitectură	1	23	21	19	1,0
Institutul Superior de Educație Fizică	1	22	22	31	1,6
Total	39	1842	1783	1945	100,0

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarele Statistice ale României 1935-1940.

În continuare ne vom referi la numărul de studenți înscriși la facultăți și școli speciale, repartizați pe facultăți în aceeași perioadă (1933-1937). În Tabelul 3.6 se prezintă situația acestor studenți înscriși pe facultăți (universități), numărul total fiind de 40.903 în anul universitar 1931-1934, după care numărul s-a redus la 30.771, în preajma izbucnirii celui de-al Doilea Război Mondial.

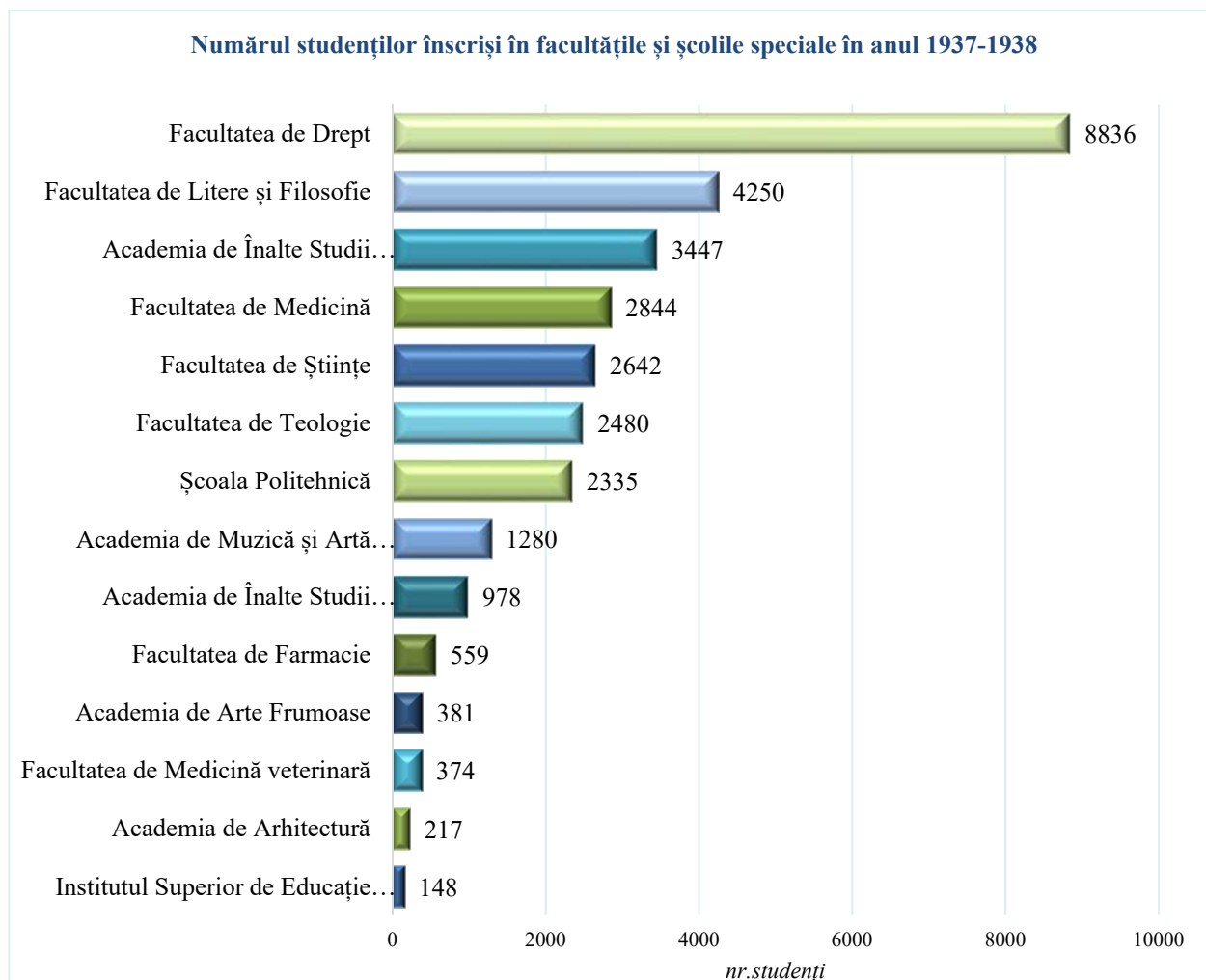


Figura 3.2. Numărul studenților înscriși în facultățile și școlile speciale în anul 1937-1938

Tabelul 3.6

Numărul studenților înscriși în facultățile și școlile speciale în perioada 1933-1937				
Facultăți/școli speciale	1933/1934	1934/1935	1937/1938	Pondere în 1937/1938 %
Facultățile de Medicină	2763	2690	2844	9,2
Facultatea de Medicină Veterinară	432	402	374	1,2
Facultățile de Farmacie	1294	1347	559	1,8
Facultățile de Științe	4686	4507	2642	8,6
Facultățile de Drept	14998	13945	8836	28,7
Facultățile de Litere și Filosofie	5467	5582	4250	13,8
Facultățile de Teologie	2561	2558	2480	8,1
Academiile de Înalte Studii Comerciale și Industriale	4260	4695	3447	11,2
Academiile de Înalte Studii Agronomice	759	1156	978	3,2
Academia de Arhitectură	302	292	217	0,7
Academiile de Muzică și Artă Dramatică	1480	1289	1280	4,2

Facultăți/școli speciale	1933/1934	1934/1935	1937/1938	Pondere în 1937/1938 %
Academiile de Arte Frumoase	476	438	381	1,2
Școlile Politehnice	1146	2119	2335	7,6
Școala de Conducători, Desenatori și Arhitectură	78	85	-	-
Institutul Superior de Educație Fizică	201	202	148	0,5
Total	40903	41307	30771	100,0

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarele Statistice ale României 1935-1940.

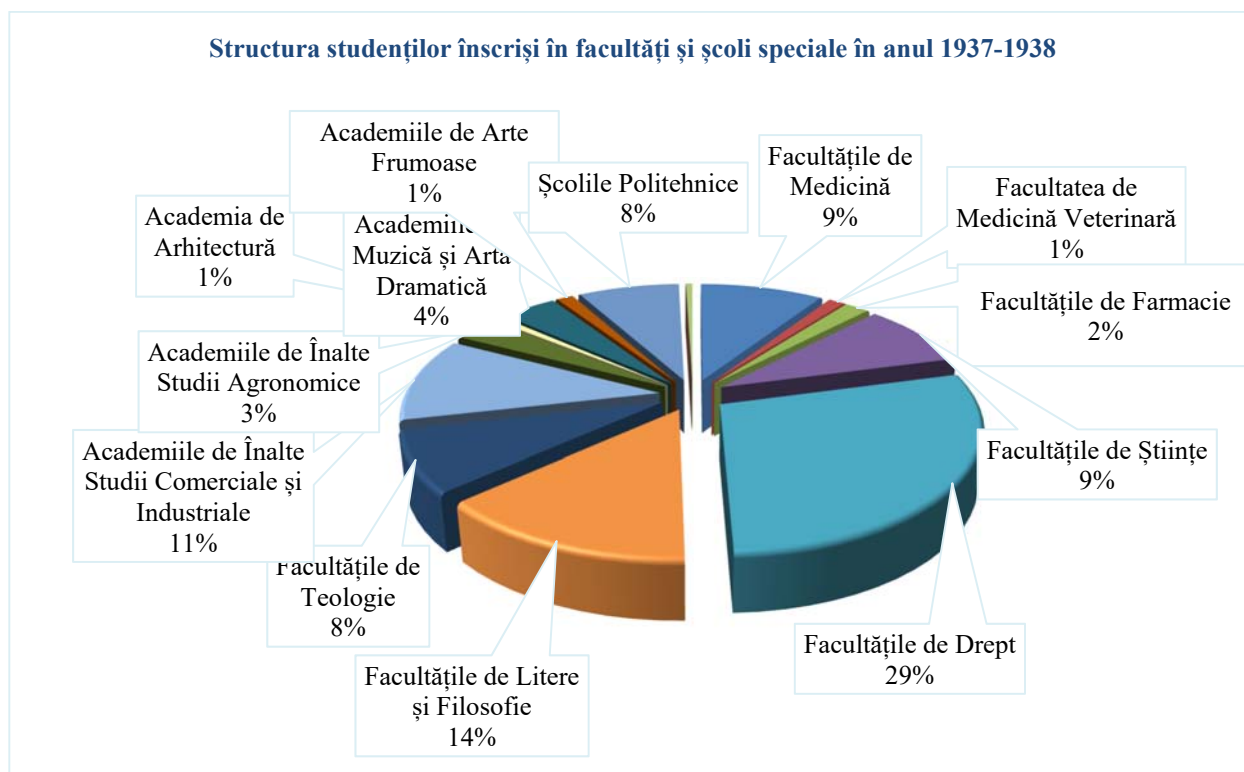


Figura 3.3. Structura studenților înscriși în facultăți și școli speciale în anul 1937-1938

Dintre cei care au început cursurile în această perioadă (1933-1938) este interesant și numărul celor care au absolvit aceste cursuri. Din totalul studenților și doctoranzilor, au absolvit cursurile 4.712 în anul universitar 1933-1934, ajungând la 6.709 absolvenți în 1937-1938. După cum se constată, numărul celor care au absolvit aceste cursuri superioare sau de diplomație, cum li se spunea în anumite împrejurări, a fost redus.

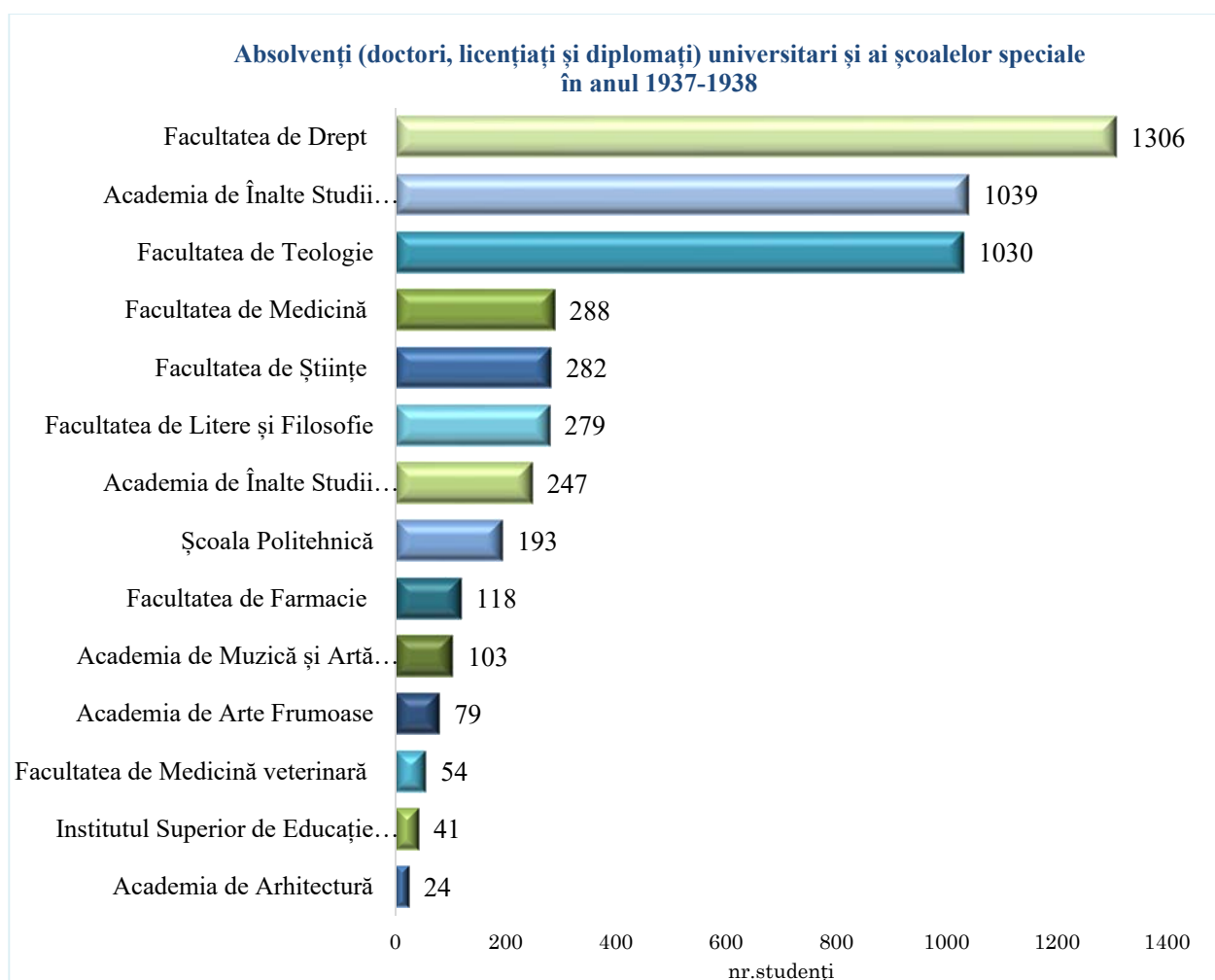


Figura 3.4. Absolvenți (doctori, licențiați și diplomați) universitari și ai școalelor speciale în anul 1937-1938

Tabelul 3.7

Doctori, licențiați și diplomați universitari și ai școalelor speciale în perioada 1933-1937

Facultate/specializarea	1933/1934	1934/1935	1937/1938	Pondere 1937/1938 %
Facultatea de Medicină	426	270	288	4,3
Facultatea de Medicină Veterinară	59	61	54	0,8
Facultatea de Farmacie	245	386	118	1,8
Facultatea de Științe	447	450	282	4,2
Facultatea de Drept	1648	1055	1306	19,5
Facultatea de Litere și Filosofie	744	208	279	4,2
Facultatea de Teologie	209	367	1030	15,4
Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale	480	428	1039	15,5
Academia de Înalte Studii Agronomice	57	99	247	3,7
Academia de Arhitectură		29	24	0,4
Academia de Muzică și Artă Dramatică	112	128	103	1,5
Academia de Arte Frumoase	93	46	79	1,2
Școala Politehnică	138	92	193	2,9
Școala de Conducători, Desenatori și Arhitectură	-	-	-	-
Institutul Superior de Educație Fizică	54	46	41	0,6
Total	4712	3665	6709	100,0

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarele Statistice ale României 1935-1940.

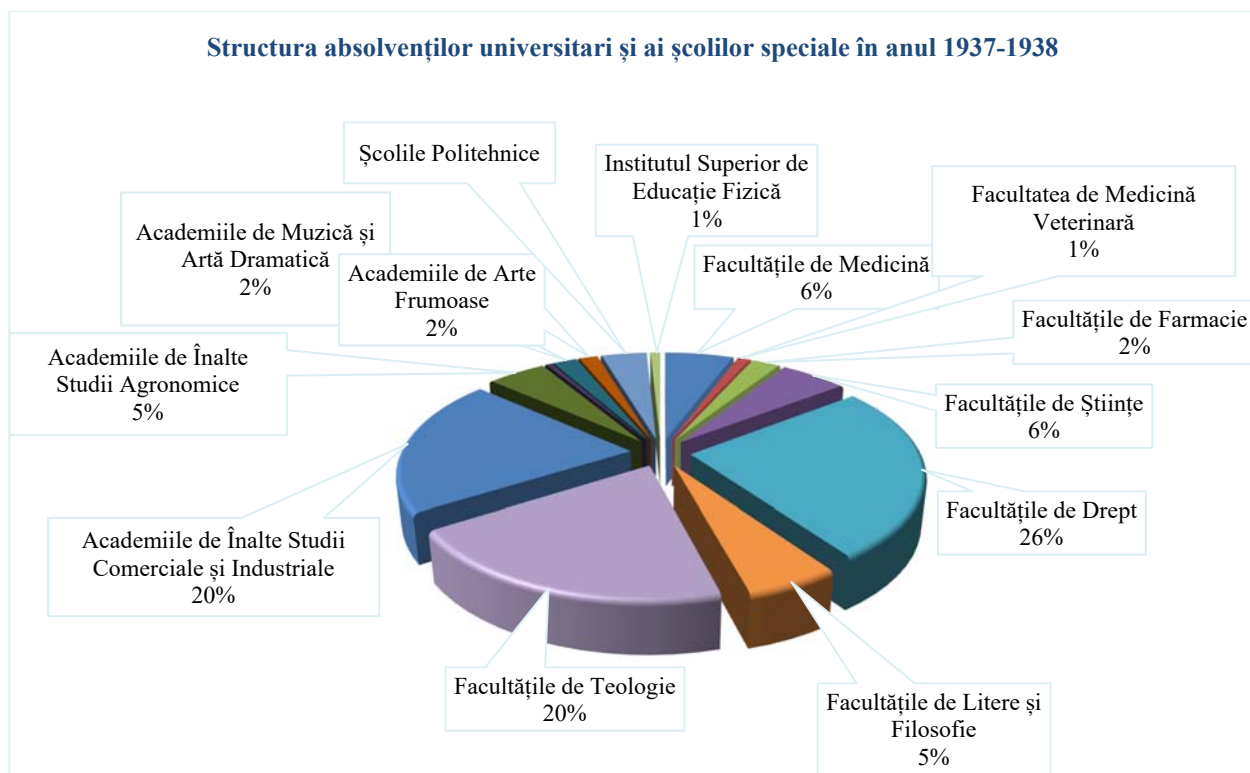


Figura 3.5. Structura absolvenților universitari și ai școlilor speciale repartizați pe total facultăți în anul 1937-1938

În cele de urmează, vom prezenta situația numărului de profesori, studenți și absolvenți pe fiecare facultate și școală specială. Vom acorda atenție fiecăreia dintre aceste categorii întrucât, de la un an la altul, s-a modificat numărul de instituții, a crescut numărul cadrelor didactice sau s-a diminuat, a crescut de asemenea numărul de studenți interesați.

Tabelul 3.8

Corpul profesoral și studenții înscriși pe instituțiuni în perioada 1933-1937

Instituțiunea	Corpul profesoral			Studenți înscriși		
	1933/1934	1934/1935	1937/1938	1933/1934	1934/1935	1937/1938
Facultatea de Medicină din București	108	109	116	1030	1031	1215
Facultatea de Medicină din Iași	136	132	125	685	655	734
Facultatea de Medicină din Cluj	161	150	176	1048	1004	895
Facultatea de Medicină Veterinară din București	45	44	48	432	402	374
Facultatea de Farmacie din București	31	47	49	835	1205	540
Facultatea de Farmacie din Iași*	136	132	125	459	142	19
Facultatea de Științe din București	179	179	182	2650	2754	1579
Facultatea de Științe din Iași	107	112	102	997	956	530
Facultatea de Științe din Cluj	91	101	87	554	403	357
Facultatea de Științe din Cernăuți	46	47	46	485	394	176
Facultatea de Drept din București	46	49	61	8858	8407	5075
Facultatea de Drept din Iași	19	19	27	2883	2724	1504
Facultatea de Drept din Cluj	17	24	27	1779	2184	1321
Facultatea de Drept din Cernăuți	18	17	15	885	630	936
Facultatea de Drept din Oradea	15	-	-	593	-	-
Facultatea de Litere și Filosofie din București	76	-	83	3521	3466	3035
Facultatea de Litere și Filosofie Iași	43	46	48	701	852	359

Instituțiunea	Corpul profesional			Studenți înscriși		
	1933/1934	1934/1935	1937/1938	1933/1934	1934/1935	1937/1938
Facultatea de Litere și Filosofie Cluj	58	57	65	691	708	582
Facultatea de Litere și Filosofie din Cernăuți	29	29	31	554	556	274
Facultatea de Teologie din București	13	14	17	911	823	847
Facultatea de Teologie din Cernăuți	7	7	10	1200	1313	1217
Facultatea de Teologie din Chișinău	17	17	18	450	422	416
Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale București	63	54	49	3631	3764	2612
Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din Cluj	26	26	28	629	931	835
Academia de Înalte Studii Agronomice din București	46	47	51	428	373	384
Academia de Înalte Studii Agronomice din Cluj	42	42	41	331	333	324
Facultatea de Științe Agricole Chișinău	-	17	35	-	450	270
Academia de Arhitectură din București	23	21	19	302	292	217
Academia de Muzică și Artă Dramatică din București	42	40	47	567	609	643
Academia de Muzică și Artă Dramatică din Iași-Chișinău	22	22	23	468	443	412
Academia de Muzică și Artă Dramatică din Cluj	24	25	29	226	237	225
Conservatorul de Muzică și Artă Dramatică din Cernăuți	13	-		219	-	-
Academia de Arte Frumoase din București	20	14	12	294	262	235
Academia de Arte Frumoase din Iași	8	8	8	121	115	99
Școala de Arte Frumoase Timișoara	9	9	7	61	61	47
Școala Politehnică din București	157	159	165	718	1583	1938
Școala Politehnică din Timișoara	64	64	67	428	536	397
Școala de Conducători, Desenatori și Arhitectură București**	23	21	19	78	85	-
Institutul Superior de Educație Fizică din București ***	22	22	31	201	202	148
Total	1842	1783	1945	40903	41307	30771

Notă: *Același personal didactic ca la Facultatea de Medicină. ** Același personal didactic ca la Academia de Arhitectură.

- Datele lipsesc. *** În anul 1937/1938 sub denumirea de Academia Națională de Educație Fizică.

Sursa: Anuarele Statistice ale României 1935-1940.

În Tabelul 3.8 sunt prezentate aspecte cu privire la corpul profesoral, studenții înscriși și raportul între studenți și profesori în perioada 1933-1937. Sunt inventariate toate instituțiile de învățământ, de la Facultatea de Medicină din București, până la Institutul Superior de Educație Fizică, rezultând că numărul total al corpului profesoral era de 1.842 profesori, numărul studenților înscriși în anul 1933-1934 era de 40.903, iar raportul student/profesor era de 22 de studenți la un cadru didactic, ajungând în anul 1937-1938, la 16.

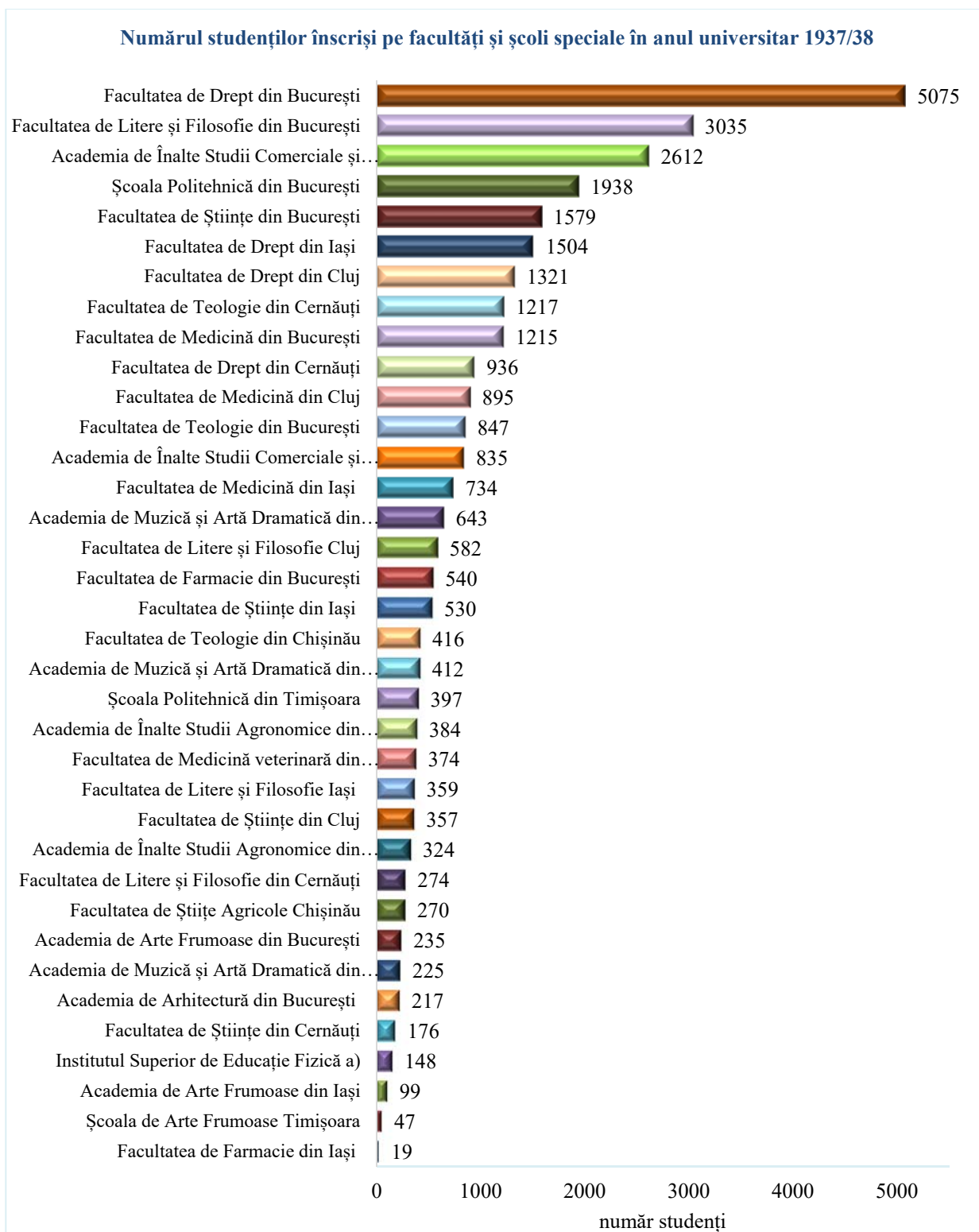


Figura 3.6. Numărul studenților înscriși pe facultăți și școli speciale în anul universitar 1937-1938

Tabelul 3.9

Absolvenții universitari repartizați după instituțiuni în perioada 1933-1937

Instituțiunea	Absolvenți (doctori, licențiați și diplomați) universitari și ai școalelor speciale		
	1933/1934	1934/1935	1937/1938
Facultatea de Medicină din București	235	141	148
Facultatea de Medicină din Iași	94	39	99
Facultatea de Medicină din Cluj	97	90	134
Facultatea de Medicină veterinară din București	59	61	65
Facultatea de Farmacie din București	141	386	358
Facultatea de Farmacie din Iași**	67		
Facultatea de Farmacie din Cluj	37		
Facultatea de Științe din București	190	138	183
Facultatea de Științe din Iași	134	149	157
Facultatea de Științe din Cluj	91	99	83
Facultatea de Științe din Cernăuți	32	64	56
Facultatea de Drept din București	946	450	782
Facultatea de Drept din Iași	219	219	299
Facultatea de Drept din Cluj	187	232	327
Facultatea de Drept din Cernăuți	133	154	110
Facultatea de Drept din Oradea	163		
Facultatea de Litere și Filosofie din București	504		492
Facultatea de Litere și Filosofie Iași	95	74	112
Facultatea de Litere și Filosofie Cluj	87	103	110
Facultatea de Litere și Filosofie din Cernăuți	58	31	53
Facultatea de Teologie din București	105	144	83
Facultatea de Teologie din Cernăuți	104	151	302
Facultatea de Teologie din Chișinău		72	99
Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale București	341	386	931
Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din Cluj	139	42	108
Academia de Înalte Studii Agronomice din București	31	36	54
Academia de Înalte Studii Agronomice din Cluj	26	35	57
Facultatea de Științe Agricole Chișinău		28	136
Academia de Arhitectură din București		29	24
Academia de Muzică și Artă Dramatică din București	40	61	57
Academia de Muzică și Artă Dramatică din Iași-Chișinău	25	44	23
Academia de Muzică și Artă Dramatică din Cluj	25	23	23
Conservatorul de Muzică și Artă Dramatică din Cernăuți	22	-	
Academia de Arte Frumoase din București	63	31	56
Academia de Arte Frumoase din Iași	22	8	12
Școala de Arte Frumoase Timișoara	8	7	11
Școala Politehnică din București	138	92	141
Școala Politehnică din Timișoara	-	-	52
Institutul Superior de Educație Fizică ^{a)}	54	46	41
Total	4122	3665	6709

Notă: - Datele lipsesc.

^{a)} În anul 1937-1938 sub denumirea de Academia Națională de Educație Fizică.

Sursa: Anuarele Statistice ale României 1935-1940.

Aceasta arată o situație pozitivă, în sensul acoperirii numărului de studenți de către cadrele didactice.

Luând în aceeași ordine toate facultățile și școlile speciale din țară, constatăm că numărul absolvenților, pe total, a fost de 4.122 în anul 1934, ajungând la 6.709 în anul 1937-1938. Dacă am compara această cifră cu numărul celor înscriși, am constata în procent destul de redus al celor care au reușit să promoveze examenele de finalizare a studiilor.

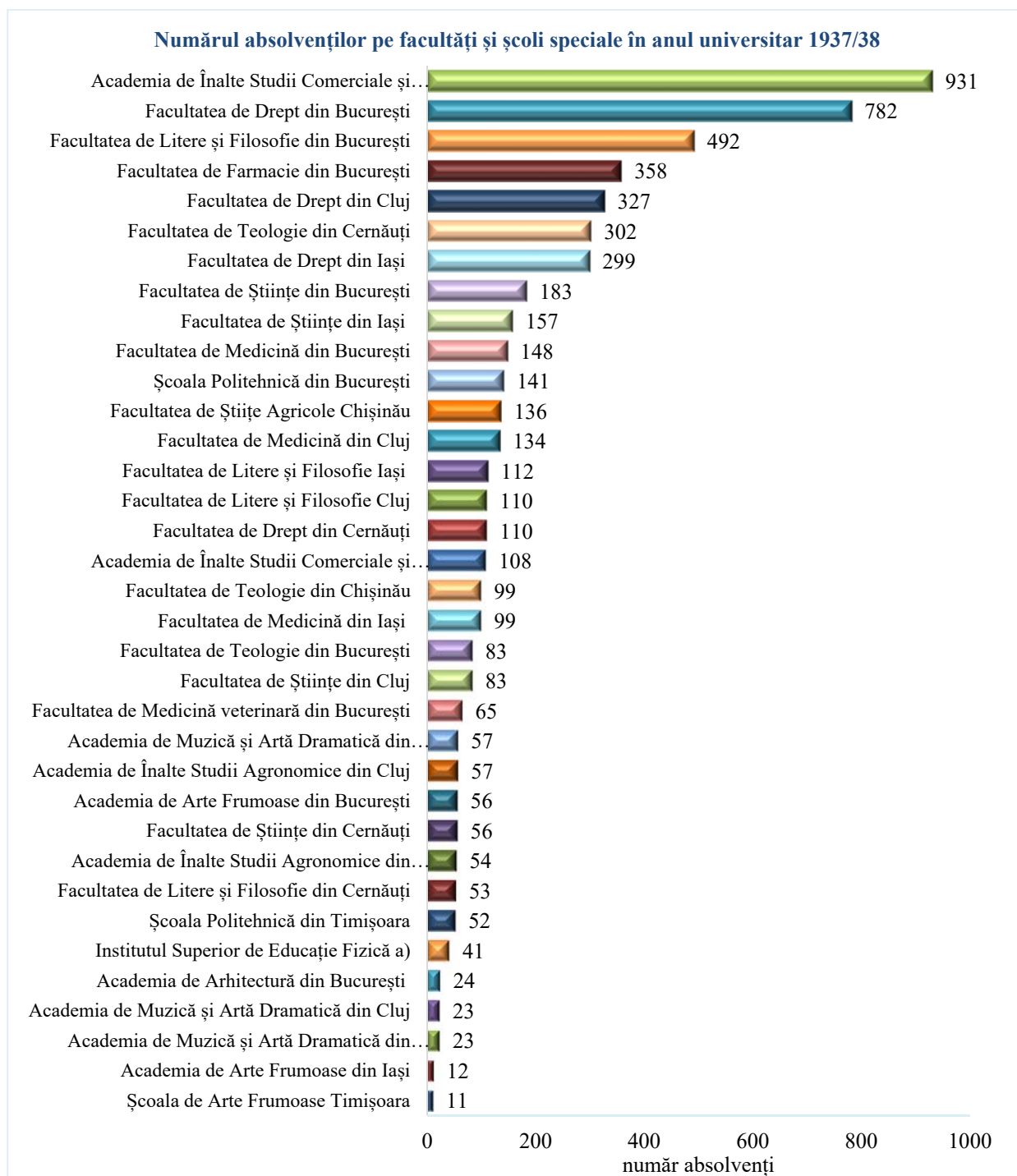


Figura 3.7. Numărul absolvenților pe facultăți și școli speciale în anul universitar 1937-1938

3.3. Evoluția învățământului superior pe facultăți și instituții în perioada 1918-1939

Așa cum am menționat anterior, în continuare vom prezenta modul în care a evoluat fiecare instituție de învățământ superior în perioada anilor scurși între 1918 și 1938. Facem precizarea că nu am inclus în capitolul anterior decât date mergând până în anul 1914-1915, urmând ca în acest capitol să detaliem situația din anul 1918-1919 până în anul 1937-1938.

3.3.1. Facultățile de Medicină: din București, din Iași și din Cluj

Potrivit datelor statistice, în țară existau trei facultăți de medicină: în București, în Iași și în Cluj.

Tabelul 3.10

Numărul de cadre didactice și studenți ai Facultăților de Medicină în perioada 1918-1938

Anul	Total personal didactic			Total studenți înscriși			Raportul studenți/cadre didactice		
	București	Iași	Cluj	București	Iași	Cluj	București	Iași	Cluj
1918/1919	179	-	-	-	-	-	-	-	-
1919/1920	240	65	-	1626	966	-	7	15	-
1920/1921	249	83	-	1808	1106	-	7	13	-
1921/1922	200	87	163	1568	1144	801	8	13	5
1922/1923	226	-	160	1345	-	706	6	-	4
1923/1924	245	117	186	1604	948	472	7	8	3
1924/1925	269	125	187	2228	883	508	8	7	3
1925/1926	276	132	193	2144	602	480	8	5	2
1926/1927	314	140	182	1920	635	474	6	5	3
1927/1928	333	141	197	1597	592	509	5	4	3
1928/1929	455	146	201	986	596	676	2	4	3
1929/1930	503	142	178	842	638	767	2	4	4
1930/1931	222	167	198	857	626	855	4	4	4
1931/1932	388	148	196	1076	691	956	3	5	5
1932/1933	393	151	179	1062	749	984	3	5	5
1933/1934	108	136	161	1030	685	1048	10	5	7
1934/1935	109	132	150	1031	655	1004	9	5	7
1937/1938	116	125	176	1215	734	957	10	6	5

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor

Sursa: Prelucrare autori după Anuarele Statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940.

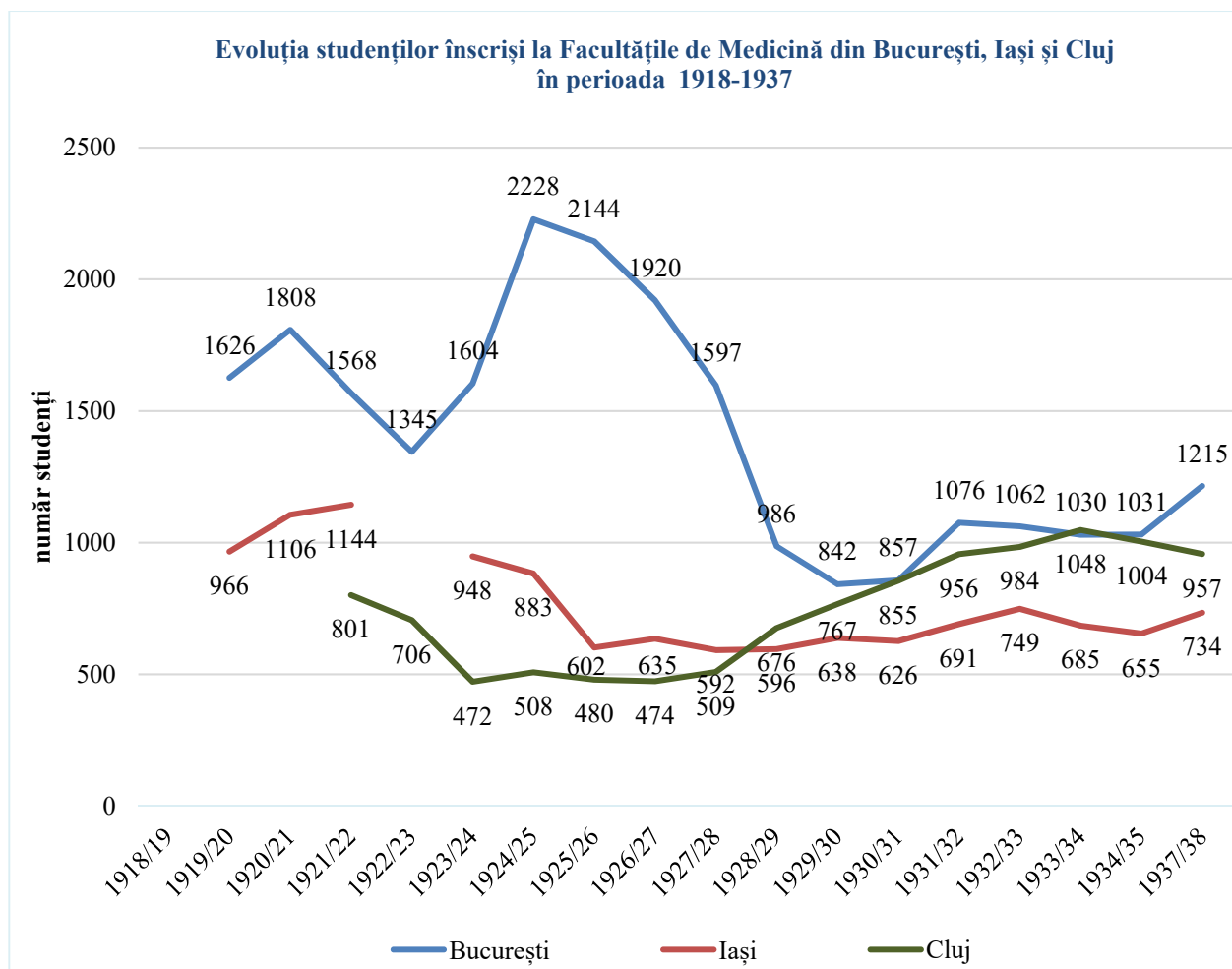


Figura 3.8. Evoluția studenților înscriși la Facultățile de Medicină din București, Iași și Cluj în perioada 1918-1937

Facultatea de Medicină din București este una dintre ele mai cunoscute din țară și s-a bucurat de interes din partea candidaților la studii de profil. În 1918-1919 existau 179 de cadre didactice. Situația s-a modificat, ajungând, în anii 1937-1938, la 65 de cadre didactice definitive, plus lectori și conferențieri care au fixat acest număr la 116, unde studiau 832 de studenți băieți, 338 de studente, în total 1.215 de studenți.

Tabelul 3.11

Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Medicină din București în perioada 1918-1938

Anul	Personal didactic			Studenti înscriși				Total studenti	Absol- venți
	Definitivi și agregati	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total personal didactic	Cetățeni români		Cetățeni străini			
				Studenti	Studente	Studenti	Studente		
1918/1919	179		179	-	-	-	-	-	-
1919/1920	32	208	240	1009	280	298	39	1626	-
1920/1921	35	214	249	998	273	456	81	1808	-
1921/1922	53	147	200	1250	315	3	-	1568	-
1922/1923	55	171	226	1074	270	1	-	1345	-
1923/1924	28	217	245	1318	284	2	-	1604	-
1924/1925	31	238	269	1863	364	1	-	2228	-
1925/1926	29	247	276	1840	303	1	-	2144	-

Anul	Personal didactic			Studenti înscriși				Total studenți	Absolvenți
	Definitivi și agregati	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total personal didactic	Cetățeni români		Cetățeni străini			
				Studenti	Studente	Studenti	Studente		
1926/1927	29	285	314	1623	297	-	-	1920	376
1927/1928	29	304	333	1382	215	-	-	1597	253
1928/1929	29	426	455	790	196	-	-	986	-
1929/1930	32	471	503	644	198	-	-	842	-
1930/1931	63	159	222	659	198	-	-	857	-
1931/1932	67	321	388	796	280	-	-	1076	-
1932/1933	67	326	393	772	290	-	-	1062	-
1933/1934	67	51	108	721	309	-	-	1030	235
1934/1935	67	52	109	721	310	-	-	1031	141
1937/1938	65	51	116	832	383	-	-	1215	148

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940 Institutul Național de Statistică.

Situația la instituție este prezentată în Tabelul 3.11, în care se fac referiri la cadrele didactice, personal definitiv și suplimentar, studenți înscriși, cetățeni români și străini, băieți și fete și numărul de absolvenți în fiecare an.

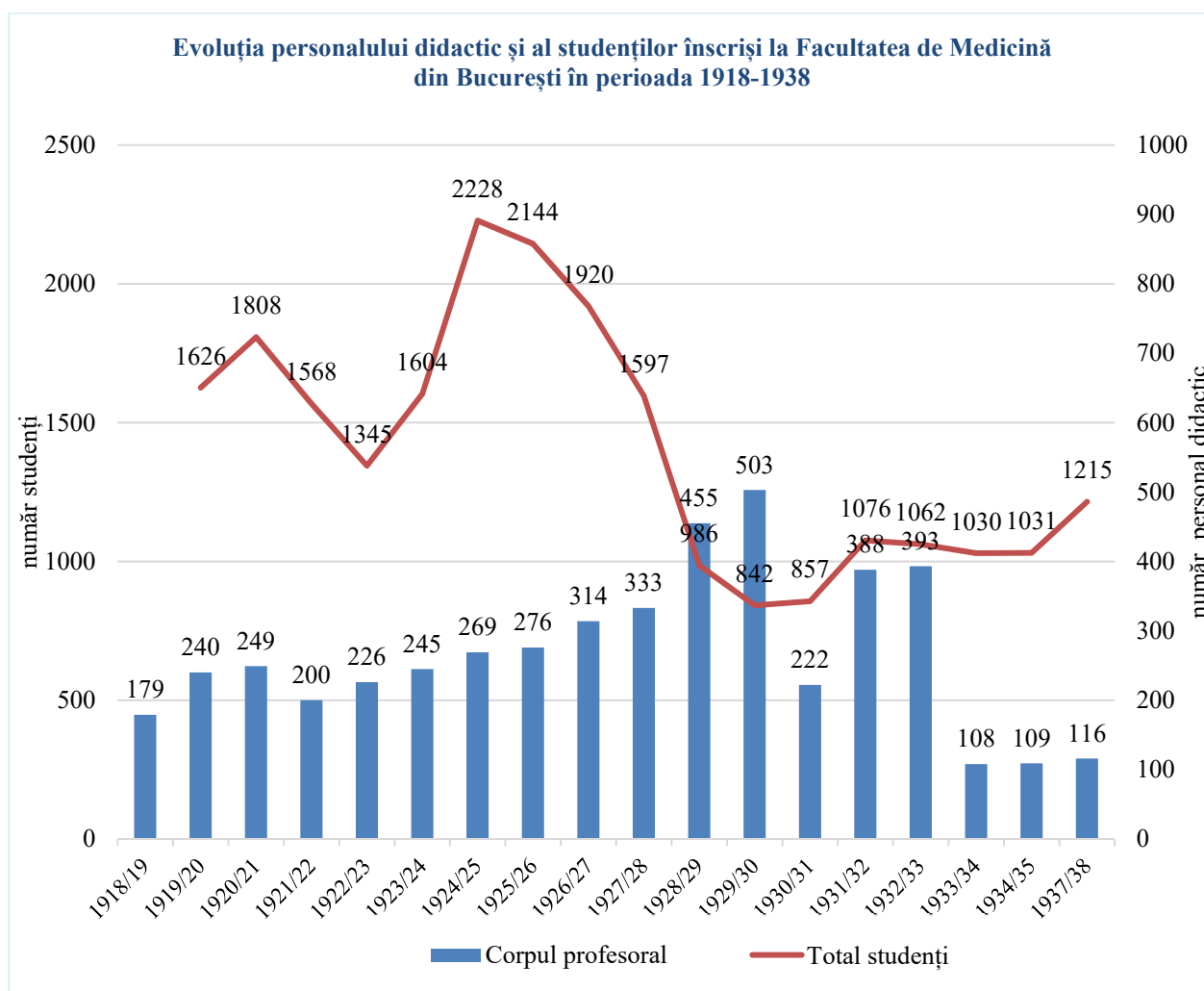


Figura 3.9. Evoluția personalului didactic universitar și al studenților înscriși la Facultatea de Medicină din București în perioada 1918-1938

Facultatea de Medicină din Iași înființată în 1900 este una din cele mai vechi din țară. În 1918-1919 și 1919-1920 la această facultate existau 19 cadre didactice proprii și 46 de cadre didactice asociate, suplinitori sau docenți și asistenți, în total 65 cadre didactice. De asemenea, la această facultate studiau 966 de studenți.

Tabelul 3.12

Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Medicină din Iași în perioada 1918-1938

Anul	Personal didactic			Studenți înscriși		Total studenți	Absolvenți
	Definitivi și agregati	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total personal didactic	Cetățeni români			
				Studenți	Studente		
1918/1919				62			
1919/1920	19	46	65	658	308	966	-
1920/1921	21	62	83	653	453	1106	-
1921/1922	25	62	87	711	433 ⁸	1144	-
1923/1924	20	97	117	610	338	948	-
1924/1925	23	102	125	614	269	883	-
1925/1926	23	109	132	380	222	602	-
1926/1927	23	117	140	465	170	635	97
1927/1928	23	118	141	436	156	592	58
1928/1929	24	122	146	442	154	596	
1929/1930	23	119	142	494	144	638	
1930/1931	26	141	167	478	148	626	
1931/1932	26	122	148	525	166	691	
1932/1933	30	121	151	569	180	749	
1933/1934	26	110	136	490	195	685	94
1934/1935	23	109	132	466	189	655	39
1937/1938	28	97	125	513	221	734	99

Sursa: Anuarele Statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940, Institutul Național de Statistică.

Numărul cadrelor didactice și al studenților s-a modificat de la o perioadă de timp la alta, existând o evoluție pozitivă atât a numărului profesorilor, cât și a numărului studenților care frecventau cursurile în perioada 1924-1925 până în perioada 1932-1933, după care există un recul care conduce la rezultate neconvingătoare. În perioada 1937-1938, existau 28 cadre didactice proprii, 97 de suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți, în total existând 125 de cadre didactice, care pregăteau 734 de studenți, dintre care 513 băieți și 221 fete. Situația este prezentată în Tabelul 3.12.

⁸ Din care un student străin.

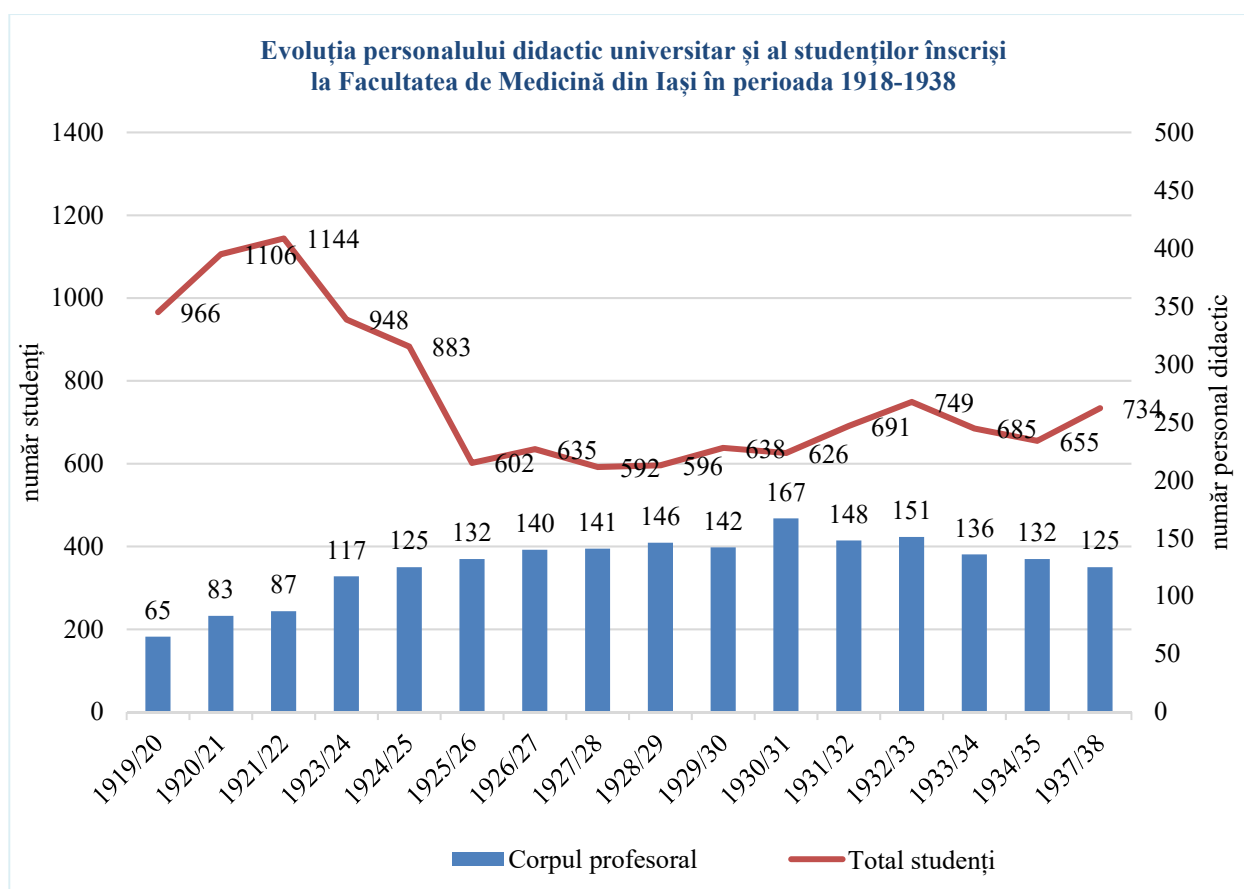


Figura 3.10. Evoluția personalului didactic universitar și al studenților înscriși la Facultatea de Medicină din Iași în perioada 1918-1938

Facultatea de Medicină din Cluj a fost analizată de autori pe intervalul 1919-1937, pe baza aceluiași indicatori: numărul de profesori proprii angajați, numărul de suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți, total personal didactic, cetățeni români, studenți și studente, precum și cetățeni străini, studenți și studente, care au participat la cursurile acestei facultăți.

În anul 1921-1922, la această facultate exista un număr de 163 de cadre didactice, dintre care 22 profesori definitiv, studiau 801 studenți, dintre care 95 băieți. În anul 1937-1938, numărul cadrelor didactice a crescut la 176, dintre care 25 erau profesori definitiv, la care studiau 957 studenți, dintre care 62 erau studenți străini. Relevant este faptul că raportul număr de studenți la un cadru didactic era destul de mic, cuprins între doi, în anul 1925-1926, și șapte, în anul 1934-1935.

Tabelul 3.13

Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Medicină din Cluj perioada 1900-1938

Anul	Personal didactic			Studenti înscriși				Total studenți	Absol- venți
	Definitivi și agregați	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total personal didactic	Cetățeni români		Cetățeni străini			
				Studenti	Studente	Studenti	Studente		
1921/1922	22	141	163	705	95	1		801	
1922/1923	20	140	160	625	81			706	
1923/1924	41	145	186	404	68			472	
1924/1925	41	146	187	431	77			508	
1925/1926	43	150	193	391	89			480	
1926/1927	44	138	182	387	80	4	3	474	95

Anul	Personal didactic			Studenti înscriși				Total studenți	Absolvenți
	Definitivi și agregati	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total personal didactic	Cetățeni români		Cetățeni străini			
				Studenti	Studente	Studenti	Studente		
1927/1928	19	178	197	434	75			509	70
1928/1929	23	178	201	583	89	4		676	
1929/1930	22	156	178	673	92	1	1	767	
1930/1931	24	174	198	729	117	7	2	855	
1931/1932	26	170	196	815	139	1	1	956	
1932/1933	26	153	179	837	146	1		984	
1933/1934	25	136	161	881	167			1048	97
1934/1935	23	127	150	830	174			1004	90
1937/1938	25	151	176	733	162	52	10	957	134

Sursa: Anuarele Statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940, Institutul Național de Statistică.

3.3.2. Facultatea de Medicină Veterinară din București

Vom studia numărul de cadre didactice și studenți ai Facultății de Medicină Veterinară din București în perioada 1918-1938. Aceasta deoarece, în primul capitol al lucrării, ne-am referit la situația cuprinsă între anii 1899-1914.

Tabelul 3.14
Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Medicină Veterinară din București în perioada 1919-1939

Anul	Personal didactic			Studenti înscriși			Total studenți	Absolvenți
	Definitivi și agregati	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total personal didactic	Cetățeni români		Cetățeni străini		
				Studenți	Studente			
1919/1920	8	23	31	101			101	
1920/1921	8	15	23	86		1	87	
1921/1922	12	21	33	107		14	121	
1922/1923	10	18	28	148		6	154	
1923/1924	11	28	39	157		12	169	
1924/1925	11	30	41	182		34	216	
1925/1926	10	34	44	169		7	176	
1926/1927	11	36	47	194		10	204	24
1927/1928	11	42	53	287	5	7+1	300	28
1928/1929	11	52	63	280	9	7	296	
1929/1930	12	37	49	320	12	3	335	
1930/1931	13	39	52	371	14	4	389	
1931/1932	12	41	53	401	23	2+1	427	
1932/1933	14	40	54	400	35	3	438	
1933/1934	14	31	45	396	36	12	444	59
1934/1935	14	30	44	364	38	14	416	61
1937/1938	13	35	48	347	27	16+1	391	65

Sursa: Anuarele Statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940, Institutul Național de Statistică.

În anul universitar 1919-1920, an pentru care avem date, rezultă că existau 31 de cadre didactice și doar 101 studenți. În anul universitar 1937-1938, situația consemnează 48 de cadre didactice, dintre care 13 proprii, la care studiau 391 de studenți, dintre care 17 erau studenți străini.

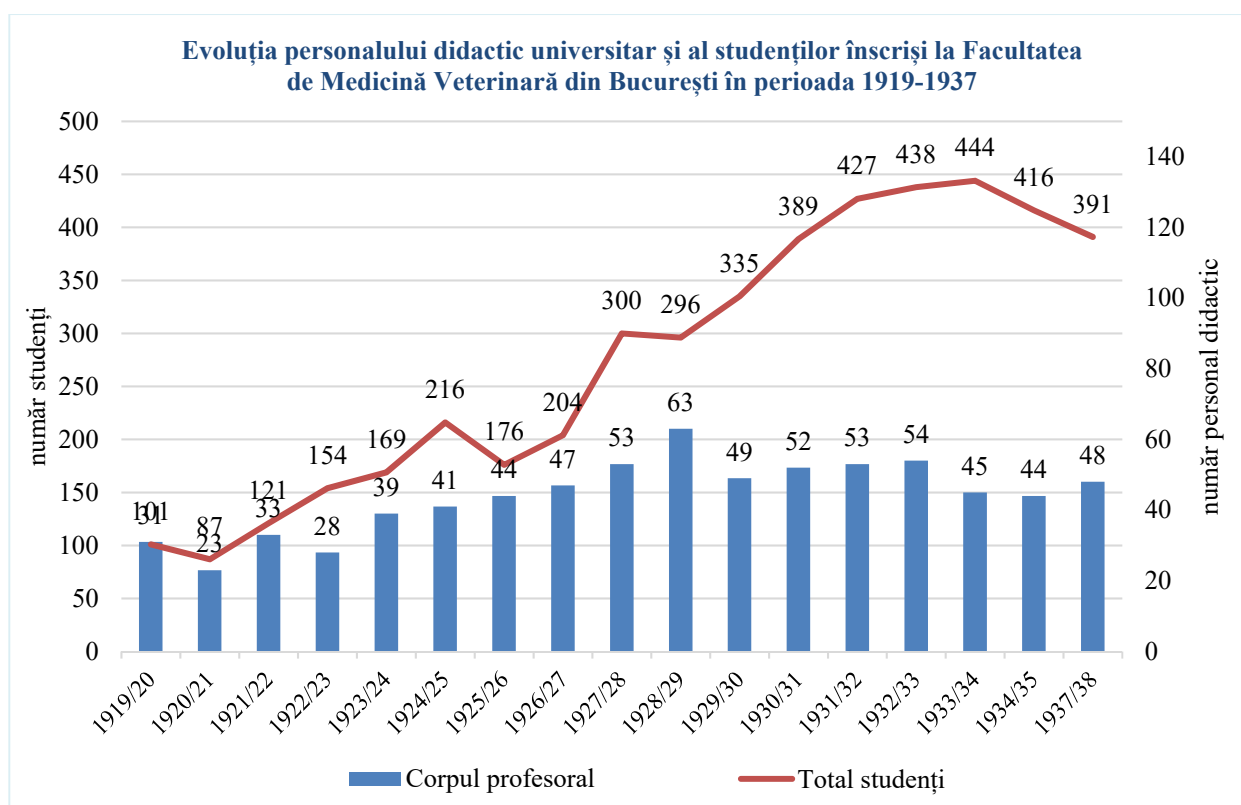


Figura 3.11. Evoluția personalului didactic universitar și al studenților înscriși la Facultatea de Medicină Veterinară din București în perioada 1919-1937

3.3.3. Facultățile de Farmacie: din București, din Iași și din Cluj

În cea mai mare parte personalul didactic de la Facultățile de Farmacie era alcătuit de personalul de la Facultățile de Medicină.

Tabelul 3.15

Numărul de cadre didactice și studenți ai Facultății de Farmacie în perioada 1918-1938

Anul	Total personal didactic			Total studenți înscriși		
	București	Iași	Cluj	București	Iași	Cluj
1918/1919		65		193	197	
1919/1920		83		359	249	
1920/1921		87	163	190	195	52
1921/1922			160	167		71
1922/1923	31	117	186	482	388	61
1923/1924		125	187	466	466	66
1924/1925	32	132	193	680	473	97
1925/1926	34	140	182	667	565	148
1926/1927	33	141	197	696	435	137
1927/1928	33	146	201	641	482	133
1928/1929	33	142	178	901	525	111
1929/1930	31	167	198	948	475	127
1930/1931	31	148	196	1002	496	147
1931/1932	31	151	179	963	527	166
1932/1933	31	136	161	835	459	
1933/1934	47	132	150	1205	142	
1934/1935	49	125		540	19	
1937/1938		65		193	197	

Sursa: Anuarele Statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940, Institutul Național de Statistică.

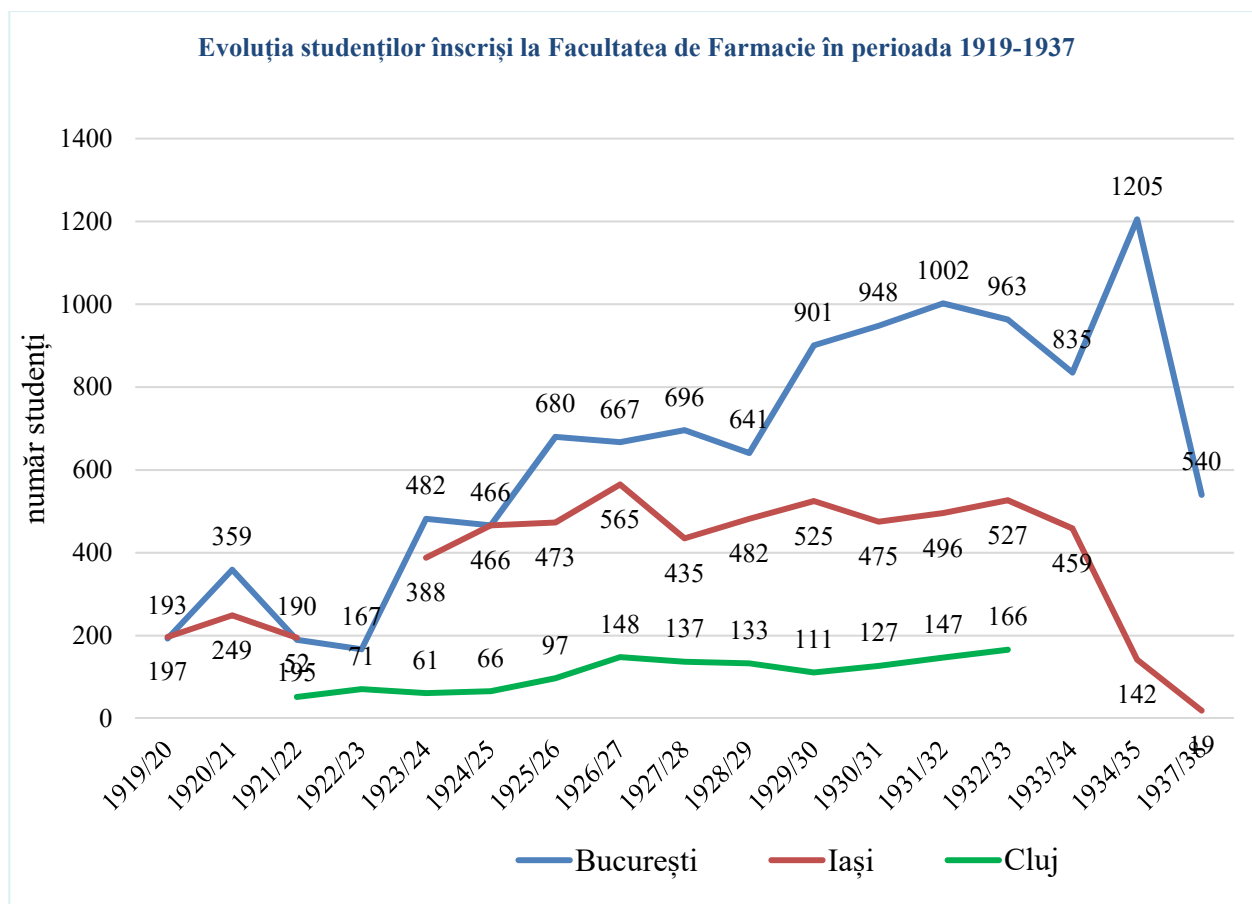


Figura 3.12. Evoluția studenților înscriși la Facultatea de Farmacie în perioada 1919-1937

Facultatea de Farmacie din București a desfășurat o activitate oscilantă, existând date insuficiente pentru o caracterizare până în anul 1923-1924. Referindu-ne la acest an, constatăm că existau 31 de cadre didactice, care predau la un număr de 482 de studenți. În anul 1937-1938, numărul de cadre didactice era de 49, care asigurau pregătirea pentru 540 de studenți.

Tabelul 3.16

Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Farmacie din București în perioada 1919-1938

Anul	Personal didactic ⁹			Studenți înscriși				Total studenți	Absolvenți
	Definitivi și agregați	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total personal didactic	Cetățeni români		Cetățeni străini			
				Studenți	Studente	Studenți	Studente		
1919/1920				89	104			193	
1920/1921				60	227	41	31	359	
1921/1922				51	139			190	
1922/1923				50	117			167	
1923/1924	4	27	31	165	315	2		482	
1924/1925				166	300			466	
1925/1926	4	28	32	278	402			680	
1926/1927	4	30	34	265	402			667	69
1927/1928	4	29	33	282	414			696	92
1928/1929	4	29	33	286	355			641	

⁹ Plus personalul didactic de la Facultatea de Medicină din București.

Anul	Personal didactic ⁹			Studenti înscriși				Total studenti	Absol- venți
	Definitivi și agregați	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total personal didactic	Cetățeni români		Cetățeni străini			
				Studenti	Studente	Studenti	Studente		
1929/1930	4	29	33	422	479			901	
1930/1931	6	25	31	433	515			948	
1931/1932	4	27	31	473	529			1002	
1932/1933	4	27	31	408	555			963	
1933/1934	4	27	31	328	507			835	141
1934/1935	7	40	47	498	707			1205	386
1937/1938	7	42	49	227	313			540	358

Sursa: Anuarele Statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940, Institutul Național de Statistică.

Subliniem faptul că aceste date au fost extrase din anuarele statistice elaborate de Institutul de Statistică din București existând o încercare, reușită credem, de a asigura o corelare a datelor cu privire la instituțiile de învățământ superior.

Facultatea de Farmacie din Iași a desfășurat o activitate constantă din 1919 până în 1938. Evoluțiile, ușor oscilante, au evidențiat o preocupare mai deosebită pentru această perioadă. În anul 1920-1921 (l-am luat în considerare pe acesta pentru că avem datele definitive) existau 83 de cadre didactice care asigurau pregătirea a 249 de studenți, pentru ca în anul 1933-1934, numărul cadrelor didactice să ajungă la 136, iar al studenților la 459, vezi Tabelul 3.17.

Tabelul 3.17

Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Farmacie din Iași perioada 1919-1938

Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Farmacie din Iași, perioada 1919-1938							
Anul	Personal didactic ¹⁰			Studenți înscriși		Total studenți	Absolvenți
	Definitivi și agregati	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total personal didactic	Cetățeni români			
				Studenți	Studente		
1919/1920	19	46	65	93	104	197	
1920/1921	21	62	83	132	117	249	
1921/1922	25	62	87	112	83	195	
1923/1924	20	97	117	147	241	388	
1924/1925	23	102	125	166	300	466	
1925/1926	23	109	132	158	315	473	
1926/1927	23	117	140	209	356	565	40
1927/1928	23	118	141	180	255	435	36
1928/1929	24	122	146	198	284	482	
1929/1930	23	119	142	210	315	525	
1930/1931	26	141	167	199	276	475	
1931/1932	26	122	148	225	271	496	
1932/1933	30	121	151	236	291	527	
1933/1934	26	110	136	179	280	459	64
1934/1935	23	109	132	60	82	142	
1937/1938	28	97	125	9	10	19	

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940, Institutul Național de Statistică.

Facultatea de Farmacie din Cluj a desfășurat o activitate constantă în această perioadă cu un număr al profesorilor în creștere (163 în anul universitar 1921-1922), care asigurau pregătirea a 52 de studenți, ceea ce înseamnă o preocupare deosebită pe specializări ale profesorilor ce pregăteau tinerii studenți. În

¹⁰ Personalul didactic de la Facultatea de Medicină din Iași.

1932-1933, numărul cadrelor didactice a crescut la 179, iar cel al studenților la 166. Această facultate ridică unele semne de întrebare în sensul că există ani pentru care datele nu au fost raportate iar, surprinzător, studenții străini s-au „înghesuit” prea puțin, astfel că în 1928-1929 studiau doar trei studenți străini care urmau cursurile acestei facultăți.

Tabelul 3.18

Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Farmacie din Cluj în perioada 1921-1935

Anul	Personal didactic ¹¹			Studenți înscriși			Total studenți	Absolvenți
	Definitivi și agregati	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total personal didactic	Cetățeni români		Cetățeni străini		
				Studenți	Studente	Studenți		
1921/1922	22	141	163	47	5		52	-
1922/1923	20	140	160	58	13		71	-
1923/1924	41	145	186	53	8		61	-
1924/1925	41	146	187	49	17		66	-
1925/1926	43	150	193	62	35		97	-
1926/1927	44	138	182	99	49		148	16
1927/1928	19	178	197	93	44		137	30
1928/1929	23	178	201	90	40	2+1	133	-
1929/1930	22	156	178	73	38		111	-
1930/1931	24	174	198	70	57		127	-
1931/1932	26	170	196	82	65		147	-
1932/1933	26	153	179	99	67		166	-
1933/1934			161					37
1934/1935			150					

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940, Institutul Național de Statistică.

3.3.4. Facultățile de Științe: din București, din Iași, din Cluj și din Cernăuți

Tabelul 3.19

Numărul de cadre didactice și studenți ai Facultății de Științe în perioada 1918-1938

Anul	Total personal didactic				Total studenți înscriși			
	București	Iași	Cluj	Cernăuți	București	Iași	Cluj	Cernăuți
1918/1919	63	60	-	-	-	-	-	-
1919/1920	48	27	-	-	905	786	-	-
1920/1921	32	32	-	-	842	730	-	-
1921/1922	131	85	87	-	931	870	131	-
1922/1923	132	87	84	-	963	174	167	-
1923/1924	121	95	86	-	1452	899	195	-
1924/1925	124	95	86	-	1568	986	214	-
1925/1926	136	-	88	-	1635	-	217	-
1926/1927	139	58	97	41	1832	1168	234	192
1927/1928	146	110	93	46	2294	1223	339	218
1928/1929	145	123	95	43	3061	1396	455	336
1929/1930	167	127	99	47	3167	1562	588	400
1930/1931	181	135	99	48	3011	1240	589	505
1931/1932	150	123	101	48	3152	1382	463	576
1932/1933	151	120	89	46	2931	1057	575	641
1933/1934	179	107	91	46	2659	997	554	487
1934/1935	179	112	101	47	2764	956	403	396
1937/1938	182	102	87	46	1587	530	359	176

Sursa: Prelucrare autori după Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940.

¹¹ Personalul didactic de la Facultatea de Medicină din Cluj.

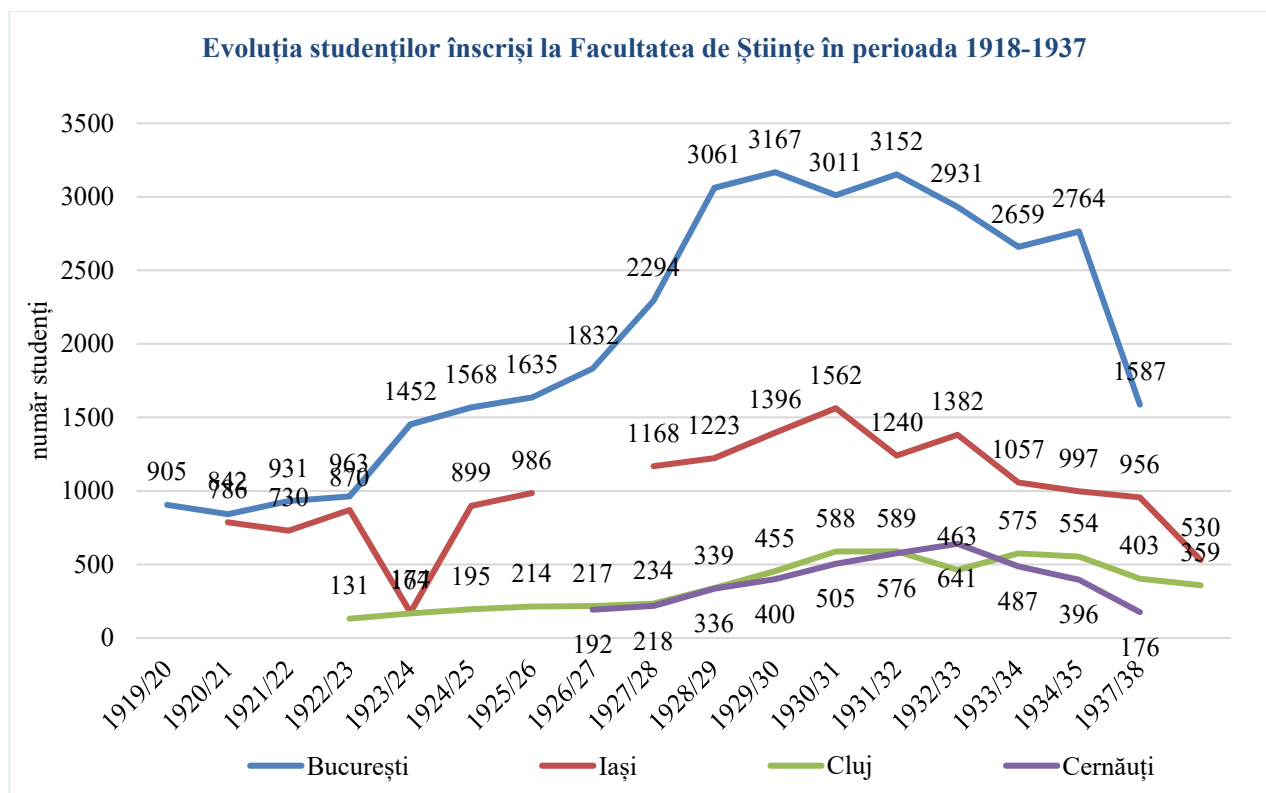


Figura 3.13. Evoluția studenților înscriși la Facultatea de Științe în perioada 1918-1937

Tabelul 3.20

Raportul dintre numărul studenți și cadre didactice ai Facultății de Științe în perioada 1918-1938

Anul	Raportul studenți/cadre didactice			
	București	Iași	Cluj	Cernăuți
1918/1919	-	-	-	
1919/1920	19	29	-	
1920/1921	26	23	-	
1921/1922	7	10	2	
1922/1923	7	2	2	
1923/1924	12	9	2	
1924/1925	13	10	2	
1925/1926	12		2	
1926/1927	13	20	2	5
1927/1928	16	11	4	5
1928/1929	21	11	5	8
1929/1930	19	12	6	9
1930/1931	17	9	6	11
1931/1932	21	11	5	12
1932/1933	19	9	6	14
1933/1934	15	9	6	11
1934/1935	15	9	4	8
1937/1938	9	5	4	4

Sursa: Prelucrare autori după Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940.

Facultatea de Științe din București a cunoscut o evoluție interesantă în intervalul de timp 1918 până în anul 1938. Dacă în 1919-1920 numărul cadrelor didactice era de 48 și asigurau pregătirea a 905 studenți

dintre care, reținem, 100 erau străini, ceea ce atestă o apreciere a acestei facultăți. În anul 1937-1938, situația era oarecum confuză, marcând începutul declinului învățământului, ca urmare a apropierei conflagrației mondiale. Astfel, în 1937-1938, existau 182 de cadre didactice și 1.587 de studenți, dintre care opt erau străini. Sunt ani intermediari, cum ar fi anul 1931-1932, când numărul de cadre didactice a fost de 150, iar al studenților de 3.152, dintre care 24 erau străini.

Tabelul 3.21

Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Științe din București în perioada 1918-1938

Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Științe din București în perioada 1918-1938									
Anul	Personal didactic			Studenți înscriși				Total studenți	Absolvenți
	Definitivi și agregati	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total	Cetățeni români		Cetățeni străini			
				Studenți	Studente	Studenți	Studente		
1918/1919	63		63					-	
1919/1920	19	29	48	648	157	92	8	905	
1920/1921	21	11	32	489	172	153	28	842	
1921/1922	24	107	131	708	219	4		931	
1922/1923	31	101	132	716	229	18		963	
1923/1924	22	99	121	1057	395			1452	
1924/1925	22	102	124	1145	423			1568	
1925/1926	22	114	136	1170	461	3	1	1635	
1926/1927	22	117	139	1354	476	2		1832	117
1927/1928	20	126	146	1653	641			2294	124
1928/1929	20	125	145	2106	955			3061	
1929/1930	24	143	167	1918	1249			3167	
1930/1931	30	151	181	1885	1086	32	8	3011	
1931/1932	24	126	150	1995	1133	20	4	3152	
1932/1933	25	126	151	1989	927	14	1	2931	
1933/1934	25	154	179	1755	895	8	1	2659	190
1934/1935	25	154	179	1739	1015	9	1	2764	138
1937/1938	19	163	182	1022	557	8		1587	183

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940, Institutul Național de Statistică.

Facultatea de Științe din Iași a urmat același curs ca și cea de Științe din București, existând o evoluție în creștere, dar care s-a diminuat pe parcurs. Astfel, în anul universitar 1919-1920 existau 27 de cadre didactice care asigurau pregătirea a 786 de studenți, dintre care 273 erau studenți străini.

Tabelul 3.22

Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Științe din Iași în perioada 1918-1938

Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Științe din Iași în perioada 1918-1929									
Anul	Personal didactic			Studenți înscriși				Total Stu- denți	Absol- venți
	Definitivi și agregati	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total	Cetățeni români		Cetățeni străini			
				Stu- denți	Stu- dente	Studenți	Studente		
1918/1919			60						
1919/1920	16	11	27	427	86	236	37	786	
1920/1921	21	11	32	425	107	165	33	730	
1921/1922	24	61	85	682	187		1	870	
1922/1923	24	63	87	163	11			174	
1923/1924	27	68	95	594	305			899	
1924/1925	18	77	95	630	353	3		986	
1926/1927	30	28	58	705	463			1168	
1927/1928	22	88	110	727	488	7	1	1223	132
1928/1929	21	102	123	815	579	2		1396	

Anul	Personal didactic		Total	Studenți înscriși				Total Stu- denți	Absol- venți
	Definitivi și agregați	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți		Cetățeni români		Cetățeni străini			
				Stu- denți	Stu- dente	Studenți	Studente		
1929/1930	20	107	127	909	653			1562	
1930/1931	32	103	135	737	503			1240	
1931/1932	24	99	123	832	550			1382	
1932/1933	21	99	120	560	497			1057	
1933/1934	21	86	107	548	449			997	134
1934/1935	21	91	112	516	440			956	149
1937/1938	22	80	102	315	215			530	157

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940, Institutul Național de Statistică.

Situații pozitive s-au înregistrat și în anii imediat următori, anul de vârf fiind 1929-1930, cu 1.562 de studenți care au urmat cursurile și au fost pregătiți de 127 cadre didactice. În anul universitar 1937-1938, situația era oarecum similară cu a celorlalte facultăți, în sensul că a scăzut numărul cadrelor didactice la 102 și cel al studenților pregătiți la 530, fără niciun străin care să urmeze cursurile acestei facultăți.

Facultatea de Științe din Cluj. Referindu-ne la aceiași parametri pe care i-am avut în vedere și la celelalte facultăți datele prezentate în tabelul 3.23 relevă următoarea situație. În anul universitar 1921-1922, activitatea acestei facultăți era destul de firavă. Existau 87 de cadre didactice care asigurau pregătirea a 131 de studenți. Reține atenția faptul că din cele 87 de cadre didactice doar șapte erau cu norma de bază, cum spunem noi astăzi, iar restul erau suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți.

Tabelul 3.23

Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Științe din Cluj în perioada 1900-1938

Anul	Personal didactic			Studenți înscriși Cetățeni români		Total studenți	Raport studenți/ personal didactic	Absolvenți
	Definitivi și agregati	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total personal didactic	Studenți	Studente			
1921/1922	7	80	87	86	45	131	2	
1922/1923	7	77	84	95	72	167	2	
1923/1924	17	69	86	105	90	195	2	
1924/1925	17	69	86	103	111	214	2	
1925/1926	20	68	88	114	103	217	2	
1926/1927	22	75	97	138	96	234	2	26
1927/1928	21	72	93	182	157	339	4	56
1928/1929	22	73	95	262	193	455	5	
1929/1930	22	77	99	320	268	588	6	
1930/1931	23	76	99	300	289	589	6	
1931/1932	22	79	101	223	240	463	5	
1932/1933	20	69	89	305	270	575	6	
1933/1934	20	71	91	316	238	554	6	91
1934/1935	20	81	101	244	159	403	4	99
1937/1938	18	69	87	228	129	359	4	83

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940, Institutul Național de Statistică.

Au existat ani de vârf și la această facultate, cum ar fi anul universitar 1930-1931, când au existat 99 de cadre didactice care asigurau pregătirea a 589 de studenți. Anul universitar 1937-1938 devine ușor nesemnificativ prin aceea că numărul studenților înscriși a scăzut la 359, iar al cadrelor didactice la 87, deși

exista un număr însemnat de cadre didactice care au acceptat activitatea la această facultate. Reține atenția faptul că pe parcurs s-a permanentizat numărul cadrelor didactice definitive.

Facultatea de Științe din Cernăuți nu a simțit atât de pregnant, în prima fază, ororile primei conflagrații mondiale, dar, după aceea, apar alte modificări, după anul 1945. Anul pe care îl luăm în studiu este 1926-1927, când existau 41 cadre didactice care asigurau pregătirea a 192 de studenți, toți români, niciun străin. Anul de vârf a fost 1932-1933 când au existat 641 de studenți, pregătiți de 46 de cadre didactice. Datele s-au preluat din anuarele statistice din 1902 până în 1939-1940, în funcție de ceea ce am găsit în acestea.

Tabelul 3.24

Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Științe din Cernăuți în perioada 1926-1937

Anul	Personal didactic		Total	Studenți înscriși		Total studenți	Raport studenți/ personal didactic	Absolvenți	
	Defini- tivi și agregați	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți		Cetățeni români					Cetățeni străini (M+F)
				Stu- denți	Stu- dente				
1926/1927	11	30	41	145	47		192	5	34
1927/1928	13	33	46	151	67		218	5	27
1928/1929	14	29	43	225	110	1	336	8	
1929/1930	15	32	47	252	148		400	9	
1930/1931	22	26	48	313	192		505	11	
1931/1932	16	32	48	342	234		576	12	
1932/1933	17	29	46	383	258		641	14	
1933/1934	16	30	46	279	206	1+1	487	11	32
1934/1935	16	31	47	231	163	1+1	396	8	64
1937/1938	16	30	46	123	53		176	4	56

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940, Institutul Național de Statistică.

3.3.5. Facultățile de Drept: din București, din Iași, din Cluj, din Cernăuți și din Oradea

Una din cele mai răspândite facultăți la acele vremuri era Facultatea de Drept, care se regăsea în cinci localități.

Tabelul 3.25

Numărul de cadre didactice și studenți ai Facultății de Drept în perioada 1918-1938

Anul	Total personal didactic					Total studenți înscriși				
	București	Iași	Cluj	Cernăuți	Oradea	București	Iași	Cluj	Cernăuți	Oradea
1918/1919		19								
1919/1920		21		12			1421		653	
1920/1921	30	24		15		4375	1495		502	
1921/1922	33		13	13	12	2728	1361	1200	302	381
1922/1923	33	24	13	14	12	2952	1840	1265	428	293
1923/1924	34	20	13	23	16	5536	1924	960	237	195
1924/1925	34	20	12	22	16	5790	640	923	378	195
1925/1926	39	20	12	15	11	6970	1811	1073	667	262
1926/1927	38	23	12	18	11	8047	1870	1186	501	290
1927/1928	40	22	12	18	12	7762	1691	1147	564	274
1928/1929	40	21	17		13	8463	1502	1083		311
1929/1930	44	25	17		14	8883	1534	1519		359
1930/1931	41	23	17		16	6819	1692	1714		432
1931/1932	45	20	17		15	8862	2110	1691		557
1932/1933	47	20	17		14	6825	2577	1813		764

Anul	Total personal didactic					Total studenți înscriși				
	București	Iași	Cluj	Cernăuți	Oradea	București	Iași	Cluj	Cernăuți	Oradea
1933/1934	46	19	17	18	15	8858	2883	1779	885	593
1934/1935	49	19	24	17		8407	2724	2184	630	
1937/1938	61	27	27	15		5075	1504	1321	936	

Sursa: Prelucrare autori după Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940.

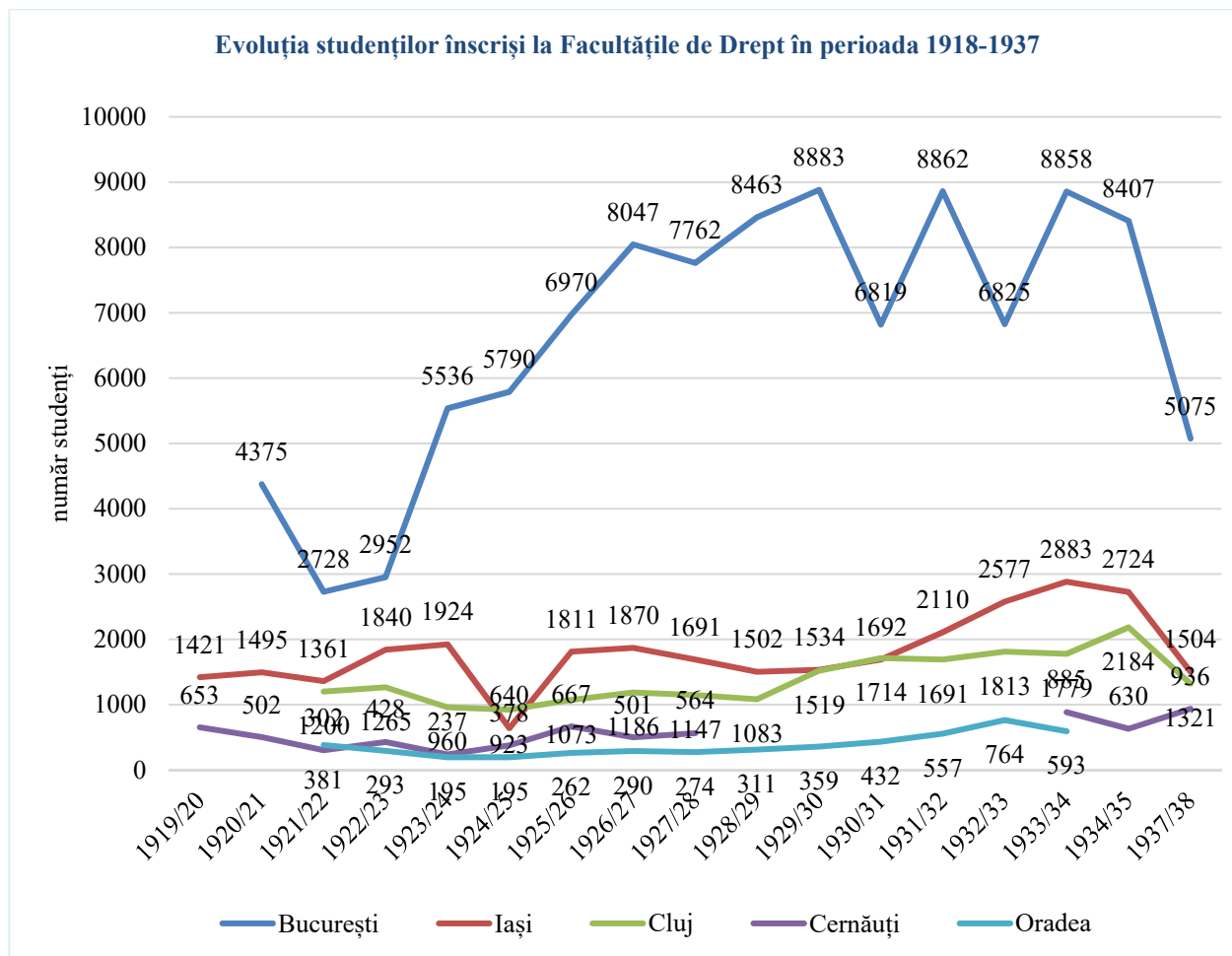


Figura 3.14. Evoluția studenților înscriși la Facultățile de Drept în perioada 1918-1937

Tabelul 3.26

Raportul dintre numărul studenți și cadre didactice ai Facultății de Drept în perioada 1918-1938

Anul	Raportul studenți/cadre didactice				
	București	Iași	Cluj	Cernăuți	Oradea
1918/1919					
1919/1920		68		54	
1920/1921	146	62		33	
1921/1922	83		92	23	32
1922/1923	89	77	97	31	24
1923/1924	163	96	74	10	12
1924/1925	170	32	77	17	12
1925/1926	179	91	89	44	24
1926/1927	212	81	99	28	26
1927/1928	194	77	96	31	23

Anul	Raportul studenți/cadre didactice				
	București	Iași	Cluj	Cernăuți	Oradea
1928/1929	212	72	64		24
1929/1930	202	61	89		26
1930/1931	166	74	101		27
1931/1932	197	106	99		37
1932/1933	145	129	107		55
1933/1934	193	152	105	49	40
1934/1935	172	143	91	37	
1937/1938	83	56	49	62	

Sursa: Prelucrare autori după Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940.

Facultatea de Drept din București a fost una dintre cele care au desfășurat o activitate susținută de-a lungul acestei perioade, având o ofertă importantă pentru studenți. Ca an de referință, luăm anul universitar 1920-1921 când, în această facultate, existau 30 cadre didactice, majoritatea cu normă de bază, care pregăteau 4.375 de studenți, dintre care 18 erau străini. În anul 1926-1927, a existat un aflus de studenți, 8.047, în 1929-1930, 8.883 pentru ca, până în anul 1938, numărul acestora să scadă la 5.075, pregătiți de 61 de cadre didactice.

Tabelul 3.27

Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Drept din București în perioada 1921-1938

Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Drept din București în perioada 1921-1938									
Anul	Personal didactic			Studenți înscriși				Total studenți	Absolvenți
	Definitivi și agregati	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total	Cetățeni români		Cetățeni străini			
				Studenți	Studente	Studenți	Studente		
1920/1921	24	6	30	4209	148	15	3	4375	
1921/1922	25	8	33	2505	190	30	3	2728	
1922/1923	24	9	33	2560	293	99		2952	
1923/1924	21	13	34	4936	485	113	2	5536	
1924/1925	21	13	34	5072	620	94	4	5790	
1925/1926	22	17	39	6193	754	23		6970	
1926/1927	21	17	38	7059	965	23		8047	392
1927/1928	20	20	40	6782	968	12		7762	
1928/1929	19	21	40	7390	1063	10		8463	
1929/1930	20	24	44	7825	1055	3		8883	
1930/1931	20	21	41	5904	912	3		6819	
1931/1932	27	18	45	7791	1071			8862	
1932/1933	27	20	47	6050	775			6825	
1933/1934	27	19	46	7829	1029			8858	946
1934/1935	27	22	49	7305	1102			8407	450
1937/1938	29	32	61	4511	564			5075	782

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940, Institutul Național de Statistică.

Reține atenția faptul că Facultatea de Drept din București și-a consolidat personalul didactic cu normă de bază în ciuda faptului că interesul studenților pentru această universitate a mai scăzut.

Facultatea de Drept din Iași. În tabelul 3.28, ne referim la evoluția situației profesorilor și studenților, inclusiv a absolvenților la Facultatea de Drept din Iași. În anul 1919-1920 la această instituție existau 21 de cadre didactice, cu 1.421 de studenți, pentru ca în anul 1937-1938 să existe 27 cadre didactice, care au pregătit 1.504 studenți. Au existat și ani de vârf, cum ar fi 1933-1934, când au studiat 2.883 studenți, toți din România, care au fost pregătiți de 19 cadre didactice.

Tabelul 3.28

Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Drept din Iași în perioada 1918-1938

Anul	Personal didactic			Studenți înscriși				Total studenți	Absolvenți
	Definitivi și agregati	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total personal didactic	Cetățeni români		Cetățeni străini			
				Studenți	Studente	Studenți	Studente		
1918/1919			19						
1919/1920	12	9	21	1191	53	164	13	1421	
1920/1921	12	12	24	1237	58	183	17	1495	
1921/1922				1269	92			1361	
1922/1923	24		24	1704	136			1840	
1923/1924	11	9	20	1755	169			1924	
1924/1925	11	9	20	590	50			640	
1925/1926	11	9	20	1581	230			1811	
1926/1927	11	12	23	1589	232	42	7	1870	286
1927/1928	12	10	22	1468	222	1		1691	130
1928/1929	13	8	21	1307	194	1		1502	
1929/1930	15	10	25	1330	204			1534	
1930/1931	16	7	23	1442	250			1692	
1931/1932	16	4	20	1758	352			2110	
1932/1933	16	4	20	2107	470			2577	
1933/1934	16	3	19	2355	528			2883	219
1934/1935	16	3	19	2257	467			2724	219
1937/1938	16	11	27	1350	154			1504	299

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940, Institutul Național de Statistică.

Facultatea de Drept din Cluj a funcționat și s-a consolidat pe măsura trecerii timpului. Astfel, în 1921-1922 la Cluj existau 13 cadre didactice, toate permanente, care asigurau pregătirea a 1.200 de studenți. În 1934 -1935 numărul cadrelor didactice s-a ridicat la 24, iar al studenților pregătiți la 2.184, neexistând studenți străini, acesta fiind un lucru mai greu de înțeles în contextul în care la Cluj exista suficientă atracție pentru studenții din alte părți. În tabelul 3.29 este prezentată situația Facultății de Drept din Cluj.

Tabelul 3.29

Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Drept din Cluj în perioada 1921-1938

Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Drept din Cluj în perioada 1921-1938								
Anul	Personal didactic			Studenți înscriși			Total studenți	Absolvenți
	Definitivi și agregati	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total personal didactic	Cetățeni români		Cetățeni străini Studenți		
				Studenți	Studente			
1921/1922	13		13	1191	4	5	1200	
1922/1923	13		13	1256	4	5	1265	
1923/1924	13		13	960			960	
1924/1925	12		12	913	7	3	923	
1925/1926	12		12	1041	32		1073	
1926/1927	12		12	1158	28		1186	119
1927/1928	12		12	1119	28		1147	96
1928/1929	12	5	17	1051	32		1083	
1929/1930	13	4	17	1479	40		1519	
1930/1931	12	5	17	1611	103		1714	
1931/1932	12	5	17	1578	113		1691	
1932/1933	12	5	17	1742	71		1813	
1933/1934	12	5	17	1655	124	2 fete	1779	187
1934/1935	24		24	2050	134		2184	232
1937/1938	21	6	27	1235	86		1321	327

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940, Institutul Național de Statistică.

Facultatea de Drept din Cernăuți a avut o evoluție constant pozitivă până în anul 1938. În 1919-1920 a pornit cu 12 cadre didactice, care au asigurat pregătirea unui număr de 653 studenți, dintre care 15 studenți străini, ajungând, în mod crescător, cu mici oscilații, în anul universitar 1937-1938 la 15 cadre didactice, care au pregătit 936 de studenți, toți români.

Tabelul 3.30

Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Drept din Cernăuți în perioada 1919-1938

Anul	Personal didactic			Studenți înscriși			Total studenți	Absolvenți
	Definitivi și agregați	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total personal didactic	Cetățeni români		Cetățeni străini		
				Studenți	Studente	Studenți		
1919/1920	2	10	12	620	18	15	653	
1920/1921	3	12	15	465	35	2	502	
1921/1922	11	2	13	293	5	4	302	
1922/1923	12	2	14	416	9	3	428	
1923/1924	12	11	23	222	15		237	
1924/1925	13	9	22	349	28	1	378	
1925/1926	12	3	15	623	44		667	
1926/1927	9	9	18	461	40		501	61
1927/1928	9	9	18	512	52		564	70
1933/1934	13	5	18	783	102		885	133
1934/1935	12	5	17	564	66		630	154
1937/1938	11	4	15	872	64		936	110

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940, Institutul Național de Statistică.

Facultatea de Drept din Oradea. În tabelul 3.31 se prezintă numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Drept din Oradea care, în perioada supusă studiului, 1921-1937, evidențiază faptul că și în Oradea constatăm o evoluție oarecum pozitivă în sensul că, în anul 1921-1922 existau 12 cadre didactice proprii care au asigurat pregătirea unui număr de 381 studenți.

Tabelul 3.31

Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Drept din Oradea în perioada 1921-1937

Anul	Personal didactic			Studenți înscriși		Total studenți	Absolvenți
	Definitivi și agregati	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total personal didactic				
				Studenți	Studente		
1921/1922	4	8	12	380	1	381	
1922/1923	4	8	12	292	1	293	
1923/1924	4	12	16	190	5	195	
1924/1925	4	12	16	188	7	195	
1925/1926	7	4	11	254	8	262	
1926/1927	6	5	11	277	13	290	49
1927/1928	6	6	12	259	15	274	43
1928/1929	7	6	13	279	32	311	
1929/1930	8	6	14	331	28	359	
1930/1931	14	2	16	391	41	432	
1931/1932	15		15	515	42	557	
1932/1933	14		14	697	67	764	
1933/1934	14	1	15	544	49	593	163

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940, Institutul Național de Statistică.

În anii 1932-1933 și 1933-1934 înregistrăm *boom*-ul pe care l-a avut această instituție, în sensul că numărul de cadre didactice a crescut la 14, respectiv 15, iar al studenților la 764, dintre care 697 erau băieți și doar 67 erau fete.

3.3.6. Facultățile de Litere și Filozofie: din București, din Iași, din Cluj și din Cernăuți

A doua facultate ca mărime și arie de cuprindere (după Facultate de Drept) era Facultatea de Litere și Filozofie care avea sedii în București, Iași, Cluj și Cernăuți.

Tabelul 3.32

Numărul de cadre didactice și studenți ai Facultății de Litere și Filozofie în perioada 1918-1938

Anul	Total personal didactic				Total studenți înscriși			
	București	Iași	Cluj	Cernăuți	București	Iași	Cluj	Cernăuți
1918/1919	26	19				105		
1919/1920	32	14		30	470			938
1920/1921	45	19		33	754	390		719
1921/1922		16	33	31	986	199	459	800
1922/1923		31	36	28	1225	330	691	1197
1923/1924	61	31	33	22	1624	491	328	476
1924/1925	64	34	32	22	2182	463	394	204
1925/1926	46	34	32	18	3293	561	425	229
1926/1927	68	41	35	20	4725	668	507	323
1927/1928	65	45	38	22	6444	555	580	372
1928/1929	62	45	36	24	6422	638	709	513
1929/1930	71	46	55	25	5280		708	508
1930/1931	70	47	56	26	3157		775	507
1931/1932	72	48	60	31	2726		690	525
1932/1933	71	43	59	26	2613		695	602
1933/1934	76	43	58	29	3521	701	693	554
1934/1935		46	57	29	3466	852	712	558
1937/1938	83	48	65	31	3038	359	584	277

Sursa: Anuarele Statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940.

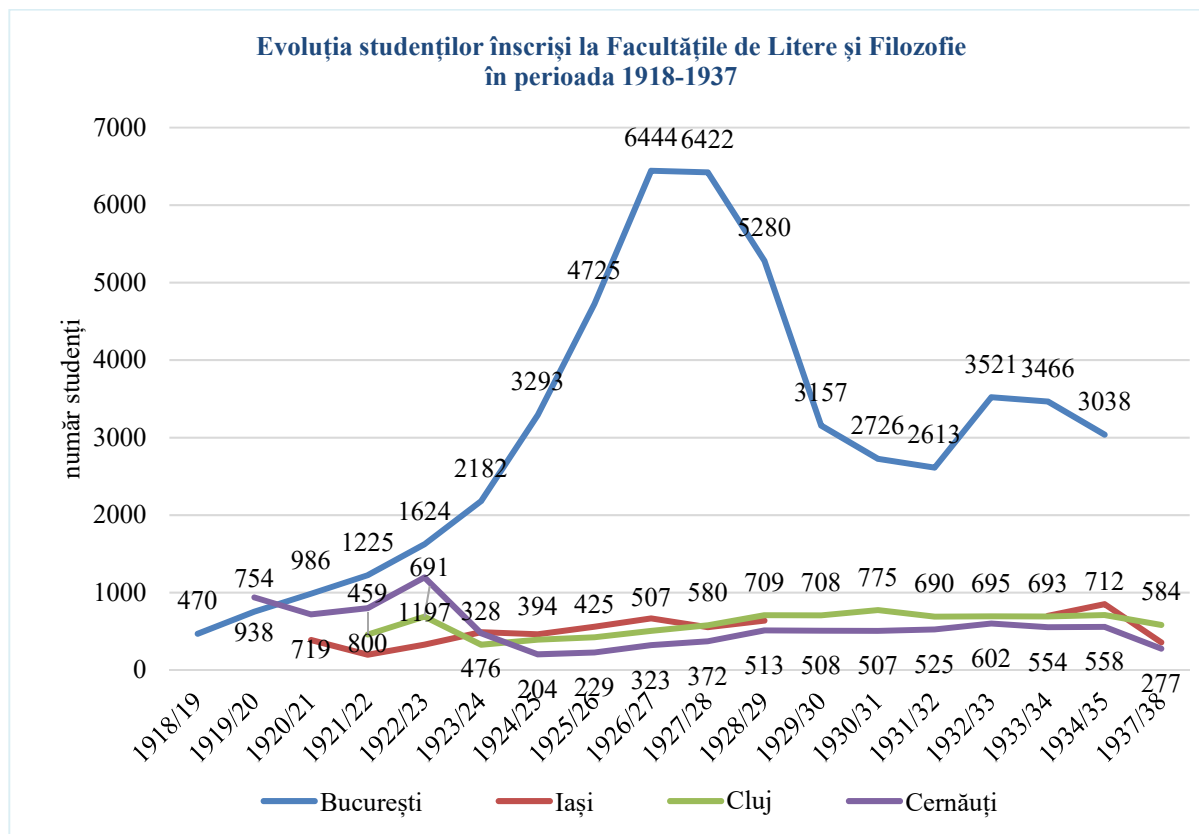


Figura 3.15. Evoluția studenților înscriși la Facultățile de Litere și Filozofie în perioada 1918-1937

Tabelul 3.33

Raportul dintre numărul studenți și cadre didactice ai Facultății de Litere și Filozofie în perioada 1918-1938

Anul	Raportul studenți/cadre didactice			
	București	Iași	Cluj	Cernăuți
1918/1919		6		
1919/1920	15			31
1920/1921	17	21		22
1921/1922		12	14	26
1922/1923		11	19	43
1923/1924	27	16	10	22
1924/1925	34	14	12	9
1925/1926	72	17	13	13
1926/1927	69	16	14	16
1927/1928	99	12	15	17
1928/1929	104	14	20	21
1929/1930	74		13	20
1930/1931	45		14	20
1931/1932	38		12	17
1932/1933	37		12	23
1933/1934	46	16	12	19
1934/1935		19	12	19
1937/1938	37	7	9	9

Sursa: Prelucrare autori după Anuarele statistice ale României: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940.

Facultatea de Litere și Filozofie din București a avut o evoluție ascendentă până în anul 1926-1927, când s-a înregistrat un *boom*, existând 68 de cadre didactice care predau la 4.725 de studenți, comparativ cu numai 32 de cadre didactice, care predau la 470 de studenți în anul universitar 1919-1920, ajungând, în timp, la performanțe ridicate, cum ar fi cele din anii 1927-1928 și 1928-1929, când numărul studenților a ajuns la aproape 6.500 dintre care, în anul 1928-1929, existau 101 studenți străini. Și la această instituție, anul universitar 1937-1938 reflectă situația generală, în sensul că numărul profesorilor a rămas ridicat, 83, dar cel al studenților care au participat la cursuri a scăzut, 3.038 dintre care doar trei erau studenți străini.

Tabelul 3.34

Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Litere și Filosofie din București în perioada 1918-1938

Anul	Personal didactic			Studenți înscriși				Total studenți	Absolvenți
	Defini-tivi și agregati	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total	Cetățeni români		Cetățeni străini			
				Stu-denți	Stu-dente	Stu-denți	Stu-dente		
1918/1919			26						
1919/1920	22	10	32	336	111	18	5	470	
1920/1921	24	21	45	431	323			754	
1921/1922				986				986	
1922/1923				1225				1225	
1923/1924	21	40	61	689	929	6		1624	
1924/1925	21	43	64	900	1282			2182	
1925/1926	2	44	46	1433	1860			3293	
1926/1927	22	46	68	2121	2604			4725	332
1927/1928	21	44	65	2813	3628	1	2	6444	
1928/1929	22	40	62	2645	3676	30	71	6422	
1929/1930	25	46	71	1853	3422	2	3	5280	
1930/1931	37	33	70	1310	1847			3157	
1931/1932	25	47	72	1147	1579			2726	

Anul	Personal didactic			Studenti înscriși				Total studenti	Absolvenți
	Defini- tivi și agregati	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total	Cetățeni români		Cetățeni străini			
				Stu- denți	Stu- dente	Stu- denți	Stu- dente		
1932/1933	28	43	71	1001	1599	6	7	2613	
1933/1934	28	48	76	1215	2306			3521	504
1934/1935				1169	2297			3466	0
1937/1938	23	60	83	1194	1841	3		3038	492

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940, Institutul Național de Statistică.

Facultatea de Litere și Filozofie din Iași. Abordând situația de la această facultate din România, partea de nord-est, deci când Moldova românească cuprindea și Basarabia, constatăm că în Tabelul 3.35 sunt date concrete care relevă faptul că în 1920-1921 existau 19 cadre didactice care predau la 390 de studenți.

Tabelul 3.35

Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Litere și Filosofie din Iași în perioada 1918-1938

Anul	Personal didactic			Studenti înscriși		Total studenți	Absolvenți
	Definitivi și agregați	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total	Cetățeni români			
				Studenti	Studente		
1918/1919			19			105	
1919/1920	9	5	14	109	105		
1920/1921	11	8	19	218	172	390	
1921/1922	14	2	16	79	120	199	
1922/1923	18	13	31	121	209	330	
1923/1924	14	17	31	168	323	491	
1924/1925	14	20	34	133	330	463	
1925/1926	16	18	34	166	395	561	
1926/1927	19	22	41	230	438	668	61
1927/1928	20	25	45	179	376	555	73
1928/1929	19	26	45	230	408	638	
1929/1930	19	27	46				
1930/1931	21	26	47				
1931/1932	19	29	48				
1932/1933	17	26	43				
1933/1934	18	25	43	196	505	701	95
1934/1935	18	28	46	269	583	852	74
1937/1938	19	29	48	126	233+1	359	112

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940, Institutul Național de Statistică.

La această instituție, până în anul 1928-1929, numărul de studenți a crescut. A existat o lipsă de raportare (nu am găsit-o în datele statistice), până în 1933-1934, dar referindu-ne la anul 1933-1934, constatăm că numărul cadrelor didactice a crescut la 43 profesori care au asigurat pregătirea a 701 studenți. În anul următor, 1934-1935, 46 cadre didactice au asigurat pregătirea a 852 de studenți. Și aici remarcăm faptul că nu au existat studenți străini care au urmat aceste cursuri.

Facultatea de Litere și Filozofie din Cluj. Analizând după aceeași structură pe baza datelor oferite de anuarele statistice în legătură cu numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Litere și Filozofie din Cluj în perioada până în 1938, constatăm câteva aspecte esențiale. În primul rând, în anul universitar 1921-1922 existau 33 de cadre didactice, care predau la un număr de 459 de studenți. La un profesor universitar reveneau 14 studenți. Cu timpul, activitatea s-a consolidat, cu un vârf atins în 1930-1931, când existau 56 de cadre didactice și 775 de studenți, din care patru erau străini.

Tabelul 3.36

**Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Litere și Filosofie din Cluj
în perioada 1921-1937**

Anul	Personal didactic			Studenti înscriși				Total studenti	Absol- venți
	Definitivi și agregati	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total	Cetățeni români		Cetățeni străini			
				Studenti	Studente	Studenti	Studente		
1921/1922	14	19	33	295	164			459	
1922/1923	16	20	36	435	256			691	
1923/1924	18	15	33	190	138			328	
1924/1925	18	14	32	223	171			394	
1925/1926	25	7	32	201	222	1	1	425	
1926/1927	25	10	35	218	288		1	507	49
1927/1928	24	14	38	262	318			580	66
1928/1929	25	11	36	333	371	1	4	709	
1929/1930	25	30	55	319	383	1	5	708	
1930/1931	25	31	56	358	413	1	3	775	
1931/1932	24	36	60	316	369	1	4	690	
1932/1933	24	35	59	329	361		5	695	
1933/1934	24	34	58	315	376	1	1	693	87
1934/1935	23	34	57	324	384	2	2	712	103
1937/1938	28	37	65	288	294	1	1	584	110

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940, Institutul Național de Statistică.

Reține atenția faptul că, în timp, s-a echilibrat raportul dintre studenți și studente, fiind aproape egal și, uneori, chiar depășit, cum a fost în anul 1934-1935, când erau 324 de studenți și 384 de studente, sau în anul 1933-1934 când existau 315 studenți și 376 studente.

Facultatea de Litere și Filosofie din Cernăuți. Studiul se întinde pe aceeași perioadă, 1919-1938, relevând că, la început, existau 30 de cadre didactice și 938 de studenți. În 1922-1923, nu a crescut numărul cadrelor didactice, a rămas același (28), dar a crescut numărul studenților la 1.197, dintre care 14 erau studenți străini. În anul universitar 1937-1938 s-a produs un recul pe care l-a marcat întregul învățământ românesc în preajma celui de-al Doilea Război Mondial.

Tabelul 3.37

Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Litere și Filosofie din Cernăuți în perioada 1900-1938

Anul	Personal didactic			Studenți înscriși cetățeni români		Studenți înscriși cetățeni străini		Total studenți	Absol- venți
	Definitivi și agregați	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total						
				Stu- denți	Stu- dente	Stu- denți	Stu- dente		
1919/1920	8	22	30	758	144	29	7	938	
1920/1921	8	25	33	582	123	12	2	719	
1921/1922	23	8	31	664	134	2		800	
1922/1923	23	5	28	919	264	10	4	1197	
1923/1924	13	9	22	306	168	2		476	
1924/1925	13	9	22	117	87			204	
1925/1926	14	4	18	108	121			229	
1926/1927	14	6	20	142	181			323	29
1927/1928	14	8	22	157	215			372	27
1928/1929	13	11	24	226	287			513	
1929/1930	15	10	25	211	297			508	
1930/1931	16	10	26	203	304			507	

Anul	Personal didactic			Studenti înscriși cetățeni români		Studenti înscriși cetățeni străini		Total studenți	Absolvenți
	Definitivi și agregati	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total	Studenți	Studente	Studenți	Studente		
1931/1932	16	15	31	199	326			525	
1932/1933	16	10	26	262	340			602	
1933/1934	16	13	29	208	346			554	58
1934/1935	16	13	29	208	348	1	1	558	31
1937/1938	17	14	31	117	157	1	2	277	53

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940, Institutul Național de Statistică.

Astfel, existau doar 31 de cadre didactice și numai 277 de studenți înscriși, dintre care trei erau străini. Se asigura un raport între studenți și profesori de 9. Aparent, acesta este bun, dar nu în contextul care presupunea o evoluție normală, fără conflicte și situație de forță majoră a învățământului și la această instituție din Cernăuți. De fapt, Universitatea din Cernăuți este și acum una dintre cele mai renumite din Ucraina.

3.3.7. Facultățile de Teologie: din București, din Iași, din Cernăuți și din Chișinău

În acele timpuri erau înregistrate patru facultăți de Teologie Ortodoxă din care trei în regiunea Moldova care erau foarte solicitate și renumite în restul țării.

Tabelul 3.38

Numărul de cadre didactice și studenți ai Facultății Teologie în perioada 1918-1938

Anul	Total personal didactic				Total studenți înscriși			
	București	Iași	Cernăuți	Chișinău	București	Iași	Cernăuți	Chișinău
1919/1920	7	9			256	80		
1920/1921	9	8			268	116		
1921/1922	12				402			
1922/1923	12				443			
1923/1924	12		7		457		125	
1924/1925	12		7		778		161	
1925/1926	10		10		652		150	
1926/1927	9		8	14	1012		138	568
1927/1928	10		7	18	1214		153	551
1928/1929	10		7	18	1116		214	446
1929/1930	11		8	18	1193		380	371
1930/1931	10		8	18	1412		511	354
1931/1932	10		8	18	865		783	342
1932/1933	10		8	17	857		1117	472
1933/1934	13		7	17	1208		1203	452
1934/1935	14		7	17	1319		1313	424
1935/1936	14		10	18				418
1936/1937	14							
1937/1938	14				852			

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940.

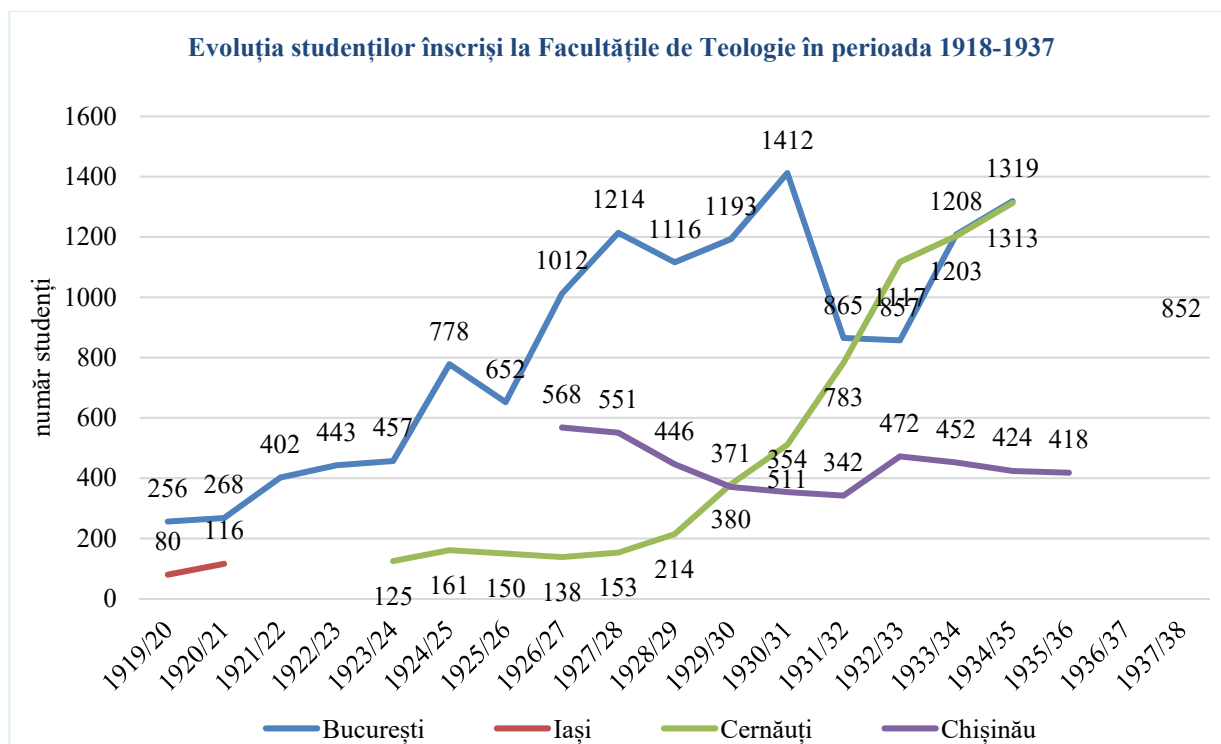


Figura 3.16. Evoluția studenților înscriși la Facultățile de Teologie în perioada 1918-1937

Tabelul 3.39

Raportul dintre numărul de studenți și cadre didactice ai Facultății de Teologie în perioada 1918-1938

Anul	Raportul studenți/cadre didactice			
	București	Iași	Cluj	Cernăuți
1919/1920	37	9		
1920/1921	30	15		
1921/1922	34			
1922/1923	37			
1923/1924	38		18	
1924/1925	65		23	
1925/1926	65		15	
1926/1927	112		17	41
1927/1928	121		22	31
1928/1929	112		31	25
1929/1930	108		48	21
1930/1931	141		64	20
1931/1932	87		98	19
1932/1933	86		140	28
1933/1934	93		172	27
1934/1935	94		188	25
1935/1936				23
1937/1938	61			

Sursa: Prelucrare autori după Anuarele statistice ale României: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940.

Facultatea de Teologie din București. În tabelul 3.40 sunt cuprinse datele în legătură cu această facultate specifică cultelor religioase. În perioada 1919-1938, evoluția a fost crescătoare, cu unele mici probleme care s-au manifestat începând cu anul universitar 1937-1938, anul conflagrației mondiale.

Tabelul 3.40

**Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Teologie din București
în perioada 1919-1938**

Anul	Personal didactic			Studenți înscriși			Total studenți	Absolvenți
	Definitivi și agregati	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total	Cetățeni români		Cetățeni străini		
				Studenți	Studente	Studenți		
1919/1920	7		7	256			256	
1920/1921	6	3	9	268			268	
1921/1922	12		12	401	1		402	
1922/1923	11	1	12	442	1		443	
1923/1924	8	4	12	457			457	
1924/1925	8	4	12	778			778	
1925/1926	6	4	10	650	2		652	
1926/1927	8	1	9	1010	2		1012	41
1927/1928	9	1	10	1207	7		1214	6
1928/1929	9	1	10	1111	5		1116	
1929/1930	10	1	11	1170	23		1193	
1930/1931	8	2	10	1313	89	10	1412	
1931/1932	10		10	806	51	8 ¹²	865	
1932/1933	10		10	745	106	6	857	
1933/1934	11	2	13	1190	10	8	1208	105
1934/1935	11	3	14	1307	6	6	1319	144
1935/1936			14					
1936/1937			14					
1937/1938	10	7	14	826	21	5	852	83

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940, Institutul Național de Statistică.

În anul universitar 1919-1920, conform Tabelului 3.40, existau șapte cadre didactice care asigurau pregătirea a 256 de studenți, pentru ca în anul 1934-1935 să existe 14 cadre didactice care asigurau pregătirea a 1.319 studenți. După două perioade pentru care nu deținem date certe, rezultă că în 1937-1938 existau 14 cadre didactice și 852 studenți aflați în pregătire.

Facultatea de Teologie din Iași și Cernăuți. Am considerat în acest subpunct Facultatea de Teologie din Iași și Cernăuți întrucât aceasta era comună celor două provincii, celor două orașe, Iași și Cernăuți, sediul fiind la Iași, dar pregătirea pastorilor fiind făcută în universitatea din capitala de atunci a Moldovei. Astfel, la Iași, în 1921, existau opt cadre didactice cu 116 studenți (a se vedea din tabelul 3.41), iar la Facultatea de Teologie din Cernăuți, exista un număr sporit de cadre didactice în 1925-1926, și anume zece, respectiv 150 de studenți.

Tabelul 3.41

Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Teologie din Iași în perioada 1919-1920

Anul	Total personal didactic	Studenți	Raport studenți/personal didactic
1919/1920	9	80	9
1920/1921	8	116	15

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940, Institutul Național de Statistică.

Treptat numărul a crescut. În 1935, la Cernăuți putem vorbi de șapte cadre didactice care asigurau pregătirea pentru 1.313 studenți.

¹² Din care o studentă.

Tabelul 3.42

**Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Teologie din Cernăuți
în perioada 1923-1937**

Anul	Personal didactic			Studenți înscriși			Total studenți	Absolvenți
	Definitivi și agregați	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total	Cetățeni români		Cetățeni străini studenți		
				Studenți	Studente			
1923/1924	5	2	7	125			125	
1924/1925	5	2	7	160		1	161	
1925/1926	7	3	10	150			150	
1926/1927	6	2	8	138			138	12
1927/1928	6	1	7	153			153	30
1928/1929	7		7	214			214	
1929/1930	8		8	380			380	
1930/1931	7	1	8	501	10		511	
1931/1932	8		8	765	16	2	783	
1932/1933	8		8	1095	22		1117	
1933/1934	7		7	1190	10	3	1203	104
1934/1935	7		7	1307	6		1313	151
1937/1938	10	0	10	1208	9	4		302

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940, Institutul Național de Statistică

Facultatea de Teologie din Chișinău a înregistrat următoarea situație: în 1926-1927 existau 14 cadre didactice, care au asigurat pregătirea a 568 de studenți. Numărul cadrelor didactice a crescut treptat, până la 18 în 1937-1938, care au asigurat pregătirea a 418 studenți. În tabelul 3.43 sunt prezentate datele privind această instituție.

Tabelul 3.43

Facultatea de Teologie din Chișinău în perioada 1926-1937

Anul	Personal didactic			Studenti înscriși			Total studenti	Absol- venți
	Definitivi și agregați	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total	Cetățeni români		Cetățeni străini Studenti		
				Studenti	Studente			
1926/1927	-	14	14	525	43	-	568	-
1927/1928	14	4	18	542	9	-	551	-
1928/1929	14	4	18	440	6	-	446	-
1929/1930	14	4	18	360	11	-	371	-
1930/1931	15	3	18	344	10	-	354	-
1931/1932	15	3	18	334	8	-	342	-
1932/1933	14	3	17	462	10	-	472	-
1933/1934	14	3	17	444	6	2	452	58
1934/1935	14	3	17	412	10	2	424	72
1937/1938	14	4	18	410	6	2	418	99

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940, Institutul Național de Statistică.

3.3.8. Academii de Înalte Studii Comerciale și Industriale: din București și din Cluj

Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București s-a înființat în anul 1913. În primul an au existat 11 cadre didactice, care au asigurat pregătirea a 698 de studenți. Acesta a fost un număr bun, de început, când toți cei doritori s-au orientat către pregătirea în această instituție. În anul 1918-1919 existau 10 cadre didactice care au asigurat pregătirea a 413 studenți. În continuare, numărul cadrelor didactice a crescut, dar perioada pentru care avem date complete este 1937-1938, respectiv 45 de cadre didactice care au asigurat pregătirea a 2.612 studenți.

Tabelul 3.44

Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Academiei de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București în perioada 1918-1937

Anul	Personal didactic			Studenți înscriși cetățeni români		Total studenți	Absolvenți
	Definitivi și agregati	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total personal didactic	Studenți	Studente		
1918/1919	7	3	10	413		413	56
1919/1920	7	8	15	503		503	51
1920/1921	16	5	21	485		485	47
1921/1922	20	11	31	676		676	81
1922/1923	21	11	32	751		751	39
1923/1924	21	14	35	698		698	63
1924/1925	21	11	32	898		898	89
1925/1926	21	16	37	1039		1039	73
1926/1927	22	17	39	1349		1349	97
1927/1928	21	21	42	1794		1794	217
1928/1929	20	21	41	2069	436	2505	228
1929/1930	24	20	44	2088	493	2681	235
1930/1931	23	22	45	2338	743	3088	293
1931/1932	23	27	50	2429	822	3251	226
1932/1933	24	27	51	2992	949	3941	210
1933/1934	25	27	52	2639	916	3555	329
1934/1935	26	27	53	2751	913	3766	367
1935/1936	31	23	54	-	-	3860	410
1936/1937	31	26	57	-	-	3933	486
1937/1938	21	24	45	2065	547	2612	343
1938/1939	31	26	57	-	-	3598	633
1939/40	31	11	54	-	-	3317	623

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940, 1960. Institutul Național de Statistică, Registre interne ASE.

Și până în acest an evoluția a fost crescătoare, cu oscilațiile pe care timpul și vremurile le-au impus.

De asemenea, în Figura 3.17, am prezentat grafic modul în care a evoluat numărul de studenți înmatriculați și al absolvenților la Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București. Constatăm că numărul studenților a fost mai ridicat dar, ulterior, numărul absolvenților cu diplome de finalizare a fost destul de mic.

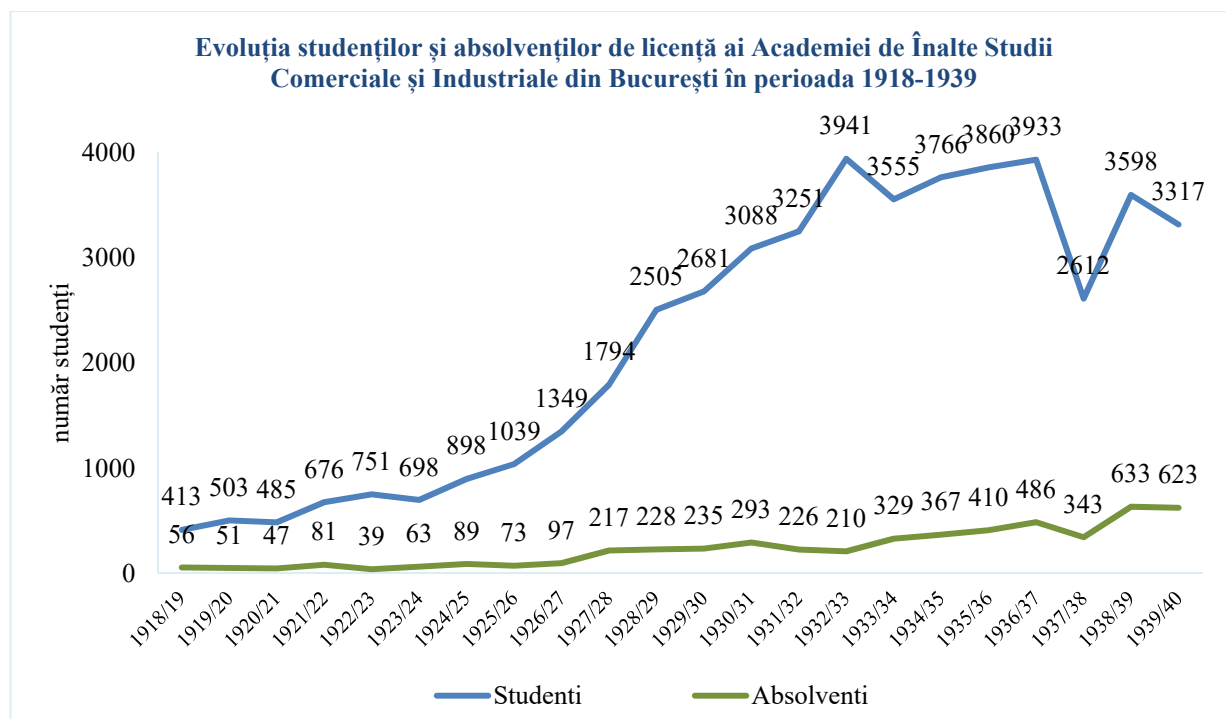


Figura 3.17. Evoluția studenților înmatriculați și a absolvenților de licență ai Academiei de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București în perioada 1918-1939

Un alt element interesant privind această instituție se referă la faptul că numărul studenților înscriși la Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București pe naționalități a avut o oarecare structură, an de an, crescând numărul minorităților.

Tabelul 3.45

Numărul studenților înscriși la Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București pe naționalități, în anul școlar 1933/1934

Naționalitate	Anul					
	1925/1926	1926/1927	1927/1928	1928/1929	1929/1930	1933/1934
Români	973	1.255	1.772	2.400	2.454	3.484
Evrei	40	56	33	41	46	16
Bulgari	7	6	1	7	7	11
Unguri	6	6	4	11	13	7
Germani	1	4	5	4	12	4
Ruși	6	6	2			
Italiani	3	3	8	11	10	6
Greci	2	7	7	9	12	9
Armeni	2	3	3	4	6	4
Turci	-	2	3	3	2	

Sursa: Anuarul Statistic al României 1928, p. 454, 1935-1936, p. 430.

În Tabelul 3.45 prezentăm această situație. Reținem doar faptul că numărul românilor a crescut de la 973 de cursanți, în 1925-1926, la 3.484 studenți în 1933-1934. Dintre naționalități, cea mai activă a fost cea a evreilor care, în perioada din 1925 până în 1929-1930, a înregistrat un număr cuprins între 56 și 46 de studenți. Întâlnim aici și alte naționalități, cum sunt cea bulgară, italiană, greacă, armeană și turcă.

Datele sunt preluate din Anuarul Statistic al României 1928 și altele, care au fost prelucrate de autori.

Tabelul 3.46

Numărul studenților înscriși și absolvenți la Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București pe ani de studiu, în perioada 1918-1933

Anul școlar	An preparator	Anul de studiu			Total	Absolvenți licențiați	Înscriși la doctorat
		I	II	III			
1918/1919		309	49	54	412	56	-
1919/1920		340	106	57	503	51	-
1920/1921		284	117	84	485	47	-
1921/1922		444	112	110	676	81	-
1922/1923		466	191	94	751	39	10
1923/1924		320	229	149	698	63	49
1924/1925		495	214	189	898	89	10
1925/1926		529	332	178	1039	73	20
1926/1927		883	229	237	1349	97	13
1927/1928		960	409	425	1794	217	28
1928/1929		1475	482	548	2505	228	30
1929/1930		1428	520	633	2581	235	32
1930/1931	1228	796	326	738	3088	293	57
1931/1932	1155	927	595	574	3251	226	-
1932/1933	1332	1137	630	842	3941	210	55
1933/1934	701	1044	787	1023	3555	329	76
1934/1935	-	-	-	-	3766	367	-
1935/1936	-	-	-	-	3860	410	-

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940, Institutul Național de Statistică.

În Tabelul 3.46 am reliefat numărul studenților înscriși și al absolvenților la Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București pe ani de studiu, 1918-1919 și 1933-1934. Constatăm că în 1918-1919 existau 309 studenți în anul I, 49 în anul II și 54 în anul III, cu un total de 412 studenți. În anul 1933-1934 existau 1.044 în anul I, 787 în anul II și 1.023 în anul III. Această evoluție relevă un flux de înscrieri care se va mai diminua pe parcurs ca urmare a retragerilor sau nepromovării examenelor.

Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din Cluj a avut o evoluție mai puțin spectaculoasă comparativ cu aceeași instituție din București.

Tabelul 3.47

Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Academiei de Înalte Studii Comerciale și Industriale din Cluj în perioada 1924-1937

Anul	Personal didactic			Studenți înscriși cetățeni români		Total studenți	Absolvenți licență
	Definitivi și agregați	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total	Studenți	Studente		
1927/1928	-	-	24	203	60	263	47
1928/1929	-	-	-	-	-	-	46
1929/1930	-	-	-	-	-	-	45
1930/1931	-	-	-	-	-	-	65
1931/1932	-	-	-	-	-	-	42
1932/1933	-	-	-	-	-	-	41
1933/1934	20	6	26	492	137	629	71
1934/1935	20	6	26	793	138	931	66
1937/1938	20	8	28	750	85	835	108

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940.

Astfel, în anul universitar 1934-1935, pe care îl considerăm an de vârf, au existat 26 de cadre didactice, care au predat la 931 de studenți, asigurând un număr de 36 studenți pe un cadru didactic. În acest an universitar s-au înregistrat 66 de licențiați.

Tabelul 3.48
Numărul studenților înscriși la Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din Cluj pe naționalități, în anul școlar 1933/1934

Naționalitate	Anul de studiu				Total	Pondere %
	An preparator	I	II	III		
Români	207	85	90	85	467	74,24
Unguri	37	18	20	15	90	14,31
Germani	11	5	5	6	27	4,29
Evrei	24	7	8	1	40	6,36
Alții	2		1	2	5	0,79
Total	281	115	124	109	629	100,00

Sursa: Anuarul Statistic al României 1934, p. 431.

În Tabelul 3.48 relevăm numărul de studenți înscriși la Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din Cluj, pe naționalități, ținând seama și de faptul că în această regiune existau încă o serie de naționalități, cum ar fi cea maghiară și germană. În anul universitar 1933-1934 existau pe ani de studii 85, 90, respectiv 85 de studenți români. Numărul maghiarilor a fost de 18 în anul I, 20 în anul II și 15 în anul III. Numărul total al germanilor a fost de 27, iar al evreilor de 40, inclusiv în an pregătitor. În total, la Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din Cluj studiază 629 de studenți, dintre care 115 în anul I, 124 în anul II și 109 în anul III (diferența o reprezintă studenții din anul pregătitor).

3.3.9. Academii de Înalte Studii Agronomice din București și Cluj. Facultatea de Științe Agronomice din Chișinău

Tabelul 3.49
Numărul de cadre didactice și studenți din învățământul superior agricol în perioada 1919-1937

Anul	Total personal didactic			Total studenți înscriși			Raportul studenți/ cadre didactice		
	București	Cluj	Chișinău	București	Cluj	Chișinău	București	Cluj	Chișinău
1919/1920				96					
1920/1921				46					
1921/1922				44					
1922/1923				66					
1923/1924				50					
1924/1925				47					
1925/1926	22	22		37	73		2	3	
1926/1927	24	22		35	70		1	3	
1927/1928	24	21		79	102		3	5	
1928/1929	25	21		118	131		5	6	
1929/1930	23	20		211	157		9	8	
1930/1931	23	20		304	157		13	8	
1931/1932	22	20		400	184		18	9	
1932/1933	21	23		412	216		20	9	
1933/1934	20	42		430	331		22	8	
1934/1935	47	42	17	384	333	450	8	8	26
1937/1938	51	41	35	404	326	272	8	8	8

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940.

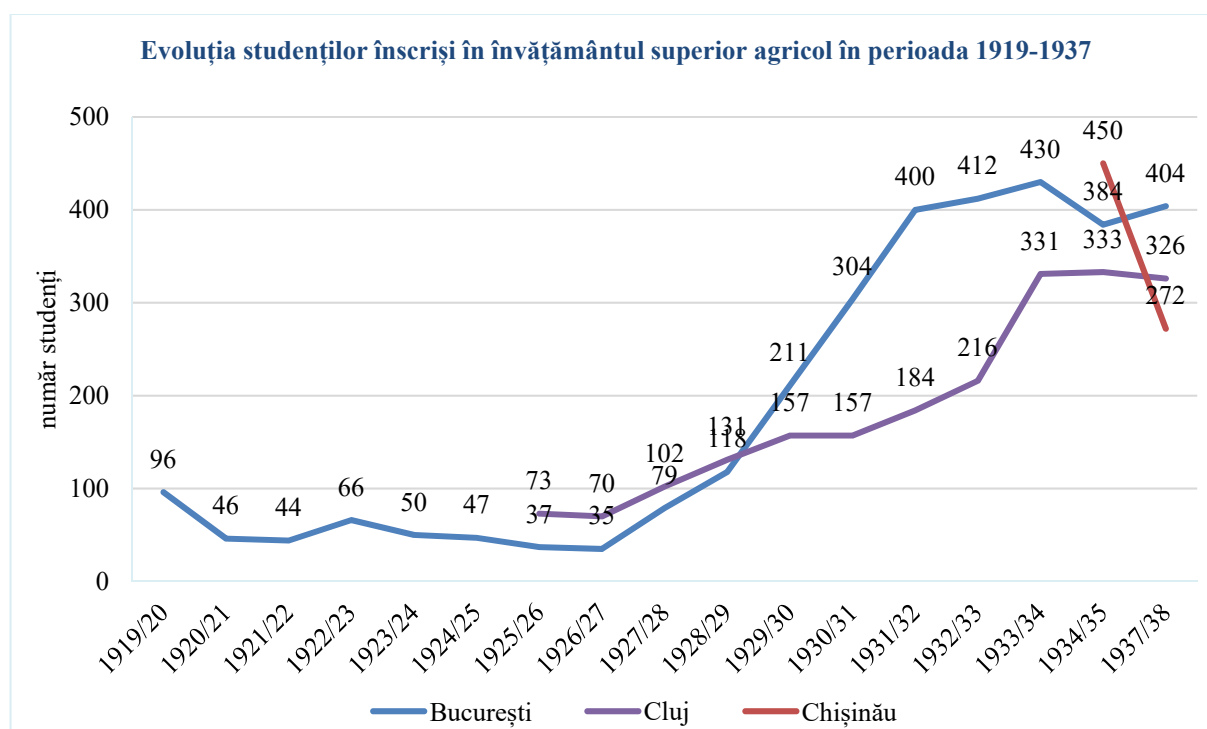


Figura 3.18. Evoluția studenților înscriși în învățământul superior agricol în perioada 1918-1937

Academia de Înalte Studii Agronomice din București. Putem preciza că în 1925-1926 erau 22 de profesori care asigurau pregătirea la 37 de studenți. În 1937-1938 numărul cadrelor didactice a crescut la 51, iar al studenților înscriși la 404, dintre care 20 erau studenți străini.

Tabelul 3.50

Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Academiei de Înalte Studii Agronomice din București în perioada 1925-1937

Anul	Personal didactic			Studenți înscriși			Total studenți	Absolvenți
	Definitivi și agregati	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total	Cetățeni români Studenți	Cetățeni străini Studenți	Cetățeni români Studenți		
1918/1919	-	-	-	-	-	-	-	8
1919/1920	-	-	-	96	-	-	96	6
1920/1921	-	-	-	46	-	-	46	9
1921/1922	-	-	-	44	-	-	44	16
1922/1923	-	-	-	66	-	-	66	6
1923/1924	-	-	-	50	-	-	50	5
1924/1925	-	-	-	47	-	-	47	9
1925/1926	15	7	22	37	-	-	37	12
1926/1927	17	7	24	35	-	-	35	8
1927/1928	17	7	24	79	-	-	79	6
1928/1929	18	7	25	118	-	-	118	9
1929/1930	17	6	23	211	-	-	211	7
1930/1931	17	6	23	304	-	-	304	18
1931/1932	16	6	22	400	-	-	400	38
1932/1933	16	5	21	412	-	-	412	17
1933/1934	15	5	20	383	45	2	430	31
1934/1935	16	31	47	327	46	11	384	36
1937/1938	15	36	51	350	34	20	404	12

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940, Institutul Național de Statistică.

Academia de Înalte Studii Agronomice din Cluj. Numărul cadrelor didactice, al studenților și cel al studenților absolvenți ai Academiei de Înalte Studii Agronomice din Cluj sunt prezentate în Tabelul 3.51.

Tabelul 3.51
Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Academiei de Înalte Studii Agronomice din Cluj
în perioada 1925-1937

Anul	Personal didactic			Studenți înscriși		Total studenți	Absolvenți
	Definitivi și agregati	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total	Cetățeni români			
				Studenți	Studente		
1925/1926	14	8	22	73		73	9
1926/1927	14	8	22	68	2	70	20
1927/1928	13	8	21	101	1	102	15
1928/1929	13	8	21	128	3	131	14
1929/1930	12	8	20	153	4	157	15
1930/1931	12	8	20	149	8	157	19
1931/1932	12	8	20	170	14	184	20
1932/1933	15	8	23	200	16	216	5
1933/1934	12	30	42	305	26	331	26
1934/1935	12	30	42	310	23	333	35
1937/1938	14	27	41	309	17	326	57

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940, Institutul Național de Statistică.

În anul 1926-1927 erau 22 de cadre didactice, care asigurau pregătirea a 70 de studenți ajungând, în 1937-1938, la 41 de cadre didactice, care asigurau pregătirea a 326 de studenți.

Facultatea de Științe Agronomice din Chișinău a avut o activitate interesantă, dispunând în 1934-1935 de 17 cadre didactice și 450 studenți înscriși, ajungând în 1937-1938 la un număr de 35 de cadre didactice și 272 de studenți.

Tabelul 3.52
Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Facultății de Științe Agronomice din Chișinău
în perioada 1934-1937

Anul	Personal didactic			Studenți înscriși				Total studenți	Absolvenți
	Definitivi și agregati	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total	Cetățeni români		Cetățeni străini			
				Studenți	Studente	Studenți	Studente		
1934/1935	4	13	17	384	66			450	28
1937/1938	8	27	35	239	31	1	1	272	136

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1935 și 1936, 1939-1940, Institutul Național de Statistică.

3.3.10. Academia de Arhitectură din București

Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Academiei de Arhitectură din București pe perioada 1924-1938 este prezentat în Tabelul 3.53.

Tabelul 3.53

**Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Academiei de Arhitectură din București
în perioada 1924-1937**

Anul	Personal didactic			Studenți înscriși				Total studenți	Absolvenți
	Definitivi și agregati	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total	Cetățeni Români		Cetățeni Străini			
				Studenți	Studente	Studenți	Studente		
1924/1925	:	:	18	83	11	:	:	94	15
1925/1926	:	:	18	89	12	:	:	101	10
1926/1927	:	:	18	104	14	:	:	118	12
1927/1928	:	:	19	128	16	:	:	144	20
1928/1929	:	:	19	164	18	:	:	182	20
1929/1930	:	:	22	207	16	:	:	223	15
1930/1931	:	:	22	199	23	:	:	222	11
1931/1932	:	:	19	208	34	:	:	242	9
1932/1933	:	:	19	257	36	:	:	293	13
1933/1934	19	4	23	260	42	11	1	314	6
1934/1935	18	3	21	246	46	9		301	29
1937/1938	12	7	19	177	40	9	2	228	24

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940, Institutul Național de Statistică.

Pe baza acestui tabel, deși nu avem date privind structura cadrelor didactice, precizăm că în 1924-1925 existau 18 cadre didactice care asigurau pregătirea unui număr de 94 de studenți, ajungând în 1937-1938 la 19 cadre didactice, care asigurau pregătirea unui număr de 228 de studenți. Cu trei ani înainte (1934-1935), la un număr de 21 de cadre didactice existau 301 studenți.

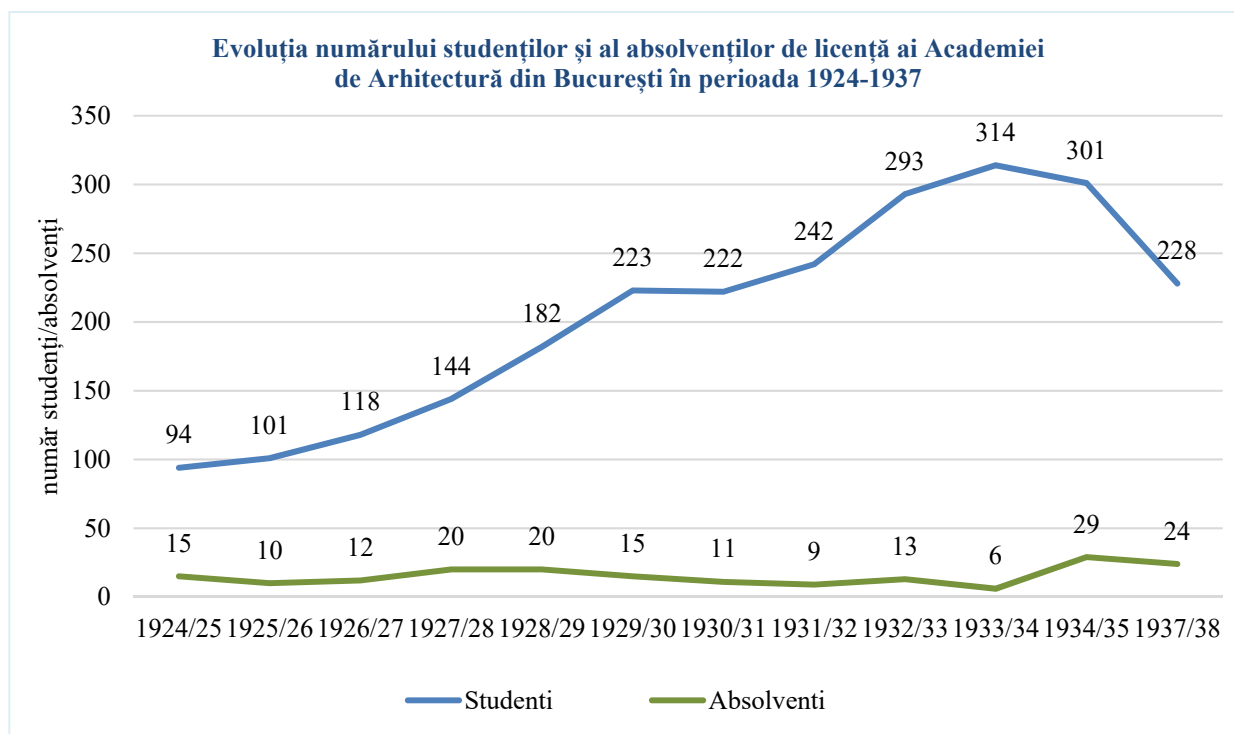


Figura 3.19. Evoluția numărului studenților și al absolvenților de licență ai Academiei de Arhitectură din București în perioada 1924-1937

3.3.11. Școala de Conducători, Desenatori și Arhitectură din București

În 1933-1934 existau 23 cadre didactice care au pregătit un număr redus de studenți.

Tabelul 3.54

Numărul de cadre didactice, studenți, absolvenți ai Școlii de Conducători, Desenatori și Arhitectură din București în perioada 1924-1934

Anul	Personal didactic*			Studenti înscriși				Total studenti	Absol- venți
	Definitivi și agregati	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total	Cetățeni români		Cetățeni străini			
				Stu- denți	Stu- dente	Studenti	Studente		
1924/1925	:	:	18	:	:	18	:	:	2
1925/1926	:	:	18	:	:	18	:	:	0
1926/1927	:	:	18	:	:	18	:	:	1
1927/1928	:	:	19	:	:	19	:	:	16
1928/1929	:	:	19	:	:	19	:	:	3
1929/1930	:	:	22	:	:	22	:	:	6
1930/1931	:	:	22	:	:	22	:	:	4
1931/1932	:	:	19	:	:	19	:	:	1
1932/1933	:	:	19	:	:	19	:	:	6
1933/1934	19	4	23	19	4	23	19	65	10
1934/1935	18	3	21	18	3	21	18	60	1

Notă:* Funcționează aceiași profesori de la școala superioară de arhitectură.

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940, Institutul Național de Statistică.

3.3.12. Academile de Muzică și Artă Dramatică: din București, din Iași, din Cluj. Conservatoriul din Cernăuți

Tabelul 3.55 cuprinde situația numărului de cadre, studenți, absolvenți ai Academiei de Muzică și Artă Dramatică din București.

Tabelul 3.55

Numărul de cadre didactice, studenți, absolvenți ai Academiei de Muzică și Artă Dramatică/Conservatoriul de Muzică și Declamație din București în perioada 1918-1938

Anul	Personal didactic			Studentenți înscriși				Total studentenți	Absol- venți
	Definitivi și agregați	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total	Cetățeni români		Cetățeni străini			
				Stu- denți	Stu- dente	Stu- denți	Stu- dente		
1918/1919	28	13	41	292	481	:	:	773	
1919/1920			34	330	317	:	:	647	
1920/1921	22	10	32			:	:	:	
1933/1934	37	5	42	285	282	:	:	567	40
1934/1935	37	3	40	332	277	:	:	609	61
1937/1938	31	16	47	401	242	5	2	650	57

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940, Institutul Național de Statistică.

Academia de Muzică și Artă Dramatică din București are ca an de început 1918-1919. Pentru acest segment de timp a beneficiat de 41 de cadre didactice, care au asigurat pregătirea a 773 de studenți specializați în muzică și artă dramatică. Evoluția până în 1938 a fost constantă în sensul că în anul de dinaintea conflagrației existau 47 de cadre didactice, dintre care 31 cu normă de bază, iar ceilalți suplinitori, conferențieri, docenți, asistenți. Aceștia pregăteau 650 de studenți care asigurau un raport de 14 studenți la un cadru didactic, iar numărul absolvenților a fost de doar 57.

Academia de Muzică și Artă Dramatică din Iași. Iașiul era cea de a doua instituție în domeniul muzicii și artei dramatice și, în perioada dintre 1918-1919 până în 1938, evoluția a fost constantă. În anul universitar 1918-1919 existau 18 de cadre didactice, care au asigurat pregătirea a 426 de studenți. Cifrele au rămas constante și în anul 1937-1938, numărul cadrelor didactice a sporit la 23, toate fiind încadrate la această academie și asigurând pregătirea a 412 studenți, adică 18 studenți care reveneau la un cadru didactic, dintre care 23 au și promovat examenul de absolvire.

Tabelul 3.56

**Numărul de cadre didactice, studenți, absolvenți ai Academiei de Muzică și Artă Dramatică din Iași
în perioada 1918-1938**

Anul	Personal didactic			Studenți înscriși cetățeni români		Total studenți	Absolvenți
	Definitivi și agregati	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total personal didactic	Studenți	Studente		
1918/1919	11	7	18	234	192	426	:
1919/1920	14	5	19				:
1920/1921	14	5	19	173	120	293	:
1933/1934	19	3	22	268	200	468	25
1934/1935	20	2	22	269	174	443	44
1937/1938	23		23	258	154	412	23

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940, Institutul Național de Statistică.

Academia de Muzică și Artă Dramatică din Cluj și-a desfășurat activitatea într-un mod continuu, înregistrând în anul 1937-1938 următoarele cifre, respectiv 29 de cadre didactice, dintre care 21 cu contract cu normă de bază și opt suplinitori. Aceștia asigurau pregătirea a 226 de studenți. În aceste condiții, la un cadru didactic reveneau opt studenți, iar dintre aceștia 23 au fost absolvenți.

Tabelul 3.57

**Numărul de cadre didactice, studenți, absolvenți ai Academiei de Muzică și Artă Dramatică din Cluj
în perioada 1933-1937**

Anul	Personal didactic			Studenți înscriși				Total studenți	Absolvenți
	Definitivi și agregati	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total	Cetățeni români		Cetățeni străini			
				Studenți	Stu- dente	Studenți	Stu- dente		
1933/1934	20	4	24	125	101		2	228	25
1934/1935	20	5	25	143	94		1	238	23
1937/1938	21	8	29	137	88		1	226	23

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1935 și 1936, 1939-1940, Institutul Național de Statistică.

Conservatorul de Muzică și Artă Dramatică din Cernăuți. Cernăuți a continuat să fie unul dintre centrele universitare care înglobau și un conservator de muzică și de artă dramatică. Nu avem prea multe date întrucât anuarele statistice ale României din 1935, 1936, 1939-1940 ne-au dat prea puține posibilități de a extrage date, dar am putut, totuși, lua ca referință anul 1933 care s-a caracterizat prin următorii indicatori: 13 cadre didactice care asigurau pregătirea a 219 studenți, așa încât raportul studenți/personal didactic era de 17, iar dintre aceștia, în anul respectiv, 22 și-au văzut încununat efortul prin promovarea examenului final.

Tabelul 3.58

Numărul de cadre didactice, studenți, absolvenți ai Conservatorului de Muzică și Artă Dramatică din Cernăuți în perioada 1933-1934

Anul	Personal didactic			Studenți români		Total studenți	Raport studenți/personal didactic	Absolvenți
	Definitivi și agregati	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total	Studenți	Studente			
1933/1934	9	4	13	107	112	219	17	22

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1935 și 1936, 1939-1940. Institutul Național de Statistică.

3.3.13. Academii de Arte Frumoase/Școli de Belle Arte: din București, din Iași și din Timișoara

Academia de Arte Frumoase/Școala de Belle Arte din București. Școala de Arte Frumoase, Belle Arte, a avut o activitate continuă reușind să atragă un număr de studenți la Academia de Arte Frumoase din București, care s-au pregătit și au obținut apoi rezultate notabile în istoria timpului, având în vedere că exista puțină preocupare în acest sens. Astfel, în 1918-1919 existau 12 cadre didactice care au pregătit 91 de studenți, revenind opt studenți la un cadru didactic. În anul 1937-1938, numărul de cadre didactice a rămas același, dar au pregătit 236 de studenți, ceea ce înseamnă aproximativ 20 studenți la un cadru didactic, iar în ceea ce privește promovabilitatea, dintre aceștia 56 au absolvit cursurile în acest an.

Tabelul 3.59

Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Academiei de Arte Frumoase/Școala de Belle-Arte din București în perioada 1918-1937

Anul	Personal didactic			Studenți Înscriși				Total studenți	Absolvenți
	Definitivi și agregați	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total	Cetățeni români		Cetățeni străini			
				Studenți	Studente	Studenți	Studente		
1918/1919	10	2	12	35	47	4	5	91	
1920/1921	10	2	12	62	81	2		145	
1933/1934	13	7	20	118	176	2		296	63
1934/1935	13	1	14	101	161	1		263	31
1937/1938	8	4	12	108	127		1	236	56

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940, Institutul Național de Statistică.

Academia de Arte Frumoase, Școala de Belle Arte din Iași. A doua academie de arte frumoase exista la Iași, oraș cu mare tradiție în domeniul artelor.

Tabelul 3.60

Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Academiei de Arte Frumoase/Școala de Belle-Arte din Iași în perioada 1918-1938

Anul	Personal didactic			Studenți înscriși				Total studenți	Absolvenți
	Definitivi și agregati	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total	Cetățeni români		Cetățeni străini			
				Studenți	Studente	Studenți	Studente		
1918/1919	5	3	8	21	12	3	1	37	
1920/1921	6	2	8	21	7	3	1	32	
1933/1934	8		8	50	71			121	22
1934/1935	8		8	44	71			115	8
1937/1938	7	1	8	43	56			99	12

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940, Institutul Național de Statistică.

În Tabelul 3.60 este precizat numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Academiei de Arte Frumoase, Școala de Belle Arte din Iași. În anul universitar 1918-1919 existau opt cadre didactice, care au pregătit 37 de studenți, dintre care patru studenți străini. În anul 1937-1938, numărul de cadre didactice era tot de opt, dar au pregătit 99 de studenți, revenind cam 12 studenți pe un cadru didactic, 12 dintre aceștia absolvind cursurile în acest an.

Academia de Arte Frumoase, Școala de Belle Arte din Timișoara. Numărul de cadre didactice studenți și absolvenți ai Academiei de Arte Frumoase, Școala de Belle Arte din Timișoara este precizat în tabelul 3.61.

Tabelul 3.61

Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Academiei de Arte Frumoase/Școala de Belle-Arte din Timișoara în perioada 1922-1937

Anul	Personal didactic			Studenti înscriși				Total studenti	Absol- venți
	Definitivi și agregați	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total	Cetățeni români		Cetățeni străini			
				Stu- denți	Stu- dente	Stu- denți	Stu- dente		
1933/1934		9	9	26	35	2		63	8
1934/1935		9	9	33	28	2	1	64	7
1937/1938	7		7	24	23		2	49	11

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1935 și 1936, 1939-1940. Institutul Național de Statistică.

Luăm în discuție doar anul 1937-1938 deoarece pentru perioadele anterioare, în ciuda eforturilor, nu am găsit în anuarele statistice prea multe date. Astfel, în anul la care m-am referit existau șapte cadre didactice care au pregătit 49 de studenți, dintre care doi studenți străini. Reveneau șapte studenți la un cadru didactic. Dintre studenții menționați a fi cuprinși în școala de Belle Arte din Timișoara, 11 au absolvit facultatea în anul 1938.

3.3.14. Școlile de Politehnică: din București și din Timișoara

Cursanții doritori pentru o școală tehnică, aveau două opțiuni ca locație: București și Timișoara.

Tabelul 3.62

Numărul de cadre didactice și studenți ai Școlii Politehnice din București și din Timișoara în perioada 1923-1937

Anul	Total personal didactic		Total studenți înscriși		Raportul studenți/cadre didactice	
	București	Timișoara	București	Timișoara	București	Timișoara
1923/1924	271	34	776	338	3	10
1924/1925	291	42	869	324	3	8
1925/1926	288	45	887	305	3	7
1926/1927	129	47	822	328	6	7
1927/1928	135	56	857	397	6	7
1928/1929	123	57	948	406	8	7
1929/1930	142	57	1240	408	9	7
1930/1931	136	69	1028	415	8	6
1931/1932	157	62	913	357	6	6
1932/1933	134	57	1142	394	9	7
1933/1934	157	64	1153	431	7	7
1934/1935	159	64	1601	541	10	8
1937/1938	165	67	1983	407	12	6

Nota: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1935 și 1936, 1939-1940, Institutul Național de Statistică.

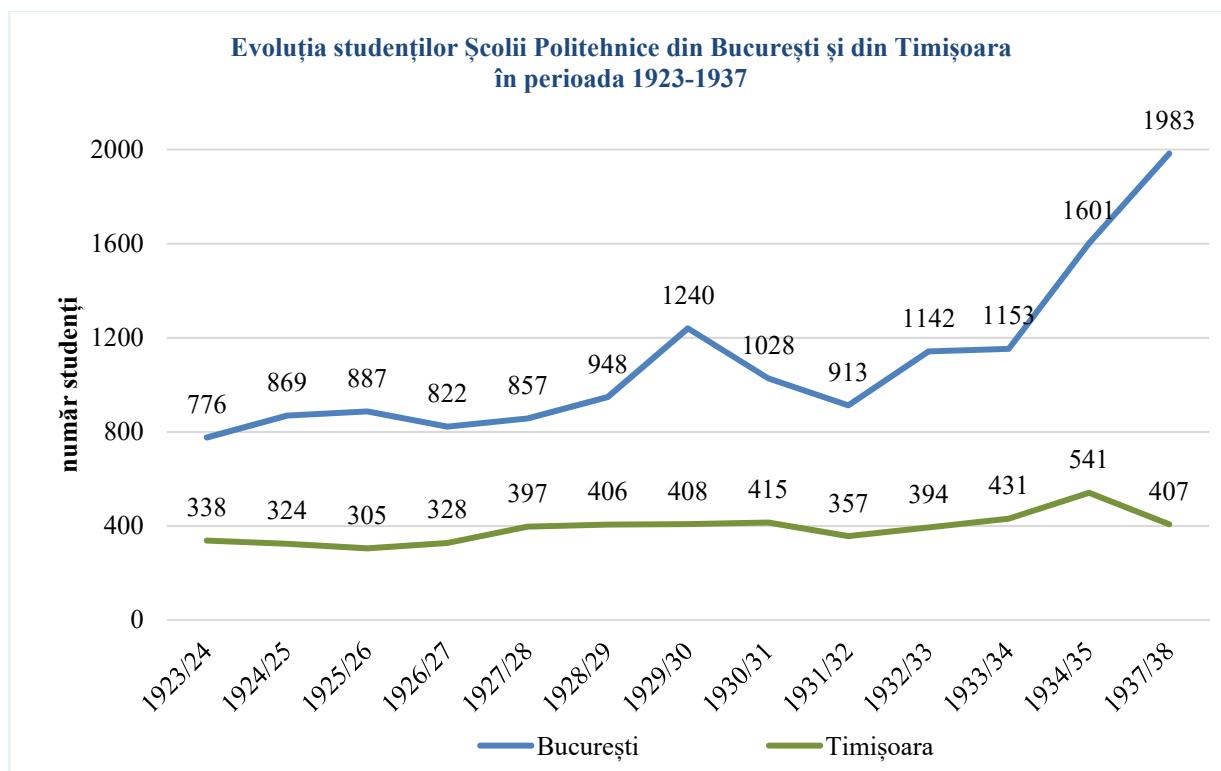


Figura 3.20. Evoluția studenților Școlii Politehnice din București și din Timișoara în perioada 1923-1937

Școala Politehnică din București a fost una dintre cele mai explozive, ca evoluție, instituții de învățământ superior din România.

Anul 1920 este momentul transformării fostei *Școli Naționale de Poduri și Șosele* în *Școala Politehnică din București*.¹³ Dorim să prezentăm cititorului o mică incursiune în apariția și dezvoltarea Școlii Naționale de Poduri și Șosele, respectiv al Școlii Politehnice. Școala Națională de Poduri și Șosele s-a deschis în ianuarie 1851 când i s-a conferit și gradul de „Facultate” fiind complet separată de învățământul gimnazial deși funcționa în incinta colegiului Sf. Sava din București. Facultatea avea trei secții: *Topografie, Inginerie de poduri și șosele* și *Arhitectură*.

Însă la 10 iunie 1920 Regele Ferdinand a semnat Decretul-lege nr. 2521 pentru „înființarea și organizarea școlilor politehnice din România”. La Art. 1 din capitolul I se arată că „Școlile Politehnice sunt institute de învățământ tehnic superior asemănate ca grad de cultură universităților”, iar în Art. 2: „Prima școală politehnică se înființează prin completarea și transformarea actualei Școli Naționale de Poduri și Șosele care va deveni *Școala Politehnică din București*...”¹⁴. Forul titular guvernamental era Ministerul Lucrărilor Publice. În structura sa, școala avut la început cinci secțiuni: 1. Construcții; 2. Electrotehnica; 3. Mine și metalurgie; 4. Industrie; 5. Silvicultură.

¹³ „Școala Politehnică, provenită din transformarea Școlii Naționale de Poduri și Șosele, ale cărei rezultate fuseseră dintre cele mai frumoase, a păstrat, și prin legea de organizare și prin măsurile de ordine interioară, în linii generale, principiile în virtutea cărora funcționase timp de 40 de ani vechea școală” – N. Vasilescu-Karpen în anul 1931.

¹⁴ Sursa: Mihai Fătu „Istoria Universității Tehnice de Construcții București 1818-1998” Ed. Universitatea Tehnică de Construcții București, București 1998.

Tabelul 3.63

Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Școlii Politehnice din București în perioada 1923-1937

Anul	Personal didactic			Studenți înscriși				Total studenți	Absolvenți
	Definitivi și agregati	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total	Cetățeni români	Cetățeni străini	Cetățeni români	Cetățeni străini		
1923/1924			271	762	14			776	
1924/1925			291	856	13			869	133
1925/1926			288	879	8			887	131
1926/1927			129	818	4			822	87
1927/1928			135	855	2			857	332
1928/1929			123	943	5			948	157
1929/1930			142	1235	5			1240	119
1930/1931			136	1023	5			1028	106
1931/1932			157	903	10			913	126
1932/1933			134	1132	10			1142	144
1933/1934	30	127	157	1126	14	13		1153	138
1934/1935	29	130	159	1550	30	20	1	1601	92
1937/1938	31	134	165	1862	76	44	1	1983	141

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940, Institutul Național de Statistică.

În Tabelul 3.63 prezentăm modul în care a evoluat numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Școlii Politehnice din București până în anul 1938. În anul universitar 1924-1925 existau 291 cadre didactice, care au asigurat pregătirea unui număr de 869 de studenți. Dintre aceștia, la finalul anului universitar, 133 au absolvit cursurile acestei școli politehnice, Universitatea „Politehnica” de astăzi. În anul universitar 1937-1938, numărul de cadre didactice era de 165 și acestea asigurau pregătirea a 1.983 de studenți, dintre care 45 erau studenți străini. Aceștia studiau la principalele specializări în domeniul mecanicii, construcțiilor etc. Dintre aceștia, 141 studenți au terminat cursurile în anul 1938.

Școala de politehnică din București se absolvea foarte greu. Majoritatea studenților absolveau după 6-7 ani și chiar 10 ani școala. Acest fapt poate fi argumentat prin faptul că elevul se specializa nu în timpul școlarizării, ci după, prin participarea nemijlocită la lucrările practice pe șantiere unde și când primea cunoștințele necesare exigențelor profesiei de inginer-diplomat.

Lucrarea *Istoria Universității Tehnice de Construcții București 1818-1998* realizată de prof. univ. dr. Mihai Fătu ne prezintă o statistică foarte interesantă privind numărul de studenți de la secțiunea Construcții în perioada 1920-1930 (Tabelul 3.64).

Tabelul 3.64

Numărul de studenți și diplome conferite la Secțiunea Construcții, Școlii Politehnice din București în perioada 1920-1930

Anul	Numărul de studenți	Promoția	Numărul de diplome conferite
1920/1921	90	-	-
1921/1922	127	1922	14
1922/1923	154	1923	9
1923/1924	191	1924	7
1924/1925	224	1925	7
1925/1926	294	1926	12
1926/1927	253	1927	10
1927/1928	273	1928	35
1928/1929	294	1929	35
1929/1930	237	1930	2
1930/1931	256	1931	Nu avem date
Total	2393		67

Sursa: Mihai Fătu, *Istoria Universității Tehnice de Construcții București 1818-1998*, Ed. Universitatea Tehnică de Construcții București, București, 1998, p. 132.

Dacă raportăm numărul elevilor care au frecventat cursurile secției de Construcție în primul deceniu postbelic și numărul diplomelor obținute, rezultă că doar 2,8% dintre cei care au frecventat școala au finalizat cu diplomă de inginer constructor.

Școala Politehnică din Timișoara, pentru care prezentăm datele evolutive în Tabelul 3.65, reflectă modul în care s-a modificat numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai acestei școli politehnice din Banat.

Tabelul 3.65

Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Școlii Politehnice din Timișoara în perioada 1923-1937

Anul	Personal didactic			Studenți înscriși			Total studenți	Absolvenți
	Definitivi și agregati	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total	Cetățeni români		Cetățeni străini		
				Studenți	Studente	Studenți		
1923/1924	:	:	34	338	:	:	338	21
1924/1925	26	:	42	324	:	:	324	29
1925/1926	27	:	45	305	:	:	305	33
1926/1927	29	:	47	327	1	:	328	60
1927/1928	28	:	56	396	1	:	397	73
1928/1929	30	:	57	406	:	:	406	54
1929/1930	:	:	57	408	:	:	408	44
1930/1931	:	:	69	415	:	:	415	44
1931/1932	:	:	62	356	1	:	357	30
1932/1933	:	:	57	391	3	:	394	50
1933/1934	25	39	64	427	1	3	431	43
1934/1935	24	40	64	533	3	5	541	41
1937/1938	24	43	67	395	2	10	407	52

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, 1928, 1930, 1935 și 1936, 1939-1940, Institutul Național de Statistică.

În anul 1924-1925 existau 42 de cadre didactice, care au asigurat pregătirea pentru 324 de studenți, dintre care 29 au absolvit cursurile în anul 1925. În anul 1934-1935, care a fost anul de vârf al politehnicii timișorene înaintea celui de-al Doilea Război Mondial, existau 64 de cadre didactice care asigurau pregătirea a 541 de studenți, dintre care 41 au absolvit cursurile acestei instituții în anul 1935.

3.3.15. Institutul Superior de Educație Fizică și Sport din București

Acesta este ultima instituție la care ne referim în acest capitol. Denumirea inițială includea doar educația fizică, nu și sportul, dar la aceasta, prin tradiție, s-a adăugat ulterior Academia de Studii Superioare de Educație Fizică și Sport. În anul 1933-1934, la această instituție existau 22 cadre didactice, majoritatea suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți, care au asigurat pregătirea a 202 studenți. În anul menționat, 54 dintre aceștia au absolvit facultatea. În anul universitar 1937-1938, numărul cadrelor didactice a crescut la 31, dar a scăzut numărul studenților la 149 (există și un student străin printre aceștia). În acest an, au absolvit cursurile 41 de studenți.

Tabelul 3.66

Numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți ai Institutului Superior de Educație Fizică din București în perioada 1933-1937

Anul	Personal didactic			Studenți înscriși			Total studenți	Absolvenți
	Definitivi și agregati	Suplinitori, conferențieri, docenți și asistenți	Total	Cetățeni români		Cetățeni străini		
				Studenți	Studente			
1933/1934	8	14	22	91	110	1	202	54
1934/1935	8	14	22	99	103		202	46
1937/1938	8	23	31	79	69	1	149	41

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1935 și 1936, 1939-1940. Institutul Național de Statistică.

În cele prezentate până în acest moment, ne-am referit la perioada de dinainte de 1946. Se constată că în intervalul 1939-1945 nu există posibilitatea unei analize concrete deoarece în această perioadă situația europeană era convulsionată, cu reflexii și asupra României.

Instituțiile statului nu au mai reușit să colecteze date și să publice anuare care să dea reflexie și să stea la baza unei analize.

Este destul de delicat să vorbim despre această perioadă, dar câteva elemente se impun.

Astfel, a fost o mare mobilizare pe front, având în vedere conflagrația mondială, multe dintre persoanele interesate în a urma cursuri universitare, fiind de vârsta stagiului militar, nemaiaivând posibilitatea aceasta.

În al doilea rând, cel mai mare număr dintre cadrele didactice au fost mobilizate, concentrate și activitatea a fost, în felul acesta, practic, perturbată.

Au existat doar activități sporadice, prin care s-a mai continuat activitatea didactică, care s-a reluat din 1946, deoarece sfârșitul războiului a creat noua Europă și, deși nefolositor pentru țara noastră prin prisma știrbirilor teritoriale, viața a intrat pe un făgaș, să-i spunem normal, aceasta fiind perioada istorică căreia România nu i-a putut face față altfel.

3.4. Gradul de cuprindere a populației în sistemul de învățământ superior în perioada 1918-1937

Pentru a compara și a surprinde cu o mai mare facilitate și acuratețe intensitatea dezvoltării sistemului de învățământ superior, am determinat gradul de cuprindere a populației țării în sistemul de învățământ superior în perioada respective.

Tabelul 3.67

Gradul de cuprindere a populației în sistemul de învățământ superior în perioada 1918-1937

Anul	Populația probabilă la 1 iulie	Total studenți înmatriculați	Numărul de studenți care revin la 10.000 de locuitori
1918/1919	14.669.841	1.740	1
1919/1920	15.541.424	9.956	6
1920/1921	15.727.940	14.755	9
1921/1922	15.970.836	15.497	10
1922/1923	16.207.723	15.162	9
1923/1924	16.445.697	20.835	13
1924/1925	16.687.359	21.920	13
1925/1926	16.926.647	25.079	15
1926/1927	17.149.321	30.645	18
1927/1928	17.390.605	33.361	19
1928/1929	17.638.127	34.841	20
1929/1930	Rec. 18.057.028	35.582	20
1930/1931	18.166.336	32.300	18

Anul	Populația probabilă la 1 iulie	Total studenți înmatriculați	Numărul de studenți care revin la 10.000 de locuitori
1931/1932	18.426.575	34.947	19
1932/1933	18.652.678	34.913	19
1933/1934	18.913.727	41.690	22
1934/1935	19.087.770	41.960	22
1935/1936	19.319.330	38.341	20
1936/1937	19.535.398	34.256	18
1937/1938	19.750.004	30.726	16

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Anuarele statistice ale României din: 1922-1926, și 1939-1940, Institutul Național de Statistică.

În perioada 1918-1937 gradul de cuprindere a populației în sistemul de învățământ superior a variat între 6 și 22 de studenți la 10.000 locuitori. Nivelul maxim atins fiind în anii 1933-1934.

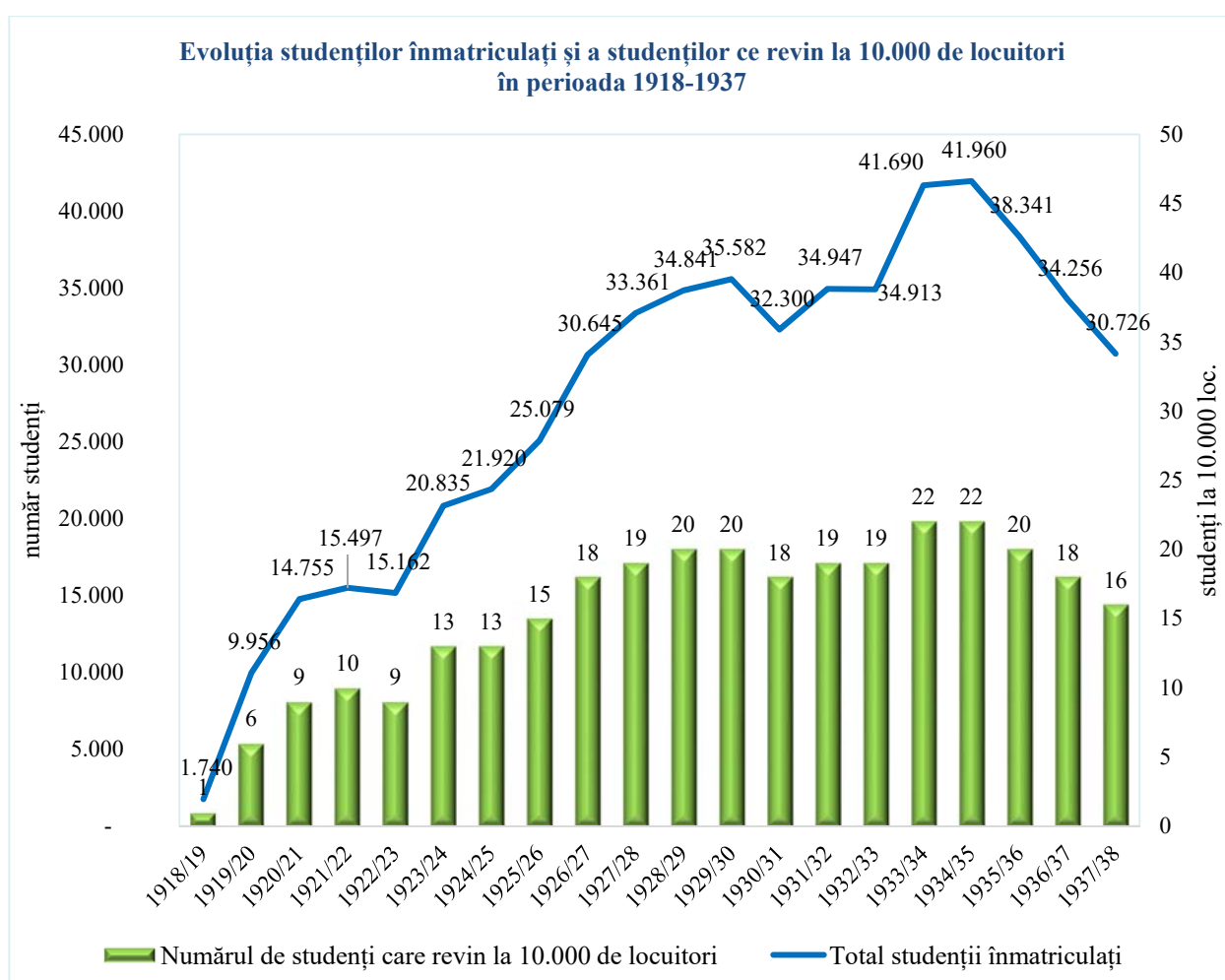


Figura 3.21. Evoluția studenților înmatriculați și a studenților ce revin la 10.000 de locuitori în perioada 1918-1937

3.5. Învățământul superior în timpul celui de-al Doilea Război Mondial

Date statistice privind sistemul de învățământ în perioada 1939-1946 sunt aproape inexistente. Singurul aspect pe care l-am regăsit în Anuarul Statistic din 1960 constă în „*numărul limită de studenți pentru anul I în instituțiile de învățământ superior, în anul universitar 1942-1943*” (Tabelul 3.69).

Prin Decizia nr. 201.783/1942, Ministerul Culturii Naționale și Cultelor a stabilit numărul limită de studenți pentru anul I de învățământ superior pentru anul 1942-1943, acesta fiind primul an în care a intrat în vigoare legea amintită. Este prezentată structurat situația din universități, politehnici, academii comerciale și școli superioare speciale. În articolul 2 al legii se prevedea că „*proporția între băieți și fete va fi stabilită de fiecare universitate, politehnică, academie comercială sau școală superioară specială în parte*”, adică era vorba despre atragerea atât a unor băieți, cât și a unor fete la aceste instituții superioare, în funcție de existența locurilor de muncă.

Tabelul 3.68

Numărul limită de studenți pentru anul I în instituțiile de învățământ superior, în anul universitar 1942-1943

Instituția/Facultatea	București	Iași	Sibiu	Timișoara	Cernăuți
Universități					
Teologie	80	-	-	-	60
Drept	700	400	300	-	-
Litere	400	250	200	-	-
Științe	310	290	-	220	-
Medicină	500	300	350	-	-
Medicină Veterinară	110	-	-	-	-
Farmacie	400	-	-	-	-
Politehnici					
Construcții	160	-	-	60	80
Electromecanică	90	-	-	100	80
Mine și Metalurgie	40	-	-	60	-
Chimie industrială	70	-	-	-	80
Silvicultură	70	-	-	-	-
Arhitectură	70	-	-	-	-
Agronomie	100	60	-	60	-
Academii Comerciale					
București +Brașov	650 + 350	-	-	-	-
Școli Superioare Speciale					
Școala de Arhivistică	40	-	-	-	-
Conservatoriul de Muzică și Artă Dram.	180	120	-	100	-
Arte Frumoase	80	40	-	-	-
Educație Fizică	50	-	-	-	-

Sursa: Anuarele statistice ale României din 1960.

În încheierea acestui capitol, dorim să afirmăm că *ierarhia meritelor școlare își găsea corespondent în ierarhia socială*.

Capitolul 4. Evoluția învățământului preuniversitar în România în perioada 1946-1989	159
4.1. Particularități ale sistemului de învățământ	160
4.2. Gradul de cuprindere a populației în sistemul educațional	161
4.3. Finanțarea învățământului	163
4.4. Evoluția învățământului pe nivele educaționale	167
4.4.1. Învățământul preșcolar	167
4.4.2. Învățământul primar și gimnazial	169
4.4.3. Învățământul liceal	171
4.4.4. Învățământul profesional	175
4.4.5. Învățământul tehnic, de specializare postliceală și de maiștri	177

Opis tabele

<i>Tabelul 4.1. Evoluția unităților școlare, populației școlare și a gradului de cuprindere a populației în sistemul educațional în perioada 1946-1989</i>	<i>161</i>
<i>Tabelul 4.2. Execuția bugetului de stat în învățământ în perioada 1950-1989</i>	<i>164</i>
<i>Tabelul 4.3. Statistica sintetică a sistemului de învățământ privind numărul de unități de învățământ, elevii înscriși și cadrele didactice în anii 1948-1989</i>	<i>166</i>
<i>Tabelul 4.4. Date statistice privind învățământul preșcolar în perioada 1948-1989</i>	<i>167</i>
<i>Tabelul 4.5. Date statistice privind învățământul primar și gimnazial în perioada 1948-1989</i>	<i>169</i>
<i>Tabelul 4.6. Date statistice privind învățământul liceal în perioada 1948-1989</i>	<i>172</i>
<i>Tabelul 4.7. Număr de licee pe tipuri de licee</i>	<i>173</i>
<i>Tabelul 4.8. Elevi din licee pe tipuri de licee</i>	<i>174</i>
<i>Tabelul 4.9. Personalul didactic din licee pe tipuri de licee</i>	<i>174</i>
<i>Tabelul 4.10. Raportul numărul de elevi și numărul personalului didactic din licee pe tipuri de licee</i>	<i>175</i>
<i>Tabelul 4.11. Număr de absolvenți de licee pe tipuri de licee</i>	<i>175</i>
<i>Tabelul 4.12. Date statistice privind învățământul profesional în perioada 1948-1989</i>	<i>176</i>
<i>Tabelul 4.13. Date statistice privind învățământul tehnic, de specializare și de maiștri în perioada 1948-1989</i>	<i>178</i>
<i>Tabelul 4.14. Elevi bursieri în învățământul profesional și tehnic</i>	<i>180</i>

Opis figuri

<i>Figura 4.1. Evoluția populației școlare și a elevilor ce revin la 10.000 de locuitori în perioada 1946-1989</i>	<i>163</i>
<i>Figura 4.2. Evoluția ponderii finanțării sistemului de învățământ din bugetul de stat în perioada 1950-1989</i>	<i>165</i>
<i>Figura 4.3. Evoluția numărului educatoarelor și al copiilor înscriși în învățământul preșcolar în perioada 1946-1989</i>	<i>168</i>
<i>Figura 4.4. Evoluția elevilor și a elevilor bursieri în învățământul primar și gimnazial în perioada 1946-1989</i>	<i>171</i>
<i>Figura 4.5. Evoluția elevilor și a elevilor bursieri în învățământul liceal în perioada 1946-1989</i>	<i>173</i>
<i>Figura 4.6. Evoluția elevilor și a personalului didactic în învățământul profesional în perioada 1946-1989</i>	<i>177</i>
<i>Figura 4.7. Evoluția elevilor și a personalului didactic în învățământul tehnic, de specializare și de maiștri în perioada 1948-1989</i>	<i>179</i>

Capitolul 4

Evoluția învățământului preuniversitar în România în perioada 1946-1989

După încheierea celui de-al Doilea Război Mondial, lucrurile au început să se așeze și în țara noastră. În felul acesta, cu particularitățile sistemului de învățământ existente, s-a început o nouă viață și în domeniul educației.

Sunt câteva repere interesante ca particularități ale sistemului de învățământ românesc. Este vorba de cadrul legislativ adoptat, iar evoluția învățământului din țara noastră a avut unele particularități.

- ↳ Pentru perioada 1948-1989 datele au fost obținute pe baza dărilor de seamă statistice.
- ↳ Datele privind învățământul pentru anii școlari 1948/1949–1960/1961 sunt compatibile cu cele din anul școlar 1938-1339 în ceea ce privește gruparea școlilor în diferite grade de învățământ, a elevilor, a cadrelor didactice și a absolvenților acestor școli. Există, însă, deosebiri în conținutul programelor analitice și în organizarea procesului de învățământ. Învățământul de cultură generală cuprinde școlile de patru ani, de șapte ani și de zece sau 11 ani. În această formă de învățământ sunt incluse și școlile pentru tineret muncitoresc și sătesc. În urma organizării învățământului mediu tehnic, începând cu anul școlar 1955/1956, învățământul mediu tehnic cuprinde atât școlile medii tehnice, cât și școlile tehnice de maiștri. Gruparea pe ramuri a învățământului tehnic, tehnic de maiștri și profesional a fost făcută după ramura pentru care pregătește cadrele școala respectivă, indiferent de specialitatea (meseria), în care se califică elevii. În numărul studenților se cuprind studenții de la cursurile de zi, de la cursurile serale și de la cursurile fără frecvență. Nu sunt cuprinși studenții români care studiază în străinătate. Din anul universitar 1959/1960 în învățământul superior sunt cuprinse și facultățile, respectiv studenții de la instituțiile pedagogice de profesori cu durata de trei ani.
- ↳ Datele privind învățământul (rețea, elevi, studenți, personal didactic) se referă la:
 - a) învățământul preșcolar;
 - b) învățământul primar (clasele I-IV);
 - c) învățământul gimnazial (clasele V-VIII);
 - d) învățământul liceal;
 - e) învățământul profesional (școli profesionale, ucenicia la locul de muncă);
 - f) învățământul tehnic de specializare postliceală și de maiștri;
 - g) învățământul pedagogic de doi ani;
 - h) învățământul superior.
- ↳ Gruparea pe ramuri a învățământului de maiștri și profesional a fost făcută după ramura cu ponderea cea mai mare pentru care școala respectivă pregătește cadrele, indiferent de specializarea (meseria) în care se califică elevii. În numărul studenților sunt cuprinși și cei care urmează învățământul de subingineri, conducători-arhitecți și învățământul pedagogic de trei ani. Sunt cuprinși, de asemenea, studenții străini care studiază în Republica Socialistă România și nu sunt cuprinși studenții români care studiază în străinătate. Personalul didactic a fost înregistrat numai la tipurile de școli în care au funcția de bază sau predau cele mai multe ore în specialitatea dobândită prin studii.

Dictatura legionar-fascistă și al Doilea Război Mondial au marcat sistemul educațional, mulți profesori universitari fiind uciși sau forțați să se pensioneze. Ocupația sovietică a schimbat fundamental sistemul de învățământ românesc, rotindu-l de la un sistem liberal, de inspirație franceză, la un sistem educațional de tip stalinist.

Această perioadă poate fi împărțită în trei subperioade, bazate pe trei reforme ale învățământului:

- I. Prima dintre ele a fost reforma din 1948-1949, care în esență a instalat un sistem copie a sistemului educațional din URSS.
- II. Cea de-a doua a fost de reforma din 1958, care a liberalizat mai multe segmente ale sistemului de învățământ.
- III. Cea de-a treia, din 1972, care din nou restricționa sistemul și readucea ideologia național-stalinistă în sistemul educațional. Această reformă urma modelul schimbărilor din societatea românească, după vizita lui Nicolae Ceaușescu din China și Coreea de Nord.

Prin Decretul nr. 175 din 3 august 1948, în școlile din România a fost impus sistemul manualului unic. Sarcina întocmirii cărților de școală nu a revenit însă Ministerului Învățământului, ci Comisiei de Învățământ a Direcției de Agitație și Propagandă a Comitetului Central al PMR, condusă de Mihail Roller, care a elaborat manualele pentru ciclul elementar, cu durata de șapte ani. În prima fază, acestea au fost traduceri ale manualelor sovietice. Ulterior, s-a trecut la întocmirea lor în țară, păstrând spiritul celor dintâi.

În perioada 1949-1958 întregul sistem educațional a fost sub controlul Partidului Comunist Român, sprijinit de Uniunea Sovietică. Educația a fost considerată de către guvernul comunist un instrument important de a controla oamenii și de a crea „omul nou”. Reformele din 1949 au fost esențiale în distrugerea sistemului vechi și crearea unei noi versiuni. În primul rând, un număr mare de educatori și profesori au fost arestați sau uciși, iar cei mai puțini calificați, dar cadre ascultătoare de partid le-au luat locul. Clasică divizare între liceele tehnice, clasice și școlile profesionale a fost eliminată complet. Școlile au fost segmentate pe trei niveluri (grupuri școlare, școli și universități de mijloc), care ofereau o educație identică tuturor. Cele mai multe universități au fost retrogradate la nivelul de institute tehnice. Toate școlile private și religioase au fost închise și au fost preluate de către stat (care le-au limitat sever). Durata școlară obligatorie a crescut la șapte ani. Cu toate acestea, au existat unele realizări – una, tipică pentru regimurile totalitare, alfabetizarea în masă, fiind realizate campanii de educație pentru adulți (alfabetizarea a sărit la peste 90% în această perioadă), precum și apariția (reintroducerea) educației în limbile minorităților (în special în limba maghiară). În ultimi ani ai comunismului, s-a introdus sistemul de treaptă, între clasele a X-a și a XI-a, treaptă care reprezenta un examen la materiile de bază din clasele a IX-a și a X-a. Odată cu aceasta treaptă, s-a introdus și obligativitatea celor 12 clase, obligativitate care a fost anulată odată cu revoluția din 1989.

4.1. Particularități ale sistemului de învățământ

„Reforma” din 1948 a afectat sever atât învățământul preuniversitar, cât și pe cel superior. S-au eliminat din programe discipline de mare importanță pentru formarea culturii generale (logica, psihologia, biologia, limba latină, istoria universală și altele). Istoria României începea și se termina cu cea a partidului comunist, iar din literatura predată lipseau mari scriitori, cum ar fi: Octavian Goga, Constantin Brătescu Voinești, Ionel Teodoreanu, Ion Slavici și alții.

Școala generală și liceul cuprindeau doar 10 ani, în loc de 12, cum era înainte de 1948. Admiterea în facultate se făcea pe bază de dosar politic, iar mulți dintre marii profesori au fost înlăturați de la catedră.

După 1960, a avut loc o oarecare revenire la normalitate, datorită ministrului Învățământului, Constantin Murgulescu, care a ameliorat întru câțva situația școlii de toate gradele. În anii '60-'70, s-a recuperat câte ceva din dramatica înapoiere a învățământului românesc, provocată de „reforma” impusă de comuniști în 1948.

Minunile în comunism nu au durau prea mult; după 1975, odată cu trecerea învățământului și științei sub directa conducere a Elenei Ceaușescu s-a produs o gravă prăbușire a volumului și calității învățământului.

Din acest punct de vedere putem arăta că, la începuturi, în școala românească în proces de reorganizare și reajustare clasele erau foarte numeroase, cu câte 42-45 de elevi, iar în multe școli cadrele didactice predau în trei schimburi. Aceasta deoarece în această perioadă s-a pus problema eliminării analfabetismului și, din acest punct de vedere, devine obligatorie înscrierea copiilor la școlile primare și secundare. Durata școlii generale și a liceului a fost, în prima fază, de zece ani, după care, ulterior, s-a trecut la șapte ani plus patru ani liceul, deci 11 ani școala generală plus liceul, pentru ca în partea finală să se ajungă la opt ani școala generală plus patru ani liceul, deci în total 12 ani.

Școala generală a devenit obligatorie până în clasa a opta, după care copiii erau obligați să meargă la școli de meserii, să intre timpuriu în câmpul muncii sau, bineînțeles, să urmeze liceul ca treaptă de promovare, de dobândire a unor cunoștințe superioare pentru a putea urma cursurile învățământului superior.

Încă din 1970, rata de școlarizare pentru ciclul primar era de 100%. Perioada școlară obligatorie a fost de șapte și apoi de opt ani.

Au existat în acea perioadă institute pedagogice pentru pregătirea învățătorilor și profesorilor, cu o durată de trei ani, care să asigure foarte rapid completarea golului de cadre didactice care exista în acea perioadă.

Învățământul superior din țara noastră se dezvoltă în perioada de după cel de-al Doilea Război Mondial datorită multor eminente profesori din diferite domenii, printre care amintim în domeniul economiei pe Nicolae Georgescu-Roegen, în domeniul fizicii pe Iorgu Iordan, în domeniul geografiei pe Simion Mehedinți, în domeniul geologiei Alexandru Codarcea, în domeniul agronomiei Ion Ionescu-Sisești, în domeniul ingineriei Aurel Beleş, în domeniul istoriei Mircea Eliade, iar în domeniul sociologiei ne rezumăm la a-l menționa pe Henri Stahl. Acești corifei ai timpului au făcut toate demersurile pentru a fundamenta școala superioară din România, iar prin rezultatele lor didactice extraordinare și-au adus o deplină contribuție în acest sens.

4.2. Gradul de cuprindere a populației în sistemul educațional

Nu putem aborda problema evoluției învățământului din România fără a lua în discuție unii indicatori demografici care influențau sistemul educațional. Astfel, în Tabelul 4.1, constatăm că în 1946, la 1 iulie, populația României era de 15.791.000 de persoane. Există un număr de unități școlare în acest an, de 19.062 școli, iar populația școlară era de 2.203.723 persoane. Indicatorul „elevi ce revin la 10.000 locuitori” arată că în România, în acel an, la 10.000 locuitori existau 1.396 de elevi.

Tabelul 4.1

Evoluția unităților școlare, a populației școlare și a gradului de cuprindere a populației în sistemul educațional în perioada 1946-1989

Anul	Populația la 1 iulie (mii locuitori)	Număr unități ¹	Populația școlară ²	Elevi ce revin la 10.000 locuitori
1946	15.791	19.062	2.203.728	1396
1948 ³	15.873	19.144	2.067.093	1302
1950	16.311	21.160	2.319.196	1422
1955	17.325	23.073	2.207.613	1274

¹ Toate formele de învățământ: preșcolar, cultură generală etc.

² Copii în grădinițe, elevi și studenți.

³ Date recensământ 1948.

Anul	Populația la 1 iulie (mii locuitori)	Număr unități ¹	Populația școlară ²	<i>Elevi ce revin la 10.000 locuitori</i>
1956 ⁴	17.489	24.060	2.348.701	<i>1343</i>
1957	17.829	23.502	2.464.355	<i>1382</i>
1958	18.056	23.756	2.637.501	<i>1461</i>
1959	18.226	23.323	2.873.282	<i>1576</i>
1960	18.403	23.979	3.195.229	<i>1736</i>
1965	19.027	24.196	4.103.082	<i>2156</i>
1966 ⁵	19.103	24.374	4.146.466	<i>2171</i>
1970	20.253	27.005	4.364.652	<i>2155</i>
1971	20.470	27.521	4.331.075	<i>2116</i>
1972	20.663	28.302	4.341.721	<i>2101</i>
1973	20.828	29.028	4.492.931	<i>2157</i>
1974	21.029	29.967	4.814.050	<i>2289</i>
1975	21.245	30.044	5.087.917	<i>2395</i>
1976	21.446	30.049	5.296.966	<i>2470</i>
1977 ⁶	21.560	29.741	5.365.676	<i>2489</i>
1978	21.855	29.916	5.705.356	<i>2611</i>
1979	22.048	29.904	5.592.663	<i>2537</i>
1980	22.201	29.766	5.585.821	<i>2516</i>
1981	22.353	29.583	5.576.022	<i>2495</i>
1982	22.478	29.365	5.570.959	<i>2478</i>
1983	22.553	29.207	5.588.358	<i>2478</i>
1984	22.625	29.083	5.588.059	<i>2470</i>
1985	22.725	28.961	5.592.344	<i>2461</i>
1989	23.152	27.327	5.544.648	<i>2395</i>

Notă: Valorile în italic – determinări autori.

Sursa: Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România 1981, p. 58, p. 577 și Anuarul Statistic al României 1990, p. 66, p. 137.

Populația țării s-a diminuat în anul 1946, prin faptul că Basarabia și Bucovina de Nord, ca și o parte din Cadrilater, nu au mai făcut parte din teritoriul României. Numărul total al populației în 1946 este oarecum contradictoriu cu numărul care exista în anii 1944-1945, ca urmare a păcii care a trasat cu „creionul neascuțit” granițele europene, ciuntind masiv din teritoriul românesc.

Populația, însă, a crescut an de an atât datorită natalității feminine, dar și ca urmare a unor legi de influențare, de încurajare a natalității, care s-au adoptat în anul 1967. În anul 1970 populația României era de 20.253.000 de locuitori iar numărul școlilor crescuse la 27.005. Populația școlară era de 4.364.652 elevi și studenți, iar indicatorul la care ne-am referit, „elevi ce revin la 10.000 locuitori” ajunsese la 2.155 elevi.

⁴ Date recensământ 1956.

⁵ Date recensământ 1966.

⁶ Date recensământ 1977.

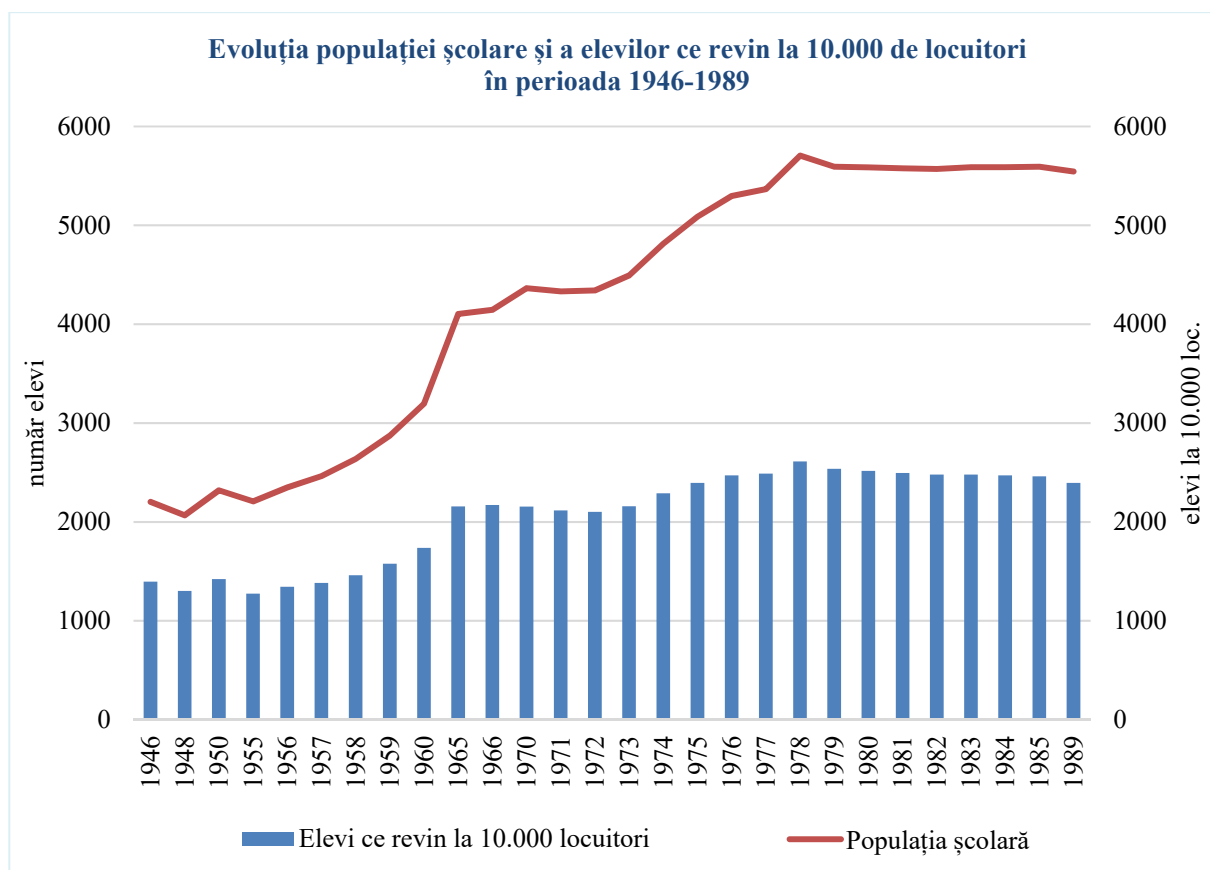


Figura 4.1. Evoluția populației școlare și a elevilor ce revin la 10.000 de locuitori în perioada 1946-1989

An de an populația țării a crescut ajungând în 1985 la cea mai mare populație rezidentă în România, respectiv 22.725.000 locuitori. Existau 28.961 de unități școlare și universitare și erau cuprinși în sistemul de învățământ 5.592.344 de elevi și studenți. Astfel, reveneau 2.010 elevi și 70 de studenți la 10.000 de locuitori.

În anul 1989 s-a atins vârful populației, aceasta ajungând la 23.152.000 de persoane. Existau 27.327 școli și erau angrenați în învățământ 5.544.648 de elevi și studenți, adică 1.963 de elevi și 71 de studenți la 10.000 de locuitori.

Sintetizând, am arătat pe scurt care a fost evoluția populației, a infrastructurii pentru învățământ, a populației școlare și am folosit un indicator de referință, care era raportul între populația școlară –elevi și studenți – raportat la 10.000 de locuitori, indicator care se utilizează și astăzi în analiza educației pe plan european și în lume.

4.3. Finanțarea învățământului

Problema învățământului a fost și va rămâne una importantă din punct de vedere al alocării de la buget a sumelor necesare pregătirii elevilor și studenților. Pentru orice națiune nivelul de finanțare a educației și sănătății sunt elementele prioritare, cele de care depinde, în cele din urmă, dezvoltarea unei națiuni cu persoane sănătoase și cu educație care să asigure cercetarea și creșterea prestigiului pe plan intern și internațional.

Reține atenția faptul că în finanțarea învățământului în România, în ciuda faptului că era un sistem comunist, prin modul în care școala primară a devenit obligatorie, ca și școala generală, alocările de la bugetul de stat au fost destul de însemnate. Astfel, în 1950, 6,52% din bugetul de stat s-a alocat

învățământului. Un an mai târziu, acest procent a crescut la 6,84% din bugetul de stat. Cu fluctuații până în 1970, acest procent a scăzut sau a crescut în limite greu de sesizat. Nivelul maxim al fondurilor pentru învățământ ca alocare de la buget a fost în anul 1971, când 7,10% din bugetul de stat a fost alocat învățământului. În continuare, acesta a fost anul în care au apărut în sistemul de educație și generația căreia i-am zis, la timpul respectiv și îi spunem și acum, „ceaușei”, respectiv copii în creștere care au fost născuți ca urmare nu numai a voinței parentale, ci și ca urmare a unor prevederi ale legislației.

Din 1971 până în 1989 procentul alocărilor de la buget a mai scăzut, în 1988 acesta atingând un nivel minim, de 4,79% din bugetul de stat.

Ne-am referit la cifre relative deoarece acestea sunt ușor de comparat și astăzi cu modul în care se face finanțarea învățământului din România. Procentul nu are relevanță decât în măsura în care veniturile erau cele care erau, dar este vorba de o alocare ce în sistemul de salarizare și de finanțare a învățământului încerca să asigure condiții cât mai bune pentru cuprinderea în învățământ, cel general, a întregii populații de această vârstă și în mediul universitar, prin sporirea numărului de locuri în instituțiile de învățământ superior, a unui număr însemnat de tineri.

Referindu-ne la veniturile țării, constatăm că acestea erau în anul 1950 de 19.965.300.000 lei sau 19.965,3 milioane lei, din care 1.302,4 milioane lei mergeau la învățământ. Veniturile au crescut an de an și în anul 1989, veniturile erau de 348.421 de milioane lei, adică 348,421 miliarde lei, din care 16.648,9 milioane (16,6489 miliarde) lei erau alocate învățământului.

Iată, deci, o primă idee asupra modului în care, în perioada etatizată, a fost finanțat învățământul. Nu putem aprecia dacă a fost mult sau bine, dar trebuie văzut că nivelul de educație și de pregătire a tinerilor în această perioadă era destul de consistent.

În continuare, vom prezenta o situație statistică ce se referă la sistemul de învățământ privind numărul de unități, elevi și cadre didactice în perioada 1948-1989.

Tabelul 4.2
Execuția bugetului de stat în învățământ în perioada 1950-1989

Anul	Venituri (milioane lei)	Finanțarea învățământului (milioane lei)	Pondere finanțare învățământ (%)
1950	19.965,3	1.302,4	6,52
1951	24.589,3	1.682,5	6,84
1952	34.268,0	1.936,4	5,65
1953	38.782,0	2.296,2	5,92
1954	41.413,4	2.140,7	5,17
1955	44.486,7	2.196,5	4,94
1956	42.473,8	2.445,7	5,76
1957	45.202,6	2.717,4	6,01
1958	47.005,8	2.771,2	5,90
1959	51.057,7	2.970,8	5,82
1960	58.170,9	3.495,6	6,01
1961	66.142,2	4.243,8	6,42
1962	76.299,6	4.995,4	6,55
1963	81.558,4	5.500,7	6,74
1964	92.454,3	6.049,3	6,54
1965	96.953,7	6.533,1	6,74
1966	108.867,1	7.201,6	6,62
1967	129.307,4	7.416,4	5,74
1968	138.757,0	7.797,3	5,62
1969	146.957,2	8.885,0	6,05
1970	133.341,5	9.235,1	6,93
1971	138.629,6	9.842,4	Nivelul maxim 7,10
1972	153.382,2	10.418,3	6,79

Anul	Venituri (milioane lei)	Finanțarea învățământului (milioane lei)	Pondere finanțare învățământ (%)
1973	175.972,1	11.044,4	6,28
1974	210.111,2	11.782,0	5,61
1975	238.553,3	12.892,7	5,40
1976	254.527,8	14.462,8	5,68
1977	281.980,3	15.291,1	5,42
1978	300.836,4	16.189,3	5,38
1979	339.309,3	17.393,7	5,13
1980	298.004,2	17.691,2	5,94
1981	280.342,4	18.374,0	6,55
1982	277.407,6	18.438,3	6,65
1983	259.359,0	17.005,7	6,56
1984	310.937,6	16.903,1	5,44
1985	300.125,6	17.344,9	5,78
1986	333.674,3	16.919,5	5,07
1987	334.627,8	16.012,0	4,79
1988	330.967,9	15.876,4	4,80
1989	348.421,3	16.648,9	Nivelul minim 4,78

Nota: Valori italiice – determinări autori.

Sursa: Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România 1981, pp. 562-563, pp. 570-571 și Anuarul Statistic al României 1990, p. 648, p. 138.

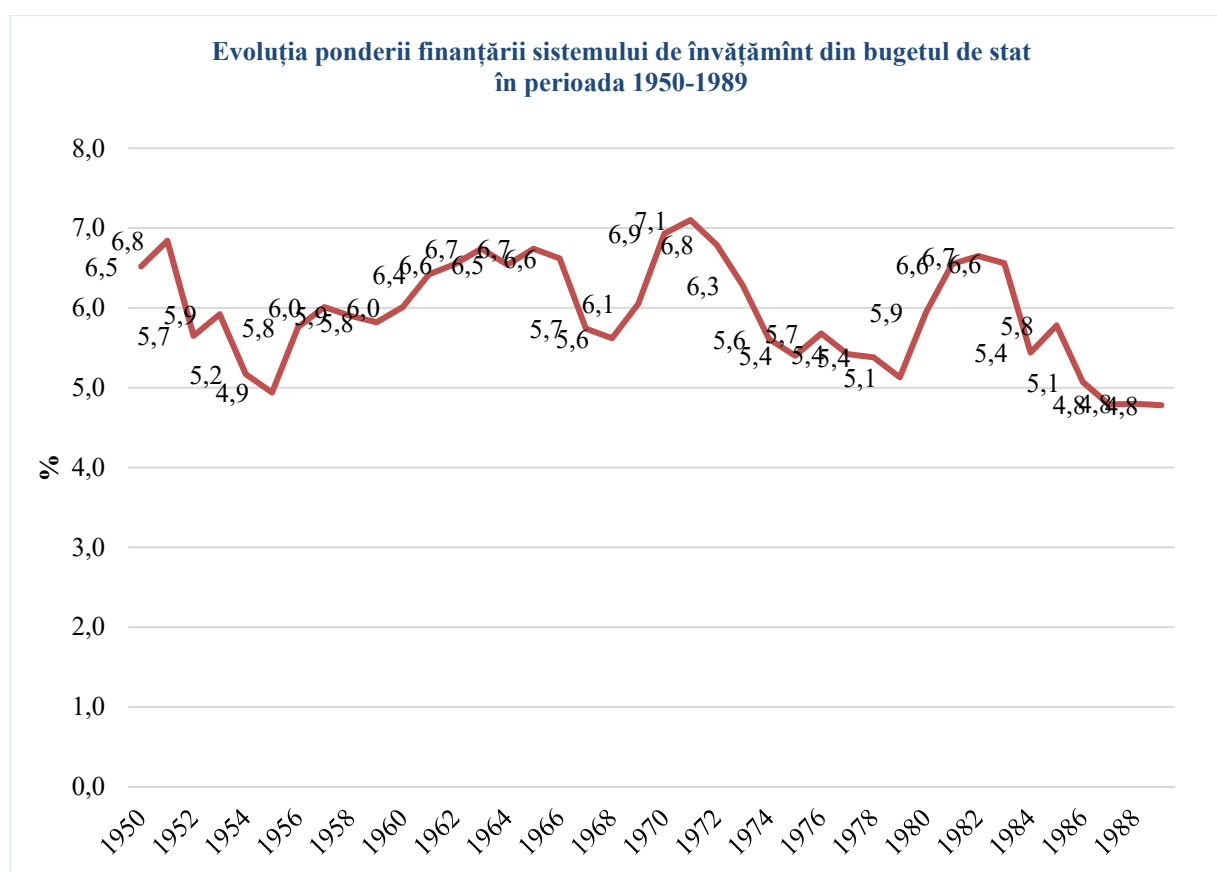


Figura 4.2. Evoluția ponderii finanțării sistemului de învățământ din bugetul de stat în perioada 1950-1989

Am prezentat pe scurt structura învățământului, rezultând că în România, până în 1989, a existat următoarea periodizare a acestuia: în primul rând, învățământul preșcolar care cuprindea grădinițe de copii,

pentru care erau alocate cadre specializate și un număr de copii înscriși; învățământ primar și gimnazial; apoi învățământul liceal; urma învățământul profesional; după aceea urma învățământul tehnic de specialitate – școala postliceală și de maiștri; în paralel, exista învățământ pedagogic de doi sau trei ani; în final, învățământul superior, care asigura perfecționarea cadrelor, a absolvenților de liceu în instituțiile de învățământ.

Important este că în această perioadă, pe bază de acorduri sau prevederi ale legii, exista un număr important de studenți străini.

În Tabelul 4.3 se prezintă această situație, relevând faptul că în 1989-1990 existau 12.108 grădinițe, 13.357 de școli pentru învățământul primar și gimnazial, 981 de licee, 798 de școli profesionale, 39 școli pentru învățământul tehnic de specialitate și postliceal de maiștri, precum și un număr de 44 de universități.

„**Comunismul a adus un nou factor al ecuației: cantitatea.** Un număr din ce în ce mai mare de copii înscriși la liceu, care să atragă după sine și o creștere a promovabilității într-un regim ce se dorea performant prin raport nu numai la Occidentul burghez, dar și la ceilalți asemeni lui din blocul sovietic”⁷.

De exemplu, dacă în 1937/39 erau 81.988 de elevi înscriși în învățământul liceal, în 1960 avem mai mult decât dublu – 251.144 elevi, în anii '70, 505.891 elevi, iar în 1989/1990, peste 1,3 milioane de elevi.

Tabelul 4.3

Statistica sintetică a sistemului de învățământ privind numărul de unități de învățământ, elevii înscriși și cadrele didactice în anii 1948-1989

Nivelul de învățământ	1948/1949	1950/1951	1960/1961	1970/1971	1980/1981	1989/1990
Învățământ preșcolar						
- Grădinițe de copii	2.998	4.435	7.375	10.336	13.467	12.108
- Copii înscriși	157.934	199.096	354.677	448.244	935.711	835.890
- Personal didactic	3.951	5.826	12.533	18.887	38.512	31.293
Învățământ de primar și gimnazial						
- Școli	14.771	15.342	15.110	14.958	14.381	13.357
- Elevi înscriși	1.791.182	1.779.208	2.346.343	2.941.265	3.308.462	2.891.810
- Personal didactic	61.501	67.146	93.794	137.786	156.817	141.732
Învățământ liceal						
- Școli	281	343	587	831	971	981
- Elevi înscriși	69.396	93.255	251.144	505.891	979.741	1346.315
- Personal didactic	4.604	5.127	11.467	23.140	46.500	42.519
Învățământ profesional						
- Școli	511	546	519	403	603	798
- Elevi înscriși	61.372	99.257	127.224	195.941	139.758	304.533
- Ucenicia la locul de muncă (elevi înscriși)	-	-	-	85.731	-	-
- Personal didactic	4.314	7.808	7.330	11.755	1.954	1.898
Învățământ tehnic, de specializare postliceală și de maiștri						
- Școli	454	358	246	282	300	39
- Elevi înscriși	76.168	95.373	42.212	33.010	28.380	1.593
- Personal didactic	6.482	5.664	2.913	1.810	257	-
Învățământ pedagogic de doi ani						
- Școli	-	-	11	-	-	-
- Elevi înscriși	-	-	1.640	2.685	-	-
- Personal didactic	-	-	156	-	-	-

⁷ Ovidiu Buruiană, Gheorghe Iacob, Cătălin Turliuc, *România interbelică în paradigma modernizării. Studii*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2005.

Nivelul de învățământ	1948/1949	1950/1951	1960/1961	1970/1971	1980/1981	1989/1990
Învățământ superior						
- Instituții de învățământ						
- Facultăți	47	54	42	51	44	44
- Total studenți înscriși	129	136	131	195	134	101
- Studenți străini						
- Cadre didactice	48.676	53.007	71.989	151.885	192.769	164.507
	-	-	879	1.766	15.888	6.669
	5.638	8.518	8.917	13.425	14.592	11.696

Sursa: Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România 1981, pp. 577-579 și Anuarul Statistic al României 1990, pp. 139-141.

În ceea ce privește numărul de cadre didactice, putem arăta că în sectorul grădinițelor existau 31.293 de educatori, în învățământul primar și gimnazial existau 141.732 de învățători și profesori, în învățământul liceal existau 42.519 cadre didactice. Nu avem date certe în legătură cu învățământul profesional, mai ales că exista și ucenicia la locul de muncă, iar în învățământul superior numărul total de cadre didactice a fost de aproximativ 11.696.

4.4. Evoluția învățământului pe nivele educaționale

În cele ce urmează, vom încerca să efectuăm o analiză cât mai succintă asupra fiecărui element structural pe care îl prezenta școala românească în perioada 1946-1989.

Datele din anuare au fost preluate din anul universitar 1948-1949, ca fiind mai aproape de realitățile concrete deoarece în primii doi ani, 1945-1947, au existat o serie de convulsii în domeniul educației în proces de reorganizare.

4.4.1. Învățământul preșcolar

Astfel, învățământul preșcolar este prezentat pe bază de cifre concrete în Tabelul 4.4, intitulat „Date statistice privind învățământul preșcolar în perioada 1948-1989”.

Vom constata că în anul școlar 1948-1949 existau 2.998 de grădinițe, la care erau înscriși 157.934 de copii, acestea fiind deservite de 3.951 educatoare, cu un raport de 40 de copii la un educator.

În timp, numărul grădinițelor s-a mărit, numărul copiilor înscriși la aceste grădinițe a crescut și el și, de asemenea, a crescut și nivelul de pregătire a cadrelor – educatoare pentru acești copii. În mod sensibil și pozitiv, a scăzut și raportul dintre numărul de copii ce reveneau la o educatoare.

Tabelul 4.4

Date statistice privind învățământul preșcolar în perioada 1948-1989

Anul școlar	Grădinițe de copii	Copii înscriși	Educatoare	Raport copii/unitate	Raport copii/educatoare
1948/1949	2.998	157.934	3.951	53	40
1949/1950	3.766	186.807	4.931	50	38
1950/1951	4.435	199.096	5.826	45	34
1951/1952	5.068	230.950	6.658	46	35
1952/1953	5.781	249.131	8.119	43	31
1953/1954	6.360	278.282	9.026	44	31
1954/1955	6.406	274.953	9.324	43	29
1955/1956	6.422	275.433	9.623	43	29
1956/1957	6.527	276.673	10.201	42	27
1957/1958	6.641	281.141	10.467	42	27
1958/1959	6.674	293.257	10.688	44	27
1959/1960	6.837	315.998	11.326	46	28
1960/1961	7.375	354.677	12.533	48	28

Anul școlar	Grădinițe de copii	Copii înscriși	Educatoare	Raport copii/unitate	Raport copii/educatoare
1961/1962	7.637	375.667	13.142	49	29
1962/1963	7.615	374.079	13.243	49	28
1963/1964	7.633	372.430	13.404	49	28
1964/1965	7.635	359.076	13.513	47	27
1965/1966	7.627	353.721	13.579	46	26
1966/1967	7.794	356.464	14.088	46	25
1967/1968	8.649	391.051	15.672	45	25
1968/1969	9.725	419.762	17.290	43	24
1969/1970	10.032	428.480	18.257	43	23
1970/1971	10.336	448.244	18.887	43	24
1971/1972	10.809	506.435	20.174	47	25
1972/1973	11.542	591.670	23.224	51	25
1973/1974	12.438	704.940	27.640	57	26
1974/1975	13.289	770.016	31.743	58	24
1975/1976	13.537	821.420	33.789	61	24
1976/1977	13.600	825.028	35.001	61	24
1977/1978	13.429	837.884	35.068	62	24
1978/1979	13.520	872.374	36.659	65	24
1979/1980	13.536	911.746	37.770	67	24
1980/1981	13.467	935.711	38.512	69	24
1981/1982	13.387	931.217	38.977	70	24
1982/1983	13.255	902.608	34.955	68	26
1983/1984	13.068	893.101	34.365	68	26
1984/1985	12.938	886.199	33.955	68	26
1985/1986	12.811	864.332	33.522	67	26
1986/1987	12.548	836.225	32.789	67	26
1987/1988	12.291	828.079	31.300	67	26
1988/1989	12.169	831.108	31.197	68	27
1989/1990	12.108	835.890	31.293	69	27

Notă: Valori italicizate – determinări autori.

Sursa: Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România 1981, pp. 576-577, p. 620 și Anuarul Statistic al României 1990, pp. 139-141, p. 184.

Cei interesați pot studia Tabelul 4.4 în care găsesc toate datele respective, dar pentru edificare asupra modului în care s-a desfășurat învățământul la acest nivel, vom arăta că în anul școlar 1988-1989 existau 12.169 de grădinițe, care erau frecventate de 831.108 copii a căror pregătire era asigurată de 31.197 educatoare, revenind 27 de copii la un educator.

Se pot face și alte aprecieri, mai ales în timp deoarece au fost alte perioade în care numărul copiilor a fost în creștere în aceste grădinițe, așa cum a fost anul școlar 1980-1981 când existau 935.711 copii înregistrați, care erau pregătiți de 38.512 educatoare, iar numărul de copii la un educator era de peste 24, iar în ultimul an analizat nivelul depășește 27 de copii/educator.

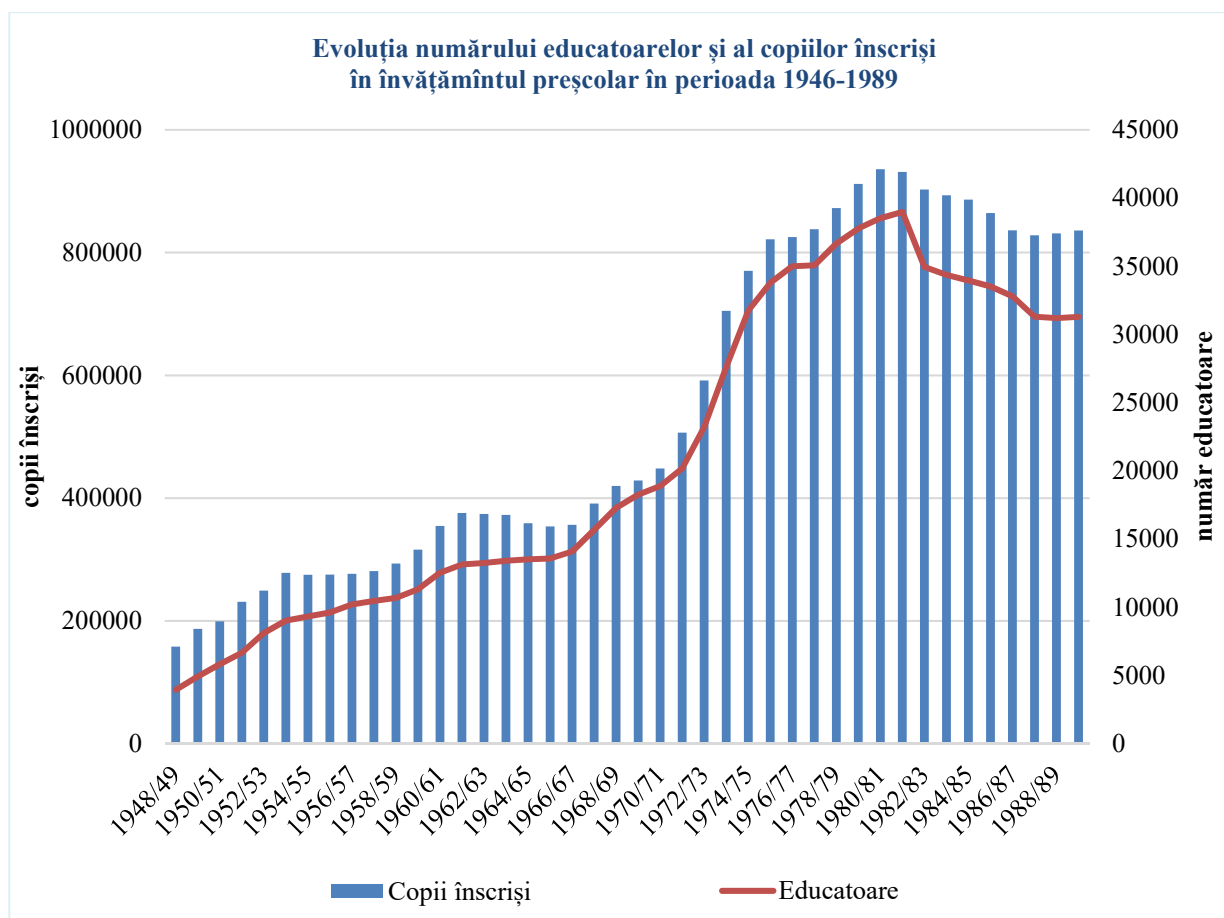


Figura 4.3. Evoluția numărului educatoarelor și al copiilor înscriși în învățământul preșcolar în perioada 1946-1989

4.4.2. Învățământul primar și gimnazial

După pregătirea preșcolară urmează școala primară și cea gimnazială, adică o perioadă de 7 sau 8 ani. În acest context, precizăm că în anul 1950-1951 existau 15.342 de școli, la care erau înscriși 1.779.208 copii, a căror pregătire era asigurată de 67.146 cadre didactice.

Mai rețin atenția doi indicatori, și anume, elevii bursieri. Încă de la acest nivel, al școlii primare și gimnaziale, având în vedere situația precară a veniturilor populației din țara noastră, pentru a se asigura frecventarea cursurilor primare și gimnaziale, dar și pentru a se stimula evoluția copiilor dotați din punct de vedere intelectual, se acordau burse. În anul 1950-1951 s-au acordat 72.634 de burse, multe dintre acestea fiind burse de merit, dar și în marea majoritate, burse sociale care asigurau copiilor posibilitatea de a urma cursurile, în contextul în care veniturile părinților sau ale susținătorilor legali erau nesemnificative. De fapt, a fost anul în care s-au acordat cele mai multe burse pentru sprijinirea elevilor să meargă la școală. Acordarea acestor burse stârnea, încă din copilărie, pentru copii ambiția și spiritul de competiție pe care trebuiau să le aducă pentru a putea beneficia de această, să-i spunem, bucurie, respectiv de a avea venituri care să le asigure continuarea pregătirii.

Cel de-al doilea indicator important este cel al numărului de absolvenți ai învățământului gimnazial, adică ciclul de 7 sau 8 ani. În perioadele inițiale ale învățământului etatizat, absolvirea a 4 clase sau a 7-8 clase se realiza prin examen de absolvire. Absolvirea școlii primare era criteriu de a putea merge la gimnaziu și a urma cele trei sau patru clase ale acestuia. Era un examen destul de consistent, care asigura selecția celor care promovau acest examen. Numai cei care promovau acest examen aveau dreptul să se înscrie la examenul de admitere în liceu, așa încât concurența și ambiția în pregătire erau stimulate pe această cale.

Tabelul 4.5

Date statistice privind învățământul primar și gimnazial în perioada 1948-1989

Anul școlar	Școli	Elevi înscriși	Personal didactic	Raport elevi/ personal didactic	Elevi bursieri	Absolvenți învățământ gimnazial
1948/1949	14771	1791182	61501	29	:	55580
1950/1951	15342	1779208	67146	26	72634	81987
1960/1961	15110	2346343	93794	25	8944	182216
1965/1966	14997	2992802	130035	23	:	304671
1970/1971	14958	2941265	137786	21	31279	360887
1975/1976	14695	3019776	144978	21	44859	367045
1976/1977	14591	3125584	147582	21	51191	367817
1977/1978	14608	3153016	148922	21	57318	368708
1978/1979	14587	3423135	150415	23	63333	526923
1979/1980	14487	3289108	153568	21	43327	311599
1980/1981	14381	3308462	156817	21	27845	371819
1981/1982	14299	3285073	157709	21	26168	504217
1982/1983	14244	3140101	152228	21	6386	430440
1983/1984	14213	3067446	150539	21	6373	386349
1984/1985	14134	3035209	148407	20	5845	359090
1985/1986	14076	3030666	147147	21	6462	359361
1986/1987	14046	3017339	144878	21	6372	346758
1987/1988	13895	3027196	141609	21	5833	363054
1988/1989	13768	2974555	141130	21	6287	358488
1989/1990	13357	2891810	141732	20	6396	
<i>Dinamica 1989 față de 1980 %</i>	92,88	87,41	90,38	95,24	22,97	
<i>Modificarea absolută 1989 față de 1980</i>	-1024	-416652	-15085	-1	-21449	

Notă: Valori italicizate – determinări autori.

Sursa: Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România 1981, pp. 576-577, p. 620 și Anuarul Statistic al României 1990, pp. 139-141, p. 184.

Referindu-ne la datele din Tabelul 4.5, evidențiem faptul că în 1950-1951 au absolvit gimnaziul 81.987 de elevi, pentru ca în anul 1960-1961 acest număr să ajungă la 182.216 absolvenți, în anul 1970-1971 la 360.887, iar în anul 1978-1979, când din nou s-a întâlnit generația „ceaușeilor”, numărul absolvenților școlii gimnaziale a fost de 526.923.

Apoi, numărul acestora s-a mai temperat, iar în 1989-1990 putem prezenta toți indicatorii cu care, de fapt, s-a încheiat această perioadă și s-a intrat în noua etapă a României libere.

În 1988-1989, existau 13.768 școli, în care erau înscriși 2.974.555 elevi, a căror pregătire era asigurată de 141.130 cadre didactice, învățători și profesori, raportul fiind de 21 de elevi la un cadru didactic, 6.287 dintre copii erau bursieri, iar în acel an 358.488 de elevi au absolvit gimnaziul.

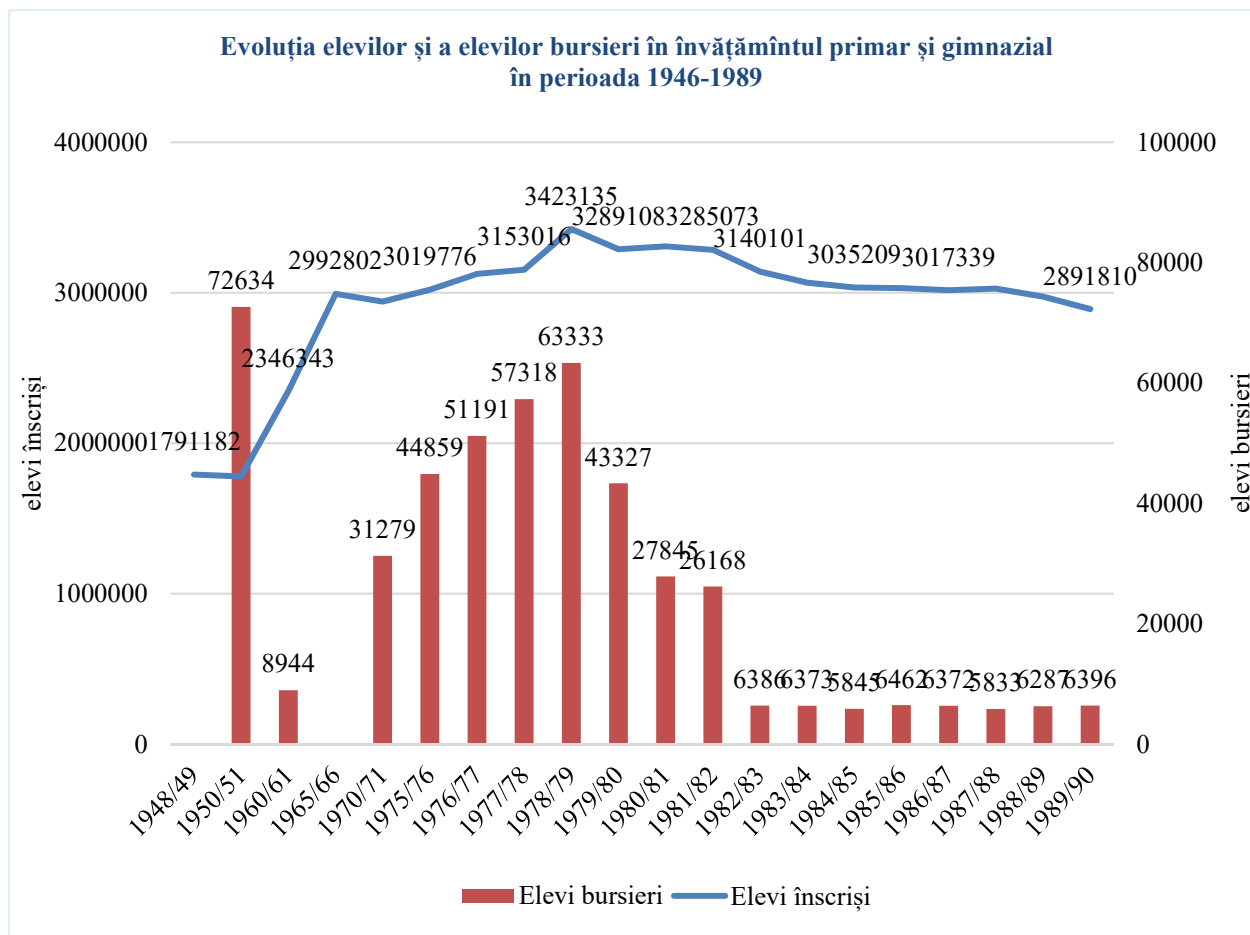


Figura 4.4. Evoluția elevilor și a elevilor bursieri în învățământul primar și gimnazial în perioada 1946-1989

4.4.3. Învățământul liceal

Așa cum am arătat, treapta ulterioară învățământului gimnazial, încă din 1948-1949, este reprezentată de învățământul liceal care s-a consolidat în întreaga țară.

Vom lua ca bază de referință anul școlar 1950-1951, deoarece din anuar a fost mai dificil să găsim toate aceste situații puse la punct. În acest an, existau 343 de licee, frecventate de 93.255 de elevi, pregătiți de 5.127 de profesori. Important este că la un cadru didactic reveneau 18 elevi.

În domeniul liceal, autoritățile de atunci au pus accentul pe a acorda burse elevilor, mai ales în primii ani, pentru a le ușura urmarea cursurilor liceale. Pe lângă faptul că învățământul era gratuit, mai primeau și burse, în 1950-1951 acordându-se 41.766, adică unui procent de 44,8% din totalul elevilor înscriși la cursurile liceale.

Cursurile liceale au fost structurate pe învățământ real și uman, dar cu timpul, s-au dezvoltat și licee de specialitate, industriale, agricole, comerciale și economice care, pe lângă pregătirea generală a elevilor, urmăreau și o specializare pentru ca la terminarea acestor cursuri absolvenții să-și găsească un loc de muncă. Economia etatizată avea pretenția că asigură planificarea locurilor de muncă și, în concordanță, cu această pregătire profesională a tinerelor generații, deși există destul de multe elemente care îndeamnă la circumspecție în a evalua acest lucru.

În continuare, lucrurile au evoluat și, în perioada 1975-1976 până în 1980, a existat un adevărat *boom* al elevilor, care au depășit un milion de liceeni, personalul didactic a crescut la 52.617 profesori, asigurând un raport de 20 elevi de liceu la un cadru didactic și, de asemenea, în această perioadă de până în 1980-1981, și numărul de burse a fost deosebit de mare. Astfel, în anul 1977-1978, numărul de burse a fost de 323.131, reprezentând o pondere de 31,1% în totalul elevilor de liceu.

Numărul elevilor înscriși a mai crescut ulterior și în anul 1989-1990 existau 981 de licee, 1.346.315 elevi, a căror pregătire era asigurată de 42.519 cadre didactice, revenind 32 de elevi la un cadru didactic. Concomitent, a scăzut numărul bursei, în anul la care fac referire numărul acestora fiind de 9.809, adică mai puțin de 1% din totalul liceenilor.

Tabelul 4.6

Date statistice privind învățământul liceal în perioada 1948-1989

Anul școlar	Școli	Elevi înscriși	Personal didactic	Raport elevi/personal didactic	Elevi bursieri	Pondere bursieri %
1948/1949	281	69.396	4.604	15	:	
1950/1951	343	93.255	5.127	18	41.766	44,8
1960/1961	587	251.144	11.467	22	7.427	3,0
1965/1966	589	371.724	14.181	26	:	
1970/1971	831	505.891	23.140	22	36.650	7,2
1975/1976	1064	901.977	41.617	22	280.489	31,1
1976/1977	1082	1.015.886	46.447	22	313.569	30,9
1977/1978	974	1.039.050	51.485	20	323.131	31,1
1978/1979	974	1.055.009	52.617	20	318.342	30,2
1979/1980	977	1.030.120	50.201	21	293.643	28,5
1980/1981	971	979.741	46.500	21	59.186	6,0
1981/1982	971	1.020.789	47.334	22	35.722	3,5
1982/1983	981	1.205.158	47.079	26	19.930	1,7
1983/1984	981	1.272.245	49.208	26	19.435	1,5
1984/1985	981	1.237.955	46.952	26	14.644	1,2
1985/1986	981	1.226.927	47.693	26	13.226	1,1
1986/1987	981	1.196.949	46.124	26	11.314	0,9
1987/1988	981	1.228.490	43.805	28	9.586	0,8
1988/1989	981	1.271.588	41.313	31	9.544	0,8
1989/1990	981	1.346.315	42.519	32	9.809	0,7
<i>Dinamica 1989 față de 1980 %</i>	<i>101,03</i>	<i>137,42</i>	<i>91,44</i>	<i>152,38</i>	<i>16,57</i>	
<i>Modificarea absolută 1989 față de 1980</i>	<i>10</i>	<i>366574</i>	<i>-3981</i>	<i>11</i>	<i>-49377</i>	

Notă: Valori italice – determinări autori.

Sursa: Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România 1981, pp. 576-577, p. 620 și Anuarul Statistic al României 1990, pp. 139-141, p. 184.

În Tabelul 4.6 sunt prezentate pe larg datele în evoluția lor, în perioada 1948-1990 așa încât, cei interesați în analiza acestui domeniu de activitate să-și găsească locul și aprecierile de rigoare. Evoluțiile, oscilante uneori, au explicație și prin situația social-economică a țării și câteva alte elemente care îndemnau la o anumită abordare circumspectă a acestor evoluții.

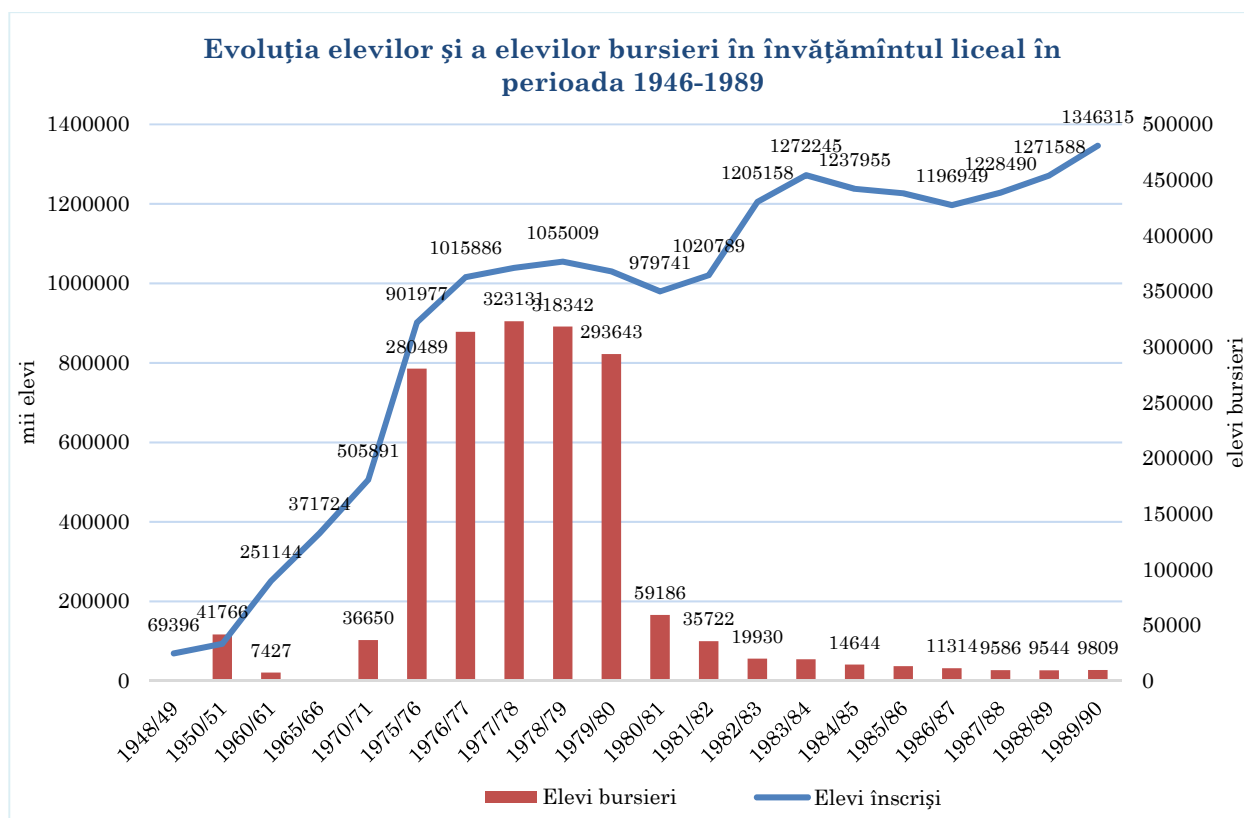


Figura 4.5. Evoluția elevilor și a elevilor bursieri în învățământul liceal în perioada 1946-1989

În perioada anilor '50 examenul de finalizare a studiilor de liceu se numea „examenul de maturitate” și se susținea la șapte materii, respectiv la matematică și română (probă scrisă și orală), la istorie, geografie, chimie, fizică și limba rusă, examenul era doar oral. Liceul avea o durată de trei ani, iar examenul de maturitate se susținea la terminarea celor trei ani de studii. Examinarea orală se realiza cu ajutorul bilețelilor, iar la examene putea să asiste oricine dorea: prieteni, părinți, rude.

După 1960, a avut loc o oarecare revenire la normalitate, datorită ministrului Învățământului, Constantin Murgulescu care a ameliorat, într-o câțva, situația școlii de toate gradele. În anii '60-'70, s-a recuperat câte ceva din dramatica înapoiere a învățământului românesc, provocată de „reforma” impusă de comuniști în 1948.

Tabelul 4.7

Număr de licee pe tipuri de licee					
Tip liceu	1950/1951	1960/1961	1970/1971	1980/1981	1989/1990
Total	343	587	831	971	981
Licee industriale	110	-	74	527	642
Licee de chimie industrială	-	-	-	42	-
Licee agroindustriale	-	-	59	139	150
Licee silvice	-	-	4	5	-
Licee economice	-	-	41	41	36
Licee pedagogice	-	14	46	40	23
Licee sanitare	-	-	2	29	27
Licee de matematică-fizică	-	-	-	107	69
Licee de științe ale naturii	-	-	-	13	10
Licee de filologie-istorie	-	-	-	22	16
Licee real-umaniste	224	562	577	-	-
Licee de artă	9	11	28	6	6

Sursa: Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România 1981, pp. 593-595, Anuarul Statistic al României 1990, pp. 150-152.

În Tabelul 4.7 am prezentat în mod sintetic numărul de licee pe tipuri, întrucât, așa cum am menționat, dacă la început au existat doar două tipuri, real și uman, în timp s-au dezvoltat liceele industriale, agroindustriale, silvice, economice, pedagogice, sanitare, licee de matematică-fizică, de științe ale naturii, de filozofie și istorie sau licee de artă.

În perioada 1950-1990, în România numărul total de licee a crescut de la 343 în 1950, la 981 în 1990 iar pe diferitele categorii, în anul 1990 existau 642 licee industriale (niciunul de chimie, 150 de licee agroindustriale, 36 de licee silvice, 23 de licee pedagogice, 27 de licee sanitare, 69 de licee de matematică-fizică, 10 licee de științe ale naturii, 16 licee de filologie-istorie și 6 licee de artă).

Interesant este de văzut și numărul de elevi pe fiecare tip de liceu ca și al personalului didactic aferent și pe cale de consecință, numărul de elevi ce reveneau la un cadru didactic.

Tabelul 4.8
Elevi din licee pe tipuri de licee

Tip liceu	1950/1951	1960/1961	1970/1971	1980/1981	1989/1990
Licee industriale			36.836	680.404	95.6691
Licee de chimie industrială				30.674	
Licee agroindustriale			27.934	88.746	258.121
Licee silvice			667	6.184	
Licee economice			30.439	37.383	52.213
Licee pedagogice	33.046	7.631	22.114	6.317	5.485
Licee sanitare			587	7.307	14.742
Licee de matematică-fizică				77.971	40.623
Licee de științe ale naturii				8.190	8.995
Licee de filologie-istorie				33.196	7.762
Licee real-umaniste	59.903	241.539	383.056		
Licee de artă	306	1.974	4.258	3.369	1.683
Total	93.255	251.144	505.891	979.741	1.346.315

Sursa: Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România 1981, pp. 593-595, Anuarul Statistic al României 1990, pp. 150-152.

Astfel, în Tabelul 4.8 sunt sintetizate datele din licee, pe tipuri, rezultând clar că frecvența cea mai mare de elevi, 956.691, se înregistra în 1989 la liceele industriale, iar la liceele de matematică-fizică se înregistrau doar 40.623 de cursanți.

Tabelul 4.9
Personalul didactic din licee pe tipuri de licee

Tip liceu	1950/1951	1960/1961	1970/1971	1980/1981	1989/1990
Total	5127	11467	23140	46500	42519
Licee industriale			2224	28477	28868
Licee de chimie industrială				2320	
Licee agroindustriale			1567	4341	5836
Licee silvice			38	180	
Licee economice			1322	1525	1545
Licee pedagogice	1710	510	1280	1134	730
Licee sanitare			58	709	589
Licee de matematică-fizică				5623	3372
Licee de științe ale naturii				566	469
Licee de filologie-istorie				1096	745
Licee real-umaniste	3328	10529	15902		
Licee de artă	89	428	749	556	365

Sursa: Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România 1981, pp. 593-595, Anuarul Statistic al României 1990, pp. 150-152.

De asemenea, în Tabelul 4.9 sunt prezentate cifrele care arată numărul de cadre didactice pe tipuri de licee. Astfel, din totalul de 42.519 cadre didactice în 1989-1990, 28.868 predau la licee industriale iar liceele de matematică-fizică doar 3.372.

Tabelul 4.10

Raportul numărul de elevi și numărul personalului didactic din licee pe tipuri de licee

Tip liceu	1950/1951	1960/1961	1970/1971	1980/1981	1989/1990
Total	18	22	22	21	32
Licee industriale	-	-	17	24	33
Licee de chimie industrială	-	-	-	13	-
Licee agroindustriale	-	-	18	20	44
Licee silvice	-	-	18	34	
Licee economice	-	-	23	25	34
Licee pedagogice	19	15	17	6	8
Licee sanitare	-	-	10	10	25
Licee de matematică-fizică	-	-	-	14	12
Licee de științe ale naturii	-	-	-	14	19
Licee de filologie-istorie	-	-	-	30	10
Licee real-umaniste	18	23	24	-	-
Licee de artă	3	5	6	6	5

Notă: Valori italicizate – determinări autori.

Sursa: Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România 1981, pp. 593-595, Anuarul Statistic al României 1990, pp. 150-152.

Tabelul 4.10 prezintă date în legătură cu gradul de acoperire a personalului didactic cu elevi. În 1989-1990 numărul mediu de elevi care reveneau la un cadru didactic era de 32. Acest număr era mai mare la liceele agroindustriale și silvice și mai redus la liceele de artă (doar 5), dar și la matematică-fizică (12). De asemenea, la liceele pedagogice existau 8 elevi la un profesor.

Tabelul 4.11

Număr de absolvenți de licee pe tipuri de licee

Tip liceu	1950/1951	1960/1961	1970/1971	1980/1981	1985/1986	1988/1989
Total	13214	46797	101048	174983	200858	194436
Licee industriale			3223	112963	155019	145722
Licee de chimie industrială				6066		
Licee agroindustriale			5621	12496	19177	20351
Licee silvice			68	1042		
Licee economice			6769	6465	8813	10760
Licee pedagogice	4690		3264	1582	989	1197
Licee sanitare				1737	3012	3034
Licee de matematică-fizică				19734	9451	9083
Licee de științe ale naturii				1879	1344	1582
Licee de filologie-istorie				10199	2535	2236
Licee real-umaniste	8339	46550	81344			
Licee de artă	185	247	759	820	518	471

Sursa: Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România 1981, pp. 583-585, Anuarul Statistic al României 1990, pp. 142-145.

4.4.4. Învățământul profesional

Așa după cum am arătat, după terminarea gimnaziului copii aveau de optat între învățământul profesional și învățământul liceal. O mare parte dintre acești copii se îndreptau către școlile profesionale, cele care le asigurau, încă de la vârsta de 17 ani, o meserie și, în felul acesta, puteau să-și găsească un rost în viață.

În anul școlar 1948-1949 existau 511 școli profesionale, la care erau înscriși 61.372 de copii a căror pregătire era asigurată de 4.314 cadre didactice specializate. La aceste școli profesionale se continuau și câteva discipline de cultură generală, cum ar fi limba română, limba maternă, matematica, științele naturii, sportul, dar în celelalte discipline totul era concentrat pe perfecționarea în activitatea respectivă.

Tabelul 4.12

Date statistice privind învățământul profesional în perioada 1948-1989

Anul școlar	Școli	Elevi înscriși	Ucenicia la locul de muncă (elevi înscriși)	Personal didactic	Raport elevi/ personal didactic
1948/1949	511	61.372	-	4.314	14
1949/1950	570	80.099	-	5.753	14
1950/1951	546	99.257	-	7.808	13
1951/1952	484	106.953	-	6.525	16
1952/1953	382	103.855	-	6.196	17
1953/1954	350	87.364	-	6.016	15
1954/1955	342	72.826	-	5.443	Minim 13
1955/1956	402	94.409	-	5.564	17
1956/1957	410	98.644	-	6.248	16
1957/1958	408	92.734	-	5.303	17
1958/1959	508	92.243	-	5.424	17
1959/1960	505	102.012	-	6.081	17
1960/1961	519	127.224	-	7.330	17
1961/1962	601	159.732	-	8.594	19
1962/1963	473	170.020	-	8.981	19
1963/1964	459	188.287	-	9.431	20
1964/1965	434	181.097	-	9.910	18
1965/1966	441	182.391	-	10.374	18
1966/1967	422	205.197	-	11.615	18
1967/1968	426	219.401	9.487	11.924	18
1968/1969	415	217.955	31.673	11.536	19
1969/1970	410	202.048	61.318	11.527	18
1970/1971	403	195.941	85.731	11.755	17
1971/1972	409	210.364	95.877	13.299	16
1972/1973	435	228.845	101.999	14.170	16
1973/1974	459	250.459	103.032	13.514	19
1975/1976	426	122.630	31.356	5.391	23
1976/1977	440	93.747	25.564	3.826	25
1977/1978	496	113.646	13.698	3.318	34
1978/1979	555	138.142	6.960	2.509	55
1979/1980	595	143.636	1.422	2.553	56
1980/1981	603	139.758	-	1.954	72
1981/1982	587	123.864	-	1.833	68
1982/1983	567	121.811	-	1.933	63
1983/1984	623	160.662	-	2.130	75
1984/1985	710	241.186	-	2.492	97
1985/1986	753	287.818	-	2.517	114
1986/1987	747	257.196	-	2.420	106
1987/1988	764	278.003	-	2.419	115
1988/1989	788	313.717	-	2.156	146
1989/1990	798	304.533	-	1.898	Maxim 160

Notă: Valori italice – determinări autori.

Sursa: Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România 1981, pp. 576-577, p. 620 și Anuarul Statistic al României 1990, pp. 139-141, p. 184.

În anul școlar 1948-1949 existau acele școli despre care am amintit. Numărul lor s-a modificat, anii de vârf fiind 1988-1989 când existau 788 de școli profesionale, la care erau înscriși 313.717 elevi, deservite de 2.156 de cadre didactice specializate. Cu toate acestea, raportul număr de elevi/personal didactic era deosebit de mare (146), ca să nu mai vorbim că în anul școlar imediat următor, 1989-1990, existau 798 de școli profesionale, la care erau înscriși 304.533 de elevi, deservite de numai 1.898 cadre didactice specializate, rezultând nivelul cel mai ridicat al acestui raport, 160 elevi la un cadru didactic.

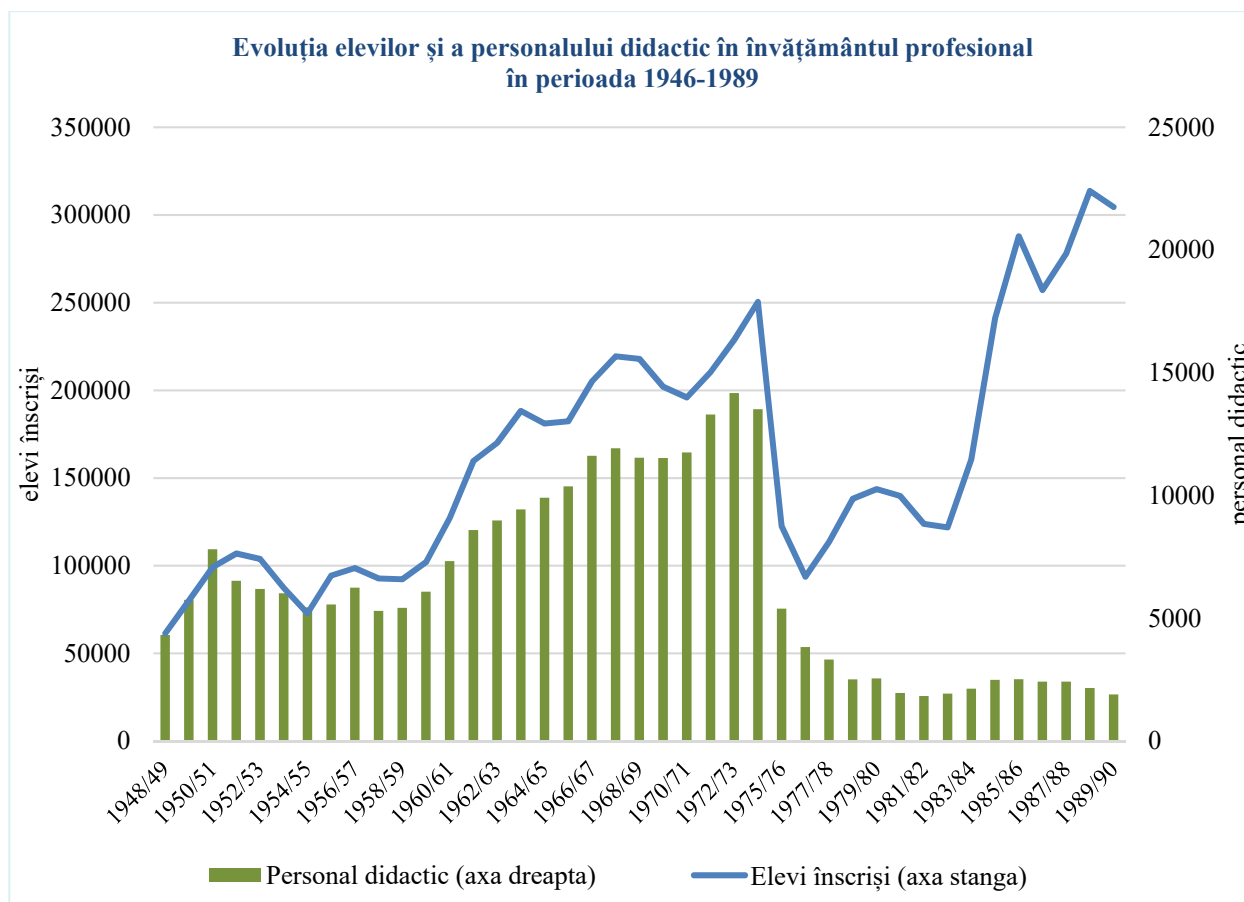


Figura 4.6. Evoluția elevilor și a personalului didactic în învățământul profesional în perioada 1946-1989

4.4.5. Învățământul tehnic, de specializare postliceală și de maiștri

Școlile profesionale, ca și liceele, reprezentau trambulina pentru continuarea studiilor de specialitate în învățământul tehnic sau de maiștri. Cursurile acestora erau de aproximativ doi ani și specialiștii din aceste domenii erau în mod particular pregătiți pe o treaptă superioară, peste liceu dar inferioară studiilor superioare. Adică, era vorba de o categorie de personal necesar în economie, care să asigure în această structură pregătirea și conducerea activităților economice la nivel de structuri de specialiști intermediari, maiștri sau conducători de formațiuni de muncă.

Astfel, în 1948-1949 existau 454 școli din această categorie, care au fost frecventate de 76.168 de cursanți, pregătiți de 6.482 persoane didactice și, dintre aceștia, în anul respectiv au terminat cursurile 7.329 de cursanți. Numărul cadrelor didactice a scăzut permanent, ca și numărul școlilor, care au fost asimilate și s-au transformat în licee de specialitate sau, altele, au fost înglobate în unele unități economice.

Numărul cel mai mare de cursanți la acest nivel a fost înregistrat în anul 1953-1954 când erau înscriși 114.829 de cursanți, pregătiți de 7.216 persoane cu pregătire didactică de specialitate, revenind astfel 16 cursanți la un cadru didactic.

Pe parcurs, importanța și orientarea către astfel de cursuri intermediare între liceu și universitate, au mai scăzut așa încât, în 1979-1980, existau doar 265 de școli de maiștri, frecventate de 24.085 cursanți pregătiți de 237 cadre didactice, revenind astfel 102 cursanți la un cadru didactic. Important este că numărul celor care au terminat cursurile este aproape de numărul celor înscriși.

Ultimul an pe care îl putem lua în considerare este 1988-1989, când existau 225 de școli, cu 12.198 de cursanți și 17 cadre didactice, revenind astfel 718 cursanți la un cadru didactic.

În Tabelul 4.13 sunt prezentate toate aceste date.

Tabelul 4.13

Date statistice privind învățământul tehnic, de specializare și de maiștri în perioada 1948-1989

Anul școlar	Școli	Elevi înscriși	Personal didactic	Raport elevi/ personal didactic	Absolvenți
1948/1949	454	76.168	6.482	12	7.329
1949/1950	380	78.963	5.590	14	
1950/1951	358	95.373	5.664	17	13.926
1951/1952	375	110.682	6.596	17	
1952/1953	372	105.966	6.535	16	
1953/1954	366	114.829	7.216	16	
1954/1955	281	79.078	6.033	13	
1955/1956	191	23.160	1.352	17	3.202
1956/1957	206	29.236	2.141	14	
1957/1958	220	31.220	2.720	11	
1958/1959	237	34.933	2.648	13	
1959/1960	268	46.853	3.355	14	
1960/1961	246	42.212	2.913	14	10.082
1961/1962	282	46.954	3.054	15	
1962/1963	362	64.437	3.908	16	
1963/1964	358	71.925	4.195	17	
1964/1965	327	67.372	4.060	17	
1965/1966	349	68.409	4.453	15	22.499
1966/1967	338	61.303	4.072	15	
1967/1968	342	57.080	3.270	17	
1968/1969	367	54.207	2.673	20	
1969/1970	322	44.903	2.585	17	
1970/1971	282	33.010	1.810	18	18.025
1971/1972	248	34.292	2.026	17	
1972/1973	282	40.024	2.551	16	
1973/1974	276	38.070	2.043	19	
1974/1975	254	35.161	1.759	20	
1975/1976	280	35.191	1.647	21	18.761
1976/1977	293	36.269	1.562	23	18.965
1977/1978	190	26.045	649	40	20.059
1978/1979	236	19.176	168	114	10.199
1979/1980	265	24.085	237	102	13.434
1980/1981	300	28.380	257	110	16.022
1981/1982	295	24.176	227	107	14.119
1982/1983	274	20.200	147	137	10.268
1983/1984	278	20.862	93	224	10.740

Anul școlar	Școli	Elevi înscriși	Personal didactic	Raport elevi/ personal didactic	Absolvenți
1984/1985	282	21.182	103	206	9.891
1985/1986	296	22.803	123	185	10.917
1986/1987	313	23.204	104	223	11.890
1987/1988	322	22.879	46	497	11.581
1988/1989	225	12.198	17	718	11.243
1989/1990	39	1.593	-		

Notă: Valori italicizate – determinări autori.

Sursa: Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România 1981, pp. 576-577, p. 620 și Anuarul Statistic al României 1990, pp. 139-141, p. 184.

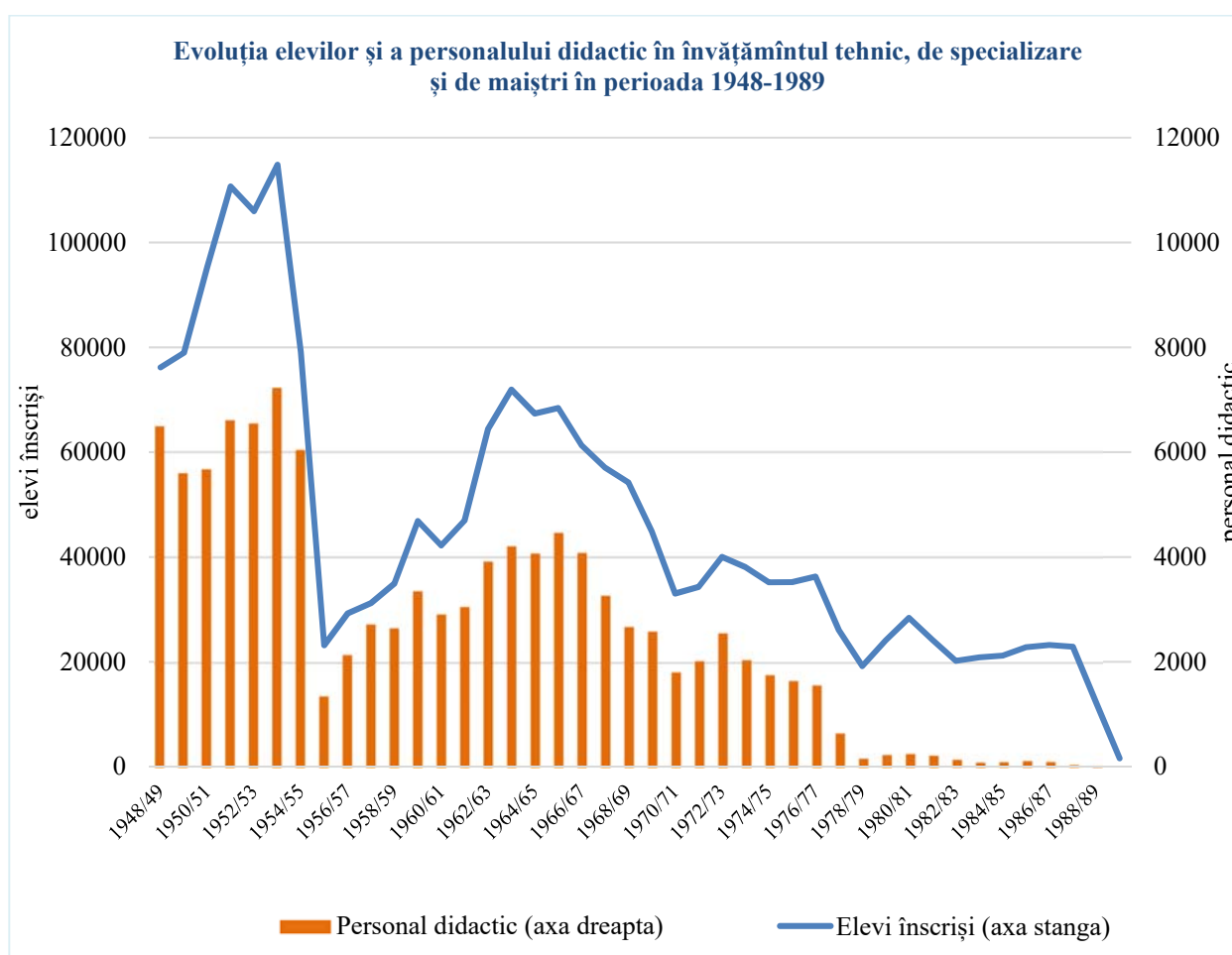


Figura 4.7. Evoluția elevilor și a personalului didactic în învățământul tehnic, de specializare și de maiștri în perioada 1948-1989

Nu lipsit de importanță este faptul că învățământul profesional și tehnic, teoretic pregătirea profesională era gratuită, iar mulți cursanți erau bursieri. În anul 1950-1951 existau 155.257 bursieri, cel mai mare număr fiind în 1970-1971, 241.268 bursieri pentru ca în anul 1988-1989 numărul bursierilor să fie de 238.084.

Tabelul 4.14

Elevi bursieri învățământul profesional și tehnic

Anul școlar	Elevi bursieri învățământ profesional și tehnic	Dinamica față de anul anterior %
1950/1951	155.257	-
1960/1961	99.177	63,88
1970/1971	241.268	243,27
1975/1976	147.607	61,18
1976/1977	113.629	76,98
1977/1978	118.869	104,61
1978/1979	130.107	109,45
1979/1980	131.836	101,33
1980/1981	121.025	91,80
1981/1982	109.706	90,65
1982/1983	108.352	98,77
1983/1984	141.358	130,46
1984/1985	217.951	154,18
1985/1986	248.304	113,93
1986/1987	227.359	91,56
1987/1988	223.974	98,51
1988/1989	238.084	106,30
1989/1990	229.471	96,38

Notă: Valori italicizate – determinări autori.

Sursa: Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România 1981 și Anuarul Statistic al României 1990.

De fapt, întregul învățământ românesc, în perioada 1948-1989, pe segmentul până la învățământul superior era gratuit, în sensul că nimeni nu plătea pentru pregătirea respectivă. În plus, pentru încurajare, în anii '50, cu reluare în perioada 1970-1980, sistemul burselor era sporit, dar care după anii 1980 s-a diminuat considerabil.

Capitolul 5. Evoluția învățământului superior în perioada 1946-1989	185
5.1. Instituțiile de învățământ superior în perioada etatizată.....	185
5.2. Nivelul și gradul de cuprindere a populației în sistemul universitar	187
5.2.1. Evoluția studenților pe specializări	191
5.2.2. Evoluția absolvenților pe specializări.....	196
5.3. Prezentarea și analiza sistemului de învățământ superior pe centre universitare	200
5.3.1. Centrul universitar București.....	207
5.3.2. Centrul universitar Iași	209
5.3.3. Centrul universitar Cluj-Napoca.....	211
5.3.4. Centrul universitar Timișoara.....	213
5.3.5. Centrul universitar Craiova	215
5.3.6. Centrul universitar Brașov.....	217
5.3.7. Centrul universitar Galați	219
5.3.8. Centrul universitar Târgu Mureș	221
5.3.9. Institutul Cărbunelui din Petroșani.....	222
5.3.10. Universitatea „Petrol-Gaze” din Ploiești	224
5.3.11. Centrul universitar din Sibiu	225
5.3.12. Universitatea din Pitești.....	227
5.3.13. Universitatea de Nord din Baia Mare	228
5.3.14. Universitatea „Eftimie Murgu” din Reșița	230
5.3.15. Universitatea din Hunedoara	231
5.3.16. Universitatea „Ovidius” din Constanța.....	232
5.3.17. Activitatea universitară din Suceava	234
5.3.18. Activitatea universitară în Oradea	236
5.3.19. Activitatea universitară în Bacău.....	237
5.3.20. Activitatea universitară în Arad, în Brad și în Câmpulung Moldovenesc	239

Opis tabele

<i>Tabelul 5.1. Instituțiile de învățământ care au funcționat în perioada 1945-1989.....</i>	<i>185</i>
<i>Tabelul 5.2. Evoluția studenților înmatriculați și a numărului de studenți ce revin la 10.000 de locuitori în perioada 1948-1989.....</i>	<i>187</i>
<i>Tabelul 5.3. Date statistice privind sistemul universitar în perioada 1948-1989.....</i>	<i>188</i>
<i>Tabelul 5.4. Date statistice privind sistemul universitar în perioada 1948-1989.....</i>	<i>189</i>
<i>Tabelul 5.5. Număr de studenți înmatriculați, pe grupe de specializări în perioada 1948-1989</i>	<i>191</i>
<i>Tabelul 5.6. Numărul de facultăți pe specializări.....</i>	<i>193</i>
<i>Tabelul 5.7. Studenți înscriși pe specializări în perioada 1948-1989.....</i>	<i>194</i>
<i>Tabelul 5.8. Număr de absolvenți pe grupe de specializări în perioada 1948-1989</i>	<i>196</i>
<i>Tabelul 5.9. Dinamica absolvenților pe specializări în 1989 față de 1980</i>	<i>198</i>
<i>Tabelul 5.10. Structura absolvenților pe specializări.....</i>	<i>200</i>
<i>Tabelul 5.11. Numărul de instituții de învățământ superior pe centre universitare în perioada 1950-1989.....</i>	<i>201</i>
<i>Tabelul 5.12. Numărul de facultăți pe centre universitare în perioada 1950-1989.....</i>	<i>202</i>
<i>Tabelul 5.13. Numărul de studenți pe centre universitare în perioada 1950-1989</i>	<i>202</i>
<i>Tabelul 5.14. Numărul de absolvenți pe centre pe universitare în perioada 1950-1989.....</i>	<i>204</i>
<i>Tabelul 5.15. Personalul didactic pe centre pe universitare în perioada 1950-1989.....</i>	<i>205</i>
<i>Tabelul 5.16. Raportul dintre numărul de studenți și personalul didactic pe universitate în perioada 1950-1989.....</i>	<i>207</i>
<i>Tabelul 5.17. Instituțiile de învățământ superior din București.....</i>	<i>207</i>
<i>Tabelul 5.18. Numărul de instituții, facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți în București în perioada 1950-1989.....</i>	<i>208</i>
<i>Tabelul 5.19. Instituțiile de învățământ superior din Iași.....</i>	<i>209</i>
<i>Tabelul 5.20. Numărul de instituții, facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți în Iași în perioada 1950-1989.....</i>	<i>210</i>
<i>Tabelul 5.21. Instituțiile de învățământ superior din Cluj-Napoca</i>	<i>211</i>
<i>Tabelul 5.22. Numărul de instituții, facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți în Cluj-Napoca în perioada 1950-1989.....</i>	<i>212</i>
<i>Tabelul 5.23. Instituțiile de învățământ superior din Timișoara</i>	<i>213</i>

Tabelul 5.24. Numărul de instituții, facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți în Timișoara în perioada 1950-1989.....	214
Tabelul 5.25. Instituțiile de învățământ superior din Craiova.....	215
Tabelul 5.26. Numărul de instituții, facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți în Craiova în perioada 1950-1989.....	215
Tabelul 5.27. Instituțiile de învățământ superior din Brașov.....	217
Tabelul 5.28. Numărul de instituții, facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți în Brașov în perioada 1950-1989.....	218
Tabelul 5.29. Numărul de instituții, facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți în Galați în perioada 1950-1989.....	219
Tabelul 5.30. Instituțiile de învățământ superior din Târgu Mureș.....	221
Tabelul 5.31. Numărul de instituții, facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți în Târgu Mureș în perioada 1950-1989.....	221
Tabelul 5.32. Numărul de instituții, facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți în Petroșani în perioada 1950-1989.....	222
Tabelul 5.33. Numărul de facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți ai Universității din Ploiești în perioada 1970-1989.....	224
Tabelul 5.34. Instituțiile de învățământ superior din Sibiu și anul înființării.....	225
Tabelul 5.35. Numărul de facultăți, personalul didactic, studenții și absolvenții din Sibiu în perioada 1970-1989.....	226
Tabelul 5.36. Numărul de instituții, facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți Universității din Pitești în perioada 1962-1989.....	227
Tabelul 5.37. Numărul de instituții, facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți ai Universității din Baia Mare în perioada 1961-1989.....	229
Tabelul 5.38. Numărul de facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți ai Universității „Eftimie Murgu” din Reșița în perioada 1975-1989.....	230
Tabelul 5.39. Numărul de facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți ai Universității din Hunedoara în perioada 1970-1989.....	231
Tabelul 5.40. Instituțiile de învățământ superior din Constanța.....	232
Tabelul 5.41. Numărul de facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți ai Universității „Ovidius” din Constanța în perioada 1950-1989.....	233
Tabelul 5.42. Numărul de facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți ai Universității din Suceava în perioada 1963-1989.....	234
Tabelul 5.43. Numărul de facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți în Oradea în perioada 1963-1989.....	236
Tabelul 5.44. Numărul de facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți în Bacău în perioada 1961-1962.....	237
Tabelul 5.45. Numărul de facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți ai în perioada 1948-1955.....	239

Opis figuri

Figura 5.1. Evoluția studenților înmatriculați și a studenților ce revin la 10.000 de locuitori în perioada 1948-1989.....	187
Figura 5.2. Evoluția studenților înmatriculați la cursuri de zi, seară și de fără frecvență în perioada 1948-1989.....	191
Figura 5.3. Ponderea studenților înmatriculați pe grupe de specializări în anul 1970 și 1988.....	193
Figura 5.4. Numărul studenților pe specializări în anul universitar 1989/1990.....	195
Figura 5.5. Structura absolvenților de licență pe grupe de specializări în anii universitari 1970-1971 și 1989-1990.....	197
Figura 5.6. Numărul absolvenților pe specializări în anul universitar 1989/1990.....	199
Figura 5.7. Numărul de studenți pe centre universitare în 1980/1981 și 1989/1990.....	203
Figura 5.8. Numărul de absolvenți pe centre universitare în 1980/1981 și 1989/1990.....	205
Figura 5.9. Personalul didactic pe centre universitare în 1980/1981 și 1989/1990.....	206
Figura 5.10. Evoluția studenților și a absolvenților din centrul universitar București în perioada 1948-1989.....	209
Figura 5.11. Evoluția studenților și a absolvenților din centrul universitar Iași în perioada 1950-1989.....	211
Figura 5.12. Evoluția studenților și a absolvenților din centrul universitar Cluj-Napoca în perioada 1950-1989.....	213

<i>Figura 5.13. Evoluția studenților și a absolvenților din centrul universitar Timișoara în perioada 1950-1989.....</i>	<i>215</i>
<i>Figura 5.14. Evoluția studenților și a absolvenților din centrul universitar Craiova în perioada 1950-1989.....</i>	<i>217</i>
<i>Figura 5.15. Evoluția studenților și a absolvenților din centrul universitar Brașov în perioada 1950-1989.....</i>	<i>219</i>
<i>Figura 5.16. Evoluția studenților și a absolvenților din centrul universitar Galați în perioada 1950-1989.....</i>	<i>220</i>
<i>Figura 5.17. Evoluția studenților și a absolvenților din centrul universitar Târgu Mureș în perioada 1950-1989.....</i>	<i>222</i>
<i>Figura 5.18. Evoluția studenților și a absolvenților în Petroșani în perioada 1950-1989.....</i>	<i>224</i>
<i>Figura 5.19. Evoluția studenților și a absolvenților Universității „Petrol-Gaze” din Ploiești în perioada 1970-1989.....</i>	<i>225</i>
<i>Figura 5.20. Evoluția studenților și a absolvenților Universității „Lucian Blaga” din Sibiu în perioada 1970-1989.....</i>	<i>227</i>
<i>Figura 5.21. Evoluția studenților și a absolvenților Universității din Pitești în perioada 1962-1989</i>	<i>228</i>
<i>Figura 5.22. Evoluția studenților și a absolvenților Universității din Baia Mare în perioada 1961-1989</i>	<i>230</i>
<i>Figura 5.23. Evoluția studenților și a absolvenților Universității „Eftimie Murgu” din Reșița în perioada 1971-1989.....</i>	<i>231</i>
<i>Figura 5.24. Evoluția studenților și a absolvenților Universității din Hunedoara în perioada 1970-1989</i>	<i>232</i>
<i>Figura 5.25. Evoluția studenților și a absolvenților Universității „Ovidius” din Constanța în perioada 1950-1989.....</i>	<i>234</i>
<i>Figura 5.26. Evoluția studenților și a absolvenților din Suceava în perioada 1963-1989</i>	<i>235</i>
<i>Figura 5.27. Evoluția studenților și a absolvenților în Oradea în perioada 1963-1989</i>	<i>237</i>
<i>Figura 5.28 Evoluția studenților și a absolvenților Universității din Bacău în perioada 1963-1989</i>	<i>238</i>

„Adevărat că mai cinstit lucru nu este în lume și mai scump
și mai curat, decât omul procopsit la învățătură.”

Mihail Sadoveanu

Capitolul 5

Evoluția învățământului superior în perioada 1946-1989

5.1. Instituțiile de învățământ superior în perioada etatizată

Este evident că în cea mai mare parte învățământul superior existent în perioada analizată a moștenit, de la sistemul social-economic anterior, ceea ce existase înainte, respectiv toate universitățile după care, în perioada următoare, multe facultăți existente în perioada interbelică s-au reorganizat separat în universități, academii și/sau institute.

După cel de-al Doilea Război Mondial, în România timp de 20 de ani (până în anul 1976) s-au mai constituit 29 de instituții noi de învățământ superior cu precădere în diferite regiuni/localități ale țării, dezvoltând noi centre universitare. Universitățile erau repartizate pe centre universitare în sensul că instituțiile care au funcționat în aceeași localitate formau centrul universitar specializat de învățământ superior.

În ordine cronologică a înființării/reînființării lor, aceste universități sunt prezentate în Tabelul 5.1, sursa pentru aceste universități o reprezintă ARACIS în lucrarea *Barometrul calității sistemului de învățământ superior*, lucrarea din 2015, cu același titlu, avându-l ca principal coordonator pe prof. univ. dr. ing. Iordan Petrescu.

Tabelul 5.1

Instituțiile de învățământ¹ care au funcționat în perioada 1945-1989

Instituția de învățământ superior	Anul înființării /reînființării
1. Universitatea Tehnică „Gh. Asachi” din Iași	1813
2. Universitatea Politehnică din București	1818/1864
3. Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică „Ion Luca Caragiale” din București	1834
4. Universitatea de Științe Agronomice și Medicină Veterinară din București	1852
5. Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila” din București	1857
6. Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași	1860
7. Universitatea de Arte „George Enescu” din Iași	1860
8. Universitatea din București	1864
9. Universitatea Națională de Arte din București	1864
10. Universitatea Națională de Muzică din București	1864
11. Universitatea Tehnică de Construcții din București din Cluj-Napoca	1867
12. Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară din Cluj-Napoca	1869
13. Universitatea Medicină și Farmacie „Grigore T. Popa” din Iași	1879
14. Universitatea Națională de Apărare „Carol I” din București	1889
15. Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” din București	1897/1952
16. Academia Navală „Mircea cel Bătrân” din Constanța	1901
17. Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară „Ion Ionescu de la Brad” din Iași	1912
18. Academia Forțelor Aeriene „Henri Coandă” din Brașov	1912

¹ Cu denumirile curente (anul universitar 2018-2019).

Instituția de învățământ superior	Anul înființării /reînființării
19. Academia de Studii Economice din București	1913
20. Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca	1919/1945/1959
21. Academia de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca	1919
22. Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” din Cluj-Napoca	1919/1948
23. Universitatea „Politehnica” Timișoara	1920
24. Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca	1920/1948
25. Academia Națională de Educație Fizică și Sport din București	1923/2002
26. Universitatea de Artă și Design din Cluj-Napoca	1926
27. Universitatea de Medicină și Farmacie din Târgu Mureș	1945
28. Academia „Ștefan Gheorghiu” din București	1945
29. Universitatea de Medicină și Farmacie „Victor Babeș” din Timișoara	1945
30. Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară a Banatului din Timișoara ^{a)}	1945/1976
31. Universitatea de Arte din Târgu Mureș	1946/1998
32. Universitatea din Craiova	1947
33. Universitatea Tehnică de Construcții din București	1948
34. Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați	1948
35. Universitatea „Transilvania” din Brașov	1940/1948/1971
36. Universitatea din Petroșani	1948
37. Universitatea Petrol-Gaze din Ploiești	1948
38. Facultăți în Arad	1948
39. Facultăți în Brad	1948
40. Facultăți în Câmpulung Moldovenesc	1948
41. Academia Tehnică Militară din București	1949
42. Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu” din Sibiu	1949
43. Universitatea „Ovidius” din Constanța	1950
44. Universitatea „Petru Maior” din Târgu Mureș	1960
45. Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău	1961
46. Universitatea de Nord din Baia Mare	1961
47. Universitatea de Vest din Timișoara	1962
48. Universitatea din Pitești	1962
49. Institutul Pedagogic din Suceava (Universitatea „Ștefan Cel Mare” din Suceava)	1963/1990
50. Universitatea din Oradea	1963
51. Universitatea de Medicină și Farmacie din Craiova	1970
52. Universitatea din Ploiești	1970
53. Universitatea din Hunedoara	1970
54. Universitatea „Eftimie Murgu” din Reșița	1971
55. Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu	1976

Notă: ^{a)} Pe 30 iulie 1945 a fost promulgată de către Regele Mihai I al României Legii nr. 617 pentru înființarea Facultății de Agronomie, în cadrul Politehnicii din Timișoara (Monitorul Oficial, 1 august 1945).

Sursa: Sistematizare autori. ARACIS, *Barometrul calității sistemului de învățământ superior*, 2015.

Instituțiile de învățământ superior care au funcționat în perioada 1945-1989 au fluctuat ca număr între 49 și 56 de universități. Unele dintre ele au funcționat un număr limitat de ani. De exemplu, în 1950-1951, în Municipiul București au fost înregistrate 22 de instituții de învățământ superior, iar în 1975-1976 doar 11. Aceasta datorită faptului că unele au făcut, în termenii de astăzi, consorții sau, în cele din urmă, au dispărut. Un alt exemplu ar fi Universitatea din Arad, Universitatea din Bârlad și Universitatea din Câmpulung Moldovenesc, apărute ca urmare a reformei din 1948, care au funcționat mai puțin de o promoție (3-4 ani).

5.2. Nivelul și gradul de cuprindere a populației în sistemul universitar

Tabelul 5.2

Evoluția studenților înmatriculați și a numărului de studenți ce revin la 10.000 de locuitori în perioada 1948-1989

Anul universitar	Populația la 1 iulie (locuitori)	Total studenți înmatriculați	Studenți ce revin la 10.000 locuitori	Anul universitar	Populația la 1 iulie (locuitori)	Total studenți înmatriculați	Studenți ce revin la 10.000 locuitori
1948/1949	16.084.000	48.676	30	1969/1970	20.253.541	151.705	75
1949/1950	16.311.000	48.615	30	1970/1971	20.470.000	151.885	74
1950/1951	16.464.000	53.007	32	1971/1972	20.663.000	148.428	72
1951/1952	16.630.000	61.123	37	1972/1973	20.828.000	143.985	69
1952/1953	16.847.000	71.513	42	1973/1974	21.029.000	143.656	68
1953/1954	17.040.000	80.593	47	1974/1975	21.245.103	152.728	72
1954/1955	17.325.000	78.860	46	1975/1976	21.446.000	164.567	77
1955/1956	17.489.450	77.633	44	1976/1977	21.559.910	174.888	81
1956/1957	17.829.000	81.206	46	1977/1978	21.855.000	182.337	83
1957/1958	18.056.000	80.919	45	1978/1979	22.048.000	190.560	86
1958/1959	18.226.000	67.849	37	1979/1980	22.201.387	192.546	87
1959/1960	18.403.000	63.208	34	1980/1981	22.353.635	192.769	86
1960/1961	18.567.000	71.989	39	1981/1982	22.477.703	190.903	85
1961/1962	18.681.000	83.749	45	1982/1983	22.553.074	181.081	80
1962/1963	18.813.000	98.929	53	1983/1984	22.624.505	174.042	77
1963/1964	18.927.000	112.611	59	1984/1985	22.724.836	166.328	73
1964/1965	19.027.000	123.284	65	1985/1986	22.823.479	159.798	70
1965/1966	19.103.163	130.614	68	1986/1987	22.940.430	157.174	69
1966/1967	20.252.541	136.948	68	1987/1988	23.053.552	157.041	68
1967/1968	19.285.000	141.589	73	1988/1989	23.151.564	159.465	69
1968/1969	20.010.000	147.637	74	1989/1990	23.200.000	164.507	71

Notă: Valori în italic – determinări autori.

Sursa: Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România 1981, p. 58, p. 577 și Anuarul Statistic al României 1990, p. 66, p. 137.

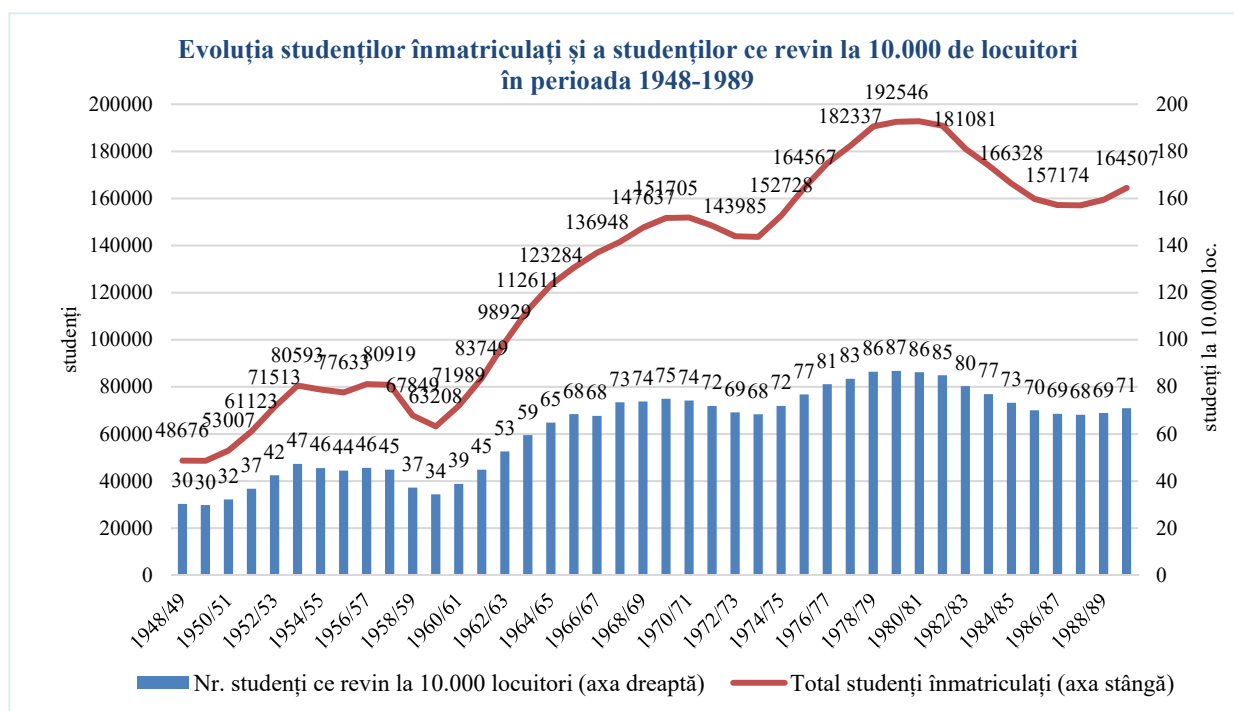


Figura 5.1. Evoluția studenților înmatriculați și a studenților ce revin la 10.000 de locuitori în perioada 1948-1989

În Tabelul 5.2 sunt evidențiate datele statistice privind sistemul de predare în perioada 1948-1989, existând precizări privind numărul de universități, numărul de facultăți, numărul de cadre didactice, numărul de studenți, dintre care studenți străini al căror număr a fost în creștere, raportul între numărul de studenți și cel al cadrelor didactice și, acolo unde am dispus de date, am precizat și numărul de bursieri din învățământul superior.

Tabelul 5.3

Date statistice privind sistemul universitar în perioada 1948-1989

Anul universitar	Număr univ- sități	Număr facultăți	Număr cadre didactice	Număr studenți	Studenți străini	Raport studenți/ cadre didactice	Studenți bursieri
1948/1949	47	129	5.638	48.676	-	9	
1949/1950		135	7.088	48.615	-	7	
1950/1951	54	136	8.518	53.007	-	6	35600
1951/1952		142	8.917	61.123	357	7	
1952/1953		150	8.469	71.513	526	8	
1953/1954		155	7.866	80.593	750	10	
1954/1955		144	8.278	78.860	833	10	
1955/1956		127	8.369	77.633	877	9	
1956/1957		112	8.154	81.206	986	10	
1957/1958		98	8.982	80.919	920	9	
1958/1959		95	8.009	67.849	862	8	
1959/1960		93	8.141	63.208	953	8	
1960/1961	42	131	8.917	71.989	897	8	35053
1961/1962		151	10.360	83.749	741	8	
1962/1963		165	10.753	98.929	869	9	
1963/1964		171	11.965	112.611	617	9	
1964/1965		178	12.465	123.284	508	10	
1965/1966	47	183	13.038	130.614	503	10	
1966/1967		181	13.404	136.948	729	10	
1967/1968		185	13.792	141.589	971	10	
1968/1969		187	12.950	147.637	1.261	11	
1969/1970		192	13.166	151.705	1.562	12	
1970/1971	51	195	13.425	151.885	1.766	11	63.376
1971/1972		187	14.470	148.428	2.074	10	
1972/1973		187	14.480	143.985	2.041	10	
1973/1974		187	14.537	143.656	2.287	10	
1974/1975		137	13.931	152.728	3.833	11	:
1975/1976	42	137	14.066	164.567	4.971	12	73.102
1976/1977	43	139	13.662	174.888	6.677	13	81.212
1977/1978	44	134	13.575	182.337	9.367	13	81.329
1978/1979	44	134	14.227	190.560	11.782	13	80.615
1979/1980	44	134	14.503	192.546	14.438	13	80.902
1980/1981	44	134	14.592	192.769	15.888	13	80.036
1981/1982	44	134	14.354	190.903	16.962	13	70.308
1982/1983	44	134	13.931	181.081	16.251	13	60.083
1983/1984	44	134	13.344	174.042	14.808	13	49.549
1984/1985	44	134	13.250	166.328	13.068	13	41.185
1985/1986	44	132	12.961	159.798	10.774	12	35.913
1986/1987	44	101	12.504	157.174	8.897	13	29.804
1987/1988	44	101	12.036	157.041	7.062	13	28.248
1988/1989	44	101	11.810	159.465	6.503	14	34.276
1989/1990	44	101	11.696	164.507	6.669	14	29.128
<i>Dinamica 1989 față de 1980 %</i>	<i>100,0</i>	<i>75,4</i>	<i>80,2</i>	<i>85,3</i>	<i>42,0</i>	<i>107,7</i>	<i>36,4</i>
<i>Modificarea absolută 1989 față de 1980</i>	<i>0</i>	<i>-33</i>	<i>-2.896</i>	<i>-28.262</i>	<i>-9.219</i>	<i>1</i>	<i>-50.908</i>

Notă: Valorile în italic – determinări autori.

Sursa: Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România 1981, pp. 605-609 și Anuarul Statistic al României 1990, pp. 164-169.

Reține atenția faptul că în 1950-1951 existau 54 de universități care înglobau 136 de facultăți deservite de 8.518 de cadre didactice în timp ce numărul de studenți era de 53.007, adică 6 studenți la un profesor, iar dintre aceștia 35.600 erau bursieri. Era perioada de început în care, mai ales în învățământul tehnic, întreprinderile de stat de atunci acordau burse unor studenți, pe baze contractuale, aceștia trebuind ca, după terminarea facultății, să meargă la locurile de muncă pentru care s-au pregătit.

Ulterior, acest sistem de burse s-a perfecționat și au existat un număr important de burse sociale, burse de merit sau burse speciale care purtau numele unei persoane dar care reprezentau pentru studenți sume importante. Numărul cel mai mare de studenți bursieri a fost în anul 1977-1978, respectiv 81.329 de bursieri din totalul de 182.337 de studenți.

Numărul cel mai mare de studenți străini care s-a înregistrat vreodată în învățământul românesc din această perioadă este anul universitar 1981-1982 când 16.962 de studenți străini au învățat în România, în special în domeniul medicinei, al științelor politehnice, dar și în agronomie sau sistemul economic.

Relevant este faptul că în 1988-1989 în România existau 44 de universități, cu 101 facultăți deservite de 11.696 de cadre didactice, numărul studenților înscriși era de 164.507, dintre care 6.669 erau studenți străini; primeau bursă 29.128 de studenți, iar la un cadru didactic reveneau 14 studenți.

Toate datele din Tabelul 5.3 sunt sintetizate din anuarele statistice ale timpului, așa încât, prin mici ajustări, acestea să fie corelate și ușor de interpretat în ceea ce privește evoluția în timp a indicatorilor la care ne-am referit.

Este interesant de supus atenției și modul în care sistemul universitar a evoluat în perioada 1948-1989 din punct de vedere al studenților care au frecventat cursuri de zi, serale sau fără frecvență. Spunem aceasta deoarece, în timp, în acea perioadă, ținând seama de interesul unor persoane care erau în câmpul muncii de a urma cursuri de pregătire superioară, s-au înființat cursurile fără frecvență, la care frecvența era sumară dar examenele erau identice, precum și cursurile serale, care se frecventau după terminarea programului cursurilor de zi. Acest sistem a intrat în funcțiune în anul 1949-1950.

Precizăm că în acea perioadă de început a situației etatizate au existat și universități, să le spunem populare sau muncitorești, prin care se asigura perfecționarea unor cadre de conducere, cele care, conform sistemului, pătrunseseră la acel nivel.

În 1949-1950 existau 48.615 studenți, dintre care 45.816 urmau cursurile de zi, 224 studenți la cursuri serale și 1.614 studenți la cursuri fără frecvență. Studenții la zi aveau o pondere de 94,2%. În timp, acest număr a crescut, s-a modificat sau chiar s-a diminuat, dar reține atenția faptul că cel mai dinamic a crescut numărul studenților înscriși la seral și la fără frecvență, asigurându-se astfel posibilitatea unor cadre să-și perfecționeze pregătirea.

Tabelul 5.4

Date statistice privind sistemul universitar în perioada 1948-1989

Anul universitar	Număr de studenți	Forma de învățământ			Pondere studenți la zi %
		De zi	Seral	Fără frecvență	
1948/1949	48.676	48.676			100,0
1949/1950	48.615	45.816	224	1.614	94,2
1950/1951	53.007	46.195	649	3.647	87,1
1951/1952	61.123	49.010	765	7.942	80,2
1952/1953	71.513	52.434	1.412	14.373	73,3
1953/1954	80.593	59.935	2.263	15.774	74,4
1954/1955	78.860	61.948	1.498	15.414	78,6
1955/1956	77.633	60.347	886	16.400	77,7
1956/1957	81.206	56.170	521	24.515	69,2
1957/1958	80.919	51.094	350	29.475	63,1
1958/1959	67.849	45.501	167	22.181	67,1
1959/1960	63.208	46.003	611	16.594	72,8

Anul universitar	Număr de studenți	Forma de învățământ			Pondere studenți la zi %
		De zi	Seral	Fără frecvență	
1960/1961	71.989	56.409	1.178	14.402	78,4
1961/1962	83.749	68.338	2.040	13.371	81,6
1962/1963	98.929	79.626	2.745	16.558	80,5
1963/1964	112.611	88.478	3.414	20.719	78,6
1964/1965	123.284	93.992	4.014	25.278	76,2
1965/1966	130.614	96.407	4.548	29.659	73,8
1966/1967	136.948	98.315	5.219	33.414	71,8
1967/1968	141.589	99.688	5.753	36.148	70,4
1968/1969	147.637	102.507	6.197	38.933	69,4
1969/1970	151.705	106.302	7.054	38.349	70,1
1970/1971	151.885	107.437	6.834	37.614	70,7
1971/1972	148.428	106.832	7.131	34.465	72,0
1972/1973	143.985	103.171	9.999	30.815	71,7
1973/1974	143.656	103.779	12.640	27.237	72,2
1974/1975	152.728	108.750	15.875	28.103	71,2
1975/1976	164.567	115.769	18.531	30.267	70,3
1976/1977	174.888	127.225	18.360	29.303	72,7
1977/1978	182.337	138.500	17.589	26.248	76,0
1978/1979	190.560	148.895	16.475	25.190	78,1
1979/1980	192.546	158.089	15.968	18.489	82,1
1980/1981	192.769	161.110	18.700	12.959	83,6
1981/1982	190.903	157.708	23.352	9.843	82,6
1982/1983	181.081	142.418	29.657	9.006	78,6
1983/1984	174.042	127.878	36.846	9.318	73,5
1984/1985	166.328	112.803	43.186	10.339	67,8
1985/1986	159.798	100.040	48.676	11.082	62,6
1986/1987	157.174	93.287	52.687	11.200	59,4
1987/1988	157.041	90.490	55.561	10.990	57,6
1988/1989	159.465	92.051	56.759	10.655	57,7
1989/1990	164.507	94.952	59.342	10.213	57,7
<i>Dinamica 1989 față de 1980 %</i>	<i>85,34</i>	<i>58,94</i>	<i>317,34</i>	<i>78,81</i>	-
<i>Modificarea absolută</i>	<i>-28262</i>	<i>-66158</i>	<i>40642</i>	<i>-2746</i>	-

Notă: Valorile în italic – determinări autori.

Sursa: Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România 1981, pp. 605-609 și Anuarul Statistic al României 1990, pp. 164-169.

Dacă ne vom referi, vezi datele din Tabelul 5.4, la anul 1989-1990, vom preciza că totalul studenților din România era de 164.507 dintre care 94.952 erau la cursuri de zi, 59.342 la cursuri serale și 10.213 la cursuri fără frecvență. Așadar, din totalul studenților înscriși, doar 57,7% urmau cursurile la zi.

Dacă vom urmări dinamica modificării cifrelor în anul 1989 față de anul 1980 vom constata că modificarea absolută a fost de reducere a numărului total de studenți cu 28.262, reducerea dramatică a numărului de studenți la cursurile de zi, cu 66.158, creșterea numărului de studenți la cursuri serale cu 40.642 și reducerea numărului de studenți la cursuri fără frecvență cu 2.746. Aceasta pentru a arăta, totuși, că au existat unele evoluții semnificative pentru perioada respectivă.

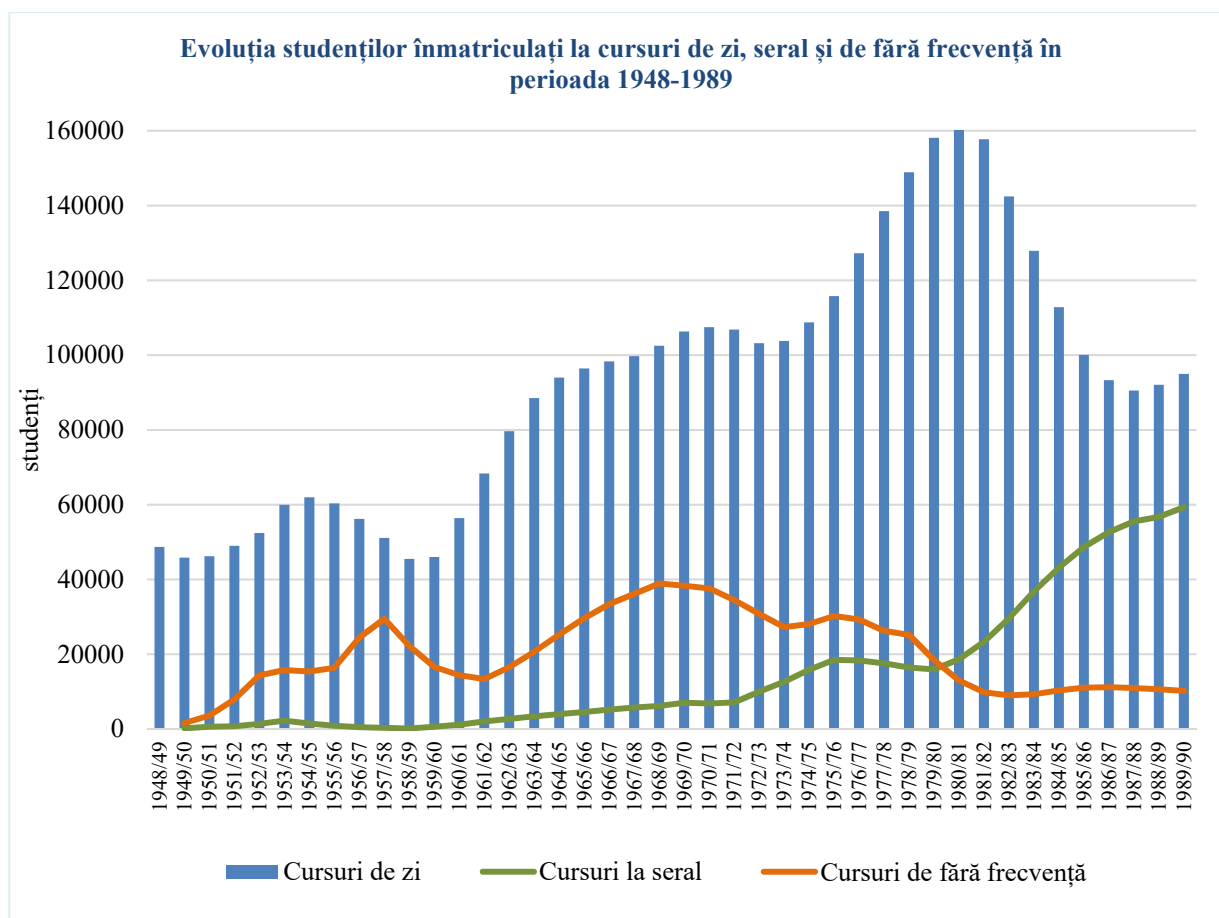


Figura 5.2. Evoluția studenților înmatriculați la cursuri de zi, seral și de fără frecvență în perioada 1948-1989

5.2.1. Evoluția studenților pe specializări

Important este de analizat și eficiența învățământului superior prin a considera numărul de studenți și absolvenți pe grupe de specializare. În Tabelul 5.5, în care sintetizăm aceste date, grupele de specializare au fost considerate următoarele: tehnic, medico-farmaceutic, științe economice, drept, juridic, universități pedagogice și artistic.

Tabelul 5.5

Număr de studenți înmatriculați, pe grupe de specializări în perioada 1948-1989

Anul universitar	Grupe de specializări *						Total
	Tehnice	Medicofarmaceutic	Științe economice	Drept/Juridice	Universități pedagogice	Artistice	
1948/1949	12.712	10.020	8.294	5.534	9.071	2.302	48.676
1949/1950	:	:	5.495	3.535	:	:	48.615
1950/1951	20.821	7.618	4.650	2.464	14.691	2.129	53.007
1951/1952	:	:	4.864	2.043	:	:	61.123
1952/1953	:	:	6.311	1.672	:	:	71.513
1953/1954	:	:	5.815	1.865	:	:	80.593
1954/1955	:	:	6.395	2.320	:	:	78.860
1955/1956	38.040	9.796	5.921	3.327	18.150	1.160	77.633
1956/1957	:	:	7.173	5.924	:	:	81.206
1957/1958	:	:	7.776	8.032	:	:	80.919
1958/1959	:	:	5.718	6.438	:	:	67.849
1959/1960	:	:	5.085	4.693	:	:	63.208

Anul universitar	Grupe de specializări *						Total
	Tehnice	Medicofarma- ceutic	Științe economice	Drept/ Juridice	Universități pedagogice	Artistice	
1960/1961	30.496	7.825	5.085	3.101	23.752	1.730	71.989
1961/1962	35.169	7.591	5.778	2.401	29.914	1.976	83.749
1962/1963	40.768	7.884	7.763	2.684	36.356	2.278	98.929
1963/1964	46.216	8.272	9.344	2.807	42.233	2.307	112.611
1964/1965	50.251	8.894	10.591	3.515	45.941	2.439	123.284
1965/1966	52.265	9.345	12.866	4.534	49.185	2.419	130.614
1966/1967	54.162	9.501	13.985	5.845	48.914	2.537	136.948
1967/1968	53.846	9.561	15.454	5.648	52.198	3.002	141.589
1968/1969	53.627	9.633	17.275	6.141	55.665	3.337	147.637
1969/1970	54.207	9.742	19.467	6.203	56.722	3.373	151.705
1970/1971	53.592	9.898	21.016	5.901	58.108	3.370	151.885
1971/1972	53.101	10.863	19.869	5.818	53.385	3.391	148.428
1972/1973	55.881	11.753	20.357	5.566	45.127	3.099	143.985
1973/1974	60.411	12.496	20.859	5.904	38.618	3.013	143.656
1974/1975	67.319	14.617	21.864	6.402	37.953	2.856	152.728
1975/1976	76.050	17.008	22.854	6.820	39.055	2.780	164.567
1976/1977	85.306	19.597	22.782	7.336	37.150	2.717	174.888
1977/1978	96.855	20.859	22.725	7.025	32.273	2.600	182.337
1978/1979	106.951	22.366	23.577	6.993	28.126	2.547	190.560
1979/1980	116.528	23.332	22.371	5.283	22.088	2.944	192.546
1980/1981	124.006	23.381	21.919	3.863	17.393	2.207	192.769
1981/1982	125.013	22.878	21.605	3.098	16.681	1.628	190.903
1982/1983	119.927	21.843	20.216	2.770	15.118	1.207	181.081
1983/1984	115.089	21.093	19.219	2.574	14.964	1.103	174.042
1984/1985	110.508	19.953	17.940	2.438	14.503	986	166.328
1985/1986	106.784	18.833	16.485	2.380	14.417	899	159.798
1986/1987	106.155	17.597	15.641	2.392	14.480	909	157.174
1987/1988	107.768	16.472	14.924	2.368	14.594	915	157.041
1988/1989	109.705	16.474	14.949	2.332	15.085	920	159.465
1989/1990	113.185	16.703	15.493	2.362	15.828	936	164.507
<i>Dinamica 1989 față de 1980 %</i>	<i>91,27</i>	<i>71,44</i>	<i>70,68</i>	<i>61,14</i>	<i>91,00</i>	<i>42,41</i>	<i>85,34</i>
<i>Modificarea absolută 1989 față de 1980</i>	<i>-10.821</i>	<i>-6.678</i>	<i>-6.426</i>	<i>-1.501</i>	<i>-1.565</i>	<i>-1271</i>	<i>-28.262</i>

Notă: * Diferența față de total Alte specializări: Educație fizică, Arhivistică, Asistență socială, Gospodărie comunală, Relații internaționale.

Valorile în italic – determinări autori.

Sursa: Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România 1981, pp. 605-609 și Anuarul Statistic al României 1990, pp. 164-169.

Așa, de pildă, la nivelul studenților înscriși în 1948-1949, existau la universitățile tehnice 12.712 studenți, la cele medico-farmaceutice 10.020, la științe economice 8.294, la cele juridice și de drept 5.534, la universitățile pedagogice 9.071, iar în domeniul artistic 2.302. În total, existau 48.676 studenți.

Nivelul și structura acestora s-a modificat an de an, ajungând în 1989-1990 la un total de 113.185 studenți la școlile tehnice, 16.703 la universitățile medico-farmaceutice, 15.493 la științe economice, 2.362 la universitățile juridice și de drept, 15.828 la universitățile pedagogice și 936 în domeniul artistic. Acest domeniu a înregistrat cea mai mare reducere a numărului de locuri în perioada 1983-1990. Totalul numărului de studenți în anul universitar 1989-1990 a fost de 164.507. Aceste date sunt sintetizate în Tabelul 5.5.

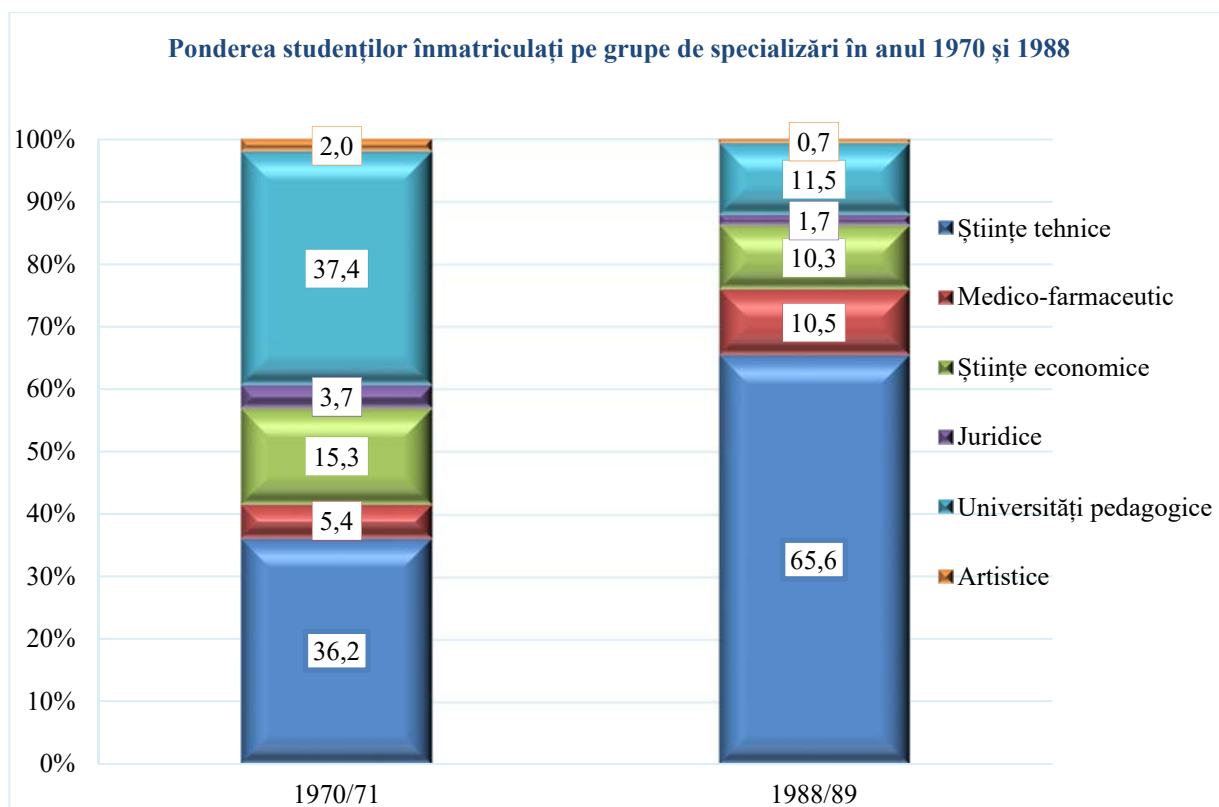


Figura 5.3. Ponderea studenților înmatriculați pe grupe de specializări în anul 1970 și 1988

Tabelul 5.6

Numărul de facultăți pe specializări

Specializări	1948/1949	1950/1951	1960/1961	1970/1971	1980/1981	1989/1990
Total facultăți	129	136	131	195	134	101
Mine	3	3	2	2	3	3
Petrol-geologie	2	3	4	4	3	2
Energie electrică și electrotehnică ^{a)}	3	3	5	8	8	7
Metalurgie și construcții de mașini	7	9	8	11	21	20
Chimie industrială/tehnică-chimică	3	3	3	3	4	4
Industria lemnului și materiale de construcții	2	1	1	1	1	1
Industria ușoară	1	1	1	1	1	1
Industria alimentară	2	2	1	1	1	1
Transport și telecomunicații ^{b)}	1	5	1	1	1	2
Arhitectură și construcții	5	6	8	10	11	8
Agricultură	12	13	8	14	12	6
Silvicultură	2	2	1	1	1	1
Medicină veterinară	2	2	2	4	1	-
Medicină umană	20	20	7	12	13	10
Farmacie	3	4	3	4	4	-
Științe economice	5	5	3	10	9	8
Științe juridice	4	4	3	3	4	3
Filologie – Istorie ^{c)}	4	4	6	7	10	5
Filozofie ^{d)}	4	4	1	4	3	3
Geografie ^{e)}	4	8	1	1	1	-
Biologie ^{f)}	4	4	3	4	3	3
Chimie	4	4	3	4	-	-
Matematică, fizică	4	4	3	9	9	6

Specializări	1948/1949	1950/1951	1960/1961	1970/1971	1980/1981	1989/1990
Pedagogie	6	9	41	64	1	1
Artă plastică și decorativă	3	2	3	3	1	2
Artă teatrală și cinematografică	5	5	3	2	5	1
Muzică	5	4	4	6	3	3
Cultură fizică și sport	1	1	1	1		
Alte specializări ^{g)}	8	1	1	-		

Nota: Valorile în italic – determinări autori.

- a) Din anul universitar 1955/1956 inclusiv Telecomunicații.
- b) Din anul universitar 1955/1956, telecomunicațiile au trecut în cadrul Facultății de Electrotehnică.
- c) Din anul universitar 1954/1955 „Filologie-Istorie”.
- d) Din anul universitar 1960/1961 „Istorie, Filozofie”.
- e) Până în 1954 „Istorie, geologie, geografie”. Din anul școlar 1954/1955 „Geologie- Geografie” Din 1960 „Geografie”.
- f) Până în 1954 „Științe naturale, biologice”. Din anul școlar 1955/1956 „Științe naturale-Chimie” Din 1960 „Biologie”.
- g) Sunt cuprinse facultățile: Arhivistică, Asistență Socială, Gospodărie comunală, Relații Internațional

Sursa: Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România 1981, pp. 610-611 și Anuarul Statistic al României 1990, pp. 168-171.

În Tabelul 5.6 am efectuat o sinteză a numărului de facultăți pe specializări rezultând că, dacă în anul 1948-1949 existau 129 de facultăți, în 1989-1990 numărul acestora s-a redus la 101. În acest tabel sunt enumerate facultățile pe specializări și evoluția lor de-a lungul perioadei de timp la care ne-am referit.

Rezultă că numărul cel mai mare de facultăți le-au avut, dacă cuplăm, domeniul tehnic, construcțiile, medicina umană și agricultura. De asemenea, a existat o perioadă din 1960 până în 1971, când în domeniul pedagogiei, numărul de facultăți a sporit foarte mult, după care acesta s-a redus.

Tabelul 5.7

Studenți înscriși pe specializări în perioada 1948-1989

Specializări	1948/ 1949	1950/ 1951	1960/ 1961	1970/ 1971	1980/ 1981	1989/ 1990	<i>Dinamica 1989 față de 1980%</i>
Mine	380	889	919	1.308	4.686	3.115	66,5
Petrol-geologie	274	769	1.582	1.562	6.774	3.072	45,3
Energie electrică și electrotehnică ^{a)}	1.250	1.757	3.528	9.718	16.885	21.306	126,2
Metalurgie și construcții de mașini	1.667	3.576	5.574	13.379	48.183	50.629	105,1
Chimie industrială/tehnico-chimică	1.009	1.249	2.184	3.874	8.238	8.032	97,5
Industria lemnului și materiale de construcții	334	501	484	592	1.567	2.142	136,7
Industria ușoară	824	582	468	1.170	2.972	3.241	109,1
Industria alimentară	393	901	813	1.000	1.370	1.702	124,2
Transport și telecomunicații ^{b)}	316	965	1.075	1.106	1.877	2.556	136,2
Arhitectură și construcții	2.430	2.055	5.563	10.818	20.771	10.504	50,6
Agricultură	2.813	5.947	6.889	6.258	8.075	4.316	53,4
Silvicultură	253	664	684	786	1.128	506	44,9
Medicină veterinară	769	966	733	2.030	1.480	2.064	139,5
Medicină umană	8.815	6.763	7.058	8.366	22.173	16.019	72,2
Farmacie	1.205	855	767	1.532	1.208	684	56,6
Științe economice	8.294	4.650	5.085	21.016	21.919	15.493	70,7
Științe juridice	5.534	2.464	3.101	5.901	3.863	2.362	61,1
Filologie – Istorie ^{c)}	2.713	1.887	6.022	14.810	5.657	2.973	52,6
Filozofie ^{d)}	530	547	2.075	5.754	1.421	857	60,3
Geografie ^{e)}	1.667	2.065	663	690	250	422	168,8
Biologie ^{f)}	792	939	2.861	3.395	1.600	854	53,4
Chimie	1.286	1.587	1.606	2.979	1.172	1.556	132,8
Matematică, fizică	762	3.192	4.007	7.837	5.651	4.985	88,2
Pedagogie	1.321	4.474	5.774	20.605	1.642	2.346	142,9
Artă plastică și decorativă	218	465	744	2.038	-	-	-

Specializări	1948/ 1949	1950/ 1951	1960/ 1961	1970/ 1971	1980/ 1981	1989/ 1990	<i>Dinamica 1989 față de 1980%</i>
Artă teatrală și cinematografică	814	635	452	585	1.043	399	38,3
Muzică	518	619	305	277	202	170	84,2
Cultură fizică și sport	907	875	973	2508	962	367	38,1
Alte specializări ^{g)}	525	169	-	-	-	-	-
Total	48.676	53.007	71.989	151.885	192.769	164.507	85,3

Notă: Valorile în italic – determinări autori.

- a) Din anul universitar 1955/1956 inclusiv Telecomunicații.
- b) Din anul universitar 1955/1956, telecomunicațiile au trecut în cadrul Facultății de Electrotehnică.
- c) Din anul universitar 1954/1955 „Filologie-Istorie”.
- d) Din anul universitar 1960/1961 „Istorie, Filozofie”.
- e) Până în 1954 „Istorie, geologie, geografie”. Din anul școlar 1954/1955 „Geologie- Geografie” Din 1960 „Geografie”.
- f) Până în 1954 „Științe naturale, biologice”. Din anul școlar 1955/1956 „Științe naturale-Chimie” Din 1960 „Biologie”.
- g) Sunt cuprinse facultățile: Arhivistică, Asistență Socială, Gospodărie comunală, Relații Internațional

Sursa: Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România 1981, pp. 610-611 și Anuarul Statistic al României 1990, pp. 168-171.

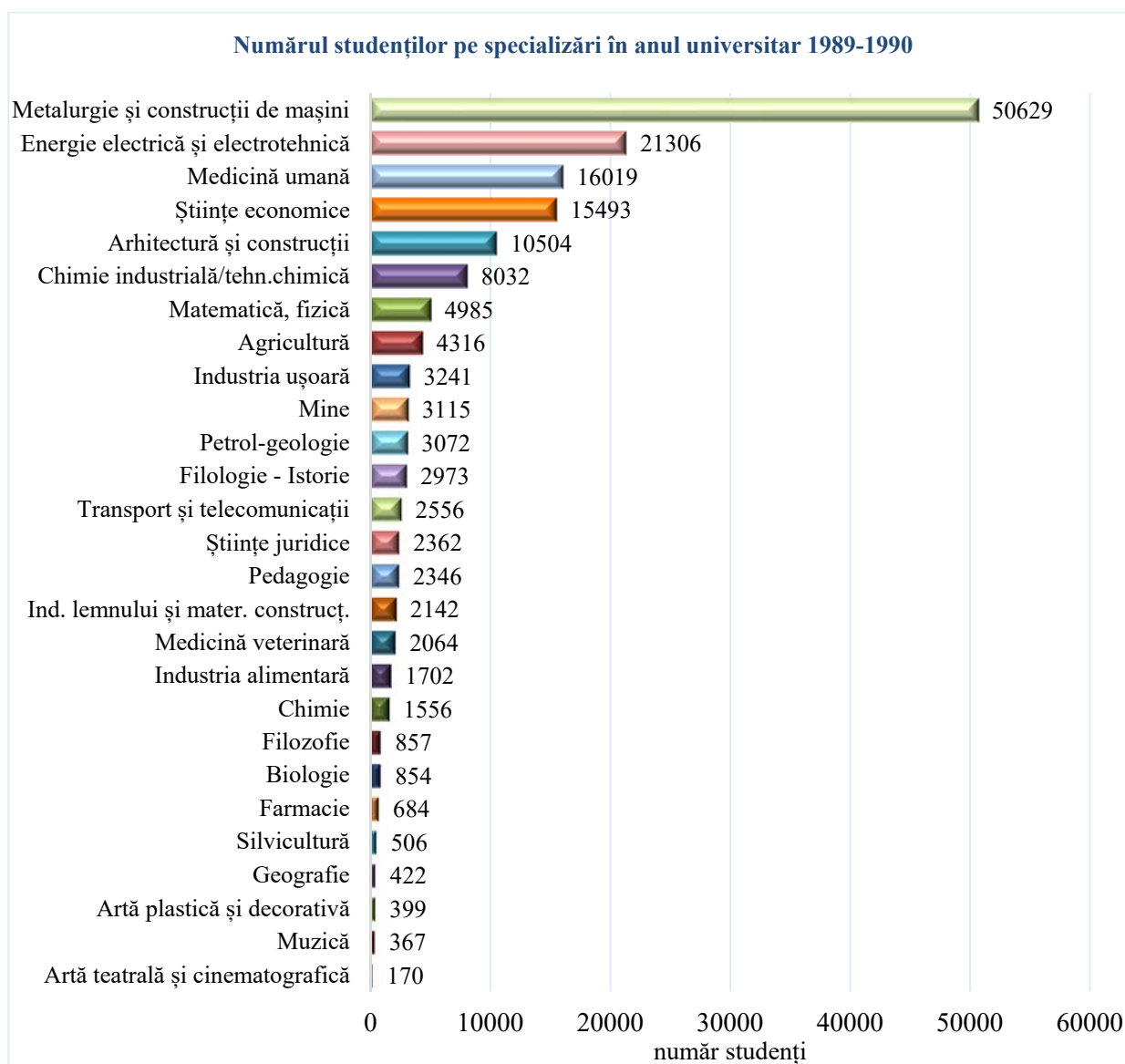


Figura 5.4. Numărul studenților pe specializări în anul universitar 1989/1990

În Tabelul 5.7 am considerat necesar de a prezenta și numărul de studenți înscriși la specializări, cele pe care le-am menționat ca facultăți, rezultând modul în care aceste aspecte au evoluat de-a lungul timpului. Nu facem o prezentare prea amplă întrucât este la îndemâna oricui să constate că și numărul de studenți a fost proporțional cu numărul de facultăți existente în fiecare domeniu. În acest tabel sunt prezentate toate datele aferente.

5.2.2. Evoluția absolvenților pe specializări

Din punct de vedere al studiului eficienței învățământului superior din țara noastră, interesează și care a fost numărul de absolvenți pe grupe de specializări, în această perioadă, pornind de la faptul că prin condițiile existente și cele ale fiecărei specializări, promovarea examenului final era un moment mai ușor sau mai puțin ușor. În Tabelul 5.8 sunt prezentate pe larg toate aceste date.

Tabelul 5.8

Număr de absolvenți pe grupe de specializări în perioada 1948-1989

Anul universitar	Grupe de specializări ²					Artistice	Total
	Tehnice	Medico- farmaceutic	Științe economice	Juridice	Universități pedagogice		
1948/1949	1.472	1.542	1.895	1.046	1.516	225	7.814
1949/1950	:	:	:	:	:	:	8.374
1950/1951	3673	1.665	1.411	567	2.066	128	9.510
1951/1952	:	:	:	:	:	:	7.555
1952/1953	:	:	:	:	:	:	10.984
1953/1954	:	:	:	:	:	:	12.379
1954/1955	:	:	:	:	:	:	8.163
1955/1956	5.021	955	1.585	388	2.915	227	11.274
1956/1957	:	:	:	:	:	:	11.829
1957/1958	:	:	:	:	:	:	12.047
1958/1959	:	:	:	:	:	:	10.948
1959/1960	:	:	:	:	:	:	10.896
1960/1961	4.114	1.796	967	893	2.273	253	10.296
1961/1962	4.043	1.268	1.014	649	3.791	273	11.114
1962/1963	3.314	920	755	597	5.582	364	11.673
1963/1964	4.008	778	767	382	7.667	414	14.269
1964/1965	6.461	1.169	1.020	250	9.805	520	19.503
1965/1966	8.063	1.473	1.275	553	10.809	416	22.589
1966/1967	9.912	1.593	1.168	1.151	7.199	374	21.742
1967/1968	8.022	1.588	1.794	1.154	9.477	436	22.852
1968/1969	8.684	1.483	1.935	1.140	9.808	493	23.917
1969/1970	8.637	1.530	2.145	1.205	10.089	496	24.471
1970/1971	10.434	1.569	4.408	1.072	10.783	574	28.840
1971/1972	12.115	1.629	3.533	1.410	15.193	944	35.149
1972/1973	10.330	1.991	3.389	1.285	13.404	754	31.547
1973/1974	11.385	1.605	3.855	1.309	10.891	810	30.301
1974/1975	11.810	1.620	4.137	1.283	8.815	743	28.899
1975/1976	14.711	1.978	4.111	1.309	8.022	708	30.839
1976/1977	15.723	2.513	4.137	1.495	7.943	696	32.507
1977/1978	17.374	2.671	4.270	1.535	7.386	673	33.909
1978/1979	17.968	2.842	4.428	1.649	7.764	678	35.329
1979/1980	20.168	3.447	4.953	1.867	6.448	951	37.834
1980/1981	22.620	3.822	4.779	1.270	5.265	859	38.615

² Diferența față de total Alte specializări: Educație fizică, Arhivistică, Asistență socială, Gospodărie comunală, Relații internaționale.

Anul universitar	Grupe de specializări ²						Total
	Tehnice	Medico-farmaceutic	Științe economice	Juridice	Universități pedagogice	Artistice	
1981/1982	:	:	:	:	:	:	39.049
1982/1983	23.868	3.531	4.323	694	3.151	309	35.876
1983/1984	24.532	3.722	4.114	633	3.701	309	37.011
1984/1985							33.669
1985/1986	19.898	3.435	3.471	493	3.159	187	30.643
1986/1987	17.448	3.292	3.443	497	3.241	201	28.122
1987/1988	18.252	2.920	2.950	514	4.060	198	28.894
1988/1989	18.119	2.912	2.835	472	3.182	183	27.620
1989/1990	19.585	2.779	2.839	499	2.259	152	28.113
Dinamica 1989 față de 1980 %	86,58	72,71	59,41	39,29	42,91	17,69	72,80
Modificarea absolută	-3.035	-1.043	-1.940	-771	-3.006	-707	-10.502

Notă: Valorile în italic – determinări autori.

Sursa: Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România 1981, pp. 606-610 și Anuarul Statistic al României 1990, pp. 197-171.

Este interesant de văzut câți dintre cei care au început facultățile le-au și terminat. În acest sens, în tabelul 5.9 am urmărit să cuprindem datele înregistrate între 1948 și 1990 în legătură cu absolvenții pe fiecare specialitate. Specializările sunt pe diverse facultăți de specialitate, sens în care constatăm că, în anul 1948-1949, în domeniul minelor au terminat 25 de studenți, energie electrică și electronică 146, metalurgie și construcții de mașini 148, chimie industrială 250, industrie ușoară 46, arhitectură 479, agricultură 280, medicină veterinară 98, medicină umană, cei mai mulți, 1.343, farmacie 199, filologie-istorie 545, istorie și filozofie 106, geografie 291, biologie 126, chimie 267, fizică-matematică 48, pedagogie 133. Numărul cel mai mare de absolvenți a fost în domeniul științelor economice, 1.895, urmat de drept, 1046 de absolvenți. În partea finală, cultură, fizică și sport cu 26 absolvenți, artă plastică și decorativă 51, artă teatrală și cinematografică 56, muzică 118 și celelalte specializări mai neesențiale 92. În total, în acest an au absolvit 7.814 studenți.

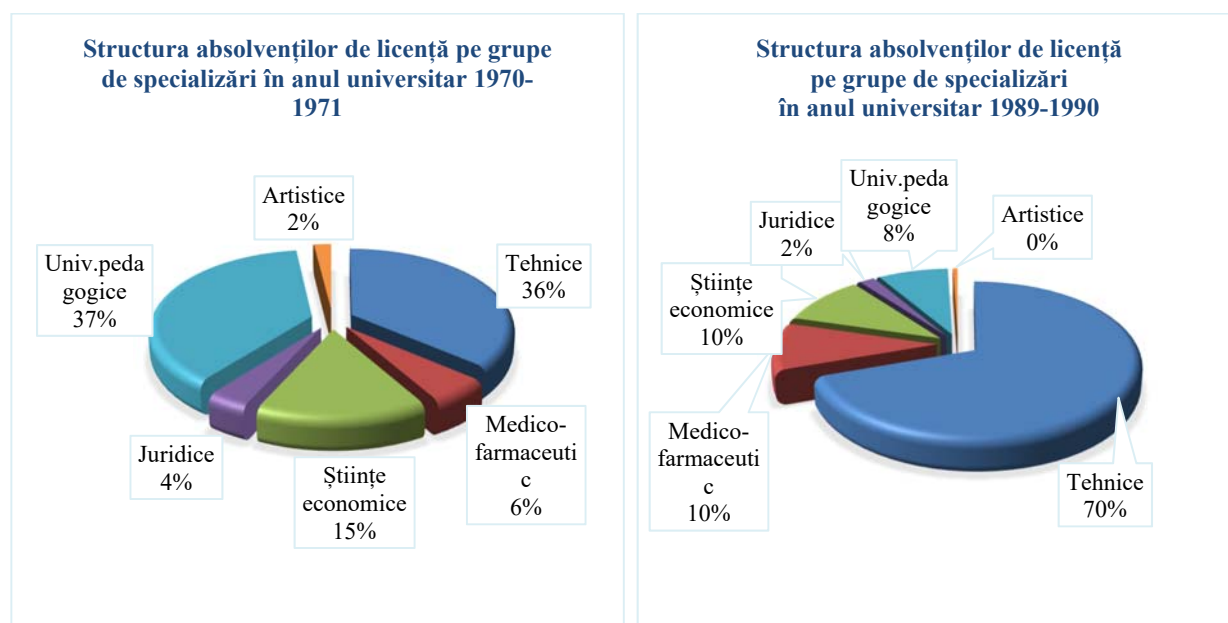


Figura 5.5. Structura absolvenților de licență pe grupe de specializări în anii universitari 1970-1971 și 1989-1990

Tabelul 5.9

Dinamica absolvenților pe specializări în 1989 față de 1980

Specializări	1948/ 1949	1950/ 1951	1960/ 1961	1970/ 1971	1980/ 1981	1989/ 1990	<i>Dinamica 1989 față de 1980%</i>
Mine	25	64	134	290	834	570	<i>68,3</i>
Petrol-geologie	-	80	192	239	988	732	<i>74,1</i>
Energie electrică și electrotehnică ^{a)}	146	320	419	1741	3142	3363	<i>107,0</i>
Metalurgie și construcții de mașini	148	958	700	2511	8192	7465	<i>91,1</i>
Chimie industrială/tehn. chimică	250	220	308	813	1403	1185	<i>84,5</i>
Industria lemnului și materiale de construcții	-	126	39	137	294	347	<i>118,0</i>
Industria ușoară	46	167	66	330	610	444	<i>72,8</i>
Industria alimentară	-	200	95	324	320	243	<i>75,9</i>
Transport și telecomunicații ^{b)}	-	136	165	149	317	404	<i>127,4</i>
Arhitectură și construcții	479	421	733	2006	3829	2019	<i>52,7</i>
Agricultură	280	779	1022	1235	2147	948	<i>44,2</i>
Silvicultură	-	98	118	177	261	83	<i>31,8</i>
Medicină veterinară	98	104	123	482	283	316	<i>111,7</i>
Medicină umană	1343	1374	1620	1313	3509	2768	<i>78,9</i>
Farmacie	199	291	176	256	313	144	<i>46,0</i>
Filologie – Istorie ^{c)}	545	620	942	2281	1651	478	<i>29,0</i>
Istorie- Filozofie ^{d)}	106	47	177	712	605	211	<i>34,9</i>
Geografie ^{e)}	291	469	77	134	88	105	<i>119,3</i>
Biologie ^{f)}	126	117	277	630	539	169	<i>31,4</i>
Chimie	267	204	187	479	382	141	<i>36,9</i>
Matematică, fizică	48	151	338	914	1410	1319	<i>93,5</i>
Pedagogie	133	335	275	5633	590	759	<i>128,6</i>
Științe economice	1895	1411	967	4408	4779	2835	<i>59,3</i>
Drept	1046	567	893	1072	1270	472	<i>37,2</i>
Cultură fizică și sport	26	45	-	-	-	-	
Artă plastică și decorativă	51	13	52	92	462	73	<i>15,8</i>
Artă teatrală și cinematografică	56	71	83	61	56	33	<i>58,9</i>
Muzică	118	44	118	421	341	77	<i>22,6</i>
Alte specializări ^{g)}	92	78	-	-	-	-	-
TOTAL	7814	9510	10296	28840	38615	27620	<i>71,5</i>

Notă: Valorile în italic – determinări autori.

a) Din anul universitar 1955/1956 inclusiv Telecomunicații.

b) Din anul universitar 1955/1956, telecomunicațiile au trecut în cadrul Facultății de Electrotehnică.

c) Din anul universitar 1954/1955 „Filologie-Istorie”.

d) Din anul universitar 1960/1961 „Istorie, Filozofie”.

e) Până în 1954 „Istorie, geologie, geografie”. Din anul școlar 1954/1955 „Geologie- Geografie” Din 1960 „Geografie”.

f) Până în 1954 „Științe naturale, biologice”. Din anul școlar 1955/1956 „Științe naturale-Chimie” Din 1960 „Biologie”.

g) Sunt cuprinse facultățile: Arhivistică, Asistență Socială, Gospodărie comunală, Relații Internațional

Sursa: Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România 1981, pp. 610-611 și Anuarul Statistic al României 1990, pp. 168-171.

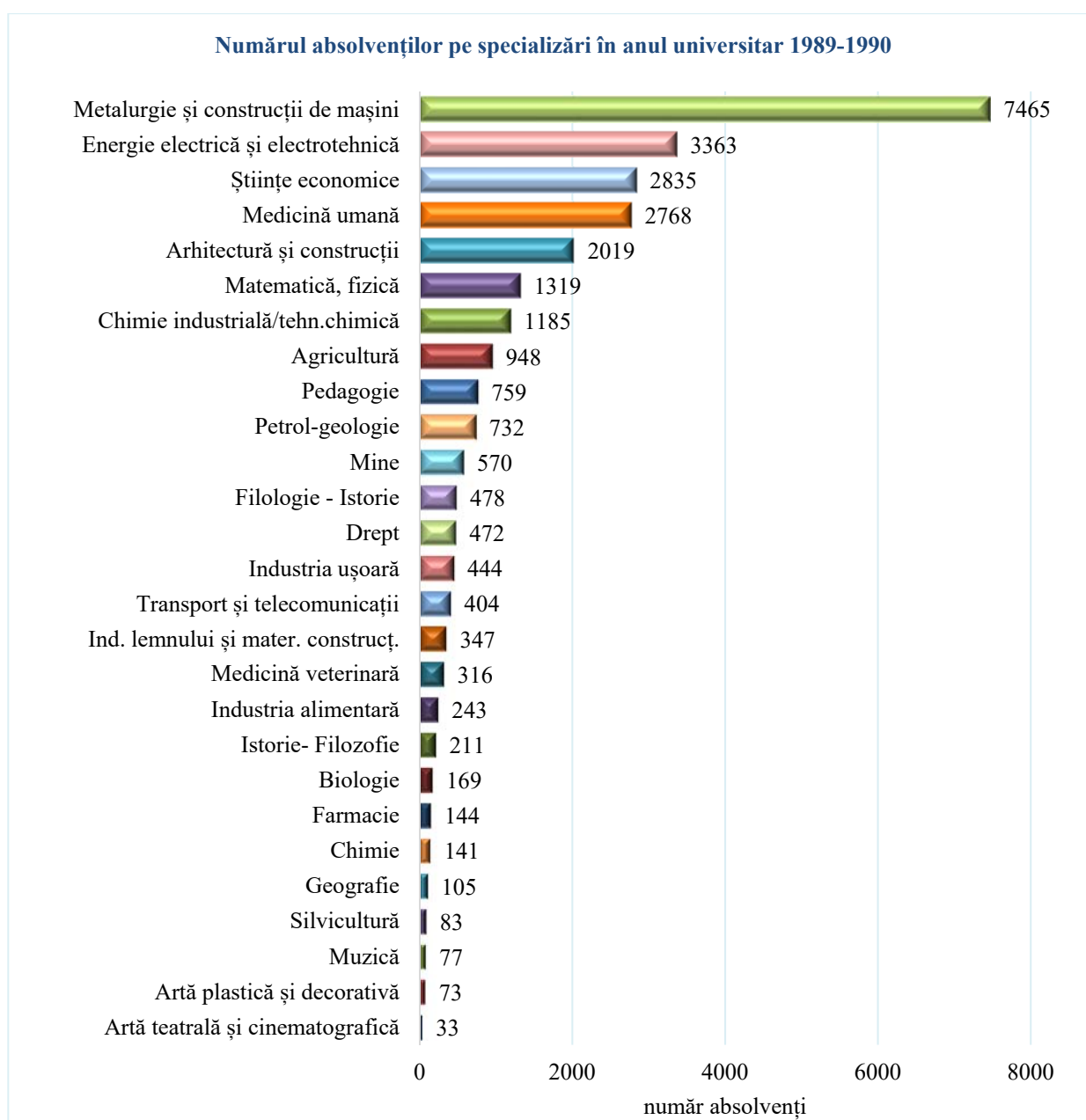


Figura 5.6. Numărul absolvenților pe specializări în anul universitar 1989-1990

În ceea ce privește anul final al intervalului asupra căruia realizăm analiza, constatăm o aceeași situație cu excepția faptului că în domeniul energie electrică și electronică s-au înregistrat 3.363 de absolvenți, în domeniul metalurgie și construcții de mașini 7.465, în domeniul arhitecturii și construcțiilor 2.019, la medicină umană 2.768, în domeniul științelor economice 2.835, iar la drept 472. Așadar, numărul total de absolvenți a mai scăzut față de perioadele anterioare.

Tabelul 5.10

Structura absolvenților pe specializări

Specializări	1948/1949	1950/1951	1960/1961	1970/1971	1980/1981	1989/1990
Mine	0,32	0,67	1,30	1,01	2,16	2,06
Petrol-geologie	0,00	0,84	1,86	0,83	2,56	2,65
Energie electrică și electrotehnică ^{a)}	1,87	3,36	4,07	6,04	8,14	12,18
Metalurgie și construcții de mașini	1,89	10,07	6,80	8,71	21,21	27,03
Chimie industrială/tehn. chimică	3,20	2,31	2,99	2,82	3,63	4,29
Industria lemnului și materiale de construcții	0,00	1,32	0,38	0,48	0,76	1,26
Industria ușoară	0,59	1,76	0,64	1,14	1,58	1,61
Industria alimentară	0,00	2,10	0,92	1,12	0,83	0,88
Transport și telecomunicații ^{b)}	0,00	1,43	1,60	0,52	0,82	1,46
Arhitectură și construcții	6,13	4,43	7,12	6,96	9,92	7,31
Agricultură	3,58	8,19	9,93	4,28	5,56	3,43
Silvicultură		1,03	1,15	0,61	0,68	0,30
Medicină veterinară	1,25	1,09	1,19	1,67	0,73	1,14
Medicină umană	17,19	14,45	15,73	4,55	9,09	10,02
Farmacie	2,55	3,06	1,71	0,89	0,81	0,52
Filologie – Istorie ^{c)}	6,97	6,52	9,15	7,91	4,28	1,73
Istorie- Filozofie ^{d)}	1,36	0,49	1,72	2,47	1,57	0,76
Geografie ^{e)}	3,72	4,93	0,75	0,46	0,23	0,38
Biologie ^{f)}	1,61	1,23	2,69	2,18	1,40	0,61
Chimie	3,42	2,15	1,82	1,66	0,99	0,51
Matematică, fizică	0,61	1,59	3,28	3,17	3,65	4,78
Pedagogie	1,70	3,52	2,67	19,53	1,53	2,75
Științe economice	24,25	14,84	9,39	15,28	12,38	10,26
Drept	13,39	5,96	8,67	3,72	3,29	1,71
Cultură fizică și sport	0,33	0,47	-	-	-	-
Artă plastică și decorativă	0,65	0,14	0,51	0,32	1,20	0,26
Artă teatrală și cinematografică	0,72	0,75	0,81	0,21	0,15	0,12
Muzică	1,51	0,46	1,15	1,46	0,88	0,28
Alte specializări ^{g)}	1,18	0,82	-	-	-	-
TOTAL	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Notă: Valorile în italic - determinări autori.

- a) Din anul universitar 1955/1956 inclusiv Telecomunicații.
- b) Din anul universitar 1955/1956, telecomunicațiile au trecut în cadrul Facultății de Electrotehnică.
- c) Din anul universitar 1954/1955 „Filologie-Istorie”.
- d) Din anul universitar 1960/1961 „Istorie, Filozofie”.
- e) Până în 1954 „Istorie, geologie, geografie”. Din anul școlar 1954/1955 „Geologie- Geografie” Din 1960 „Geografie”.
- f) Până în 1954 „Științe naturale, biologice”. Din anul școlar 1955/1956 „Științe naturale-Chimie” Din 1960 „Biologie”.
- g) Sunt cuprinse facultățile: Arhivistică, Asistență Socială, Gospodărie comunală, Relații Internațional

Sursa: Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România 1981, pp. 610-611 și Anuarul Statistic al României 1990, pp. 168-171.

5.3. Prezentarea și analiza sistemului de învățământ superior pe centre universitare

Învățământul superior din România a fost întotdeauna înregimentat pe universități, localități și centre universitare. Prin centru universitar înțelegem totalitatea studenților din universitățile care funcționează în aceeași localitate.

În ordine, această situație începe, cum este și firesc, atât pentru 1950-1951, cât și pentru 1989-1990, anii pe care i-am luat pentru comparabilitate, cu situarea Bucureștiului pe primul loc. Așa, de pildă, acest centru universitar cuprindea un număr de 22 de instituții de învățământ superior care în anul 1989-1990 s-a redus la 12.

Urmează centrele universitare Iași și Cluj, primul cu șapte instituții de învățământ superior în 1950-1951 și numai cinci în 1989-1990, iar cel de-al doilea avea nouă instituții de învățământ superior în 1950-1951 și numai șase în 1989-1990.

Timișoara este pe locul următor, cu șase instituții de învățământ superior în 1950-1951, rămase doar patru în 1989-1990.

Urmează celelalte centre universitare cu una, maximum trei, instituții de învățământ superior, respectiv Craiova, Brașov, Galați, Ploiești, Târgu Mureș, Petroșani, Sibiu, Pitești, Baia Mare, Reșița, Hunedoara, Constanța, Suceava, Oradea, Bacău, iar în 1990, Arad, Brad și Câmpulung Moldovenesc și-au încetat activitatea.

În total, au existat 54 de instituții de învățământ superior în 1950, dintre care zece și-au închis porțile rămânând 44 în anul 1990. Datele sunt prezentate în Tabelul 5.11.

Tabelul 5.11

Numărul de instituții de învățământ superior pe centre universitare în perioada 1950-1989

Centru universitar	1950/1951	1960/1961	1970/1971	1980/1981	1989/1990
1. București	22	14	13	12	12
2. Iași	7	6	6	5	5
3. Cluj-Napoca	9	7	7	6	6
4. Timișoara	6	5	5	4	4
5. Craiova	1	2	2	1	1
6. Brașov	2	2	2	1	1
7. Galați	1	2	2	1	1
8. Ploiești	-	-	1	1	1
9. Târgu Mureș	1	3	3	3	3
10. Petroșani	1	1	1	1	1
11. Sibiu	-	-	-	1	1
12. Pitești	-	-	2	1	1
13. Baia Mare	-	-	2	1	1
14. Reșița	-	-		1	1
15. Hunedoara	-	-	1	1	1
16. Constanța	1	-	1	1	1
17. Suceava	-	-	1	1	1
18. Oradea	-	-	1	1	1
19. Bacău	-	-	1	1	1
20. Arad	1	-	-	-	-
21. Brad	1	-	-	-	-
22. Câmpulung Moldovenesc	1	-	-	-	-
Total	54	42	51	44	44

Sursa: Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România 1981, pp. 612-617 și Anuarul Statistic al României 1990, pp. 172-181.

Referitor la numărul de facultăți pe centre universitare, constatăm aceeași situație: Bucureștiul avea, în 1950-1951, 54 de facultăți care au rămas la nivelul de 33 în 1989-1990. Urmează Iași și Timișoara, cu aceleași reduceri de facultăți, celelalte având 1 până la 8 facultăți în anumite perioade de timp. Aici s-a interferat Craiova care, deși în 1950-1951 avea doar 2 facultăți, în 1985-1986 a ajuns la 8 facultăți. Poate este vorba de o anumită evoluție survenită pe bază de patriotism local.

Tabelul 5.12

Numărul de facultăți pe centre universitare în perioada 1950-1989

Centrul universitar/localitatea	1950/1951	1960/1961	1970/1971	1980/1981	1989/1990
1. București	54	48	58	47	33
2. Iași	23	21	29	20	15
3. Cluj-Napoca	31	22	26	19	15
4. Timișoara	12	15	22	12	10
5. Craiova	2	6	10	8	7
6. Brașov	2	6	8	5	4
7. Galați	1	6	7	3	2
8. Ploiești	-	-	1	3	2
9. Târgu Mureș	5	5	9	4	2
10. Petroșani	1	2	2	2	2
11. Sibiu	-	-	1	3	1
12. Pitești	-	-	3	2	1
13. Baia Mare	-	-	3	2	1
14. Reșița	-	-		**	1
15. Hunedoara	-	-	**	**	.1
16. Constanța	1	-	4	1	1
17. Suceava	-	-	3	1	1
18. Oradea	-	-	4	1	1
19. Bacău	-	-	5	1	1
20. Arad	2	-	-	-	-
21. Brad	1	-	-	-	-
22. Câmpulung Moldovenesc	1	-	-	-	-
Total	136	131	195	134	101

Notă: ** Secție.

Sursa: Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România 1981, pp. 612-617 și Anuarul Statistic al României 1990, pp. 172-181.

Mergând mai departe, am încercat să sintetizăm numărul de studenți pe localități prin Tabelul 5.12 în care Bucureștiul a deținut întotdeauna numărul maxim de studenți. Astfel, în 1950-1951, în București existau 29.619 studenți, pentru ca în anul 1985-1986 numărul acestora să fie de 59.948, iar în 1989-1990 de 62.080 studenți.

Urmează, cu ponderi ridicate, centrele universitare din Cluj, Iași, Timișoara și Craiova ajungând în anii 1989-1990 la un total de 164.507 studenți față de 53.007 câți existau în anul 1950-1951.

Tabelul 5.13

Numărul de studenți pe centre universitare în perioada 1950-1989

Centrul universitar	1950/1951	1960/1961	1970/1971	1980/1981	1989/1990	<i>Dinamica 1989/1990 față de 1980/1981 %</i>
1. București	29.619	36.259	65.516	72.178	62.080	86,0
2. Iași	5.402	10.174	24.272	29.156	24.377	83,6
3. Cluj-Napoca	9.143	11.967	21.895	24.023	17.758	73,9
4. Timișoara	4.137	5.639	14.100	21.230	19.288	90,9
5. Craiova	1.005	2.030	5.855	9.834	8.807	89,6
6. Brașov	913	2.593	5.045	10.440	7.249	69,4
7. Galați	254	1.529	3.173	5.487	6.912	126,0
8. Ploiești	-	-	310	4.407	3.785	85,9
9. Târgu Mureș	927	879	2.532	2.355	1.696	72,0
10. Petroșani	236	919	1.199	3.510	3.700	105,4
11. Sibiu	-	-	100	1.790	1.707	95,4
12. Pitești	-	-	726	1.441	1.554	107,8
13. Baia Mare	-	-	1.400	1.332	820	61,6

Centrul universitar	1950/1951	1960/1961	1970/1971	1980/1981	1989/1990	<i>Dinamica 1989/1990 față de 1980/1981 %</i>
14. Reșița	-	-	-	1.072	758	70,7
15. Hunedoara	-	-	155	813	403	49,6
16. Constanța	262	-	1.508	1.030	689	66,9
17. Suceava	-	-	1.052	1.174	1.472	125,4
18. Oradea	-	-	1.196	778	825	106,0
19. Bacău	-	-	1.851	719	627	87,2
20. Arad	637	-	-	-	-	
21. Brad	204	-	-	-	-	
22. Câmpulung Moldovenesc	268	-	-	-	-	
Total	53.007	71.989	151.885	192.769	164.507	85,3

Notă: Valorile în italic – determinări autori.

Sursa: Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România 1981, pp. 612-617 și Anuarul Statistic al României 1990, pp. 172-181.

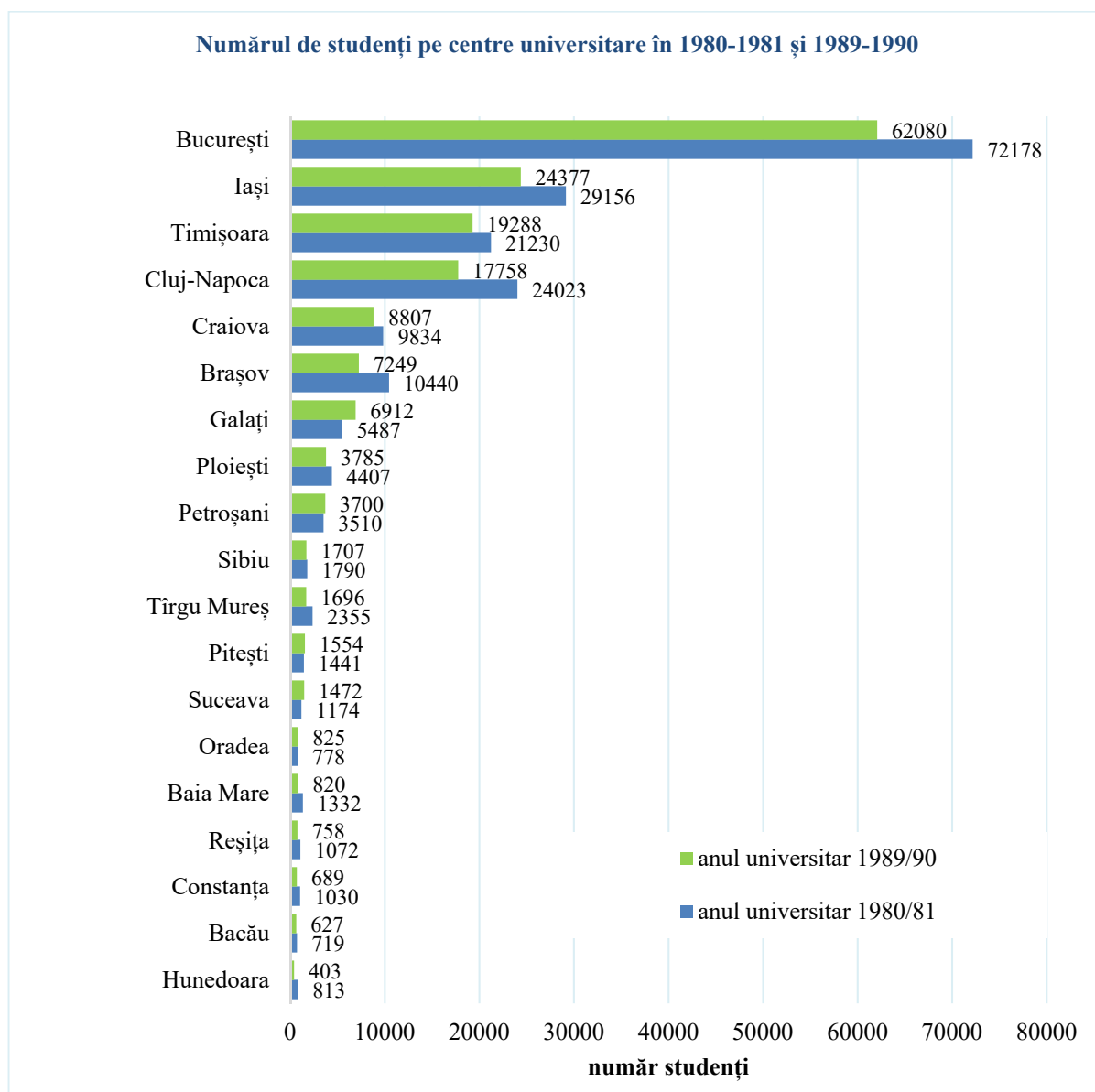


Figura 5.7. Numărul de studenți pe centre universitare în 1980-1981 și 1989-1990

În final, ne vom referi la numărul de absolvenți cuprinși în Tabelul 5.14, pe centre universitare, procentul de promovabilitate fiind uneori aproape de 100%, ca urmare a pregătirii pe care o aveau respectivii studenți. În Tabelul 5.14 sunt prezentate toate aceste date.

Tabelul 5.14

Numărul de absolvenți pe centre pe universitare în perioada 1950-1989

Centrul universitar	1950/1951	1960/1961	1970/1971	1980/1981	1989/1990	<i>Dinamica 1989/1990 față de 80/1981 %</i>
1. București	5.658	5.389	12.393	14.974	10.749	<i>94,6</i>
2. Iași	972	1.363	4.498	5.905	4.212	<i>90,6</i>
3. Cluj-Napoca	1.510	1.845	3.830	4.909	2.952	<i>79,6</i>
4. Timișoara	632	753	2.631	4.100	3.160	<i>96,2</i>
5. Craiova	120	194	968	1.690	1.408	<i>82,8</i>
6. Brașov	190	326	1.063	1.870	1.398	<i>76,1</i>
7. Galați	23	129	790	1.110	1.119	<i>124,2</i>
8. Ploiești	-	-	16	697	740	<i>97,9</i>
9. Târgu Mureș	203	163	524	521	305	<i>95,3</i>
10. Petroșani	46	134	290	521	663	<i>91,4</i>
11. Sibiu	-	-	-	324	214	<i>72,3</i>
12. Pitești	-	-	144	258	208	<i>98,6</i>
13. Baia Mare	-	-	288	358	168	<i>71,5</i>
14. Reșița	-	-	-	300	151	<i>117,1</i>
15. Hunedoara	-	-	-	221	87	<i>207,1</i>
16. Constanța	-	-	391	260	154	<i>152,5</i>
17. Suceava	-	-	249	198	112	<i>84,8</i>
18. Oradea	-	-	299	197	166	<i>107,1</i>
19. Bacău	-	-	466	202	147	<i>148,5</i>
20. Arad	74	-	-	-	-	
21. Brad	26	-	-	-	-	
22. Câmpulung Moldovenesc	56	-	-	-	-	
Total	9.510	10.296	28.840	38.615	28.113	<i>91,7</i>

Notă: Valorile în italic – determinări autori.

Sursa: Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România 1981, pp. 612-617 și Anuarul Statistic al României 1990, pp. 172-181.

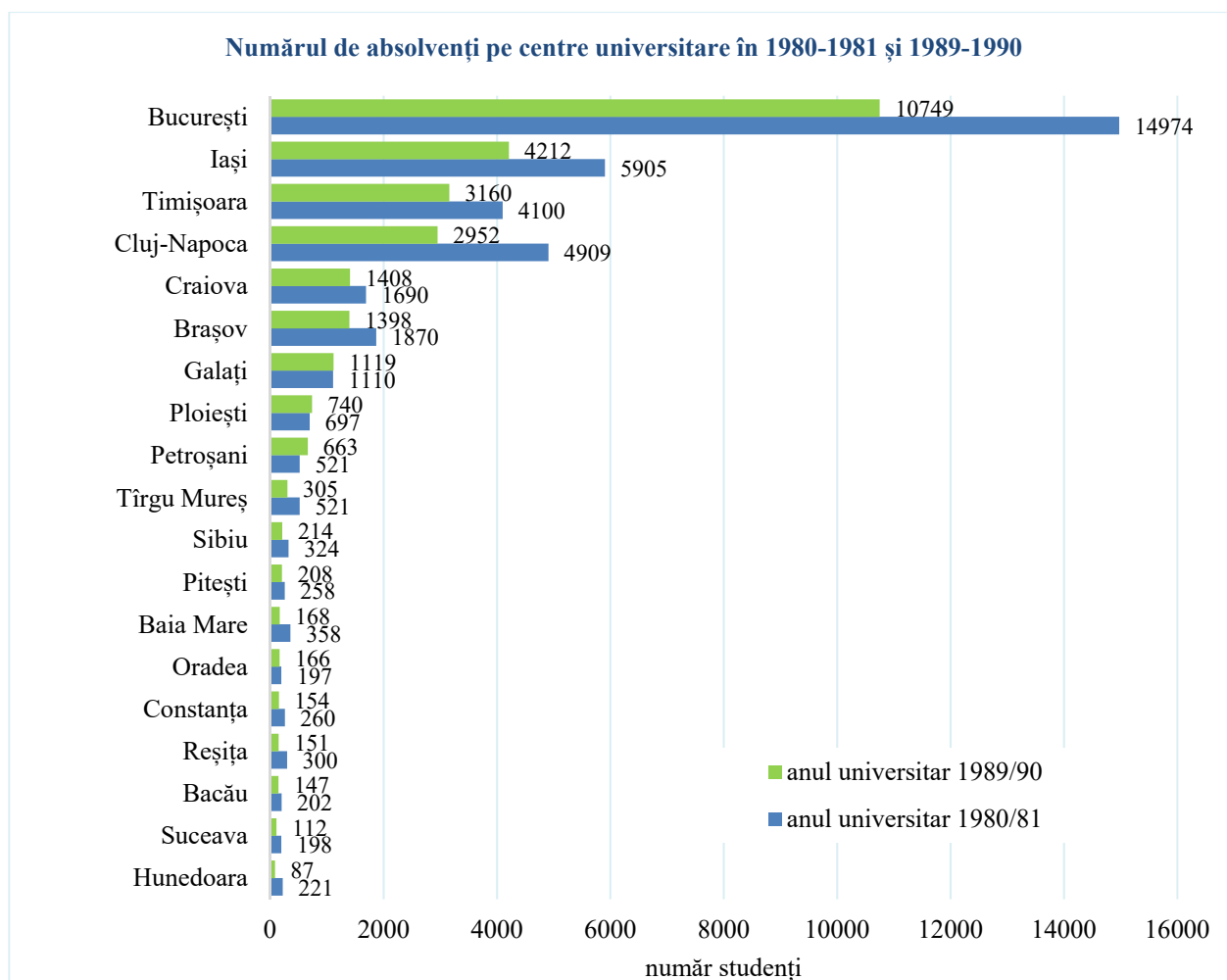


Figura 5.8. Numărul de absolvenți pe centre universitare în 1980-1981 și 1989-1990

În Tabelul 5.15 este sintetizat numărul de cadre didactice, pe fiecare centru universitar, rezultând că cel mai mare număr a existat întotdeauna în București, 4.310 în 1950-1951, ajungând la 6.306 în 1965, respectiv 4.459 cadre didactice în 1989-1990. La celelalte centre universitare a rămas același flux, în 1989 față de 1980 scăzând numărul cadrelor didactice, cu excepția celor din Galați, Ploiești și Petroșani unde s-au înregistrat creșteri ca urmare a sporirii numărului de locuri la facultățile de profil din aceste localități.

Tabelul 5.15

Personalul didactic pe centre pe universitare în perioada 1950-1989

Centrul universitar/ localitatea	1950/1951	1960/1961	1970/1971	1980/1981	1989/1990	Dinamica 1989 față de 1980%
1. București	4.310	4.660	6.140	5.438	4.459	82,0
2. Iași	1.094	1.160	1.972	2.111	1.818	86,1
3. Cluj-Napoca	1.548	1.399	1.901	2.332	1.586	68,0
4. Timișoara	745	710	1.329	1.567	1.279	81,6
5. Craiova	115	195	391	739	707	95,7
6. Brașov	100	208	347	499	450	90,2
7. Galați	52	220	276	325	331	101,8
8. Ploiești	-	-	58	243	243	100,0
9. Târgu Mureș	340	286	428	365	221	60,5
10. Petroșani	43	79	106	131	153	116,8

Centrul universitar/ localitatea	1950/1951	1960/1961	1970/1971	1980/1981	1989/1990	<i>Dinamica 1989 față de 1980%</i>
11. Sibiu	-	-	9	155	100	64,5
12. Pitești	-	-	77	129	66	51,2
13. Baia Mare	-	-	83	75	40	53,3
14. Reșița	-	-		114	59	51,8
15. Hunedoara	-	-	25	48	22	45,8
16. Constanța	48	-	84	70	37	52,9
17. Suceava	-	-	50	94	55	58,5
18. Oradea	-	-	69	63	33	52,4
19. Bacău	-	-	80	94	37	39,4
20. Arad	58	-	-	-	-	
21. Brad	37	-	-	-	-	
22. Câmpulung Moldovenesc	28	-	-	-	-	
Total	8.518	8.917	13.425	14.592	11.696	80,2

Notă: Valorile în italic – determinări autori.

Sursa: Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România 1981, pp. 612-617 și Anuarul Statistic al României 1990, pp. 172-181.

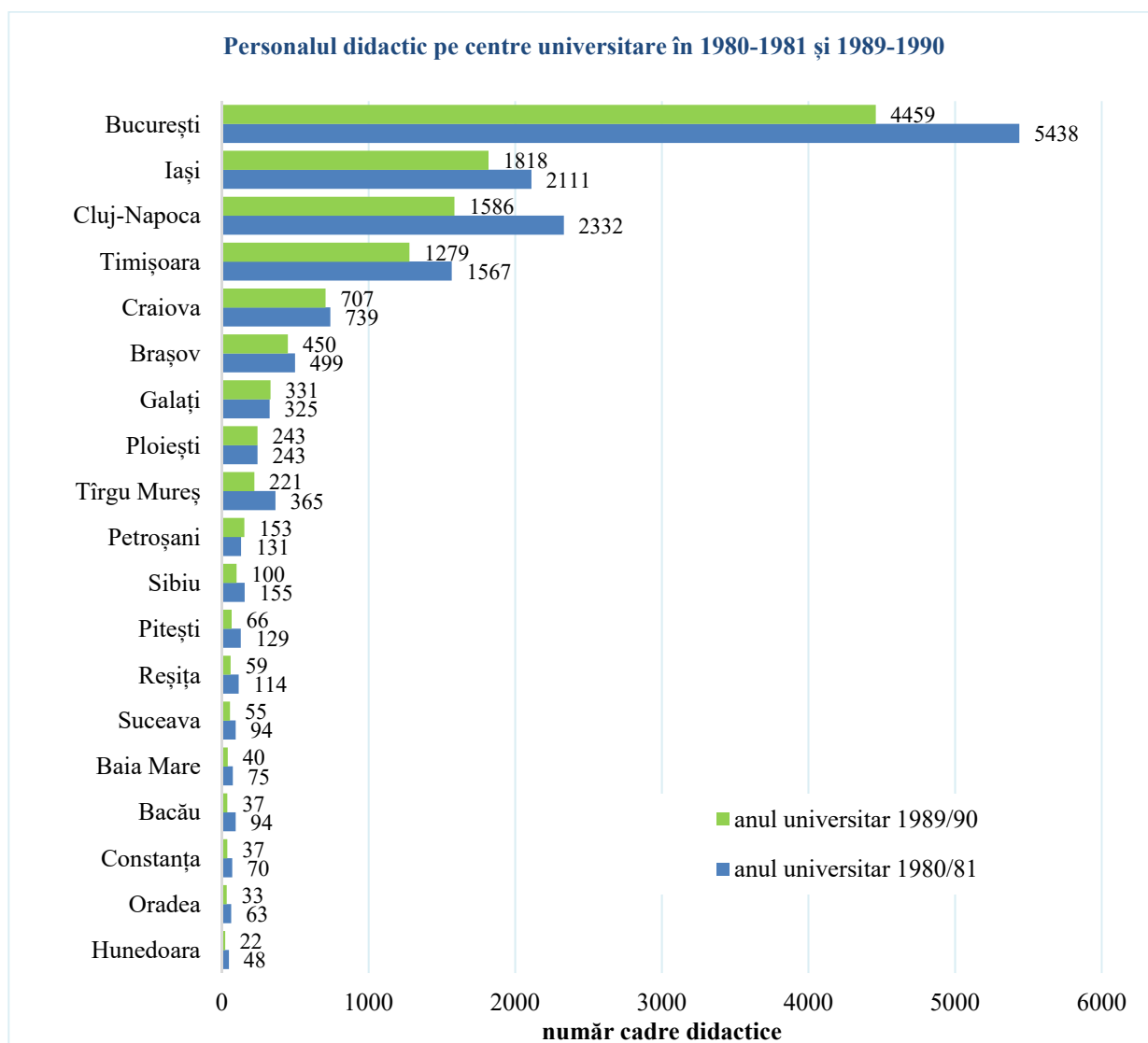


Figura 5.9. Personalul didactic pe centre universitare în 1980-1981 și 1989-1990

Tabelul 5.16 prezintă raportul dintre numărul de studenți și personalul didactic din localitățile centre universitare. În principiu, există un echilibru, în 1989-1990 numărul de studenți care reveneau la un cadru didactic era cuprins între 8 studenți la un cadru didactic în Târgu Mureș și, cel mai ridicat, 27 studenți la un cadru didactic în Suceava. În București, acest raport a fost de 7 studenți la un cadru didactic în 1950-1951, ajungând la 14 studenți la un cadru didactic în 1989-1990.

Tabelul 5.16

Raportul dintre numărul de studenți și personalul didactic pe universitate în perioada 1950-1989

Centrul universitar/localitatea	1950/1951	1960/1961	1970/1971	1980/1981	1989/1990
1. București	7	8	11	13	14
2. Iași	5	9	12	14	13
3. Cluj-Napoca	6	9	12	10	11
4. Timișoara	6	8	11	14	15
5. Craiova	9	10	15	13	13
6. Brașov	9	13	15	21	16
7. Galați	5	7	12	17	21
8. Ploiești			5	18	16
9. Târgu Mureș	3	3	6	7	8
10. Petroșani	6	12	11	27	24
11. Sibiu			11	12	17
12. Pitești			9	11	24
13. Baia Mare			17	18	21
14. Reșița				9	13
15. Hunedoara			6	17	18
16. Constanța	6		18	15	19
17. Suceava			21	13	27
18. Oradea			17	12	25
19. Bacău			23	8	17
20. Arad	11				
21. Brad	6				
22. Câmpulung Moldovenesc	10				
Total	6	8	11	13	14

Notă: Valorile în italic – determinări autori.

Sursa: Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România 1981, pp. 612-617 și Anuarul Statistic al României 1990, pp. 172-181.

După ce am prezentat aceste aspecte în legătură cu centrele universitare, ar fi de dorit și urmărim în continuare, să prezentăm situația pe fiecare centru universitar în parte. Din acest punct de vedere, situația se prezintă în felul următor: în perioada 1946-1989, sistemul de învățământ superior din București – primul centru universitar, era format din 15 instituții din care trei au fost înființate după 1945.

5.3.1. Centrul universitar București

În Tabelul 5.17 prezentăm instituțiile de învățământ superior din centrul universitar București. Din cele 15, trei – respectiv Academia Ștefan Gheorghiu, Universitatea Tehnică de Construcții și Academia Tehnică Militară – s-au înființat după anul 1945.

Tabelul 5.17

Instituțiile de învățământ superior din București

Instituția de învățământ superior
1. Universitatea București
2. Universitatea Politehnica
3. Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică „Ion Luca Caragiale”
4. Universitatea Științe Agronomice și Medicină Veterinară
5. Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila”
6. Universitatea Națională de Arte
7. Universitatea Națională de Muzică

Instituția de învățământ superior
8. Universitatea Tehnică de Construcții
9. Universitatea Națională de Apărare „Carol I”
10. Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”
11. Academia de Studii Economice
12. Academia Națională de Educație Fizică și Sport
13. Academia „Ștefan Gheorghiu”
14. Universitatea Tehnică de Construcții
15. Academia Tehnică Militară

Sursa: Sistematizare și centralizare autori, iulie 2018.

În Tabelul 5.18 sunt evidențiate numărul de instituții, facultăți, personal didactic și studenți, inclusiv absolvenți, în București, în perioada 1950-1989. Astfel, în 1950-1951 au existat 22 de instituții de învățământ superior, cu 54 de facultăți la care lucrau 4.310 de cadre didactice și erau înscriși 29.619 studenți, absolvenții din 1951 fiind în număr de 5.658.

Tabelul 5.18

Numărul de instituții, facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți în București în perioada 1950-1989

Anul	Numărul de instituții	Numărul de facultăți	Personalul didactic	Numărul de studenți	Numărul de absolvenți
1948/1949	:	44	:	28.423	:
1950/1951	22	54	4.310	29.619	5.658
1955/1956	17	61	4.573	44.352	6.847
1960/1961	14	48	4.660	36.259	5.389
1961/1962	:	50	:	41.486	:
1962/1963	:	51	:	48.280	:
1963/1964	:	53	:	53.148	:
1964/1965	:	54	:	57.073	:
1965/1966	13	55	6.306	60.361	9.984
1966/1967	13	55	:	63.221	:
1967/1968	13	57	:	63.469	:
1968/1969	13	56	:	65.448	:
1969/1970	13	56	:	66.482	:
1970/1971	13	58	6.140	65.516	12.393
1971/1972	:	57	6.980	64.657	14.326
1972/1973	:	56	6.571	63.126	12.781
1973/1974	:	56	6.591	63.230	12.832
1974/1975	:	50	5.965	65.872	12.446
1975/1976	11	50	5.792	69.729	13.055
1976/1977	11	50	5.392	71.262	13.653
1977/1978	12	50	5.231	72.352	13.759
1978/1979	12	47	5.272	74.821	14.222
1979/1980	12	47	5.442	74.117	15.285
1980/1981	12	47	5.438	72.178	14.974
1981/1982	12	47	5.403	69.877	:
1982/1983	12	47	5.187	65.633	:
1983/1984	12	47	5.110	63.089	:
1984/1985	12	47	5.044	61.137	:
1985/1986	12	47	4.964	59.948	11.363
1986/1987	12	33	4.763	59.170	10.667
1987/1988	12	33	4.623	59.315	10.552
1988/1989	12	33	4.533	60.266	10.464
1989/1990	12	33	4.459	62.080	10.749

Notă: Studenți învățământ de zi, seral și fără frecvență.

Sursa: Anuarele Statistice al Republicii Socialiste România 1950-1988 și Anuarul Statistic al României 1990.

Evoluția în timp a acestui centru universitar a condus, în 1989-1990, la un număr de 12 institute cu 33 de facultăți, 4.459 cadre didactice, 62.080 de studenți, dintre care 10.779 absolvenți ai ultimului an.

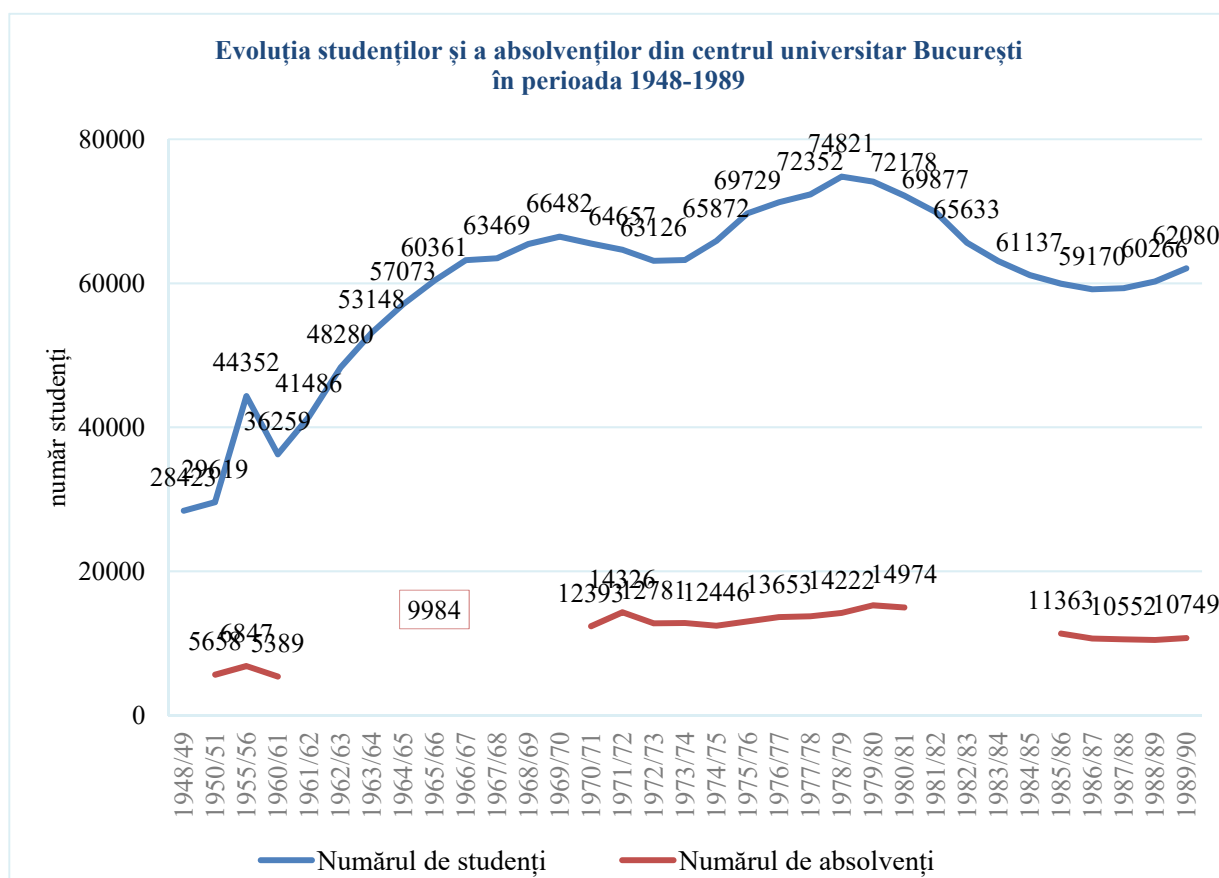


Figura 5.10. Evoluția studenților și a absolvenților din centrul universitar București în perioada 1948-1989

5.3.2. Centrul universitar Iași

Acest centru universitar din Iași a avut, în perioada 1970-1989, cinci instituții de învățământ superior, prezentate în Tabelul 5.19.

Tabelul 5.19

Instituțiile de învățământ superior din Iași	
Instituția de învățământ superior	
1.	Universitatea Tehnică „Gheorghe Asachi”
2.	Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”
3.	Universitatea de Arte „George Enescu”
4.	Universitatea de Medicină și Farmacie „Grigore T. Popa”
5.	USAMV „Ion Ionescu de la Brad”

Sursa: Sistematizare și centralizare autori, iulie 2018.

În continuare, prezentăm numărul de instituții, facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți din Iași în perioada analizată, respectiv 1950-1989, aceste date fiind relevante, în sensul că, dacă în 1950-1951 existau șapte instituții de învățământ superior, cu 23 de facultăți, 1.094 cadre didactice, 5.402 studenți din care 972 au fost absolvenți, în anul 1989-1990 Iașul se prezenta cu cinci instituții de învățământ superior, 15 facultăți, 1.818 cadre didactice, 24.377 studenți, dintre care 4.212 au fost absolvenți ai anului respectiv.

Tabelul 5.20
Numărul de instituții, facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți în Iași în perioada 1950-1989

Anul	Numărul de instituții	Numărul de facultăți	Personalul didactic	Numărul de studenți	Numărul de absolvenți
1950/1951	7	23	1094	5402	972
1955/1956	4	16	912	8479	832
1960/1961	6	21	1160	10174	1363
1961/1962	:	23	:	12039	:
1962/1963	:	28	:	14717	:
1963/1964	:	28	:	17096	:
1964/1965	:	28	:	18587	:
1965/1966	6	30	1752	19440	3338
1966/1967	:	28	:	20665	:
1967/1968	:	28	:	21871	:
1968/1969	:	29	:	23174	:
1969/1970	:	29	:	23931	:
1970/1971	6	29	1972	24272	4498
1971/1972	:	25	1971	23382	5978
1972/1973	:	25	1961	21509	5071
1973/1974	:	25	1988	20991	4432
1974/1975	:	21	1972	22524	4165
1975/1976	5	21	2027	24421	4526
1976/1977	5	21	1953	26466	4724
1977/1978	5	20	1953	27808	5066
1978/1979	5	20	1971	28737	5203
1979/1980	5	20	2066	29045	5588
1980/1981	5	20	2111	29156	5905
1981/1982	5	20	2095	28625	:
1982/1983	5	20	2076	27453	:
1983/1984	5	20	2011	26557	:
1984/1985	5	20	2025	25290	:
1985/1986	5	20	1962	23965	4647
1986/1987	5	15	1911	23564	4324
1987/1988	5	15	1878	23421	4375
1988/1989	5	15	1859	23671	4212
1989/1990	5	15	1818	24377	4212

Sursa: Anuarele Statistice ale Republicii Socialiste România 1950-1988 și Anuarul Statistic al României 1990.

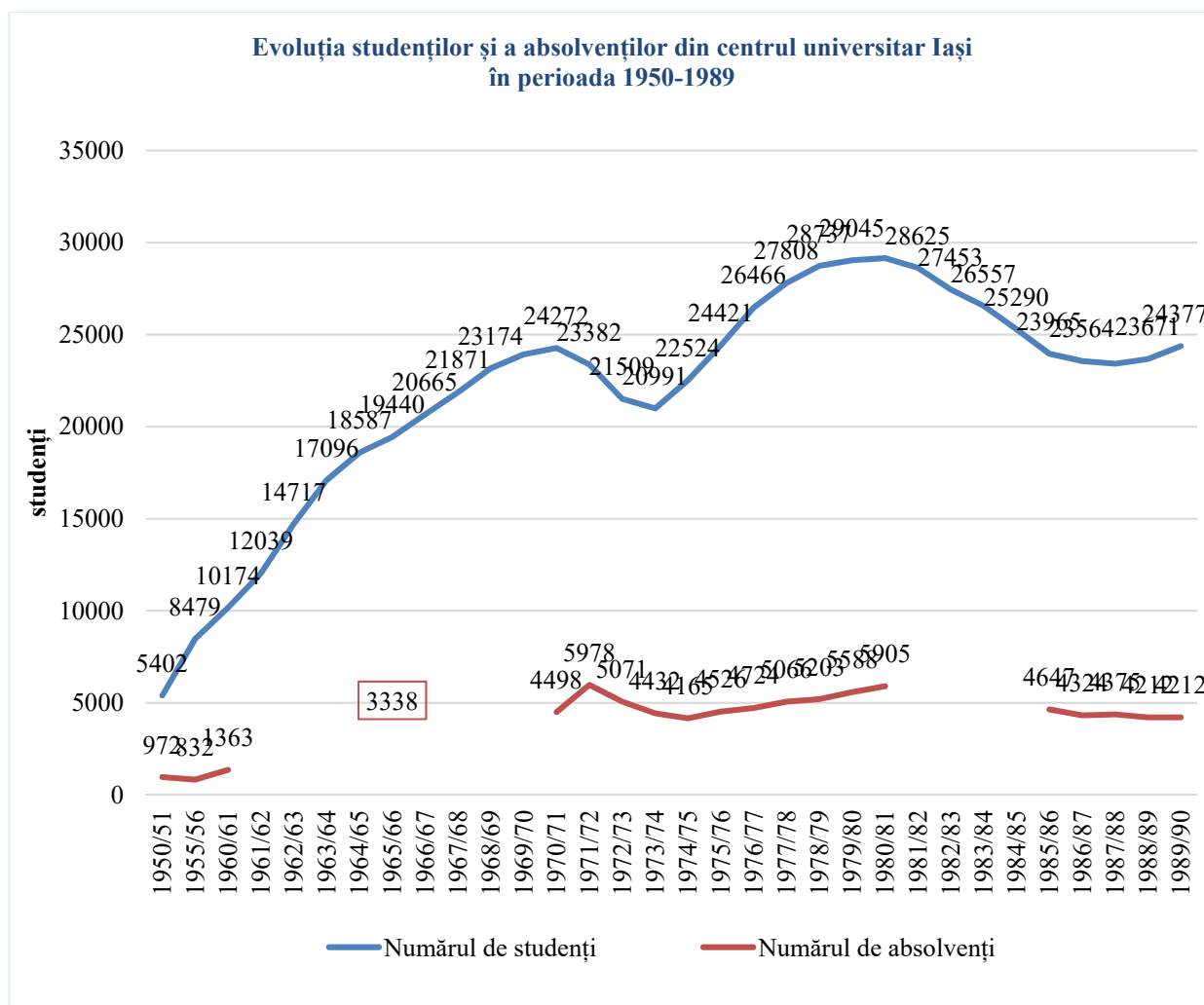


Figura 5.11. Evoluția studenților și a absolvenților din centrul universitar Iași în perioada 1950-1989

5.3.3. Centrul universitar Cluj-Napoca

Cu privire la centrul universitar Cluj-Napoca, în Tabelul 5.21 sunt evidențiate numărul de instituții de învățământ superior și anul înființării acestora, respectiv Universitatea „Babeș-Bolyai”, Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară, Academia de Muzică „Gheorghe Dima”, Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”, Universitatea Tehnică și Universitatea de Artă și Design.

Tabelul 5.21

Instituțiile de învățământ superior din Cluj-Napoca	
Instituția de învățământ superior	
1.	Universitatea „Babeș-Bolyai”
2.	Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară
3.	Academia de Muzică „Gheorghe Dima”
4.	Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”
5.	Universitatea Tehnică
6.	Universitatea de Artă și Design

Sursa: Sistematizare și centralizare autori, iulie 2018.

Pentru a evidenția evoluția activității didactice în centrul universitar Cluj-Napoca, în Tabelul 5.22 am cuprins numărul de instituții, facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți în perioada 1950-1989. Relevant este faptul că în 1950-1951, în Cluj existau nouă instituții de învățământ superior, cu 31 de facultăți, la care își desfășurau activitatea 1.548 cadre didactice și aveau înscriși 9.143 de studenți, numărul de absolvenți în acest an fiind de 1.510, adică proporțional cu ponderea pe care o au studenții în mediul urban.

Tabelul 5.22

**Numărul de instituții, facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți în Cluj-Napoca
în perioada 1950-1989**

Anul	Numărul de instituții	Numărul de facultăți	Personalul didactic	Numărul de studenți	Numărul de absolvenți
1950/1951	9	31	1.548	9.143	1.510
1955/1956	7	23	1.272	10.893	1.701
1960/1961	7	22	1.399	11.967	1.845
1961/1962	7	24	:	12.979	:
1962/1963	7	26	:	14.625	:
1963/1964	7	26	:	16.017	:
1964/1965	7	27	:	16.982	:
1965/1966	7	27	1.845	17.611	3.046
1966/1967	7	25	:	18.328	:
1967/1968	7	25	:	19.530	:
1968/1969	7	26	:	20.953	:
1969/1970	7	26	:	21.595	:
1970/1971	7	26	1.901	21.895	3.830
1971/1972	:	22	1.935	21.278	5.032
1972/1973	:	22	2.007	20.040	4.643
1973/1974	:	22	2.049	19.309	4.139
1974/1975	:	19	1.988	20.196	3.721
1975/1976	6	19	1.997	21.809	3.993
1976/1977	6	19	1.896	23.259	4.186
1977/1978	6	19	1.909	24.275	4.477
1978/1979	6	19	2.234	25.548	4.726
1979/1980	6	19	2.350	24.701	4.922
1980/1981	6	19	2.332	24.023	4.909
1981/1982	6	19	2.244	23.633	:
1982/1983	6	19	2.148	21.887	:
1983/1984	6	19	1.991	20.842	:
1984/1985	6	19	1.983	19.591	:
1985/1986	6	19	1.839	18.415	3.710
1986/1987	6	15	1.736	17.947	3.410
1987/1988	6	15	1.698	17.554	3.538
1988/1989	6	15	1.617	17.489	3.281
1989/1990	6	15	1.586	17.758	2.952

Sursa: Anuarele Statistice al Republicii Socialiste România 1950-1988 și Anuarul Statistic al României 1990.

Evolutiv, în anul 1989-1990, centrul universitar Cluj-Napoca cuprindea șase instituții de învățământ superior, cu 15 facultăți, la care predau 1.586 de cadre didactice la un număr de 17.758 de studenți. Absolvenții acestui an au fost 2.952 de studenți.

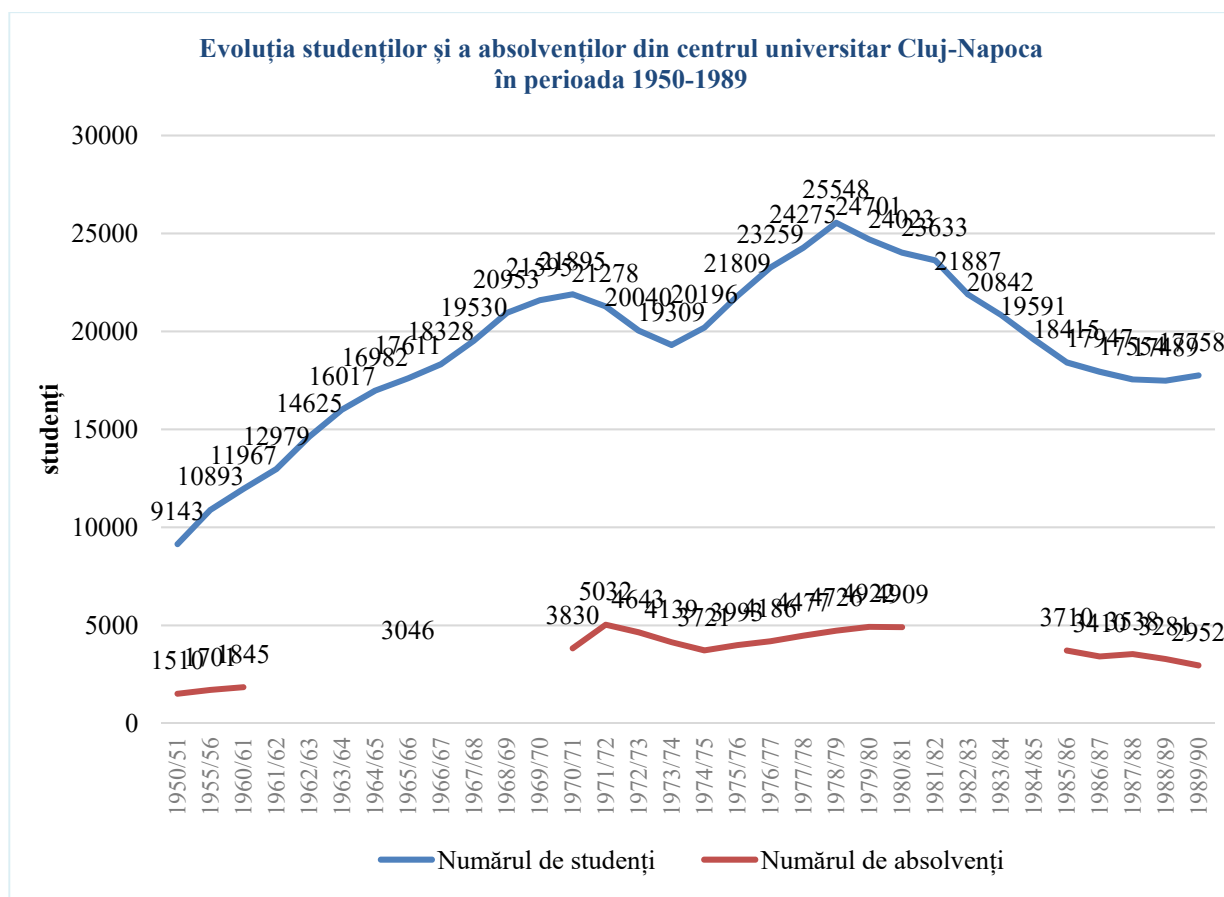


Figura 5.12. Evoluția studenților și a absolvenților din centrul universitar Cluj-Napoca în perioada 1950-1989

5.3.4. Centrul universitar Timișoara

Instituțiile de învățământ superior din Timișoara erau în număr de patru. Acestea erau Universitatea „Politehnica”, Universitatea de Vest, Universitatea de Medicină Veterinară Banatul și Universitatea de Medicină și Farmacie „Victor Babeș”.

Tabelul 5.23

Instituțiile de învățământ superior din Timișoara

Instituția de învățământ superior
1. Universitatea „Politehnica”
2. Universitatea de Vest
3. USAMV a Banatului din Timișoara
4. UMF „Victor Babeș” din Timișoara

Sursa: Sistematizare și centralizare autori, iulie 2018.

De-a lungul timpului, din 1950 până în 1990, la acest centru universitar, evoluția indicatorilor care caracterizează activitatea în acest domeniu a fost următoarea: număr de instituții, șase, având 12 facultăți la care predau 745 de cadre didactice; numărul de studenți înscriși a fost de 4.137, dintre care, 632 au terminat cursurile.

Tabelul 5.24

Numărul de instituții, facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți în Timișoara în perioada 1950-1989

Anul	Numărul de instituții	Numărul de facultăți	Personalul didactic	Numărul de studenți	Numărul de absolvenți
1950/1951	6	12	745	4.137	632
1955/1956	4	9	627	4.950	677
1960/1961	5	15	710	5.639	753
1961/1962	5	16	:	7.137	
1962/1963	5	19	:	9.340	
1963/1964	5	19	:	10.831	
1964/1965	5	19	:	12.029	
1965/1966	5	20	1.311	12.537	2.166
1966/1967	5	20	:	13.080	:
1967/1968	5	21	:	13.536	:
1968/1969	5	22	:	13.834	:
1969/1970	5	22	:	14.132	:
1970/1971	5	22	1.329	14.100	2.631
1971/1972	:	19	1.332	13.604	3.119
1972/1973	:	19	1.428	13.300	2.872
1973/1974	:	19	1.400	13.453	2.709
1974/1975	:	13	1.334	14.433	2.588
1975/1976	4	13	1.361	15.995	2.805
1976/1977	4	13	1.386	17.506	2.921
1977/1978	4	12	1.436	19.316	3.201
1978/1979	4	12	1.493	20.409	3.407
1979/1980	4	12	1.491	21.161	3.626
1980/1981	4	12	1.567	21.230	4.100
1981/1982	4	12	1.509	21.109	:
1982/1983	4	12	1.489	20.250	:
1983/1984	4	12	1.431	19.554	:
1984/1985	4	12	1.411	18.735	:
1985/1986	4	12	1.387	17.974	3.285
1986/1987	4	10	1.329	18.013	3.061
1987/1988	4	10	1.317	17.859	3.168
1988/1989	4	10	1.316	19.288	2.854
1989/1990	4	10	1.279	19.288	3.160

Sursa: Anuarele Statistice al Republicii Socialiste România 1950-1988 și Anuarul Statistic al României 1990.

Anul 1989-1990, ultimul al intervalului de timp supus analizei pentru această perioadă a prezentat următoarele valori ale indicatorilor: 4 instituții de învățământ superior, cu 10 facultăți la care lucrau 1.279 cadre didactice care pregăteau 19.288 de studenți. În anul considerat, dintre aceștia 3.160 au absolvit cursurile.

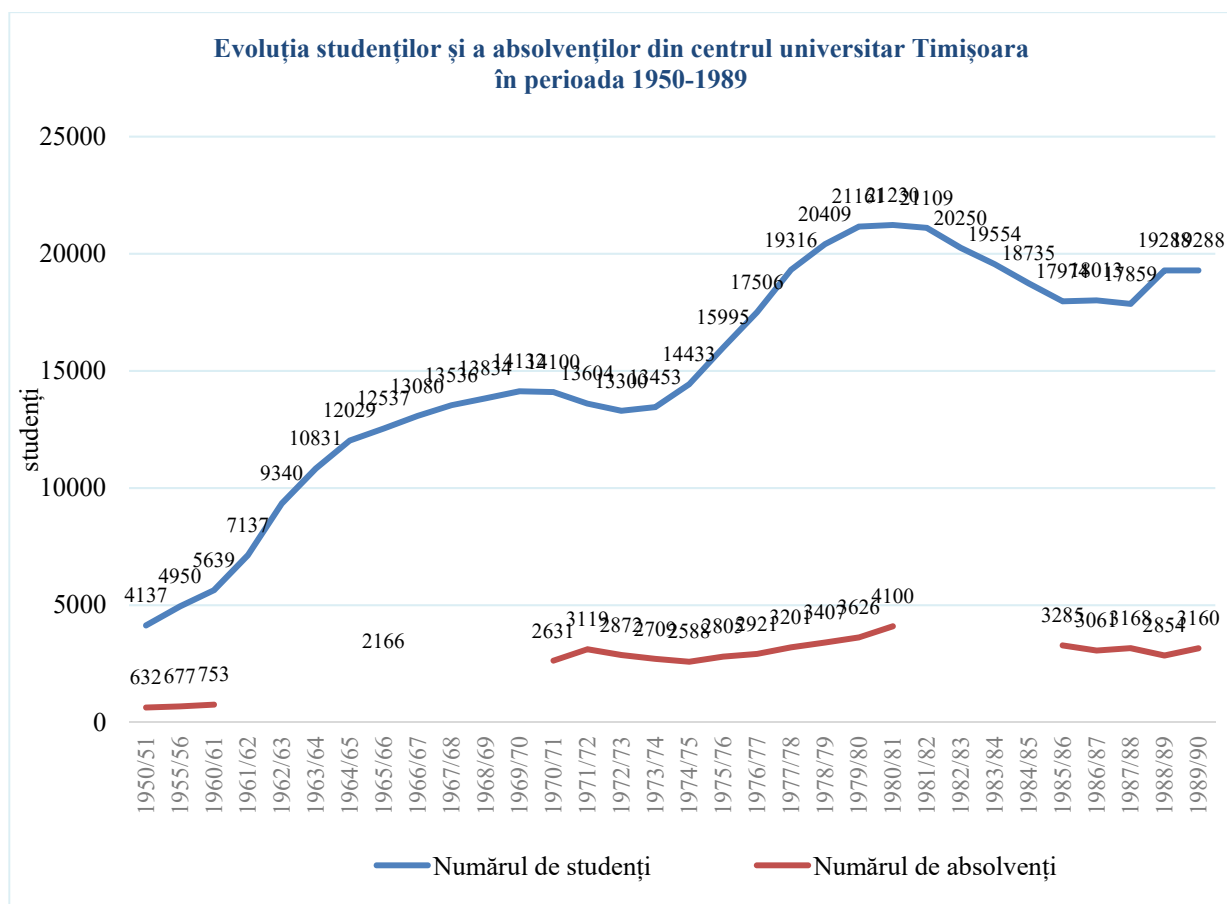


Figura 5.13. Evoluția studenților și a absolvenților din centrul universitar Timișoara în perioada 1950-1989

5.3.5. Centrul universitar Craiova

Datele aferente acestui centru universitar sunt cuprinse în Tabelele 5.25 și 5.26. În acest centru universitar existau două facultăți, Universitatea din Craiova, înființată în 1947 și Universitatea de Medicină și Farmacie înființată în 1970.

Tabelul 5.25

Instituțiile de învățământ superior din Craiova

Instituția de învățământ superior

1. Universitatea din Craiova
2. UMF din Craiova

Sursa: Sistematizare și centralizare autori, iulie 2018.

Numărul de facultăți, cadre didactice și studenți se prezintă astfel: în 1950-1951, o singură universitate, cu 2 facultăți în care lucrau 115 cadre didactice, care pregăteau 1.005 studenți dintre care 120 au fost absolvenți ai anului respectiv.

Tabelul 5.26

Numărul de instituții, facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți în Craiova în perioada 1950-1989

Anul universitar	Numărul de instituții	Numărul de facultăți	Personalul didactic	Numărul de studenți	Numărul de absolvenți
1950/1951	1	2	115	1005	120
1955/1956	2	3	216	1741	136
1960/1961	2	6	195	2.030	194

Anul universitar	Numărul de instituții	Numărul de facultăți	Personalul didactic	Numărul de studenți	Numărul de absolvenți
1961/1962	2	7	:	2.393	:
1962/1963	2	7	:	1.691	:
1963/1964	2	7	:	2.030	:
1964/1965	2	7	:	2.446	:
1965/1966	2	7	220	2.670	576
1966/1967	2	9	:	2.997	:
1967/1968	2	9	:	3.764	:
1968/1969	2	9	:	4.305	:
1969/1970	2	9	:	4.990	:
1970/1971	2	10	391	5.855	968
1971/1972	2	10	418	5.775	1.135
1972/1973	2	10	469	5.898	1.191
1973/1974	2	10	534	6.347	1.099
1974/1975	1	7	552	7.378	1.081
1975/1976	1	7	714	8.157	1.257
1976/1977	1	7	671	8.854	1.477
1977/1978	1	7	756	9.039	1.686
1978/1979	1	8	799	9.413	1.606
1979/1980	1	8	782	9.589	1.776
1980/1981	1	8	739	9.834	1.690
1981/1982	1	8	733	9.896	:
1982/1983	1	8	728	9.618	:
1983/1984	1	8	647	9.448	:
1984/1985	1	8	642	9.015	:
1985/1986	1	8	695	8.632	1.700
1986/1987	1	8	628	8.144	1.449
1987/1988	1	7	610	8.213	1.560
1988/1989	1	7	608	8.513	1.465
1989/1990	1	7	707	8.807	1.408

Sursa: Anuarele Statistice al Republicii Socialiste România 1950-1988 și Anuarul Statistic al României 1990.

În 1989-1990, în Craiova exista o singură instituție de învățământ superior, care avea 7 facultăți, în care lucrau 707 cadre didactice care pregăteau 8.807 studenți; dintre aceștia 1.408 au fost absolvenți ai anului respectiv.

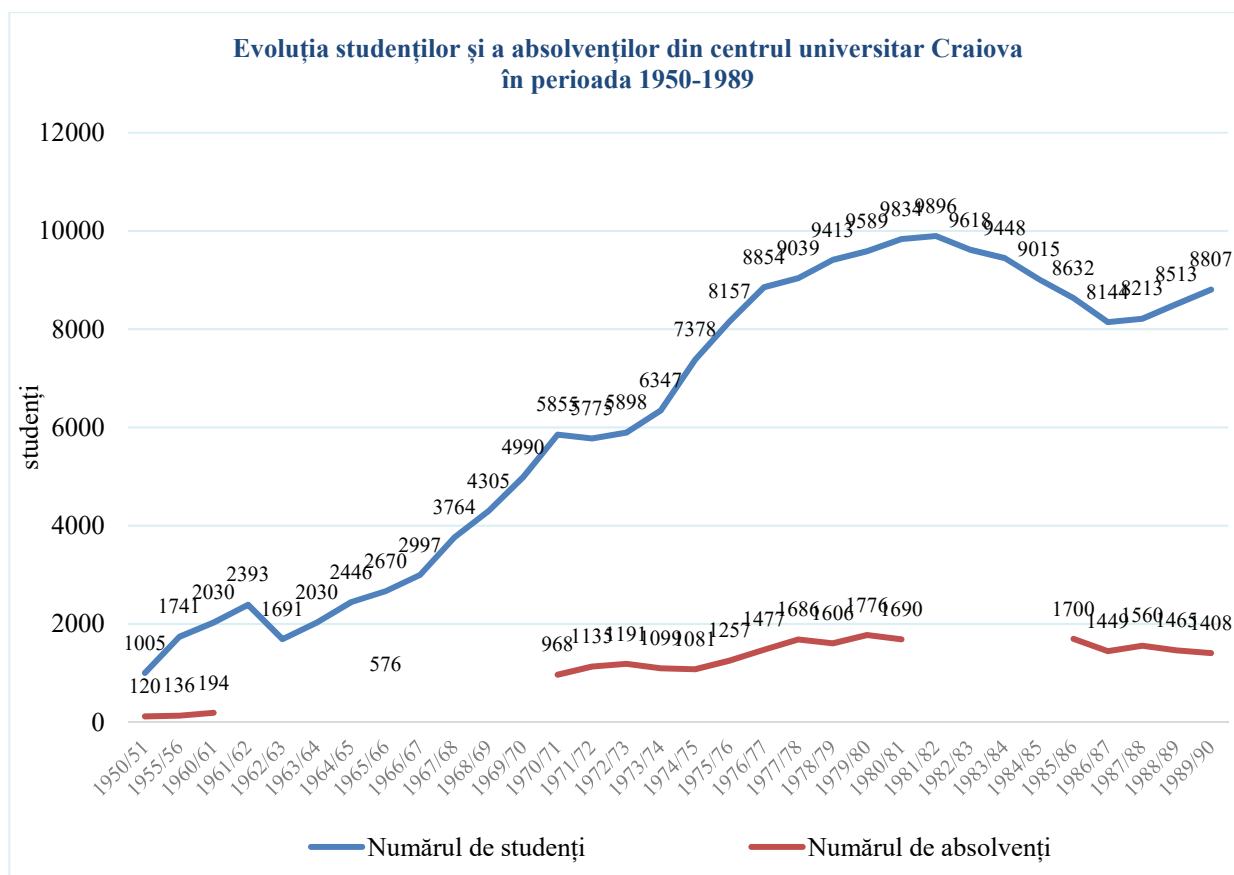


Figura 5.14. Evoluția studenților și a absolvenților din centrul universitar Craiova în perioada 1950-1989

5.3.6. Centrul universitar Brașov

În mod similar, și pentru centrul universitar Brașov, în tabelele 5.27 și 5.28 sunt prezentate instituțiile de învățământ superior, precum și indicatorii ce caracterizează evoluția în timp a acestui centru universitar. Astfel, în centrul universitar Brașov, existau două universități, Academia Forțelor Aeriene „Henri Coandă”, înființată în 1912, și Universitatea Transilvania, înființată în 1948 și reorganizată în 1971.

Tabelul 5.27

Instituțiile de învățământ superior din Brașov

Instituția de învățământ superior
1. Academia Forțelor Aeriene „Henri Coandă”
2. Universitatea „Transilvania”

Sursa: Sistematizare și centralizare autori, iulie 2018.

În anul 1950-1951, în acest centru universitar erau două instituții de învățământ superior, cu două facultăți la care lucra un personal de 100 cadre didactice; acestea pregăteau 913 studenți dintre care 190 au fost absolvenți ai anului 1951.

Tabelul 5.28

Numărul de instituții, facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți în Brașov în perioada 1950-1989

Anul universitar	Numărul de instituții	Numărul de facultăți	Personalul didactic	Numărul de studenți	Numărul de absolvenți
1950/1951	2	2	100	913	190
1955/1956	2	5	268	3.477	591
1960/1961	2	6	208	2.593	326
1961/1962	2	6	:	2.971	
1962/1963	2	6	:	3.652	
1963/1964	2	6	:	4.193	
1964/1965	2	7	:	4.832	
1965/1966	2	7	407	5.287	857
1966/1967	2	7	:	5.475	:
1967/1968	2	7	:	5.488	:
1968/1969	2	7	:	5.383	:
1969/1970	2	8	:	5.248	:
1970/1971	2	8	347	5.045	1.063
1971/1972	2	8	358	4.706	1.286
1972/1973	2	8	360	4.581	1.014
1973/1974	2	8	360	4.873	993
1974/1975	2	8	350	5.397	884
1975/1976	1	5	377	6.182	1.210
1976/1977	1	5	388	7.212	1.266
1977/1978	1	5	387	8.101	1.347
1978/1979	1	5	427	8.909	1.387
1979/1980	1	5	467	9.977	1.782
1980/1981	1	5	499	10.440	1.870
1981/1982	1	5	501	10.521	:
1982/1983	1	5	499	10.263	:
1983/1984	1	5	489	9.692	:
1984/1985	1	5	492	8.938	:
1985/1986	1	5	487	8.198	1.836
1986/1987	1	4	490	7.584	1.376
1987/1988	1	4	462	7.475	1.468
1988/1989	1	4	458	7.331	1.372
1989/1990	1	4	450	7.249	1.398

Sursa: Anuarele Statistice al Republicii Socialiste România 1950-1988 și Anuarul Statistic al României 1990.

În anul 1989-1990, în centrul universitar Brașov funcționa o singură universitate cu patru facultăți, având 450 de cadre didactice, care asigurau pregătirea a 7.249 de studenți, dintre care 1.398 au fost absolvenți ai anului 1990.

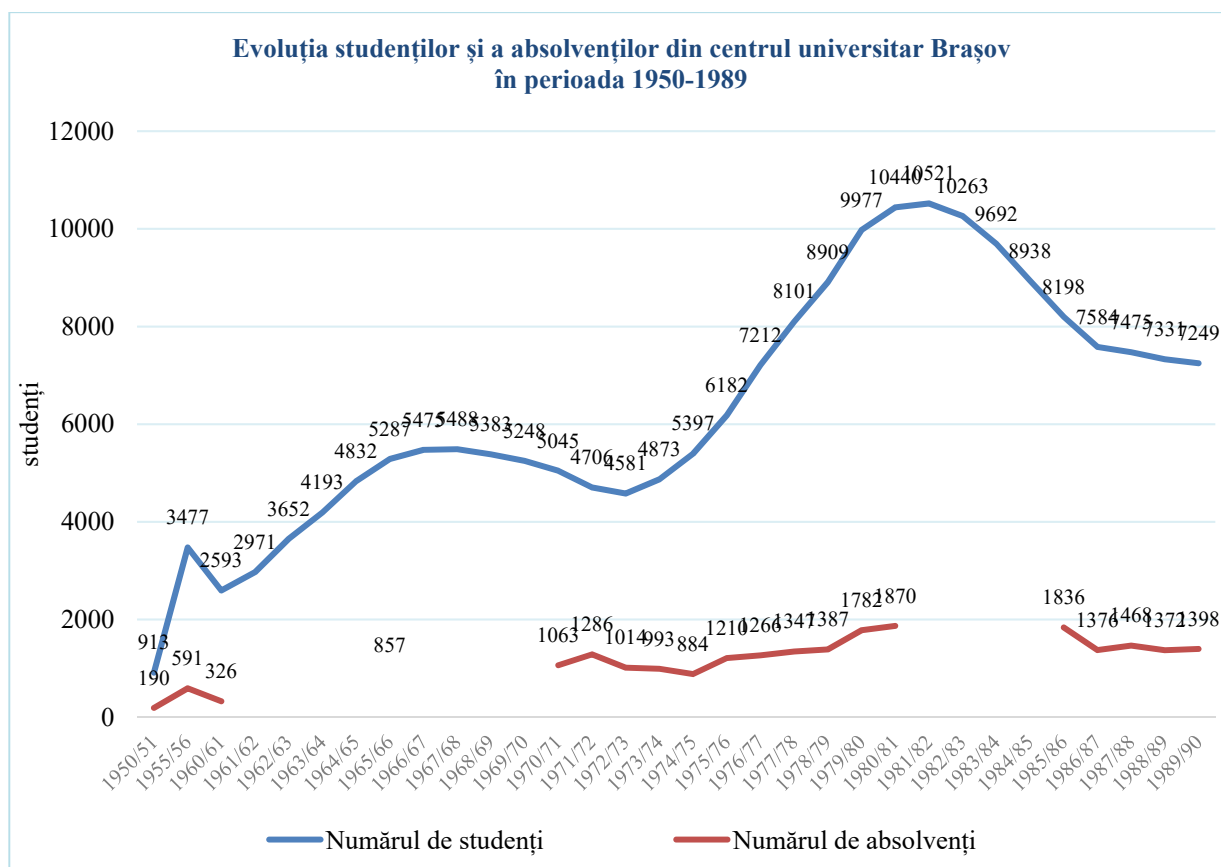


Figura 5.15. Evoluția studenților și a absolvenților din centrul universitar Brașov în perioada 1950-1989

5.3.7. Centrul universitar Galați

În perioada analizată în Galați au figurat în registrele INS două universități. Universitatea „Dunărea de Jos” a fost fondată în anul 1948, care funcționează și astăzi.

În tabelul 5.29 sunt inserați indicatorii care se referă la evoluția în timp, din punct de vedere al mărimii și structurii acestei universități din centrul universitar Galați. Astfel, în 1950-1951 exista o singură universitate, cu o facultate unde lucrau 52 de cadre didactice care asigurau pregătirea a 254 de studenți.

Tabelul 5.29

Numărul de instituții, facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți în Galați în perioada 1950-1989

Anul universitar	Numărul de instituții	Numărul de facultăți	Personalul didactic	Numărul de studenți	Numărul de absolvenți
1950/1951	1	1	52	254	23
1955/1956	2	4	183	1.706	240
1960/1961	2	6	220	1.529	129
1961/1962	2	6	:	1.959	:
1962/1963	2	6	:	2.183	:
1963/1964	2	6	:	2.680	:
1964/1965	2	6	:	2.998	:
1965/1966	2	6	262	3.225	677
1966/1967	2	6	:	3.367	:
1967/1968	2	6	:	3.412	:
1968/1969	2	6	:	3.375	:
1969/1970	2	7	:	3.319	:

Anul universitar	Numărul de instituții	Numărul de facultăți	Personalul didactic	Numărul de studenți	Numărul de absolvenți
1970/1971	2	7	276	3.173	790
1971/1972	2	7	275	3.051	884
1972/1973	2	7	325	3.211	680
1973/1974	2	7	287	3.596	738
1974/1975	2	7	277	3.960	781
Universitatea „Dunărea de Jos”					
1975/1976	1	3	276	4.372	862
1976/1977	1	3	296	4.895	987
1977/1978	1	3	303	5.200	1.112
1978/1979	1	3	304	5.282	1.204
1979/1980	1	3	316	5.297	1.073
1980/1981	1	3	325	5.487	1.110
1981/1982	1	3	329	5.595	:
1982/1983	1	3	330	5.356	:
1983/1984	1	3	327	5.198	:
1984/1985	1	3	327	5.079	:
1985/1986	1	2	339	5.223	901
1986/1987	1	2	350	5.405	799
1987/1988	1	2	361	5.867	871
1988/1989	1	2	338	6.327	982
1989/1990	1	2	331	6.912	1.119

Sursa: Anuarele Statistice al Republicii Socialiste România 1950-1988 și Anuarul Statistic al României 1990

Din anul 1975-1976, exista o singură universitate, denumită Dunărea de Jos, cu 2-3 facultăți, având în ultimul an analizat 331 cadre didactice care pregăteau la 6.912 studenți, dintre care 1.119 erau absolvenți în anul respectiv.

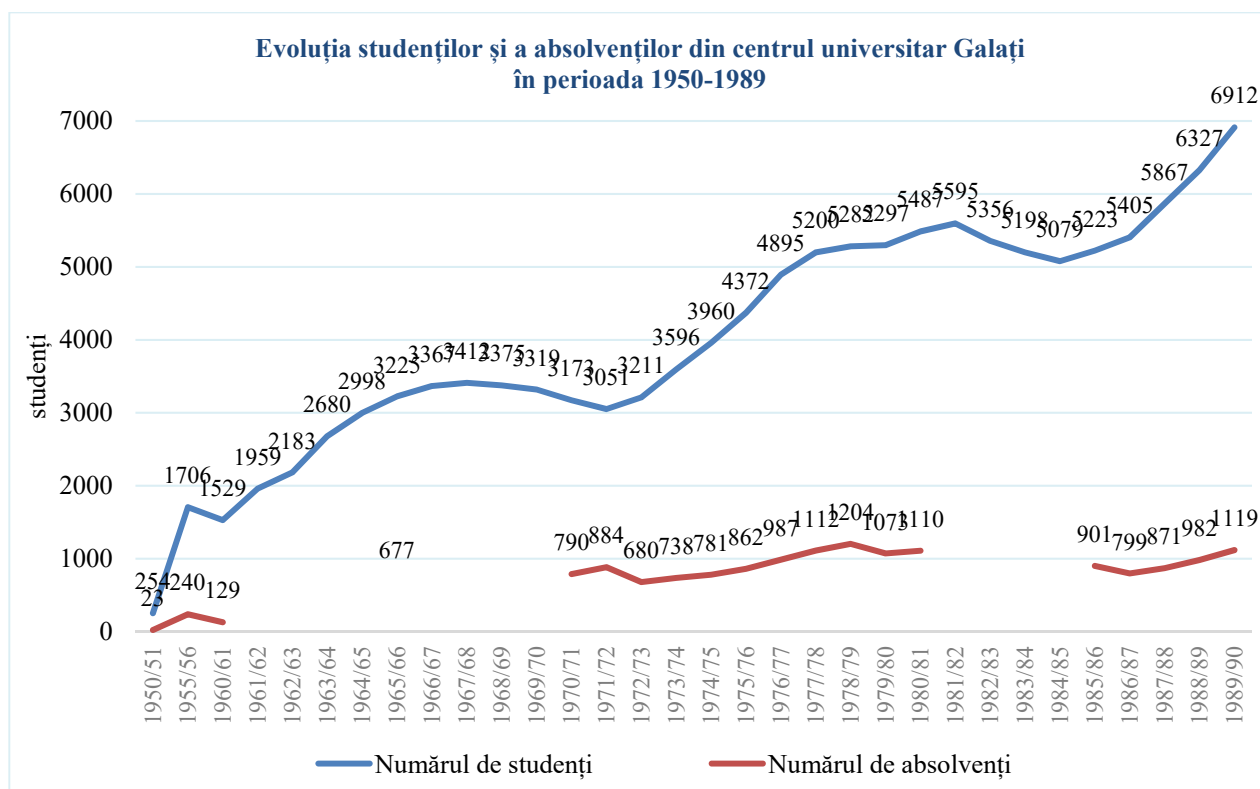


Figura 5.16. Evoluția studenților și a absolvenților din centrul universitar Galați în perioada 1950-1989

5.3.8. Centrul universitar Târgu Mureș

În tabelele 5.30 și 5.31 sunt prezentate universitățile care compuneau centrul universitar Târgu Mureș, respectiv Universitatea de Medicină și Farmacie, Universitatea de Arte și Universitatea Petru Maior.

Tabelul 5.30

Instituțiile de învățământ superior din Târgu Mureș

Instituția de învățământ superior
1. Universitatea de Medicină și Farmacie
2. Universitatea de Arte
3. Universitatea „Petru Maior”

Sursa: Sistematizare și centralizare autori, iulie 2018.

Indicatorii care arată evoluția în timp a acestei universități sunt cuprinși în Tabelul 5.32 în care sunt inserate date privind numărul de instituții, facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți. În 1950-1951 exista instituție de învățământ superior cu cinci facultăți, la care lucrau 340 cadre didactice care asigurau pregătirea a 927 studenți, dintre care 203 erau absolvenți ai anului respectiv.

Tabelul 5.31

Numărul de instituții, facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți în Târgu Mureș în perioada 1950-1989

Anul universitar	Numărul de instituții	Numărul de facultăți	Personalul didactic	Numărul de studenți	Numărul de absolvenți
1950/1951	1	5	340	927	203
1955/1956	2	4	206	1.100	148
1960/1961	3	5	286	879	163
1961/1962	3	7	:	1.073	:
1962/1963	3	7	:	1.636	:
1963/1964	3	7	:	2.136	:
1964/1965	3	7	:	2.483	:
1965/1966	3	8	438	2.527	537
1966/1967	3	8	:	2.403	:
1967/1968	3	8	:	2.398	:
1968/1969	3	8	:	2.405	:
1969/1970	3	9	:	2.472	:
1970/1971	3	9	428	2.532	524
1971/1972	3	9	430	2.538	609
1972/1973	3	9	441	2.461	631
1973/1974	3	9	428	2.255	554
1974/1975	3	5	417	2.231	492
1975/1976	3	5	401	2.346	417
1976/1977	3	5	413	2.684	433
1977/1978	3	4	417	2.428	425
1978/1979	3	4	423	2.448	480
1979/1980	3	4	402	2.415	517
1980/1981	3	4	365	2.355	521
1981/1982	3	4	348	2.290	:
1982/1983	3	4	340	2.123	:
1983/1984	3	4	319	2.061	:
1984/1985	3	4	311	1.921	:
1985/1986	3	4	289	1.825	320
1986/1987	3	3	275	1.801	341
1987/1988	3	3	254	1.762	340
1988/1989	3	3	239	1.715	324
1989/1990	3	3	221	1.696	305

Sursa: Anuarele Statistice al Republicii Socialiste România 1950-1988 și Anuarul Statistic al României 1990.

În anul 1989-1990, existau trei instituții de învățământ superior cu două facultăți, 221 cadre didactice, care aveau înscriși 1.696 studenți, dintre care 305 au terminat în anul respectiv.

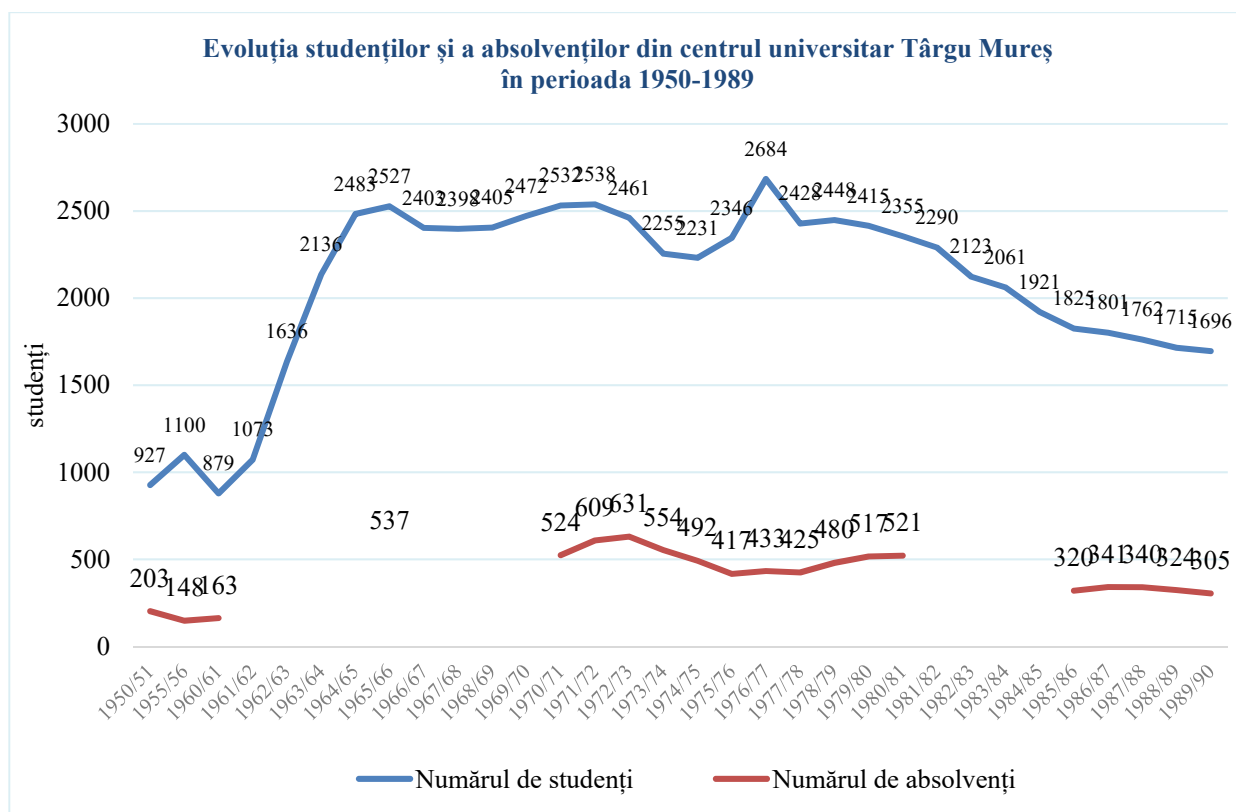


Figura 5.17. Evoluția studenților și a absolvenților din centrul universitar Târgu Mureș în perioada 1950-1989

5.3.9. Institutul Cărbunelui din Petroșani

Centrul universitar Petroșani avea o singură instituție, Institutul Cărbunelui (actuala Universitatea din Petroșani), la înființare, ulterior având și o a doua instituție de învățământ superior care s-a înființat la scurt timp, 1960-1961.

În Tabelul 5.32 sunt inserați indicatorii care se referă la instituții, facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți din această universitate. În 1950-1951 exista o singură instituție de învățământ superior, cu 43 de cadre didactice care asigurau pregătirea a 236 de studenți, dintre care 46 au fost absolvenți ai anului considerat.

Tabelul 5.32

Numărul de instituții, facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți în Petroșani în perioada 1950-1989

Anul	Numărul de facultăți	Personalul didactic	Numărul de studenți	Numărul de absolvenți
1950/1951	1	43	236	46
1955/1956	1	64	520	34
1960/1961	2	79	919	134
1961/1962	2	:	1.213	:
1962/1963	2	:	1.472	:
1963/1964	2	:	1.647	:
1964/1965	2	:	1.830	:
1965/1966	2	137	1.782	337
1966/1967	2	:	1.663	:
1967/1968	2	:	1.319	:

Anul	Numărul de facultăți	Personalul didactic	Numărul de studenți	Numărul de absolvenți
1968/1969	2	:	1.269	:
1969/1970	2	:	1.215	:
1970/1971	2	106	1.199	290
1971/1972	2	100	1.122	347
1972/1973	2	100	1.009	294
1973/1974	2	96	1.072	215
1974/1975	2	92	1.232	263
1975/1976	2	88	1.385	268
1976/1977	2	89	1.645	304
1977/1978	2	101	2.060	321
1978/1979	2	115	2.388	280
1979/1980	2	122	2.796	394
1980/1981	2	131	3.510	521
1981/1982	2	133	4.003	:
1982/1983	2	137	4.109	:
1983/1984	2	138	4.097	:
1984/1985	2	113	3.564	:
1985/1986	2	146	3.938	725
1986/1987	2	244	3.836	714
1987/1988	2	155	3.570	580
1988/1989	2	154	3.622	662
1989/1990	2	153	3.700	663

Sursa: Anuarele Statistice al Republicii Socialiste România 1950-1988 și Anuarul Statistic al României 1990.

În 1989-1990, universitatea avea două facultăți, 153 de cadre didactice, erau înscriși 3.700 de studenți, dintre care 663 au terminat cursurile în anul respectiv.

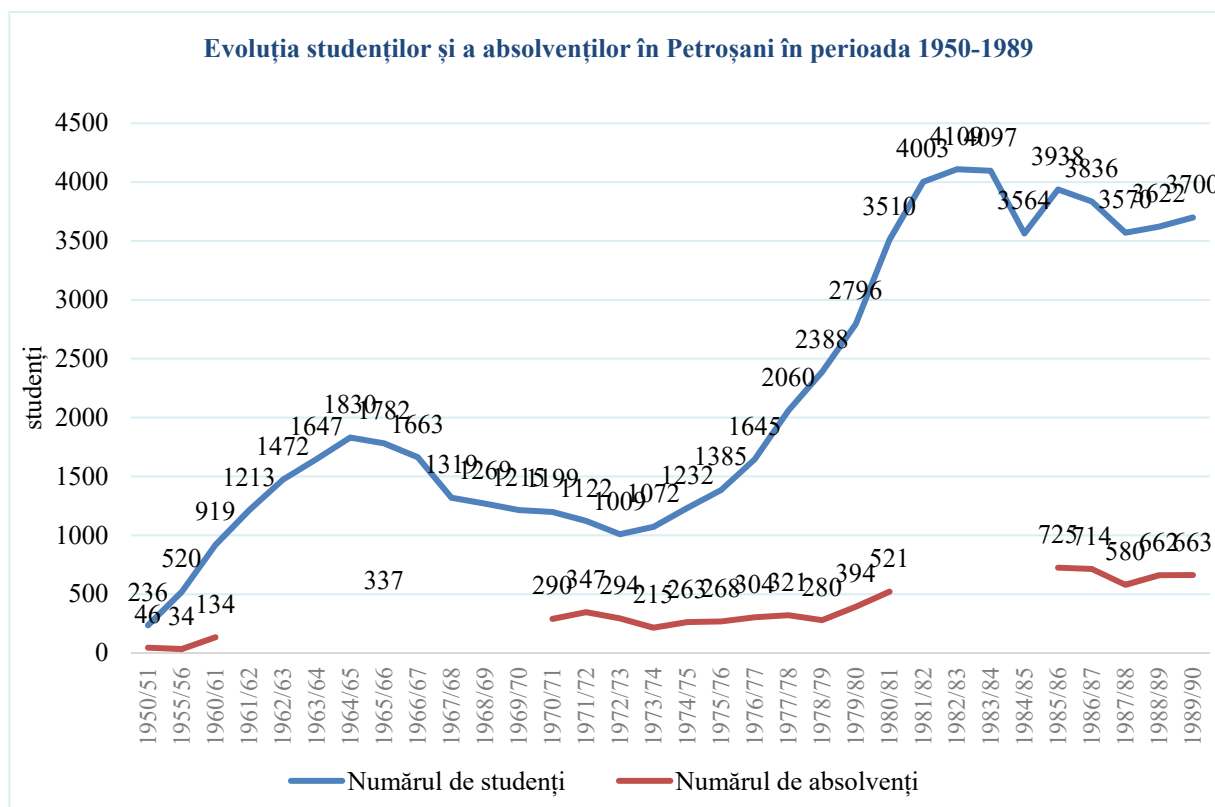


Figura 5.18. Evoluția studenților și a absolvenților în Petroșani în perioada 1950-1989

5.3.10. Universitatea „Petrol-Gaze” din Ploiești

Universitatea Petrol-Gaze din Ploiești, a fost înființată prin Decretul nr. 175, publicat în Monitorul Oficial al RPR nr. 177 din 3 august 1948, sub denumirea de Institutul de Petrol și Gaze din București. În anul 1973, conform Decretului nr. 702 din 28 decembrie 1973 (Legea nr. 25/1974), publicat în Buletinul Oficial al R.S.R. din 30 decembrie 1973, Institutul de Petrol, Gaze și Geologie din București fuzionează cu Institutul de Petrol din Ploiești, sub denumirea de Institutul de Petrol și Gaze, cu sediul în Municipiul Ploiești.

Potrivit datelor statistice, în anul 1970-1971 era o singură facultate, cu 58 de cadre didactice, care asigurau pregătirea a 310 studenți, dintre care 16 au fost absolvenți ai anului respectiv.

Tabelul 5.33

Numărul de facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți ai Universității din Ploiești în perioada 1970-1989

Anul	Numărul de facultăți	Personalul didactic	Numărul de studenți	Numărul de absolvenți
1970/1971	1	58	310	16
1971/1972	1	58	403	72
1972/1973	2	87	538	55
1973/1974	2	69	732	193
1974/1975	3	241	1.837	288
1975/1976	3	254	2.238	379
1976/1977	3	281	2.707	459
1977/1978	3	203	3.127	462
1978/1979	3	322	3.494	444
1979/1980	3	216	3.930	539
1980/1981	3	243	4.407	697
1981/1982	3	247	4.544	:
1982/1983	3	240	4.425	:
1983/1984	3	256	4.510	:
1984/1985	3	358	4.563	:
1985/1986	3	356	4.500	756
1986/1987	2	336	4.293	680
1987/1988	2	244	4.249	788
1988/1989	2	250	3.905	684
1989/1990	2	243	3.785	740

Sursa: Anuarele Statistice al Republicii Socialiste România 1950-1988 și Anuarul Statistic al României 1990.

În 1989-1990, existau două facultăți, cu 243 cadre didactice care asigurau pregătirea a 3.785 de studenți, dintre care 740 au fost absolvenți ai anului 1990.

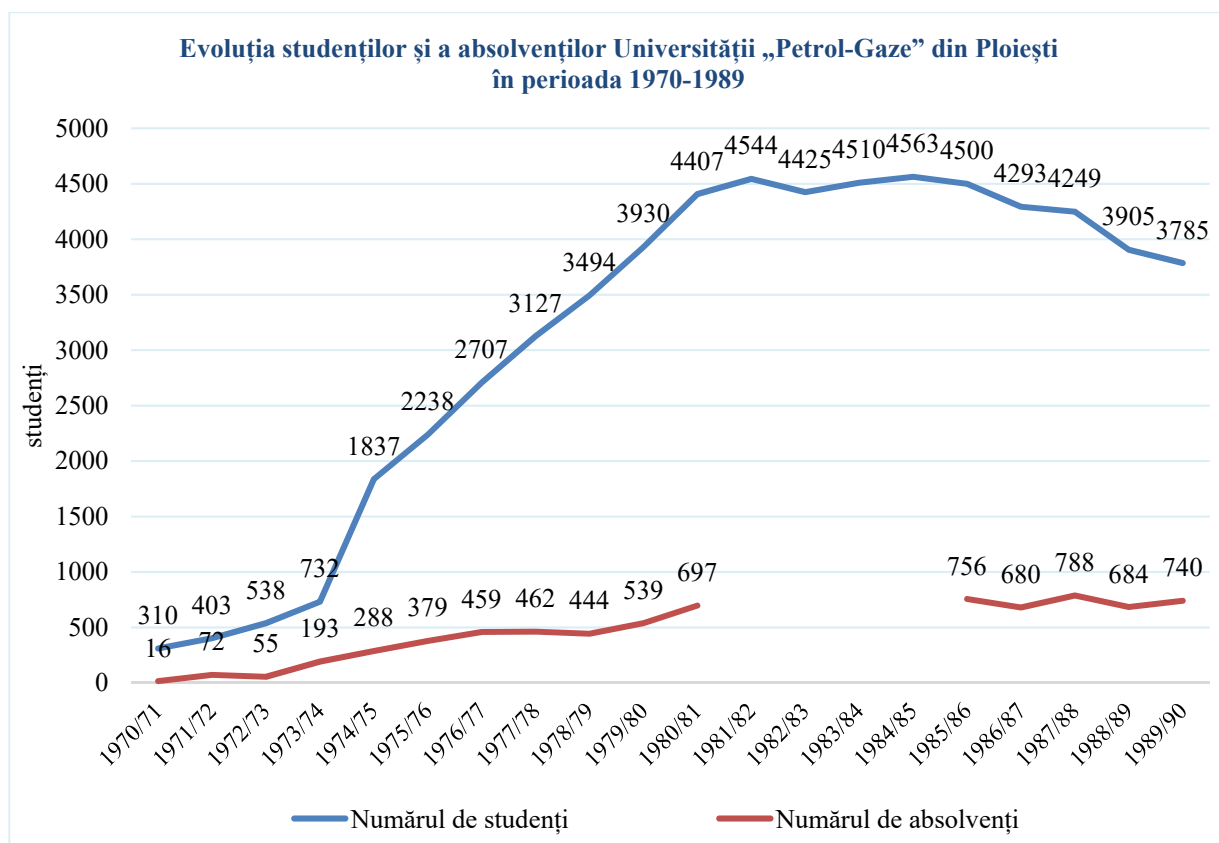


Figura 5.19. Evoluția studenților și a absolvenților Universității „Petrol-Gaze” din Ploiești în perioada 1970-1989

5.3.11. Centrul universitar din Sibiu

În Sibiu existau două instituții de învățământ superior: Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu” și respectiv Universitatea „Lucian Blaga”.

Tabelul 5.34

Instituțiile de învățământ superior din Sibiu și anul înființării

Instituția de învățământ superior	Anul înființării
1. Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu” din Sibiu	1949
2. Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu	1976/1977

Sursa: Sistematizare și centralizare autori, iulie 2018.

În Tabelul 5.35 prezentăm numărul de facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți la acest centru universitar al Sibiului. Astfel, în anul 1970-1971, exista o singură facultate, cu o singură specializare, deservită de 9 cadre didactice și se pregăteau 100 de studenți.

Tabelul 5.35

Numărul de facultăți, personalul didactic, studenții și absolvenții din Sibiu în perioada 1970-1989

Anul	Numărul de facultăți	Personalul didactic	Numărul de studenți	Numărul de absolvenți
1970/1971	1 secție	9	100	-
1971/1972	2 secții	19	203	-
1972/1973	2 secții	19	382	48
1973/1974	2 secții	32	578	47
1974/1975	2 secții	32	759	105
1975/1976	2 secții	35	866	148

Anul	Numărul de facultăți	Personalul didactic	Numărul de studenți	Numărul de absolvenți
1976/1977 *	3	79	1042	162
1977/1978	3	122	1223	198
1978/1979	3	142	1426	210
1979/1980	3	152	1586	261
1980/1981	3	155	1790	324
1981/1982	3	143	1833	:
1982/1983	3	130	1769	:
1983/1984	3	120	1729	:
1984/1985	3	113	1564	:
1985/1986	3	93	1503	296
1986/1987	3	90	1487	253
1987/1988	3	91	1467	263
1988/1989	3	93	1545	171
1989/1990	3	100	1707	214

Notă: * Înfăințată în 1976/1977.

Sursa: Anuarele Statistice al Republicii Socialiste România 1950-1988 și Anuarul Statistic al României 1990.

În 1989-1990, exista o singură facultate unde lucrau 100 cadre didactice și se pregăteau 1.107 de studenți.

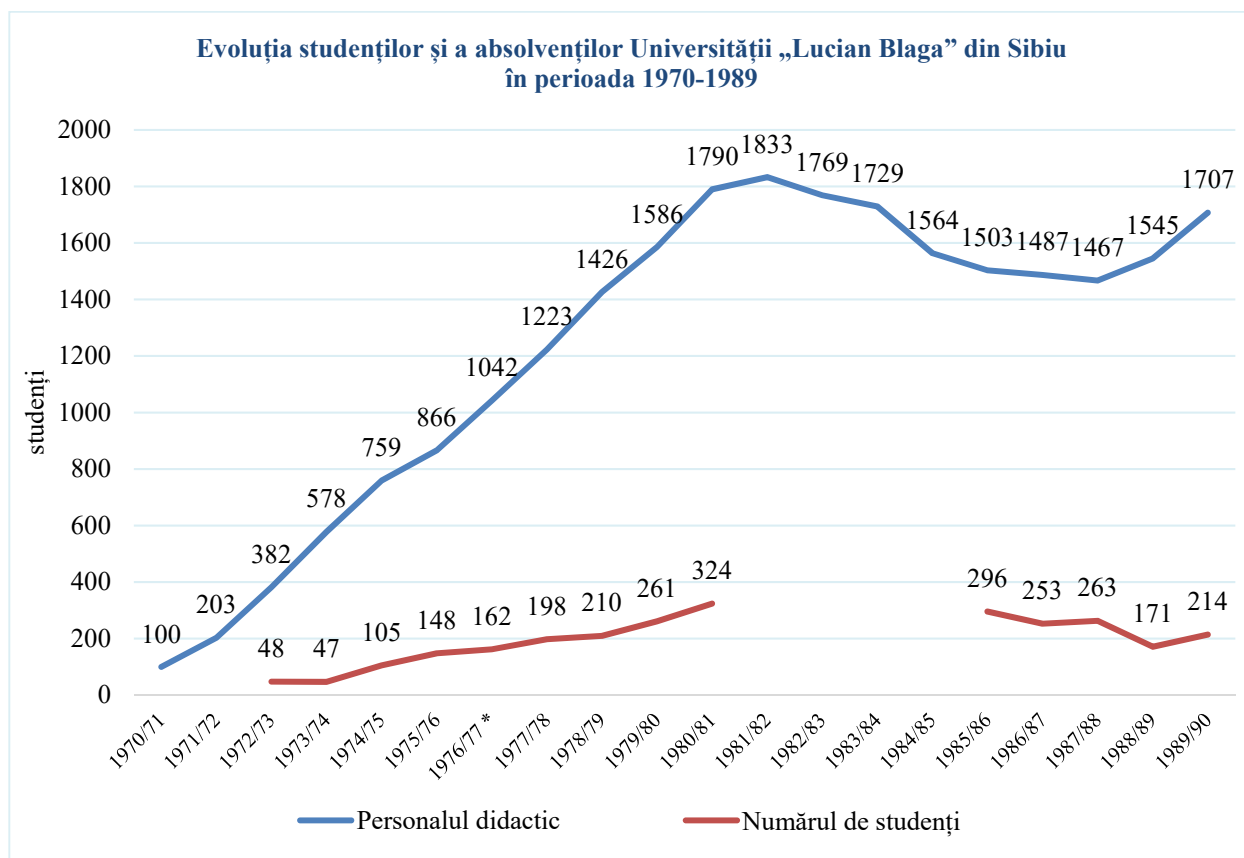


Figura 5.20. Evoluția studenților și a absolvenților Universității „Lucian Blaga” din Sibiu în perioada 1970-1989

5.3.12. Universitatea din Pitești

Universitatea din Pitești a fost fondată în anul 1962. La înființarea sa, universitatea s-a numit Institutul Pedagogic Pitești, iar din 1969 i se alătură Institutul de Subingineri, astfel între 1974-1991 institutul a fost în subordinea Institutului Politehnic București. Potrivit datelor statistice, în perioada analizată în cadrul universității au funcționat maximum 4 facultăți (perioada 1971-1973) și minimum o facultate (perioada 1985-1989). Numărul maxim al studenților a fost înregistrat în anul 1982 de 1837 studenți, care erau instruiți de 120 de profesori. Dinamica absolvenților era foarte variabilă și diferită de dinamica studenților înmatriculați.

Tabelul 5.36

Numărul de instituții, facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți Universității din Pitești în perioada 1962-1989

Anul	Numărul de facultăți	Personalul didactic	Numărul de studenți	Numărul de absolvenți
1962/1963	3	:	170	:
1963/1964	3	:	387	:
1964/1965	3	:	586	:
1965/1966	3	61	598	172
1966/1967	3	:	571	:
1967/1968	3	:	527	:
1968/1969	3	:	515	:
1969/1970	3	:	678	:
1970/1971	3	77	726	144
1971/1972	4	120	961	286
1972/1973	4	123	1.115	254
1973/1974	4	133	1.209	319
1974/1975	3	98	1.320	415
1975/1976	3	139	1.445	330
1976/1977	3	154	1.487	422
1977/1978	3	106	1.436	367
1978/1979	3	112	1.412	389
1979/1980	2	114	1.267	284
1980/1981	2	129	1.441	258
1981/1982	2	126	1.964	:
1982/1983	2	120	1.837	:
1983/1984	2	104	1.606	:
1984/1985	2	90	1.506	:
1985/1986	1	89	1.239	211
1986/1987	1	71	1.137	164
1987/1988	1	79	1.275	238
1988/1989	1	64	1.343	176
1989/1990	1	66	1.554	208

Sursa: Anuarele Statistice al Republicii Socialiste România 1950-1988 și Anuarul Statistic al României 1990.

În anul 1990, printr-un proces de contopire a facultăților, exista o universitate, cu o singură facultate în care lucrau 66 de cadre didactice care asigurau pregătirea a 1.554 de studenți.

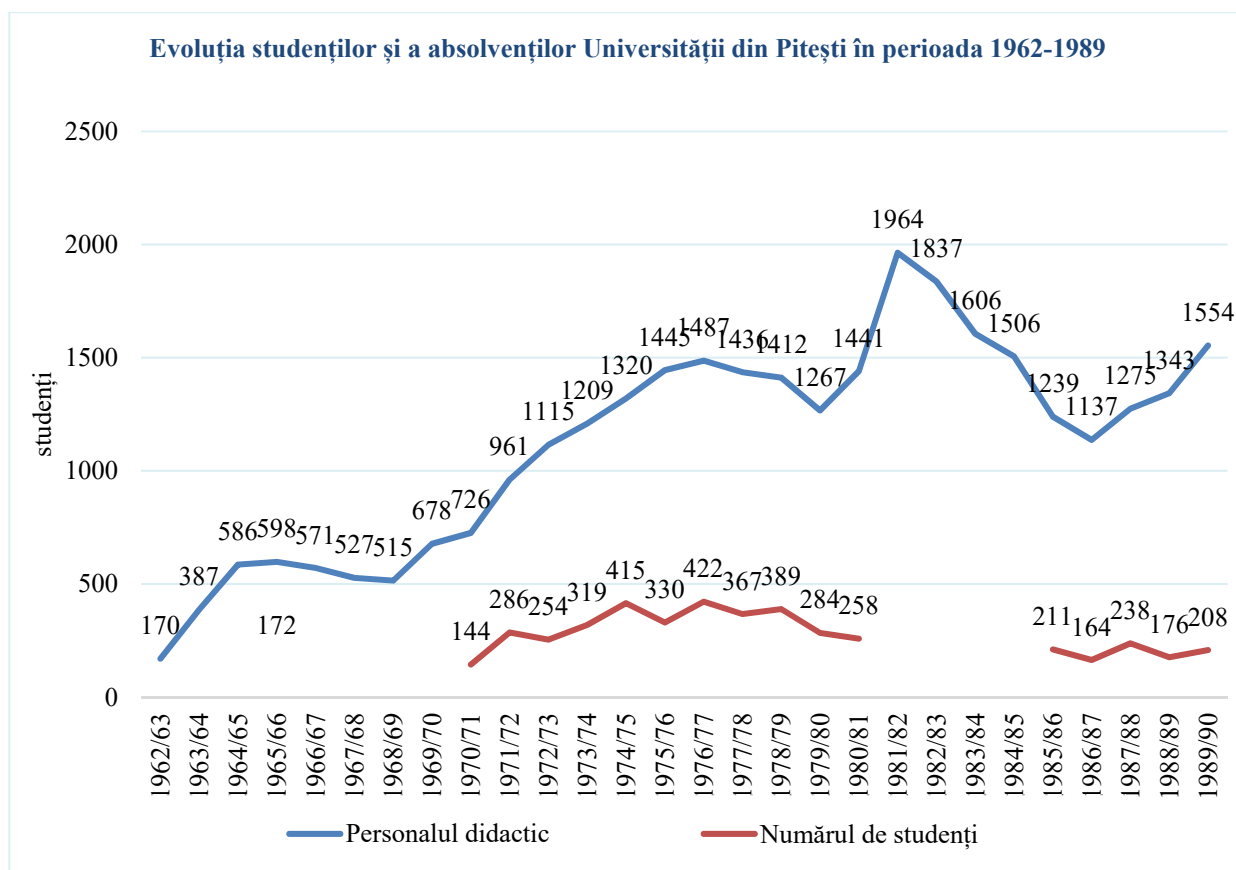


Figura 5.21. Evoluția studenților și a absolvenților Universității din Pitești în perioada 1962-1989

5.3.13. Universitatea de Nord din Baia Mare

La Baia Mare exista o singură universitate, cea care conferă și numele, care a avut între una și trei facultăți.

În întregul interval numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți a fost mai redus. Astfel, în anul 1965-1966 existau trei facultăți unde lucrau 51 de cadre didactice și învățau 997 de studenți, pentru ca în anul 1989-1990 să ființeze doar o singură facultate, cu 40 de cadre didactice care asigurau pregătirea a 820 de studenți, dintre care în anul 1990 au fost 168 de absolvenți.

Tabelul 5.37

Numărul de instituții, facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți ai Universității din Baia Mare în perioada 1961-1989

Anul	Numărul de instituții	Numărul de facultăți	Personalul didactic	Numărul de studenți	Numărul de absolvenți
1961/1962	1	3	:	145	:
1962/1963	1	3	:	460	:
1963/1964	1	3	:	794	:
1964/1965	1	3	:	913	:
1965/1966	1	3	51	997	182
1966/1967	1	3	:	1.048	:
1967/1968	1	3	:	1.252	:
1968/1969	1	3	:	1.338	:
1969/1970	1	3	:	1.440	:

Anul	Numărul de instituții	Numărul de facultăți	Personalul didactic	Numărul de studenți	Numărul de absolvenți
1970/1971	2 ³	3	83	1.400	288
1971/1972	1	3	97	1.235	422
1972/1973	1	3	118	1.174	392
1973/1974	1	3	134	1.086	361
1974/1975	1	2	141	1.076	252
1975/1976	1	2	151	1.196	293
1976/1977	1	2	169	1.252	316
1977/1978	1	2	152	1.275	359
1978/1979	1	2	111	1.278	378
1979/1980	1	2	81	1.264	417
1980/1981	1	2	75	1.332	358
1981/1982	1	2	75	1.410	:
1982/1983	1	2	73	1.361	:
1983/1984	1	2	70	1.192	:
1984/1985	1	2	60	962	:
1985/1986	1	2	58	832	235
1986/1987	1	2	45	752	167
1987/1988	1	2	43	749	173
1988/1989	1	2	42	793	183
1989/1990	1	1	40	820	168

Sursa: Anuarele Statistice al Republicii Socialiste România 1950-1988 și Anuarul Statistic al României 1990.

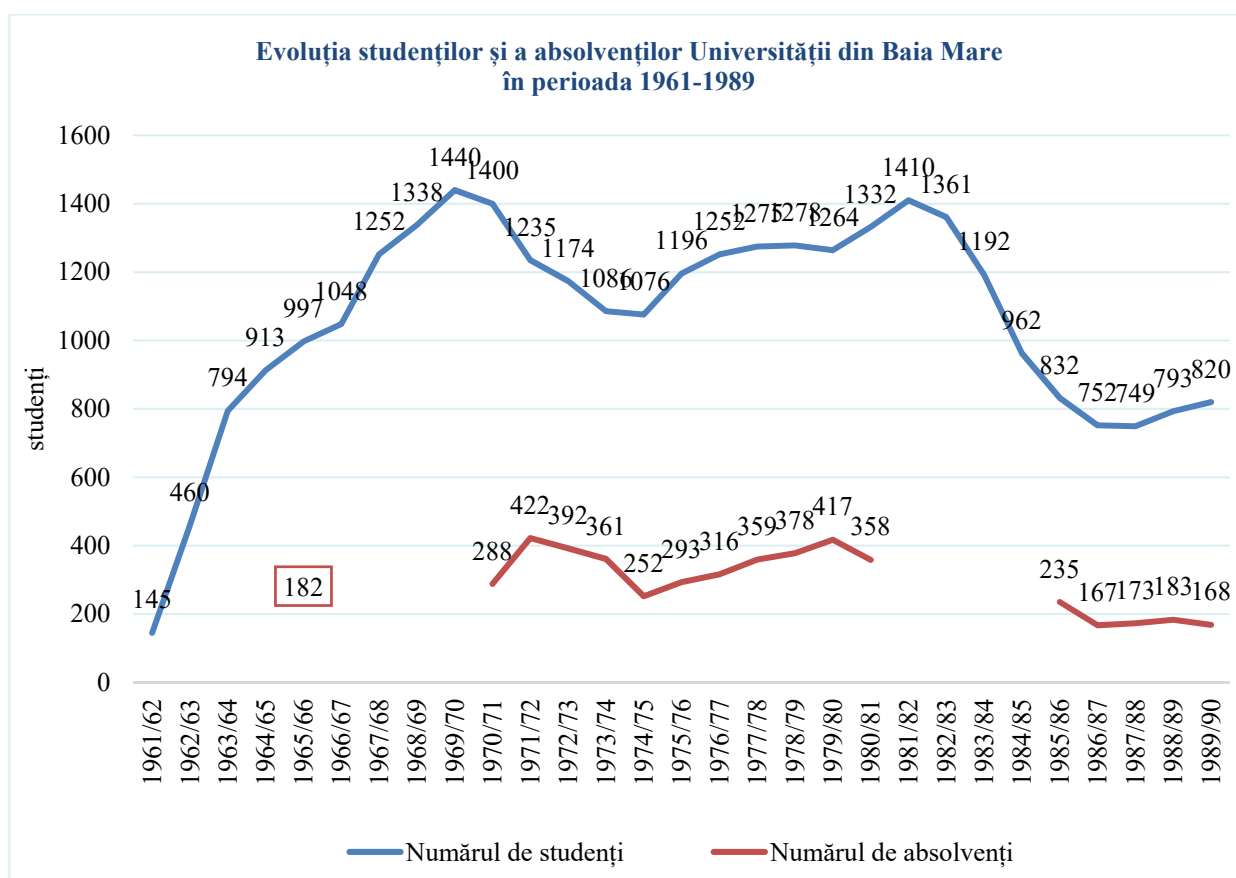


Figura 5.22. Evoluția studenților și a absolvenților Universității din Baia Mare în perioada 1961-1989

³ Institutul de Subingineri Baia Mare, inițial sub patronajul Institutului Politehnic din Cluj-Napoca (1969).

5.3.14. Universitatea „Eftimie Murgu” din Reșița

Universitatea din Reșița fost înființată în anul 1975 și cuprindea o singură facultate.

Indicatorii sintetizați ai evoluției acesteia sunt concentrați în Tabelul 5.38. Relevant este faptul că la început, în 1975-1976, a existat o singură facultate cu 127 de cadre didactice, pregătind 1.233 de studenți, dintre care 292 absolvenți.

Tabelul 5.38

Numărul de facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți ai Universității „Eftimie Murgu” din Reșița în perioada 1975-1989

Anul	Numărul de facultăți	Personalul didactic	Numărul de studenți	Numărul de absolvenți
1971/1972	1**	22	114	-
1972/1973	1**	11	433	-
1973/1974	1**	19	766	79
1974/1975	1**	128	983	149
1975/1976	1**	127	1.233	292
1976/1977	1**	132	1.263	336
1977/1978	1**	132	1.226	340
1978/1979	1**	132	1.178	366
1979/1980	1**	114	1.146	385
1980/1981	1**	114	1.072	300
1981/1982	1**	114	1.021	:
1982/1983	1**	114	894	:
1983/1984	1**	67	781	:
1984/1985	1**	47	685	:
1985/1986	-	47	620	129
1986/1987	1	48	647	152
1987/1988	1	48	647	127
1988/1989	1	58	712	135
1989/1990	1	59	758	151

Notă: **O secție.

Sursa: Anuarele Statistice al Republicii Socialiste România 1950-1988 și Anuarul Statistic al României 1990.

În anul 1989-1990 exista aceeași singură facultate, cu 59 cadre didactice, având în pregătire 758 de studenți.

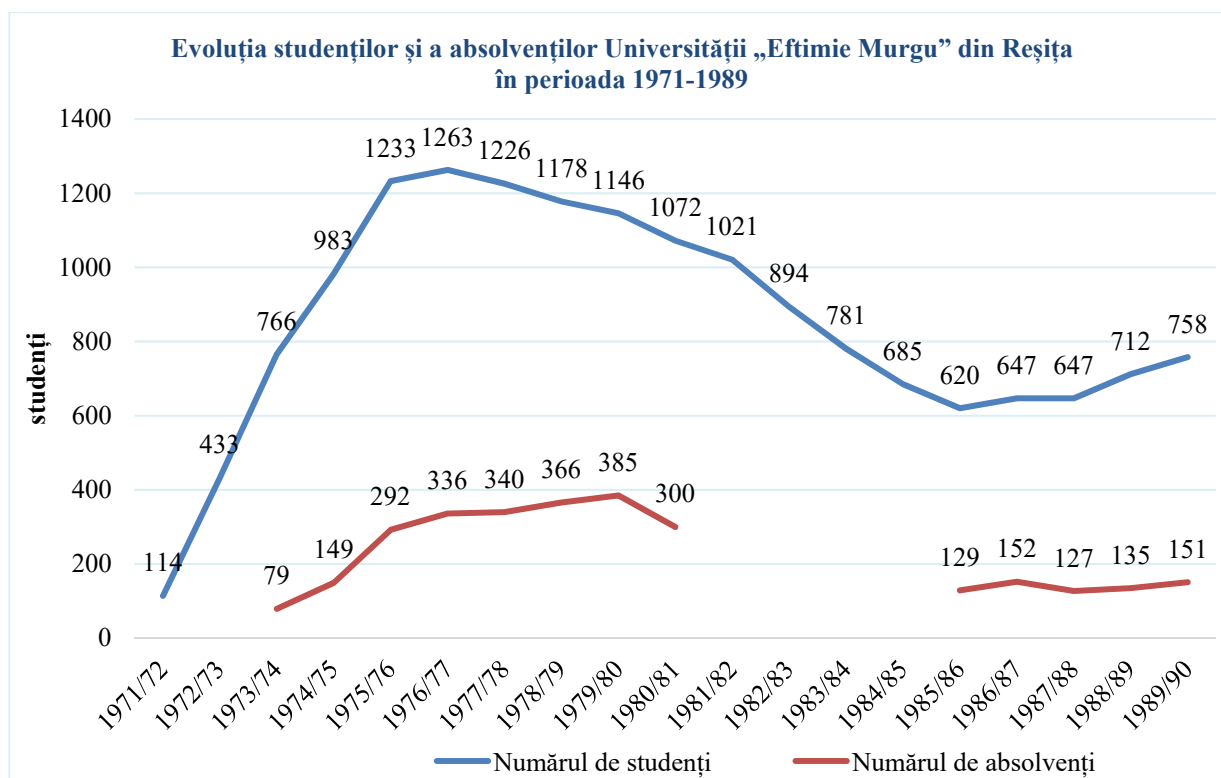


Figura 5.23. Evoluția studenților și a absolvenților Universității „Eftimie Murgu” din Reșița în perioada 1971-1989

5.3.15. Universitatea din Hunedoara

Acest centru universitar cuprindea o singură universitate care a avut o singură facultate. Indicatorii de evoluție în timp a universității din Hunedoara sunt prezentați în Tabelul 5.39. Astfel, la înființare în 1970-1971, a existat o singură facultate cu 25 de cadre didactice și 155 de studenți. În anul 1989-1990 funcționa tot o facultate cu 22 de cadre didactice, pregătind 403 studenți.

Tabelul 5.39

Numărul de facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți ai Universității din Hunedoara în perioada 1970-1989

Anul	Numărul de facultăți	Personalul didactic	Numărul de studenți	Numărul de absolvenți
1970/1971	1**	25	155	-
1971/1972	1**	56	381	-
1972/1973	1**	81	758	81
1973/1974	1**	87	1031	186
1974/1975	1**	56	1170	255
1975/1976	1**	69	1195	321
1976/1977	1**	76	1095	348
1977/1978	1**	74	931	291
1978/1979	1**	71	891	286
1979/1980	1**	64	806	205
1980/1981	1**	48	813	221
1981/1982	1**	50	754	:
1982/1983	1**	46	553	:
1983/1984	1**	26	449	:
1984/1985	1**	22	374	:
1985/1986	-	24	338	42

Anul	Numărul de facultăți	Personalul didactic	Numărul de studenți	Numărul de absolvenți
1986/1987	1	19	388	84
1987/1988	1	19	379	99
1988/1989	1	19	376	87
1989/1990	1	22	403	87

Notă: **O secție.

Sursa: Anuarele Statistice al Republicii Socialiste România 1950-1988 și Anuarul Statistic al României 1990.

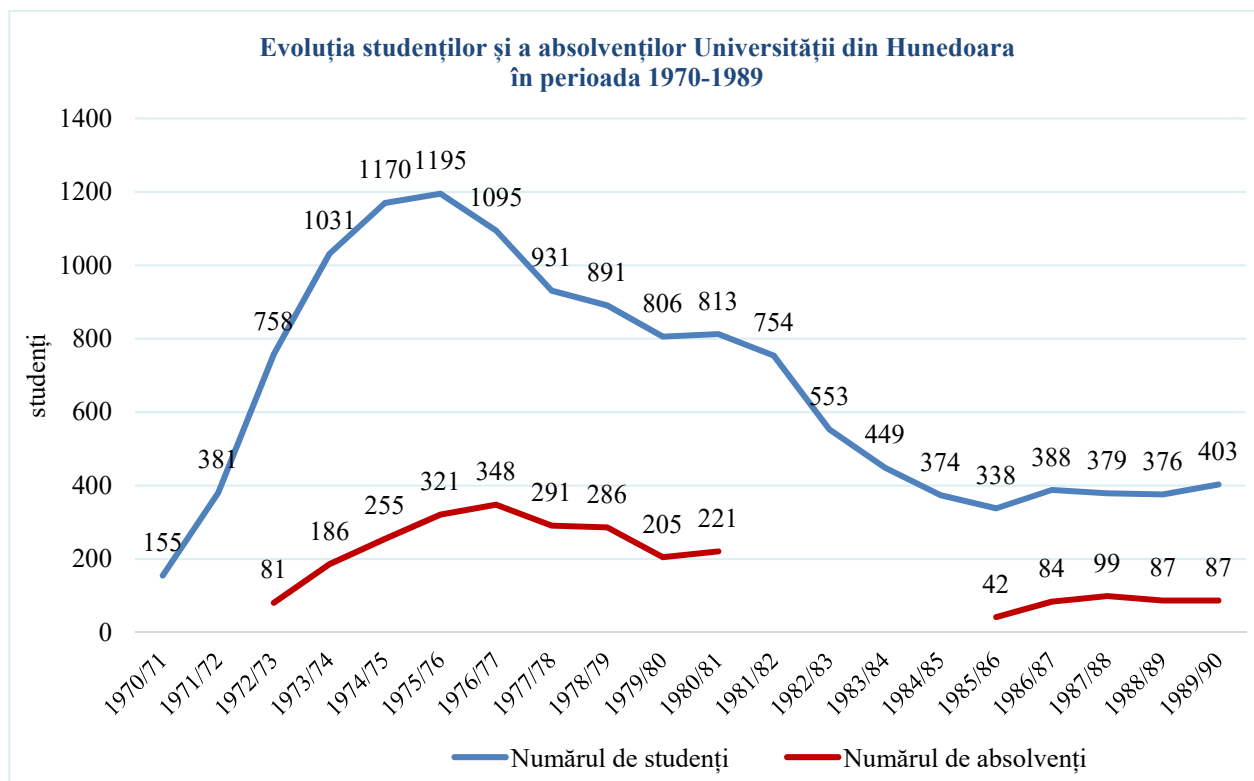


Figura 5.24. Evoluția studenților și a absolvenților Universității din Hunedoara în perioada 1970-1989

5.3.16. Universitatea „Ovidius” din Constanța

Centrul universitar Constanța avea două instituții de învățământ superior, respectiv Academia Navală Mircea cel Bătrân, înființată în 1889 și Universitatea „Ovidius” înființată în 1950.

Tabelul 5.40

Instituțiile de învățământ superior din Constanța	
Instituția de învățământ superior	
1.	Academia Navală „Mircea cel Bătrân”
2.	Universitatea „Ovidius” din Constanța

Sursa: Sistematizare și centralizare autori, iulie 2018.

Evoluția acestui centru universitar este prezentată în Tabelul 5.41. Astfel, în 1950-1951, a existat o singură facultate, cu 48 de cadre didactice și 262 de studenți. În 1989-1990, la aceeași facultate lucrau 37 de cadre didactice pregătind 689 de studenți.

Tabelul 5.41

Numărul de facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți ai Universității „Ovidius” din Constanța în perioada 1950-1989

Anul	Numărul de facultăți	Personalul didactic	Numărul de studenți	Numărul de absolvenți
1950/1951	1	48	262	
1955/1956	-	-	-	-
1960/1961	-	-	-	-
1961/1962	4	:	188	:
1962/1963	4	:	389	:
1963/1964	4	:	786	:
1964/1965	4	:	991	:
1965/1966	4	93	1.241	300
1966/1967	4	:	1.259	:
1967/1968	4	:	1.540	:
1968/1969	4	:	1.616	:
1969/1970	4	:	1.664	:
1970/1971	4	84	1.508	391
1971/1972	5	77	1.279	393
1972/1973	5	112	1.327	368
1973/1974	5	77	803	335
1974/1975	1	70	605	281
1975/1976	1	59	453	152
1976/1977	1	56	520	103
1977/1978	1	63	731	141
1978/1979	1	62	860	196
1979/1980	1	68	979	233
1980/1981	1	70	1.030	260
1981/1982	1	66	973	:
1982/1983	1	58	808	:
1983/1984	1	50	697	:
1984/1985	1	44	617	:
1985/1986	1	40	580	101
1986/1987	1	36	651	112
1987/1988	1	36	678	158
1988/1989	1	39	664	141
1989/1990	1	37	689	154

Sursa: Anuarele Statistice al Republicii Socialiste România 1950-1988 și Anuarul Statistic al României 1990.

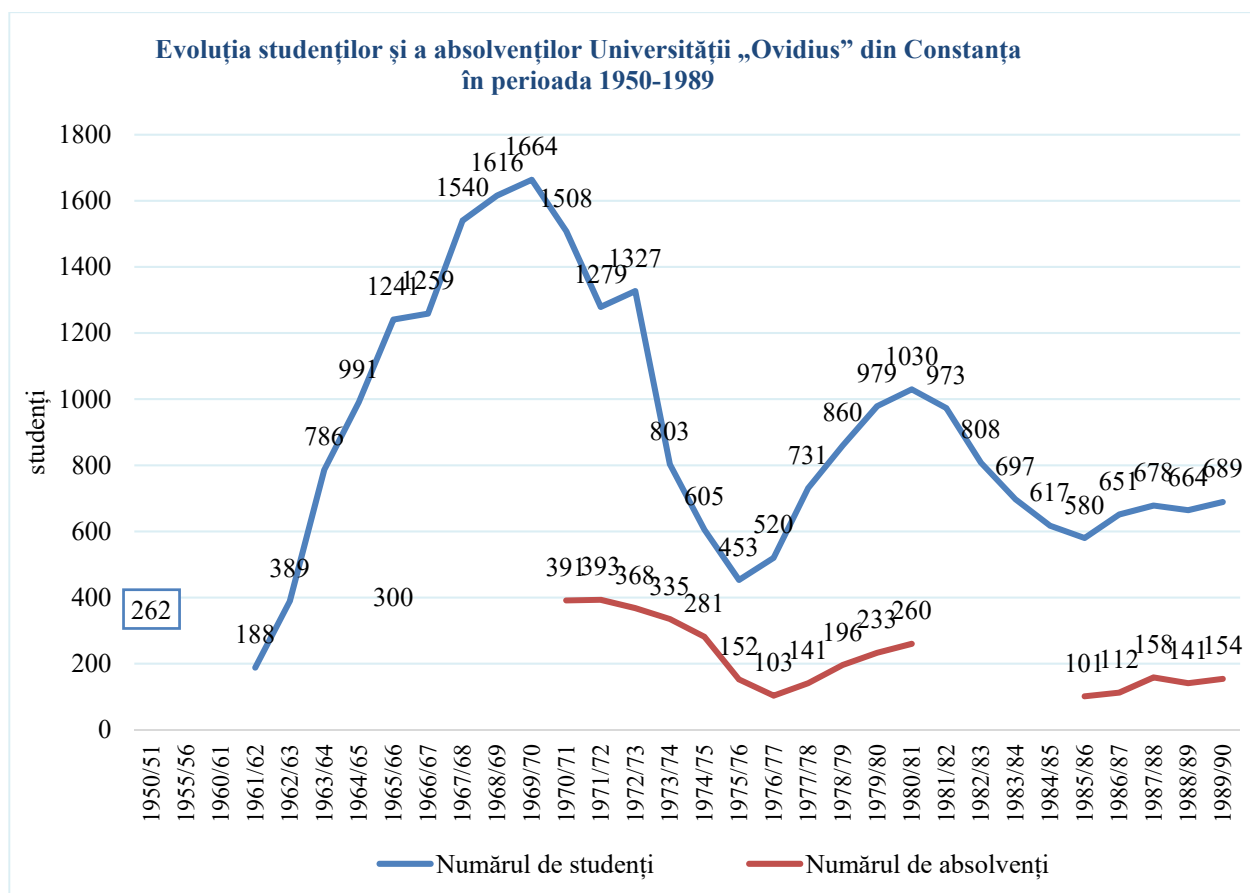


Figura 5.25. Evoluția studenților și a absolvenților Universității „Ovidius” din Constanța în perioada 1950-1989

5.3.17. Activitatea universitară din Suceava

În Suceava în anul 1963 s-a înființat Institut Pedagogic de 3 ani. În 1976 acesta s-a transformat în Institutul de Învățământ Superior, cu dublu profil: universitar și tehnic. Între 1984-1990 a funcționat ca Institut de subingineri, subordonat Institutului Politehnic „Gheorghe Asachi” din Iași.

Cele mai multe facultăți au fost din 1971-1972 până în 1974, iar din 1974-1975 până în 1989-1990 a existat o singură facultate. Datele pentru comparabilitate le-am ales pentru anul 1965-1966 și 1989-1990.

Tabelul 5.42
Numărul de facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți ai Universității din Suceava în perioada 1963-1989

Anul	Numărul de facultăți	Personalul didactic	Numărul de studenți	Numărul de absolvenți
1963/1964	2	:	127	:
1964/1965	2	:	305	:
1965/1966	2	46	474	97
1966/1967	2	:	609	:
1967/1968	2	:	778	:
1968/1969	2	:	912	:
1969/1970	3	:	1.068	:
1970/1971	3	50	1.052	249
1971/1972	4	52	958	307
1972/1973	4	72	793	304
1973/1974	4	67	593	297
1974/1975	1	49	400	177

Anul	Numărul de facultăți	Personalul didactic	Numărul de studenți	Numărul de absolvenți
1975/1976	1	42	321	111
1976/1977	1	57	375	75
1977/1978	1	93	550	103
1978/1979	1	88	714	141
1979/1980	1	106	1.089	167
1980/1981	1	94	1.174	198
1981/1982	1	95	1.297	:
1982/1983	1	85	1.353	:
1983/1984	1	80	1.286	:
1984/1985	1	52	1.093	:
1985/1986	1	62	973	132
1986/1987	1	52	1.175	149
1987/1988	1	48	1.232	284
1988/1989	1	51	1.254	132
1989/1990	1	55	1.472	112

Sursa: Anuarele Statistice al Republicii Socialiste România 1950-1988 și Anuarul Statistic al României 1990.

Astfel, în anul 1965-1966 existau două facultăți, la care activau 46 de cadre didactice și aveau înscriși 474 de studenți. În anul 1989-1990, exista o singură facultate care avea 55 de cadre didactice care pregăteau 1.472 de studenți.

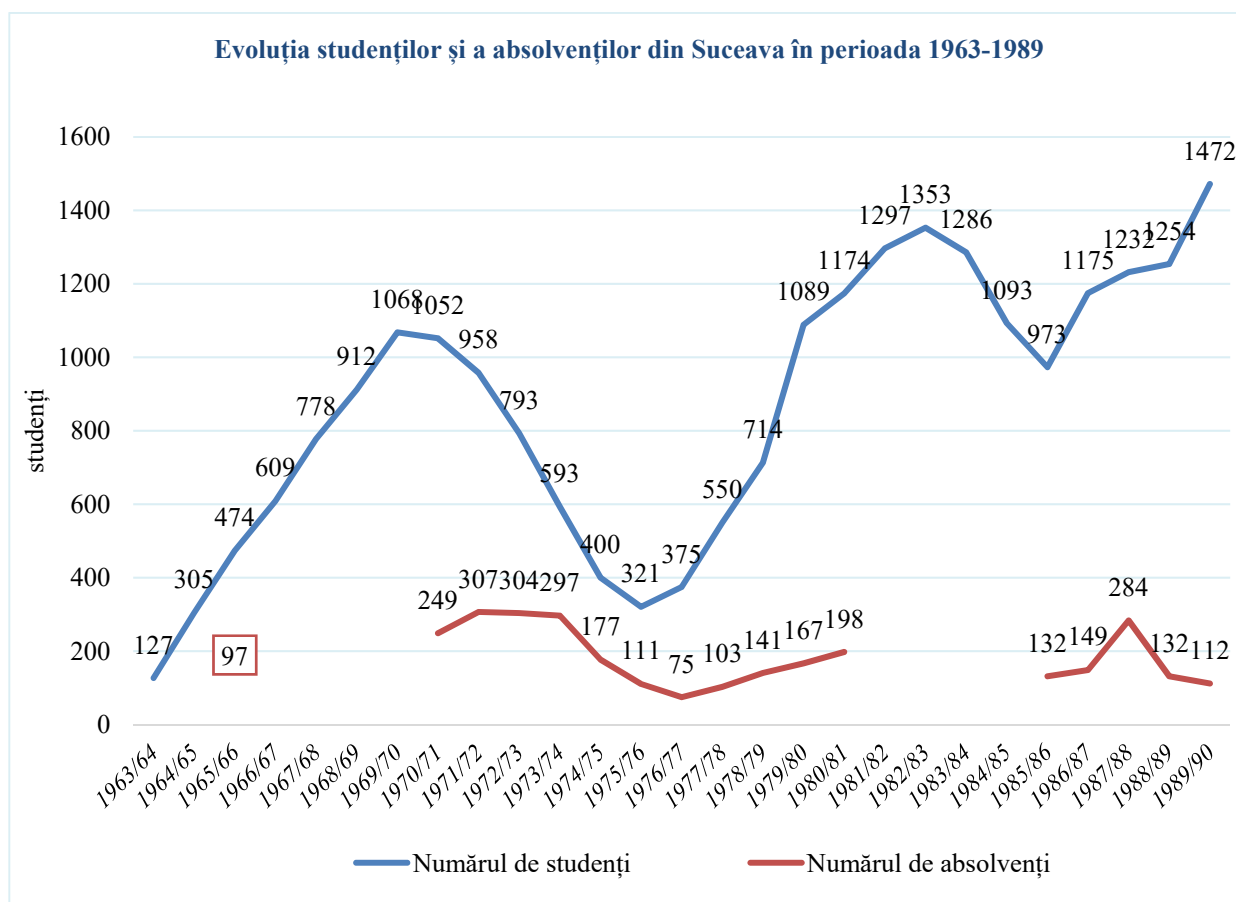


Figura 5.26. Evoluția studenților și a absolvenților din Suceava în perioada 1963-1989

5.3.18. Activitatea universitară în Oradea

La 1 octombrie 1963, printr-un ordin al Ministerului Învățământului, se înființează la Oradea un Institut Pedagogic de 3 ani, menit să complinească penuria de cadre didactice din învățământul de cultură generală. Noua instituție de învățământ superior orădean își începe activitatea cu două facultăți: Filologie și Matematică-Fizică, la care din anul următor se adaugă Facultatea de Istorie-Geografie și cea de Educație Fizică. Rând pe rând, noile specializări dobândesc regim universitar până acum două decenii, când din 1983, datorită unei politici educaționale eronate, specializările didactice și umaniste își restrâng activitatea și, dintr-o instituție de învățământ prosperă, nu rămâne decât un institut de subingineri, afiliat Institutului Politehnic din Cluj-Napoca.

1965-1966 existau patru facultăți, cu 45 de cadre didactice care pregăteau 795 de studenți.

Tabelul 5.43

Numărul de facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți în Oradea în perioada 1963-1989

Anul	Numărul de facultăți	Personalul didactic	Numărul de studenți	Numărul de absolvenți
1963/1964	2	:	170	:
1964/1965	4	:	460	:
1965/1966	4	45	795	119
1966/1967	4	:	938	:
1967/1968	4	:	1.062	:
1968/1969	4	:	1.180	:
1969/1970	4	:	1.252	:
1970/1971	4	69	1.196	299
1971/1972	4	75	1.093	336
1972/1973	4	101	1.025	314
1973/1974	4	95	858	334
1974/1975	1	95	750	292
1975/1976	1	91	622	231
1976/1977	1	105	760	210
1977/1978	1	70	635	130
1978/1979	1	68	687	244
1979/1980	1	62	685	195
1980/1981	1	63	778	197
1981/1982	1	61	854	:
1982/1983	1	56	822	:
1983/1984	1	51	758	:
1984/1985	1	41	684	:
1985/1986	1	39	674	155
1986/1987	1	42	708	123
1987/1988	1	33	786	164
1988/1989	1	35	825	187
1989/1990	1	33	825	166

Sursa: Anuarele Statistice al Republicii Socialiste România 1950-1988 și Anuarul Statistic al României 1990.

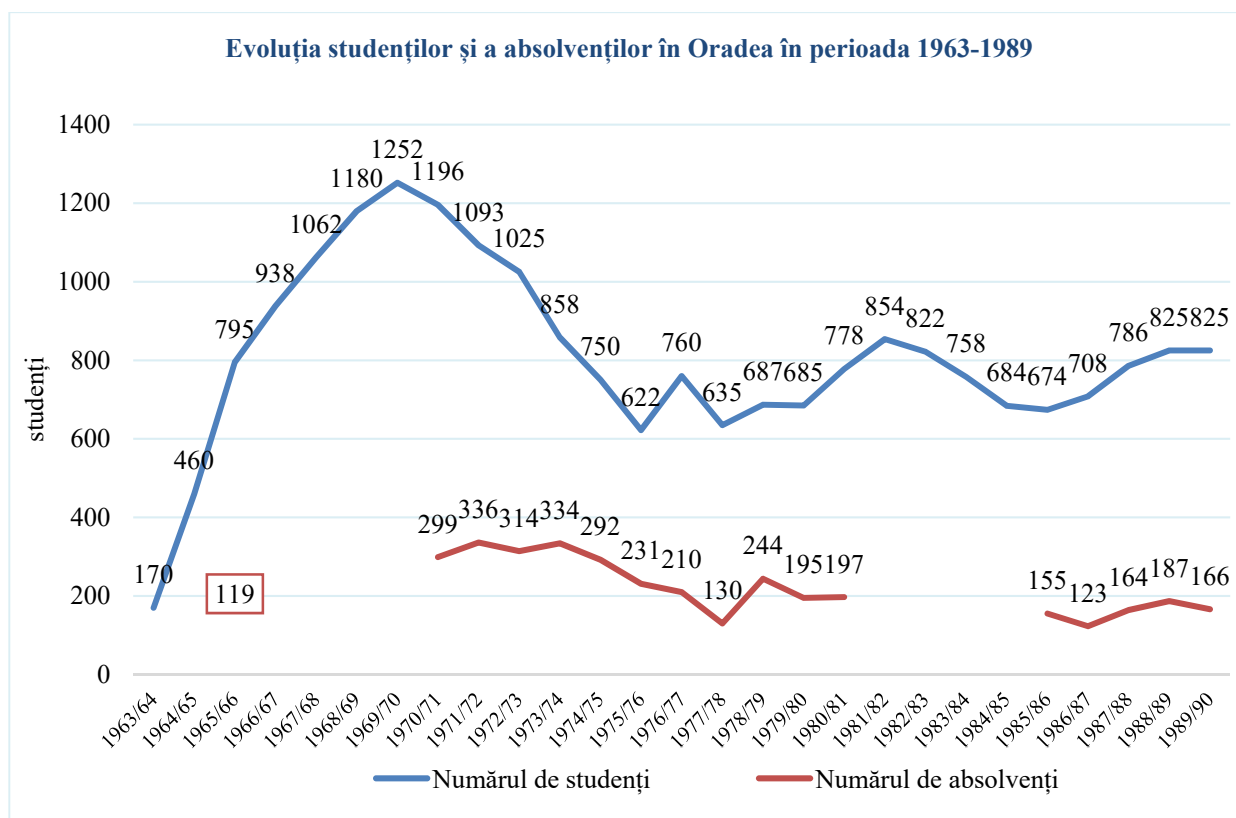


Figura 5.27. Evoluția studenților și a absolvenților în Oradea în perioada 1963-1989

În anul de comparație 1989-1990, în centru universitar Oradea mai exista o singură facultate, cu 33 cadre didactice și 825 de studenți.

5.3.19. Activitatea universitară în Bacău

În anul 1961 în Bacău s-a înființat Institutul Pedagogic, cu secțiile: Științe Umaniste, Matematică, Științe Naturale. Aceștia li s-au adăugat în 1964 Facultatea de Istorie-Geografie și Facultatea de Educație Fizică, iar în 1976 Facultatea de Inginerie, an când Institutul Pedagogic devine Institutul de Învățământ Superior din Bacău. Tot în acest an, în cadrul Institutului de Învățământ Superior din Bacău, se înființează prima specializare cu profil tehnic, Tehnologia construcțiilor de mașini. În anul 1984, Institutul de Învățământ Superior este transformat în Institutul de Subingineri din Bacău, subordonat Institutului Politehnic din Iași, iar un an mai târziu, se transferă de la Institutul Politehnic din Iași specializarea Tehnologie chimică anorganică. În anul 1986, se transferă, tot de la Institutul Politehnic din Iași, specializarea Rețele electrice.

Tabelul 5.44

Numărul de facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți în Bacău în perioada 1961-1962

Anul	Numărul de facultăți	Personalul didactic	Numărul de studenți	Numărul de absolvenți
1961/1962	3	:	166	:
1962/1963	3	:	314	:
1963/1964	3	:	69	:
1964/1965	5	:	769	:
1965/1966	5	64	1.069	201
1966/1967	5	:	1.324	:
1967/1968	5	:	1.589	:

Anul	Numărul de facultăți	Personalul didactic	Numărul de studenți	Numărul de absolvenți
1968/1969	5	:	1.754	:
1969/1970	5	:	1.915	:
1970/1971	5	80	1.851	466
1971/1972	5	95	1.688	617
1972/1973	5	102	1.305	552
1973/1974	5	91	874	439
1974/1975	1	74	605	264
1975/1976	1	66	602	189
1976/1977	1	72	604	125
1977/1978	1	77	624	124
1978/1979	1	81	665	160
1979/1980	1	88	696	185
1980/1981	1	94	719	202
1981/1982	1	82	704	:
1982/1983	1	75	567	:
1983/1984	1	57	496	:
1984/1985	1	53	432	:
1985/1986	1	45	421	99
1986/1987	1	39	472	97
1987/1988	1	37	543	149
1988/1989	1	37	581	108
1989/1990	1	37	627	147

Sursa: Anuarele Statistice al Republicii Socialiste România 1950-1988 și Anuarul Statistic al României 1990.

În anul 1989-1990, mai exista o singură facultate, la care lucrau 37 de cadre didactice și erau pregătiți 627 de studenți.

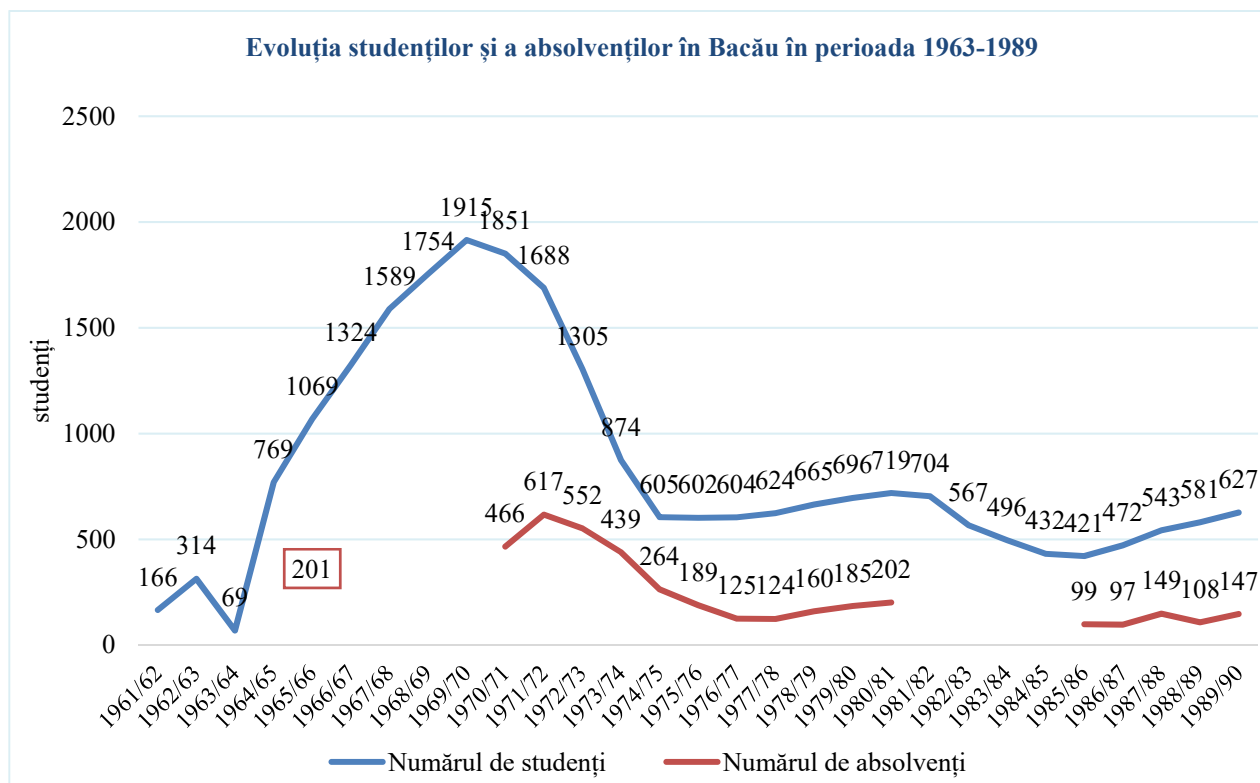


Figura 5.28. Evoluția studenților și a absolvenților Universității din Bacău în perioada 1963-1989

5.3.20. Activitatea universitară în Arad, în Brad și în Câmpulung Moldovenesc

Activitatea universitară din Arad, din Brad și din Câmpulung nu fac obiectul unei analize prea adânci deoarece au fost înființate unele facultăți în anul 1948. Cu toate acestea, în perioada la care ne referim, la aceste institute de învățământ superior s-au pregătit un număr de studenți iar aceste orașe au funcționat ca atare pe harta instituțiilor de învățământ superior din țara noastră o perioadă foarte scurtă de una maxim două promoții.

Tabelul 5.45

Numărul de facultăți, personal didactic, studenți și absolvenți ai în perioada 1948-1955

Anul	Numărul de facultăți	Personalul didactic	Numărul de studenți	Numărul de absolvenți
Universitatea din Arad				
1948/1949	2		178	
1950/1951	2	58	637	74
1955/1956	1	48	415	68
Universitatea din Brad				
1948/1949	1		112	
1950/1951	1	37	204	26
Universitatea din Câmpulung Moldovenesc				
1948/1949	2		183	
1950/1951	1	28	268	56

Sursa: Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România 1950-1960.

Sperăm că reprezentările tabelare și grafice vor facilita cititorului să-și formeze o imagine proprie și clară asupra nivelului, evoluției și stării sistemului de învățământ superior în perioada etatizată.

Capitolul 6

Evoluția sistemului de învățământ preuniversitar în România de după 1990	243
6.1. Particularități ale sistemului de învățământ preuniversitar în perioada 1990-2018	243
6.2. Gradul de cuprindere în învățământ a populației	246
6.3. Activitatea sistemului pe nivele educaționale	251
6.3.1. Învățământul preșcolar, primar și gimnazial.....	251
6.3.2. Învățământul liceal și profesional	256
6.4. Absolvenți pe nivele de educație preuniversitare.....	260
6.5. Analiza promovabilității examenului de bacalaureat	262
6.5.1. Sesiunea specială de bacalaureat	263
6.5.2. Statistica examenului de bacalaureat pe sesiuni și promoții	263
6.5.3. Statistica examenului de bacalaureat pe total	267
6.5.4. Absolvenți pe filiere: tehnologică, teoretică și vocațională.....	270

Opis tabele

<i>Tabelul 6.1. Populația țării și populația școlară pe nivele de educație în perioada 1995-2017</i>	246
<i>Tabelul 6.2. Gradul de cuprindere în învățământ a populației de vârstă școlară în perioada 1990-2015</i>	247
<i>Tabelul 6.3. Gradul și nivelul de cuprindere în învățământ a populației de vârstă școlară 15-18 ani în perioada 2010-2015</i>	249
<i>Tabelul 6.4. Evoluția numărului de unități școlare și a personalului didactic în învățământul preșcolar, primar și gimnazial în perioada 1990-2016</i>	252
<i>Tabelul 6.5. Evoluția personalului didactic și a elevilor din învățământul preșcolar, primar și gimnazial în perioada 1995-2015</i>	254
<i>Tabelul 6.6. Evoluția personalului didactic și a elevilor din învățământul liceal și profesional în perioada 1995-2015</i>	256
<i>Tabelul 6.7. Rata brută de cuprindere în învățământ a populației de vârstă 15-18 ani, elevii înscriși, personalul didactic în liceu în perioada 2000-2016</i>	258
<i>Tabelul 6.8. Evoluția absolvenților pe nivele de educație în perioada 1990-2015</i>	260
<i>Tabelul 6.9. Statistica examenului de bacalaureat, sesiune specială, în perioada 2010-2018</i>	263
<i>Tabelul 6.10. Numărul de candidați înscriși la examenul de bacalaureat pe promoții în sesiunea iunie-iulie în perioada 2004-2018</i>	263
<i>Tabelul 6.11. Numărul de candidați prezenți și promovați la examenul de bacalaureat pe promoții în sesiunea iunie-iulie în perioada 2004-2018</i>	264
<i>Tabelul 6.12. Numărul de candidați prezenți și promovați la examenul de bacalaureat pe promoții în sesiunea august-septembrie în perioada 2004-2018</i>	265
<i>Tabelul 6.13. Statistica examenului de bacalaureat pe total sesiuni și pe promoții în perioada 2004-2017</i>	267
<i>Tabelul 6.14. Structura promovabilității examenului de bacalaureat pe promoții în perioada 2004-2017</i>	268
<i>Tabelul 6.15. Rata de promovabilitate bacalaureat pe total sesiuni în perioada 2010-2017</i>	268
<i>Tabelul 6.16. Situația înscrierii la examenul de bacalaureat în 2010-2017</i>	269
<i>Tabelul 6.17. Situația promovării la examenul de bacalaureat pe filiere în 2004-2018</i>	270
<i>Tabelul 6.18. Rata de promovabilitate a examenului de bacalaureat pe filiere în sesiunea iunie-iulie în perioada 2004-2018</i>	271
<i>Tabelul 6.19. Rata de promovabilitate a examenului de bacalaureat pe filiere în sesiunea august-septembrie în perioada 2004-2018</i>	272

Opis figuri

<i>Figura 6.1. Structura sistemului de învățământ în România</i>	244
<i>Figura 6.2. Gradul de cuprindere în învățământ a populației de vârstă școlară în perioada 1990-2016</i>	248
<i>Figura 6.3. Evoluția copiilor rezidenți în România de vârstă de 8 ani, încadrați sau nu în sistemul educațional, în perioada 2010-2016</i>	249
<i>Figura 6.4. Evoluția adolescenților în vârstă de 17 ani, rezidenți în România, încadrați sau nu în sistemul educațional, în perioada 2010-2016</i>	250
<i>Figura 6.5. Evoluția numărului de grădinițe de copii și școli de învățământ primar și gimnazial în perioada 1990-2016</i>	254

Figura 6.6. Evoluția personalului didactic din învățământul preșcolar, primar și gimnazial în perioada 1990-2016	255
Figura 6.7. Evoluția elevilor din învățământul preșcolar, primar și gimnazial în perioada 1995-2016.....	256
Figura 6.8. Evoluția elevilor din învățământul liceal, profesional și postliceal/de maiștri în perioada 1995-2016	258
Figura 6.9. Evoluția personalului didactic și a elevilor de liceu în perioada 1995-2016	259
Figura 6.10. Evoluția numărului de absolvenți în învățământul secundar și gimnazial în perioada 1990-2015	261
Figura 6.11. Numărul de candidați promovați la examenul de bacalaureat, pe promoții în sesiunea iunie-iulie, în perioada 2004-2017	265
Figura 6.12. Numărul de candidați promovați la examenul de bacalaureat, pe promoții în sesiunea august-septembrie, în perioada 2004-2018	266
Figura 6.13. Evoluția ratei de promovabilitate a examenului de bacalaureat pe sesiuni în perioada 2010-2018	266
Figura 6.14. Situația promovării examenului de bacalaureat în 2010-2017.....	267
Figura 6.15. Ratele de promovabilitate a examenului de bacalaureat pe promoții în perioada 2004-2016.....	269
Figura 6.16. Numărul de candidați promovați la examenul de bacalaureat pe filiere în perioada 2004-2018	271
Figura 6.17. Rata de promovabilitate a examenului de bacalaureat pe filiere în sesiunea iunie-iulie în perioada 2004-2017	272
Figura 6.18. Rata de promovabilitate a examenului de bacalaureat pe filiere în sesiunea august-septembrie în 2004-2017	273

*„Eficacitatea și calitatea unui ciclu educațional
se reflectă prin gradul de formare
și de promovabilitate a ciclului respectiv.”*

Capitolul 6

Evoluția sistemului de învățământ preuniversitar în România de după 1990

6.1. Particularități ale sistemului de învățământ preuniversitar în perioada 1990-2018

Nivelul educațional este o treaptă de învățământ în care se face o instruire elementară, medie sau superioară, conform programelor de învățământ.

Nivelurile educaționale, respectiv structura sistemului de învățământ din România în prezent cuprinde: învățământul preșcolar, învățământul primar, învățământul secundar inferior, învățământul general obligatoriu, învățământul secundar superior, școlile de arte și meserii, școlile de ucenici, învățământul postliceal și învățământul superior.

Conform metodologiei Institutului Național de Statistică, sistemul educațional după 1990 reprezintă ansamblul unităților și instituțiilor de învățământ de diferite tipuri, niveluri și forme de organizare a activității de educație și instruire, care asigură desfășurarea procesului educațional al populației școlare din toate nivelurile de învățământ, în vederea formării profesionale a acestora.

Populația școlară reprezintă totalul copiilor din grădinițe și creșe, al elevilor și studenților cuprinși în procesul de instruire și educare dintr-un an școlar/universitar din cadrul educației formale, indiferent de formele de învățământ pe care le frecventează, de programul de studii și de vârstă.

Populația de vârstă școlară cuprinde populația rezidentă cu vârsta ce se încadrează în limitele vârstei oficiale de educație ale fiecărui nivel educațional.

Legea educației din 2011 vine cu schimbări majore, cum ar fi introducerea clasei zero, sau clasa pregătitoare, astfel, încep școala la șase ani. O schimbare al cărei scop a fost ca trecerea de la grădiniță la școală să fie mult mai ușoară.

Începând cu anul școlar 2012-2013, conform legislației în vigoare (Legea educației nr. 1/2011 cu modificările și completările ulterioare), grupele de vârstă pentru populația de vârstă școlară sunt: 0-2 ani, 3-5 ani, 6-10 ani, 11-14 ani, 15-18 ani, 19-23 ani și peste.

Prin populație rezidentă înțelegem totalitatea persoanelor cu cetățenie română, străini și fără cetățenie, care au reședința obișnuită pe teritoriul României.

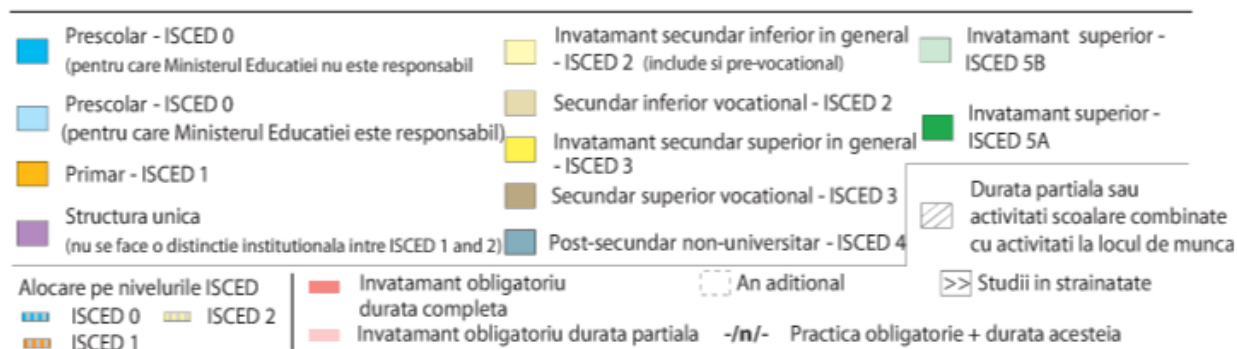
Conform Clasificării Internaționale Standard a Educației (ISCED 2011) aplicabilă după anul 2013, nivelurile existente în Sistemul Național de Educație sunt:

1. învățământul antepreșcolar (nivelul 01 ISCED);
2. preșcolar (nivel 02 ISCED), primar (nivelul 1 ISCED);
3. gimnazial (nivel 2 ISCED);
4. liceal și profesional (nivelul 3 ISCED);
5. postliceal și de maiștri (nivelul 4 ISCED);
6. și superior (terțiar) (nivelurile 6, 7 și 8 ISCED).

Romania



Sursa: <http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice>¹



Semnificația diagramelor schematice Eurydice (ISCED – UOE, 1997)

Sursa: <http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice>

Figura 6.1. Structura sistemului de învățământ în România

Nivelurile de instruire în conformitate cu Clasificarea Internațională Standard a Educației – ISCED 97 (până în anul 2013)/ISCED 2011 (după anul 2013) sunt:

1. **Învățământul antepreșcolar** este corespunzător nivelului 01, conform reglementărilor internaționale în materie de educație, noua Clasificare Internațională Standard a Educației – ISCED 2011 și cuprinde copiii în vârstă de 0-2 ani. Datele sunt disponibile începând cu anul școlar 2014/2015.

2. **Învățământul preșcolar** – nivelul 0, conform clasificării ISCED 97, utilizată până în anul 2013 – cuprinde copiii în vârstă de 3-6 ani și peste; începând cu anul 2013, învățământul preșcolar – nivelul 02 conform clasificării ISCED 2011 – cuprinde, de regulă, copiii în vârstă de 3-5 ani și peste. Ca tip de unități funcționează:

- grădinițe de copii cu program prelungit;
- grădinițe de copii cu program săptămânal;
- grădinițe de copii cu program normal;
- grădinițe speciale.

3. **Învățământul primar** – învățământ de nivel 1 – ISCED 97 (până în anul 2013)/ISCED 2011 (după anul 2013), a cărui funcție principală este de a asigura elementele de bază ale educației având durata de școlarizare de 4 ani (5 ani începând cu anul școlar 2012/2013); cuprinde, de regulă, copii în vârstă de 7-10 ani și peste (6-10 ani și peste începând cu anul școlar 2012/2013) și funcționează numai ca formă de învățământ de zi; face parte din tipul de învățământ obligatoriu.

4. **Învățământul gimnazial** – învățământ secundar inferior de nivel 2 – ISCED 97 (până în anul 2013)/ISCED 2011 (după anul 2013), bazat pe cel puțin 4 ani de instruire (clasele V-VIII), cuprinde, de regulă, elevi în vârstă de 11-14 ani și peste; face parte din tipul de învățământ obligatoriu. Funcționează cu formele de învățământ de zi și frecvență redusă. Promovații ultimului an de studiu, obțin Certificat de test național (capacitate).

¹ Structura sistemelor de educație din Europa 2009-2010, diagrame schematice Eurydice.

5. **Învățământul special primar de nivel 1** – ISCED 97 (până în anul 2013)/ISCED 2011 (după anul 2013) și gimnazial (secundar inferior) de nivel 2 – ISCED 97 (până în anul 2013)/ISCED 2011 (după anul 2013) cuprinde instituțiile de învățământ în care sunt înscriși copii și tineri cu deficiențe fizice, senzoriale și intelectuale în vederea instruirii, educării, corectării deficiențelor potrivit naturii și gradului deficienței și integrării acestora în viața activă. În profil teritorial, seria se urmărește începând cu anul 1990.

6. **Învățământul secundar superior** – liceal de nivel 3 – ISCED 97 (până în anul 2013)/ISCED 2011 (după anul 2013) – are durata de școlarizare de 4-5 ani (clasele IX-XII/XIII) și asigură, de regulă, educația specializată a tinerilor în vârstă de 15-18 ani și peste. Înscrierea în clasa a IX-a se face numai dintre absolvenții învățământului gimnazial cu certificat de test național (capacitate). Promovații ultimului an de studiu susțin examenul de bacalaureat în urma căruia obțin Diploma de bacalaureat. Funcționează cu formele de învățământ: zi, seral, frecvență redusă și deschis la distanță.

7. **Învățământul secundar superior – profesional de nivel 3** – ISCED 97 (până în anul 2013)/ISCED 2011 (după anul 2013) are durata de școlarizare de 1-4 ani și cuprinde tineri în vârstă de 15-18 ani. Înscrierea în primul an de învățământ se face numai dintre absolvenții învățământului gimnazial cu sau fără examen de absolvire (test național). Funcționează cu următoarele tipuri de unități:

- școli profesionale (școli de arte și meserii);
- învățământ de ucenici;
- școli profesionale (școli de arte și meserii) speciale;
- școli speciale de reeducare.

8. **Învățământul postliceal** – învățământ postsecundar, neechivalent primului nivel universitar, de nivel 4 – ISCED 97 (până în anul 2013)/ISCED 2011 (după anul 2013) – are durata de școlarizare de 2-3 ani și, de regulă, cuprinde tineri în vârstă de 19-21 de ani și peste. Înscrierea în primul an de învățământ se face dintre absolvenții învățământului liceal cu sau fără diplomă de bacalaureat. Formele de învățământ existente sunt: de zi, seral, frecvență redusă și deschis la distanță. Absolvenții ultimului an de studiu obțin Diploma de absolvire. Acest nivel de educație funcționează cu următoarele tipuri de unități:

- școli postliceale;
- școli de maiștri;
- școli postliceale speciale.

9. **Învățământul universitar (terțiar) este învățământul de nivel 5** – ISCED 97 (până în anul 2013), în care condiția de admitere este absolvirea învățământului secundar superior. Învățământul universitar este organizat astfel: de scurtă durată (în care durata studiilor este de 2-3 ani și se finalizează cu diploma de absolvire) și de lungă durată (în care durata studiilor este de 4-6 ani și se finalizează cu diploma de licență).

Drept urmare, sistemul oferă următoarele diplome: de absolvire (absolvirea școlii generale, fără examen), de bacalaureat (absolvirea liceului, după examenul de bacalaureat), de licență (absolvirea Universității, după un examen și/sau a tezei), de master (după o teză și, eventual, un examen), de doctorat (doctor, după o teză).

Așa cum s-a prezentat anterior, fiecare nivel educațional are propria sa formă de organizare și este subiectul legislației în vigoare.

Grădinița este opțională între 3 și 6 ani.

Școlarizarea începe la vârsta de 7 ani (câteodată la 6 ani) și este obligatorie până în clasa a 10-a (care corespunde cu vârsta de 16 sau 17 ani).

Învățământul primar și secundar este împărțit în 12 sau 13 clase. Primii patru ani sunt predați de către un singur profesor (învățător), pentru majoritatea elevilor. Alte cadre didactice sunt folosite numai pentru câteva discipline de specialitate (de limbi străine, informatică etc.). Cursurile sunt reconfigurate la sfârșitul clasei a IV-a, pe baza performanțelor academice. Selecția pentru clase se face pe baza testelor locale. Începând cu clasa a V-a, elevii au un alt profesor pentru fiecare materie. În plus, fiecare clasă are un profesor desemnat pentru a fi îndrumătorul clasei (diriginte).

Studiile liceale sunt de patru ani, doi obligatorii (a IX-a și a X-a), doi neobligatorii (a XI-a și a XII-a). Nu există examene între clasele a X-a și a XI-a.

6.2. Gradul de cuprindere în învățământ a populației

Întotdeauna, populația școlară este cea care alimentează sistemul de învățământ cu candidați, cea în baza căreia există perspectiva să avem mai mulți sau mai puțini candidați în fiecare domeniu.

Astfel, populația după domiciliu și populația rezidentă sunt cele două noțiuni demografice care fundamentează numărul populației din țara noastră, iar, prin aceasta, am căutat să punem în evidență, structural, populația școlară totală din care, pentru învățământul liceal și pentru învățământul superior.

De-a lungul timpului, atât populația după domiciliu, cât și populația rezidentă, s-au diminuat, mai ales populația după rezidență. Astfel, în anul 2017-2018, populația după domiciliu era de 22.230.843 de persoane, iar cea rezidentă de 19.644.350 persoane. Iată o scădere de aproape două milioane la populația rezidentă numai față de aceeași perioadă, iar dacă vom compara cu perioadele anterioare, 2004-2005, va rezulta o diferență de aproape trei milioane. Acestea sunt persoane care și-au stabilit rezidența în alte țări, ce nu se mai află înregistrate ca populație rezidentă în România, deși cea mai mare parte a acestora își au domiciliul încă în țara noastră.

Tabelul 6.1

Populația țării și populația școlară pe nivele de educație în perioada 1995-2017

Anul școlar	Populația cu domiciliu ²	Populația rezidentă ³	Populația școlară totală	din care: preuniversitar	Ponderea populației școlare în populația rezidentă %	
					total	preuniversitar
1995/1996	23.062.448	:	4.703.277	4.367.136	:	:
1996/1997	23.009.075	:	4.688.311	4.333.823	:	:
1997/1998	22.938.405	:	4.643.351	4.282.761	:	:
1998/1999	22.885.802	:	4.631.164	4.223.444	:	:
1999/2000	22.852.905	:	4.578.383	4.125.762	:	:
2000/2001	22.825.288	:	4.565.279	4.032.127	:	:
2001/2002	22.809.546	:	4.554.466	3.972.245	:	:
2002/2003	22.779.441	:	4.496.786	3.900.489	:	:
2003/2004	22.733.751	21.627.509	4.472.493	3.851.708	20,68	17,81
2004/2005	22.688.392	21.521.142	4.403.880	3.753.545	20,46	17,44
2005/2006	22.648.514	21.382.354	4.360.831	3.644.367	20,39	17,04
2006/2007	22.614.980	21.257.016	4.345.581	3.560.075	20,44	16,75
2007/2008	22.582.773	21.130.503	4.404.581	3.497.228	20,84	16,55
2008/2009	22.561.686	20.635.460	4.324.992	3.433.894	20,96	16,64
2009/2010	22.541.941	20.440.290	4.176.866	3.401.547	20,43	16,64
2010/2011	22.516.004	20.294.683	4.029.226	3.356.225	19,85	16,54
2011/2012	22.480.599	20.199.059	3.823.515	3.283.663	18,93	16,26
2012/2013	22.433.741	20.095.996	3.734.326	3.269.734	18,58	16,27
2013/2014	22.390.978	20.020.074	3.650.933	3.217.699	18,24	16,07
2014/2015	22.346.178	19.953.089	3.735.552	3.193.899	18,72	16,01
2015/2016	22.312.887	19.875.542	3.642.632	3.107.414	18,33	15,63

² Populația după domiciliu la data de 1 ianuarie a anului de referință reprezintă numărul persoanelor cu cetățenie română și domiciliul pe teritoriul României, delimitat după criterii administrativ-teritoriale. Domiciliul persoanei este adresa la care aceasta declară că are locuința principală, trecut în actul de identitate (CI, BI), așa cum este luată în evidența organelor administrative ale statului. În stabilirea valorii acestui indicator nu se ține cont de reședința obișnuită, de perioada și/sau motivul absenței de la domiciliu.

³ Populația rezidentă reprezintă totalitatea persoanelor cu cetățenie română, străini și fără cetățenie, care au reședința obișnuită pe teritoriul României. Se consideră că își au reședința obișnuită într-o zonă geografică specifică doar persoanele care au locuit la reședința obișnuită o perioadă neîntreruptă de cel puțin 12 luni înainte de momentul de referință. În populația rezidentă sunt incluse persoanele care au imigrat în România, dar sunt excluse persoanele care au emigrat din România.

Anul școlar	Populația cu domiciliu ²	Populația rezidentă ³	Populația școlară totală	din care: preuniversitar	Ponderea populației școlare în populația rezidentă %	
					total	preuniversitar
2016/2017	22.260.798	19.760.314	3.597.280	3.065.694	18,20	15,51
2017/2018	22.230.843	19.644.350	:	:		
Medie 1995-2016	22.508.087		4.050.192	3.402.621		
Dinamică 2016/1995 %	96,52 %		76,48%	70,20%		

Notă: Valori italicizate – determinări autori.

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat septembrie 2018.

În cele ce urmează, vom vedea că populația României are o tendință de scădere, atât după domiciliu, dar mai ales după rezidență. Pe baza datelor existente, putem afirma că populația după reședință față de cea de domiciliu în anul 2003-2004 a fost cu 1,106 milioane persoane mai mică, respectiv de 22.733.751 locuitori, iar după rezidență de 21.627.509 persoane. Dintre acestea, 4.472.493 era populația școlară totală din care, înscrisă în licee 758.917 persoane.

Este important de văzut și modul în care populația, pe structură de vârste, este cuprinsă în învățământ în perioada 1990-2016.

Spre exemplu, populația cu vârsta între 3 și 6 ani, în proporție de 54,3% este inclusă în activitatea preșcolară, între 7 și 10 ani 90,9% erau înscrși la activitățile școlii primare, între 11 și 14 ani 91,4% urmau aceste cursuri, iar la licee, cu vârsta între 15 și 18 ani, 90,7% urmau asemenea cursuri. Populația cu vârsta între 19 și 23 de ani era cuprinsă la studii secundare și terțiare în proporție de 10,6% din populația țării.

Aceste cifre s-au menținut oarecum constante, scăzând uneori sau crescând ca pondere în totalul populației de această vârstă. Astfel, la vârsta de 3-6 ani, în anul 2015 erau cuprinși în învățământul preșcolar 83,8%, în învățământul primar 7-10 ani, 90,6%, în învățământul gimnazial 11-14 ani, 90,4%, în învățământul liceal, profesional 15-18 ani 78,2%.

Iată un tablou grăitor prezentat în Tabelul 6.2.

Tabelul 6.2

Gradul de cuprindere în învățământ a populației de vârstă școlară în perioada 1990-2015

Anul	Total	3-6 ani	7-10 ani	11-14 ani	15-18 ani
1990	63,5	54,3	90,9	91,4	90,7
1991	59,9	51,9	92,4	88,8	76,1
1992	60	53,3	93,8	86,1	67
1993	60	50,2	96,9	86,5	63,7
1994	61,6	55,2	99,4	84,6	68,9
1995	64	63,6	96,9	92,8	59,7
1996	64,7	65,5	96,7	94,3	61,1
1997	65,1	67	94,4	98	61,6
1998	66,3	68,5	95,8	98,1	63
1999	67,3	69,5	95,5	96,9	65,9
2000	68,9	66,1	94,2	95,5	74,6
2001	70,6	72,3	97,2	93,2	73,9
2002	72,9	76,6	95,46	92,63	74,64
2003	73,18	81,35	94,34	86,89	76,46
2004	72,7	82,12	92,44	80,27	78,73
2005	74,43	79,65	92,56	78,86	81,56
2006	76,66	78,84	93,25	79,41	81,67

Anul	Total	3-6 ani	7-10 ani	11-14 ani	15-18 ani
2007	81,1	79,2	94,5	81,1	83
2008	85,9	79,8	97,1	89,4	88,5
2009	86,5	81	97,3	94,3	88,8
2010	88,3	81,8	95,7	94,3	86,2
2011	83,9	82	93,6	93,1	84,2
2012	82,9	84,1*	92,8**	92,1	82,2
2013	82,6	83,8*	92,8**	91,5	81,4
2014	73,7	84,1*	91,4**	90,8	80,1
2015	72,5	83,8*	90,6**	90,4	78,2
2016	72,1	83,4	89,5	90,4	77,0

Notă: * Segmentul de vârstă 3-5 ani. ** Segmentul de vârstă 6-10 ani.

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat septembrie 2018.

De asemenea, în Figura 6.2 am prezentat gradul de cuprindere în învățământ a populației de vârstă școlară, evidențiindu-se pe cele patru categorii de vârstă modul în care această modificare structurală a evoluat de-a lungul anilor 1990-2016.

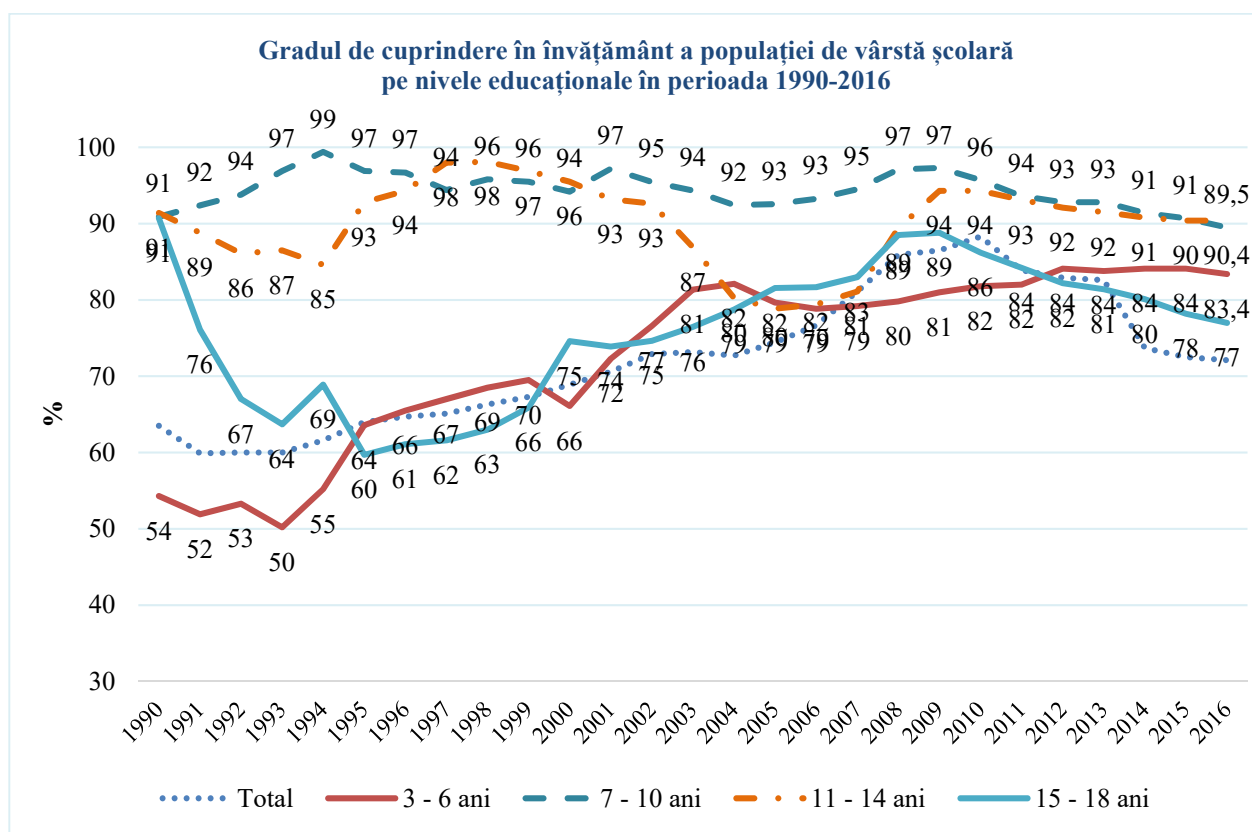


Figura 6.2. Gradul de cuprindere în învățământ a populației de vârstă școlară în perioada 1990-2016

Pentru aprofundarea analizei încadrării în sistemul de învățământ în perioada 2010-2017, vom prezenta trei segmente de vârstă distincte:

- încadrarea copiilor de vârstă de 8 ani;
- încadrarea adolescenților de vârstă de 17 ani;
- încadrarea tinerilor de vârstă de 20 ani.

Raționamentul alegerii acelor trei segmente în a determina încadrarea în sistem este foarte simplu:

- la 8 ani, un copil ar trebui să fie deja integrat într-un educațional;
- la 17 ani dorim să analizăm gradul de continuitate a sistemului, respectiv gradul de încadrare în liceu – pentru stabilirea potențialilor studenți în următorul an;
- la 20 ani – segmentul care îl regăsim în universități.

Indicatorii utilizați pentru o analiză exactă a acestui obiectiv au fost: numărul de persoane după domiciliu și reședință (pentru a determina emigrările din România) și populația școlară (pentru gradul de cuprindere în învățământ și numărul copiilor în afara sistemului).

Au existat și unele situații în care copiii rezidenți în România în vârstă de 8 ani, încadrați sau nu în sistemul național, aveau, totuși, rezidența pe teritoriul României.

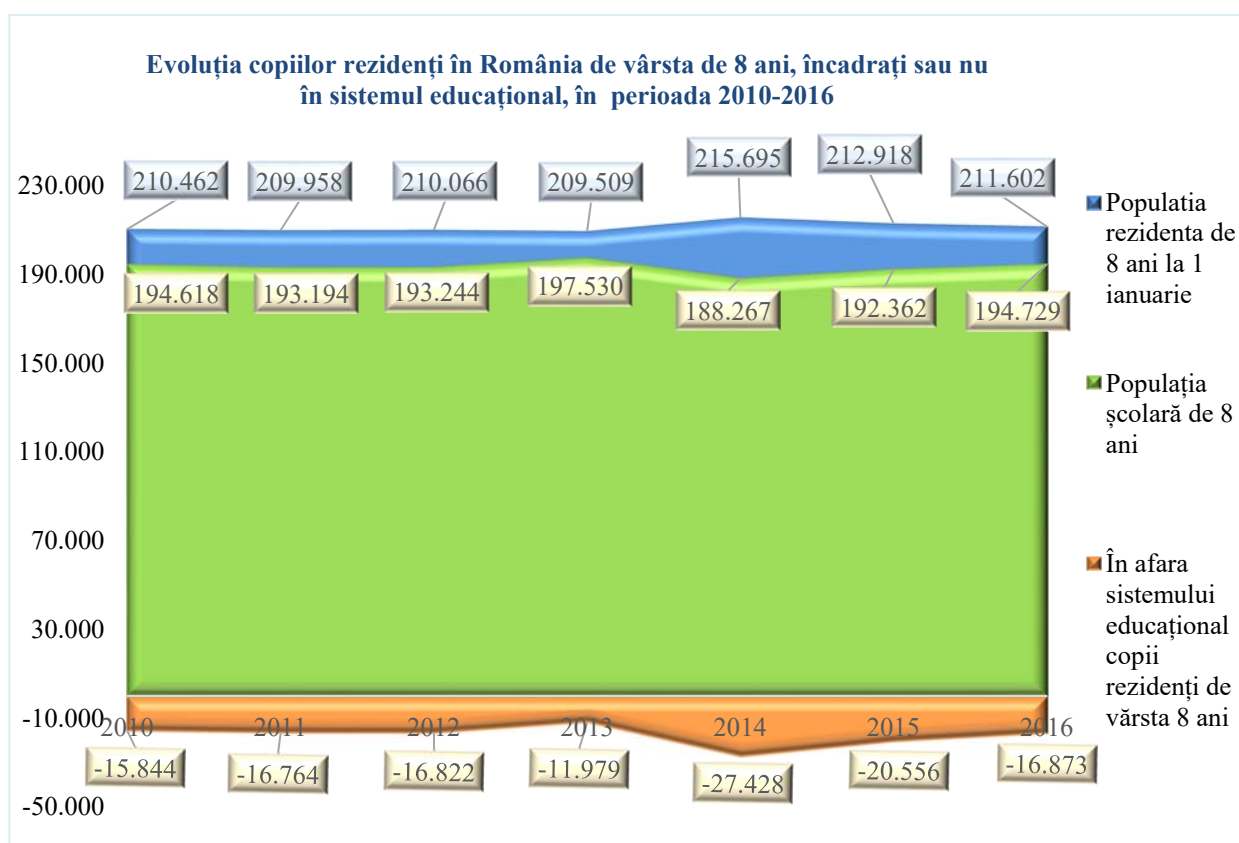


Figura 6.3. Evoluția copiilor rezidenți în România de vârstă de 8 ani, încadrați sau nu în sistemul educațional, în perioada 2010-2016

Am acordat ceva mai multă atenție acestui aspect întrucât, ca structură a populației pe vârste, evoluția a fost destul de interesantă.

Tabelul 6.3

Gradul și nivelul de cuprindere în învățământ a populației de vârstă școlară 15-18 ani în perioada 2010-2015

Indicator	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Gradul de cuprindere în învățământ a populației de vârstă școlară ⁴ 15-18 ani	86,2%	84,2%	82,2%	81,4%	80,1 %	78,2 %

⁴ Sursa INS: Gradul de cuprindere în învățământ (rata specifică de cuprindere școlară pe grupe de vârstă) reprezintă numărul total al elevilor de o anumită grupă de vârstă, indiferent de nivelul de educație în care sunt cuprinși, ca raport procentual din totalul populației rezidente din aceeași grupă de vârstă.

Indicator	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Populația rezidentă la 1 ianuarie de vârstă școlară 15-18 ani	894.806	886.498	878.432	872.230	863.591	865.371
Populația cuprinsă în învățământ de vârstă 15-18 ani	771.323	746.431	722.071	709.995	691.736	676.720
Populația în afara învățământului de vârstă 15-18 ani	123.483	140.067	156.361	162.235	171.855	188.651

Sursa: Calcule autori după <http://statistici.insse.ro/shop> INS Tempo Online, accesat aprilie 2018.

Astfel, în Tabelul 6.3 prezentăm gradul și nivelele de cuprindere în învățământ pentru populația de vârstă școlară 15-18 ani în perioada 2010-2015. Gradul de ocupare este reprezentat prin raportarea ocupării de o vârstă la populația de aceea vârstă – piramida vârstelor, precum și prin populația care se află în afara învățământului la aceea vârstă.

În anul 2010, 86,2% din populația cu vârsta între 15 și 18 ani era cuprinsă în învățământ, iar această populație număra 894.806 copii. În anul 2011, acest procent s-a redus la 84,2%, ajungând în 2015 la 78,2%. Aceasta, concomitent și cu scăderea populației cuprinsă în această vârstă, care era de 865.731 în 2015.

În același tabel am evidențiat și populația care a rămas în afara învățământului la aceea vârstă. Astfel, în anul 2010, existau suficient de mulți copii care nu au urmat cursurile și aceștia se pun în antiteză cu populația ocupată, cuprinsă în învățământ și populația care a rămas în afara acestuia.

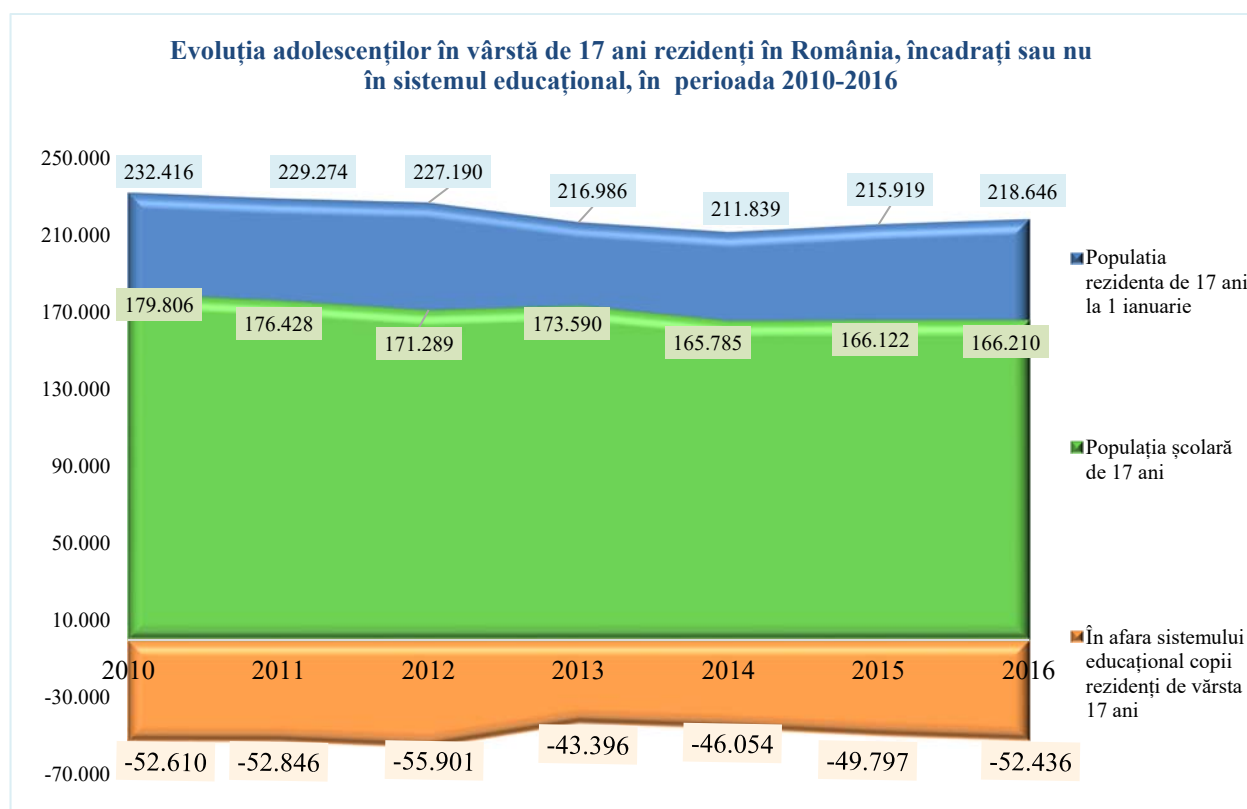


Figura 6.4. Evoluția adolescenților în vârstă de 17 ani, rezidenți în România, încadrați sau nu în sistemul educațional, în perioada 2010-2016

În Figura 6.4 am prezentat grafic evoluția adolescenților în vârstă de 17 ani, rezidenți în România, încadrați sau nu în sistemul educațional, în perioada 2010-2016. Se constată că rămâne un număr constant de persoane care nu sunt cuprinse în acest sistem educațional ceea ce, desigur, nu constituie un element pozitiv în interpretarea ocupării sau atragerii copiilor de vârstă școlară pentru a urma studiile.

6.3. Activitatea sistemului pe nivele educaționale

Pentru a avea o privire de ansamblu asupra situației învățământului românesc de toate gradele, în acest subpunct, ne vom referi pe rând, la o serie de aspecte care au esență în activitatea celor care cercetează modul în care a evoluat și s-a dezvoltat învățământul primar, general și liceal în România.

După 1 ianuarie 1990, multe dintre aspectele care se refereau la activitatea școlară au trebuit reconsiderate, multe dintre ele nu numai datorită faptului că erau învechite sau erau neadecvate, ci și datorită faptului că, trecând la o economie de piață, cu perioada de tranziție cu tot ce a antrenat aceasta, și învățământul a trebuit să sufere unele modificări.

Legea învățământului nr. 84/1995 prevedea generalizarea treptată a grupei pregătitoare pentru școală, astfel încât rata de înscriere a copiilor la grădiniță a crescut anual. Anul 2000 a adus o nouă viziune despre educația preșcolară, văzută în cadrul programului educațional „Organizarea învățământului preprimar”, iar în anul 2002 a fost inițiat programul „Generalizarea grupei mari pregătitoare în învățământul preșcolar românesc”. În perioada 2005-2006, a fost elaborată Strategia Ministerului Educației și Cercetării în domeniul educației timpurii, cu sprijinul UNICEF.

6.3.1. Învățământul preșcolar, primar și gimnazial

În **învățământul preșcolar** sunt incluși copii cu vârste cuprinse între 3 ani și 6-7 ani. Activitățile se desfășoară în grădinițe cu program normal, prelungit sau săptămânal. Învățământul preșcolar este structurat pe două niveluri: nivelul I ce urmărește socializarea copiilor cu vârste cuprinse între 3 și 5 ani și nivelul II ce urmărește pregătirea pentru școală a copiilor cu vârste cuprinse între 5 și 7 ani.

Educație timpurie	Antepreșcolar	
	Învățământ preșcolar	
	3-4 ani	Grupa mică
	4-5 ani	Grupa mijlocie
	5-6 ani	Grupa mare

Potrivit noii legi a educației propusă de ministrul Educației Daniel Funeriu și aprobată de guvern în 12 aprilie 2010, clasa pregătitoare de la grădiniță se va muta la învățământul primar. În vederea asigurării calității educației și a optimizării gestionării resurselor, unitățile de învățământ și autoritățile administrației publice locale pot decide înființarea consorțiilor școlare care sunt parteneriate contractuale între unitățile de învățământ.

Învățământul primar și gimnazial este denumit **învățământ secundar inferior** și conform legislației intră în categoria învățământului obligatoriu.

Învățământul primar cuprinde clasa pregătitoare și clasele I-IV și funcționează numai ca învățământ cu formă de zi, de regulă, cu program de dimineață. Vârsta de încheiere a învățământului primar este de 10-11 ani.

Învățământul primar	6-7 ani	Clasa pregătitoare (clasa zero)
	7-8 ani	Clasa I
	8-9 ani	Clasa a II-a
	9-10 ani	Clasa a III-a
	10-11 ani	Clasa a IV-a

Învățământul gimnazial cuprinde următoarele cinci clase și funcționează numai ca învățământ cu formă de zi. Vârsta de încheiere a învățământului este de 14-15 ani.

Învățământul gimnazial	11-12 ani	Clasa a V-a
	12-13 ani	Clasa a VI-a
	13-14 ani	Clasa a VII-a
	14-15 ani	Clasa a VIII-a

Din punct de vedere statistic, conform Tabelului 6.4, în vederea caracterizării activității acestor nivele educaționale, prezentăm o serie de indicatori, cum ar fi: totalul unităților existente de grădinițe de copii, numărul personalului didactic care lucrează în aceste unități, precum și numărul unităților școlare și numărul personalului didactic din învățământul primar și gimnazial.

Tabelul 6.4

Evoluția numărului de unități școlare și a personalului didactic în învățământul preșcolar, primar și gimnazial în perioada 1990-2016

Anul	Numărul de unități școlare			Numărul personalului didactic	
	Total	Grădinițe de copii	Învățământ primar și gimnazial	Învățământ preșcolar	Învățământ primar și gimnazial
1990/1991	28.303	12.529	13.511	37.007	157.994
1991/1992	28.951	12.600	13.985	36.326	153.187
1992/1993	29.129	12.603	13.920	36.447	157.835
1993/1994	29.376	12.715	13.945	37.303	158.072
1994/1995	29.327	12.665	13.963	37.603	161.387
1995/1996	29.536	12.772	13.985	38.915	164.375
1996/1997	29.815	12.951	13.978	39.166	167.397
1997/1998	29.084	12.368	13.847	36.648	165.441
1998/1999	29.409	12.760	13.795	36.555	164.755
1999/2000	27.633	12.831	13.154	35.619	158.178
2000/2001	24.481	10.080	12.709	34.023	154.889
2001/2002	24.304	9.980	12.627	34.631	157.592
2002/2003	23.679	9.547	12.456	34.307	147.398
2003/2004	18.012	7.616	8.714	34.585	144.165
2004/2005	14.396	5.687	7.023	35.288	144.051
2005/2006	11.865	3.769	6.411	35.755	138.451
2006/2007	8.484	1.720	5.045	36.555	135.376
2007/2008	8.230	1.731	4.737	37.348	132.821
2008/2009	8.221	1.718	4.727	38.253	132.377
2009/2010	8.244	1.697	4.623	38.322	128.876
2010/2011	7.588	1.498	4.248	37.353	118.802
2011/2012	7.204	1.367	4.022	37.391	114.786
2012/2013	7.069	1.222	4.024	35.071	117.433
2013/2014	7.074	1.187	4.045	35.433	119.112
2014/2015	7.127	1.205	4.050	35.094	116.680
2015/2016	7.108	1.202	4.037	34.598	111.475
2016/2017	7.010	1.138	4.012	34.322	110.368
Modificarea absolută 2016-1990	-75,23	-90,92	-70,31	-7,26	-30,14
Modificarea relativă 2016/1990	-75,23	-90,92	-70,31	-7,26	-30,14

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat aprilie 2018.

Am menținut, oarecum, această structură pentru a fi în ton cu prevederile legislației europene și a României în materie de învățământ, dar și pentru a da posibilitatea unei interpretări prin comparație cu aspectele expuse în alte capitole ale acestei lucrări care s-au referit la perioadele din 1918 până în 1938, în perioada interbelică, în perioada economiei etatizate și, în acest fel, să ajungem și la situația actuală, cea pe care o trăim și o simțim zi de zi.

Astfel, totalul unităților școlare din anul 1990-1991 era de 28.303, dintre care 12.529 grădinițe, 13.511 școli de învățământ primar și gimnazial, 1.905 unități școlare din învățământul secundar.

La toate aceste categorii, în perioada care s-a scurs până în prezent, au existat suficiente modificări. Astfel, la capitolul totalului unităților școlare, în anul școlar 2016-2017, mai erau în funcțiune doar 7.010 unități școlare. Dintre acestea, 1.138 erau grădinițe pentru copii, 4.012 erau școli de învățământ primar și gimnazial, 1.575 de unități erau pentru învățământul general și secundar.

Pe fiecare grupă în parte apar modificări care au și explicațiile care se impun. Totalul unităților școlare este, bineînțeles, influențat de modul în care au evoluat unitățile de învățământ pe grade de cuprindere, respectiv grădinițe, școli de învățământ primar și gimnazial, unități școlare din învățământul secundar și unități de învățământ superior.

De exemplu, numărul de grădinițe a pornit de la 12.529, s-a menținut la acest nivel până în anul 1999-2000 după care a început o scădere bruscă a numărului acestora, ajungând la 1.720 de grădinițe în anul 2006-2007 și apoi, treptat, acest număr s-a diminuat până la cifra de 1.138. Putem vorbi de o scădere de 10 ori a numărului de grădinițe. Explicația este dată de faptul că au apărut grădinițele private și cele de stat, cele din sistemul învățământului în subordonarea Ministerului Educației Naționale, s-au diminuat numeric.

În ceea ce privește evoluția numărului școlilor în învățământul primar și gimnazial, constatăm aceeași reducere de aproximativ 3,5 ori, așa încât s-a pornit de la 13.511 unități școlare în anul 1990-1991, ajungându-se în anul 2016-2017 la 4.012 unități școlare. Și aici explicațiile sunt destul de clare. Multe școli s-au unificat, nu mai sunt în toate sătulețele școli, acestea s-au comasat, iar întâmplarea sau lipsa de atenție face ca unii dintre copii să nu urmeze cursurile școlare. În paralel, s-au creat unitățile de învățământ privat, care absorb un număr important de copii din învățământul primar și gimnazial.

În ceea ce privește învățământul secundar, situația este oarecum mai bună, în sensul că în 1990-1991 existau 1.905 astfel de unități școlare, numărul acestora diminuându-se însă mai lent, înregistrând în primul rând o creștere din anul 1993-1994 până în anul 1999-2000, când a ajuns la 2.115 unități, după care a început o scădere temperată, cu ușoare creșteri, situație care face ca în anul 2016-2017 să existe în țară 1.575 de unități școlare. Și în acest domeniu putem aprecia faptul că s-a trecut, încet-încet, la privatizarea unor unități, la dezvoltarea unor licee și alte școli *particulare*, absorbind un număr din ce în ce mai mic de elevi, deși la liceu sau școli de acest gen cererea este semnificativă.

Important este de subliniat faptul că au dispărut școlile profesionale și de meserii existând în ultima perioadă o preocupare de a le reconsidera și a le repune pe tapet.

În Figura 6.5 este reprezentat grafic modul în care a evoluat numărul unităților de învățământ preuniversitar în perioada 1990-2016.

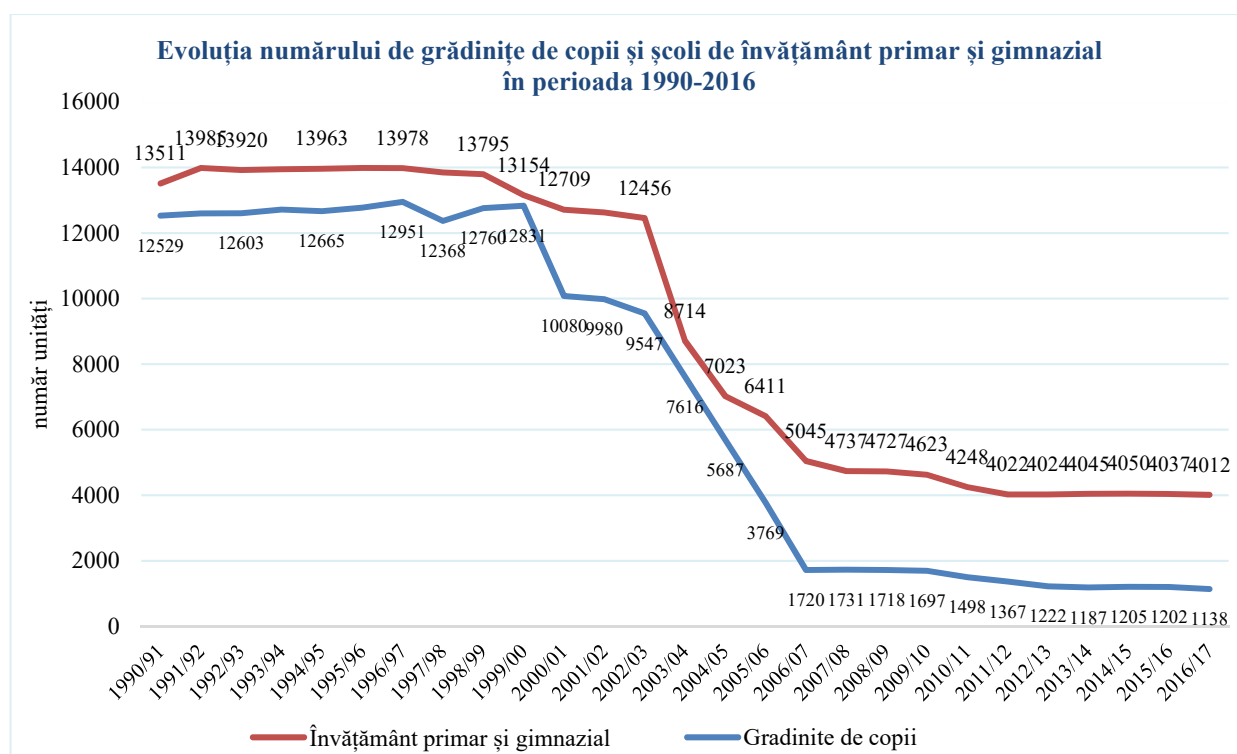


Figura 6.5. Evoluția numărului de grădinițe de copii și școli de învățământ primar și gimnazial în perioada 1990-2016

Datele sunt suficient de grăitoare din acest punct de vedere, evidențiindu-se creșterile și descreșterile în aceste sectoare ale învățământului.

Referindu-ne la populația școlară, constatăm că în anul 2016 numărul total al acesteia era de 3.597.280 de persoane care mergeau la școală sau pentru școală, iar din această populație, 650.893 persoane urmau cursurile liceale.

În anul școlar 2017-2018, 18,20% din populația rezidentă era de vârstă școlară, iar dintre aceștia 3,29% urmau cursurile liceale.

Tabelul 6.5

Evoluția personalului didactic și a elevilor din învățământul preșcolar, primar și gimnazial în perioada 1995-2015

Anul școlar	Total	Număr elevi			Raport elevi/personal didactic	
		Învățământ preșcolar	Învățământ primar	Învățământ gimnazial	Învățământul preșcolar	Învățământul primar și gimnazial
1995/1996	4.703.277	697.888	1.375.510	1.130.073	18	15
1996/1997	4.688.311	659.226	1.388.226	1.121.301	17	15
1997/1998	4.643.351	623.553	1.356.138	1.166.675	17	15
1998/1999	4.631.164	624.778	1.268.179	1.251.328	17	15
1999/2000	4.578.383	616.313	1.174.227	1.287.183	17	16
2000/2001	4.565.279	611.036	1.077.251	1.299.449	18	15
2001/2002	4.554.466	616.014	1.018.303	1.271.736	18	15
2002/2003	4.496.786	629.703	981.975	1.189.172	18	15
2003/2004	4.472.493	636.709	997.615	1.101.078	18	15
2004/2005	4.403.880	644.911	962.586	1.012.601	18	14
2005/2006	4.360.831	648.338	931.973	949.273	18	14
2006/2007	4.345.581	648.862	912.230	911.899	18	13
2007/2008	4.404.581	650.324	858.411	914.421	17	13

Anul școlar	Total	Număr elevi			Raport elevi/personal didactic	
		Învățământ preșcolar	Învățământ primar	Învățământ gimnazial	Învățământul preșcolar	Învățământul primar și gimnazial
2008/2009	4.324.992	652.855	852.649	883.638	17	13
2009/2010	4.176.866	666.123	839.174	864.194	17	13
2010/2011	4.029.226	673.736	822.620	852.480	18	14
2011/2012	3.823.515	673.641	803.902	809.339	18	14
2012/2013	3.734.326	581.144	925.259	802.324	17	15
2013/2014	3.650.933	568.659	935.824	790.276	16	14
2014/2015	3.735.552	559.565	939.981	774.703	16	15
2015/2016	3.642.632	534.742	932.093	762.574	15	15
2016/2017	3.597.280	521.196	921.213	756.940	15	15

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat aprilie 2018.

Așadar, am pus în discuție și am evidențiat acest tablou pentru a avea o imagine mai clară asupra creșterii numărului de elevi și studenți în perioada următoare.

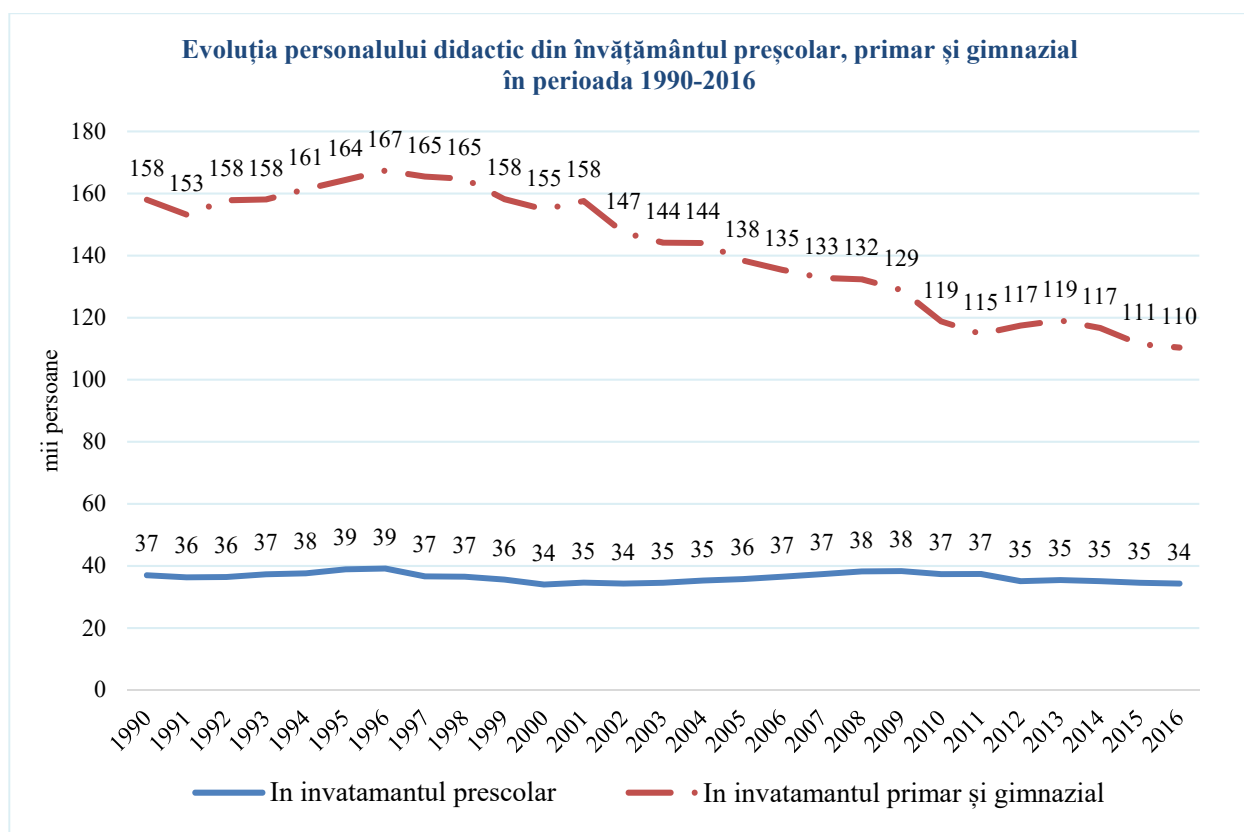


Figura 6.6. Evoluția personalului didactic din învățământul preșcolar, primar și gimnazial în perioada 1990-2016

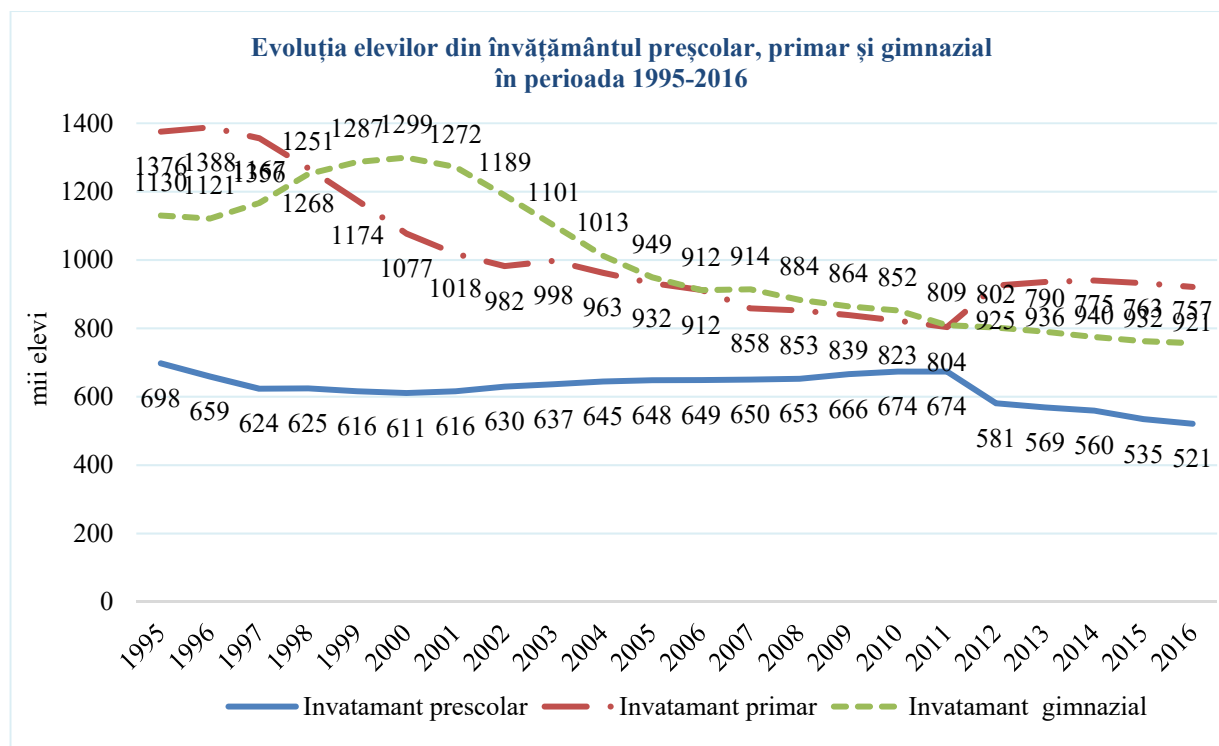


Figura 6.7. Evoluția elevilor din învățământul preșcolar, primar și gimnazial în perioada 1995-2016

În Figura 6.7 am prezentat evoluția elevilor din învățământul preșcolar, primar și gimnazial într-un grafic care este mult mai sugestiv și care indică modul în care s-a modificat numărul acestei populații în perioada 1995-2016.

6.3.2. Învățământul liceal și profesional

Învățământul liceal, denumit și învățământul secundar superior, cuprinde liceele care organizează cursuri de zi, cu durata de patru ani (clasele IX-XII) și cursuri serale sau fără frecvență.

Liceul este structurat pe trei filiere:

- filierea teoretică – cu profilurile real și umanist;
- filierea tehnologică – cu profilurile exploatarea resurselor naturale, protecția mediului, servicii și tehnic;
- filierea vocațională – cu profilurile artistic, sportiv și teologic.

Învățământul liceal		
filierea teoretică	filierea tehnologică	filierea vocațională
Clasa a IX-a	Clasa a IX-a	Clasa a IX-a
Clasa a X-a	Clasa a X-a	Clasa a X-a
Clasa a XI-a	Clasa a XI-a	Clasa a XI-a
Clasa a XII-a	Examen de certificare a calificării	
Examen de bacalaureat	Clasa a XII-a	
	Clasa a XIII-a	
	Examen de bacalaureat	
Învățământ postliceal		
Examen de certificare a calificării		

Studiile liceale se încheie cu un examen național de bacalaureat.

Școlile de arte și meserii. În funcție de profilul și complexitatea pregătirii, școlile de arte și meserii organizează cursuri de zi și serale cu durată de doi până la patru ani pentru absolvenții de gimnaziu care au obținut certificat de absolvire. Studiile se încheie cu un examen de absolvire în urma căruia se obține o diplomă ce atestă pregătirea ca muncitor calificat în meseria aleasă. Absolvenții școlilor de arte și meserii au posibilitatea de a frecventa învățământul liceal la forma serală.

Școlile de ucenici funcționează în cadrul școlilor de arte și meserii, iar studiile sunt preponderent practice și au o durată de 1-3 ani, în funcție de complexitatea meseriilor. Vârsta elevilor cuprinsă între 14-16 ani. Se pot înscrie absolvenți de gimnaziu cu sau fără certificat de absolvire. Studiile se încheie cu un examen de absolvire în urma căruia se obține o diplomă ce atestă pregătirea ca muncitor calificat în meseria aleasă. Aceste școli au funcționat până în anul școlar 2009-2010.

Învățământul postliceal este organizat din inițiativa Ministerului Educației și Cercetării sau la cererea agenților economici. Studiile au o durată de 1-3 ani, în funcție de complexitatea profesiilor. În învățământul postliceal, admiterea se face prin concurs.

Tabelul 6.6

Evoluția personalului didactic și a elevilor din învățământul liceal și profesional în perioada 1995-2015

Anul școlar	Total elevi (toate nivelele)	Învățământul liceal și profesional	Învățământ postliceal și de maiștri	Personal didactic în liceu	Pondere elevi în total % Liceal și profesional	Postliceal și de maiștri
1995/1996	4.703.277	1.072.661	54.642	62.409	22,81	1,16
1996/1997	4.688.311	1.054.845	73.521	64.485	22,50	1,57
1997/1998	4.643.351	1.013.142	86.300	63.669	21,82	1,86
1998/1999	4.631.164	945.602	96.134	66.101	20,42	2,08
1999/2000	4.578.383	916.610	94.700	67.239	20,02	2,07
2000/2001	4.565.279	927.469	82.117	64.018	20,32	1,80
2001/2002	4.554.466	963.010	72.685	64.729	21,14	1,60
2002/2003	4.496.786	1.010.619	61.855	60.988	22,47	1,38
2003/2004	4.472.493	1.038.041	54.732	58.925	23,21	1,22
2004/2005	4.403.880	1.063.337	48.693	62.192	24,15	1,11
2005/2006	4.360.831	1.051.851	43.617	61.914	24,12	1,00
2006/2007	4.345.581	1.031.308	37.697	62.048	23,73	0,87
2007/2008	4.404.581	1.011.683	45.528	61.620	22,97	1,03
2008/2009	4.324.992	973.615	55.089	60.647	22,51	1,27
2009/2010	4.176.866	953.173	62.575	60.255	22,82	1,50
2010/2011	4.029.226	921.081	69.967	59.609	22,86	1,74
2011/2012	3.823.515	901.150	79.466	59.380	23,57	2,08
2012/2013	3.734.326	851.544	92.854	57.080	22,80	2,49
2013/2014	3.650.933	803.109	102.677	56.843	22,00	2,81
2014/2015	3.735.552	777.860	105.557	55.913	20,82	2,83
2015/2016	3.642.632	742.297	99.476	55.409	20,38	2,73
2016/2017	3.597.280	735.222	93.716	54.942	20,44	2,61
<i>Modificarea absolută 2016-1995</i>	-1.105.997	-337.439	39.074	-7.467		
<i>Modificarea relativă % 2016-1995</i>	-23,52%	-31,46%	71,51%	-11,96%		

Sursa: Prelucrări după <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat aprilie 2018.

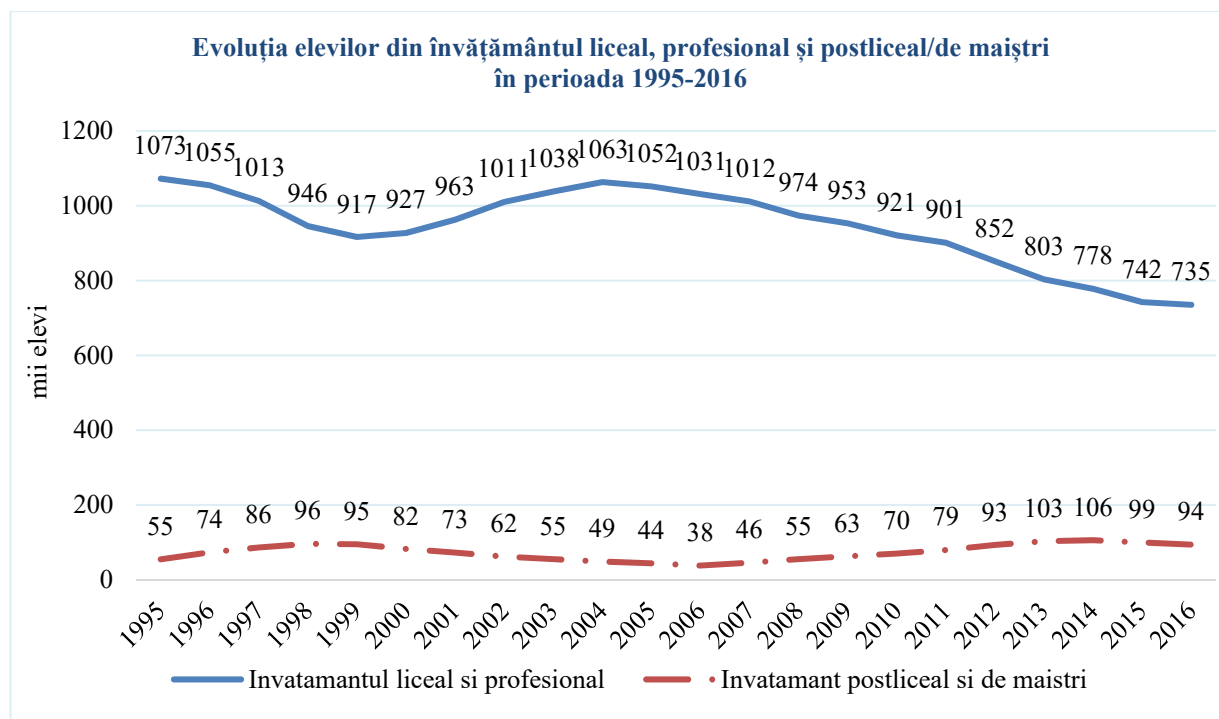


Figura 6.8. Evoluția elevilor din învățământul liceal, profesional și postliceal/de maiștri în perioada 1995-2016

În Figura 6.8 am reprezentat grafic evoluția numărului elevilor și studenților din învățământul liceal, profesional postliceal și de maiștri.

Se constată și aici că evoluția este diferențiată, dar tendința este de creștere.

Tabelul 6.7

Rata brută de cuprindere în învățământ a populației de vârstă 15-18 ani, elevii înscriși, personalul didactic în liceu în perioada 2000-2016

Anul școlar	Gradul de cuprindere în învățământ a populației de vârstă 15-18 ani % *	Elevi înscriși în liceu	Personal didactic	Raportul elevi/ personal didactic
	1.1.	1.2	2.1.	2.2 = 1.2/2.1
1990/1991	90,70		51731	
1991/1992	76,10		55013	
1992/1993	67,00		58161	
1993/1994	63,70		59488	
1994/1995	68,90		60514	
1995/1996	59,70	787211	62409	13
1996/1997	61,10	792788	64485	12
1997/1998	61,60	765903	63669	12
1998/1999	63,00	718017	66101	11
1999/2000	65,90	694376	67239	10
2000/2001	74,60	687919	64018	11
2001/2002	73,90	710663	64729	11
2002/2003	74,64	740404	60988	12
2003/2004	76,46	758917	58925	13
2004/2005	78,73	773843	62192	12
2005/2006	81,56	767439	61914	12
2006/2007	81,67	780925	62048	13
2007/2008	83,00	791348	61620	13
2008/2009	88,50	784361	60647	13
2009/2010	88,80	837728	60255	14

Anul școlar	Gradul de cuprindere în învățământ a populației de vârstă 15-18 ani % *	Elevi înscriși în liceu	Personal didactic	Raportul elevi/ personal didactic
	<i>1.1.</i>	<i>1.2</i>	<i>2.1.</i>	<i>2.2 = 1.2/2.1</i>
2010/2011	86,20	866543	59609	15
2011/2012	84,20	888768	59380	15
2012/2013	82,20	817058	57080	14
2013/2014	81,40	776616	56843	14
2014/2015	80,10	727072	55913	13
2015/2016	78,20	673615	55409	12
2016/2017	77,40	667194	54942	12
<i>Indicatori statistici medii</i>				
<i>Media anuală (pers./an)</i>		764032	60928	
<i>Modificarea absolută în 2016 față de 1995</i>		-120017	-7467	
<i>Modificarea relativă în 2016 față de 1995</i>		-15,25	-11,96	

Notă: * Gradul de cuprindere în învățământ (rata specifică de cuprindere școlară pe grupe de vârstă) reprezintă numărul total al elevilor de o anumită grupă de vârstă, indiferent de nivelul de educație în care sunt cuprinși, ca raport procentual din totalul populației rezidente din aceeași grupă de vârstă.

Sursa: Calcule autori după <https://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

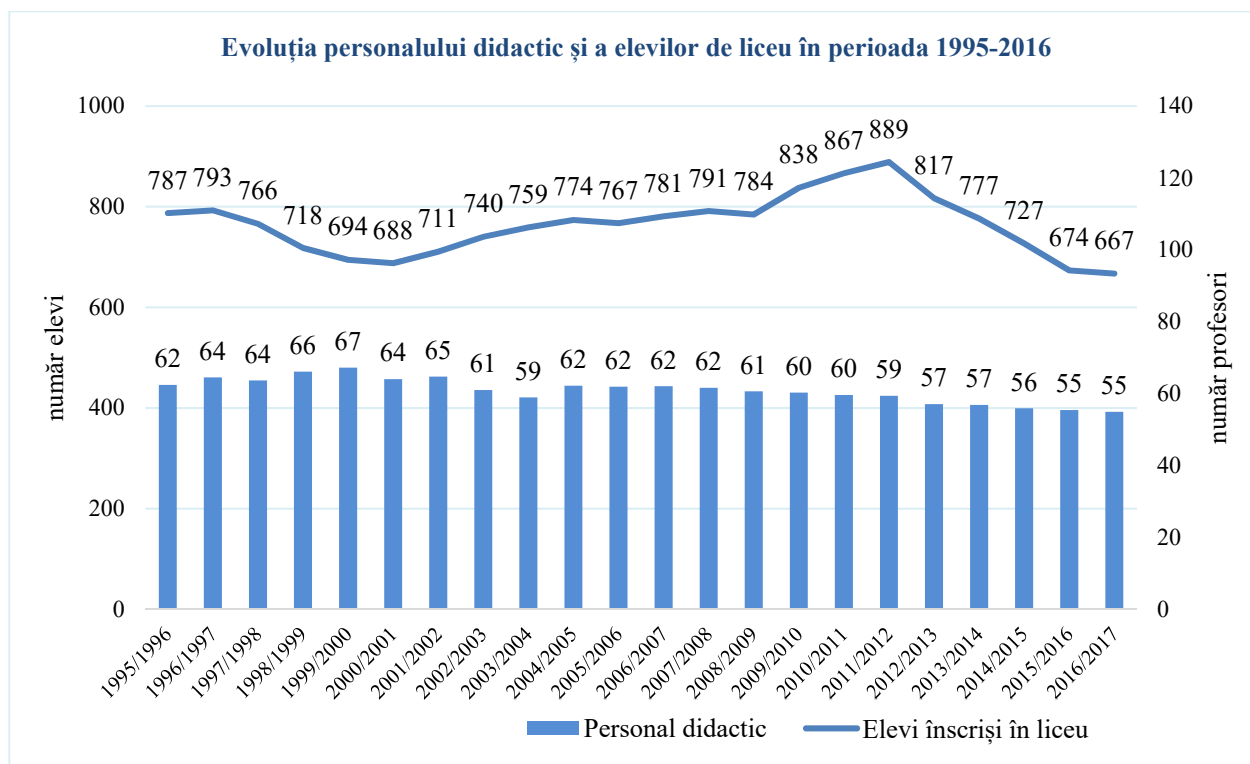


Figura 6.9. Evoluția personalului didactic și a elevilor de liceu în perioada 1995-2016

În perioada de referință *rata brută de cuprindere în învățământ a populației de vârstă corespunzătoare liceului (15-18 ani)* a crescut cu aproximativ 10 puncte procentuale, de la 74,6% la 84,15%, nivelul maxim fiind în anul 2009/2010 de 88,8%.

Deși programele și proiectele derulate⁵ în ultimii ani în această arie a dus la creșterea acestei ponderi, procentul tinerilor care au abandonat sistemul educațional în jur de 15-20% rămâne totuși ridicat față de media UE. Ratele ridicate de abandon școlar în învățământul primar, gimnazial și în primii doi ani din învățământul liceal (ciclul inferior al liceului), renunțarea la studii după terminarea învățământului

⁵ Potrivit OUG nr. 23 din decembrie 2013, din anul școlar 2015-2016, învățământul obligatoriu va fi de 11 ani, în loc de 10, așadar sunt obligatorii clasa pregătitoare, clasele I-VIII și IX-X.

obligatoriu, intrarea pe piața muncii sau desfășurarea unor activități neremunerate în gospodărie determină, totuși, ca și în prezent unul din cinci tineri în vârstă de 15-18 ani să nu mai fie înscris în nicio formă de învățământ. Potrivit INS, rata abandonului în învățământul liceal, în 2010, era de 3,2%.

Anual, în medie în SIL sunt **înscriși 774 de mii de elevi**, cu un spor mediu anual de -1022 de elevi, astfel în anul școlar 2015/2016 față de anul de bază (2000/2001), numărul elevilor a scăzut cu aproximativ 14.000, respectiv – 2,1%.

Nivelul personalului didactic, în cei 16 ani analizați, a scăzut cu 8609 cadre didactice, respectiv cu – 13,4%, raportul dintre numărul de elevi și cadre didactice = 13. Însă, în realitate, raportul este mai mare, întrucât foarte multe licee au și clase de V-VIII, unde aceleași cadre didactice au ore și la gimnaziu.

Amplitudinea **raportului numărul de elevi /cadru didactic** în perioada de referință variază între 11-15. În anul școlar 2010-2011 și 2011-2012, acest raport a înregistrat nivelul maxim de 15, iar în ultimul an analizat este de 13.

6.4. Absolvenți pe nivele de educație preuniversitare

Firește este ca, după ce am prezentat și interpretat datele, sperăm convingătoare, în legătură cu situația populației școlare existente, să fie normal să ne referim și la evoluția numărului de absolvenți pe nivele de educație. Vom avea aceeași perioadă de referință, 1990-2015, pentru ca datele să fie comparabile și ușor de interpretat.

Tabelul 6.8

Evoluția absolvenților pe nivele de educație în perioada 1990-2015

Anul școlar	Total	Învățământ gimnazial, clasele V-VIII, secundar ciclul 1	Învățământ secundar ciclul 2 (liceal și profesional)	Pondere în total %	
				Gimnazial	Liceal și profesional
1990/1991	668.446	335.831	304.429	50,2	45,5
1991/1992	698.009	321.441	334.774	46,1	48,0
1992/1993	664.406	296.157	309.520	44,6	46,6
1993/1994	630.583	316.790	256.275	50,2	40,6
1994/1995	620.841	304.982	250.866	49,1	40,4
1995/1996	638.558	288.948	275.173	45,3	43,1
1996/1997	646.165	266.862	272.200	41,3	42,1
1997/1998	595.611	232.555	265.448	39,0	44,6
1998/1999	635.361	275.623	261.158	43,4	41,1
1999/2000	635.189	283.711	244.372	44,7	38,5
2000/2001	651.169	301.695	239.775	46,3	36,8
2001/2002	648.389	310.823	215.643	47,9	33,3
2002/2003	693.168	307.551	256.878	44,4	37,1
2003/2004	680.079	296.777	250.133	43,6	36,8
2004/2005	722.635	265.179	330.451	36,7	45,7
2005/2006	695.427	231.842	335.442	33,3	48,2
2006/2007	679.071	219.507	321.405	32,3	47,3
2007/2008	784.958	207.798	331.289	26,5	42,2
2008/2009	739.432	204.018	303.014	27,6	41,0
2009/2010	704.172	198.981	294.668	28,3	41,8
2010/2011	674.713	229.609	236.893	34,0	35,1
2011/2012	536.747	184.599	192.091	34,4	35,8
2012/2013	526.316	182.750	205.647	34,7	39,1
2013/2014	495.128	184.046	184.528	37,2	37,3
2014/2015	557.418	186.788	201.460	33,5	36,1
2015/2016	498.889	179.703	163.264	36,0	32,7
Media anuală	643.111	254.406	262.954		

Anul școlar	Total	Învățământ gimnazial, clasele V-VIII, secundar ciclul 1	Învățământ secundar ciclul 2 (liceal și profesional)	Pondere în total %	
				Gimnazial	Liceal și profesional
Modificarea absolută 2015-1990	-169.557	-156.128	-141.165		
Modificarea relativă % 2015-1990	-25,37 %	-46,49 %	-46,37 %		

Sursa: Calcule autori după <https://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

Astfel, în anul 1990 numărul total al absolvenților a fost de 668.446 de elevi, dintre care în învățământul gimnazial 335.581 de elevi, în învățământul secundar, ciclul doi, liceal și profesional, 304.429 elevi.

Numărul a oscilat și situația a ajuns, la sfârșitul anului 2015, la 498.889 absolvenți dintre care la studiile gimnaziale și secundare 179.703, iar la cursurile liceale și profesionale 163.264.

În interiorul acestui interval au mai existat și modificări, în sus mai ales, dar situația din 2015 este ultima care reflectă o stare adusă la zi pe fondul scăderii populației, și al refuzului sau imposibilității unei serii de copii, de a se integra în învățământul din țara noastră.

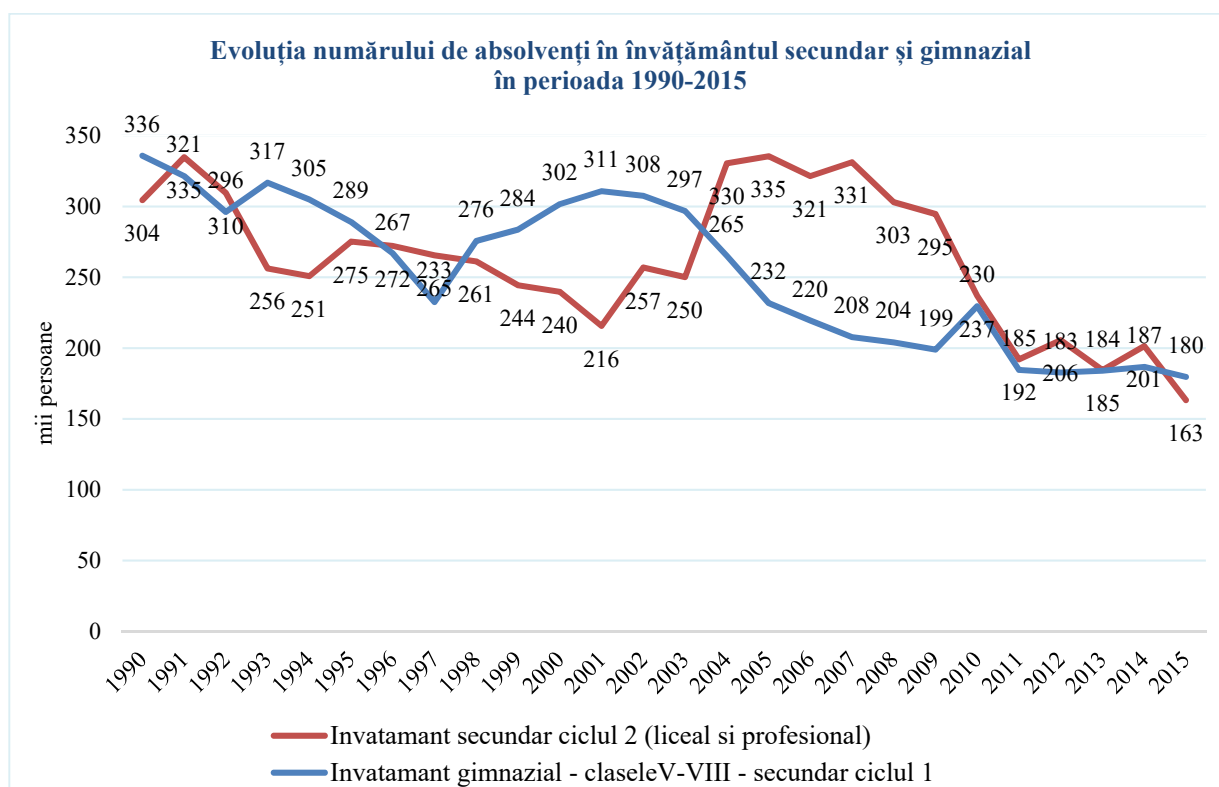


Figura 6.10. Evoluția numărului de absolvenți în învățământul secundar și gimnazial în perioada 1990-2015

În Figura 6.10, am reprezentat evoluția numărului de absolvenți pe nivele educaționale în perioada menționată.

6.5. Analiza promovabilității examenului de bacalaureat

Este unanim recunoscut faptul că volumul și calitatea absolvenților de liceu, determină dezvoltarea și asigurarea calității Sistemului de Învățământ Superior și implicit a pieței muncii.

În prezent, se împlinesc 93 de ani – respectiv 93 de generații – de când în fiecare an, sute de mii de elevi plini de emoții, speranță și efort, studiază intens pentru cel mai de temut examen al maturității.

Analiza ofertei sistemului de învățământ universitar trebuie să pornească de la sursa de candidați care doresc să studieze în universități. La rândul lor, absolvenții liceului cu diplomă de bacalaureat, rezultă din elevii care au urmat cursuri liceale și s-au înscris la examenul de bacalaureat, pe care l-au promovat. În scopul obținerii unor concluzii precise, este necesară analiza întregului sistem de învățământ din România, pentru a identifica nivelul abandonului școlar pe întreaga sa filieră.

În prezent, conform Legii Educației Naționale nr. 1 din 2011, art. 77 alin (4), examenul național de bacalaureat constă în susținerea următoarelor probe:

- proba A de evaluare a competențelor lingvistice de comunicare orală în limba română – proba Ea;
- proba B de evaluare a competențelor lingvistice de comunicare orală în limba maternă, pentru elevii care au urmat studiile liceale într-o limbă a minorităților naționale – proba Eb;
- proba C de evaluare a competenței lingvistice la două limbi de circulație internațională studiate pe parcursul învățământului liceal. Rezultatul evaluării se exprimă prin nivelul de competență corespunzător Cadrului european comun de referință pentru limbi. Elevii care promovează, pe parcursul învățământului preuniversitar, examene cu recunoaștere internațională pentru certificarea competențelor lingvistice în limbi străine, au dreptul la recunoașterea și echivalarea rezultatelor obținute la aceste examene, la cerere și conform unei metodologii aprobate prin ordin al ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului – proba Ec;
- proba D de evaluare a competențelor digitale. Rezultatul evaluării se exprimă prin nivelul de competență, în raport cu standardele europene recunoscute în domeniu. Elevii care promovează, pe parcursul învățământului preuniversitar, examene cu recunoaștere europeană pentru certificarea competențelor digitale, au dreptul la recunoașterea și la echivalarea rezultatelor obținute la aceste examene, la cerere și conform unei metodologii aprobate prin ordin al ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului – proba Ed;
- proba E scrisă de evaluare a competențelor formate pe durata învățământului liceal.

Media minimă de promovare, pentru fiecare disciplină în parte, este 5, iar media finală, a notelor la toate disciplinele, necesară pentru promovarea examenului de bacalaureat, este minimum 6.

Candidații care au fraudat sau au avut tentativă de fraudă nu se vor putea înscrie la următoarele două sesiuni ale bacalaureatului.

În intervalul anilor 2010-2018, în perioada examenului de bacalaureat, miniștrii Educației Naționale au fost:

BAC 2010-2011 – Daniel Funeriu: 23 decembrie 2009 - 09 februarie 2012;

BAC 2012 – Liviu Marian Pop: interimar 15 mai - 02 iulie 2012;

BAC 2013-2014 – Remus Pricopie și Mihnea Costoiu: 21 decembrie 2012 - decembrie 2014;

BAC 2015 – Sorin Cîmpeanu: 14 decembrie 2014 - 17 noiembrie 2015;

BAC 2016 – Adrian Curaj: 17 noiembrie 2015 - 06 iulie 2016 și Mircea Dumitru: 07 iulie 2016 - 04 ianuarie 2017;

BAC 2017 – Pavel Năstase: 04 ianuarie 2017 - iunie 2017 și Liviu Pop: iunie 2017 - ianuarie 2018;

BAC 2018 – Valentin Popa: ianuarie 2018-septembrie 2018.

Din lista anterioară, peste șapte miniștri au preluat, în ultimii 8 ani (unii cu mandate repetate), portofoliul de la Educație și au tot modificat legislația, însă o strategie de dezvoltare semnificativă a

sistemului nu prea a existat. Printre cele mai mari modificări, se numără schimbarea examenului de bacalaureat, de la șapte probe la trei probe și trei competențe, la inițiativa Ecaterinei Andronescu.

Daniel Funeriu aduce nu mai puțin de 97 de modificări la Legea Educației, astfel că studiile de doctorat se puteau face și la distanță sau bacalaureatul se poate organiza în trei sesiuni.

6.5.1. Sesiunea specială de bacalaureat

Sesiunea specială de bacalaureat este organizată în luna mai pentru absolvenții de liceu din clasa a XII-a aflați în pregătire sau în etapele de selecție pentru alcătuirea echipelor care vor reprezenta România atât la olimpiadele internaționale pe discipline, cât și la diverse competiții sportive (campionate europene sau mondiale de juniori etc.), precum și pentru liceenii care susțin admiterea în universitățile din străinătate în aceeași perioadă cu prima sesiune a bacalaureatului.

Situația din ultimii nouă ani a rezultatelor obținute de candidații înscriși la sesiunea specială este prezentată în tabelul de mai jos.

Tabelul 6.9

Statistica examenului de bacalaureat, sesiune specială, în perioada 2010-2018

Anul	Număr de candidați			Procent de promovare (%)	Județul gazdă
	Înscriși	Prezenți	Promovați		
2010	358	357	357	100,00	Olt
2011	596	594	587	98,82	Vâlcea
2012	880	877	300	34,21	Bacău
2013	209	209	104	49,76	Prahova
2014	137	137	99	72,26	Prahova
2015	196	195	183	93,85	Ilfov
2016	237	160	109	68,09	Prahova
2017	196	195	151	77,44	Prahova
2018	127	127	96	75,59	Prahova

Sursa: Prelucrare autori după <http://www.isj.ph.edu.ro/blog/ssb/bacalaureat-sesiunea-speciala>, accesat august 2018.

Potrivit datelor din Tabelul 6.9, nivelul maxim înregistrat al candidaților înscriși la sesiunea specială a fost în anul 2012 de 880 de elevi, din care au promovat doar 300 de absolvenți, rezultând și rata minimă de promovabilitate înregistrată de 34,21%.

6.5.2. Statistica examenului de bacalaureat pe sesiuni și promoții

Tabelul 6.10

Numărul de candidați înscriși la examenul de bacalaureat pe promoții în sesiunea iunie-iulie în perioada 2004-2018

Anul	Sesiunea I BACALAUREAT – iunie-iulie				
	Total candidați înscriși	Candidați înscriși		Pondere candidați înscriși %	
		Promoția curentă	Promoții anterioare	Promoția curentă	Promoții anterioare
2004	173.787	164.380	9.407	94,59	5,41
2005	179.876	170.572	9.304	94,83	5,17
2006	191.369	178.635	12.734	93,35	6,65
2007	198.965	180.071	18.894	90,50	9,50
2008	225.877	209.493	16.384	92,75	7,25
2009	213.389	192.438	20.951	90,18	9,82
2010	210.089	195.435	14.654	93,02	6,98
2011	212.763	182.778	29.985	85,91	14,09
2012	200.187	155.266	44.921	77,56	22,44
2013	188.842	148.330	40.512	78,55	21,45

Anul	Sesiunea I BACALAUREAT – iunie-iulie				
	Total candidați înscriși	Candidați înscriși		Pondere candidați înscriși %	
		Promoția curentă	Promoții anterioare	Promoția curentă	Promoții anterioare
2014	161.682	129.757	31.925	80,25	19,75
2015	168.939	143.895	25.044	85,18	14,82
2016	137.338	114.966	22.372	83,71	16,29
2017	135.513	115.951	19.562	85,56	14,44
2018	136.871*				

Notă: * La bacalaureatul din 2018 erau așteptați să participe peste 177.000 elevi din clasele a XII-a și a XIII-a, dar și absolvenți din promoțiile anterioare.

Sursa: Prelucrare rapoarte MEN bacalaureat, <http://portal.edu.ro/>, în perioada 2010-2018.

Tabelul 6.11
Numărul de candidați prezenți și promovați la examenul de bacalaureat pe promoții în sesiunea iunie-iulie în perioada 2004-2018

Anul	Sesiunea I BACALAUREAT – iunie-iulie						
	Candidați prezenți			Candidați promovați			Rata de promovabilitate candidați prezenți %
	Total	Promoția curentă	Promoții anterioare	Total	Promoția curentă	Promoții anterioare	
2004	169.194	160.922	8.272	143.127	138.265	4.862	84,59
2005	176.478	168.232	8.246	149.438	144.623	4.815	84,68
2006	187.295	175.968	11.327	150.727	145.111	5.616	80,48
2007	194.590	177.496	17.094	159.724	150.173	9.551	82,08
2008	220.760	206.015	14.745	172.848	166.238	6.610	78,30
2009	208.455	189.179	19.276	169.821	158.792	11.029	81,47
2010	202.558	190.873	11.685	140.367	137.091	3.276	69,30
2011	204.103	176.708	27.395	93.331	89.029	4.302	45,73
2012	186.992	146.559	40.433	83.049	75.513	7.536	44,41
2013	175.513	138.161	37.352	99.056	87.197	11.859	56,44
2014	151.314	122.596	28.718	91.771	84.655	7.116	60,65
2015	159.717	137.483	22.234	108.350	101.964	6.386	67,84
2016	129.395	109.974	19.421	88.167	83.091	5.076	68,14
2017	128.509	111.547	16.962	93.640	88.311	5.329	72,87
2018	123.619	118.856	18.015	86.162	:	:	69,70

Sursa: Prelucrare rapoarte MEN bacalaureat, <http://portal.edu.ro/>, în perioada 2010-2018.

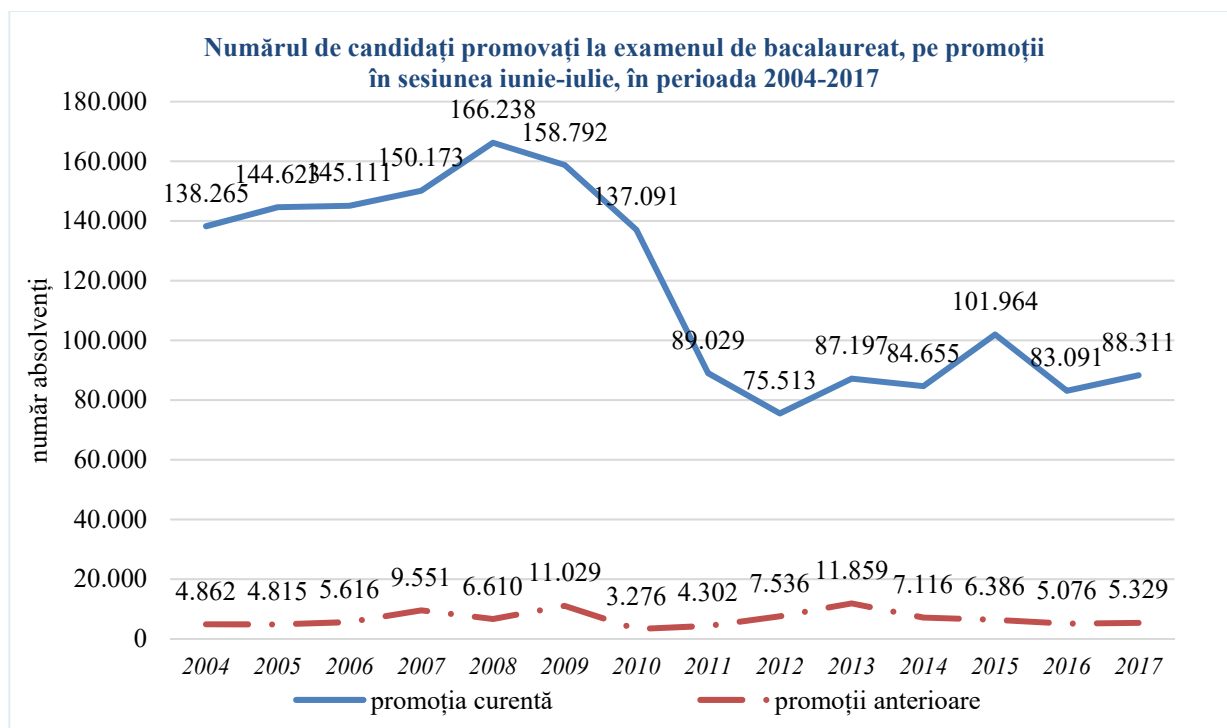


Figura 6.11. Numărul de candidați promovați la examenul de bacalaureat, pe promoții în sesiunea iunie-iulie, în perioada 2004-2017

Tabelul 6.12

Numărul de candidați prezenți și promovați la examenul de bacalaureat pe promoții în sesiunea august-septembrie în perioada 2004-2018

Anul	Sesiunea a II-a BACALAUREAT – august-septembrie							
	Candidați înscrși	Candidați prezenți			Candidați promovați			Rata de promovabilitate candidați prezenți %
		Total	Promoția curentă	Promoții anterioare	Total	Promoția curentă	Promoții anterioare	
2004	:	30.547	:	:	21.884	17.400	4.484	71,64
2005	:	33.489	:	:	21.721	16.480	5.241	64,86
2006	:	42.486	:	:	23.342	18.013	5.329	54,94
2007	:	40.444	:	:	28.404	19.667	8.737	70,23
2008	:	54.349	:	:	32.028	25.634	6.394	58,93
2009	:	48.210	:	:	35.005	26.209	8.796	72,61
2010	69.000	66.357	:	:	23.172	19.998	3.174	34,90
2011	101.708	91.060	:	:	18.600	14.863	3.737	20,43
2012	99.111	85.167	60.923	24.244	21.709	15.762	5.947	25,49
2013	88.090	72.521	:	:	15.592	10.891	4.701	21,50
2014	63.323	52.399	:	:	12.458	8.778	3.680	23,78
2015	55.126	44.770	31.152	13.618	11.493	8.592	2.901	25,67
2016	42.297	34.579	23.100	11.479	8.898	6.601	2.297	25,73
2017	39.451	29.849	19.201	10.655	7.758	5.920	2.543	25,99
2018	45.120	35.642	28.478 *	16.642 *	10.589	8,010	2,579	29,70

Notă: * Elevi înscriși.

Sursa: Prelucrare rapoarte MEN bacalaureat, <http://portal.edu.ro/>, în perioada 2010-2018.

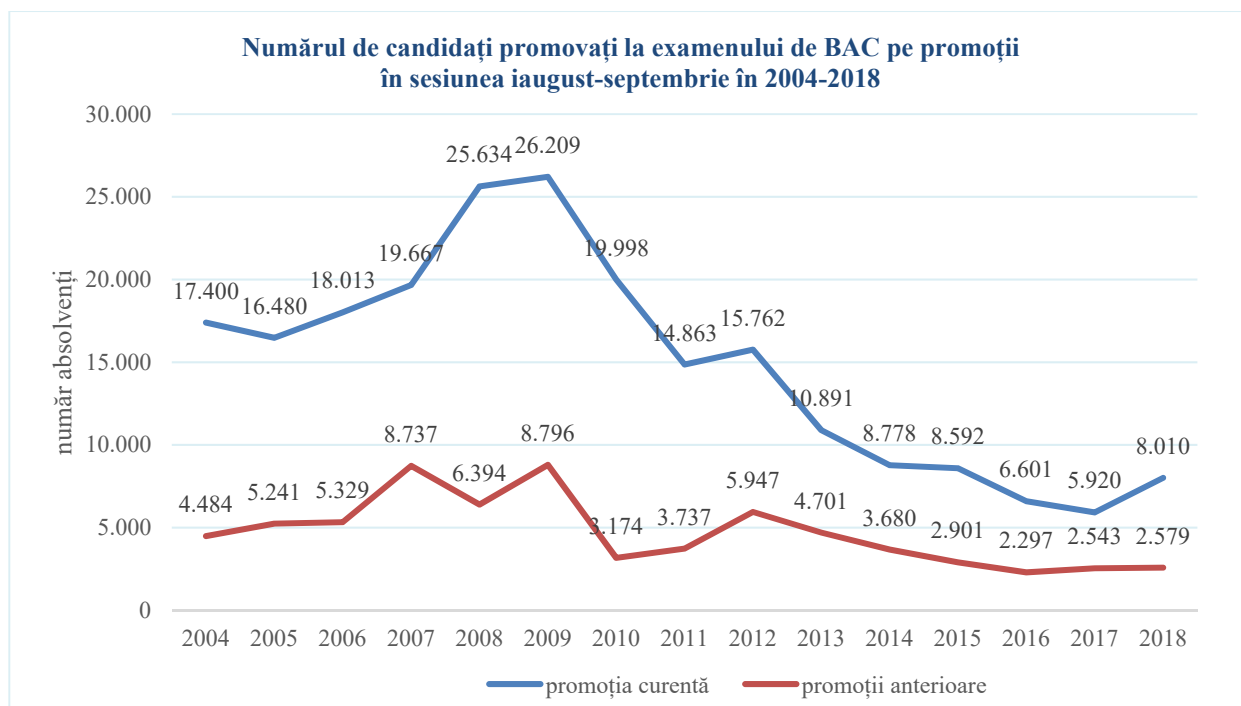


Figura 6.12. Numărul de candidați promovați la examenul de bacalaureat, pe promoții în sesiunea august-septembrie, în perioada 2004-2018

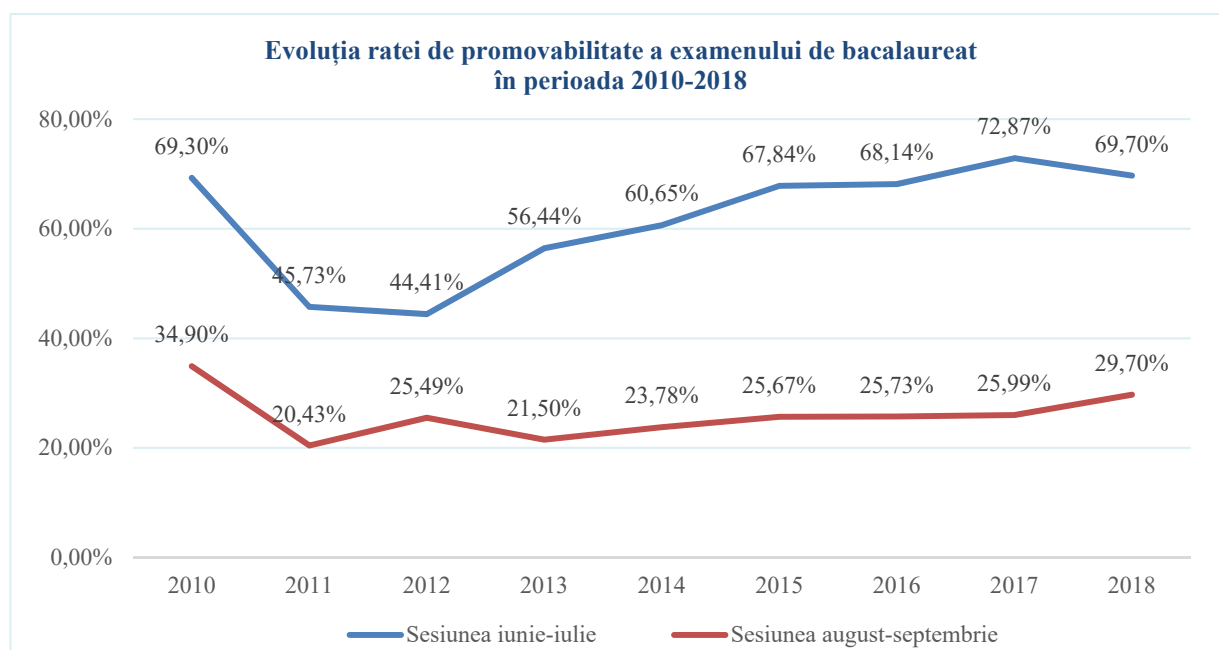


Figura 6.13. Evoluția ratei de promovabilitate a examenului de bacalaureat pe sesiuni în perioada 2010-2018

6.5.3. Statistica examenului de bacalaureat pe total

Tabelul 6.13

Statistica examenului de bacalaureat pe total sesiuni și pe promoții în perioada 2004-2017

Anul	Candidați prezenți la bacalaureat (sesiunile I și II)*			Total elevi promovați		Total promovați	Total nepromovați
	Total	Promoția curentă	Promoții anterioare	Promoția curentă	Promoții anterioare		
2004	177.457	164.235	13.222	155.665	9.441	165.106	12.351
2005	185.771	171.449	14.322	161.103	10.060	171.163	14.608
2006	196.917	178.415	18.502	163.124	10.953	174.077	22.840
2007	205.617	180.150	25.467	169.840	18.283	188.123	17.494
2008	232.692	212.309	20.383	191.872	13.011	204.883	27.809
2009	222.212	195.973	26.239	185.001	19.832	204.343	17.869
2010	214.513	197.798	16.715	157.095	6.450	163.545	50.968
2011	215.038	181.955	33.083	104.792	7.140	111.932	104.616
2012	202.017	154.574	47.443	91.267	13.485	104.752	97.265
2013	197.270	152.445	44.825	98.093	16.559	114.652	82.618
2014	166.415	131.571	34.844	93.433	10.796	104.229	62.186
2015	170.972	142.120	28.852	102.959	16.885	119.840	51.132
2016	137.738	115.028	22.710	87.490	9.575	97.065	40.673
2017	136.868	111.547	25.321	:	:	101.398	35.470
2018						96.751	
Total	2.661.497	2.289.569	371.928			2.025.598	637.409

Notă: *Prezenți unici din promoția curentă la bacalaureat sesiunea I vara + sesiunea II toamna.

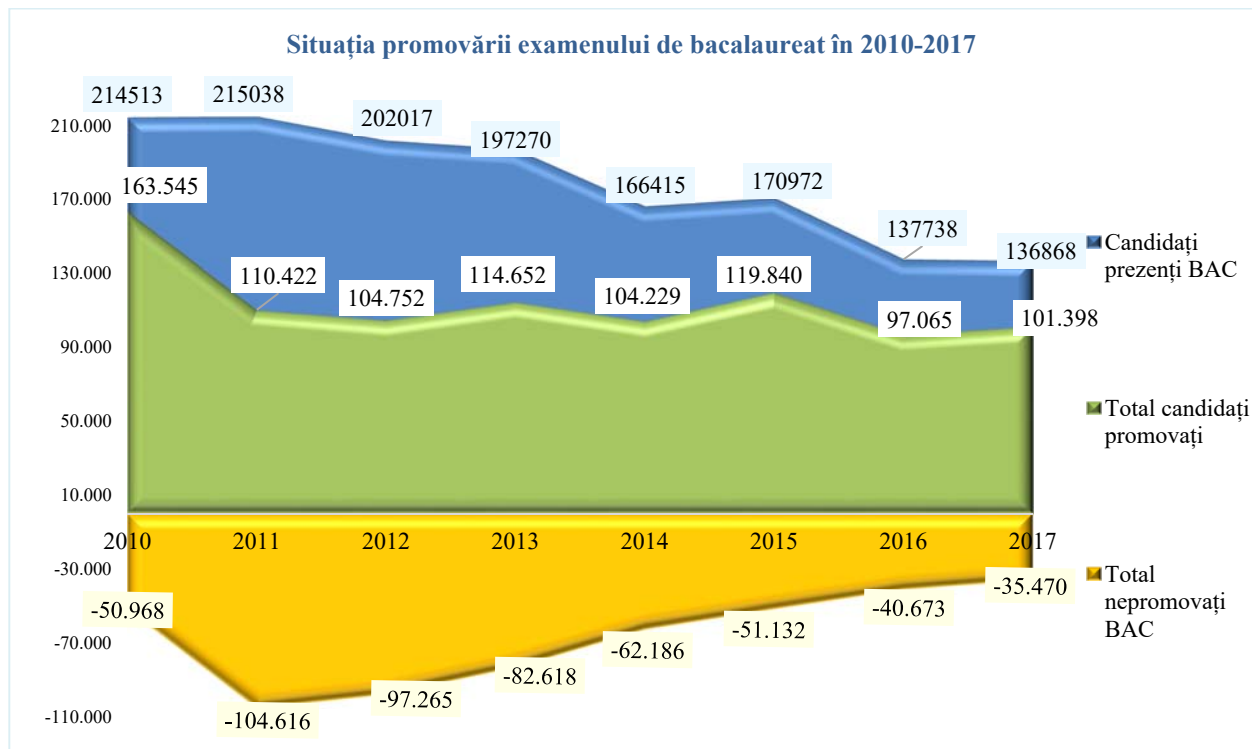
Sursa: Prelucrare autori rezultate bacalaureat MEN, <http://portal.edu.ro/>, în perioada 2010-2018.

Figura 6.14. Situația promovării examenului de bacalaureat în 2010-2017

Tabelul 6.14

Structura promovabilității examenului de bacalaureat pe promoții în perioada 2004-2017

Anul	Total promovați	Din total promovați		Total nepromovați
		Pondere promoție curentă %	Pondere promoții anterioare %	
2004	165.106	94,28	5,72	12.351
2005	171.163	94,12	5,88	14.608
2006	174.077	93,71	6,29	22.840
2007	188.123	90,28	9,72	17.494
2008	204.883	93,65	6,35	27.809
2009	204.343	90,32	9,68	17.869
2010	163.545	96,06	3,94	50.968
2011	111.932	93,62	6,38	104.616
2012	104.752	87,13	12,87	97.265
2013	114.652	85,56	14,44	82.618
2014	104.229	89,64	10,36	62.186
2015	119.844	85,91	14,09	51.132
2016	97.065*	90,14	9,86	40.673
2017	101.398			35.470
2018	96.751			

Notă: * În anul universitar 2016-2017 la programele de licență s-au înscris 123.579 de studenți (IF, IFR și ID), din care 77.499 erau din promoția curentă absolvenți BAC (din 87.490 total absolvenți BAC promoția curentă). Peste 8.000 de absolvenți de bacalaureat promoția curentă (10%) au plecat la universități din străinătate, iar aproximativ 2.000 nu-și mai continuă studiile.

Sursa: Prelucrare autori rezultate bacalaureat MEN, <http://portal.edu.ro/>, în perioada 2010-2018.

Tabelul 6.15

Rata de promovabilitate bacalaureat pe total sesiuni în perioada 2010-2017

Anul	Rata de promovabilitate %		
	Total promovabilitate	Promoția curentă	Promoții anterioare
2004	93,04%	94,78	71,40
2005	92,14%	93,97	70,24
2006	88,40%	91,43	59,20
2007	91,49%	94,28	71,79
2008	88,05%	90,37	63,83
2009	92,18%	94,40	75,58
2010	76,24%	79,42	38,59
2011	52,05%	57,59	21,58
2012	51,85%	59,04	28,42
2013	58,12%	64,35	36,94
2014	62,63%	71,01	30,98
2015	70,09%	72,45	58,51
2016	70,47%	76,06	42,16
2017	74,08%	:	:

Sursa: Prelucrare autori rezultate bacalaureat MEN, <http://portal.edu.ro/>, în perioada 2010-2018.

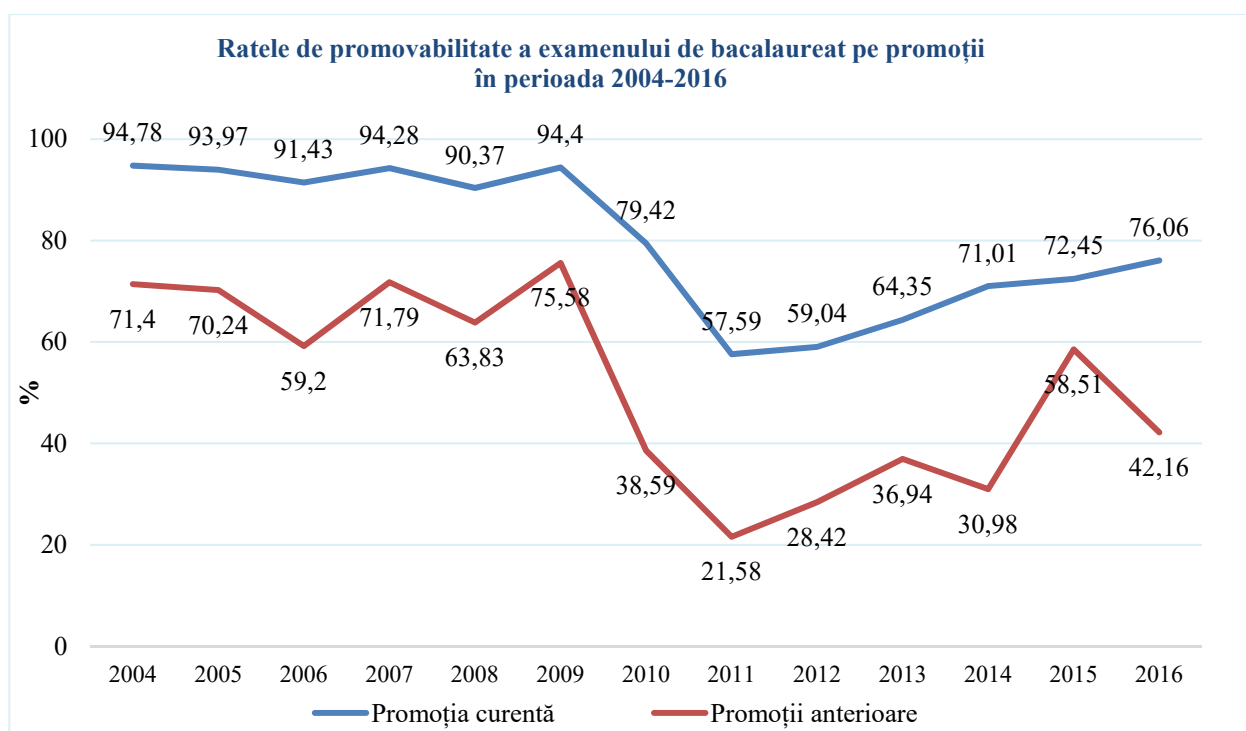


Figura 6.15. Ratele de promovabilitate a examenului de bacalaureat pe promoții în perioada 2004-2016

Interesant este de analizat nivelul participării la examenul de bacalaureat a promoției curente de absolvenți de liceu⁶. Din acest punct de vedere, numărul de absolvenți de liceu, promoția curentă, reprezentați la bacalaureat variază anual între 10.000-70.000.

Tabelul 6.16

Situația înscrierii la examenul de bacalaureat în 2010-2017

Promoția liceu	Absolvenți liceu ^{a)}	Candidați prezenți la bacalaureat (sesiunile I și II) promoția curentă ^{b)}	Absolvenți curenți neprezenți la bacalaureat	Pondere absolvenți neprezenți la bacalaureat %
	Col. 1	Col. 2	Col. 3 = Col. 2 - Col. 1	Col. 4 = Col. 3 / Col. 1
2006-2010	236.893	197.798	39.095	16,5
2007-2011	192.091	181.955	10.136	5,3
2008-2012	205.647	154.574	51.073	24,8
2009-2013	184.528	152.445	32.083	17,4
2010-2014	201.460	131.571	69.889	34,7
2011-2015	163.264	142.120	21.144	13,0
2012-2016	161.488	115.028	46.460	28,8
2013-2017	153.600	111.547	42.053	27,4
2014-2018	177.000 ^{c)}			

Notă: ^{a)} Absolvenți învățământ secundar ciclul 2 (liceal și profesional).

^{b)} Prezenți unici din promoția curentă la BAC sesiunea I vara + sesiunea II toamna.

^{c)} La bacalaureatul din 2018 erau așteptați să participe peste 177.000 elevi din clasele a XII-a și a XIII-a, dar și absolvenți din promoțiile anterioare.

Sursa: Prelucrare rapoarte MEN bacalaureat, <http://portal.edu.ro/>, în perioada 2010-2018.

⁶ Absolvenți învățământ secundar ciclul 2 (liceal și profesional).

Sursa: INS Definiție: Absolventul este elevul care a promovat ultimul an de studiu al unei școli, indiferent dacă a promovat sau nu examenul de absolvire, bacalaureat etc. Numărul absolvenților se referă la sfârșitul anului școlar (după examenul de corigență).

Conform datelor din tabelele de mai sus, în perioada 2010-2017, aproape **500.000** de elevi nu au promovat examenul de bacalaureat, la care se adaugă numărul semnificativ de mare de elevi care au părăsit timpuriu sistemul de învățământ (sub 17 ani) – în perioada 2010-2017, **353.040** de tineri – și numărul de absolvenți de ciclul II care nici nu s-au prezentat/înscris la bacalaureat (în perioada 2010-2017 – *aproximativ 250.000*).

Agregând toate aceste valori, în perioada analizată numărul tinerilor, de vârstă 17-25 de ani, care nu au absolvit bacalaureatul, respectiv nu au urmat o pregătire profesională temeinică este de peste 1.000.000 persoane.

6.5.4. Absolvenți pe filiere: tehnologică, teoretică și vocațională

Tabelul 6.17

Situția promovării la examenul de bacalaureat pe filiere în 2004-2018

Anul	Total promovați	Numărul de promovați pe filieră		
		Tehnologică	Teoretică	Vocațională
2004	165.106	71.113	82.959	11.034
2005	171.163	72.613	86.016	12.534
2006	174.077	73.308	87.718	13.051
2007	188.123	84.007	90.770	13.346
2008	204.883	100.547	90.438	13.898
2009	204.343	102.623	90.065	11.655
2010	163.545	73.021	80.408	10.116
2011	111.932	34.566	68.900	8.466
2012	104.752	31.094	64.826	8.832
2013	114.652	38.413	67.020	9.219
2014	104.229	30.256	64.456	9.517
2015	119.844	33.844	75.410	10.590
2016	97.065	24.249	64.208	8.608
2017 vara	93.640	20.857	64.341	8.442
2017 toamna*	7.758	1.728	5.331	699
2017 total*	101.398	22.585	69.672	9.141
2018*	96.751	21.550	66.479	8.722

Notă: *Valori pe filiere estimate în baza ponderii din sesiunea iunie-iulie 2017.

Sursa: Prelucrare rapoarte MEN bacalaureat, <http://portal.edu.ro/>, în perioada 2010-2018.

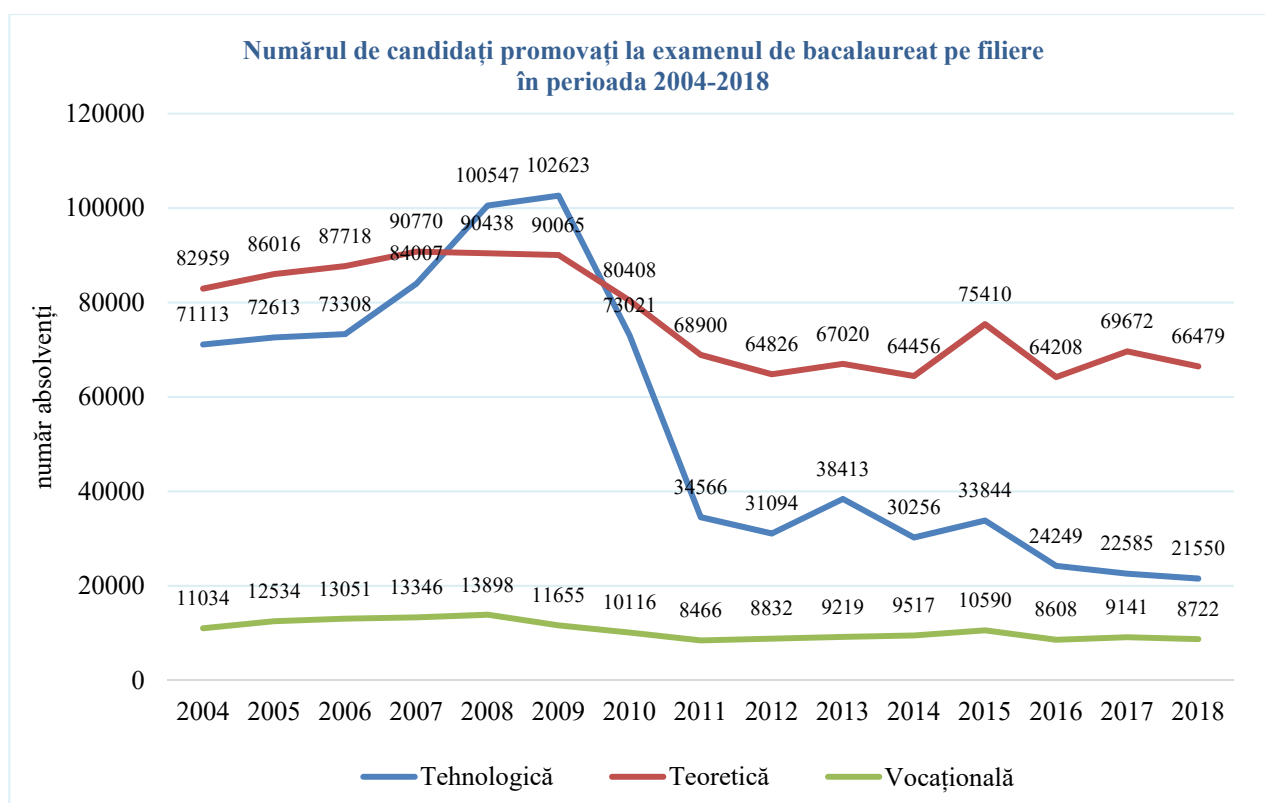


Figura 6.16. Numărul de candidați promovați la examenul de bacalaureat pe filiere în perioada 2004-2018

Tabelul 6.18

Rata de promovabilitate a examenului de bacalaureat pe filiere în sesiunea iunie-iulie în perioada 2004-2018

Anul	Sesiunea I BACALAUREAT – iunie-iulie				Total promovați
	Tehnologică	Teoretică	Vocațională	Rata de promovabilitate candidați prezenți %	
2004	74,9	91,9	94,4	84,59	143.127
2005	77,1	90,4	91,5	84,68	149.438
2006	70,4	88,5	88,9	80,48	150.727
2007	73,3	89,4	89,4	82,08	159.724
2008	68,3	88,4	92,3	78,30	172.848
2009	72,9	90,0	93,2	81,47	169.821
2010	53,6	85,4	94,9	69,30	140.367
2011	22,3	71,3	74,0	45,73	93.331
2012	20,4	68,8	67,9	44,41	83.049
2013	34,9	77,6	68,0	56,44	99.056
2014	38,7	77,2	67,8	60,65	91.771
2015	47,0	81,9	71,4	67,84	108.350
2016	44,2	82,2	71,3	68,14	88.167
2017	50,2	85,2	74,0	72,87	93.640
2018				69,70	86.162

Sursa: Prelucrare rapoarte MEN bacalaureat, <http://portal.edu.ro/>, în perioada 2010-2018.

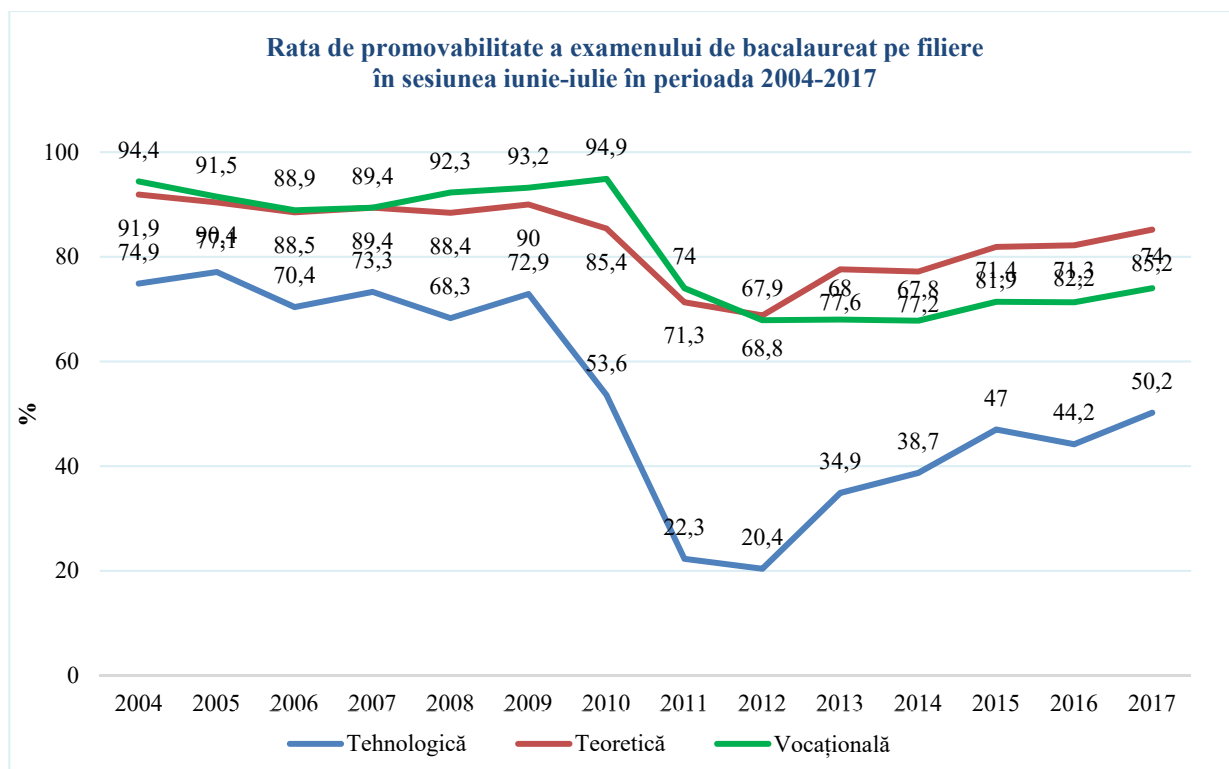


Figura 6.17. Rata de promovabilitate a examenului de bacalaureat pe filiere în sesiunea iunie-iulie în perioada 2004-2017

Tabelul 6.19

Rata de promovabilitate a examenului de bacalaureat pe filiere în sesiunea august-septembrie în perioada 2004-2018

Anul	Sesiunea a II-a BACALAUREAT – august-septembrie				Total promovați
	Tehnologică	Teoretică	Vocațională	Rata de promovabilitate candidați prezenți %	
2004	70,3	73,7	86,5	71,64	21.884
2005	61,2	70,4	81,1	64,86	21.721
2006	51,6	59,7	77,7	54,94	23.342
2007	66,3	69,6	82,8	70,23	28.404
2008	56,7	64,2	76,0	58,93	32.028
2009	70,5	78,1	88,1	72,61	35.005
2010	32,1	43,7	67,2	34,90	23.172
2011	16,0	30,6	48,4	20,43	18.600
2012	20,4	35,7	43,5	25,49	21.709
2013	17,5	30,7	32,2	21,50	15.592
2014	19,4	30,1	33,5	23,78	12.458
2015	20,5	33,8	31,5	25,67	11.493
2016	22,7	30,2	27,7	25,73	8.898
2017	-	-	-	25,99	7.758
2018	-	-	-	29,70	10.589

Sursa: Prelucrare rapoarte MEN bacalaureat, <http://portal.edu.ro/>, în perioada 2010-2018.

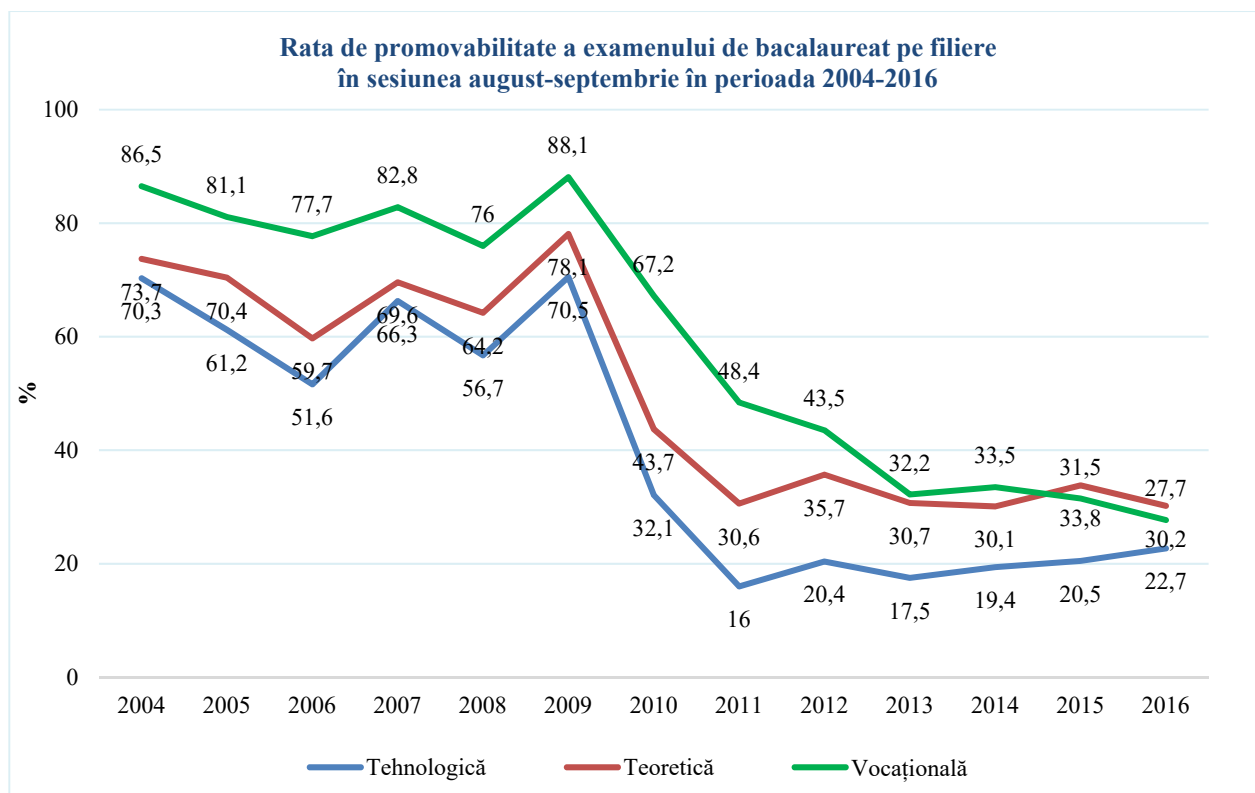


Figura 6.18. Rata de promovabilitate a examenului de bacalaureat pe filiere în sesiunea august-septembrie în 2004-2017

Sperăm că reprezentările tabelare și grafice vor facilita cititorului să-și formeze o imagine proprie și clară asupra nivelului, evoluției și stării sistemului de învățământ preuniversitar.

Capitolul 7

Evoluția învățământului superior în perioada 1990 – 2017	281
7.1. Particularități ale sistemului de învățământ superior	281
7.2. Cuprinderea populației în sistemul de învățământ superior	284
7.3. Învățământul superior pe forme de proprietate	287
7.4. Învățământ superior pe regiuni de dezvoltare	294
7.5. Activitatea sistemului de învățământ superior pe județe/centre universitare	304
7.5.1. Municipiul București	307
7.5.2. Județul Alba	311
7.5.3. Județul Arad	313
7.5.4. Județul Argeș	315
7.5.5. Județul Bacău	317
7.5.6. Județul Bihor	319
7.5.7. Județul Brașov	321
7.5.8. Județul Caraș-Severin	323
7.5.9. Județul Cluj	325
7.5.10. Județul Constanța	327
7.5.11. Județul Dâmbovița	330
7.5.12. Județul Dolj	331
7.5.13. Județul Galați	333
7.5.14. Județul Gorj	335
7.5.15. Județul Hunedoara	337
7.5.16. Județul Iași	339
7.5.17. Județul Ilfov	342
7.5.18. Județul Maramureș	343
7.5.19. Județul Mureș	345
7.5.20. Județul Neamț	347
7.5.21. Județul Prahova	348
7.5.22. Județul Satu-Mare	351
7.5.23. Județul Sibiu	353
7.5.24. Județul Suceava	356
7.5.25. Județul Timiș	357
7.5.26. Județul Vâlcea	360
7.6. Sucursale teritoriale sau centre teritoriale învățământ la distanță	362
7.6.1. Județul Bistrița Năsăud	364
7.6.2. Județul Botoșani	366
7.6.3. Județul Brăila	367
7.6.4. Județul Călărași	368
7.6.5. Județul Covasna	369
7.6.6. Județul Giurgiu	371
7.6.7. Județul Harghita	371
7.6.8. Județul Ialomița	372
7.6.9. Județul Mehedinți	373
7.6.10. Județul Olt	374
7.6.11. Județul Sălaj	375
7.6.12. Județul Teleorman	376
7.6.13. Județul Vaslui	378
7.6.14. Județul Vrancea	378

Opis tabele

Tabelul 7.1. Anul de înființare a instituțiilor de învățământ superior în România	282
Tabelul 7.2 Gradul de încadrare a populației în învățământ superior în perioada 1990-2017	284
Tabelul 7.3. Numărul de instituții de învățământ superior și numărul de facultăți existente în România pe forme de proprietate în perioada 1990-2016	288
Tabelul 7.4. Nivelul și ponderea personalului didactic și a studenților înmatriculați la programele de licență pe forme de proprietate în perioada 1990-2016	290
Tabelul 7.5. Numărul de absolvenți de licență în perioada 1990-2016	293
Tabelul 7.6. Numărul de instituții de învățământ superior pe regiuni de dezvoltare în perioada 1990-2016	294

Tabelul 7.7. Numărul de facultăți pe regiuni de dezvoltare în perioada 1990-2016.....	296
Tabelul 7.8. Numărul de cadre didactice pe regiuni de dezvoltare în perioada 1990-2016.....	297
Tabelul 7.9. Numărul personalului didactic și a altor categorii de personal din învățământul universitar de licență, pe forme de proprietate și regiuni de dezvoltare în anul universitar 2016-2017.....	299
Tabelul 7.10. Numărul personalului didactic și alte categorii de personal în învățământul universitar pe forme de proprietate și grupe de vârstă, 2016-2017	301
Tabelul 7.11. Numărul de absolvenți pe regiuni de dezvoltare în perioada 1990-2014.....	302
Tabelul 7.12. Universități românești cu programe de studii în afara țării, în anul universitar 2017-2018.....	304
Tabelul 7.13. Personalul didactic universitar pe județele instituțiilor de învățământ superior, în perioada 2012-2017.....	304
Tabelul 7.14. Instituțiile de învățământ superior în municipiul București, în anul universitar 2017-2018.....	307
Tabelul 7.15 Numărul de instituții și personal didactic în municipiul București, perioada 1990-2016.....	308
Tabelul 7.16. Numărul de studenți și absolvenți în municipiul București în perioada 1990-2016	309
Tabelul 7.17. Numărul de instituții și personal didactic în județul Alba în perioada 1990-2016.....	311
Tabelul 7.18. Numărul de studenți și absolvenți în județul Alba în perioada 1990-2016.....	311
Tabelul 7.19. Numărul de instituții și personal didactic în județul Arad perioada 1990-2016	313
Tabelul 7.20. Numărul de studenți și absolvenți în județul Arad perioada 1990-2016	313
Tabelul 7.21. Numărul de instituții și personal didactic în județul Argeș în perioada 1990-2016.....	315
Tabelul 7.22. Numărul de studenți și absolvenți în județul Argeș în perioada 1990-2016.....	315
Tabelul 7.23. Numărul de instituții și personal didactic în județul Bacău perioada 1990-2016.....	317
Tabelul 7.24. Numărul de studenți și absolvenți în județul Bacău în perioada 1990-2016.....	318
Tabelul 7.25. Numărul de instituții și personal didactic în județul Bihor în perioada 1990-2016	319
Tabelul 7.26. Numărul de studenți și absolvenți în județul Bihor în perioada 1990-2016	320
Tabelul 7.27. Numărul de instituții și personal didactic în județul Brașov în perioada 1990-2016.....	322
Tabelul 7.28. Numărul de studenți și absolvenți în județul Brașov în perioada 1990-2016.....	322
Tabelul 7.29. Numărul de instituții și personal didactic în județul Caraș-Severin în perioada 1990-2016.....	324
Tabelul 7.30. Numărul de studenți și absolvenți în județul Caras-Severin în perioada 1990-2016	324
Tabelul 7.31. Numărul de instituții și personal didactic în județul Cluj în perioada 1990-2016	326
Tabelul 7.32. Numărul de studenți și absolvenți în județul Cluj în perioada 1990-2016	326
Tabelul 7.33. Numărul de instituții și personal didactic, în județul Constanța perioada 1990-2016.....	328
Tabelul 7.34. Numărul de studenți și absolvenți în județul Constanța în perioada 1990-2016.....	328
Tabelul 7.35. Numărul personalului didactic, de studenți și absolvenți în județul Dâmbovița în perioada 1990-2016.....	330
Tabelul 7.36 Numărul de instituții și personal didactic în județul Dolj, în perioada 1990-2016	331
Tabelul 7.37. Numărul de studenți și absolvenți în județul Dolj în perioada 1990-2016	332
Tabelul 7.38. Numărul de instituții și personal didactic în județul Galați în perioada 1990-2016	333
Tabelul 7.39. Numărul de studenți și absolvenți în județul Galați, în perioada 1990-2016.....	334
Tabelul 7.40. Numărul de instituții și personal didactic în județul Gorj în perioada 1990-2016.....	335
Tabelul 7.41. Numărul de studenți și absolvenți în județul Gorj în perioada 1990-2016.....	336
Tabelul 7.42. Numărul de instituții și personal didactic în județul Hunedoara în perioada 1990-2016.....	337
Tabelul 7.43. Numărul de studenți și absolvenți în județul Hunedoara, în perioada 1990-2016	338
Tabelul 7.44. Numărul de instituții și personal didactic, în județul Iași, în perioada 1990-2016	340
Tabelul 7.45. Numărul de studenți și absolvenți în județul Iași în perioada 1990-2016	341
Tabelul 7.46. Numărul personalului didactic, studenți și absolvenți în județul Ilfov în perioada 2007-2016.....	342
Tabelul 7.47. Numărul de instituții și personal didactic în județul Maramureș, în perioada 1990-2016.....	343
Tabelul 7.48. Numărul de studenți și absolvenți în județul Maramureș în perioada 1990-2016.....	344
Tabelul 7.49. Numărul de instituții și personal didactic în județul Mureș în perioada 1990-2016	345
Tabelul 7.50. Numărul de studenți și absolvenți în județul Mureș în perioada 1990-2016.....	346
Tabelul 7.51. Numărul de personal didactic, studenți și absolvenți în județul Neamț în perioada 1990-2016.....	347

Tabelul 7.52. Numărul de instituții și personal didactic, în județul Prahova în perioada 1990-2016	348
Tabelul 7.53. Numărul de studenți și absolvenți în județul Prahova în perioada 1990-2016	350
Tabelul 7.54. Numărul de studenți și absolvenți în județul Satu Mare în perioada 1990-2016	351
Tabelul 7.55. Numărul de instituții și personal didactic în județul Sibiu în perioada 1990-2016.....	353
Tabelul 7.56. Numărul de studenți și absolvenți în județul Sibiu în perioada 1990-2016.....	355
Tabelul 7.57. Numărul de instituții și personal didactic, în județul Suceava, în perioada 1990-2016.....	356
Tabelul 7.58. Numărul de instituții și personal didactic în județul Timiș în perioada 1990-2016	358
Tabelul 7.59. Numărul de studenți și absolvenți în județul Timiș în perioada 1990-2016	359
Tabelul 7.60. Numărul de instituții și personal didactic în județul Vâlcea în perioada 1990-2016.....	361
Tabelul 7.61. Numărul de studenți și absolvenți în județul Vâlcea în perioada 1992-2016.....	361
Tabelul 7.62. Numărul de studenți și absolvenți în sucursale teritoriale județene în anul universitar 2010-2011.....	363
Tabelul 7.63. Numărul de studenți și absolvenți în județul Bistrița Năsăud perioada 1990-2016	364
Tabelul 7.64. Numărul de studenți și absolvenți în județul Botoșani în perioada 1990-2016.....	366
Tabelul 7.65. Număr personal didactic, studenți și absolvenți în județul Brăila perioada 1990-2016.....	367
Tabelul 7.66. Numărul de studenți și absolvenți în județul Călărași perioada 1998-2016	368
Tabelul 7.67. Numărul de studenți și absolvenți în județul Covasna în perioada 1990-2016	369
Tabelul 7.68. Numărul de studenți și absolvenți în județul Giurgiu perioada 2000-2006.....	371
Tabelul 7.69. Numărul de studenți și absolvenți în județul Harghita, în perioada 1990-2016.....	371
Tabelul 7.70. Numărul de studenți și absolvenți în județul Ialomița, în perioada 2000-2016.....	372
Tabelul 7.71. Numărul de studenți și absolvenți în județul Mehedinți, în perioada 1990-2016.....	373
Tabelul 7.72. Numărul de studenți și absolvenți în județul Olt perioada 2001-2016	374
Tabelul 7.73. Numărul de studenți și absolvenți în județul Sălaj, în perioada 1990-2016.....	375
Tabelul 7.74. Numărul de studenți și absolvenți în județul Teleorman în perioada 1990-2016.....	377
Tabelul 7.75. Numărul de studenți și absolvenți în județul Vaslui în perioada 1990-2016.....	378
Tabelul 7.76. Numărul de studenți și absolvenți în județul Vrancea, în perioada 1990-2016.....	379

Opis figuri

Figura 7.1. Nivelul populației și ponderea grupa de vârstă 0-24 ani în anii 1992, 2010 și 2016.....	281
Figura 7.2. Evoluția numărului studenților la 10.000 locuitori și a studenților înmatriculați la licență în 1995-2016.....	286
Figura 7.3. Gradul de cuprindere în învățământ a populației de vârstă școlară și de vârstă 19-23 ani în 1990-2016.....	286
Figura 7.4. Evoluția tinerilor în vârstă de 20 de ani, după domiciliu, rezidență și încadrare în sistemul educațional, în perioada 2010-2016.....	287
Figura 7.5. Evoluția numărului de instituții de învățământ superior pe forme de proprietate și pe total în 1990-2016.....	289
Figura 7.6. Evoluția numărului de facultăți, pe forme de proprietate și pe total în perioada 1990-2016	290
Figura 7.7. Evoluția personalului didactic pe forme de proprietate și pe total în perioada 1990-2016	291
Figura 7.8. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în perioada 1992-2016	292
Figura 7.9. Evoluția numărului de absolvenți de licență pe forme de proprietate și pe total în 2003-2016.....	294
Figura 7.10. Structura instituțiilor de învățământ superior pe regiuni de dezvoltare în anii 1990 și 2000	295
Figura 7.11. Structura instituțiilor de învățământ superior pe regiuni de dezvoltare în anii 2010 și 2016	296
Figura 7.12. Structura numărului de facultăți pe regiuni de dezvoltare în anii 2000 și 2016.....	297
Figura 7.13. Evoluția numărului de cadre didactice pe regiuni de dezvoltare în perioada 1990-2016	299
Figura 7.14. Structura personalului didactic în IIS de stat și particulare pe regiuni de dezvoltare în anii 2000 și 2016.....	300

Figura 7.15. Numărul personalului didactic pe grupe de vârstă și forme de proprietate în anul 2006-2017.....	301
Figura 7.16. Evoluția numărului de absolvenți pe regiuni de dezvoltare în perioada 1990-2016	303
Figura 7.17. Structura absolvenților pe regiuni de dezvoltare în anii 2000 și 2016	304
Figura 7.18. Evoluția numărului de cadre didactice pe forme de proprietate și pe total în municipiul București în perioada 1995-2016	309
Figura 7.19. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în municipiul București în perioada 1995-2016	310
Figura 7.20. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Alba în 1995-2016	312
Figura 7.21. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Arad în 1995-2016.....	314
Figura 7.22. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Argeș în perioada 1995-2016.....	316
Figura 7.23. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Bacău în 1995-2016	319
Figura 7.24. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Bihor în 1995-2016.....	324
Figura 7.25. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Brașov în 1995-2016	323
Figura 7.26. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Caraș-Severin în perioada 1995-2016	326
Figura 7.27. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Cluj în 1995-2016.....	327
Figura 7.28. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Constanța în 1995-2016	329
Figura 7.29. Evoluția studenților înmatriculați și a absolvenților în județul Dâmbovița în perioada 1995-2016	331
Figura 7.30. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Dolj în 1995-2016.....	333
Figura 7.31. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Galați în 1995-2016	335
Figura 7.32. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Gorj în 1995-2016	337
Figura 7.33. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Hunedoara în 1995-2016.....	339
Figura 7.34. Evoluția personalului didactic pe forme de proprietate și pe total în județul Iași în 1995-2016.....	341
Figura 7.35. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Iași în 1995-2016.....	342
Figura 7.36. Evoluția studenților înmatriculați și a absolvenților în județul Ilfov în perioada 2007-2016	343
Figura 7.37. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Maramureș în perioada 1995-2016.....	347
Figura 7.38. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Neamț în 1998-2016	348
Figura 7.39. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Prahova în 1992-2016.....	349
Figura 7.40. Evoluția studenților înmatriculați și a absolvenților în județul Prahova în perioada 1995-2016	351
Figura 7.41. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Satu Mare în perioada 1998-2016.....	352
Figura 7.42. Evoluția personalului didactic în județul Sibiu în perioada 1992-2016	354
Figura 7.43. Evoluția studenților înmatriculați și a absolvenților în județul Sibiu în perioada 1992-2016	354
Figura 7.44. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Sibiu în 1995-2016	356

Figura 7.45. Evoluția studenților înmatriculați și a absolvenților în județul Suceava în perioada 1995-2016	357
Figura 7.46. Evoluția cadrelor didactice pe forme de proprietate și pe total în județul Timiș în perioada 1995-2016	359
Figura 7.47. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în Județul Timiș în 1995-2016	360
Figura 7.48. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Vâlcea în 1995-2016.....	362
Figura 7.49. Numărul de studenți și absolvenți în sucursale teritoriale, în anul universitar 2010-2011	364
Figura 7.50. Evoluția studenților și a absolvenților în județul Bistrița Năsăud în perioada 1995-2016	365
Figura 7.51. Evoluția studenților și a absolvenților în județul Botoșani în perioada 1995-2016	367
Figura 7.52. Evoluția studenților în județul Brăila în perioada 1995-2016.....	368
Figura 7.53. Evoluția studenților și a absolvenților în județul Călărași în perioada 1995-2016.....	369
Figura 7.54. Evoluția studenților și a absolvenților în județul Covasna în perioada 1997-2016.....	370
Figura 7.55. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Harghita în perioada 1995-2016.....	372
Figura 7.56. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Harghita în 1999-2016	373
Figura 7.57. Evoluția studenților înmatriculați și a absolvenților în județul Mehedinți în perioada 1995-2016	374
Figura 7.58. Evoluția studenților înmatriculați și a absolvenților în județul Olt în perioada 2001-2016	375
Figura 7.59. Evoluția studenților înmatriculați și a absolvenților în județul Sălaj în perioada 1999-2016	376
Figura 7.60. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Teleorman în perioada 1999-2016.....	377
Figura 7.61. Evoluția studenților înmatriculați și a absolvenților în județul Vaslui în perioada 1999-2016	378
Figura 7.62. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Vrancea în 1999-2016	379

„Școala trebuie să te învețe a fi propriul tău dascăl,
cel mai bun și cel mai aspru.”
Nicolae Iorga

Capitolul 7

Evoluția învățământului superior în perioada 1990-2017

7.1. Particularități ale sistemului de învățământ superior

Particularitățile sistemului de învățământ superior, în perioada 1990-2017, sub aspect sintetic pot fi considerate a fi: dezvoltarea și diversificarea sistemului de învățământ superior pe forme de proprietate, masificarea sistemului superior, internaționalizarea sistemului de învățământ, trecerea la sistemul Bologna, scăderea și îmbătrânirea populației interne, globalizarea, digitalizarea sistemului, migrarea forței de muncă calificate. La acestea putem adăuga și instabilitatea sistemului guvernamental¹.

Din punct de vedere demografic, în ultimii 25 de ani, populația din segmentul vârstă de 0-24 ani s-a redus cu 4 milioane, iar ponderea acestui segment în total populație este de 26,5% (2016), în timp ce în anul 1992 ponderea era de 40,3%.

În maxim 20 de ani, această scădere a populației tinere se va răsfrânge asupra populației ocupate, din punct de vedere economic și, prin urmare, asupra potențialului economic al țării și a dependenței economice.

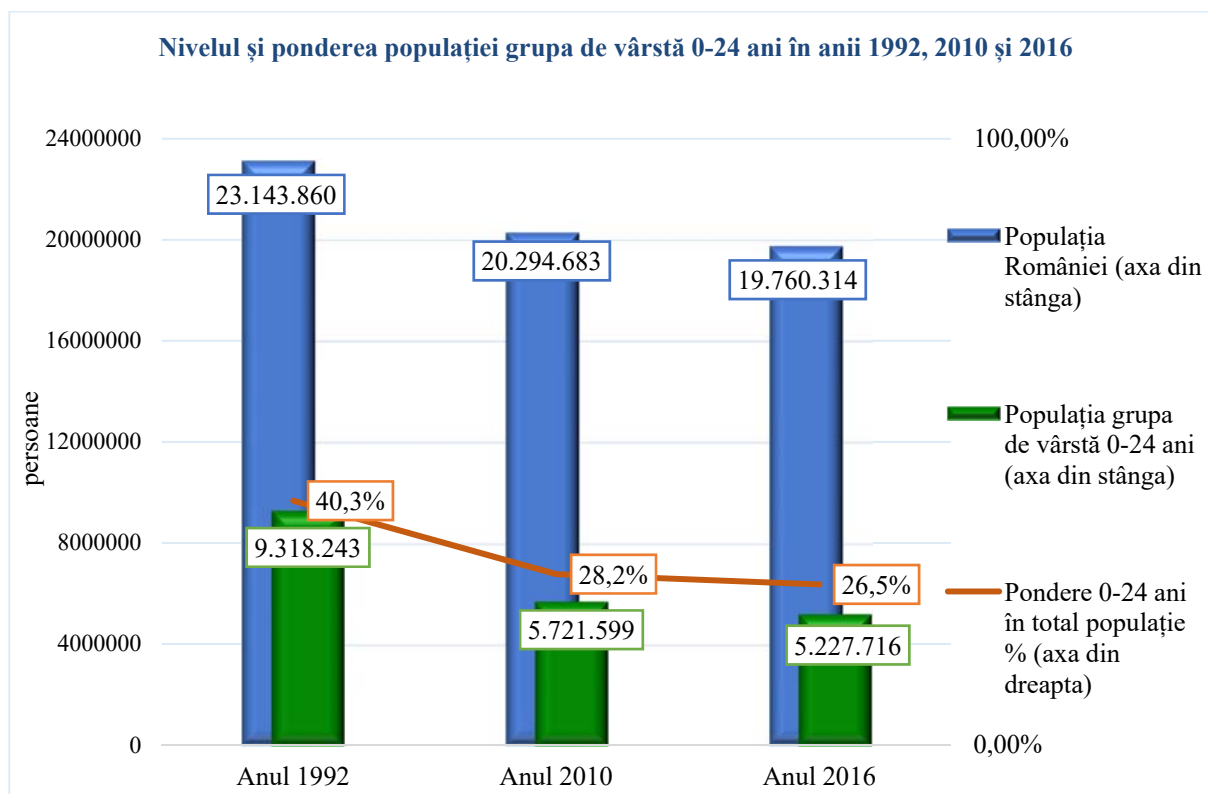


Figura 7.1. Nivelul populației și ponderea grupa de vârstă 0-24 ani în anii 1992, 2010 și 2016

¹ În perioada analizată au fost 28 de miniștri ai Educației Naționale.

Un alt aspect, în ultimii 20 de ani, învățământul superior se aliniază la spațiul european al învățământului universitar prin implementarea sistemului Bologna. Astfel, sistemul național de învățământ superior a fost structurat pe trei niveluri de studii universitare: studii universitare de licență, de masterat și doctorat.

În Tabelul 7.1 sunt prezentate în ordine cronologică, după anul înființării, instituțiile de învățământ superior care au funcționat în ultimii ani ai perioadei analizate². Acestea sunt prezentate pe localități/centre universitare și pe forme de proprietate.

Tabelul 7.1

Anul de înființare a instituțiilor de învățământ superior în România

Instituția de învățământ superior	Localitatea	Anul înființării /reînființării
Instituții de stat		
1. Universitatea Tehnică „Gh. Asachi”	Iași	1813
2. Universitatea Politehnică	București	1818
3. Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică „Ion Luca Caragiale”	București	1834
4. Universitatea de Științe Agronomice și Medicină Veterinară	București	1852
5. Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila”	București	1857
6. Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”	Iași	1860
7. Universitatea de Arte „George Enescu”	Iași	1860
8. Universitatea din București	București	1864
9. Universitatea Națională de Arte	București	1864
10. Universitatea Națională de Muzică	București	1864
11. Universitatea Tehnică de Construcții	București	1867/1948
12. Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară	Cluj-Napoca	1869
13. Universitatea Medicină și Farmacie „Grigore T. Popa”	Iași	1879
14. Academia Navală „Mircea cel Bătrân”	Constanța	1889/1901
15. Universitatea Națională de Apărare „Carol I”	București	1889
16. Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”	București	1897/1952
17. Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară „Ion Ionescu de la Brad”	Iași	1912
18. Academia Forțelor Aeriene „Henri Coandă”	Brașov	1912
19. Academia de Studii Economice	București	1913
20. Universitatea „Babeș-Bolyai”	Cluj-Napoca	1919/1945/1959
21. Academia de Muzică „Gheorghe Dima”	Cluj-Napoca	1919
22. Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”	Cluj-Napoca	1919/1948
23. Universitatea „Politehnică”	Timișoara	1920
24. Universitatea Tehnică	Cluj-Napoca	1920/1948
25. Academia Națională de Educație Fizică și Sport	București	1923/2002
26. Universitatea de Artă și Design	Cluj-Napoca	1926
27. Universitatea „Transilvania”	Brașov	1940/1948/1971
28. Universitatea de Medicină și Farmacie	Târgu Mureș	1945
29. Universitatea de Medicină și Farmacie „Victor Babeș”	Timișoara	1945
30. Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară a Banatului	Timișoara	1945/1976
31. Universitatea de Arte	Târgu Mureș	1946/1998
32. Universitatea din Craiova	Craiova	1947
33. Universitatea „Dunărea de Jos”	Galați	1948
34. Universitatea din Petroșani	Petroșani	1948
35. Universitatea Petrol-Gaze	Ploiești	1948
36. Academia Tehnică Militară	București	1949
37. Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu”	Sibiu	1949

² De-a lungul perioadei au funcționat peste 125 de instituții de învățământ superior.

Instituția de învățământ superior	Localitatea	Anul înființării /reînființării
38. Universitatea Ovidius	Constanța	1950
39. Universitatea „Petru Maior”	Târgu Mureș	1960
40. Universitatea „Vasile Alecsandri”	Bacău	1961
41. Universitatea de Vest	Timișoara	1962
42. Universitatea din Pitești	Pitești	1962
43. Universitatea din Oradea	Oradea	1963
44. Universitatea „Ștefan Cel Mare”	Suceava	1963/1990
45. Universitatea de Medicină și Farmacie	Craiova	1970
46. Universitatea din Ploiești	Ploiești	1970
47. Universitatea din Hunedoara	Hunedoara	1970
48. Universitatea „Eftimie Murgu”	Reșița	1971
49. Universitatea „Lucian Blaga”	Sibiu	1976
50. Universitatea „Aurel Vlaicu”	Arad	1990
51. Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”	București	1991
52. Universitatea „1 Decembrie 1918”	Alba Iulia	1991
53. Școala Națională de Studii Politice și Administrative	București	1991
54. Universitatea „Valahia”	Târgoviște	1992
55. Academia Națională de Informații „Mihai Viteazul”	București	1992
56. Universitatea „Constantin Brâncuși”	Târgu-Jiu	1997
Instituții particulare		
57. Institutul Teologic Protestant	Cluj-Napoca	1948/1990
58. Universitatea „Româno-Germană”	Sibiu	1989
59. Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”	București	1990
60. Universitatea „Titu Maiorescu”	București	1990
61. Universitatea „Nicolae Titulescu”	București	1990
62. Universitatea „Hyperion”	București	1990
63. Universitatea „Bioterra”	București	1990
64. Universitatea Ecologică	București	1990
65. Universitatea Română de Științe și Arte „Gheorghe Cristea”	București	1990
66. Universitatea „Athenaeum”	București	1990
67. Universitatea de Vest „Vasile Goldiș”	Arad	1990
68. Universitatea „Petre Andrei”	Iași	1990
69. Universitatea „Emanuel”	Oradea	1990
70. Universitatea Creștină „Patium”	Oradea	1990
71. Universitatea „Apollonia”	Iași	1991
72. Universitatea „Dimitrie Cantemir”	Târgu Mureș	1991
73. Universitatea „Spiru Haret”	București	1991
74. Universitatea Româno-Americană	București	1991
75. Universitatea „Artifex”	București	1992
76. Institutul Teologic Baptist	București	...
77. Institutul Teologic Penticostal	București	1992
78. Universitatea „George Bacovia”	Bacău	1992
79. Universitatea „Bogdan Vodă”	Cluj-Napoca	1992
80. Universitatea „Avram Iancu”	Cluj-Napoca	1992
81. Universitatea Europeană „Drăgan”	Lugoj	1992
82. Universitatea „Andrei Șaguna”	Constanța	1992
83. Universitatea „Constantin Brâncoveanu”	Pitești	1992
84. Universitatea „Sapientia”	Cluj-Napoca	2001
85. Universitatea „Danubius”	Galați	2002
86. Universitatea „George Barițiu”	Brașov	2002
87. Universitatea „Tibiscus”	Timișoara	2002
88. Universitatea Agora din Municipiul	Oradea	2012

Instituția de învățământ superior	Localitatea	Anul înființării /reînființării
Fundații		
89. Institutul Teologic Romano-Catolic Franciscan	Roman	1990
90. Institutul Teologic Creștin După Evanghelie „Timotheus”	București	1992
91. Fundația „Ștefan Lupașcu” – Institutul De Studii Europene	Iași	1999
92. Institutul Teologic Adventist	Cernica, Ilfov	1924/1998
93. Fundația „Academia Comercială”	Satu Mare	1998
94. Fundația pentru Cultură și Învățământ „Ioan Slavici”	Timișoara	2000
95. Fundația Lumina – Universitatea Europei de Sud Est – Lumina	București	2001
96. Fundația Universitară „Alma Mater” – Universitatea „Alma Mater”	Sibiu	2005
97. Fundația „Gaudeamus” – Universitatea „Tomis”	Constanța	2007

Sursa: ARACIS, Barometrul Calității Sistemului de Învățământ Superior-2015, Petrescu I., Gogu E., Iucu Bumbu R. et al., 2015.

După anul 1990 s-a declanșat un proces important de înregistrare, de înființare de instituții de învățământ superior particulare. Acest proces a fost foarte activ imediat după revoluție, începând cu anul 1990 până în anul 1992 când majoritatea acestora s-au înființat. Desigur, unele universități au fost reconsiderate, iar în alte împrejurări acestea s-au înființat deși în prezent sunt desființate, așa că totalul instituțiilor de învățământ superior particulare înregistrate a fost de 37, ceea ce reprezintă o sporire a fondului de instituții specializate în a asigura pregătirea superioară în universități care asigură studii licențiate, studii de masterat și studii doctorale.

Trebuie amintit faptul că în România funcționează sistemul Bologna al clasificării instituțiilor de învățământ superior pe categorii și al etapelor de pregătire a acestora. Astfel, studiile licențiate sunt de trei-patru ani, în funcție de specializare, studiile masterale sunt de doi ani, iar studiile doctorale sunt de trei ani.

În acest context, am putea chiar face o clasificare a universităților după modul în care asigură pregătirea pentru studii licențiate, studii de masterat și studii doctorale sau numai pe primele sau primele două dintre acestea.

Există preocupări privind clasificarea instituțiilor de învățământ superior, atât în țara noastră, cât și pe plan mai larg, de clasificarea acestora în interes general, pentru a avea o opinie privind modul în care, în fiecare țară, evoluează activitatea de învățământ superior.

Mai trebuie precizat și faptul că există și un număr de nouă fundații care au specific în domeniul pregătirii în anumite domenii, care nu sunt cuprinse între instituțiile de învățământ superior pe care le-am menționat, adică cele de stat și cele particulare.

7.2. Cuprinderea populației în sistemul de învățământ superior

Întotdeauna, populația școlară este cea care alimentează sistemul de învățământ cu candidați, cea în baza căreia există perspectiva să avem mai mulți sau mai puțini candidați în fiecare domeniu.

Astfel, populația după domiciliu și populația rezidentă sunt cele două noțiuni demografice care fundamentează numărul populației din țara noastră. Prin aceasta am căutat să punem în evidență, structural, populația școlară totală din care, pentru învățământul liceal și pentru învățământul superior.

Tabelul 7.2

Gradul de încadrare a populației în învățământ superior în perioada 1990-2017

Anul	Populația cu domiciliu *	Populația rezidentă **	Studenti la licență	Studenti la 10.000 locuitori ***	Gradul de cuprindere în învățământ 19-23 ani și peste %
1992/1993	23.143.860				15,1
1993/1994	23.118.745				16,6
1994/1995	23.093.262				14,0
1995/1996	23.062.448		336.141	146	22,6

Anul	Populația cu domiciliu*	Populația rezidentă**	Studenți la licență	Studenți la 10.000 locuitori***	Gradul de cuprindere în învățământ 19-23 ani și peste %
1996/1997	23.009.075		354.488	154	24,0
1997/1998	22.938.405		360.590	157	24,3
1998/1999	22.885.802		407.720	178	26,7
1999/2000	22.852.905		452.621	198	28,9
2000/2001	22.825.288		533.152	234	32,9
2001/2002	22.809.546		582.221	255	36,4
2002/2003	22.779.441		596.297	262	41,09
2003/2004	22.733.751	21.627.509	620.785	287	43,05
2004/2005	22.688.392	21.521.142	650.335	302	45,33
2005/2006	22.648.514	21.382.354	716.464	335	51,77
2006/2007	22.614.980	21.257.016	785.506	370	59,59
2007/2008	22.582.773	21.130.503	907.353	429	72,5
2008/2009	22.561.686	20.635.460	891.098	432	78,3
2009/2010	22.541.941	20.440.290	775.319	379	76,4
2010/2011	22.516.004	20.294.683	673.001	332	85,2
2011/2012	22.480.599	20.199.059	539.852	267	72,5
2012/2013	22.433.741	20.095.996	464.592	231	67,7
2013/2014	22.390.978	20.020.074	433.234	216	66,9
2014/2015	22.346.178	19.953.089	411.229	206	66,4
2015/2016	22.312.887	19.875.542	410.697	207	65,2
2016/2017	22.260.798	19.760.314	405.638	205	65,7
2017/2018	22.230.843	19.644.350	LD		

Notă: * Populația după domiciliu la data de 1 ianuarie a anului de referință reprezintă numărul persoanelor cu cetățenie română și domiciliu pe teritoriul României, delimitat după criterii administrativ-teritoriale. Domiciliul persoanei este adresa la care aceasta declară că are locuința principală, trecută în actul de identitate (CI, BI), așa cum este luată în evidența organelor administrative ale statului. În stabilirea valorii acestui indicator, nu se ține cont de reședința obișnuită, de perioada și/sau motivul absenței de la domiciliu.

** Populația rezidentă reprezintă totalitatea persoanelor cu cetățenie română, străini și fără cetățenie, care au reședința obișnuită pe teritoriul României. Se consideră că își au reședința obișnuită într-o zonă geografică specifică doar persoanele care au locuit la reședința obișnuită o perioadă neîntreruptă de cel puțin 12 luni înainte de momentul de referință. În populația rezidentă sunt incluse persoanele care au imigrat în România, dar sunt excluse persoanele care au emigrat din România.

*** În perioada 1992-2002, calcul față de populația cu domiciliu. După 2003, calcul față de populația rezidentă.

Sursa: <https://statistici.insse.ro/shop/>, accesat septembrie 2018.

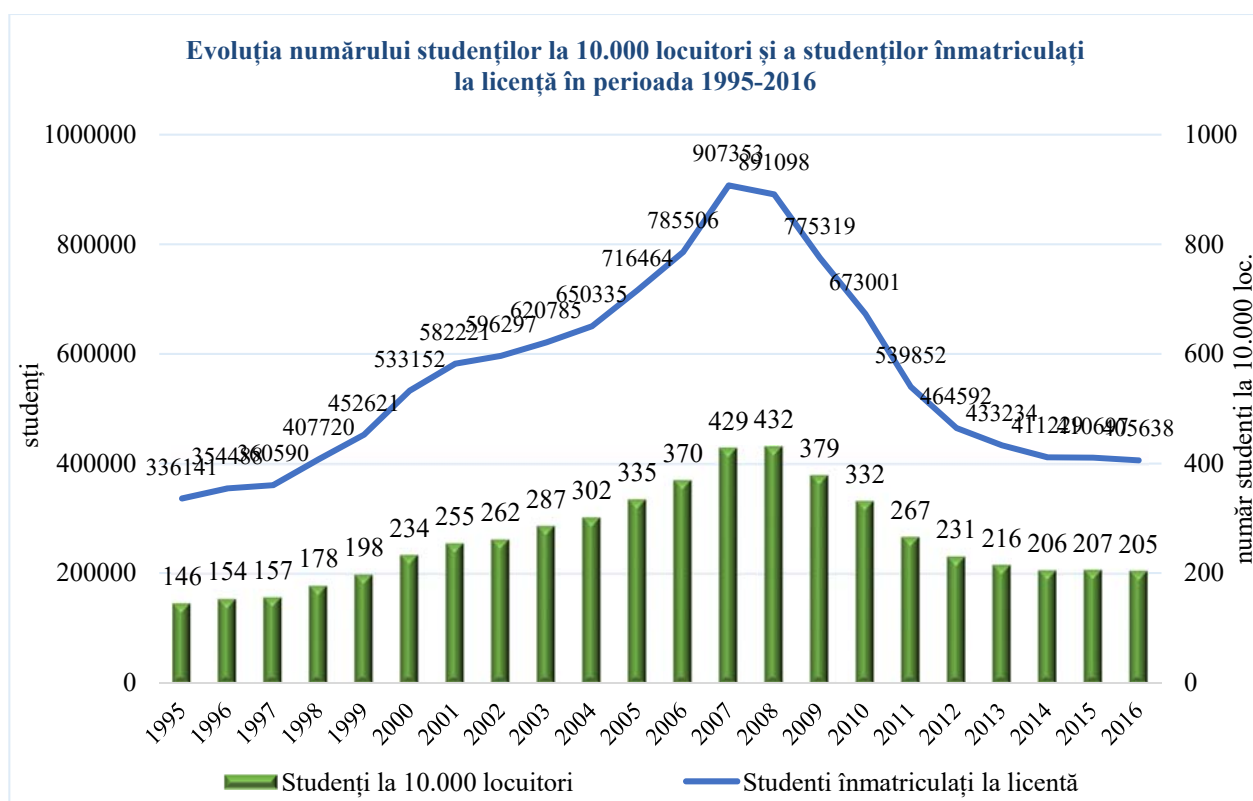


Figura 7.2. Evoluția numărului studenților la 10.000 locuitori și a studenților înmatriculați la licență în 1995-2016

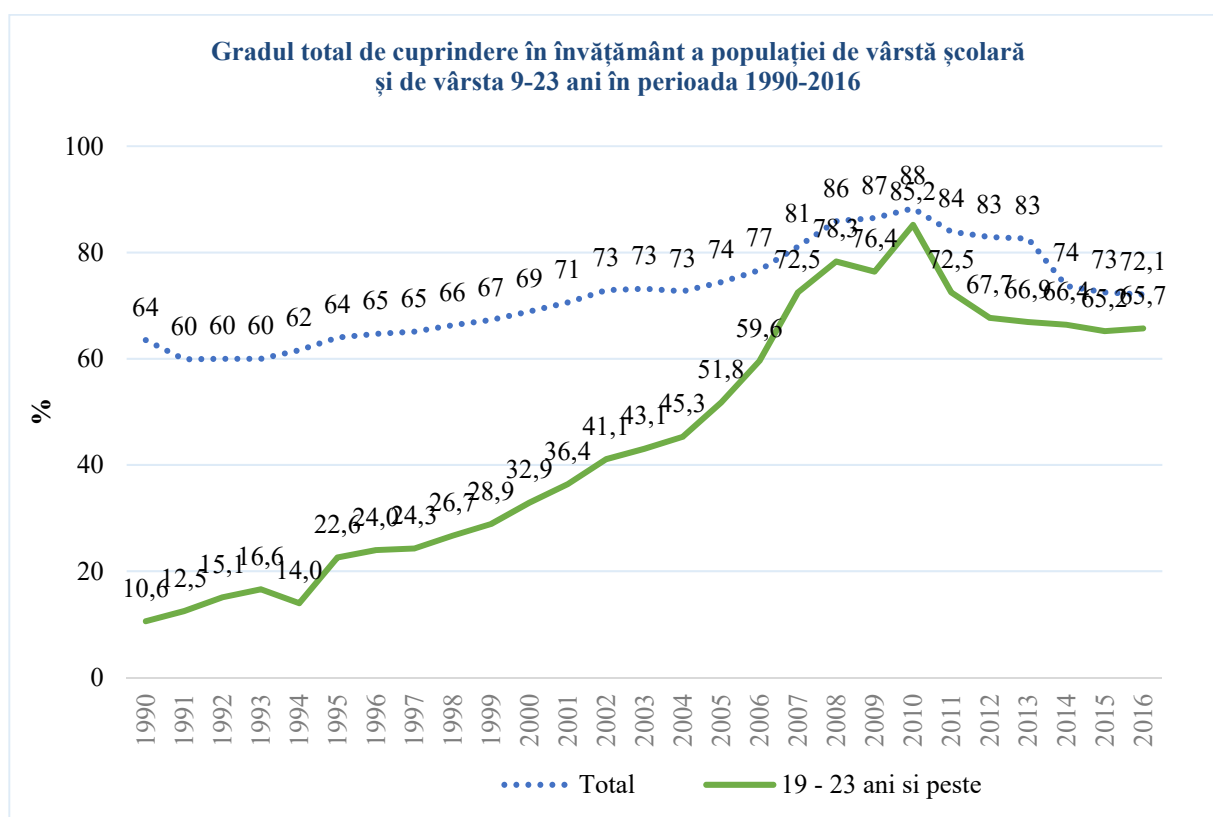


Figura 7.3. Gradul de cuprindere în învățământ a populației de vârstă școlară și de vârstă 19-23 ani în 1990-2016

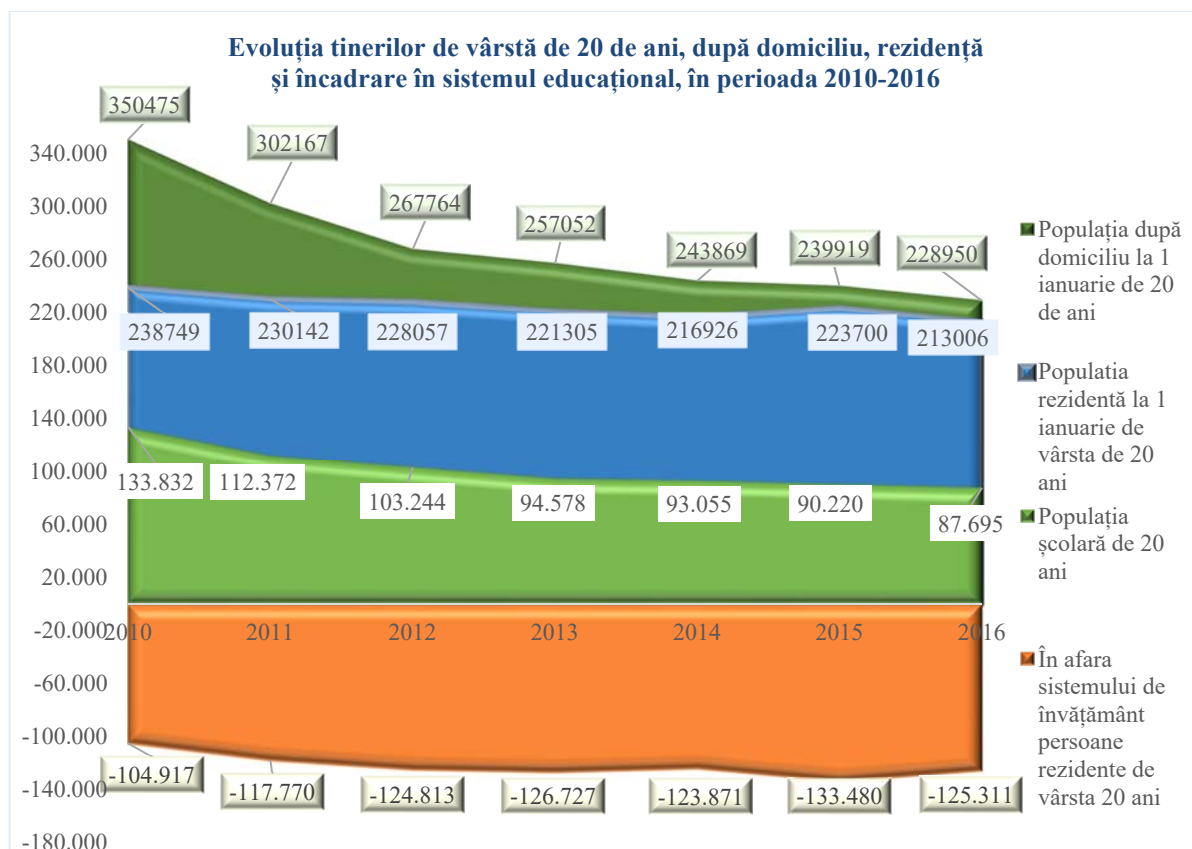


Figura 7.4. Evoluția tinerilor în vârstă de 20 de ani, după domiciliu, rezidență și încadrare în sistemul educațional, în perioada 2010-2016

În mod similar, în Figura 7.4, am prezentat grafic evoluția tinerilor în vârstă de 20 de ani, după domiciliu, rezidență și încadrare în sistemul educațional, în perioada 2010-2016. Datele sunt la fel de semnificative, în sensul că evidențiază modul în care acești tineri s-au îndreptat sau nu către învățământ.

Nu tragem concluzii de natură socială deoarece nu acesta este scopul în acest moment, ci încercăm, mai degrabă, să surprindem aceste elemente care devin de interes pentru alte categorii de cercetători preocupați să găsească evoluția corectă a sistemului educațional din România și, eventual, să-și pună întrebările necesare în dorința de a sugera sau de a găsi soluții.

7.3. Învățământul superior pe forme de proprietate

Prin analiza potențialului și a cererii existente în sistemul de învățământ superior pe baza principalilor indicatori prezentați de INS, ne-am propus compararea în dinamică a sistemului de învățământ superior, pe total și pe cele două forme de proprietate (de stat și particular) la nivel național în perioada 1990-2016.

Statisticile privind infrastructura sistemului național de învățământ oferă informații asupra rețelelor de învățământ, cât și asupra condițiilor oferite beneficiarilor de baza materială și umană, pentru asigurarea unor procese educaționale de calitate. Scăderea continuă a natalității după anul 1990 a condus la reducerea populației de vârstă școlară, determinând noi orientări și restructurarea rețelei naționale de învățământ, în general și a SIS, în special.

După o perioadă de extindere a rețelei de unități din învățământul superior particular, începând cu anul universitar 2002-2003, dinamica acestora a cunoscut o variație semnificativă, prin urmare statistica instituțiilor de învățământ superior pe cele două forme de proprietate se schimbă în mod clar de la un an la altul, reflectând o „piață” a sistemului de învățământ superior tot mai concurențială.

De exemplu, la zece ani de la Revoluția din 1990, în România existau 59 de instituții de învățământ de stat și 67 particulare. Potrivit datelor statistice, în anul 2016, în cadrul celor 97 de instituții de învățământ superior, funcționează 560 de facultăți, 405 dintre acestea fiind cuprinse în universitățile publice.

Analiza potențialului cererii de locuri trebuie să țină seama și de structura instituțiilor de învățământ superior, de stat și private, a facultăților de stat și private, care oferă an de an locuri pentru cei interesați să urmeze cursuri de licență, de masterat și doctorale.

Indicatorii pe care i-am considerat că dau o esență asupra analizei evoluției învățământului superior din țara noastră s-au referit la numărul de instituții, personalul didactic, numărul de studenți și numărul de absolvenți. De asemenea, am prezentat cei patru indicatori sau cele patru caracteristici (variabile) pe total, dar și structurat, pe învățământul public și învățământul privat. Studiul atent al acestei evoluții ne arată un fenomen de creștere, imediat după 1990-1991, la toți acești parametri după care, din anul universitar 2001-2002, începe o reșezare a numărului de instituții atât de stat și, mai ales, private.

Tabelul 7.3

**Numărul de instituții de învățământ superior și numărul de facultăți existente în România
pe forme de proprietate în perioada 1990-2016**

Anul universitar	Instituții de învățământ superior			Pondere instituții particulare %	Facultăți			Pondere facultăți particulare %
	Total	De stat	Particular		Total	De stat	Particulare	
1990/1991	48	48	:		186	186	:	
1991/1992	56	56	:		257	257	:	
1992/1993	62	62	:		261	261	:	
1993/1994	63	63	:		262	262	:	
1994/1995	63	63	:		262	262	:	
1995/1996	95	59	36	37,89	437	:	:	
1996/1997	102	58	44	43,14	485	324	161	49,69
1997/1998	106	57	49	46,23	516	342	174	50,88
1998/1999	111	57	54	48,65	556	361	195	54,02
1999/2000	121	58	63	52,07	632	411	221	53,77
2000/2001	126	59	67	53,17	696	438	258	58,90
2001/2002	126	57	69	54,76	729	465	264	56,77
2002/2003	125	55	70	56,00	742	489	253	51,74
2003/2004	122	55	67	54,92	754	513	241	46,98
2004/2005	117	55	62	52,99	742	510	232	45,49
2005/2006	107	55	52	48,60	770	554	216	38,99
2006/2007	104	56	48	46,15	755	558	197	35,30
2007/2008	106	56	50	47,17	631	432	199	46,06
2008/2009	106	56	50	47,17	617	420	197	46,90
2009/2010	108	56	52	48,15	624	417	207	49,64
2010/2011	108	56	52	48,15	629	422	207	49,05
2011/2012	108	57	51	47,22	614	410	204	49,76
2012/2013	107	56	51	47,66	596	405	191	47,16
2013/2014	103	56	47	45,63	590	405	185	45,68
2014/2015	101	56	45	44,55	583	403	180	44,67
2015/2016	99	56	43	43,43	567	409	158	38,63
2016/2017	97	56	41	42,27	560	405	155	38,27

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: <https://statistici.insse.ro/shop/>, accesat martie 2018.

În Tabelul 7.3 am prezentat numărul de instituții de învățământ superior, numărul facultăților existente în România, pe forme de proprietate, în perioada 1990-2016.

Numărul de universități s-a modificat, ca și numărul de facultăți, iar în total, putem trage unele concluzii în legătură cu evoluția acestui sistem. Ar fi logic să începem cu anul 1990, pentru care avem doar instituții de învățământ superior de stat, în număr de 48, care aveau un total de 186 de facultăți. Treptat, au început să se înregistreze o serie de instituții de învățământ superior privat, cifre exacte având în 1995 când au apărut primele promoții ale universităților particulare. Astfel, în acel an, existau 95 de universități, dintre care 59 de stat și 36 particulare. Diversificarea pe facultăți s-a făcut în anul următor, 1996, când erau în total 102 universități, din care 58 de stat și 44 private, care aveau 485 de facultăți, dintre care de stat 324 și private 161.

Mergând în continuare, constatăm că din anul 2000-2001 a început reducerea numărului de universități, în special al celor din domeniul privat, așa încât numărul acestora a scăzut de la 70, câte erau în 2002, la 41 câte mai sunt în prezent.

În 2016, structura este pe universități de stat și private, facultăți de stat și private. Astfel, avem 97 de universități care mai funcționează, dintre care 56 sunt de stat și 41 private și 560 de facultăți, dintre care 405 sunt în sistemul de stat și 155 în sistemul privat.

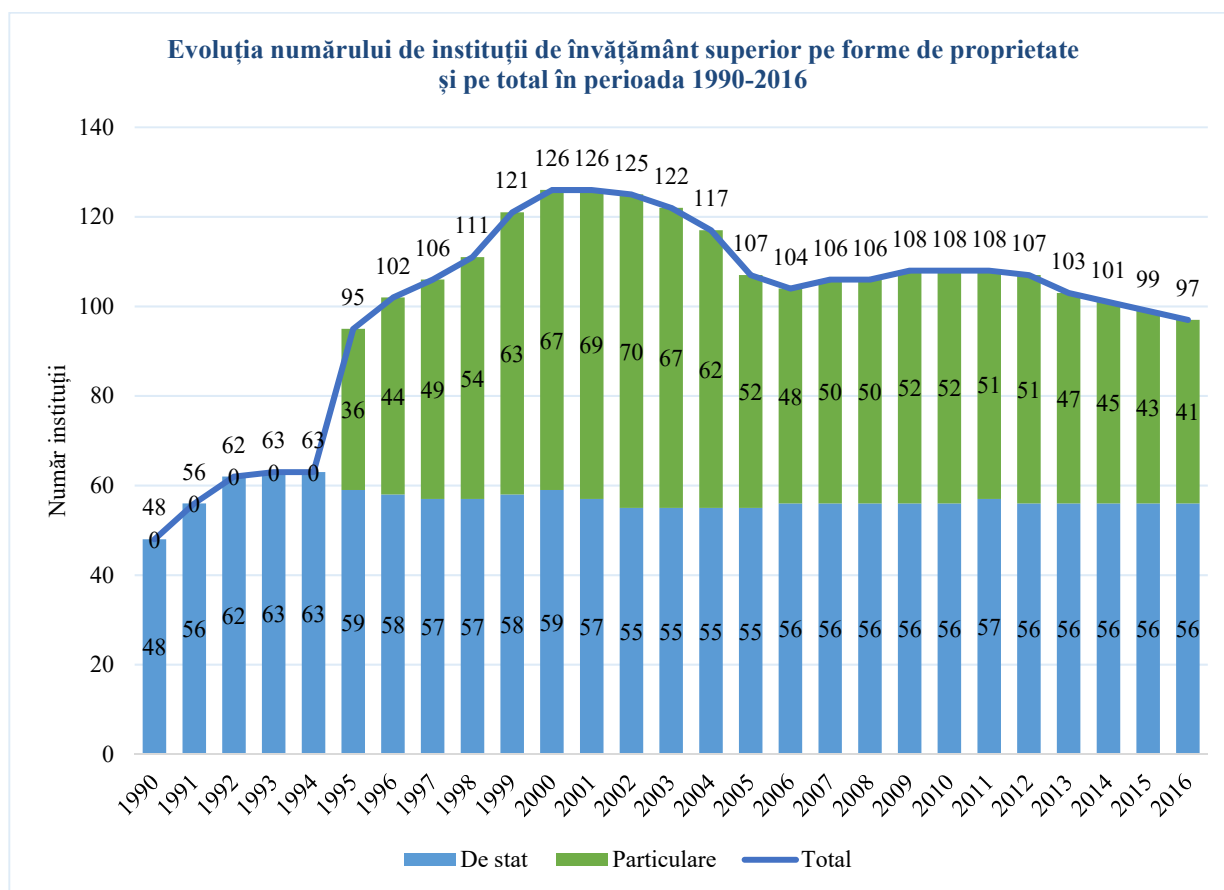


Figura 7.5. Evoluția numărului de instituții de învățământ superior pe forme de proprietate și pe total în 1990-2016

În Figura 7.5 am reprezentat grafic evoluția numărului de instituții de învățământ superior, pe forme de proprietate și pe total, în această perioadă la care m-am referit. Din această prezentare se vede foarte clar modul în care numărul instituțiilor de învățământ superior s-a modificat.

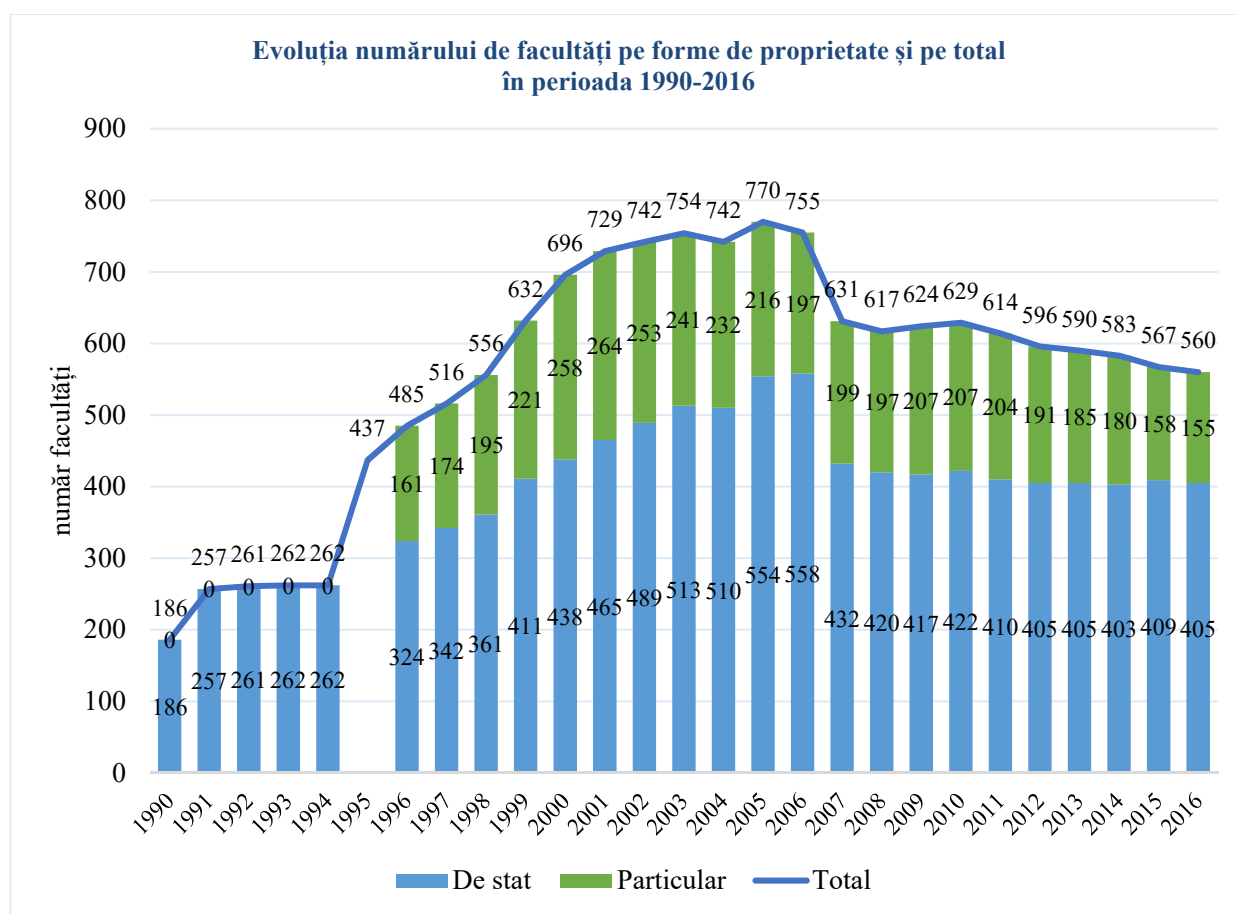


Figura 7.6. Evoluția numărului de facultăți, pe forme de proprietate și pe total în perioada 1990-2016

De asemenea, în Figura 7.6 am prezentat evoluția numărului de facultăți, pe forme de proprietate și pe total, în perioada 1990-2016.

Cele două grafice sunt, desigur, destul de semnificative în sensul că relevă mai simplu modul în care a evoluat numărul de universități și facultăți.

În tabelul 7.4, am prezentat personalul didactic și numărul de studenți care au existat în instituțiile de învățământ superior din România în perioada 1990-2016.

Tabelul 7.4

Nivelul și ponderea personalului didactic și a studenților înmatriculați la programele de licență pe forme de proprietate în perioada 1990-2016

Anul	Personal didactic				Număr de studenți			Pondere studenți privat	Raport studenți/ personal didactic	
	Total	Public	Privat	Pondere personal didactic privat %	Total	Public	Privat		Public	Privat
1990/1991	13.927	13.927	:	:	:	:	:	:	:	:
1991/1992	17.315	17.315	:	:	:	:	:	:	:	:
1992/1993	18.123	18.123	:		235.669	235.669	:			
1993/1994	19.130	19.130	:		250.087	250.087	:			
1994/1995	20.452	20.452	:		255.162	255.162	:			
1995/1996	22.611	19.994	2.617	11,57	336.141	250.836	85.305	25,38	13	33
1996/1997	23.477	19.897	3.580	15,25	354.488	261.054	93.434	26,36	13	26
1997/1998	24.427	21.633	2.794	11,44	360.590	249.875	110.715	30,70	12	40
1998/1999	26.013	22.955	3.058	11,76	407.720	277.666	130.054	31,90	12	43
1999/2000	26.977	23.809	3.168	11,74	452.621	322.129	130.492	28,83	14	41

Anul	Personal didactic			Pondere personal didactic privat %	Număr de studenți			Pondere studenți privat	Raport studenți/ personal didactic	
	Total	Public	Privat		Total	Public	Privat		Public	Privat
2000/2001	27.959	24.686	3.273	11,71	533.152	382.478	150.674	28,26	15	46
2001/2002	28.674	25.174	3.500	12,21	582.221	435.406	146.815	25,22	17	42
2002/2003	29.619	26.029	3.590	12,12	596.297	457.259	139.038	23,32	18	39
2003/2004	30.137	26.400	3.737	12,40	620.785	476.881	143.904	23,18	18	39
2004/2005	30.857	26.790	4.067	13,18	650.335	495.034	155.301	23,88	18	38
2005/2006	31.543	26.881	4.662	14,78	716.464	513.678	202.786	28,30	19	43
2006/2007	30.583	26.464	4.119	13,47	785.506	520.263	265.243	33,77	20	64
2007/2008	31.964	27.044	4.920	15,39	907.353	526.844	380.509	41,94	19	77
2008/2009	31.973	27.089	4.884	15,28	891.098	480.239	410.859	46,11	18	84
2009/2010	31.103	26.757	4.346	13,97	775.319	452.982	322.337	41,57	17	74
2010/2011	29.746	25.618	4.128	13,88	673.001	433.063	239.938	35,65	17	58
2011/2012	28.365	24.372	3.993	14,08	539.852	399.464	140.388	26,00	16	35
2012/2013	27.555	23.805	3.750	13,61	464.592	364.916	99.676	21,45	15	27
2013/2014	28.211	24.342	3.869	13,71	433.234	353.988	79.246	18,29	15	20
2014/2015	27.772	24.467	3.305	11,90	411.229	345.336	65.893	16,02	14	20
2015/2016	26.949	23.978	2.971	11,02	410.697	351.450	59.247	14,43	15	20
2016/2017	26.618	23.776	2.842	10,68	405.638	350.149	55.489	13,68	15	20
Modificarea absolută 2016-2000		-910	-431		-127.514	-32.329	-95.185			
Modificarea relativă 2016-2000 %		-3,69	-13,17		-23,92	-8,45	-63,17			

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

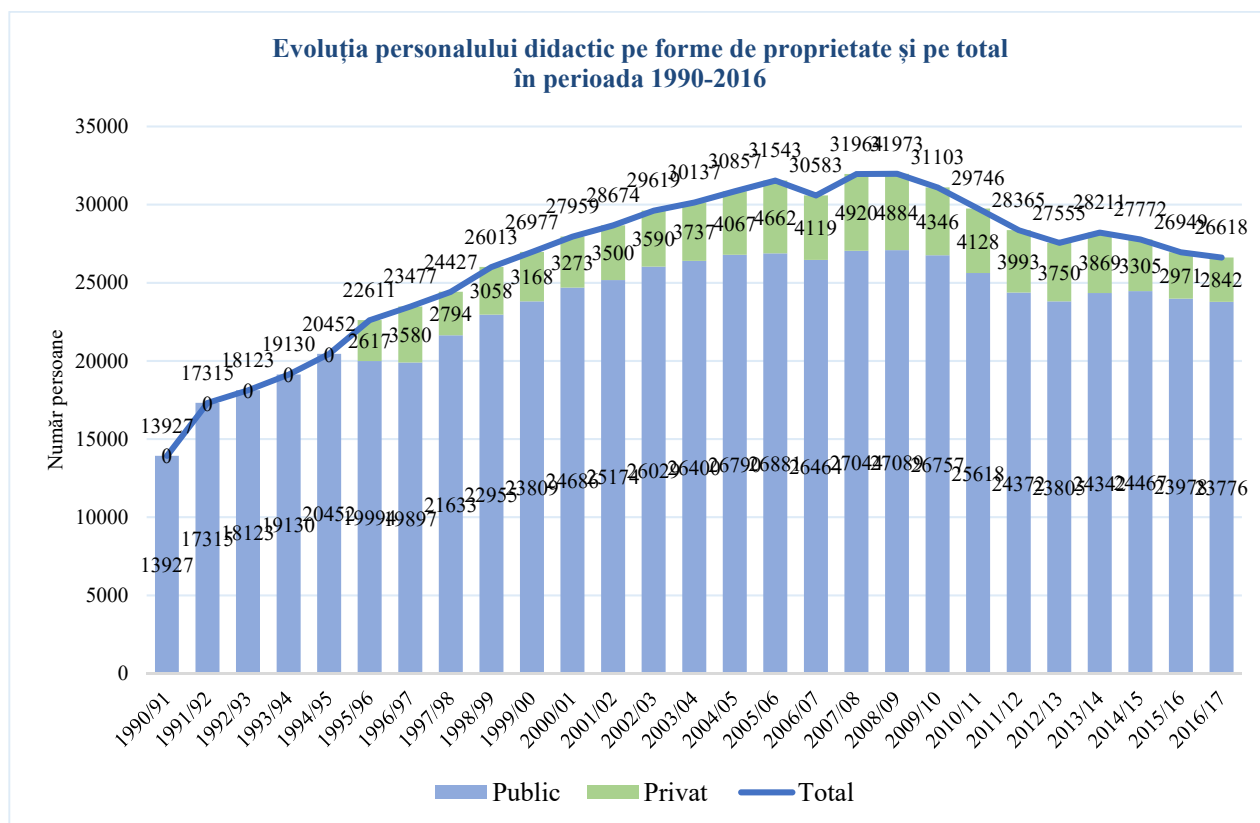


Figura 7.7. Evoluția personalului didactic pe forme de proprietate și pe total în perioada 1990-2016

Personalul didactic se menține la un nivel constant, numărul de studenți a crescut, a mai și scăzut, iar în ultimii ani s-a temperat la un anumit nivel. A crescut gradul și numărul de absolvenți care au urmat cursurile atât de stat, cât și private. Când analizăm numărul de absolvenți trebuie să avem în vedere împărțirea numărului total de studenți înscriși la numărul anilor de studii, care în majoritatea centrelor și universităților există, întrucât au acreditare pentru a organiza studii de licență și studii de masterat. Pentru a concretiza cele spuse, vom considera anul universitar 1995-1996, ca an în care avem date certe pentru toate variabilele pe care le-am introdus în acest tabel. Astfel, exista un total de 95 de universități, dintre care 59 publice și 36 private. În anul universitar 1995-1996, numărul total de personal didactic era de 22.611 cadre didactice, dintre care 19.994 în învățământul public și 2.617 în cel privat. Numărul de studenți înscriși era de 336.141, dintre care 250.836 în domeniul public și 85.305 în domeniul privat.

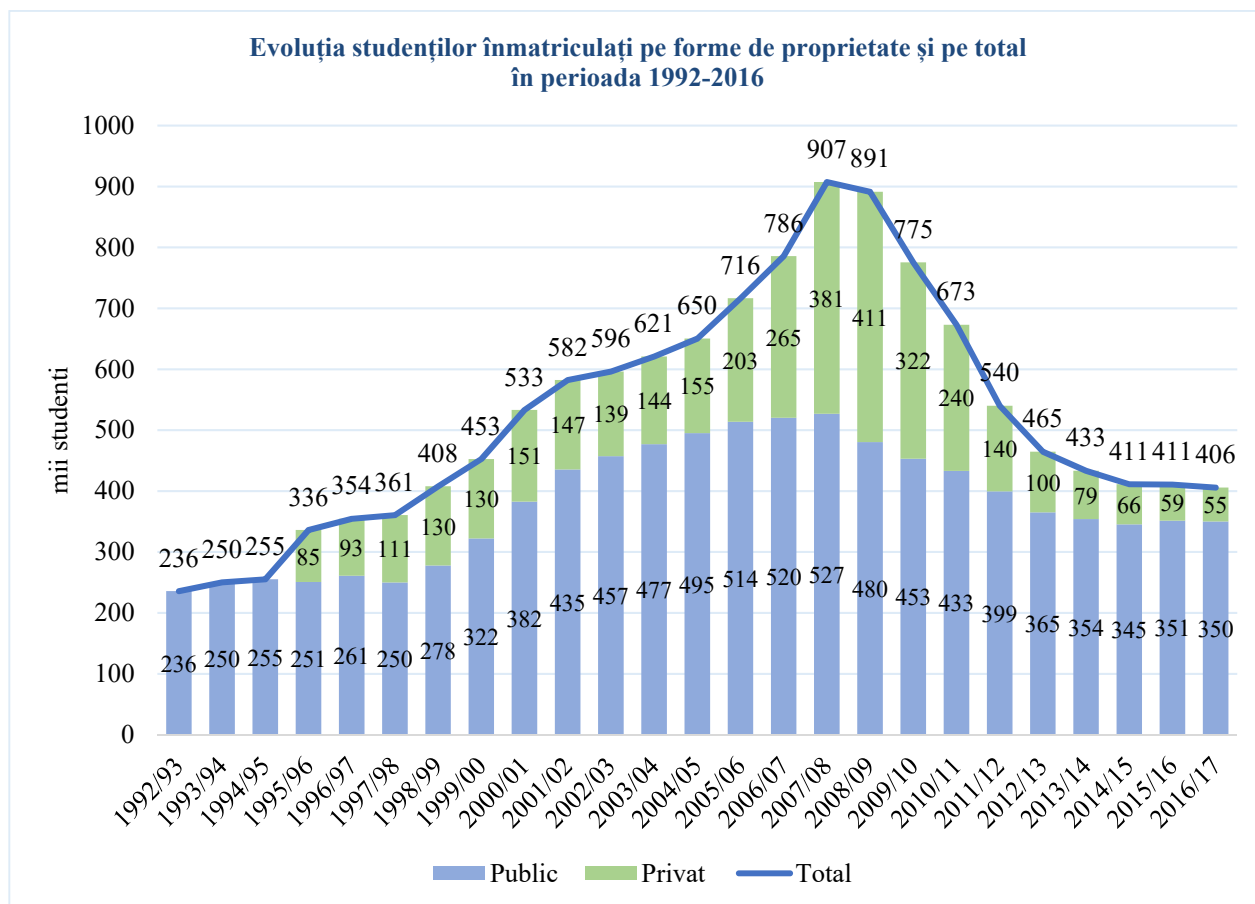


Figura 7.8. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în perioada 1992-2016

Numărul total al absolvenților era de 57.360 ceea ce reflectă aproximativ un nivel aproape de 100% al absolvenților. În timp am arătat că a crescut sau a scăzut numărul de universități, fapt care a influențat și modificarea celorlalți indicatori. Astfel în anul universitar 2015-2016, existau doar 99 de universități dintre care 56 de stat și 43 private, unde lucrau 26.949 cadre didactice, dintre care 23.978 în domeniul public și 2.971 în domeniul privat. Numărul studenților a fost de 410.697, dintre care 351.450 în domeniul public, iar în domeniul privat de doar 59.247 de studenți. Dintre aceștia, au absolvit cursurile de licență sau masterat 80.815 studenți, dintre care 66.512 în domeniul public și 14.303 în domeniul privat. Iată deci o prezentare succintă care relevă modul în care a evoluat învățământ superior până în anul 2017. Aici putem veni cu următoarea precizare, și anume că în perioada următoare se anticipează ca numărul de universități să scadă, mai ales al acelor din mediul privat, care fie se vor uni prin consorții cu alte universități pentru a da

consistență universităților ce vor funcționa, fie unele dintre ele își vor înceta activitatea sau, deși nu este de dorit, unele vor fi închise ca urmare a activității neconforme ca număr de studenți, capacitate de școlarizare, nivelul de pregătire a cadrelor didactice și acoperire a posturilor din statele de funcțiuni și multe altele. De asemenea, populația fiind în scădere, este de așteptat ca și populația școlară în întregul ei, dar mai ales în ceea ce privește numărul absolvenților de licee apți de a merge la universități, să scadă. Concomitent cu aceste scăderi se va reduce numărul de studenți, fapt ce va impune și scăderea numărului de cadre didactice și, pe cale de consecință, a numărului de absolvenți. Esențial este și faptul că, nefiind o planificare a forței de muncă, multe dintre persoanele care absolvă cursuri superioare, fie din lipsa de orientare profesională, fie din cauza ofertei scăzute pe piața muncii, nu își găsesc loc de muncă adecvat specializării în care s-au perfecționat.

Tabelul 7.5

Numărul de absolvenți de licență în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de studenți			Pondere absolvenți %	
	Total	Public	Privat	Total	Public
1990/1991	25.927	:	:	:	:
1991/1992	29.901	:	:	:	:
1992/1993	33.366	:	:	:	:
1993/1994	34.240	:	:	:	:
1994/1995	47.837	:	:	:	:
1995/1996	57.360	:	:	:	:
1996/1997	80.991	:	:	:	:
1997/1998	67.799	:	:	:	:
1998/1999	63.622	:	:	:	:
1999/2000	67.940	:	:	:	:
2000/2001	76.230	:	:	:	:
2001/2002	93.467	:	:	:	:
2002/2003	103.402	:	:	:	:
2003/2004	110.533	83.744	26.789	75,76	24,24
2004/2005	108.475	82.739	25.736	76,27	23,73
2005/2006	112.244	85.908	26.336	76,54	23,46
2006/2007	125.499	91.660	33.839	73,04	26,96
2007/2008	232.885	144.857	88.028	62,20	37,80
2008/2009	214.826	123.023	91.803	57,27	42,73
2009/2010	191.291	93.869	97.422	49,07	50,93
2010/2011	186.900	92.444	94.456	49,46	50,54
2011/2012	136.671	92.605	44.066	67,76	32,24
2012/2013	111.028	81.081	29.947	73,03	26,97
2013/2014	95.022	73.305	21.717	77,15	22,85
2014/2015	85.028	68.124	16.904	80,12	19,88
2015/2016	80.815	66.512	14.303	82,30	17,70
<i>Modificarea absolută 2016-2003</i>	-29.718	-17.232	-12.486		
<i>Modificarea relativă 2016-2003 %</i>	-26,89	-20,58	-46,61		

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

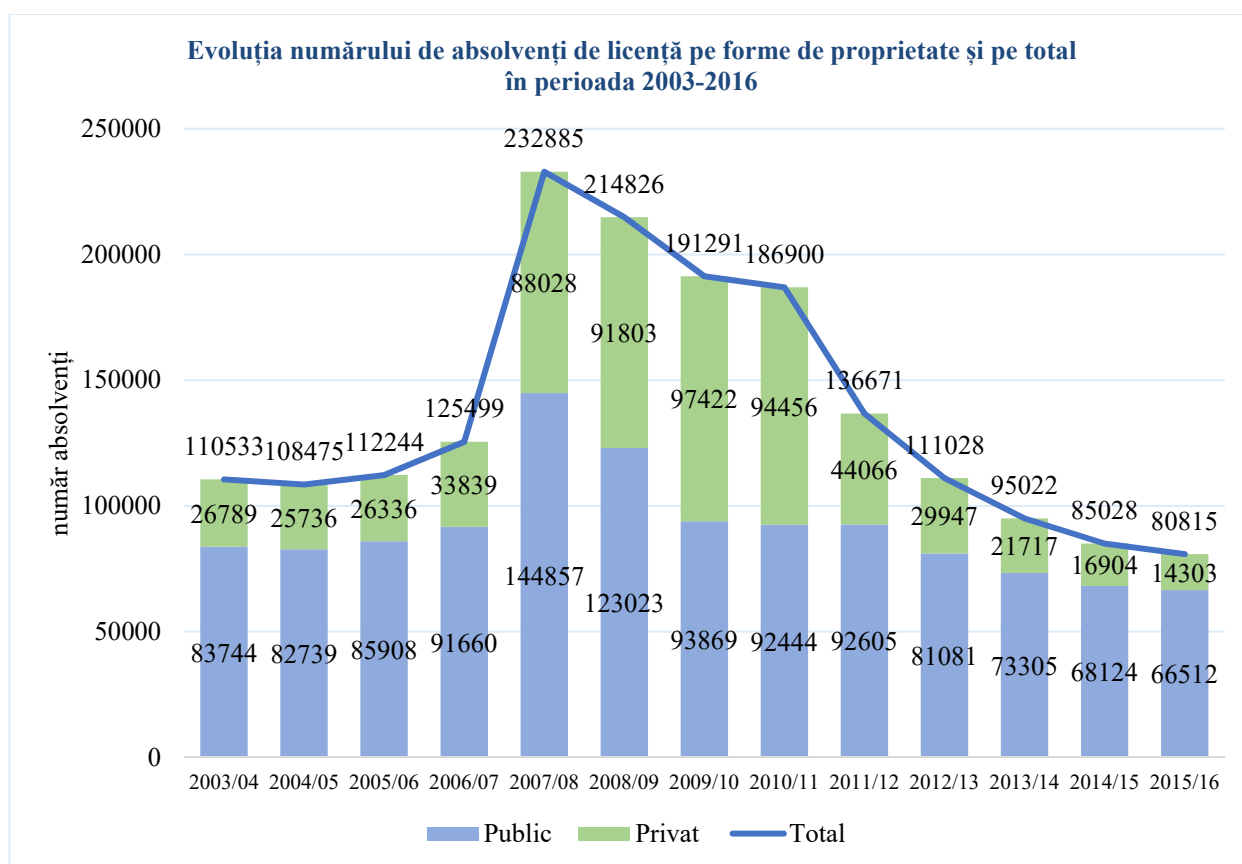


Figura 7.9. Evoluția numărului de absolvenți de licență pe forme de proprietate și pe total în 2003-2016

7.4. Învățământ superior pe regiuni de dezvoltare

În continuare, am efectuat și o prezentare a distribuției regionale. În Tabelul 7.6 se prezintă succint, pe cele opt regiuni de dezvoltare a țării, cum a evoluat numărul de instituții de învățământ superior.

Tabelul 7.6

Numărul de instituții de învățământ superior pe regiuni de dezvoltare în perioada 1990-2016								
Anul	Regiunea de dezvoltare/număr de instituții de învățământ superior							
	Nord-Vest	Centru	Nord-Est	Sud-Est	Sud-Muntenia	București-Ilfov	Sud-Vest Oltenia	Vest
1990/1991	8	5	7	4	2	15	1	6
1991/1992	10	8	7	5	3	15	2	6
1992/1993	10	10	8	5	4	15	3	7
1993/1994	10	11	8	5	4	15	3	7
1994/1995	10	11	8	5	4	15	3	7
1995/1996	13	11	12	8	6	29	4	12
1996/1997	14	11	13	9	5	34	3	13
1997/1998	14	12	14	10	4	36	3	13
1998/1999	15	13	14	10	4	37	5	13
1999/2000	17	14	16	10	4	41	6	13
2000/2001	17	14	16	10	4	44	7	14
2001/2002	19	15	16	10	4	41	7	14
2002/2003	18	14	16	10	5	41	7	14
2003/2004	16	14	16	9	5	41	7	14
2004/2005	15	15	16	8	5	37	6	15
2005/2006	16	13	14	7	4	34	5	14

Anul	Regiunea de dezvoltare/număr de instituții de învățământ superior							
	Nord-Vest	Centru	Nord-Est	Sud-Est	Sud Muntenia	București-Ilfov	Sud-Vest Oltenia	Vest
2006/2007	16	13	13	7	4	34	4	13
2007/2008	16	13	13	7	4	36	4	13
2008/2009	16	13	13	7	4	36	4	13
2009/2010	17	13	15	7	4	34	4	14
2010/2011	17	13	15	7	4	34	4	14
2011/2012	16	13	15	7	4	35	4	14
2012/2013	16	13	15	7	4	34	4	14
2013/2014	15	13	14	7	4	34	4	12
2014/2015	15	12	14	7	4	34	4	11
2015/2016	15	12	14	7	4	33	3	11
2016/2017	15	11	12	7	4	34	3	11
Pondere 2016/2017%	<i>15,5</i>	<i>11,3</i>	<i>12,4</i>	<i>7,2</i>	<i>4,1</i>	<i>35,1</i>	<i>3,1</i>	<i>11,3</i>

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: <https://statistici.insse.ro/shop/>, accesat martie 2018.

Se constată că în regiunea București-Ilfov, întotdeauna a fost numărul cel mai mare de instituții de învățământ superior. Astfel, în 1990-1991, existau 15 astfel de unități; a mai crescut între timp, astfel că, în 2016-2017, existau 34 de unități.

Cu un număr mai mic de unități sunt regiunile Sud-Vest Oltenia, care în 1990-1991 avea o singură universitate, iar în 2016-2017, trei universități, precum și regiunea Sud Muntenia, care avea, în 1990-1991, două universități, ajungând la patru în 2016-2017.

Pentru o mai bună evidențiere a evoluției și a structurii acestor instituții de învățământ superior în profil teritorial, am reprezentat grafic în Figura 7.10 structura instituțiilor de învățământ superior pe regiuni de dezvoltare, în anii 1990, 2000, 2010 și 2016, prin patru grafice de structură care evidențiază modul în care a evoluat numărul de universități în această țară.

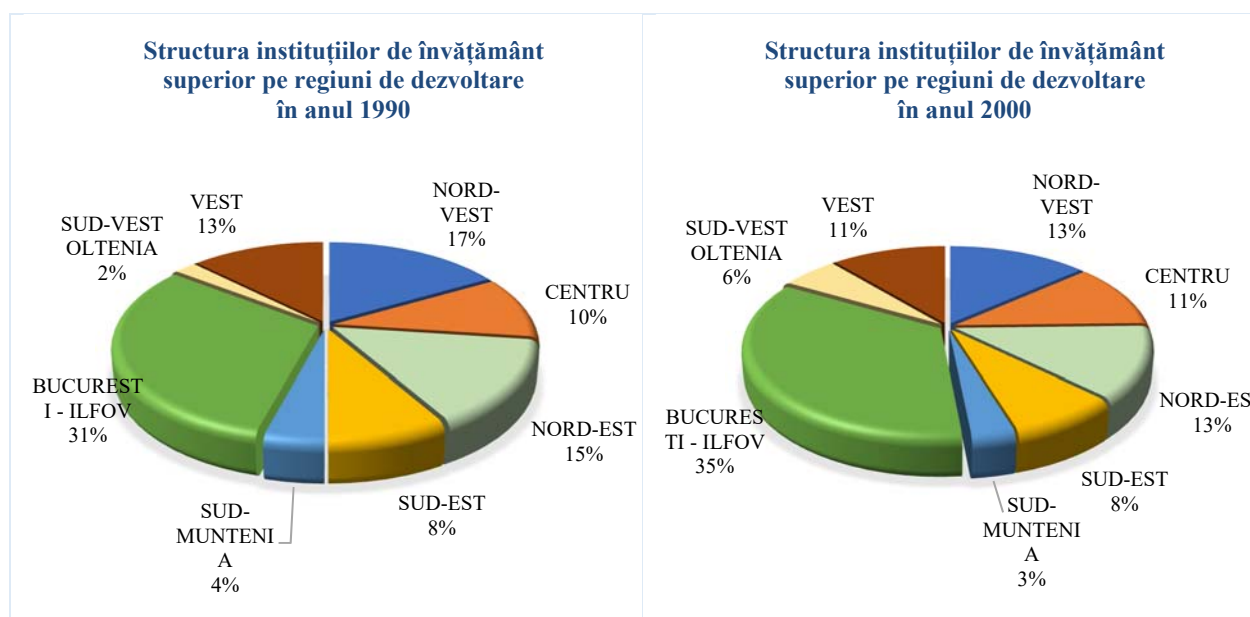


Figura 7.10. Structura instituțiilor de învățământ superior pe regiuni de dezvoltare în anii 1990 și 2000

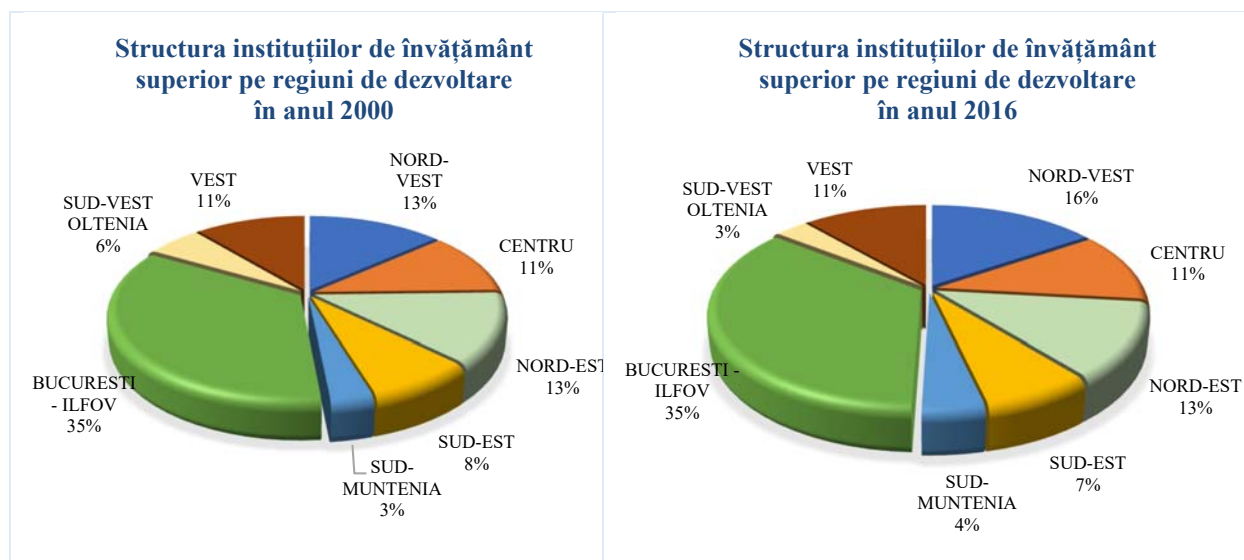


Figura 7.11. Structura instituțiilor de învățământ superior pe regiuni de dezvoltare în anii 2010 și 2016

Tabelul 7.7

Numărul de facultăți pe regiuni de dezvoltare în perioada 1990-2016

Anul	Regiunea de dezvoltare/număr de facultăți							
	Nord-Vest	Centru	Nord-Est	Sud-Est	Sud Muntenia	București-Ilfov	Sud-Vest Oltenia	Vest
1990/1991	32	18	36	11	5	53	9	22
1991/1992	43	30	44	17	10	70	13	30
1992/1993	43	30	44	17	11	70	16	30
1993/1994	44	31	42	17	11	70	16	31
1994/1995	45	31	41	17	11	70	16	31
1995/1996	69	44	56	26	27	135	22	58
1996/1997	73	52	58	31	26	158	20	67
1997/1998	75	60	61	39	18	165	23	75
1998/1999	87	64	64	41	25	168	30	77
1999/2000	104	73	78	46	29	177	37	88
2000/2001	110	78	92	50	38	193	46	89
2001/2002	120	93	90	55	40	191	47	93
2002/2003	116	100	92	57	46	191	45	95
2003/2004	111	102	92	58	49	197	53	92
2004/2005	110	100	89	60	45	191	54	93
2005/2006	123	102	92	66	51	184	58	94
2006/2007	123	101	87	65	51	184	53	91
2007/2008	97	79	72	54	36	170	42	81
2008/2009	96	74	73	53	33	168	40	80
2009/2010	97	75	75	53	37	166	42	79
2010/2011	97	78	74	54	36	171	42	77
2011/2012	96	76	75	53	36	171	36	71
2012/2013	94	73	72	53	38	157	38	71
2013/2014	96	73	70	53	39	159	35	65
2014/2015	95	73	69	52	38	159	35	62
2015/2016	91	69	65	50	38	158	34	62
2016/2017	91	66	66	50	31	160	34	62
Pondere								
2016/2017%	16,3	11,8	11,8	8,9	5,5	28,6	6,1	11,1

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: <https://statistici.insse.ro/shop/>, accesat martie 2018.

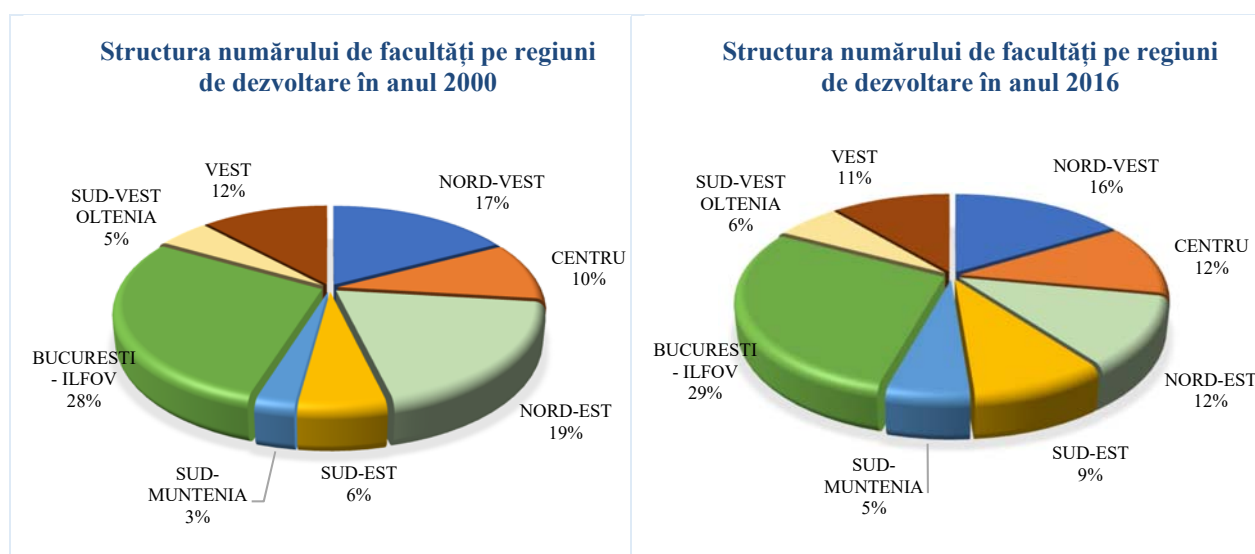


Figura 7.12. Structura numărului de facultăți pe regiuni de dezvoltare în anii 2000 și 2016

Aceeași situație, prezentată în Tabelul 7.7, am exprimat-o și în legătură cu repartizarea pe regiuni de dezvoltare a numărului de facultăți care aparțin acestora.

Baza materială proprie a învățământului universitar în anul universitar 2013-2014 a fost de 7.995 amfiteatre și săli de curs, din care instituțiile de stat dețin 5.908 amfiteatre și săli de curs, reprezentând o pondere de 73,89% în total SISR, 9.654 de laboratoare (93,32% în instituțiile de stat), 633 de ateliere (96,84% de stat), 279 terenuri de sport amenajate (84,17% în instituțiile de stat) și 15 bazine de înot (din care 13 în instituțiile de stat).

Un indicator important privind eforturile depuse de instituțiile de învățământ superior pentru a facilita accesul studenților și al cadrelor didactice la TIC îl reprezintă nivelul și evoluția numărului de calculatoare PC utilizate în procesele educaționale. Dacă în 2001 numărul calculatoarelor PC instalate în instituțiile de învățământ superior era de 19.865 de unități, la nivelul anului universitar 2013/2014 în total SISR erau 104.686 de unități, din care în instituțiile de particulare – 13.325 unități (12,73%).

Este interesant de urmărit, după ce am luat la cunoștință despre structura instituțiilor de învățământ superior pe regiuni de dezvoltare ale țării, să vedem și care au fost numărul și structura personalului didactic pe categorii, în această perioadă.

Tabelul 7.8

Numărul de cadre didactice pe regiuni de dezvoltare în perioada 1990-2016

Anul universitar	Regiunea de dezvoltare/număr cadre didactice							
	Nord-Vest	Centru	Nord-Est	Sud-Est	Sud-Muntenia	București-Ilfov	Sud-Vest Oltenia	Vest
1990/1991	1.875	987	2.302	686	327	5.200	735	1.815
1991/1992	2.298	1.337	2.654	927	398	6.798	782	2.121
1992/1993	2.444	1.630	2.761	947	491	6.462	1.037	2.351
1993/1994	2.745	1.807	2.867	1.024	505	6.573	954	2.655
1994/1995	2.934	1.588	3.189	1.057	539	7.111	1.067	2.967
1995/1996	3.191	1.736	3.412	1.454	727	7.978	1.200	2.913
1996/1997	3.198	1.842	3.662	1.315	953	8.876	1.169	2.462
1997/1998	3.565	2.290	3.697	1.272	841	8.029	1.250	3.483
1998/1999	3.903	2.083	3.906	1.449	898	8.897	1.255	3.622
1999/2000	4.235	2.279	3.931	1.408	959	9.224	1.389	3.552
2000/2001	4.329	2.441	4.120	1.567	1.055	9.392	1.411	3.644
2001/2002	4.359	2.524	4.114	1.659	1.125	9.803	1.485	3.605

Anul universitar	Regiunea de dezvoltare/număr cadre didactice							
	Nord- Vest	Centru	Nord- Est	Sud- Est	Sud Muntenia	București- Ilfov	Sud-Vest Oltenia	Vest
2002/2003	4.891	2.650	4.173	1.709	1.154	9.741	1.587	3.714
2003/2004	4.959	2.661	4.257	1.816	1.178	9.979	1.632	3.655
2004/2005	5.058	2.747	4.146	1.805	1.232	10.475	1.613	3.781
2005/2006	5.216	2.704	4.136	1.779	1.233	11.045	1.588	3.842
2006/2007	5.125	2.710	3.996	1.729	1.256	10.393	1.559	3.815
2007/2008	5.192	2.741	3.989	1.749	1.263	11.300	1.566	4.164
2008/2009	5.385	2.794	3.961	1.722	1.263	11.184	1.621	4.043
2009/2010	5.616	2.875	3.994	1.694	1.248	10.726	1.653	3.297
2010/2011	5.471	2.699	3.851	1.655	1.206	10.107	1.593	3.164
2011/2012	5.434	2.606	3.659	1.724	1.106	9.343	1.516	2.977
2012/2013	5.285	2.552	3.538	1.607	1.094	9.048	1.531	2.900
2013/2014	5.328	2.612	3.521	1.571	1.076	9.041	1.506	3.556
2014/2015	5.406	2.598	3.473	1.574	1.056	8.710	1.465	3.490
2015/2016	5.100	2.417	3.439	1.548	993	8.720	1.417	3.315
2016/2017	5.021	2.336	3.348	1.599	974	8.748	1.377	3.215
<i>Modificarea absolută 2016-2010</i>	-450	-363	-503	-56	-232	-1.359	-216	51
<i>Modificarea relativă 2016-2010 %</i>	-8,2	-13,4	-13,1	-3,4	-19,2	-13,4	-13,6	1,6

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: <https://statistici.insse.ro/shop/>, accesat martie 2018.

Am ales cele opt regiuni și ne-am gândit ca personalul didactic să fie reprezentat cu normă întreagă și parțială, apoi personalul didactic cu activitate de cercetare, specific mai ales universităților care au centre/departamente de cercetare, Academiei Române, bineînțeles.

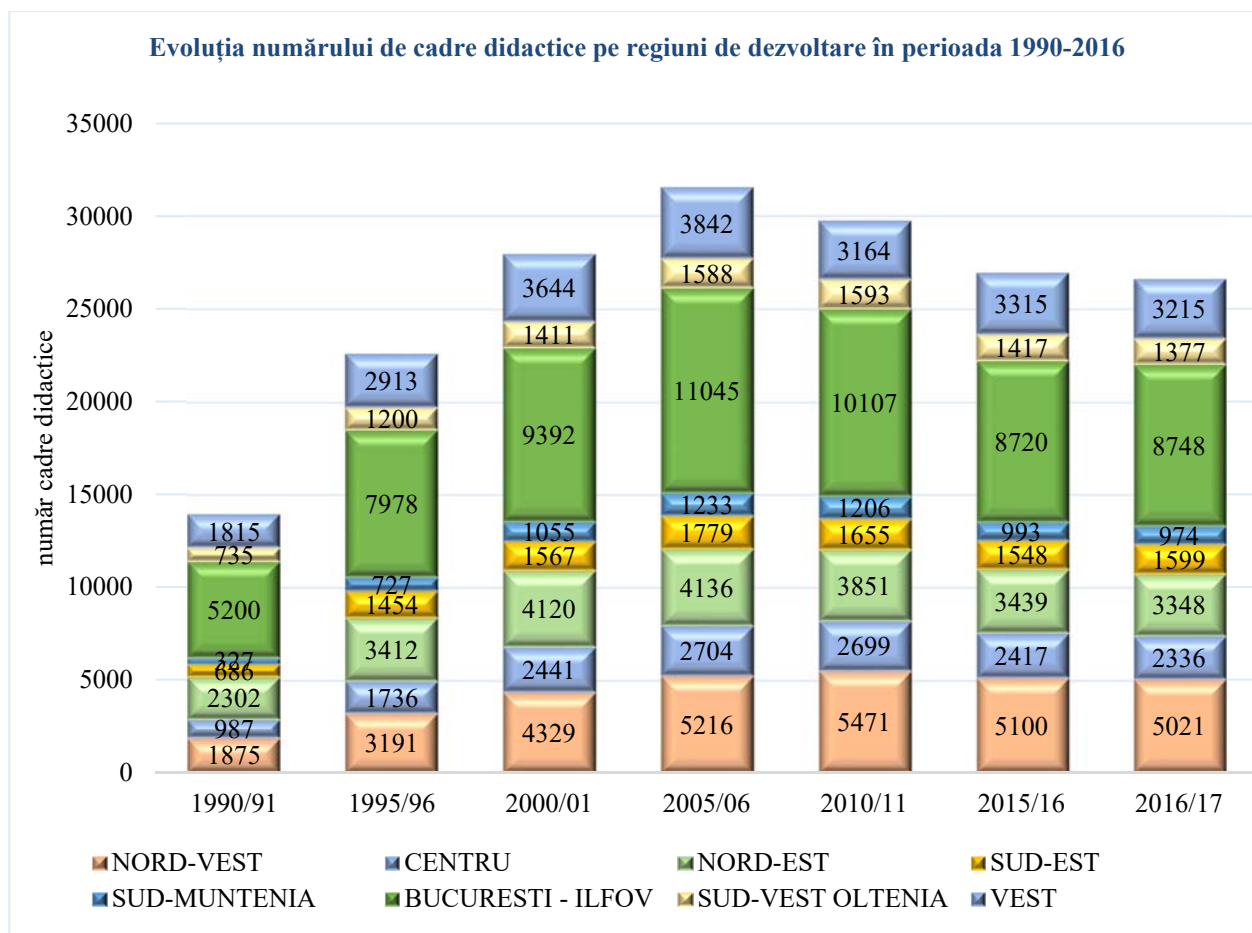


Figura 7.13. Evoluția numărului de cadre didactice pe regiuni de dezvoltare în perioada 1990-2016

Tabelul 7.9

Numărul personalului didactic și a altor categorii de personal din învățământul universitar de licență, pe forme de proprietate și regiuni de dezvoltare în anul universitar 2016-2017

Regiunea	Total	Personal didactic cu norma:		Personal didactic cu activitate de cercetare	Personal didactic auxiliar
		întreagă	parțială		
Total țară	26.618	26.053	565	18.202	9.259
Nord-Vest	4.981	4.963	18	3.726	1.591
Centru	2.324	2.324	-	1.183	769
Nord-Est	3.348	3.345	3	3.301	1.423
Sud-Est	1.577	1.557	20	1.014	752
București-Ilfov	8.819	8.304	515	3.907	2.922
Sud-Muntenia	1.008	1.002	6	759	386
Sud-Vest-Oltenia	1.355	1.355	-	1.355	404
Vest	3.206	3.203	3	2.957	1.012
Învățământ public	23.776	23.300	476	16.714	8.791
Nord-Vest	4.584	4.574	10	3.468	1.476
Centru	2.251	2.251	-	1.135	764
Nord-Est	3.164	3.161	3	3.152	1.395
Sud-Est	1.462	1.462	-	921	703
București-Ilfov	7.248	6.787	461	3.398	2731
Sud-Muntenia	949	949	-	700	376
Sud-Vest-Oltenia	1.355	1.355	-	1.355	404
Vest	2.763	2.761	2	2.585	942

Regiunea	Total	Personal didactic cu norma:		Personal didactic cu activitate de cercetare	Personal didactic auxiliar
		întreagă	parțială		
Învățământ privat	2.842	2.753	89	1.488	468
Nord-Vest	397	389	8	258	115
Centru	73	73	-	48	5
Nord-Est	184	184	-	149	28
Sud-Est	115	95	20	93	49
București-Ilfov	1.571	1.517	54	509	191
Sud Muntenia	59	53	6	59	10
Vest	443	442	1	372	70

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

De asemenea, în Tabelul 7.9 am efectuat și o structură pe regiuni, a numărului de cadre didactice din învățământul public, din totalul respectiv și din învățământul privat.

În anul universitar 2016-2017, în întreaga țară exista un total de 26.618 cadre didactice, dintre care 26.053 erau cu normă întreagă și 565 cu normă parțială. În întreaga țară își desfășurau activitatea 18.202 cercetători și mai era angrenat un număr de 9.259, personal didactic auxiliar.

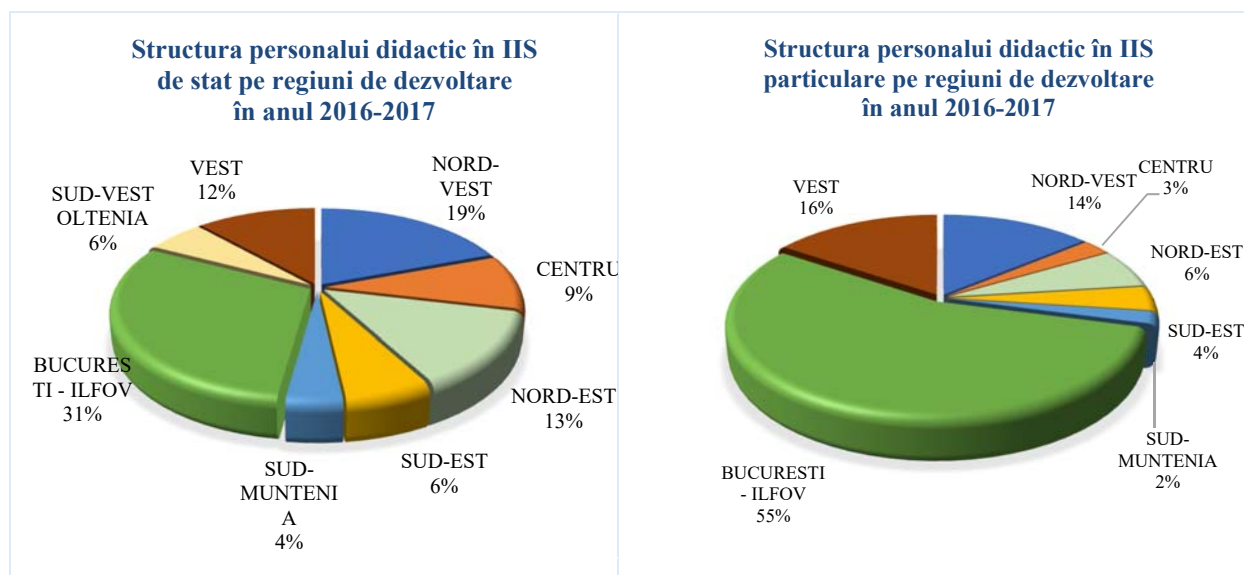


Figura 7.14. Structura personalului didactic în IIS de stat și particulare pe regiuni de dezvoltare în anii 2000 și 2016

Pe regiuni de dezvoltare, constatăm același aspect, respectiv că în regiunea București-Ilfov, la toate categoriile de personal didactic întâlnim cel mai mare număr, urmată de regiunile Nord-Vest, Nord-Est și Vest. În învățământul public existau 23.776 de cadre didactice, dintre care 23.300 cu normă întreagă și 476 cu normă parțială. Personalul de cercetare era în număr de 16.714 cercetători, iar personalul didactic auxiliar 8.791 de angajați.

În structura pe zone geografice nu există mutații sau surprize în ceea ce privește reprezentarea întregii structuri a populației în toate aceste zone.

În învățământul privat, în acel an universitar 2016-2017, existau 2.842 cadre didactice, dintre care 2.753 cu normă întreagă și 89 cu normă parțială, la care se adaugă 1.488 de cercetători și 468 angajați personal didactic auxiliar.

Tot București-Ilfov este zona care deține numărul cel mai mare la toate categoriile de angajați, respectiv 1.571 de cadre didactice, dintre care 1.517 cu normă întreagă și 54 cu normă parțială, 509 cercetători și 191 personal didactic auxiliar. București-Ilfov este urmată de regiunile Vest, Nord-Vest și Nord-Est, în această ordine.

Tabelul 7.10

**Numărul personalului didactic și alte categorii de personal în învățământul universitar
pe forme de proprietate și grupe de vârstă, 2016-2017**

Grupa de vârstă	Total țară	Învățământ public	Învățământ privat
sub 25 ani	9	9	-
25-29 ani	619	555	64
30-34 ani	2.730	2.464	266
35-39 ani	4.865	4.406	459
40-44 ani	5.105	4.480	625
45-49 ani	4.601	4.175	426
50-54 ani	2.977	2.704	273
55-59 ani	2.530	2.264	266
60-64 ani	2.592	2.308	284
65 ani și peste	590	411	179
Total	26.618	23.776	2.842

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

Tabelul 7.10 se referă la numărul personalului didactic și alte categorii de personal din învățământul universitar, pe forme de proprietate și pe grupe de vârstă. Am luat grupele de vârste de la 25 de ani, normal reprezentate de asistenți, cei care acced la poziții în învățământul superior, pe grupe 25-29 ani, 30-34 ani, 35-39 ani, 40-44 ani, 45-49 ani, 50-54 ani, 55-59 ani, 60-64 ani, 65 ani și peste, personal didactic, pe forme de proprietate.

În învățământul de stat și privat existau 590 de persoane de vârsta pensionării, dintre care 411 în învățământul de stat și 179 în învățământul privat.

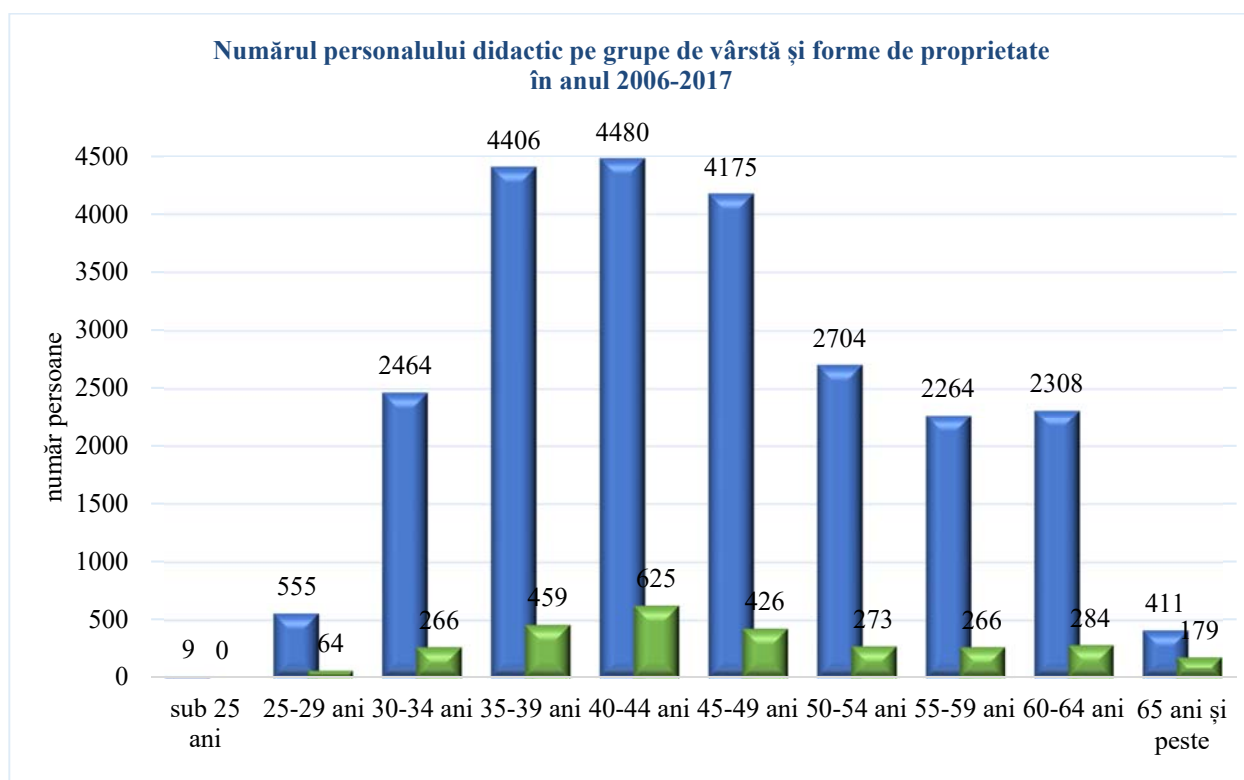


Figura 7.15. Numărul personalului didactic pe grupe de vârstă și forme de proprietate în anul 2006-2017

Tabelul 7.11

Numărul de absolvenți pe regiuni de dezvoltare în perioada 1990-2014

Anul universitar	Regiunea de dezvoltare/număr absolvenți							
	Nord- Vest	Centru	Nord- Est	Sud- Est	Sud Muntenia	București- Ilfov	Sud-Vest Oltenia	Vest
1990/1991	3.018	1.817	4.002	1.363	1.021	10.237	1.185	3.284
1991/1992	3.452	2.253	4.542	1.760	950	11.425	1.553	3.966
1992/1993	3.682	2.218	4.892	1.962	938	13.861	1.585	4.228
1993/1994	4.165	2.192	5.643	1.667	1.028	13.859	1.888	3.798
1994/1995	7.145	3.983	7.616	2.873	1.551	16.530	2.823	5.316
1995/1996	7.963	5.275	7.656	3.217	1.616	22.553	3.453	5.627
1996/1997	10.489	7.401	10.941	4.240	3.056	31.779	5.445	7.640
1997/1998	9.144	6.191	7.954	3.771	2.779	27.571	3.635	6.754
1998/1999	9.634	6.201	8.034	3.741	2.440	23.113	3.583	6.876
1999/2000	10.350	6.766	8.090	3.645	2.760	24.322	3.614	8.393
2000/2001	11.290	8.340	8.706	5.084	3.283	25.594	4.779	9.154
2001/2002	13.353	10.289	10.987	6.577	5.321	29.227	6.767	10.946
2002/2003	14.716	11.456	13.126	7.351	7.541	29.719	7.792	11.701
2003/2004	14.846	13.400	13.698	9.079	8.567	29.487	8.331	13.125
2004/2005	14.388	10.930	12.939	8.462	8.139	33.074	7.801	12.742
2005/2006	15.816	12.343	13.995	8.565	7.720	33.611	7.903	12.291
2006/2007	17.020	16.133	14.371	8.486	7.222	41.862	7.344	13.061
2007/2008	26.713	27.086	24.311	14.686	11.893	91.936	13.680	22.580
2008/2009	22.685	26.219	20.832	14.320	8.788	88.148	13.045	20.789
2009/2010	17.928	33.218	14.990	14.643	8.652	72.031	13.444	16.385
2010/2011	17.776	30.024	16.004	15.584	8.353	68.212	12.983	17.964
2011/2012	17.771	15.525	15.792	11.616	6.697	44.451	9.708	15.111
2012/2013	16.010	13.115	13.169	8.536	5.479	33.873	7.436	13.410
2013/2014	14.523	10.539	11.788	7.628	4.941	28.605	6.174	10.824
<i>Modificarea absolută 2014-2010</i>	-3.253	-19.485	-4.216	-7.956	-3.412	-39.607	-6.809	-7140
<i>Modificarea relativă 2014-2010 %</i>	-18,3	-64,9	-26,3	-51,1	-40,8	-58,1	-52,4	-39,7

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: <https://statistici.insse.ro/shop/>, accesat martie 2018.

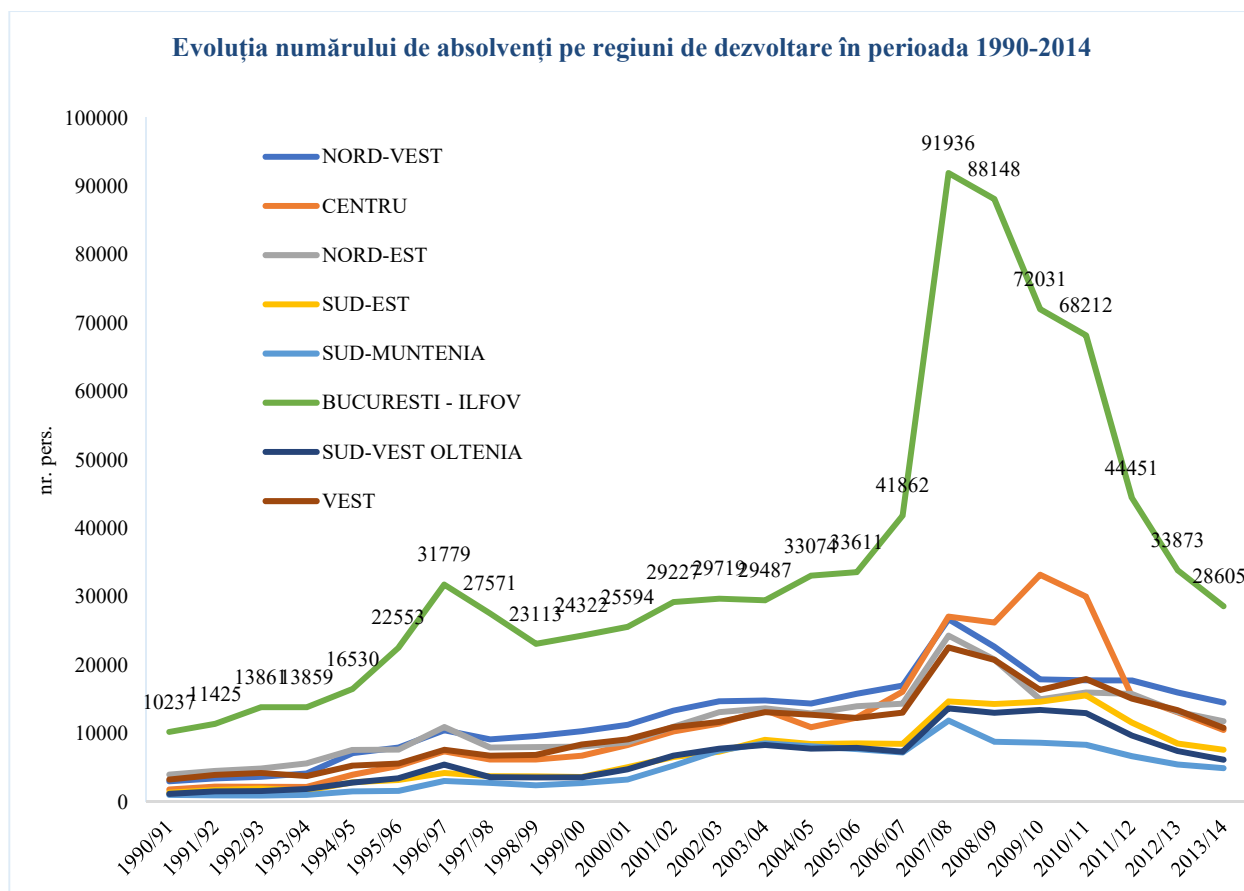
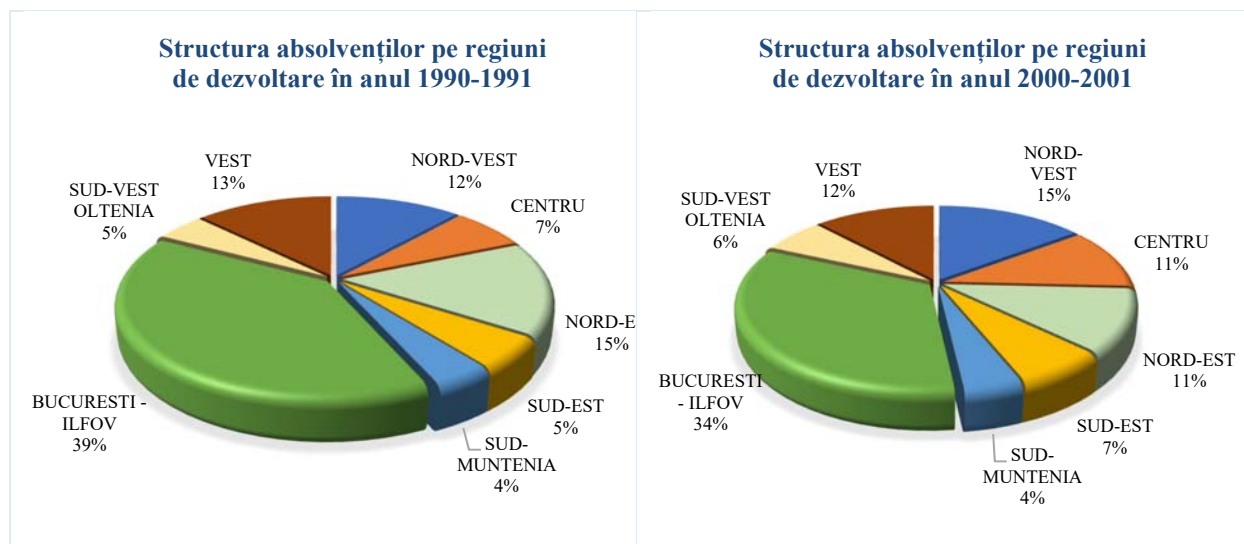


Figura 7.16. Evoluția numărului de absolvenți pe regiuni de dezvoltare în perioada 1990-2016



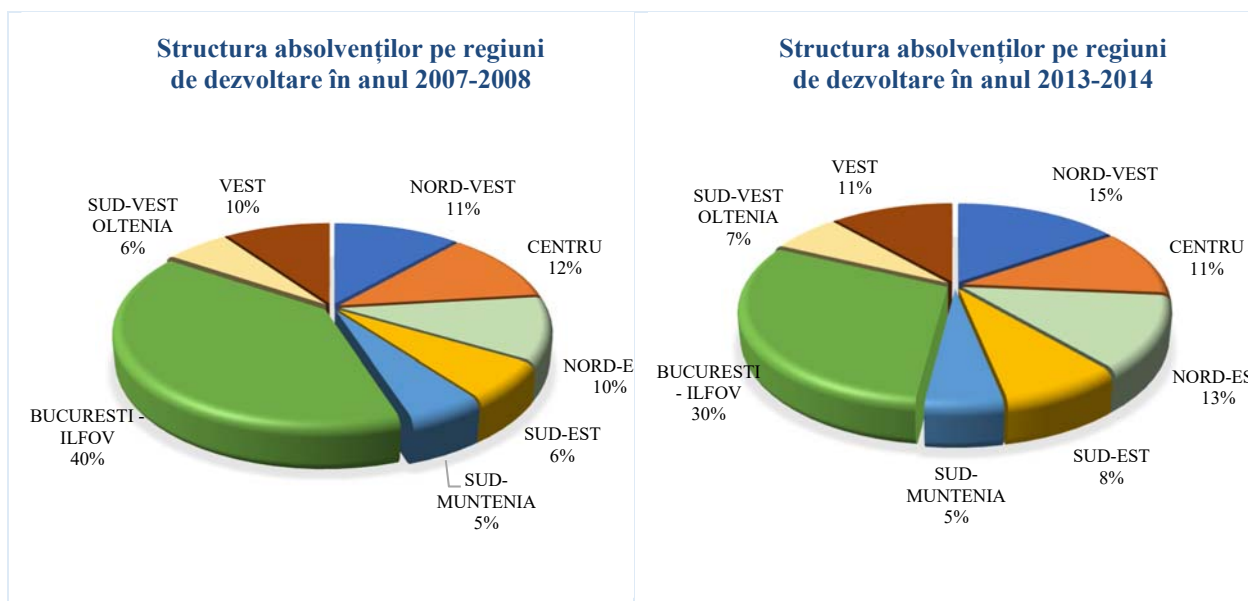


Figura 7.17. Structura absolvenților pe regiuni de dezvoltare în anii 2008 și 2016

7.5. Activitatea sistemului de învățământ superior pe județe/centre universitare

În acest subcapitol sunt prezentate instituțiile de învățământ care își desfășoară activitatea în localitățile țării. Pentru cei interesați este un bun prilej de studiu al acestei distribuții pe universități și, apoi, pe situații în care existau acestea răspândite din punct de vedere teritorial și formă de prioritate. Avem prezentate, în acest sens, instituțiile de învățământ superior de stat și instituțiile de învățământ particulare.

În continuare, în tabelul 7.12 am introdus instituțiile de învățământ românești cu programe de studii în afara țării, existând foarte clar localități din Italia și Republica Moldova în care Universitatea „Dunărea de Jos”, Universitatea din București sau Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” și-au deschis filiale. Este vorba de două filiale în Italia – Enna Italia a Universității „Dunărea de Jos” din Galați și Roma Italia, a Universității din București –, iar în Republica Moldova, filiala din Cahul a Universității „Dunărea de Jos” din Galați și filiala Bălți a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.

Tabelul 7.12

Universități românești cu programe de studii în afara țării, în anul universitar 2017-2018

Localități	Instituții de învățământ de stat
Enna, Italia	Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați
Roma, Italia	Universitatea din București
Cahul, Republica Moldova	Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați
Bălți, Republica Moldova	Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

În continuare, este prezentată situația personalului didactic pe o perioadă de cinci ani (2012-2017) pe forme de proprietate și modificările absolute.

Tabelul 7.13

Personalul didactic universitar pe județele instituțiilor de învățământ superior, în perioada 2012-2017

Județe	Instituții de învățământ superior	Anul universitar				
		2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017
Total IIS din care:		27.555	28.211	27.772	26.949	26.618
Total IIS de stat		238.05	24.342	24.467	23.978	23.776
Alba	Universitatea „1 Decembrie 1918”	161	160	154	151	156
Arad	Universitatea „Aurel Vlaicu”	215	218	213	199	193

Județe	Instituții de învățământ superior	Anul universitar				
		2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017
Argeș	Universitatea din Pitești	433	438	427	395	392
Bacău	Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău	238	207	202	191	178
Bihor	Universitatea din Oradea	1.116	1.083	1.062	936	922
Brașov	Universitatea „Transilvania” Academia Forțelor Aeriene „Henri Coandă”	817	820	813	766	768
Caraș-Severin	Universitatea „Eftimie Murgu” Reșița	113	115	117	116	77
Cluj	1. Universitatea Tehnică Cluj-Napoca 2. USAMV Cluj-Napoca 3. Universitatea „Babeș-Bolyai” 4. UMF „Iuliu Hațieganu” Cluj-Napoca 5. Acad. de Muzică „Gh. Dima” 6. Universitatea de Artă și Design	3.703	35.36	3.650	3.527	3.494
Constanța	1. Universitatea „Ovidius” Constanța 2. Universitatea Maritimă Constanța 3. Academia Navală „Mircea cel Bătrân”	853	825	864	846	838
Dâmbovița	1. Universitatea din Craiova 2. Universitatea de Medicină și Farmacie	301	299	298	293	283
Dolj	Universitatea din Craiova Universitatea de Medicină și Farmacie, Craiova	1.344	1.325	1.293	1.261	1.230
Galați	Universitatea „Dunărea de Jos”, Galați	571	564	567	564	624
Gorj	Universitatea „Constantin Brâncuși” Târgu Jiu	143	139	140	132	125
Hunedoara	Universitatea din Petroșani	256	245	224	207	152
Iași	1. Universitatea Tehnică „Gh. Asachi” 2. USAMV, Iași 3. Universitatea „Al. Ioan Cuza”, Iași 4. UMF „Gr. T. Popa” Iași 5. Universitatea de Arte „George Enescu”	2.701	2.708	2.712	2.711	2.669
Maramureș	Universitatea de Nord din Baia Mare	:	206	184	170	168
Mureș	Universitatea „Petru Maior” din Târgu Mureș Universitatea de Medicină și Farmacie din Târgu Mureș Universitatea de Arte din Târgu Mureș	608	657	687	681	646
Prahova	Universitatea „Petrol și Gaze” Ploiești	318	303	298	281	274
Sibiu	Universitatea „Lucian Blaga” Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu”	753	763	739	681	681
Suceava	Universitatea „Ștefan Cel Mare”	348	349	338	340	317
Timiș	1. Universitatea Politehnica Timișoara 2. USAMV „Regele Mihai” 3. Universitatea de Vest, Timișoara 4. UMF „Victor Babeș”, Timișoara	1.828	2.435	2.421	2.320	2.341
București	1. Universitatea „Politehnica” 2. Universitatea Tehnică de Construcții 3. Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” 4. USAMV București 5. Universitatea București 6. Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila” 7. Academia de Studii Economice 8. Universitatea Națională de Muzică 9. Universitatea Națională de Arte	6.985	6.947	7.064	7.210	7.248

Județe	Instituții de învățământ superior	Anul universitar				
		2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017
	10. UNATC „I.L. Caragiale” 11. Universitatea Națională de Educație Fizică și Sport 12. SNSPA 13. Academia Tehnică Militară 14. UNAp „Carol I” București 15. ANI „Mihai Viteazul” București 16. Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”					
Total IIS particulare		37.50	3.869	3.305	2.971	2.842
Arad	Universitatea de Vest „Vasile Goldiș”	330	403	392	363	352
Argeș	Universitatea „Constantin Brâncoveanu” din Pitești	42	36	33	24	25
Bacău	Universitatea „George Bacovia”	34	34	31	28	26
Bihor	1. Universitatea Agora 2. Universitatea „Emanuel” 3. Universitatea Creștină „Partium”	136	164	178	162	156
Brașov	Universitatea „George Barițiu”	70	58	51	20	4
Brăila	Universitatea „Constantin Brâncoveanu”	28	27	17	13	12
Cluj	1. Universitatea „Avram Iancu” 2. Universitatea „Bogdan Vodă” 3. Institutul Teologic Protestant 4. Universitatea „Sapientia”	313	322	317	290	266
Constanța	Universitatea „Andrei Șaguna”	77	82	58	60	65
Galați	Universitatea „Danubius” Galați	78	73	68	65	60
Iași	1. Universitatea „Mihail Kogălniceanu” 2. Universitatea „Petre Andrei” 3. Universitatea „Apollonia” 4. Fundația „Ștefan Lupășcu” – Institutul de Studii Europene	203	209	181	160	149
Ilfov	Institutul Teologic Adventist Cernica	17	20	20	17	16
Mureș	Universitatea „Dimitrie Cantemir”	64	59	64	48	48
Neamț	Institutul Teologic Romano-Catolic Franciscan Roman	14	14	9	9	9
Satu Mare	Fundația „Academia Comercială”	17	17	15	15	15
Sibiu	1. Universitatea „Româno-Germană” 2. Fundația Universitară „Alma Mater” – Universitatea „Alma Mater”	73	91	90	70	33
Timiș	1. Universitatea „Mihai Eminescu” 2. Universitatea „Tibiscus”, Timișoara 3. Fundația Cultură și Învățământ – Universitatea „Ioan Slavici” 4. Universitatea Europeană „Drăgan”	156	140	123	110	100
București	1. Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir” 2. Universitatea „Titu Maiorescu” 3. Universitatea „Nicolae Titulescu” 4. Universitatea Româno-Americană 5. Universitatea „Hyperion” 6. Universitatea „Spiru Haret” 7. Universitatea „Bioterra” 8. Universitatea Ecologică 9. Universitatea Științe Arte „Gh. Cristea” 10. Universitatea „Athenaeum” 11. Universitatea „Artifex”	2.046	2.074	1.626	1.493	1.484

Județe	Instituții de învățământ superior	Anul universitar				
		2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017
	13. Institutul Teologic Romano- Catolic 13. Institutul Teologic Baptist 14. Institutul Teologic Penticostal 15. Universitatea Financiară Bancară 16. Institutul de Administrare a afacerilor 17. Institutul Teologic Creștin după Evanghelie „Timotheus” 18. Fundația Lumina – Universitatea Europei Sud-Est					

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

După anul 1990, învățământul superior din România a căpătat o cu totul altă dezvoltare. Astfel, au fost reconsiderate unele universități care în perioada economiei etatizate, până în 1989, au suferit unele transformări sau au fost eliminate. Noul sistem de învățământ superior din România a trecut în conformitate cu experiența celorlalte țări europene, mai apoi ale programului Bologna și, nu în ultimul rând, cu cerințele pieței libere, la noi dimensiuni. Astfel, învățământul superior a fost și este organizat pe cursuri de zi, cursuri cu frecvență redusă sau învățământ la distanță. Această ultimă formă, învățământ superior la distanță, a urmărit să creeze filiale ale marilor universități, de stat și private, care să pătrundă și în acele localități, adică să ducă învățământul superior și în acele localități, care nu au universități. Astfel, au apărut filiale ale instituțiilor de învățământ superior în Alexandria, Beiuș, Blaj, Breaza, Buzău, Caransebeș, Călărași, Călimănești, Câmpulung-Moldovenesc, Câmpulung-Muscel sau în alte localități ca Cernica, Drobeta Turnu-Severin, Focșani, Gheorghieni, Lugoj, Marghita, Miercurea-Ciuc, Odorheiul Secuiesc, Roman, Sfântul Gheorghe, Sighetul Marmăției, Slobozia, Târgul Secuiesc sau Zalău. Din acest punct de vedere discutăm despre o largă răspândire a instituțiilor de învățământ superior. Procesul acesta a fost într-o evoluție, dar mai apoi și într-o restrângere. În ultimii cinci ani, un număr de filiale (sucursale) ale unui număr de universități din România și-au închis porțile în unele localități.

În această parte a studiului, vom prezenta situația instituțiilor de învățământ superior din România, pe județele și municipiile țării.

7.5.1. Municipiul București

Potrivit HG nr. 140 din 2017³, în municipiul București, în anul universitar 2017-2018, își desfășurau activitatea un număr de 17 universități de stat, care acopereau practic aproape toată paleta de specializări, respectiv și domeniile de studiu de universitare.

Tabelul 7.14

Instituțiile de învățământ superior în municipiul București, în anul universitar 2017-2018

Instituții de învățământ de stat	Instituții de învățământ particulare
1. Universitatea „Politehnica” din București	18. Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir” din București
2. Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică „I.L. Caragiale” din București	19. Universitatea „Artifex” din București
3. Universitatea Națională de Educație Fizică și Sport din București	20. Institutul Teologic Baptist din București
4. Școala Națională de Studii Politice și Administrative din București	21. Institutul Teologic Penticostal din București
5. Universitatea Tehnică de Construcții din București	22. Universitatea „Titu Maiorescu” din București
6. Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” din București	23. Universitatea „Nicolae Titulescu” din București
	24. Universitatea Româno-Americană din București
	25. Universitatea „Hyperion” din București
	26. Universitatea „Spiru Haret” din București

³ HG nr. 140 din 2017 – Aprobarea Nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/programelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar 2017-2018.

Instituții de învățământ de stat	Instituții de învățământ particulare
7. USAMV din București	27. Universitatea „Bioterra” din București
8. Academia Tehnică Militară din București	28. Universitatea Ecologică din București
9. Universitatea din București	29. Universitatea „Athenaeum” din București
10. Universitatea Națională de Apărare „Carol I” din București	30. Institutul Teologic Creștin După Evanghelie „Timotheus” din București
11. Academia Națională de Informații „Mihai Viteazul” din București	31. Institutul de Administrare a Afacerilor din București
12. Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza” din București	32. Fundația Lumina – Instituții de Învățământ – Universitatea Europei de Sud Est – Lumina – (proces educațional oprit)
13. Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila” din București	
14. Academia de Studii Economice din București	
15. Universitatea Națională de Muzică din București	
16. Universitatea Națională de Arte din București	
17. Academia Română – Școala Doctorală	

Pe lângă acestea există și 15 universități de învățământ privat, care au acoperit în aceeași măsură cam aceleași domenii și specializări. Numărul total de instituții de învățământ superior, personal didactic, studenți, absolvenți ai municipiului București în perioada 1990-2016, este prezentat în tabelele 7.15 și 7.16.

Tabelul 7.15

Numărul de instituții și personal didactic în municipiul București, perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de instituții			Personalul didactic			Pondere IIS de stat %	
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat	Număr instituții	Număr personal didactic
1990/1991	15	15	:	5.200	5.200	:	:	:
1991/1992	15	15	:	6.798	6.798	:	:	:
1992/1993	15	15	:	6.462	6.462	:	:	:
1993/1994	15	15	:	6.573	6.573	:	:	:
1994/1995	15	15	:	7.111	7.111	:	:	:
1995/1996	29	13	16	7.978	6.611	1.367	44,83	82,87
1996/1997	34	12	22	8.876	6.731	2.145	35,29	75,83
1997/1998	36	13	23	8.029	7.009	1.020	36,11	87,30
1998/1999	37	13	24	8.897	7.453	1.444	35,14	83,77
1999/2000	41	14	27	9.224	7.488	1.736	34,15	81,18
2000/2001	44	14	30	9.392	7.802	1.590	31,82	83,07
2001/2002	41	14	27	9.803	8.009	1.794	34,15	81,70
2002/2003	41	14	27	9.741	7.996	1.745	34,15	82,09
2003/2004	41	14	27	9.979	8.096	1.883	34,15	81,13
2004/2005	37	14	23	10.475	8.276	2.199	37,84	79,01
2005/2006	34	14	20	11.045	8.332	2.713	41,18	75,44
2006/2007	34	16	18	10.393	8.246	2.147	47,06	79,34
2007/2008	35	16	19	11.280	8.378	2.902	45,71	74,27
2008/2009	35	16	19	11.164	8.295	2.869	45,71	74,30
2009/2010	33	16	17	10.707	8.195	2.512	48,48	76,54
2010/2011	33	16	17	10.087	7.811	2.276	48,48	77,44
2011/2012	34	17	17	9.327	7.126	2.201	50,00	76,40
2012/2013	33	17	16	9.031	6.985	2.046	51,52	77,34
2013/2014	33	17	16	9.021	6.947	2.074	51,52	77,01
2014/2015	33	17	16	8.690	7.064	1.626	51,52	81,29
2015/2016	32	17	15	8.703	7.210	1.493	53,13	82,84
2016/2017	33	17	16	8.732	7.248	1.484	51,52	83,01

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: <https://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

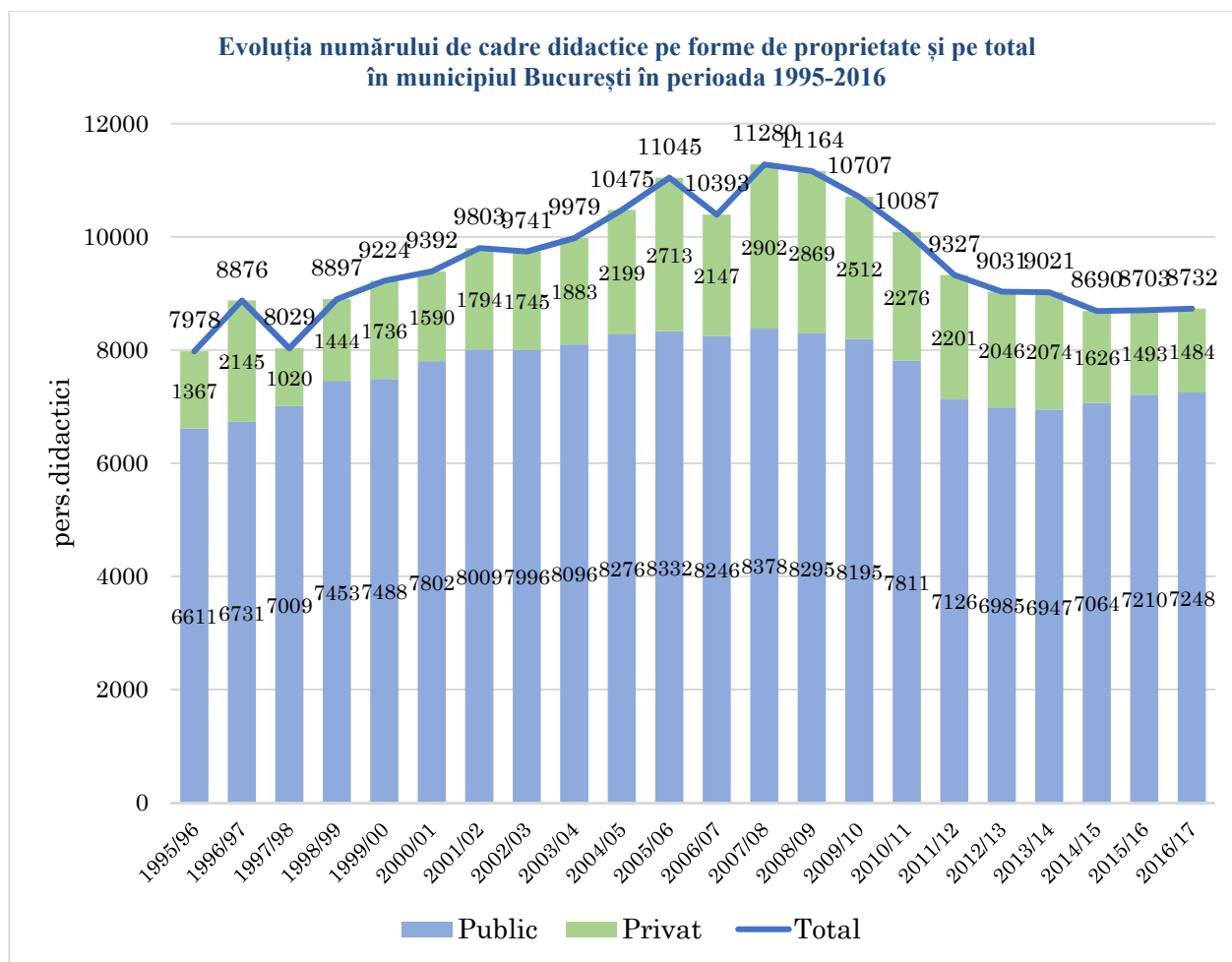


Figura 7.18. Evoluția numărului de cadre didactice pe forme de proprietate și pe total în municipiul București în perioada 1995-2016

Tabelul 7.16

Numărul de studenți și absolvenți în municipiul București în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți			Pondere IIS de stat %	
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat	Număr studenți	Număr absolvenți
1990/1991	:	:	:	10.237	:	:		
1991/1992	:	:	:	11.425	:	:		
1992/1993	89.884	89.884	:	13.861	:	:		
1993/1994	93.468	93.468	:	13.859	:	:		
1994/1995	89.283	89.283	:	16.530	:	:		
1995/1996	136.344	83.936	52.408	22.553	:	:	61,56	
1996/1997	136.904	83.769	53.135	31.779	:	:	61,19	
1997/1998	136.272	77.982	58.290	27.571	:	:	57,23	
1998/1999	147.331	80.472	66.859	23.113	:	:	54,62	
1999/2000	151.553	90.598	60.955	24.322	:	:	59,78	
2000/2001	172.876	100.371	72.505	25.594	:	:	58,06	
2001/2002	176.449	106.710	69.739	29.227	:	:	60,48	
2002/2003	178.832	111.941	66.891	29.719	:	:	62,60	
2003/2004	190.550	119.366	71.184	29.487	:	:	62,64	
2004/2005	210.139	125.717	84.422	33.074	:	:	59,83	
2005/2006	253.247	129.959	123.288	33.611	:	:	51,32	

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți			Pondere IIS de stat %	
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat	Număr studenți	Număr absolvenți
2006/2007	302.248	129.134	173.114	41.862	:	:	42,72	
2007/2008	389.517	129.749	259.768	91.866	:	:	33,31	
2008/2009	388.161	108.809	279.352	88.093	:	:	28,03	
2009/2010	285.720	99.728	185.992	71.972	:	:	34,90	
2010/2011	222.047	95.161	126.886	68.143	20.031	48.112	42,86	29,40
2011/2012	166.667	92.875	73.792	44.403	20.950	23.453	55,72	47,18
2012/2013	139.262	89.235	50.027	33.833	19.050	14.783	64,08	56,31
2013/2014	128.883	88.141	40.742	28.570	17.653	10.917	68,39	61,79
2014/2015	125.345	90.017	35.328	25.125	16.595	8.530	71,82	66,05
2015/2016	127.462	93.983	33.479	24.451	16.825	7.626	73,73	68,81
2016/2017	126.709	94.816	31.893				74,83	

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: <https://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

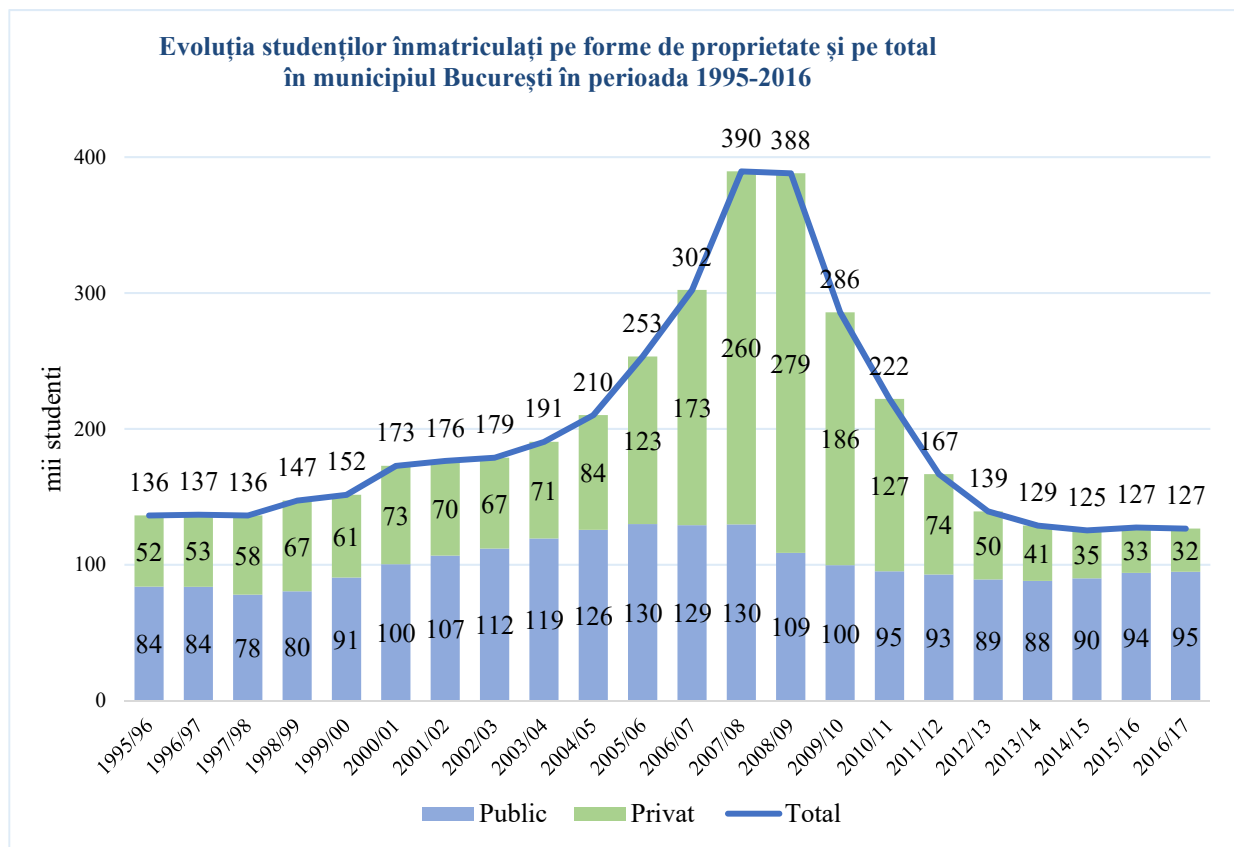


Figura 7.19. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în municipiul București în perioada 1995-2016

Rezumativ, constatăm că în anul universitar 2016-2017 existau 33 de instituții de învățământ superior dintre care 17 de stat și 16 particulare. Numărul personalului didactic era de 8.732 cadre didactice dintre care 7.248 în domeniul public și 1.484 în domeniul privat. La acestea erau înscriși 126.709 studenți dintre care 94.816 la instituțiile de stat și doar 31.893 la instituțiile particulare. Și numărul de absolvenți era aproape de structura menționată, de o cincime a celor care au absolvit.

7.5.2. Județul Alba

Potrivit HG nr. 140 din 2017 privind numărul de programe și domenii, în județul Alba își desfășurau activitatea trei instituții de învățământ superior de stat: Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia; Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca⁴ și Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca⁵.

Tabelul 7.17

Numărul de instituții și personal didactic în județul Alba în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de instituții			Personal didactic			Pondere personal didactic privat %
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat	
1990/1991	:	:	:	10	10	:	
1991/1992	1	1	:	26	26	:	
1992/1993	2	2	:	48	48	:	
1993/1994	3	3	:	66	66	:	
1994/1995	3	3	:	88	88	:	
1995/1996	3	3	:	63	59	4	6,3
1996/1997	3	3	:	151	71	80	53,0
1997/1998	3	3	:	169	84	85	50,3
1998/1999	3	3	:	122	85	37	30,3
1999/2000	3	3	:	209	155	54	25,8
2000/2001	3	3	:	200	140	60	30,0
2001/2002	3	2	1	211	161	50	23,7
2002/2003	2	1	1	211	155	56	26,5
2003/2004	2	1	1	189	148	41	21,7
2004/2005	2	1	1	193	163	30	15,5
2005/2006	2	1	1	173	162	11	6,4
2006/2007	2	1	1	168	155	13	7,7
2007/2008	2	1	1	190	163	27	14,2
2008/2009	2	1	1	184	172	12	6,5
2009/2010	2	1	1	190	177	13	6,8
2010/2011	2	1	1	190	186	4	2,1
2011/2012	2	1	1	164	159	5	3,0
2012/2013	2	1	1	167	161	6	3,6
2013/2014	2	1	1	164	160	4	2,4
2014/2015	1	1	:	154	154	:	:
2015/2016	1	1	:	151	151	:	:
2016/2017	1	1	:	156	156	:	:

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: <https://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

Tabelul 7.18

Numărul de studenți și absolvenți în județul Alba în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți			Pondere IIS de stat %	
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat	studenți	absolvenți
1990/1991	:	:	:	63	:	:	:	:
1991/1992	:	:	:	64	:	:	:	:
1992/1993	699	699	:	53	:	:	:	:
1993/1994	891	891	:	134	:	:	:	:
1994/1995	1.035	1.035	:	94	:	:	:	:
1995/1996	2.752	999	1.753	498	:	:	36,30	:
1996/1997	3.537	1.129	2.408	723	:	:	31,92	:
1997/1998	4.334	1.496	2.838	767	:	:	34,52	:
1998/1999	5.291	2.097	3.194	926	:	:	39,63	:

⁴ Facultatea de Mecanică.

⁵ Facultatea de Teologie Romano-Catolică.

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți			Pondere IIS de stat %	
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat	studenți	absolvenți
1999/2000	6.765	3.701	3.064	806	:	:	54,71	:
2000/2001	8.145	5.709	2.436	1.135	:	:	70,09	:
2001/2002	8.479	6.435	2.044	1.515	:	:	75,89	:
2002/2003	7.819	6.354	1.465	2.017	:	:	81,26	:
2003/2004	6.755	5.866	889	1.793	:	:	86,84	:
2004/2005	6.718	6.096	622	1.274	:	:	90,74	:
2005/2006	6.864	6.408	456	1.292	:	:	93,36	:
2006/2007	6.362	5.914	448	1.331	:	:	92,96	:
2007/2008	5.919	5.188	731	1.896	1.197	699	87,65	:
2008/2009	5.395	4.799	596	1.114	982	132	88,95	:
2009/2010	7.259	4.915	2.344	924	884	40	67,71	:
2010/2011	5.348	4.674	674	873	842	31	87,40	96,45
2011/2012	4.357	4.134	223	814	799	15	94,88	98,16
2012/2013	3.945	3.851	94	853	853	:	97,62	:
2013/2014	3.739	3.680	59	1.896	1.197	699	98,42	63,13
2014/2015	3.600	3.580	20	1.114	982	132	99,44	88,15
2015/2016	3.751	3.751	:	924	884	40	:	95,67
2016/2017	3.798	3.798	:	:	:	:	100,0	:

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: <https://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

Aceasta a început timid în 1990, și-a desfășurat activitatea mai intens în perioada următoare, iar în anul la care ne-am referit, numărul de cadre didactice era de 156, toate la stat, cu un număr de 3.798 studenți, toți la învățământul public și un număr de absolvenți corespunzător numărului celor care au terminat aceste studii. Reține atenția faptul că din 2014-2015, nu a mai existat în Alba-Iulia învățământ privat.

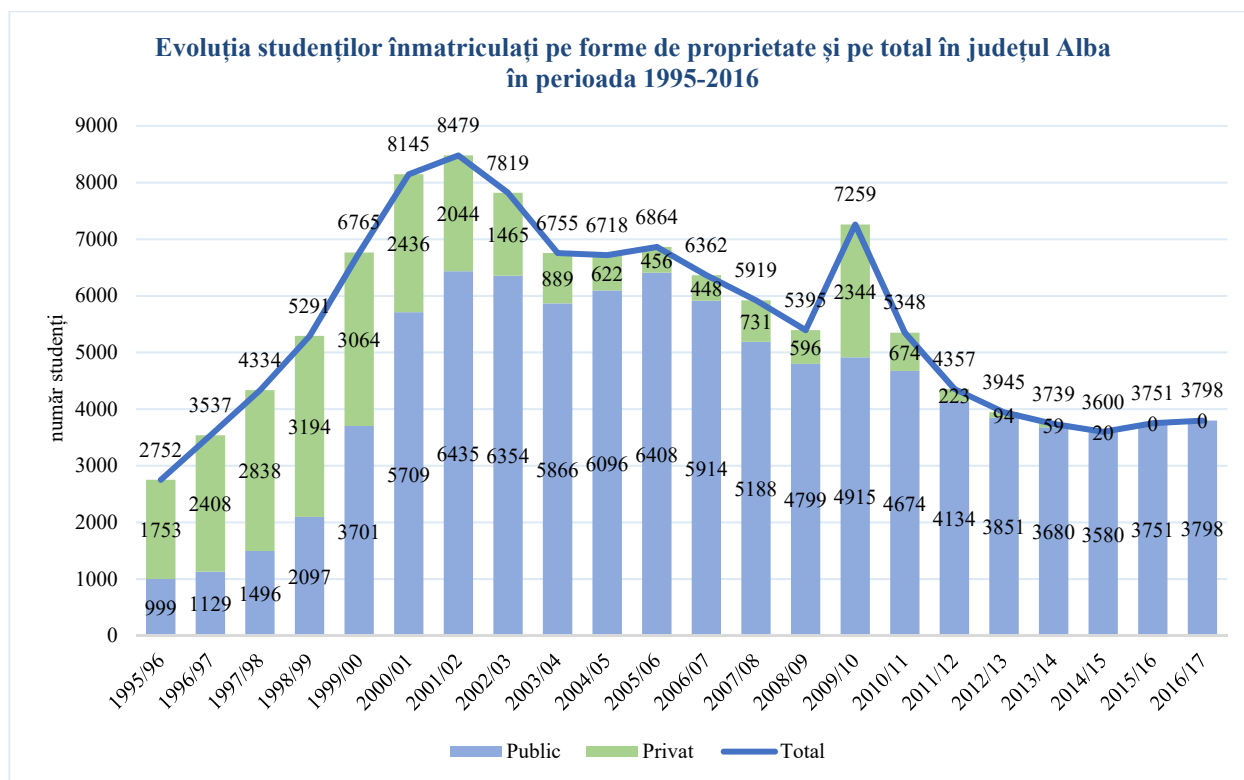


Figura 7.20. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Alba în 1995-2016

7.5.3. Județul Arad

Potrivit HG nr. 140 din 2017 privind numărul de programe și domenii, în județul Arad, în anul universitar 2017-2018, își desfășurau activitatea două universități, una de stat - Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad și una particulară - Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad.

Și în județul Arad, numărul de instituții, personal didactic, studenți și absolvenți, a urmat aceeași evoluție ca și în întreaga țară. Județul Arad a avut o instituție de învățământ superior, iar din 1995 numărul a crescut la două.

Tabelul 7.19

Numărul de instituții și personal didactic în județul Arad perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de instituții			Personal didactic		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991	1	1	:	18	18	:
1991/1992	1	1	:	41	41	:
1992/1993	1	1	:	104	104	:
1993/1994	1	1	:	63	63	:
1994/1995	1	1	:	65	65	:
1995/1996	2	1	1	375	82	293
1996/1997	2	1	1	393	96	297
1997/1998	2	1	1	383	96	287
1998/1999	2	1	1	617	129	488
1999/2000	2	1	1	481	135	346
2000/2001	2	1	1	527	143	384
2001/2002	2	1	1	507	191	316
2002/2003	2	1	1	552	253	299
2003/2004	2	1	1	519	210	309
2004/2005	2	1	1	537	228	309
2005/2006	2	1	1	565	231	334
2006/2007	2	1	1	569	231	338
2007/2008	2	1	1	723	384	339
2008/2009	2	1	1	565	244	321
2009/2010	2	1	1	565	244	321
2010/2011	2	1	1	576	238	338
2011/2012	2	1	1	527	221	306
2012/2013	2	1	1	545	215	330
2013/2014	2	1	1	621	218	403
2014/2015	2	1	1	605	213	392
2015/2016	2	1	1	562	199	363
2016/2017	2	1	1	545	193	352

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

Tabelul 7.20

Numărul de studenți și absolvenți în județul Arad perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991	:	:	:	31	:	:
1991/1992	:	:	:	:	:	:
1992/1993	665	665	:	66	:	:
1993/1994	956	956	:	:	:	:
1994/1995	1.249	1.249	:	214	:	:
1995/1996	4.635	1.237	3.398	423	:	:
1996/1997	5.112	1.482	3.630	807	:	:
1997/1998	5.693	1.512	4.181	1.089	:	:
1998/1999	6.620	1.802	4.818	929	:	:

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1999/2000	6.737	2.185	4.552	1.249	:	:
2000/2001	8.051	3.532	4.519	1.319	:	:
2001/2002	8.979	4.625	4.354	1.653	:	:
2002/2003	12.325	6.310	6.015	1.871	:	:
2003/2004	14.894	7.399	7.495	2.628	:	:
2004/2005	16.712	8.609	8.103	2.787	:	:
2005/2006	16.061	9.394	6.667	3.252	:	:
2006/2007	21.447	10.912	10.535	3.515	:	:
2007/2008	22.507	12.779	9.728	7.302	:	:
2008/2009	20.477	11.056	9.421	5.869	:	:
2009/2010	19.537	9.412	10.125	5.127	:	:
2010/2011	23.838	8.934	14.904	7.145	2.743	4.402
2011/2012	18.174	7.105	11.069	5.133	2.371	2.762
2012/2013	16.175	5.774	10.401	4.712	1.810	2.902
2013/2014	12.886	5.002	7.884	3.278	1.441	1.837
2014/2015	9.871	4.511	5.360	2.455	1.099	1.356
2015/2016	8.932	4.341	4.591	2.259	1.063	1.196
2016/2017	8.048	4.131	3.917			

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

În anul care este comparabil cu celelalte universități, la cele două universități – „Aurel Vlaicu” din Arad și Universitatea de Vest „Vasile Goldiș din Arad” – existau 545 cadre didactice care lucrau în învățământul public și privat dintre care 193 în domeniul public și 352 în domeniul privat. Numărul total de studenți școlarizați a fost de 8.048, împărțiți în mod aproximativ egal, 4.131 la instituția de învățământ public și 3.917 la învățământul privat.

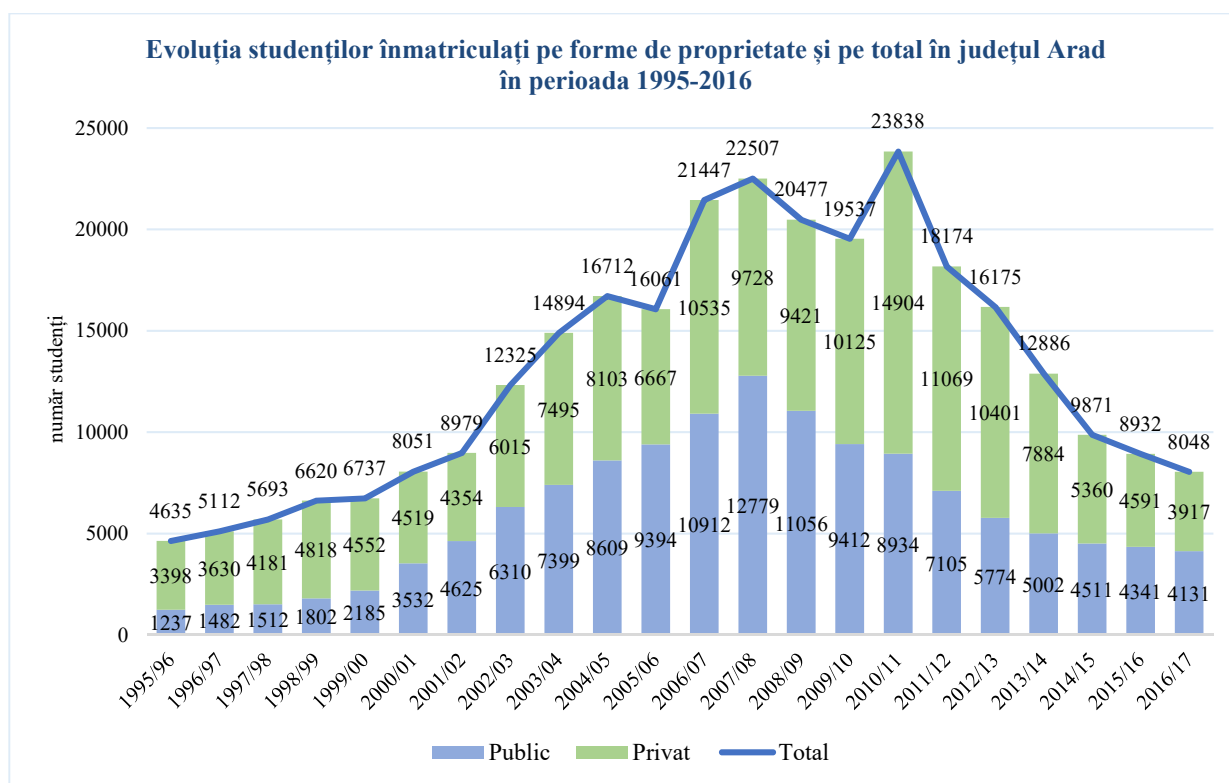


Figura 7.21. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Arad în 1995-2016

7.5.4. Județul Argeș

Potrivit HG nr. 140 din 2017 privind Aprobarea Nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/programelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar 2017-2018, în județul Argeș, în anul universitar 2017-2018, își desfășurau activitatea două universități, din care una de stat – Universitatea din Pitești și una particulară – Universitatea „Constantin Brâncoveanu” din Pitești.

Tabelul 7.21

Numărul de instituții și personal didactic în județul Argeș în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de instituții			Personal didactic		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991	1	1	:	92	92	:
1991/1992	2	2	:	154	154	:
1992/1993	2	2	:	163	163	:
1993/1994	2	2	:	191	191	:
1994/1995	2	2	:	213	213	:
1995/1996	2	2	:	271	231	40
1996/1997	2	2	:	233	181	52
1997/1998	1	1	:	240	192	48
1998/1999	1	1	:	275	224	51
1999/2000	1	1	:	295	255	40
2000/2001	1	1	:	346	305	41
2001/2002	1	1	:	423	373	50
2002/2003	1	1	:	464	393	71
2003/2004	1	1	:	482	407	75
2004/2005	2	1	1	511	450	61
2005/2006	2	1	1	532	468	64
2006/2007	2	1	1	552	485	67
2007/2008	2	1	1	570	500	70
2008/2009	2	1	1	585	522	63
2009/2010	2	1	1	555	500	55
2010/2011	2	1	1	525	468	57
2011/2012	2	1	1	485	437	48
2012/2013	2	1	1	475	433	42
2013/2014	2	1	1	474	438	36
2014/2015	2	1	1	460	427	33
2015/2016	2	1	1	419	395	24
2016/2017	2	1	1	417	392	25

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

Tabelul 7.22

Numărul de studenți și absolvenți în județul Argeș în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991	:	:	:	212	:	:
1991/1992	:	:	:	281	:	:
1992/1993	2.936	2.936	:	325	:	:
1993/1994	3.214	3.214	:	480	:	:
1994/1995	3.439	3.439	:	814	:	:
1995/1996	4.835	3.377	1.458	807	:	:
1996/1997	5.220	3.424	1.796	1.085	:	:
1997/1998	5.243	3.405	1.838	1.401	:	:
1998/1999	6.988	4.409	2.579	1.172	:	:
1999/2000	8.928	6.718	2.210	1.220	:	:

2000/2001	14.376	10.993	3.383	1.445	:	:
2001/2002	18.277	14.991	3.286	2.426	:	:
2002/2003	18.889	15.469	3.420	3.382	:	:
2003/2004	18.693	15.384	3.309	3.931	:	:
2004/2005	17.981	14.629	3.352	3.903	:	:
2005/2006	18.165	14.773	3.392	3.848	:	:
2006/2007	16.714	14.235	2.479	3.242	:	:
2007/2008	17.855	15.456	2.399	6.004	:	:
2008/2009	15.666	13.643	2.023	4.407	:	:
2009/2010	17.982	11.952	6.030	4.946	:	:
2010/2011	14.464	10.622	3.842	5.012	3.006	2.006
2011/2012	10.679	8.773	1.906	3.231	2.625	606
2012/2013	8.812	7.450	1.362	2.476	1.999	477
2013/2014	7.962	6.929	1.033	2.151	1.804	347
2014/2015	7.241	6.422	819	1.854	1.582	272
2015/2016	6.979	6.288	691	1.721	1.522	199
2016/2017	6.733	6.107	626	:	:	:

Sursa: <http://statistici.INSSE.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

În anul universitar 2016-2017, la cele două instituții de învățământ superior erau 417 cadre didactice, dintre care 392 la învățământul public și 25 la învățământul privat. Numărul studenților a fost de 6.733 dintre care 6.107 la învățământul public și 626 la învățământul privat.

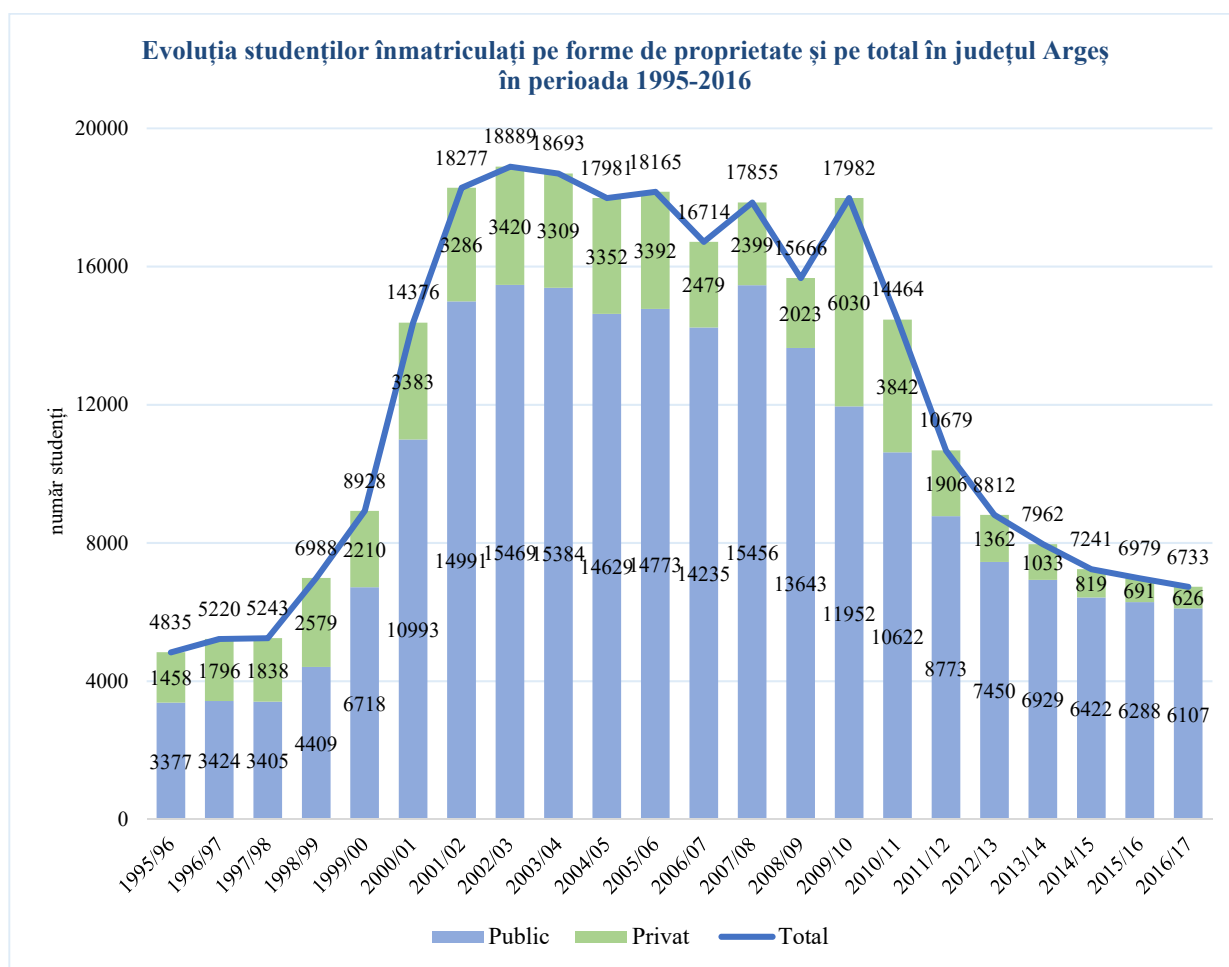


Figura 7.22. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Argeș în perioada 1995-2016

7.5.5. Județul Bacău

Potrivit HG nr. 140 din 2017 privind Aprobarea Nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/programelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar 2017-2018, în județul Bacău, în anul universitar 2017-2018, își desfășurau activitatea două universități, din care una de stat - Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău și una particulară - Universitatea „George Bacovia” din Bacău.

Și în județul Bacău, de-a lungul acestei perioade din 1990 și până în 2017 au funcționat una, iar din 1995-1996 două universități. La acestea, în anul menționat, existau 158 de profesori, cadre didactice dintre care 132 în domeniul public și 26 în cel privat. Numărul de studenți era de 2.654 în total, dintre care 2.208 la instituțiile de învățământ de stat și 356 la învățământul particular. În total, în acest an, un număr de 509 studenți au absolvit cursurile universitare. În anul 2016-2017, la aceste instituții mai existau 204 cadre didactice dintre care 178 la instituțiile de învățământ superior de stat și 26 în cel privat. Numărul de studenți înscriși a fost de 4.085 în total, dintre care 3.723 la învățământul de stat și 362 la învățământul privat. Datele sunt cuprinse în Tabelele 7.23 și 7.24.

Tabelul 7.23

Numărul de instituții și personal didactic în județul Bacău perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de instituții			Personal didactic		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991	1	1	:	67	67	:
1991/1992	1	1	:	137	137	:
1992/1993	1	1	:	87	87	:
1993/1994	1	1	:	124	124	:
1994/1995	1	1	:	125	125	:
1995/1996	2	1	1	158	132	26
1996/1997	2	1	1	158	141	17
1997/1998	2	1	1	155	140	15
1998/1999	2	1	1	198	170	28
1999/2000	2	1	1	228	174	54
2000/2001	2	1	1	214	189	25
2001/2002	2	1	1	234	206	28
2002/2003	2	1	1	253	227	26
2003/2004	2	1	1	281	247	34
2004/2005	2	1	1	284	243	41
2005/2006	2	1	1	270	231	39
2006/2007	2	1	1	278	235	43
2007/2008	2	1	1	317	273	44
2008/2009	2	1	1	304	262	42
2009/2010	2	1	1	297	255	42
2010/2011	2	1	1	287	247	40
2011/2012	2	1	1	285	242	43
2012/2013	2	1	1	272	238	34
2013/2014	2	1	1	241	207	34
2014/2015	2	1	1	233	202	31
2015/2016	2	1	1	219	191	28
2016/2017	2	1	1	204	178	26

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

Tabelul 7.24

Numărul de studenți și absolvenți în județul Bacău în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991				128		
1991/1992				145		
1992/1993	1324	1324	:	195		
1993/1994	1835	1835	:	79		
1994/1995	2069	2069	:	409		
1995/1996	2564	2208	356	509		
1996/1997	2963	2382	581	882		
1997/1998	2826	2174	652	562		
1998/1999	3773	2575	1198	613		
1999/2000	4478	3256	1222	653		
2000/2001	6595	4562	2033	730		
2001/2002	6999	5225	1774	1015		
2002/2003	6921	5160	1761	1193		
2003/2004	7362	5154	2208	1486		
2004/2005	7576	5228	2348	1255		
2005/2006	7872	5490	2382	1417		
2006/2007	8235	5700	2535	1481		
2007/2008	8464	5713	2751	2581		
2008/2009	7512	5212	2300	2327		
2009/2010	7468	5475	1993	1652		
2010/2011	6792	5319	1473	1711	1199	512
2011/2012	5889	4836	1053	1779	1380	399
2012/2013	4989	4192	797	1362	1108	254
2013/2014	4582	3956	626	1204	1019	185
2014/2015	4345	3858	487	1031	895	136
2015/2016	4229	3810	419	1022	916	106
2016/2017	4085	3723	362			

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

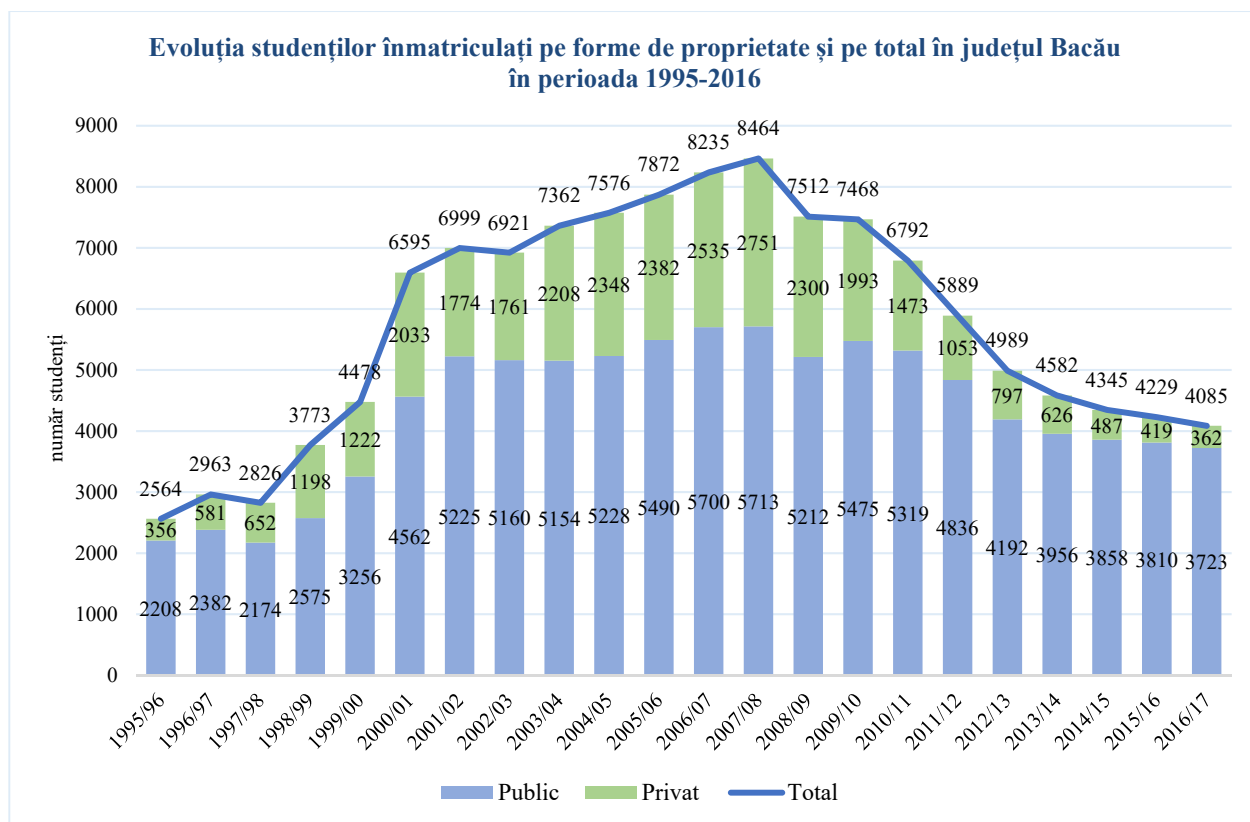


Figura 7.23. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Bacău în 1995-2016

7.5.6. Județul Bihor

Potrivit HG nr. 140 din 2017 privind Aprobarea Nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/ programelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar 2017-2018, în județul Bihor, în anul universitar 2017-2018, își desfășurau activitatea șase universități, din care două de stat- Universitatea din Oradea; Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca ⁶ și patru particulare: Universitatea Agora din Municipiul Oradea; Universitatea „Emanuel” din Oradea, Universitatea Creștină „Partium” din Oradea, Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad – localitatea Marghita.

Tabelul 7.25

Numărul de instituții și personal didactic în județul Bihor în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de instituții			Personal didactic		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991	1	1	:	76	76	:
1991/1992	1	1	:	92	92	:
1992/1993	1	1	:	77	77	:
1993/1994	1	1	:	219	219	:
1994/1995	1	1	:	293	293	:
1995/1996	2	1	1	433	305	128
1996/1997	2	1	1	354	324	30
1997/1998	2	1	1	601	529	72
1998/1999	3	1	2	725	637	88
1999/2000	4	1	3	803	772	31

⁶ Facultatea de Teologie Greco-Catolică.

Anul universitar	Număr de instituții			Personal didactic		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
2000/2001	4	1	3	823	772	51
2001/2002	4	1	3	846	772	74
2002/2003	5	1	4	1.287	1.199	88
2003/2004	5	1	4	1.301	1.199	102
2004/2005	4	1	3	1.362	1.265	97
2005/2006	4	1	3	1.487	1.379	108
2006/2007	4	1	3	1.461	1.354	107
2007/2008	4	1	3	1.418	1.309	109
2008/2009	4	1	3	1.421	1.305	116
2009/2010	4	1	3	1.446	1.322	124
2010/2011	4	1	3	1.382	1.257	125
2011/2012	4	1	3	1.409	1.268	141
2012/2013	4	1	3	1.252	1.116	136
2013/2014	4	1	3	1.247	1.083	164
2014/2015	4	1	3	1.240	1.062	178
2015/2016	4	1	3	1.098	936	162
2016/2017	4	1	3	1.078	922	156

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

Tabelul 7.26

Numărul de studenți și absolvenți în județul Bihor în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991	:	:	:	147	:	:
1991/1992	:	:	:	166	:	:
1992/1993	2.559	2.559	:	179	:	:
1993/1994	4.632	4.632	:	128	:	:
1994/1995	6.152	6.152	:	701	:	:
1995/1996	9.341	8.358	983	1.225	:	:
1996/1997	12.215	11.602	613	1.953	:	:
1997/1998	11.268	10.629	639	1.852	:	:
1998/1999	12.570	11.712	858	2.290	:	:
1999/2000	15.390	14.361	1.029	2.514	:	:
2000/2001	17.557	16.267	1.290	2.627	:	:
2001/2002	19.090	17.626	1.464	2.817	:	:
2002/2003	20.267	18.493	1.774	3.732	:	:
2003/2004	21.197	18.697	2.500	4.058	:	:
2004/2005	22.304	19.824	2.480	3.929	:	:
2005/2006	23.261	20.601	2.660	4.152	:	:
2006/2007	23.230	20.537	2.693	4.065	:	:
2007/2008	22.075	19.387	2.688	5.603	:	:
2008/2009	21.013	18.754	2.259	5.635	:	:
2009/2010	19.182	16.903	2.279	3.797	:	:
2010/2011	17.497	15.574	1.923	4.017	3.449	568
2011/2012	15.790	13.827	1.963	3.787	3.351	436
2012/2013	14.795	12.808	1.987	3.509	3.039	470
2013/2014	13.710	11.885	1.825	3.085	2.696	389
2014/2015	13.010	11.215	1.795	2.788	2.375	413
2015/2016	12.947	11.250	1.697	2.630	2.290	340
2016/2017	12.454	10.864	1.590			

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

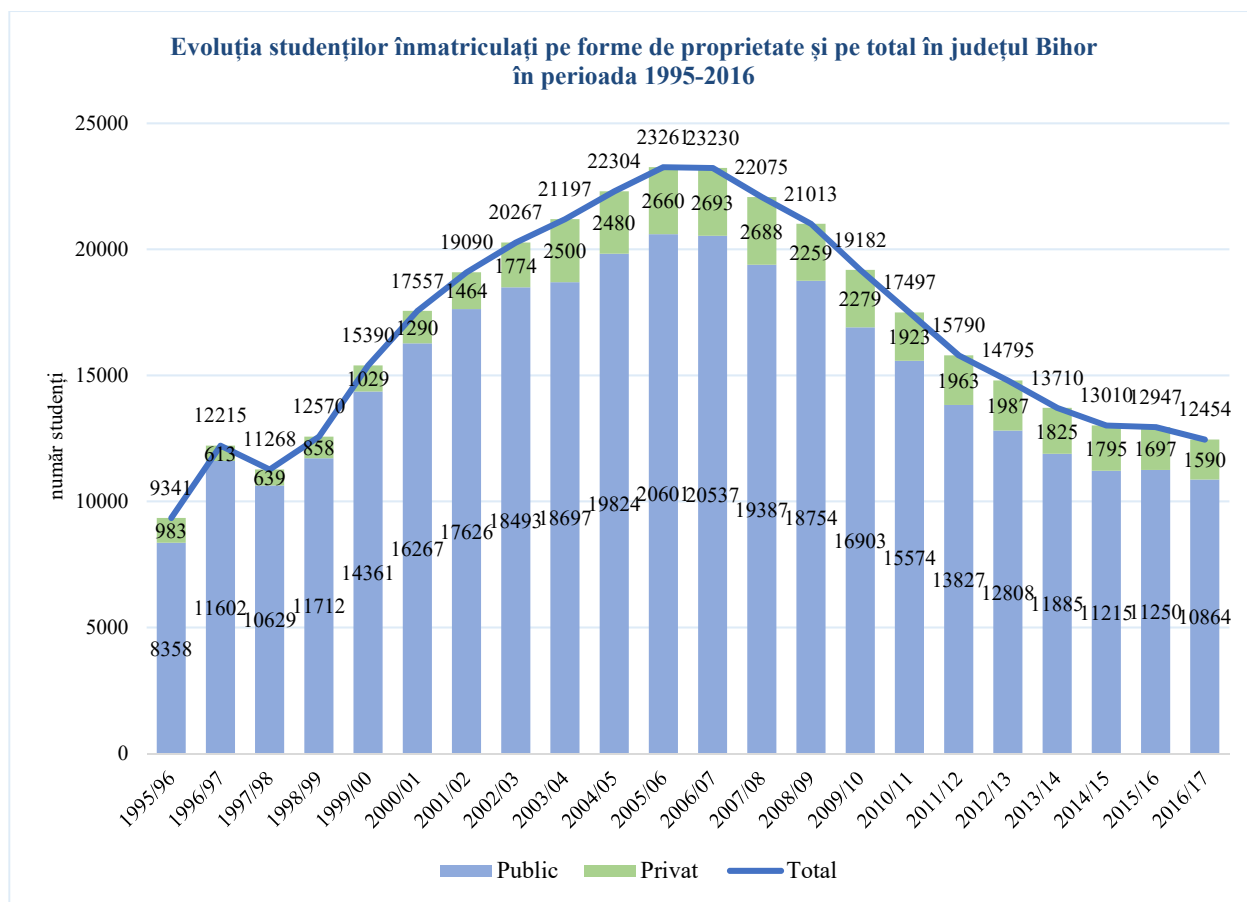


Figura 7.24. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Bihor în 1995-2016

La toate aceste universități, dintre care una este de stat și trei sunt private, în anul universitar 2016-2017 existau 1078 de cadre didactice, dintre care 922 de cadre didactice la singura instituție de învățământ de stat și 156 la învățământul privat.

7.5.7. Județul Brașov

Potrivit HG nr. 140 din 2017 privind Aprobarea Nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/programelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar 2017-2018, în județul Brașov, în anul universitar 2017-2018, își desfășurau activitatea cinci universități, din care două de stat: Universitatea „Transilvania” din Brașov, Academia Forțelor Aeriene „Henri Coandă” din Brașov și trei particulare: Universitatea „Spiru Haret” din București, Universitatea „Gheorghe Barițiu” din Brașov⁷ și Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir” din București⁸.

Potrivit datelor statistice din tabelul de mai jos, în județul Brașov, și-au desfășurat activitatea un număr de una până la șase universități, cel mai mare număr înregistrându-se în anul 2004-2005 când existau patru universități private. În prezent, mai există doar două universități, ambele de stat.

⁷ Activitatea până în anul 2016-2017.

⁸ Activitatea până în anul 2016-2017.

Tabelul 7.27

Numărul de instituții și personal didactic în județul Brașov în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de instituții			Personal didactic		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991	1	1	:	492	492	:
1991/1992	2	2	:	581	581	:
1992/1993	2	2	:	673	673	:
1993/1994	2	2	:	680	680	:
1994/1995	2	2	:	536	536	:
1995/1996	2	2	:	703	703	:
1996/1997	2	2	:	668	608	60
1997/1998	3	2	1	1.094	793	301
1998/1999	3	2	1	876	847	29
1999/2000	4	2	2	891	888	3
2000/2001	4	2	2	936	920	16
2001/2002	5	2	3	1.038	945	93
2002/2003	5	2	3	1.065	972	93
2003/2004	5	2	3	1.072	1.007	65
2004/2005	6	2	4	1.107	999	108
2005/2006	3	2	1	1.091	971	120
2006/2007	3	2	1	1.100	965	135
2007/2008	3	2	1	1.091	944	147
2008/2009	3	2	1	1.072	939	133
2009/2010	3	2	1	1.018	935	83
2010/2011	3	2	1	926	852	74
2011/2012	3	2	1	919	829	90
2012/2013	3	2	1	887	817	70
2013/2014	3	2	1	878	820	58
2014/2015	3	2	1	864	813	51
2015/2016	3	2	1	786	766	20
2016/2017	2	2	:	772	768	4

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

Tabelul 7.28

Numărul de studenți și absolvenți în județul Brașov în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991	:	:	:	1.288	:	:
1991/1992	:	:	:	1.300	:	:
1992/1993	9.586	9.586	:	1.379	:	:
1993/1994	9.897	9.897	:	1.184	:	:
1994/1995	10.060	10.060	:	2.104	:	:
1995/1996	10.561	10.561	:	2.085	:	:
1996/1997	11.430	10.389	1.041	3.066	:	:
1997/1998	14.701	9.885	4.816	2.538	:	:
1998/1999	16.732	11.192	5.540	2.369	:	:
1999/2000	20.573	12.201	8.372	2.928	:	:
2000/2001	21.375	12.977	8.398	3.681	:	:
2001/2002	22.700	15.067	7.633	4.129	:	:
2002/2003	23.229	16.191	7.038	3.978	:	:
2003/2004	23.984	16.733	7.251	4.435	:	:
2004/2005	26.372	17.298	9.074	4.131	:	:
2005/2006	32.109	17.830	14.279	4.090	:	:
2006/2007	37.538	19.022	18.516	4.715	:	:
2007/2008	49.869	19.923	29.946	12.433	:	:
2008/2009	60.519	19.863	40.656	15.687	:	:

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
2009/2010	58.976	19.035	39.941	22.796	:	:
2010/2011	45.992	18.874	27.118	19.267	3.560	15.707
2011/2012	26.267	17.340	8.927	7.129	3.836	3.293
2012/2013	20.782	16.179	4.603	5.916	3.577	2.339
2013/2014	18.123	15.530	2.593	4.037	3.207	830
2014/2015	16.909	15.114	1.795	3.433	2.874	559
2015/2016	16.841	15.486	1.355	3.206	2.776	430
2016/2017	16.663	15.541	1.122	:	:	:

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

Astfel, dintre cele 772 de cadre didactice 768 lucrau în învățământul de stat și doar patru în învățământul privat. Aceeași situație o întâlnim și la studenți; din 16.663, 15.541 frecventau cursurile universităților de stat și doar 1.122 sunt în lichidare la universitatea privată care a mai funcționat până în 2015-2016.

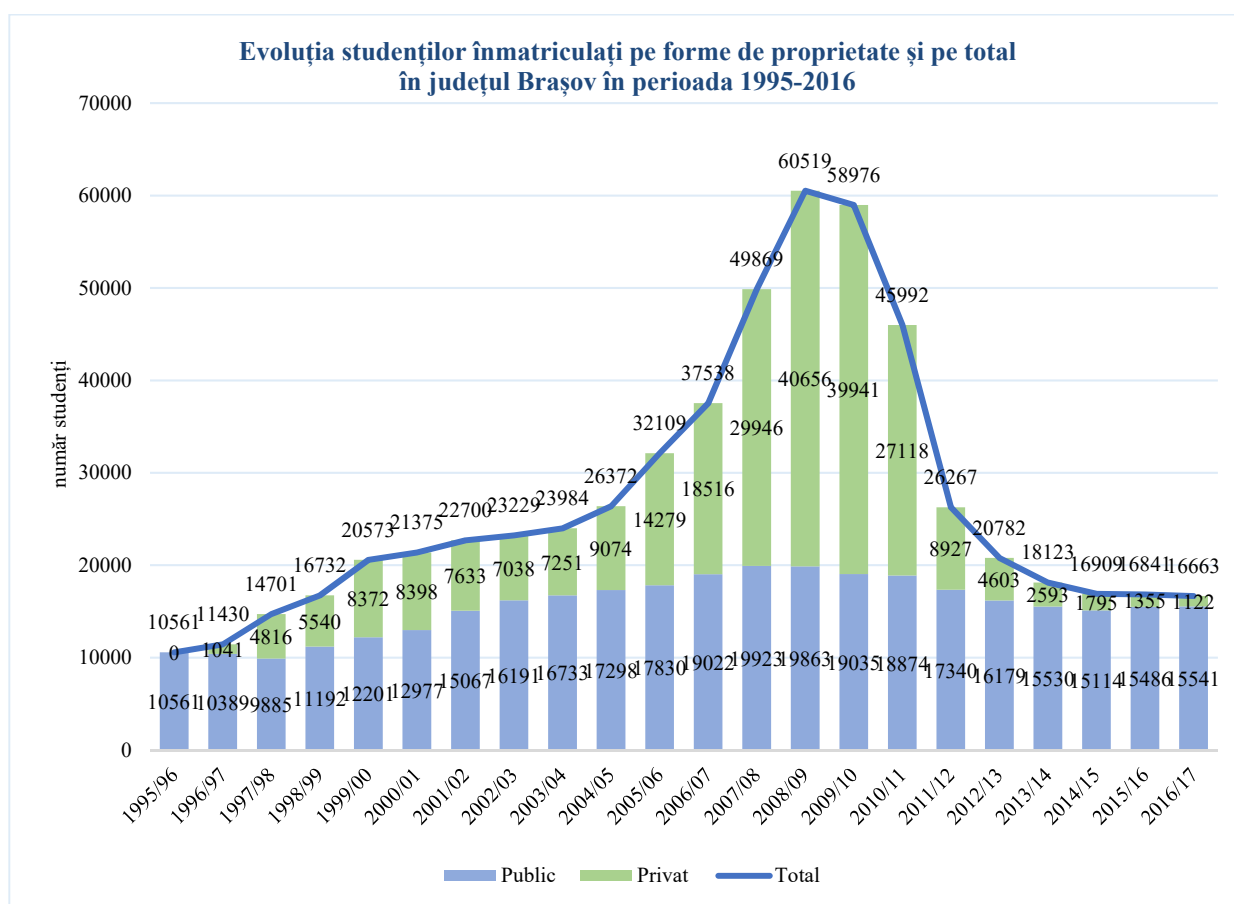


Figura 7.25. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Brașov în 1995-2016

7.5.8. Județul Caraș-Severin

În anul universitar 2017-2018, în județul Caraș-Severin, în localitățile Caransebeș și Reșița își desfășura activitatea Universitatea „Eftimie Murgu” din Reșița.

Acesta se află în aceeași situație cu județul Bacău, în sensul că există și în prezent o universitate de stat la care lucrează 77 de cadre didactice care pregătesc 883 de studenți.

Tabelul 7.29

Numărul de instituții și personal didactic în județul Caraș-Severin în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de instituții			Personal didactic		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991	:	:	:	82	82	:
1991/1992	:	:	:	61	61	:
1992/1993	1	1	:	87	87	:
1993/1994	1	1	:	92	92	:
1994/1995	1	1	:	46	46	:
1995/1996	1	1	:	56	56	:
1996/1997	2	1	1	85	57	28
1997/1998	2	1	1	95	56	39
1998/1999	2	1	1	59	59	:
1999/2000	2	1	1	58	58	:
2000/2001	2	1	1	63	54	9
2001/2002	2	1	1	91	66	25
2002/2003	2	1	1	108	81	27
2003/2004	2	1	1	103	81	22
2004/2005	2	1	1	88	81	7
2005/2006	2	1	1	105	93	12
2006/2007	1	1	:	101	101	:
2007/2008	1	1	:	109	109	:
2008/2009	1	1	:	110	110	:
2009/2010	1	1	:	121	121	:
2010/2011	1	1	:	109	109	:
2011/2012	1	1	:	113	113	:
2012/2013	1	1	:	113	113	:
2013/2014	1	1	:	115	115	:
2014/2015	1	1	:	117	117	:
2015/2016	1	1	:	116	116	:
2016/2017	1	1	:	77	77	:

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

Tabelul 7.30

Numărul de studenți și absolvenți în județul Caraș-Severin în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți
	Total	Public	Privat	
1990/1991	:	:	:	132
1991/1992	:	:	:	174
1992/1993	840	840	:	171
1993/1994	858	858	:	101
1994/1995	977	977	:	195
1995/1996	759	759	:	99
1996/1997	1.374	914	460	236
1997/1998	1.874	923	951	175
1998/1999	2.582	1.217	1.365	346
1999/2000	3.615	1.684	1.931	445
2000/2001	4.113	2.191	1.922	655
2001/2002	4.983	2.580	2.403	1.120
2002/2003	4.760	2.750	2.010	845
2003/2004	4.291	3.204	1.087	1129
2004/2005	4.005	3.445	560	872
2005/2006	4.085	3.875	210	590
2006/2007	3.939	3.939	:	613
2007/2008	4.195	4.195	:	1.486
2008/2009	3.845	3.845	:	1213

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți
	Total	Public	Privat	
2009/2010	3.415	3.415	:	813
2010/2011	3.077	3.077	:	974
2011/2012	2.341	2.341	:	815
2012/2013	1.354	1.354	:	557
2013/2014	1.463	1.463	:	375
2014/2015	1.269	1.269	:	275
2015/2016	1.098	1.098	:	239
2016/2017	883	883	:	

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

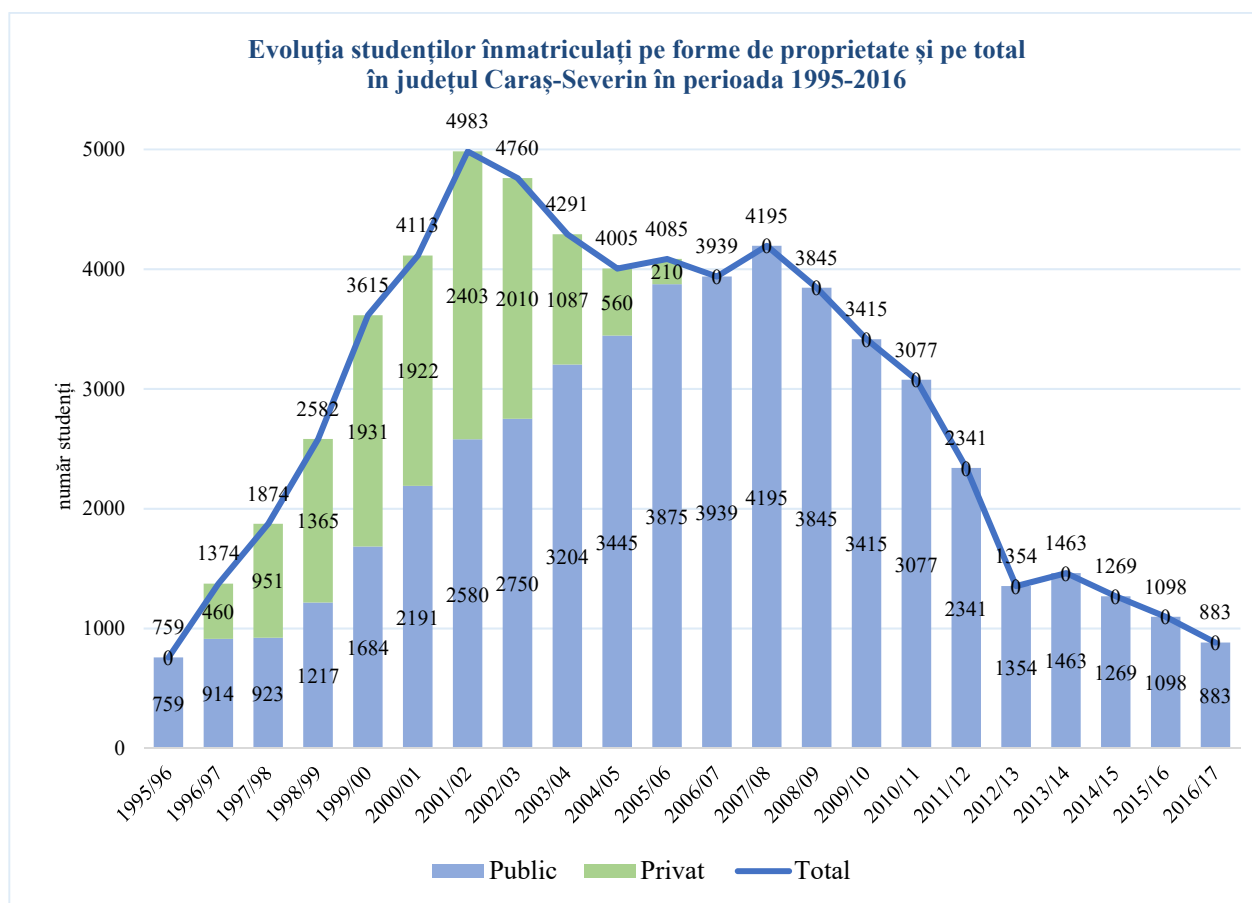


Figura 7.26. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Caraș-Severin în perioada 1995-2016

7.5.9. Județul Cluj

Potrivit HG nr. 140 din 2017 privind Aprobarea Nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/programelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar 2017-2018, în județul Cluj în anul universitar 2017-2018, figurau șase universități de stat respectiv, Universitatea Tehnică, Universitatea de Medicină Veterinară, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”, Academia de Muzică „Gheorghe Dima” și Universitatea de Artă și Design, toate din Cluj-Napoca. De asemenea, își desfășoară activitatea și patru universități private, respectiv filiale ale Universității Creștine „Dimitrie Cantemir” și Universitatea „Bogdan Vodă”, Institutul Tehnologic Protestant și Universitatea „Sapientia” din Cluj.

Tabelul 7.31

Numărul de instituții și personal didactic în județul Cluj în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de instituții			Personal didactic		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991	6	6	:	1.714	1.714	:
1991/1992	7	7	:	2.098	2.098	:
1992/1993	7	7	:	2.227	2.227	:
1993/1994	7	7	:	2.374	2.374	:
1994/1995	7	7	:	2.464	2.464	:
1995/1996	8	6	2	2.581	2.554	27
1996/1997	9	6	3	2.666	2.617	49
1997/1998	9	6	3	2.775	2.686	89
1998/1999	9	6	3	2.961	2.834	127
1999/2000	9	6	3	3.207	3.049	158
2000/2001	10	6	4	3.223	3.089	134
2001/2002	11	6	5	3.247	3.109	138
2002/2003	10	6	4	3.314	3.176	138
2003/2004	10	6	4	3.442	3.151	291
2004/2005	10	6	4	3.483	3.165	318
2005/2006	10	6	4	3.525	3.177	348
2006/2007	10	6	4	3.469	3.133	336
2007/2008	10	6	4	3.561	3.220	341
2008/2009	10	6	4	3.749	3.422	327
2009/2010	10	6	4	3.932	3.604	328
2010/2011	10	6	4	3.862	3.535	327
2011/2012	10	6	4	3.799	3.481	318
2012/2013	10	6	4	4.016	3.703	313
2013/2014	10	6	4	3.858	3.536	322
2014/2015	10	6	4	3.967	3.650	317
2015/2016	10	6	4	3.817	3.527	290
2016/2017	10	6	4	3.760	3.494	266

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

Tabelul 7.32

Numărul de studenți și absolvenți în județul Cluj în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991	:	:	:	2.678	:	:
1991/1992	:	:	:	3.032	:	:
1992/1993	26.488	26.488	:	3.237	:	:
1993/1994	28.206	28.206	:	3.831	:	:
1994/1995	28.829	28.829	:	6.033	:	:
1995/1996	34.749	28.755	5.994	6.336	:	:
1996/1997	36.616	30.291	6.325	8.023	:	:
1997/1998	36.731	30.230	6.501	6.900	:	:
1998/1999	41.722	34.312	7.410	6.927	:	:
1999/2000	45.228	38.332	6.896	7.152	:	:
2000/2001	50.484	43.448	7.036	7.574	:	:
2001/2002	54.710	48.175	6.535	8.961	:	:
2002/2003	54.429	48.794	5.635	9.355	:	:
2003/2004	58.443	53.355	5.088	9.375	:	:
2004/2005	61.134	56.654	4.480	9.043	:	:
2005/2006	65.691	61.088	4.603	9.917	:	:
2006/2007	66.033	61.745	4.288	11.197	:	:
2007/2008	67.982	63.866	4.116	18.171	:	:
2008/2009	61.487	57.779	3.708	13.920	:	:

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
2009/2010	60.371	56.952	3.419	11.918	:	:
2010/2011	57.595	54.378	3.217	11.590	10.650	940
2011/2012	54.203	51.274	2.929	11.519	10.699	820
2012/2013	50.006	47.429	2.577	10.656	9.873	783
2013/2014	49.597	46.482	3.115	9.857	9.035	822
2014/2015	48.691	45.626	3.065	9.275	8.674	601
2015/2016	50.264	47.595	2.669	9.043	8.413	630
2016/2017	51.698	49.343	2.355			

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

În toate aceste instituții de învățământ superior din Cluj-Napoca conform tabelului 7.37 a existat o anumită constanță, în sensul că și astăzi se mențin în activitate cele zece universități care sunt deservite de 3.760 cadre didactice dintre care 3.494 în învățământul de stat și 266 în învățământul privat. Numărul de studenți este de 51.69, dintre care 49.343 la universitățile de stat și 2.355 la universitățile private (Tabelul 7.38).

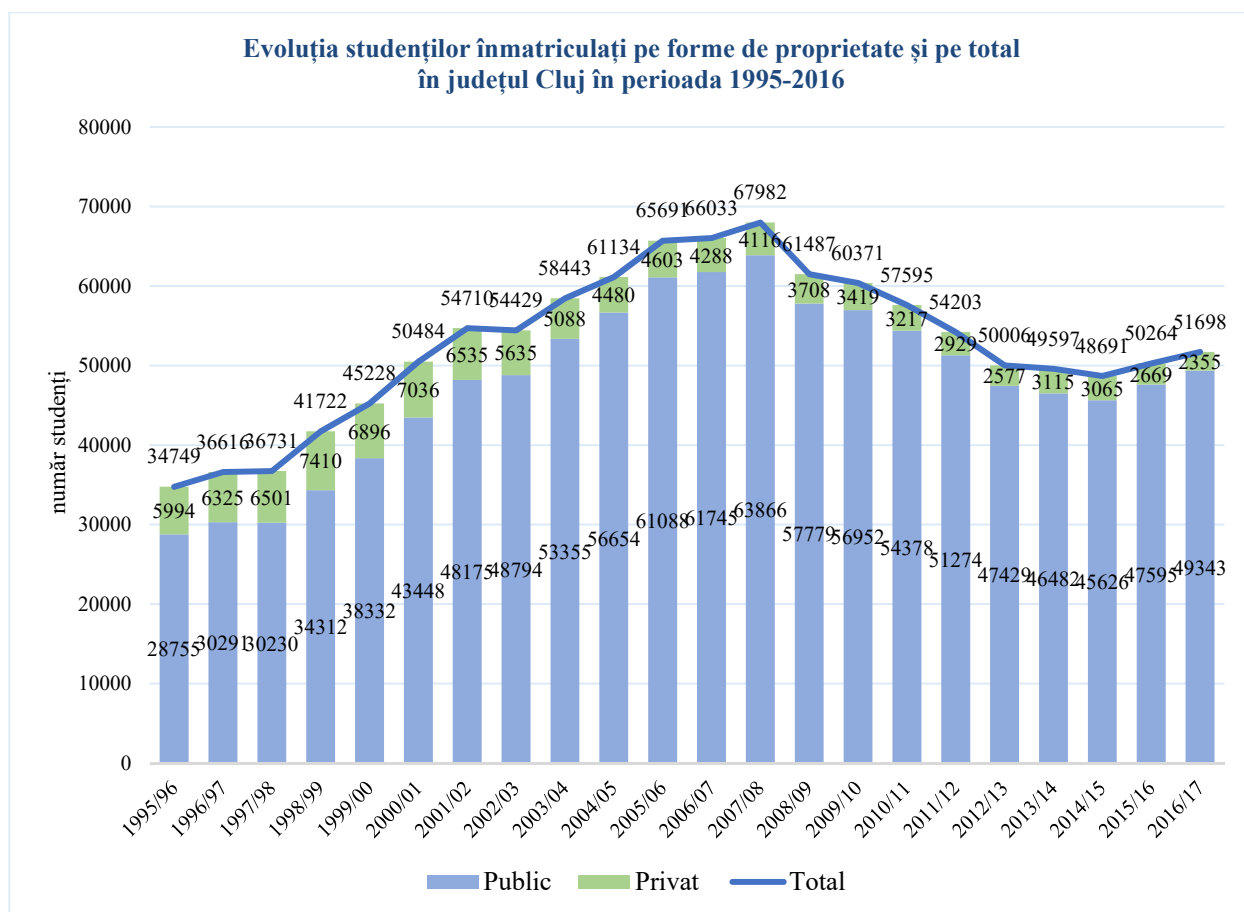


Figura 7.27. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Cluj în 1995-2016

7.5.10. Județul Constanța

În acest județ își desfășoară activitatea șase universități, trei de stat și trei private, sau filiale ale altor universități din țară. Astfel, Universitatea „Ovidius”, Universitatea Maritimă și Academia Navală „Mircea cel Bătrân” sunt cele de stat, iar Universitatea „Andrei Șaguna”, Fundația Gaudeamus – Universitatea

„Tomis” sunt din Constanța, iar Universitatea „Spiru Haret” are o filială în această localitate. În cele șase instituții de învățământ superior din care au rămas doar cinci, în anul universitar 2016-2017 au existat 903 cadre didactice, 838 în domeniul public și 65 privat. Acestea pregăteau 19.195 de studenți, dintre care 17.408 în domeniul public și 1.787 în domeniul privat. Datele privind centrul universitar din Constanța sunt prezentate în tabelele 7.33 și 7.39.

Tabelul 7.33

Numărul de instituții și personal didactic, în județul Constanța perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de instituții			Personal didactic		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991	3	3	:	230	230	:
1991/1992	3	3	:	369	369	:
1992/1993	3	3	:	369	369	:
1993/1994	3	3	:	443	443	:
1994/1995	3	3	:	474	474	:
1995/1996	3	3	:	622	622	:
1996/1997	4	3	1	658	623	35
1997/1998	5	3	2	648	645	3
1998/1999	6	3	3	801	750	51
1999/2000	6	3	3	748	722	26
2000/2001	6	3	3	886	813	73
2001/2002	6	3	3	943	839	104
2002/2003	6	3	3	943	842	101
2003/2004	6	3	3	1.017	871	146
2004/2005	6	3	3	996	853	143
2005/2006	5	3	2	1.002	869	133
2006/2007	4	3	1	990	865	125
2007/2008	5	3	2	1.021	877	144
2008/2009	5	3	2	1.023	877	146
2009/2010	5	3	2	985	932	53
2010/2011	5	3	2	957	887	70
2011/2012	5	3	2	949	861	88
2012/2013	5	3	2	930	853	77
2013/2014	5	3	2	907	825	82
2014/2015	5	3	2	922	864	58
2015/2016	5	3	2	906	846	60
2016/2017	5	3	2	903	838	65

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

Tabelul 7.34

Numărul de studenți și absolvenți în județul Constanța în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991	:	:	:	206	:	:
1991/1992	:	:	:	457	:	:
1992/1993	5.565	5.565	:	488	:	:
1993/1994	6.807	6.807	:	648	:	:
1994/1995	7.428	7.428	:	1.271	:	:
1995/1996	7.542	7.542	:	1.145	:	:
1996/1997	9.515	8.317	1.198	1.904	:	:
1997/1998	10.671	8.396	2.275	1.928	:	:
1998/1999	12.727	9.129	3.598	1.819	:	:
1999/2000	15.564	10.623	4.941	1.707	:	:
2000/2001	22.259	14.601	7.658	2.662	:	:
2001/2002	24.787	16.415	8.372	3.524	:	:

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
2002/2003	25.595	17.299	8.296	4.210	:	:
2003/2004	26.975	18.073	8.902	5.197	:	:
2004/2005	28.048	18.905	9.143	4.843	:	:
2005/2006	29.928	19.713	10.215	4.847	:	:
2006/2007	32.701	20.498	12.203	4.991	:	:
2007/2008	38.915	21.612	17.303	8.400	:	:
2008/2009	40.093	22.091	18.002	8.298	:	:
2009/2010	36.860	22.512	14.348	9.023	:	:
2010/2011	38.120	22.606	15.514	10.397	4.447	5.950
2011/2012	28.438	21.051	7.387	7.183	4.612	2.571
2012/2013	23.871	19.967	3.904	5.095	4.028	1.067
2013/2014	21.700	18.815	2.885	4.787	3.934	853
2014/2015	20.320	17.976	2.344	3.893	3.306	587
2015/2016	19.829	17.893	1.936	3.785	3.340	445
2016/2017	19.195	17.408	1.787			

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

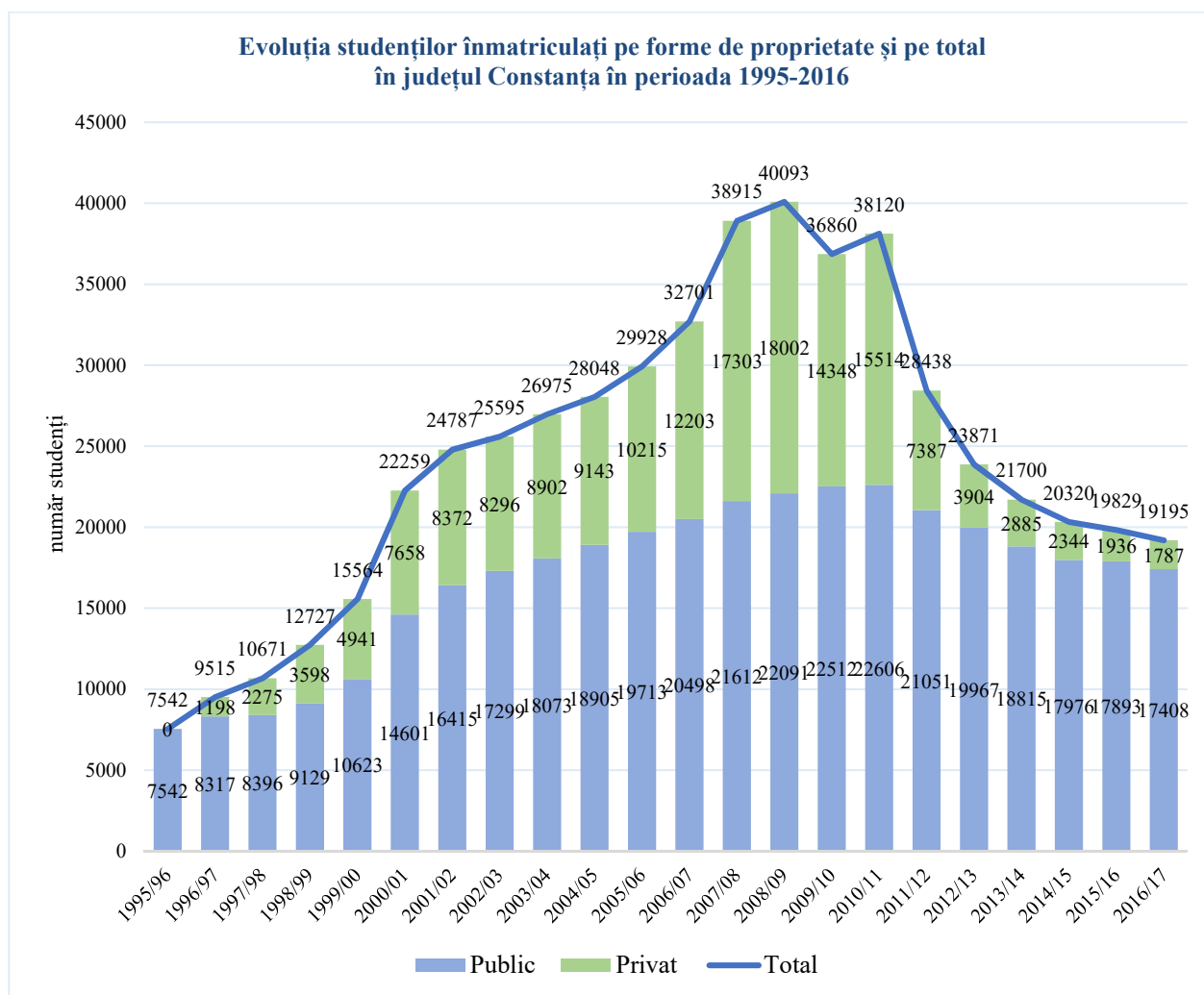


Figura 7.28. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Constanța în 1995-2016

7.5.11. Județul Dâmbovița

În anul universitar 2017-2018 în județul Dâmbovița își desfășura activitatea Universitatea „Valahia” din Târgoviște. În anul universitar 2016-2017, la această universitate erau încadrate 283 de cadre didactice care asigurau pregătirea unui număr de 3.533 de studenți.

Tabelul 7.35

Numărul personalului didactic, de studenți și absolvenți în județul Dâmbovița în perioada 1990-2016

Anul universitar	Personal didactic	Număr de studenți	Număr de absolvenți
1992/1993	81	513	
1993/1994	61	1.508	48
1994/1995	63	2.210	65
1995/1996	186	2.514	305
1996/1997	370	3.337	788
1997/1998	330	3.501	635
1998/1999	341	5.518	676
1999/2000	365	8.383	872
2000/2001	389	10.165	1.044
2001/2002	362	11.520	1.624
2002/2003	319	9.823	1.912
2003/2004	321	9.807	2.336
2004/2005	345	9.196	2.121
2005/2006	337	9.076	1.483
2006/2007	337	8.756	1.529
2007/2008	329	8.361	2.475
2008/2009	320	8.037	2.140
2009/2010	327	8.214	1.612
2010/2011	321	7.758	1.641
2011/2012	296	6.480	1.640
2012/2013	301	5.405	1.241
2013/2014	299	4.925	1.102
2014/2015	298	3.906	829
2015/2016	293	3.635	766
2016/2017	283	3.533	

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

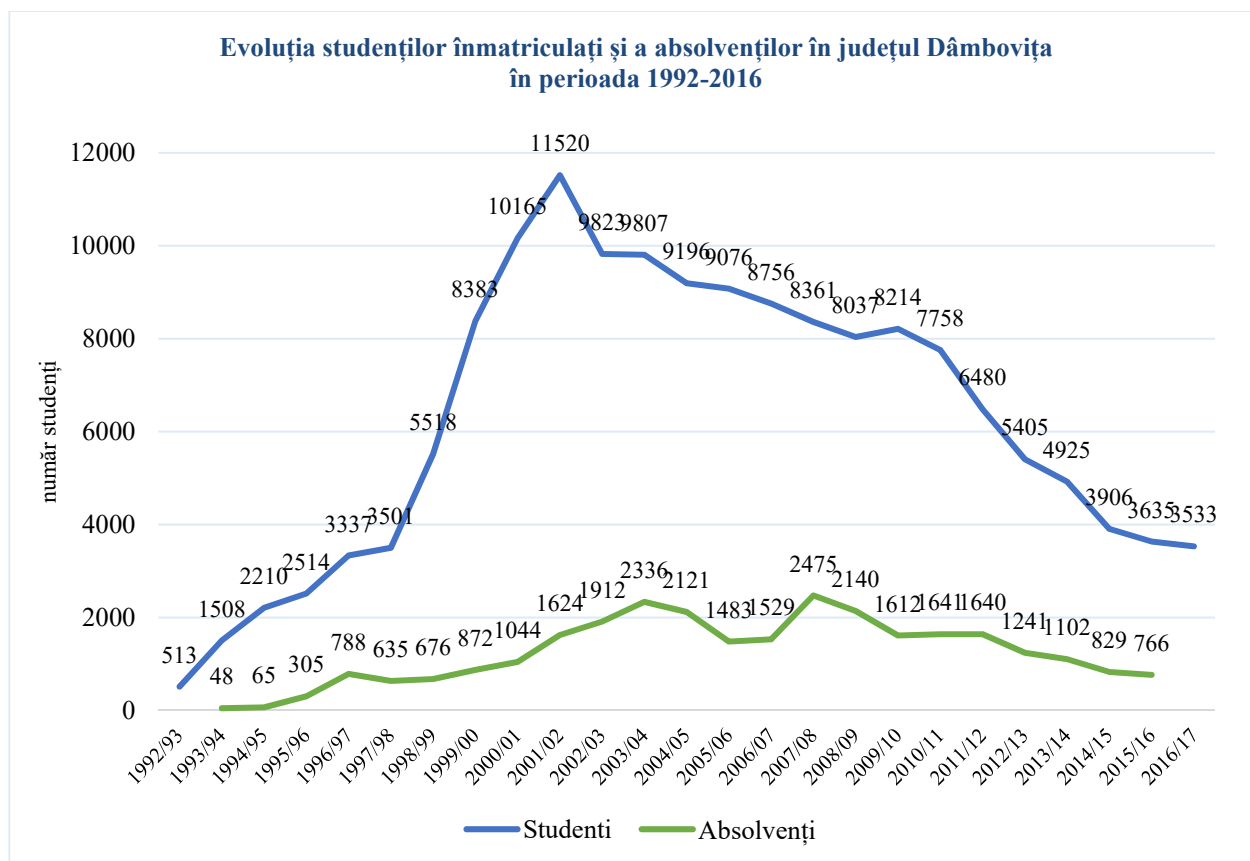


Figura 7.29. Evoluția studenților înmatriculați și a absolvenților în județul Dâmbovița în perioada 1995-2016

7.5.12. Județul Dolj

În perioada analizată în județul Dolj au funcționat mai multe universități, cel mai mare număr fiind în perioada 1990 până în 2004, 2005, patru. Dintre acestea la începutul anilor 2000 două erau private, două erau de stat. În prezent, activează doar cele de stat⁹.

Tabelul 7.36

Numărul de instituții și personal didactic în județul Dolj, în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de instituții			Personal didactic		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991	1	1	:	692	692	:
1991/1992	1	1	:	773	773	:
1992/1993	1	1	:	989	989	:
1993/1994	1	1	:	889	889	:
1994/1995	1	1	:	956	956	:
1995/1996	1	1	:	1.018	1.018	:
1996/1997	1	1	:	1.029	1.029	:
1997/1998	2	1	1	1.112	1.112	:
1998/1999	4	2	2	1.115	1.115	:
1999/2000	4	2	2	1.244	1.244	:
2000/2001	4	2	2	1.253	1.253	:
2001/2002	4	2	2	1.284	1.284	:
2002/2003	4	2	2	1.343	1.320	23
2003/2004	4	2	2	1.359	1.342	17

⁹ Universitatea din Craiova și Universitatea de Medicină și Farmacie din Craiova.

Anul universitar	Număr de instituții			Personal didactic		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
2004/2005	4	2	2	1.342	1.338	4
2005/2006	3	2	1	1.409	1.373	36
2006/2007	3	2	1	1.378	1.354	24
2007/2008	3	2	1	1.381	1.352	29
2008/2009	3	2	1	1.421	1.374	47
2009/2010	3	2	1	1.462	1.458	4
2010/2011	3	2	1	1.405	1.401	4
2011/2012	3	2	1	1.338	1.334	4
2012/2013	3	2	1	1.347	1.344	3
2013/2014	3	2	1	1.328	1.325	3
2014/2015	3	2	1	1.294	1.293	1
2015/2016	2	2	:	1.261	1.261	:
2016/2017	2	2	:	1.230	1.230	:

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

Tabelul 7.37

Numărul de studenți și absolvenți în județul Dolj în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991	:	:	:	1.185	:	:
1991/1992	:	:	:	1.493	:	:
1992/1993	1.2989	1.2989	:	1.529	:	:
1993/1994	1.4407	1.4407	:	1.839	:	:
1994/1995	1.4821	1.4821	:	2.644	:	:
1995/1996	1.5447	1.5447	:	2.903	:	:
1996/1997	1.5891	1.5891	:	4.690	:	:
1997/1998	1.5956	1.4877	1.079	3.050	:	:
1998/1999	1.8692	1.6418	2.274	2.838	:	:
1999/2000	2.1923	1.8695	3.228	2.803	:	:
2000/2001	2.5551	2.1895	3.656	3.677	:	:
2001/2002	2.8779	2.5523	3.256	4.685	:	:
2002/2003	2.8197	2.5604	2.593	5.177	:	:
2003/2004	2.8547	2.6347	2.200	5.110	:	:
2004/2005	2.9418	2.7117	2.301	5.184	:	:
2005/2006	3.0700	2.7081	3.619	5.155	:	:
2006/2007	3.3431	2.6977	6.454	5.160	:	:
2007/2008	3.7634	2.6651	10.983	8.396	:	:
2008/2009	3.7650	2.4046	13.604	8.565	:	:
2009/2010	3.5667	2.2380	13.287	9.241	:	:
2010/2011	2.9956	2.0503	9.453	8.823	4.239	4.584
2011/2012	2.3488	1.9275	4.213	6.566	4.905	1.661
2012/2013	1.9876	1.7519	2.357	4.991	4.147	844
2013/2014	1.8382	1.6802	1.580	4.258	3.668	590
2014/2015	1.7215	1.6051	1.164	4.018	3.652	366
2015/2016	1.6931	1.5925	1.006	4.088	3.673	415
2016/2017	1.6924	1.5794	1.130	:	:	:

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

În municipiul Craiova sunt localizate toate aceste patru universități, care în anul universitar 2016-2017 aveau 1230 de cadre didactice, toți acționau în mediul universităților de stat, erau înregistrați 16.294 de studenți dintre care 15.794 la instituțiile din domeniul public și 1.130 de studenți la universitățile private care sunt în lichidare și nu au mai făcut înscrieri pentru perioada următoare.

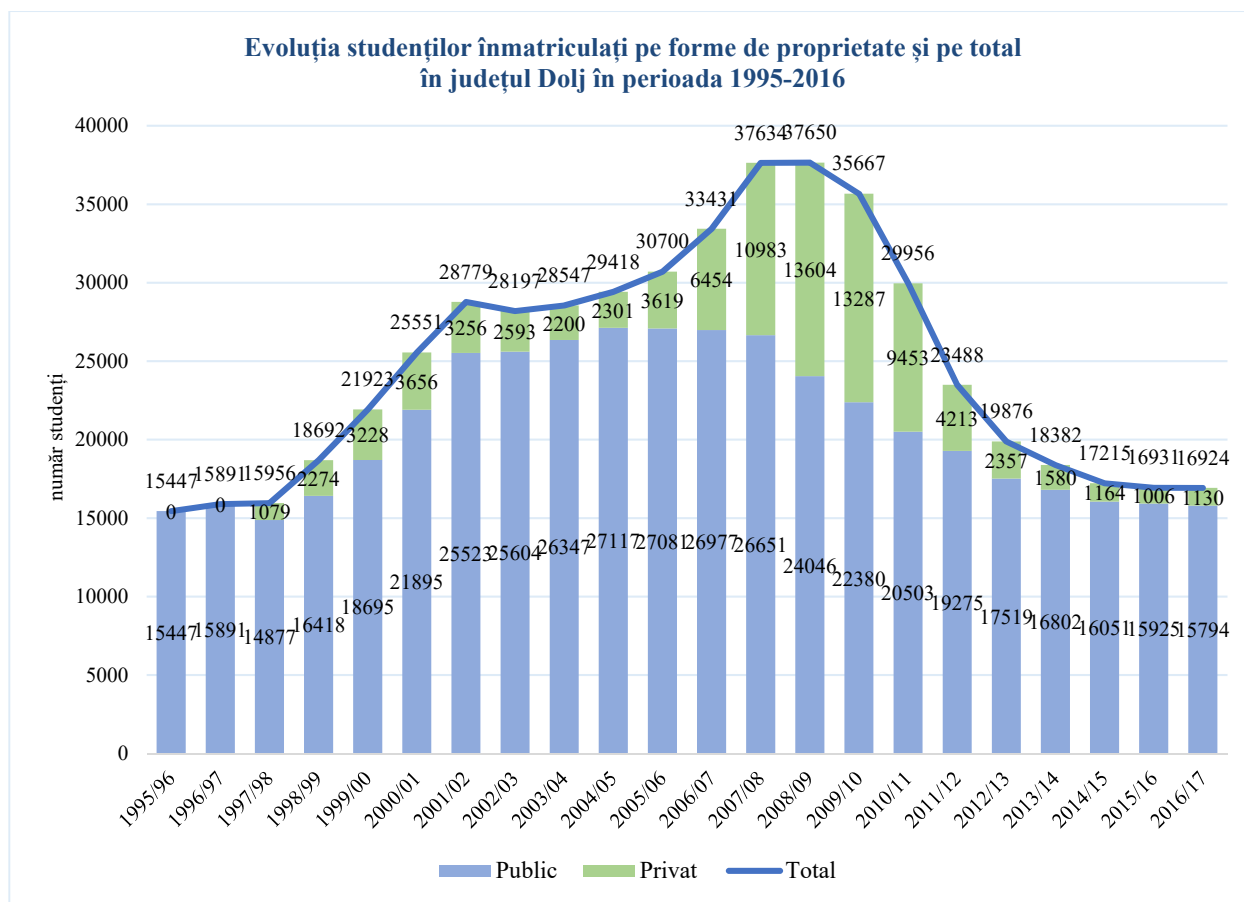


Figura 7.30. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Dolj în 1995-2016

7.5.13. Județul Galați

Județul Galați a avut, cu singură excepție, două universități, una de stat și una privată. În anul universitar 2016-2017 la cele două universități erau încadrate 684 de cadre didactice, dintre care 624 erau la învățământul de stat și 60 la instituția privată. Din totalul de 10.925 de studenți, 9.000 frecventau cursurile universității de stat și 1.925 pe cele ale universității private.

Tabelul 7.38

Numărul de instituții și personal didactic în județul Galați în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de instituții			Personal didactic		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991	1	1	:	445	445	:
1991/1992	1	1	:	485	485	:
1992/1993	1	1	:	500	500	:
1993/1994	1	1	:	502	502	:
1994/1995	1	1	:	502	502	:
1995/1996	2	1	1	684	649	35
1996/1997	2	1	1	554	516	38
1997/1998	2	1	1	552	517	35
1998/1999	2	1	1	571	506	65
1999/2000	2	1	1	626	559	67
2000/2001	2	1	1	628	599	29
2001/2002	2	1	1	673	628	45
2002/2003	2	1	1	724	686	38
2003/2004	2	1	1	758	708	50

Anul universitar	Număr de instituții			Personal didactic		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
2004/2005	2	1	1	762	720	42
2005/2006	2	1	1	737	693	44
2006/2007	3	1	2	695	654	41
2007/2008	2	1	1	689	647	42
2008/2009	2	1	1	664	603	61
2009/2010	2	1	1	677	599	78
2010/2011	2	1	1	667	572	95
2011/2012	2	1	1	747	660	87
2012/2013	2	1	1	649	571	78
2013/2014	2	1	1	637	564	73
2014/2015	2	1	1	635	567	68
2015/2016	2	1	1	629	564	65
2016/2017	2	1	1	684	624	60

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

Tabelul 7.39

Numărul de studenți și absolvenți în județul Galați, în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991	:	:	:	1.081	:	:
1991/1992	:	:	:	1.161	:	:
1992/1993	7.042	7.042	:	1.201	:	:
1993/1994	7.128	7.128	:	1.003	:	:
1994/1995	7.037	7.037	:	1.384	:	:
1995/1996	7.122	6.178	944	1.503	:	:
1996/1997	7.808	6.766	1.042	1.822	:	:
1997/1998	7.877	6.622	1.255	1.437	:	:
1998/1999	10.038	8.191	1.847	1.345	:	:
1999/2000	11.025	9.282	1.743	1.514	:	:
2000/2001	14.047	11.708	2.339	1.942	:	:
2001/2002	15.519	13.178	2.341	2.436	:	:
2002/2003	15.519	13.683	1.836	2.527	:	:
2003/2004	16.879	14.688	2.191	3.137	:	:
2004/2005	16.379	14.019	2.360	2.931	:	:
2005/2006	18.303	15.526	2.777	3.146	:	:
2006/2007	19.757	16.250	3.507	2.940	:	:
2007/2008	21.006	14.805	6.201	5.278	:	:
2008/2009	20.363	13.256	7.107	5.216	:	:
2009/2010	20.117	12.591	7.526	4.903	:	:
2010/2011	17.765	12.429	5.336	4.496	2.619	1.877
2011/2012	15.620	11.973	3.647	3.829	2.538	1.291
2012/2013	13.258	10.578	2.680	3.027	2.292	735
2013/2014	11.806	9.773	2.033	2.483	2.057	426
2014/2015	11.205	9.246	1.959	2.103	1.697	406
2015/2016	11.207	9.382	1.825	2.129	1.713	416
2016/2017	10.925	9.000	1.925			

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

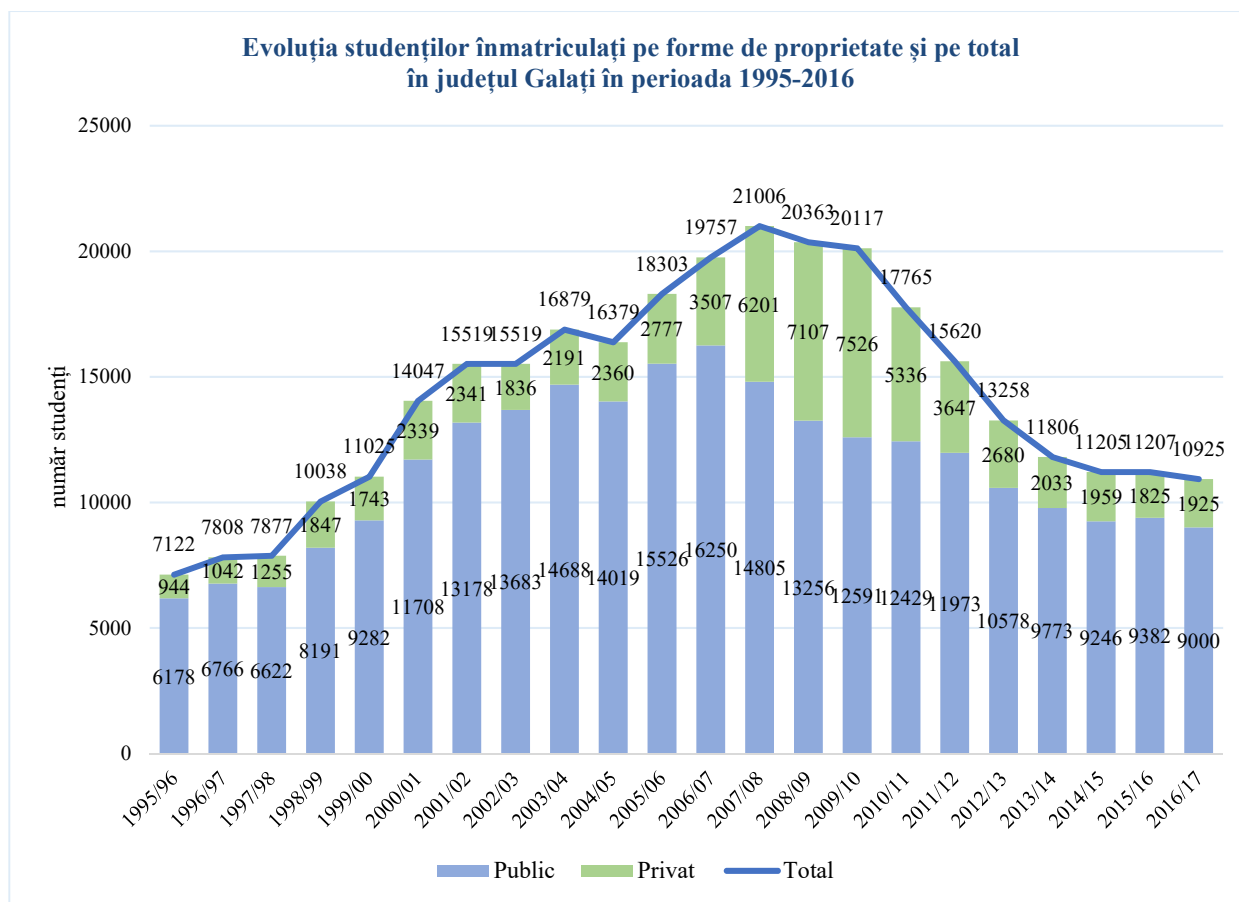


Figura 7.31. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Galați în 1995-2016

7.5.14. Județul Gorj

Cu mici excepții, județul Gorj a avut o singură universitate, respectiv Universitatea „Constantin Brâncuși”; între timp a interferat și o universitate privată ca filială a unei universități din București (Universitatea „Titu Maiorescu” din București –Târgu Jiu)¹⁰, dar care și-a încetat activitatea în 2006-2007. În anul universitar 2016-2017 existau 125 de cadre didactice, toate la universitatea de stat și 2.693 de studenți, dintre care 2.170 la învățământul de stat și 523 la învățământul privat aparținând unor universități din alte localități.

Tabelul 7.40

Numărul de instituții și personal didactic în județul Gorj în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de instituții			Personal didactic		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991	:	:	:	:	:	:
1991/1992	:	:	:	:	:	:
1992/1993	1	1	:	20	20	:
1993/1994	1	1	:	36	36	:
1994/1995	1	1	:	41	41	:
1995/1996	1	1	:	43	43	:
1996/1997	1	1	:	50	50	:
1997/1998	1	1	:	58	58	:
1998/1999	1	1	:	55	55	:

¹⁰ Facultatea de Drept și Științe Economice, Târgu Jiu.

Anul universitar	Număr de instituții			Personal didactic		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1999/2000	2	1	1	66	66	:
2000/2001	2	1	1	80	80	:
2001/2002	2	1	1	111	102	9
2002/2003	2	1	1	130	113	17
2003/2004	2	1	1	145	133	12
2004/2005	2	1	1	149	139	10
2005/2006	2	1	1	144	131	13
2006/2007	1	1	:	141	131	10
2007/2008	1	1	:	146	146	:
2008/2009	1	1	:	150	150	:
2009/2010	1	1	:	151	151	:
2010/2011	1	1	:	145	145	:
2011/2012	1	1	:	139	139	:
2012/2013	1	1	:	143	143	:
2013/2014	1	1	:	139	139	:
2014/2015	1	1	:	140	140	:
2015/2016	1	1	:	132	132	:
2016/2017	1	1	:	125	125	:

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

Tabelul 7.41

Numărul de studenți și absolvenți în județul Gorj în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991				:		
1991/1992				60		
1992/1993	509	509	:	56		
1993/1994	984	984	:	:		
1994/1995	1.262	1.262	:	:		
1995/1996	1.096	1.096	:	49		
1996/1997	1.440	1.440	:	353		
1997/1998	1.293	1.293	:	267		
1998/1999	1.739	1.739	:	302		
1999/2000	3.103	2.694	409	424		
2000/2001	5.714	4.549	1.165	356		
2001/2002	7.443	5.955	1.488	921		
2002/2003	6.576	5.019	1.557	1.317		
2003/2004	6.143	4.937	1.206	1.672		
2004/2005	6.322	5.405	917	1.239		
2005/2006	6.909	5.943	966	1.411		
2006/2007	6.431	5.238	1.193	682		
2007/2008	7.106	5.479	1.627	2.368		
2008/2009	6.307	4.732	1.575	1.918		
2009/2010	5.749	4.379	1.370	1.439		
2010/2011	5.215	4.083	1.132	1.400	1.076	324
2011/2012	4.310	3.408	902	1.333	1.112	221
2012/2013	3.953	3.125	828	1.078	856	222
2013/2014	3.519	2.837	682	873	711	162
2014/2015	3.063	2.505	558	720	540	180
2015/2016	2.791	2.306	485	692	548	144
2016/2017	2.693	2.170	523			

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

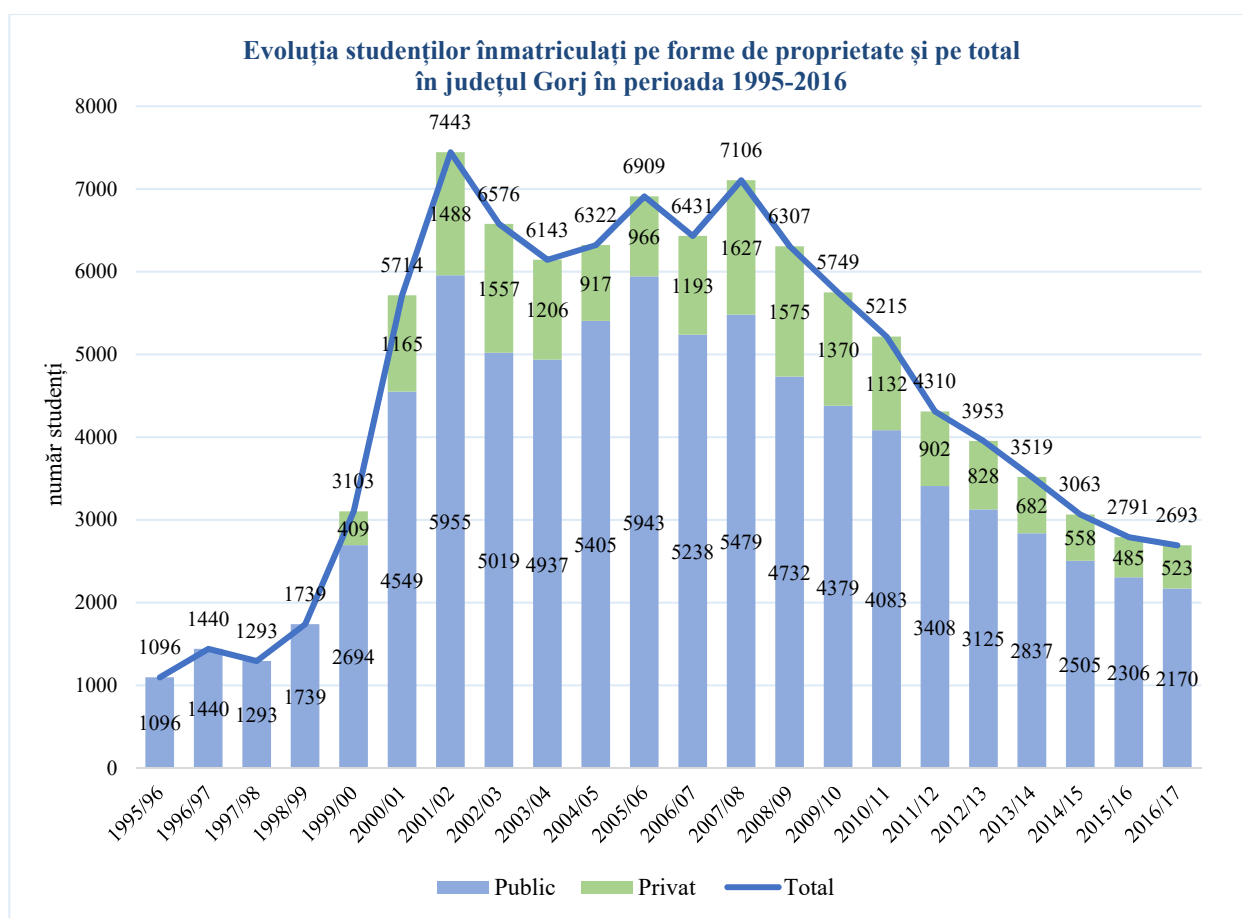


Figura 7.32. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Gorj în 1995-2016

7.5.15. Județul Hunedoara

În anul universitar 2017-2018, în județul Hunedoara își desfășura activitatea Universitatea din Petroșani, iar în localitatea Deva, Universitatea de Medicină și Farmacie „Victor Babeș” din Timișoara, Facultatea de Inginerie din Hunedoara (Universitatea Politehnică din Timișoara) și Centrul teritorial ID-Academia de Studii Economice din București.

Acesta a avut, cu o mică excepție în perioada 2009-2013, o singură universitate stat, specializată în domeniul pe care îl oferă zona în care este situată. În anul universitar 2016-2017 existau 152 de cadre didactice care pregăteau 2.868 de studenți.

Tabelul 7.42

Numărul de instituții și personal didactic în județul Hunedoara în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de instituții			Personal didactic		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991	1	1	:	178	178	:
1991/1992	1	1	:	215	215	:
1992/1993	1	1	:	211	211	:
1993/1994	1	1	:	221	221	:
1994/1995	1	1	:	218	218	:
1995/1996	1	1	:	285	243	42
1996/1997	1	1	:	283	238	45
1997/1998	1	1	:	271	220	51
1998/1999	1	1	:	289	235	54
1999/2000	1	1	:	261	235	26

Anul universitar	Număr de instituții			Personal didactic		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
2000/2001	1	1	:	308	272	36
2001/2002	1	1	:	284	265	19
2002/2003	1	1	:	294	279	15
2003/2004	1	1	:	279	279	:
2004/2005	1	1	:	285	277	8
2005/2006	1	1	:	274	267	7
2006/2007	1	1	:	275	268	7
2007/2008	1	1	:	274	269	5
2008/2009	1	1	:	270	265	5
2009/2010	2	1	1	275	270	5
2010/2011	2	1	1	263	260	3
2011/2012	2	1	1	257	255	2
2012/2013	2	1	1	258	256	2
2013/2014	1	1	:	245	245	:
2014/2015	1	1	:	224	224	:
2015/2016	1	1	:	207	207	:
2016/2017	1	1	:	152	152	:

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

Tabelul 7.43

Numărul de studenți și absolvenți în județul Hunedoara, în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991	:	:	:	969	:	:
1991/1992	:	:	:	777	:	:
1992/1993	3.793	3.793	:	868	:	:
1993/1994	3.671	3.671	:	595	:	:
1994/1995	3.606	3.606	:	778	:	:
1995/1996	4.108	3.573	535	789	:	:
1996/1997	3.964	3.358	606	789	:	:
1997/1998	4.332	3.611	721	648	:	:
1998/1999	4.961	4.222	739	615	:	:
1999/2000	5.680	4.936	744	905	:	:
2000/2001	6.551	6.091	460	884	:	:
2001/2002	8.218	7.723	495	1.106	:	:
2002/2003	8.361	7.970	391	1.480	:	:
2003/2004	7.435	7.435	:	1.073	:	:
2004/2005	7.174	6.847	327	1.224	:	:
2005/2006	8.107	6.338	1769	1.230	:	:
2006/2007	6.294	6.053	241	1.191	:	:
2007/2008	6.972	6.715	257	1.340	:	:
2008/2009	6.697	6.552	145	1.752	:	:
2009/2010	5.907	5.756	151	1.297	:	:
2010/2011	5.350	5.241	109	1.192	1.153	39
2011/2012	4.188	4.119	69	990	952	38
2012/2013	3.709	3.689	20	888	868	20
2013/2014	3.140	3.140	:	744	744	:
2014/2015	2.937	2.937	:	630	630	:
2015/2016	2.890	2.890	:	538	538	:
2016/2017	2.868	2.868	:	:	:	:

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

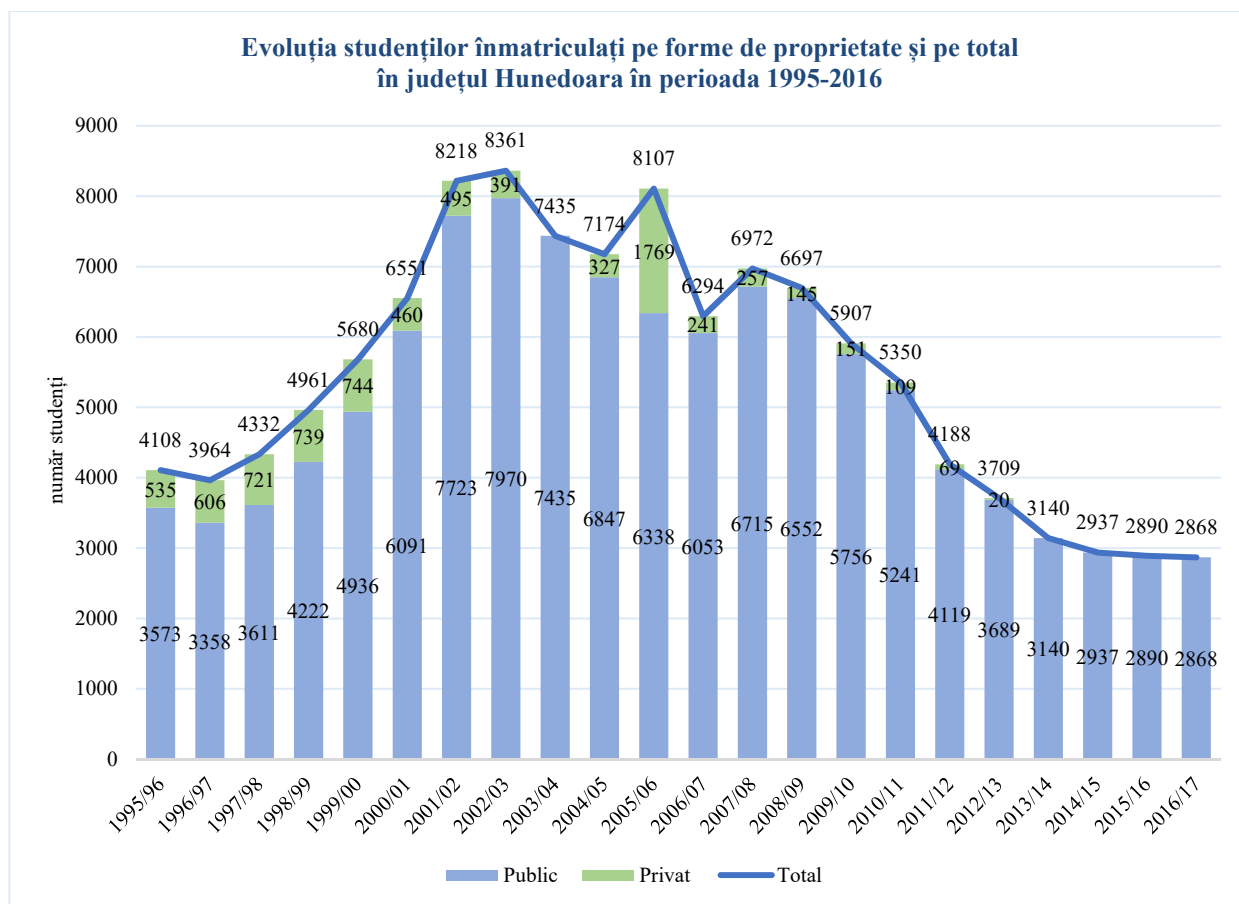


Figura 7.33. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Hunedoara în 1995-2016

7.5.16. Județul Iași

Potrivit HG nr. 140 din 2017 privind Aprobarea Nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/programelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar 2017-2018, în județul Iași, în anul universitar 2017-2018, își desfășurau activitatea 8 universități, din care cinci de stat și trei particulare.

Instituții de învățământ de stat	Instituții de învățământ particulare
Universitatea Tehnică „Gheorghe Asachi” din Iași Universitatea de Științe Agronomice și Medicină Veterinară „Ion Ionescu de la Brad” din Iași Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași Universitatea de Medicină și Farmacie „Gr. T. Popa” din Iași Universitatea Națională de Arte „George Enescu” din Iași	Universitatea „Petre Andrei” din Iași Universitatea „Apollonia” din Iași Fundația „Ștefan Lupașcu” – Institutul de Studii Europene din Iași

Potrivit datelor statistice, în perioada analizată, Județul Iași avut între cinci și douăsprezece universități, împărțite în mod oarecum echilibrat, în multe împrejurări universitățile private fiind mai numeroase decât cele de stat. În anul universitar 2016-2017, existau opt universități dintre care cinci de stat și trei private. Aici existau 2.818 cadre didactice dintre care 2.669 în domeniul public și 149 în domeniul privat. Acestea pregăteau 40.828 de studenți dintre care 39.563 de studenți la stat și 1.265 studenți la cele trei universități private. Activitatea deosebită o desfășoară Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” și Universitatea „Gheorghe Asachi”.

Tabelul 7.44

Numărul de instituții și personal didactic, în județul Iași, în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de instituții			Personal didactic		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991	5	5	:	2.135	2.135	:
1991/1992	5	5	:	2.389	2.389	:
1992/1993	6	6	:	2.526	2.526	:
1993/1994	6	6	:	2.585	2.585	:
1994/1995	6	6	:	2.887	2.887	:
1995/1996	9	5	4	3.069	2.802	267
1996/1997	10	5	5	3.296	3.064	232
1997/1998	11	5	6	3.330	3.114	216
1998/1999	11	5	6	3.482	3.205	277
1999/2000	12	5	7	3.460	3.273	187
2000/2001	12	5	7	3.646	3.376	270
2001/2002	12	5	7	3.598	3.352	246
2002/2003	12	5	7	3.625	3.359	266
2003/2004	12	5	7	3.657	3.397	260
2004/2005	12	5	7	3.529	3.277	252
2005/2006	11	5	6	3.548	3.271	277
2006/2007	10	5	5	3.394	3.085	309
2007/2008	10	5	5	3.345	3.059	286
2008/2009	10	5	5	3.302	3.032	270
2009/2010	11	5	6	3.316	3.077	239
2010/2011	11	5	6	3.203	2.962	241
2011/2012	11	5	6	3.016	2.778	238
2012/2013	11	5	6	2.904	2.701	203
2013/2014	10	5	5	2.917	2.708	209
2014/2015	10	5	5	2.893	2.712	181
2015/2016	10	5	5	2.871	2.711	160
2016/2017	8	5	3	2.818	2.669	149

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

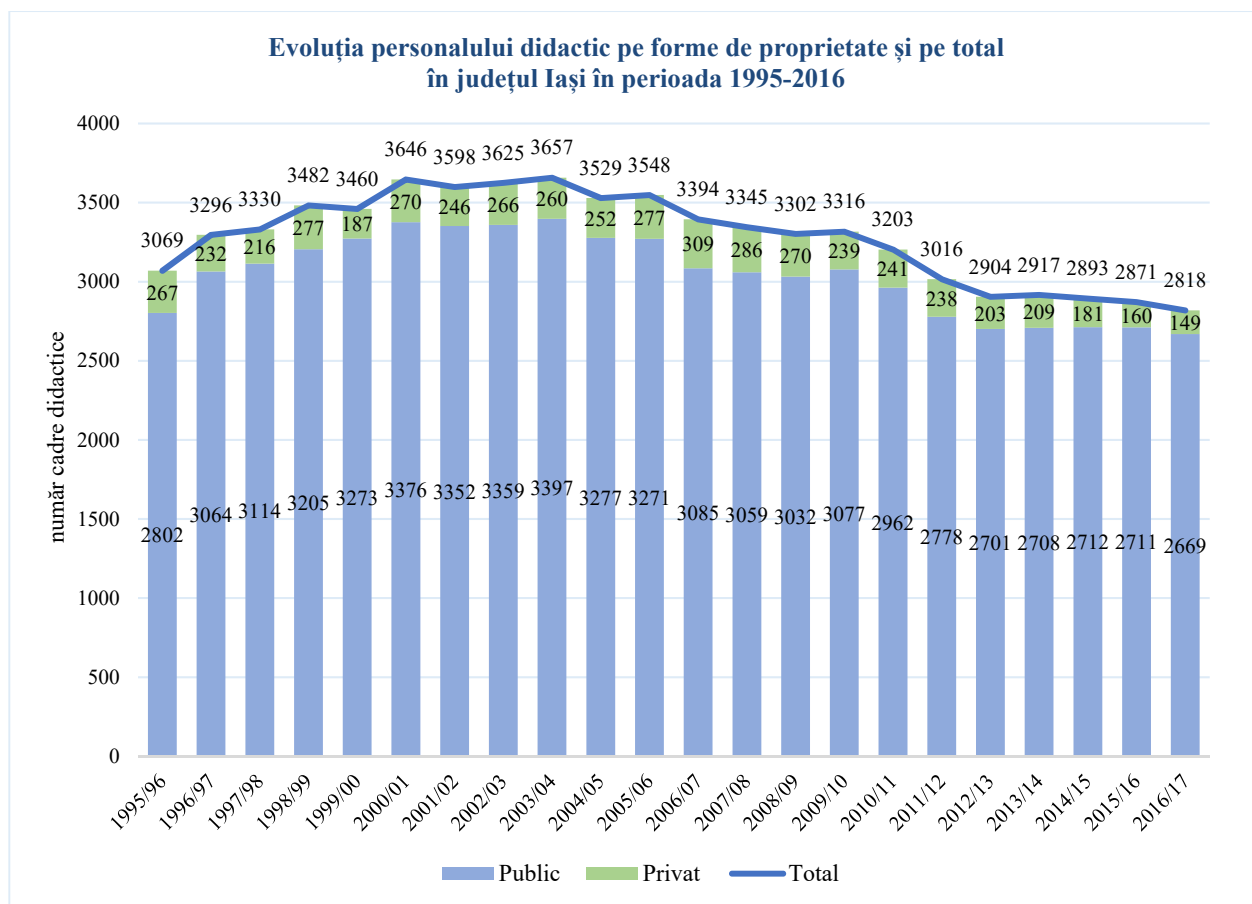


Figura 7.34. Evoluția personalului didactic pe forme de proprietate și pe total în județul Iași în 1995-2016

Tabelul 7.45

Numărul de studenți și absolvenți în județul Iași în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991	:	:	:	3.716	:	:
1991/1992	:	:	:	4.143	:	:
1992/1993	32.127	32.127	:	4.403	:	:
1993/1994	33.227	33.227	:	5.241	:	:
1994/1995	33.067	33.067	:	6.710	:	:
1995/1996	38.097	31.720	6.377	6.677	:	:
1996/1997	38.774	31.762	7.012	9.256	:	:
1997/1998	36.950	29.852	7.098	6.799	:	:
1998/1999	40.237	32.498	7.739	6.868	:	:
1999/2000	43.368	35.424	7.944	6.832	:	:
2000/2001	50.376	40.687	9.689	7.132	:	:
2001/2002	56.942	46.912	10.030	8.453	:	:
2002/2003	59.127	49.911	9.216	9.974	:	:
2003/2004	59.979	51.727	8.252	10.364	:	:
2004/2005	60.272	53.243	7.029	9.821	:	:
2005/2006	60.686	53.832	6.854	10.456	:	:
2006/2007	60.102	53.623	6.479	10.772	:	:
2007/2008	62.875	54.902	7.973	17.675	:	:
2008/2009	60.226	52.934	7.292	15.197	:	:
2009/2010	58.418	51.572	6.846	11.069	:	:

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
2010/2011	55.557	49.929	5.628	11.689	9.926	1.763
2011/2012	51.157	46.669	4.488	11.325	10.131	1.194
2012/2013	46.504	42.533	3.971	9.594	8.378	1.216
2013/2014	44.132	41.120	3.012	8.810	7.811	999
2014/2015	42.033	39.969	2.064	8.311	7.680	631
2015/2016	42.110	40.470	1.640	7.922	7.448	474
2016/2017	40.828	39.563	1.265			

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

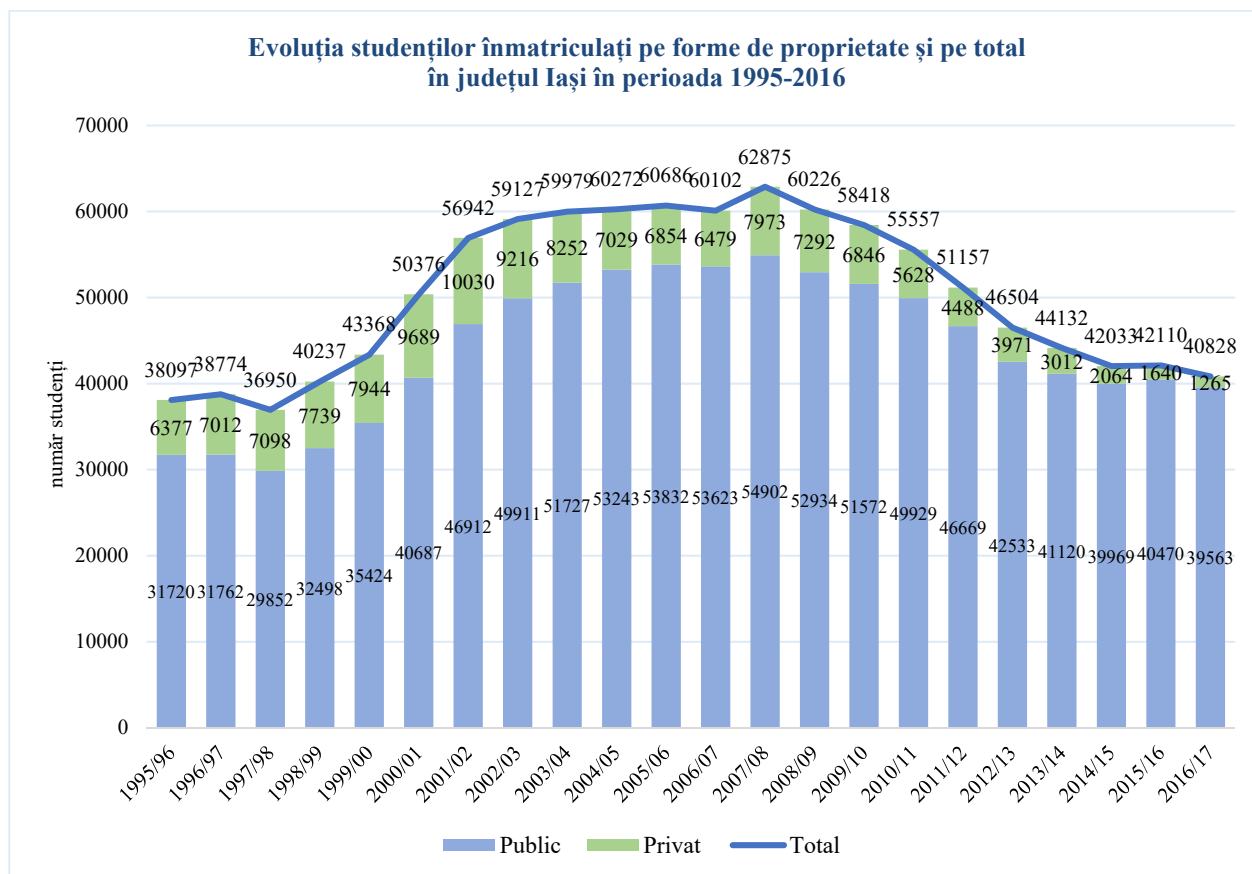


Figura 7.35. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Iași în 1995-2016

7.5.17. Județul Ilfov

În anul universitar 2017-2018, în județul Ilfov își desfășura activitatea Institutul Teologic Adventist din Cernica, Ilfov, în care în 2016-2017 erau încadrate 16 cadre didactice pentru formarea a 171 de studenți.

Tabelul 7.46

Numărul personalului didactic, studenți și absolvenți în județul Ilfov în perioada 2007-2016

Anul universitar	Personal didactic	Număr de studenți	Număr de absolvenți	Raport studenți/personal didactic
2007/2008	20	252	70	13
2008/2009	20	236	55	12
2009/2010	19	251	59	13
2010/2011	20	240	69	12
2011/2012	16	186	48	12

Anul universitar	Personal didactic	Număr de studenți	Număr de absolvenți	Raport studenți/ personal didactic
2012/2013	17	134	40	8
2013/2014	20	160	35	8
2014/2015	20	159	22	8
2015/2016	17	189	35	11
2016/2017	16	171		11

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

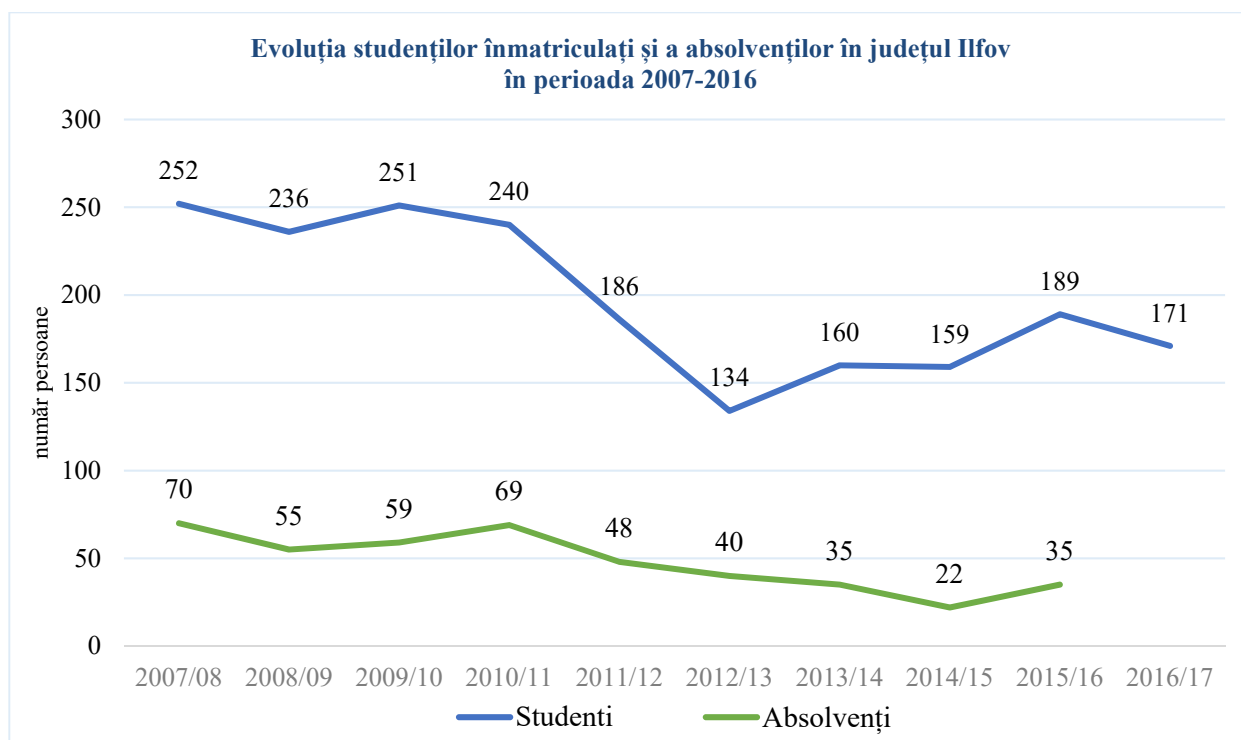


Figura 7.36. Evoluția studenților înmatriculați și a absolvenților în județul Ilfov în perioada 2007-2016

7.5.18. Județul Maramureș

În anul universitar 2017-2018, în județul Maramureș își desfășurau activitatea Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca (de stat) și Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad (particulară) în localitatea Baia Mare. În localitatea Sighetul Marmăției, Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca are programe de studii.

Din punct de vedere statistic, în județul Maramureș au funcționat una până la trei universități care treptat și-au subțiat activitatea, fiind neclară încă situația în anul universitar 2016-2017 când la două universități, una de stat și una privată, existau 168 de cadre didactice care pregăteau 3.751 de studenți dintre care 3.493 la stat, iar 258 de studenți erau în lichidare.

Tabelul 7.47

Numărul de instituții și personal didactic în județul Maramureș, în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de instituții			Personal didactic		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991	1	1	:	85	85	:
1991/1992	2	2	:	108	108	:
1992/1993	2	2	:	140	140	:
1993/1994	2	2	:	152	152	:

Anul universitar	Număr de instituții			Personal didactic		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1994/1995	2	2	:	177	177	:
1995/1996	3	2	1	177	177	:
1996/1997	3	2	1	178	178	:
1997/1998	3	2	1	189	182	7
1998/1999	3	2	1	217	195	22
1999/2000	4	2	2	225	202	23
2000/2001	3	2	1	283	199	84
2001/2002	3	2	1	266	196	70
2002/2003	2	1	1	288	218	70
2003/2004	1	1	:	216	216	:
2004/2005	1	1	:	213	213	:
2005/2006	2	1	1	204	204	:
2006/2007	2	1	1	195	195	:
2007/2008	2	1	1	213	197	16
2008/2009	2	1	1	215	215	:
2009/2010	2	1	1	219	219	:
2010/2011	2	1	1	210	210	:
2011/2012	1	1	:	211	211	:
2012/2013	1	:	1	:	:	:
2013/2014	:	:	:	206	206	:
2014/2015	:	:	:	184	184	:
2015/2016	:	:	:	170	170	:
2016/2017	:	:	:	168	168	:

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

Tabelul 7.48

Numărul de studenți și absolvenți în județul Maramureș în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991	:	:	:	148	:	:
1991/1992	:	:	:	210	:	:
1992/1993	1.732	1.732	:	187	:	:
1993/1994	2.033	2.033	:	193	:	:
1994/1995	2.271	2.271	:	411	:	:
1995/1996	2.040	1.769	271	402	:	:
1996/1997	2.326	1.856	470	513	:	:
1997/1998	3.147	2.056	1.091	392	:	:
1998/1999	4.102	2.599	1.503	417	:	:
1999/2000	4.610	3.196	1.414	633	:	:
2000/2001	4.866	3.657	1.209	840	:	:
2001/2002	5.480	4.113	1.367	1.067	:	:
2002/2003	5.183	4.114	1.069	1.156	:	:
2003/2004	5.573	4.432	1.141	1.023	:	:
2004/2005	5.780	4.889	891	1.043	:	:
2005/2006	6.551	4.994	1.557	1.268	:	:
2006/2007	6.695	5.147	1.548	1.384	:	:
2007/2008	6.901	5.338	1.563	2.217	:	:
2008/2009	6.282	5.130	1.152	2.078	:	:
2009/2010	5.883	4.909	974	1.366	:	:
2010/2011	5.728	4.721	1.007	1.232	961	271
2011/2012	5.380	4.377	1.003	1.496	1153	343
2012/2013	5.071	4.220	851	1.016	949	67
2013/2014	4.063	3.800	263	843	785	58

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
2014/2015	3.788	3.546	242	817	754	63
2015/2016	3.750	3.546	204	824	788	36
2016/2017	3.751	3.493	258	:	:	:

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

7.5.19. Județul Mureș

Potrivit HG nr. 140 din 2017 privind Nomenclatorul domeniilor și al specializărilor/programelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar 2017-2018, în județul Mureș, în anul universitar 2017-2018, își desfășurau activitatea șase universități, din care patru de stat și două particulare.

Instituții de învățământ de stat	Instituții de învățământ particulare
Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca ¹¹	Universitatea „Sapientia” din Cluj-Napoca ^{**12}
Universitatea „Petru Maior” din Târgu Mureș	Universitatea „Dimitrie Cantemir” din Târgu Mureș
Universitatea de Medicină și Farmacie din Târgu Mureș	
Universitatea de Arte din Târgu Mureș	

Potrivit datelor statistice la începutul perioadei analizată în județ au existat trei universități, iar din anul 2005-2006, numărul acestora a crescut la patru prin înființarea unei universități private. În anul universitar 2016-2017 existau cele patru universități la care lucrau 694 de cadre didactice, dintre care 646 în domeniul public și 48 în domeniul privat. De asemenea, numărul total de 9720 de studenți este format dintr-un număr de 8075 de studenți la învățământul de stat și 1645 la învățământul privat.

Tabelul 7.49

Numărul de instituții și personal didactic în județul Mureș în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de instituții			Personal didactic		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991	3	3	:	220	220	:
1991/1992	3	3	:	298	298	:
1992/1993	3	3	:	334	334	:
1993/1994	3	3	:	374	374	:
1994/1995	3	3	:	450	450	:
1995/1996	3	3	:	448	448	:
1996/1997	3	3	:	471	471	:
1997/1998	3	3	:	490	486	4
1998/1999	3	3	:	537	518	19
1999/2000	3	3	:	565	453	112
2000/2001	3	3	:	600	488	112
2001/2002	3	3	:	552	487	65
2002/2003	3	3	:	624	534	90
2003/2004	3	3	:	599	543	56
2004/2005	3	3	:	623	566	57
2005/2006	4	3	1	634	584	50
2006/2007	4	3	1	657	598	59
2007/2008	4	3	1	659	601	58
2008/2009	4	3	1	685	624	61
2009/2010	4	3	1	784	725	59

¹¹ Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației.

¹² Facultatea de Științe Tehnice și Umaniste din Târgu Mureș.

Anul universitar	Număr de instituții			Personal didactic		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
2010/2011	4	3	1	735	678	57
2011/2012	4	3	1	686	622	64
2012/2013	4	3	1	672	608	64
2013/2014	4	3	1	716	657	59
2014/2015	4	3	1	751	687	64
2015/2016	4	3	1	729	681	48
2016/2017	4	3	1	694	646	48

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

Tabelul 7.50

Numărul de studenți și absolvenți în județul Mureș în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991	:	:	:	253	:	:
1991/1992	:	:	:	257	:	:
1992/1993	2.497	2.497	:	264	:	:
1993/1994	2.981	2.981	:	294	:	:
1994/1995	3.108	3.108	:	488	:	:
1995/1996	3.177	3.177	:	713	:	:
1996/1997	5.010	3.326	1.684	973	:	:
1997/1998	5.303	3.463	1.840	832	:	:
1998/1999	6.289	3.867	2.422	1.005	:	:
1999/2000	6.735	4.254	2.481	1.002	:	:
2000/2001	8.378	5.997	2.381	1.071	:	:
2001/2002	9.465	7.025	2.440	1.345	:	:
2002/2003	9.632	7.481	2.151	1.760	:	:
2003/2004	11.016	8.155	2.861	1.760	:	:
2004/2005	11.562	8.695	2.867	2.049	:	:
2005/2006	11.717	8.571	3.146	2.145	:	:
2006/2007	11.365	8.687	2.678	2.185	:	:
2007/2008	11.795	9.090	2.705	3.306	:	:
2008/2009	11.456	8.824	2.632	2.497	:	:
2009/2010	11.682	8.906	2.776	2.175	:	:
2010/2011	11.718	9.010	2.708	2.499	1.832	667
2011/2012	10.993	8.581	2.412	1.968	1.514	454
2012/2013	10.494	8.252	2.242	2.117	1.601	516
2013/2014	10.215	8.246	1.969	2.098	1.598	500
2014/2015	9.870	8.095	1.775	1.896	1.528	368
2015/2016	9.867	8.164	1.703	1.899	1.563	336
2016/2017	9.720	8.075	1.645	:	:	:

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

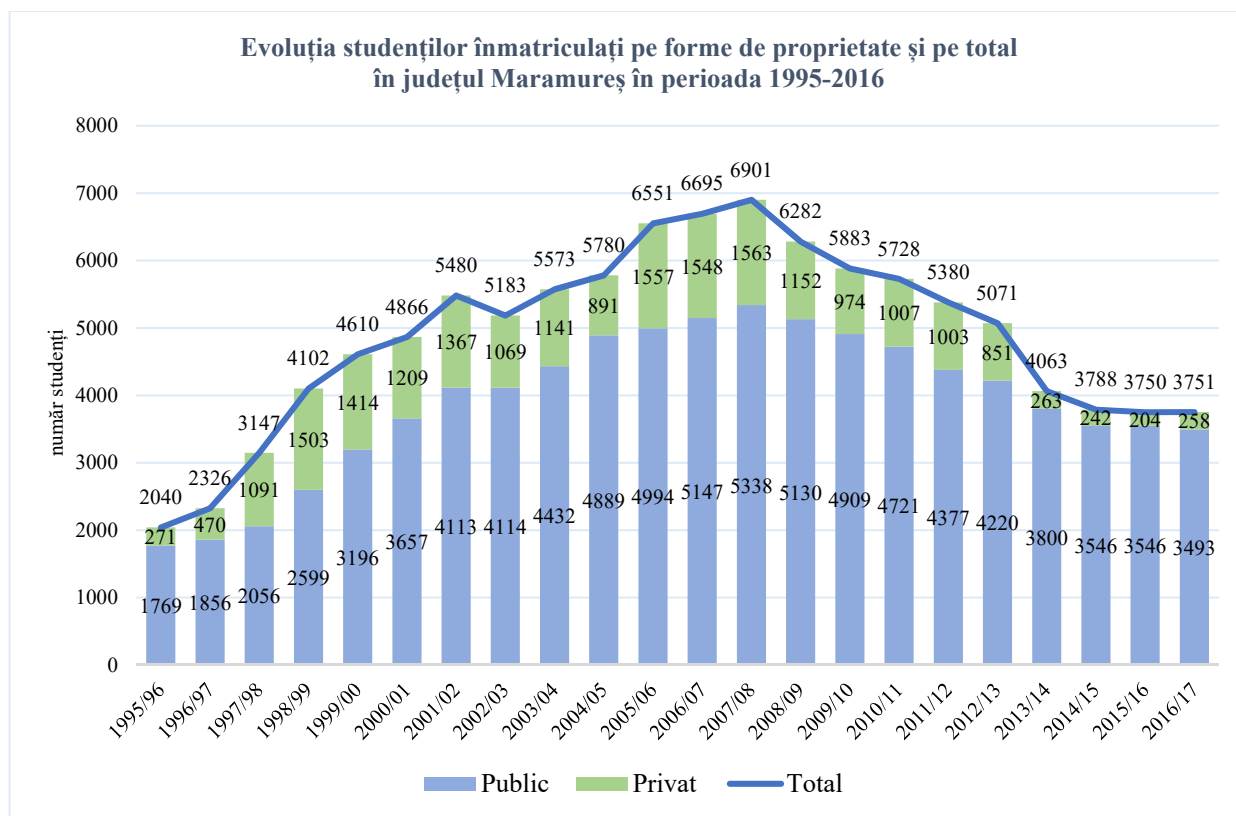


Figura 7.37. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Maramureș în perioada 1995-2016

7.5.20. Județul Neamț

În anul universitar 2017-2018, în județul Neamț își desfășura activitatea Institutul Teologic Romano-Catolic Franciscan din Roman, iar în localitatea Piatra Neamț Academia de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca. Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași și Academia de Studii Economice din București au centre teritoriale ID.

Tabelul 7.51

Numărul de personal didactic, studenți și absolvenți în județul Neamț în perioada 1990-2016

Anul universitar	Personal didactic			Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1998/1999	:	:	:	29	29	:	:	:	:
1999/2000	:	:	:	177	177	:	:	:	:
2000/2001	:	:	:	316	316	:	28	28	:
2001/2002	:	:	:	318	318	:	96	96	:
2002/2003	:	:	:	340	340	:	118	118	:
2003/2004	:	:	:	223	223	:	81	81	:
2004/2005	:	:	:	185	185	:	37	37	:
2005/2006	:	:	:	332	332	:	181	181	:
2006/2007	:	:	:	613	613	:	153	153	:
2007/2008	:	:	:	760	760	:	221	221	:
2008/2009	:	:	:	845	845	:	229	229	:
2009/2010	17	:	17	969	867	102	156	156	:
2010/2011	19	:	19	859	783	76	195	195	20
2011/2012	20	:	20	660	589	71	157	122	35
2012/2013	14	:	14	461	395	66	108	73	35

Anul universitar	Personal didactic			Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
2013/2014	14	:	14	408	333	75	55	55	:
2014/2015	9	:	9	401	259	142	105	65	40
2015/2016	9	:	9	369	224	145	72	42	30
2016/2017	9	:	9	359	214	145			

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

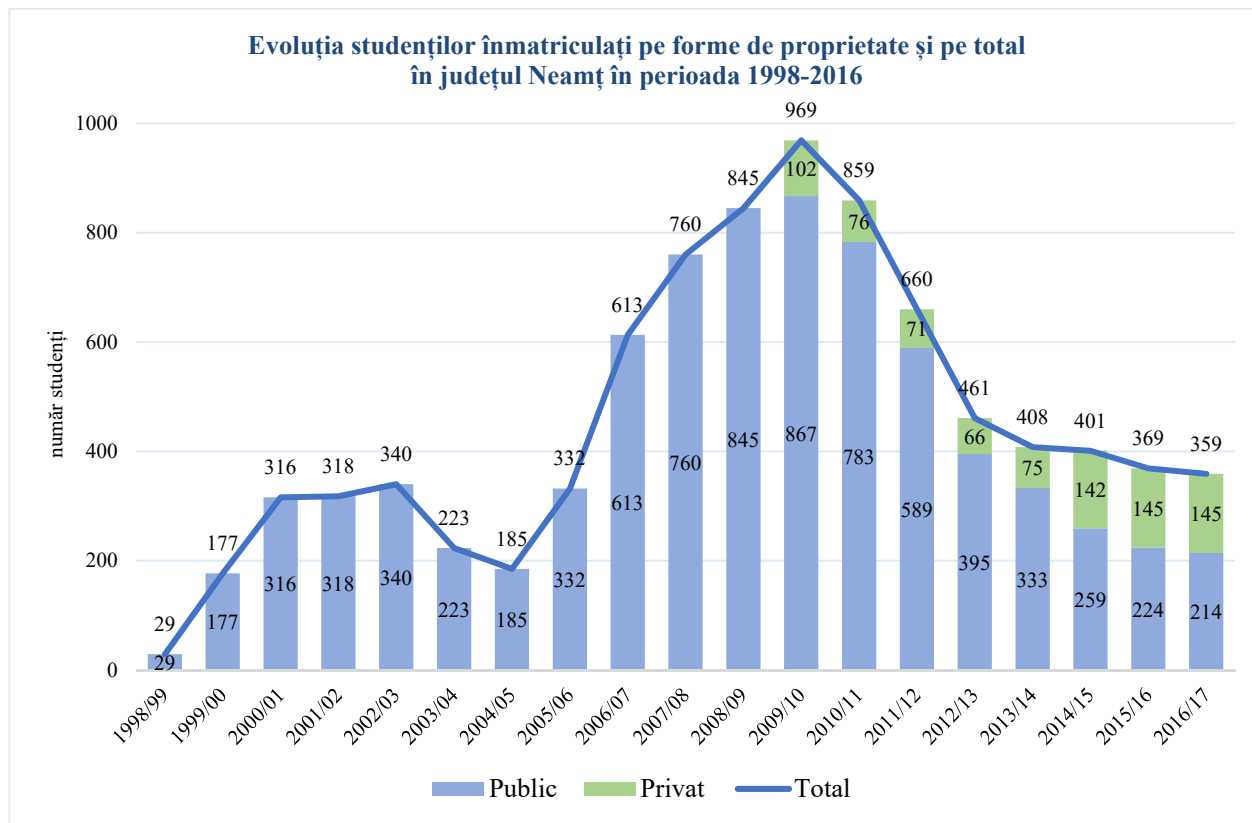


Figura 7.38. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Neamț în 1998-2016

7.5.21. Județul Prahova

În anul universitar 2017-2018 în județul Prahova își desfășura activitatea Universitatea Petrol-Gaze din Ploiești.

Județul Prahova a avut între una și trei universități de stat și una până la două universități private. Cu timpul, universitățile private care erau filiale ale unor universități din București (la Breaza, la Bușteni și la Predeal) care între timp s-au închis și nu își mai desfășoară activitatea din 2004-2005, rămânând doar Universitatea Petrol-Gaze din Ploiești. La această universitate lucrează 274 de cadre didactice care asigură pregătirea la 5.580 de studenți.

Tabelul 7.52

Numărul de instituții și personal didactic, în județul Prahova în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de instituții			Personal didactic		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991	1	1	:	235	235	:
1991/1992	1	1	:	244	244	:
1992/1993	1	1	:	247	247	:
1993/1994	1	1	:	253	253	:
1994/1995	1	1	:	263	263	:

Anul universitar	Număr de instituții			Personal didactic		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1995/1996	3	1	2	270	270	:
1996/1997	2	1	1	350	273	77
1997/1998	2	1	1	271	271	:
1998/1999	2	1	1	282	282	:
1999/2000	2	1	1	299	299	:
2000/2001	2	1	1	320	320	:
2001/2002	2	1	1	340	340	:
2002/2003	2	1	1	368	368	:
2003/2004	2	1	1	374	374	:
2004/2005	1	1	:	376	376	:
2005/2006	1	1	:	364	364	:
2006/2007	1	1	:	367	367	:
2007/2008	1	1	:	364	364	:
2008/2009	1	1	:	358	358	:
2009/2010	1	1	:	366	366	:
2010/2011	1	1	:	351	351	:
2011/2012	1	1	:	325	325	:
2012/2013	1	1	:	318	318	:
2013/2014	1	1	:	303	303	:
2014/2015	1	1	:	298	298	:
2015/2016	1	1	:	281	281	:
2016/2017	1	1	:	274	274	:

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

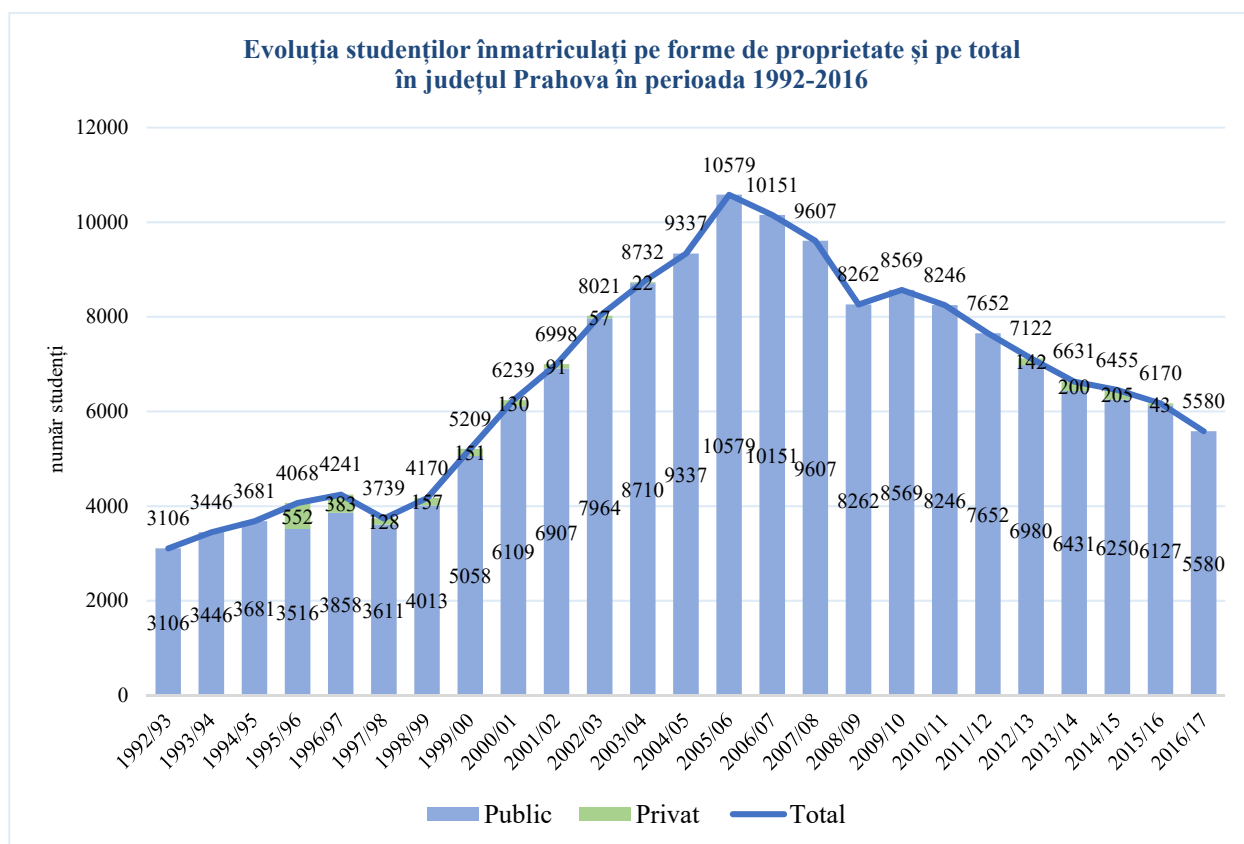


Figura 7.39. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Prahova în 1992-2016

Tabelul 7.53

Numărul de studenți și absolvenți în județul Prahova în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991	:	:	:	809	:	:
1991/1992	:	:	:	669	:	:
1992/1993	3.106	3.106	:	613	:	:
1993/1994	3.446	3.446	:	500	:	:
1994/1995	3.681	3.681	:	672	:	:
1995/1996	4.068	3.516	552	504	:	:
1996/1997	4.241	3.858	383	1.183	:	:
1997/1998	3.739	3.611	128	743	:	:
1998/1999	4.170	4.013	157	592	:	:
1999/2000	5.209	5.058	151	668	:	:
2000/2001	6.239	6.109	130	765	:	:
2001/2002	6.998	6.907	91	1.170	:	:
2002/2003	8.021	7.964	57	1.555	:	:
2003/2004	8.732	8.710	22	1.438	:	:
2004/2005	9.337	9.337	:	1.292	:	:
2005/2006	10.579	10.579	:	1.761	:	:
2006/2007	10.151	10.151	:	1.921	:	:
2007/2008	9.607	9.607	:	3.103	:	:
2008/2009	8.262	8.262	:	1.985	:	:
2009/2010	8.569	8.569	:	1.655	:	:
2010/2011	8.246	8.246	:	1.431	1.431	:
2011/2012	7.652	7.652	:	1.525	1.525	:
2012/2013	7.122	6.980	142	1.426	1.370	56
2013/2014	6.631	6.431	200	1.419	1.358	61
2014/2015	6.455	6.250	205	1.243	1.243	:
2015/2016	6.170	6.127	43	1.055	1.012	43
2016/2017	5.580	5.580	:			

Sursa: <http://statistici.INSSE.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

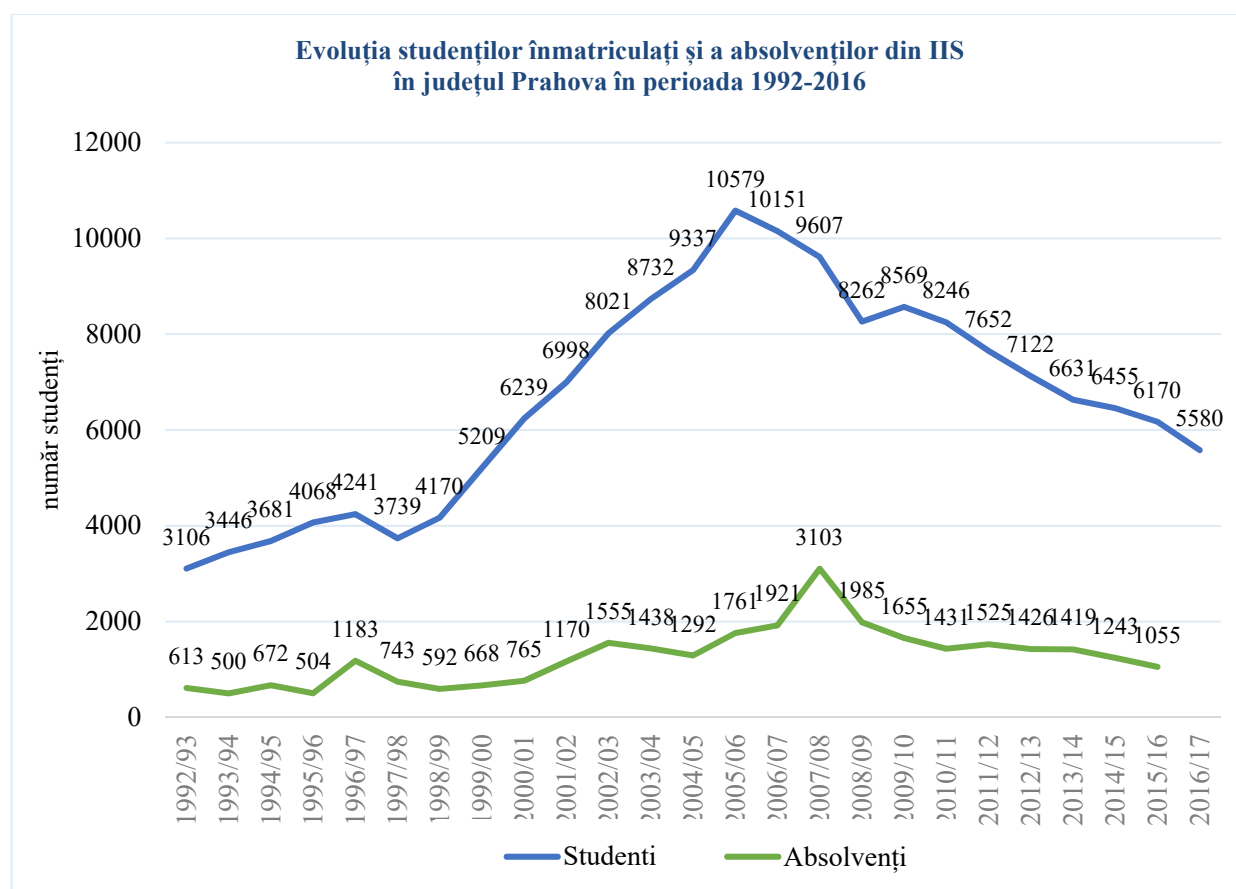


Figura 7.40. Evoluția studenților înmatriculați și a absolvenților în județul Prahova în perioada 1995-2016

7.5.22. Județul Satu-Mare

Potrivit HG nr. 140 din 2017 privind Aprobarea Nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/programelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar 2017-2018, în județul Satu-Mare în anul universitar 2017-2018, își desfășurau activitatea trei universități, din care două de stat - Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca¹³, Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca¹⁴ și una particulară - Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad¹⁵.

A avut o universitate de stat înființată în anul universitar 2009-2010, care își continuă activitatea și în prezent. A mai existat o universitate particulară, care nu era de sine-stătătoare și era înregistrată pe lângă o universitate din București. În anul 2016-2017 la această universitate existau 15 cadre didactice care pregăteau 1.122 de studenți.

Tabelul 7.54

Numărul de studenți și absolvenți în județul Satu Mare în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1992/1993	133	133	:			
1993/1994	133	133	:			
1994/1995	246	246	:	:		
1995/1996	:	:	:	22		
1996/1997	:	:	:	22		

¹³ Facultatea de Automatică și Calculatoare și Facultatea de Construcții de Mașini.

¹⁴ Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării.

¹⁵ Facultatea de Științe Economice, Informatică și Inginerie.

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1997/1998	:	:	:	50		
1998/1999	79	79	:	13		
1999/2000	305	305	:	31		
2000/2001	801	488	313	190		
2001/2002	856	534	322	224		
2002/2003	831	418	413	220		
2003/2004	714	300	414	114		
2004/2005	561	290	271	100		
2005/2006	762	441	321	182		
2006/2007	788	500	288	116		
2007/2008	1084	798	286	284		
2008/2009	1348	883	465	633		
2009/2010	1939	749	1190	468		
2010/2011	1776	770	1006	545	215	330
2011/2012	1489	637	852	434	119	315
2012/2013	1380	572	808	345	102	243
2013/2014	1284	613	671	334	97	237
2014/2015	1235	594	641	262	115	147
2015/2016	1265	612	653	155	100	55
2016/2017	1122	560	562			

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

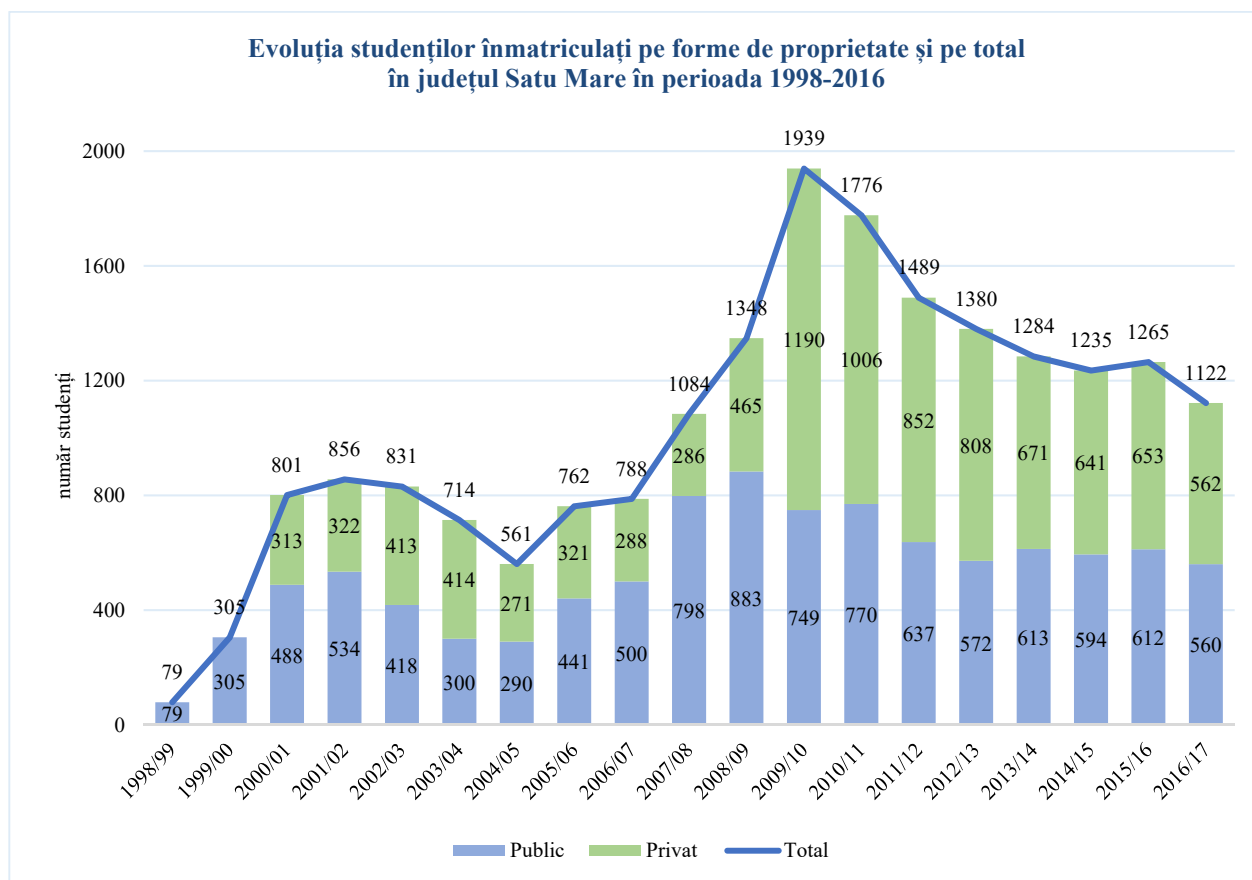


Figura 7.41. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Satu Mare în perioada 1998-2016

7.5.23. Județul Sibiu

Potrivit HG nr. 140 din 2017 privind Aprobarea Nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/ programelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar 2017-2018, în județul Sibiu, în anul universitar 2017-2018, își desfășurau activitatea patru universități, din care trei de stat: Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu” din Sibiu, Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” din București ¹⁶ și una particulară - Universitatea „Româno-Germană” din Sibiu.

În perioada analizată, din punct de vedere al dinamicii, în județul Sibiu au funcționat la început o universitate, apoi două, iar din 1989-1990 a crescut la trei numărul universităților de stat și încă una privată. Treptat, s-a schimbat structura la două universități de stat și două private. În anul universitar 2016-2017, la cele patru universități erau încadrate 714 cadre didactice dintre care 681 la universitățile de stat și 33 la cele private. Din totalul celor 12.256 de studenți, 11.744 erau înscriși la universitățile de stat și doar 512 la cele două universități private.

Tabelul 7.55

Numărul de instituții și personal didactic în județul Sibiu în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de instituții			Personal didactic		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991	1	1	:	265	265	:
1991/1992	2	2	:	432	432	:
1992/1993	3	3	:	575	575	:
1993/1994	3	3	:	687	687	:
1994/1995	3	3	:	514	514	:
1995/1996	3	3	:	522	515	7
1996/1997	3	3	:	552	544	8
1997/1998	3	3	:	537	529	8
1998/1999	4	3	1	548	535	13
1999/2000	4	3	1	614	597	17
2000/2001	4	3	1	705	681	24
2001/2002	4	3	1	723	701	22
2002/2003	4	3	1	750	710	40
2003/2004	4	3	1	801	750	51
2004/2005	4	3	1	824	781	43
2005/2006	4	3	1	806	765	41
2006/2007	4	2	2	785	736	49
2007/2008	4	2	2	801	739	62
2008/2009	4	2	2	853	736	117
2009/2010	4	2	2	883	755	128
2010/2011	4	2	2	848	739	109
2011/2012	4	2	2	837	761	76
2012/2013	4	2	2	826	753	73
2013/2014	4	2	2	854	763	91
2014/2015	4	2	2	829	739	90
2015/2016	4	2	2	751	681	70
2016/2017	4	2	2	714	681	33

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

¹⁶ Facultatea de Arhitectură și Facultatea de Urbanism.

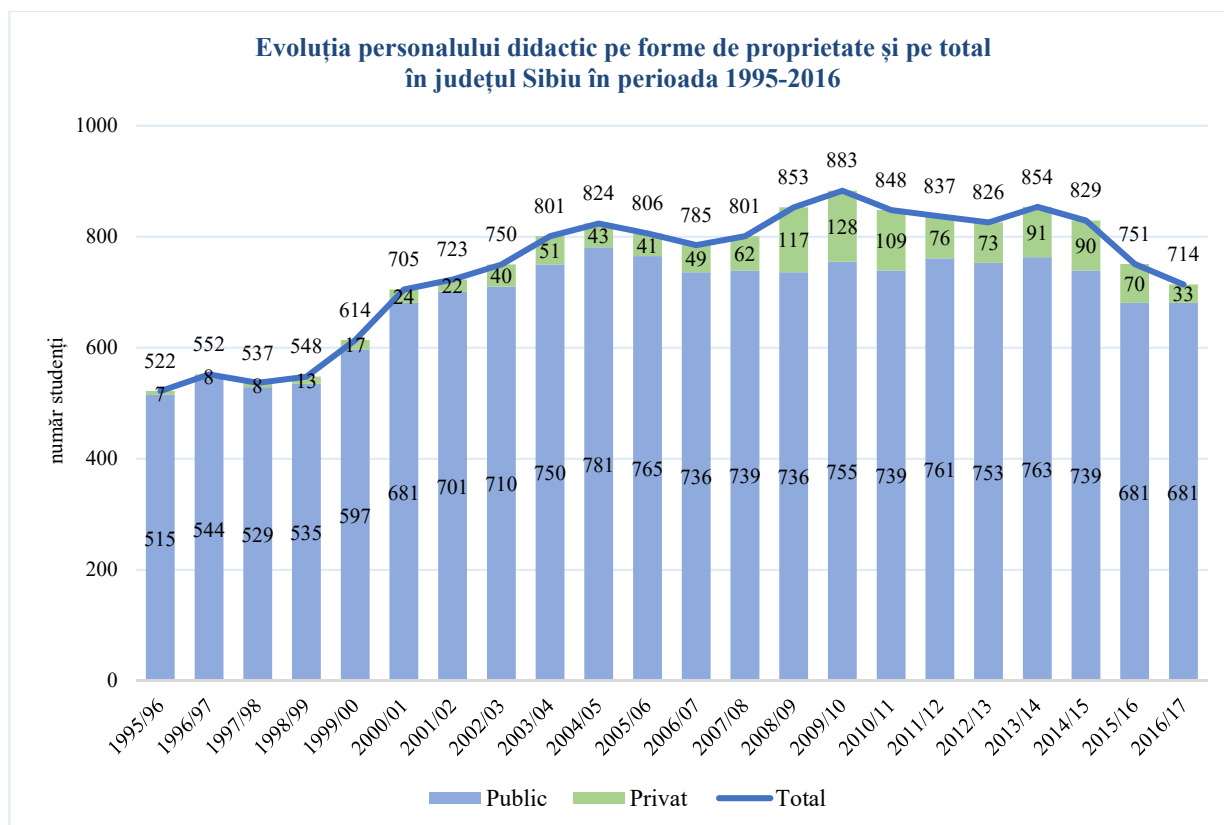


Figura 7.42. Evoluția personalului didactic în județul Sibiu în perioada 1992-2016

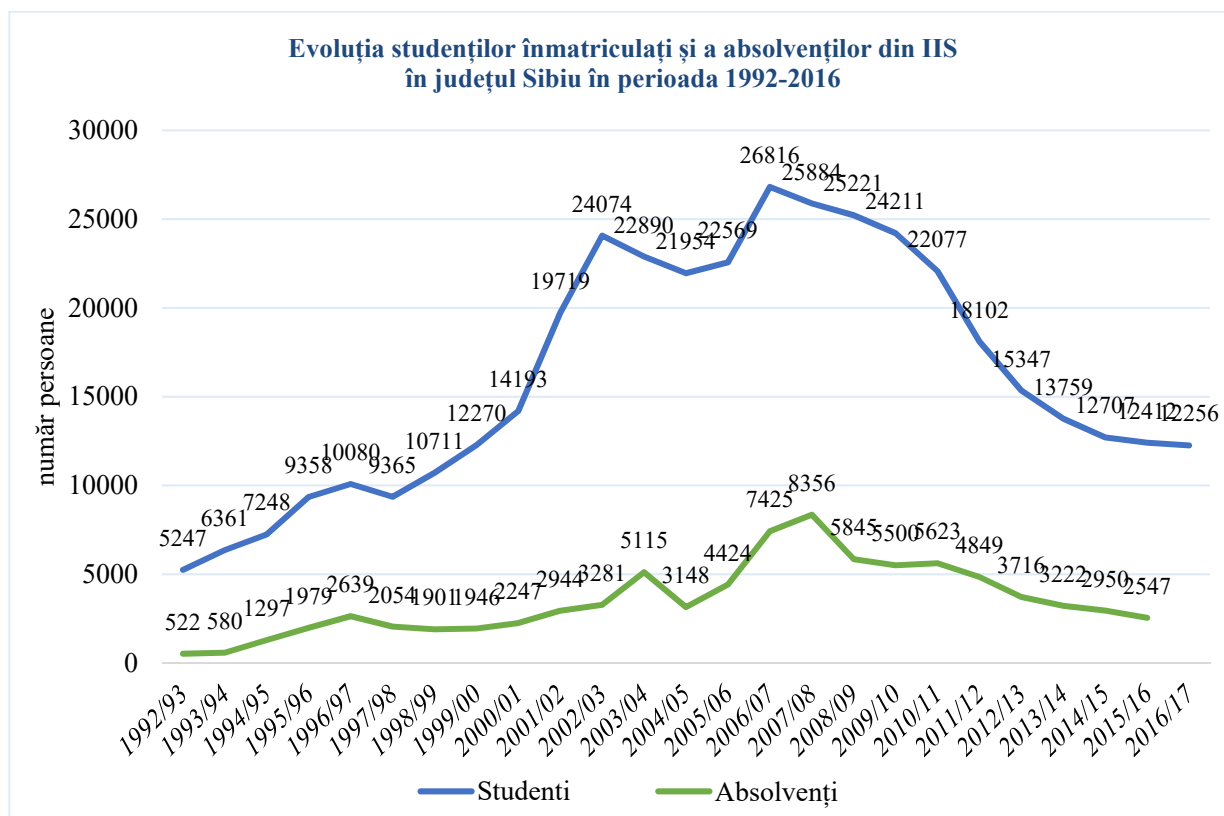


Figura 7.43. Evoluția studenților înmatriculați și a absolvenților în județul Sibiu în perioada 1992-2016

Tabelul 7.56

Numărul de studenți și absolvenți în județul Sibiu în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991	:	:	:	213	:	:
1991/1992	:	:	:	632	:	:
1992/1993	5.247	5.247	:	522	:	:
1993/1994	6.361	6.361	:	580	:	:
1994/1995	7.248	7.248	:	1.297	:	:
1995/1996	9.358	8.042	1.316	1.979	:	:
1996/1997	10.080	8.850	1.230	2.639	:	:
1997/1998	9.365	8.080	1.285	2.054	:	:
1998/1999	10.711	9.112	1.599	1.901	:	:
1999/2000	12.270	10.308	1.962	1.946	:	:
2000/2001	14.193	12.187	2.006	2.247	:	:
2001/2002	19.719	17.730	1.989	2.944	:	:
2002/2003	24.074	22.444	1.630	3.281	:	:
2003/2004	22.890	21.218	1.672	5.115	:	:
2004/2005	21.954	20.293	1.661	3.148	:	:
2005/2006	22.569	20.775	1.794	4.424	:	:
2006/2007	26.816	23.963	2.853	7.425	:	:
2007/2008	25.884	22.337	3.547	8.356	:	:
2008/2009	25.221	20.790	4.431	5.845	:	:
2009/2010	24.211	19.448	4.763	5.500	:	:
2010/2011	22.077	18.037	4.040	5.623	4.155	1.468
2011/2012	18.102	15.297	2.805	4.849	3.850	999
2012/2013	15.347	13.333	2.014	3.716	3.098	618
2013/2014	13.759	12.194	1.565	3.222	2.620	602
2014/2015	12.707	11.550	1.157	2.950	2.323	627
2015/2016	12.412	11.730	682	2.547	2.288	259
2016/2017	12.256	11.744	512	:	:	:

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

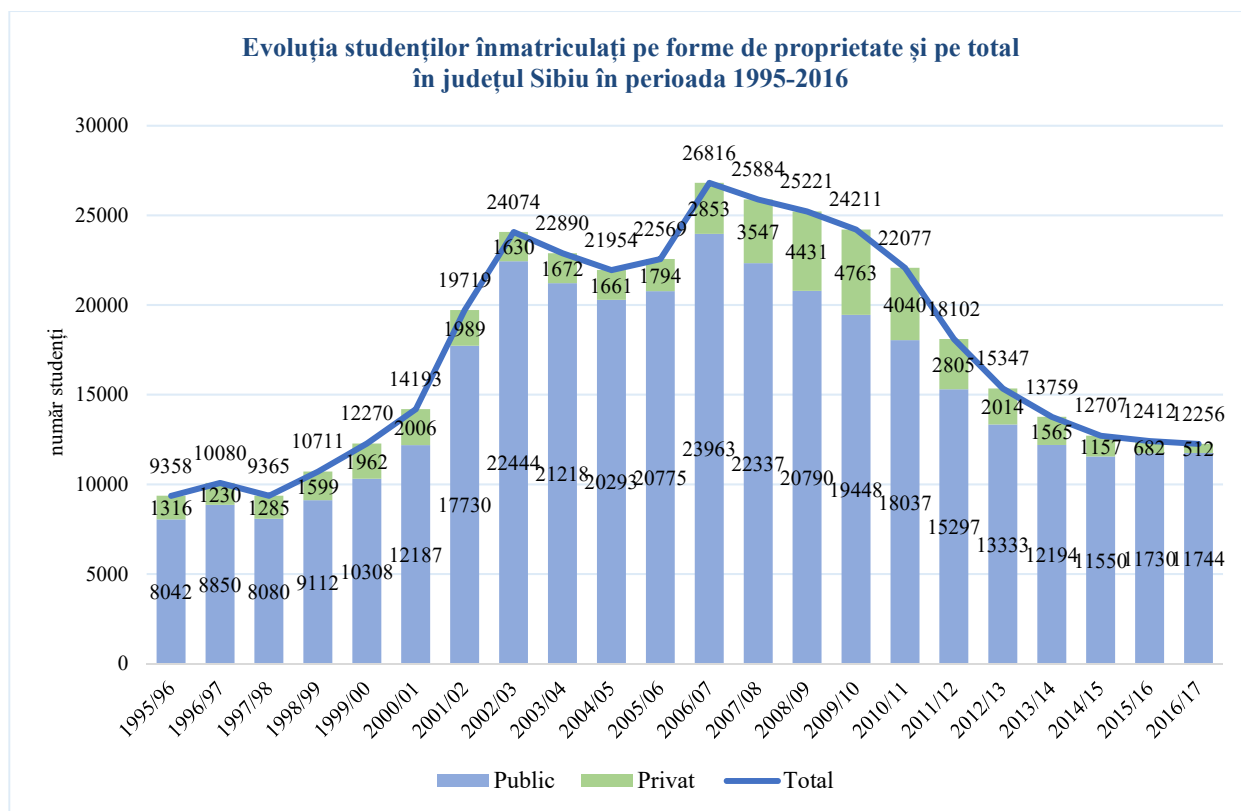


Figura 7.44. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Sibiu în 1995-2016

7.5.24. Județul Suceava

În Suceava a funcționat dintotdeauna o singură universitate, Ștefan cel Mare, universitate de stat. La această universitate, în anul universitar 2016-2017 erau încadrate 317 cadre didactice care asigurau pregătirea la 5.862 de studenți.

Tabelul 7.57

Numărul de instituții și personal didactic, în județul Suceava, în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de instituții	Personal didactic	Număr de studenți	Număr de absolvenți	Raport studenți/personal didactic
1990/1991	1	100		158	
1991/1992	1	128		254	
1992/1993	1	148	2150	294	15
1993/1994	1	158	2472	323	16
1994/1995	1	177	2729	497	15
1995/1996	1	185	2787	470	15
1996/1997	1	208	2969	803	14
1997/1998	1	212	2830	593	13
1998/1999	1	226	3707	553	16
1999/2000	1	243	4927	593	20
2000/2001	1	260	7184	816	28
2001/2002	1	282	8558	1290	30
2002/2003	1	295	8612	1701	29
2003/2004	1	319	8623	1665	27
2004/2005	1	333	9047	1762	27
2005/2006	1	318	9909	1883	31
2006/2007	1	324	10579	1879	33

Anul universitar	Număr de instituții	Personal didactic	Număr de studenți	Număr de absolvenți	Raport studenți/personal didactic
2007/2008	1	327	11201	3715	34
2008/2009	1	355	10090	2915	28
2009/2010	1	364	9917	2078	27
2010/2011	1	342	9350	2322	27
2011/2012	1	338	8381	2458	25
2012/2013	1	348	7325	2022	21
2013/2014	1	349	6951	1676	20
2014/2015	1	338	6459	1651	19
2015/2016	1	340	6196	1508	18
2016/2017	1	317	5862		

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

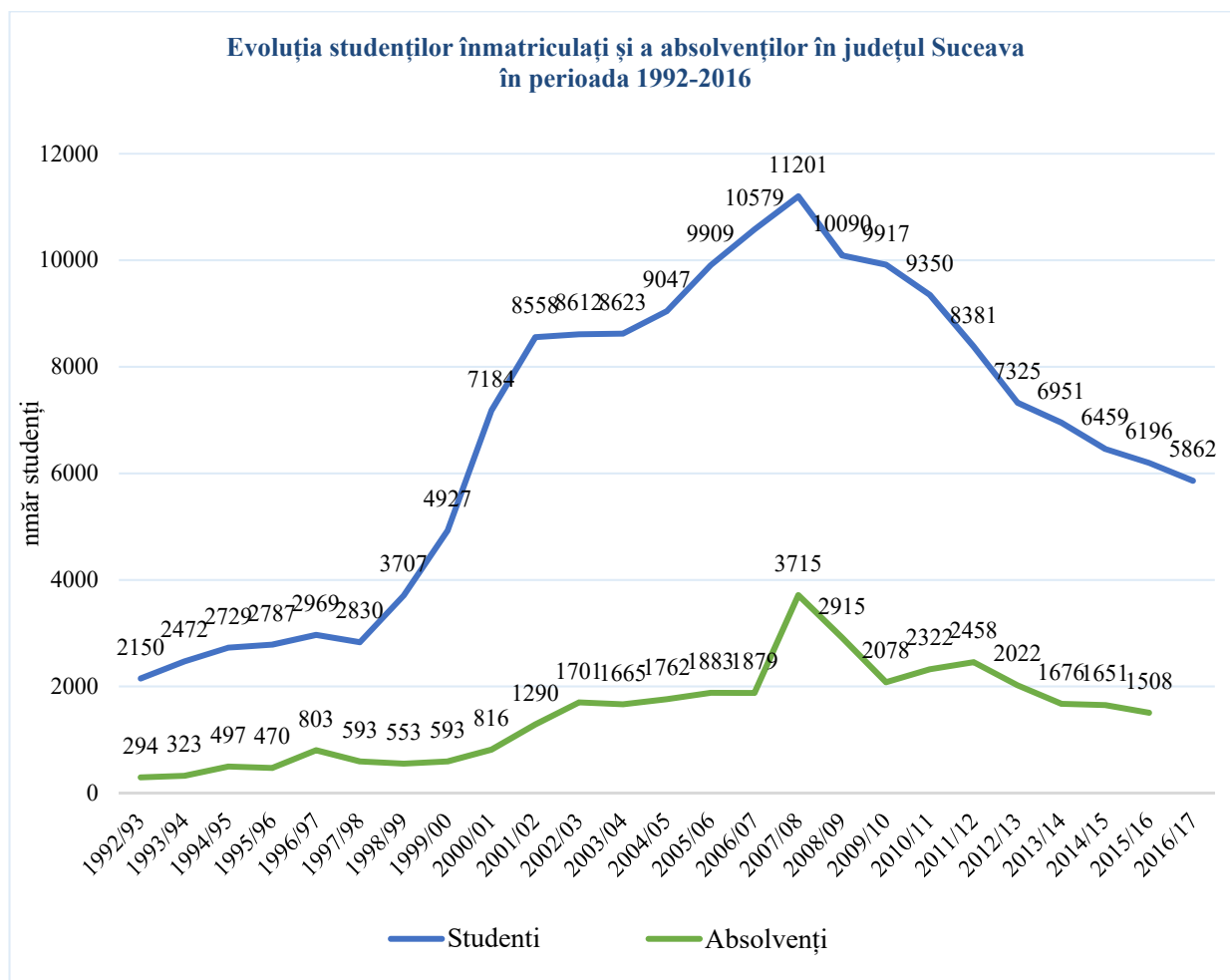


Figura 7.45. Evoluția studenților înmatriculați și a absolvenților în județul Suceava în perioada 1995-2016

7.5.25. Județul Timiș

Potrivit HG nr. 140 din 2017 privind Aprobarea Nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/programelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar 2017-2018, în județul Timiș în anul universitar 2017-2018 figurau nouă universități, din care patru de stat și cinci particulare.

Instituții de învățământ de stat	Instituții de învățământ particulare
Universitatea Politehnică Timișoara	Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir” din București
Universitatea de Științe Agronomice și Medicină Veterinară a Banatului „Regele Mihai I al României” din Timișoara	Universitatea „Bogdan Vodă” din Cluj-Napoca
Universitatea de Vest din Timișoara	Universitatea „Tibiscus” din Timișoara
Universitatea de Medicină și Farmacie „Victor Babeș” din Timișoara	Fundația pentru Cultură și Învățământ „Ioan Slavici” – Universitatea „Ioan Slavici” din Timișoara
Universitatea de Medicină și Farmacie „Victor Babeș” din Timișoara – ID în Lugoj	Universitatea Europeană „Drăgan” din Lugoj

Prin urmare, județul Timiș este destul de bine reprezentat din punct de vedere al instituțiilor de învățământ superior, astfel că în anul cel mai important pentru acest municipiu și județ existau zece universități, patru de stat și șase particulare la care existau 2.871 de cadre didactice, din care 2.622 de cadre didactice la învățământul de stat și 249 la învățământul privat. Numărul de studenți era de 44.529, dintre care 38.796 la învățământul public și doar 5.733 la învățământul privat. În anul considerat, 7.859 de studenți au absolvit cursurile. În anul universitar 2016-2017, numărul universităților s-a redus la doar șapte, rămânând cele patru de stat și reducându-se cu trei numărul celor private. În acest an universitar își desfășurau activitatea 2.441 de cadre didactice, dintre care 2.341 la stat și 100 în mediul privat. Numărul de studenți înscriși era de 31.448, dintre care 29.486 la stat și 1962 la universitățile particulare.

Tabelul 7.58

Numărul de instituții și personal didactic în județul Timiș în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de instituții			Personal didactic		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991	4	4	:	1.537	1.537	:
1991/1992	4	4	:	1.804	1.804	:
1992/1993	4	4	:	1.949	1.949	:
1993/1994	4	4	:	2.279	2.279	:
1994/1995	4	4	:	2.638	2.638	:
1995/1996	8	4	4	2.197	1.967	230
1996/1997	8	4	4	2.701	2.411	290
1997/1998	8	4	4	2.734	2.332	402
1998/1999	8	4	4	2.657	2.487	170
1999/2000	8	4	4	2.752	2.533	219
2000/2001	9	4	5	2.746	2.500	246
2001/2002	9	4	5	2.723	2.463	260
2002/2003	9	4	5	2.760	2.486	274
2003/2004	9	4	5	2.754	2.549	205
2004/2005	10	4	6	2.871	2.622	249
2005/2006	9	4	5	2.898	2.661	237
2006/2007	9	4	5	2.870	2.645	225
2007/2008	9	4	5	3.058	2.857	201
2008/2009	9	4	5	3.098	2.909	189
2009/2010	9	4	5	2.336	2.161	175
2010/2011	9	4	5	2.216	2.038	178
2011/2012	9	4	5	2.080	1.916	164
2012/2013	9	4	5	1.984	1.828	156
2013/2014	8	4	4	2.575	2.435	140
2014/2015	7	4	3	2.544	2.421	123
2015/2016	7	4	3	2.430	2.320	110
2016/2017	7	4	3	2.441	2.341	100

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

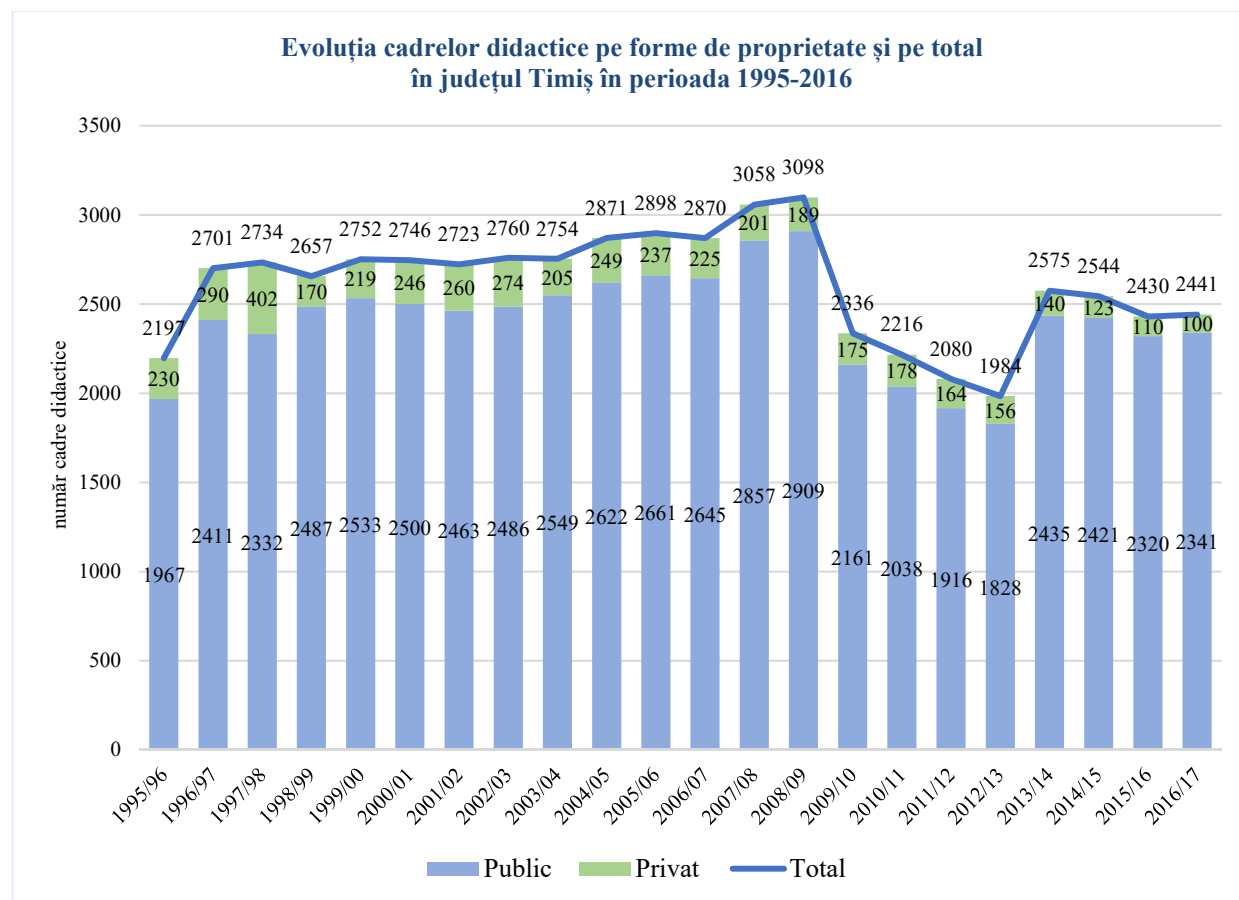


Figura 7.46. Evoluția cadrelor didactice pe forme de proprietate și pe total în județul Timiș în perioada 1995-2016

Tabelul 7.59

Numărul de studenți și absolvenți în județul Timiș în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991	:	:	:	2.152	:	:
1991/1992	:	:	:	3.015	:	:
1992/1993	21.968	21.968	:	3.123	:	:
1993/1994	19.529	19.529	:	3.102	:	:
1994/1995	21.723	21.723	:	4.129	:	:
1995/1996	27.530	21.931	5.599	4.316	:	:
1996/1997	29.490	22.777	6.713	5.808	:	:
1997/1998	32.216	22.138	10.078	4.842	:	:
1998/1999	35.788	24.817	10.971	4.986	:	:
1999/2000	39.584	27.501	12.083	5.794	:	:
2000/2001	42.748	31.291	11.457	6.296	:	:
2001/2002	42.102	33.512	8.590	7.067	:	:
2002/2003	42.904	35.615	7.289	7.505	:	:
2003/2004	43.753	36.876	6.877	8.295	:	:
2004/2005	44.529	38.796	5.733	7.859	:	:
2005/2006	46.748	40.194	6.554	7.219	:	:
2006/2007	49.526	41.445	8.081	7.742	:	:
2007/2008	51.594	41.900	9.694	12.452	:	:
2008/2009	48.433	39.558	8.875	11.955	:	:
2009/2010	43.265	35.432	7.833	9.148	:	:

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
2010/2011	39.996	33.497	6.499	8.653	6.866	1.787
2011/2012	36.519	31.333	5.186	8.173	6.806	1.367
2012/2013	33.629	29.759	3.870	7.253	6.184	1.069
2013/2014	31.960	28.993	2.967	6.427	5.545	882
2014/2015	30.692	28.480	2.212	6.223	5.371	852
2015/2016	30.970	29.071	1.899	5.622	4.961	661
2016/2017	31.448	29.486	1.962			

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

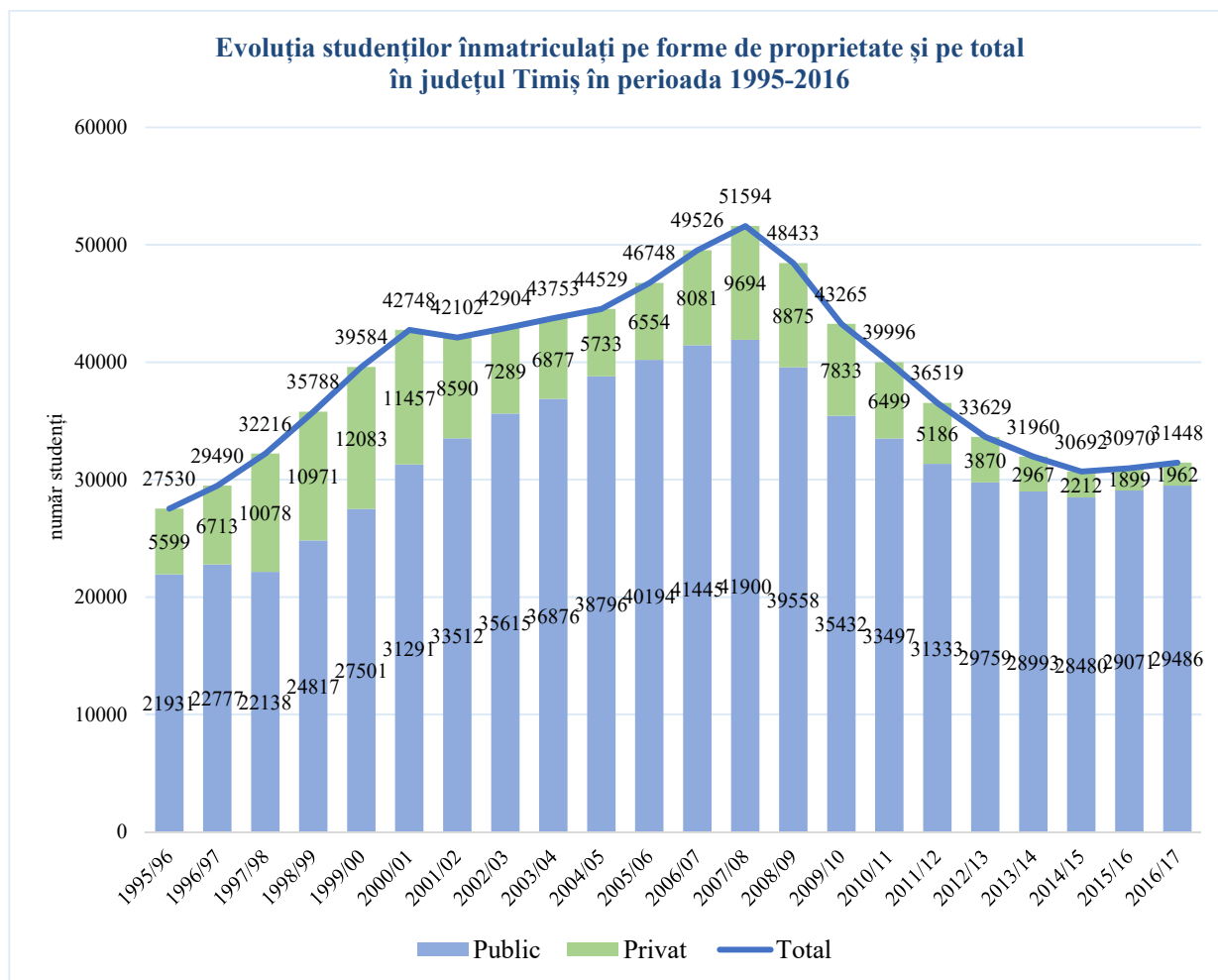


Figura 7.47. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în Județul Timiș în 1995-2016

7.5.26. Județul Vâlcea

În anul universitar 2017-2018, în județul Vâlcea își desfășurau activitatea două instituții de învățământ superior de stat Universitatea din Pitești – Învățământ la distanță în Râmnicu Vâlcea, Universitatea din București – Învățământ la distanță în Călimănești și o instituție particulară – Universitatea „Constantin Brâncoveanu” din Pitești – Învățământ la distanță în Râmnicu Vâlcea

Din punct de vedere statistic, este unul nu tocmai semnificativ ca centru universitar, în care au funcționat la un moment dat două universități, una de stat și una privată. Aceasta dispunea în anul 2016-2017 de 22 de cadre didactice care pregăteau 569 de studenți.

Tabelul 7.60

Numărul de instituții și personal didactic în județul Vâlcea în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de instituții			Personal didactic		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991	:	:		43	43	:
1991/1992	1	1		9	9	:
1992/1993	1	1		28	28	:
1993/1994	1	1		29	29	:
1994/1995	1	1		43	43	:
1995/1996	2	1	1	75	30	45
1996/1997	2	1	1	56	8	48
1997/1998	1	:	1	44	:	44
1998/1999	1	:	1	45	:	45
1999/2000	1	:	1	35	:	35
2000/2001	1	:	1	36	:	36
2001/2002	1	:	1	35	:	35
2002/2003	1	:	1	38	:	38
2003/2004	1	:	1	37	:	37
2004/2005	1	:	1	42	:	42
2005/2006	1	:	1	35	:	35
2006/2007	1	:	1	40	:	40
2007/2008	1	:	1	39	:	39
2008/2009	1	:	1	50	:	50
2009/2010	1	:	1	40	:	40
2010/2011	1	:	1	43	:	43
2011/2012	1	:	1	39	:	39
2012/2013	1	:	1	41	:	41
2013/2014	1	:	1	39	:	39
2014/2015	1	:	1	31	:	31
2015/2016	1	:	1	24	:	24
2016/2017	1	:	1	22	:	22

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

Tabelul 7.61

Numărul de studenți și absolvenți în județul Vâlcea în perioada 1992-2016

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1992/1993	172	172	:	:	:	:
1993/1994	184	184	:	:	:	:
1994/1995	177	177	:	81	:	:
1995/1996	1.340	94	1.246	301	:	:
1996/1997	1.303	23	1.280	219	:	:
1997/1998	1.407	:	1.407	111	:	:
1998/1999	1.706	:	1.706	250	:	:
1999/2000	1.668	:	1.668	231	:	:
2000/2001	2.738	:	2.738	465	:	:
2001/2002	3.521	:	3.521	511	:	:
2002/2003	3.323	:	3.323	548	:	:
2003/2004	3.315	98	3.217	610	:	:
2004/2005	3.675	293	3.382	631	:	:
2005/2006	3.007	733	2.274	424	:	:
2006/2007	3.191	878	2.313	512	:	:
2007/2008	3.176	691	2.485	1.310	:	:
2008/2009	2.709	548	2.161	1.221	:	:
2009/2010	6.060	282	5.778	1.927	:	:

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
2010/2011	4.514	269	4.245	1.732	103	1629
2011/2012	2.802	212	2.590	1.031	94	937
2012/2013	1.912	190	1.722	605	60	545
2013/2014	1.394	220	1.174	438	44	394
2014/2015	1.082	283	799	352	75	277
2015/2016	629	247	382	201	79	122
2016/2017	569	211	358			

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

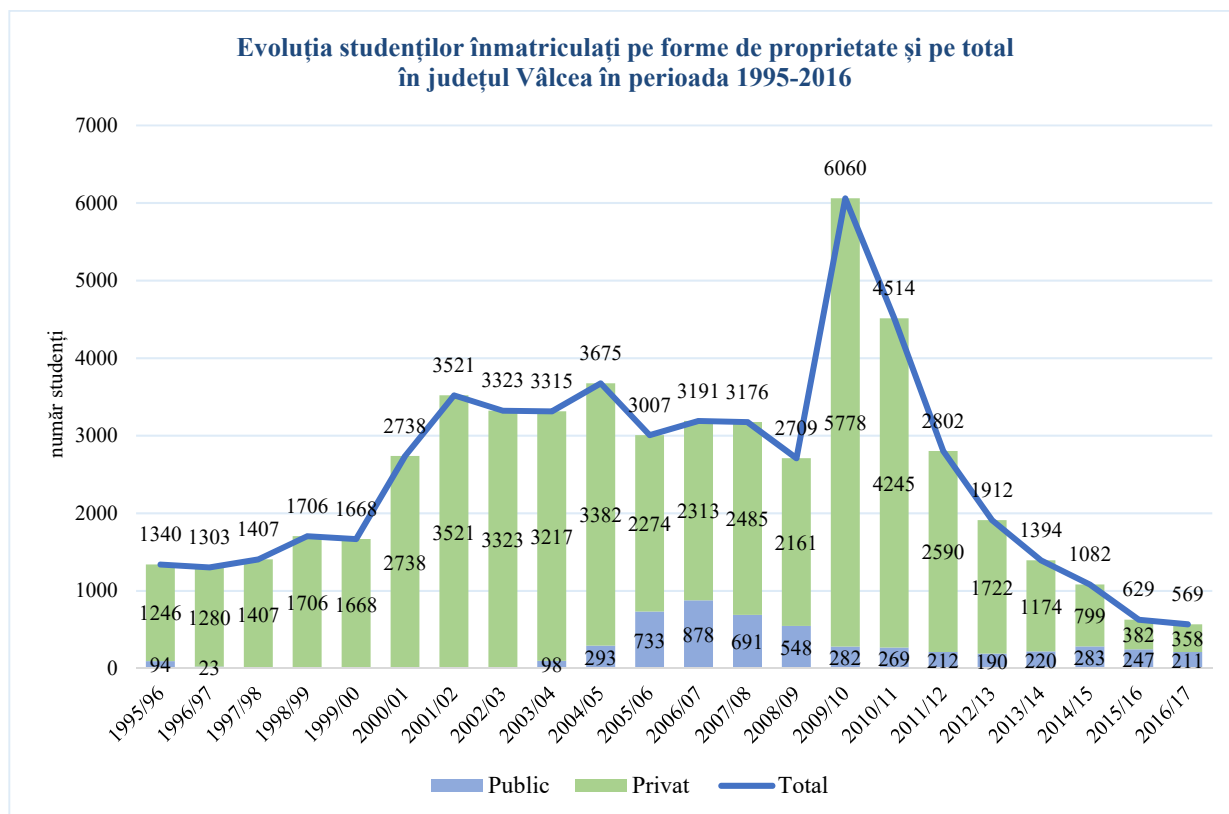


Figura 7.48. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Vâlcea în 1995-2016

7.6. Sucursale teritoriale sau centre teritoriale învățământ la distanță

Așa după cum am mai menționat la începutul acestui capitol, învățământul superior din România s-a desfășurat în centre universitare tradiționale, dar au migrat și au deschis centre teritoriale, noi le-am denumit în conținutul capitolului filiale sau sucursale ale unor instituții de învățământ superior românesc. O prezentare a acestora ar fi bine venită, dar apreciem că o scurtă și succintă prezentare este mai realistă. Astfel, au ființat astfel de centre teritoriale, denumite generic *învățământ la distanță*, în Bistrița-Năsăud, în Botoșani, în județul Brăila unde două universități – „Dunărea de Jos din Galați” și „Constantin Brâncoveanu” din Pitești – și-au avut până în anul 2003-2004 deschise centre teritoriale, județul Călărași, județul Covasna, județul Giurgiu în municipiul Giurgiu, județul Harghita, județul Ialomița la Slobozia și Amara, județul Mehedinți, județul Olt, județul Sălaj, județul Teleorman la Alexandria, județul Vaslui, județul Vrancea; toate acestea au format o serie de centre teritoriale ale marilor universități din centre universitare puternice, din municipiile care au fost tradiționale în promovarea învățământului superior. Ar fi de prezentat, dar nu cred că sucită prea mare interes, numărul de cadre didactice, studenți și absolvenți

care s-au perindat pe la aceste centre teritoriale ale universităților de învățământ superior denumit învățământ la distanță. Se pot sintetiza aspectele care se referă la învățământul la distanță în câteva repere importante. Acestea nu au dispus de cadre didactice proprii, ci pregătirea se realizează în continuare de către cadre didactice care pleacă de la instituțiile de învățământ superior de stat sau private care le-au înființat și care asigură atât pregătirea concentrată în perioada repausului săptămânal, cât și desfășurarea examenelor de susținere pentru promovarea disciplinelor, a anilor de studii. Numărul de studenți este redus, cum este și firesc, iar numărul promoțiilor și mai redus având în vedere dificultățile de învățare la aceste centre teritoriale de învățământ la distanță. O altă caracteristică a acestor centre este aceea că totuși asigură pregătirea la locurile lor a unor, să le spunem, persoane interesate de a-și dezvolta studiile. Învățământul se desfășoară tot după programa Bologna, așa încât este uniformă și echitabilă aprecierea dată prin susținerea examenelor de licență, căci numai la aceasta ne referim în aceste centre teritoriale de învățământ la distanță. Un element interesant l-a constituit și faptul au găsit din ce în ce mai puține cadre didactice interesate să desfășoare și această activitate la distanță în contextul posibilităților de remunerare de care s-a dispus. Nu intrăm în a analiza caracterul legal și formal al acestor remunerări/salarizări, dar situația este cea pe care am prezentat-o. Într-un tabel-sinteză vom prezenta situația centrelor teritoriale de învățământ la distanță, pe județe, în anul universitar 2014-2015 pentru care deținem date complete. În aceste tabele vom prezenta principalii indicatori, respectiv numărul de instituții care au funcționat, personalul didactic, numărul de studenți și numărul de absolvenți.

Tabelul 7.62

Numărul de studenți și absolvenți în sucursale teritoriale județene în anul universitar 2010-2011

Județul	Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
Bistrița Năsăud	1.680	1.680	:	325	:	325
Botoșani	298	298	:	87	87	
Brăila	1.444	475	969	506		
Călărași	797	797		74	74	
Covasna	1.004	1.004		329	329	
Harghita	1.486	578	908	410	234	176
Ialomița	290	:	290	72	72	
Mehedinți	2.611	2.611	:	881	881	
Olt	690	690	:	147	147	
Sălaj	425	425	:	67	67	:
Teleorman	559	197	362	123	56	67
Vaslui		147			40	
Vrancea	536	157	379	151	60	91

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

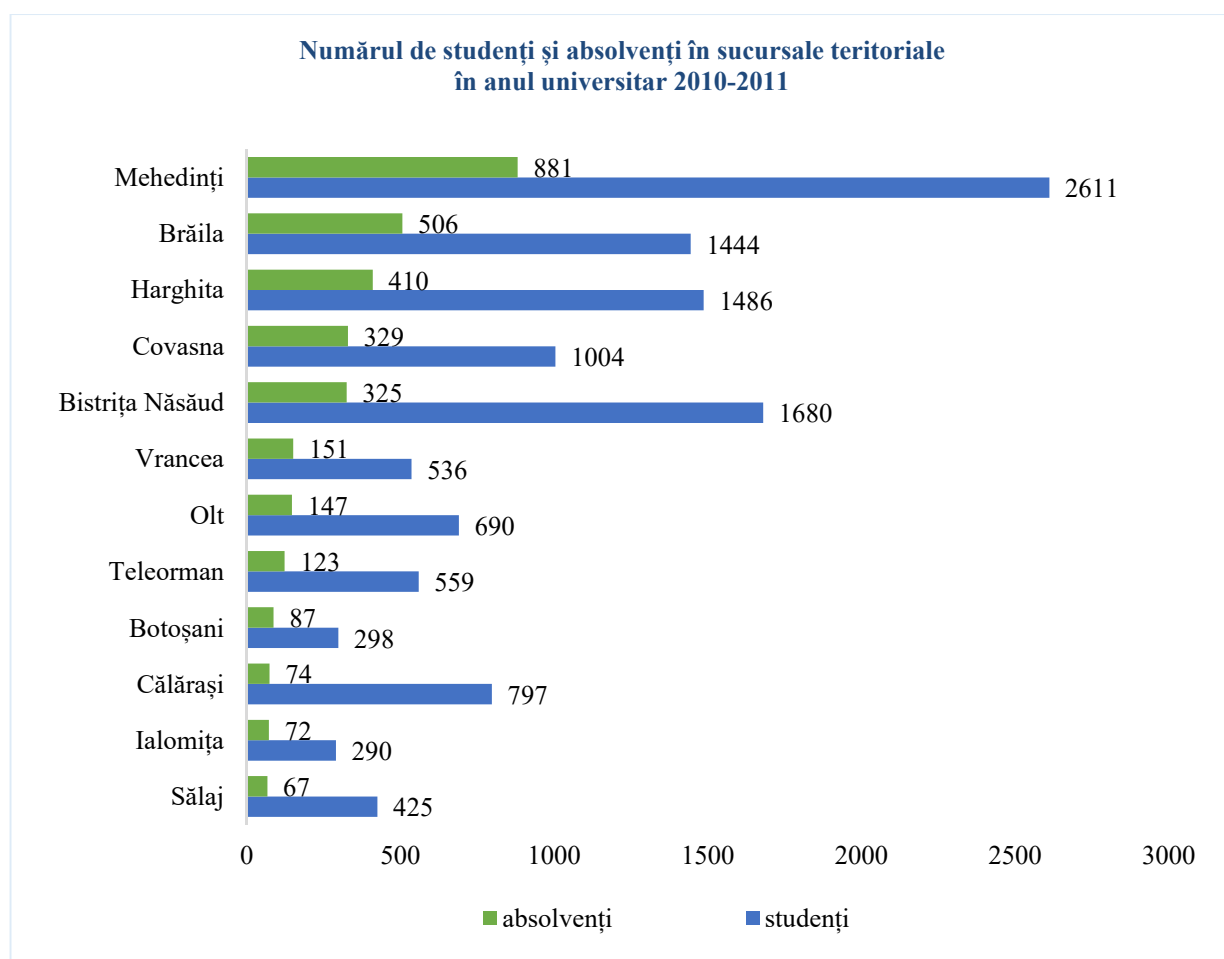


Figura 7.49. Numărul de studenți și absolvenți în sucursale teritoriale, în anul universitar 2010-2011

7.6.1. Județul Bistrița Năsăud

În anul universitar 2017-2018 în județul Bistrița Năsăud își desfășurau activitatea următoarele instituții de învățământ superior care aveau programe de studii în localitatea Bistrița: Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca și Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca.

Tabelul 7.63

Numărul de studenți și absolvenți în județul Bistrița Năsăud perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991				23		
1991/1992				22		
1992/1993	47	47	:	29		
1993/1994	:	:	:	:		
1994/1995	:	:	:	:		
1995/1996	:	:	:	:		
1996/1997	:	:	:	:		
1997/1998	20	20	:	:		
1998/1999	77	77	:	:		
1999/2000	213	213	:	20		
2000/2001	472	472	:	37		
2001/2002	873	778	95	220		

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
2002/2003	951	941	10	189		
2003/2004	844	844	:	203		
2004/2005	887	887	:	219		
2005/2006	1.035	1035	:	230		
2006/2007	970	970	:	171		
2007/2008	1.352	1.352	:	386		
2008/2009	1.473	1.473	:	314		
2009/2010	1.651	1.651	:	291		
2010/2011	1.680	1.680	:	325	:	325
2011/2012	1.534	1.485	49	368	44	368
2012/2013	1.474	1.340	134	357	21	357
2013/2014	1.277	1.190	87	268	35	268
2014/2015	1.181	1.145	36	283	35	283
2015/2016	1.191	1.191	:	235	:	235
2016/2017	1.269	1.269	:			

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

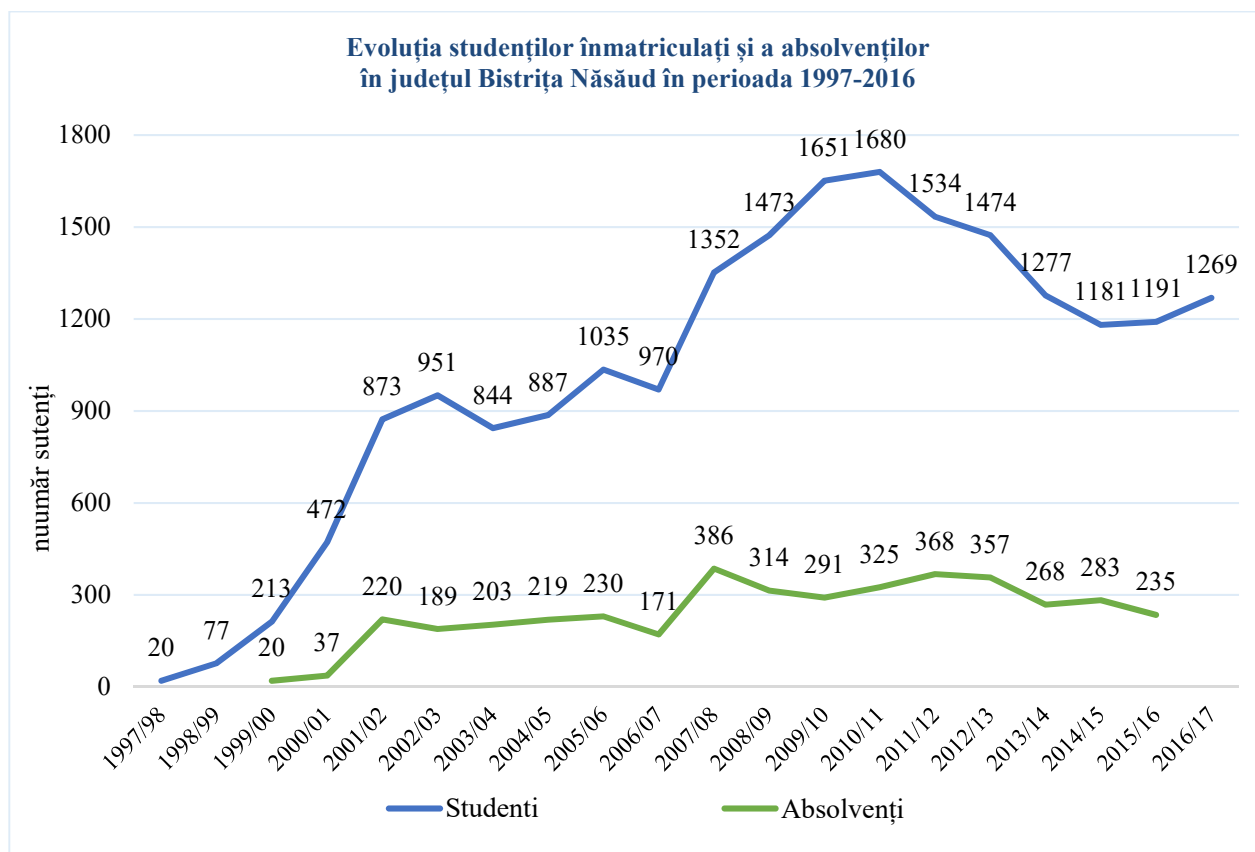


Figura 7.50. Evoluția studenților și a absolvenților în județul Bistrița Năsăud în perioada 1995-2016

7.6.2. Județul Botoșani

Tabelul 7.64

Numărul de studenți și absolvenți în județul Botoșani în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991				:	:	:
1991/1992				:	:	:
1992/1993	72	72	:	:	:	:
1993/1994	78	78	:	:	:	:
1994/1995	:	:	:	:	:	:
1995/1996	:	:	:	:	:	:
1996/1997	:	:	:	:	:	:
1997/1998	:	:	:	:	:	:
1998/1999	16	16	:	:	:	:
1999/2000	215	115	100	12	:	:
2000/2001	375	87	288	:	:	:
2001/2002	401	143	258	90	:	:
2002/2003	252	91	161	100	:	:
2003/2004	158	81	77	69	:	:
2004/2005	59	30	29	30	:	:
2005/2006	92	92	:	26	:	:
2006/2007	199	199	:	56	:	:
2007/2008	218	218	:	119	:	:
2008/2009	361	361	:	164	:	:
2009/2010	293	293	:	35	:	:
2010/2011	298	298	:	87	87	
2011/2012	269	269	:	73	73	
2012/2013	192	192	:	83	83	
2013/2014	102	102	:	43	43	
2014/2015	61	61	:	57		
2015/2016	:	:	:		:	
2016/2017						

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

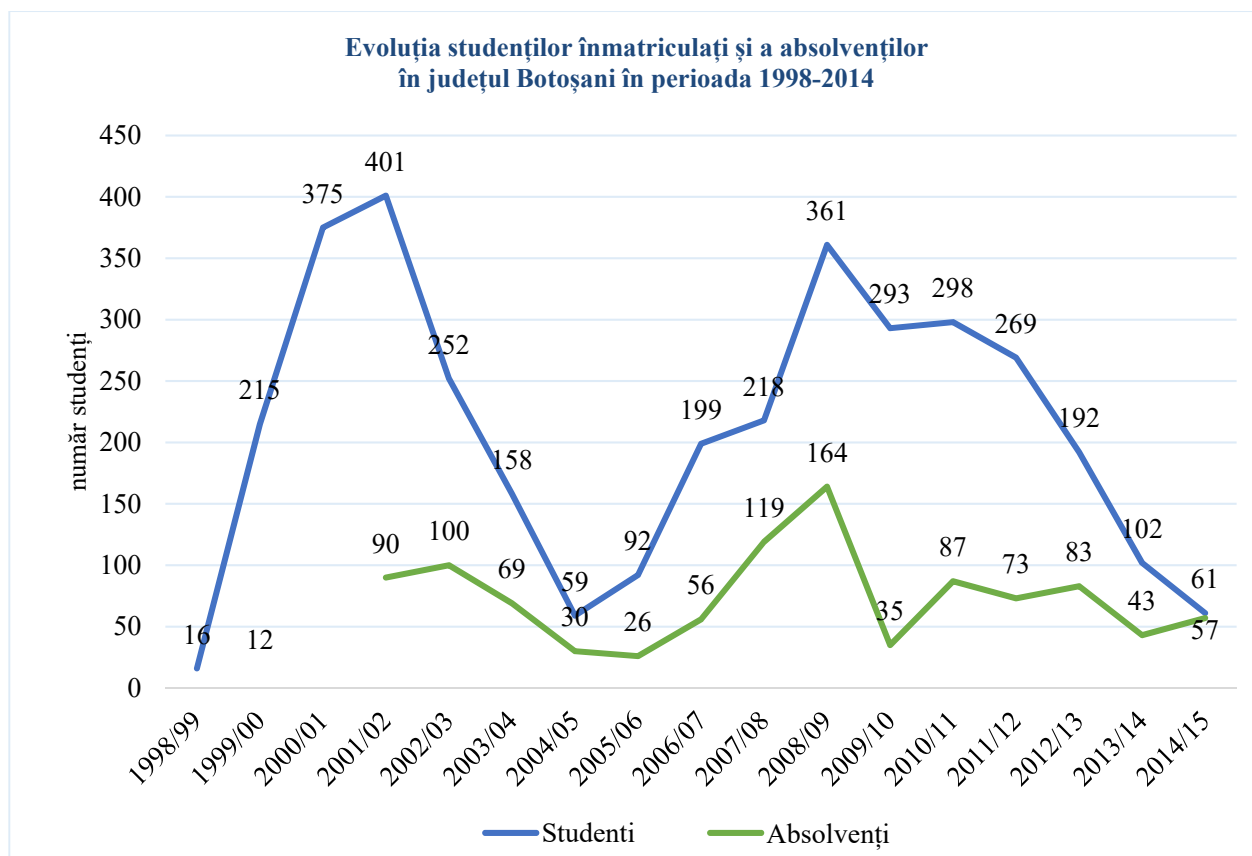


Figura 7.51. Evoluția studenților și a absolvenților în județul Botoșani în perioada 1995-2016

7.6.3. Județul Brăila

În anul universitar 2017-2018 în județul Brăila își desfășurau activitatea următoarele instituții de învățământ superior: Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați și Universitatea „Constantin Brâncoveanu” din Pitești.

Tabelul 7.65

Număr personal didactic, studenți și absolvenți în județul Brăila perioada 1990-2016

Anul universitar	Personal didactic			Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1990/1991	11	11	:						
1991/1992	13	13	:				76		
1992/1993	16	16	:	535	535	:	113		
1993/1994	19	19	:	438	438	:	165		
1994/1995	27	27	:	443	443	:	:		
1995/1996	64	26	38	2.125	321	1.804	112		
1996/1997	76	27	49	1.963	296	1.667	442		
1997/1998	44	:	44	1.930	287	1.643	426		
1998/1999	71	27	44	1.936	406	1.530	329		
1999/2000	28	:	28	1.787	513	1.274	468		
2000/2001	47	:	47	2.205	655	1.550	287		
2001/2002	37	:	37	2.354	702	1.652	311		
2002/2003	36	:	36	2.476	769	1.707	350		
2003/2004	41	:	41	2.412	768	1.644	405		
2004/2005	47	:	47	2.274	737	1.537	551		
2005/2006	40	:	40	2.142	720	1.422	534		

2006/2007	44	:	44	2.310	677	1.633	400		
2007/2008	39	:	39	2.412	623	1.789	372		
2008/2009	35	:	35	2.021	591	1.430	747		
2009/2010	32	:	32	1.830	439	1.391	591		
2010/2011	31	:	31	1.444	475	969	506		
2011/2012	28	:	28	1.167	462	705	417	91	326
2012/2013	28	:	28	920	438	482	367	96	271
2013/2014	27	:	27	775	424	351	212	79	133
2014/2015	17	:	17	653	431	222	198	76	122
2015/2016	13	:	13	583	428	155	166	69	97
2016/2017	12	:	12	538	397	141	134	76	58

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

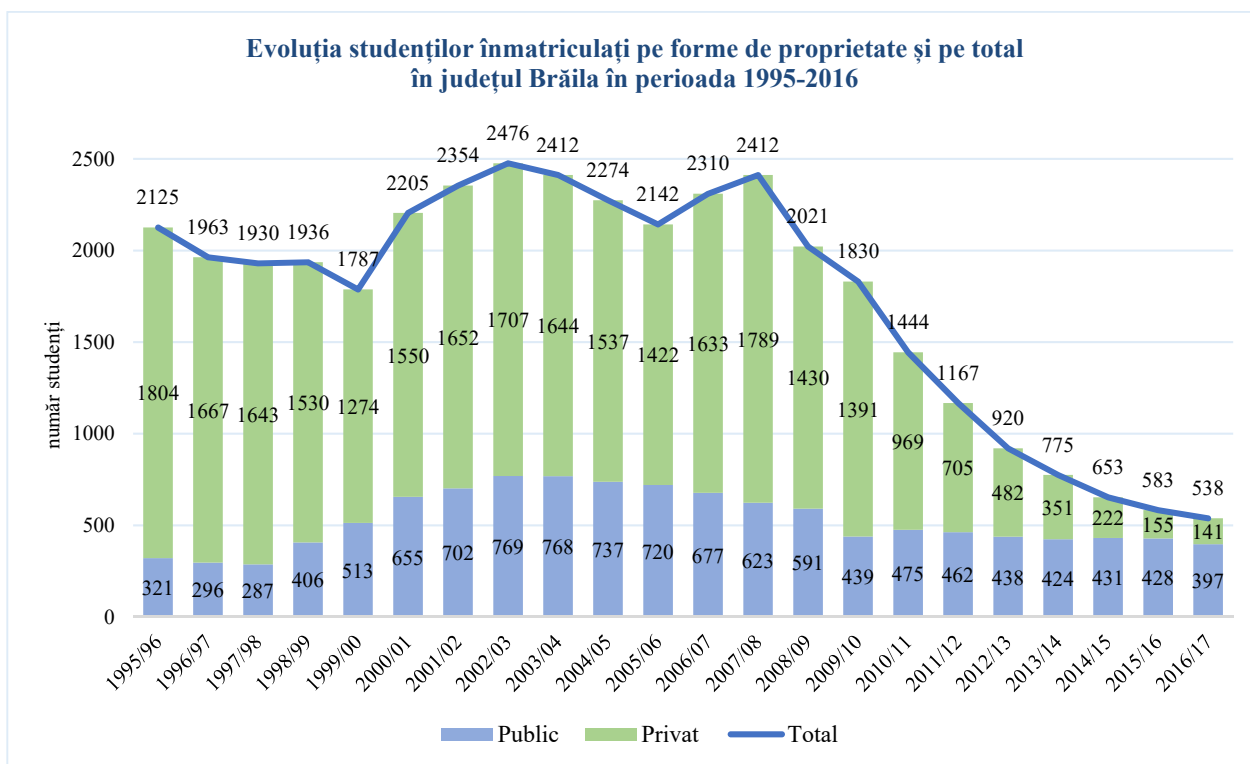


Figura 7.52. Evoluția studenților în județul Brăila în perioada 1995-2016

7.6.4. Județul Călărași

În anul universitar 2017-2018 în județul Călărași își desfășura activitatea Universitatea de Științe Agronomice și Medicină Veterinară din București.

Tabelul 7.66

Numărul de studenți și absolvenți în județul Călărași perioada 1998-2016

Anul universitar	Număr de studenți	Număr de absolvenți
1998/1999	39	
1999/2000	111	:
2000/2001	327	29
2001/2002	714	65
2002/2003	1336	212
2003/2004	762	315
2004/2005	732	217
2005/2006	634	164

Anul universitar	Număr de studenți	Număr de absolvenți
2006/2007	397	138
2007/2008	391	:
2008/2009	499	170
2009/2010	467	200
2010/2011	797	74
2011/2012	405	87
2012/2013	407	113
2013/2014	382	72
2014/2015	349	50
2015/2016	341	56
2016/2017	317	

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

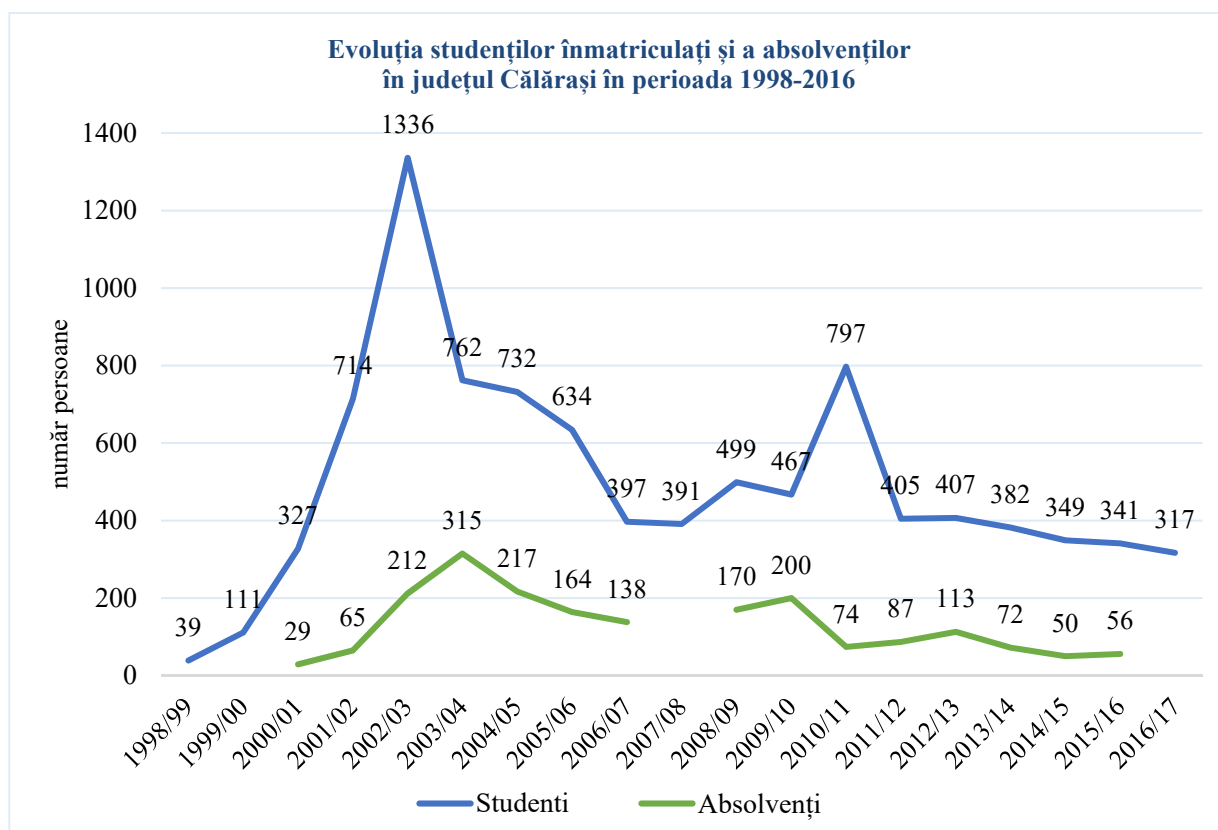


Figura 7.53. Evoluția studenților și a absolvenților în județul Călărași în perioada 1995-2016

7.6.5. Județul Covasna

În anul universitar 2017-2018, în județul Covasna își desfășura activitatea Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca care avea programe de studii de licență în localitatea Sfântu Gheorghe. În localitatea Târgu Secuiesc Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca are programe de studii.

Tabelul 7.67

Numărul de studenți și absolvenți în județul Covasna în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de studenți	Număr de absolvenți
1997/1998	60	:
1998/1999	182	:
1999/2000	497	45

Anul universitar	Număr de studenți	Număr de absolvenți
2000/2001	468	111
2001/2002	677	155
2002/2003	593	162
2003/2004	570	144
2004/2005	636	120
2005/2006	912	159
2006/2007	1.023	147
2007/2008	1.363	463
2008/2009	1.215	284
2009/2010	870	188
2010/2011	1.004	329
2011/2012	727	231
2012/2013	531	138
2013/2014	427	79
2014/2015	369	92
2015/2016	340	72
2016/2017	317	:

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

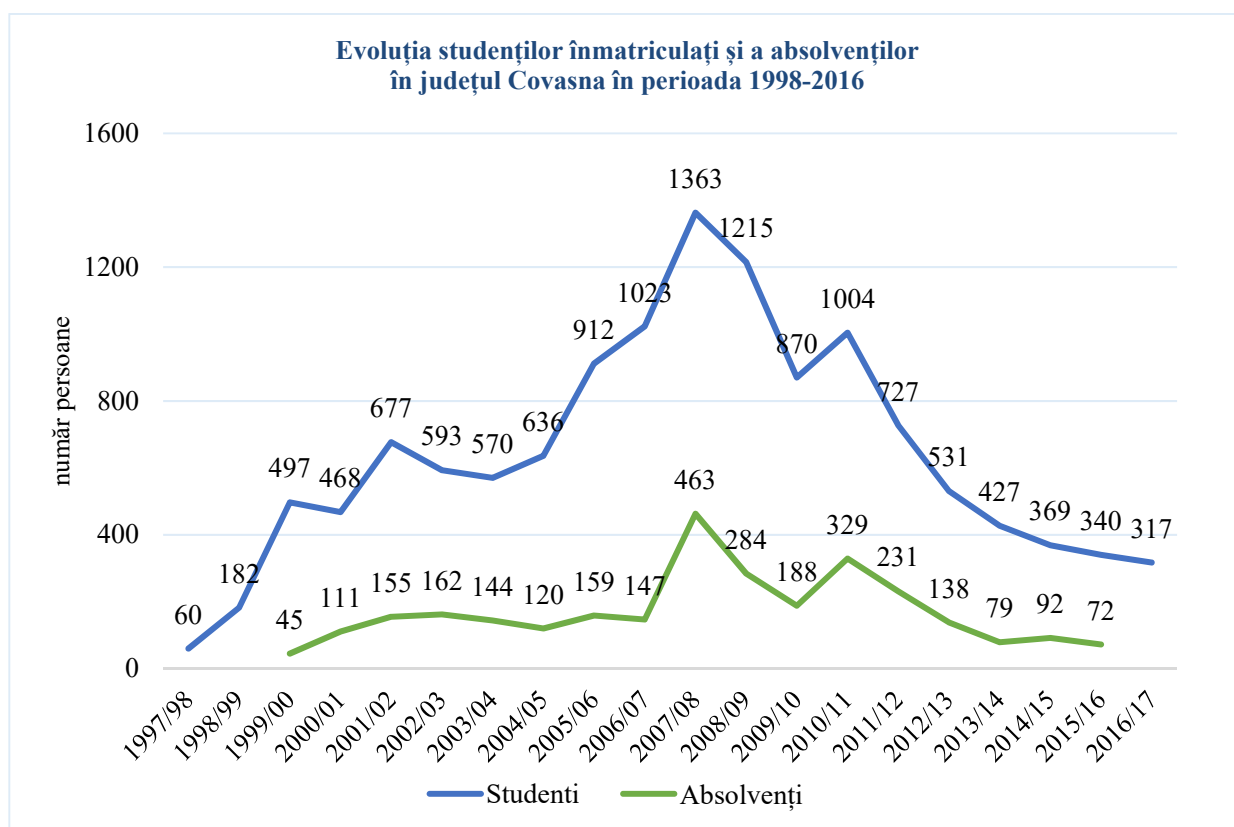


Figura 7.54. Evoluția studenților și a absolvenților în județul Covasna în perioada 1997-2016

7.6.6. Județul Giurgiu

În perioada 2000-2006, în județul Giurgiu își desfășura activitatea o instituție de stat.

Tabelul 7.68

Numărul de studenți și absolvenți în județul Giurgiu perioada 2000-2006

Anul universitar	Număr de studenți	Număr de absolvenți
2000/2001	160	:
2001/2002	328	:
2002/2003	408	97
2003/2004	486	96
2004/2005	488	131
2005/2006	269	136
2006/2007	109	109

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

7.6.7. Județul Harghita

În anul universitar 2017-2018 în județul Harghita își desfășura activitatea Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca care avea programe de studii de licență în localitățile Gheorghieni și Odorheiu Secuiesc, iar Universitatea „Sapientia” din Cluj-Napoca, în localitatea Miercurea Ciuc.

Tabelul 7.69

Numărul de studenți și absolvenți în județul Harghita, în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1997/1998	45	45	:	:	:	:
1998/1999	153	153	:	:	:	:
1999/2000	356	356	:	39	:	:
2000/2001	486	486	:	95	:	:
2001/2002	739	739	:	201	:	:
2002/2003	617	617	:	258	:	:
2003/2004	1.300	470	830	153	:	:
2004/2005	1.504	472	1.032	208	:	:
2005/2006	1.611	480	1.131	233	:	:
2006/2007	1.630	523	1.107	330	:	:
2007/2008	1.759	601	1.158	523	:	:
2008/2009	1.796	824	972	470	:	:
2009/2010	1.388	473	915	314	:	:
2010/2011	1.486	578	908	410	234	176
2011/2012	1.253	424	829	234	96	138
2012/2013	1.122	389	733	304	146	158
2013/2014	999	331	668	230	86	144
2014/2015	927	299	628	247	95	152
2015/2016	901	284	617	199	92	107
2016/2017	894	265	629	:	:	:

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

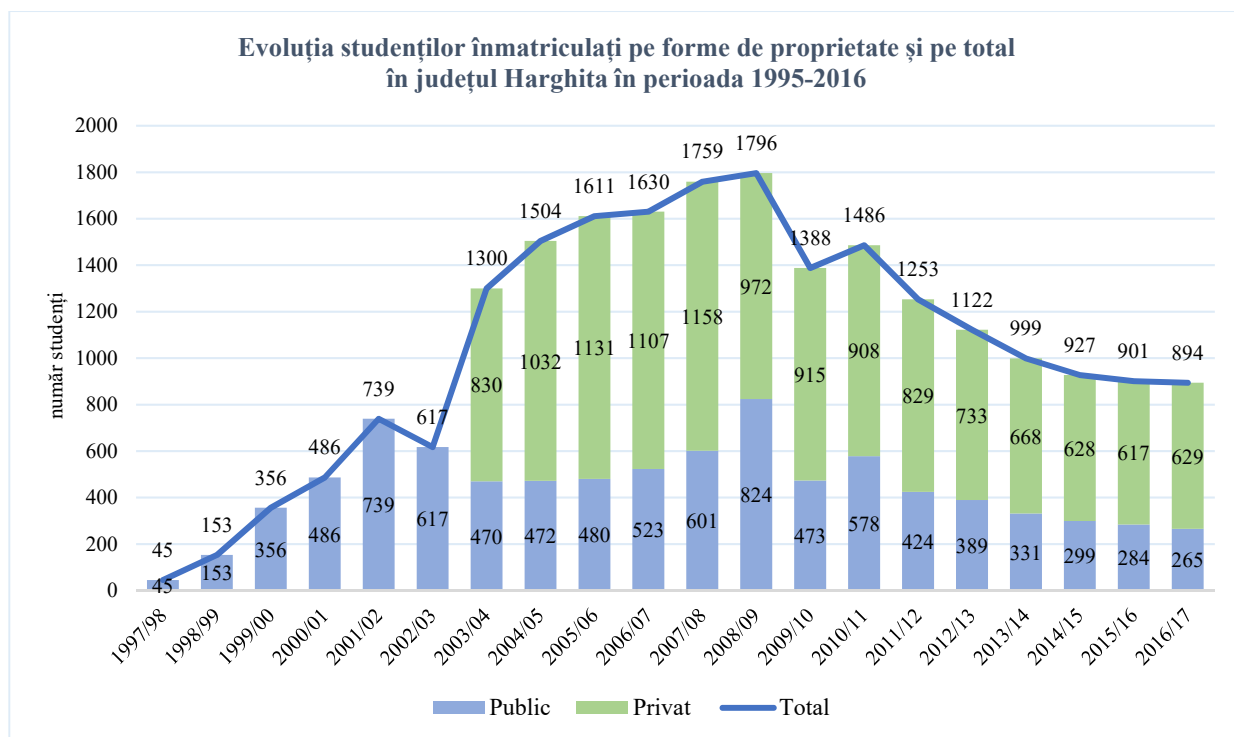


Figura 7.55. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Harghita în perioada 1995-2016

7.6.8. Județul Ialomița

În anul universitar 2017-2018, în județul Ialomița își desfășura activitatea Universitatea „Bioterra” din București care avea un centru teritorial învățământ la distanță în localitatea Slobozia.

Tabelul 7.70

Numărul de studenți și absolvenți în județul Ialomița, în perioada 2000-2016

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
2000/2001	442	442	:	:	:	:
2001/2002	710	710	:	36	36	:
2002/2003	858	858	:	121	121	:
2003/2004	812	812	:	141	141	:
2004/2005	619	619	:	141	141	:
2005/2006	346	346	:	156	156	:
2006/2007	150	150	:	104	104	:
2007/2008	66	66	:	:	:	:
2008/2009	:	:	:	:	:	:
2009/2010	315	:	315	91	:	91
2010/2011	290	:	290	72	:	72
2011/2012	388	:	388	40	:	40
2012/2013	218	:	218	102	:	102
2013/2014	305	:	305	76	:	76
2014/2015	277	:	277	63	:	63
2015/2016	179	:	179	:	:	:
2016/2017	48	:	48	:	:	:

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

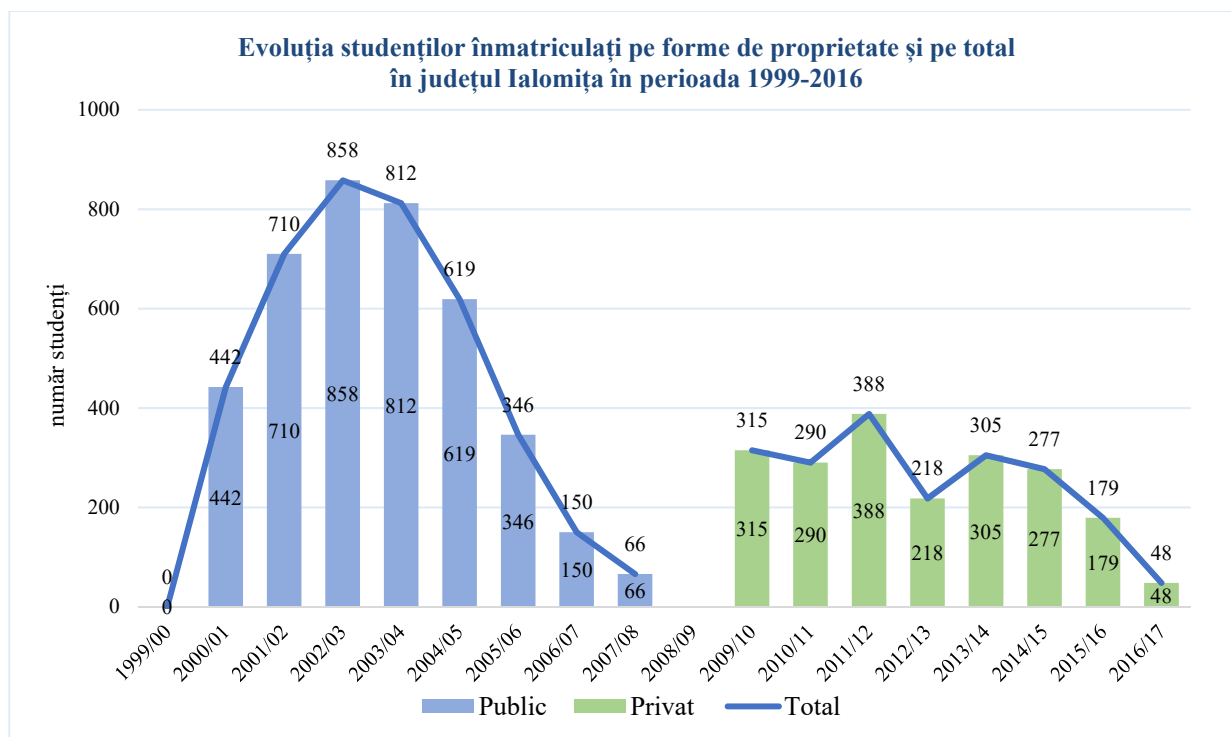


Figura 7.56. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Harghita în 1999-2016

7.6.9. Județul Mehedinți

În anul universitar 2017-2018, în județul Mehedinți își desfășurau activitatea Universitatea din Craiova și Universitatea din București, care aveau programe de studii în localitatea Drobeta-Turnu Severin.

Tabelul 7.71

Numărul de studenți și absolvenți în județul Mehedinți, în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți
	Total	Public	Privat	
1992/1993	152	152	:	:
1993/1994	389	389	:	49
1994/1995	598	598	:	98
1995/1996	667	667	:	200
1996/1997	611	611	:	183
1997/1998	573	573	:	207
1998/1999	663	663	:	193
1999/2000	833	833	:	156
2000/2001	1394	1394	:	281
2001/2002	3142	1972	1170	650
2002/2003	3037	2094	943	670
2003/2004	3495	2478	1017	746
2004/2005	3805	3805	:	653
2005/2006	4000	4000	:	826
2006/2007	3891	3891	:	889
2007/2008	3879	3879	:	1411
2008/2009	3176	3176	:	1111
2009/2010	2960	2960	:	742
2010/2011	2611	2611	:	881

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți
	Total	Public	Privat	
2011/2012	1569	1569	:	610
2012/2013	1973	1973	:	601
2013/2014	1634	1634	:	496
2014/2015	1386	1386	:	418
2015/2016	1309	1309	:	332
2016/2017	1293	1293	:	

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

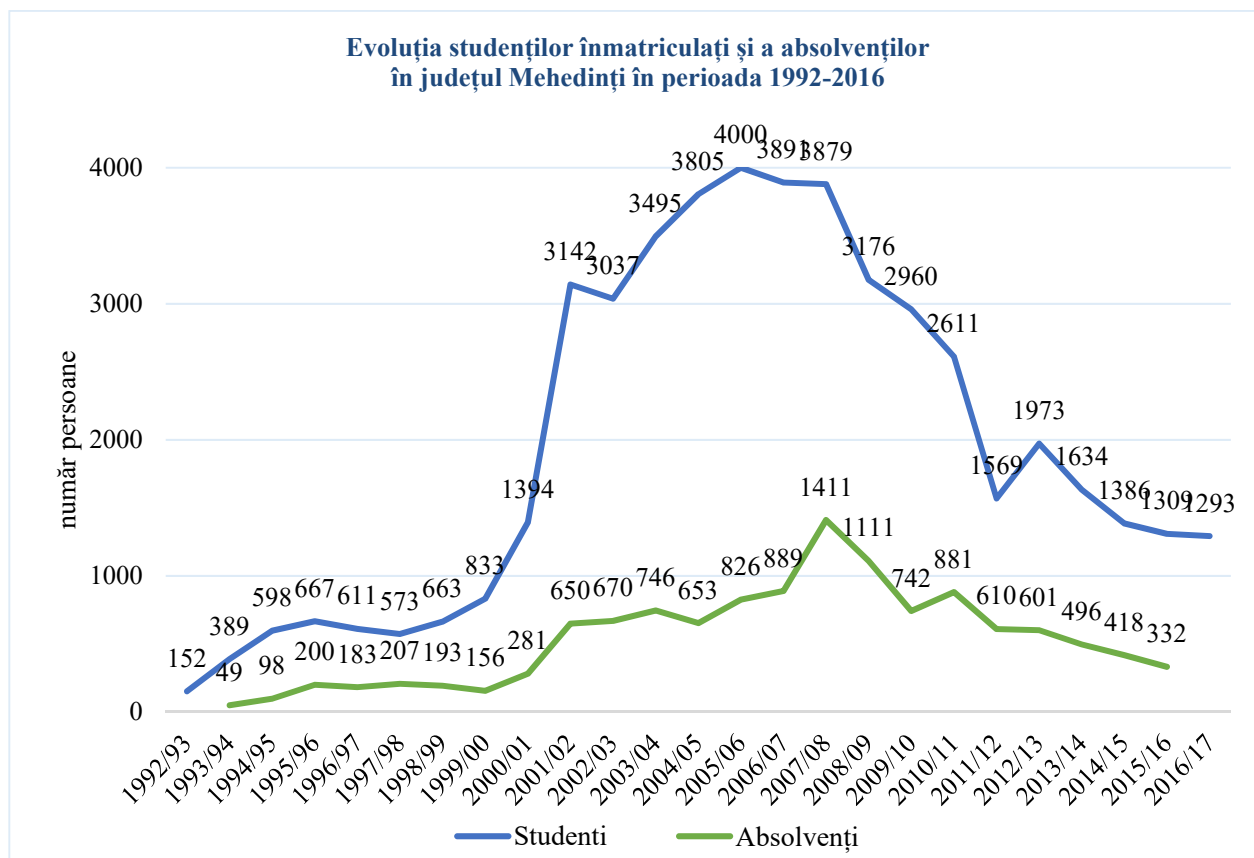


Figura 7.57. Evoluția studenților înmatriculați și a absolvenților în județul Mehedinți în perioada 1995-2016

7.6.10. Județul Olt

În anul universitar 2017-2018, în județul Olt își desfășurau activitatea Universitatea din Pitești și Universitatea de Științe Agronomice și Medicină Veterinară din București care aveau programe de studii în localitatea Slatina.

Tabelul 7.72

Numărul de studenți și absolvenți în județul Olt perioada 2001-2016

Anul universitar	Număr de studenți	Număr de absolvenți
2001/2002	76	
2002/2003	59	80
2003/2004	701	193
2004/2005	599	94
2005/2006	522	87
2006/2007	577	101
2007/2008	655	195
2008/2009	730	230

Anul universitar	Număr de studenți	Număr de absolvenți
2009/2010	557	95
2010/2011	690	147
2011/2012	593	168
2012/2013	512	161
2013/2014	446	109
2014/2015	453	112
2015/2016	472	109
2016/2017	481	

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

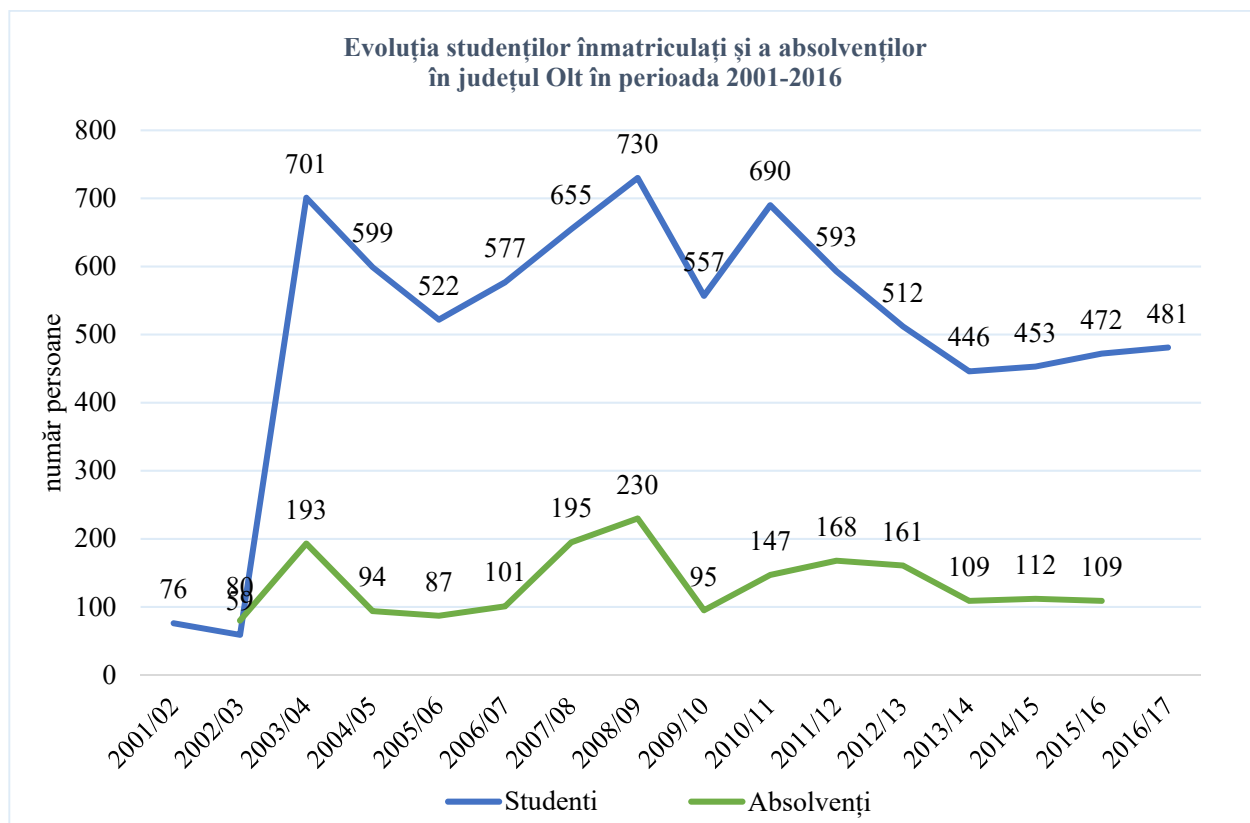


Figura 7.58. Evoluția studenților înmatriculați și a absolvenților în județul Olt în perioada 2001-2016

7.6.11. Județul Sălaj

În anul universitar 2017-2018 în județul Sălaj își desfășurau activitatea Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca, Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca și Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad (particulară) care aveau programe de studii în localitatea Zalău.

Tabelul 7.73

Numărul de studenți și absolvenți în județul Sălaj, în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1998/1999	22	22	:	:		
1999/2000	117	117	:	:		
2000/2001	240	240	:	22		
2001/2002	303	303	:	64		
2002/2003	271	271	:	64		

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
2003/2004	271	271	:	73		
2004/2005	253	253	:	54		
2005/2006	316	316	:	67		
2006/2007	347	347	:	87		
2007/2008	394	394	:	52		
2008/2009	425	425	:	105		
2009/2010	428	428	:	88		
2010/2011	425	425	:	67	67	:
2011/2012	466	403	63	123	93	30
2012/2013	482	341	141	106	63	43
2013/2014	505	342	163	101	65	36
2014/2015	441	319	122	84	71	13
2015/2016	376	283	93	92	60	32
2016/2017	338	255	83			

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

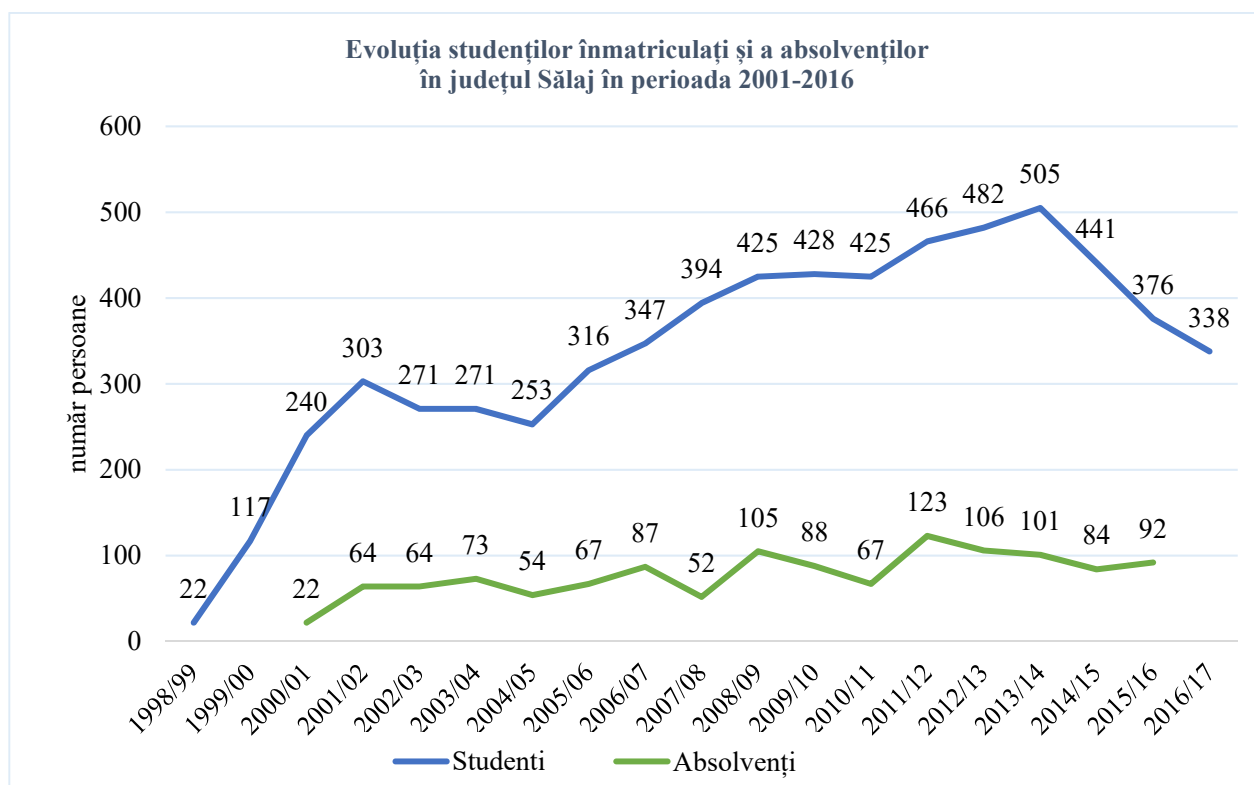


Figura 7.59. Evoluția studenților înmatriculați și a absolvenților în județul Sălaj în perioada 1999-2016

7.6.12. Județul Teleorman

În anul universitar 2017-2018 în județul Teleorman își desfășurau activitatea Universitatea din Pitești¹⁷, Universitatea „Valahia” din Târgoviște și Universitatea „Bioterra” din București (particulară) care aveau programe de studii în localitatea Alexandria.

¹⁷ Facultatea de Științe ale Educației, Științe Sociale și Psihologie.

Tabelul 7.74

Numărul de studenți și absolvenți în județul Teleorman în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
2002/2003	947	597	350	262	:	:
2003/2004	1.353	1.050	303	310	:	:
2004/2005	1.166	914	252	334	:	:
2005/2006	540	292	248	172	:	:
2006/2007	503	446	57	179	:	:
2007/2008	952	393	559	311	:	:
2008/2009	686	221	465	86	:	:
2009/2010	607	209	398	148	:	:
2010/2011	559	197	362	123	56	67
2011/2012	506	197	309	174	78	96
2012/2013	397	177	220	121	57	64
2013/2014	327	178	149	121	57	64
2014/2015	634	525	109	196	166	30
2015/2016	598	501	97	151	132	19
2016/2017	601	505	96	:	:	:

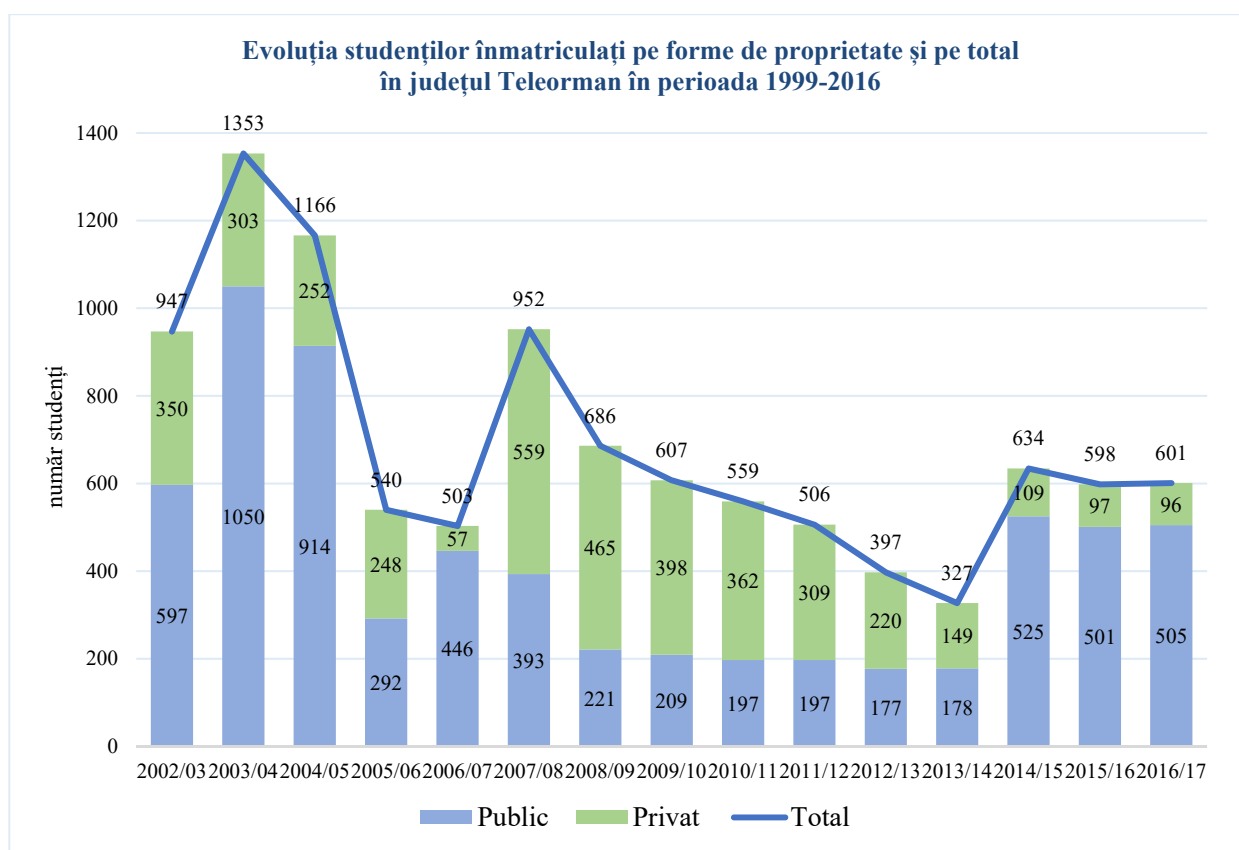
Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

Figura 7.60. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Teleorman în perioada 1999-2016

7.6.13. Județul Vaslui

În județul Vaslui, datele statistice prezintă studenții înregistrați la nivelul instituțiilor publice.

Tabelul 7.75

Numărul de studenți și absolvenți în județul Vaslui în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de studenți	Număr de absolvenți
2007/2008	53	:
2008/2009	100	:
2009/2010	145	43
2010/2011	147	40
2011/2012	142	33
2012/2013	127	34
2013/2014	79	32
2014/2015	34	30

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

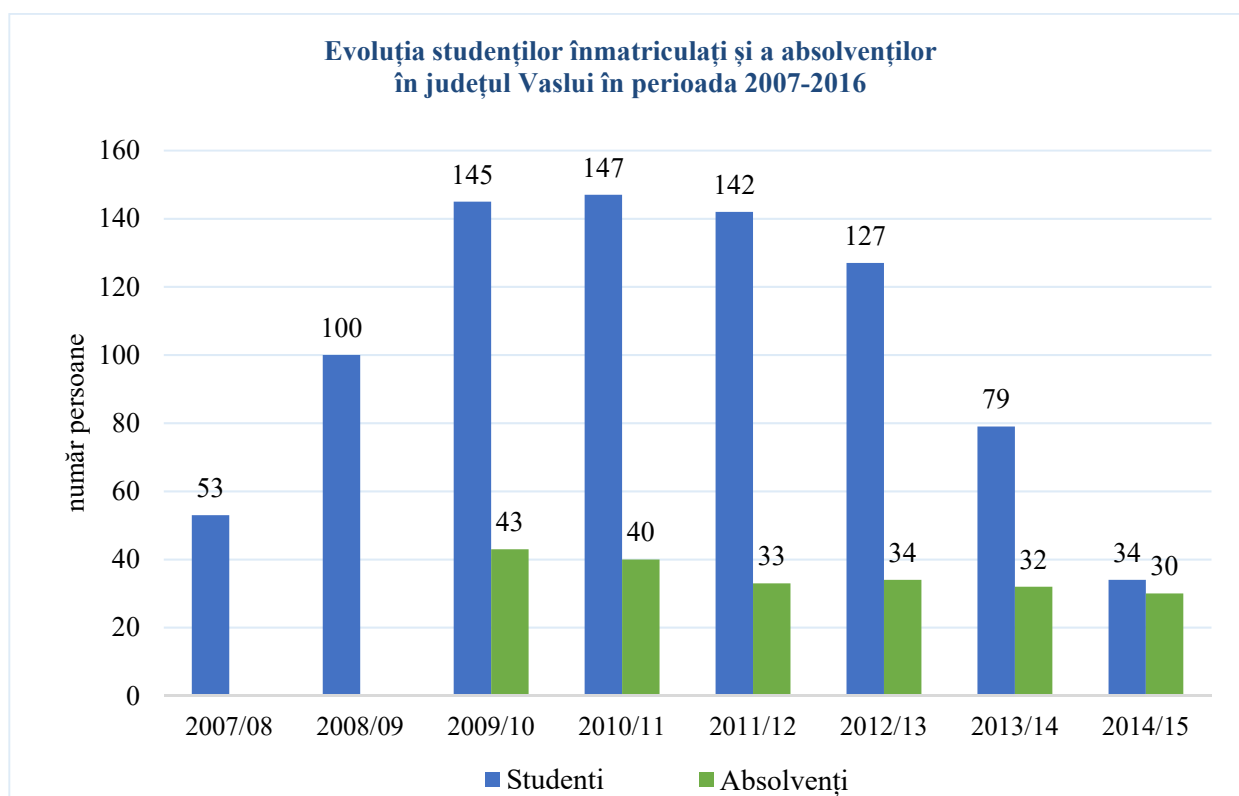


Figura 7.61. Evoluția studenților înmatriculați și a absolvenților în județul Vaslui în perioada 1999-2016

7.6.14. Județul Vrancea

În anul universitar 2017-2018, în județul Vrancea își desfășurau activitatea Universitatea din București și Universitatea „Bioterra” din București (particulară) care aveau programe de studii în localitatea Focșani.

Tabelul 7.76

Numărul de studenți și absolvenți în județul Vrancea, în perioada 1990-2016

Anul universitar	Număr de studenți			Număr de absolvenți		
	Total	Public	Privat	Total	Public	Privat
1997/1998	51	51	:	:		
1998/1999	99	99	:	29		
1999/2000	231	231	:	19		
2000/2001	290	290	:	49		
2001/2002	321	321	:	91		
2002/2003	253	253	:	42		
2003/2004	213	146	67	76		
2004/2005	278	150	128	34		
2005/2006	327	125	202	34		
2006/2007	133	133	:	24		
2007/2008	200	200	:	152		
2008/2009	164	164	:	80		
2009/2010	141	141	:	143		
2010/2011	536	157	379	151	60	91
2011/2012	433	152	281	126	54	72
2012/2013	331	131	200	128	43	85
2013/2014	263	133	130	90	36	54
2014/2015	241	140	101	71	40	31
2015/2016	244	141	103	62	41	21
2016/2017	227	139	88			

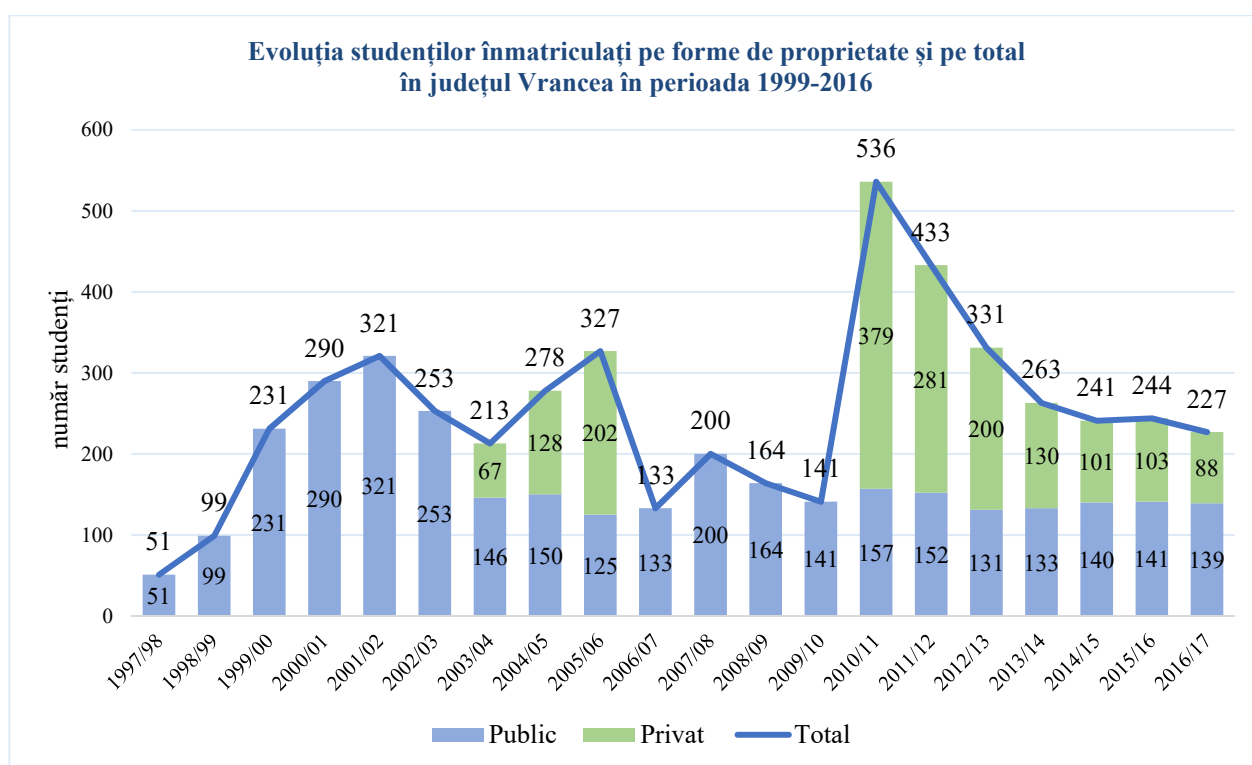
Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat iulie 2018.

Figura 7.62. Evoluția studenților înmatriculați pe forme de proprietate și pe total în județul Vrancea în 1999-2016

Sperăm că reprezentările grafice au facilitat cititorului să-și formeze o imagine proprie și clară asupra evoluției și activității sistemului de învățământ superior la nivelul tuturor județelor.

Capitolul 8

Nivelul și profilul sistemului de învățământ în anul centenarului	385
8.1. Analiza activității educaționale în România în anul școlar/universitar 2017-2018.....	385
8.1.1. Repere privind activitatea școlară/universitară în anul 2017-2018	386
8.1.2. Populația școlară pe niveluri educaționale ISCED.....	389
8.1.3. Personalul didactic pe niveluri educaționale ISCED 2011	395
8.1.4. Baza materială.....	397
8.1.5. Numărul absolvenților pe niveluri educaționale și domenii de formare.....	398
8.2. Analiza sistemului universitar nivel ISCED 6 – programe de studii de licență	402
8.2.1. Componenta Sistemului de Învățământ Universitar în anul 2017-2018.....	403
8.2.2. Structura ofertei universitare pe instituții de învățământ superior.....	405
8.2.3. Numărul cadrelor didactice pe instituții de învățământ superior.....	418
8.2.4. Numărul de studenți înmatriculați la programele de studii de licență	423
8.2.4.1. Numărul studenților înmatriculați pe universități	425
8.2.4.2. Numărul studenților înmatriculați pe domenii de studiu și formare.....	429
8.3. Analiza sistemului universitar nivel ISCED 7 – programe de studii de masterat	432
8.3.1. Oferta programelor de studii universitare de masterat	433
8.3.2. Numărul de studenți înmatriculați la programele de masterat.....	441
8.3.2.1. Numărul studenților masteranzi înmatriculați pe universități	444
8.3.2.2. Nivelul și structura studenților masteranzi pe domenii de studiu și de formare.....	449
8.4. Analiza sistemului universitar nivel ISCED 8 – programe de studii de doctorat.....	454
8.4.1. Oferta universitară a școlilor doctorale pe IOSUD.....	455
8.4.2. Numărul de coordonatori de doctorat pe IOSUD	465
8.4.3. Numărul de studenți înmatriculați la doctorat	468
8.4.3.1. Numărul doctoranzilor înmatriculați pe IOSUD	470
8.4.3.2. Numărul doctoranzilor înscriși pe domenii de studiu și de formare	475
8.5. Evoluția absolvenților de studii superioare pe domenii de studiu și de formare, și pe regiuni de dezvoltare.....	477

Opis tabele

<i>Tabelul 8.1 Gradul de cuprindere în învățământ a populației de vârstă școlară în anul școlar/universitar 2017/2018.....</i>	<i>387</i>
<i>Tabelul 8.2 Distribuția pe regiuni a ponderii populației școlare pe nivelele educaționale, în anul școlar/universitar 2017-2018</i>	<i>388</i>
<i>Tabelul 8.3a Populația școlară pe niveluri educaționale și sexe în anul școlar/universitar 2017-2018.....</i>	<i>389</i>
<i>Tabelul 8.3b Populația școlară pe niveluri educaționale și medii în anul școlar/universitar 2017-2018.....</i>	<i>390</i>
<i>Tabelul 8.4 Populația școlară pe niveluri educaționale și forme de proprietate în anul școlar/universitar 2017-2018</i>	<i>391</i>
<i>Tabelul 8.5 Populația școlară pe niveluri educaționale și regiuni de dezvoltare în anul școlar/universitar 2017-2018</i>	<i>392</i>
<i>Tabelul 8.6 Personalul didactic în anul școlar/universitar 2017-2018</i>	<i>395</i>
<i>Tabelul 8.7 Personalul didactic în anul școlar/universitar 2017-2018</i>	<i>396</i>
<i>Tabelul 8.8 Baza materială din anul școlar/universitar 2017-2018.....</i>	<i>397</i>
<i>Tabelul 8.9 Numărul absolvenților pe sexe la sfârșitul anului școlar/universitar 2016-2017.....</i>	<i>398</i>
<i>Tabelul 8.10 Numărul absolvenților la sfârșitul anului școlar/universitar 2016-2017</i>	<i>399</i>
<i>Tabelul 8.11 Numărul absolvenților pe forme de proprietate la sfârșitul anului școlar/universitar 2016-2017.....</i>	<i>400</i>
<i>Tabelul 8.12a. Numărul absolvenților cu diplomă din învățământul superior pe domenii de educație și formare, la sfârșitul anului universitar 2016-2017</i>	<i>401</i>
<i>Tabelul 8.12b. Pondere absolvenților cu diplomă din învățământul superior pe domenii de studiu și formare, la sfârșitul anului universitar 2016-2017</i>	<i>402</i>
<i>Tabelul 8.13 Nivelul numărului maxim de studenți care pot fi școlarizați în anul I pe domenii și forme de proprietate în perioada 2014-2017</i>	<i>404</i>
<i>Tabelul 8.14 Numărul maxim de studenți care pot fi școlarizați în anul I pe domenii fundamentale în anul universitar 2017-2018</i>	<i>405</i>

Tabelul 8.15 Numărul de programe de studii de licență și masterat în IIS de stat.....	406
Tabelul 8.16 Numărul de programe de studii de licență și masterat în IIS particulare	407
Tabelul 8.17 Numărul maxim de studenți care pot fi școlarizați în anul I pe instituții de învățământ superior și pe domenii fundamentale în anul universitar 2017-2018	408
Tabelul 8.18 Numărul maxim de studenți care pot fi școlarizați în anul I pe instituții de învățământ superior și pe domenii fundamentale în anul universitar 2017-2018	411
Tabelul 8.19 Cifra de școlarizare la programele de licență pe județe și forme de proprietate în anul universitar 2017/2018.....	414
Tabelul 8.20 Top 40 de specializări din 368 după cifra de școlarizare la programele de licență pe forme de proprietate în anul universitar 2017/2018.....	415
Tabelul 8.21 Numărul de cadre didactice în IIS de stat în anii universitari 2014-2015 și 2015-2016.....	418
Tabelul 8.22 Numărul de cadre didactice în IIS particulare în anii universitari 2014-2015 și 2015-2016	421
Tabelul 8.23 Numărul de studenți înmatriculați la programele de studii de licență în	423
Tabelul 8.24 Numărul total de studenți înmatriculați pe regiuni de dezvoltare în anul universitar 2017-2018.....	424
Tabelul 8.25 Numărul de studenți înmatriculați la licență în instituțiile de învățământ superior de stat pe domenii fundamentale în anul universitar 2017-2018	426
Tabelul 8.26 Numărul de studenți înmatriculați la licență în instituțiile de învățământ superior de particulare pe domenii fundamentale în anul universitar 2017-2018.....	429
Tabelul 8.27 Numărul cursanților înscriși în anul I la programele de studii de licență pe domenii de studiu și de formare (ISCED-F 2013) în România în perioada 2014/2015-2016/2017	430
Tabelul 8.28 Numărul total al cursanților înscriși în învățământul universitar de licență pe grupe de specializări în anul universitar 2016-2017	431
Tabelul 8.29 Numărul domeniilor de masterat pe domenii fundamentale, pe forme de proprietate, în anul 2017-2018.....	434
Tabelul 8.30 Numărul universităților pe domenii fundamentale și pe forme de proprietate în anul 2017-2018.....	434
Tabelul 8.31 Numărul de locuri în anul I la programele de masterat pe forme de proprietate în anul 2017-2018.....	434
Tabelul 8.32 Capacitatea de școlarizare a programelor de studii de masterat și ponderea acesteia pe domenii fundamentale în anul 2017-2018.....	435
Tabelul 8.33 Numărul de domenii, de programe de masterat și capacitate de școlarizare în universitățile de stat în anul universitar 2017-2018.....	437
Tabelul 8.34 Numărul de domenii, de programe de masterat și capacitate de școlarizare în universitățile particulare în anul universitar 2017-2018.....	440
Tabelul 8.35 Numărul de studenți înmatriculați la programele de studii de masterat și în învățământul postuniversitar în perioada 2014-2017.....	442
Tabelul 8.36 Numărul de studenți înmatriculați la masterat pe regiuni de dezvoltare în anul universitar 2017-2018	443
Tabelul 8.37 Numărul de studenți înmatriculați la masterat în instituțiile de învățământ superior de stat pe domenii fundamentale în anul universitar 2017-2018	445
Tabelul 8.38 Numărul de studenți înmatriculați la masterat în instituțiile de învățământ superior de particulare pe domenii fundamentale în anul universitar 2017-2018.....	448
Tabelul 8.39 Numărul cursanților înscriși la programele de studii de masterat și postuniversitare pe domenii de studiu și de formare (ISCED-F 2013) în perioada 2014/2015-2016/2017	449
Tabelul 8.40 Numărul cursanților înscriși la masterat și programe postuniversitare pe forme de proprietate, grupe de specializări la începutul anului universitar 2016-2017	450
Tabelul 8.41 Numărul total al cursanților înscriși în învățământul universitar de masterat pe forme de proprietate și pe grupe de specializări la începutul anului Universitatea 2016-2017.....	450
Tabelul 8.42 Numărul de școli și domenii doctorale pe IOSUD în anul universitar 2017-2018.....	455
Tabelul 8.43 Numărul de domenii de studii doctorale pe forme de proprietate și pe total în anul universitar 2017-2018	458
Tabelul 8.44 Numărul de locuri alocate la doctorat pe categorii (buget și taxă) pe IOSUD în anul universitar 2017-2018	460
Tabelul 8.45 Numărul de coordonatori de doctorat pe IOSUD în anul universitar 2017-2018.....	465
Tabelul 8.46 Numărul de studenți înmatriculați la doctorat pe regiuni de dezvoltare în anul universitar 2017-2018.....	469
Tabelul 8.47 Numărul de studenți înmatriculați la programele de studii de doctorat în perioada 2014-2017.....	470

Tabelul 8.48 Numărul de studenți înmatriculați la doctorat în instituțiile de învățământ superior pe domenii fundamentale în anul universitar 2017-2018	472
Tabelul 8.49 Numărul cursanților înscriși la programele de studii de doctorat și la programele postdoctorale în anul I pe domenii de studiu și de formare (ISCED-F 2013) în România în perioada 2014/2015-2016/2017	475
Tabelul 8.50 Numărul cursanților înscriși la doctorat și la programele postdoctorale pe domenii de studiu și de formare (ISCED-F 2013) în anul universitar 2016-2017	476
Tabelul 8.51 Dinamica absolvenților programelor de studii de licență, masterat și doctorat în perioada 2012/2013-2016/2017	477
Tabelul 8.52 Numărul absolvenților la programele de studiu de licență pe domenii ISCED în perioada 2014-2016	479
Tabelul 8.53 Numărul absolvenților la programele de studiu de masterat pe domenii ISCED în perioada 2014-2016	480
Tabelul 8.54 Numărul absolvenților la programele de doctorat pe domenii ISCED în perioada 2014-2016	481
Tabelul 8.55 Numărul absolvenților la programele de studiu de licență pe regiuni de dezvoltare în perioada 2014-2016	483
Tabelul 8.56 Numărul absolvenților la programele de studiu de masterat pe regiuni de dezvoltare în perioada 2014-2016	483
Tabelul 8.57 Numărul absolvenților la programele de studiu de doctorat pe regiuni de dezvoltare în perioada 2014-2016	483
Tabelul 8.58 Numărul absolvenților la programele de studiu de licență, masterat și doctorat pe regiuni de dezvoltare și forme de proprietate în anul universitar 2016-2017	484
Tabelul 8.59 Numărul de absolvenți străini la programele de studiu de licență, masterat și doctorat pe regiuni de dezvoltare în anul universitar 2016-2017	485

Opis figuri

Figura 8.1. Gradul de cuprindere în învățământ a populației de vârstă școlară în anul 2017-2018	388
Figura 8.2. Populația școlară pe niveluri educaționale și sexe în anul școlar/universitar 2017-2018	390
Figura 8.3. Populația școlară pe niveluri educaționale și medii în anul școlar/universitar 2017-2018	391
Figura 8.4. Populația școlară pe niveluri educaționale și formă de proprietate în anul școlar/universitar 2017-2018	392
Figura 8.5. Nivelul și structura populației școlare totale pe regiuni de dezvoltare, în anul 2017/2018	393
Figura 8.6. Populația școlară pe niveluri educaționale în anul școlar/universitar 2017-2018	394
Figura 8.7. Populația școlară în licee și instituțiile de învățământ superior în anul școlar/universitar 2017-2018	394
Figura 8.8. Personalul didactic pe niveluri educaționale și sexe în anul școlar/universitar 2017-2018	395
Figura 8.9. Personalul didactic pe niveluri educaționale și medii în anul școlar/universitar 2017-2018	396
Figura 8.10. Absolvenții pe niveluri educaționale și sexe în anul școlar/universitar 2016-2017	399
Figura 8.11. Absolvenții pe niveluri educaționale și medii de proveniență în anul școlar/universitar 2016-2017	400
Figura 8.12. Absolvenții pe niveluri educaționale și formă de proprietate în anul școlar/universitar 2016-2017	401
Figura 8.13. Structura și componența Sistemului de Învățământ Universitar, anul universitar 2017-2018	403
Figura 8.14. Componența Sistemului de Învățământ Universitar pe total și pe forme de proprietate, anul universitar 2017/2018	404
Figura 8.15. Structura capacității de școlarizare pe domenii fundamentale IIS în anul 2017-2018	405
Figura 8.16. Ierarhia IIS de stat după capacitatea de școlarizare în anul I, în anul universitar 2017/2018	410
Figura 8.17. Ierarhia IIS particulare după capacitatea de școlarizare în anul I, în anul universitar 2017-2018	413
Figura 8.18. Top 40 de specializări după capacitatea de școlarizare în anul I, în anul universitar 2017/2018	417
Figura 8.19. Ierarhia IIS de stat după numărul de cadre didactice în anul universitar 2016-2017	420
Figura 8.20. Ierarhia IIS particulare după numărul de cadre didactice în anul universitar 2016-2017	422
Figura 8.21. Numărul de studenți înmatriculați la programele de studii de licență în perioada 2014-2017	423
Figura 8.22. Nivelul și structura studenților la licență, masterat și doctorat pe regiuni de dezvoltare în anul universitar 2017-2018	424

Figura 8.23. Nivelul și structura studenților la licență pe regiuni de dezvoltare, în anul 2017-2018.....	425
Figura 8.24. Ierarhia IIS de stat după numărul de studenți înmatriculați la Licență în anul universitar 2017-2018	428
Figura 8.25. Structura studenților din anul I licență pe domenii de studii în anul 2016-2017	430
Figura 8.26. Numărul de studenți la licență pe domenii ISCED F13 în anul 2016-2017.....	432
Figura 8.27. Structura Sistemului de Învățământ Superior privind domeniile de masterat în anul universitar 2017-2018	433
Figura 8.28. Oferta domeniilor de masterat pe total și pe forme de proprietate în anul universitar 2017-2018	433
Figura 8.29. Structura capacității de școlarizare la masterat pe domenii fundamentale a IIS în anul 2017-2018.....	435
Figura 8.30. Top 1-38 Domenii de masterat după numărul locurilor în anul I, anul universitar 2017-2018	436
Figura 8.31. Ierarhia IIS de stat după numărul de locuri în anul I la masterat, în anul universitar 2017-2018	439
Figura 8.32. Ierarhia IIS particulare după numărul de locuri în anul I la masterat în anul 2017-2018	441
Figura 8.33. Tabloul general al studenților înscriși la programele de masterat în anul universitar 2017-2018	442
Figura 8.34. Numărul de studenți înmatriculați la programele de studii de masterat în perioada 2014-2017.....	443
Figura 8.35. Nivelul și structura studenților la masterat pe regiuni de dezvoltare, în anul 2017/2018.....	444
Figura 8.36. Ierarhia IIS de stat după numărul de studenți înmatriculați la masterat în anul universitar 2017-2018	447
Figura 8.37. Numărul de studenți anul I la masterat pe domenii ISCED F-13 în România în anul 2016-2017.....	449
Figura 8.38. Structura pe domenii de studii ISCED a studenților de la masterat în IIS de stat și particulare în anul 2016-2017.....	451
Figura 8.39. Top 1-35 Ierarhia domeniilor de masterat după numărul total de studenți înmatriculați în anul 2016-2017.....	452
Figura 8.40. Top 36-75 Ierarhia domeniilor de masterat după numărul total de studenți în anul 2016-2017.....	453
Figura 8.41. Structura Sistemului de Învățământ Superior privind domeniile de doctorat.....	454
Figura 8.42. Oferta domeniilor de doctorat pe total și pe forme de proprietate în anul universitar 2017-2018	455
Figura 8.43. Ierarhia IOSUD după numărul domeniilor de doctorat unitare pe IOSUD în anul universitar 2017-2018	457
Figura 8.44. Ierarhia IOSUD după numărul de locuri la doctorat la buget în anul universitar 2017-2018	462
Figura 8.45. Repartiția pe IOSUD a locurilor bugetate cu bursă și fără bursă oferite la studiile de doctorat, Admitere 2017	463
Figura 8.46. Repartiția pe IOSUD a locurilor cu taxă oferite la studiile de doctorat, Admitere 2017	464
Figura 8.47. Ierarhia IOSUD după numărul coordonatorilor de doctorat în anul universitar 2017-2018	467
Figura 8.48. Cererea domeniilor de doctorat pe total și pe forme de proprietate IIS în anul universitar 2016-2017	468
Figura 8.49. Nivelul și structura studenților la doctorat pe regiuni de dezvoltare, în anul 2017-2018	469
Figura 8.50. Numărul de studenți înmatriculați la programele de studii de doctorat în perioada 2014-2017	470
Figura 8.51. Ierarhia IOSUD după numărul total de studenți înscriși anul I la doctorat în anul universitar 2016-2017	471
Figura 8.52. Ierarhia IOSUD după numărul de doctoranzi în anul universitar 2017-2018	474
Figura 8.53. Numărul de studenți anul I la doctorat pe specializări ISCED F-13 în anul 2016-2017	476
Figura 8.54. Numărul total al cursanților înscriși la doctorat pe domenii în anul universitar 2016-2017.....	477
Figura 8.55. Numărul de absolvenți de studii de licență, masterat și doctorat în perioada 2012/2013-2016/2017	478
Figura 8.56. Structura pe domenii de studii ISCED a absolvenților de licență în anul universitar 2016-2017.....	479
Figura 8.57. Structura pe domenii de studii ISCED a absolvenților de masterat în anul universitar 2016-2017....	481
Figura 8.58. Structura pe domenii de studii ISCED a absolvenților doctorat în anul universitar 2016-2017.....	482
Figura 8.59. Ponderea absolvenților de licență, masterat și doctorat pe regiuni de dezvoltare în anul universitar 2016-2017	484
Figura 8.60. Nivelul și structura absolvenților de licență, masterat și doctorat pe regiuni de dezvoltare, în anul 2016-2017	485

*„A nu sprijini lupta pentru luminarea poporului,
a lucra contra existenței țării, este tot una.”*

Spiru Haret

Capitolul 8

Nivelul și profilul sistemului de învățământ în anul centenarului

8.1. Analiza activității educaționale în România în anul școlar/universitar 2017-2018

Studiul realizat de autori în acest domeniu este complex și se referă la rezultatele concrete înregistrate în anul școlar/universitar 2017-2018. Pe baza acestui element stop-cadru, al evoluției în acest domeniu, autorii au căutat să sublinieze evoluția în toate sferile educaționale până în anul 2017-2018 și să prognozeze perspectiva educației școlare/universitare în România în anii următori, vizând o prognoză pe termen scurt, mediu și lung.

Cadrul educațional, vocațional este strâns corelat cu înclinațiile generațiilor pentru profesii viitoare, corelat cu structura forței de muncă și necesarul de persoane pregătite, specialiști, în toate domeniile economiei. În mod cert, nu lipsesc aspectele care se referă la oferta educațională în funcție de criteriile care pot fi controlate și acoperite de administrația centrală și locală dar, în același timp, relevă și neajunsuri care se întâmpină în acest domeniu. Sunt interpretate, pe bază de date certe, o serie de aspecte în legătură cu personalul didactic existent, calitatea personalului didactic existent în sistemul educațional românesc la toate nivelurile, situația absolvenților în domeniul școlar/universitar și legarea acestora de piața muncii, de nevoile economiei naționale.

În cadrul studiului întreprins se desprind unele concluzii care sunt veridice și importante de luat în considerare de managementul macroeconomic. În primul rând, în momentul actual, putem aprecia că există o listă sau o corelare neadecvată între nevoile pieței muncii și structura învățământului educațional. Astfel, lipsesc acele verigi care se referă la nevoia de a avea o orientare profesională concretă începând cu învățământul gimnazial, liceal și, în ultimă instanță, a celui universitar. Structura absolvenților acceptați în câmpul muncii este edificatoare. Există domenii generale, domenii de specialitate în care există absolvenți cu grade bune de pregătire teoretică ce nu își găsesc încadrarea în câmpul muncii. Pe de altă parte, trebuie avut în vedere că învățământul profesional este doar o problemă de principiu care se discută, dar care nu se concretizează din cauze care pot fi ușor înlăturate.

În primul rând, în câmpul muncii sunt create tot mai puțin locuri de muncă atrăgătoare, care să îndemne tânăra generație spre studii concrete profesionale care să ne dea perspectiva unei activități viitoare, concret remunerate și de interes pentru economia națională. În altă ordine de idei, învățământul superior își mai menține atracția și nivelul de concurență doar în învățământul superior de stat pentru locurile bugetate (bursiere), pentru care din motive legate de nivelul de pregătire, nivelul material și alte considerente se menține o concurență activă. În rest, pentru învățământul superior privat, fie că este la stat sau în domeniul privat, există o concurență doar a costului individual pe care îl presupune urmarea și absolvirea acestor instituții de învățământ superior. Este ușor de înțeles, dacă vom compara numărul de absolvenți cu diplomă de bacalaureat înregistrați în fiecare an și oferta de locuri de muncă totală asigurată de sistemul instituțiilor de învățământ superior considerate.

Problema educației este una corectă, este un îndemn către fiecare individ să-și perfecționeze pregătirea, dar aceasta trebuie să fie corelată cu orientarea profesională și mai ales cu oferta câmpului muncii (a locurilor disponibile sau posibil ocupabile). În acest studiu, autorii au realizat o prezentare

concretă, bazată pe cifre, concretizată prin grafice și tabele ce relevă perspectiva sistemului educațional din România. Nu am întreprins în acest studiu o comparație internațională asupra sistemului educațional din România, comparativ cu celelalte țări din Uniunea Europeană. Dacă ar fi să realizăm o astfel de analiză am ajunge la un paradox. Acesta arată că România nu este printre țările fruntașe din Uniunea Europeană în ceea ce privește numărul de elevi, liceeni, studenți, absolvenți comparativ cu alte state. Dar, în același timp, se relevă că în acest context există „surplus” de absolvenți care nu-și găsesc loc de muncă conform pregătirii vocaționale și, în felul acesta, este greu de interpretat care este nivelul de pregătire generală și mai ales la nivel final, universitar a absolvenților din România.

8.1.1. Repere privind activitatea școlară/universitară în anul 2017-2018

Din datele publicate de Institutul Național de Statistică, rezultă că populația școlară din sistemul național de educație a fost în anul școlar/universitar 2017-2018 de 3578,6 mii elevi și studenți, în scădere cu 18,7 mii comparativ cu anul școlar/universitar precedent, în învățământul profesional și învățământul superior, populația școlară a crescut (cu 6,9%, respectiv 1,4%) față de anul școlar/universitar precedent, iar numărul absolvenților în anul 2017 a fost de 497,6 mii elevi și studenți, în scădere cu 0,3% comparativ cu anul anterior.

În anul școlar/universitar 2017-2018, aproape jumătate din populația școlară s-a regăsit în învățământul primar și gimnazial (46,9%), iar circa o treime în învățământul liceal și cel antepreșcolar și preșcolar (17,8%, respectiv 15,1%). Din totalul populației școlare cuprinsă în sistemul de educație, 50,1% au fost elevii și studenții de sex masculin și 71,4% au studiat în mediul urban.

Comparativ cu anul școlar/universitar precedent, învățământul superior și învățământul profesional au înregistrat creșteri ale populației școlare (+7,3 mii studenți/cursanți, respectiv +5,8 mii elevi), 90,2 mii elevi s-au înscris la învățământul profesional.

Cele mai accentuate diminuări ale numărului de elevi înscriși în anul școlar 2017-2018 față de cel anterior (-17,5 mii, respectiv -13,1 mii) au fost în învățământul primar și gimnazial. Unitățile de învățământ care au funcționat în anul școlar/universitar 2017-2018 au fost alocate nivelurilor de educație primar și gimnazial (57,2%), liceal (21,2%), respectiv antepreșcolar și preșcolar (17,1%). În unitățile școlare publice au fost înscriși 95,4% din populația școlară. Elevii din grupa de vârstă 11-14 ani au înregistrat 89,8%, în comparație cu cel al celorlalte grupe de vârstă.

În 2017-2018 au fost înscriși în învățământul superior 538,9 mii studenți, din care 54,2% au reprezentat studentele. Conform clasificării ISCED-F 2013, în învățământul superior predominat sunt studenții înmatriculați în domeniul „Afaceri, administrație și drept” (27,37% din totalul studenților la licență), respectiv de „Inginerie, prelucrare și construcții” (24,25% din totalul studenților la licență).

În profil teritorial, în anul școlar/universitar 2017-2018, regiunile Nord-Est (623,0 mii persoane), respectiv București-Ilfov (506,8 mii persoane) au înregistrat cele mai ridicate valori ale populației școlare.

Distribuția populației școlare, pe regiuni de dezvoltare și niveluri educaționale față de totalul fiecărei regiuni, evidențiază că cea mai mare pondere a fost în învățământul primar și gimnazial din regiunea Sud-Muntenia (54,4%). Învățământul superior a fost preponderent în regiunea București-Ilfov (34,8%), iar cele mai scăzute ponderi s-au înregistrat în învățământul postliceal și de maiștri din regiunile Centru, Nord-Est și București-Ilfov (de 2,0% în regiunile menționate).

În anul școlar/universitar 2017-2018, personalul didactic a fost de 236,2 mii persoane. Raportul mediu dintre populația școlară și numărul cadrelor didactice a fost de 15 elevi/studenți la un cadru didactic.

Numărul absolvenților din anul școlar/universitar 2016-2017 la nivelul gimnazial, liceal, profesional, postliceal și de maiștri și superior (licență, master și doctorat, cursuri postuniversitare și programe postdoctorale) a fost de 497,6 mii elevi și studenți.

În profil regional, în învățământul gimnazial au absolvit 171,4 mii elevi, dintre care în regiunea Nord-Est (20,3%). În mediul urban, absolvenții de gimnaziu reprezintă 53,9% din totalul absolvenților, teritorial,

regiunile Nord-Est și Sud-Muntenia înregistrând ponderi mai mari ale absolvenților din mediul rural (60,0%, respectiv 57,2%). În învățământul liceal, au absolvit 153,6 mii elevi, în creștere cu 0,5% față de anul anterior; majoritatea au urmat cursurile învățământului de zi (89,7%).

Jumătate din absolvenții din învățământul liceal au frecventat cursurile teoretice (51,3%), 41,1% pe cele tehnologice, iar 7,6% cursurile vocaționale. La examenul de bacalaureat s-au prezentat 141,2 mii absolvenți, din care 121,8 mii proveniți din promoția 2017 (86,3%). Au fost declarate reușite 100,8 mii persoane (71,4%). Din totalul absolvenților promoției 2017, 94,6 mii persoane (77,6%) au fost declarate reușite.

În învățământul profesional au absolvit 19,4 mii elevi, din care 97,2% au urmat cursurile unităților școlare publice.

Au absolvit învățământul postliceal și de maiștri 32,0 mii elevi din care 64,3% au urmat cursurile unităților publice, iar 35,7% pe cele private.

Numărul absolvenților cu diplomă din învățământul superior a fost de 121,3 mii studenți, din care cei de la facultăți cu profil afaceri, administrație și drept au reprezentat 27,7%, inginerie, prelucrare și construcții 18,2%, sănătate și asistență socială 11,6%.

Finanțarea învățământului s-a asigurat din fonduri publice – de la bugetul de stat și din bugetele locale – 90,5%.

Populația școlară/universitară din România, în concordanță și cu reglementările legale în vigoare este cuprinsă în șase grupe de vârstă, respectiv: 0-2 ani, 3-5 ani, 6-10 ani, 11-14 ani, 15-18 ani, 19-23 ani și peste. Persoanele din fiecare grupă de vârstă aparțin unei clase din structura de învățământ din România. Gradul de cuprindere este prezentat în Tabelul 8.1.

Tabelul 8.1

Gradul de cuprindere în învățământ a populației de vârstă școlară în anul școlar/universitar 2017-2018

Grupe de vârstă	Gradul de cuprindere ¹ %	
	Masculin	Feminin
0-2 ani	7.8	8.1
3-5 ani	83.1	84.1
6-10 ani	89.1	88.5
11-14 ani	89.9	89.6
15-18 ani	75.6	77.4
19-23 ani și peste	59.6	75.0

Sursa: Institutul Național de Statistică, Cercetări statistice exhaustive privind statistica educației în anul școlar/universitar 2017-2018.

În Figura 8.1 este prezentată grafic situația gradului de cuprindere în învățământ a populației de vârstă școlară în anul universitar 2017-2018.

¹ S-a utilizat populația rezidentă la 1 ianuarie 2017 (date provizorii).

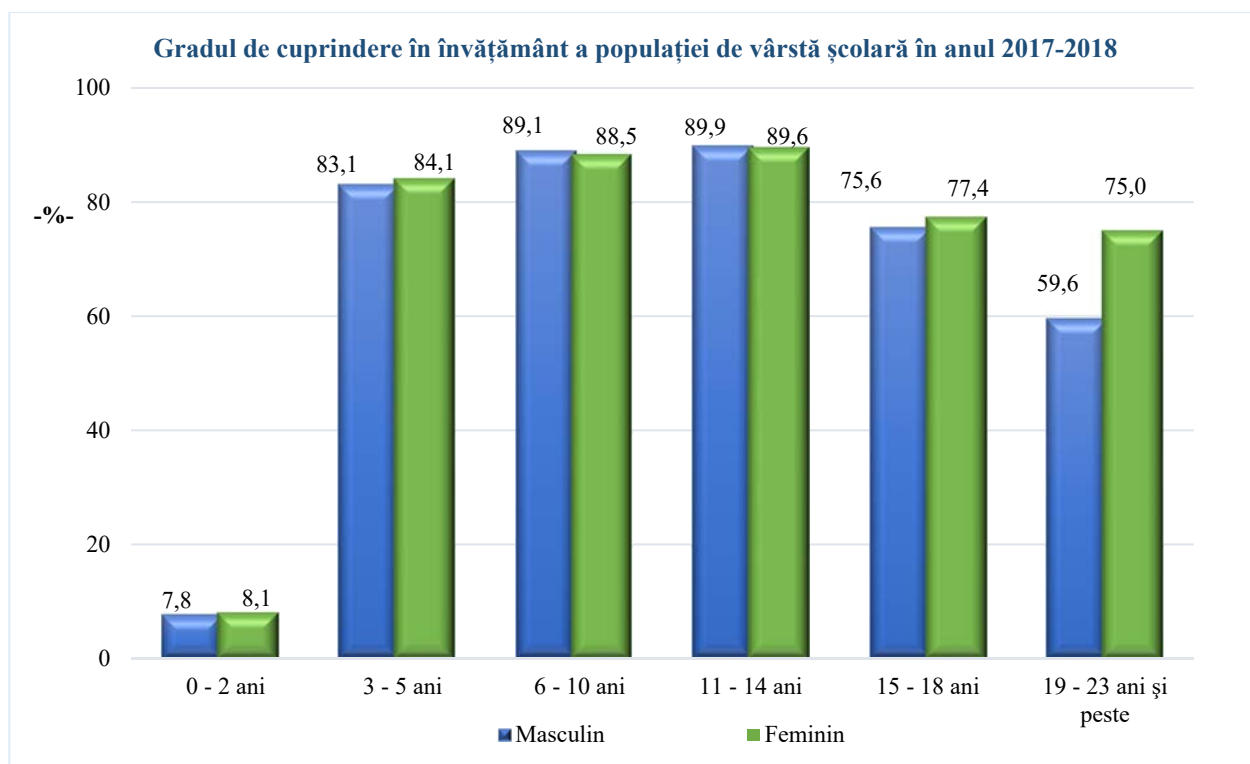


Figura 8.1. Gradul de cuprindere în învățământ a populației de vârstă școlară în anul 2017-2018

Datele din Figura 8.1 transpun grafic situația din Tabelul 8.1. Datele privind distribuția pe regiuni a ponderii populației școlare pe nivele educaționale este reprezentată în Tabelul 8.2.

Tabelul 8.2
Distribuția pe regiuni a ponderii populației școlare pe nivelele educaționale, în anul școlar/universitar 2017-2018

Regiunea de dezvoltare	Antepreșcolar și preșcolar	Primar și gimnazial	Liceal și profesional	Postliceal și de maiștri	Superior	Total
Nord-Vest	16,1	43,9	19,0	2,4	18,6	100,0
Centru	17,3	48,8	18,7	2,0	13,2	100,0
Nord-Est	15,1	50,1	21,9	2,0	10,9	100,0
Sud-Est	15,3	50,8	21,7	3,0	9,2	100,0
Sud-Muntenia	16,1	54,4	22,6	2,2	4,7	100,0
București-Ilfov	11,7	36,2	15,3	2,0	34,8	100,0
Sud-Vest Oltenia	15,2	46,9	24,2	5,0	8,7	100,0
Vest	14,6	43,9	20,7	3,0	17,8	100,0

Sursa: Institutul Național de Statistică, Cercetări statistice exhaustive privind statistica educației în anul școlar 2017-2018.

Repartizarea pe regiuni de dezvoltare a populației școlare evidențiază un dezechilibru de la o regiune la alta. Astfel, regiunea Nord-Vest are o pondere ridicată la învățământul antepreșcolar și preșcolar (16,1%). La învățământul primar și gimnazial, pe primul loc se situează regiunea Sud-Muntenia (54,4%), urmată de regiunile Sud-Est (50,8%) și Nord-Est (50,1%). Învățământul liceal și profesional este cel mai activ, ca sferă de cuprindere, în regiunea Sud-Vest Oltenia (24,2%), urmată de regiunea Sud-Muntenia (22,6%), Nord-Est (21,9%), Sud-Est (21,7%) și Vest (20,7%). La învățământul postliceal și de maiștri, nivelul este foarte redus, doar regiunea Sud-Vest Oltenia cuprinzând 5% din populația aptă de a urma aceste cursuri. În învățământul superior, fruntașe sunt regiunile București-Ilfov (34,8%), Nord-Vest (18,6%) și Vest (17,8%).

8.1.2. Populația școlară pe niveluri educaționale ISCED

În continuare, vom efectua o analiză cu privire la populația școlară luând în considerare nivelul ISCED care se aplică în toate statele membre ale Uniunii Europene. Studiul se face ținând seama și de structura populației școlare pe gen și mediul urban și rural. Pornind de la populația totală școlară rezultă că aceasta a fost de 3.578.561 persoane, din care 1.785.568 de gen feminin și 1.792.993 de gen masculin. Pe medii, 2.556.054 persoane erau în mediul urban și doar 1.022.507 în mediul rural. Această structură pe medii este în concordanță cu structura întregii populații a țării. Populația din mediul rural s-a redus ca urmare a migrării populației, mai ales tinerele generații, la oraș, precum și ca transformare, ca orașe, a multor comune.

Pe niveluri de educație constatăm că persoanele de gen feminin au o pondere mai mare la învățământul liceal, postliceal/maștri și superior. Elevii și studenții de gen masculin aveau o pondere mai ridicată în învățământul antepreșcolar și școlar, primar și gimnazial și profesional. Pe medii, ponderea covârșitoare la toate nivelurile de educație o deține mediul urban. Astfel, în învățământul superior numai 186 de studenți erau înscriși în mediul rural. Datele supuse analizei sunt sintetizate în tabelele 8.3a și 8.3b.

Tabelul 8.3a

Populația școlară pe niveluri educaționale și sexe în anul școlar/universitar 2017-2018

Nivel ISCED 2011	Niveluri de educație	Număr persoane			Pondere feminin %
		Total	Feminin	Masculin	
ISCED 0	Învățământul antepreșcolar și preșcolar	541.922	263.443	278.479	48,61
ISCED 1 și 2	Învățământul primar și gimnazial	1.677.968	809.566	868.402	48,25
ISCED 3	Învățământul liceal	637.706	330.064	307.642	51,76
ISCED 4	Învățământul profesional	90.205	28.222	61.983	31,29
ISCED 5	Învățământul postliceal și de maștri	91.889	62.430	29.459	67,94
ISCED 6, 7 și 8	Învățământul superior	538.871	291.843	247.028	54,16
Total*		3.578.561	1.785.568	1.792.993	49,90

Notă: * Începând cu anul școlar/universitar 2014-2015, în populația școlară se cuprind copiii din creșe, iar pe lângă studenții de licență, sunt cuprinși cursanții înscriși la învățământul universitar de master, studii și cursuri postuniversitare, învățământul universitar de doctorat și programe postdoctorale.

Sursa: Institutul Național de Statistică, Cercetări statistice exhaustive privind statistica educației în anul școlar/universitar 2017-2018.

În Figura 8.2 se prezintă, sub formă grafică, situația structurală pe niveluri educaționale și sexe, în anul școlar/universitar 2017-2018. De fapt, sunt transpuse grafic datele din Tabelul 8.2.

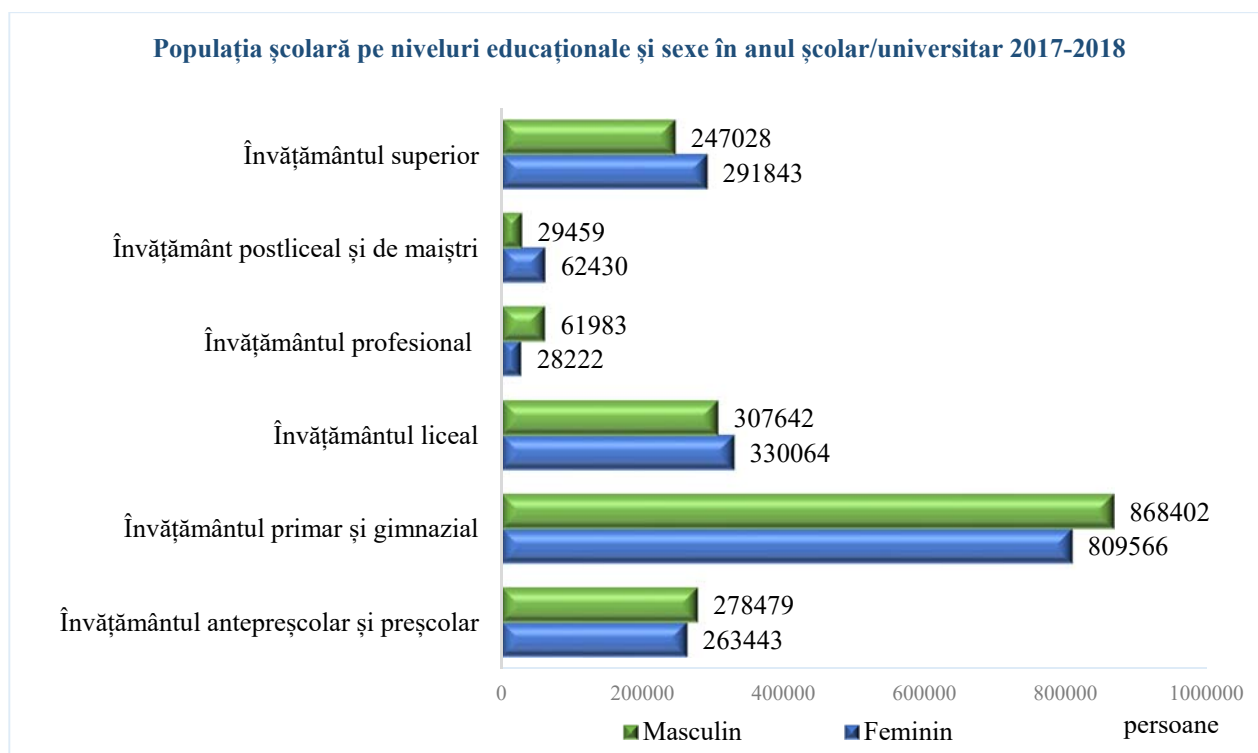


Figura 8.2. Populația școlară pe niveluri educaționale și sexe în anul școlar/universitar 2017-2018

Graficul evidențiază aceeași tendință structurală pe sexe, în sensul că în învățământul antepreșcolar și preșcolar, primar și gimnazial, ca și învățământul profesional, predomină persoanele de gen feminin. La celelalte niveluri de educație predomină persoanele de gen masculin.

Tabelul 8.3b

Populația școlară pe niveluri educaționale și medii în anul școlar/universitar 2017-2018

Nivel ISCED 2011	Niveluri de educație	Număr persoane			Pondere Rural %
		Total	Urban*	Rural	
ISCED 0	Învățământul antepreșcolar și preșcolar	541.922	317.719	224.203	41,37
ISCED 1 și 2	Învățământul primar și gimnazial	1.677.968	938.042	739.926	44,10
ISCED 3	Învățământul liceal	637.706	595.804	41.902	6,57
ISCED 4	Învățământul profesional	90.205	76.113	14.092	15,62
ISCED 5	Învățământul postliceal și de maiștri	91.889	89.691	2.198	2,39
ISCED 6, 7 și 8	Învățământul superior	538.871	538.685	186	0,03
Total elevi/studenți		3.578.561	2.556.054	1.022.507	28,57

Notă: *Conform Nomenclatorul Unităților Teritoriale Statistice (NUTS). Distribuția copiilor/elevilor/studentilor în profil teritorial și după mediul de rezidență (urban/rural) este realizată după localizarea geografică a unităților școlare, respectiv a facultăților și nu după domiciliul sau reședința acestora.

Sursa: Institutul Național de Statistică, Cercetări statistice exhaustive privind statistica educației în anul școlar/universitar 2017-2018.

Analiza populației pe medii (urban și rural), în anul școlar/universitar, arată ponderea deosebită a persoanelor din mediul urban. În învățământul liceal și, mai ales, în cel superior, ponderea persoanelor care provin din mediul rural este foarte mică (6,57%), respectiv 0,03%.

În Tabelul 8.3b sunt sintetizate aceste date, iar în Figura 8.3, datele din tabelul menționat sunt prezentate grafic.

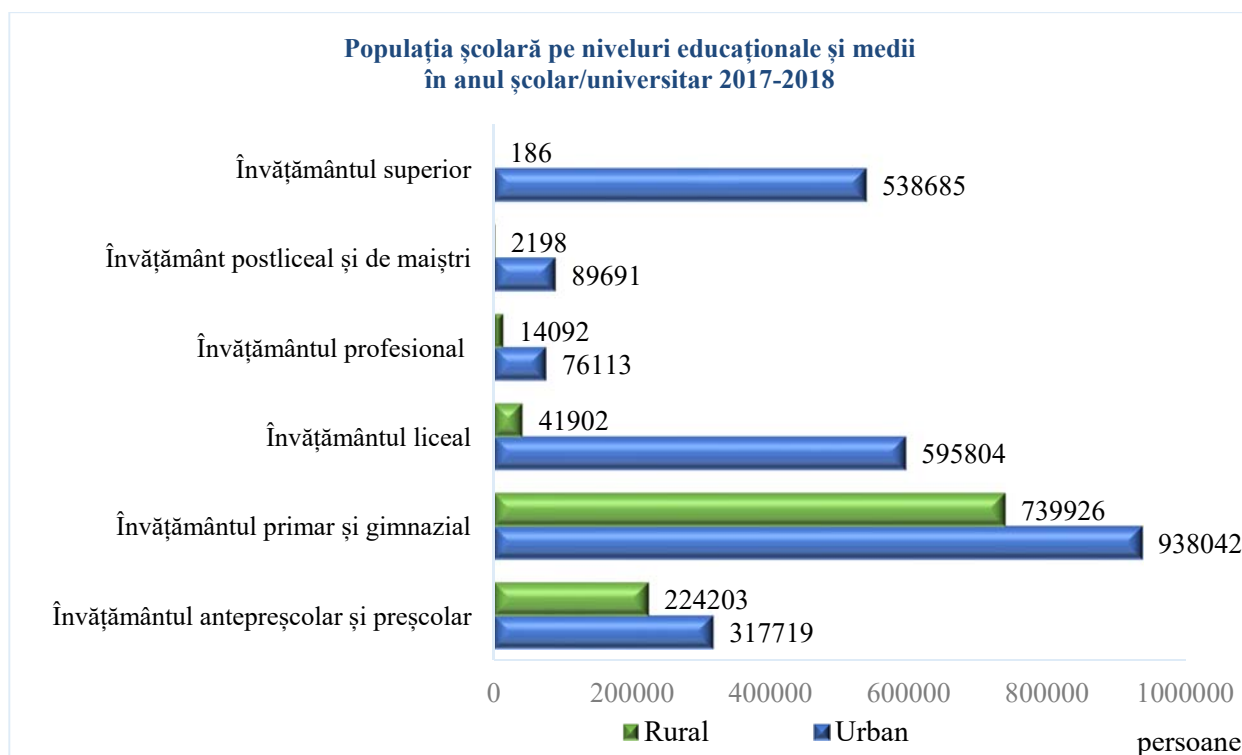


Figura 8.3. Populația școlară pe niveluri educaționale și medii în anul școlar/universitar 2017-2018

O altă structură importantă a populației școlare este pe forme de proprietate a învățământului pe total sau niveluri educaționale. Domeniul privat este încă insuficient dezvoltat în România din cauza surselor financiare reduse de a organiza învățământul.

În învățământul superior (licență, master, doctorat și postdoctorat), învățământul superior privat a avut un ritm rapid de dezvoltare, după care unele universități și-au închis activitatea sau au fost desființate de Ministerul Educației Naționale.

Aceste date sunt sintetizate în Tabelul 8.4, iar în Figura 8.4, datele din tabel sunt prezentate grafic. Din studiul tabelului și graficului desprindem aceleași concluzii.

Tabelul 8.4

**Populația școlară pe niveluri educaționale și forme de proprietate
în anul școlar/universitar 2017-2018**

Nivelul ISCED 2011	Niveluri de educație	Număr persoane			Pondere privat %
		Total	Proprietate publică	Proprietate privată	
ISCED 0	Învățământul antepreșcolar și preșcolar	541.922	515.215	26.707	4,93
ISCED 1 și 2	Învățământul primar și gimnazial	1.677.968	1.659.361	18.607	1,11
ISCED 3	Învățământul liceal	637.706	627.310	10.396	1,63
ISCED 4	Învățământul profesional	90.205	87.841	2.364	2,62
ISCED 5	Învățământul postliceal și de maiștri	91.889	51.973	39.916	43,44
ISCED 6,7,8	Învățământul superior	538.871	471.376	67.495	12,53
Total elevi/studenți		3.578.561	3.413.076	165.485	4,62

Sursa: Institutul Național de Statistică, Cercetări statistice exhaustive privind statistica educației în anul școlar/universitar 2017-2018.

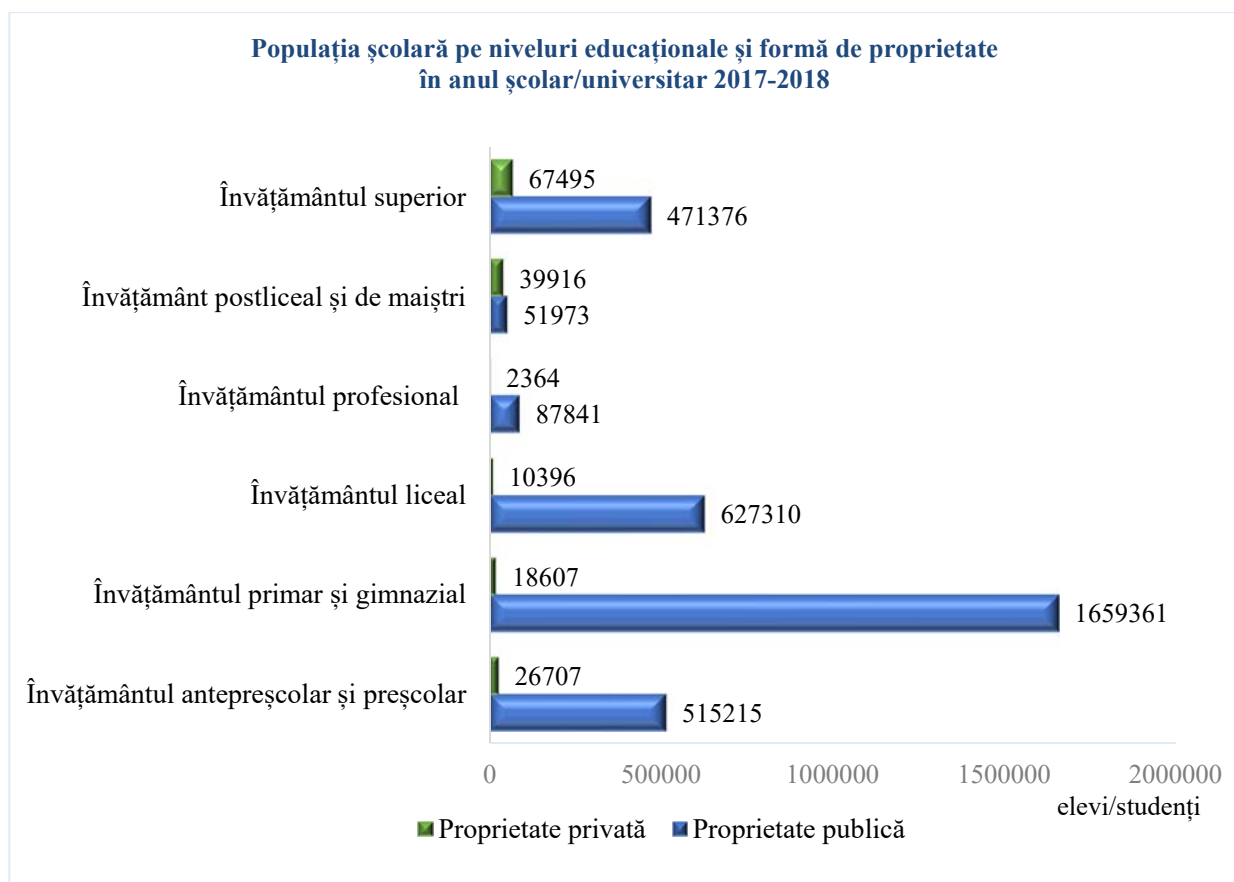


Figura 8.4. Populația școlară pe niveluri educaționale și formă de proprietate în anul școlar/universitar 2017-2018

Evoluția pe regiuni de dezvoltare a învățământului, pe niveluri educaționale, este prezentată în Tabelul 8.5. Se constată că cel mai mare număr de elevi/studenți a fost în anul școlar/universitar în 2017-2018 în regiunile Nord-Est și București-Ilfov, iar cele mai reduse cifre s-au înregistrat în regiunile Vest și Sud-Vest Oltenia. La nivelul de învățământ antepreșcolar și preșcolar, ponderea cea mai mare o dețin regiunile Nord-Est, Nord-Vest și Centru, iar cele mai reduse ponderi s-au înregistrat în regiunile Vest și Sud-Vest Oltenia. Există aceeași distribuție a populației școlare și pe nivelul de învățământ primar și secundar.

La învățământul liceal-profesional, cele mai mari ponderi sunt în regiunile Nord-Est, Sud-Muntenia și Nord-Est. La nivelul educațional postliceal și de maiștri predomină numărul de cursanți din regiunile Sud-Vest Oltenia, Sud-Est, Nord-Est și Sud-Muntenia, în timp ce la învățământul superior, regiunea București-Ilfov deține aproape o treime din numărul de studenți.

Tabelul 8.5
Populația școlară pe niveluri educaționale și regiuni de dezvoltare în anul școlar/universitar 2017-2018

Regiuni de dezvoltare	Total	Antepreșcolar și preșcolar	Primar și gimnazial	Liceal și profesional	Postliceal și de maiștri	Superior
Nord-Vest	498.257	80.397	218.638	94.446	11.914	92.862
Centru	429.541	74.367	209.448	80.426	8.497	56.803
Nord-Est	622.986	93.858	312.316	136.496	12.544	67.772
Sud-Est	423.192	64.828	214.806	91.946	12.704	38.908
Sud-Muntenia	454.205	73.107	246.929	102.481	10.206	21.482

Regiuni de dezvoltare	Total	Antepreșcolar și preșcolar	Primar și gimnazial	Liceal și profesional	Postliceal și de maiștri	Superior
București-Ilfov	506.791	59.495	183.574	77.352	9.985	176.385
Sud-Vest Oltenia	329.735	50.146	154.575	79.729	16.417	28.868
Vest	313.854	45.724	137.682	65.035	9.622	55.791
Total	3.578.561	541.922	1677.968	727.911	91.889	538.871

Notă: Conform Nomenclatorului Unităților Teritoriale Statistice (NUTS). Distribuția copiilor/elevilor/studentilor în profil teritorial și după mediul de rezidență (urban/rural) este realizată după localizarea geografică a unităților școlare, respectiv a facultăților, și nu după domiciliul sau reședința acestora.

Sursa: Institutul Național de Statistică, Cercetări statistice exhaustive privind statistica educației în anul școlar/universitar 2017-2018.

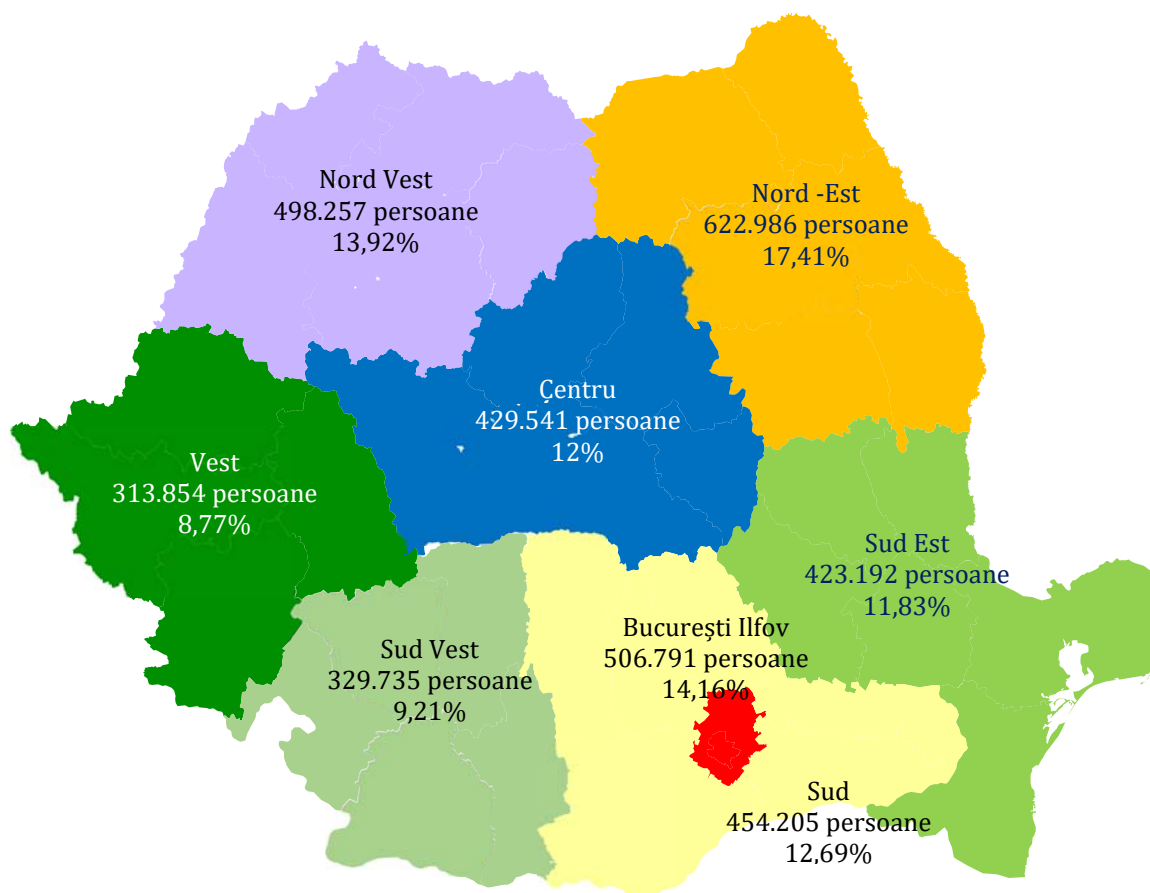


Figura 8.5. Nivelul și structura populației școlare totale pe regiuni de dezvoltare, în anul 2017/2018

În Figura 8.5 am inserat, pe harta României, structurat, după cele opt regiuni de dezvoltare, situația în cifre absolute și relative (%), a populației cuprinsă în toate nivelurile de pregătire.

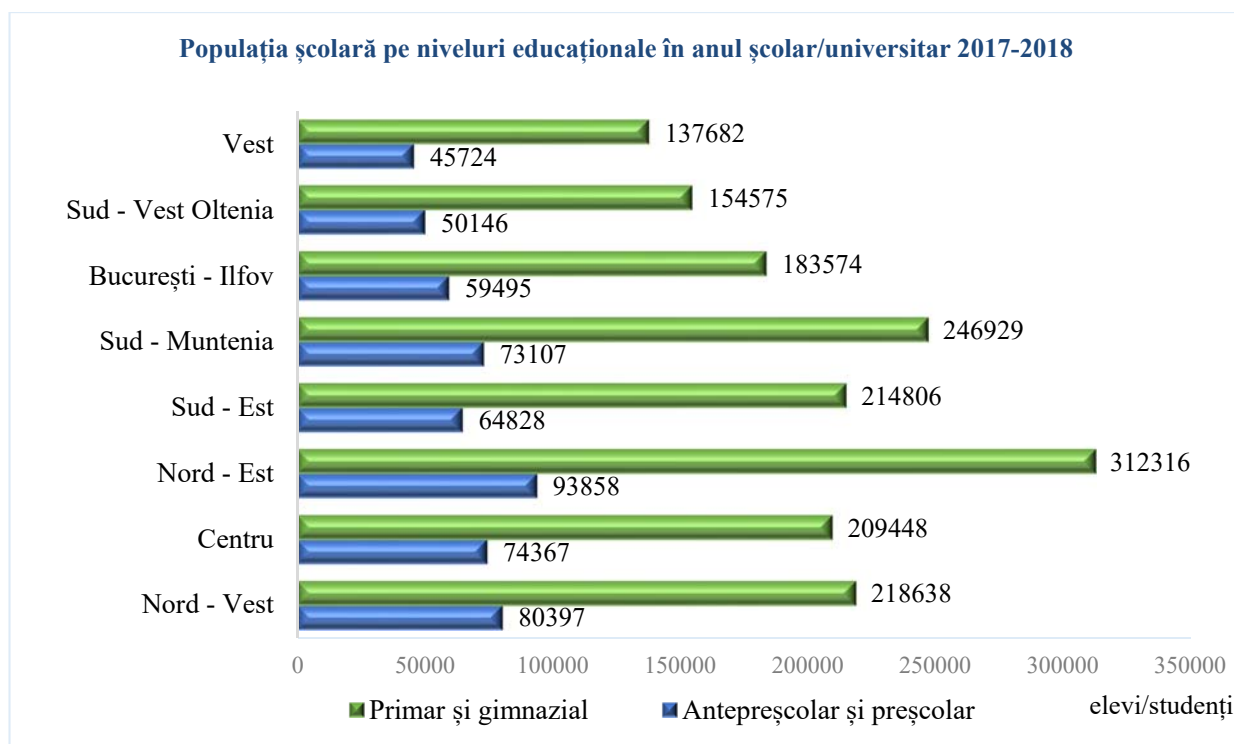


Figura 8.6. Populația școlară pe niveluri educaționale în anul școlar/universitar 2017-2018

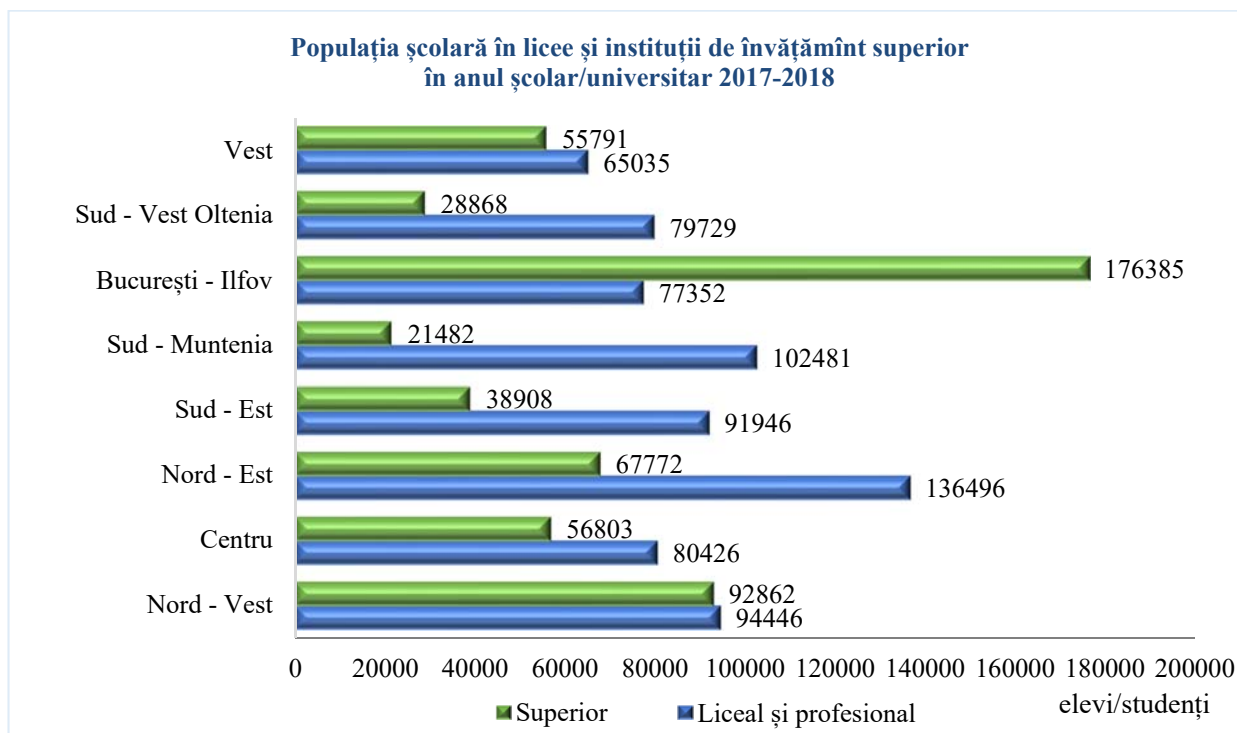


Figura 8.7. Populația școlară în licee și instituții de învățământ superior în anul școlar/universitar 2017-2018

Cele două grafice evidențiază faptul că populația școlară la nivelul antepreșcolar și preșcolar, precum și primar/gimnazial, ponderea cea mai mare o are regiunea Nord-Est, urmată de regiunea Sud-Muntenia. În ceea ce privește învățământul liceal/profesional și superior, ponderea cea mai mare o deține Regiunea București-Ilfov, urmată de Regiunea Nord-Est. Cele două reprezentări sunt suficient de sugestive.

8.1.3. Personalul didactic pe niveluri educaționale ISCED 2011

Cu privire la personalul didactic încadrat în anul universitar 2017-2018, pe nivelurile educaționale ISCED, pe structurile după gen și după mediu, situația este prezentată în Tabelul 8.6. Reține atenția faptul că în anul școlar/universitar analizat, existau 236.208 cadre didactice în tot învățământul românesc, din care 183.720 persoane erau de gen feminin și numai 52.488 de gen masculin. În mediul urban erau 158.747 cadre didactice și în mediul rural, specific pentru nivelurile inferioare, numai 77.461 de persoane. Ponderea este deținută de primele trei niveluri de educație, atât pe total, cât și pe cele două genuri sau medii. În învățământul superior existau 26.266 cadre didactice, în ponderi echilibrate pe genuri (13.469 feminin și 12.797 masculin), iar după medii doar 14 cadre didactice erau în mediul rural.

Tabelul 8.6

Personalul didactic în anul școlar/universitar 2017-2018

Nivelul ISCED 2011	Niveluri de educație	Număr persoane			Pondere feminin %
		Total	Feminin	Masculin	
ISCED 0	Învățământul antepreșcolar și preșcolar	35.468	35.349	119	99,66
ISCED 1 și 2	Învățământul primar și gimnazial	117.183	93.870	23.313	80,11
ISCED 3	Învățământul liceal	54.257	38.798	15.459	71,51
ISCED 4	Învățământul profesional	1.155	788	367	68,23
ISCED 5	Învățământul postliceal și de maiștri	1.879	1.446	433	76,96
ISCED 6, 7 și 8	Învățământul superior	26.266	13.469	12.797	51,28
Total		236.208	183.720	52.488	77,78

Sursa: Institutul Național de Statistică, Cercetări statistice exhaustive privind statistica educației în anul școlar/universitar 2017-2018.

Datele din Tabelul 8.6 sunt prezentate, pentru simplă vizualizare și interpretare, în Figura 8.8.

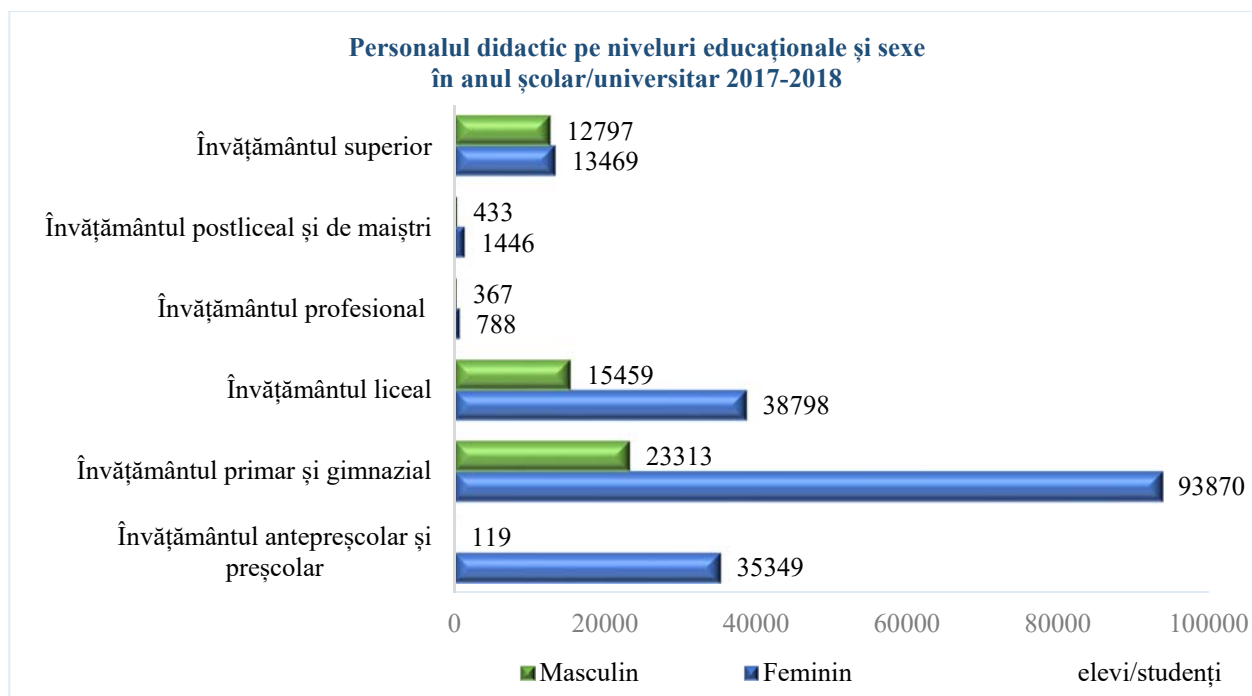


Figura 8.8. Personalul didactic pe niveluri educaționale și sexe în anul școlar/universitar 2017-2018

Tabelul 8.7

Personalul didactic în anul școlar/universitar 2017-2018

Nivelul ISCED 2011	Niveluri de educație	Număr persoane			Pondere rural %
		Total	Urban	Rural	
ISCED 0	Învățământul antepreșcolar și preșcolar	35.468	22.597	12.871	36,29
ISCED 1 și 2	Învățământul primar și gimnazial	117.183	57.171	60.012	51,21
ISCED 3	Învățământul liceal	54.257	50.101	4.156	7,66
ISCED 4	Învățământul profesional	1.155	775	380	32,90
ISCED 5	Învățământul postliceal și de maiștri	1.879	1.851	28	1,49
ISCED 6, 7 și 8	Învățământul superior	26.266	26.252	14	0,05
Total		236.208	158.747	77.461	32,79

Sursa: Institutul Național de Statistică, Cercetări statistice exhaustive privind statistica educației în anul școlar/universitar 2017-2018.

În Tabelul 8.7 și Figura 8.9 se prezintă situația personalului didactic în anul școlar/universitar 2017-2018. Din câte se poate constata pe nivelul de educație, ponderea cea mai mare o deține învățământul primar și gimnazial, 51,21%, urmat de învățământul profesional, 32,90%. În învățământul superior, personalul este doar de 0,05%. Datele de mai sus se referă la mediul rural. În mediul urban, situația este cu totul alta. La toate categoriile, mai puțin învățământul primar și gimnazial, ponderile sunt deținute de mediul urban. Este lesne de înțeles că mutațiile care au avut loc în migrarea populației rurale în mediul urban au acest efect. De fapt, în condițiile actuale, putem vorbi de o populație rurală suficient de îmbătrânită, iar în mediul urban există populația tânără, cea cu speranța de mai mult și de mai bine. Din punct de vedere al acestei analize a personalului didactic, constatăm și din reprezentarea grafică din Figura 8.9 că învățământul primar și gimnazial deține cea mai mare pondere din punct de vedere al personalului didactic angrenat în aceste activități. O altă constare este aceea că datele din Tabelul 8.7 relevă în cifre absolute și apoi în cifre relative ponderea personalului didactic care activează în mediul rural, situația concretă din anul 2018 în învățământul românesc. Din acest punct de vedere, putem aprecia situația existentă din două puncte de vedere. Primul este acela pe care l-am mai amintit, și anume al scăderii numărului de personal didactic ca urmare a reducerii numărului populației cuprinse în educație, iar cel de al doilea aspect – lipsa de cadre didactice care se manifestă la anumite niveluri, în special în învățământul antepreșcolar, preșcolar și gimnazial, care nu dispune de suficient personal la nivelul cerințelor și, ca atare, apar și astfel de situații care conduc la ponderea destul de scăzută a personalului didactic, în anul amintit, în mediul rural.

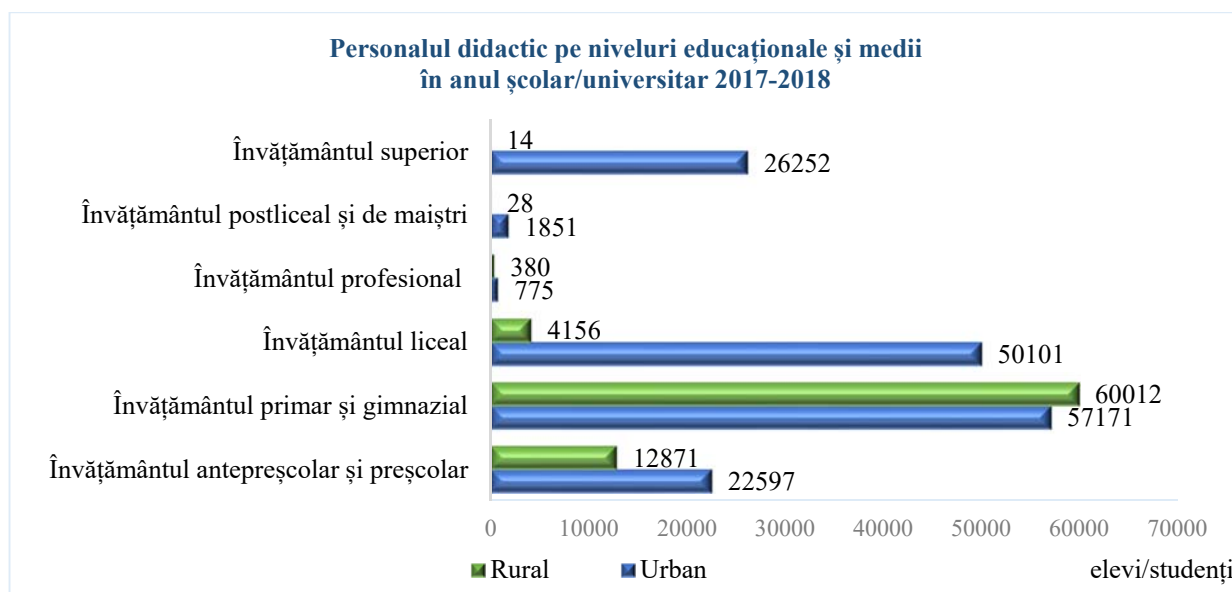


Figura 8.9. Personalul didactic pe niveluri educaționale și medii în anul școlar/universitar 2017-2018

8.1.4. Baza materială

Baza materială este prezentată în Tabelul 8.8 și reflectă situația din sistemul de învățământ (educațional) din prezent. Structura bazei materiale este sintetizată pe săli de clasă, laboratoare școlare, bazine de înot, săli de gimnastică, ateliere școlare și terenuri de sport. Datele sunt prezentate pe total și pe forme de proprietate. Cel mai corespunzător dotate sunt școlile pentru nivelurile educaționale primar și gimnazial, liceal și universitar la învățământul public, precum și cele de la învățământul gimnazial și liceal privat.

Tabelul 8.8

Baza materială din anul școlar/universitar 2017-2018

-număr-

Niveluri de educație Forma de proprietate	Săli de clasă	Laboratoare școlare	Bazine de înot	Săli de gimnastică	Ateliere școlare	Terenuri de sport
Total	146.977	26.526	51	4.845	4.863	5.494
Învățământ antepreșcolar și preșcolar	28.725	-	-	-	-	-
Învățământ primar și gimnazial	71.127	8.168	21	3.184	535	3.617
Învățământ liceal	37.551	8.036	11	1.416	3.545	1.547
Învățământ profesional	773	143	-	29	201	28
Învățământ postliceal și de maiștri	1.078	400	3	12	26	10
Învățământ universitar	7.723	9.779	16	204	556	292
Forma de proprietate publică						
Total	141.134	25.268	35	4.642	4.763	5.312
Învățământ antepreșcolar și preșcolar	26.685	-	-	-	-	-
Învățământ primar și gimnazial	69.936	8.021	11	3.064	505	3.520
Învățământ liceal	36.962	7.898	8	1.375	3.512	1.508
Învățământ profesional	740	135	-	26	185	26
Învățământ postliceal și de maiștri	290	119	2	6	18	7
Învățământ universitar	6.521	9.095	14	171	543	251
Forma de proprietate privată						
Total	5.843	1.258	16	203	100	182
Învățământul antepreșcolar și preșcolar	2.040	-	-	-	-	-
Învățământ primar și gimnazial (inclusiv învățământ special)	1.191	147	10	120	30	97
Învățământ liceal	589	138	3	41	33	39
Învățământ profesional	33	8	-	3	16	2
Învățământ postliceal și de maiștri	788	281	1	6	8	3
Învățământ superior	1.202	684	2	33	13	41

Sursa: Institutul Național de Statistică, Cercetări statistice exhaustive privind statistica educației în anul școlar/universitar 2017-2018.

Datele prezentate în Tabelul 8.8 relevă situația materială existentă în România în anul școlar universitar 2017-2018, pe niveluri de educație și forma de proprietate. Din acest punct de vedere, pe niveluri de educație, constatăm că în învățământul antepreșcolar și preșcolar, dotările sunt inexistente. În mediul primar, gimnazial și învățământul liceal, baza materială are o anumită pondere, existând suficiente săli de clasă, laboratoare școlare, bazine de înot, săli de gimnastică, ateliere școlare și terenuri de sport. În învățământul profesional, ca și în învățământul postliceal și de maiștri, dotările și baza materială este destul de redusă. Aceasta înseamnă că, la aceste niveluri de educație, există insuficiente dotări și, mai ales, puține

șanse pentru ca persoanele cuprinse în această formă de educație să aibă și o perspectivă de a-și îmbunătăți formă fizică, egală cu menținerea stării de sănătate. Trebuie să nu neglijăm dictonul latin *mens sana in corpore sano*. Mergând mai departe, în învățământul superior, în același an universitar, constatăm că există 7.723 de săli de clasă, 9.779 laboratoare universitare, 16 bazine de înot, 204 săli de gimnastică, 556 ateliere universitare și 292 terenuri de sport. Putem aprecia, ținând seama și de ponderea pe care o are învățământul superior, că la acest nivel al învățământului superior există o preocupare aproape de necesitățile impuse de numărul studenților și cerința condițiilor de viață. Analiza pe forme de proprietate, publică și privată, arată că în domeniul public se găsește majoritatea bazei materiale existente, pe când la forma de proprietate privată, aceasta este destul de redusă. Astfel, în învățământul profesional privat există doar 33 de săli de clasă, 8 laboratoare școlare, 3 săli de gimnastică, iar în învățământul postliceal și de maiștri sunt 8 ateliere școlare și doar 3 terenuri de sport. Aceeași situație se întâlnește și în ceea ce privește învățământul superior unde constatăm că din totalul celor 9.779 de laboratoare, doar 684 sunt în mediul privat, apoi doar două bazine de înot, 33 săli de gimnastică, 13 ateliere școlare și doar 41 de terenuri de sport.

O primă concluzie ar fi aceea că în învățământul antepreșcolar și școlar nu există practic nicio dotare în afară de săli de curs, iar în celelalte, proporțional, există puține dotări care să asigure o dezvoltare armonioasă a tineretului, așa cum am spus și mai înainte.

8.1.5. Numărul absolvenților pe niveluri educaționale și domenii de formare

În Tabelul 8.9 se prezintă situația absolvenților la sfârșitul anului școlar/universitar 2017-2018 pe niveluri de educație. Rezultă că, în acest an universitar, au absolvit în total 497.632 de elevi și studenți, ponderea deținând-o învățământul gimnazial, liceal și superior, atât la absolvenții de gen feminin, cât și la cei de gen masculin.

Pe cele două medii este clară, conform și numărului de cursanți, ponderea ridicată pe care o deține mediul urban la toate nivelurile educaționale.

Tabelul 8.9

Numărul absolvenților pe sexe la sfârșitul anului școlar/universitar 2016-2017

Nivelul ISCED	Niveluri de educație	Număr persoane			Pondere feminin%
		Total	Feminin	Masculin	
ISCED 2	Învățământul gimnazial	171.387	84.029	87.358	49,03
ISCED 3	Învățământul liceal	153.590	79.129	74.461	51,52
ISCED 4	Învățământul profesional	19.423	5.492	13.931	28,28
ISCED 5	Învățământul postliceal și de maiștri	31.982	20.216	11.766	63,21
ISCED 6, 7 și 8	Învățământul superior*	121.250	71.721	49.529	59,15
Total		497.632	260.587	237.045	52,37

Notă: * Datele din învățământul superior se referă la absolvenții cu diplomă.

Sursa: Institutul Național de Statistică, Cercetări statistice exhaustive privind statistica educației la sfârșitul anului școlar/universitar 2016-2017.

Datele cuprinse în Tabelul 8.9 referitoare la numărul de absolvenți pe sexe, la sfârșitul anului școlar/universitar 2016-2017 ne indică, prin reprezentarea grafică, o imagine mai clară, în sensul că, în învățământul gimnazial, personalul de sex masculin este superior celuilalt, așa cum se întâmplă și în învățământul profesional, dominat de persoane de gen masculin, ca și în învățământul postliceal și de maiștri. În învățământul superior, ponderea cea mai mare o au persoanele de sex feminin, ca și în învățământul liceal. Aceasta ne sugerează faptul că în rândul absolvenților, pe sexe, exceptând învățământul postliceal de maiștri și profesional, în celelalte, predominantă este populația de sex feminin, așa cum este ea în realitate.

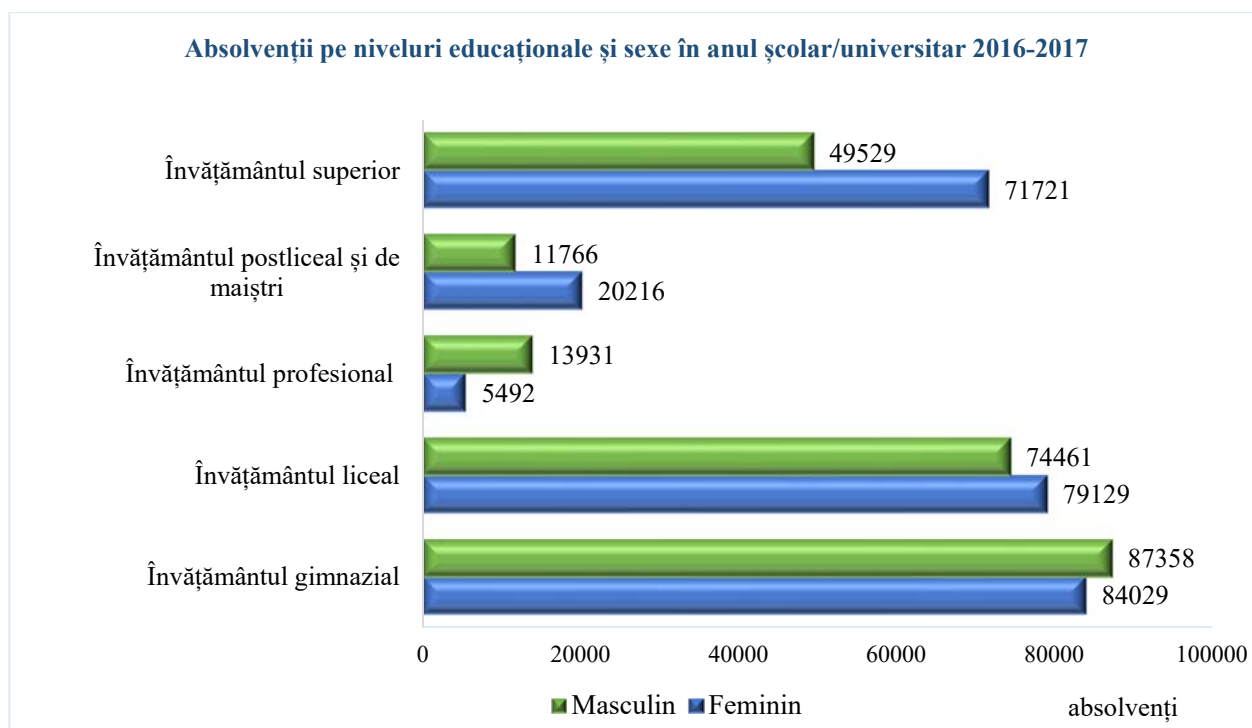


Figura 8.10. Absolvenții pe niveluri educaționale și sexe în anul școlar/universitar 2016-2017

Tabelul 8.10

Numărul absolvenților la sfârșitul anului școlar/universitar 2016-2017

Nivelul ISCED 2011	Niveluri de educație	Număr persoane			Pondere rural %
		Total	Urban	Rural	
ISCED 2	Învățământul gimnazial	171.387	92.412	78.975	46,08
ISCED 3	Învățământul liceal	153.590	143.158	10.432	6,79
ISCED 4	Învățământul profesional	19.423	16.251	3.172	16,33
ISCED 5	Învățământul postliceal și de maiștri	31.982	31.161	821	2,57
ISCED 6, 7 și 8	Învățământul superior*	121.250	121.195	55	0,05
Total		497.632	404.177	93.455	18,78

Notă: *Datele din învățământul superior se referă la absolvenții cu diplomă.

Sursa: Institutul Național de Statistică, Cercetări statistice exhaustive privind statistica educației la sfârșitul anului școlar/universitar 2016-2017.

Analizând numărul absolvenților la sfârșitul anului școlar/universitar 2016-2017, apreciem că pe medii, urban și rural, ponderea o dețin absolvenții din mediul urban. Este de înțeles faptul că învățământul gimnazial în mediul rural cuprinde încă 46,8% din numărul de absolvenți, iar la celelalte niveluri de educație, ponderea este foarte scăzută. De asemenea, nivelul total al absolvenților a fost de 497.632 din care 404.177 provin din mediul urban (81,22%). Absolvenții pe nivele de educație și mediul de proveniență în anul școlar/universitar 2016-2017 relevă că învățământul superior care deține teoretic 100% din numărul absolvenților și învățământul liceal cu un procent deosebit de ridicat de peste 93% provin din mediul urban. Aceasta relevă și faptul că organizarea învățământului la aceste niveluri, mai sus precizate, arată o situație care este destul de relevantă în legătură cu mediul despre care am discutat.

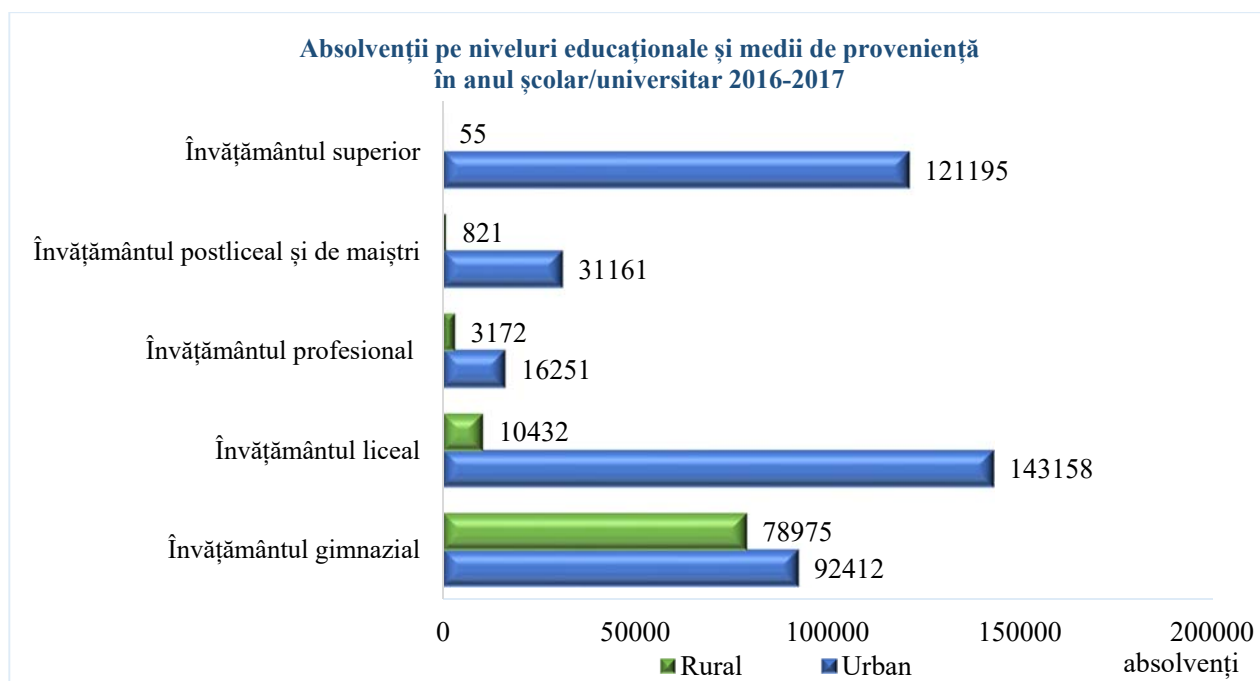


Figura 8.11. Absolvenții pe niveluri educaționale și medii de proveniență în anul școlar/universitar 2016-2017

Acceași distribuție a absolvenților o întâlnim și la structura acestora după proprietate, vezi Tabelul 8.11.

Tabelul 8.21

Numărul absolvenților pe forme de proprietate la sfârșitul anului școlar/universitar 2016-2017

Nivelul ISCED 2011	Niveluri de educație	Număr persoane			Pondere privat %
		Total	Proprietate publică	Proprietate privată	
ISCED 2	Învățământul gimnazial	171.387	170.498	889	0,52
ISCED 3	Învățământul liceal	153.590	150.687	2.903	1,89
ISCED 4	Învățământul profesional	19.423	18.880	543	2,80
ISCED 5	Învățământul postliceal și de maiștri	31.982	20.557	11.425	35,72
ISCED 6, 7 și 8	Învățământul superior*	121.250	103.560	17.690	14,59
Total		497.632	464.182	33.450	6,72

Notă: *Datele din învățământul superior se referă la absolvenții cu diplomă.

Sursa: Institutul Național de Statistică, Cercetări statistice exhaustive privind statistica educației la sfârșitul anului școlar/universitar 2016-2017.

Numărul absolvenților, pe forme de proprietate la sfârșitul anului școlar/universitar 2016-2017 arată că instituțiile de învățământ din proprietate publică dețin majoritatea. Excepție face învățământul postliceal și de maiștri, în care în mediul privat întâlnim 35,72% dintre absolvenți. Oarecum îmbucurător este și faptul că în învățământul superior, 14,59% dintre absolvenți provin din mediul universitar privat. În Figura 8.12 întâlnim o situație care întărește cele apreciate până în prezent, în sensul că, învățământul superior, învățământul liceal și învățământul gimnazial peste 85%, ca să nu mai spunem că în învățământul gimnazial este vorba de aproape 100%, din numărul absolvenților provin din mediul proprietății publice. De aici putem trage concluzia că există o lejeră preocupare în ceea ce privește dezvoltarea educației în formele de proprietate privată, în majoritatea nivelurilor, cu excepția învățământului superior, unde aproape 15% dintre absolvenți provin din mediul privat.

Se constată că, absolvenții provin preponderent din instituțiile publice, instituțiile private având ponderea de doar 6,72%, în majoritatea nivelurilor de învățământ, exceptând nivelul educațional postliceal

și de maiștri -35,72%. La învățământul superior, din totalul de 121.250 de absolvenți, 103.560 provin de la instituțiile publice și numai 17.690 de la cele particulare. Utilizăm noțiunea de particular deoarece la învățământul superior întâlnim o formă particulară, cea a „învățământului cu taxă” de la instituțiile publice, aspect care poate fi considerat de cei care urmează aceste cursuri că „sunt pe cont propriu/privat”, din punct de vedere material.

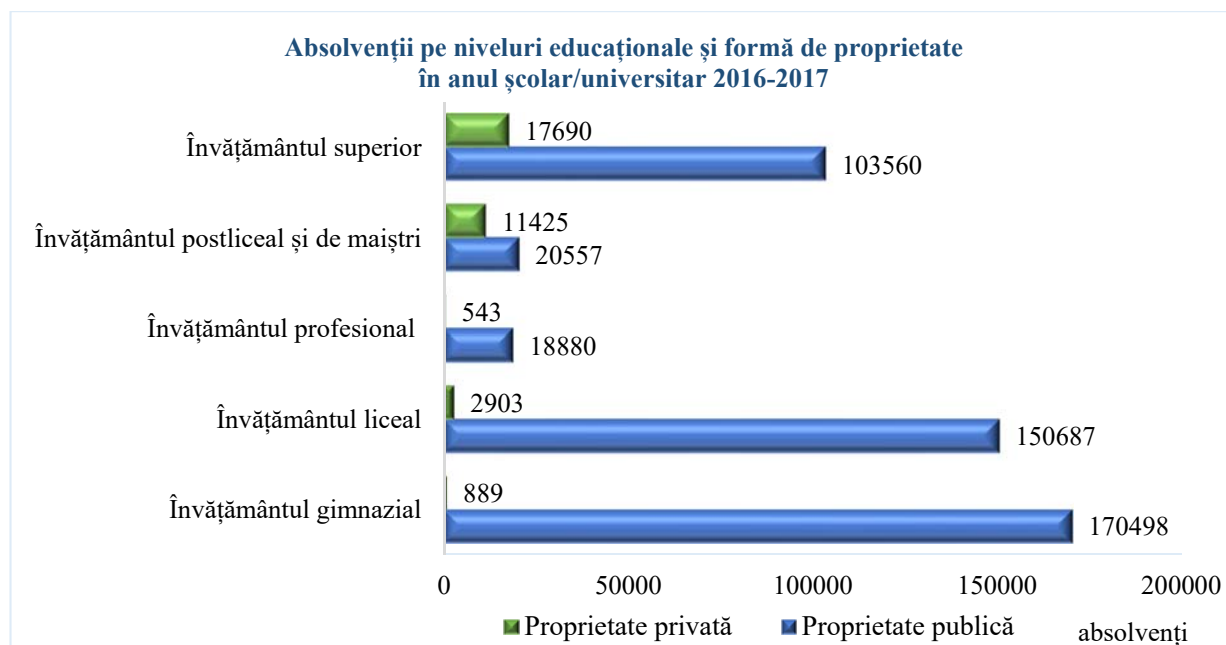


Figura 8.12. Absolvenții pe niveluri educaționale și formă de proprietate în anul școlar/universitar 2016-2017

Tabelul 8.32a.

**Numărul absolvenților cu diplomă din învățământul superior pe domenii de studiu și formare,
la sfârșitul anului universitar 2016-2017**

Domenii de studiu și de formare - ISCED-F 2013	Absolvenți			Total absol- venți	Pondere total absol- venți %
	Licen- ță	Masterat și cursuri postuniversitare	Doctorat și postdoctorale		
Științele educației	3.260	2.710	46	6.016	5,0
Arte și științe umaniste	7.027	3.589	357	10.973	9,0
Științe sociale, jurnalism și informații	6.374	3.895	205	10.474	8,6
Afaceri, administrație și drept	21.460	11.871	219	33.550	27,7
Științe naturale, matematică și statistică	3.829	2.479	156	6.464	5,3
Tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC)	4.891	1.821	38	6.750	5,6
Inginerie, prelucrare și construcții	14.522	7.236	348	22.106	18,2
Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare	3.840	1.408	92	5.340	4,4
Sănătate și asistență socială	11.485	2.227	355	14.067	11,6
Servicii	3.347	2.091	72	5.510	4,5
Total	80.035	39.327	1.888	121.250	100

Notă: Valorile în italic- determinări ale autorilor

Sursa: Institutul Național de Statistică, Cercetările statistice exhaustive privind învățământul superior (ISCED 6, 7 și 8) la sfârșitul anului universitar 2016-2017.

Nivelul absolvenților cu diplomă din învățământul superior, pe nivele educaționale și domenii de formare la sfârșitul anului universitar 2016-2017 arată că, în domeniile de studiu ”Afaceri, Administrație și Drept,” numărul total este de 33.550. În acest domeniu s-au înregistrat 21.460 de absolvenți cu diplomă de licență, urmat la mare distanță de domeniu ”Inginerie, Prelucrare și Construcții” cu 14.522 de absolvenți cu examen de licență și ”Sănătate și Asistență Socială”, cu 11.485 de absolvenți. Din studiul și interpretarea datelor din acest tabel, rezultă că în anul universitar 2016-2017, după examenul de licență s-a înregistrat un număr de 80.035 de absolvenți, dintre care 46.515 de sex feminin (58,12%). În învățământul de master și studii postuniversitare, din totalul de 39.327 de absolvenți, 24.179 erau de sex feminin (61,48%). Aceeași situație o întâlnim și în ceea ce privește absolvenții de studii doctorale sau programe postdoctorale, în care au existat 1.888 de absolvenți dintre care 1.027 de sex feminin - 54,4% (Tabelul 8.12b).

Tabelul 8.4b

Ponderea absolvenților de sex feminin cu diplomă din învățământul superior pe domenii de studiu, la sfârșitul anului universitar 2016-2017

Domenii de studiu și de formare (ISCED-F 2013)	Pondere sex feminin în total absolvenți %			Pondere total sex feminin%
	Licență	Masterat	Doctorat	
Științele educației	93,13	82,18	67,39	88,00
Arte și științe umaniste	65,80	63,72	51,26	64,65
Științe sociale, jurnalism și informații	74,80	79,10	64,39	76,20
Afaceri, administrație și drept	66,44	70,48	61,19	67,83
Științe naturale, matematică și statistică	65,81	72,49	64,10	68,33
Tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC)	32,49	38,17	57,89	34,16
Inginerie, prelucrare și construcții	33,87	40,16	39,94	36,03
Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare	41,61	43,96	53,26	42,43
Sănătate și asistență socială	70,75	71,53	60,00	70,60
Servicii	32,21	29,03	33,33	31,02
Total	58,12	61,48	54,40	59,15

Sursa: Institutul Național de Statistică, Cercetările statistice exhaustive privind învățământul superior (ISCED 6, 7 și 8) la sfârșitul anului universitar 2016-2017.

8.2. Analiza sistemului universitar nivel ISCED 6 – programe de studii de licență

Studiul se concentrează pe stabilirea, până la detalii, a ofertei sistemului de învățământ universitar din România pornind de la resursele concrete, de candidați, care sunt absolvenții de liceu cu diplomă de bacalaureat (v. Capitolul 6). Sintetizând, s-a pornit de la structura sistemului de învățământ universitar din România, corelată cu structura numărului de locuri pentru anul I pe domenii fundamentale. Apoi, autorii s-au axat pe analiza dinamicii numărului de locuri pe domenii fundamentale în ultimii ani pentru a releva trendul înregistrat în această direcție. Analizele s-au axat pe ierarhizarea universităților de stat și particulare după numărul de locuri ofertat. S-a mers în profunzime, stabilindu-se un clasament al specializărilor după numărul de locuri ofertat, constatându-se rămânerea în afara sistemului universitar a unui număr foarte mare de absolvenți, mai ales cei care nu au reușit să promoveze examenul de bacalaureat. În context, se face o analiză statistică privind sistemul preuniversitar care ar trebui să îi absoarbă pe acei absolvenți de liceu și să le asigure pregătirea în perspectiva ocupării unui loc de muncă. De asemenea, se pune problema ca după gimnaziu să se reorganizeze sistemul dual de pregătire, care să asigure absolvenților de liceu (liceu cu profil profesional) ocuparea unor locuri în economie. În acest context, se face și o comparație asupra locurilor de muncă oferite la târgurile organizate pe plan național și ocuparea acestora de către candidații care s-au prezentat la acestea. Explicația este simplă, structura absolvenților sau a celor interesați în ocuparea unui loc de muncă nu este identică, corelată cu cea a locurilor de muncă oferite.

În studiul efectuat, autorii au pus accentul pe o serie de aspecte cu privire la structura sistemului de învățământ universitar, uzitând de date recente, mergând apoi la stabilirea sistemului de învățământ universitar pe total și pe forme de proprietate. Oferta universitară este bine prezentată și însoțită de tabele și grafice sugestive, serii de date care chiar ele însele relevă posibilitatea tragerii unor concluzii în

concordanță cu specializările ISCED 2013. Astfel, s-au utilizat datele INS, și MEN care au arătat situația concretă a structurii absolvenților ș.a.m.d.

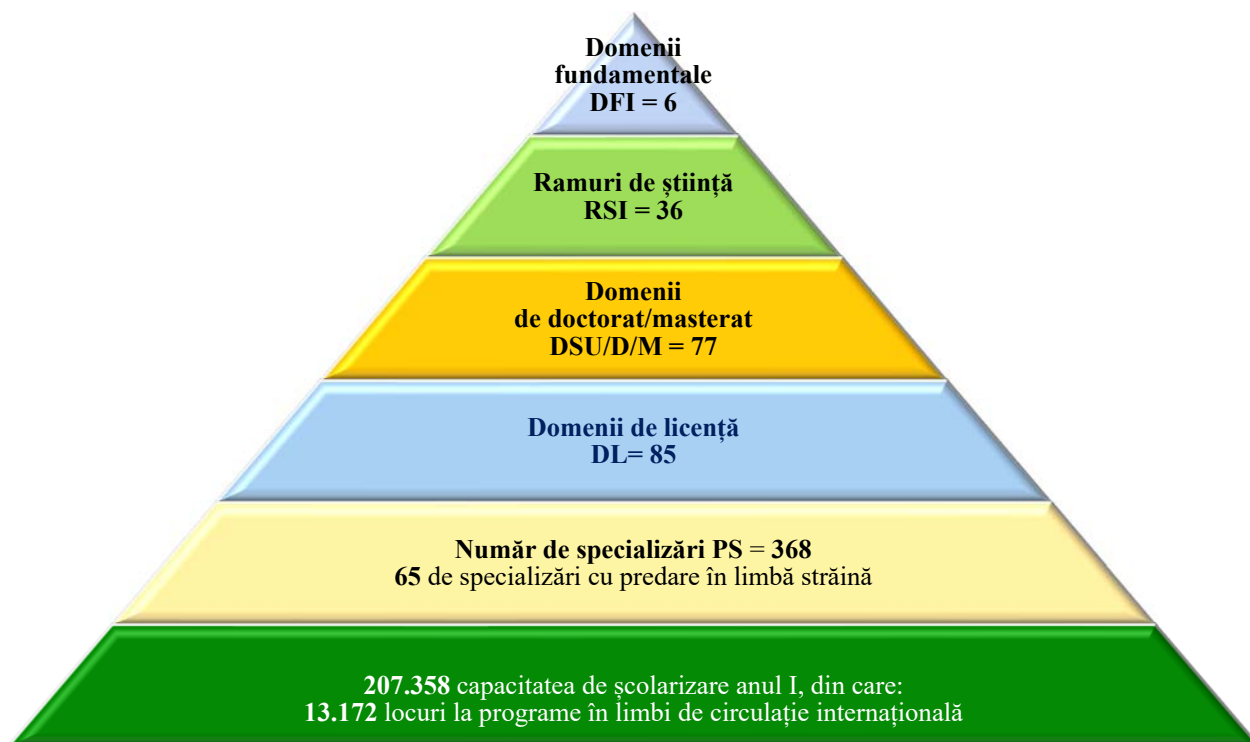
Într-o formă oarecare s-a prezentat și situația numărului de locuri în funcție de limba de predare și pe forme de proprietate. Rezultă că, există un număr important de studenți care au recurs la studii într-o limbă străină de circulație internațională, dar care, după absolvirea acestor studii de licență nu converg, nu se îndreaptă către piața muncii din România. Pentru a da sens studiului efectuat, autorii au prezentat o ierarhie a instituțiilor de învățământ universitar după oferta în anul I în ultimul an, pe instituții și forme de proprietate.

8.2.1. Componenta Sistemului de Învățământ Universitar în anul 2017-2018

Conform HG nr. 140/2017 și HG nr. 615/2017², structura sistemului de învățământ universitar în anul universitar în 2017/2018 cuprinde: 6 domenii fundamentale, cu 36 ramuri de știință, 77 domenii de masterat/doctorat, 85 de domenii de licență cu 368 programe de studii de licență, din care 65 de specializări cu predare într-o limbă străină. Capacitatea maximă de școlarizare a fost de 207.358 studenți în anul I, din care 13.172 sunt locuri la programe de licență în limbi străine de circulație internațională (engleză, franceză, germană). Sinteza celor expuse mai sus este reprezentată în diagrama grafică din Figura nr. 8.13.

Sistemul Național de învățământ universitar de licență, pe total, cuprindea 91 de instituții de învățământ universitar de licență, din care: 55 IIS de stat, 29 IIS particulare și șapte fundații.

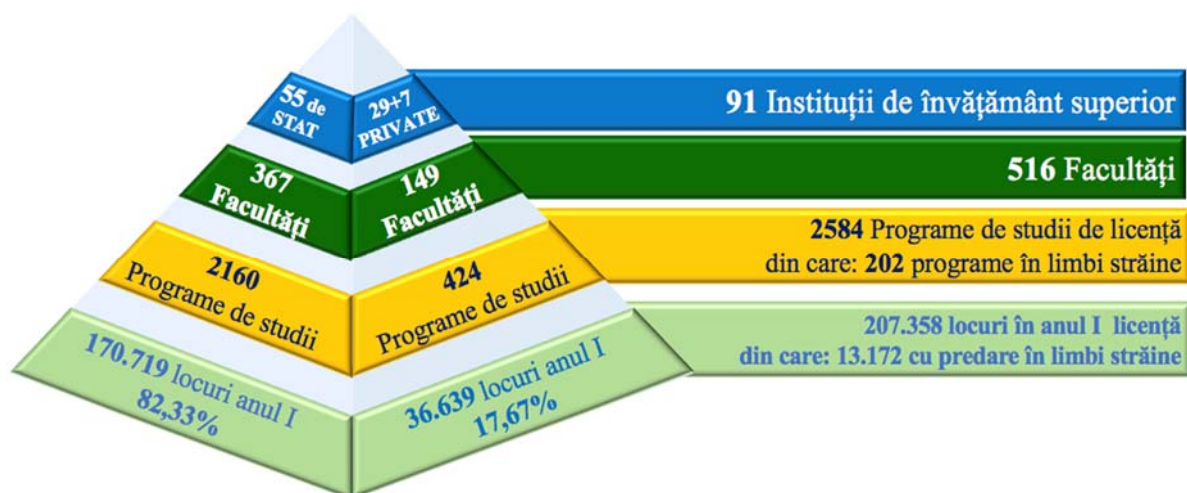
Universitățile de stat au organizat 367 de facultăți, iar cele particulare 149 de facultăți în care activează, cu 2584 programe de studii de licență, din care 202 cu predare în limbi străine de circulație internațională.



Sursa: Prelucrare ARACIS după HG nr. 140/2017 și HG nr. 615/2017.

Figura 8.13. Structura și componența Sistemului de Învățământ Universitar, anul universitar 2017-2018

² HG nr. 140 din 2017 Nomenclatorul domeniilor și al specializărilor/programelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar 2017-2018.



Sursa: Prelucrare ARACIS după HG nr. 140/2017 și HG nr. 615/2017.

Figura 8.14. Componența Sistemului de Învățământ Universitar pe total și pe forme de proprietate, anul universitar 2017-2018

Din punct de vedere al formelor de proprietate, sistemul național de studii universitare de licență cuprinde 55 de universități de stat și 36 particulare. Dintre facultățile existente, 367 sunt la universitățile de stat și 149 la cele particulare, cu 2160 de programe de studii de licență la stat și 424 la universitățile particulare.

Universitățile de stat dețin 82,33% (170.719 locuri) din totalul capacității de școlarizare, drept urmare cele particulare de 17,67%, respectiv 36.639 locuri. În diagrama grafică din Figura 8.14 sunt sintetizate cifrele prezentate.

Tabelul 8.13

Nivelul numărului maxim de studenți care pot fi școlarizați în anul I pe domenii și forme de proprietate în perioada 2014-2017

Cod DFI		10	20	30	40	50	60	Total
Domeniul fundamental (DFI)		Matematică și științe ale naturii	Științe ingineresti	Științe biologice și biomedicale	Științe sociale	Științe umaniste și arte	Știința sportului și educației fizice	
2014/2015	IIS de stat	16.382	51.263	14.320	62.450	20.940	3.737	169.092
	IIS particulare	1.810	2.430	980	37.515	2.725	925	46.385
	Total IIS	18.192	53.693	15.300	99.965	23.665	4.662	215.477
2016/2017	IIS de stat	15.857	53.388	14.730	60.127	21.834	4.117	170.053
	IIS particulare	1.465	2.495	1.120	32.075	2.555	825	40.535
	Total IIS	17.322	55.883	15.850	92.202	24.389	4.942	210.588
2017/2018	IIS de stat	15.688	53.476	15.230	60.373	21.522	4.430	170.719
	IIS particulare	1.205	1.940	1.349	28.945	2.275	925	36.639
	Total IIS	16.893	55.416	16.579	89.318	23.797	5.355	207.358
Modificare absolută 2017/2014		-1.299	1.723	1.279	10.647	132	693	-8.119
Modificarea relativă 2017/2014 %		-7,14	3,21	8,36	-10,65	0,56	14,86	-3,77

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Prelucrare după HG nr. 580/2014, HG nr. 376/2016, HG nr. 654/2016, HG nr. 140/2017 și HG nr. 615/2017.

În Tabelul 8.13, care prezintă nivelul maxim al numărului de studenți care pot fi școlarizați în anul I pe domenii și forme de proprietate în perioada 2016-2017, putem constata că pe forme și niveluri de educație acestea au fost diferite.

Tabelul 8.14

Numărul maxim de studenți care pot fi școlarizați în anul I pe domenii fundamentale în anul universitar 2017-2018

Domeniul fundamental	Capacitatea de școlarizare anul I (locuri)			Total locuri SNIS	Pondere total %
	IIS de stat	IIS particulare	Fundații		
10. Matematică și științe ale naturii	15.688	1.175	30	16.893	8,15
20. Științe ingineresti	53.476	1.765	175	55.416	26,72
30. Științe biologice și biomedicale	15.230	1.349	-	16.579	8,00
40. Științe sociale	60.373	28.040	905	89.318	43,07
50. Științe umaniste și arte	21.522	2.080	195	23.797	11,48
60. Știința sportului și educației fizice	4.430	925	-	5.355	2,58
Total	170.719	35.334	1305	207.358	100,00

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Prelucrare după HG nr. 140/2017 și HG nr. 615/2017.

În acest sens, pe cele șase domenii fundamentale, la universitățile de stat pe primele două locuri se plasează științele ingineresti (26,72%) și științele sociale (43,07%), urmează științele umaniste și arte (11,48%), matematică și științele naturii (8,16%), științele biologice și biomedicale (8%). Știința sportului și educația fizică oferă doar 2,58% din totalul ofertei.

Oferta la programele de licență a universităților particulare este formată preponderent în specializări din domeniul fundamental – „Științe sociale” (drept, economie etc.) – 79%.

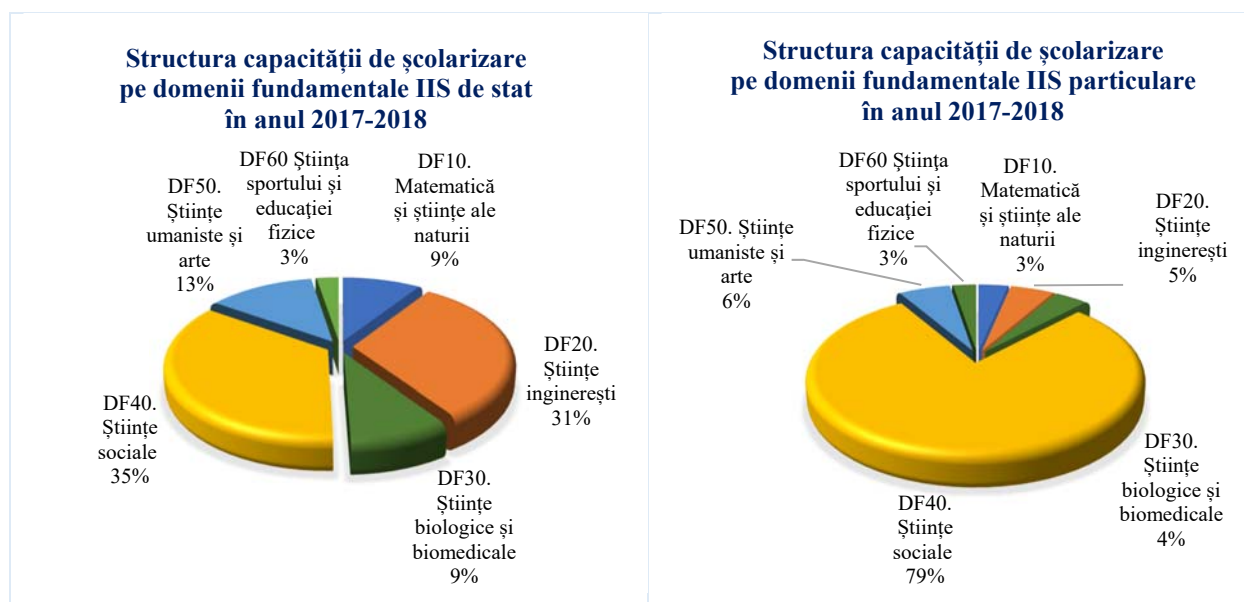


Figura 8.15. Structura capacității de școlarizare pe domenii fundamentale IIS în anul 2017-2018

8.2.2. Structura ofertei universitare pe instituții de învățământ superior

În analiza generală a ofertei universitare pentru studii de licență pornim de la capacitatea de școlarizare a sistemului național de învățământ universitar. Astfel, în Tabelul 8.15 se prezintă numărul de programe de studii de licență și masterat în instituțiile de învățământ de stat în anul universitar 2017-2018.

Tabelul 8.15

**Numărul de programe de studii de licență și masterat în IIS de stat,
în anul universitar 2017-2018**

Instituția de învățământ superior	Număr de programe	
	licență	masterat
1. Universitatea „Politehnica” București	90	191
2. Universitatea Tehnică de Construcții București	21	31
3. Universitatea Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”	9	6
4. USAMV București	33	38
5. Universitatea București	95	226
6. UMF „Carol Davila” București	8	4
7. ASE București	33	116
8. Universitatea Națională de Muzică București	7	6
9. Universitatea Națională de Arte București	11	14
10. UNATC „I.L. Caragiale” București	4	24
11. UNEFS București	6	7
12. SNSPA București	11	72
13. Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia	34	28
14. Universitatea „Aurel Vlaicu” Arad	34	29
15. Universitatea „Vasile Alecsandri” Bacău	35	38
16. Universitatea „Transilvania” Brașov	107	73
17. Universitatea Tehnică Cluj-Napoca	95	110
18. USAMV Cluj-Napoca	29	27
19. Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca	248	293
20. UMF „Iuliu Hațieganu” Cluj-Napoca	16	22
21. Academia Muzică „Gh. Dima” Cluj-Napoca	14	7
22. Universitatea de Artă și Design Cluj-Napoca	10	10
23. Universitatea „Ovidius” Constanța	81	68
24. Universitatea Maritimă Constanța	11	13
25. Universitatea din Craiova	97	98
26. UMF Craiova	9	5
27. Universitatea „Dunărea de Jos” Galați	84	88
28. Universitatea Tehnică „Gh. Asachi” Iași	60	84
29. USAMV Iași	20	27
30. Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași	85	164
31. UMF „Gr. T. Popa” Iași	13	14
32. Universitatea de Arte „George Enescu” Iași	20	11
33. Universitatea din Oradea	112	80
34. Universitatea din Petroșani	27	21
35. Universitatea din Pitești	64	76
36. Universitatea Petrol-Gaze Ploiești	33	32
37. Universitatea „Eftimie Murgu” Reșița	20	12
38. Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu	88	124
39. Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava	57	49
40. Universitatea „Valahia” Târgoviște	38	42
41. Universitatea „Constantin Brâncuși” Târgu Jiu	29	28
42. Universitatea „Petru Maior” Târgu Mureș	20	22
43. UMF Târgu Mureș	13	11
44. Universitatea de Arte Târgu Mureș	16	15
45. Universitatea Politehnica Timișoara	56	99
46. USAMV „Regele Mihai I” Timișoara	31	34
47. Universitatea de Vest din Timișoara	81	154
48. UMF „Victor Babeș” din Timișoara	14	10
49. Academia Tehnică Militară București	17	6
50. UNAp „Carol I” București	7	17

Instituția de învățământ superior	Număr de programe	
	licență	masterat
51. ANI „Mihai Viteazul” București	3	13
52. Academia Poliție „Alexandru Ioan Cuza” București	9	25
53. Academia Forțelor Aeriene „Henri Coandă” Brașov	5	2
54. Academia Navală „Mircea cel Bătrân” Constanța	8	4
55. Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu” Sibiu	5	4
Total IIS de stat	2.183	2.824
Total IIS	2.603	3.156

Sursa: Prelucrare ARACIS pe baza HG nr. 140 din 2017.

Din studiul Tabelului 8.16, în legătură cu numărul de programe de studii de licență și masterat la instituțiile de învățământ particulare în anul universitar 2017-2018, constatăm că la multe dintre acestea, unele dintre programe au fost suspendate sau s-a renunțat definitiv la acestea. Rămân unele universități, cum sunt Constantin Brâncoveanu din Pitești, Universitatea Creștină Dimitrie Cantemir, Universitatea Titu Maiorescu, Universitatea Hyperion, Universitatea Spiru Haret, toate din București, Universitatea Vasile Goldiș din Arad și Universitatea Sapienția din Cluj-Napoca, care au în continuare un număr impresionant de programe de licență și de masterat. Cu toate acestea, numărul de studenți înscriși este redus, iar cel al absolvenților la fel de redus.

Tabelul 8.16

**Numărul de programe de studii de licență și masterat în IIS particulare,
în anul universitar 2017-2018**

Instituția de învățământ superior	Număr de programe	
	licență	masterat
1. Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir” București	32	24
2. Universitatea „Titu Maiorescu” București	25	25
3. Universitatea „Nicolae Titulescu” București	13	11
4. Universitatea Româno-Americană București	17	26
5. Universitatea „Hyperion” București	22	16
6. Universitatea „Spiru Haret” București	79	41
7. Universitatea „Bioterra” București	14	3
8. Universitatea Ecologică București	18	22
9. Universitatea „Gh. Cristea” București	-	3
10. Universitatea „Athenaeum” București	5	5
11. Universitatea „Artifex” București	5	8
12. Institutul Teologic Penticostal București	1	1
13. Institutul Administrarea Afacerilor București	-	2
14. Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” Arad	43	25
15. Universitatea „George Bacovia” Bacău	4	6
16. Universitatea „Gheorghe Barițiu” Brașov	-	5
17. Universitatea „Bogdan Vodă” Cluj-Napoca	9	5
18. Institutul Teologic Protestant Cluj-Napoca	1	1
19. Universitatea „Sapienția” Cluj-Napoca	31	12
20. Universitatea „Andrei Șaguna” Constanța	9	5
21. Universitatea „Danubius” Galați	15	15
22. Universitatea Mihail Kogălniceanu Iași	-	3
23. Universitatea „Petre Andrei” Iași	8	10
24. Universitatea Europeană „Drăgan” Lugoj	2	2
25. Universitatea Agora Municipiul Oradea	4	3
26. Universitatea „Emanuel” Oradea	5	4
27. Universitatea Creștină „Partium” Oradea	18	9
28. Universitatea „Constantin Brâncoveanu” Pitești	24	20

Instituția de învățământ superior	Număr de programe	
	licență	masterat
29. Universitatea „Româno-Germană” Sibiu	5	4
30. Universitatea „Dimitrie Cantemir” Târgu Mureș	6	8
31. Universitatea Mihai Eminescu Timișoara	-	2
32. Universitatea „Tibiscus” Timișoara	5	6
Total IIS particulare	420	332
Total IIS	2.603	3.156

Sursa: Prelucrare ARACIS pe baza HG. nr. 140/2017.

Din cele 32 de universități particulare, mai mult de jumătate au număr redus de programe de licență și masterat, iar majoritatea dintre acestea n-au putut să-și acopere oferta prin numărul de studenți care le frecventează. Comparând numărul de studenți care pot fi școlarizați în anul I cu numărul de studenți care au optat să urmeze cursurile din învățământul superior din domeniul public sau privat, apreciem un grad de acoperire în scădere față de anii precedenți. Situație ca urmare a faptului că numărul de absolvenți ai liceelor cu diplomă de bacalaureat a fost din ce în ce mai scăzut. De asemenea, populația mai în vârstă, cu locuri de muncă, care aveau nevoie neapărat de studii superioare de licență sau masterat, s-a redus.

Semnificativă este oferta pe domenii fundamentale, precum și pe cele două forme de proprietate. În tabelele 8.17 și 8.18, sunt prezentate sintetic datele privind structura ofertei pe domenii fundamentale și forme de proprietate.

Tabelul 8.17

Numărul maxim de studenți care pot fi școlarizați în anul I pe instituții de învățământ superior și pe domenii fundamentale în anul universitar 2017-2018

Instituția de Învățământ Superior	Domenii fundamentale						Total
	10. Matematică și științe ale naturii	20. Științe ingineresti	30. Științe biologice și biomedicale	40. Științe sociale	50. Științe umaniste și arte	60 Știința sportului și educației fizice	
Total general	16.893	55.416	16.579	89.318	23.797	5.355	207.358
Total IIS de stat	15.688	53.476	1.5230	60373	21.522	4.430	170.719
1. Universitatea „Politehnica” București	365	7.270					7.635
2. UTC București		2.745			100		2.845
3. UAU „Ion Mincu” București					685		685
4.USAMV București		3.390	535				3.925
5. Universitatea din București	2.380	330	200	5.205	3436		11.551
6. UMF „Carol Davila” București			2340				2.340
7. Academia Studii Economice București				7.025	100		7.125
8 Universitatea Naț. de Muzică București					244		244
9. Universitatea Naț. de Arte București					575		575
10. UNATC „I. L. Caragiale” București					264		264
11. UNEFS București						675	675
12. SNSPA București				1.475			1.475
13. Universitatea din Alba Iulia	200	170		1.160	705	100,0	2.335
14. Universitatea „Aurel Vlaicu” Arad	225	750		780	260	60	2.075
15. Universitatea „V. Alecsandri” Bacău	345	660	50	770	215	350	2.390
16. Universitatea „Transilvania” Brașov	350	3.820	355	2.300	675	295	7.795
17. Universitatea Tehnică Cluj-Napoca	245	5.048	40	605	446		6.384
18. USAMV Cluj-Napoca		1.800	375				2.175
19. Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca	3.266	245	210	10.585	3.270	580	18.156
20. UMF Cluj-Napoca			1.870				1.870
21. Academia Muzică Cluj-Napoca					402		402

Instituția de Învățământ Superior	Domenii fundamentale						Total
	10. Matematică și științe ale naturii	20. Științe ingineresti	30. Științe biologice și biomedicale	40. Științe sociale	50. Științe umaniste și arte	60 Știința sportului și educației fizice	
22. Universitatea Artă și Design Cluj					336		336
23. Universitatea „Ovidius” Constanța	775	797	795	1.805	748	210	5.130
24. Universitatea Maritimă Constanța		1275					1.275
25. Universitatea din Craiova	815	2100	60	2.895	831	420	7.121
26. UMF Craiova			885				885
27. Universitatea „Dunărea De Jos” Galați	225	2255	445	1.280	850	255	5.310
28. Universitatea Tehnică „G. Asachi” Iași	345	3995			100		4.440
29. USAMV „Ion Ionescu” Iași		1410	280				1.690
30. Universitatea „Al. Ioan Cuza” Iași	2035	165	220	4.995	1930	225	9.570
31. UMF „Gr. T. Popa” Iași		90	2035				2.125
32. Universitatea de Arte „G. Enescu” Iași					560		560
33. Universitatea Oradea	745	1.950	690	2.200	527	220	6.332
34. Universitatea Petroșani	50	765		580			1.395
35. Universitatea Pitești	285	770	120	1.770	470	210	3.625
36. Universitatea Petrol-Gaze Ploiești	270	940		940	225		2.375
37. Universitatea „Eftimie Murgu” Reșița		170		605	50	50	875
38. Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu	345	1.630	365	2.745	894	90	6.069
39. Universitatea „Șt. cel Mare” Suceava	370	1.136	60	1.620	535	135	3.856
40. Universitatea „Valahia” Târgoviște	355	630		1.130	280	140	2.535
41. Universitatea „Constantin Brâncuși” Târgu Jiu		410	90	860	110	90	1.560
42. Universitatea „P. Maior” Târgu Mureș	75	230		980	210		1.495
43. UMF Târgu Mureș			1315			50	1.365
44. Universitatea Arte Târgu Mureș					186		186
45. Universitatea Politehnica Timișoara	292	3.535		190	190		4.207
46. USAMV Timișoara		1.570	240				1.810
47. Universitatea Vest Timișoara	1.330		120	3.645	1078	275	6.448
48. UMF „Victor Babeș” Timișoara			1.535				1.535
49. Academia Tehnică Militară București		600					600
50. Universitatea „Carol I” București				183			183
51. ANI „Mihai Viteazul” București				175			175
52. Academia Poliție București		50		990	35		1.075
53. Academia Forțelor Aeriene Brașov				280			280
54. Academia Navală Constanța		715					715
55. Academia Forțelor Terestre Sibiu		60		600			660

Sursa: Prelucrare după HG nr. 140/2017 și HG nr. 615/2017 privind Nomenclatorul domeniilor și al specializărilor/programelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar 2017-2018.

Pe forme de proprietate oferta totală a universităților de stat este de 170.719 locuri, a celor particulare de 35.334 locuri și fundații 1305 locuri.

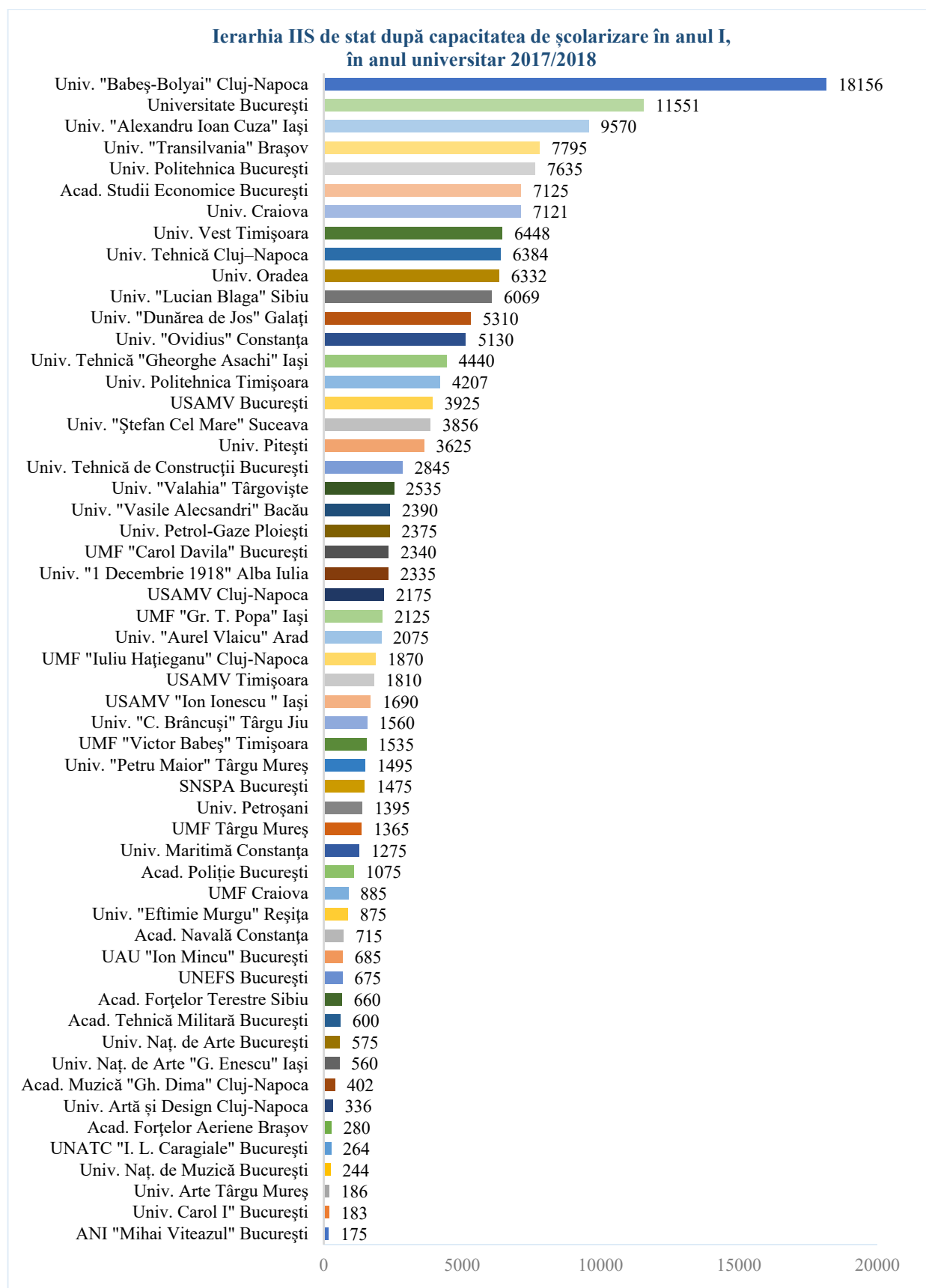


Figura 8.16. Ierarhia IIS de stat după capacitatea de școlarizare în anul I, în anul universitar 2017-2018

În figura 8.16 se prezintă capacitatea de școlarizare pentru anul I, în anul universitar 2017-2018, pe primele locuri situându-se Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, Universitatea București, Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași, Universitatea Transilvania din Brașov, Universitatea Politehnica București, Academia de Studii Economice din București, Universitatea din Craiova, Universitatea de Vest din Timișoara, Universitatea Tehnică Cluj-Napoca, Universitatea din Oradea, Universitatea Lucian Blaga din Sibiu, care au avut o ofertă de peste 6.000 de locuri.

De asemenea, în Tabelul 8.18 se prezintă numărul maxim de studenți care pot fi școlarizați în anul I pe instituții de învățământ superior și pe domenii de activitate în anul universitar 2017-2018 la instituțiile de învățământ superior privat. Reține atenția și faptul că, pe total, în instituțiile de învățământ superior din domeniul privat a existat o ofertă maximă de 35.334 de locuri distribuită pe universități, dar, care arată, un număr în scădere față de anul anterior. La majoritatea se constată că nu este acoperit nici măcar nivelul posibil de școlarizare stabilit prin hotărâre de guvern.

Tabelul 8.18

**Numărul maxim de studenți care pot fi școlarizați în anul I pe instituții de învățământ superior
și pe domenii fundamentale în anul universitar 2017-2018**

Instituția de învățământ superior	Domenii fundamentale						Total
	10. Matemati că și științe ale naturii	20. Științe ingineresti	30. Științe biologice și biome- dicale	40. Științe sociale	50. Științe umanist e și arte	60. Știința sportului și educației fizice	
Total general	16.893	55.416	16.579	89.318	23.797	5.355	207.358
Total IIS particulare	1.175	1.765	1349	28.040	2.080	925	35.334
1. Universitatea „Dimitrie Cantemir” București				3.340	250		3.590
2. Universitatea „Titu Maiorescu” București	225		530	1.745			2.500
3. Universitatea „Nicolae Titulescu” București				1.395			1.395
4. Universitatea Româno-Americană București				3.065		100,0	3.165
5. Universitatea „Hyperion” București	95	100,0		1.330	230		1.755
6. Universitatea „Spiru Haret” București	175		50	4.840	705	485	6.255
7. Universitatea „Bioterra” București		965	50	160			1.175
8. Universitatea Ecologică București	200	100,0		730		200	1.230
9. Universitatea „Athenaeum” București				350			350
10. Universitatea „Artifex” București				890			890
11. Institutul Teologic Baptist București					75		75
12. Institutul Teologic Penticostal București					50		50
13. Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” Arad	185	110	570	1.205	120	50	2.240
14. Universitatea „George Bacovia” Bacău				350			350
15. Universitatea „Bogdan Vodă” Cluj-Napoca				645		90	735
16. Institutul Teologic Protestant Cluj-Napoca					50		50
17. Universitatea „Sapientia” Cluj-Napoca	100	490		450	155		1.195
18. Universitatea „Andrei Șaguna” Constanța				805			805
19. Universitatea „Danubius” Galați				1.225			1.225
20. Universitatea „Petre Andrei” Iași				760			.760
21. Universitatea „Apollonia” Iași			85	50			135
22. Universitatea Europeană „Drăgan” Lugoj				225			225

Instituția de învățământ superior	Domenii fundamentale						Total
	10. Matematică și științe ale naturii	20. Științe inginerești	30. Științe biologice și biomedicale	40. Științe sociale	50. Științe umaniste și arte	60. Știința sportului și educației fizice	
23. Universitatea Agora Municipiul Oradea				330			330
24. Universitatea „Emanuel” Oradea				120	80		200
25. Universitatea Creștină „Partium” Oradea				305	365		670
26. Universitatea „Constantin Brâncoveanu” Pitești				2.300			2300
27. Universitatea „Româno-Germană” Sibiu				350			350
28. Universitatea „Dimitrie Cantemir” Târgu Mureș	120		64	750			934
29. Universitatea „Tibiscus” Timișoara	75			325			400
Total fundații	30	175		905	195		1.305
1. Institutul Teologic Adventist Cernica – Ilfov				60	30		90
2. Fundația „Ștefan Lupășcu” – Institutul de Studii Europene Iași				100			100
3. Institutul Teologic Romano-Catolic Franciscan Roman					65		65
4. Fundația Pentru Cultură și Învățământ „Ioan Slavici” – Universitatea „Ioan Slavici” Timișoara		75		175			250
5. Fundația „Gaudeamus” – Universitatea „Tomis” Constanța				250			250
6. Institutul Teologic Creștin după Evanghelie „Timotheus” București					50		50
7. Fundația Lumina – Universitatea Europei de Sud-Est	30	100,0		320	50		500

Sursa: Prelucrare după HG nr. 140/2017 și HG nr. 615/2017 privind Nomenclatorul domeniilor și al specializărilor/programelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar 2017-2018.

Constatăm că numărul maxim de studenți care pot fi acceptați în învățământul superior particular reprezintă aproximativ 14% din numărul total de studenți școlarizați în întregul sistem universitar. Constatăm că unele universități au un număr mare de studenți care pot fi școlarizați, iar altele un număr mai redus, cum ar fi Institutul Teologic Protestant din Cluj-Napoca – 50, Institutul Teologic Baptist din București – 75, Institutul Teologic Pentecostal din București, tot 50. La celelalte universități constatăm un număr ridicat de studenți care pot fi școlarizați. Din studiul efectuat, comparativ cu acest număr de studenți care reprezintă capacitatea de școlarizare a instituțiilor de învățământ superior privat, la majoritatea această cifră nu a putut fi acoperită, ca urmare a numărului redus de absolvenți ai examenului de bacalaureat.

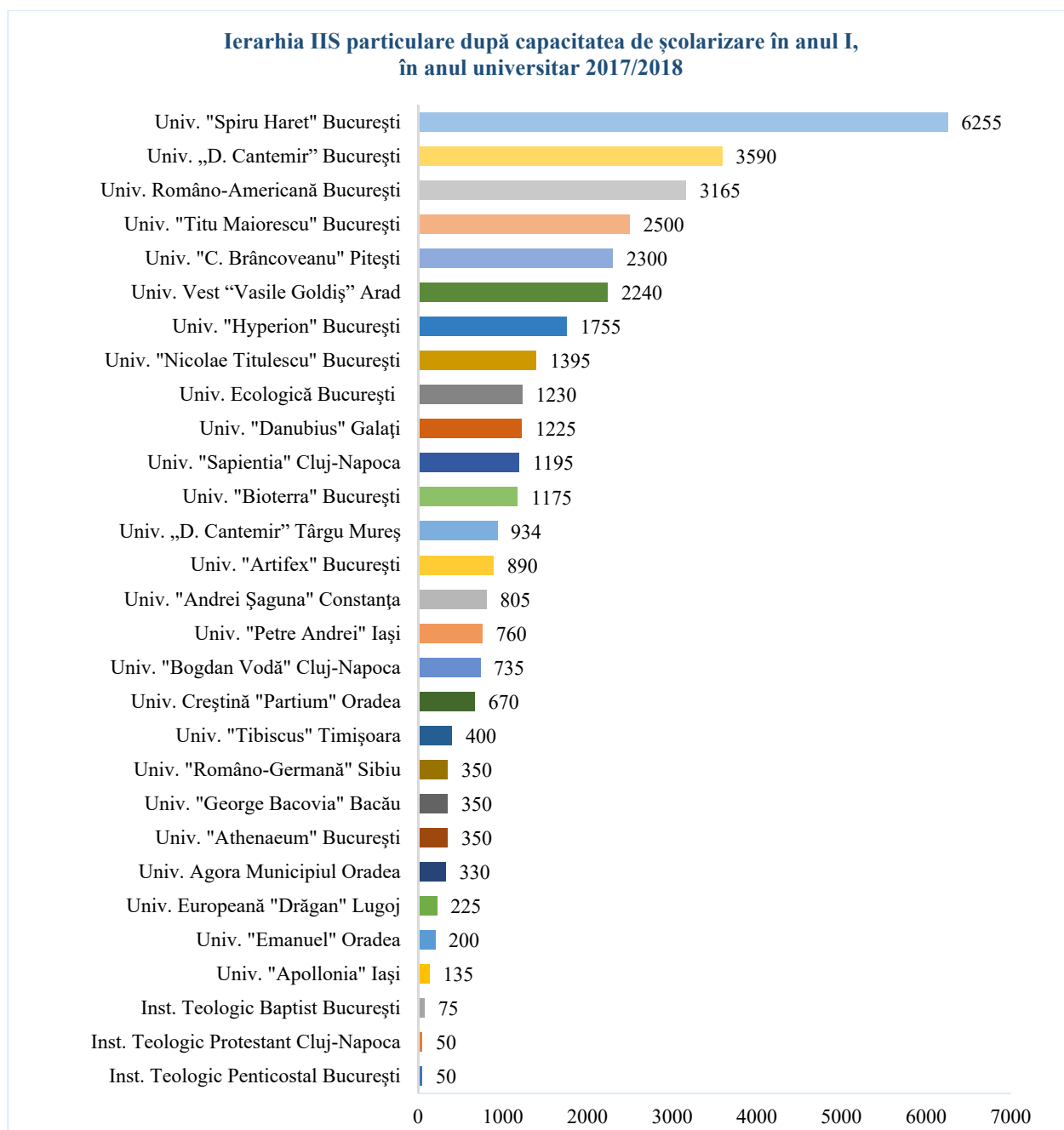


Figura 8.17. Ierarhia IIS particulare după capacitatea de școlarizare în anul I, în anul universitar 2017-2018

În figura 8.17 sunt inserate date sugestive care pot să ofere o perspectivă a unei analize mai rapide privind numărul total de studenți ca posibilitate de școlarizare în anul I, în anul universitar 2017-2018.

În continuare, am realizat o analiză în legătură cu cifra de școlarizare a programelor de licență, pe județe și forme de proprietate în anul universitar 2017-2018. Se constată că pe total există un număr mare de studenți, dar mergând în structură, rezultă că în unele județe, numărul de studenți conform capacității de școlarizare este mai ridicat, iar la altele, mai redus. De asemenea, am realizat și o reprezentare grafică a primelor 20 de centre universitare după capacitatea de școlarizare în anul I, în anul universitar 2017-2018. În această grupă intră în primul rând Bucureștiul, cu o cifră de școlarizare de 40.567 de studenți în învățământul superior de stat și 18.960 în învățământul privat. Urmează apoi centrul universitar Cluj-Napoca, Iași, Timișoara, Brașov, Constanța, Craiova, Oradea și Sibiu care au peste 6.000 de studenți înscriși.

Tabelul 8.19

Cifra de școlarizare la programele de licență pe județe și forme de proprietate în anul universitar 2017-2018

Județul/Localitatea	IIS de stat	IIS particulare	Fundații	Total SNIS
Alba Iulia	2.570			2.570
Alexandria	245	75		320
Arad	2.075	1.500		3.575
Bacău	2.390	350		2.740
Baia Mare	1.939	235		2.174
Bălți – Republica Moldova	190			190
Beiuș	60			60
Bistrița	470			470
Blaj	30			30
Brașov	8.075	825		8.900
Brăila	350	510		860
București	40.567	18.960	550	60.077
Buzău	100	100		200
Cahul	320			320
Cahul	50			50
Caransebeș	50			50
Călărași	120			120
Călimănești	30			30
Câmpulung	50			50
Câmpulung Muscel		125		125
Cernica – Ilfov			90	90
Cluj-Napoca	24.863	1340		26.203
Constanța	7.120	1290	250	8.660
Craiova	7.326	835		8.161
Deva	225			225
Drobeta-Turnu Severin	780			780
Enna, Italia	100			100
Focșani	50	100		150
Galați	4.490	1225		5.715
Gheorgheni	75			75
Iași	18.120	895	100	19.115
Lugoj	135	225		360
Marghita		50		50
Miercurea Ciuc		475		475
Năsăud	130			130
Odorheiu Secuiesc	80			80
Oradea	6.322	1.200		7.522
Petroșani	1.395			1.395
Piatra Neamț	156			156
Pitești	3.125	1.150		4.275
Ploiești	2.375			2.375
Râmnicu Vâlcea	330	640		970
Reșița	825			825
ROMA ITALIA	50			50
Roman			65	65
Satu Mare	315	325		640
Sebiș		50		50
Sfântu Gheorghe	415			415
Sibiu	6.784	350		7.134
Sighetul Marmăției	290			290
Slatina	60			60
Slatina	100			100

Județul/Localitatea	IIS de stat	IIS particulare	Fundații	Total SNIS
Slobozia		75		75
Suceava	3.856			3.856
Târgoviște	2.350			2.350
Târgu Jiu	1.560	250		1.810
Târgu Mureș	3.251	1.524		4.775
Târgu Secuiesc	25			25
Timișoara	13.710	575	250	14.535
Zalău	170	80		250
Total	170.719	35.334	1.305	207.358

Sursa: Prelucrare după HG nr. 140/2017 și HG nr. 615/2017.

O problemă esențială a studiului pentru a fi cât mai relevant se referă la prezentarea și analiza primelor 40 de specializări dintre cele 368 existente, după cifra de școlarizare în programele de licență, pe forme de proprietate, în anul universitar 2017-2018. Datele sunt prezentate, în mod descrescător, rezultând că din totalul de 207.358 cifră de școlarizare la licență, cele mai multe locuri se regăsesc la specializări ca: Drept (12.125 locuri) Limba și literatura modernă (8.566 locuri), Contabilitatea, Managementul, Finanțe-Bănci, Informatică, Economia comerțului și altele.

Tabelul 8.20

Top 40 de specializări din 368 după cifra de școlarizare la programele de licență pe forme de proprietate în anul universitar 2017-2018

Specializări/programe de studii	IIS de stat	IIS particulare	Fundații	Total
Total, din care:	170.719	35.334	1.305	207.358
1. Drept	6.240	5.885		12.125
2. Limba și literatura modernă	7.471	1.045	50	8.566
3. Contabilitate și informatică de gestiune	4.850	3.110	135	8.095
4. Management	4.410	3.005	50	7.465
5. Finanțe bănci	3.695	3.110	225	7.030
6. Informatică/aplicată/economică (romana)	4.755	1.160		5.915
Informatică (engleza/germana)	885	75	30	990
7. Economia comerțului, turismului și serviciilor	3.040	2.245		5.285
8. Administrație publică	3.840	1.155	50	5.045
9. Pedagogia învățământului primar și preșcolar	4.165	535	30	4.730
10. Marketing	2.810	1.690		4.500
11. Medicină (în română)	4.156	225		4.381
Medicină (în limbi străine)	1.645	145		1.790
12. Psihologie	2.425	1705		4.130
13. Teologie	2.910	250	105	3.265
14. Relații internaționale și studii europene	2.160	640	75	2.875
15. Comunicare și relații publice	2.135	725		2.860
16. Administrarea afacerilor	2.170	440	210	2.820
17. Educație fizică și sportivă	2.220	515		2.735
18. Asistență socială	2.155	265	30	2.450
19. Geografia turismului	2.245	180		2.425
20. Calculatoare	2.200	50		2.250
21. Automatică și informatică aplicată	2.005	145		2.150
22. Tehnologia construcțiilor de mașini	1.891	50		1.941
23. Economie și afaceri internaționale	1.335	600		1.935
24. Jurnalism	1.270	610		1.880
25. Medicină dentară	1.559	299		1.858
26. Farmacie	1.730	125		1.855
27. Inginerie și management în alimentația publică și agroturism	1.400	455		1.855

Specializări/programe de studii	IIS de stat	IIS particulare	Fundații	Total
Total, din care:	170.719	35.334	1.305	207.358
28. Asistență medicală generală	1.505	200		1.705
29. Kinetoterapie și motricitate specială	1.360	350		1.710
30. Științe politice	1.500	175		1.675
31. Construcții civile, industriale și agricole	1.680			1.680
32. Istorie	1.460	90		1.550
33. Autovehicule rutiere	1.500			1.500
34. Controlul și expertiza produselor alimentare	990	450		1.440
35. Agricultură	1.395	30		1.425
36. Sociologie	1.340	60		1.400
37. Electronică aplicată	1.275			1.275
38. Biologie	1.205	60		1.265
39. Afaceri internaționale	785	465		1.250
40. Măsurători terestre și cadastru	1.150			1.150

Sursa: Prelucrare după HG nr. 140/2017 și HG nr. 615/2017.

Datele din Tabelul 8.20 sunt prezentate în Figura 8.18 care arată în mod sintetic situația acestor discipline – primele 20 – așa cum rezultă ele. Este lesne de înțeles că reprezentarea grafică relevă același aspect, și anume faptul că specializări ca Dreptul, Limba și Literatura modernă, Contabilitatea și Informatica de gestiune, Managementul, Finanțe-Bănci, Informatica, Economia comerțului, turismului și serviciilor, Administrația publică etc. au ponderi ridicate în timp ce altele au o pondere din ce în ce mai redusă.

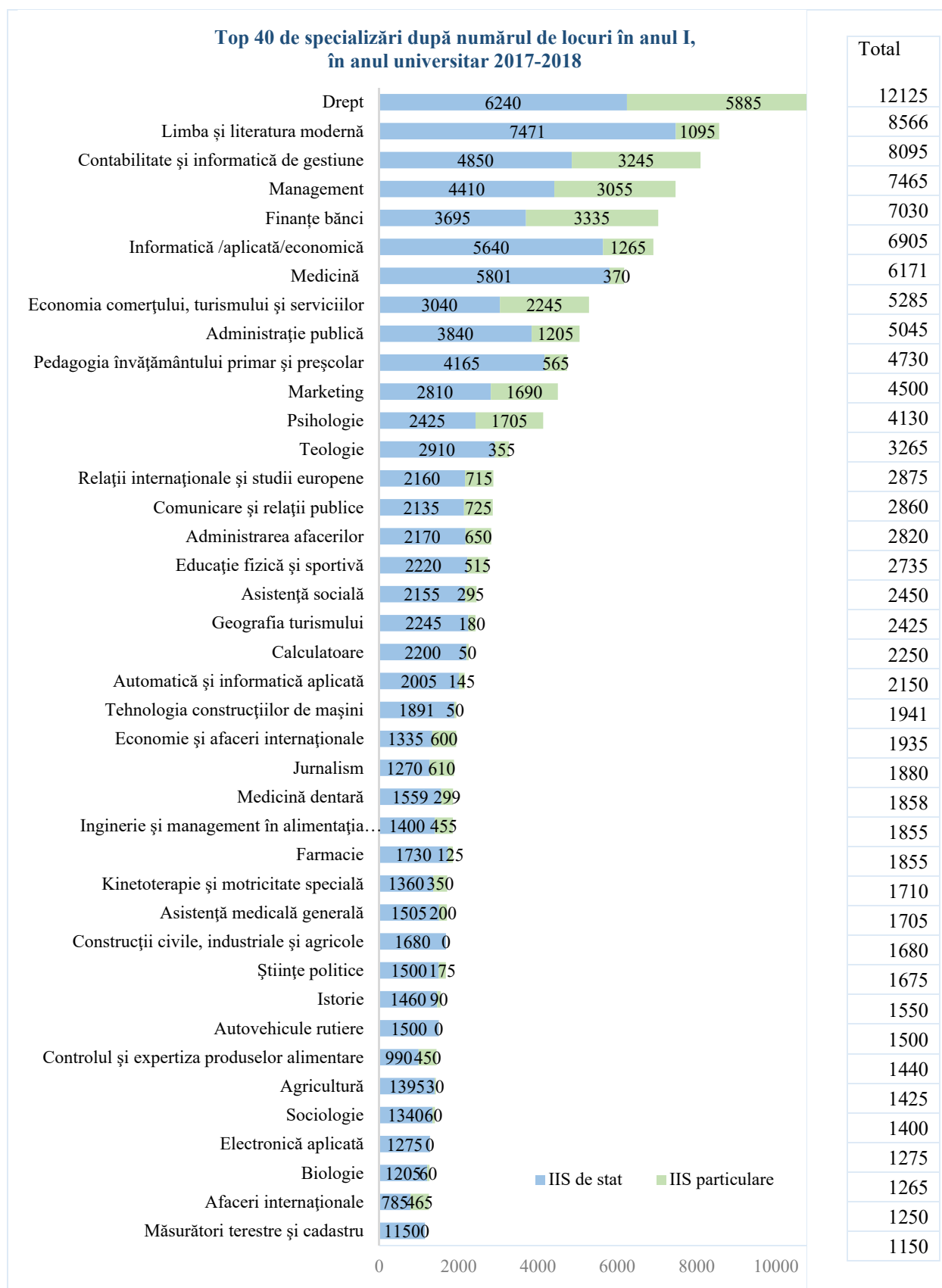


Figura 8.18. Top 40 de specializări după capacitatea de școlarizare în anul I, în anul universitar 2017-2018

8.2.3. Numărul cadrelor didactice pe instituții de învățământ superior

Activitatea de învățământ superior trebuie interpretată, analizată și din punct de vedere al numărului de cadre didactice pe instituții de învățământ superior și pe total țară. În acest sens, în Tabelul 8.21 sunt prezentate numărul de cadre didactice în învățământul superior de stat în anii universitar 2014-2015 și 2015-2016. Am prezentat datele pe doi ani pentru a se constata că în aproape toate cazurile există un număr mai redus de cadre didactice de la un an la altul. Interesant este faptul că la instituțiile de învățământ superior particulare, numărul acestora s-a menținut oarecum constant, pe câtă vreme instituțiile de învățământ superior de stat și-au redus numărul de cadre didactice.

Tabelul 8.21

Numărul de cadre didactice în IIS de stat în anii universitari 2014-2015 și 2015-2016

Nr. cod	Instituții de Învățământ Superior	2014-2015 *	2016-2017 **
	Total din care:	25.790	26.616
	IIS de stat	22.943	23.774
U01	Universitatea „Politehnica” București	1.382	1.452
U02	Universitatea Tehnică de Construcții București	438	347
U03	UAU „Ion Mincu” București	239	276
U04	USAMV București	382	394
U05	Universitatea București	1.334	1.291
U06	UMF „Carol Davila” București	1.472	1.768
U07	Academia de Studii Economice București	781	779
U08	Universitatea Națională de Muzică București	119	118
U09	Universitatea Națională de Arte București	118	109
U10	UNATC. „I. L. Caragiale” București	123	117
U11	UNEFS București	72	74
U12	SNSPA București	142	157
U13	Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia	154	156
U14	Universitatea „Aurel Vlaicu” Arad	213	193
U15	Universitatea „Vasile Alecsandri” Bacău	198	178
U17	Universitatea „Transilvania” Brașov	747	724
U18	Universitatea Tehnică Cluj-Napoca	967	912
U19	USAMV Cluj-Napoca	250	283
U20	Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca	1.361	1.437
U21	UMF „Iuliu Hațieganu” Cluj-Napoca	624	809
U22	Academia de Muzică „Gh. Dima” Cluj-Napoca	135	119
U23	Universitatea de Artă și Design Cluj-Napoca	84	102
U24	Universitatea „Ovidius” Constanța	649	684
U25	Universitatea Maritimă Constanța	105	102
U26	Universitatea Craiova	827	815
U27	Universitatea de Medicină și Farmacie Craiova	423	415
U28	Universitatea „Dunărea de Jos” Galați	565	624
U29	Universitatea Tehnică „Gheorghe Asachi” Iași	738	735
U30	USMAV „Ion Ionescu de la Brad” Iași	167	175
U31	Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași	741	745
U32	UMF „Gr. T. Popa” Iași	830	847
U33	Universitatea Națională de Arte „George Enescu” Iași	167	167
U34	Universitatea Oradea	1.053	922

Nr. cod	Instituții de Învățământ Superior	2014-2015*	2016-2017**
U35	Universitatea Petroșani	169	152
U36	Universitatea Pitești	428	392
U37	Universitatea „Petrol-Gaze” Ploiești	298	274
U38	Universitatea „Eftimie Murgu” Reșița	96	77
U39	Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu	657	628
U40	Universitatea „Stefan cel Mare” Suceava	332	317
U41	Universitatea „Valahia” Târgoviște	281	283
U42	Universitatea „Constantin Brâncuși” Târgu Jiu	138	125
U43	Universitatea „Petru Maior” Târgu Mureș	140	125
U44	Universitatea de Medicină și Farmacie Târgu Mureș	396	450
U45	Universitatea de Arte Târgu Mureș	66	71
U46	Universitatea „Politehnica” Timișoara	646	658
U47	USAMV a Banatului Timișoara	319	305
U48	Universitatea de Vest Timișoara	694	651
U49	UMF „Victor Babeș” Timișoara	683	727
U50	Academia Tehnică Militară București		364
U51	Universitatea Națională de Apărare „Carol I” București		
U52	ANI „Mihai Viteazul” București		
U53	Academia de Politie „Al. Ioan Cuza” București		
U54	Academia Forțelor Aeriene „H. Coandă” Brașov		44
U55	Academia Navală „Mircea cel Bătrân” Constanța		52
U56	Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu” Sibiu		53

Notă: * Numărul total al personalului didactic titular cu funcția de bază în universitate.

** Personal didactic cu normă întreagă, respectiv parțială.

Sursa: Prelucrare ARACIS după Platforma ANS aprilie 2018.

Tabelul acesta, corelat cu Figura 8.19, pune în evidență modul în care a evoluat numărul de cadre didactice în învățământul superior de stat în cei doi ani pe care i-am prezentat. De fapt, în acest grafic am prezentat doar numărul de cadre didactice în anul universitar 2016-2017.

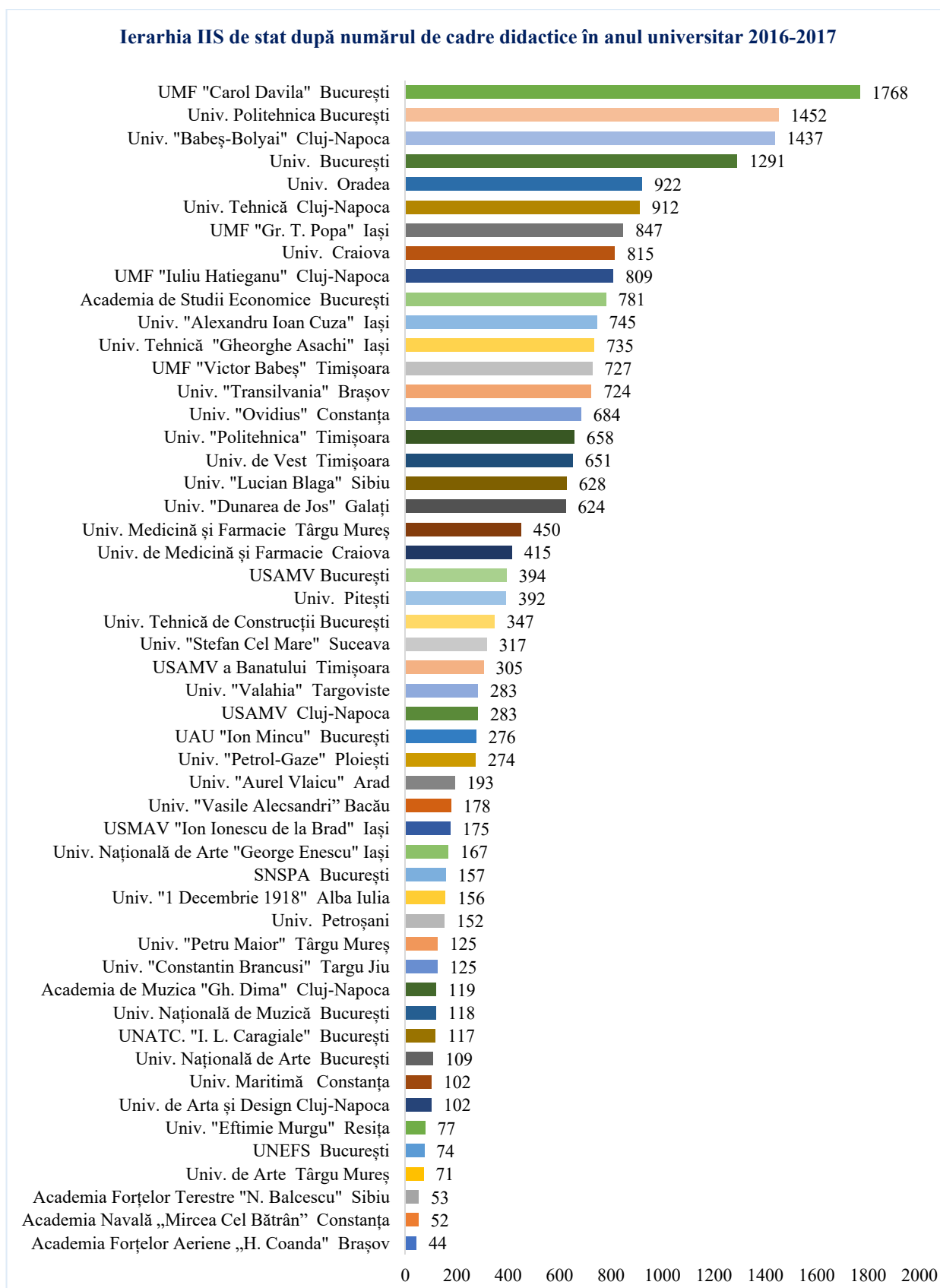


Figura 8.19. Ierarhia IIS de stat după numărul de cadre didactice în anul universitar 2016-2017

În învățământul superior particular, conform Tabelului 8.22, rezultă că numărul de cadre didactice în anii universitari 2014-2015, 2015-2016 a avut loc același proces de reducere al acestora. În 2016-2017 existau 2.759 de cadre didactice, pe câtă vreme în anul anterior erau 2.847 de cadre didactice. Există instituții de învățământ superior cum ar fi, Institutul Teologic Romano-Catolic din București cu doar 11 cadre didactice, Universitatea Avram Iancu din Cluj-Napoca cu doar 8 cadre didactice, ca să nu mai vorbim de Universitatea Financiar-Bancară din București și Universitatea George Barițiu din Brașov care nu mai au niciun cadru didactic. Câteva instituții de învățământ superior particulare, cum sunt Universitatea Româno-Germană din Sibiu, Universitatea „Dimitrie Cantemir” din Târgu-Mureș sau Universitatea „Mihai Eminescu” din Timișoara care în anul 2014-2015 nu aveau niciun cadru didactic titular, foloseau numai cadre didactice asociate, în anul următor 2016-2017 au avut un număr de cadre didactice ceea ce relevă o posibilitate de sporire a numărului de cadre didactice și, deci, a activității instituțiilor la care ne-am referit.

Tabelul 8.22

Numărul de cadre didactice în IIS particulare în anii universitari 2014-2015 și 2015-2016

Nr. cod	Instituții de Învățământ Superior	2014-2015 *	2016-2017 **
	Total SNIS din care:	25.790	26.616
	Instituții particulare	2.847	2.759
UP1	Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir” București	312	296
UP2	Universitatea „Titu Maiorescu” București	241	208
UP3	Universitatea „Nicolae Titulescu” București	78	73
UP4	Universitatea Româno-Americană București	172	131
UP5	Universitatea „Hyperion” București	165	142
UP6	Universitatea „Spiru Haret” București	506	379
UP7	Universitatea „Bioterra” București	75	68
UP8	Universitatea Ecologică București		130
UP9	Universitatea „Gh. Cristea” București		2
UP10	Universitatea „Athenaeum” București	11	15
UP11	Universitatea „Artifex” București	46	45
UP12	Institutul Teologic Romano-Catolic din București	-	11
UP13	Institutul Teologic Baptist din București	-	20
UP14	Institutul Teologic Penticostal din București	14	12
UP15	Universitatea Financiar-Bancară din București	-	-
UP16	Institutul de Administrarea Afacerilor din București – ASEbuss	9	8
UP17	Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad	392	352
UP18	Universitatea „George Bacovia” din Bacău	26	26
UP19	Universitatea „George Barițiu” din Brașov	-	-
UP20	Universitatea „Avram Iancu” din Cluj-Napoca	22	8
UP21	Universitatea „Bogdan Vodă” din Cluj-Napoca	-	26
UP22	Universitatea Teologic Protestant din Cluj-Napoca	13	13
UP23	Universitatea „Sapientia” din Cluj-Napoca	203	179
UP24	Universitatea „Andrei Șaguna” din Constanța	-	32
UP25	Universitatea „Danubius” din Galați	69	60
UP26	Universitatea „Mihail Kogălniceanu” din Iași	13	10
UP27	Universitatea „Petre Andrei” din Iași	98	59
UP28	Universitatea „Apollonia” din Iași	68	80
UP29	Universitatea Europeană „Drăgan” din Lugoj	20	15
UP30	Universitatea „Agora” din Oradea	29	50
UP31	Universitatea „Emanuel” din Oradea	29	27
UP32	Universitatea Creștină „Partium” din Oradea	90	79
UP33	Universitatea „Constantin Brâncoveanu” din Pitești	87	59
UP34	Universitatea „Româno-Germană” din Sibiu	-	20

Nr. cod	Instituții de Învățământ Superior	2014-2015*	2016-2017**
UP35	Universitatea „Dimitrie Cantemir” din Târgu-Mureș	-	48
UP36	Universitatea „Mihail Eminescu” din Timișoara	-	30
UP37	Universitatea „Tibiscus” din Timișoara	59	46

Notă: * Numărul total al personalului didactic titular cu funcția de bază în universitate.

** Personal didactic cu norma întreagă, respectiv parțială.

Sursa: Prelucrare ARACIS după Platforma ANS aprilie 2018.

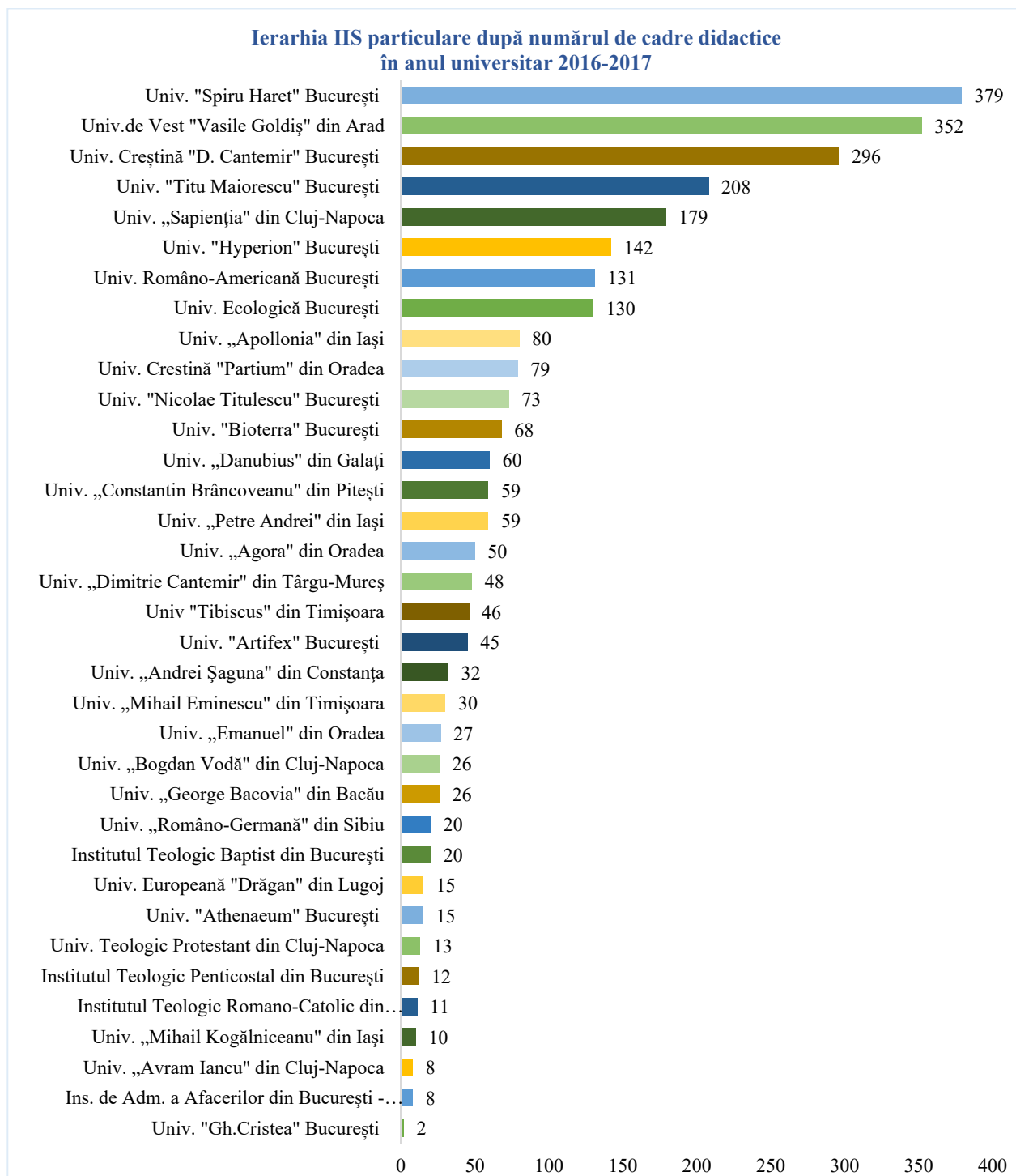


Figura 8.20. Ierarhia IIS particulare după numărul de cadre didactice în anul universitar 2016-2017

8.2.4. Numărul de studenți înmatriculați la programele de studii de licență

Numărul de studenți înmatriculați la programele de studii de licență, în perioada 2014-2017 evidențiază o ușoară scădere a acestuia de la un an la altul. Astfel, de la 411.229, numărul total care a existat în anul universitar 2014-2015 s-a ajuns la 408.179 în anul universitar 2017-2018.

Tabelul 8.23

Numărul de studenți înmatriculați la programele de studii licență în perioada 2014-2017

Anul universitar	Total	De stat	Particulare	Pondere IIS particulare %
2014/2015	411.229	345.336	65.893	16,02
2015/2016	410.697	351.450	59.247	14,43
2016/2017	405.638	350.149	55.489	13,68
2017/2018	408.179	346.165	62.014	15,19
Modificarea absolută 2017-2014	-3050	829	-3879	-
Modificarea relativă 2017-2014	-0,74%	0,24%	-5,89%	-

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: INS și Platforma ANS, martie 2018.

Structurat pe învățământul de stat și învățământul privat, constatăm că cea mai mare scădere s-a produs la învățământul privat care a avut cu 3.879 studenți mai puțin în anul universitar 2017-2018 față de anul universitar 2014-2015. Și ca pondere, învățământul superior particular manifestă o tendință de scădere în cei patru ani despre care am vorbit. În Figura 8.21, reliefaarea numărului de studenți înmatriculați la programele de studii de licență în perioada 2014-2017 relevă aceeași tendință despre care am vorbit anterior.

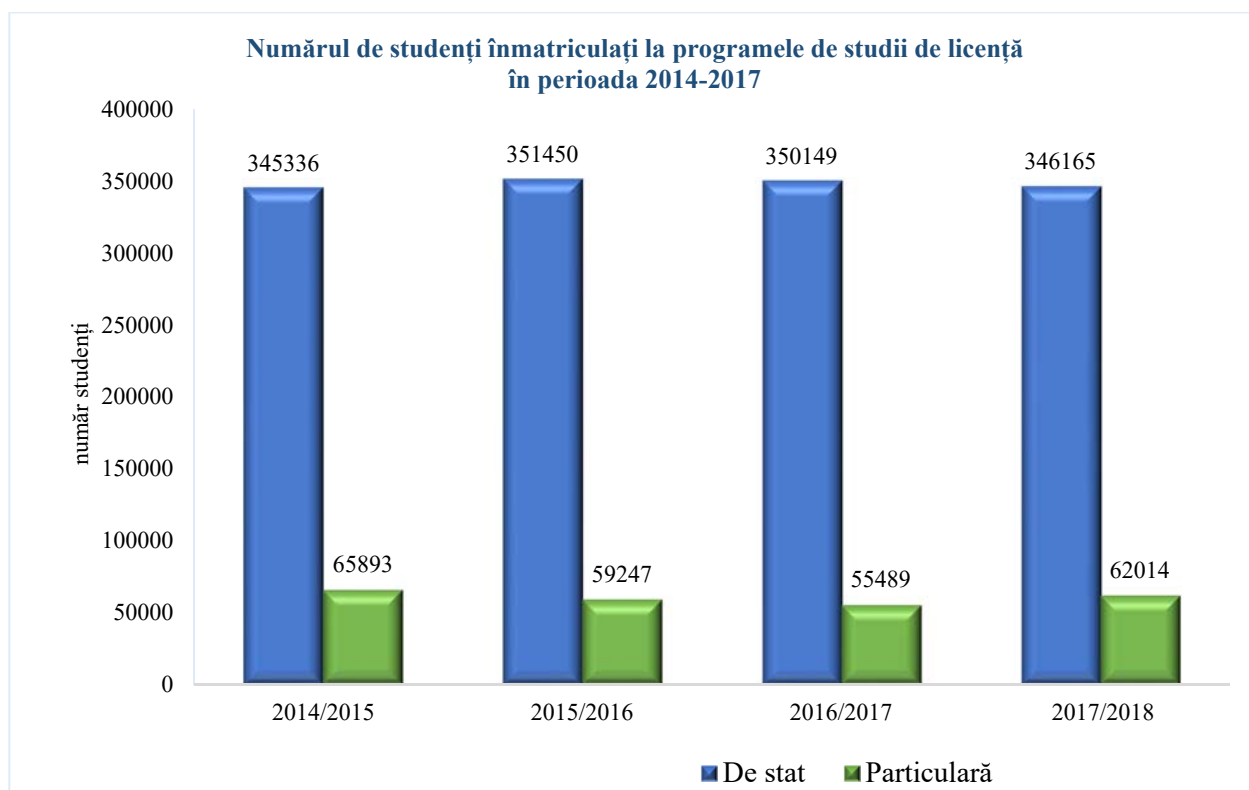


Figura 8.21. Numărul de studenți înmatriculați la programele de studii de licență în perioada 2014-2017

Se prezintă nivelul și structura studenților la licență, masterat și doctorat pe regiuni de dezvoltare în anul 2017-2018. În acest sens, pe hartă, pentru cele opt regiuni sunt inserate cifrele absolute și relative ale acestor studenți, masteranzi și doctoranzi care se aflau în fiecare regiune.

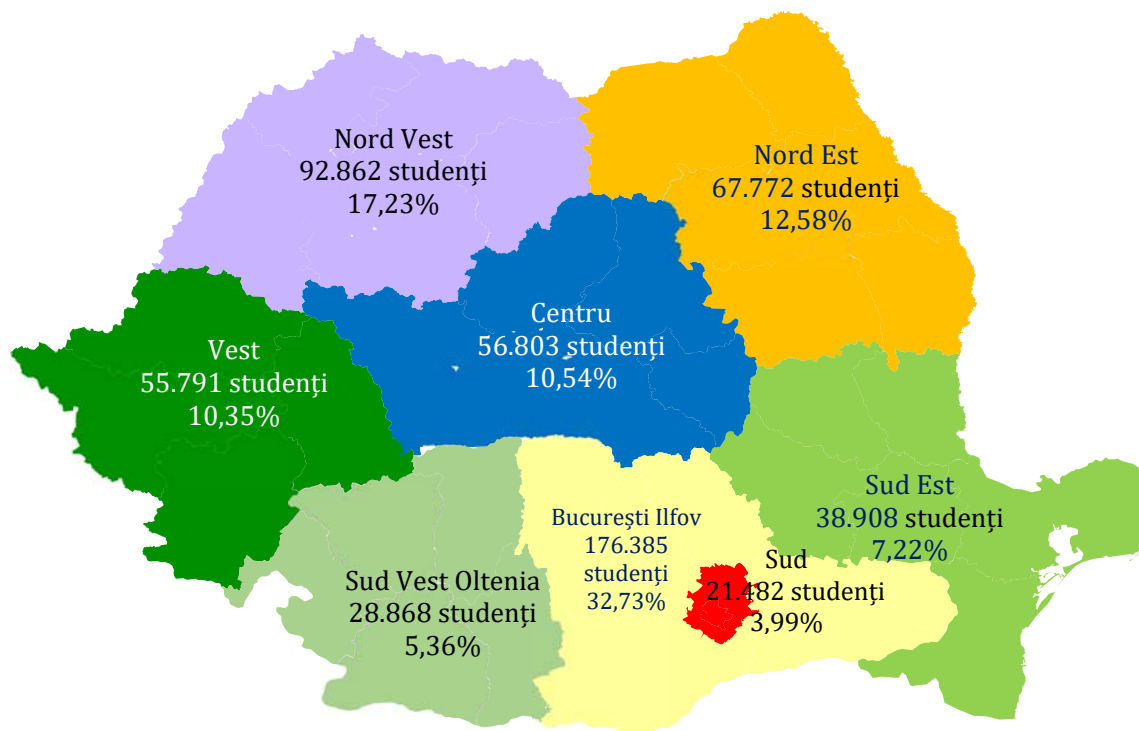


Figura 8.22. Nivelul și structura studenților la licență, masterat și doctorat pe regiuni de dezvoltare în anul universitar 2017-2018

În continuare, în Tabelul 8.24 avem doar numărul de studenți înmatriculați pe regiuni de dezvoltare în anul universitar 2017-2018, din care rezultă că, regiunea București-Ilfov are cel mai mare număr de studenți, masteranzi și doctoranzi înscriși, reprezentând 32,73% din totalul acestora la nivelul întregii țări. Urmează Regiunea Nord-Vest și regiunea Nord-Est.

Tabelul 8.16

Numărul total de studenți înmatriculați pe regiuni de dezvoltare în anul universitar 2017-2018

Regiuni de dezvoltare	Total studenți (licență, masterat, doctorat)	Structură pe regiuni total studenți %	Din care: Studenți licență	Structură pe regiuni studenți licență %	Pondere studenți licență în total studenți %
Nord-Vest	92.862	17,23	71.914	17,62	77,44
Centru	56.803	10,54	44.481	10,90	78,31
Nord-Est	67.772	12,58	51.554	12,63	76,07
Sud-Est	38.908	7,22	30.768	7,54	79,08
Sud-Muntenia	21.482	3,99	15.858	3,89	73,82
București-Ilfov	176.385	32,73	128.107	31,39	72,63
Sud-Vest Oltenia	28.868	5,36	22.141	5,42	76,70
Vest	55.791	10,35	43.356	10,62	77,71
Total	538.871	100,00	408.179	100,00	75,75

Notă: Conform Nomenclatorului Unităților Teritoriale Statistice (NUTS). Distribuția copiilor/elevilor/studenților în profil teritorial și după mediul de rezidență (urban/rural) este realizată după localizarea geografică a unităților școlare, respectiv a facultăților, și nu după domiciliul sau reședința acestora.

Sursa: Prelucrare după <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat octombrie 2018.

Pe regiuni, constatăm că structura este diferită și modificarea ca pondere este diferită, în sensul că în totalul studenților, licență și masterat, studenții de la licență dețin o pondere ridicată cuprinsă între 72,63% în regiunea București-Ilfov și 79,08% în regiunea Sud-Est.

Pentru a fi cât mai relevante aceste date sunt reprezentate în Figura 8.23. În această figură sunt înscrise ponderile absolute pe fiecare regiune, precum și ponderi relative, ca procent pe fiecare regiune ceea ce confirmă și este sugestiv, ușor de înțeles, nivelul repartizării în profil teritorial a studenților de la studiile de licență, pe regiuni de dezvoltare în anul universitar amintit.

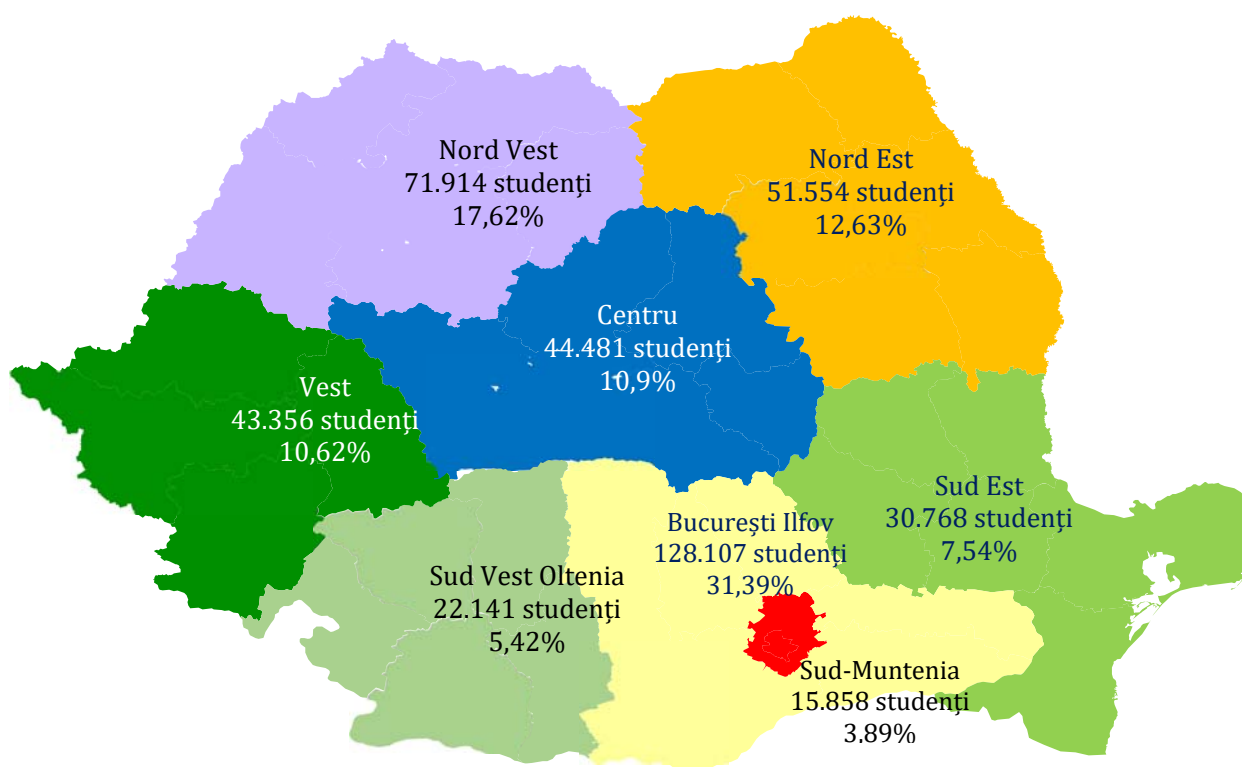


Figura 8.23. Nivelul și structura studenților la licență pe regiuni de dezvoltare, în anul 2017-2018

8.2.4.1. Numărul studenților înmatriculați pe universități

Am vorbit despre numărul de studenți, capacitate și personal didactic, iar acum ne vom referi la numărul de studenți înmatriculați pe universități.

În Tabelul 8.25 este reprezentat numărul de studenți înmatriculați la licență în instituțiile de învățământ de stat, pe domenii fundamentale în anul universitar 2017-2018. Am luat în discuție domeniul Matematică și Științe ale naturii, Științe ingineresti, Științe biologice și biomedicale, Științe Sociale, Științe umaniste și arte, Știința sportului și educației fizice. Din acest punct de vedere, pe total țară, numărul de studenți înmatriculați a fost de 373.739, din care la stat 346.165. Sunt prezentate în mod relevant datele privind studenții înregistrați la stat pe fiecare universitate, existând astfel o confirmare că marile universități, cum sunt „Politehnica” din București, Universitatea din București, Universitatea Transilvania din Brașov, Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca și Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași au un număr ridicat de studenți înmatriculați la licență în învățământul superior de stat.

Tabelul 8.25

Numărul de studenți înmatriculați la licență în instituțiile de învățământ superior de stat pe domenii fundamentale în anul universitar 2017-2018

Instituția de învățământ superior	Domenii fundamentale						Total
	10. Matematică și științe ale naturii	20. Științe ingineresti	30. Științe biologice și biomedicale	40. Științe sociale	50. Științe umaniste și arte	60 Știința sportului și educației fizice	
Total, din care	22.474	59.986	36.149	133.055	111.735	10.340	373.739
Instituții de stat	21.631	59.755	34.821	109.583	111.460	8.915	346.165
Universitatea „Politehnica” din București	706	0	0	0	18.515	0	19.221
Universitatea Tehnică de Construcții București	0	0	161	0	3.377	0	3.538
UAU „Ion Mincu” din București	0	0	2.580	0	0	0	2.580
USAMV din București	0	1.553	0	0	7.659	0	9.212
Universitatea din București	3.723	449	6.144	11.546	766	0	22.628
UMF „Carol Davila” din București	0	10.401	0	0	0	0	10.401
ASE din București	0	0	150	16.079	0	0	16.229
Universitatea de Muzică din București	0	0	654	0	0	0	654
Universitatea Națională de Arte București	0	0	993	0	0	0	993
UNATC „I.L. Caragiale” din București	0	0	496	0	0	0	496
UNEFS din București	0	0	0	0	0	1.019	1.019
SNSPA din București	0	0	0	3.022	0	0	3.022
Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia	201	0	512	2.021	337	276	3.347
Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad	277	0	385	1.766	1.410	132	3.970
Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău	426	138	233	1.158	1.084	836	3.875
Universitatea „Transilvania” din Brașov	811	1.372	855	4.952	6.996	520	15.506
Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca	258	77	1.183	1.005	13.146	0	15.669
USAMV din Cluj-Napoca	0	1.397	0	0	2.954	0	4.351
Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca	4.693	412	4.017	18.649	366	1.258	29.395
UMF „Iuliu Hațieganu” din Cluj-Napoca	0	6.831	0	0	0	0	6.831
Academia de Muzică din Cluj-Napoca	0	0	902	0	0	0	902
Universitatea de Artă și Design din Cluj-Napoca	0	0	749	0	0	0	749
Universitatea „Ovidius” din Constanța	1.070	3.436	1.153	3.398	1.440	408	10.905
Universitatea Maritimă din Constanța	0	0	0	0	3.484	0	3.484
Universitatea din Craiova	1.181	125	1.375	4.712	4.628	879	12.900
UMF din Craiova	0	4.000	0	0	0	0	4.000
Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați	207	1.981	828	2.212	3.273	549	9.050
Universitatea Tehnică „Gh. Asachi” din Iași	310	0	586	0	8.369	0	9.265
USAMV din Iași	0	909	0	0	2.536	0	3.445
Universitatea „Ale. Ioan Cuza” din Iași	2.978	396	2.750	10.354	256	462	17.196
UMF „Gr. T. Popa” din Iași	0	8.174	0	0	265	0	8.439
UNA „George Enescu” Iași	0	0	1.029	0	0	0	1.029
Universitatea din Oradea	551	2.728	832	2.893	3.597	358	10.959
Universitatea din Petroșani	14	0	0	842	1.477	0	2.333
Universitatea din Pitești	345	272	578	2.647	1.902	470	6.214
Universitatea „Petrol-Gaze” din Ploiești	400	0	300	1.833	2.405	0	4.938
Universitatea „Eftimie Murgu” din Reșița	0	0	44	522	202	69	837
Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu	389	1.636	1.151	4.283	3.528	157	11.144

Instituția de învățământ superior	Domenii fundamentale						Total
	10. Matematică și științe ale naturii	20. Științe ingineresti	30. Științe biologice și biomedicale	40. Științe sociale	50. Științe umaniste și arte	60 Știința sportului și educației fizice	
Universitatea „Stefan cel Mare” din Suceava	248	160	584	2.732	1.907	353	5.984
Universitatea „Valahia” din Târgoviște	291	0	405	1.566	1.175	281	3.718
Universitatea „Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu	0	220	79	1.171	503	186	2.159
Universitatea „P. Maior” din Târgu Mureș	185	0	181	1.176	671	0	2.213
UMF din Târgu Mureș	0	5.134	0	0	0	97	5.231
Universitatea de Arte din Târgu Mureș	0	0	231	0	0	0	231
Universitatea „Politehnica” din Timișoara	681	0	731	397	7.521	0	9.330
USAMV a Banatului din Timișoara	0	988	0	0	2.836	0	3.824
Universitatea de Vest din Timișoara	1.686	157	1.909	5.794	0	605	10.151
UMF „Victor Babeș” din Timișoara	0	6.809	0	0	0	0	6.809
Academia Tehnica Militara București	0	0	0	0	1.010	0	1.010
UNAp „Carol I” din București	0	0	0	306	0	0	306
ANI „Mihai Viteazul” din București	0	0	0	258	0	0	258
Academia de Politie din București	0	0	61	1.941	194	0	2.196
Academia Forțelor Aeriene din Brașov	0	0	0	348	0	0	348
Academia Navala din Constanta	0	0	0	0	1.671	0	1.671
Academia Forțelor Terestre din Sibiu	0	0	0	LD	0	0	0

Sursa: Platforma ANS – Platforma de colectare a datelor statistice pentru învățământul superior, martie 2018. LD – Lipsă Date.

În figura 8.24 sunt incluse cifrele care sunt prezentate și în Tabelul 8.25, așa încât devine relevant faptul că în cadrul acesteia, în ordine descrescătoare sunt menționate chiar instituțiile de învățământ superior de stat care au cel mai mare număr de studenți înscriși la licență. Există unele universități, cum sunt Universitatea Națională de Arte din București, Academia de Muzică din Cluj-Napoca, Universitatea Eftimie Murgu din Reșița, Universitatea de Artă și Design din Cluj-Napoca la care numărul studenților înregistrați a scăzut sub 1.000.

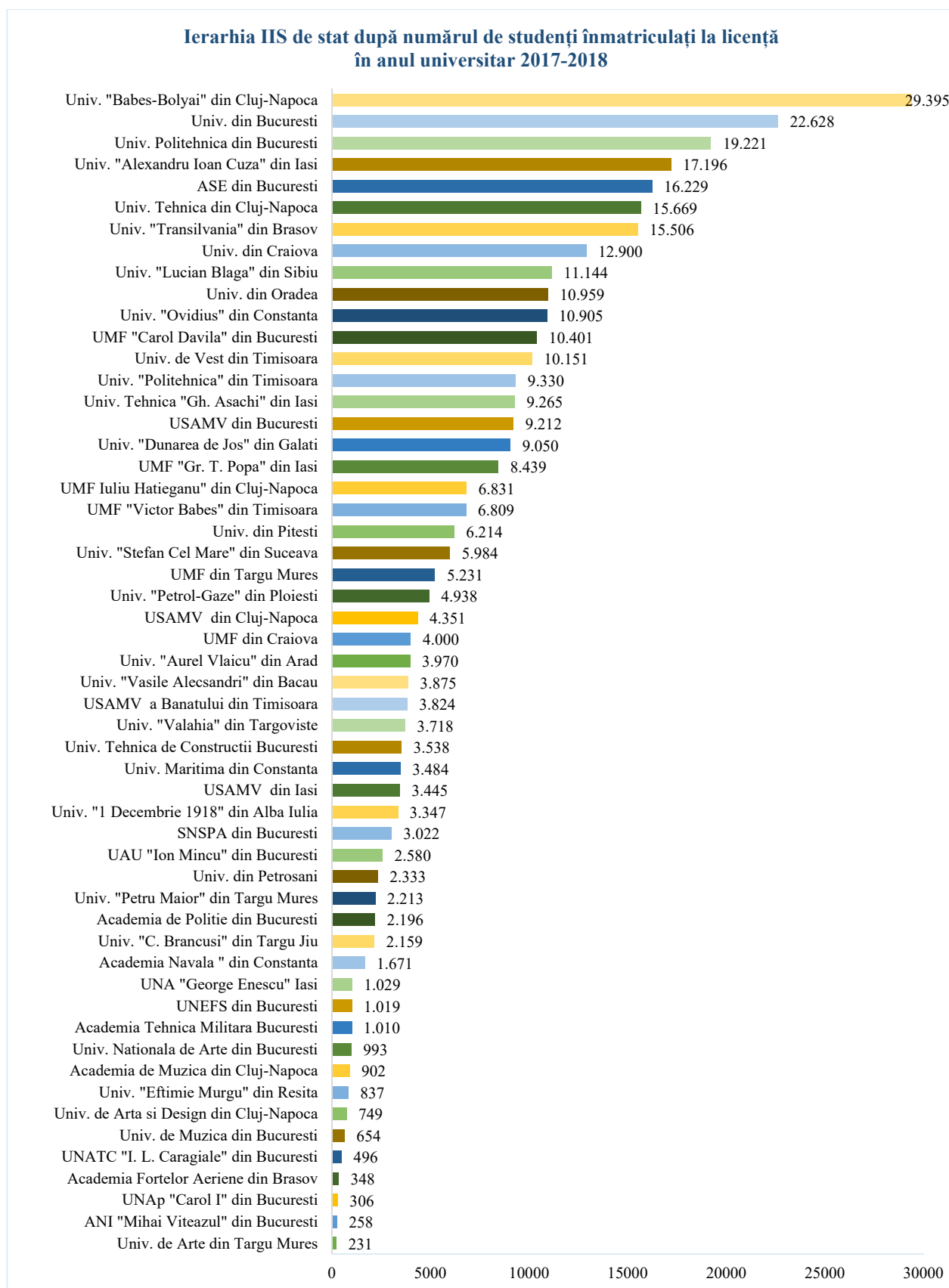


Figura 8.24. Ierarhia IIS de stat după numărul de studenți înmatriculați la licență în anul universitar 2017-2018

În continuare, în Tabelul 8.26 este prezentat numărul de studenți înmatriculați la o parte din instituțiile de învățământ superior particulare, pe domenii fundamentale, în același an universitar 2017-2018. Este prezentat doar un număr redus de universități, în sensul că la multe dintre acestea numărul a fost din ce în ce mai mic. Pe total, în instituțiile de învățământ superior particulare, la toate domeniile fundamentale a fost de 27.574 studenți, dintre care cei mai mulți au fost la Universitatea Creștină Dimitrie Cantemir din București – 7.375, Universitatea Spiru Haret – 8.658, Universitatea Nicolae Titulescu – 3.471 și Universitatea Ecologică – 3.048, toate din București. Celelalte universități, nemenționate, au avut un număr mai redus de studenți înregistrați.

Tabelul 8.26

Numărul de studenți înmatriculați la licență în instituțiile de învățământ superior de particulare pe domenii fundamentale în anul universitar 2017-2018

Instituția de învățământ superior	Domenii fundamentale						Total
	10. Matematică și științe ale naturii	20. Științe ingineresti	30. Științe biologice și biomedicale	40. Științe sociale	50. Științe umaniste și arte	60. Știința sportului și educației fizice	
Total general	22.474	59.986	36.149	133.055	111.735	10.340	373.739
Total IIS particulare	843	231	1.328	23.472	275	1.425	27.574
Universitatea „Dimitrie Cantemir” București	23	0	485	6.867	0	0	7.375
Universitatea „Nicolae Titulescu” București	0	0	0	3.471	0	0	3.471
Universitatea „Spiru Haret” București	317	231	482	6.765	0	863	8.658
Universitatea Ecologică din București	217	0	0	1.994	275	562	3.048
Universitatea „George Bacovia” din Bacău	0	0	0	396	0	0	396
Universitatea „Danubius” din Galați	0	0	0	2.113	0	0	2.113
Universitatea Europeană „Drăgan” Lugoj	0	0	0	268	0	0	268
Universitatea „Emanuel” din Oradea	0	0	81	145	0	0	226
Universitatea „Dimitrie Cantemir” Târgu Mureș	61	0	0	522	0	0	583
Universitatea „Tibiscus” din Timișoara	225	0	0	583	0	0	808
Universitatea „Avram Iancu” Cluj-Napoca	0	0	0	17	0	0	17
Universitatea Creștină „Partium” Oradea	0	0	280	331	0	0	611

Notă: Date parțiale – Nu toate instituțiile de învățământ superior particulare au înregistrat datele în Platforma ANS.

Sursa: Platforma ANS – Platforma națională de colectare a datelor statistice pentru învățământul superior, martie 2018.

8.2.4.2. Numărul studenților înmatriculați pe domenii de studiu și formare

În Tabelul 8.27 se prezintă numărul de cursanți înscriși în anul I la programele de licență, pe domenii de studii și de formare în România, în perioada anilor universitari 2014-2015, 2015-2016 și 2016-2017. Acești trei ani de referință au fost selectați pentru a constata care a fost evoluția înregistrată. Datele prezentate în acest tabel sunt sintetizate în Figura 8.25, care prezintă structura studenților din anul I de licență pe domenii de studii, în anul universitar 2016-2017, cel mai apropiat de data efectuării acestei analize. Ponderea cea mai ridicată o au studenții înscriși la Facultatea de Afaceri, Administrație și Drept, urmați de cei înscriși la Inginerie, Prelucrare și Construcții.

Tabelul 8.27

Numărul cursanților înscriși în anul I la programele de studii de licență pe domenii de studiu și de formare (ISCED-F 2013) în România în perioada 2014/2015-2016/2017

Domenii de studiu și de formare (ISCED-F 2013)	Cursanți înscriși anul I licență			
	2014/2015	2015/2016	2016/2017	Pondere 2016/2017 %
Educație	4.023	3.106	4.366	3,55
Arte și științe umaniste	13.060	10.852	13.550	11,03
Științe sociale, jurnalism și informații	20.575	10.148	13.037	10,61
Afaceri, administrație și drept	28.864	29.828	33.928	27,61
Științe naturale, matematică și statistică	6.329	6.265	7.163	5,83
Tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC)	3.478	8.134	8.940	7,27
Inginerie, prelucrare și construcții	29.570	20.949	26.200	21,32
Agricultura, silvicultura, piscicultura și științe veterinare	3.291	4.400	4.961	4,04
Sănătate și asistență socială	5.515	4.071	5.343	4,35
Servicii	6.739	4.693	5.404	4,40
Total țară	121.444	102.446	122.892	100,0

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Prelucrare după <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

Ponderea studenților de licență anul I pe domenii de specializare în anul 2016-2017

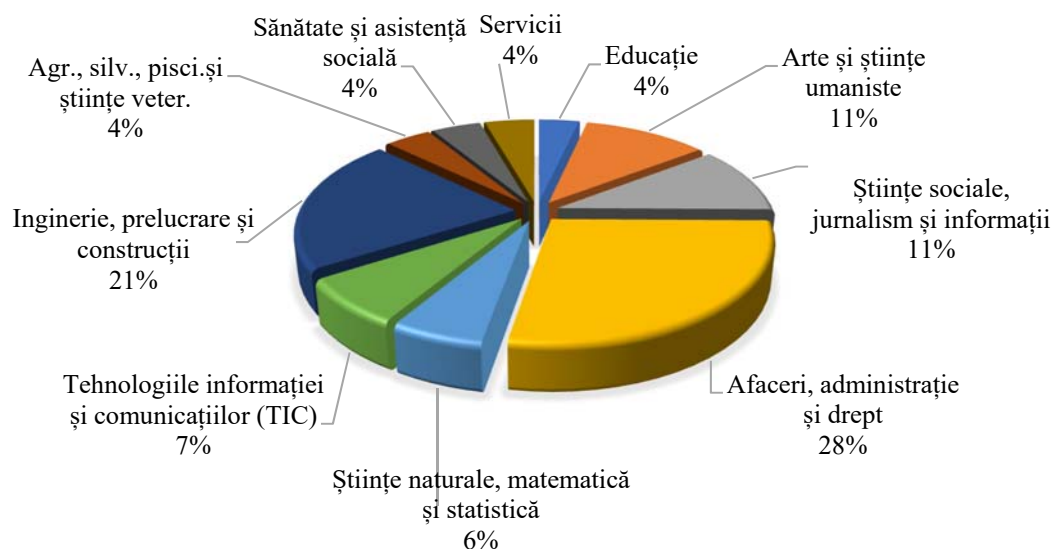


Figura 8.25. Structura studenților din anul I licență pe domenii de studii în anul 2016-2017

Tabelul 8.28

**Numărul total al cursanților înscriși în învățământul universitar de licență pe grupe de specializări
în anul universitar 2016-2017**

Domenii de studiu și de formare (ISCED-F 2013)	Total studenți înscriși			
	2014/2015	2015/2016	2016/2017	Pondere 2016/2017 %
Educație	11.071	10.809	11.977	<i>3,40</i>
Arte și științe umaniste	35.078	34.652	35.168	<i>9,97</i>
Științe sociale, jurnalism și informații	55.879	30.993	32.493	<i>9,21</i>
Afaceri, administrație și drept	99.646	104.416	96.550	<i>27,37</i>
Științe naturale, matematică și statistică	19.480	19.632	18.956	<i>5,37</i>
Tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC)	11.287	27.034	25.631	<i>7,27</i>
Inginerie, prelucrare și construcții	104.691	81.880	85.536	<i>24,25</i>
Agricultura, silvicultura, piscicultura și științe veterinare	9.936	16.920	16.583	<i>4,70</i>
Sănătate și asistență socială	16.645	13.166	15.075	<i>4,27</i>
Servicii	13.423	14.684	14.752	<i>4,18</i>
Total țară	377.136	354.186	352.721	<i>100,0</i>

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Prelucrare după <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

Se poate astfel observa că și la nivelul întregului învățământ de licență se remarcă două domenii (ISCED-F 2013) care concentrează un număr mare de studenți, și anume: Afaceri, administrație și drept, respectiv Inginerie, prelucrare și construcții cu 51,62% din total, adică mai bine de jumătate, restul domeniilor având un număr mai mic de cereri din partea cursanților.

O analiză cu concluzii interesante ar putea fi făcută la un nivel mai detaliat pentru domeniul Inginerie, unde specializările sunt foarte diverse și numeroase, cu o cerere de asemenea foarte divers manifestată. Se remarcă surprinzător cererea relativ scăzută pentru locurile la Științele naturale, matematică și statistică.

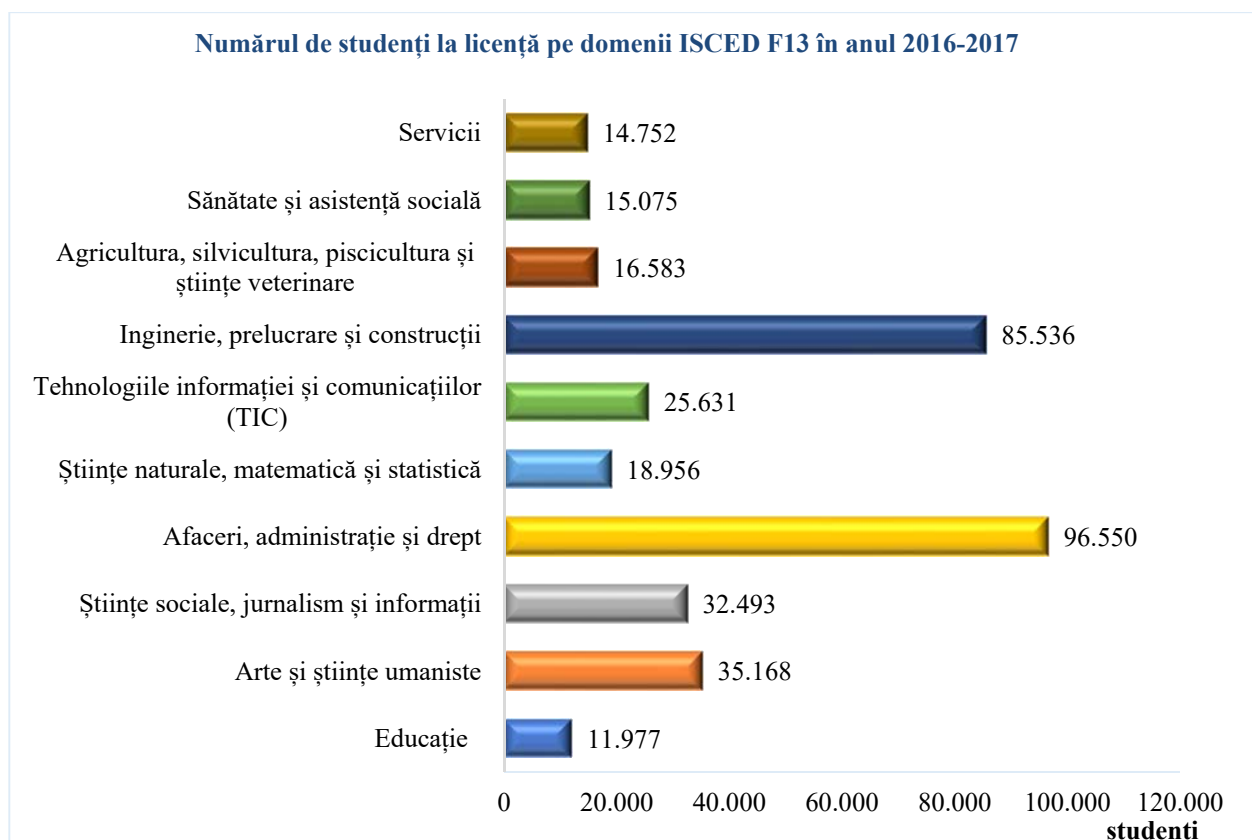


Figura 8.26. Numărul de studenți la licență pe domenii ISCED F13 în anul 2016-2017

În acest sens, este interesant de luat în considerare efectul cumulat al nivelului de angajare și respectiv cerința pieței muncii asupra dorinței absolvenților de licență de a continua studiile la masterat.

8.3. Analiza sistemului universitar nivel ISCED 7 – programe de studii de masterat

În anul universitar 2017-2018, în Sistemul Național de Învățământ Superior regăsim organizate 3.156 de programe de studii universitare de masterat, cu 2.664 de denumiri diferite de programe de studii.

În Figura 8.27 se prezintă structura sistemului de învățământ superior privind domeniile de masterat în anul universitar 2017-2018. Se constată că numărul maxim de studenți care pot fi școlarizați la masterat în anul I în acest an universitar a fost de 150.610 locuri dintre care 35.600 sunt bugetate. Programele de studii universitare de masterat sunt în număr de 3.156, cu un total de 2.664 denumiri.

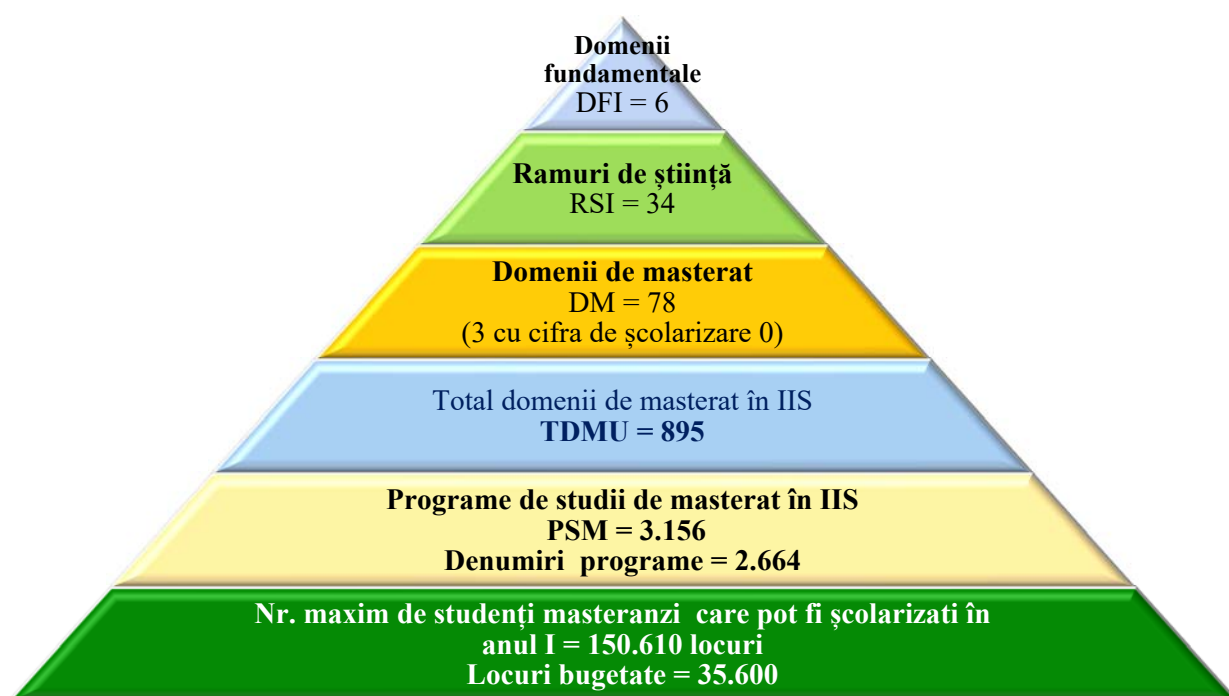


Figura 8.27. Structura Sistemului de Învățământ Superior privind domeniile de masterat în anul universitar 2017-2018

8.3.1. Oferta programelor de studii universitare de masterat

În anul universitar 2017-2018 oferta pentru studii de masterat a fost de 150.610 locuri. Dintre acestea 133.540 erau la instituțiile de stat și 17.070 la instituțiile particulare. În structura figurii de mai jos găsim pe specializări și pe forme de proprietate numărul programelor de studii de masterat și a locurilor oferite în cadrul Sistemului de Învățământ Superior (Figura 8.28).

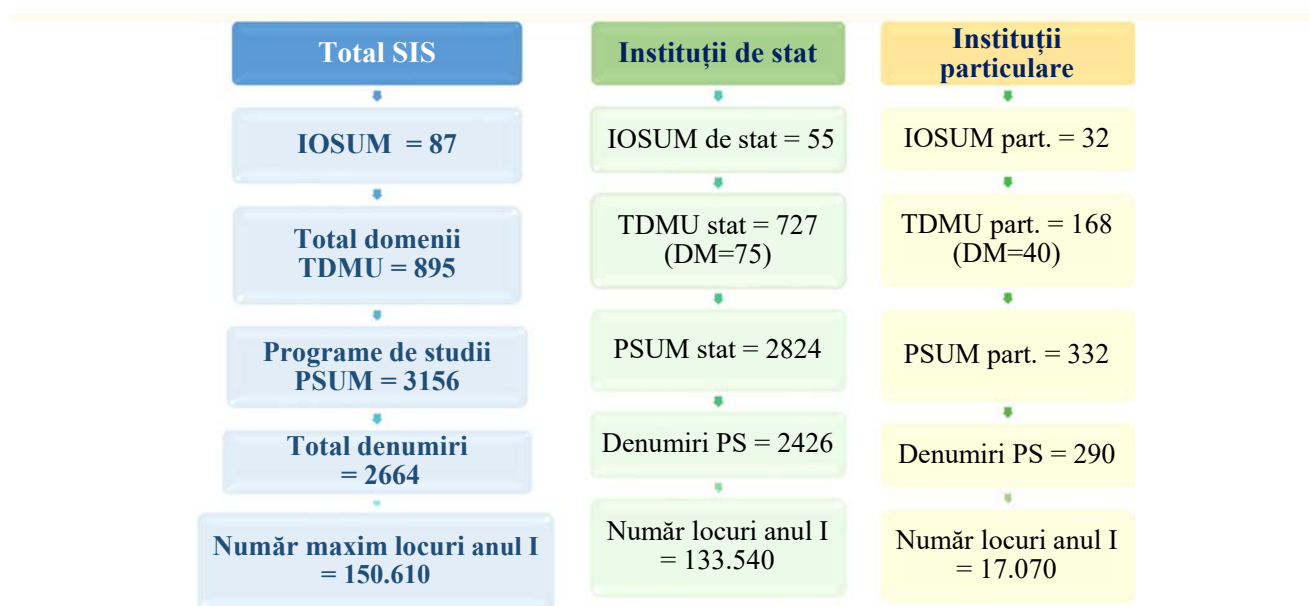


Figura 8.28. Oferta domeniilor de masterat pe total și pe forme de proprietate în anul universitar 2017-2018

Pentru anul universitar 2017-2018, cele 75 DM au în componență 3.156 de programe de studii universitare de masterat (PSUM), în care capacitatea maximă de școlarizare în anul I este de 150.610 locuri.³

Tabelul 8.29

Numărul domeniilor de masterat pe domenii fundamentale, pe forme de proprietate, în anul 2017-2018

Cod DFI	Domeniul fundamental (DFI)	Domenii de masterat existente	Domenii de masterat acoperite	
			IIS de stat	IIS particulare
10	Matematică și științe ale naturii	8	8	4
20	Științe ingineresti	30	30	7
30	Științe biologice și biomedicale	6	4	3
40	Științe sociale	21	21	16
50	Științe umaniste și arte	12	11	8
60	Știința Sportului și Educației Fizice	1	1	1
Total domenii de masterat		78	75	39

Sursa: Prelucrare ARACIS după HG nr. 140 din 2017 și HG nr. 117 din 2017.

Domeniul fundamental cel mai frecvent întâlnit în universități la programele de masterat, îl reprezintă *Științe sociale* care se regăsește la 63 de IIS⁴, urmat de domeniul *Științe umaniste și arte* care se regăsește în 41 de instituții, precum și domeniul *Științe Ingineresti* – 39 de IIS.

Tabelul 8.30

Numărul universităților pe domenii fundamentale și pe forme de proprietate în anul 2017-2018

Cod DFI	Domeniul fundamental (DFI)	Număr universități		
		IIS de stat	IIS particulare	Total IIS
10	Matematică și științe ale naturii	22	8	30
20	Științe ingineresti	34	5	39
30	Științe biologice și biomedicale	21	2	23
40	Științe sociale	33	30	63
50	Științe umaniste și arte	31	10	41
60	Știința Sportului și Educației Fizice	17	3	20
Total instituții de învățământ superior		55	32	87

Sursa: Prelucrare ARACIS după HG nr. 140/2017 și HG nr. 117/2017.

Numărul de locuri la programele de masterat (capacitatea de școlarizare) depinde de *resursele umane și materiale* pe care instituția organizatoare le poate mobiliza.

Tabelul 8.31

Numărul de locuri în anul I la programele de masterat pe forme de proprietate în anul 2017-2018

Forma de proprietate	Programe de studii masterat		
	Număr universități	Numărul maxim de studenți ce pot fi școlarizați în anul I	Pondere %
Universități de stat	55	133.540	88,67
Universități particulare	32	17.070	11,33
Total instituții de învățământ superior	87	150.610	100,00

Sursa: Prelucrare ARACIS după HG nr. 140/2017 și HG nr. 117/2017.

³ Mărimea capacității de școlarizare la nivelul fiecărui program de studii de masterat a fost stabilită în urma proceselor de evaluare externă periodică (de regulă de către ARACIS). În prezent, nivelul ofertei universitare la multe programe de studii este mai mare comparativ cu cererea (prin faptul că multe programe de studii au fost evaluate în urmă cu 4-5 ani, când numărul de studenți înmatriculați era mai mare). Nivelul mediu anual al absolvenților de licență în ultimii 5 ani au fost de sub 100.000.

⁴ DF – Științe sociale la programele de masterat se regăsește la 57 de IIS, din care 30 la IIS de stat și 27 IIS particulare.

Urmărind capacitatea de școlarizare a programelor de studii de masterat relativ la ponderea acesteia pe domenii fundamentale situația identificată o regăsim în tabelul următor.

Tabelul 8.32
Capacitatea de școlarizare a programelor de studii de masterat și ponderea acesteia pe domenii fundamentale în anul 2017-2018

Cod	Domeniul fundamental (DFI)	Capacitatea de școlarizare anul I		
		IIS de stat	IIS particulare	Total IIS
10	Matematică și științe ale naturii	14.515	665	15.180
20	Științe ingineresti	41.105	600	41.705
30	Științe biologice și biomedicale	5.660	200	5.860
40	Științe sociale	49.730	14.055	63.785
50	Științe umaniste și arte	19.830	1.250	21.080
60	Știința Sportului și Educației Fizice	2.700	300	3.000
Total capacitatea de școlarizare anul I		133.540	17.070	150.610

Sursa: Prelucrare ARACIS după HG nr. 140/2017 și HG nr. 117/2017.

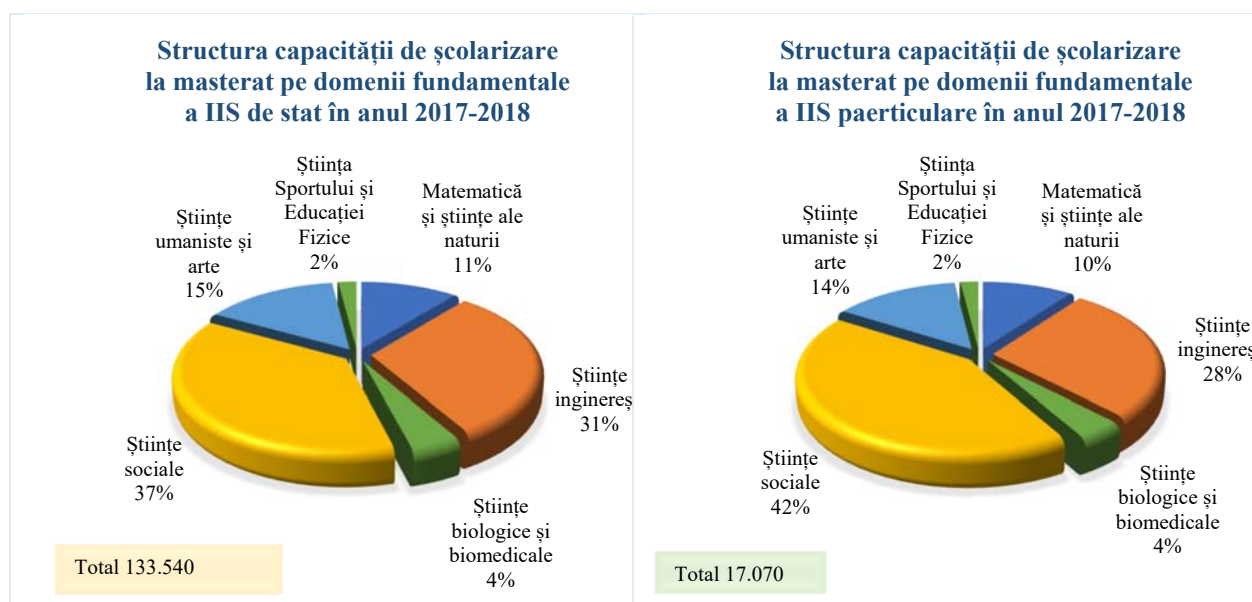


Figura 8.29. Structura capacității de școlarizare la masterat pe domenii fundamentale a IIS în anul 2017-2018

Comparând locurile la programele de licență cu cele de la masterat, reiese că universitățile au depus eforturi pentru a asigura absolvenților de licență posibilitatea de a-și continua studiile prin programe de masterat sau postuniversitare.

Acest demers a fost favorizat la instituțiile de stat și de nivelul de finanțare primit, pe de o parte, și de structura și tipul activităților din planul de învățământ, pe de altă parte.

Este interesant de analizat și distribuția programelor de masterat pe tipuri: programe de masterat de cercetare, profesionale și, respectiv, didactice. Scopul unei astfel de analize este determinarea echilibrului dintre cererea societății și interesul instituțiilor organizatoare. Acesta din urmă este influențat și de nivelul finanțării obținute și de tipul activităților din planul de învățământ.

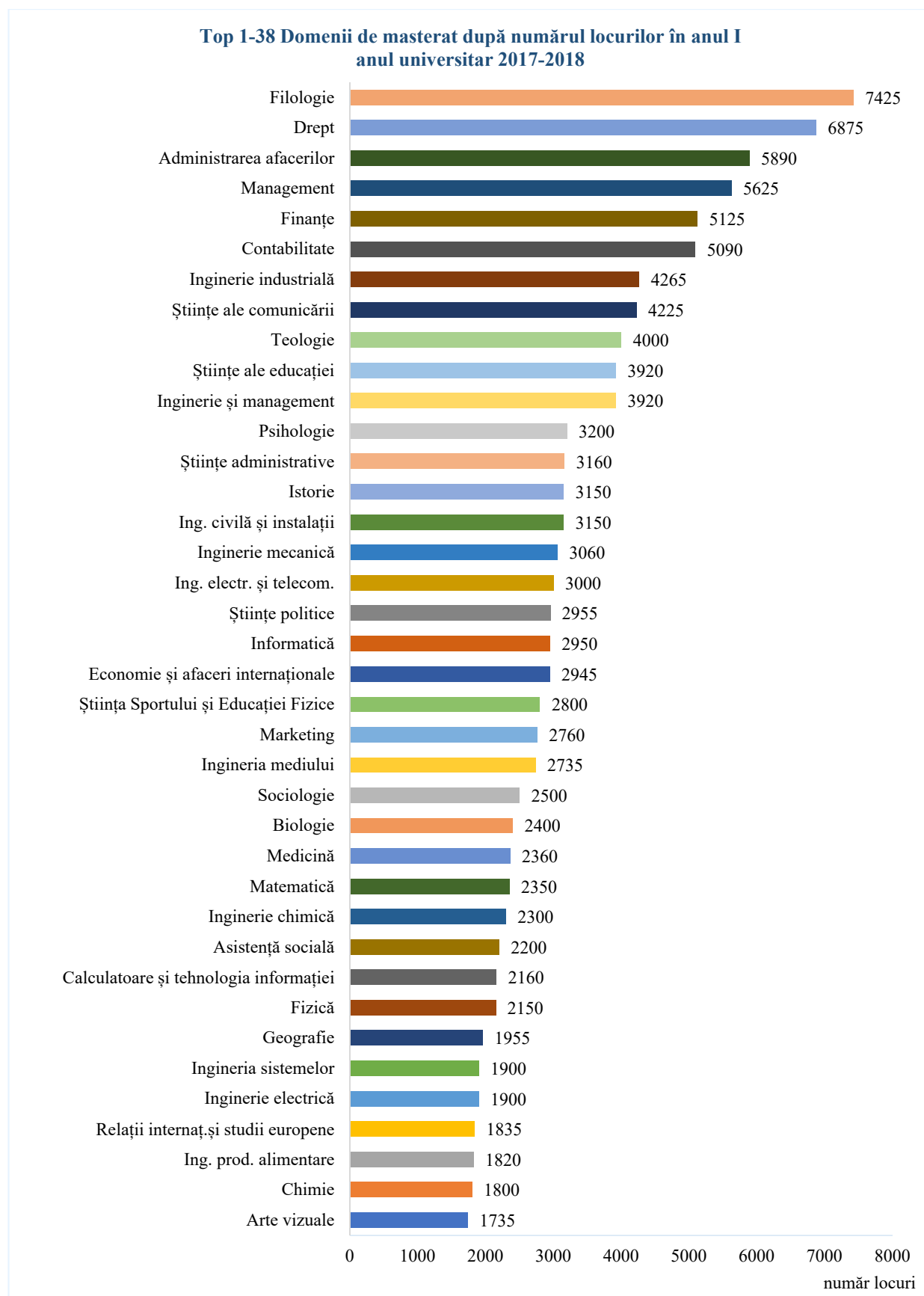


Figura 8.30. Top 1-38 domenii de masterat după numărul locurilor în anul I, anul universitar 2017-2018

O măsură a gradului de diversificare a acestor programe de studii este oferită de numărul de peste trei mii de programe de masterat asociate la tot atâtea specializări academice și diplome diferite.

Situația locurilor pentru studiile de masterat, pentru anul I, în anul universitar 2017-2018 pe domenii arată că în domeniile Drept, Administrarea Afacerilor, Finanțe-Bănci, Contabilitate, Inginerie, Științe ale comunicării, teologie ș.a.m.d., numărul a fost de peste 4.000 de locuri pe întreaga economie.

Tabelul 8.33

Numărul de domenii, de programe de masterat și capacitate de școlarizare în universitățile de stat în anul universitar 2017-2018

Instituția de învățământ superior	Domenii masterat	Programe masterat	Cifra de școlarizare
Instituții de învățământ de stat			
1. Universitatea „Politehnica” București	22	191	8.150
2. Universitatea Tehnică de Construcții București	6	31	1.300
3. Universitatea Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”	1	6	300
4. USAMV București	9	38	1.580
5. Universitatea București	24	226	10.850
6. UMF „Carol Davila” București	1	4	200
7. ASE București	11	116	6.675
8. Universitatea Națională de Muzică București	1	6	250
9. Universitatea Națională de Arte București	1	14	330
10. UNATC „I.L. Caragiale” București	2	24	350
11. UNEFS București	1	7	400
12. SNSPA București	7	72	3.430
13. Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia	16	28	1.755
14. Universitatea „Aurel Vlaicu” Arad	20	29	1.580
15. Universitatea „Vasile Alecsandri” Bacău	19	38	1.820
16. Universitatea „Transilvania” Brașov	32	73	3.745
17. Universitatea Tehnică Cluj-Napoca	28	110	4.850
18. USAMV Cluj-Napoca	10	27	1.245
19. Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca	36	293	13.000
20. UMF „Iuliu Hațieganu” Cluj-Napoca	3	22	1.010
21. Academia Muzică „Gh. Dima” Cluj-Napoca	1	7	225
22. Universitatea de Artă și Design Cluj-Napoca	1	10	250
23. Universitatea „Ovidius” Constanța	29	68	4.025
24. Universitatea Maritimă Constanța	5	13	650
25. Universitatea din Craiova	42	98	4.720
26. UMF Craiova	3	5	150
27. Universitatea „Dunărea de Jos” Galați	36	88	3.385
28. Universitatea Tehnică „Gh. Asachi” Iași	15	84	4.110
29. USAMV Iași	6	27	950
30. Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași	32	164	9.355
31. UMF „Gr. T. Popa” Iași	3	14	750
32. Universitatea de Arte „George Enescu” Iași	3	11	460
33. Universitatea din Oradea	43	80	4.655
34. Universitatea din Petroșani	14	21	960
35. Universitatea din Pitești	29	76	3.350
36. Universitatea Petrol-Gaze Ploiești	14	32	1.500
37. Universitatea „Eftimie Murgu” Reșița	11	12	810
38. Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu	31	124	6.240
39. Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava	23	49	2.650
40. Universitatea „Valahia” Târgoviște	25	42	1.700

Instituția de învățământ superior	Domenii masterat	Programe masterat	Cifra de școlarizare
41. Universitatea „Constantin Brâncuși” Târgu Jiu	13	28	1.100
42. Universitatea „Petru Maior” Târgu Mureș	13	22	950
43. UMF Târgu Mureș	4	11	500
44. Universitatea de Arte Târgu Mureș	2	15	300
45. Universitatea Politehnica Timișoara	20	99	4.760
46. USAMV „Regele Mihai I” Timișoara	9	34	1.350
47. Universitatea de Vest din Timișoara	30	154	6.765
48. UMF „Victor Babeș” din Timișoara	3	10	400
49. Academia Tehnică Militară București	5	6	300
50. UNAp „Carol I” București	2	17	1.275
51. ANI „Mihai Viteazul” București	2	13	575
52. Academia Poliție „Alexandru Ioan Cuza” București	4	25	1.100
53. Academia Forțelor Aeriene „Henri Coandă” Brașov	1	2	100
54. Academia Navală „Mircea cel Bătrân” Constanța	2	4	150
55. Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu” Sibiu	1	4	200
Total IIS de stat	727	2.824	133.540
Total universități	895	3.156	150.610

Sursa: Prelucrare ARACIS după HG nr. 140/2017 și după HG nr. 117/2017.

Numărul de domenii de programe de masterat și capacitatea de școlarizare în universitățile de stat, în anul universitar 2017-2018, a fost ridicat, universitățile cu un număr ridicat de locuri fiind Universitatea Babeș-Bolyai cu 13.000 de locuri urmată de Universitatea din București – 10.850, Universitatea de Vest din Timișoara – 6.765, aproximativ același număr fiind și la ASE București, iar la Universitatea Lucian Blaga din Sibiu – 6.240 de locuri. Acestea sunt cele care au avut un număr de peste 6.000 de locuri. Celelalte sunt prezentate descrescător și se constată un număr din ce în ce mai redus la universitățile de stat.

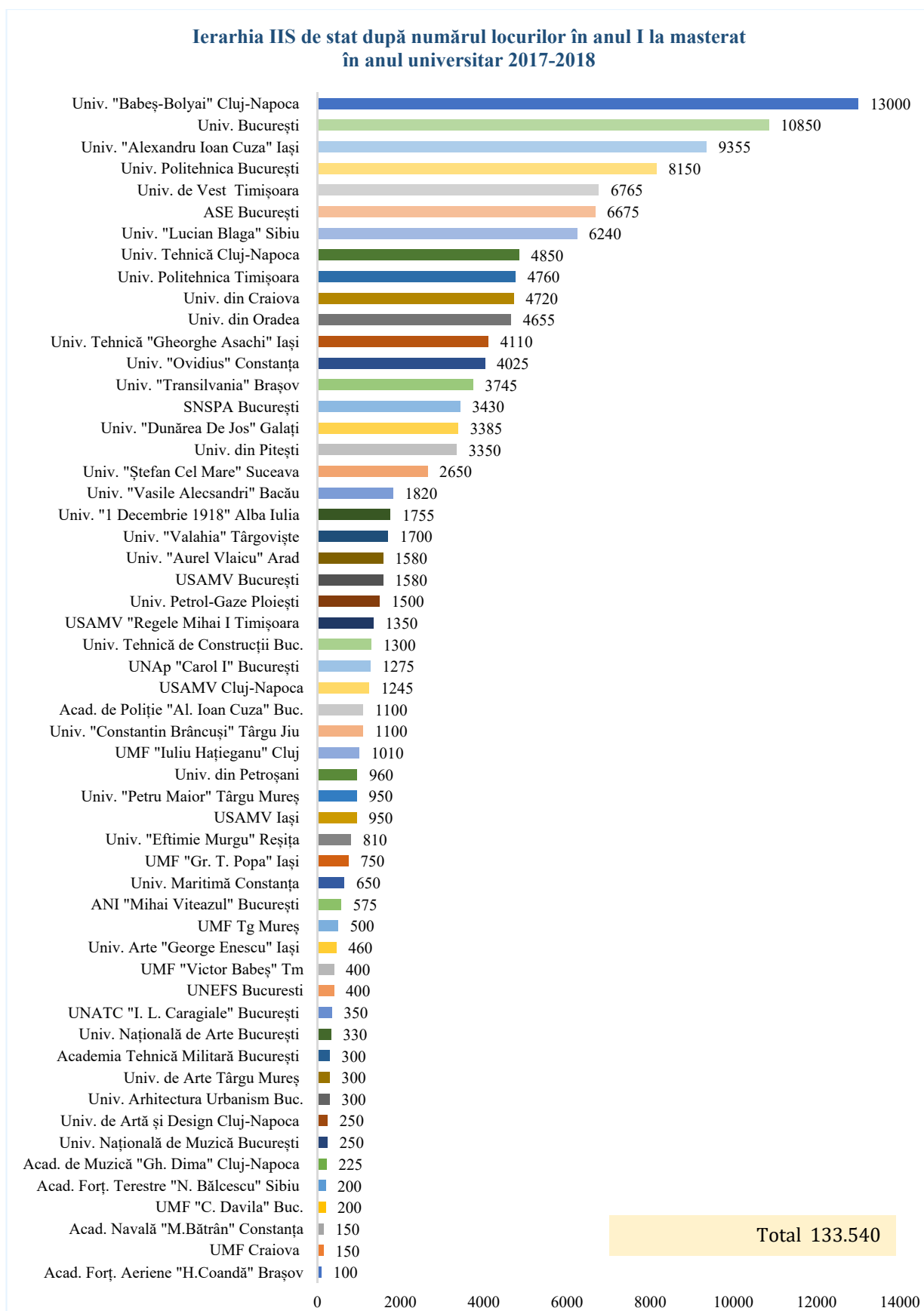


Figura 8.31. Ierarhia IIS de stat după numărul de locuri în anul I la masterat, în anul universitar 2017-2018

Tabelul 8.34

Numărul de domenii, de programe de masterat și capacitate de școlarizare în universitățile particulare în anul universitar 2017-2018

Instituția de învățământ superior	Domenii masterat	Programe masterat	Capacitatea de școlarizare
Instituții de învățământ particulare			
33. Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir” București	10	24	2.050
34. Universitatea „Titu Maiorescu” București	6	25	1.250
35. Universitatea „Nicolae Titulescu” București	5	11	750
36. Universitatea Româno-Americană București	7	26	1.100
37. Universitatea „Hyperion” București	15	16	800
38. Universitatea „Spiru Haret” București	13	41	.
39. Universitatea „Bioterra” București	3	3	150
40. Universitatea Ecologică București	7	22	1.125
41. Universitatea „Gh. Cristea” București	3	3	150
42. Universitatea „Athenaeum” București	4	5	200
43. Universitatea „Artifex” București	5	8	400
44. Institutul Teologic Penticostal București	1	1	50
45. Institutul Administrarea Afacerilor București	1	2	125
46. Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” Arad	17	25	1.200
47. Universitatea „George Bacovia” Bacău	3	6	325
48. Universitatea „Gheorghe Barițiu” Brașov	3	5	250
49. Universitatea „Bogdan Vodă” Cluj-Napoca	2	5	250
50. Institutul Teologic Protestant C-N	1	1	50
51. Universitatea „Sapientia” Cluj-Napoca	11	12	575
52. Universitatea „Andrei Șaguna” Constanța	4	5	250
53. Universitatea „Danubius” Galați	4	15	600
54. Universitatea Mihail Kogălniceanu Iași	1	3	150
55. Universitatea „Petre Andrei” din Iași	6	10	500
56. Universitatea Europeană „Drăgan” Lugoj	2	2	100
57. Universitatea Agora Municipiul Oradea	2	3	100
58. Universitatea „Emanuel” Oradea	4	4	200
59. Universitatea Creștină „Partium” Oradea	8	9	450
60. Universitatea „Constantin Brâncoveanu” Pitești	7	20	1.095
61. Universitatea „Româno-Germană” Sibiu	2	4	200
62. Universitatea „Dimitrie Cantemir” Târgu Mureș	6	8	425
63. Universitatea Mihai Eminescu Timișoara	1	2	100
64. Universitatea „Tibiscus” Timișoara	4	6	300
Total IIS particulare	168	332	17.070
Total universități	895	3.156	150.610

Sursa: Prelucrare ARACIS după HG nr. 140/2017 și după HG nr. 117/2017.

Numărul de domenii de programe de masterat și capacitatea de școlarizare la universitățile particulare în anul universitar 2017-2018 se prezintă astfel: Universitatea Creștină Dimitrie Cantemir – 2050 de locuri alocate, Universitatea Spiru Haret din București – 1.800 de locuri, Universitatea Titu Maiorescu – 1.250, Universitatea Vasile Goldiș din Arad – 1200, Universitatea Ecologică din București – 1.125, Universitatea Româno-Americană – 1100 și Universitatea Constantin Brâncoveanu din Pitești – 1.095, acestea fiind singurele care au avut un număr destul de ridicat de locuri oferite celor care doresc să urmeze cursurile de masterat în anul universitar 2017-2018.

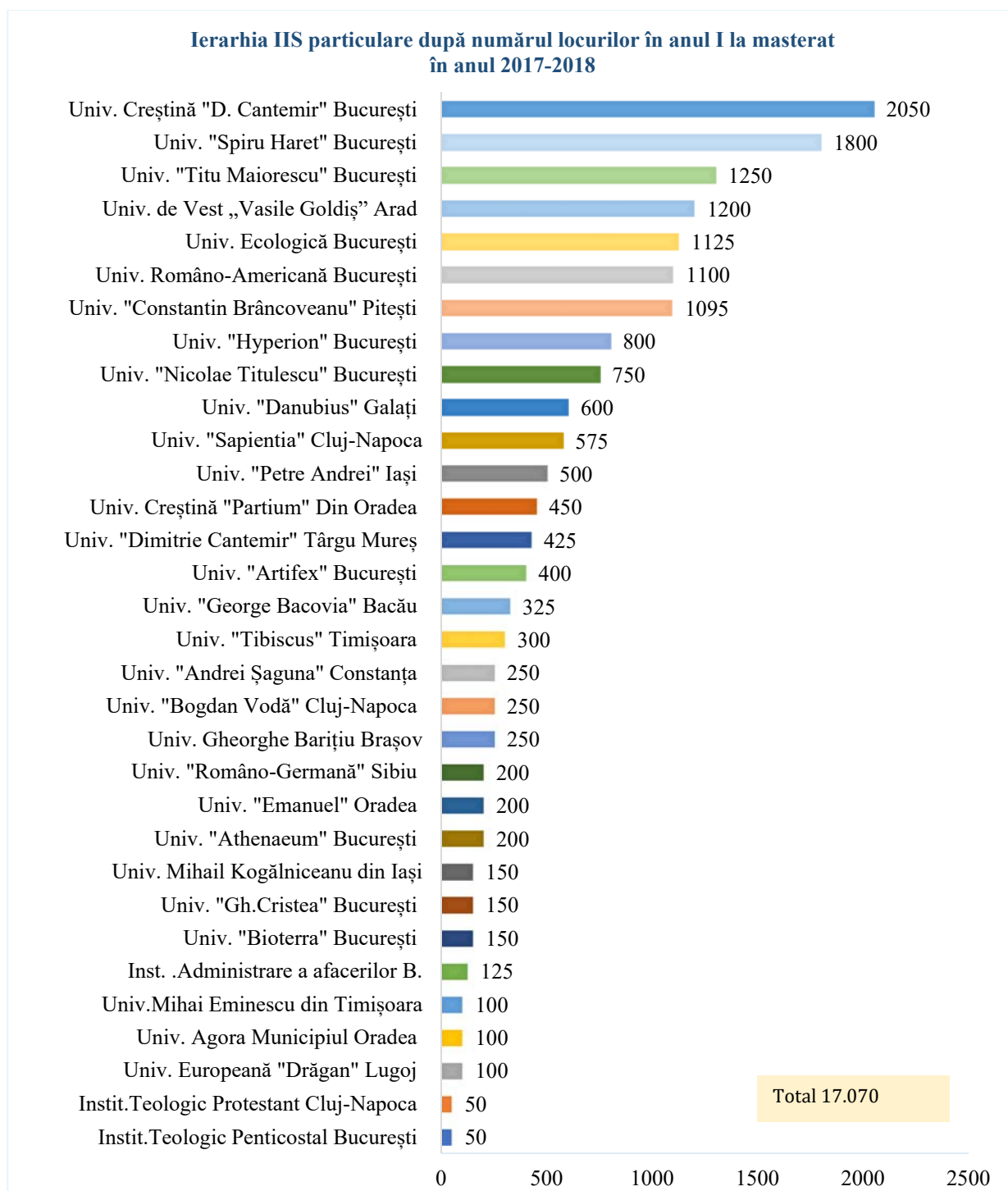


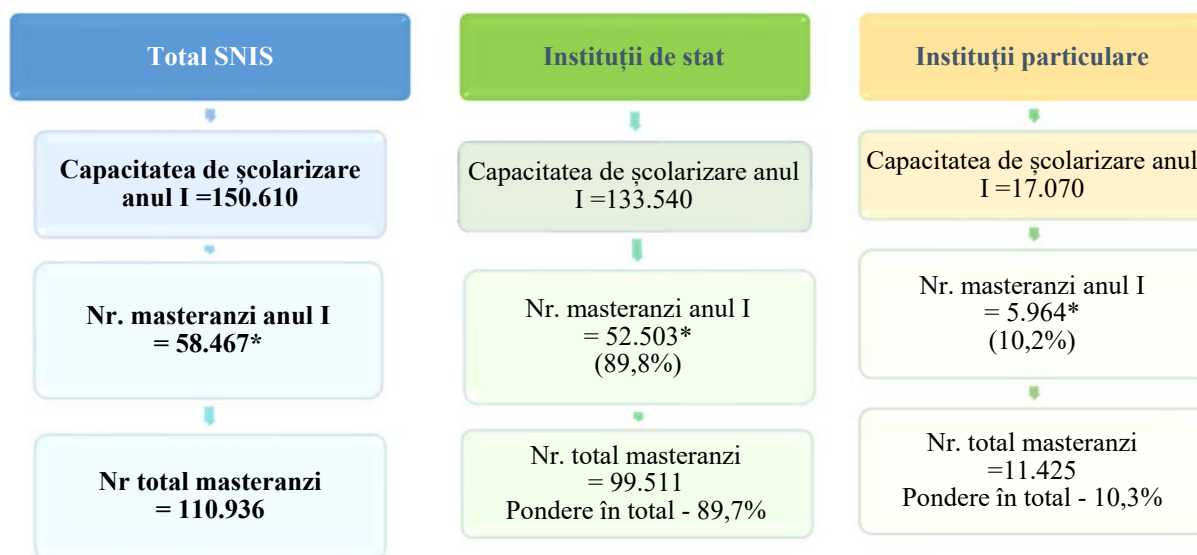
Figura 8.32. Ierarhia IIS particulare după numărul de locuri în anul I la masterat în anul 2017-2018

8.3.2. Numărul de studenți înmatriculați la programele de masterat

Este evident că baza cererii la programele de masterat într-un anumit an universitar depinde de numărul de absolvenți de licență din anul respectiv. Astfel, în anul 2017, numărul de *absolvenți de licență a fost de aproximativ 70.000*, iar *oferta la masterat a fost de 150.610 locuri*. Prin urmare, comparând capacitatea de școlarizare de la masterat (oferta) cu numărul de absolvenți de licență din promoția curentă, rezultă că cifra de școlarizare existentă la nivelul domeniilor de masterat este supradimensionată în comparație cu cererea, respectiv cu numărul de absolvenți de licență.

În ultimii patru ani, această discrepanță lasă impresia că în mediul universitar există o cerere scăzută din partea absolvenților de licență doritori de a urma un program de studii de masterat, context în care și în următorii trei ani tendința numărului de absolvenți de licență va fi într-o ușoară scădere. Se constată totuși o mică redresare a cererii în ultimul an analizat.

Situația ocupării locurilor oferite la nivel de programe de studii masterat pentru anul universitar 2017-2018 vine să argumenteze cele afirmate mai sus. (Figura 8.33).



Notă: *Valori provizorii.

Figura 8.33. Tabloul general al studenților înscriși la programele de masterat în anul universitar 2017-2018

Tabelul 8.35

Numărul de studenți înmatriculați la programele de studii de masterat și în învățământul postuniversitar în perioada 2014-2017

Anul universitar	Total	De stat	Particulară	Pondere IIS particulare %
2014/2015	111.109	99.762	11.347	10,21
2015/2016	107.269	96.495	10.774	10,04
2016/2017	106.794	95.608	11.186	10,47
2017/2018	110.936	99.511	11.425	10,30
<i>Modificarea absolută 2017-2014</i>	<i>-173</i>	<i>-251</i>	<i>78</i>	
<i>Modificarea relativă 2017-2014 %</i>	<i>-0,16</i>	<i>-0,25</i>	<i>0,69</i>	

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Prelucrare după <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat octombrie 2018.

În Tabelul 8.35 se prezintă numărul de studenți înmatriculați la programele de studii de masterat, în învățământul postuniversitar, în perioada 2014-2017. În acest tabel sunt prezentate datele pe total, precum și în structură în învățământul superior de stat și învățământul superior particular. Reține atenția faptul că, în principiu, în cei patru ani universitari considerați numărul de studenți înmatriculați la programele de masterat și postuniversitare a rămas, oarecum, constant. Aceeași structură o găsim și în ceea ce privește ponderea studenților înmatriculați la programele de studii masterat și învățământ postuniversitar de stat și particular. În cei patru ani, ponderea studenților înmatriculați la programele de studii de masterat și învățământ postuniversitar, a fost în jur de 10%, cu oscilații minime, de la 10,04% în anul universitar 2015-2016 la 10,30% în anul universitar 2017-2018. Pentru o mai atentă și sugestivă înțelegere a datelor, în Figura 8.34 am reprezentat numărul de studenți înmatriculați la aceste programe în intervalul de timp cuprins între 2014 și 2017.

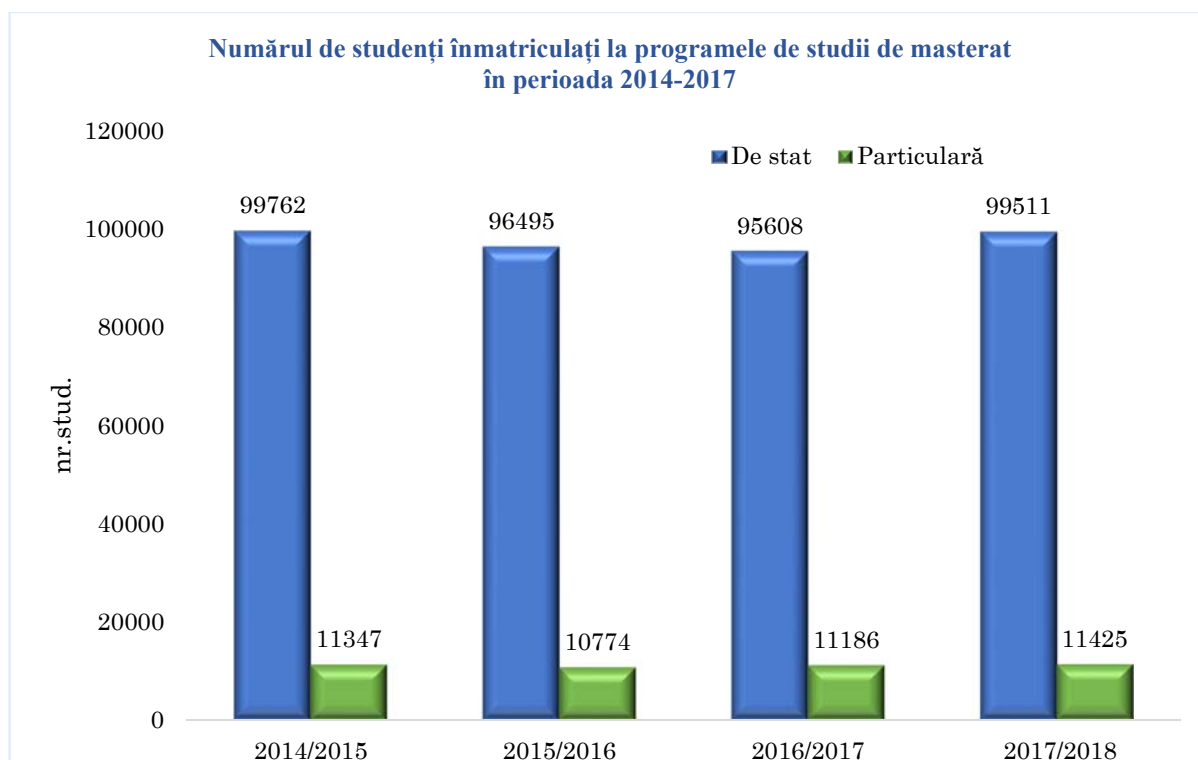


Figura 8.34. Numărul de studenți înmatriculați la programele de studii de masterat în perioada 2014-2017

Tabelul 8.36

Numărul de studenți înmatriculați la masterat pe regiuni de dezvoltare în anul universitar 2017-2018

Regiuni de dezvoltare *	Total studenții (licență, masterat, doctorat)	Structură pe regiuni total studenți %	Din care: Studenți masterat	Structură pe regiuni studenți masterat %	Pondere studenți masterat în total studenți %
Nord-Vest	92.862	17,23	17.156	15,46	18,47
Centru	56.803	10,54	10.893	9,82	19,18
Nord-Est	67.772	12,58	13.806	12,45	20,37
Sud-Est	38.908	7,22	7.426	6,69	19,09
Sud-Muntenia	21.482	3,99	5.111	4,61	23,79
București-Ilfov	176.385	32,73	40.070	36,12	22,72
Sud-Vest Oltenia	28.868	5,36	5.990	5,40	20,75
Vest	55.791	10,35	10.484	9,45	18,79
Total	538.871	100,00	110.936	100,00	20,59

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

*Conform Nomenclatorului Unităților Teritoriale Statistice (NUTS). Distribuția copiilor/elevilor/studenților în profil teritorial și după mediul de rezidență (urban/rural) este realizată după localizarea geografică a unităților școlare, respectiv a facultăților, și nu după domiciliul sau reședința acestora.

Sursa: Prelucrare după <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat octombrie 2018.

În continuare, ne vom axa atenția pe analiza numărului de studenți înmatriculați la masterat, pe regiuni de dezvoltare, în anul universitar 2017-2018. Din studiul datelor din Tabelul 8.36 rezultă că în structură, ponderea cea mai mare a fost de 32,73% în regiunea București-Ilfov, urmată de regiunea Nord-Vest cu 17,23% din totalul numărului de studenți înmatriculați la masterat. Ponderea studenților la masterat în total studenți a oscilat între 23,79% în regiunea Sud-Muntenia și 18,47% în regiunea Nord-Vest. Se constată așadar că acest număr a rămas apropiat de posibilitățile și capacitatea de școlarizare despre care am vorbit anterior. În Figura 8.35 am reprezentat grafic datele înregistrate, pe regiunile României, devenind

astfel mai ușor de înțeles structura pe regiuni de dezvoltare prin includerea în grafic (harta administrativă a României) a cifrelor absolute și relative ale numărului de masteranzi în structura numărului total de studenți.

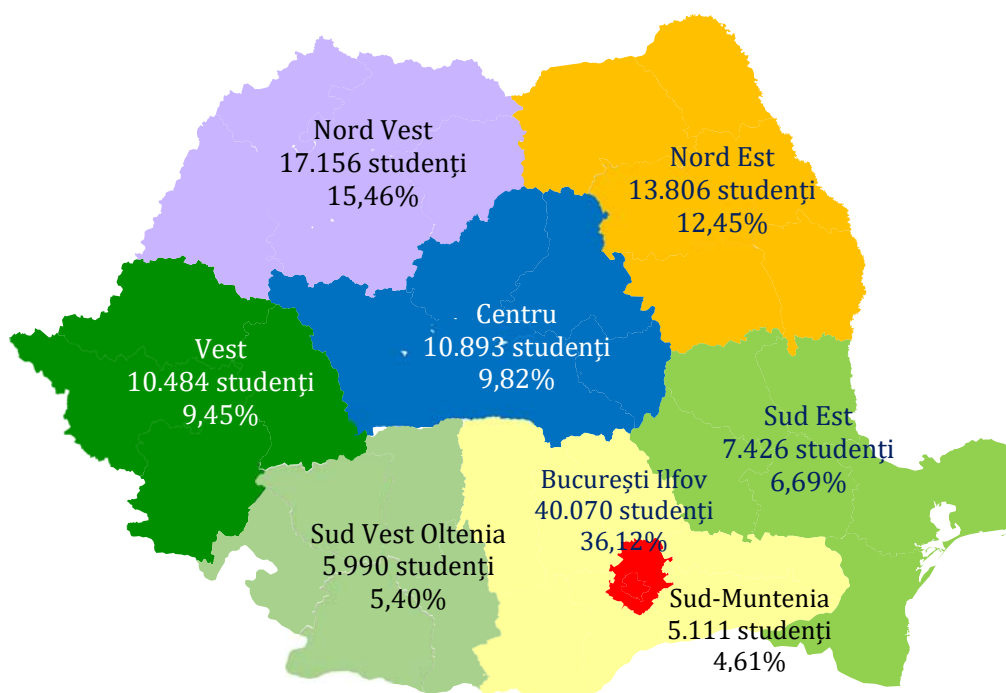


Figura 8.35. Nivelul și structura studenților la masterat pe regiuni de dezvoltare, în anul 2017-2018

8.3.2.1. Numărul studenților masteranzi înmatriculați pe universități

Este interesant de studiat și modul în care studenții masteranzi au fost înmatriculați în anul universitar 2017-2018, pe universități. În Figura 8.37, universitățile sunt ierarhizate după numărul total de studenți înmatriculați. Aceștia au fost înregistrați pe domenii fundamentale ale anului universitar. Rezultă că ponderea cea mai mare, pe total țară, a reprezentat-o domeniul Științe Sociale cu 43.405 studenți înregistrați. În continuare, sunt prezentate datele în ceea ce privește numărul de studenți înmatriculați în anul 2017-2018 cu precizarea că în acest tabel sunt incluse date privind doar învățământul din instituțiile de învățământ superior de stat. Figura 8.36 preia datele din tabelul menționat și sunt reprezentate grafic, devenind astfel sugestiv și ușor de interpretat. În acest domeniu constatăm că Universitatea din București, Universitatea „Politehnica” din București, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, Academia de Studii Economice din București, Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași, Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca și Universitatea din Craiova au un număr mai mare de 4.000 de studenți înmatriculați la masterat în anul universitar considerat. În partea de jos a graficului identificăm un număr de universități care au avut înregistrați un număr redus, de ordinul a câteva sute de masteranzi. În continuare, ne vom referi și la numărul de studenți înmatriculați la masterat în instituțiile de învățământ superior particular, pe domenii fundamentale de activitate. Constatăm că din numărul total de 100.837 de studenți-masteranzi înmatriculați în anul universitar 2017-2018, doar 6.338 au studiat în domeniul privat. Există unele universități cum sunt Uniunea Europeană Drăgan din Lugoj cu 97 de studenți masteranzi pe un singur domeniu (Științe sociale), Universitatea Emanuel din Oradea cu doar 52 de masteranzi înmatriculați sau Institutul de Administrare a Afacerilor din București cu 79 de masteranzi înmatriculați în domeniul Științe sociale. Constatăm că în domeniile Științe inginerești, Științe biologice și biomedicale, Științe umaniste și de artă, numărul masteranzilor înmatriculați în instituțiile de învățământ particulare este destul de redus.

Tabelul 8.37

Numărul de studenți înmatriculați la masterat în instituțiile de învățământ superior de stat pe domenii fundamentale în anul universitar 2017-2018

Instituția de învățământ superior	Domenii fundamentale						Total
	10. Matematică și științe ale naturii	20. Științe ingineresti	30. Științe biologice și biomedicale	40. Științe sociale	50. Științe umaniste și arte	60 Știința sportului și educației fizice	
Total din care:	6.954	3.111	10.663	43.405	33.533	3.171	100.837
Instituții de învățământ de stat	6.755	3.111	10.478	37.833	33.505	2.817	94.499
Universitatea „Politehnica” din București	325	0	0	296	6954	0	7.575
Universitatea Tehnică de Construcții București	0	0	55	199	1262	0	1.516
UAU „Ion Mincu” din București	0	0	105	0	0	0	105
USAMV din București	0	0	0	0	2132	0	2.132
Universitatea din București	1.266	381	1.911	4.383	113	0	8.054
UMF „Carol Davila” din București	0	147	0	0	0	0	147
ASE din București	0	0	0	5824	0	0	5.824
Universitatea de Muzică din București	0	0	174	0	0	0	174
Universitatea de Arte București	0	0	342	0	0	0	342
UNATC „I. L. Caragiale” din București	0	0	230	0	0	0	230
UNEFS din București	0	0	0	0	0	325	325
SNASPA din București	0	0	0	2.454	0	0	2.454
Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia	54	0	206	749	126	0	1.135
Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad	90	0	157	676	300	54	1.277
Universitatea „Vasile Alecsandri” Bacău	118	93	118	348	379	191	1.247
Universitatea „Transilvania” din Brașov	164	162	226	1.125	1.542	138	3.357
Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca	276	64	445	256	3.420	0	4.461
USAMV din Cluj-Napoca	0	40	0	0	890	0	930
Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca	1342	212	969	4.654	31	269	7.477
UMF din Cluj-Napoca	0	355	0	0	0	0	355
Academia de Muzică din Cluj-Napoca	0	0	161	0	0	0	161
Universitatea de Artă și Design din Cluj-Napoca	0	0	216	0	0	0	216
Universitatea „Ovidius” din Constanța	237	86	522	790	257	190	2.082
Universitatea Maritimă din Constanța	0	0	0	0	797	0	797
Universitatea din Craiova	388	39	538	1.539	1.401	297	4.202
UMF din Craiova	0	154	0	0	0	0	154
Universitatea „Dunărea de Jos” Galați	90	0	494	843	1095	255	2.777
Universitatea Tehnică „Gheorghe Asachi” din Iași	184	0	0	0	3277	0	3.461
USAMV din Iași	0	0	0	0	728	0	728
Universitatea „Al. Ioan Cuza” din Iași	828	199	754	3023	25	249	5.078
UMF „Gr. T. Popa” din Iași	0	242	0	0	62	0	304
Universitatea Națională de Arte „George Enescu” Iași	0	0	345	0	0	0	345
Universitatea din Oradea	228	171	276	949	945	101	2.670
Universitatea din Petroșani	0	0	0	274	418	0	692

Instituția de învățământ superior	Domenii fundamentale						Total
	10. Matematică și științe ale naturii	20. Științe ingineresti	30. Științe biologice și biomedicale	40. Științe sociale	50. Științe umaniste și arte	60 Știința sportului și educației fizice	
Universitatea din Pitești	137	81	415	1.048	546	251	2.478
Universitatea „Petroil-Gaze” din Ploiești	94	0	58	524	524	0	1.200
Universitatea „Eftimie Murgu” Reșița	0	0	41	271	86	0	398
Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu	130	87	373	1.258	821	91	2.760
Universitatea „St. cel Mare” Suceava	69	0	232	909	619	89	1.918
Universitatea „Valahia” din Târgoviște	80	0	178	486	354	41	1.139
Universitatea din Târgu Jiu	0	0	0	426	109	45	580
Universitatea din Târgu Mureș	38	0	66	288	190	0	582
UMF din Târgu Mureș	0	398	0	0	0	0	398
Universitatea de Arte din Târgu Mureș	0	0	128	0	0	0	128
Universitatea „Politehnica” Timișoara	136	0	105	85	2496	0	2.822
USAMV a Banatului din Timișoara	0	45	0	0	956	0	1.001
Universitatea de Vest din Timișoara	481	42	615	1779	0	231	3.148
UMF „Victor Babeș” din Timișoara	0	113	0	0	0	0	113
Academia Tehnică Militară București	0	0	0	0	307	0	307
UNAp „Carol I” din București	0	0	0	671	0	0	671
ANI „Mihai Viteazul” din București	0	0	0	545	0	0	545
Academia de Poliție din București	0	0	23	1.058	86	0	1.167
Academia Forțelor Aeriene din Brașov	0	0	0	103	0	0	103
Academia Navală din Constanța	0	0	0	0	257	0	257
Academia Forțelor Terestre din Sibiu	0	0	0	LD	0	0	LD

Notă: LD – lipsă date.

Sursa: Platforma ANS – Platforma națională de colectare a datelor statistice pentru învățământul superior, martie 2018.

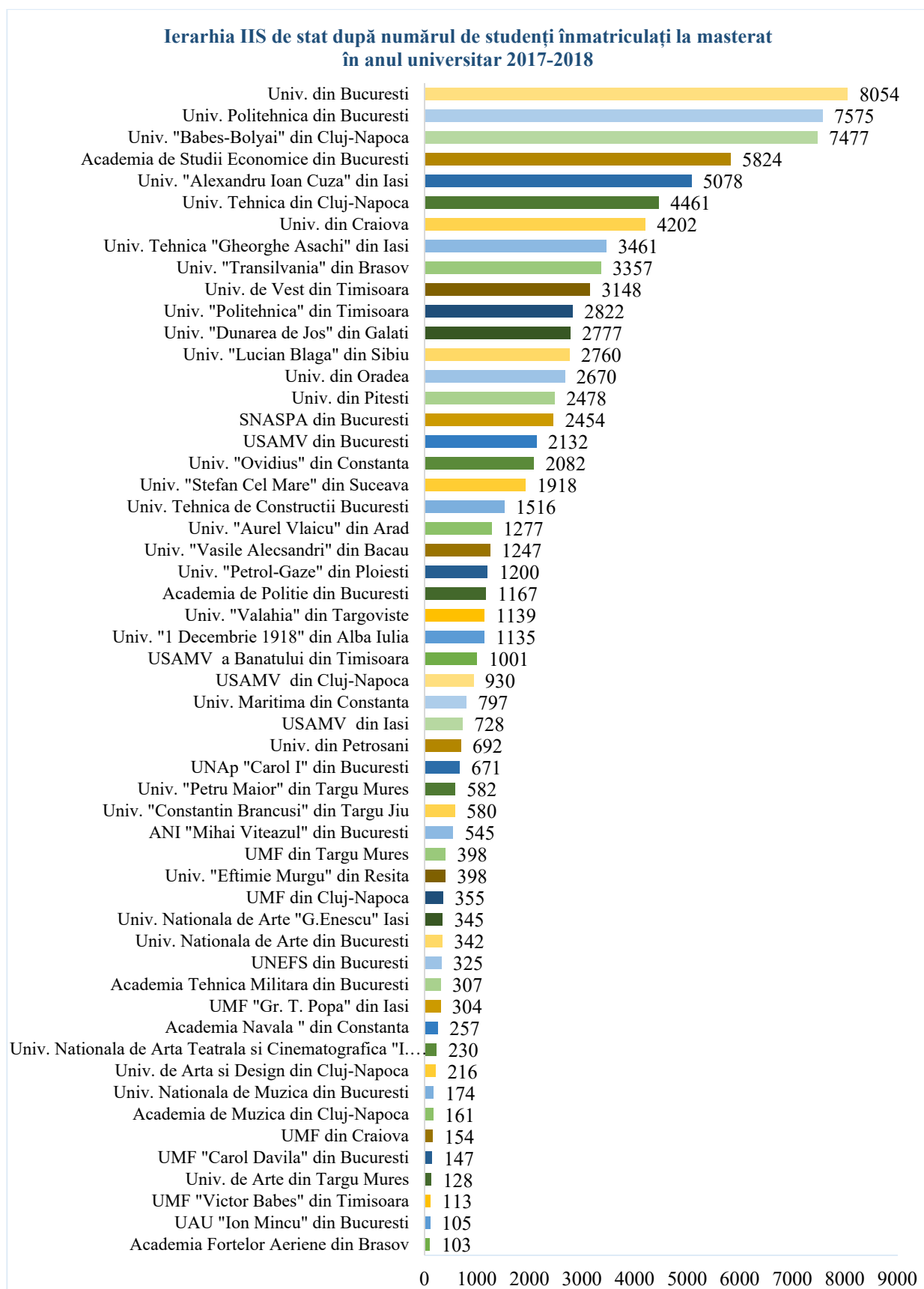


Figura 8.36. Ierarhia IIS de stat după numărul de studenți înmatriculați la masterat în anul universitar 2017-2018

În Tabelul 8.39 am inclus datele care se referă la numărul cursanților înscriși la programele de studii de masterat și postuniversitare în domeniile de studii și de formare ISCED-F2013, în perioada a trei ani universitari începând cu 2014 până în 2016. Constatăm că ponderea cea mai ridicată a cursanților înscriși în anul I a fost de 24,47% în domeniul Afaceri Administrative și Drept, 19,57% în domeniul Inginerie, Prelucrare și Construcții și 14,93% în domeniul Sănătate și Asistență socială. Celelalte domenii de studii și de formare au înregistrat procente reduse.

Tabelul 8.38

Numărul de studenți înmatriculați la masterat în instituțiile de învățământ superior particulare pe domenii fundamentale în anul universitar 2017-2018

Instituția de învățământ superior	Domenii fundamentale						Total
	10. Matematică și științe ale naturii	20. Științe ingineresti	30. Științe biologice și biomedicale	40. Științe sociale	50. Științe umaniste și arte	60. Știința sportului și educației fizice	
Total general	6954	3111	10663	43405	33533	3171	100837
Total IIS particulare	199	0	185	5.572	28	354	6.338
Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir” București	0	0	78	1714	0	0	1792
Universitatea „Nicolae Titulescu” București	0	0	0	564	0	0	564
Universitatea Spiru Haret din București	52	0	0	1424		191	1667
Universitatea Ecologică din București	58	0	0	583	28	163	832
Universitatea „George Bacovia” din Bacău	0	0	0	149	0	0	149
Universitatea „Danubius” din Galați	0	0	0	566	0	0	566
Universitatea Europeană „Drăgan” din Lugoj	0	0	0	97	0	0	97
Universitatea „Emanuel” din Oradea	0	0	31	21	0	0	52
Universitatea „Dimitrie Cantemir” din Târgu Mureș	25	0	0	163	0	0	188
Universitatea „Tibiscus” din Timișoara	64	0	0	126	0	0	190
Universitatea Creștină „Partium” din Oradea	0	0	76	86	0	0	162
Institutul de Administrare a Afacerilor din București	0	0	0	79	0	0	79

Notă: Date parțiale – Nu toate instituțiile de învățământ superior de particulare au înregistrat datele în Platforma ANS.

Sursa: Platforma ANS – Platforma națională de colectare a datelor statistice pentru învățământul superior, martie 2018.

8.3.2.2. Nivelul și structura studenților masteranzi pe domenii de studiu și de formare

Tabelul 8.39

Numărul cursanților înscriși la programele de studii de masterat și postuniversitare pe domenii de studiu și de formare (ISCED-F 2013) în perioada 2014/2015-2016/2017

Domenii de studiu și de formare (ISCED-F 2013)	Cursanți înscriși anul I masterat			
	2014/2015	2015/2016	2016/2017	Pondere 2016/2017%
Educație	:	1.813	2.585	3,74
Arte și științe umaniste	7.067	5.914	5.685	8,24
Științe sociale, jurnalism și informații	10.529	6.671	6.703	9,71
Afaceri, administrație și drept	18.007	17.069	16.894	24,47
Științe naturale, matematică și statistică	4.523	3.760	3.637	5,27
Tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC)	:	3.985	3.554	5,15
Inginerie, prelucrare și construcții	18.031	13.468	13.510	19,57
Agricultura, silvicultura, piscicultura și științe veterinare	2.714	2.543	3.074	4,45
Sănătate și asistență socială	11.083	10.181	10.306	14,93
Servicii	1.818	2.958	3.081	4,46
Total țară	73.772	68.362	69.029	100,0

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: Prelucrare după <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

Datele prezentate în acest tabel sunt sintetizate în Figura 8.37, în care am introdus, preluând datele respective, un criteriu de reprezentare mai lejeră și de posibilitate de interpretare rapidă. Așadar, am utilizat cifrele absolute, care pun în evidență același lucru și anume că Afacerile, Administrația și Dreptul s-a situat pe locul I urmată de Inginerie, Prelucrare și Construcții și Sănătate și Asistență socială.

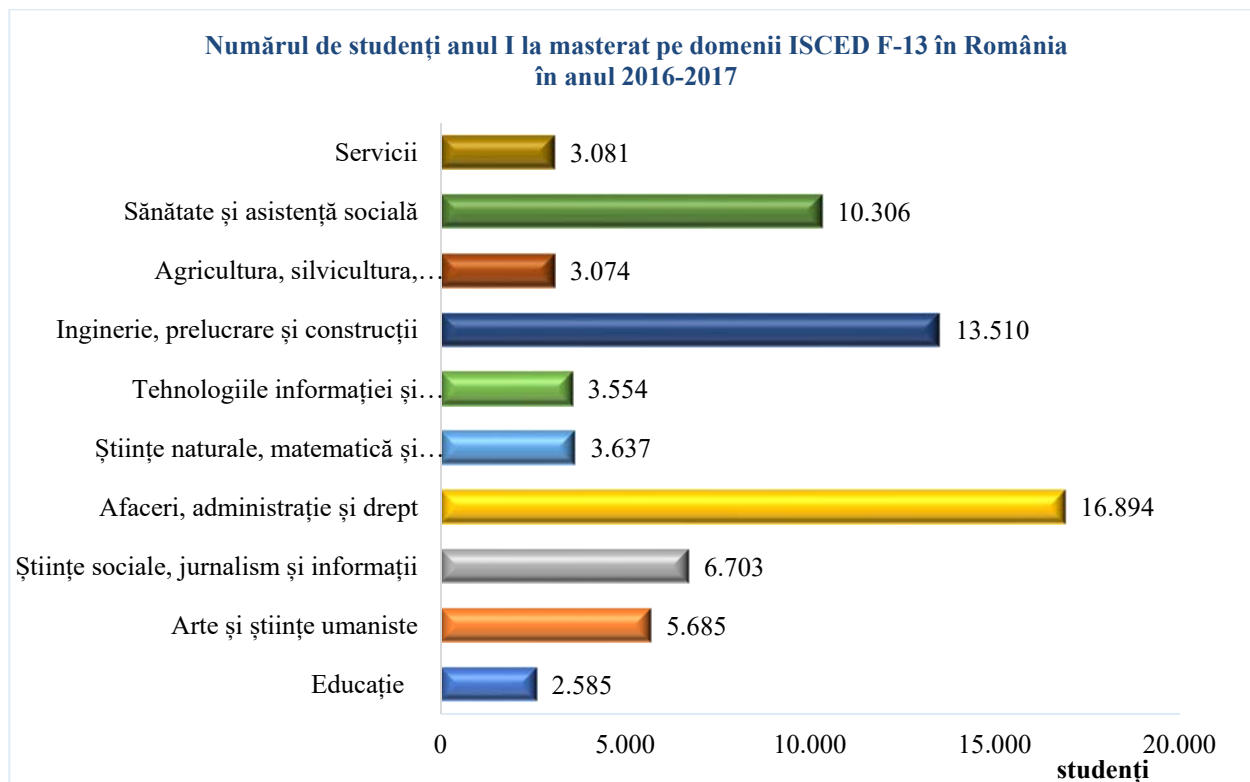


Figura 8.37. Numărul de studenți anul I la masterat pe domenii ISCED F-13 în România în anul 2016-2017

Analiza numărului cursanților înscriși la masterat și programe post-universitare pe forme de proprietate și grupe de specializări a fost în anul 2016-2017 edificator. Astfel, din totalul pe țară, de 106.794 cursanți la masterat și programe postuniversitare, 103.827 erau înmatriculați al masterat și doar 2.967 înmatriculați la studii postuniversitare sau aprofundate. În învățământul public se aflau înscriși majoritatea dintre aceștia, iar în învățământul privat ponderea este redusă. De exemplu, la studii post-universitare și aprofundate în tot învățământul privat erau înregistrați doar 197 de cursanți.

Tabelul 8.40

Numărul cursanților înscriși la masterat și programe postuniversitare pe forme de proprietate, grupe de specializări la începutul anului universitar 2016-2017

Domenii de studiu și de formare (ISCED-F 2013)	Cursanți înscriși		
	Total	din care: masterat	alte studii postuniversitare + aprofundate
Educație	4.616	3.822	794
Arte și științe umaniste	10.703	10.462	241
Științe sociale, jurnalism și informații	11.970	11.778	192
Afaceri, administrație și drept	29.079	28.803	276
Științe naturale, matematică și statistică	6.380	6.242	138
Tehnologiile informației și comunicațiilor	6.591	6.574	17
Inginerie, prelucrare și construcții	23.949	23.899	50
Agricultura, silvicultura, piscicultura și științe veterinare	4.230	4.230	-
Sănătate și asistență socială	3.762	2.662	1.100
Servicii	5.514	5.355	159
Total țară din care:	106.794	103.827	2.967
Învățământ public	95.608	92.838	2.770
Învățământ privat	11.186	10.989	197

Sursa: Prelucrare ARACIS după INS <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat septembrie 2018.

Tabelul 8.41

Numărul total al cursanților înscriși în învățământul universitar de masterat pe forme de proprietate și pe domenii de studiu și de formare la începutul anului universitar 2016-2017

Domenii de studiu și de formare (ISCED-F 2013)	Total cursanți	IIS	
		de stat	particulare
Educație	3.822	3.544	278
Arte și științe umaniste	10.462	10.111	351
Științe sociale, jurnalism și informații	11.778	9.812	1.966
Afaceri, administrație și drept	28.803	21.682	7.121
Științe naturale, matematică și statistică	6.242	6.117	125
Tehnologiile informației și comunicațiilor	6.574	6.266	308
Inginerie, prelucrare și construcții	23.899	23.730	169
Agricultura, silvicultura, piscicultura și științe veterinare	4.230	4.180	50
Sănătate și asistență socială	2.662	2.560	102
Servicii	5.355	4.836	519
Total țară	103.827	92.838	10.989

Sursa: Prelucrare ARACIS după INS <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat septembrie 2018.

Ca și în cazul studiilor universitare de licență, se constată că și la nivelul întregului învățământ de masterat se remarcă două domenii (ISCED-F 2013) care concentrează un număr mare de studenți, și anume: Afaceri, administrație și drept, respectiv Inginerie, prelucrare și construcții cu o pondere de 50,75% din total, adică mai bine de jumătate, restul domeniilor având un număr mai mic de cereri din partea potențialilor studenți.

Analizând însă pe domenii de masterat, așa cum sunt ele definite în legislația din România, constatăm că cererea cea mai mare din partea potențialilor candidați pentru locuri la masterat sunt Managementul, Dreptul și Administrarea afacerilor cu o pondere însumată de aproape 13% (12,88%).

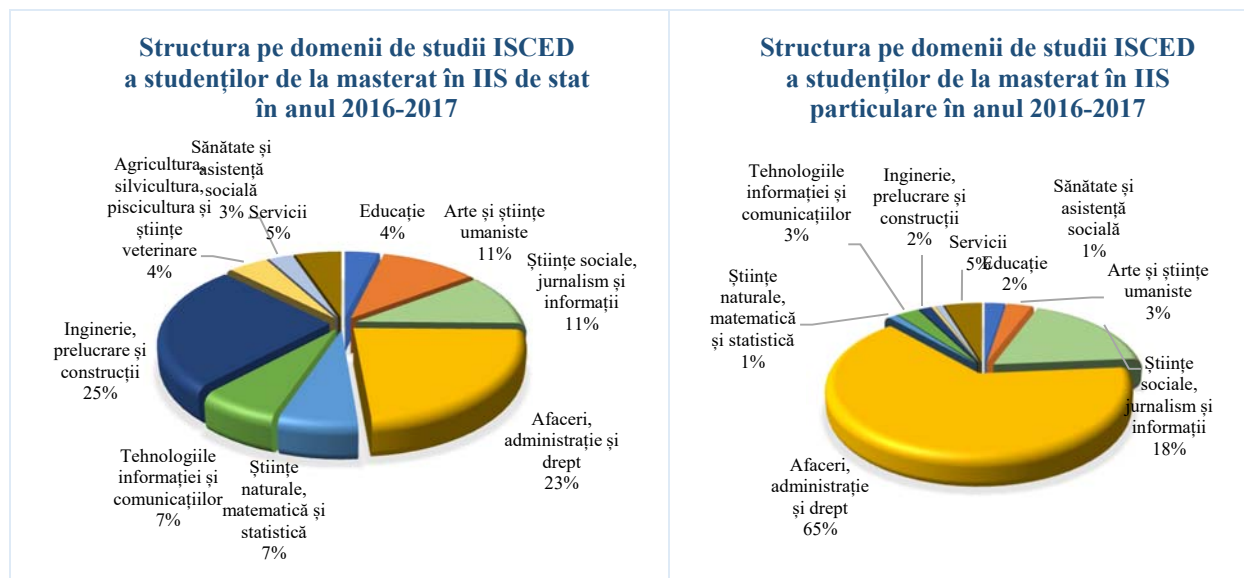


Figura 8.38. Structura pe domenii de studii ISCED a studenților de la masterat în IIS de stat și particulare în anul 2016-2017

O analiză cu concluzii interesante ar putea fi făcută la un nivel mai detaliat pentru domeniul Inginerie, unde specializările sunt foarte diverse și numeroase, cu o cerere de asemenea foarte divers manifestată, în care se remarcă surprinzător cererea relativ scăzută pentru locurile la masteratele din specializările domeniului TIC.

În acest sens, este interesant de luat în considerare efectul cumulat al nivelului de angajare și respectiv cerința pieței muncii pentru absolvenți de masterat asupra dorinței absolvenților de licență de a continua studiile la masterat.

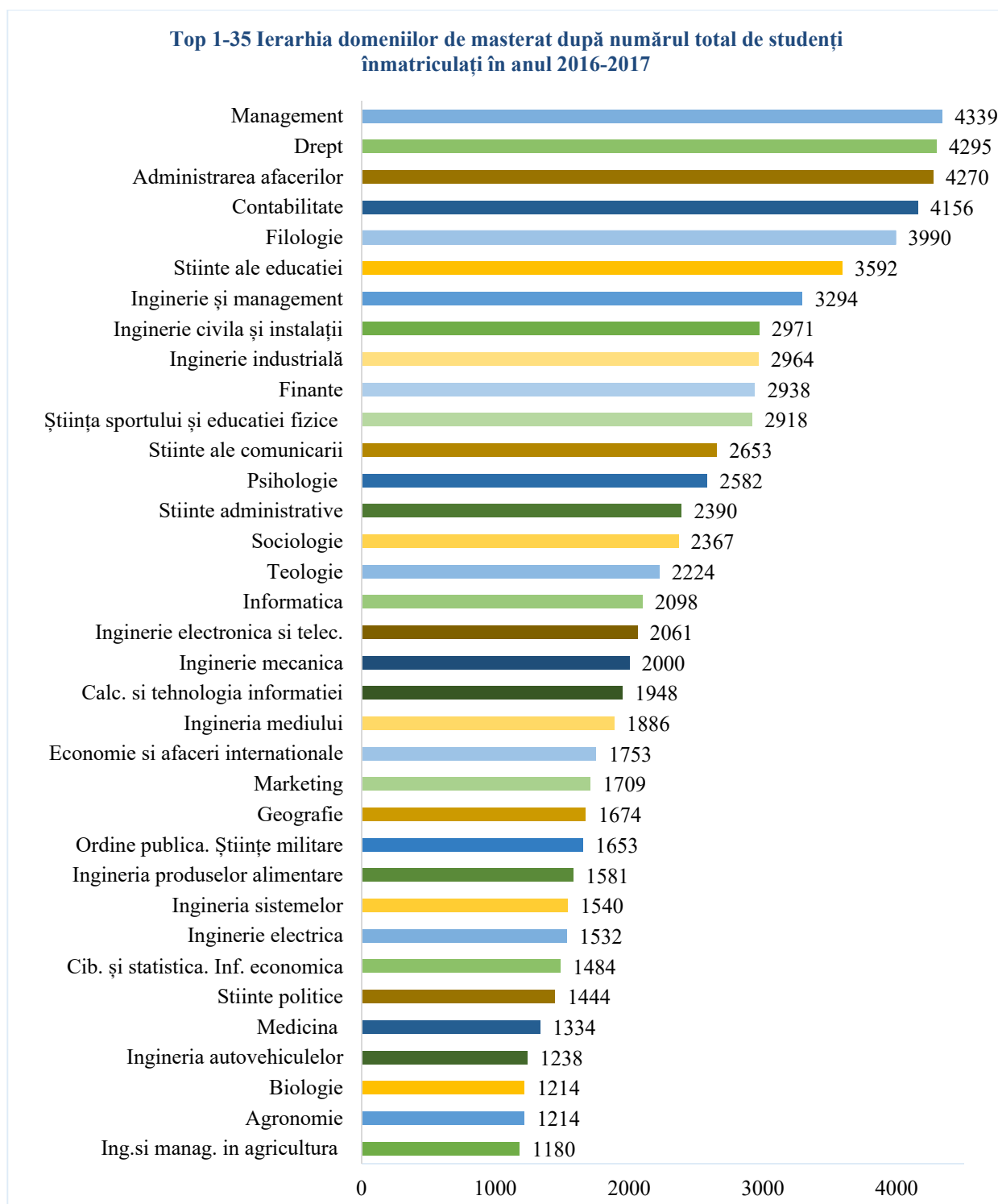


Figura 8.39. Top 1-35 Ierarhia domeniilor de masterat după numărul total de studenți înmatriculați în anul 2016-2017

Ierarhizarea domeniilor de masterat după numărul total de studenți în anul 2016-2017 scoate în evidență faptul că la Management, Drept, Administrarea afacerilor, Contabilitate și Filologie, numărul masteranzilor era de aproape 4.000. Un număr redus de masteranzi, înregistrați în anul universitar 2016-2017, au fost la Ingineria autovehiculelor, Biologie, Agronomie, Inginerie și Management în

Agricultură cu puțin peste 1.000 dintre aceștia în fiecare an. Figura 8.40 pune în evidență ierarhizarea domeniilor de masterat după numărul total de studenți înscriși în anul universitar 2016-2017.

În Figura 8.39 am reprezentat grafic, ierarhia domeniilor de masterat după numărul de studenți în anul universitar 2017-2018 pentru primele 35 de universități din țară, adică cele care au ponderea cea mai mare. În Figura 8.40, în același mod, am inserat datele cu privire la ierarhia pe domenii de masterat după numărul total de studenți din anul universitar 2017-2018, înregistrat pe universitățile din eșalonul 2, adică de la nr. 36 până la nr. 75.

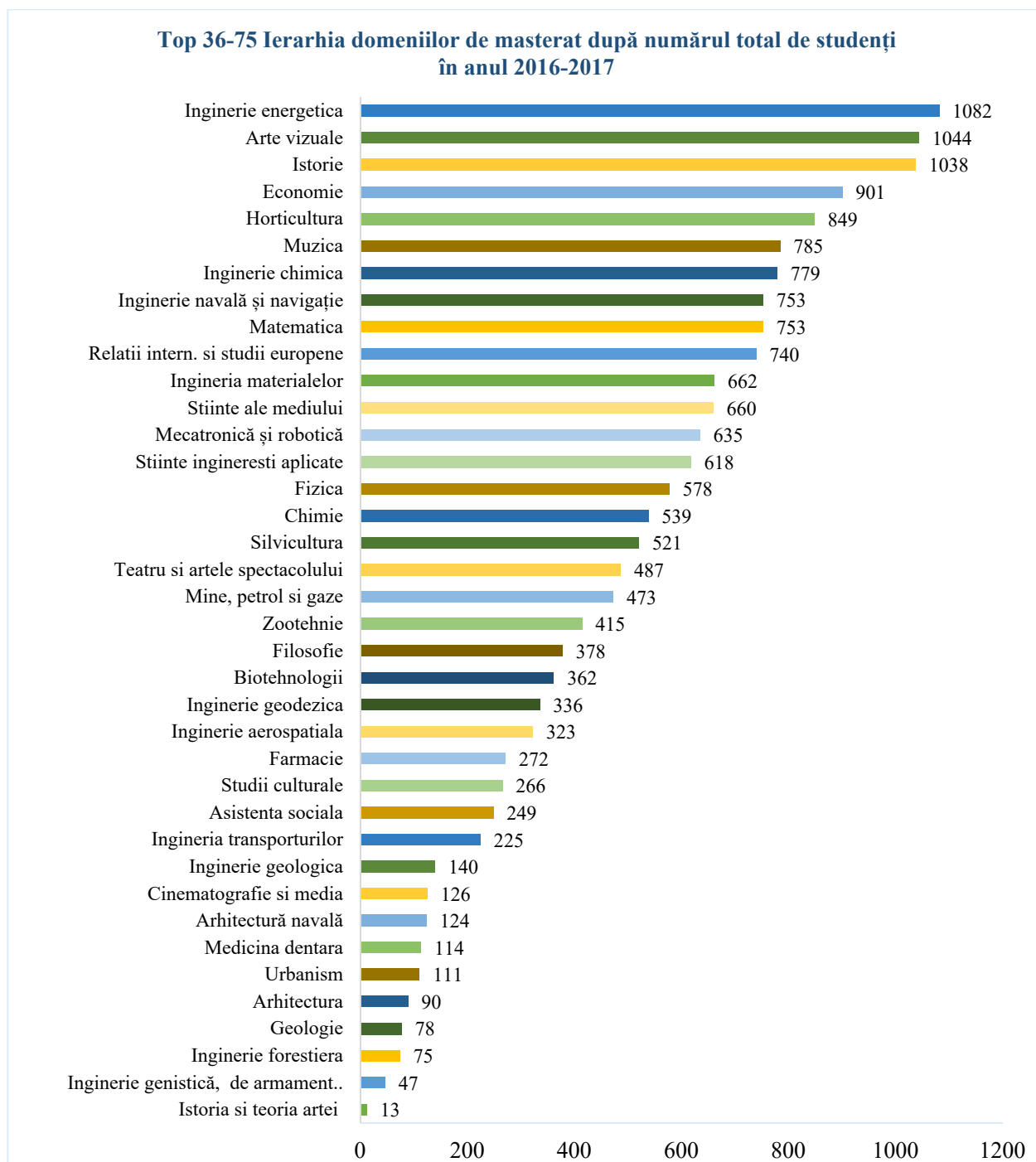


Figura 8.40. Top 36-75 Ierarhia domeniilor de masterat după numărul total de studenți în anul 2016-2017

8.4. Analiza sistemului universitar nivel ISCED 8 – programe de studii de doctorat

Potrivit HG nr. 117/2017, oferta Sistemului Național de Învățământ Superior (SNIS) este structurată pe 6 domenii fundamentale, în care există 36 de ramuri de știință, care formează 78 de domenii de masterat/doctorat (Anexa 1).

În anul universitar 2017-2018, în Instituțiile Organizatoare de Studii Universitare de Doctorat (IOSUD) existau în ofertă 70 de domenii de doctorat; 8 domenii nu se regăsesc în oferta Școlilor de Doctorat și anume:

1. *Arhitectură navală*
2. *Asistență socială*
3. *Biochimie*
4. *Inginerie genetică, inginerie de armament, rachete și muniție etc*
5. *Inginerie geodezică*
6. *Inginerie geologică*
7. *Inginerie navală și navigație*
8. *Științe ingineresti aplicate*

Cele 70 de domenii de doctorat se regăsesc în 401 poziții distincte în cele 210 de Școli doctorale în funcțiune (Figura 8.41).

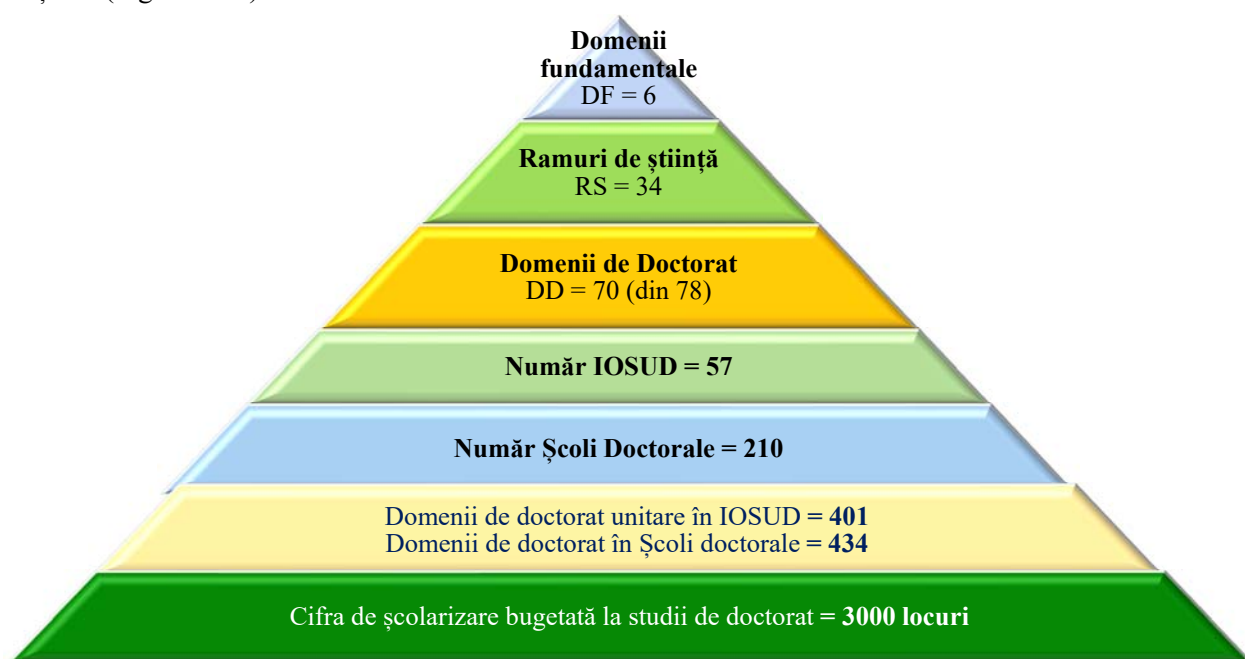


Figura 8.41. Structura Sistemului de Învățământ Superior privind domeniile de doctorat

În cele 91 de Instituții de Învățământ Superior (IIS) acreditate, 56 sunt Instituții Organizatoare de Studii Universitare de Doctorat (IOSUD), la care se adaugă și Academia Română.

Cele 57 de IOSUD au organizat 210 Școli doctorale, dintre care 203 sunt la învățământul de stat, în care se regăsesc 401 de domenii de doctorat (394 în instituții de stat și 7 în instituții particulare).

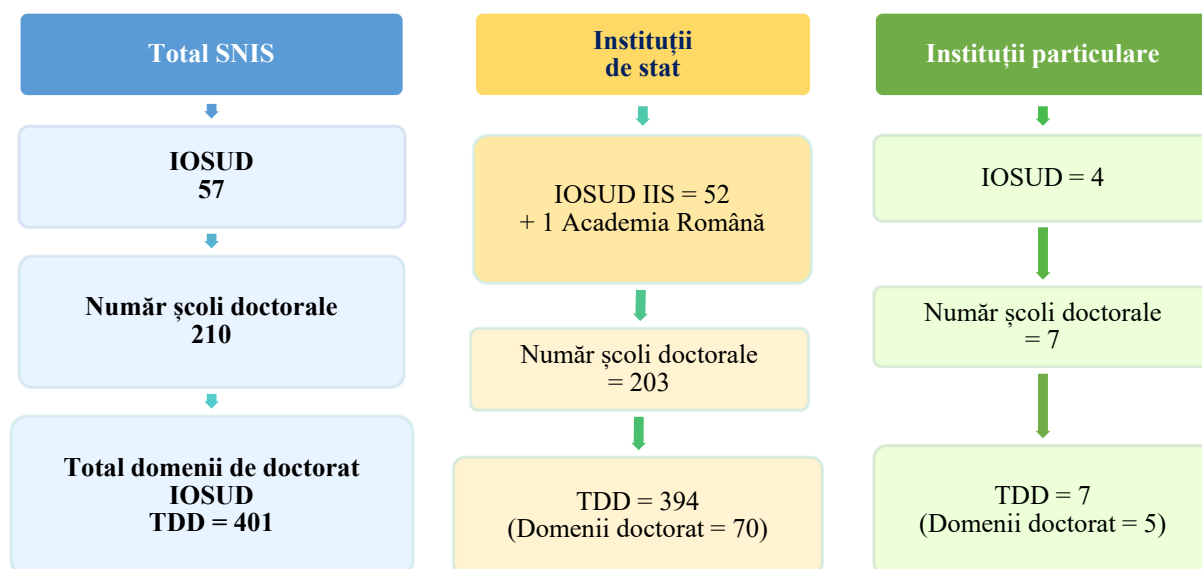


Figura 8.42. Oferta domeniilor de doctorat pe total și pe forme de proprietate în anul universitar 2017-2018

8.4.1. Oferta universitară a școlilor doctorale pe IOSUD

În tabelul de mai jos sunt prezentate numărul de școli și domenii de doctorat pe instituții organizatoare de studii universitare de doctorat în anul universitar 2017-2018.

Tabelul 8.42

Numărul de școli și domenii doctorale pe IOSUD în anul universitar 2017-2018		
Instituții organizatoare de școli doctorale – IOSUD	Număr școli doctorale	Număr domenii doctorat
Total IIS de stat	203	394
1. Universitatea „Politehnica” din București	14	14
2. Universitatea Tehnică de Construcții din București	1	4
3. UAU „Ion Mincu” din București	2	2
4. USAMV din București	2	6
5. Universitatea din București	21	19
6. UMF „Carol Davila” din București	1	3
7. Academia de Studii Economice din București	11	10
8. Universitatea Națională de Muzică din București	1	1
9. Universitatea Națională de Arte din București	1	1
10. UNATC „I.L. Caragiale” din București	1	2
11. UNEFS din București	1	1
12. SNSPA din București	1	4
13. Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia	4	4
14. Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad	2	2
15. Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău	1	2
16. Universitatea „Transilvania” din Brașov	1	18
17. Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca	10	14
18. USAMV Veterinară Cluj-Napoca	2	5
19. Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca	28	31
20. UMF „Iuliu Hațieganu” din Cluj-Napoca	1	3
21. Academia de Muzică „Gh. Dima” din Cluj-Napoca	1	1
22. Universitatea de Artă și Design din Cluj-Napoca	1	1
23. Universitatea „Ovidius” din Constanța	4	8
24. Universitatea Maritimă din Constanța	1	1
25. Universitatea din Craiova	10	26

Instituții organizatoare de școli doctorale – IOSUD	Număr școli doctorale	Număr domenii doctorat
26. Universitatea de Medicină și Farmacie din Craiova	1	3
27. Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați	2	14
28. Universitatea Tehnică „Gheorghe Asachi” din Iași	10	13
29. USAMV „Ion Ionescu de la Brad” din Iași	2	5
30. Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași	11	26
31. UMF „Grigore T. Popa” din Iași	1	3
32. Universitatea de Arte „George Enescu” din Iași	3	3
33. Universitatea din Oradea	7	12
34. Universitatea din Petroșani	1	5
35. Universitatea din Pitești	8	10
36. Universitatea „Petrol-Gaze” din Ploiești	1	6
37. Universitatea „Eftimie Murgu” din Reșița	1	1
38. Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu	1	15
39. Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava	2	15
40. Universitatea „Valahia” din Târgoviște	2	6
41. Universitatea „Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu	1	1
42. Universitatea „Petru Maior” din Târgu Mureș	1	2
43. Universitatea de Medicină și Farmacie din Târgu Mureș	1	3
44. Universitatea de Arte din Târgu Mureș	1	1
45. Universitatea „Politehnica” Timișoara	1	13
46. USAMV „Regele Mihai I al României” Timișoara	2	5
47. Universitatea de Vest din Timișoara	12	19
48. UMF „Victor Babeș” Timișoara	1	2
49. Academia Tehnică Militară din București	2	7
50. Universitatea Națională de Apărare „Carol I” din București	1	2
51. ANI „Mihai Viteazul” București	1	1
52. Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza” București	2	2
53. Academia Română	1	16
Total IIS particulare	7	7
54. Universitatea „Titu Maiorescu” din București	3	3
55. Universitatea „Nicolae Titulescu” din București	1	1
56. Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad	2	2
57. Institutul Teologic Protestant din Cluj-Napoca	1	1
Total IOSUD	210	401

Sursa: Prelucrare după MEN, septembrie 2017.

Procedurile de organizare pentru *studiile doctorale care au funcționat până în prezent au favorizat o diversificare* importantă a structurilor corespunzătoare la nivelul școlilor doctorale și al IOSUD. Unul dintre argumentele principale aduse în favoarea unei asemenea libertăți de organizare a fost *autonomia universitară*. La o extremă există instituții care au o singură școală doctorală care include toate domeniile de doctorat, iar la cealaltă extremă există instituții care au organizat câte o școală doctorală pentru fiecare domeniu de doctorat (vezi clasificările care urmează tabelului). Fără a trage o concluzie, se poate observa că au fost adoptate soluții foarte diferite în instituții asemănătoare din punct de vedere al profilului și resurselor. Având în vedere cele afirmate mai sus, datele din Tabelul 8.42 trebuie interpretate cu prudență în ceea ce privește numărul de școli doctorale. Numărul de domenii de doctorat contribuie la formarea unei imagini de asemenea interpretabile. Din punct de vedere al evaluării contextului în care va trebui dezvoltată o *metodologie de evaluare ambele informații sunt importante*.

Ierarhia IOSUD după numărul domeniilor de doctorat unitare pe IOSUD în anul universitar 2017-2018

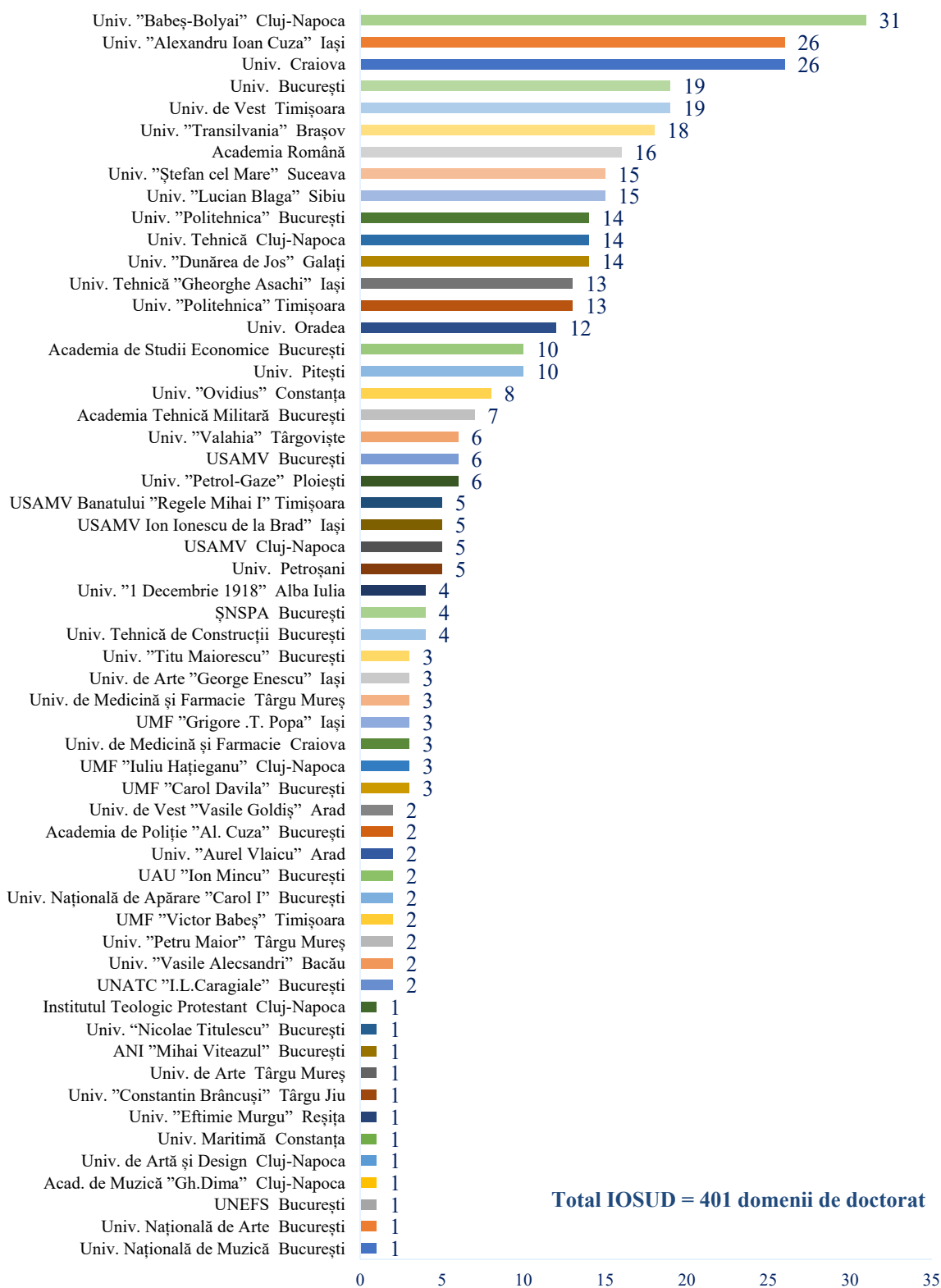


Figura 8.43. Ierarhia IOSUD după numărul domeniilor de doctorat unitare pe IOSUD în anul universitar 2017-2018

Numărul școlilor doctorale în anul universitar 2017-2018 și ierarhia acestora după numărul de doctorate a fost astfel: Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, Alexandru Ioan Cuza din Iași, Universitatea din Craiova, Universitatea din București, Universitatea de Vest din Timișoara, Universitatea Transilvania din Brașov, organizate cu peste 18 școli doctorale fiecare. În grafic, în parte de jos, există un număr mare de universități care au trei, două sau o școală doctorală. Totalul IOSUD-urilor este 401 domenii de doctorat. În continuare în Tabelul 8.43 sunt prezentate numărul de domenii de studii doctorale pe forme de proprietate și pe total în anul universitar 2017-2018. Se constată că domeniile despre care am mai vorbit sunt înregistrate cu precădere în instituțiile de învățământ superior de stat. Foarte puține universități private au acreditate școli doctorale sau IOSUD-uri.

Tabelul 8.43
Numărul de domenii de studii doctorale pe forme de proprietate și pe total în anul universitar 2017-2018

Domenii de doctorat		IIS de stat*	IIS particulare*	Total*
1. Administrarea afacerilor		2		2
2. Agronomie		6		6
3. Arhitectură		3		3
4. Arte vizuale		4		4
5. Biologie		7	1	8
6. Biotehnologii		3		3
7. Calculatoare și tehnologia informației		11		11
8. Chimie		11		11
9. Cibernetică și statistică		5		5
10. Cinematografie și media		2		2
11. Contabilitate		8		8
12. Drept		9	2	11
13. Economie		10		10
14. Economie și afaceri internaționale		4		4
15. Farmacie		5		5
16. Filologie		17		17
17. Filosofie		7		7
18. Finanțe		7		7
19. Fizică		6		6
20. Geografie		8		8
21. Geologie		4		4
22. Horticultură		5		5
23. Informatică		8		8
24. Informatică economică		2		2
25. Informații și securitate națională		2		2
26. Ingineria autovehiculelor		1		1
27. Ingineria materialelor		11		11
28. Ingineria mediului		3		3
29. Ingineria produselor alimentare		3		3
30. Ingineria sistemelor		9		9
31. Ingineria transporturilor		1		1
32. Inginerie aerospațială		2		2
33. Inginerie chimică		6		6
34. Inginerie civilă și instalații		7		7
35. Inginerie electrică		13		13
36. Inginerie electronică, telecomunicații și tehnologii informaționale		8		8
37. Inginerie energetică		5		5
38. Inginerie forestieră		1		1

Domenii de doctorat	IIS de stat*	IIS particulare*	Total*
39. Inginerie industrială	16		16
40. Inginerie mecanică	17		17
41. Inginerie și management	7		7
42. Inginerie și management în agricultură și dezvoltare rurală	3		3
43. Istoria și teoria artei	0		0
44. Istorie	14		14
45. Management	8		8
46. Marketing	5		5
47. Matematică	11		11
48. Mecatronica și robotică	1		1
49. Medicină	11	2	13
50. Medicină dentară	7	1	8
51. Medicină veterinară	4		4
52. Mine, petrol și gaze	2		2
53. Muzică	5		5
54. Ordine publică și siguranță națională	1		1
55. Psihologie	5		5
56. Relații internaționale și studii europene	1		1
57. Silvicultură	2		2
58. Sociologie	7		7
59. Studii culturale	2		1
60. Știința mediului	3		3
61. Știința sportului și educației fizice	4		4
62. Științe administrative	2		2
63. Științe ale comunicării	4		4
64. Științe ale educației	3		3
65. Științe militare	1		1
66. Științe politice	5		5
67. Teatru și artele spectacolului	5		5
68. Teologie	8	1	9
69. Urbanism	1		1
70. Zootehnie	4		4
Total	394	7	401

Notă: * Frecvență unitară pe IOSUD prin faptul că într-un IOSUD poate figura de mai multe ori același domeniu de doctorat în Școli doctorale distincte.

Sursa: Prelucrare după Registrul Educațional Integrat, MEN, accesat în septembrie 2017.

Sistemul universitar ISCED, programul de studii de doctorat, evidențiază că în 70 de domenii situația a fost diferită. Astfel, în România, existau 434 de domenii de doctorat în școli doctorale și 401 domenii de doctorat unitare în care cifra de școlarizare era de 3.000 de locuri bugetate la care se adaugă un număr mai mult decât dublu de locuri la învățământul doctoral cu plată.

Numărul de locuri alocate la doctorat pe categorii, buget și taxă, pe IOSUD-uri în anul universitar 2017-2018 se prezintă astfel: în total, în acest an universitar au existat 4.530 de locuri la doctorat în anul I, dintre care 1.559 au fost locuri la buget cu bursă, 1.654 au fost locuri la buget fără bursă și 1.328 de locuri cu taxă. În continuare, în acest amplu tabel, prezentăm situația din fiecare universitate, în ceea ce privește numărul de locuri primite. O ierarhizare se poate face și după acest criteriu, dar el este ușor de interpretat pe baza datelor cuprinse în acest tabel. În continuare pentru a pune în evidență mai eficient situația și ierarhizarea IOSUD-urilor după numărul de locuri la doctorat la buget, în anul universitar 2017-2018, am prezentat grafic această situație, rezultând că și aici, pe primele locuri se înscriu Universitatea „Politehnica” București cu 408 locuri, Universitatea București cu 350 locuri, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca

– 313, Universitatea Tehnică Cluj-Napoca – 203. În cealaltă extremă, un număr de universități au un număr foarte redus cuprins între doi-trei doctoranzi și maxim 18, ceea ce arată o distribuție neuniformă a locurilor de doctorat la buget repartizate de guvern. Reține atenția faptul că în unele universități numărul de studenți la doctorat bugetați este redus, dar la acestea, numărul de locuri cu taxă este ceva mai mare. Reprezentarea grafică este suficient de grăitoare în ceea ce privește faptul că locurile bugetate cu bursă sau fără bursă, au ponderi ridicate la: Universitatea Politehnică din București, Universitatea București, Universitatea Babeș-Bolyai – Cluj-Napoca, Universitatea Tehnică Cluj-Napoca, Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași, Universitatea Tehnică Gheorghe Asachi din Iași sau ASE București.

Tabelul 8.44

Numărul de locuri alocate la doctorat pe categorii (buget și taxă) pe IOSUD în anul universitar 2017-2018

Nr. cod		Locuri la buget*		Locuri la taxă**	Total locuri anul I
		Cu bursă	Fără bursă		
	IOSUD de stat	1559	1654	1328	4530
U01	Universitatea „Politehnică” București	200	208		408
U02	UTC București	22	30		52
U03	UAU „Ion Mincu” București	8	8		16
U04	USAMV București	42	41		83
U05	Universitatea București	175	175		350
U06	UMF „Carol Davila” București	50	53	185	288
U07	ASE București	57	58	156	271
U08	Universitatea Națională de Muzică București	8	8		16
U09	Universitatea Națională de Arte București	8	7	15	30
U10	UNATC. „I.L. Caragiale” București	8	8		16
U11	UNEFS București	6	6		12
U12	SNSPA București	30	30		60
U13	Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia	7	9		16
U14	Universitatea „Aurel Vlaicu” Arad	3	3		6
U15	Universitatea „Vasile Alecsandri” Bacău	2	2		4
U17	Universitatea „Transilvania” Brașov	30	30	100	60
U18	Universitatea Tehnică Cluj-Napoca	100	103		203
U19	USAMV Cluj-Napoca	41	40	4	85
U20	UBB Cluj-Napoca	153(165)	160(169)	188	501
U21	UMF Cluj-Napoca	36	39		75
U22	Academia de Muzică „Gh. Dima” Cluj-Napoca	7	9		16
U23	Universitatea de Artă Design Cluj-Napoca	7	6		13
U24	Universitatea „Ovidius” Constanța	12	11		23
U25	Universitatea Maritimă Constanța	1	2	9	3
U26	Universitatea din Craiova	23	26		49
U27	UMF Craiova	12	15		27
U28	Universitatea „Dunărea de Jos” Galați	27	25(47)	38	90
U29	Universitatea Tehnică „Gh. Asachi” Iași	70	65(71)	85	220
U30	USMAV Iași	23/20	21(20)	12	56
U31	Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași	80	86		166
U32	UMF „Gr. T. Popa” Iași	31	28		59
U33	Universitatea Națională de Arte Iași	9	9		18
U34	Universitatea Oradea	8	8	200	216
U35	Universitatea Petroșani	4	8	110	118
U36	Universitatea Pitești	6	7		14
U37	Universitatea „Petroil-Gaze” Ploiești	6	5(7)	11	22

Nr. cod		Locuri la buget*		Locuri la taxă**	Total locuri anul I
		Cu bursă	Fără bursă		
U38	Universitatea „Eftimie Murgu” Reșița	2	1		3
U39	Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu	20	23	56	99
U40	Universitatea „Stefan cel Mare” Suceava	17	28	15	60
U41	Universitatea „Valahia” Târgoviște	6	6	90	102
U42	Universitatea „Constantin Brâncuși” Târgu Jiu	0	0		0
U43	Universitatea „Petru Maior” Târgu Mureș	6	6	18	30
U44	UMF Târgu Mureș	12	14	28	54
U45	Universitatea de Arte Târgu Mureș	2	2		4
U46	Universitatea „Politehnica” Timișoara	46	44	40	130
U47	USAMV a Banatului Timișoara	13	12		25
U48	Universitatea de Vest Timișoara	43	42		85
U49	UMF „Victor Babeș” Timișoara	12	12		24
U50	Academia Tehnică Militară București	0	14		14
U51	UNAp „Carol I” București	0	7	43	50
U52	ANI „Mihai Viteazul” București	0	2	2	4
U53	Academia de Poliție București			25	25
U54	Academia Forțelor Aeriene Brașov				0
U55	Academia Navală Constanța				0
U56	Academia Forțelor Terestre Sibiu				0
	Academia Română	68	92		160
	IOSUD particulare			54	54
P02	Universitatea „Titu Maiorescu” București			28	28
P03	Universitatea „Nicolae Titulescu” București			13	13
P25	Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” Arad			13	13

Notă: * Valorile din paranteză au ca sursă date MEN- ANS, accesate în octombrie 2017.

** Sursa- Site-ul IOSUD Admitere 2017-2018.

Sursa: MEN și Site-ul IIS capitolul Admitere doctorat 2017.

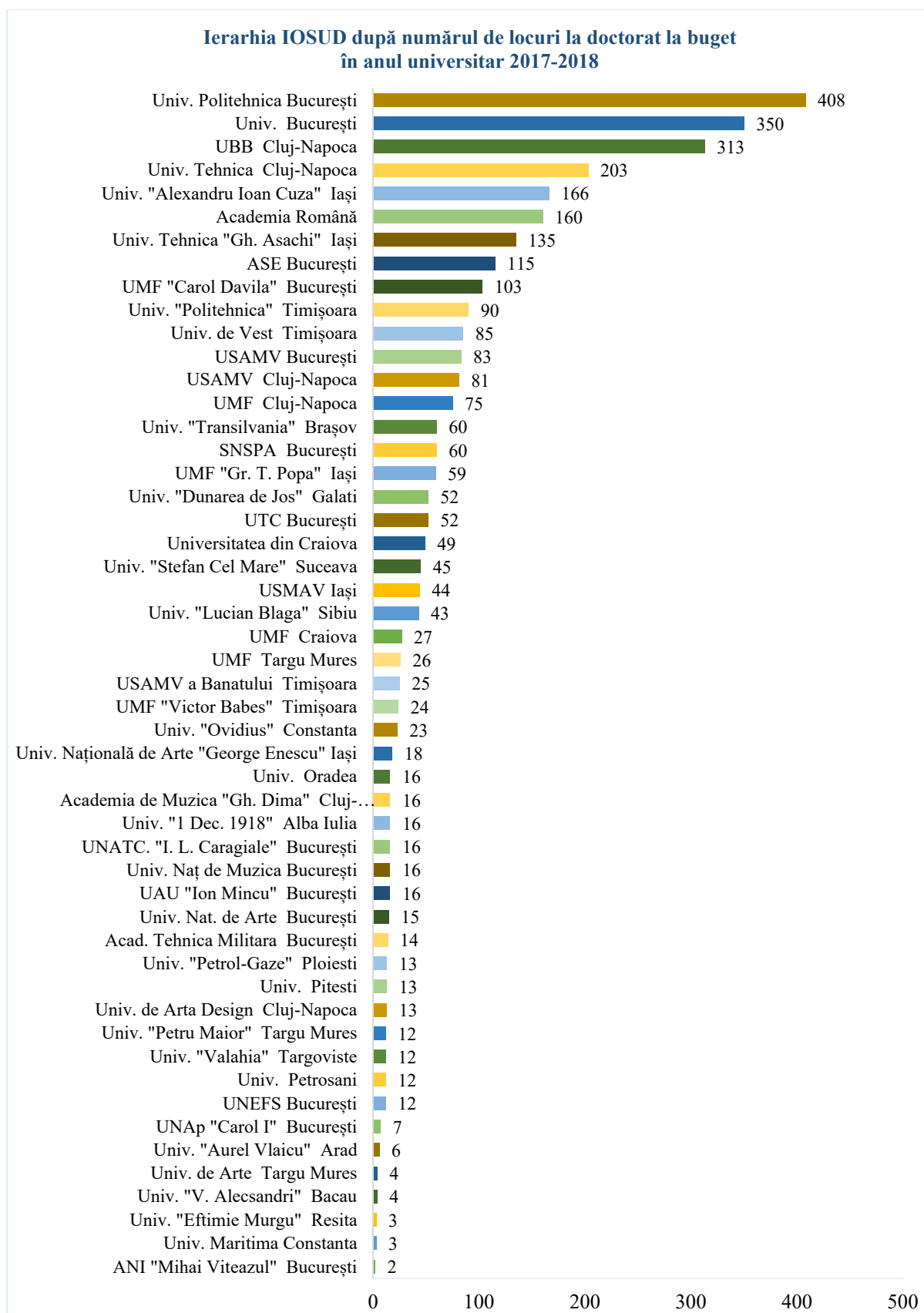


Figura 8.44. Ierarhia IOSUD după numărul de locuri la doctorat la buget în anul universitar 2017-2018

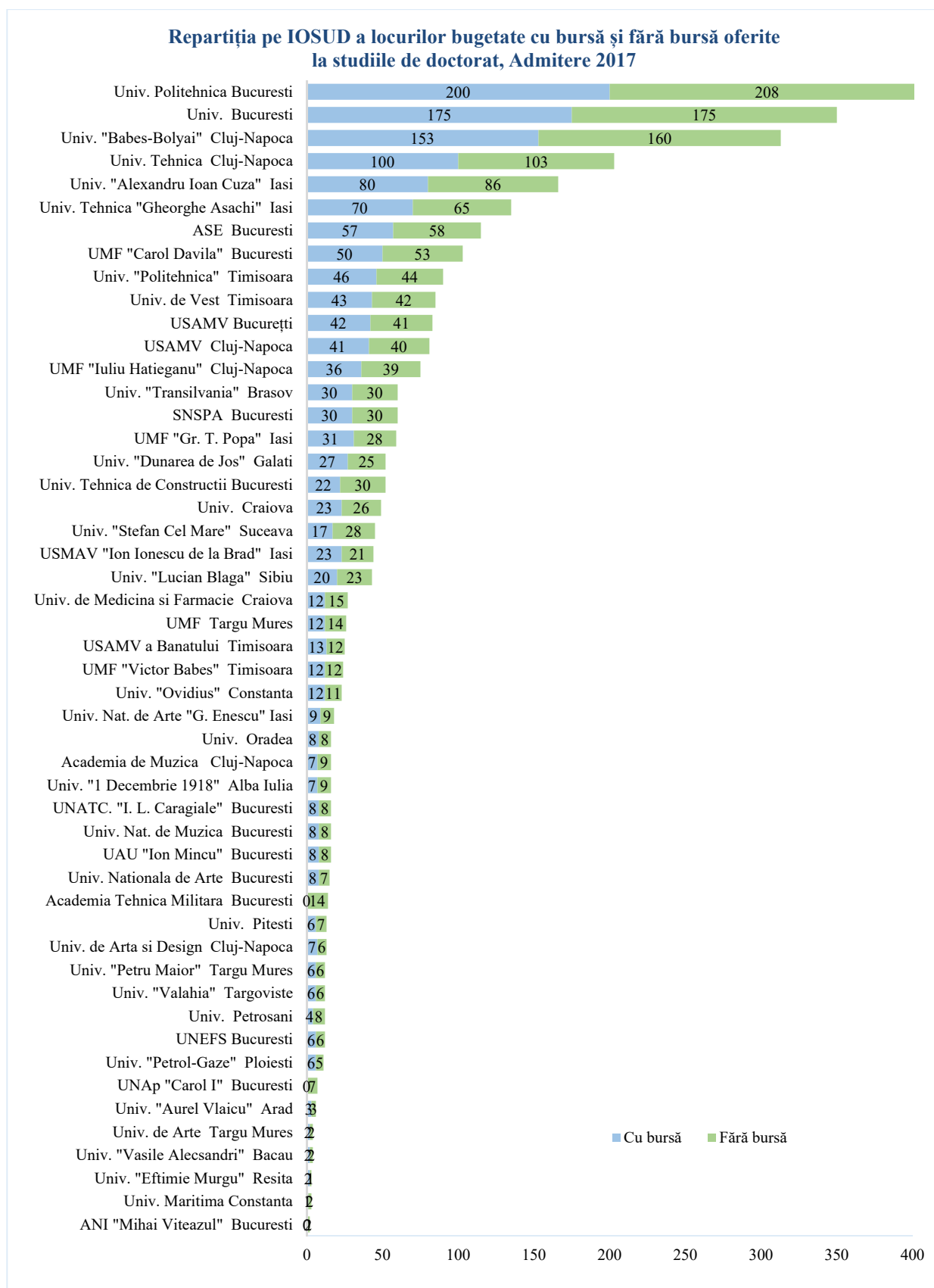


Figura 8.45. Repartiția pe IOSUD a locurilor bugetate cu bursă și fără bursă oferite la studiile de doctorat, Admitere 2017

În ceea ce privește repartizarea pe IOSUD-uri a locurilor cu taxă oferite la studiile de doctorat la admiterea din anul 2017, constatăm că situația se menține oarecum aceeași. Astfel, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj, Academia de Studii Economice din București, Universitatea din Oradea și alte universități au avut număr mai mare de studenți acceptați la studiile bugetate.

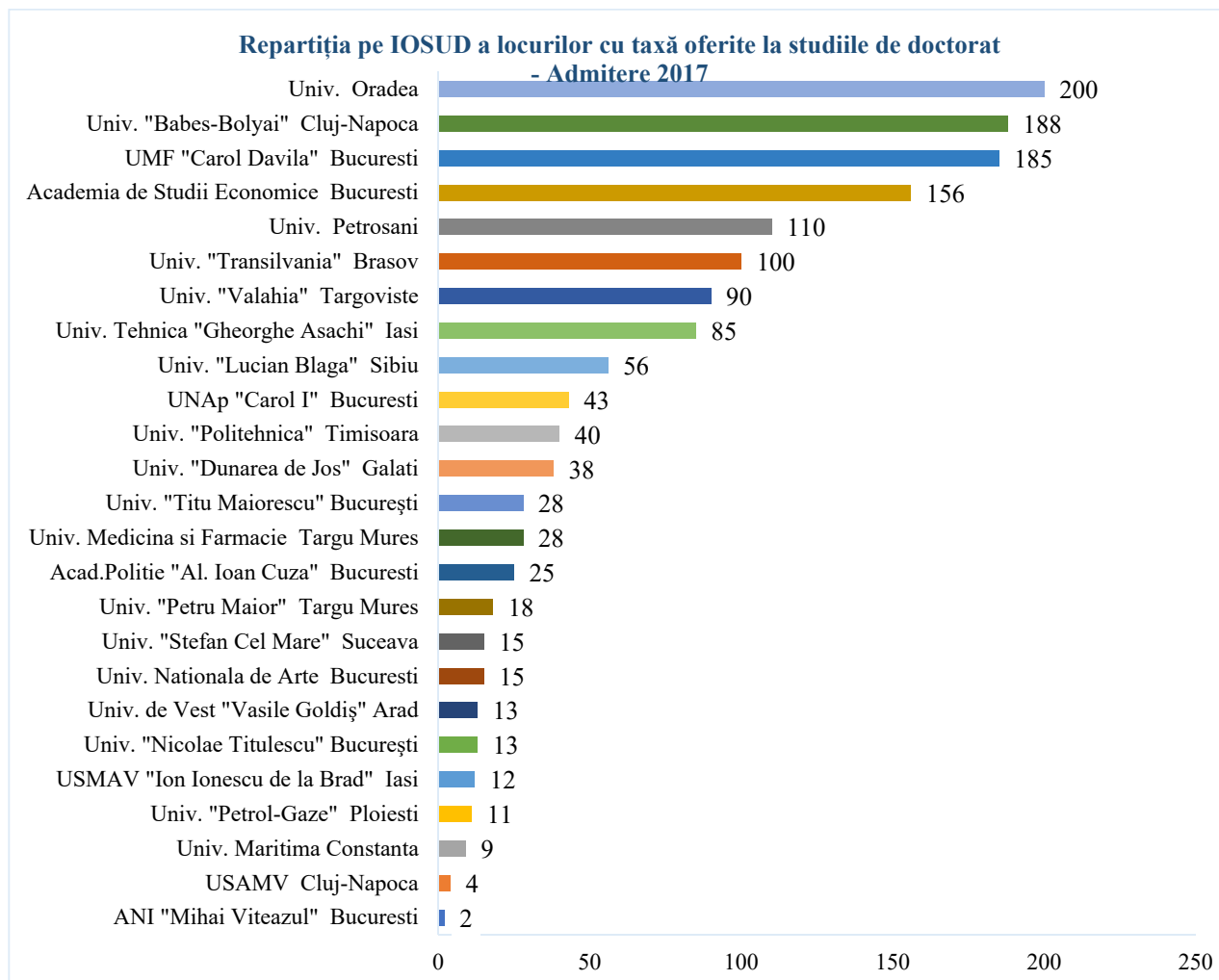


Figura 8.46. Repartiția pe IOSUD a locurilor cu taxă oferite la studiile de doctorat, Admitere 2017

Repartiția locurilor pe instituții este făcută de Ministerul Educației Naționale, iar statistica nu relevă direct criteriile după care se face această repartitie. Sunt subînțelese două criterii: starea actuală a sistemului (număr de conducători de doctorat, număr de domenii de studii doctorale etc.) și starea viitoare a sistemului în acord cu politicile educaționale avute în vedere și corelate cu dezvoltarea societății în ansamblu (domenii prioritare, domenii inteligente, disponibilități financiare). Un echilibru similar va trebui să fie avut în vedere și la proiectarea metodologiei de evaluare a școlilor de doctorat.

Sistemul de studii doctorale din România este caracterizat de recunoașterea unitară națională a tuturor diplomelor indiferent de instituția organizatoare de studii doctorale. În România nu există, așa cum există în alte țări, doctorate girate exclusiv de numele și prestigiul instituției organizatoare a studiilor doctorale. Similar, nu există titluri de doctor cu recunoaștere locală, la nivelul instituției care le-a acordat. Plecând de la această realitate, metodologia de evaluare trebuie să respecte un alt echilibru delicat, acela dintre autonomia universitară, personalitatea științifică a fiecărei instituții, pe de o parte, și respectarea unor standarde naționale unice, pe de altă parte.

8.4.2. Numărul de coordonatori de doctorat pe IOSUD

Tabelul 8.45

Numărul de coordonatori de doctorat pe IOSUD în anul universitar 2017-2018

Nr. cod	IOSUD	Coordonatori de doctorat	Total cadre didactice *
	Total IOSUD din care:	4388	LD
	IOSUD de stat	4354	23.412
U01	Universitatea „Politehnica” București	321	1.452
U02	Universitatea Tehnică de Construcții București	73	347
U03	UAU „Ion Mincu” București	19	276
U04	USAMV București	98	394
U05	Universitatea București	463	1.291
U06	UMF „Carol Davila” București	212	1.768
U07	ASE București	154	781
U08	Universitatea Națională de Muzică București	19	118
U09	Universitatea Națională de Arte București	10	109
U10	UNATC. „I.L. Caragiale” București	-	117
U11	UNEFS București	14	74
U12	SNSPA București	24	157
U13	Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia	27	156
U14	Universitatea „Aurel Vlaicu” Arad	7	193
U15	Universitatea „Vasile Alecsandri” Bacău	9	178
U17	Universitatea „Transilvania” Brașov	202	724
U18	Universitatea Tehnică Cluj-Napoca	212	912
U19	USAMV Cluj-Napoca	90	283
U20	Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca	413	1.437
U21	UMF „Iuliu Hațieganu” Cluj-Napoca	137	809
U22	Academia Muzică „Gh. Dima” Cluj-Napoca	12	119
U23	Universitatea de Artă și Design Cluj-Napoca	8	102
U24	Universitatea „Ovidius” Constanța	54	684
U25	Universitatea Maritimă Constanța	4	102
U26	Universitatea Craiova	107	815
U27	Universitatea de Medicină și Farmacie Craiova	36	415
U28	Universitatea „Dunărea de Jos” Galați	83	624
U29	Universitatea Tehnică „Gheorghe Asachi” Iași	194	735
U30	USMAV „Ion Ionescu de la Brad” Iași	59	175
U31	Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași	173	745
U32	UMF „Gr. T. Popa” Iași	68	847
U33	Universitatea Națională de Arte Iași	27	167
U34	Universitatea Oradea	59	922
U35	Universitatea Petroșani	22	152
U36	Universitatea Pitești	36	392
U37	Universitatea „Petrol-Gaze” Ploiești	25	274
U38	Universitatea „Eftimie Murgu” Reșița	5	77
U39	Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu	86	628
U40	Universitatea „Stefan cel Mare” Suceava	48	317
U41	Universitatea „Valahia” Târgoviște	30	283
U42	Universitatea „Constantin Brâncuși” Târgu Jiu	-	125
U43	Universitatea „Petru Maior” Târgu Mureș	7	125
U44	UMF Târgu Mureș	61	450
U45	Universitatea de Arte Târgu Mureș	9	71
U46	Universitatea „Politehnica” Timișoara	167	658
U47	USAMV a Banatului Timișoara	52	305
U48	Universitatea de Vest Timișoara	131	651

Nr. cod	IOSUD	Coordonatori de doctorat	Total cadre didactice *
U49	UMF „Victor Babeș” Timișoara	56	727
U50	Academia Tehnică Militară București	32	364
U51	UNAp „Carol I” București	20	
U52	ANI „Mihai Viteazul” București	6	
U53	Academia de Poliție București	23	
U54	Academia Forțelor Aeriene Brașov	-	44
U55	Academia Navală Constanța	-	52
U56	Academia Forțelor Terestre Sibiu	-	53
	Academia Română	91 (anul I) 150	
	IOSUD particulare	34	
P02	Universitatea „Titu Maiorescu” București	15	
P03	Universitatea „Nicolae Titulescu” București	9	
P25	Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” Arad	10	
	Institutul Teologic Protestant Cluj-Napoca		

Notă: Lipsă date UNATC. „I. L. Caragiale” București.

*Personal didactic cu norma întreagă și parțială. Sursa INS, septembrie 2017.

Sursa: Site-urile IOSUD capitolul Admitere doctorat 2017.

Eficiența școlilor doctorale este important de analizat și prin prisma numărului de conducători de doctorat aprobați și care au activitate. În acest sens, în Tabelul 8.45 se prezintă faptul că în anul universitar 2017-2018, în țară, numărul total de conducători de doctorat a fost de 4.388 dintr-un total de cadre didactice destul de ridicat. Repartizat pe conducători de doctorat, în IOSUD-urile de la instituțiile de învățământ superior de stat, constatăm că, din total, 4.354 sunt în cele de stat și diferența de doar 34 în instituțiile de învățământ superior particulare. În învățământul superior de stat, în IOSUD-uri activează 4.354 de conducători de doctorat dintr-un total de 23.412 cadre didactice care îndeplinesc condițiile de a putea fi conducători de doctorat. Există un număr de universități cu un număr de conducători de doctorat ridicat, cum sunt Universitatea București, Universitatea Politehnică București, Universitatea Carol Davila sau Academia de Studii Economice, Universitatea Transilvania Brașov, Universitatea Babeș-Bolyai și Universitatea Gheorghe Asachi din Iași, Universitatea Tehnică Cluj-Napoca, Universitatea Politehnică din Timișoara, toate cu peste 150 de conducători de doctorat. În instituțiile private, cei 34 de conducători de doctorat îi întâlnim la Universitatea Titu Maiorescu din București – 15, Universitatea Nicolae Titulescu din București cu nouă și Universitatea de Vest Vasile Goldiș din Arad cu zece. În rest, în învățământul doctoral privat din București nu există conducători de doctorat aparținând acestor instituții, ci numai conducători de doctorat care sunt înregistrați la școli doctorale din țară la care există școli doctorale.

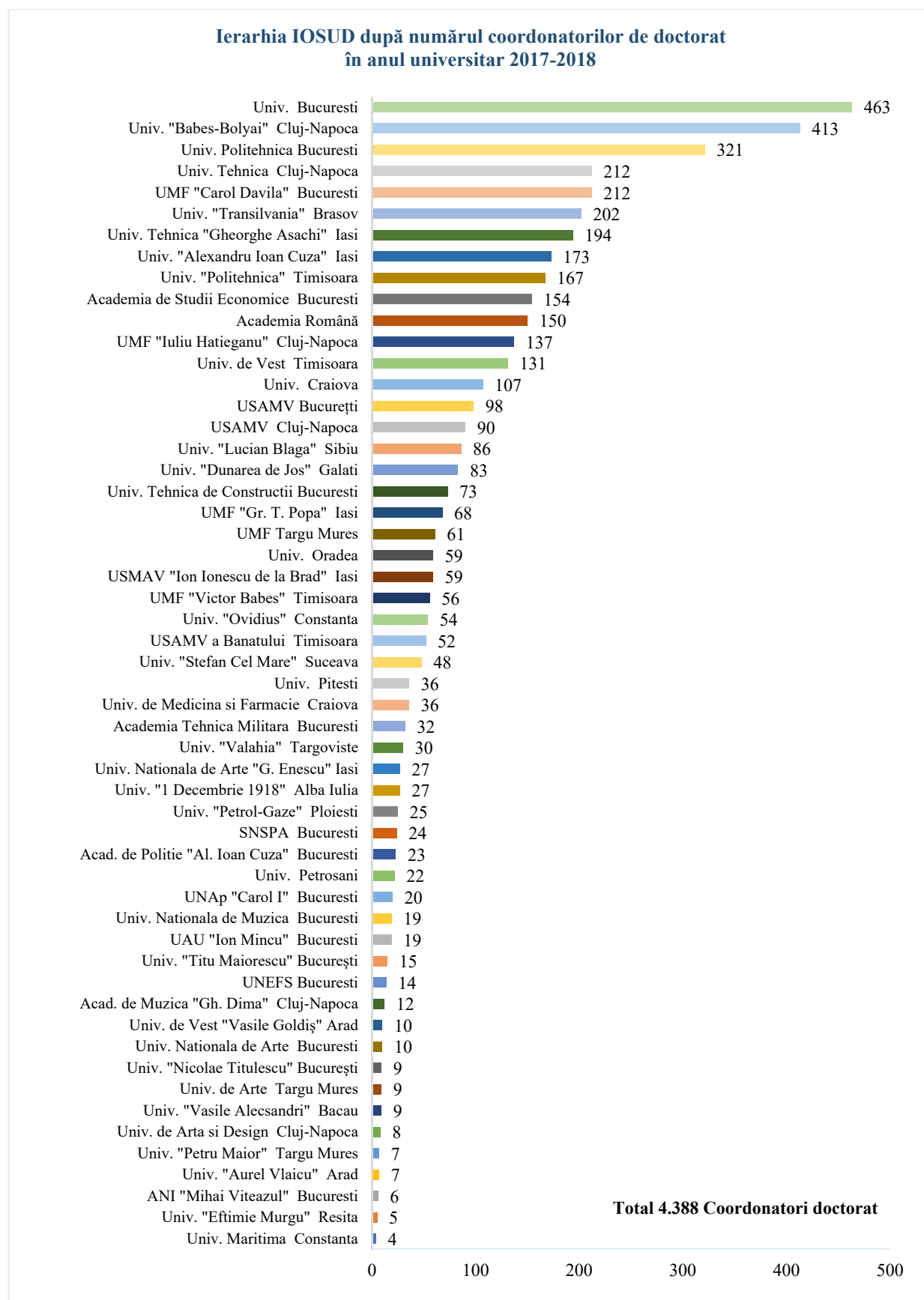
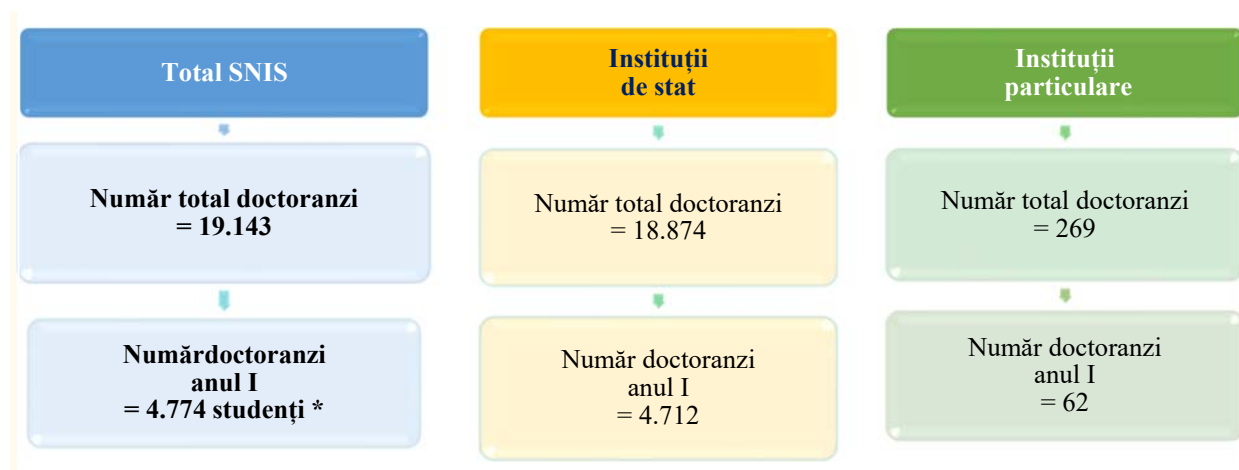


Figura 8.47. Ierarhia IOSUD după numărul coordonatorilor de doctorat în anul universitar 2017-2018

8.4.3. Numărul de studenți înmatriculați la doctorat

În anul universitar 2016-2017, în cele 56 de Instituții de Învățământ Superior organizatoare de studii doctorale, au fost admiși la doctorat 4774 de studenți, dintre care; 4566 în IIS de stat civile, 146 în IIS de stat militare și 62 în IIS particulare.



Sursa: ANS Notă: * Lipsă date doctoranzi Academia Română.

Figura 8.48. Cererea domeniilor de doctorat pe total și pe forme de proprietate IIS în anul universitar 2016-2017

Numărul de studenți înmatriculați la doctorat, pe regiuni de dezvoltare în anul universitar 2017-2018 atestă faptul că 176.385 de doctoranzi din totalul de 538.871 doctoranzi erau înscriși în regiunea București-Ilfov, urmată de regiunea Nord-Vest cu 92.862 doctoranzi, regiunea de Nord-Est cu 67.772 doctoranzi și, bineînțeles, regiunea Centru cu 56.803 doctoranzi. În tabel se prezintă structura pe regiuni din totalul studenților la doctorat și apoi structura pe regiuni a ponderii studenților la doctorat în total studenți. Reținem că cel mai ridicat procent îl deține regiunea București-Ilfov cu 4,65% studenți la doctorat din total studenți, urmată de regiunea Nord-Vest cu 4,08% studenți la doctorat din total studenți. În Figura 8.49 sunt sintetizate și reprezentate grafic, datele de structură a studenților la doctorat pe regiuni de dezvoltare în același an universitar. În această figură, configurarea hărții României, pe regiuni de dezvoltare, sunt înscriși numărul total de studenți doctoranzi și procentul pe care aceștia îl au în structura din total studenți doctoranzi. În continuare, Tabelul 8.47 înregistrează numărul de studenți înmatriculați la programele de studii de doctorat pe cele două forme de proprietate, a IOSUD-urilor și instituțiilor de învățământ superior. Astfel, din totalul înregistrat în fiecare an în perioada din 2014 până în 2018, majoritatea de peste 98,6% sunt înregistrați în învățământul aparținând instituțiilor de stat. Instituțiile de învățământ superior particulare dețineau 1,40% din totalul numărului de studenți-doctoranzi înmatriculați în 2016-2017, cu 1,37% din doctoranzi înmatriculați în anul universitar 2014-2015 și doar 0,96% doctoranzi înmatriculați la programele de doctorat în instituțiile de învățământ superior particulare în același an universitar. Pentru o mai ușoară reprezentare, în Figura 8.50 am prezentat numărul studenților înmatriculați la programele de studii de doctorat în 2014-2015.

Tabelul 8.46

Numărul de studenți înmatriculați la doctorat pe regiuni de dezvoltare în anul universitar 2017-2018

Regiuni de dezvoltare*	Total studenți (licență, masterat, doctorat)	Structură pe regiuni total studenți %	Din care: studenți la doctorat	Structură pe regiuni studenți doctorat %	Pondere studenți doctorat în total studenți %
Nord-Vest	92.862	17,23	3.792	19,19	4,08
Centru	56.803	10,54	1.429	7,23	2,52
Nord-Est	67.772	12,58	2.412	12,21	3,56
Sud-Est	38.908	7,22	714	3,61	1,84
Sud-Muntenia	21.482	3,99	513	2,60	2,39
București-Ilfov	176.385	32,73	8.208	41,55	4,65
Sud-Vest Oltenia	28.868	5,36	737	3,73	2,55
Vest	55.791	10,35	1.951	9,88	3,50
Total	538.871	100,00	19.756	100,00	3,67

Notă: Conform Nomenclatorului Unităților Teritoriale Statistice (NUTS). Distribuția copiilor/elevilor/studenților în profil teritorial și după mediul de rezidență (urban/rural) este realizată după localizarea geografică a unităților școlare, respectiv a facultăților, și nu după domiciliul sau reședința acestora.

Sursa: Prelucrare după <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat octombrie 2018.

Referitor la numărul de studenți înmatriculați la doctorat în anul universitar 2017-2018 constatăm pe baza datelor din Figura 4.48 și Tabelul 4.46 următoarea situație: numărul și cererea în domeniul de doctorat total și pe forme de proprietate a fost de: total doctoranzi – 19.143, instituții de stat care au înregistrat un număr de 18.874 doctoranzi și cele private care au înregistrat 269 de doctoranzi. Număr de doctoranzi în anul I a fost de 4.774 doctoranzi, dintre care la instituțiile de stat 4.712, iar instituțiile particulare, 62.

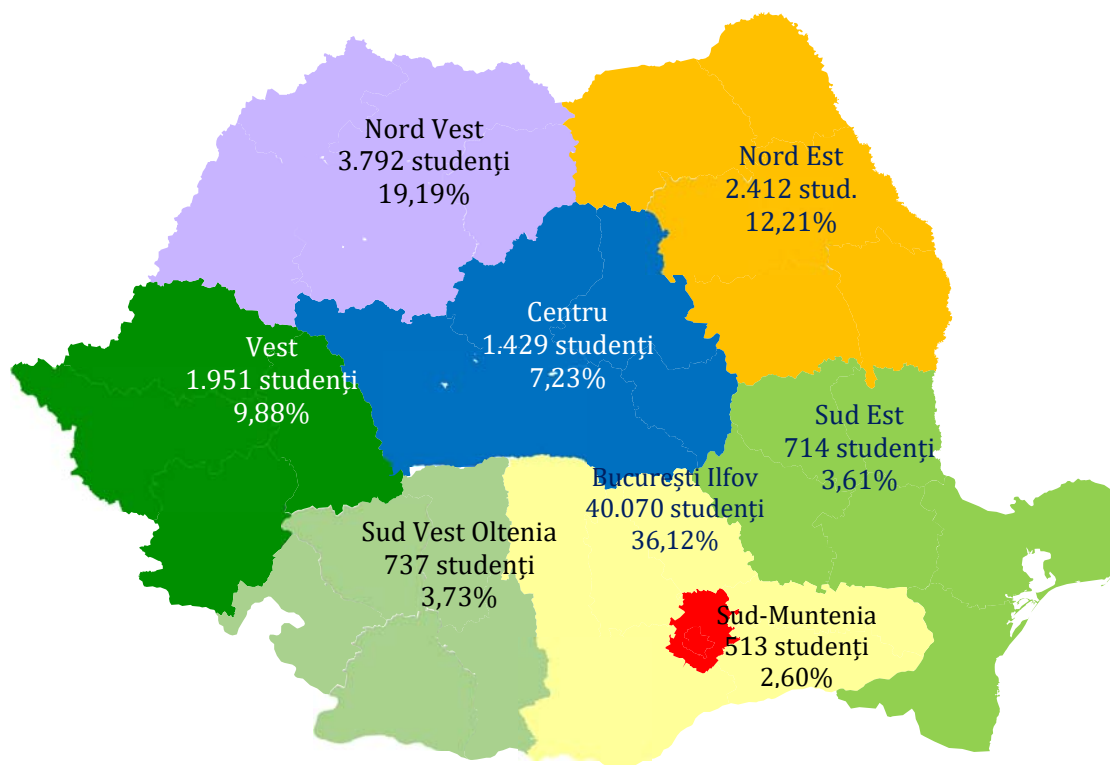


Figura 8.49. Nivelul și structura studenților la doctorat pe regiuni de dezvoltare, în anul 2017-2018

Tabelul 8.47

Numărul de studenți înmatriculați la programele de studii de doctorat în perioada 2014-2017

Anul universitar	Total	De stat	Particulare	Pondere IIS particulare%
2014/2015	19.315	19.051	264	1,37
2015/2016	17.252	17.067	185	1,07
2016/2017	19.154	18.885	269	1,40
2017/2018	19.756	19.566	190	0,96
Modificarea absolută 2017/2014	441	515	-74	
Modificarea relativă 2017/2014%	2,3	2,7	-28,0	

Sursa: Prelucrare după <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, octombrie 2018.

Datele despre care am făcut vorbire pe baza Tabelului 8.45 sunt sintetizate și prezentate în Figura 8.47, în care este prezentată ierarhia IOSUD-urilor după numărul conducătorilor de doctorat în anul universitar 2017-2018. Așa cum era de anticipat, pe primele locuri se situează Universitatea București, Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-Napoca, Universitatea Politehnică București, Universitatea Tehnică Cluj-Napoca, Universitatea Carol Davila din București, Universitatea din Brașov, Universitatea Tehnică Gheorghe Asachi din Iași, Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași, Universitatea Politehnică din Timișoara și Academia de Studii Economice din București precum și Academia Română, toate cu peste 150 de cadre didactice având calitatea de conducător de doctorat.

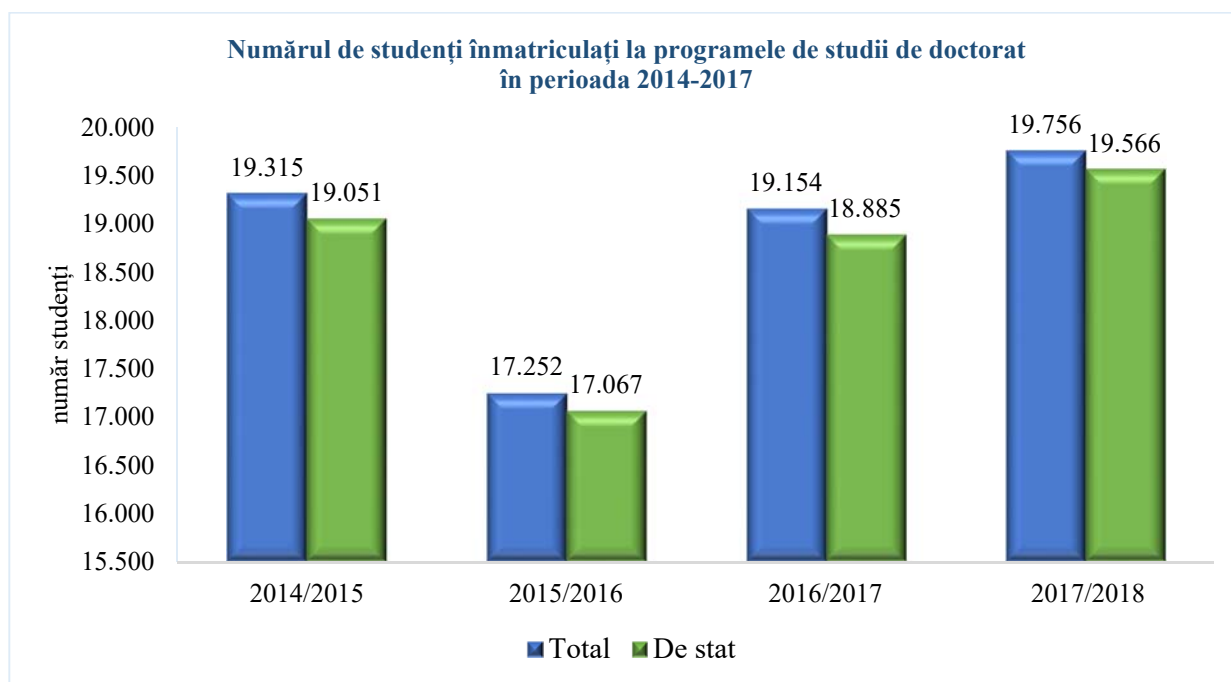


Figura 8.50. Numărul de studenți înmatriculați la programele de studii de doctorat în perioada 2014-2017

8.4.3.1. Numărul doctoranzilor înmatriculați pe IOSUD

În continuare, am analizat situația numărului de doctoranzi înmatriculați pe IOSUD-uri, ținând seama de instituțiile de învățământ superior care au aprobat școli doctorale organizate în IOSUD-uri. În Figura 8.51 sunt prezentate în ordinea descrescătoare a numărului de studenți înscriși în anul I la doctorat, în anul universitar 2016-2017 pe întreaga țară. În top pe primul loc se situează Universitatea Politehnică București cu 487 de studenți doctoranzi înscriși în anul I, iar pe ultimul loc se află Universitatea Maritimă Constanța cu doar 2 studenți doctoranzi înscriși la IOSUD-ul acestei universități. Totalul doctoranzilor distribuiți în Figura 8.51 este 4.774 de studenți care s-au înscris și înmatriculat în anul 2016-2017.

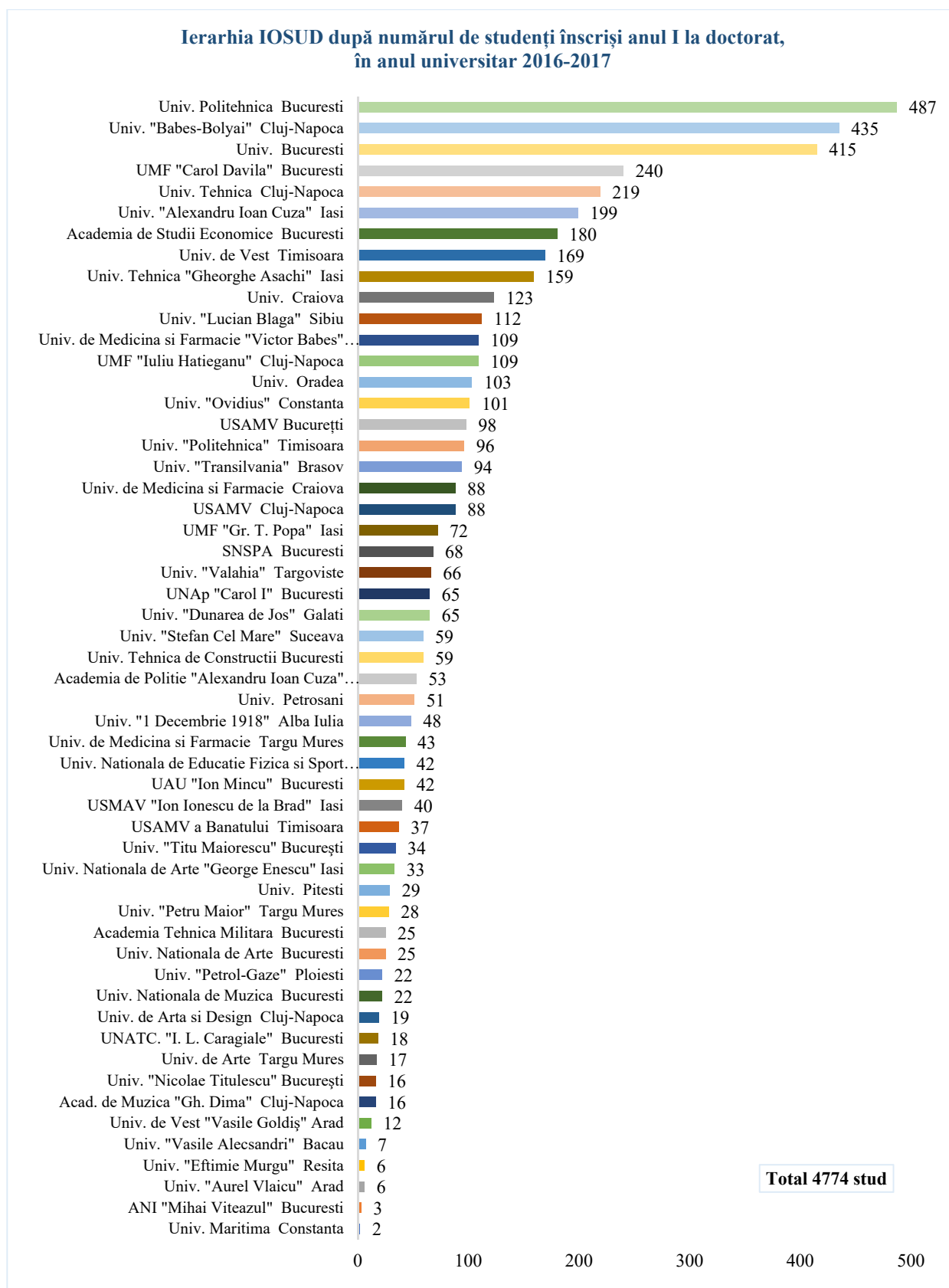


Figura 8.51. Ierarhia IOSUD după numărul total de studenți înscriși anul I la doctorat
în anul universitar 2016-2017

Am adâncit această analiză, prezentând numărul de studenți înmatriculați la doctorat pe instituțiile de învățământ superior și pe domenii fundamentale în anul universitar 2017-2018. În Tabelul 8.48 sunt sintetizate aceste date pe care le-am preluat din platforma ANS referitoare la platforma națională de colectare a datelor statistice pentru învățământul superior realizată în martie 2018.

Tabelul 8.48

Numărul de studenți înmatriculați la doctorat în instituțiile de învățământ superior pe domenii fundamentale în anul universitar 2017-2018

Instituția de învățământ superior	Domenii fundamentale						Total
	10. Matematică și științe ale naturii	20. Științe ingineresti	30. Științe biologice și biomedicale	40. Științe sociale	50. Științe umaniste și arte	60 Știința sportului și educației fizice	
Total, din care	1.497	4.346	3.633	4.247	5.730	226	19.679
Instituții de stat	1.497	4.346	3.633	4.183	5730	226	19.615
Universitatea „Politehnica” din București	326	0	0	0	1.715	0	2.041
Universitatea Tehnică de Construcții București	0	0	0	0	324	0	324
UAU „Ion Mincu” din București	0	0	149	0	0	0	149
USAMV din București	0	115	0	0	215	0	330
Universitatea din București	387	128	677	552	0	0	1.744
UMF „Carol Davila” din București	0	1569	0	0	0	0	1.569
ASE din București	0	0	0	939	0	0	939
Universitatea de Muzică din București	0	0	83	0	0	0	83
Universitatea de Arte din București	0	0	132	0	0	0	132
UNATC „I.L. Caragiale” din București	0	0	132	0	0	0	132
UNEFS din București	0	0	0	0	0	131	131
SNASPA din București	0	0	0	304	0	0	304
Universitatea „1 Dec. 1918” Alba Iulia	0	0	120	39	0	0	159
Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad	0	0	29	0	0	0	29
Universitatea „Vasile Alecsandri” Bacău	0	0	0	0	58	0	58
Universitatea „Transilvania” din Brașov	19	52	55	26	281	24	457
Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca	27	0	103	0	721	0	851
USAMV din Cluj-Napoca	0	108	0	0	178	0	286
Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj	221	24	458	539	0	28	1.270
UMF din Cluj-Napoca	0	434	0	0	0	0	434
Academia de Muzica din Cluj-Napoca	0	0	48	0	0	0	48
Universitatea de Artă și Design Cluj	0	0	86	0	0	0	86
Universitatea „Ovidius” din Constanța	7	179	213	0	14	0	413
Universitatea Maritimă din Constanța	0	0	0	0	25	0	25
Universitatea din Craiova	24	0	131	167	89	0	411
UMF din Craiova	0	280	0	0	0	0	280
Universitatea „Dunărea de Jos” Galați	4	0	95	35	169	0	303
Universitatea Tehnică „Gh. Asachi” Iași	86	0	0	0	583	0	669
USAMV din Iași	0	44	0	0	125	0	169
Universitatea „Al. Ioan Cuza” Iași	204	34	292	320	0	0	850
UMF „Gr. T. Popa” din Iași	0	363	0	0	0	0	363
Universitatea Națională de Arte „George Enescu” Iași	0	0	141	0	0	0	141
Universitatea din Oradea	31	147	71	77	59	0	385
Universitatea din Petroșani	0	0	0	0	162	0	162
Universitatea din Pitești	9	4	18	0	30	43	104
Universitatea „Petrol-Gaze” din Ploiești	19	0	0	0	68	0	87
Universitatea „Eftimie Murgu” Reșița	0	0	0	0	27	0	27
Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu	0	93	163	99	72	0	427
Universitatea „Stefan cel Mare” Suceava	19	0	97	35	94	0	245
Universitatea „Valahia” din Târgoviște	0	0	55	213	41	0	309

Instituția de învățământ superior	Domenii fundamentale						Total
	10. Matematică și științe ale naturii	20. Științe ingineresti	30. Științe biologice și biomedicale	40. Științe sociale	50. Științe umaniste și arte	60 Știința sportului și educației fizice	
Universitatea „Constantin Brâncuși” Târgu Jiu	0	0	0	0	0	0	0
Universitatea „Petru Maior” Târgu Mureș	0	0	51	0	0	0	51
UMF din Târgu Mureș	0	231	0	0	0	0	231
Universitatea de Arte din Târgu Mureș	0	0	41	0	0	0	41
Universitatea „Politehnica” Timișoara	32	0	16	0	440	0	488
USAMV a Banatului din Timișoara	0	46	0	0	114	0	160
Universitatea de Vest din Timișoara	82	0	177	249	0	0	508
UMF „Victor Babeș” din Timișoara	0	495	0	0	0	0	495
Academia Tehnică Militară din București	0	0	0	0	126	0	126
UNAp „Carol I” din București	0	0	0	250	0	0	250
ANI „Mihai Viteazul” din București	0	0	0	98	0	0	98
Academia de Poliție din București	0	0	0	241	0	0	241
Academia Forțelor Aeriene din Brașov	0	0	0	0	0	0	0
Academia Navală din Constanța	0	0	0	0	0	0	0
Academia Forțelor Terestre din Sibiu	0	0	0	0	0	0	0
Instituții particulare	0	0	0	64	0	0	0
Universitatea „Nicolae Titulescu” din București	0	0	0	64	0	0	64

Sursa: Platforma ANS – Platforma națională de colectare a datelor statistice pentru învățământul superior, martie 2018.

Pentru o mai relevantă prezentare a situației pe baza căreia s-a făcut ierarhizarea IOSUD-urilor după numărul de doctoranzi în anul universitar 2017-2018 s-au prezentat grafic aceste date. Numărul total de doctoranzi a fost repartizat pe IOSUD-uri, după cum urmează. Cele mai active din acest punct de vedere cu un număr de peste 850 de doctoranzi înmatriculați sunt: Universitatea București, Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-Napoca, Universitatea Politehnică București, Universitatea Tehnică Cluj-Napoca, Universitatea Carol Davila din București și Academia de Studii Economice din București. În totalul numărului de studenți înmatriculați pe IOSUD-uri și instituții de învățământ superior pot să apară unele discrepanțe plecând de la faptul că atunci când ne referim la studenți doctoranzi înmatriculați în anul I, ne referim la cei care sunt în stadiu, iar când ne referim la total doctoranzi ne referim la doctoranzii care sunt înmatriculați în cei trei ani de stagiu, la care se adaugă și doctoranzii înmatriculați peste limita celor trei ani care sunt în stadiul de a pregăti și prezenta tezele de doctorat. Din acest punct de vedere pot apărea unele discrepanțe care în fond nu modifică ierarhizările prezentate, deoarece într-un procent aproximativ egal majoritatea IOSUD-urilor au înmatriculați și studenți care au depășit acest nivel de trei ani.

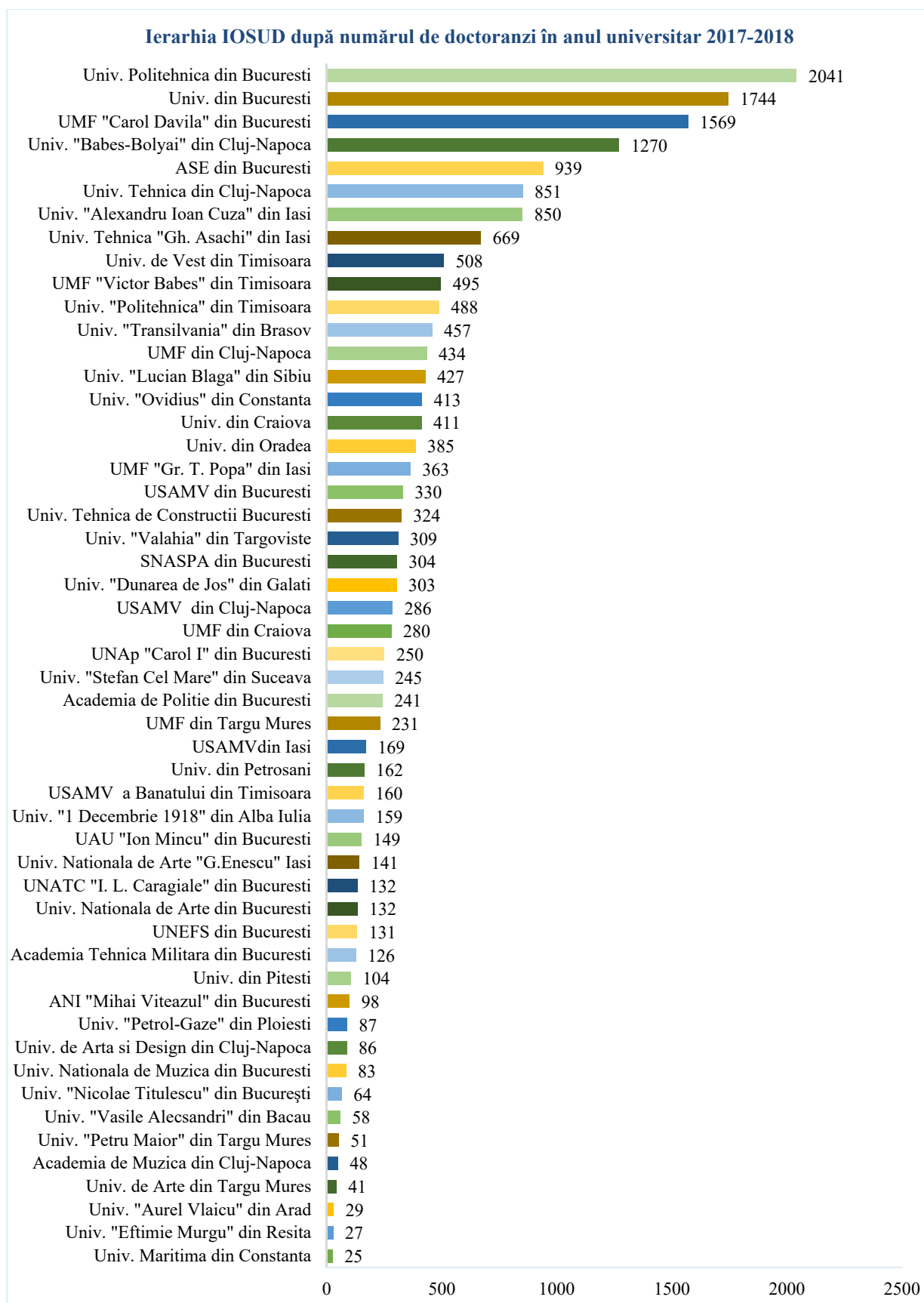


Figura 8.52. Ierarhia IOSUD după numărul de doctoranzi în anul universitar 2017-2018

8.4.3.2. Numărul doctoranzilor înscriși pe domenii de studiu și de formare

În continuarea analizei pe care am efectuat-o în legătură cu studenții înregistrați la studii doctorale și post-doctorale am prezentat unele date, sintetizate în Tabelul 8.49, privind numărul acestor cursanți înscriși la programe doctorale și post-doctorale pe domenii de studii și de formare (ISCED-F 2013) pentru anii 2014, 2015 și 2016. Am luat în studiu aceste date deoarece ele corespund a doi ani universitari, dar la trei ani de admitere la doctorat pe bază de concurs. Pe total țară există 4.713 cursanți în 2014, 5.348 doctoranzi în 2015 și 5.018 doctoranzi înmatriculați în 2016. Pe programe de studiu constatăm că cei mai mulți, 1.163 de doctoranzi erau în anul universitar 2016/2017, în domeniul Inginerie, Prelucrare și Construcții, urmat de Arte și Științe umaniste – 862, Sănătate și Asistență Socială – 833 și Științe naturale, Matematică și Statistică – 520. În Tabelul 8.53, numărul de studenți în anul I înscriși pe domenii de studiu și de formare în anul 2016-2017 relevă aceeași structură pe care am prezentat-o pentru anul universitar 2016-2017 în Tabelul 8.49. Am adâncit această analiză, prezentând datele din Tabelul 8.50 cu privire la numărul cursanților înscriși la doctorat și programele post-doctorale pe domenii de studiu și de formare (ISCED-F 2013) în anul universitar 2016-2017. Am efectuat și o structură a numărului de cursanți înscriși la aceste forme de pregătire profesional-științifică, pe învățământul public și privat. Reține atenția faptul că, din totalul celor 19.154 de cursanți înscriși, 19.143 erau în învățământul superior de stat și 11 la învățământul postdoctoral. Din totalul acestora la cursuri doctorale erau 18.874 cursanți la învățământul de stat și doar 11 la învățământul privat. Pe programe de doctorat, pe locul I s-a situat Sănătatea și Asistența Socială cu 3.922 de doctoranzi, urmată de Inginerie, Prelucrare și Construcții cu 4.931, Arte și Științe 2.843, iar la învățământul privat situația este aproape zero, în sensul că cei 11 înscriși erau unul la Arte și Științe Umaniste, doi la Științe Sociale, Jurnalism și Informație, cinci la Afaceri, Administrație și Drept, doi la Științe naturale, Matematică și Statistică și doar unu la Tehnologia Informațiilor și Comunicațiilor. Această situație, prezentată în Tabelul 8.50, este reluată și sintetizată în Figura 8.54 care este edificatoare în legătură cu numărul total al cursanților înscriși la doctorat pe domenii în anul universitar 2016-2017.

Tabelul 8.49

Numărul cursanților înscriși la programele de studii de doctorat și la programele postdoctorale în anul I pe domenii de studiu și de formare (ISCED-F 2013) în România în perioada 2014/2015-2016/2017

Domenii de studiu și de formare (ISCED-F 2013)	Cursanți înscriși anul I doctorat			
	2014/2015	2015/2016	2016/2017	Pondere 2016/2017 %
Educație	:	50	66	1,32
Arte și științe umaniste	886	846	862	17,18
Științe sociale, jurnalism și informații	379	747	448	8,93
Afaceri, administrație și drept	651	399	507	10,10
Științe naturale, matematică și statistică	456	468	520	10,36
Tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC)	:	113	106	2,11
Inginerie, prelucrare și construcții	1.255	1.228	1.163	23,18
Agricultura, silvicultura, piscicultura și științe veterinare	288	331	262	5,22
Sănătate și asistență socială	727	946	833	16,60
Servicii	71	220	251	5,00
Total țară	4.713	5.348	5.018	

Sursa: Prelucrare după <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

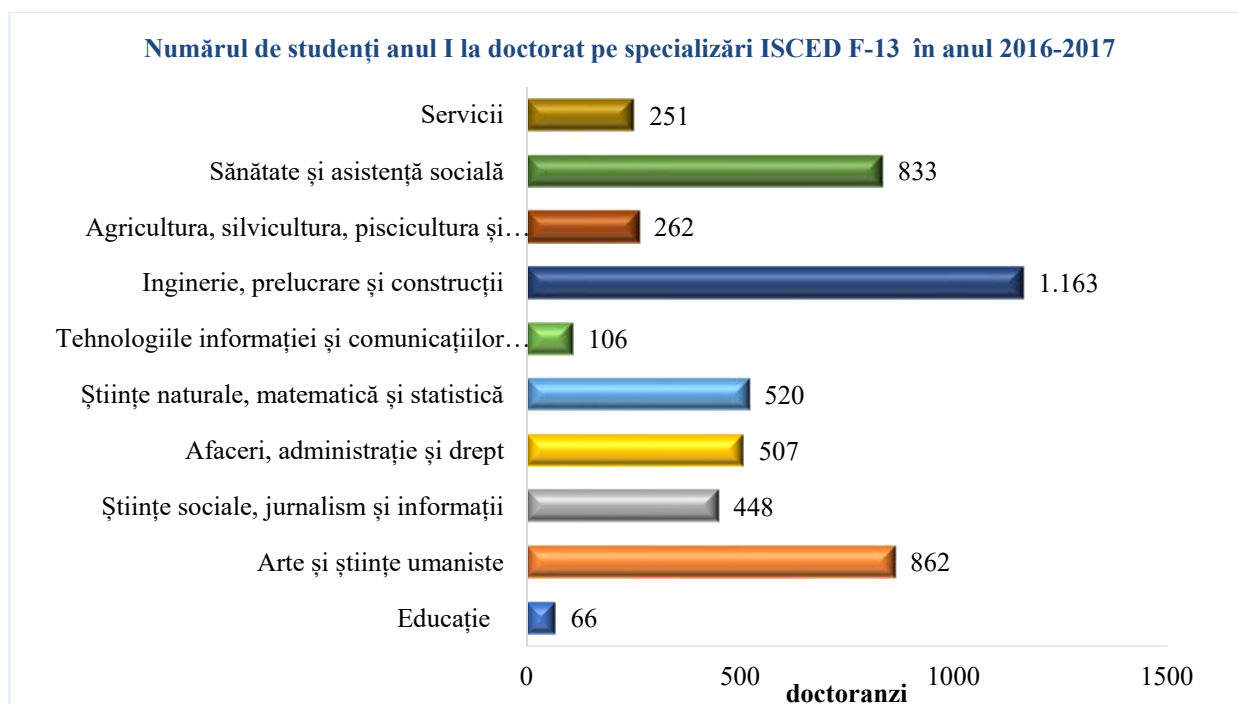


Figura 8.53. Numărul de studenți anul I la doctorat pe specializări ISCED F-13 în anul 2016-2017

Tabelul 8.50

Numărul cursanților înscriși la doctorat și la programele postdoctorale pe domenii de studiu și de formare (ISCED-F 2013) în anul universitar 2016-2017

Domenii de studiu și de formare (ISCED-F 2013)	Cursanți înscriși		
	Total	doctorat	postdoctoral
Educație	181	181	-
Arte și științe umaniste	2.844	2.843	1
Științe sociale, jurnalism și informații	1.637	1.635	2
Afaceri, administrație și drept	1.955	1.950	5
Științe naturale, matematică și statistică	1.284	1.282	2
Tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC)	710	709	1
Inginerie, prelucrare și construcții	4.931	4.931	-
Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare	961	961	-
Sănătate și asistență socială	3.922	3.922	-
Servicii	729	729	-
Total țară din care:	19.154	19.143	11
Învățământ public	18.885	18.874	11
Educație	181	181	-
Arte și științe umaniste	2.844	2.843	1
Științe sociale, jurnalism și informații	1.637	1.635	2
Afaceri, administrație și drept	1.822	1.817	5
Științe naturale, matematică și statistică	1.265	1.263	2
Tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC)	710	709	1
Inginerie, prelucrare și construcții	4.931	4.931	-
Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare	961	961	-
Sănătate și asistență socială	3.805	3.805	-
Servicii	729	729	-
Învățământ privat	269	269	-
Afaceri, administrație și drept	133	133	-
Științe naturale, matematică și statistică	19	19	-
Sănătate și asistență socială	117	117	-

Sursa: INS <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat în septembrie 2018.

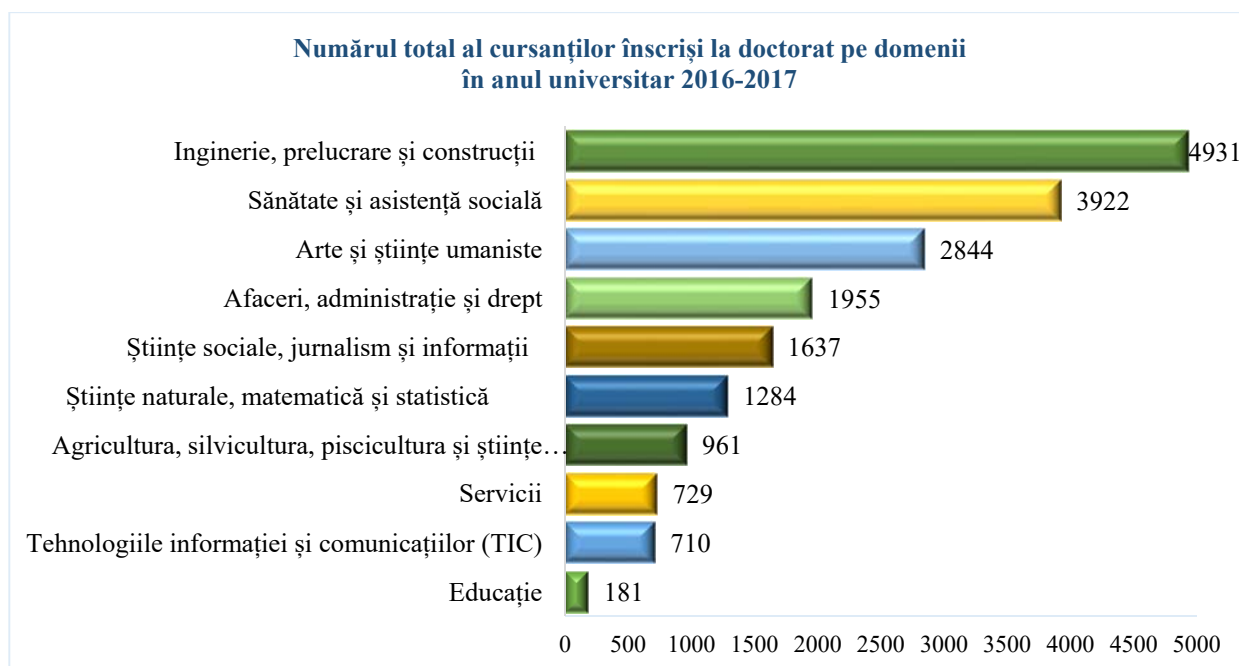


Figura 8.54. Numărul total al cursanților înscriși la doctorat pe domenii în anul universitar 2016-2017

8.5. Evoluția absolvenților de studii superioare pe domenii de studiu și de formare, și pe regiuni de dezvoltare

Vom analiza dinamica absolvenților programelor de studii de licență, masterat și doctorat în perioada 2012-2013 până la anul universitar 2016-2017.

În Tabelul 8.51 am inserat date, pe total, referitoare la numărul de absolvenți de la studiile de licență, masterat și doctorat, prezentând și ponderea absolvenților din totalul numărului de studenți înscriși. Astfel, la studiile respective, în anul universitar 2012-2013, din totalul de 172.186 de absolvenți, 56,72% erau absolvenți ai studiilor de licență, 40,16% ai studiilor de masterat și 3,12% ai studiilor de doctorat. În perioada următorilor patru ani universitari, s-a constatat că a scăzut numărul total de absolvenți, ajungând la 121.250 în anul universitar 2016-2017, dintre care 66,01% erau absolvenți ai studiilor de licență, 32,43% ai studiilor de masterat și 1,56% absolvenți ai studiilor doctorale. Reducerea numărului absolvenților se observă și în reprezentarea grafică din Figura 8.55, fiind mult mai confortant și ușor de analizat modul în care a evoluat numărul de absolvenți de la studiile de licență, masterat și doctorat.

Tabelul 8.51

Dinamica absolvenților programelor de studii de licență, masterat și doctorat în perioada 2012-2016

Anul universitar	Număr absolvenți			Total absolvenți	Pondere %		
	Licență	Masterat	Doctorat		Licență	Masterat	Doctorat
2012/2013	97.661	69.155	5.370	172.186	56,72	40,16	3,12
2013/2014	91.850	57.888	3.777	153.515	59,83	37,71	2,46
2014/2015	85.028	44.458	3.992	133.478	63,70	33,31	2,99
2015/2016	80.815	38.713	2.260	121.788	66,36	31,79	1,86
2016/2017	80.035	39.327	1.888	121.250	66,01	32,43	1,56
Modificare absolută 2016-2013	-17.626	-29.828	-3.482	-50.936			
Modificare relativă 2016-2013 %	-18,0	-43,1	-64,8	-29,6			

Sursa: Prelucrare după <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database> octombrie 2018, <http://statistici.insse.ro/shop>, accesat octombrie 2018.

O primă constatare este aceea că, an de an, la cele trei nivele educaționale analizate, numărul absolvenților s-a diminuat. Numărul absolvenților a scăzut și ca urmare a faptului că numărul celor înmatriculați la aceste forme a fost mai redus. Se pot realiza și alte interpretări, dar aceasta este situația concretă pe care a prezentat-o evoluția numărului de absolvenți de studii de licență, masterat și doctorat, într-un interval de cinci ani universitari.

Ca perspectivă, probabil, această evoluție se va menține sau poate chiar se va mări, în sensul reducerii în continuare a numărului de înmatriculați și a numărului de absolvenți.

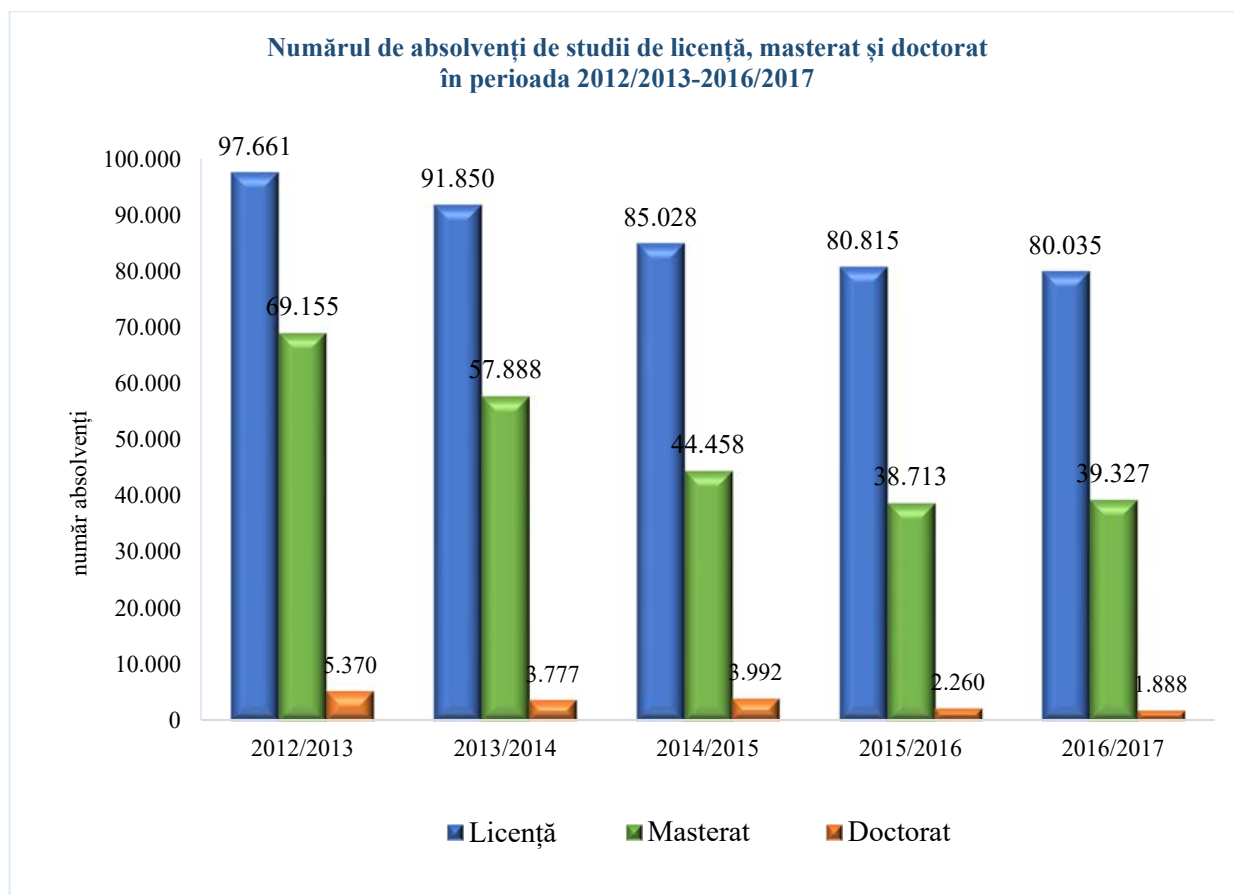


Figura 8.55. Numărul de absolvenți de studii de licență, masterat și doctorat în perioada 2012/2013-2016/2017

Analiza este aprofundată prin prezentarea numărului absolvenților la programele de studii de licență, masterat și doctorat pe fiecare categorie, în perioada 2014-2016. Astfel, numărul absolvenților la programele de studii universitare de licență pe domenii ISCED, în perioada menționată, pe domenii de activitate, a marcat o evoluție aproape similară cu evoluția numărului total de absolvenți. Astfel, constatăm că, în cifre absolute, numărul de absolvenți la studiile de licență a scăzut de la 85.028, în anul universitar 2014-2015 la 80.815 în anul universitar următor, respectiv 80.035 în anul universitar 2016-2017.

Deține ponderea, în continuare, în această analiză, de la an la an, cu aceeași tendință de scădere pe aproape fiecare program de studii, reducerea acestora, dar în frunte se situează Afaceri, administrație și drept, urmată de Inginerie, prelucrare și construcții și Sănătate și asistență socială. În mod similar, se modifică și ponderile pe care le au domeniile de studii și formare înregistrate în anul 2017.

Tabelul 8.52

Numărul absolvenților la programele de studiu de licență pe domenii ISCED în perioada 2014-2016

Domenii de studiu și de formare (ISCED-F 2013)	Absolvenți programe licență			Pondere %		
	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017
Educație	2.948	3.276	3.260	3,47	4,05	4,07
Arte și științe umaniste	7.389	7.415	7.027	8,69	9,18	8,78
Științe sociale, jurnalism și informații	7.246	6.846	6.374	8,52	8,47	7,96
Afaceri, administrație și drept	26.098	22.250	21.460	30,69	27,53	26,81
Din care: Afaceri și administrație	18.487	14.522	:	21,74	17,97	:
Drept	7.611	6.993	:	8,95	8,65	:
Științe naturale, matematica și statistica	4.558	4.192	3.829	5,36	5,19	4,78
Tehnologiile informației și comunicațiilor	4.855	4.333	4.891	5,71	5,36	6,11
Inginerie, prelucrare și construcții	14.443	14.352	14.522	16,99	17,76	18,14
Agricultura, silvicultura, piscicultura și științe veterinare	3.815	3.515	3.840	4,49	4,35	4,80
Sănătate și asistență socială	10.202	11.262	11.485	12,00	13,94	14,35
Servicii	3.388	3.294	3.347	3,98	4,08	4,18
Total	85.028	80.815	80.035	100,0	100,0	100,0

Sursa: Prelucrare după <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database> și <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat octombrie 2018.

Pentru o mai sugestivă exprimare, în Figura 8.56 am prezentat grafic structura pe domenii de studii ISCED a absolvenților de studii de licență în anul universitar 2016-2017. Se relevă aceeași structură, Afaceri, administrație și drept, fiind în frunte cu 27%, urmate de Inginerie, prelucrare și construcții – 18% și Sănătate și asistență socială – 14%.

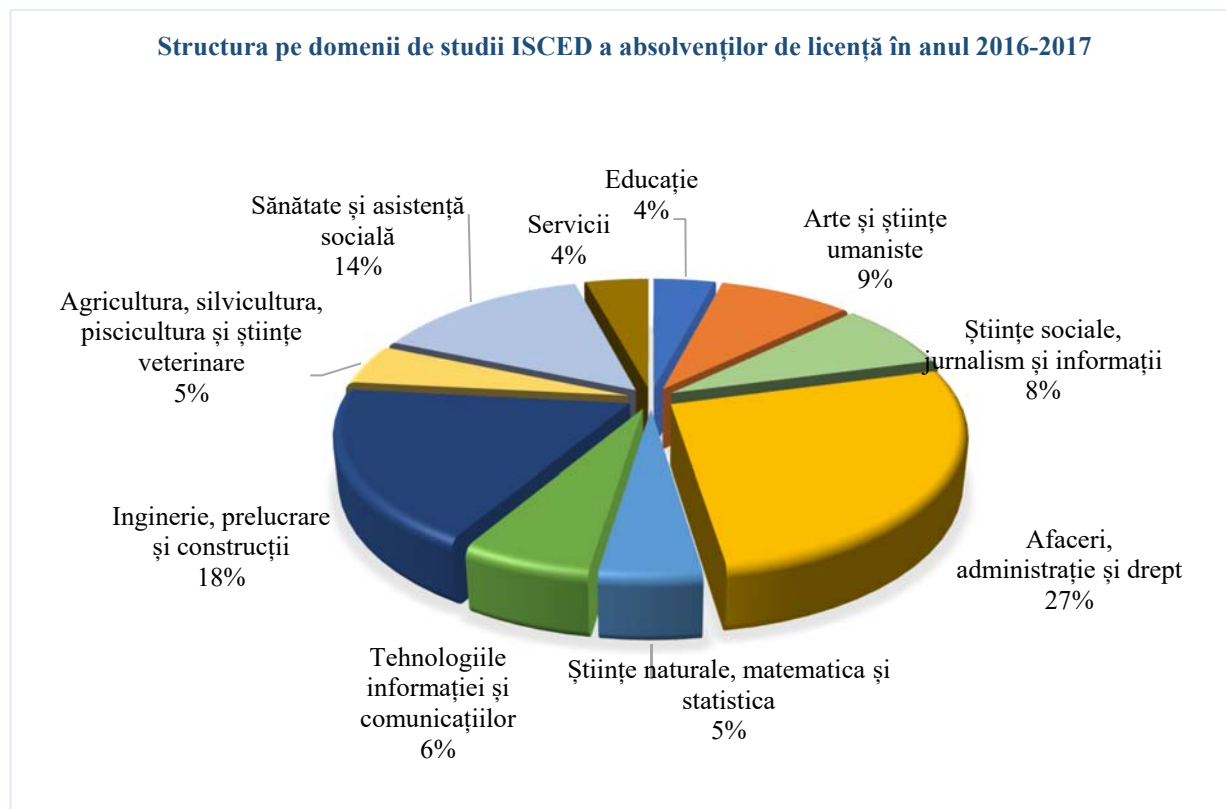


Figura 8.56. Structura pe domenii de studii ISCED a absolvenților de licență în anul universitar 2016-2017

În Tabelul 8.53 se prezintă numărul absolvenților la masterat pe domenii ISCED în perioada 2014-2016. Am ales acest interval de timp deoarece este mai sugestiv din punctul de vedere al datelor respective. Absolvenții de masterat au evoluat aproximativ în aceeași structură, pe primul loc situându-se Afaceri, administrație și drept cu 13.081 în anul universitar 2014-2015, 12.145 în anul universitar 2015-2016 și 11.871 în anul universitar 2016-2017. Aceeași tendință a celor înmatriculați la studiile de masterat s-a menținut și la celelalte domenii de studiu și formare.

Pe total, numărul absolvenților la programele de studii de masterat a fost oscilant, în anul universitar 2014-2015 au fost 44.458 de absolvenți, în anul universitar următor – 38.713 absolvenți, iar în anul universitar 2016-2017 – 39.327 absolvenți. Se constată că, în ultimii doi ani universitari, cu o ușoară scădere față de anul 2014-2015, s-a menținut un trend aproximativ echilibrat al numărului de absolvenți. Din nou, Afaceri, administrație și drept au deținut ponderea majoritară, cuprinsă între 29,42%, în anul universitar 2014-2015 și 30,19%, în anul universitar 2016-2017. Pe locul doi, cum era ușor de anticipat, se situează absolvenții de studii la programele de masterat Inginerie, prelucrare și construcții care au oscilat între 17,05% și 18,93%.

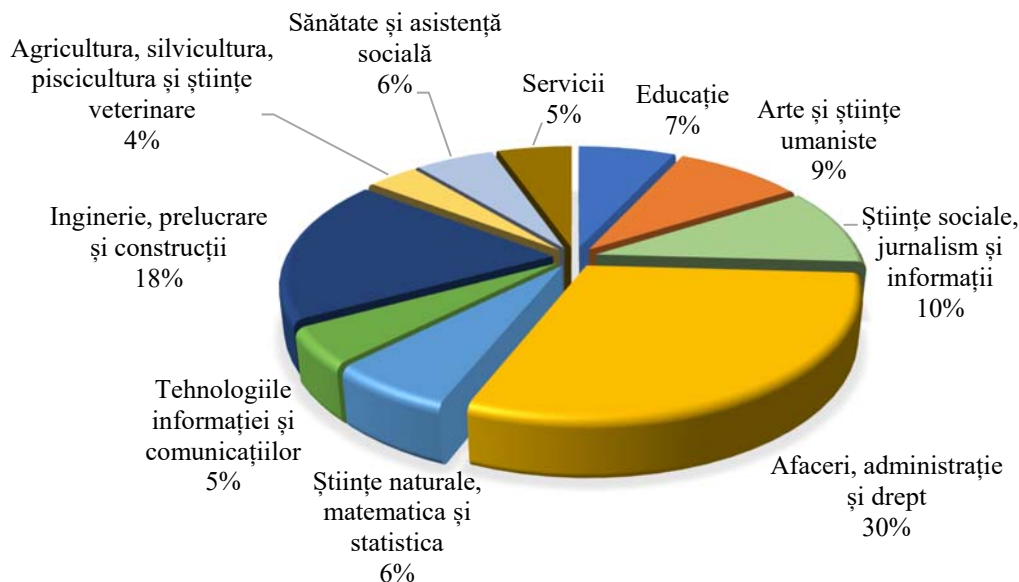
Tabelul 8.53

Numărul absolvenților la programele de studiu de masterat pe domenii ISCED în perioada 2014-2016

Domenii de studiu și de formare (ISCED-F 2013)	Absolvenți programe masterat			Pondere %		
	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017
Educație	1.746	1.752	2.710	3,93	4,53	6,89
Arte și științe umaniste	4.272	3.975	3.589	9,61	10,27	9,13
Științe sociale, jurnalism și informații	4.533	4.010	3.895	10,20	10,36	9,90
Afaceri, administrație și drept	13.081	12.145	11.871	29,42	31,37	30,19
Din care: Afaceri și administrație	10.282	9.016	:	23,13	23,29	:
Drept	2.799	2.497	:	6,30	6,45	:
Științe naturale, matematica și statistica	2.870	2.521	2.479	6,46	6,51	6,30
Tehnologiile informației și comunicațiilor	2.184	1.606	1.821	4,91	4,15	4,63
Inginerie, prelucrare și construcții	7.580	7.329	7.236	17,05	18,93	18,40
Agricultura, silvicultura, piscicultura și științe veterinare	1.328	1.246	1.408	2,99	3,22	3,58
Sănătate și asistență socială	3.741	910	2.227	8,41	2,35	5,66
Servicii	3.209	3.299	2.091	7,22	8,52	5,32
Total	44.458	38.713	39.327	100,00	100,00	100,00

Sursa: Prelucrare după <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database> și <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat octombrie 2018.

O reprezentare grafică sugestivă este sintetizată în Figura 8.57. Pe baza datelor din tabel, se constată că în această diagramă de structură sunt reprezentate toate domeniile de studii ale absolvenților de masterat, relevându-se că Afacerile, administrația și dreptul dețineau circa 30%, Ingineria, prelucrarea și construcțiile – 18%, iar Științele sociale, jurnalismul și informațiile, aproximativ 10%. Am luat în considerare anul universitar 2016-2017 pentru simplul motiv că sunt datele cele mai recente care pot oferi o sugestie și în legătură cu ceea ce se va întâmpla în continuare în ceea ce privește structura pe domenii a absolvenților de masterat. Facem această afirmație deoarece numărul absolvenților la doctorat este, oarecum, determinat de numărul celor înmatriculați, existând în acest sens o ușoară, sensibilă reducere.

Structura pe domenii de studii ISCED a absolvenților de masterat în anul 2016-2017**Figura 8.57. Structura pe domenii de studii ISCED a absolvenților de masterat în anul universitar 2016-2017**

În Tabelul 8.54 am sintetizat numărul absolvenților la programele de doctorat, pe domenii ISCED, în perioada 2014-2016, adică în perioada anilor 2014-2017, adică trei ani universitari. Și în acest caz, se constată că numărul total de doctoranzi care au absolvit programele conform domeniilor ISCED în această perioadă, a fost în continuă scădere. Astfel, în anul universitar 2014-2015 au absolvit 3.992 de doctoranzi, pentru ca în anul următor numărul absolvenților să fie 2.260, ajungând la doar 1.888 în anul universitar 2016-2017.

Pe domenii, numărul cel mai mare de absolvenți l-a reprezentat domeniul de studiu și formare Inginerie, prelucrare și construcții cu 906 absolvenți în anul universitar 2014-2015, menținându-se trendul și în anii următori. Urmează, apoi, domeniul Sănătate și asistență socială cu 774 absolvenți, în anul universitar 2014-2015, Arte și științe umaniste 589 absolvenți și în domeniul științelor sociale, jurnalism și informații – 361. În anii următori, ponderea și numărul absolut s-au mai redus în conformitate și cu reducerea pe total.

Tabelul 8.54**Numărul absolvenților la programele de doctorat pe domenii ISCED în perioada 2014-2016**

Domenii de studiu și de formare (ISCED-F 2013)		Absolvenți doctorat			Pondere %		
		2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017
Educație		36	32	46	0,90	1,42	2,44
Arte și științe umaniste		589	508	357	14,75	22,48	18,91
Științe sociale, jurnalism și informații		361	229	205	9,04	10,13	10,86
Afaceri, administrație și drept		446	177	219	11,17	7,83	11,60
din care:	Afaceri și administrație	323	132		8,09	5,84	
	Drept	123	38		3,08	1,68	
Științe naturale, matematica și statistica		340	237	156	8,52	10,49	8,26
Tehnologiile informației și comunicațiilor		103	53	38	2,58	2,35	2,01
Inginerie, prelucrare și construcții		906	417	348	22,70	18,45	18,43

Domenii de studiu și de formare (ISCED-F 2013)	Absolvenți doctorat			Pondere %		
	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017
Agricultura, silvicultura, piscicultura și științe veterinare	328	134	92	8,22	5,93	4,87
Sănătate și asistență socială	774	371	355	19,39	16,42	18,80
Servicii	109	102	72	2,73	4,51	3,81
Total	3992	2260	1888	100,00	100,00	100,00

Sursa: Prelucrare după <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database> și <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat octombrie 2018.

În Figura 8.58 este prezentată structura pe domenii de studii ISCED a absolvenților doctorat în anul universitar 2016-2017. Datele cuprinse în această diagramă de structură arată același sens despre care am discutat pe baza datelor din Tabelul 8.54.

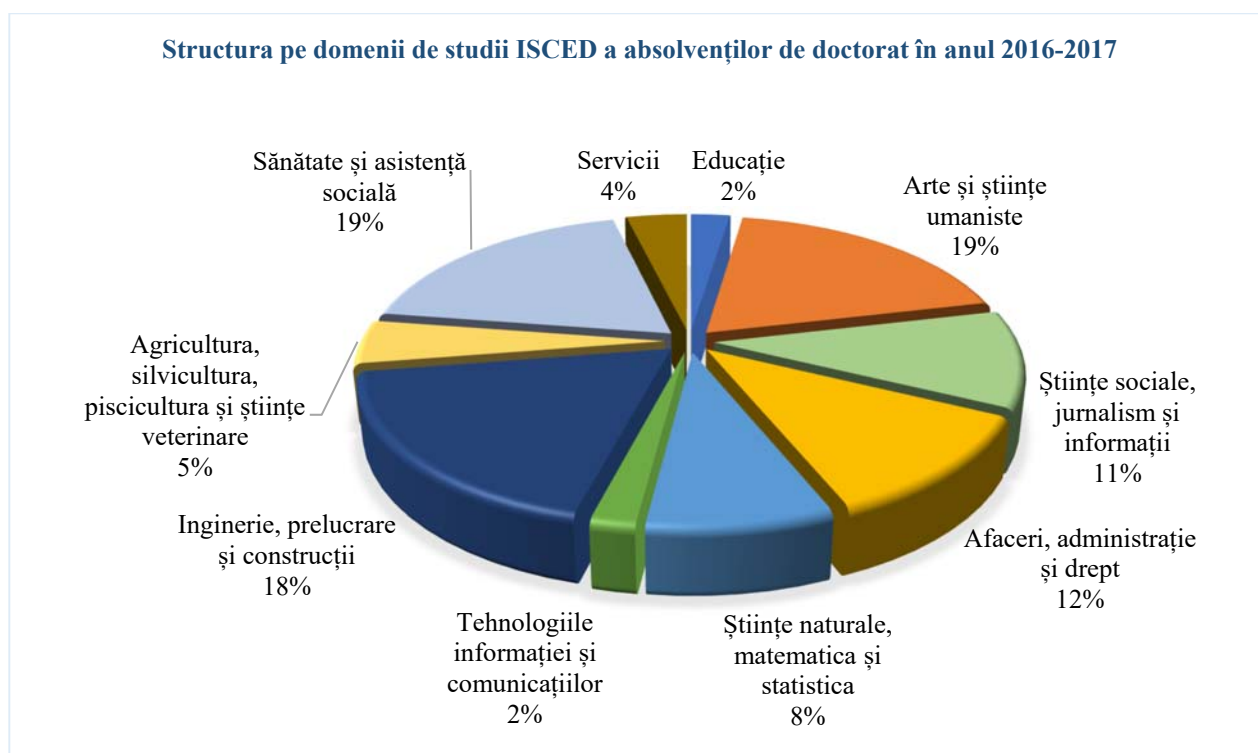


Figura 8.58. Structura pe domenii de studii ISCED a absolvenților doctorat în anul universitar 2016-2017

Aceste aspecte ne arată mobilitatea relativă a cererii pentru diferite domenii, dar și nevoia de abordare specifică a ofertei pentru fiecare domeniu în parte cu măsuri strategice în funcție și de cererea de specialiști în domenii de pe piața muncii.

În continuare, am efectuat o analiză structurală pe regiuni de dezvoltare a numărului de absolvenți ai studiilor de licență, masterat și doctorat. Tabelele 8.55, 8.56 și 8.57 relevă evoluția numărului de absolvenți ai celor trei categorii.

Reține atenția faptul că la studiile de licență, pe primul loc s-a situat regiunea București-Ilfov cu 31,59%, ca și la studiile de masterat 37,75% sau studiile de doctorat cu 43,11%, în anul universitar 2016-2017. Aceste date relevă puterea pe care o are orașul București care, în fond acoperă, prin numărul total de absolvenți, situația din această regiune. Din studiul celor trei tabele se constată un regres al numărului de absolvenți pe aproape fiecare regiune, în cei trei ani. În cifre absolute, Bucureștiul se menține pe o poziție aparent constantă față de alte regiuni care au un recul în ceea ce privește numărul de absolvenți pe cele trei domenii.

Tabelul 8.55

Numărul absolvenților la programele de studiu de licență pe regiuni de dezvoltare în perioada 2014-2016

Regiunea de dezvoltare	Absolvenți licență			Pondere %		
	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Nord-Vest	13.544	12.979	12.820	15,93	16,06	16,02
Centru	9.432	8.776	8.705	11,09	10,86	10,88
Nord-Est	11.155	10.524	10.000	13,12	13,02	12,49
Sud-Est	6.312	6.221	6.133	7,42	7,70	7,66
Sud-Muntenia	4.235	3.749	3.725	4,98	4,64	4,65
București-Ilfov	25.147	24.486	25.282	29,57	30,30	31,59
Sud-Vest Oltenia	5.620	5.422	4.880	6,61	6,71	6,10
Vest	9.583	8.658	8.490	11,27	10,71	10,61
Total	85.028	80.815	80.035	100,00	100,00	100,00

Sursa: Prelucrare după <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat octombrie 2018.

Tabelul 8.56

Numărul absolvenților la programele de studiu de masterat pe regiuni de dezvoltare în perioada 2014-2016

Regiunea de dezvoltare	Absolvenți masterat			Pondere %		
	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Nord-Vest	5.857	5.547	5.631	13,17	14,33	14,32
Centru	5.700	3.690	4.004	12,82	9,53	10,18
Nord-Est	6.148	4.414	4.243	13,83	11,40	10,79
Sud-Est	2.766	2.539	2.364	6,22	6,56	6,01
Sud-Muntenia	2.120	2.071	2.067	4,77	5,35	5,26
București-Ilfov	14.612	14.462	14.846	32,87	37,36	37,75
Sud-Vest Oltenia	2.420	2.164	2.621	5,44	5,59	6,66
Vest	4.835	3.826	3.551	10,88	9,88	9,03
Total	44.458	38.713	39.327	100,00	100,00	100,00

Sursa: Prelucrare după <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat octombrie 2018.

Tabelul 8.57

Numărul absolvenților la programele de studiu de doctorat pe regiuni de dezvoltare în perioada 2014-2016

Regiunea de dezvoltare	Absolvenți doctorat			Pondere %		
	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Nord-Vest	767	576	355	19,21	25,49	18,80
Centru	252	123	110	6,31	5,44	5,83
Nord-Est	597	339	213	14,95	15,00	11,28
Sud-Est	120	80	62	3,01	3,54	3,28
Sud-Muntenia	87	47	63	2,18	2,08	3,34
București-Ilfov	1.718	779	814	43,04	34,47	43,11
Sud-Vest Oltenia	125	116	69	3,13	5,13	3,65
Vest	326	200	202	8,17	8,85	10,70
Total	3.992	2.260	1.888	100,00	100,00	100,00

Sursa: Prelucrare după <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat octombrie 2018.

În Figura 8.59 am prezentat grafic ponderea absolvenților de licență, masterat și doctorat pe regiuni de dezvoltare doar în anul universitar 2016-2017, pe care l-am considerat mai precis și edificator, fiind aproape de momentul în care realizăm această analiză. Se constată aceeași structură, regiunea București-Ilfov deține ponderea cea mai ridicată la doctorat, masterat sau studii de licență.

Pe locul doi se regăsește Regiunea Nord-Vest, cu procente cuprinse între 14,32 la masterat, 16,02 la licență și 18,8 la doctorat.

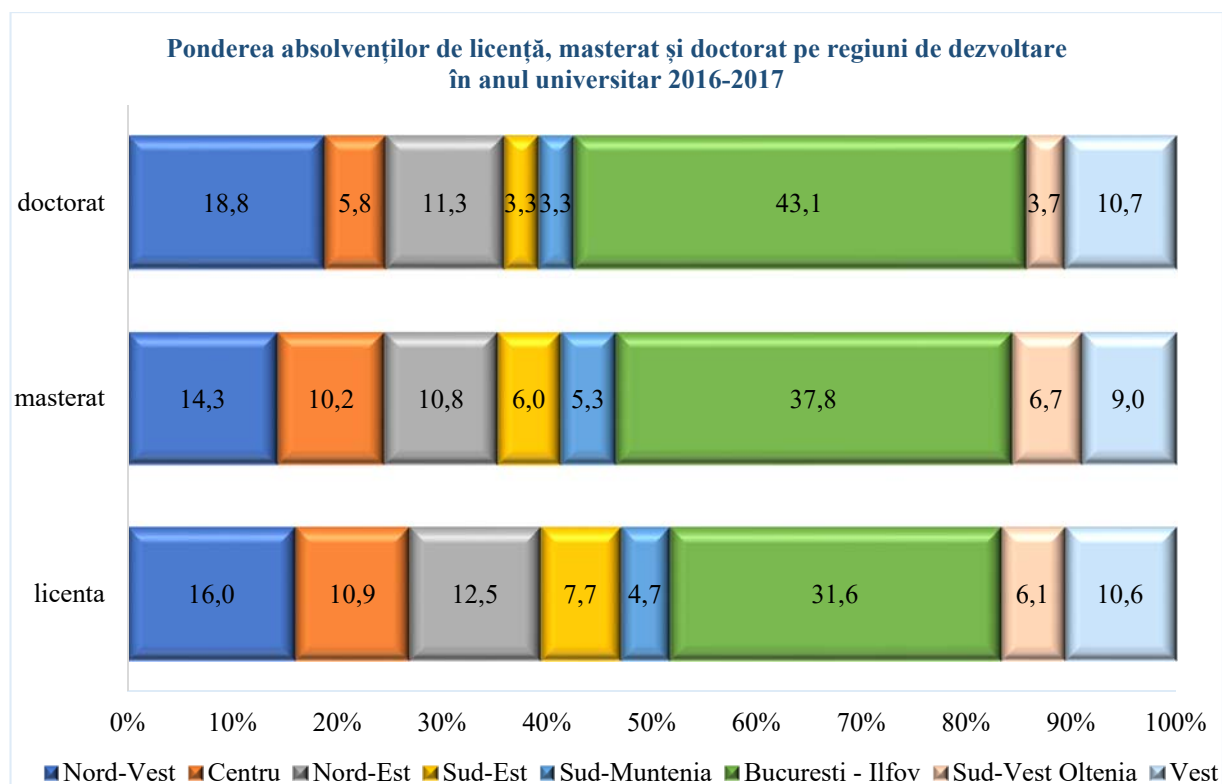


Figura 8.59. Ponderea absolvenților de licență, masterat și doctorat pe regiuni de dezvoltare în anul universitar 2016/2017

În Tabelul 8.58 am sintetizat datele absolvenților la programele de studii de licență, masterat și doctorat, pe regiuni de dezvoltare și forme de proprietate, în anul universitar 2016-2017. Se constată că, de la un an la altul, a existat o oarecare reducere a numărului absolvenților. În ceea ce privește învățământul privat, mai ales la doctorat, acesta este simbolic reprezentat.

Tabelul 8.58
Numărul absolvenților la programele de studiu de licență, masterat și doctorat pe regiuni de dezvoltare și forme de proprietate în anul universitar 2016-2017

Regiunea de dezvoltare	Total absolvenți, din care:	Absolvenți licență		Absolvenți masterat		Absolvenți doctorat	
		publică	privată	publică	privată	publică	privată
Nord-Vest	18806	11700	1120	5263	368	355	:
Centru	12819	7614	1091	3624	380	110	:
Nord-Est	14456	9465	535	4126	117	213	:
Sud-Est	8559	5156	977	2026	338	62	:
Sud-Muntenia	5855	3510	215	1922	145	63	:
București-Ilfov	40942	18334	6948	12134	2712	804	10
Sud-Vest Oltenia	7570	4349	531	2407	214	69	:
Vest	12243	6898	1592	3162	389	194	8
Total	121250	67026	13009	34664	4663	1870	18
Pondere forma de proprietate %		83,75	16,25	88,14	11,86	99,05	0,95

Sursa: Prelucrare după <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat octombrie 2018.

În Tabelul 8.59, am prezentat numărul de absolvenți cetățeni străini la programele de studiu de licență, masterat și doctorat, pe regiuni de dezvoltare în anul universitar 2016-2017. Constatăm, din nou, că din cei 5.065 de absolvenți străini, 1.191 au fost în București, 998 în Regiunea Nord-Est și 822 în Regiunea Vest.

Pe studii de licență, masterat și doctorat, datele relevă că numărul absolvenților străini, mai ales la doctorat, a fost foarte redus în fiecare regiune, mai puțin București, cu 43 de absolvenți străini și Regiunea Nord-Vest cu 16 sau Regiunea Vest cu 13, celelalte regiuni având o pondere nesemnificativă în legătură cu această situație.

Tabelul 8.59

Numărul de absolvenți străini la programele de studiu de licență, masterat și doctorat pe regiuni de dezvoltare în anul universitar 2016-2017

Regiunea de dezvoltare	Total absolvenți străini*	Pondere absolvenți străini în total absolvenți %	Absolvenți licență		Absolvenți masterat		Absolvenți doctorat
			Total	din care: la stat	Total	din care: la stat	
Nord-Vest	748	3,98	631	622	101	89	16
Centru	247	1,93	197	190	49	47	1
Nord-Est	998	6,90	832	810	157	156	9
Sud-Est	805	9,41	569	568	233	233	3
Sud-Muntenia	127	2,17	90	90	35	33	2
București-Ilfov	1.191	2,91	640	568	508	477	43
Sud-Vest Oltenia	127	1,68	80	80	44	44	3
Vest	822	6,71	724	426	85	82	13
Total	5.065	4,18	3.763	3.354	1.212	1.161	90

Notă: * Absolvenți cu diploma – și diplomă de bacalaureat în altă țară.

Sursa: Prelucrare după <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat octombrie 2018.

În final, în Figura 8.60 am prezentat nivelul și structura absolvenților de licență, masterat și doctorat, pe regiuni de dezvoltare, utilizând o reprezentare cartografică. În acest fel, în harta României administrative, structurată pe cele opt regiuni de dezvoltare s-au înscris numărul de absolvenți și procentul pe care aceștia l-au avut în totalul absolvenților din România.

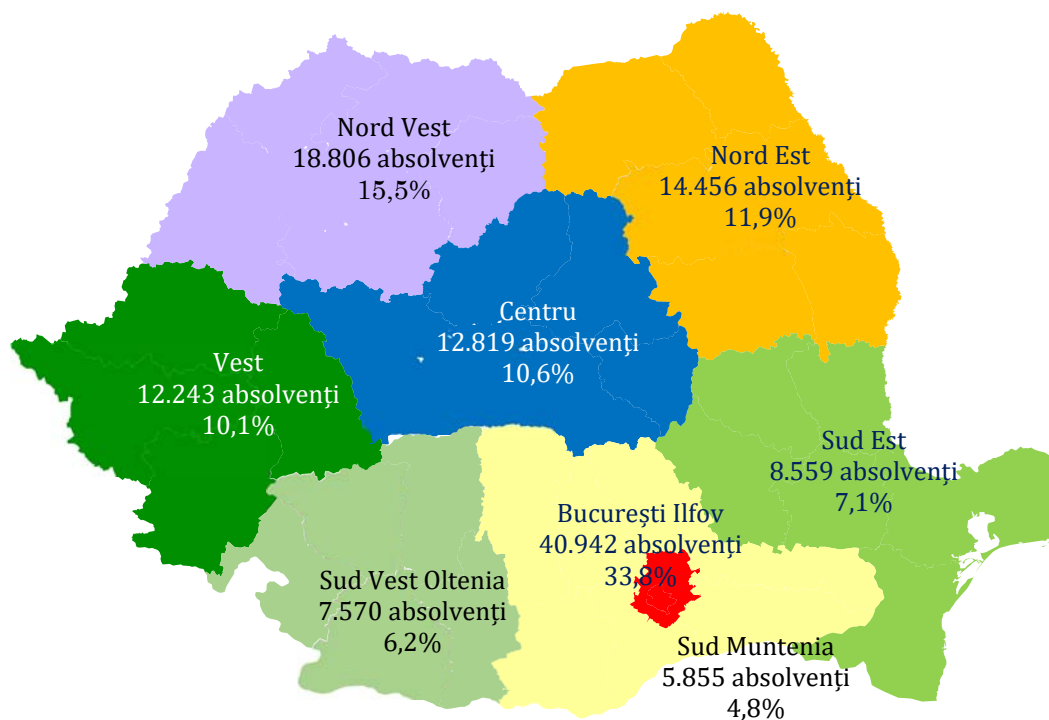


Figura 8.60. Nivelul și structura absolvenților de licență, masterat și doctorat pe regiuni de dezvoltare, în anul 2016-2017

În acest capitol referitor la învățământul din România am realizat o analiză foarte detaliată, mai ales structurală, pe domenii, pe forme de proprietate, pe regiuni de dezvoltare, pe universități așa încât cei care studiază să poată să își adâncească și să își concretizeze anumite idei care, probabil, îi preocupă, în dorința de a înțelege modul în care învățământul din România a evoluat, în perioada de 100 de ani pe care îi împlinim în momentul apariției lucrării.

Începutul este puțin mai timpuriu, dar datele concrete la care ne-am referit au dobândit o semnificație și mai mare în contextul în care ne-am orientat pentru analiza la zi a situației evoluției învățământului, în general din România, dar mai ales al celui de licență, masterat, doctorat și postdoctorat, în ultimul an universitar pentru care au existat date. În sensul acesta, am oferit posibilitatea unor sugestii, trimiteri către perspectiva evoluției învățământului, în general, precum și pe nivele de pregătire, medii, în perioada următoare.

Este ușor de stabilit tendința care, în mod cert, se va accentua în același sens din cauza reducerii treptate a structurii populației școlare ca număr, ca urmare a scăderii populației generale a României, pe atracția persoanelor de vârstă școlară la toate aceste niveluri, mai ales de licență, masteral și doctoral și, nu în ultimul rând, este nivelul general de pregătire concretizat prin procentul de promovare a examenului de bacalaureat care oferă, în fiecare an, bazinul din care se selectează numărul celor care urmează studii de licență, masterat și doctorat. Mai trebuie subliniat și faptul că și cerințele concrete ale pieței muncii pot constitui un factor care influențează modificarea, în sens de reducere, a numărului absolvenților din cele trei domenii de licență, masterat și doctorat.

Considerăm că reprezentările tabelare și grafice vor facilita cititorului să-și formeze o imagine proprie și clară asupra nivelului și stării sistemului de învățământ românesc în anul centenarului.

Capitolul 9

Sistemul educațional românesc în contextul sistemului de învățământ european.

Formarea profesională a forței de muncă.....	491
9.1. Stadiul implementării Strategiei Europene 2020 în domeniul educației și formării profesionale în România.....	491
9.1.1. Abandonul prematur al educației și formării profesionale.....	493
9.1.2. Ponderea persoanelor în vârstă de 30-34 de ani cu studii terțiare.....	497
9.1.3. Ponderea adulților segmentul de vârstă 25-64 care ar trebui să participe la învățarea pe tot parcursul vieții.....	501
9.1.4. Copii cu vârste între 4 ani și vârsta pentru începerea învățământului primar obligatoriu, care trebuie să participe la educația timpurie	503
9.1.5. Mobilitatea în străinătate a studenților de învățământ terțiar.....	505
9.1.6. Ponderea absolvenților angajați (20-34 de ani) care au părăsit educația și formarea	513
9.1.7. Ponderea tinerilor de 15 ani care nu au suficiente cunoștințe de citire, matematică și știință	515
9.2. Educația și pregătirea profesională – priorități ale statelor membre ale Uniunii Europene	517
9.2.1. Învățământul preșcolar, primar, gimnazial și liceal în statele Uniunii Europene	518
9.2.2. Comparații internaționale privind învățământul superior	521
9.2.2.1. Studenții înmatriculați la programele de studii de licență	524
9.2.2.2. Studenții înmatriculați la programele de studii de masterat	528
9.2.2.3. Studenții înmatriculați la programele de studii de doctorat.....	530
9.2.3. Analiza comparativă a absolvenților de studii de licență, masterat și doctorat pe specializări ISCED F-13.....	532
9.2.3.1. Absolvenți de studii de licență	533
9.2.3.2. Absolvenți de studii de masterat	537
9.2.3.3. Absolvenți de studii de doctorat	541
9.2.3.4. Analiza comparativă a absolvenților din România, Cehia, Germania și Polonia	545
9.3. Finanțarea învățământului și a cercetării în statele membre UE în perioada 2010-2017	550
9.3.1. Cheltuielile cu educația – prioritate națională	552
9.3.2. Cheltuieli interne brute pentru cercetare și dezvoltare	555
9.4. Formarea profesională a pieței muncii	561
9.4.1. Ponderea forței de muncă cu studii terțiare	561
9.4.2. Ponderea tinerilor cu vârste între 15-24 ani care nu sunt în educație, angajare sau formare.....	563
9.4.3. Rata șomajului absolvenților de studii terțiare	566
9.4.4. Rata de ocupare a absolvenților recenți de studii terțiare – 20-34 ani	567

Opis tabele

<i>Tabelul 9.1. Obiectivele UE 2020 privind domeniul educației și formării profesionale – „Educația și formarea 2020” (ET 2020).....</i>	<i>492</i>
<i>Tabelul 9.2. Abandonul prematur al educației și formării profesionale în statele membre UE, în perioada 2010-2017.....</i>	<i>495</i>
<i>Tabelul 9.3. Ponderea persoanelor în vârstă de 30-34 de ani cu studii superioare în statele membre UE, în perioada 2010-2017.....</i>	<i>499</i>
<i>Tabelul 9.4. Ponderea adulților 25-64 ani care ar trebui să participe la învățarea pe tot parcursul vieții în statele membre UE, în perioada 2010-2017</i>	<i>502</i>
<i>Tabelul 9.5. Copii cu vârste între 4 ani și vârsta pentru începerea învățământului primar obligatoriu trebuie să participe la educația timpurie. Min 95%.....</i>	<i>504</i>
<i>Tabelul 9.6. Nivelul mobilităților studenților străini în România pe nivele educaționale ISCED 6-8 în perioada 2013-2016 (intrări-incoming)</i>	<i>506</i>
<i>Tabelul 9.7. Nivelul mobilităților studenților înmatriculați în România pe nivele educaționale ISCED 6-8 în perioada 2013-2016 (plecări-outgoing)</i>	<i>506</i>
<i>Tabelul 9.8. Mobilitatea studenților pe nivele educaționale și țara de origine UE în anul 2016 (intrări/incoming)</i>	<i>508</i>
<i>Tabelul 9.9. Mobilitatea studenților pe nivele educaționale pe state membre UE în anul 2016 (plecări/outgoing)</i>	<i>510</i>

Tabelul 9.10. Ponderea mobilităților studenților de învățământ terțiar (ISCED 5-8) în perioada 2013-2016.....	511
Tabelul 9.11. Ponderea absolvenților angajați de vârstă 20-34 de ani care au părăsit educația și formarea cu 1-3 ani înainte de anul de referință.	513
Tabelul 9.12. Ponderea tinerilor de 15 ani care nu au suficiente cunoștințe de citire, matematică și știință pe state membre UE în perioada 2003-2015.....	515
Tabelul 9.13. Tabloul general privind atingerea obiectivelor – strategia Europa 2020.....	517
Tabelul 9.14. Numărul copiilor/elevilor din învățământul preșcolar, primar, gimnazial, liceal și profesional în anul 2016	518
Tabelul 9.15. Raportul dintre elevi și cadre didactice pe nivele de educație în statele membre UE în anul 2016/2017.....	520
Tabelul 9.16. Numărul studenților înmatriculați în învățământul terțiar în statele membre UE în anul 2016/2017	522
Tabelul 9.17. Numărul studenților înmatriculați anul I la programele de licență ISCED 6 în statele membre UE în perioada 2013-2016.....	525
Tabelul 9.18. Numărul studenților înmatriculați la programele de licență ISCED 6, în statele membre UE în perioada 2013-2016.....	526
Tabelul 9.19. Ponderea populației segmentul de vârstă 20-24 de ani înmatriculați la programele de studii de licență, în statele membre UE în perioada 2013-2016	526
Tabelul 9.20. Numărul studenților înmatriculați anul I la programele de masterat ISCED 7 în statele membre UE în perioada 2013-2016.....	529
Tabelul 9.21. Numărul studenților înmatriculați la programele de masterat ISCED 7, în statele membre UE în perioada	530
Tabelul 9.22. Numărul studenților înmatriculați anul I la programele de doctorat ISCED 7 în statele membre UE în perioada 2013-2016.....	531
Tabelul 9.23. Numărul studenților înmatriculați la programele de doctorat ISCED 7, în statele membre UE în perioada.....	532
Tabelul 9.24.a. Numărul de absolvenți de studii de licență pe specializări ISCED F-13 în statele UE în anul 2016/2017	532
Tabelul 9.24.b. Numărul de absolvenți de studii de licență pe specializări ISCED F-13 în statele UE în anul 2016-2017.....	534
Tabelul 9.25. Ponderea absolvenților de studii de licență pe specializări ISCED F-13 în statele UE în anul 2016/2017	536
Tabelul 9.26. Numărul de absolvenți de studii de masterat pe specializări ISCED F-13 în statele UE în anul 2016/2017.....	537
Tabelul 9.27. Ponderea absolvenților de studii de masterat pe specializări ISCED F-13 în statele UE în anul 2016/2017	540
Tabelul 9.28. Numărul de absolvenți de studii de doctorat pe specializări ISCED F-13 în statele UE în anul 2016/2017.....	542
Tabelul 9.29. Ponderea absolvenților de studii de doctorat pe specializări ISCED F-13 în statele UE în anul 2016/2017	543
Tabelul 9.30. Numărul absolvenților de programe de studii de licență în România, Cehia, Germania și Polonia pe domenii de studiu și de formare (ISCED-F 2013) în anul 2016/2017	546
Tabelul 9.31. Ponderea absolvenților de programe de studii de licență în România, Cehia Germania și Polonia pe domenii de studiu și de formare (ISCED-F 2013) în anul 2016/2017	546
Tabelul 9.32. Numărul absolvenților de programe de studii de masterat și postuniversitare în România, Cehia, Germania și Polonia pe domenii de studiu și de formare (ISCED-F 2013) în anul 2016/2017.....	547
Tabelul 9.33. Ponderea absolvenților de programe de studii de masterat în România, Cehia Germania și Polonia pe domenii de studiu și de formare (ISCED-F 2013) în anul 2016/2017	548

Tabelul 9.34. Numărul absolvenților de programe de studii de doctorat și la programele postdoctorale în România, Cehia, Germania și Polonia pe domenii de studiu și de formare (ISCED-F 2013) în anul 2016/2017	549
Tabelul 9.35. Ponderea absolvenților de programe de studii de doctorat în România, Cehia Germania și Polonia pe domenii de studiu și de formare (ISCED-F 2013) în anul 2016/2017	549
Tabelul 9.36. Nivelul Produsului Intern Brut și PIB/loc. în statele membre UE în perioada 2010-2017.....	550
Tabelul 9.37. Total cheltuieli educaționale pe nivele educaționale în anul 2015.....	552
Tabelul 9.38. Cheltuielile publice pentru educație nivel ISCED 2-8 ca procent din PIB pe state UE, în perioada 2012-2015.....	554
Tabelul 9.39. Ponderea cheltuielilor publice pentru cercetare și dezvoltare ca procent din PIB pe state UE, în perioada 2012-2015.....	556
Tabelul 9.40. Cheltuielile publice pe locuitor pentru cercetare și dezvoltare în total sectoare ale economiei pe state UE, în perioada 2012-2016.....	558
Tabelul 9.41. Cheltuielile publice pentru cercetare și dezvoltare în învățământul superior pe state UE, în perioada 2012-2016.....	560
Tabelul 9.42. Ponderea forței de muncă cu studii terțiare (ISCED5-8), segmentul de vârstă 20-64 ani	561
Tabelul 9.43. Ponderea tinerilor cu vârste între 15-24 ani care nu sunt în educație, angajare sau formare.....	564
Tabelul 9.44. Rata șomajului populației segmentul de vârstă 20-64 ani care au absolvit învățământul terțiar (ISCED 5-8).....	566
Tabelul 9.45. Rata de ocupare a tinerilor cu vârste între 20-34 ani care au absolvit studiile terțiare	568

Opis figuri

Figura 9.1. Ierarhia statelor UE după ponderea abandonului prematur al educației și formării profesionale, segmentul de vârstă 18-24, în anul 2017	494
Figura 9.2. Decalajul dintre nivelul atins în anul 2017 față de obiectivul național 2020, privind ponderea abandonului prematur al educației (18-24 ani) %	495
Figura 9.3. Evoluția comparativă a abandonului prematur al educației și formării profesionale (18-24 ani) în România cu unele state UE, în perioada 2010-2017.....	496
Figura 9.4. Ierarhia statelor UE, după ponderea populației cu studii terțiare (nivel ISCED 5-8), în segmentul de vârstă 30-34 ani, în 2017 și obiectiv 2020.....	498
Figura 9.5. Ierarhia pe țări a obiectivului național față de media UE 2020, privind ponderea populației cu studii terțiare, în segmentul de vârstă 30-34 ani %.....	500
Figura 9.6. Decalajul dintre nivelul atins în anul 2017 față de obiectivul național 2020, privind ponderea populației cu studii terțiare, în segmentul de vârstă 30-34 ani %.....	500
Figura 9.7. Evoluția comparativă a ponderii populației cu studii terțiare, segmentul de vârstă 30-34 ani,.....	501
Figura 9.8. Ierarhia statelor UE, după ponderea populației care participă la învățare continuă.....	503
Figura 9.9. Ierarhia statelor UE privind rata de participare a copiilor de 4 ani la educația timpurie, în anul 2017.....	505
Figura 9.10. Nivelul mobilităților ISCED 6-8 în perioada 2013-2016.....	507
Figura 9.11. Numărul de mobilități (intrări – incoming) a studenților nivel ISCED 6-8 pe state UE	509
Figura 9.12 Ierarhia statelor UE numărul de mobilități (plecări – outgoing) a studenților nivel ISCED 6-8 în anul 2016-2017.....	511
Figura 9.13 Ponderea mobilității studenților nivel ISCED 6-8 în străinătate în anul 2016-2017	512
Figura 9.14 Ponderea absolvenților angajați de 20-34 de ani care au părăsit educația și formarea cu 1-3 ani înainte de anul de referință, în anul 2017	514
Figura 9.15. Ponderea tinerilor de 15 ani care nu au suficiente cunoștințe de citire și matematică în anul 2015.....	516
Figura 9.16. Numărul de elevi din învățământul primar, gimnazial și liceal la 1.000 de locuitori	519
Figura 9.17. Raportul dintre elevi și cadre didactice în învățământul primar în statele UE în anul 2016-2017.....	521
Figura 9.18. Numărul de studenți ISCED 5-8 la 1000 de locuitori în anul 2016-2017.....	523

Figura 9.19. Raportul dintre numărul de studenți și cadre didactice în învățământul superior (ISCED6-8)	524
Figura 9.20. Ponderea populației segmentul de vârstă 20-24 de ani înmatriculați la programele de studii de licență în statele membre UE în anul 2016-2017	528
Figura 9.21. Numărul de absolvenți de licență la 10.000 de locuitori în anul 2016-2017	535
Figura 9.22. Structura absolvenților de licență pe specializări ISCED F-13 în total UE în anul 2016-2017	537
Figura 9.23. Numărul de absolvenți de masterat la 10.000 de locuitori în anul 2016-2017	539
Figura 9.24. Structura absolvenților de masterat pe specializări ISCED F-13 în total UE în anul 2016-2017	541
Figura 9.25. Numărul de absolvenți de doctorat la 100.000 de locuitori în anul 2016-2017	543
Figura 9.26. Structura absolvenților de doctorat pe specializări ISCED F-13 în total UE în anul 2016-2017	545
Figura 9.27. Structura absolvenților de licență pe specializări ISCED F-13 în România în anul 2016-2017	547
Figura 9.28. Structura absolvenților de masterat pe specializări ISCED F-13 în România	548
Figura 9.29. Structura absolvenților de doctorat pe specializări ISCED F-13 în România în anul 2016/2017	550
Figura 9.30. Nivelul PIB pe locuitor în statele membre UE în anul 2017	551
Figura 9.31. Nivelul cheltuielilor per student (ISCED 6-8) în statele membre UE în anul 2015	553
Figura 9.32. Ponderea cheltuielilor publice pentru învățământul terțiar (ISCED 5-8) ca procent din PIB	555
Figura 9.33. Ponderea cheltuielilor publice pentru cercetare și dezvoltare ca procent din PIB pe state UE	557
Figura 9.34. Decalaj anul 2016 față de obiectivul național 2020 privind ponderea cheltuielilor publice pentru cercetare și dezvoltare ca procent din PIB	558
Figura 9.35. Cheltuielile publice pe locuitor pentru cercetare și dezvoltare în total sectoare ale economiei pe state UE în anul 2016	559
Figura 9.36. Cheltuielile publice pe locuitor pentru cercetare și dezvoltare în învățământul superior	560
Figura 9.37. Ponderea forței de muncă cu studii terțiare (ISCED 5-8), segmentul de vârstă 20-64 ani în anul 2017	563
Figura 9.38. Ponderea tinerilor cu vârste între 15-24 ani care nu sunt în educație, angajare sau formare	565
Figura 9.39. Rata șomajului populației cu studii terțiare (ISCED 5-8), segmentul de vârstă 20-64 ani, în anul 2017	567
Figura 9.40. Rata ocupării populației cu studii terțiare (ISCED 5-8), segmentul de vârstă 20-34 ani	569

*„Școala cea mai bună este aceea în care vezi alături de tine
sufletele care-ți sunt ca frații și surorile.”*

Nicolae Iorga

Capitolul 9

Sistemul educațional românesc în contextul sistemului de învățământ european. Formarea profesională a forței de muncă

9.1. Stadiul implementării Strategiei Europene 2020 în domeniul educației și formării profesionale în România

Educația și formarea profesională se află în centrul strategiei Europa 2020 și sunt văzute ca factori-cheie ai creșterii economice și a locurilor de muncă. Uniunea Europeană (UE) a definit învățământul secundar superior ca nivel minim de educație dorit pentru cetățenii UE. Competențele și competențele dobândite în învățământul secundar superior sunt considerate esențiale pentru intrarea cu succes pe piața muncii și ca bază pentru învățarea pe tot parcursul vieții. Prin urmare, toate fetele și băieții ar trebui să aibă acces nu numai la învățământul primar și secundar, ci și să își poată încheia școala, deoarece părăsirea timpurie a școlii are un impact important asupra vieții oamenilor. Persoanele cu un nivel scăzut de educație nu se confruntă numai cu dificultăți mai mari pe piața forței de muncă, ci și cu un risc mai mare de sărăcie și excluziune socială. În același timp, educația și formarea contribuie la creșterea productivității, inovării și competitivității.

„Educația și formarea 2020” (ET 2020)¹ este un cadru strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale care asigură o continuitate naturală programului de lucru ET 2010. ET 2020 furnizează obiective strategice comune pentru țările membre ale Uniunii Europene, inclusiv un set coerent de principii pentru atingerea acestor obiective, precum și câteva metode comune de lucru în domeniile prioritare pentru fiecare ciclu periodic de lucru în parte.

Încă din anul 2009, dar și în deplină conformitate cu ET 2020, au fost stabilite patru obiective comune la nivelul UE, pentru a face față, până în același an 2020, provocărilor cu care se confruntă și se vor confrunta sistemele de educație și formare în viitorul pe termen mediu sau lung:

- ↳ realizarea în practică a învățării de-a lungul vieții și mobilității educaționale;
- ↳ îmbunătățirea calității, eficienței educației și formării profesionale;
- ↳ promovarea echității, a coeziunii sociale și a cetățeniei active;
- ↳ stimularea creativității și inovării, inclusiv a spiritului antreprenorial, la toate nivelurile de educație și de formare.

Analiza efectuată în cadrul acestui subcapitol confruntă indicatori statistici strategici ai educației în România, preponderent cei legați de educația terțiară cu indicatori similari din cadrul celorlalte țări membre ale Uniunii Europene, dar și în raport cu limitele sau pragurile strategice ale acesteia, cuantificând decalajele de nivel și performanță.

¹Cadrul strategic ET 2020 este disponibil la http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework_ro

Educația este unul dintre cei cinci piloni centrali ai **Strategiei de creștere Europa 2020**², iar în cadrul acesteia au fost stabilite următoarele criterii de referință pentru 2020, definite sintetic prin praguri sau limitări procentuale:

- 1) ponderea tinerilor cu vârsta cuprinsă între 18 și 24 de ani care au părăsit timpuriu școala ar trebui să fie sub 10%;
- 2) cel puțin 40% din persoanele cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani ar trebui să fi absolvit o formă de învățământ superior;
- 3) cel puțin 15% din adulți ar trebui să participe la activități de învățare pe tot parcursul vieții;
- 4) cel puțin 95% dintre copiii cu vârsta cuprinsă între 4 ani și vârsta obligatorie de școlarizare ar trebui să frecventeze învățământul preșcolar;
- 5) cel puțin 20% din absolvenții de învățământ superior și 6% din cei cu vârsta cuprinsă între 18 și 34 de ani care au o calificare profesională inițială ar trebui să fi urmat în străinătate o parte din studii sau din programul de formare;
- 6) proporția de angajați absolvenți (persoane cu vârsta cuprinsă între 20 și 34 de ani, care au urmat cel puțin studii de nivel secundar superior și care și-au terminat studiile în urmă cu 1-3 ani) ar trebui să fie de cel puțin 82%;
- 7) ponderea tinerilor de 15 ani care nu au suficiente cunoștințe de citire, matematică și științe ar trebui să fie sub 15%;
- 8) persoane cu vârsta cuprinsă între 18 și 34 de ani cu o calificare profesională inițială de formare profesională (IVET) ar fi trebuit să aibă un studiu sau o perioadă de formare profesională (inclusiv plasarea în muncă) – minim 3%.

Fiecare criteriu de referință al Strategiei Europa 2020 a fost transpus în obiective naționale (uneori chiar și regionale), iar în baza contextului național, fiecare stat UE și-a stabilit propriile obiective, praguri și valori care pot fi realizate sau atinse (uneori sub limitele impuse, dar realist evaluate). În acest sens, România și-a propus prin Programul Național de Reformă³ ca în anul 2020, la primii trei indicatori prezentați anterior, să atingă următoarele valori:

- a) sub 11,3% pentru rata de părăsire timpurie a școlii;
- b) minimum 26,7% pentru valoarea ponderii absolvenților de studii superioare în rândul populației în vârstă de 30-34 de ani;
- c) minimum 10% promovarea învățării permanente și creșterea ratei de participare a populației la formarea profesională continuă.

Din cele opt criterii de referință sau obiective strategice ale UE 2020, din domeniul educației, autorii s-au centrat pe acelea care vizează învățământul terțiar, sintetizându-le în Tabelul 9.1.

Tabelul 9.1

**Obiectivele UE 2020 privind domeniul educației și formării profesionale –
„Educația și formarea 2020” (ET 2020)**

	Criterii de referință/ Obiective ale Strategiei Europa 2020	Obiectiv 2020		Decalaj obiectiv România față de UE
		UE - % -	România - %-	
1	Abandonul prematur al educației și formării profesionale	Sub 10	11,3	+1,3
2	Ponderea persoanelor în vârstă de 30-34 de ani cu studii terțiare (ISCED 5-8)	Minim 40	26,7	-13,3
3	Pondere adulți (25-64 ani) care ar trebui să participe la învățarea pe tot parcursul vieții	Minim 15	10	-5

²https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_en

³ http://www.mae.ro/sites/default/files/file/pnr_2015.pdf

Criterii de referință/ Obiective ale Strategiei Europa 2020		Obiectiv 2020		Decalaj obiectiv România față de UE
		UE - % -	România - %-	
4	Copii cu vârste între 4 ani și vârsta pentru începerea învățământului primar obligatoriu, care trebuie să participe la educația timpurie	Minim 95	95	se menține obiectivul UE
5	Mobilitatea în străinătate a studenților din învățământul superior – pentru o perioadă de studiu sau formare (inclusiv plasarea în practică), reprezentând cel puțin 15 credite ECTS sau cu o durată minimă de trei luni	Minim 20	20	se menține obiectivul UE
6	Pondere absolvenților angajați (20-34 de ani) care au părăsit educația și formarea cu 1-3 ani înaintea anului de referință	Minim 82	82	se menține obiectivul UE
7	Ponderea tinerilor de 15 ani care nu au suficiente cunoștințe de citire, matematică și științe	sub 15	15	se menține obiectivul UE

Sursa: Prelucrarea a fost realizată în baza: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/education-and-training/eu-benchmarks/indicators> și <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/>, accesat octombrie 2018.

În baza datelor oficiale prezentate de Eurostat, fiecare indicator a fost caracterizat din trei puncte de vedere:

- comparații internaționale ale indicatorilor, la nivelul anului 2017;
- dinamica indicatorilor în perioada 2010-2017;
- decalajul dintre nivelul atins al indicatorului în anul 2017 și obiectivul național/UE 2020.

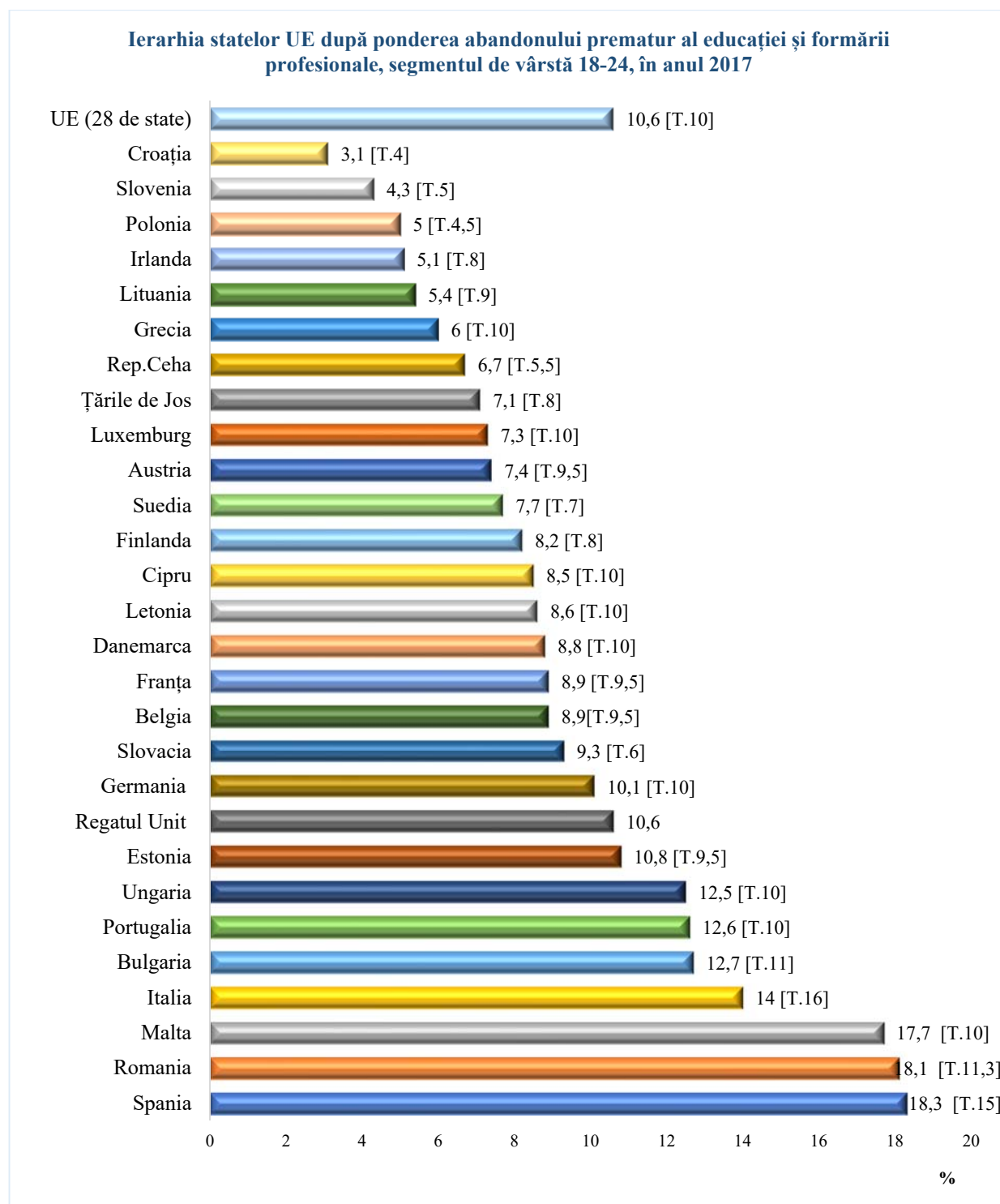
9.1.1. Abandonul prematur al educației și formării profesionale

Indicatorul care prezintă informații despre abandonul prematur al educației și formării profesionale urmărește ponderea persoanelor cu vârste între 18 și 24 de ani care au absolvit doar o formă de învățământ secundar inferior (nivelurile ISCED 0, 1, 2 sau 3) și care nu au urmat altă formă de învățământ sau formare profesională (în cele patru săptămâni anterioare sondajului în urma căruia au fost compilate datele).

Indicatorul măsoară ponderea populației cu vârsta cuprinsă între 18 și 24 de ani, cu cea mai mare parte a învățământului secundar inferior, care nu au fost implicați în nicio formă de educație sau formare profesională în cele patru săptămâni anterioare sondajului. Învățământul secundar inferior se referă la nivelul ISCED 0-2, pentru datele de la începutul anului 2014 și la nivelul ISCED 1997 0-3C, pentru date până în 2013. Datele provin din studiul UE privind forța de muncă (EU-LFS).

În anul 2017, o pondere de 18,1% din tinerii cu vârste între 18 și 24 de ani din UE-28 au renunțat timpuriu la educație și formare.

Obiectivul 1. Obiectivul principal constă în *scăderea procentajului abandonului prematur al educației și formării profesionale la mai puțin de 10% până în 2020.*



Notă: [T - Țintă - obiectiv]

Figura 9.1. Ierarhia statelor UE după ponderea abandonului prematur al educației și formării profesionale, segmentul de vârstă 18-24, în anul 2017

Pentru acest indicator, fiecare stat membru al Uniunii Europene și-a stabilit un obiectiv pentru 2020. Valoarea minimă și-a impus-o Croația de 4%, iar cea maximă Italia 16%. Marea Britanie nu și-a stabilit propriul nivel, obiectivul mediu 2020 al acestui indicator la nivelul celor 28 de state membre UE fiind de 10%.

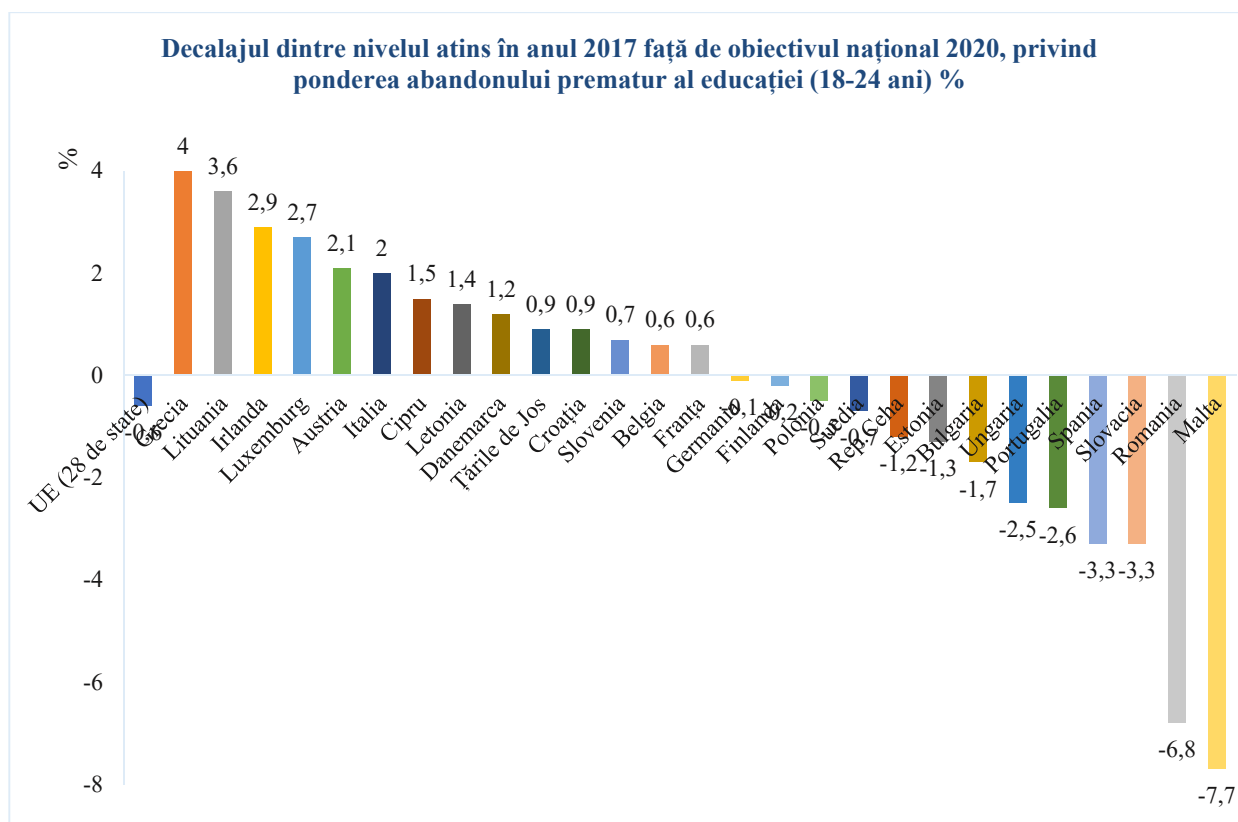


Figura 9.2. Decalajul dintre nivelul atins în anul 2017 față de obiectivul național 2020, privind ponderea abandonului prematur al educației (18-24 ani) %

Cu toate acestea, există în continuare disparități considerabile atât între statele membre ale UE, cât și în interiorul fiecărui stat membru al UE, iar acestea se reflectă, într-o oarecare măsură, în obiectivele naționale – convenite ca parte a Strategiei Europa 2020 – care se încadrează între procentajul cel mai scăzut de numai 3,1% pentru Croația și procentajul cel mai ridicat de 18,3% pentru Spania, urmată de România.

Tabelul 9.2
Abandonul prematur al educației și formării profesionale în statele membre UE, în perioada 2010-2017

Țara/Anul	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Obiectiv 2020	Decalaj 2017 față de obiectiv
UE (28 de state)	13,9	13,4	12,7	11,9	11,2	11	10,7	10,6	10	0,6
Belgia	11,9	12,3	12	11	9,8	10,1	8,8	8,9	9,5	-0,6
Bulgaria	12,6	11,8	12,5	12,5	12,9	13,4	13,8	12,7	11	1,7
Cehia	4,9	4,9	5,5	5,4	5,5	6,2	6,6	6,7	5,5	1,2
Danemarca	11	9,6	9,1	8	7,8	7,8	7,2	8,8	10	-1,2
Germania	11,8	11,6	10,5	9,8	9,5	10,1	10,2	10,1	10	0,1
Estonia	11	10,6	10,3	9,7	12	12,2	10,9	10,8	9,5	1,3
Irlanda	11,5	10,8	9,7	8,4	6,9	6,9	6,3	5,1	8	-2,9
Grecia	13,5	12,9	11,3	10,1	9	7,9	6,2	6	10	-4
Spania	28,2	26,3	24,7	23,6	21,9	20	19	18,3	15	3,3
Franta	12,7	12,3	11,8	9,7	9	9,2	8,8	8,9	9,5	-0,6
Croația	5,2	5	5,1	4,5	2,7	2,7	2,8	3,1	4	-0,9
Italia	18,6	17,8	17,3	16,8	15	14,7	13,8	14	16	-2
Cipru	12,7	11,3	11,4	9,1	6,8	5,2	7,7	8,5	10	-1,5
Letonia	12,9	11,6	10,6	9,8	8,5	9,9	10	8,6	10	-1,4

Țara/Anul	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Obiectiv 2020	Decalaj 2017 față de obiectiv
Lituania	7,9	7,4	6,5	6,3	5,9	5,5	4,8	5,4	9	-3,6
Luxemburg	7,1	6,2	8,1	6,1	6,1	9,3	5,5	7,3	10	-2,7
Ungaria	10,8	11,4	11,8	11,9	11,4	11,6	12,4	12,5	10	2,5
Malta	23,8	22,7	21,1	20,5	20,3	19,8	19,6	17,7	10	7,7
Țările de Jos	10	9,2	8,9	9,3	8,7	8,2	8	7,1	8	-0,9
Austria	8,3	8,5	7,8	7,5	7	7,3	6,9	7,4	9,5	-2,1
Polonia	5,4	5,6	5,7	5,6	5,4	5,3	5,2	5	4,5	0,5
Portugalia	28,3	23	20,5	18,9	17,4	13,7	14	12,6	10	2,6
România	19,3	18,1	17,8	17,3	18,1	19,1	18,5	18,1	11,3	6,8
Slovenia	5	4,2	4,4	3,9	4,4	5	4,9	4,3	5	-0,7
Slovacia	4,7	5,1	5,3	6,4	6,7	6,9	7,4	9,3	6	3,3
Finlanda	10,3	9,8	8,9	9,3	9,5	9,2	7,9	8,2	8	0,2
Suedia	6,5	6,6	7,5	7,1	6,7	7	7,4	7,7	7	0,7
Regatul Unit	14,8	14,9	13,4	12,4	11,8	10,8	11,2	10,6	:	0,6

Notă: * Indicatorul este definit ca procentul populației cu vârsta cuprinsă între 18-24 de ani, cu cel mult nivelul cel mai scăzut de învățământ secundar și care nu a fost în educație sau formare continuă în ultimele patru săptămâni anterioare anchetei.

Valorile în italic – determinări ale autorilor.

Sursa: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

Din punct de vedere al dinamicii la nivelul anumitor state UE, au existat reduceri consistente ale ponderii persoanelor cu vârste între 18 și 24 de ani care au renunțat timpuriu la educație și formare pe parcursul ultimului deceniu sau mai mult. Dacă această situație continuă, este posibil să se atingă obiectivul principal al Strategiei Europa 2020, de a ajunge sub 10%. În Figura 9.3 se prezintă grafic evoluția comparativă a abandonului prematur al educației și formării profesionale (18-24 ani), în perioada 2010-2017, în România cu unele state ale Uniunii Europene, mai exact, Italia, Franța, Polonia, Croația, precum și cu media UE-28.

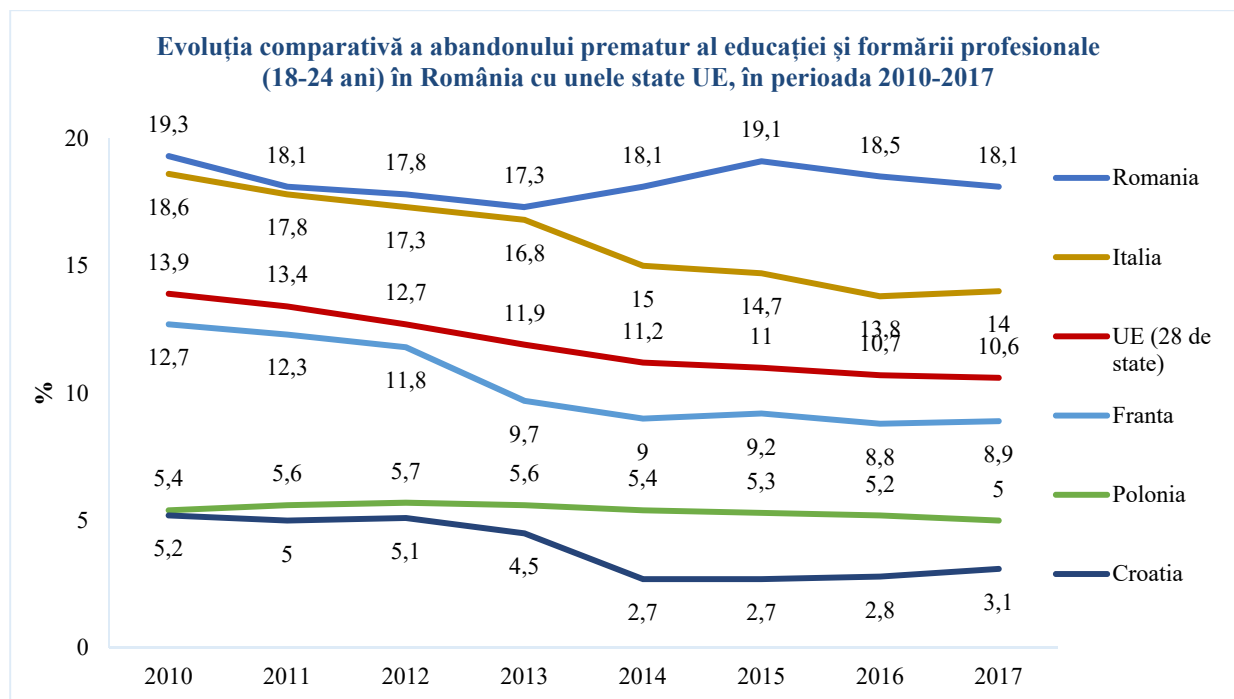


Figura 9.3. Evoluția comparativă a abandonului prematur al educației și formării profesionale (18-24 ani) în România cu unele state UE, în perioada 2010-2017

Ieșirea din învățământ, timpuriu, depinde și de dificultățile pe care le prezintă piața muncii. De exemplu, când este dificil să obțină un loc de muncă pentru a le asigura veniturile și nivelul de trai, mulți se limitează la a urma formal școala și a o părăsi pe parcurs. Este vizată de către Uniunea Europeană găsirea unei strategii comune, astfel încât, până în 2020, procentul abandonului școlar să se reducă la maxim 10%. Procentele care se întâlnesc din punct de vedere al abandonului școlar sunt diferite la învățământul primar, secundar, terțiar. O altă cauză ar fi și aceea că, în prea puține cazuri, se asigură o corelație perfectă între disciplinele care se predau, încărcarea cu ore a copiilor, legarea acestora de practică, de cele mai multe ori activitățile practice fiind formale sau necorelate, pe de-a întregul, cu specificul cursurilor pe care le urmează studenții în educația secundară și terțiară.

Pe total, constatăm că a existat o oarecare reducere a numărului celor care părăsesc școala de timpuriu. Astfel, între 2010 și 2017, înregistrăm o reducere a acestui eșalon care părăsește școala cu 1,2 puncte procentuale.

9.1.2. Ponderea persoanelor în vârstă de 30-34 de ani cu studii terțiare

Obiectivul 2. *Obiectivul prevede că până în anul 2020, cel puțin 40% din persoanele cu vârste între 30 și 34 de ani ar trebui să fi urmat o formă de învățământ terțiar sau echivalent.*

Obiectivul astfel prezentat face parte din seturile de indicatori referitoare la:

- a) Indicatorul Obiectivele Dezvoltării Durabile ale UE (SDG) stabilit în cazul în care este utilizat pentru a monitoriza progresul către SDG 44 privind asigurarea unei educații incluzive și de calitate pentru toți și SDG 55 privind egalitatea de gen.
- b) indicatorii strategiei UE 2020, în cazul în care acestea sunt utilizate pentru a monitoriza progresul către atingerea obiectivului UE de „a crește ponderea populației cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani cu studii superioare sau echivalente la cel puțin 40%” până în 2020.

Mai mult, indicatorul face parte din indicatorii de impact pentru planul strategic 2016-2020, reoferindu-se la cele 10 priorități ale Comisiei și este inclus ca indicator secundar în tabloul de bord social pentru pilonul european al drepturilor sociale.

Indicatorul măsoară ponderea populației cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani care a absolvit cu succes studiile terțiare (de exemplu, universitate, instituție tehnică superioară etc.). Acest nivel educațional se referă la nivelul ISCED 5-8 pentru datele de la începutul anului 2014 și la nivelul ISCED 1997 5-6 pentru datele până în 2013. Indicatorul se bazează pe Ancheta forței de muncă din UE (UE- AFM).

În Figura 9.4 am sintetizat datele care prezintă ierarhia statelor Uniunii Europene, după ponderea populației cu studii terțiare (nivel ISCED 5-8), în segmentul de vârstă 30-34 ani, în anul 2017 și obiectivul de îndeplinit până în 2020.

⁴ SDG 4 urmărește să asigure accesul persoanelor la o educație echitabilă și de calitate în toate etapele vieții, de la educația și îngrijirea timpurie a copiilor, prin învățământul primar și secundar, până la formarea tehnică, profesională și învățământul terțiar.

⁵ SDG 5 urmărește să atingă egalitatea de gen prin, între altele, eliminarea tuturor formelor de discriminare, violență și orice practică dăunătoare împotriva femeilor și fetelor în sfera publică și privată.

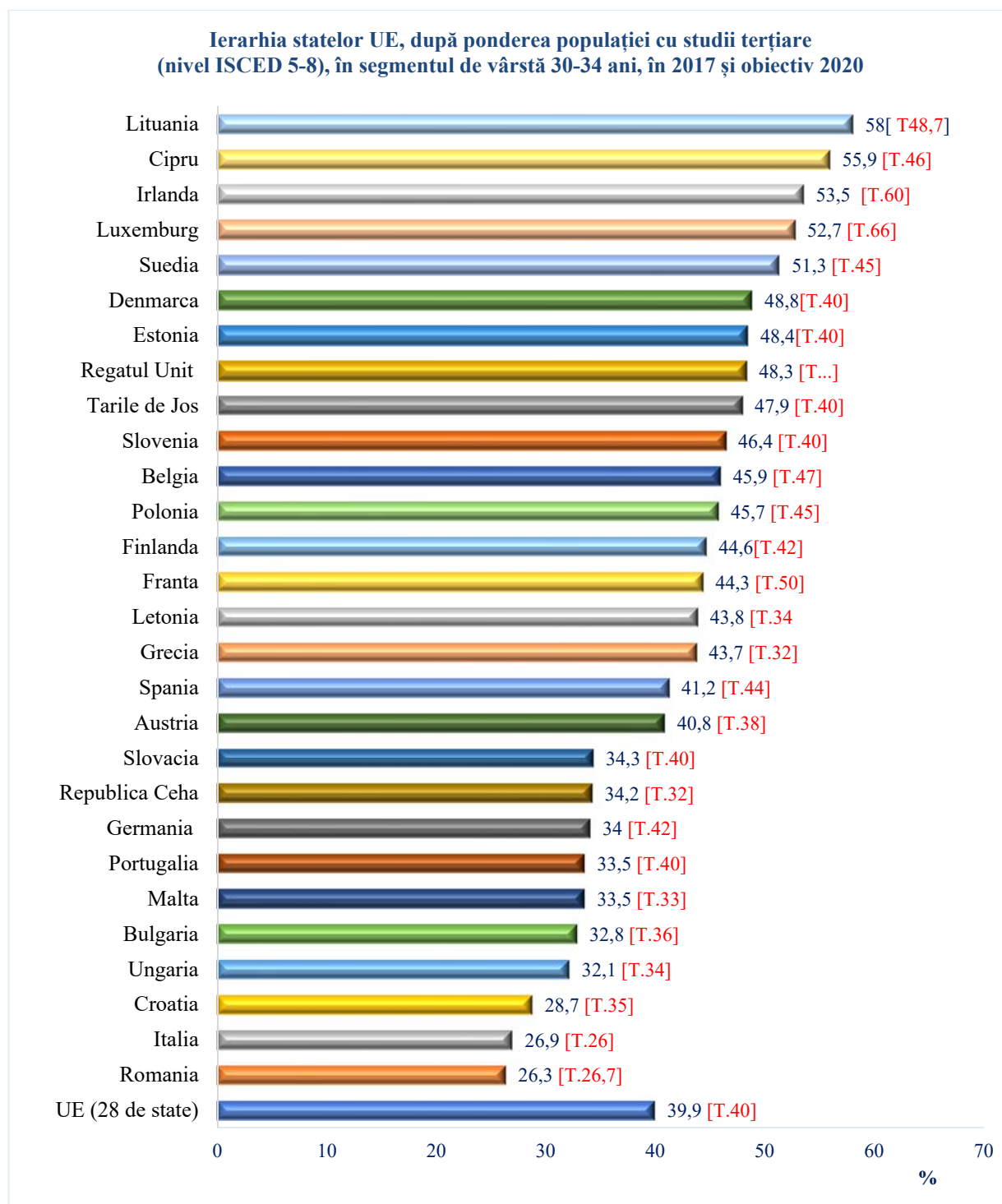


Figura 9.4. Ierarhia statelor UE, după ponderea populației cu studii terțiare (nivel ISCED 5-8), în segmentul de vârstă 30-34 ani, în 2017 și obiectiv 2020

Întrucât majoritatea persoanelor își finalizează studiile terțiare înainte de a împlini 30 de ani, segmentul de vârstă între 30 și 34 de ani poate fi utilizat ca indicator pentru a evalua viitorul și atractivitatea pentru mediul de afaceri. Este cunoscut faptul că majoritatea investitorilor se orientează, mai ales, după formarea profesională a forței de muncă. Pe termen mediu și lung, România va deveni o piață a forței de muncă total neatractivă. În România doar 26,3% din acest segment de vârstă au formare profesională de nivel terțiar, nivelul minim înregistrat în Europa.

Tabelul 9.3

**Ponderea persoanelor în vârstă de 30-34 de ani cu studii superioare în statele membre UE,
în perioada 2010-2017**

Țara/Anul	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Obiectiv 2020	Decalaj 2017 față de obiectiv
UE (28 de state)	33,8	34,8	36	37,1	37,9	38,7	39,1	39,9	40	-0,1
Belgia	44,4	42,6	43,9	42,7	43,8	42,7	45,6	45,9	47	-1,1
Bulgaria	28	27,3	26,9	29,4	30,9	32,1	33,8	32,8	36	-3,2
Cehia	20,4	23,7	25,6	26,7	28,2	30,1	32,8	34,2	32	2,2
Danemarca	41,2	41,2	43	43,4	44,9	47,6	47,7	48,8	40	8,8
Germania	29,7	30,6	31,8	32,9	31,4	32,3	33,2	34	42	-8
Estonia	40,2	40,2	39,5	42,5	43,2	45,3	45,4	48,4	40	8,4
Irlanda	50,1	49,7	51,1	52,6	52,2	52,3	52,9	53,5	60	-6,5
Grecia	28,6	29,1	31,2	34,9	37,2	40,4	42,7	43,7	32	11,7
Spania	42	41,9	41,5	42,3	42,3	40,9	40,1	41,2	44	-2,8
Franța	43,2	43,1	43,3	44	43,7	45	43,6	44,3	50	-5,7
Croația	24,5	23,9	23,1	25,6	32,2	30,8	29,5	28,7	35	-6,3
Italia	19,9	20,4	21,9	22,5	23,9	25,3	26,2	26,9	26	0,9
Cipru	45,3	46,2	49,9	47,8	52,5	54,5	53,4	55,9	46	9,9
Letonia	32,6	35,9	37,2	40,7	39,9	41,3	42,8	43,8	34	9,8
Lituania	43,8	45,7	48,6	51,3	53,3	57,6	58,7	58	48,7	9,3
Luxemburg	46,1	48,2	49,6	52,5	52,7	52,3	54,6	52,7	66	-13,3
Ungaria	26,1	28,2	29,8	32,3	34,1	34,3	33	32,1	34	-1,9
Malta	22,1	23,4	24,9	26	26,5	27,8	29,8	33,5	33	0,5
Țările de Jos	41,4	41,2	42,2	43,2	44,8	46,3	45,7	47,9	40	7,9
Austria	23,4	23,6	26,1	27,1	40	38,7	40,1	40,8	38	2,8
Polonia	34,8	36,5	39,1	40,5	42,1	43,4	44,6	45,7	45	0,7
Portugalia	24	26,7	27,8	30	31,3	31,9	34,6	33,5	40	-6,5
România	18,3	20,3	21,7	22,9	25	25,6	25,6	26,3	26,7	-0,4
Slovenia	34,8	37,9	39,2	40,1	41	43,4	44,2	46,4	40	6,4
Slovacia	22,1	23,2	23,7	26,9	26,9	28,4	31,5	34,3	40	-5,7
Finlanda	45,7	46	45,8	45,1	45,3	45,5	46,1	44,6	42	2,6
Suedia	45,3	46,8	47,9	48,3	49,9	50,2	51	51,3	45	6,3
Regatul Unit	43,1	45,5	46,9	47,4	47,7	47,9	48,1	48,3	LD	LD

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor. LD – lipsă date.

Sursa: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

Un alt indicator demn de luat în considerare este ponderea pe care o au persoanele în vârstă de 30-34 de ani cu studii superioare în statele membre ale Uniunii Europene, în perioada 2010-2017. Din studiul datelor din acest tabel (9.3) rezultă că în majoritatea statelor comunității se observă o creștere, uneori sensibilă, cu accent de stabilitate. România a înregistrat creșteri semnificative și se află, cu 6,4%, peste nivelul prevăzut pentru anul 2020 în strategia Uniunii Europene.

De asemenea, este interesant de studiat ierarhia pe țări a obiectivului național față de media UE 2020, privind ponderea populației cu studii terțiare, în segmentul de vârstă 30-34 ani (%). În acest context, în Figura 9.5 se prezintă grafic situația din țările comunitare privind perspectiva atingerii nivelului prevăzut pentru anul 2020.

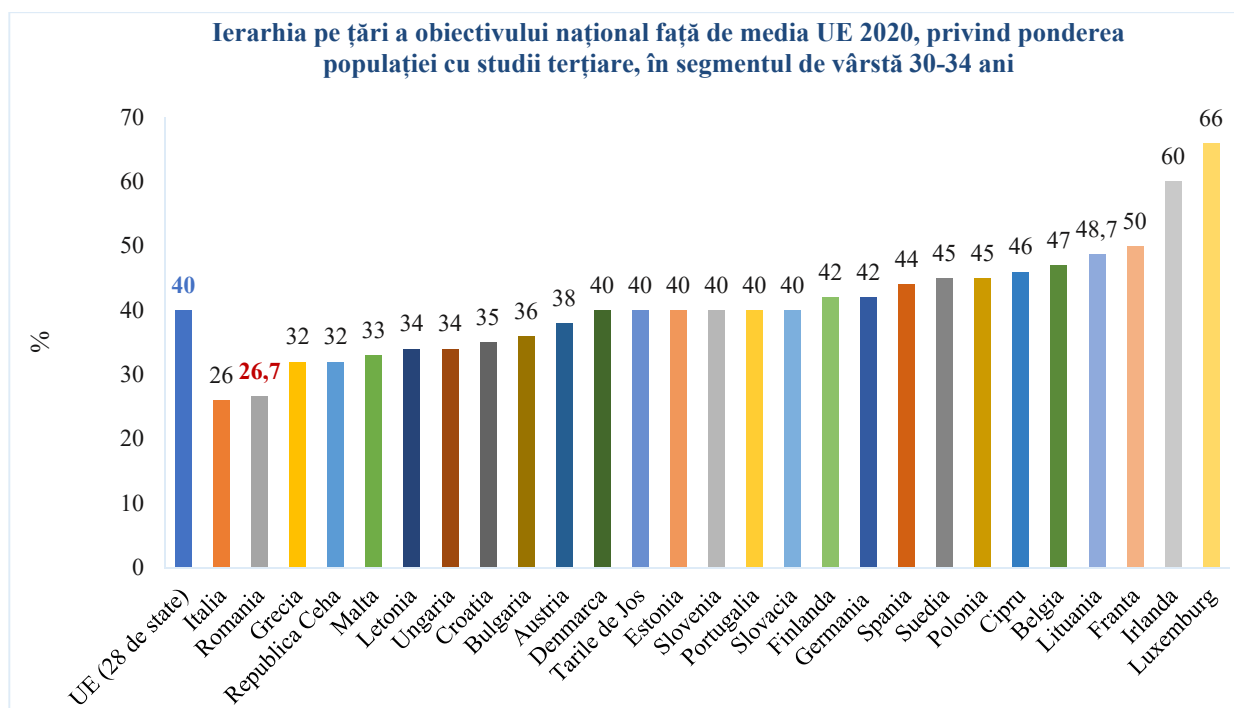


Figura 9.5. Ierarhia pe țări a obiectivului național față de media UE 2020, privind ponderea populației cu studii terțiare, în segmentul de vârstă 30-34 ani %

Obiectivul național 2020, privind ponderea populației cu studii terțiare în segmentul de vârstă 30-34 ani este de 26,7%, Italia având obiectivul cel mai mic, de 26%.

Pornind de la acest nivel se analizează și decalajul dintre nivelul atins în anul 2017 față de obiectivul național 2020, privind ponderea populației cu studii terțiare, în segmentul de vârstă 30-34 ani. În Figura 9.6 se sintetizează grafic situația fiecărei țări față de acest obiectiv.

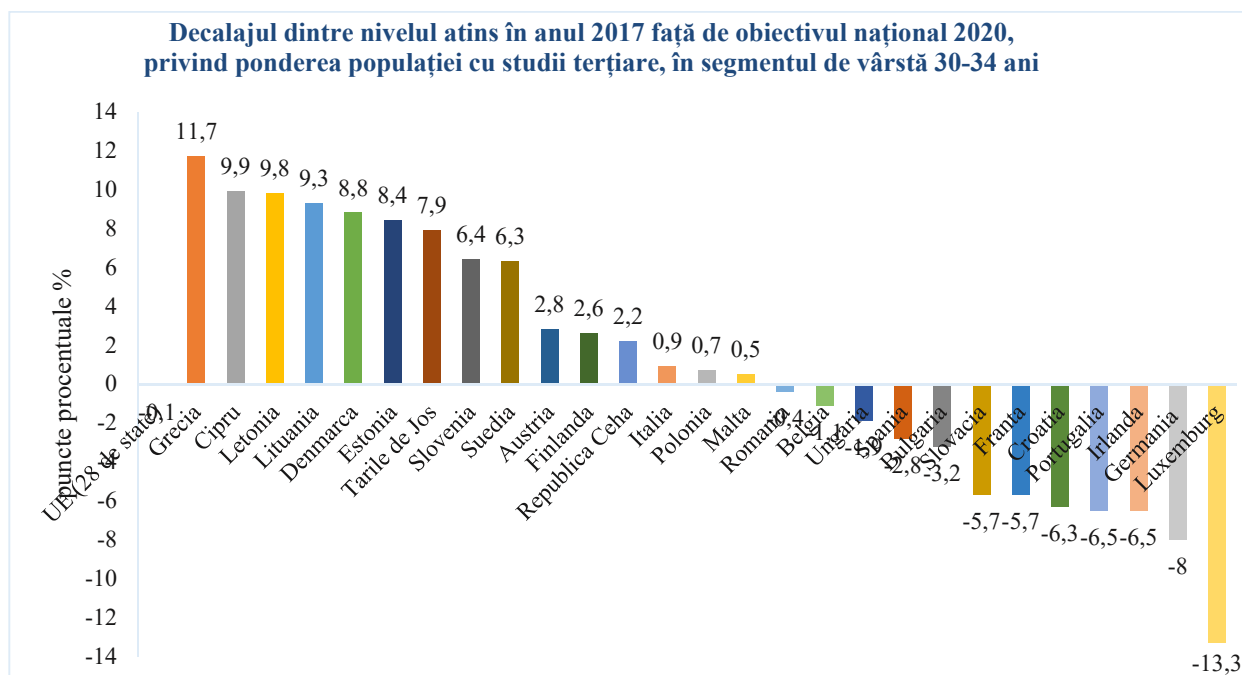


Figura 9.6. Decalajul dintre nivelul atins în anul 2017 față de obiectivul național 2020, privind ponderea populației cu studii terțiare, în segmentul de vârstă 30-34 ani %

Potrivit datelor din Figura 9.6, în anul 2017, Italia și-a depășit propria țintă cu 0,9 puncte procentuale, România mai are un decalaj negativ de 0,4 puncte procentuale. În anul analizat, sunt 15 state care și-au atins și depășit ținta națională: Grecia, Cipru, Letonia și Lituania cu peste 9 puncte procentuale. Germania și Luxemburg, prin faptul că obiectivele lor au fost peste media UE (40%), au încă decalaje negative.

Evoluția comparativă a ponderii populației cu studii terțiare, pe segmentul de vârstă 30-34 ani, în România cu unele state membre ale Uniunii Europene, în perioada 2010-2017, este prezentată în Figura 9.7.

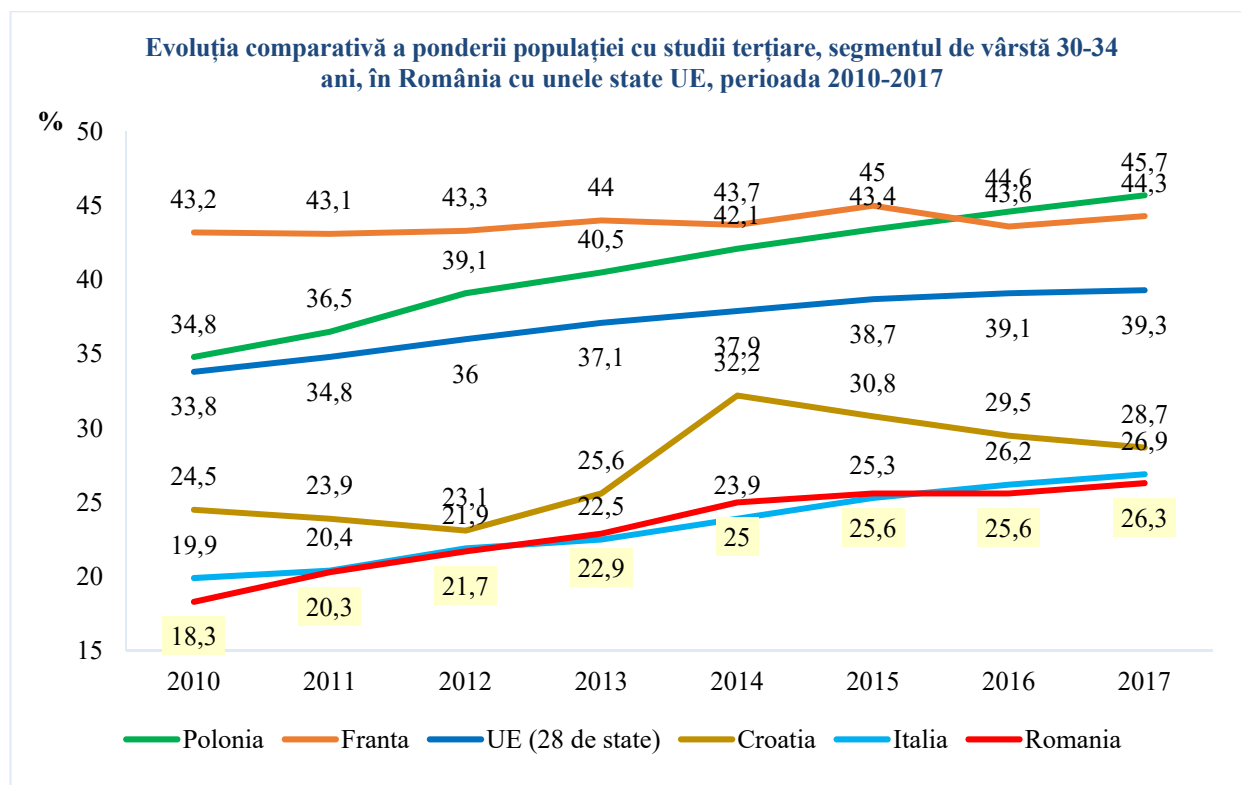


Figura 9.7. Evoluția comparativă a ponderii populației cu studii terțiare, segmentul de vârstă 30-34 ani, în România cu unele state UE, perioada 2010-2017

9.1.3. Ponderea adulților segmentul de vârstă 25-64 care ar trebui să participe la învățarea pe tot parcursul vieții

Obiectivul 3. Ponderea populației, pe segmentul de vârstă 25-64 ani, care a participat curent la educație și formare generală sau/și profesională. Obiectivul UE este 15% și al României numai 10%.

Indicatorul măsoară ponderea persoanelor cu vârsta cuprinsă între 25 și 64 de ani care au declarat că au primit educație formală sau nonformală în cele patru săptămâni anterioare anchetei (numărător). Numitorul este alcătuit din populația totală a aceluiași grup de vârstă, cu excepția celor care nu au răspuns la întrebarea „participare la educație și formare”. Învățarea în rândul adulților cuprinde activități de învățare formală și nonformală – atât generale, cât și profesionale – întreprinse de adulți după ce părăsesc educația și formarea inițială. Datele provin din studiul UE privind forța de muncă (EU-LFS).

Orice specialist care a terminat o pregătire complexă, având vârsta între 25 și 64 de ani, trebuie să-și propună să urmeze o pregătire pe termen lung. Aceasta se poate face prin cursuri de specializare, prin

reconversie profesională, prin urmarea unor forme particulare în domeniul cercetării, aplicării, inovării. Din acest punct de vedere, în anul 2017, proporția persoanelor cu vârsta cuprinsă între 25 și 64 de ani pe total Uniunea Europeană, care participau la continuarea pregătirii și educației era de 10,9%, ceea ce reprezintă cu 1,6 puncte procentuale mai mult față de 2010. În Tabelul 9.4 se prezintă situația concretă a evoluției acestui indicator, pe o perioadă de opt ani, în țările membre ale Uniunii Europene.

Tabelul 9.4

**Ponderea adulților 25-64 ani care ar trebui să participe la învățarea pe tot parcursul vieții
în statele membre UE, în perioada 2010-2017**

Țara/Anul	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
-procente-								
UE (28 de state) *	9,3	9,1	9,2	10,7	10,8	10,7	10,8	10,9
Belgia	7,4	7,4	6,9	6,9	7,4	6,9	7,0	8,5
Bulgaria	1,6	1,6	1,7	2,0	2,1	2,0	2,2	2,3
Cehia	7,8	11,6	11,1	10,0	9,6	8,5	8,8	9,8
Danemarca	32,6	32,3	31,6	31,4	31,9	31,3	27,7	26,8
Germania	7,8	7,9	7,9	7,9	8,0	8,1	8,5	8,4
Estonia	11,0	11,9	12,8	12,6	11,6	12,4	15,7	17,2
Irlanda	7,1	7,2	7,4	7,5	6,8	6,3	6,2	8,9
Grecia	3,3	2,8	3,3	3,2	3,2	3,3	4,0	4,5
Spania	11,2	11,2	11,2	11,4	10,1	9,9	9,4	9,9
Franța	5,0	5,5	5,7	17,8	18,4	18,6	18,8	18,7
Croația	3,0	3,1	3,3	3,1	2,8	3,1	3,0	2,3
Italia	6,2	5,7	6,6	6,2	8,1	7,3	8,3	7,9
Cipru	8,1	7,8	7,7	7,2	7,1	7,5	6,9	6,9
Letonia	5,4	5,4	7,2	6,8	5,6	5,7	7,3	7,5
Lituania	4,4	6,0	5,4	5,9	5,1	5,8	6,0	5,9
Luxemburg	13,5	13,9	14,2	14,6	14,5	18,0	16,8	17,2
Ungaria	3,0	3,0	2,9	3,2	3,3	7,1	6,3	6,2
Malta	6,2	6,6	7,2	7,7	7,7	7,4	7,8	10,6
Țările de Jos	17,0	17,1	16,9	17,9	18,3	18,9	18,8	19,1
Austria	13,8	13,5	14,2	14,1	14,3	14,4	14,9	15,8
Polonia	5,2	4,4	4,5	4,3	4,0	3,5	3,7	4,0
Portugalia	5,7	11,5	10,5	9,7	9,6	9,7	9,6	9,8
România **	1,4	1,6	1,4	2,0	1,5	1,3	1,2	1,1
Slovenia	16,4	16,0	13,8	12,5	12,1	11,9	11,6	12,0
Slovacia	3,1	4,1	3,2	3,1	3,1	3,1	2,9	3,4
Finlanda	23,0	23,8	24,5	24,9	25,1	25,4	26,4	27,4
Suedia	24,7	25,3	27,0	28,4	29,2	29,4	29,6	30,4
Regatul Unit	20,1	16,3	16,3	16,6	16,3	15,7	14,4	14,3

Notă: * Obiectiv UE 2020 – 15%. ** Obiectiv România 2020 – 10%.

Sursa: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

În România, în 2010, înregistrăm 1,4%, iar în 2017, 1,1%, adică un nivel și mai scăzut. Este dificil de precizat care va fi trendul până în 2020, ținând seama de oferta pe care o face economia națională ca stimulente pentru cei care termină și doresc să concretizeze și să-și pună în valoare cunoștințele dobândite.

În Figura 9.8 se prezintă grafic datele din anul 2017 cu privire la acest indicator în țările membre ale Uniunii Europene.

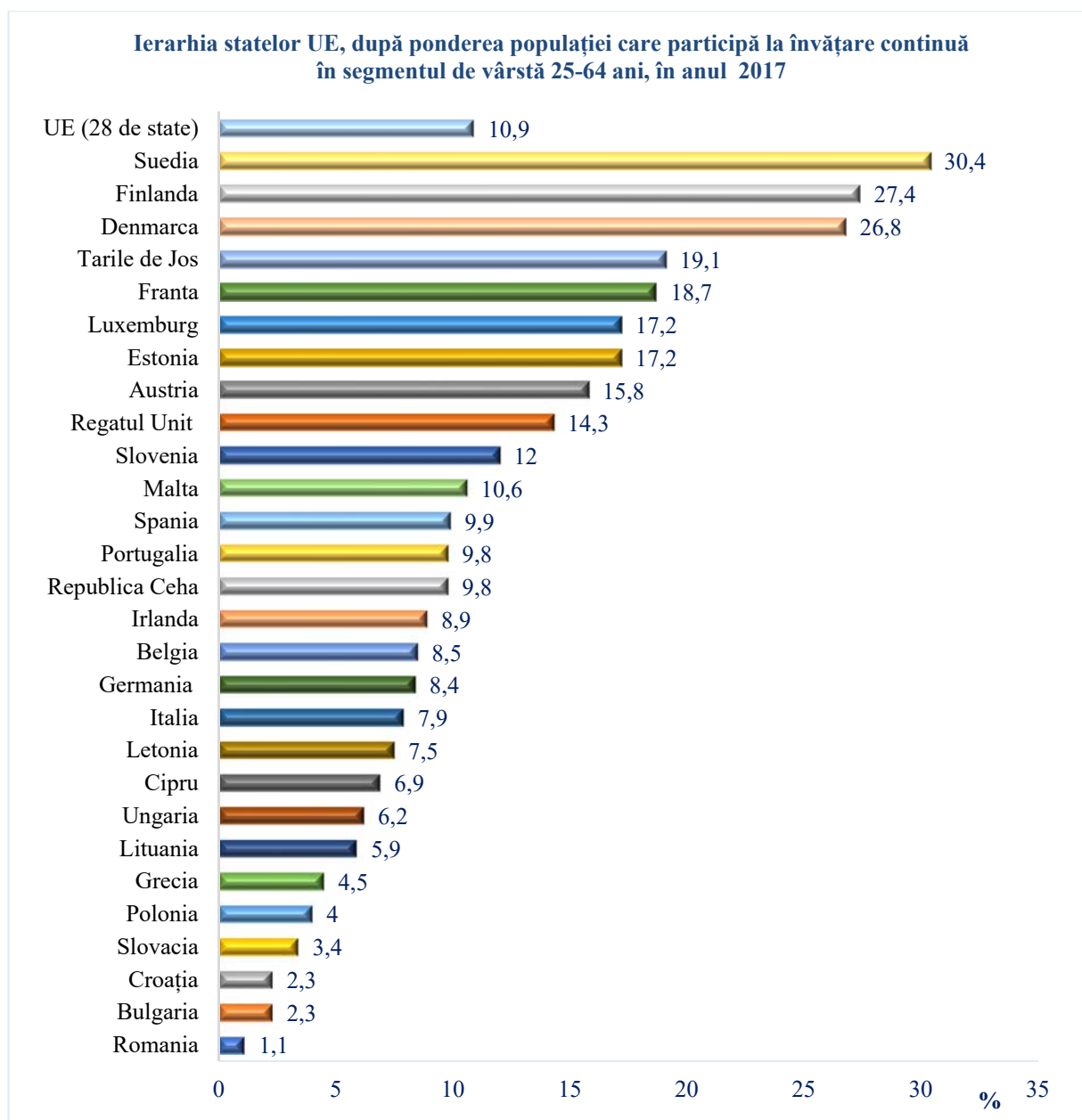


Figura 9.8. Ierarhia statelor UE, după ponderea populației care participă la învățare continuă în segmentul de vârstă 25-64 ani, în anul 2017

9.1.4. Copii cu vârste între 4 ani și vârsta pentru începerea învățământului primar obligatoriu, care trebuie să participe la educația timpurie

Obiectivul 4. Acest obiectiv prevede că cel puțin 95% dintre copiii cu vârsta cuprinsă între 4 ani și vârsta obligatorie de școlarizare ar trebui să frecventeze învățământul preșcolar.

Rata de participare a copiilor de 4 ani la educația timpurie în România a avut o evoluție diferită de cea a UE-28, perioada 2008-2011 înregistrând o scădere continuă (cu un ritm de scădere de 0,7% pe an), pentru ca în intervalul 2012-2013 să se înregistreze o oarecare redresare concretizată printr-o creștere ușoară, ajungând în anul 2016 la nivelul de 88,3%, cu mult sub media UE-28 din același an (Tabelul 9.5).

Tabelul 9.5

Copii cu vârste între 4 ani și vârsta pentru începerea învățământului primar obligatoriu trebuie să participe la educația timpurie. Minim 95%

Țara/Anul	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
-procente-							
UE (28 de state)	92,9	93,2	93,9	:	:	95,0	95,3
Belgia	99,1	98,1	98,0	:	98,1	98,0	98,4
Bulgaria	85,3	86,6	87,1	87,8	89,3	89,2	86,1
Cehia	89,5	87,8	86,1	:	86,4	88,0	90,7
Danemarca	98,1	97,9	98,0	:	98,1	98,6	98,2
Germania	96,2	96,4	96,5	:	97,4	97,4	96,9
Estonia	90,4	89,9	90,0	:	91,7	91,7	92,7
Irlanda	100,0	98,6	99,1	:	96,0	92,7	99,0
Grecia	74,0	76,0	75,2	76,9	84,0	:	:
Spania	97,9	97,7	97,4	:	97,1	97,7	97,4
Franța	100,0	100,0	100,0	:	100,0	100,0	100,0
Croația	70,4	71,0	71,7	71,4	72,4	73,8	73,8
Italia	99,0	99,1	99,2	:	96,5	96,2	95,1
Cipru	85,3	85,0	83,8	:	82,6	89,6	89,0
Letonia	90,3	92,7	93,3	:	94,4	95,0	95,9
Lituania	83,8	84,2	84,8	86,5	88,8	90,8	91,8
Luxemburg	94,6	95,6	97,8	:	98,4	96,6	93,3
Ungaria	94,3	94,5	94,5	:	94,7	95,3	95,5
Malta	98,6	100,0	100,0	:	97,7	100,0	96,3
Țările de Jos	99,6	99,6	99,6	:	97,6	96,0	98,0
Austria	92,1	94,3	93,8	:	94,0	95,0	95,5
Polonia	76,3	78,4	84,3	84,8	87,1	90,1	93,2
Portugalia	91,1	93,8	95,0	93,9	93,5	93,6	92,0
România	87,2	86,4	85,5	:	86,4	87,6	88,3
Slovenia	88,5	89,8	90,9	89,8	86,5	93,4	90,2
Slovacia	76,9	76,9	77,1	:	77,4	78,4	76,7
Finlanda	73,1	74,0	75,1	:	83,6	83,6	87,4
Suedia	95,1	95,3	95,9	:	95,9	95,0	95,6
Regatul Unit	95,7	95,8	97,3	95,9	98,2	100,0	:

Notă : – lipsă date.

Sursa: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

În Figura 9.9 se prezintă grafic datele pentru anul 2017 privind rata de participare a copiilor de patru ani la educația timpurie. În directivele Uniunii Europene se prevede ca acest indicator să fie de minimum 95%. Datele pentru anul 2017 sunt prezentate grafic în Figura 9.9 referitoare la ierarhia statelor Uniunii Europene privind rata de participare a copiilor de 4 ani la educația timpurie.

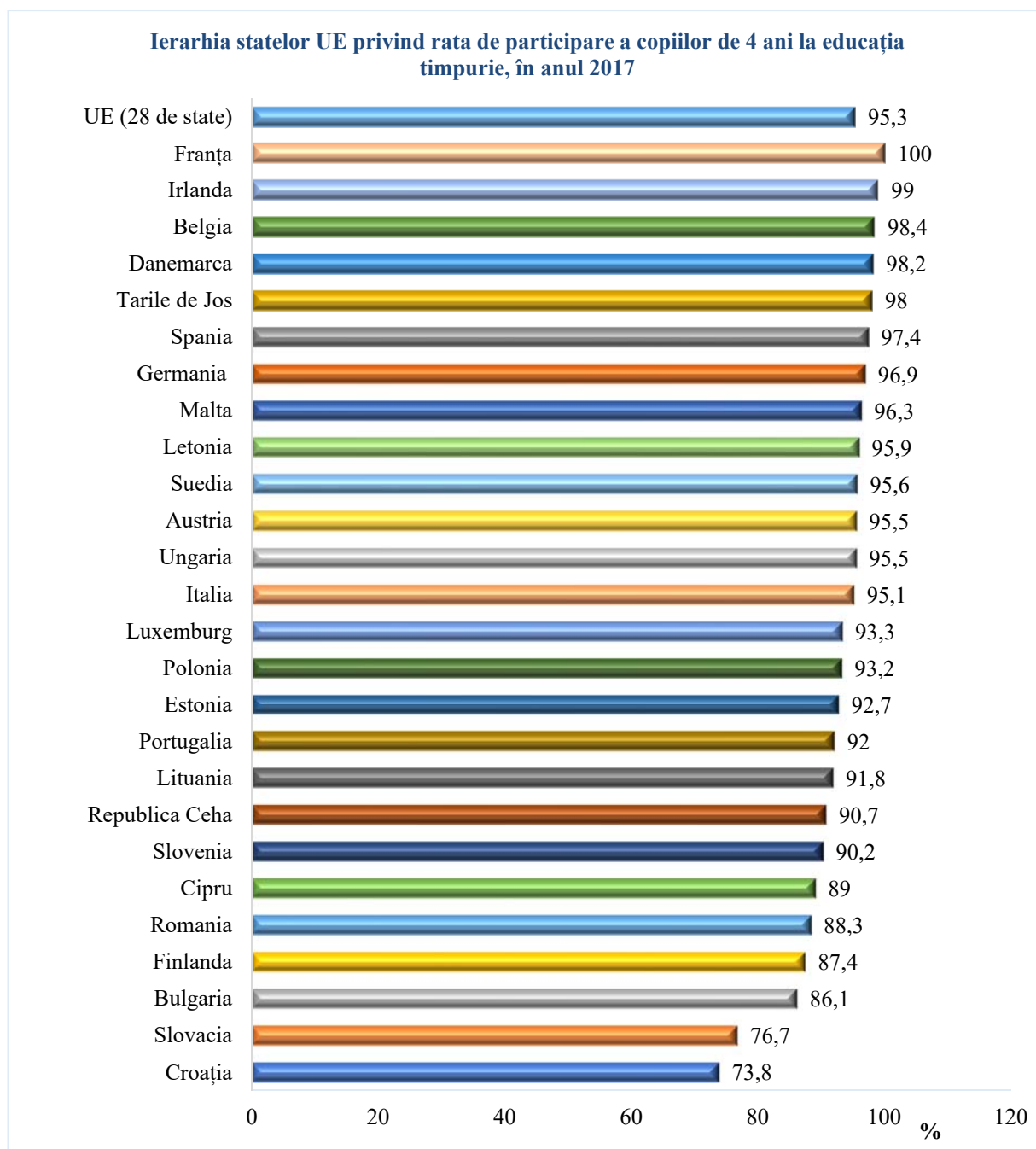


Figura 9.9. Ierarhia statelor UE privind rata de participare a copiilor de 4 ani la educația timpurie, în anul 2017

9.1.5. Mobilitatea în străinătate a studenților de învățământ terțiar

Obiectivul 5. *O medie europeană de cel puțin 6% dintre persoanele cu vârsta cuprinsă între 18 și 34 de ani cu o calificare profesională inițială (IVET) ar trebui să aibă o perioadă de studii sau o perioadă de formare profesională (inclusiv plasarea în muncă) în străinătate care să dureze cel puțin două săptămâni, sau mai puțin dacă este documentat de Europass.*

Potrivit ET 2020, cel puțin 20% din absolvenții de învățământ superior și 6% din cei cu vârsta cuprinsă între 18 și 34 de ani care au o calificare profesională inițială ar trebui să fi urmat în străinătate o parte din studii sau din programul de formare.

Mobilitatea în străinătate a studenților de învățământ terțiar reprezintă o perioadă de studiu sau formare în domeniul învățământului superior (inclusiv plasarea în muncă), reprezentând cel puțin 15 credite ECTS sau cu o durată minimă de trei luni (minim 20%).

Tabelul 9.6

Nivelul mobilităților studenților străini în România pe nivele educaționale ISCED 6-8 în perioada 2013-2016 (intrări – incoming)

Nivel educațional	Număr mobilități studenți străini (intrări – incoming)				Raportul dintre plecări și intrări			
	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016
Licență	6.973	7.064	6.696	7.246	1,18	1,21	1,28	1,27
Master	7.726	8.915	8.436	9.407	1,72	1,63	1,66	1,70
Doctorat	370	257	197	291	2,01	1,96	2,25	2,24
Total	15.069	16.236	15.329	16.944	1,47	1,45	1,51	1,52

Sursa: Prelucrare autori după <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

Există o tendință lentă spre dezechilibrarea balanței dintre fluxurile de studenți *incoming* și *outgoing*. Aceasta este mai pronunțată la mobilitățile de studiu de masterat și doctorat, datorită numărului mic de studenți străini veniți în România pentru mobilități de plasament.

Tabelul 9.7

Nivelul mobilităților studenților înmatriculați în România pe nivele educaționale ISCED 6-8 în perioada 2013-2016 (plecări – outgoing)

Nivel educațional	Nr mobilități studenți români (plecări – outgoing)				Pondere în total studenți înmatriculați în România %*		
	2013	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Licență	8.200	8.521	8.587	9.176	2,07	2,09	2,26
Master	13.270	14.534	14.043	15.996	13,08	13,09	14,98
Doctorat	745	504	443	652	2,61	2,57	3,40
Total	22.215	23.559	23.073	25.824	4,35	4,31	4,86

Notă: *Ponderea în total studenți înmatriculați în România s-a determinat în raport cu Numărul de studenți înmatriculați în România pe nivele educaționale în perioada 2014/2015-2017/2018.⁶

Sursa: Prelucrare autori după <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

Cele patru grafice din Figura 9.10 sintetizează evoluția în perioada 2013-2016 și prezintă, în mod sugestiv, nivelul mobilităților pe nivele de educație (licență, masterat, doctorat și postdoctorat).

⁶ Ponderea în total studenți înmatriculați în România s-a determinat în raport cu numărul de studenți înmatriculați în România pe nivele educaționale în perioada 2014/2015-2017/2018.

Nivel educațional	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017
Studenți înscriși – licență	411.229	410.697	405.638	408.179
Cursanți înscriși la master și în învățământul postuniversitar	111.109	107.269	106.794	110.936
Cursanți înscriși la programele doctorale și postdoctorale	19.315	17.252	19.154	19.756
Total	541.653	535.218	531.586	538.871

Sursa: <http://statistici.insse.ro/shop/>, accesat octombrie 2018.

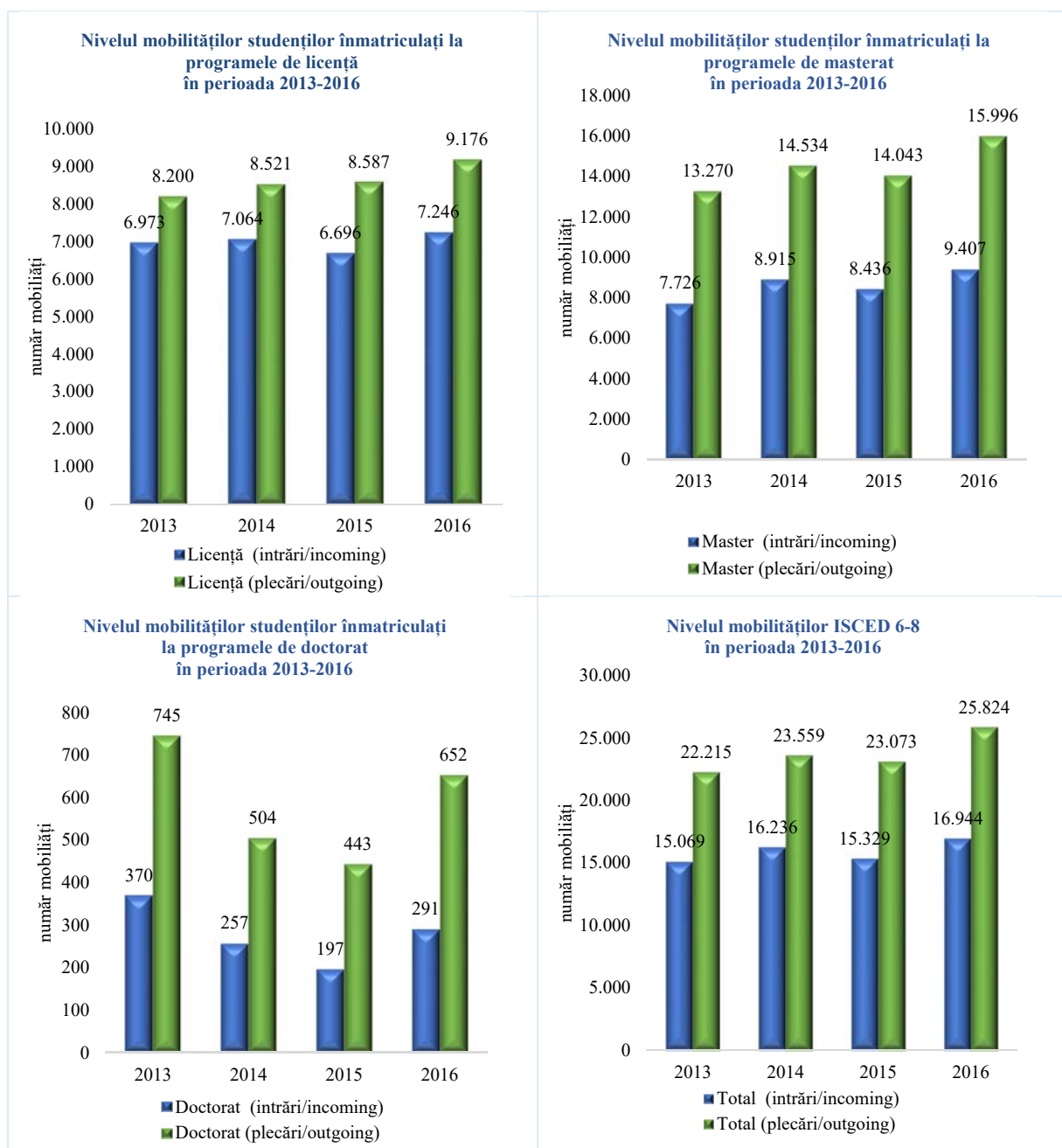


Figura 9.10. Nivelul mobilităților ISCED 6-8 în perioada 2013-2016

Mobilitatea studenților pe nivele educaționale în țările membre ale Uniunii Europene în anul 2016 se prezintă în Tabelul 9.8. Din studiul acestor date, rezultă că mobilitățile la licență, masterat sau doctorat sunt diferite de la o țară la alta. Directiva privind libera circulație a persoanelor arată că mulți dintre studenții unor țări, doctoranzii mai ales, ca și studenții de la licență, pot să lucreze într-un alt stat. De asemenea, ținând seama de intrări în sistem, procentele sunt diferite, dar evidențiază o preocupare importantă a fiecărei țări în acest domeniu.

Tabelul 9.8

Mobilitatea studenților pe nivele educaționale și țara de origine UE în anul 2016
(intrări – incoming)

Țara/Nivel	Număr mobilități			Total mobilități (intrări)	Pondere mobilități %	
	licență	masterat	doctorat		licență	masterat
UE (28 state)	361.062	256.950	61.035	679.047	53,2	37,8
Belgia	18.214	7.987	2.358	28.559	63,8	28,0
Bulgaria	3.992	6.707	353	11.052	36,1	60,7
Cehia	19.519	13.905	2.982	36.406	53,6	38,2
Danemarca	9.809	11.765	1.960	23.534	41,7	50,0
Germania	40.549	53.743	:	:	38,9	51,5
Estonia	1.347	835	201	2.383	56,5	35,0
Irlanda	2.878	1.272	882	5.032	57,2	25,3
Grecia	19.193	340	308	19.841	96,7	1,7
Spania	7.209	9.557	2.377	19.143	37,7	49,9
Franța	18.214	20.938	6.867	46.019	39,6	45,5
Croația	124	339	114	577	21,5	58,8
Italia	26.668	14.688	1.660	43.016	62,0	34,1
Cipru	2.182	1.151	141	3.474	62,8	33,1
Letonia	1.549	2.114	192	3.855	40,2	54,8
Lituania	1.811	643	24	2.478	73,1	25,9
Luxemburg	732	1.535	364	2.631	27,8	58,3
Ungaria	8.774	7.413	535	16.722	52,5	44,3
Malta	225	329	11	565	39,8	58,2
Țările de Jos	34.530	13.991	2.901	51.422	67,2	27,2
Austria	30.001	23.116	4.887	58.004	51,7	39,9
Polonia	28.243	16.718	484	45.445	62,1	36,8
Portugalia	1.210	1.885	701	3.796	31,9	49,7
România	7.246	9.407	291	16.944	42,8	55,5
Slovenia	:	:	:	:	:	:
Slovacia	4.078	4.502	662	9.242	44,1	48,7
Finlanda	3.729	2.201	1.695	7.625	48,9	28,9
Suedia	2.705	5.578	2.696	10.979	24,6	50,8
Regatul Unit	88.692	34.991	16.864	140.547	63,1	24,9

Notă : – lipsă date.

Sursa: Prelucrare autori după <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

Datele cu referire la numărul de mobilități, de intrări ale studenților de nivelul ISCED 6-8, în anul universitar 2016-2017, este prezentat în Figura 9.11. Analizând datele rezultă că țările cu un indicator deosebit de important sunt Regatul Unit cu 140.547 intrări și Germania cu 104.292 intrări. România se află undeva pe la mijloc cu 16.944 de intrări.

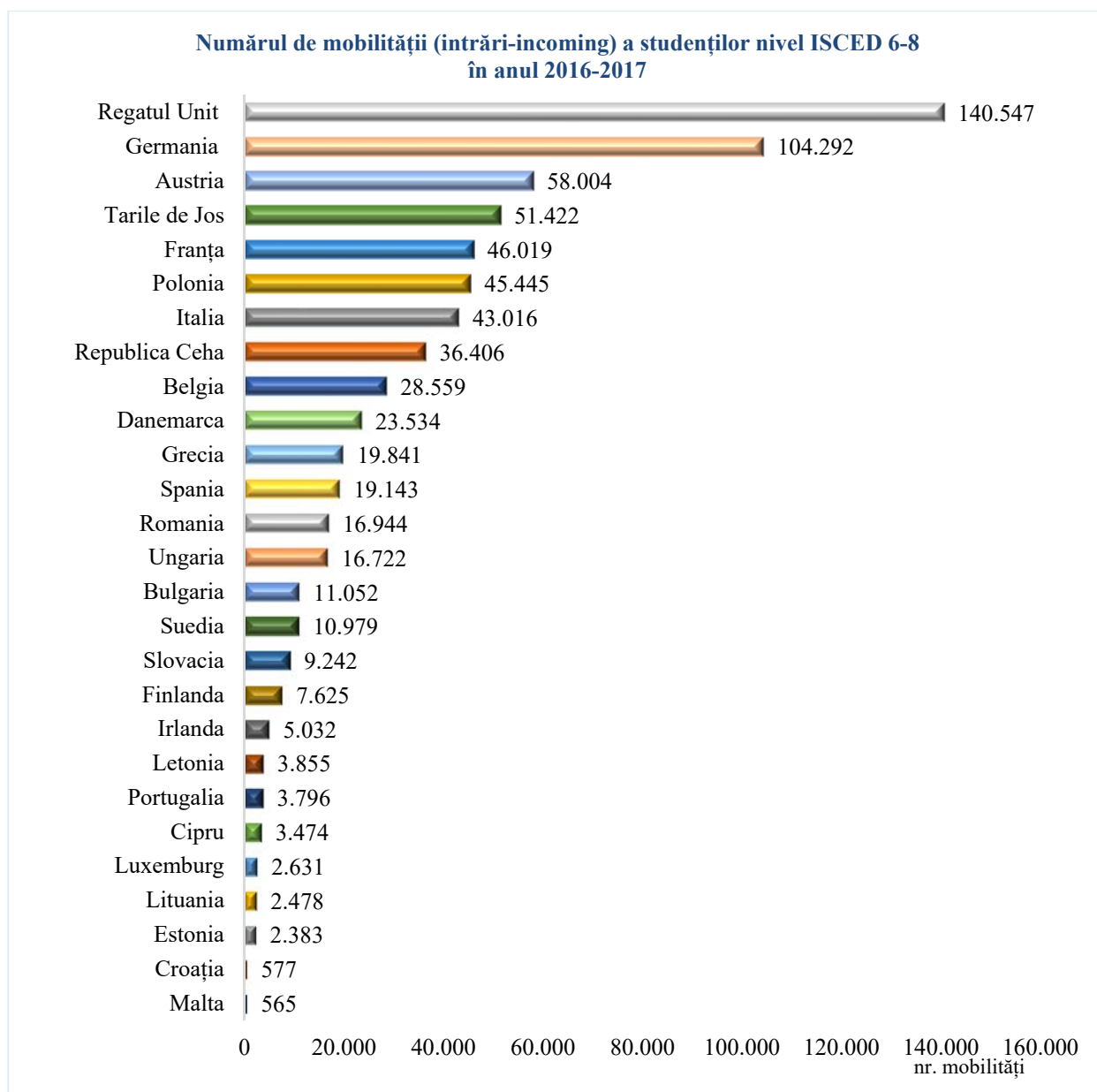


Figura 9.11. Numărul de mobilități (intrări – incoming) a studenților nivel ISCED 6-8 pe state UE în anul 2016-2017

În Tabelul 9.9 se prezintă mobilitatea studenților pe nivele educaționale, în statele membre ale Uniunii Europene în anul 2016. Mobilitățile de această dată se prezintă la numărul de plecări, ieșiri din acest sistem. La nivelul Uniunii Europene, ponderea mobilității la licență este de 47,12%, iar raportul dintre ieșiri și intrări este de 2,33% în favoarea ieșirilor. Și în alte state, membre ale Uniunii Europene întâlnim aceeași situație.

Tabelul 9.9

Mobilitatea studenților pe nivele educaționale pe state membre UE în anul 2016 (plecări – outgoing)

Țara/Nivel	Număr mobilități			Total mobilități (plecări)	Pondere mobilități licență în total mobilități %	Raportul dintre outgoing și incoming
	licență	masterat	doctorat			
UE (28 state)	746.305	678.481	158.924	1.583.710	47,12	2,33
Belgia	32.056	19.860	7.378	59.294	54,06	2,08
Bulgaria	4.489	7.288	424	12.201	36,79	1,10
Cehia	22.547	16.369	3.843	42.759	52,73	1,17
Danemarca	11.175	14.056	3.320	28.551	39,14	1,21
Germania	90.713	135.362	18.500	244.575	37,09	:
Estonia	1.636	1.501	339	3.476	47,07	1,46
Irlanda	10.833	4.437	2.265	17.535	61,78	3,48
Grecia	22.657	587	490	23.734	95,46	1,20
Spania	10.646	27.042	8.613	46.301	22,99	2,42
Franța	75.649	118.467	26.762	220.878	34,25	4,80
Croația	141	428	124	693	20,35	1,20
Italia	54.346	33.051	4.666	92.063	59,03	2,14
Cipru	4.620	1.576	182	6.378	72,44	1,84
Letonia	3.080	2.809	263	6.152	50,07	1,60
Lituania	3.030	2.345	126	5.501	55,08	2,22
Luxemburg	845	1.847	518	3.210	26,32	1,22
Ungaria	13.039	12.170	852	26.061	50,03	1,56
Malta	307	590	15	912	33,66	1,61
Țările de Jos	56.059	27.707	6.038	89.804	62,42	1,75
Austria	35.086	27.790	6.645	69.521	50,47	1,20
Polonia	33.514	20.375	845	54.734	61,23	1,20
Portugalia	6.715	8.071	4.886	19.672	34,13	5,18
România	9.176	15.996	652	25.824	35,53	1,52
Slovenia	1.266	1.026	227	2.519	50,26	:
Slovacia	4.233	5.075	745	10.053	42,11	1,09
Finlanda	11.396	7.672	4.129	23.197	49,13	3,04
Suedia	6.030	14.753	7.188	27.971	21,56	2,55
Regatul Unit	221.039	150.217	48.769	420.025	52,63	2,99

Notă : – lipsă date.

Sursa: Prelucrare autori după <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

Per ansamblu UE, raportul dintre *outgoing* și *incoming* este de 2,33, prin faptul că mulți studenți din Regatul Unit și Germania au mobilități și în afara statelor UE, de regulă spre SUA și Australia.

Cu privire la situația de mobilități, plecări ale studenților de nivelul ISCED 6-8, în anul universitar 2016-2017, în Figura 9.12 sunt sintetizate în mod grafic țările după acest indicator. Ierarhizarea efectuată pe baza acestui indicator relevă faptul că unele țări au mobilitate foarte redusă, cum ar fi Croația, Malta, Slovenia, Luxemburg, Estonia, iar alte țări, Regatul Unit, Germania, Franța, Italia, Olanda, Austria, Belgia și Polonia au un nivel foarte ridicat. România se află într-o poziție mediană în ceea ce privește ieșirile din sistem.

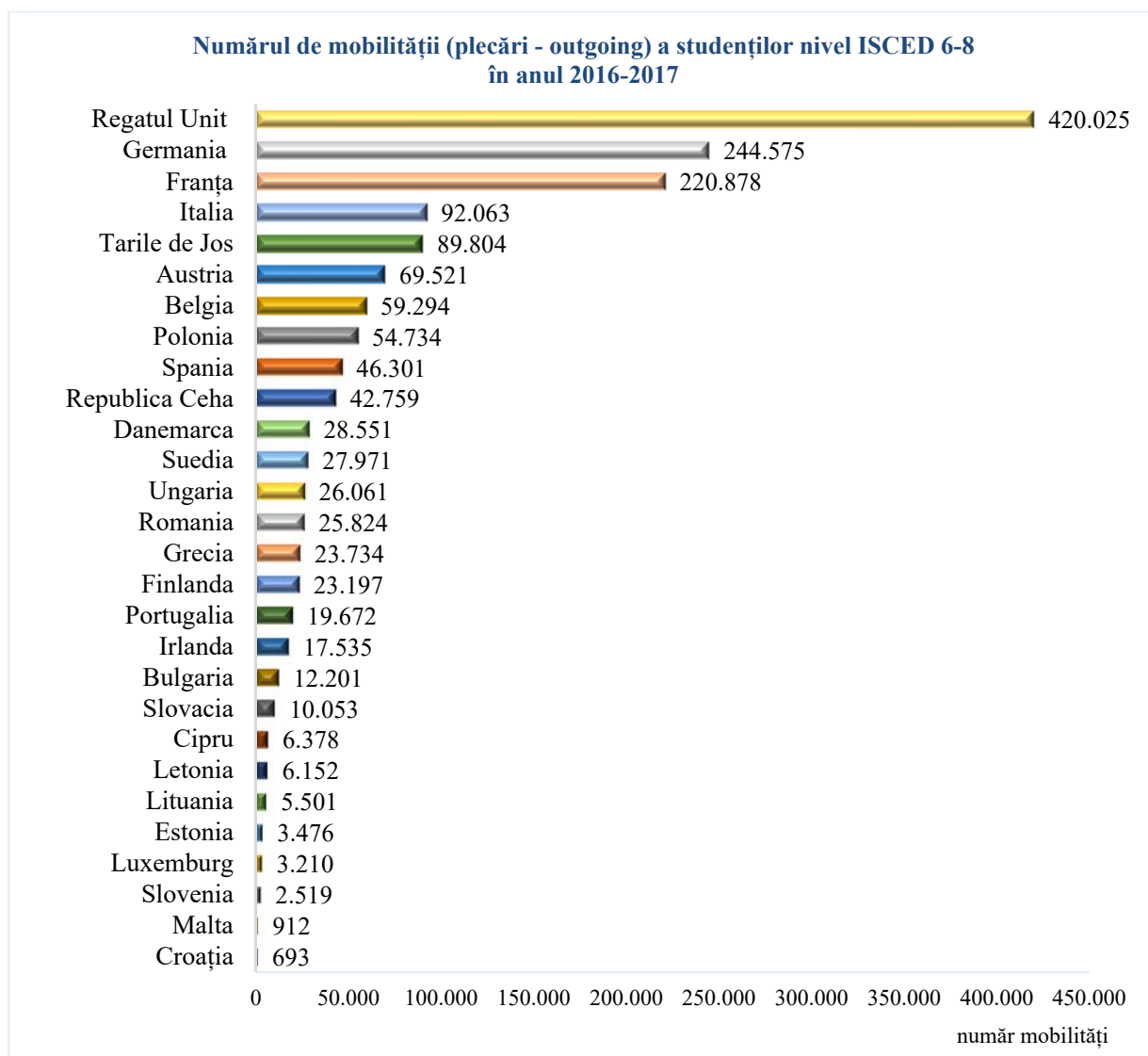


Figura 9.12. Ierarhia statelor UE numărul de mobilității (plecări – outgoing) a studenților nivel ISCED 6-8 în anul 2016-2017

În Tabelul 9.10 se prezintă ponderea mobilităților studenților din învățământul terțiar (ISCED 5-8), în perioada anilor 2013-2016. Obiectivul prevăzut pentru anul 2020 de Uniunea Europeană este de 20%. În tabelul amintit se evidențiază că o serie de țări, cum ar fi Luxemburg, Austria, au acest indicator la un nivel destul de ridicat, iar altele, printre care și România, înregistrează un nivel redus al acestui indicator.

Ponderea mobilității studenților la nivel ISCED 6-8, în străinătate, în anul universitar 2016-2017, din punct de vedere al plecărilor este prezentată în Figura 9.13.

Tabelul 9.10
Ponderea mobilităților studenților de învățământ terțiar (ISCED 5-8) în perioada 2013-2016

Țara/Anul	2013	2014	2015	2016	Decalaj 2016 față de obiectiv
UE (28 de state)	Obiectiv 2020 - 20%				
Belgia	5,3	5,9	5,8	5,8	-14,2
Bulgaria	1,9	2,0	2,5	4,1	-15,9
Cehia	8,0	8,3	9,0	9,8	-10,2
Danemarca	8,2	8,1	8,5	9,0	-11

Țara/Anul	2013	2014	2015	2016	Decalaj 2016 față de obiectiv
Germania	3,1	3,1	3,2	:	-
Estonia	2,3	2,8	3,7	4,7	-15,3
Irlanda	2,3	2,2	2,1	2,4	-17,6
Grecia	:	:	:	2,8	-17,2
Spania	1,0	:	:	1,1	-18,9
Franța	2,0	2,0	2,1	2,1	-17,9
Croația	0,3	0,3	0,4	:	-
Italia	:	2,3	2,3	2,4	-17,6
Cipru	5,8	8,2	9,4	8,8	-11,2
Letonia	2,6	3,4	3,9	:	-
Lituania	1,9	2,1	1,8	1,9	-18,1
Luxemburg	35,7	36,3	38,2	:	-
Ungaria	4,0	4,7	4,4	5,7	-14,3
Malta	3,1	3,9	4,0	4,6	-15,4
Țările de Jos	:	:	5,8	:	-
Austria	13,7	12,8	13,2	13,6	-6,4
Polonia	1,1	1,5	2,2	:	-
Portugalia	1,0	0,7	1,0	:	-
România	2,3	2,7	2,7	:	-
Slovenia	2,5	2,5	2,6	:	-
Slovacia	4,5	5,2	5,4	:	-
Finlanda	2,1	2,3	2,5	2,6	-17,4
Suedia	2,2	2,4	2,5	:	-
Regatul Unit	5,3	5,9	5,5	6,0	-14

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor. : – lipsă date.

Sursa: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

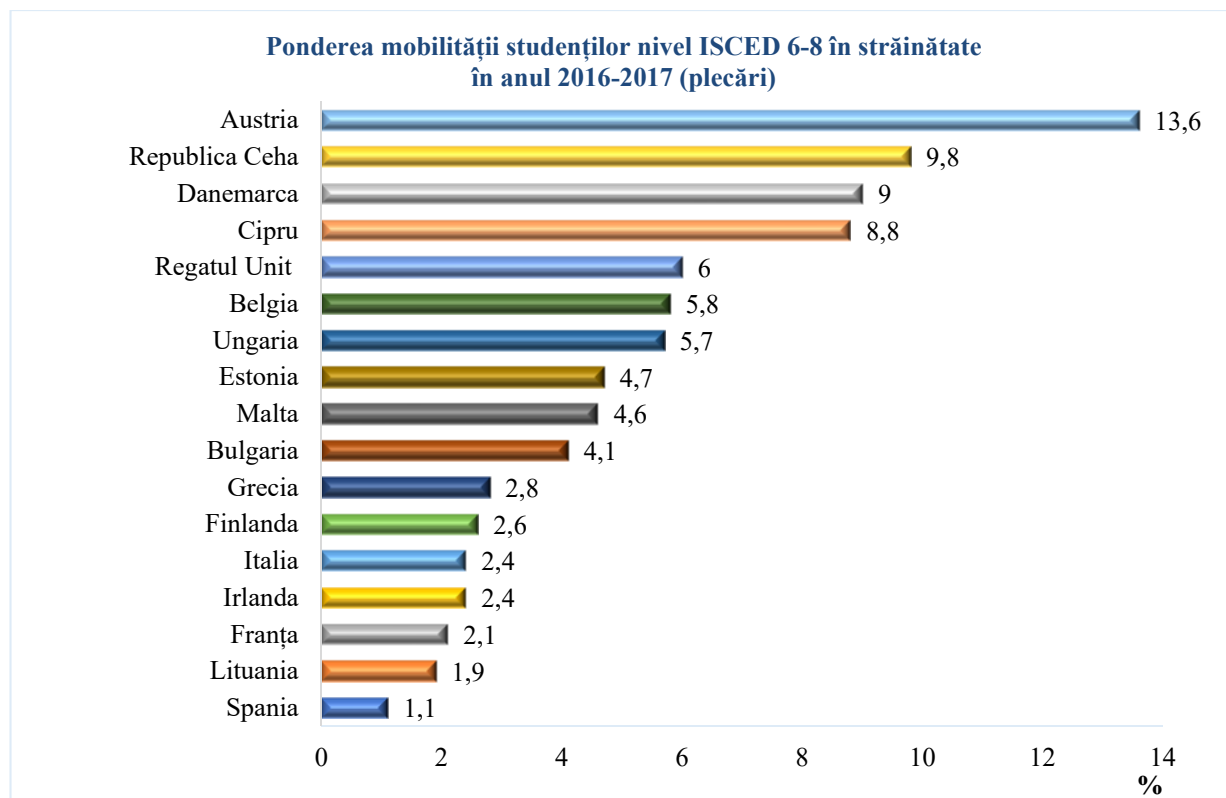


Figura 9.13. Ponderea mobilității studenților nivel ISCED 6-8 în străinătate în anul 2016-2017

Ierarhia statelor UE privind ponderea mobilității studenților în străinătate în anul 2016-2017 se prezintă astfel: Austria înregistrează cel mai mare nivel de 13,6%, urmată de Cehia cu 9,8%.

9.1.6. Ponderea absolvenților angajați (20-34 de ani) care au părăsit educația și formarea

Obiectivul 6. *Acest obiectiv se referă la proporția de angajați absolvenți (persoane cu vârsta cuprinsă între 20 și 34 de ani, care au urmat cel puțin studii de nivel secundar superior și care și-au terminat studiile în urmă cu 1-3 ani) ar trebui să fie de cel puțin 82%.*

Indicatorul măsoară ratele de ocupare a persoanelor cu vârsta cuprinsă între 20 și 34 de ani, îndeplinind următoarele condiții:

- ↳ în primul rând, să fie angajate conform definiției Balanței Forței de Muncă;
- ↳ în al doilea rând, să aibă cel puțin un nivel superior de învățământ secundar superior (ISCED 3);
- ↳ în al treilea rând, să fie persoane care au beneficiat de educație sau formare profesională în cele patru săptămâni anterioare sondajului și
- ↳ în al patrulea rând, să fie persoane care au obținut cel mai înalt nivel de studii 1, 2 sau 3 ani înainte de anchetă. Indicatorul este calculat pe baza datelor din ancheta privind forța de muncă din UE (EU-LFS).

Ponderea absolvenților angajați în vârstă de 20-34 de ani care au părăsit educația și formarea 1-3 ani, înainte de anul de referință, în perioada 2010-2017 este prezentată în Tabelul 9.11. Se constată că acest indicator este destul de ridicat în majoritatea statelor. Din punct de vedere al României, nivelul este cuprins între 67,2% în anul 2013 și 76% în anul 2017, acesta fiind un nivel destul de reconfortant din punctul de vedere al acestui indicator.

Tabelul 9.11

Ponderea absolvenților angajați de vârstă 20-34 de ani care au părăsit educația și formarea cu 1-3 ani înainte de anul de referință

Țara/Anul	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
UE (28 de state)	77,4	77	75,9	75,4	76	76,9	78,2	80,2
Belgia	81,3	80,8	80,9	79,1	79	79,5	81,2	81,9
Bulgaria	69,7	59,2	67,3	67,7	65,4	74,6	72	77,7
Cehia	81,3	80,7	82,3	80,4	81,3	82,2	86,7	89,9
Danemarca	83,5	83	84,1	81,9	83,7	81,7	83,9	82,9
Germania	86	88,3	88,9	89,7	90	90,4	90,2	90,9
Estonia	64,5	75,1	74,9	76,8	80,9	80,4	77,1	81,5
Irlanda	71	70,9	69,3	73	73,9	75,3	79,5	83,6
Grecia	58,6	50,4	43	40	44,3	45,2	49,2	52
Spania	70,6	67,1	63,6	59,9	65,1	65,2	68	71,9
Franța	77,6	77,3	76,4	76,3	75,2	72,4	71,7	74,4
Croația	71,6	62,7	60,2	53,8	62	62,9	72,5	65,9
Italia	57,8	57,7	54,1	48,5	45	48,5	52,9	55,2
Cipru	78,4	72,5	73	62,1	68,7	68,9	73,3	71,6
Letonia	63,4	71,6	74,3	78,2	77	78,8	81,4	78
Lituania	73,7	69,5	75,6	75,5	80,7	82,1	82,4	83,9
Luxemburg	89,5	86,1	84,6	79,1	83,8	84,7	85,4	88,5
Ungaria	73,8	73,4	73,3	74,2	78,5	80,4	85	84,7
Malta	92,9	91,4	92,4	92,1	93	95,1	96,6	93,7
Țările de Jos	92,6	91,5	88,1	86	86,2	88,2	90,1	90,4
Austria	88	90,5	90,6	89,7	87,2	86,9	87,6	89,4
Polonia	76,3	75,3	73,3	73,2	75,6	77,4	80,2	82,1
Portugalia	80,6	75,8	67,5	67,8	69,4	72,2	73,8	80,7
România	71,2	70,8	70,2	67,2	66,2	68,1	69,3	76

Țara/Anul	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Slovenia	80,7	76	73,2	73,8	70,1	71,5	76,7	81,6
Slovacia	69,4	70,1	68,6	70,3	72,7	75,2	79,6	81,5
Finlanda	79,7	78,4	80,7	79,8	77	75,5	77,4	77
Suedia	83	84,6	83,2	84,9	85	85,9	86,7	88,3
Regatul Unit	81,3	81	81,5	83,8	83,2	85,8	84,4	86,6

Sursa: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

În Figura 9.14 se sintetizează grafic situația din țările europene privind ponderea absolvenților angajați de 20-34 de ani care au părăsit educația și formarea cu 1-3 ani înainte de anul de referință, în anul 2017.

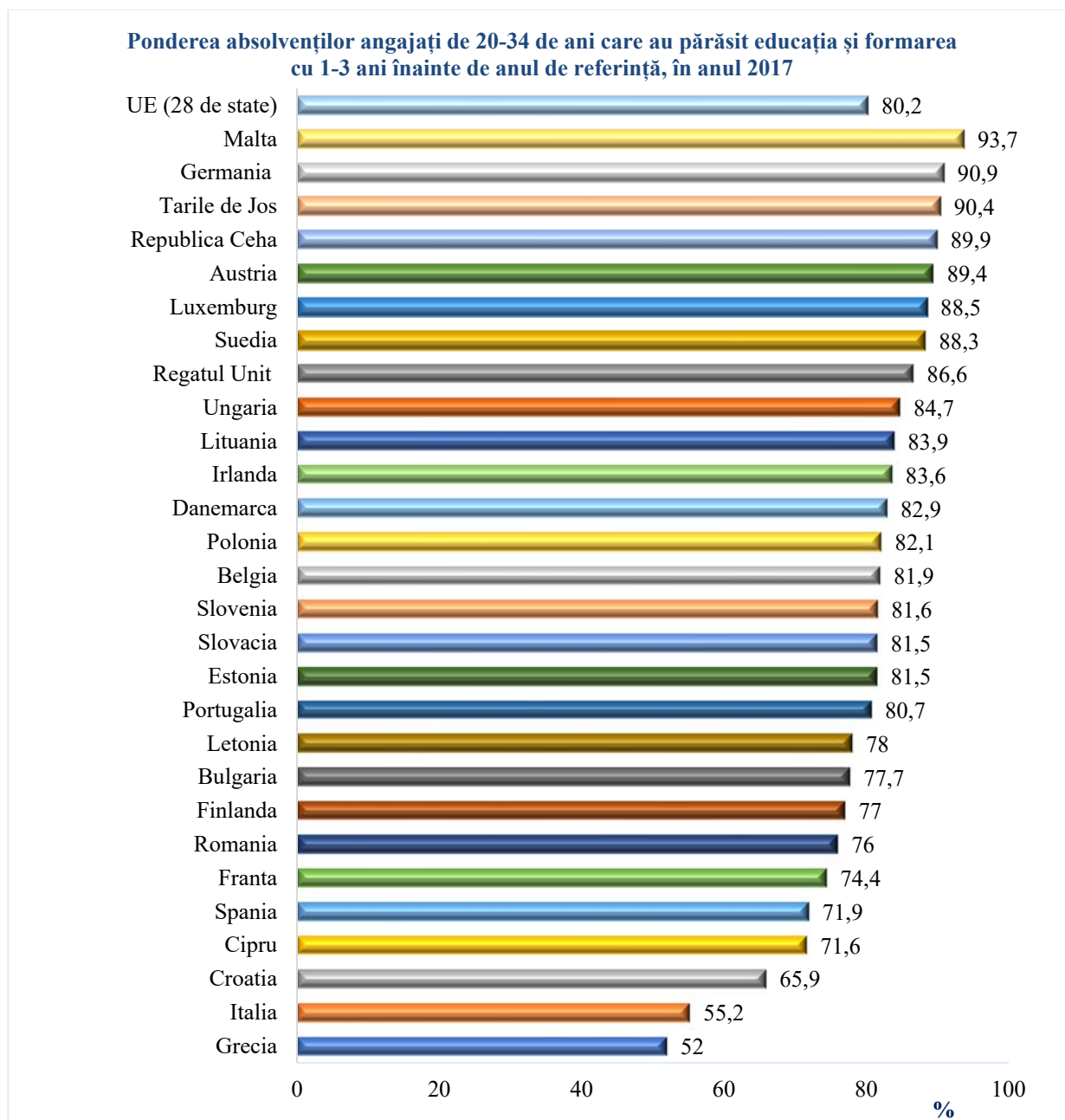


Figura 9.14. Ponderea absolvenților angajați de 20-34 de ani care au părăsit educația și formarea cu 1-3 ani înainte de anul de referință, în anul 2017

Convergența instituțională și educațională constituie un proces dificil de realizat în România în lipsa unei veritabile reforme. Reforma în educație presupune un program realist, realizat de un corp de experți în învățământul european și național cu identificarea de soluții coerente și adecvate situației actuale din România care să asigure viteze de recuperare a decalajelor, mai ales în privința abandonului școlar, a ponderii persoanelor în vârstă de 30-34 de ani cu studii superioare, a ponderii adulților (25-64 ani) care ar trebui să participe la învățarea pe tot parcursul vieții. Chiar și în aceste condiții, în lipsa unor resurse financiare reale și disponibile pe termen mediu și lung, sunt aproape imposibil de asigurat atât mobilitatea în străinătate a absolvenților de învățământ superior, cât și participarea la educația timpurie a copiilor cu vârste între 4 ani și vârsta pentru începerea învățământului primar obligatoriu, dar mai ales ponderea de 69,3% a absolvenților angajați (20-34 de ani), care au părăsit educația și formarea cu 1-3 ani înainte de anul de referință.

9.1.7. Ponderea tinerilor de 15 ani care nu au suficiente cunoștințe de citire, matematică și știință

Obiectivul 7. Indicatorul măsoară procentajul elevilor în vârstă de 15 ani care nu reușesc să atingă nivelul 2 (nivelul de competențe de bază) pe scara PISA pentru cele trei discipline de bază ale școlii de lectură, matematică și știință. Obiectivul UE 2020 este de sub 15%.

Datele provin din Programul de evaluare internațională a studenților (PISA), un studiu internațional trienal care vizează evaluarea sistemelor educaționale prin testarea aptitudinilor și cunoștințelor elevilor de 15 ani.

Tabelul 9.12
Ponderea tinerilor de 15 ani care nu au suficiente cunoștințe de citire, matematică și știință pe state membre UE în perioada 2003-2015

Țara/Anul	2003	2006	2009	2012	2015
UE (28 de state)			22,3	22,1	22,2
Belgia	16,5	17,5	19,1	19	20,1
Bulgaria	:	53,4	47,1	43,8	42,1
Cehia	16,6	19,3	22,4	21	21,7
Danemarca	15,4	13,7	17,1	16,8	13,6
Germania	21,6	20	18,7	17,7	17,2
Estonia	:	12,1	12,7	10,5	11,2
Irlanda	16,8	16,5	20,9	16,9	15
Grecia	38,9	32,5	30,4	35,7	35,8
Spania	23	24,8	23,8	23,6	22,2
Franța	16,6	22,4	22,5	22,4	23,5
Croația	:	28,7	33,2	29,9	32
Italia	31,9	33	25	24,7	23,3
Cipru	:	:	:	42	42,6
Letonia	23,7	20,8	22,6	19,9	21,4
Lituania	:	23,1	26,4	26	25,4
Luxemburg	21,7	22,9	23,9	24,3	25,8
Ungaria	23	21,2	22,3	28,1	28
Malta	:	:	33,7	:	29,1
Țările de Jos	10,9	11,6	13,4	14,8	16,7
Austria	18,8	20,1	23,3	18,7	21,8
Polonia	22	20	20,5	14,4	17,2

Țara/Anul	2003	2006	2009	2012	2015
Portugalia	30,1	30,9	23,8	24,9	23,8
România	:	52,9	47	40,8	39,9
Slovenia	:	17,8	20,4	20,1	16,1
Slovacia	19,9	21	21	27,5	27,7
Finlanda	6,8	6	7,9	12,3	13,6
Suedia	17,3	18,4	21,1	27,1	20,8
Regatul Unit	:	19,9	20,2	21,8	21,9

Notă : – lipsă date.

Sursa: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

Ierarhia după ponderea tinerilor de 15 ani care nu au suficiente cunoștințe de citire și matematică, pe state membre ale Uniunii Europene, în anul 2015 se prezintă în Figura 9.15.

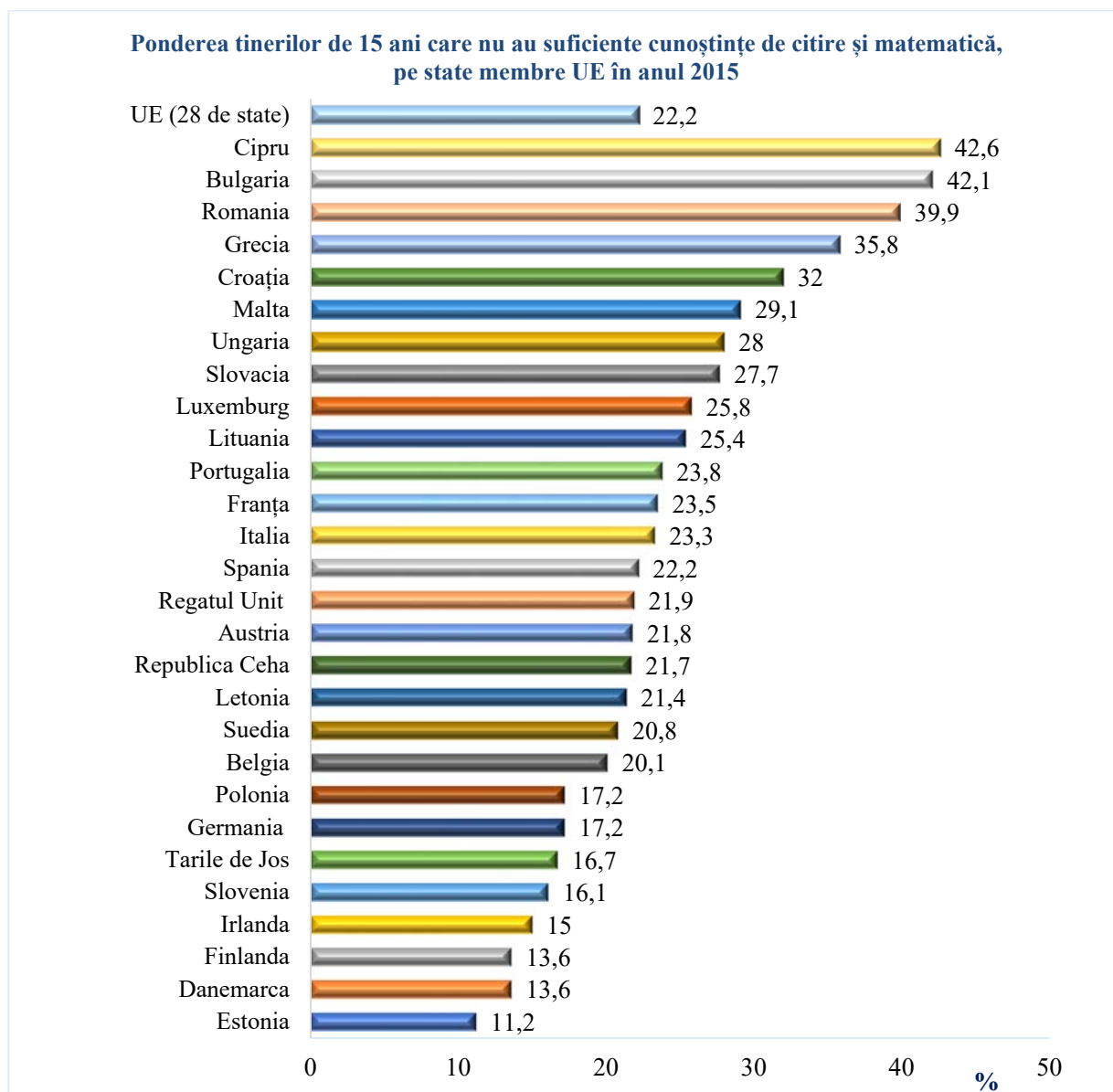


Figura 9.15. Ponderea tinerilor de 15 ani care nu au suficiente cunoștințe de citire și matematică în anul 2015

Tabelul 9.13

Tabloul general privind atingerea obiectivelor – strategia Europa 2020

Nr.	Obiective ale Strategiei Europa 2020	Nivelul atins în anul 2017 %		Decalaj (p.p.) (nivel 2017 – obiectiv 2020)	
		UE-28	România	UE-28	România
1	Abandonul prematur al educației și formării profesionale - ponderea persoanelor care au părăsit timpuriu nivelele de educație și/sau formare profesională ^{a)}	10,6	18,1	0,6	6,8
2	Ponderea persoanelor în vârstă de 30-34 de ani cu studii terțiare (ISCED 5-8) ^{b)}	39,9	26,3	-0,1	-0,4
3	Pondere adulți (25-64 ani) care ar trebui să participe la învățarea pe tot parcursul vieții ^{c)}	10,9	1,1	-4,4	-8,9
4	Ponderea copiilor cu vârste între 4 ani și vârsta pentru începerea învățământului primar obligatoriu, care trebuie să participe la educația timpurie ^{d)}	95,3	88,3	0,30	-6,7
5	Ponderea mobilității în străinătate a studenților din învățământul superior – pentru o perioadă de studiu sau formare (inclusiv plasarea în practică), reprezentând cel puțin 15 credite ECTS sau cu o durată minimă de trei luni ^{e)}	LD	4,86*	LD	-15,14
6	Ponderea absolvenților angajați (20-34 de ani) care au părăsit educația și formarea cu 1-3 ani înainte de anul de referință ^{f)}	80,2	76,0	-1,80	-6,00
7	Ponderea tinerilor de 15 ani care nu au suficiente cunoștințe de citire, matematică și științe ^{g)}	22,2 (2015)	39,9 (2015)	7,20	24,90

Notă: * Determinări autori pentru nivel ISCED 6-8.

LD- lipsă date

a) Obiectiv UE 2020 – 10%, obiectiv România 2020 – 11,3%.

b) Obiectiv UE 2020 – 40%, obiectiv România 2020 – 26,7%.

c) Obiectiv UE 2020 – 15%, obiectiv România 2020 – 10%.

d) Obiectiv UE 2020 – 95%.

e) Obiectiv UE 2020 – 20%.

f) Obiectiv UE 2020 – 82%.

g) Obiectiv UE 2020 – 15%.

Sursa: Prelucrare autori după <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

9.2. Educația și pregătirea profesională – priorități ale statelor membre ale Uniunii Europene

Educația trebuie să fie privită, în mod egal și echitabil, fără discriminări și să fie ca o componentă civică pentru întreaga populație. Pe de altă parte, educația deschisă și inovativă, precum și pregătirea trebuie să cuprindă elementele pe care le oferă era digitală. Cadrele didactice trebuie să constituie un suport puternic în pregătirea și educarea generațiilor. Educația, precum și pregătirea ulterioară, trebuie să fie transparentă și să se bazeze pe calitățile indivizilor, dar să fie orientate și către mobilitățile pe care le solicită forța de muncă în cadrul economiei fiecărei țări. De asemenea, trebuie să asigure sustenabilitatea investițională de calitate, care să garanteze eficiența educației și a sistemului de pregătire. Măsurile despre care am amintit trebuie să garanteze îmbunătățirea calității cadrelor didactice, a factorului de predare, să dezvolte acele calități care să garanteze simbioza dintre cadrul didactic și personalul aflat în pregătire și, nu în ultimul rând, să se garanteze un nivel ridicat, la standardul internațional, pe care îl reclamă educația în plan internațional. Programul Bologna prevede pregătirea pe bază de credite transferabile, ceea ce asigură, în toate împrejurările, posibilitatea continuării dezvoltării educației, a invenției, inovației ș.a.m.d.

Pe plan internațional, trebuie avute în vedere cerințele exprimate de Organizația Națiunilor Unite privind educația, știința și cultura în cadrul UNESCO și al Institutului de Statistică al Națiunilor Unite. De asemenea, trebuie să se respecte prevederile OECD și să se aibă în vedere standardele cuprinse în documentele Eurostat, Oficiul de Statistică al Uniunii Europene.

9.2.1. Învățământul preșcolar, primar, gimnazial și liceal în statele Uniunii Europene

O politică a tuturor statelor Uniunii Europene urmărește ca întreaga populație să fie cuprinsă în educația primară.

Școala ajută populația tânără să își dezvolte calitățile native, pe care să așeze competențele necesare dezvoltării sale armonioase. Calitatea educației pentru generația tânără în cadrul educației primare, depinde, în mod cert, de standardul cadrelor didactice care asigură pregătirea acestora. Cadrele didactice vor fi bine pregătite, dacă au înclinație în acest sens, precum și dacă au satisfacția muncii desfășurate.

În Tabelul 9.14 este prezentată situația copiilor de vârste mici, adică dezvoltarea timpurie, grădiniță și școală primară. România se situează pe o poziție oarecum bună, în sensul că preșcolarii constituie un cuantum de 553.553 de copii, iar în școala primară sunt cuprinși 939.147 de copii.

Tabelul 9.14

Numărul copiilor/elevilor din învățământul preșcolar, primar, gimnazial, liceal și profesional în anul 2016

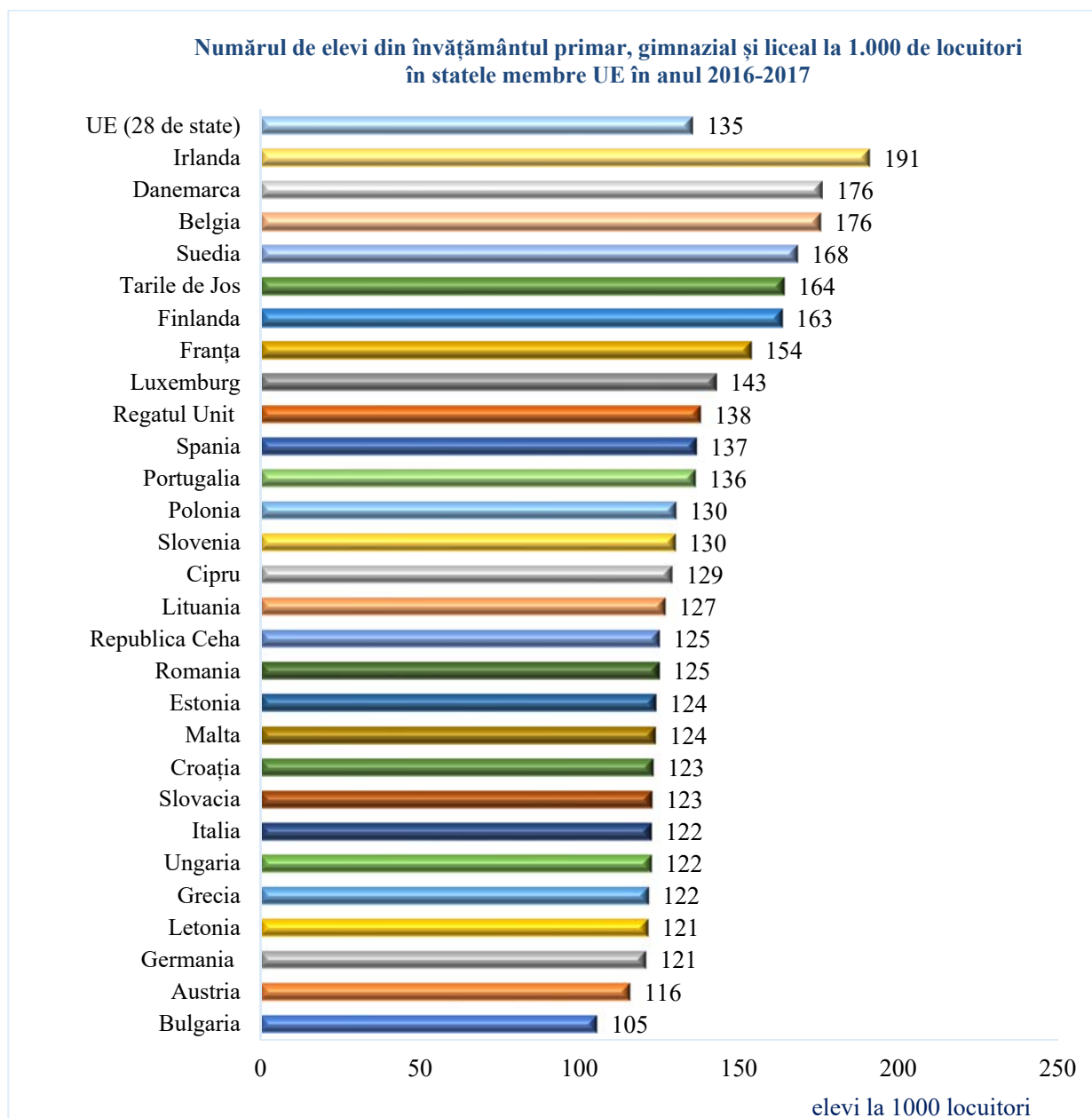
Țara/ Nivel ISCED	Nivel educațional				
	Preșcolar ISCED 0	Primar ISCED 1	Gimnazial ISCED 2	Liceal ISCED 3	Profesional ISCED 4
UE (28 de state)	17189444	29.141.842	18.154.330	21.989.943	17189444
Belgia	LD	797.390	427.786	768.597	66.917
Bulgaria	232.025	261.969	221.044	266.043	1.321
Cehia	372.137	557.455	374.922	390.580	58.106
Danemarca	284.655	471.787	240.245	300.377	LD
Germania	3.090.459	2.895.195	4.516.511	2.556.653	736.771
Estonia	68.331	82.824	37.973	42.239	7.731
Irlanda	82.245	553.585	193.115	166.973	84.192
Grecia	214.109	646.577	321.636	340.810	68.076
Spania	1.810.638	3.027.751	1.622.583	1.706.806	24.258
Franța	2.585.296	4.284.172	3.358.618	2.657.990	34.672
Croația	134.573	162.519	175.543	173.475	LD
Italia	1.599.777	2.831.821	1.759.690	2.829.860	1.703
Cipru	30.505	54.541	26.483	29.228	305
Letonia	74.428	120.308	56.128	60.343	4.516
Lituania	125.164	110.193	175.453	75.417	20.682
Luxemburg	17.064	36.626	21.762	25.953	745
Ungaria	325.027	394.433	383.087	422.270	71.981
Malta	9.451	25.177	12.531	19.303	124
Țările de Jos	511.240	1.192.268	816.560	794.456	LD
Austria	301.391	329.032	336.392	350.734	19.834
Polonia	1.140.602	2.480.793	1.096.059	1.366.869	254.729
Portugalia	259.850	638.883	374.514	391.538	6.299
România	553.553	939.147	772.941	742.297	99.476
Slovenia	85.407	119.563	53.557	95.339	LD
Slovacia	163.740	219.866	251.578	195.344	14.560
Finlanda	259.407	359.635	177.274	362.542	23.856
Suedia	610.208	826.685	350.345	505.749	18.307
Regatul Unit	2.248.162	4.721.647	LD	4.352.158	LD

Notă: LD – lipsă date.

Sursa: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

Copiii care intră în școala secundară, conform situației prezentate de țările din Uniunea Europeană, sunt cei cuprinși în intervalul de vârstă 10-13 ani. Există două niveluri de școală secundară, ajungându-se ca, în general, nivelul ultim să fie cuprins între 14 și 16 ani când copiii își completează cunoștințele mergând la astfel de școli. La școala postsecundară, nonterțiară, se asigură continuarea educației. În Uniunea Europeană, peste 20 de milioane de copii urmează școala secundară, aproximativ 81,9% în sectorul public, puțini merg în sectorul privat. Școala postsecundară asigură continuarea educației elevilor, așa încât în majoritatea țărilor, 90,8% dintre copiii care urmează acest nivel educațional, se înscriu la programe vocaționale.

Datele privind numărul de elevi din învățământul primar, gimnazial și liceal la 1.000 de locuitori în statele membre UE în anul 2016-2017 sunt prezentate în Figura 9.16.



Sursa: Determinări autori după <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

Figura 9.16. Numărul de elevi din învățământul primar, gimnazial și liceal la 1.000 de locuitori în statele membre UE în anul 2016-2017

Un element important asupra calității învățământului primar îl reprezintă indicatorul nivelului mediu de copii ce revin fiecărui cadru didactic din acest domeniu. Astfel, în anul școlar 2016-2017, numărul de copii, care reveneau la un cadru didactic, a fost mic, asigurând o bună angrenare și educare a acestora.

În statele membre, numărul elevilor ce revin la un cadru didactic în clasele primare (ISCED 1), este de 9,3 în Grecia, ajungând la 19,4 în Franța. În medie, în statele membre ale Uniunii Europene, la un învățător din clasele primare revin 14 copii.

Tabelul 9.15 prezintă raportul dintre numărul de elevi și cel al cadrelor didactice pe nivele de educație ISCED 1-8, în statele membre ale Uniunii Europene, în anul școlar 2016-2017.

Informația din tabelul de mai jos prezintă numărul de elevi ce revin la un învățător sau educator în școala primară, înainte de aceasta ca și în educația sau școala timpurie. România se înregistrează cu aproximativ 9,4 copii la un învățător în școala primară, 13,8 la nivelul liceal și 67,1 la nivelul profesional, cel mai mare din Uniunea Europeană.

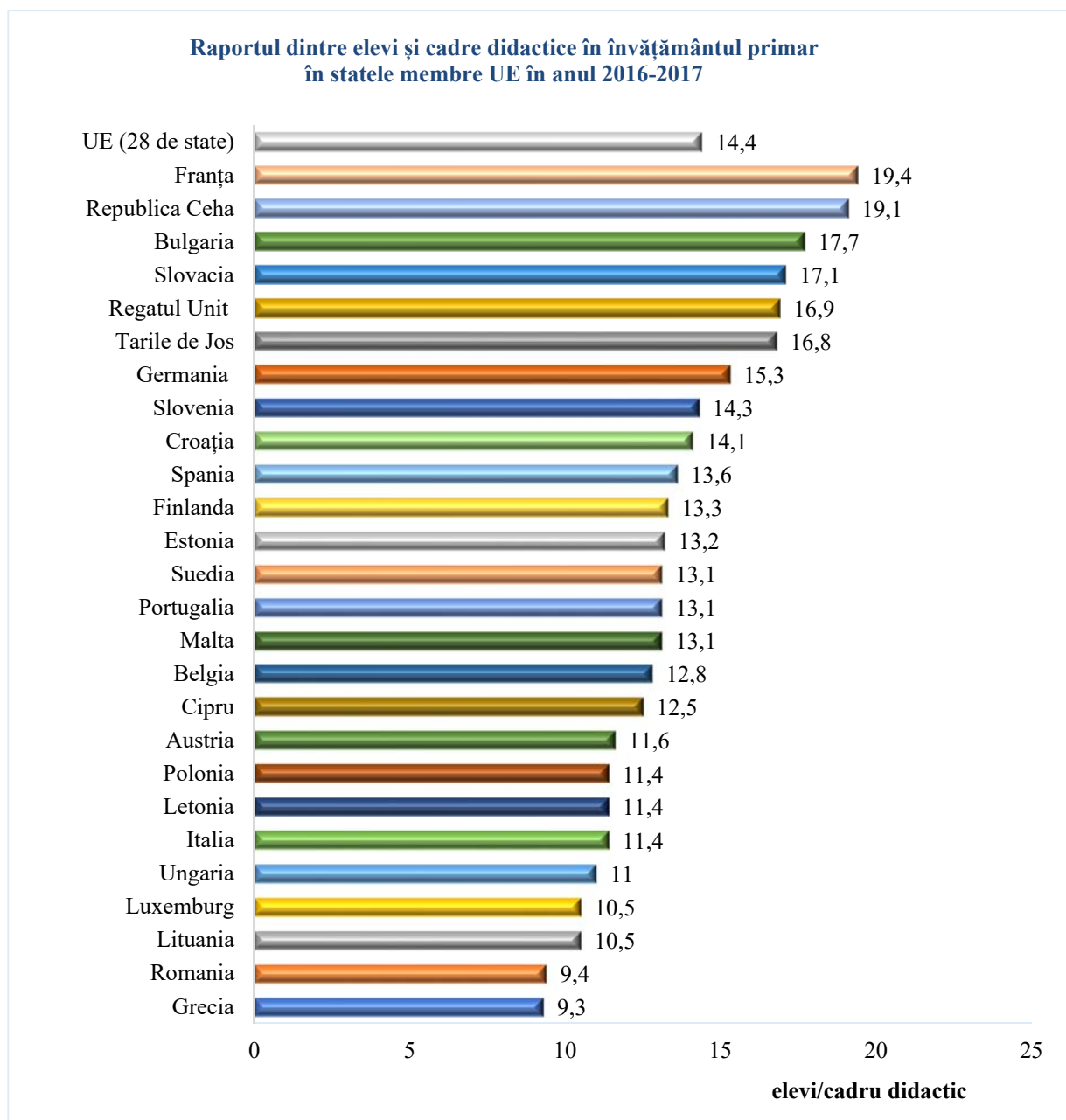
Tabelul 9.15
Raportul dintre elevi și cadre didactice pe nivele de educație în statele membre UE în anul 2016-2017

Țara/ Nivel ISCED	Nivel educațional				
	Primar	Gimnazial	Liceal	Profesional	Postliceal și de maiștri
	ISCED 1	ISCED 2	ISCED 3	ISCED 4	ISCED 5
UE (28 de state)	14,4	12,3	12,0	LD	LD
Belgia	12,8	9,0	9,8	16,0	LD
Bulgaria	17,7	12,9	12,1	4,1	LD
Cehia	19,1	12,0	11,0	18,2	11,1
Danemarca	LD	LD	LD	LD	LD
Germania	15,3	13,2	12,9	12,9	12,5
Estonia	13,2	10,1	15,3	LD	LD
Irlanda	LD	LD	LD	LD	LD
Grecia	9,3	7,7	9,1	16,2	LD
Spania	13,6	11,7	10,7	LD	10,4
Franța	19,4	14,7	11,3	LD	10,3
Croația	14,1	8,8	9,2	LD	LD
Italia	11,4	10,9	10,4	LD	LD
Cipru	12,5	9,8	9,1	16,1	12,9
Letonia	11,4	7,8	9,8	22,3	19,5
Lituania	10,5	7,3	7,7	15,4	LD
Luxemburg	10,5	10,7	9,0	LD	LD
Ungaria	11,0	10,3	11,1	14,4	12,8
Malta	13,1	6,8	8,3	10,5	8,4
Țările de Jos	16,8	16,1	17,9	LD	14,8
Austria	11,6	8,6	10,1	12,4	8,3
Polonia	11,4	9,6	10,2	14,3	9,0
Portugalia	13,1	9,8	9,6	LD	LD
România	9,4	12,2	13,8	67,1	LD
Slovenia	14,3	6,1	14,2	LD	18,5
Slovacia	17,1	12,3	13,7	20,6	8,7
Finlanda	13,3	9,0	17,2	18,5	LD
Suedia	13,1	12,4	13,7	10,3	9,2
Regatul Unit	16,9	14,8	16,5	LD	LD

Notă: LD - lipsă date.

Sursa: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

Raportul dintre elevi și cadre didactice în învățământul primar în statele membre ale Uniunii Europene în anul școlar 2016-2017 este reprezentat grafic în Figura 9.17.



Sursa: Determinări autori după <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

Figura 9.17. Raportul dintre elevi și cadre didactice în învățământul primar în statele UE în anul 2016-2017

9.2.2. Comparații internaționale privind învățământul superior

Prin natura noastră, dorim întotdeauna să ne comparăm și să ne aliniem la cei mai buni. Prin instrumentele sale, statistica, cu limitele ei, ne permite să realizăm o analiză comparativă în timp și spațiu, însă în comparabilitatea internațională a rezultatelor sistemelor de învățământ trebuie să ținem cont și de aspectele istorice, economice, sociale, culturale și politice ale dezvoltării sistemelor de învățământ din alte state. Astfel, cu referire la statele din UE, constatăm:

- ✎ Formarea, organizarea și dezvoltarea sistemului de învățământ superior din Vestul Europei are un istoric de peste 400 de ani, iar în România, din cele 96 de instituții de învățământ superior existente, doar 20 au un istoric de peste 100 de ani.

- Finanțarea sistemelor de învățământ este diferită. Ponderea în Produsul Intern Brut a totalului cheltuielilor pentru învățământ în Finlanda ⁷ este la egalitate cu Regatul Marii Britanii⁸ de 6,5%, iar în România este doar de 2,8%.
- Discrepanța taxelor practicate sau alocate per student este mare (ex. 40.000 euro/an în Anglia și de puțin peste 1.000 euro/an în România), iar la instituțiile de învățământ superior particulare în medie de 500 euro/an.
- În multe țări din vestul Europei, sistemul de învățământ asigură și educația adulților, există platforme eLearning și învățământ pentru persoane cu cerințe speciale (cu dizabilități, elevi străini, copii supradotați sau elevi cu cerințe educative speciale).

În conformitate cu studii de specialitate recunoscute, se pot identifica trei tipuri de sisteme educaționale în cadrul UE: cel al statelor vest-europene cu tradiție, cel al statelor care au sisteme de inspirație britanică și cel al statelor central și est-europene intrate în UE după 1990.

Referitor la implementarea sistemului Bologna, aceste trei grupe de state au reacționat diferit: o implementare complementară care nu a înlăturat vechile forme de organizare academică, o implementare minimală, respectiv un efort de implementare cât mai precisă a modelului propus. Datele statistice comparative prezentate aici pot fi analizate și prin prisma celor afirmate mai sus.

Din această perspectivă, termenii de comparație cei mai utili ar putea să fie țări din regiunea noastră și cu o evoluție istorică conectată cu evoluția noastră, cum ar fi Polonia, Ungaria sau Cehia.

Educația terțiară este realizată de universități sau institute de înaltă educație și urmează nivelului școlii secundare. Aceasta joacă un rol important în societate, deoarece de pe băncile acestor instituții de învățământ superior vin și se formează specialiști pentru economia națională. În Uniunea Europeană, există 19,6 milioane de studenți la nivelul terțiar, din care 7,25% urmează cursuri scurte, terțiare, 61,3% urmează studii obținând diplome de Bachelor, 27,6% nivel masteral, iar 3,9% nivelul doctorat și postdoctorat.

Tabelul 9.16
Numărul studenților înmatriculați în învățământul terțiar în statele UE în anul 2016-2017

Țara/ Nivel ISCED	Postliceal și de maiștri	Licență	Masterat	Doctorat	Total ISCED 5-8
	ISCED 5	ISCED 6	ISCED 7	ISCED 8	
UE (28 de state)	1.422.107	12.004.709	5.408.841	754.778	19.590.435
Belgia	24.307	369.299	97.979	16.685	508.270
Bulgaria	LD	178.365	81.592	6.750	266.707
Cehia	962	221.198	125.634	24.154	371.948
Danemarca	34.670	195.700	74.607	9.845	314.822
Germania	357	1.832.459	1.013.268	197.000	3.043.084
Estonia	LD	33.134	15.125	2.833	51.092
Irlanda	16.493	164.268	29.246	8.404	218.411
Grecia	LD	618.544	57.492	33.452	709.488
Spania	368.601	1.207.281	337.192	55.628	1.968.702
Franța	496.714	1.025.434	890.359	67.679	2.480.186
Croația	65	98.573	60.222	3.157	162.017
Italia	8.316	1.075.456	699.231	32.947	1.815.950
Cipru	3.660	20.300	15.115	1.272	40.347
Letonia	15.193	49.395	17.384	2.310	84.282
Lituania	LD	102.425	28.597	2.737	133.759
Luxemburg	642	3.173	2.528	611	6.954
Ungaria	11.989	199.956	76.060	7.323	295.328

⁷ Sistemul de învățământ superior este susținut de stat aproape în totalitate; 96% din cheltuielile universităților sunt acoperite din fonduri publice, în timp ce media țărilor din OCDE este de 68%.

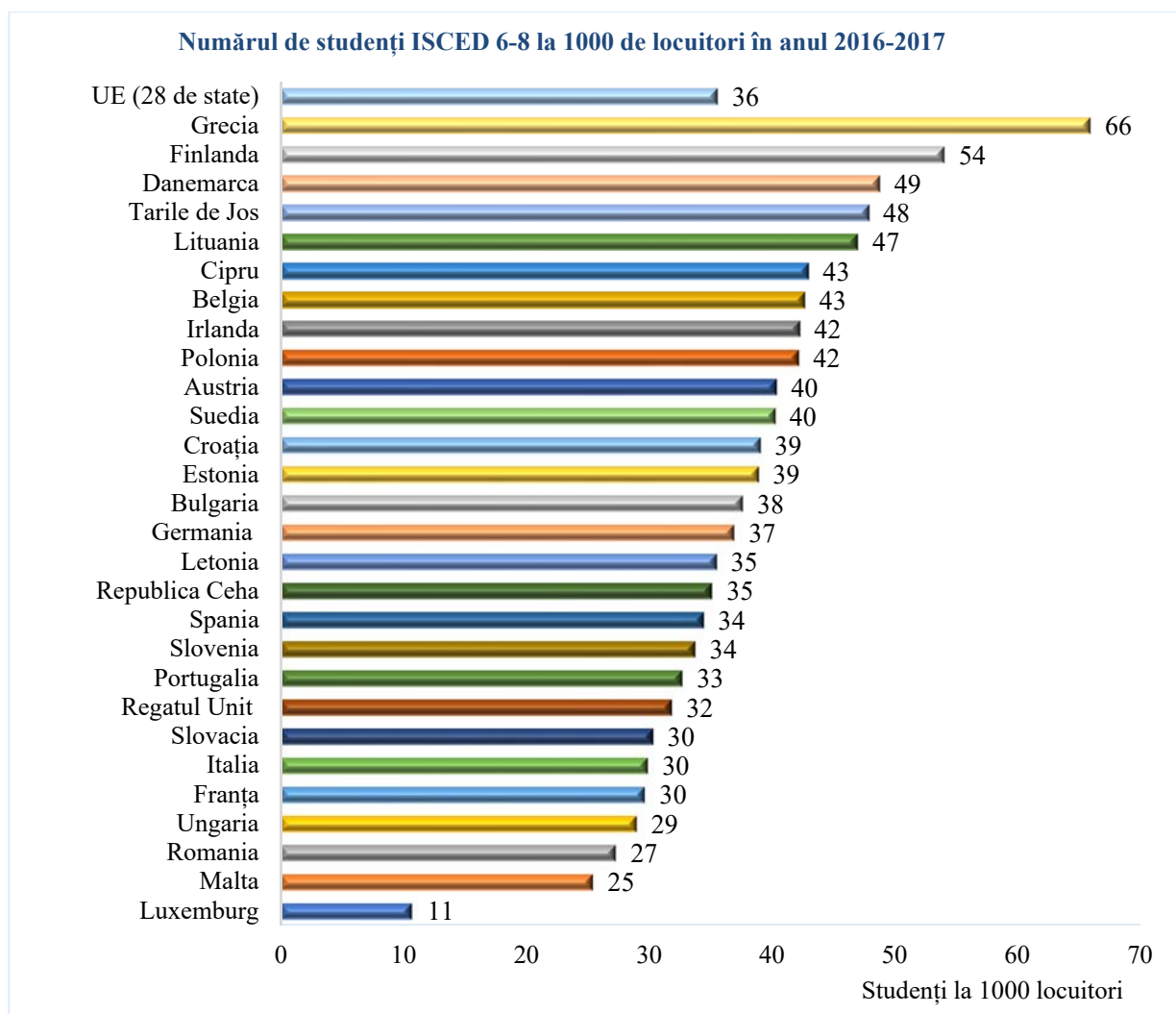
⁸ Aproape 3/4 din fondurile alocate învățământului superior din Regatul Marii Britanii provin din sistemul privat, sume ce s-au dublat în ultimii zece ani.

Țara/ Nivel ISCED	Postliceal și de maiștri	Licență	Masterat	Doctorat	Total ISCED 5-8
	ISCED 5	ISCED 6	ISCED 7	ISCED 8	
Malta	2.076	7.924	3.635	129	13.764
Țările de Jos	20.378	635.944	165.567	15.057	836.946
Austria	77.395	192.467	137.752	23.512	431.126
Polonia	343	1.058.947	497.741	43.177	1.600.208
Portugalia	6.430	202.162	115.465	19.060	343.117
România	LD	352.721	165.245	17.252	535.218
Slovenia	11.162	45.292	22.013	2.331	80.798
Slovacia	2.764	92.623	63.673	8.220	167.280
Finlanda	LD	215.196	62.440	19.527	297.163
Suedia	24.492	242.983	137.990	20.723	426.188
Regatul Unit	295.098	1.563.490	415.689	113.003	2.387.280

Notă: LD – lipsă date.

Sursa: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

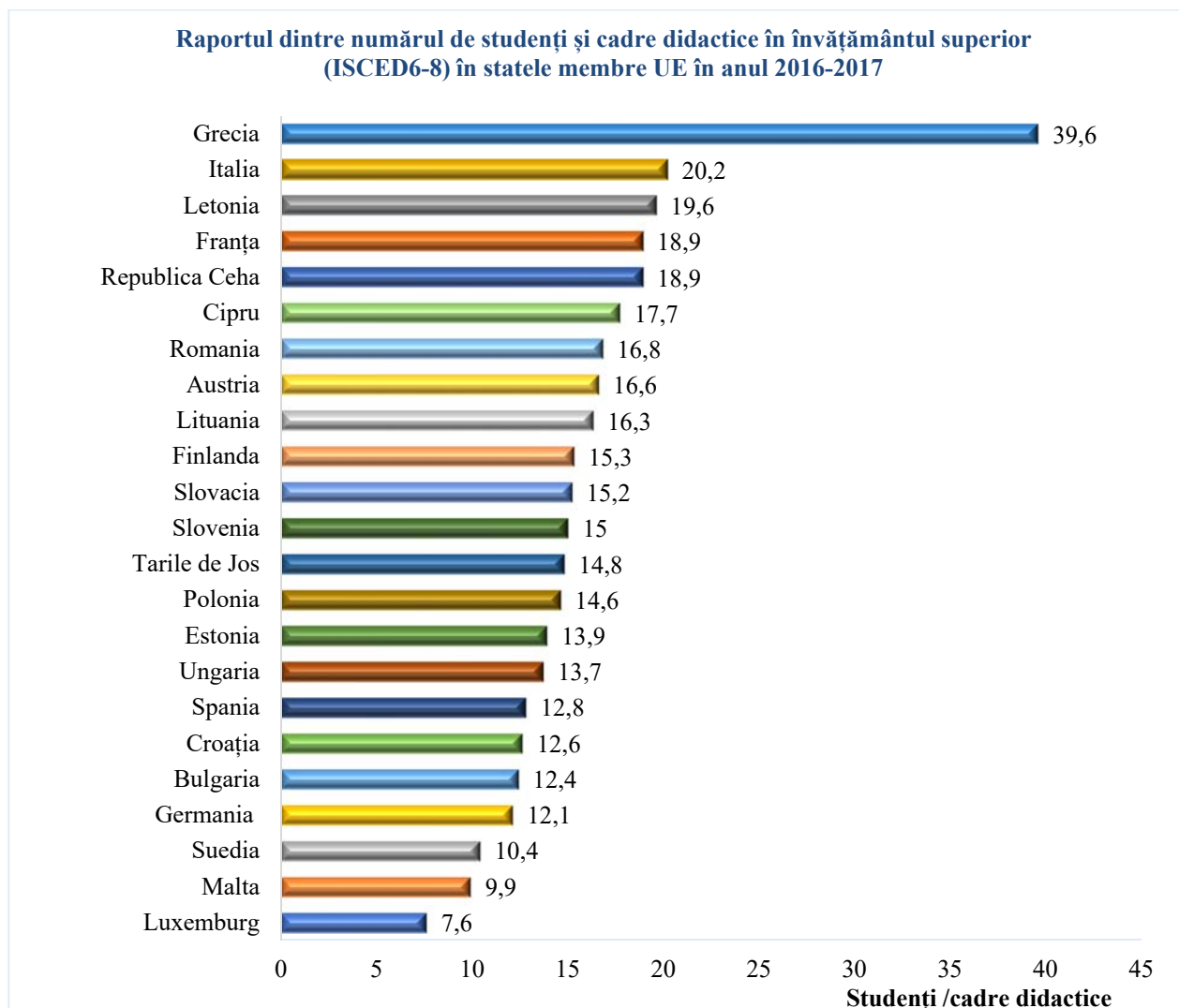
Datele privind numărul de studenți ISCED 5-8 la 1.000 de locuitori, în anul universitar 2016-2017, sunt prezentate grafic în Figura 9.18.



Sursa: Determinări autori după <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

Figura 9.18. Numărul de studenți ISCED 5-8 la 1000 de locuitori în anul 2016-2017

În continuare, se prezintă grafic și raportul dintre numărul de studenți și cadre didactice în învățământul superior (ISCED 6-8) în statele membre ale Uniunii Europene în anul 2016-2017, în Figura 9.19.



Sursa: Determinări autori după <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

Figura 9.19. Raportul dintre numărul de studenți și cadre didactice în învățământul superior (ISCED6-8) în statele membre UE în anul 2016-2017

9.2.2.1. Studenții înmatriculați la programele de studii de licență

În analiza efectuată asupra programelor de studii de licență, un element important îl reprezintă studiul comparativ al numărului studenților înmatriculați în anul I la programele de licență ISCED 6, în statele membre ale Uniunii Europene în ultimii patru ani universitari, adică din 2013 până în 2017.

În Tabelul 9.17 se prezintă situația din fiecare țară rezultând că, în total, în statele membre ale Uniunii Europene a fost înregistrat un număr de 3.154.921 studenți în anul I.

Pe țări, Germania deține cea mai mare pondere urmată, nu întâmplător, de Polonia și Spania. România este situată într-o poziție medie cu un număr de 122.892 studenți înmatriculați în anul I, în anul universitar 2016-2017.

Tabelul 9.17

**Numărul studenților înmatriculați anul I la programele de licență ISCED 6 în statele membre UE
în perioada 2013-2016**

Țara/Anul	Studenți înmatriculați anul I la licență			
	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
UE (28 de state)	LD	LD	LD	3.154.921
Belgia	91.544	90.154	91.512	97.610
Bulgaria	51.718	50.873	48.537	45.200
Cehia	LD	LD	67.456	62.746
Danemarca	51.226	52.016	52.500	53.386
Germania	442.531	458.005	450.037	448.326
Estonia	11.228	9.768	8.591	9.168
Irlanda	LD	42.206	41.846	43.377
Grecia	75.920	71.677	70.234	69.060
Spania	LD	LD	213.801	216.493
Franța	LD	LD	LD	434.017
Croația	LD	30.553	30.023	29.258
Italia	LD	LD	229.244	240.020
Cipru	5.530	5.109	5.553	5.745
Letonia	20.308	16.937	15.978	15.718
Lituania	31.934	29.637	29.025	27.354
Luxemburg	LD	1.223	951	1.109
Ungaria	51.235	39.202	36.677	33.847
Malta	2.378	2.327	2.289	3.108
Țările de Jos	LD	LD	128.123	120.146
Austria	47.856	43.288	45.364	47.580
Polonia	LD	334.401	322.027	311.402
Portugalia	60.296	60.286	51.278	55.836
România	LD	121.444	102.446	122.892
Slovenia	LD	15.814	15.106	14.510
Slovacia	41.680	39.074	34.672	32.200
Finlanda	37.169	35.881	37.109	37.677
Suedia	LD	LD	55.909	54.234
Regatul Unit	471.982	520.897	509.788	522.902

Sursa: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

Continuând incursiunea în acest sens vom analiza, în același interval de timp, care este numărul studenților înmatriculați la programele ISCED 6 în statele membre ale Uniunii Europene în intervalul de timp cuprins între 2013 și 2016. Pe total Uniunea Europeană, se constată că acest număr a fost oarecum în creștere, respectiv a crescut de la 11.984.432 studenți în anul universitar 2015-2016, la 12.004.484 studenți în anul universitar 2016-2017. Reține atenția faptul că pe total Uniunea Europeană, din numărul menționat pentru anul universitar 2016-2017, 8.669.691 studenți au urmat instituțiile de învățământ superior de stat, ceea ce reprezintă un procent de 72,2%.

Ponderea studenților cuprinși în învățământul de stat este deosebit de mare în majoritatea țărilor ceea ce înseamnă că în învățământul privat tentația este ceva mai redusă. Face excepție, în primul rând, Estonia cu doar 21,7% dintre studenți înmatriculați în anul menționat la învățământul de stat, precum și Belgia, cu doar 43,3% studenți înregistrați în acest sistem al instituțiilor de învățământ superior de stat. Mai trebuie menționat și Cipru, o țară mică, dar care are doar 41% studenți înregistrați în învățământul superior de stat. România înregistrează, în perioada 2013-2017, un trend descrescător al numărului de studenți care s-au înmatriculat la învățământul superior, procentul fiind de 84,7% reprezentând studenții înmatriculați, în anul universitar 2016-2017, la instituțiile de învățământ superior de stat.

Tabelul 9.18

**Numărul studenților înmatriculați la programele de licență ISCED 6, în statele membre UE
în perioada 2013-2016**

Țara/Anul	Total studenți înmatriculați la licență				din care studenți în instituții de stat în 2016/2017	Pondere studenți la stat în 2016/2017 %
	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017		
UE (28 de state)	LD	LD	11.984.432	12.004.484	8.669.691	72,2
Belgia	364.202	362.780	365.925	369.299	159.770	43,3
Bulgaria	195.637	191.416	186.702	178.365	150.217	84,2
Cehia	267.731	256.329	236.887	221.198	191.441	86,5
Danemarca	182.281	187.902	195.054	195.700	190.741	97,5
Germania	1.635.907	1.734.827	1.792.434	1.832.459	1.586.531	86,6
Estonia	44.758	40.539	36.299	33.134	7.194	21,7
Irlanda	121.210	154.294	161.302	164.268	158.952	96,8
Grecia	588.201	598.990	604.666	618.544	618.544	100,0
Spania	1.085.012	1.180.345	1.204.409	1.207.281	1.007.255	83,4
Franța	931.748	961.447	991.175	1.025.434	871.863	85,0
Croația	102.795	103.168	100.879	98.573	88.364	89,6
Italia	1.108.260	1.090.764	1.076.667	1.075.456	951.262	88,5
Cipru	19.990	19.779	19.994	20.300	8.324	41,0
Letonia	63.274	57.955	50.634	49.395	LD	LD
Lituania	124.519	113.881	108.083	102.425	91.444	89,3
Luxemburg	LD	3.302	3.231	3.173	3.053	96,2
Ungaria	237.647	228.535	214.737	199.956	172.833	86,4
Malta	6.914	6.933	7.026	7.924	7.658	96,6
Țările de Jos	LD	LD	646.851	635.944	583.474	91,7
Austria	177.631	179.406	183.768	192.467	149.730	77,8
Polonia	1.266.471	1.172.637	1.104.364	1.058.947	774.079	73,1
Portugalia	224.260	220.859	203.836	202.162	162.599	80,4
România	409.606	377.136	354.186	352.721	298.882	84,7
Slovenia	54.865	53.019	48.893	45.292	39.017	86,1
Slovacia	120.806	113.149	102.434	92.623	79.649	86,0
Finlanda	228.273	223.519	219.370	215.196	86.627	40,3
Suedia	252.980	247.169	246.400	242.983	230.187	94,7
Regatul Unit	1.526.720	1.532.677	1.523.902	1.563.490		

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor. LD – lipsă date

Sursa: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

În Tabelul 9.19 este prezentată ponderea populației segmentului de vârstă 20-24 de ani înmatriculată la programul de studii de licență în statele membre în perioada 2013-2016. Datele sunt exprimate în procente și relevă o pondere cuprinsă între 36,6% în Lituania, cel mai ridicat nivel în anul universitar 2013-2014 și Grecia cu 41,5%, în anul universitar 2016-2018. În rest, există un nivel concentrat între 20 și 28-30%, pondere a populației din acest segment de vârstă înmatriculată la programele de studii de licență din statele membre ale Uniunii Europene.

Tabelul 9.19

**Ponderea populației segmentul de vârstă 20-24 de ani înmatriculați la programele de studii de licență,
în statele membre UE în perioada 2013-2016 %**

Țara/Anul	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Belgia	28,7	26,1	26,1	26,7
Bulgaria	26,8	26,7	26,8	26,8
Cehia	26,2	26,2	25,4	24,7
Danemarca	28,4	29,0	29,0	28,4

Țara/Anul	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Germania	18,8	20,2	20,9	20,8
Estonia	26,6	26,0	25,0	23,5
Irlanda	23,9	31,4	34,6	30,6
Grecia	35,2	37,1	39,3	41,5
Spania	19,6	23,3	24,9	25,5
Franța	12,3	12,6	12,9	13,4
Croația	23,8	24,5	24,5	24,3
Italia	23,2	22,7	22,8	20,1
Cipru	16,1	17,1	17,6	18,1
Letonia	25,4	24,3	24,1	25,4
Lituania	36,6	34,0	LD	32,1
Luxemburg	7,0	7,1	6,8	6,6
Ungaria	21,1	20,3	19,4	18,3
Malta	11,9	12,1	12,1	13,9
Țările de Jos	30,6	31,4	32,9	32,4
Austria	17,7	17,7	18,0	18,3
Polonia	30,0	28,6	26,8	26,8
Portugalia	18,9	20,0	18,5	18,5
România	19,5	18,9	18,8	18,6
Slovenia	30,2	31,4	30,6	28,8
Slovacia	31,6	31,1	30,4	17,8
Finlanda	33,2	32,4	32,0	31,6
Suedia	16,4	16,2	16,1	16,0
Regatul Unit	16,7	18,9	18,8	17,2

Notă: LD – lipsă date.

Sursa: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

În Figura 9.20 este prezentată ponderea populației segmentului de vârstă 20-24 de ani înmatriculată în programele de studii de licență din statele membre ale Uniunii Europene.

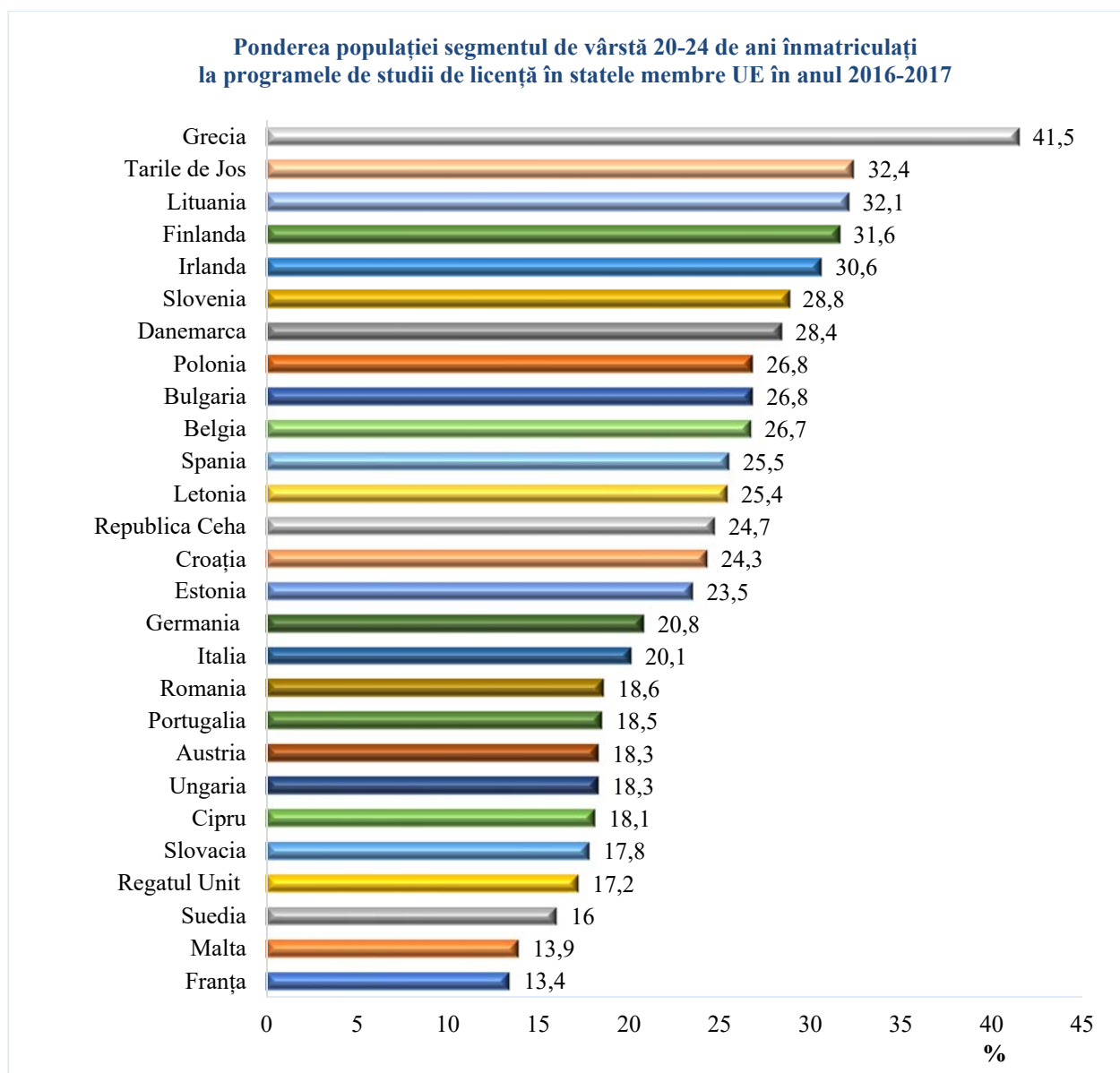


Figura 9.20. Ponderea populației segmentul de vârstă 20-24 de ani înmatriculați la programele de studii de licență în statele membre UE în anul 2016-2017

9.2.2.2. Studenții înmatriculați la programele de studii de masterat

În acest subpunct al capitolului vom prezenta o situație sintetică privind numărul studenților înmatriculați în anul I la programele de masterat ISCED 7 în statele membre ale Uniunii Europene în perioada 2013-2016, adică în patru ani universitari.

Datele sunt prezentate pe fiecare stat relevând un număr de 1.770.615 studenți înmatriculați la programele de masterat pe totalul Uniunii Europene. Germania, din nou, prezintă numărul cel mai mare de înmatriculați la această formă de învățământ, urmată de Italia, Polonia, Regatul Unit și alte câteva țări din această zonă.

Datele Eurostat prezintă studenții înmatriculați în anul I doar la masteratul academic⁹ (formați în mediul universitar) nu și în cel profesional¹⁰ (cursanți formați în diferite instituții profesionale, ONG etc.).

⁹ ED 74 Master's or equivalent level – academic.

¹⁰ ED 75 Master's or equivalent level – professional.

Tabelul 9.20

**Numărul studenților înmatriculați anul I la programele de masterat ISCED 7 în statele membre UE
în perioada 2013-2016**

Țara/Anul	Studenți înmatriculați anul I la masterat			
	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
UE (28 de state)	LD	LD	LD	1.770.615
Belgia	36.977	38.544	38.432	38.524
Bulgaria	31.513	33.548	29.523	26.691
Cehia	LD	LD	40.515	38.599
Danemarca	22.029	24.792	24.563	25.786
Germania	240.478	263.366	276.639	281.526
Estonia	4.685	4.451	4.525	4.600
Irlanda	LD	16.580	19.665	19.041
Grecia	15.173	17.493	16.102	20.418
Spania	LD	LD	74.595	95.778
Franța	71.073	LD	LD	303.683
Croația	LD	18.715	16.334	18.683
Italia	LD	LD	152.719	148.980
Cipru	3.613	4.252	5.408	6.407
Letonia	5.289	5.713	6.517	6.708
Lituania	10.783	10.047	9.316	8.879
Luxemburg	LD	851	761	1.220
Ungaria	17.959	18.626	20.148	19.381
Malta	1.409	1.414	1.514	1.340
Țările de Jos	LD	LD	46.064	48.993
Austria	30.435	30.652	29.259	27.261
Polonia	LD	227.986	223.539	211.188
Portugalia	43.721	43.579	38.436	39.564
România	LD	73.772	68.362	69.029
Slovenia	LD	7.073	7.334	7.376
Slovacia	30.373	29.625	28.660	25.070
Finlanda	7.434	7.799	8.407	8.663
Suedia	LD	LD	37.705	38.724
Regatul Unit	239.605	278.421	227.920	228.503

Notă: LD – lipsă date

Sursa: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

În cadrul analizei întreprinse ne-am oprit și asupra numărului de studenți înmatriculați la programele de masterat ISCED 7 din statele membre ale Uniunii Europene.

În Tabelul 9.21 se prezintă această situație, în sensul că, pe ansamblul Uniunii Europene, numărul total al studenților înmatriculați la această formă de educație a fost de 5.408.680 studenți-masteranzi, o cifră aproximativ egală în 2016-2017 cu cea înregistrată în anul universitar precedent, 2015-2016. Reține atenția faptul că pe totalul Uniunii Europene, 78% dintre acești studenți-masteranzi au urmat cursurile instituțiilor de învățământ superior de stat și numai 22% s-au orientat către învățământul masteral privat.

Datele Eurostat prezintă studenții înmatriculați la masteratul academic¹¹ (formați în mediul universitar) și la cel profesional¹² (cursanți formați în diferite instituții profesionale, ONG etc.).

¹¹ ED 74 Master's or equivalent level – academic.

¹² ED 75 Master's or equivalent level – professional.

Tabelul 9.21

**Numărul studenților înmatriculați la programele de masterat ISCED 7, în statele membre UE
în perioada 2013-2016**

Țara/Anul	Total studenți înmatriculați la masterat (academic și profesional)				din care studenți în instituții de stat în 2016/2017	Pondere studenți la stat în 2016/2017 %
	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017		
UE (28 de state)	LD	LD	5.423.051	5.408.680	4.220.607	78,0
Belgia	85.553	92.959	97.920	97.979	39.173	40,0
Bulgaria	82.951	85.823	85.634	81.592	71.748	87,9
Cehia	133.524	136.207	133.066	125.634	116.322	92,6
Danemarca	67.546	70.168	73.790	74.607	74.607	100,0
Germania	930.366	962.201	988.753	1.013.268	971.888	95,9
Estonia	17.004	16.477	16.012	15.125	124	0,8
Irlanda	28.429	23.690	28.621	29.246	26.797	91,6
Grecia	48.072	54.558	53.277	57.492	57.492	100,0
Spania	514.369	411.451	355.097	337.192	250.888	74,4
Franța	831.956	854.784	868.904	890.359	695.075	78,1
Croația	58.196	59.567	57.895	60.222	57.958	96,2
Italia	727.019	724.883	710.487	699.231	634.596	90,8
Cipru	7.896	10.009	12.935	15.115	5.026	33,3
Letonia	11.333	12.257	16.942	17.384	LD	LD
Lituania	32.495	31.822	29.911	28.597	27.492	96,1
Luxemburg	LD	2.381	2.509	2.528	2.528	100,0
Ungaria	77.043	73.473	74.113	76.060	66.758	87,8
Malta	3.116	3.420	3.540	3.635	3.315	91,2
Țările de Jos	LD	LD	162.585	165.567	111.068	67,1
Austria	138.397	139.697	140.269	137.752	118.324	85,9
Polonia	583.045	540.868	514.821	497.741	384.571	77,3
Portugalia	117.211	121.096	113.966	115.465	100.707	87,2
România	187.195	181.578^{a)}	168.152^{b)}	165.245^{c)}	149.063^{d)}	90,2
Slovenia	25.829	23.483	22.594	22.013	20.469	93,0
Slovacia	74.912	71.720	70.038	63.673	55.393	87,0
Finlanda	60.051	62.257	63.239	62.440	52.278	83,7
Suedia	136.075	135.220	135.555	137.990	126.947	92,0
Regatul Unit	423.592	423.518	421.145	415.689	4.220.607	78,0

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor.

a) Din care în mediul academic 111.109 studenți.

b) Din care în mediul academic 107.269 studenți.

c) Din care în mediul academic 106.794 studenți.

d) Din care în mediul academic 95.608 studenți.

LD – lipsă date.

Sursa: Prelucrare autori după <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

9.2.2.3. Studenții înmatriculați la programele de studii de doctorat

Un alt aspect important al analizei îl reprezintă studenții înmatriculați la programele de studii de doctorat din statele membre ale Uniunii Europene. Și în acest caz, analiza s-a efectuat pe intervalul 2013-2016, adică în patru ani universitari.

Datele sunt destul de diversificate, Germania deținând în anul universitar 2016-2017 ponderea cea mai ridicată, 40.300 de doctoranzi, urmată de Spania, 23.552 doctoranzi, apoi Polonia, 17.768 doctoranzi și Franța, 17.636 doctoranzi. România este pe o poziție medie în Uniunea Europeană, cu 5.018 doctoranzi înmatriculați în anul universitar 2016-2017.

Tabelul 9.22

**Numărul studenților înmatriculați anul I la programele de doctorat ISCED 7 în statele membre UE
în perioada 2013-2016**

Țara/ Nivel ISCED	Studenți înmatriculați anul I la masterat			
	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Belgia	1.426	LD	LD	LD
Bulgaria	1.948	2.277	2.284	2.075
Cehia	LD	LD	4.781	4.705
Danemarca	2.465	2.477	2.209	2.356
Germania	55.100	55.400	40.100	40.300
Estonia	392	387	361	370
Irlanda	LD	1.818	1.914	2.010
Grecia	3.142	2.688	2.836	3.303
Spania	LD	LD	20.411	23.552
Franța	20.385	20.118	19.240	17.636
Croația	LD	3.219	3.130	3.157
Italia	LD	LD	9.524	8.936
Cipru	659	186	260	275
Letonia	645	547	532	636
Lituania	617	592	622	622
Luxemburg	LD	94	49	183
Ungaria	2.265	2.223	2.190	2.228
Malta	0	1	0	1
Țările de Jos	LD	LD	2.843	3.230
Austria	4.493	4.183	3.941	3.900
Polonia	LD	17.843	17.860	17.768
Portugalia	4.575	4.960	4.467	4.542
România	LD	4.713	5.348	5.018
Slovenia	LD	566	586	567
Slovacia	2.388	2.171	1.954	1.856
Finlanda	1.792	1.712	1.597	1.598
Suedia	LD	LD	3.144	2.958
Regatul Unit	34.527	36.167	35.803	35.391

Notă: LD – lipsă date.

Sursa: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

În continuare, pe baza datelor din Tabelul 9.23, este analizată situația după numărul studenților înmatriculați la programe de doctorat ISCED 7 din statele membre ale Uniunii Europene în perioada 2013-2017.

Și pe baza acestui tabel se constată că la nivelul Uniunii Europene, în anul universitar 2016-2017, au fost înmatriculați în Uniunea Europeană 754.899 doctoranzi, dintre care 81,6%, adică 616.324 doctoranzi urmau cursurile la instituțiile de învățământ superior de stat.

Din analiză rezultă că Germania este, din nou, pe primul loc, cu 197.000 de doctoranzi înmatriculați în acest an universitar 2016-2017, toți fiind înmatriculați numai în instituții de învățământ superior de stat. Și în celelalte țări, ponderea privind înregistrarea studenților doctoranzi a fost mare în instituțiile de învățământ superior de stat.

În România, 98,9% din studenții doctoranzi înregistrați au fost la instituțiile de învățământ superior de stat și numai 1,1% la învățământul superior particular.

Tabelul 9.23

**Numărul studenților înmatriculați la programele de doctorat ISCED 7
în statele membre UE în perioada 2013-2017**

Țara/Anul	Total studenți înmatriculați la doctorat				Din care studenți în instituții de stat în 2016/2017	Pondere studenți la stat în 2016/2017 %
	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017		
UE (28 de state)	LD	LD	725.538	754.899	616.324	81,6
Belgia	14.610	15.604	16.486	16.685	9.499	56,9
Bulgaria	5.371	6.055	6.617	6.750	6.554	97,1
Cehia	25.194	25.090	24.582	24.154	24.068	99,6
Danemarca	9.628	9.869	9.939	9.845	9.845	100,0
Germania	213.200	214.700	196.200	197.000	197.000	100,0
Estonia	3.044	2.982	2.903	2.833	0	0,0
Irlanda	8.171	7.965	8.204	8.404	8.370	99,6
Grecia	23.011	23.881	32.925	33.452	33.452	100,0
Spania	23.650	24.317	32.062	55.628	53.099	95,5
Franța	69.535	68.938	68.607	67.679	67.091	99,1
Croația	3.632	3.219	3.130	3.157	3.157	100,0
Italia	34.928	33.512	32.775	32.947	31.715	96,3
Cipru	829	929	1.109	1.272	927	72,9
Letonia	2.519	2.406	2.200	2.310	LD	LD
Lituania	2.681	2.686	2.635	2.737	2.702	98,7
Luxemburg	LD	545	569	611	611	100,0
Ungaria	7.332	7.347	7.224	7.323	6.827	93,2
Malta	78	95	113	129	129	100,0
Țările de Jos	13.631	13.849	14.478	15.057	15.057	100,0
Austria	25.460	24.579	24.058	23.512	23.181	98,6
Polonia	42.295	43.358	43.399	43.177	39.858	92,3
Portugalia	19.347	20.245	19.310	19.060	17.916	94,0
România	21.356	19.992	19.315	17.252	17.067	98,9
Slovenia	3.606	3.016	2.644	2.331	1.862	79,9
Slovacia	10.953	10.009	9.071	8.220	7.705	93,7
Finlanda	20.593	20.283	19.869	19.527	19.527	100,0
Suedia	21.512	21.590	21.358	20.723	19.105	92,2
Regatul Unit	109.058	111.395	112.800	113.003	616.324	81,6

Notă: Valorile în italic – determinări ale autorilor. LD – lipsă date

Sursa: Prelucrare autori după <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

**9.2.3. Analiza comparativă a absolvenților de studii de licență, masterat și doctorat
pe specializări ISCED F-13**

În cele ce urmează vom analiza situația din țările membre ale Uniunii Europene, din punct de vedere al numărului de absolvenți de studii pe cele trei nivele educaționale și pe specializări ISCED F-13, în statele membre ale Uniunii Europene în anul 2016-2017 (Tabelul 9.24a).

Tabelul 9.24a

Numărul de absolvenți de studii de licență, masterat și doctorat în statele UE în anul 2016-2017

Țara/Anul	Absolvenți			Total absolvenți
	licență	masterat	doctorat	
UE-28	2389.270	1.605.743	128.787	4.123.800
Belgia	70.060	43.162	2.890	116.112
Bulgaria	33.313	25.606	1.464	60.383
Cehia	49.526	38.455	2.379	90.360
Danemarca	45.380	27.703	2.198	75.281
Germania	324.315	202.984	29.303	556.602

Țara/Anul	Absolvenți			Total absolvenți
	licență	masterat	doctorat	
Estonia	6.685	3.338	239	10.262
Irlanda	39.939	16.478	1.429	57.846
Grecia	53.123	14.803	2.003	69.929
Spania	174.629	129.787	14.694	319.110
Franța	260.586	286.340	13.016	559.942
Croația	18.027	15.338	646	34.011
Italia	204.260	157.540	9.803	371.603
Cipru	3.481	3.893	90	7.464
Letonia	8.002	4.121	197	12.320
Lituania	21.425	7.934	324	29.683
Luxemburg	750	661	107	1.518
Ungaria	43.423	21.132	1.255	65.810
Malta	2.166	1.229	37	3.432
Țările de Jos	99.426	44.889	LD	144.315
Austria	30.050	26.170	2.239	58.459
Polonia	316.953	166.754	3.764	487.471
Portugalia	46.550	24.022	2.344	72.916
România	72.147	47.381	2.260	121.788
Slovenia	13.680	11.692	3.763	29.135
Slovacia	25.230	28.456	1.771	55.457
Finlanda	36.151	17.906	2.009	56.066
Suedia	36.920	28.869	3.533	69.322
Regatul Unit	399.718	233.157	27.366	660.241

Notă: LD – lipsă date

Sursa: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

9.2.3.1. Absolvenți de studii de licență

În cele ce urmează vom analiza situația din țările membre ale Uniunii Europene, din punct de vedere al numărului de absolvenți de studii de licență pe specializări ISCED F-13, în statele membre ale Uniunii Europene în anul 2016-2017.

Datele sunt sintetizate în Tabelul 9.24b, în care includem domenii, cum sunt educația, arte și științe umaniste, științe sociale și jurnalism, afaceri și administrație, științe naturale, tehnologiile informației, sănătate, agricultură, silvicultură, piscicultură, Inginerie, prelucrare și construcții.

Datele din Tabelul 9.24 relevă situația din statele membre ale Uniunii Europene, scoțând în evidență faptul că, din nou, Germania are un număr ridicat de absolvenți cu studii de licență în majoritatea specializărilor ISCED.

Datele pentru anul 2016-2017 privind numărul absolvenților de licență la 10.000 de locuitori în țările membre ale Uniunii Europene sunt prezentate în Figura 9.21.

În continuare, vom face unele referiri cu privire la ponderea absolvenților de studii de licență pe specializări ISCED F-13 în statele membre ale Uniunii Europene în anul universitar 2016-2017.

Din nou, se au în vedere specializările educația, arte și științe umaniste, științe sociale, jurnalism și informații, afaceri, administrație și drept, științe naturale, matematică și statistică, tehnologiile informației și comunicațiilor, inginerie, prelucrare și construcții, sănătate, agronomie, silvicultură piscicultură și științele veterinare, sănătate și administrație socială precum și servicii.

Tabelul 9.25b

Numărul de absolvenți de studii de licență pe specializări ISCED F-13 în statele UE în anul 2016-2017

Țara/Anul	Domeniu de studiu și de formare ISCED F-13									
	Educație	Arte și științe umane	Științe sociale, jurnalism și informații	Afaceri, administrație și drept	Științe naturale, matematică și statistică	Tehnologiile informației și comunicațiilor	Inginerie, prelucrare și construcții	Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare	Sănătate și asistență socială	Servicii
UE-28	212.526	304.967	258.643	543.287	182.860	87.045	328.203	37.237	313.788	91.270
Belgia	8.276	6.529	5.334	14.101	1.829	1.479	7.398	1.406	19.319	1.100
Bulgaria	2.743	2.910	5.706	10.093	1.110	1.123	4.675	610	2.098	2.245
Cehia	4.754	4.167	5.009	10.358	2.373	2.060	6.997	1.556	6.253	4.142
Danemarca	3.400	5.399	4.480	8.932	2.251	1.447	4.090	349	13.833	1.168
Germania	34.880	28.708	22.382	86.441	20.095	15.931	80.936	6.181	15.973	11.715
Estonia	413	909	628	1.632	388	441	774	84	885	531
Irlanda	1.588	6.529	2.250	8.434	3.635	2.822	4.657	930	6.789	2.298
Grecia	4.214	7.660	6.275	10.315	3.608	1.436	9.674	1.324	6.597	2.020
Spania	32.846	20.791	17.326	34.780	10.588	4.461	22.807	1.594	22.194	7.242
Franța	5.673	43.982	31.110	76.588	24.961	9.370	19.185	1.418	38.128	9.948
Croația	791	1.409	1.273	5.582	734	884	3.127	738	1.853	1.636
Italia	8.343	40.130	28.858	32.879	14.538	2.483	28.181	4.749	25.104	267
Cipru	224	432	363	1.152	185	132	449	28	359	157
Letonia	679	831	1.031	2.330	258	360	1.165	129	575	644
Lituania	1.542	1.973	2.472	6.411	840	468	4.134	418	2.541	626
Luxemburg	93	127	123	232	29	33	52	31	1	29
Ungaria	7.227	4.524	4.191	9.744	1.827	2.144	6.605	1.251	2.674	2.738
Malta	238	280	277	458	120	207	228	11	289	58
Țările de Jos	10.725	8.688	13.144	26.726	4.171	2.538	7.787	937	18.527	6.108
Austria	5.194	3.225	5.851	4.405	2.552	1.341	4.332	232	2.316	602
Polonia	46.189	21.033	30.089	72.191	11.056	10.983	47.978	4.609	46.170	26.623
Portugalia	1.260	5.176	5.483	9.683	2.729	527	8.804	843	8.797	3.226
România	3.276	7.415	6.846	22.250	4.192	4.333	13.752	2.966	3.823	3.294
Slovenia	1.174	1.032	1.293	3.151	629	450	2.551	356	1.451	1.593
Slovacia	3.582	1.740	3.223	4.866	1.442	992	3.084	557	4.096	1.648
Finlanda	1.884	3.948	1.799	6.928	1.125	2.518	6.674	802	8.502	1.971
Suedia	4.960	2.753	6.491	4.959	1.359	1.407	3.983	128	10.012	868
Regatul Unit	17.618	77.843	50.821	77.370	66.964	15.275	32.928	3.844	53.426	3.629

Sursa: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

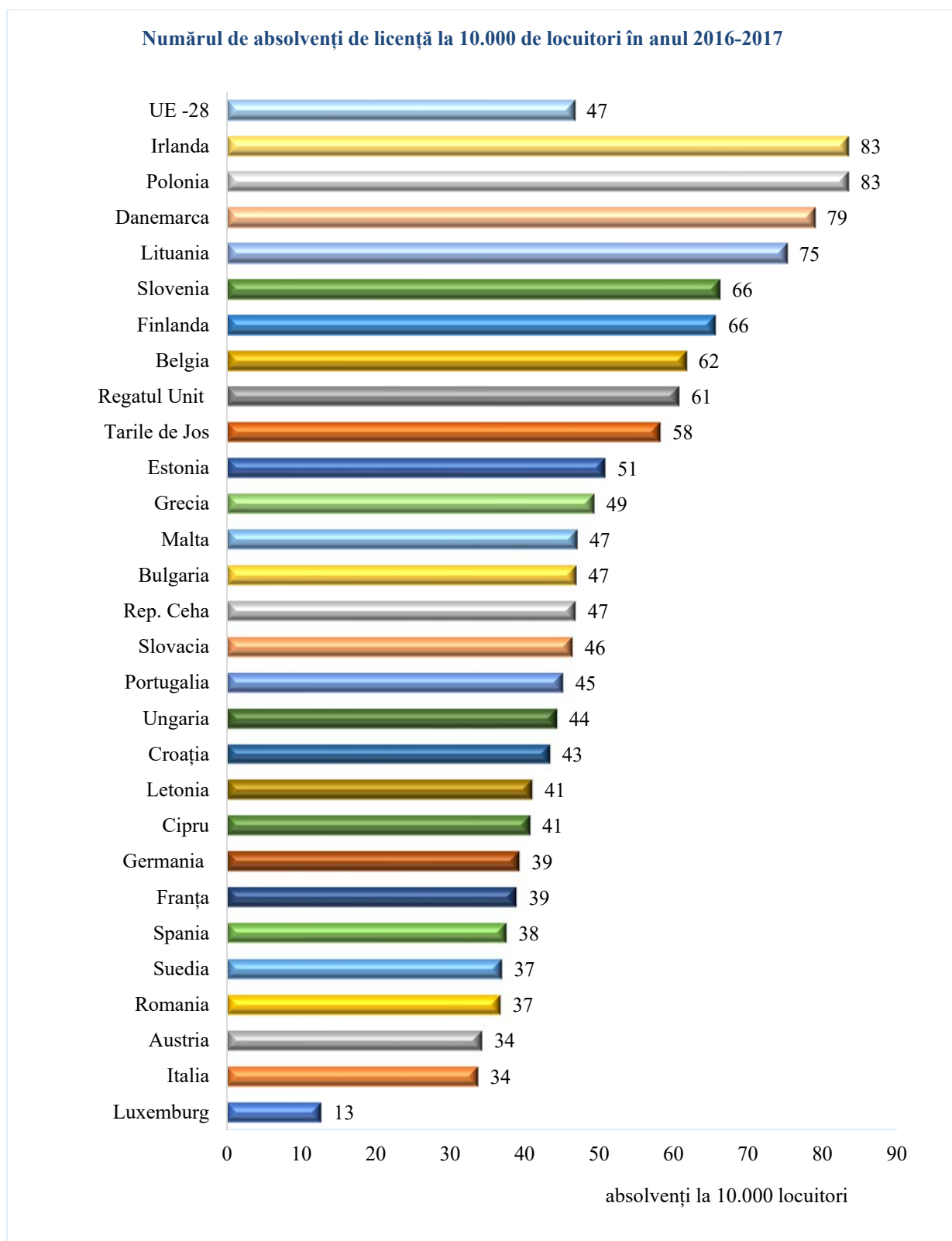


Figura 9.21. Numărul de absolvenți de licență la 10.000 de locuitori în anul 2016-2017

Pe totalul Uniunii Europene se constată că ponderea cea mai mare a absolvenților de studii de licență a fost în domeniul Afaceri, administrație și drept – 22,74%; urmează specializarea Inginerie, prelucrare și construcții cu 13,74%; Sănătate și asistență socială cu 13,13%; arte științe umaniste cu 12,76%.

Situația pe țările membre ale Uniunii Europene după acest criteriu al ponderii absolvenților de studii de licență pe specializări este prezentată în Tabelul 9.25.

Tabelul 9.26

Ponderea absolvenților de studii de licență pe specializări ISCED F-13 în statele UE în anul 2016-2017 %

Țara/Anul	Domeniu de studiu și de formare ISCED F-13									
	Educație	Arte și științe umaniste	Științe sociale, jurnalism și informații	Afaceri, administrație și drept	Științe naturale, matematică și statistică	Tehnologii informației și comunicațiilor (TIC)	Inginerie, prelucrare și construcții	Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare	Sănătate și asistență socială	Servicii
UE-28	8,90	12,76	10,83	22,74	7,65	3,64	13,74	1,56	13,13	3,82
Belgia	11,81	9,32	7,61	20,13	2,61	2,11	10,56	2,01	27,57	1,57
Bulgaria	8,23	8,74	17,13	30,30	3,33	3,37	14,03	1,83	6,30	6,74
Cehia	9,60	8,41	10,11	20,91	4,79	4,16	14,13	3,14	12,63	8,36
Danemarca	7,49	11,90	9,87	19,68	4,96	3,19	9,01	0,77	30,48	2,57
Germania	10,75	8,85	6,90	26,65	6,20	4,91	24,96	1,91	4,93	3,61
Estonia	6,18	13,60	9,39	24,41	5,80	6,60	11,58	1,26	13,24	7,94
Irlanda	3,98	16,35	5,63	21,12	9,10	7,07	11,66	2,33	17,00	5,75
Grecia	7,93	14,42	11,81	19,42	6,79	2,70	18,21	2,49	12,42	3,80
Spania	18,81	11,91	9,92	19,92	6,06	2,55	13,06	0,91	12,71	4,15
Franța	2,18	16,88	11,94	29,39	9,58	3,60	7,36	0,54	14,63	3,82
Croația	4,39	7,82	7,06	30,96	4,07	4,90	17,35	4,09	10,28	9,08
Italia	4,08	19,65	14,13	16,10	7,12	1,22	13,80	2,32	12,29	0,13
Cipru	6,43	12,41	10,43	33,09	5,31	3,79	12,90	0,80	10,31	4,51
Letonia	8,49	10,38	12,88	29,12	3,22	4,50	14,56	1,61	7,19	8,05
Lituania	7,20	9,21	11,54	29,92	3,92	2,18	19,30	1,95	11,86	2,92
Luxemburg	12,40	16,93	16,40	30,93	3,87	4,40	6,93	4,13	0,13	3,87
Ungaria	16,64	10,42	9,65	22,44	4,21	4,94	15,21	2,88	6,16	6,31
Malta	10,99	12,93	12,79	21,14	5,54	9,56	10,53	0,51	13,34	2,68
Țările de Jos	10,79	8,74	13,22	26,88	4,20	2,55	7,83	0,94	18,63	6,14
Austria	17,28	10,73	19,47	14,66	8,49	4,46	14,42	0,77	7,71	2,00
Polonia	14,57	6,64	9,49	22,78	3,49	3,47	15,14	1,45	14,57	8,40
Portugalia	2,71	11,12	11,78	20,80	5,86	1,13	18,91	1,81	18,90	6,93
România	4,54	10,28	9,49	30,84	5,81	6,01	19,06	4,11	5,30	4,57
Slovenia	8,58	7,54	9,45	23,03	4,60	3,29	18,65	2,60	10,61	11,64
Slovacia	14,20	6,90	12,77	19,29	5,72	3,93	12,22	2,21	16,23	6,53
Finlanda	5,21	10,92	4,98	19,16	3,11	6,97	18,46	2,22	23,52	5,45
Suedia	13,43	7,46	17,58	13,43	3,68	3,81	10,79	0,35	27,12	2,35
Regatul Unit	4,41	19,47	12,71	19,36	16,75	3,82	8,24	0,96	13,37	0,91

Sursa: Prelucrare autori după <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

Ponderile absolvenților de studii de licență pe specializări ISCED F-13 prezentate în Tabelul 9.25 sunt sintetizate și prezentate în Figura 9.22, printr-o diagramă de structură care este relevantă și grăitoare din punct de vedere al ponderii pe total Uniunea Europeană.

În majoritatea statelor membre, ponderea absolvenților pe specializări este oarecum asemănătoare din punct de vedere al specializărilor care dețin ponderea cea mai importantă.

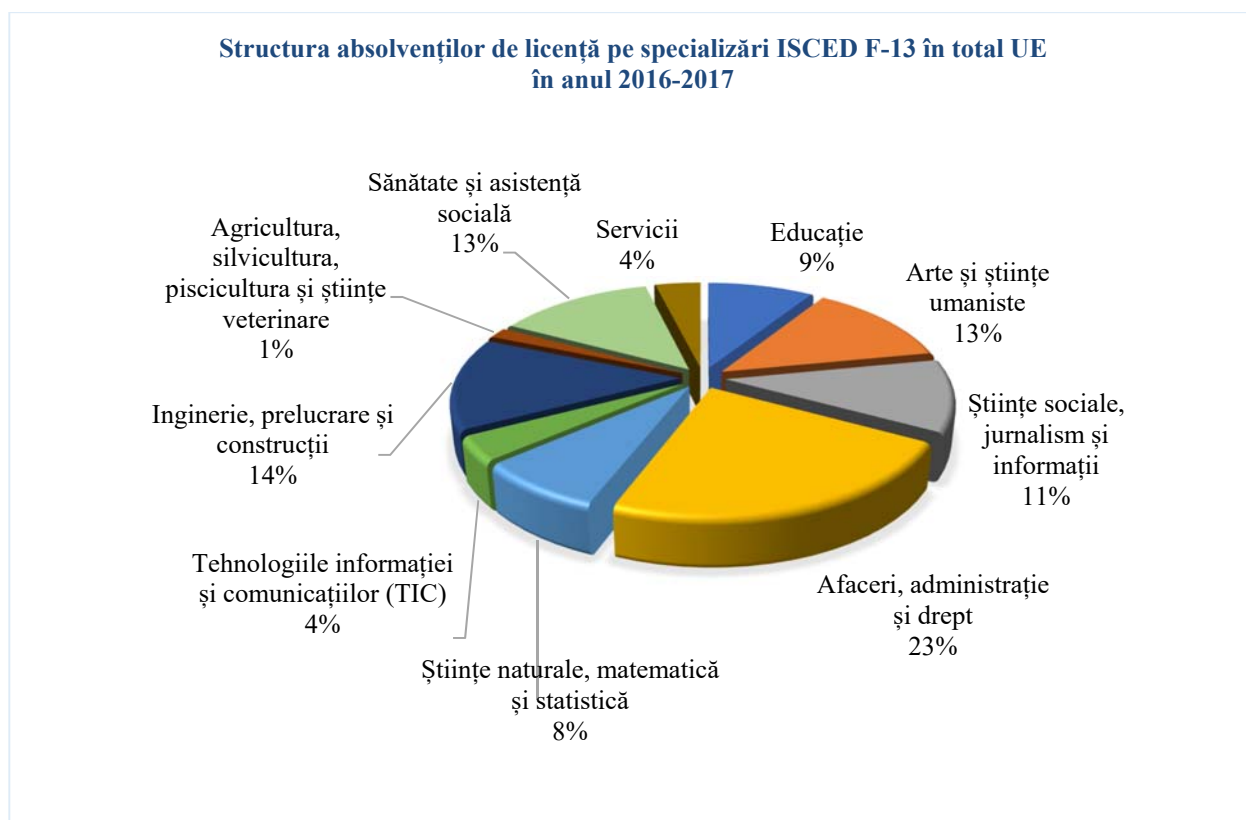


Figura 9.22. Structura absolvenților de licență pe specializări ISCED F-13 în total UE în anul 2016-2017

9.2.3.2. Absolvenți de studii de masterat

Analiza numărului de absolvenți de masterat pe specializări ISCED F-13 în statele membre ale Uniunii Europene în anul universitar 2016-2017 este prezentată în Tabelul 9.26. Se constată că, pe total Uniunea Europeană, acest număr este 1.605.743 care, împărțit pe specializările respective, subliniază că tot spre specializările despre care am discutat la studiile licențiate se află ponderile cele mai ridicate.

Ca țări, din nou Germania și celelalte despre care am amintit dețin ponderea cea mai mare a absolvenților de studii de masterat pe specializări ISCED F-13 în anul universitar 2016-2017.

Din punct de vedere al României, numărul total de absolvenți a fost de 47.381, ponderile mai ridicate fiind în Afaceri, administrație și drept, Sănătate și asistență socială, Inginerie, prelucrare și construcții, precum și Științe sociale, jurnalism și informații. În felul acesta, România se aliniază tendinței existente pe plan european, adică și în celelalte țări ale Uniunii Europene.

Tabelul 9.27

Numărul de absolvenți de studii de masterat pe specializări ISCED F-13 în statele UE în anul 2016-2017

Țara/Anul	Domeniu de studiu și de formare ISCED F-13									
	Educație	Arte și științe umaniste	Științe sociale, jurnalism și informații	Afaceri, administrație și drept	Științe naturale, matematică și statistică	Tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC)	Inginerie, prelucrare și construcții	Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare	Sănătate și asistență socială	Servicii
UE-28	175305	149560	166124	419386	114418	46542	238265	24695	216954	33486
Belgia	1918	5107	6608	10827	2252	352	5736	837	8624	792
Bulgaria	2452	1131	3129	10360	790	592	3155	365	2021	1611
Cehia	4016	2386	4563	7732	1749	1502	5972	1211	3304	2053
Danemarca	1530	3602	4663	8096	2148	1777	2754	313	2568	252

Țara/Anul	Domeniu de studiu și de formare ISCED F-13									
	Educație	Arte și științe umane	Științe sociale, jurnalism și informații	Afaceri, administrație și drept	Științe naturale, matematică și statistică	Tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC)	Inginerie, prelucrare și construcții	Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare	Sănătate și asistență socială	Servicii
Germania	19711	34211	15113	40872	24195	8380	37954	3163	17017	2313
Estonia	356	337	254	816	250	195	637	88	308	97
Irlanda	1907	1558	1264	5727	870	1240	1021	44	2566	257
Grecia	867	1093	2081	4418	2069	704	1552	254	1391	374
Spania	26465	7638	11262	23071	5968	2220	18496	2357	26601	5709
Franța	24822	16101	20995	87454	21129	9827	48564	3051	51255	3090
Croația	1232	1509	1148	5086	724	696	2227	605	1304	807
Italia	3882	18345	16779	37738	10696	728	24698	3278	24698	16698
Cipru	1200	237	284	1487	92	59	243	4	222	65
Letonia	255	319	447	1272	189	159	483	83	728	186
Lituania	383	531	1037	2523	362	127	1013	228	1636	83
Luxemburg	50	27	47	429	38	36	14	4	16	0
Ungaria	3789	1862	2196	5111	808	625	2980	619	2582	375
Malta	45	111	167	495	31	32	89	0	256	3
Țările de Jos	4529	4264	8120	13979	3882	925	3447	577	4567	599
Austria	2956	1887	3448	7796	1807	1067	3746	324	2838	303
Polonia	19876	13247	20698	45996	8213	4172	27609	2420	15915	8578
Portugalia	2434	1409	2478	4021	1651	207	6207	528	4225	862
România	1752	3975	4010	12145	2521	1606	7929	1795	8349	3299
Slovenia	2061	1795	1690	2143	493	312	1697	313	934	254
Slovacia	3653	1936	3311	6271	1371	704	3563	636	5449	1562
Finlanda	1599	2736	2023	3186	1187	1284	2898	374	2185	434
Suedia	4427	1140	3132	5372	1425	504	6947	221	5580	121
Regatul Unit	39572	22465	27655	69014	19159	6733	22841	1531	24040	147

Sursa: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

În Figura 9.23 este prezentată în mod grafic situația din țările membre ale Uniunii Europene, utilizând însă indicatorul „Număr de absolvenți de masterat la 10.000 de locuitori” din anul universitar 2016-2017 din statele membre ale Uniunii Europene.

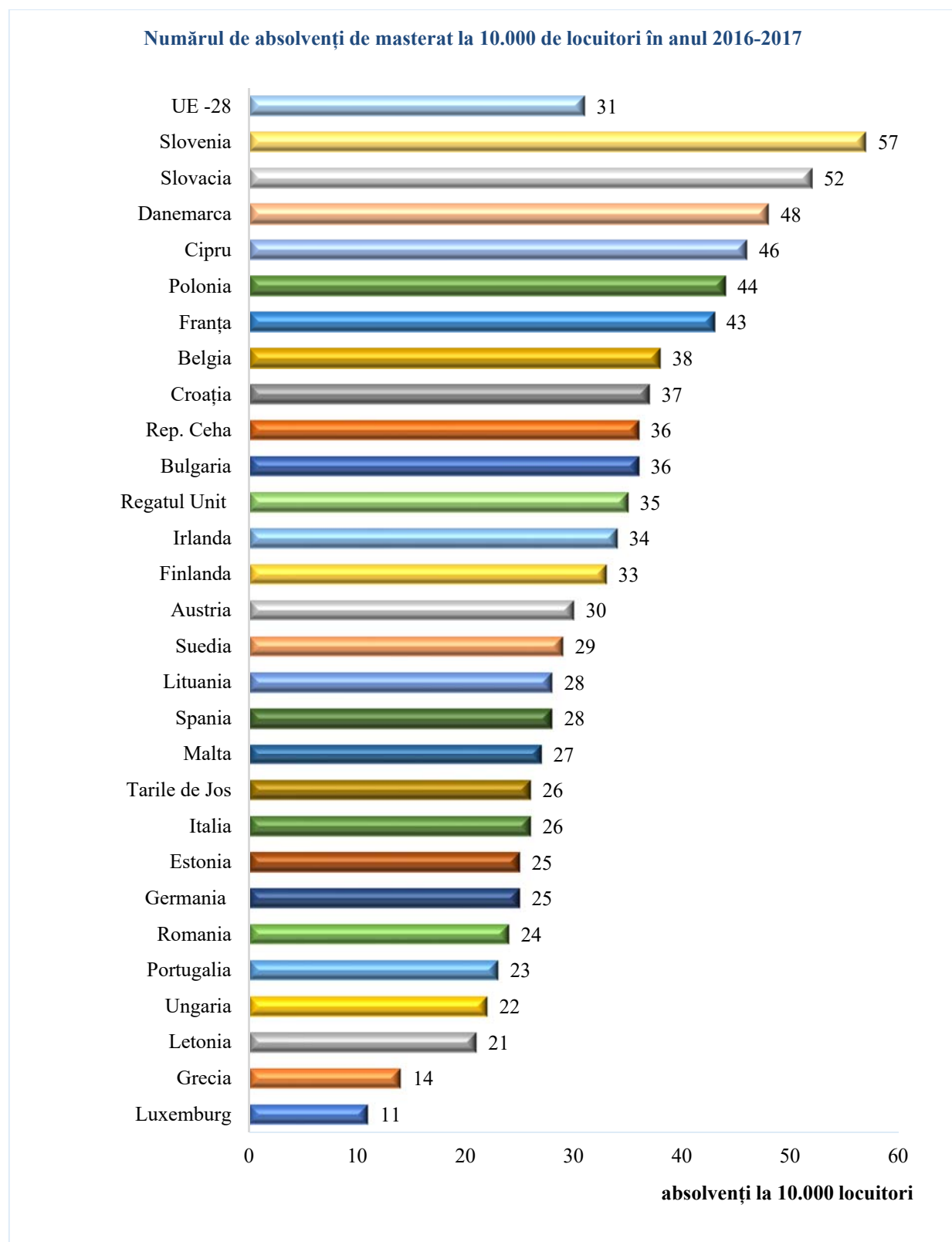


Figura 9.23. Numărul de absolvenți de masterat la 10.000 de locuitori în anul 2016-2017

În continuare, în Tabelul 9.27 se prezintă ponderea absolvenților de studii de masterat pe specializări, în anul 2016-2017. Prezentarea este sub formă de procente.

Tabelul 9.28

Ponderea absolvenților de studii de masterat pe specializări ISCED F-13 în statele UE în anul 2016-2017

-%-

Țara/Anul	Domeniu de studiu și de formare ISCED F-13									
	Educa- ție	Arte și științe uma- niste	Științe sociale, jurna- lism și infor- mații	Afaceri, adminis- trație și drept	Științe naturale, matema- tică și statis- tică	Tehno- logiile informa- ției și comuni- cațiilor (TIC)	Ingene- rie, prelu- crare și con- strucții	Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare	Sănă- tate și asis- tență socială	Servi- cii
UE-28	10,92	9,31	10,35	26,12	7,13	2,90	14,84	1,54	13,51	2,09
Belgia	4,44	11,83	15,31	25,08	5,22	0,82	13,29	1,94	19,98	1,83
Bulgaria	9,58	4,42	12,22	40,46	3,09	2,31	12,32	1,43	7,89	6,29
Cehia	10,44	6,20	11,87	20,11	4,55	3,91	15,53	3,15	8,59	5,34
Danemarca	5,52	13,00	16,83	29,22	7,75	6,41	9,94	1,13	9,27	0,91
Germania	9,71	16,85	7,45	20,14	11,92	4,13	18,70	1,56	8,38	1,14
Estonia	10,67	10,10	7,61	24,45	7,49	5,84	19,08	2,64	9,23	2,91
Irlanda	11,57	9,46	7,67	34,76	5,28	7,53	6,20	0,27	15,57	1,56
Grecia	5,86	7,38	14,06	29,85	13,98	4,76	10,48	1,72	9,40	2,53
Spania	20,39	5,89	8,68	17,78	4,60	1,71	14,25	1,82	20,50	4,40
Franța	8,67	5,62	7,33	30,54	7,38	3,43	16,96	1,07	17,90	1,08
Croația	8,03	9,84	7,48	33,16	4,72	4,54	14,52	3,94	8,50	5,26
Italia	2,46	11,64	10,65	23,95	6,79	0,46	15,68	2,08	15,68	10,60
Cipru	30,82	6,09	7,30	38,20	2,36	1,52	6,24	0,10	5,70	1,67
Letonia	6,19	7,74	10,85	30,87	4,59	3,86	11,72	2,01	17,67	4,51
Lituania	4,83	6,69	13,07	31,80	4,56	1,60	12,77	2,87	20,62	1,05
Luxemburg	7,56	4,08	7,11	64,90	5,75	5,45	2,12	0,61	2,42	0,00
Ungaria	17,93	8,81	10,39	24,19	3,82	2,96	14,10	2,93	12,22	1,77
Malta	3,66	9,03	13,59	40,28	2,52	2,60	7,24	0,00	20,83	0,24
Țările de Jos	10,09	9,50	18,09	31,14	8,65	2,06	7,68	1,29	10,17	1,33
Austria	11,30	7,21	13,18	29,79	6,90	4,08	14,31	1,24	10,84	1,16
Polonia	11,92	7,94	12,41	27,58	4,93	2,50	16,56	1,45	9,54	5,14
Portugalia	10,13	5,87	10,32	16,74	6,87	0,86	25,84	2,20	17,59	3,59
România	3,70	8,39	8,46	25,63	5,32	3,39	16,73	3,79	17,62	6,96
Slovenia	17,63	15,35	14,45	18,33	4,22	2,67	14,51	2,68	7,99	2,17
Slovacia	12,84	6,80	11,64	22,04	4,82	2,47	12,52	2,24	19,15	5,49
Finlanda	8,93	15,28	11,30	17,79	6,63	7,17	16,18	2,09	12,20	2,42
Suedia	15,33	3,95	10,85	18,61	4,94	1,75	24,06	0,77	19,33	0,42
Regatul Unit	16,97	9,64	11,86	29,60	8,22	2,89	9,80	0,66	10,31	0,06

Sursa: Prelucrare autori după <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

Pe baza datelor din Tabelul 9.27 s-a sintetizat, în Figura 9.24, ponderea absolvenților de masterat pe specializări ISCED F-13 pe totalul Uniunii Europene, în anul universitar 2016-2017. Și aceste date, edificatoare, prezintă sugestiv situația din Uniunea Europeană din punct de vedere al acestui indicator.

Structura absolvenților de masterat pe specializări ISCED F-13 în total UE în anul 2016-2017

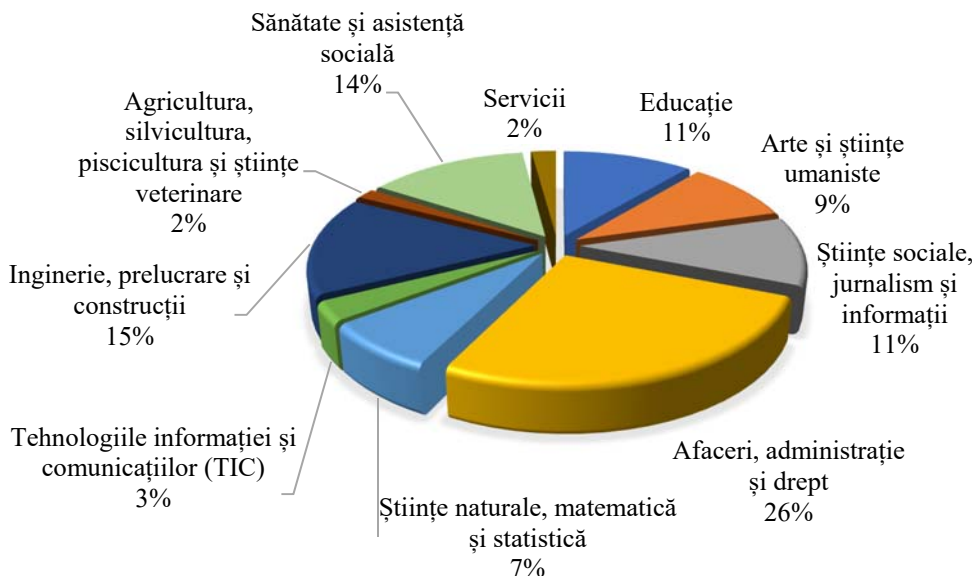


Figura 9.24. Structura absolvenților de masterat pe specializări ISCED F-13 în total UE în anul 2016-2017

9.2.3.3. Absolvenți de studii de doctorat

Cu privire la studiile de doctorat, este interesat de considerat numărul de absolvenți pe total Uniunea Europeană și în fiecare țară membră a Uniunii Europene. Reține atenția faptul că în anul universitar 2016-2017 în Uniunea Europeană au absolvit studiile de doctorat 128.787 persoane, numărul fiind distribuit pe aceleași specializări despre care am vorbit și anterior.

Se constată că tot la arte, științe umaniste, științe naturale, matematică, afaceri, administrație și drept, inginerie, prelucrare și construcții s-a înregistrat numărul cel mai ridicat de absolvenți.

Țările, din acest punct de vedere, s-au situat pe poziții asemănătoare celor din ierarhizările despre care am discutat anterior. Germania deține cea mai mare pondere, dar trebuie să avem în vedere și populația destul de mare a Germaniei ca și tradiția și nivelul științific ridicat din această țară. De exemplu, în Germania, în domeniul științelor ingineresti, prelucrare și construcții, numărul de absolvenți a fost suficient de mare – 3.710, față de toate celelalte țări membre ale Uniunii Europene.

În ceea ce privește ponderea cea mai mare la acest capitol, al numărului absolvenților de studii de doctorat pe specializări, științele naturale, matematica și statistica, în Germania au înregistrat un număr de 8.382 de absolvenți.

În România, numărul total al absolvenților în anul universitar 2016-2017 a fost de 2.260, cei mai mulți fiind în domeniul Artă și științe umaniste – 508, Inginerie, prelucrare și construcții – 417, Sănătate și asistență socială – 371.

Tabelul 9.29

Numărul de absolvenți de studii de doctorat pe specializări ISCED F-13 în statele UE în anul 2016-2017

Țara/Anul	Domeniu de studiu și de formare ISCED F-13									
	Educație	Arte și științe umaniste	Științe sociale, jurnalism și informații	Afaceri, administrație și drept	Științe naturale, matematică și statistică	Tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC)	Inginerie, prelucrare și construcții	Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare	Sănătate și asistență socială	Servicii
UE-28	3.700	1.5956	11.448	11.060	34.959	5.240	18.879	3.338	21.795	950
Belgia	25	313	303	254	590	16	667	86	629	6
Bulgaria	136	233	162	137	176	18	235	43	277	47
Cehia	128	338	158	176	529	86	516	119	233	96
Danemarca	0	194	282	0	379	0	557	167	619	0
Germania	501	2.250	1.860	2.735	8.382	1.021	3.710	898	7.804	138
Estonia	11	33	21	19	72	16	45	11	11	0
Irlanda	58	197	180	83	369	86	198	23	234	1
Grecia	94	302	187	110	221	71	358	57	531	72
Spania	656	1.941	1503	858	4.706	775	1.141	248	1.887	41
Franța	141	1.777	1.389	1.126	5.788	630	1.757	0	303	105
Croația	27	95	68	36	84	23	92	35	175	11
Italia	95	1.202	538	1.103	2.346	477	1796	499	1500	0
Cipru	7	8	15	12	24	4	17	0	3	0
Letonia	8	23	23	31	45	8	34	6	18	1
Lituania	16	58	44	23	62	6	57	18	40	0
Luxemburg	5	11	19	13	26	19	14	0	0	0
Ungaria	31	184	161	32	233	44	104	67	183	14
Malta	0	8	2	1	10	1	6	0	9	0
Țările de Jos	LD	LD	LD	LD	LD	LD	LD	LD	LD	LD
Austria	51	260	158	249	440	113	537	70	289	11
Polonia	75	704	382	279	808	59	585	183	506	183
Portugalia	167	285	286	168	430	72	499	42	283	112
România	32	508	229	177	237	53	417	134	371	102
Slovenia	218	334	562	1427	258	188	477	117	136	46
Slovacia	108	206	165	227	302	57	317	70	269	50
Finlanda	117	222	220	128	364	156	351	73	361	17
Suedia	94	156	258	71	745	177	927	81	1015	9
Regatul Unit	1.067	4.392	2.559	17.53	7.763	1.136	3.965	334	4.392	5

Sursa: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

În Figura 9.25 s-a prezentat grafic numărul de absolvenți de doctorat la 100.000 de locuitori în anul universitar 2016-2017. Am ales acest indicator raportat la 100.000 de locuitori pentru a fi mai edificator și mai sugestiv în reprezentarea grafică.

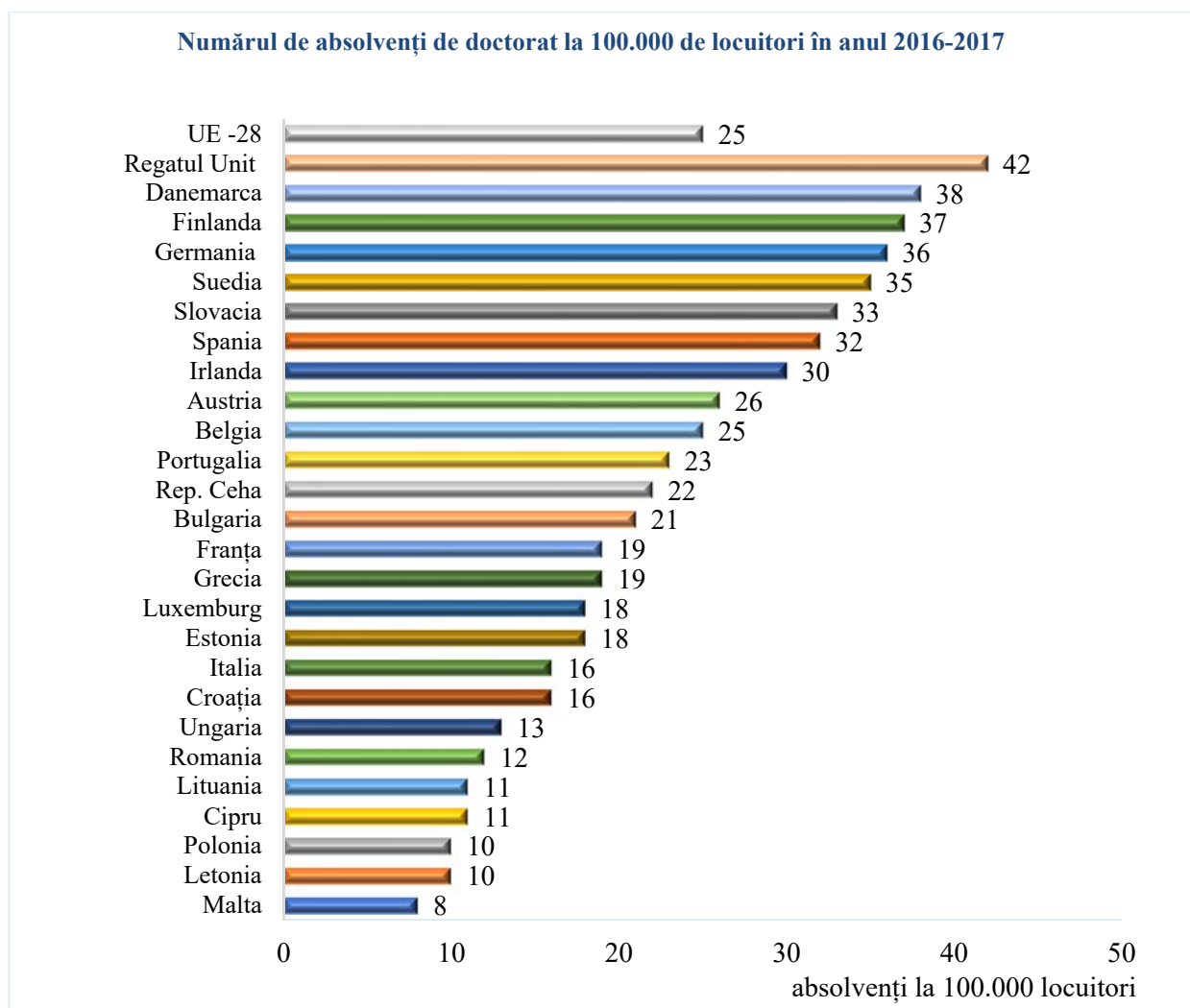


Figura 9.25. Numărul de absolvenți de doctorat la 100.000 de locuitori în anul 2016-2017

În continuare, am realizat o scurtă incursiune și am analizat situația din Uniunea Europeană și statele membre cu privire la ponderea absolvenților de studii de doctorat pe specializările ISCED F-13 în anul universitar 2016-2017.

Tabelul 9.30

Ponderea absolvenților de studii de doctorat pe specializări ISCED F-13 în statele UE în anul 2016-2017

-%-

Țara/Anul	Specializări ISCED F-13									
	Educație	Arte și științe umaniste	Științe sociale, jurnalism și informații	Afaceri, administrație și drept	Științe naturale, matematică și statistică	Tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC)	Inginerie, prelucrare și construcții	Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare	Sănătate și asistență socială	Servicii
UE-28	2,87	12,39	8,89	8,59	27,14	4,07	14,66	2,59	16,92	0,74
Belgia	0,87	10,83	10,48	8,79	20,42	0,55	23,08	2,98	21,76	0,21
Bulgaria	9,29	15,92	11,07	9,36	12,02	1,23	16,05	2,94	18,92	3,21
Cehia	5,38	14,21	6,64	7,40	22,24	3,61	21,69	5,00	9,79	4,04
Danemarca	0,00	8,83	12,83	0,00	17,24	0,00	25,34	7,60	28,16	0,00
Germania	1,71	7,68	6,35	9,33	28,60	3,48	12,66	3,06	26,63	0,47

Țara/Anul	Specializări ISCED F-13									
	Educa- ție	Arte și științe uma- niste	Științe sociale, jurna- lism și infor- mații	Afaceri, adminis- trație și drept	Științe naturale, matema- tică și statistică	Tehno- logiile informa- ției și comuni- cațiilor (TIC)	Inginge- rie, prelu- crare și con- strucții	Agricul- tură, silvicultură, piscicul- tură și științe veterinare	Sănătate și asis- tență socială	Servi- cii
Estonia	4,60	13,81	8,79	7,95	30,13	6,69	18,83	4,60	4,60	0,00
Irlanda	4,06	13,79	12,60	5,81	25,82	6,02	13,86	1,61	16,38	0,07
Grecia	4,69	15,08	9,34	5,49	11,03	3,54	17,87	2,85	26,51	3,59
Spania	4,46	13,21	10,23	5,84	32,03	5,27	7,77	1,69	12,84	0,28
Franța	1,08	13,65	10,67	8,65	44,47	4,84	13,50	0,00	2,33	0,81
Croația	4,18	14,71	10,53	5,57	13,00	3,56	14,24	5,42	27,09	1,70
Italia	0,97	12,26	5,49	11,25	23,93	4,87	18,32	5,09	15,30	0,00
Cipru	7,78	8,89	16,67	13,33	26,67	4,44	18,89	0,00	3,33	0,00
Letonia	4,06	11,68	11,68	15,74	22,84	4,06	17,26	3,05	9,14	0,51
Lituania	4,94	17,90	13,58	7,10	19,14	1,85	17,59	5,56	12,35	0,00
Luxembur g	4,67	10,28	17,76	12,15	24,30	17,76	13,08	0,00	0,00	0,00
Ungaria	2,47	14,66	12,83	2,55	18,57	3,51	8,29	5,34	14,58	1,12
Malta	0,00	21,62	5,41	2,70	27,03	2,70	16,22	0,00	24,32	0,00
Țările de Jos	LD	LD	LD	LD	LD	LD	LD	LD	LD	LD
Austria	2,28	11,61	7,06	11,12	19,65	5,05	23,98	3,13	12,91	0,49
Polonia	1,99	18,70	10,15	7,41	21,47	1,57	15,54	4,86	13,44	4,86
Portugalia	7,12	12,16	12,20	7,17	18,34	3,07	21,29	1,79	12,07	4,78
România	1,42	22,48	10,13	7,83	10,49	2,35	18,45	5,93	16,42	4,51
Slovenia	5,79	8,88	14,93	37,92	6,86	5,00	12,68	3,11	3,61	1,22
Slovacia	6,10	11,63	9,32	12,82	17,05	3,22	17,90	3,95	15,19	2,82
Finlanda	5,82	11,05	10,95	6,37	18,12	7,77	17,47	3,63	17,97	0,85
Suedia	2,66	4,42	7,30	2,01	21,09	5,01	26,24	2,29	28,73	0,25
Regatul Unit	3,90	16,05	9,35	6,41	28,37	4,15	14,49	1,22	16,05	0,02

Sursa: Prelucrare autori după <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

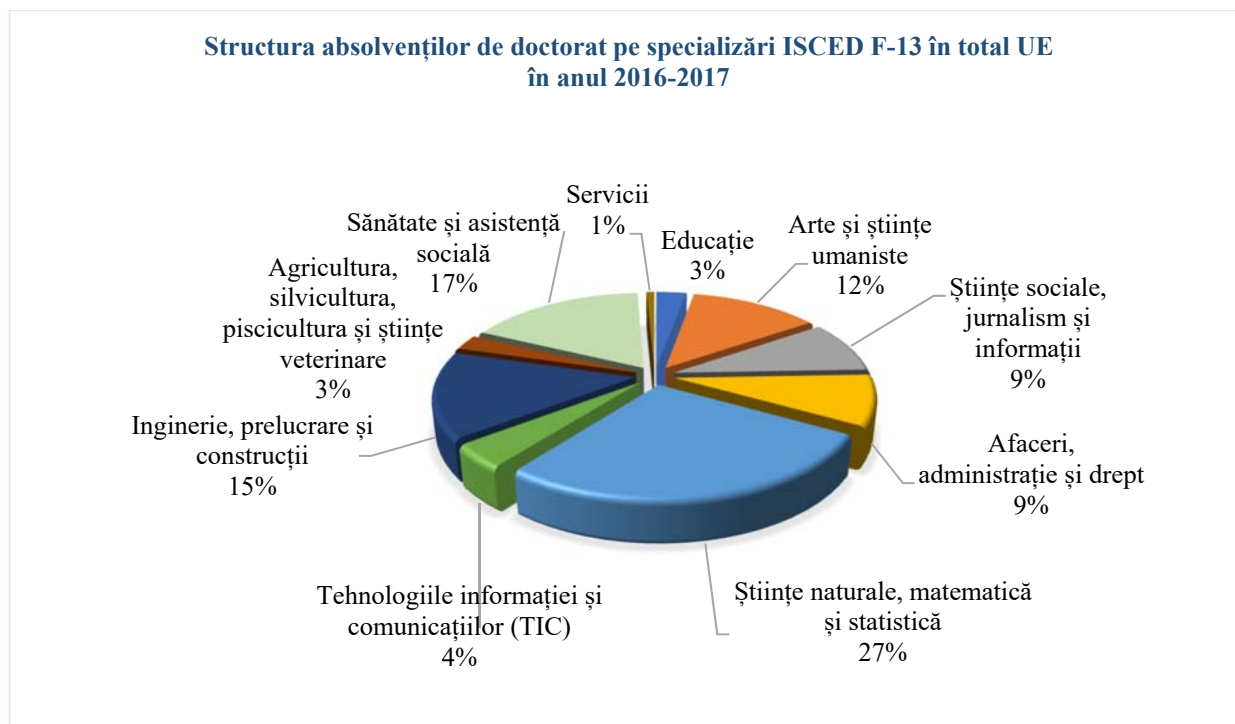


Figura 9.26. Structura absolvenților de doctorat pe specializări ISCED F-13 în total UE în anul 2016-2017

O treime dintre studenții care urmează școala terțiară studiază Științele sociale, Afacerile sau Dreptul, unde sunt mai mult persoane de gen feminin decât de gen masculin. Al doilea, cel mai comun domeniu, este cel al educației în inginerie, construcții. În acest domeniu, trei sferturi dintre studenți sunt de gen masculin. În domeniul sănătății, un număr semnificativ de studenți urmează cursuri universitare, masterale și doctorale. Aproximativ 4,8 milioane dintre studenți care au absolvit cursurile educației terțiare și-au găsit și locuri de muncă în economiile respective. Ca număr de absolvenți ai acestor școli terțiare, în frunte se situează țări precum Franța, Marea Britanie, Polonia și Germania. Analiza distribuției studenților din învățământul terțiar, în funcție de domeniu, relevă că cei mai mulți sunt în domeniul Social, Afaceri și Drept, apoi în domeniul Ingineriei, al Sănătății, Științelor Umane, Matematică, în domeniul Educației, Servicii, Agricultură și alte domenii.

9.2.3.4. Analiza comparativă a absolvenților din România, Cehia, Germania și Polonia

Am efectuat o analiză comparativă, limitându-ne la a studia numărul absolvenților din România, Cehia, Germania și Polonia, luând în calcul două țări, România și Cehia, cu unele particularități, ținând seama și de momentul în care au fost admise în Uniunea Europeană, comparativ însă cu Germania, țara cea mai stabilă și cu cea mai serioasă situație din acest punct de vedere.

În Tabelul 9.30 am prezentat aceste date, rezultând că în Germania, numărul absolvenților la studiile de licență a fost de 324.315, în Polonia de 316.953, în România 122.892 și în Cehia 49.526.

Dacă am raporta acest indicator la numărul populației, România se află pe o poziție bună întrucât, având 28% din populația Germaniei, are un indicator destul de ridicat al numărului de absolvenți.

Tabelul 9.31

Numărul absolvenților de programe de studii de licență în România, Cehia, Germania și Polonia pe domenii de studiu și de formare (ISCED-F 2013) în anul 2016-2017

Domenii de studiu și de formare (ISCED-F 2013)	Absolvenți licență			
	România	Germania	Cehia	Polonia
Total țară	122.892	324.315	49.526	316.953
Educație	4.366	34.880	4.754	46.189
Arte și științe umaniste	13.550	28.708	4.167	21.033
Științe sociale, jurnalism și informații	13.037	22.382	5.009	30.089
Afaceri, administrație și drept	33.928	86.441	10.358	72.191
Din care drept:	6.993	4.806	410	4.346
Științe naturale, matematică și statistică	7.163	20.095	2.373	11.056
Tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC)	8.940	15.931	2.060	10.983
Inginerie, prelucrare și construcții	26.200	80.936	6.997	47.978
Agricultura, silvicultura, piscicultura și științe veterinare	4.961	6.181	1.556	4.609
Sănătate și asistență socială	5.343	15.973	6.253	46.170
Servicii	5.404	11.715	4.142	26.623

Sursa: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

Aceeași analiză am efectuat-o, pentru cele patru țări, din punctul de vedere al ponderii absolvenților de studii din programele de licență pe domenii de studii, în anul 2016-2017.

Tabelul 9.32

Ponderea absolvenților de programe de studii de licență în România, Cehia Germania și Polonia pe domenii de studiu și de formare (ISCED-F 2013) în anul 2016-2017

Domenii de studiu și de formare (ISCED-F 2013)	Pondere absolvenți licență %				Rangul			
	România	Germania	Cehia	Polonia	România	Germania	Cehia	Polonia
Educație	3,6	10,8	9,6	14,6	10	3	5	4
Arte și științe umaniste	11,0	8,9	8,4	6,6	3	4	6	7
Științe sociale, jurnalism și informații	10,6	6,9	10,1	9,5	4	5	4	5
Afaceri, administrație și drept	27,6	26,7	20,9	22,8	1	1	1	1
Științe naturale, matematică și statistică	5,8	6,2	4,8	3,5	6	6	8	8
Tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC)	7,3	4,9	4,2	3,5	5	7	9	9
Inginerie, prelucrare și construcții	21,3	25,0	14,1	15,1	2	2	2	2
Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare	4,0	1,9	3,1	1,5	9	10	10	10
Sănătate și asistență socială	4,3	4,9	12,6	14,6	8	8	3	3
Servicii	4,4	3,6	8,4	8,4	7	9	7	6

Sursa: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

Datele din Tabelul 9.31, sintetizate apoi în Figura 9.27, relevă elemente interesante. Absolvenții programelor de licență diferă ca procent de la o țară la alta, dar la toate, se întâlnește aceeași situație. La domeniul Afaceri, administrație și drept întâlnim cel mai ridicat procent din totalul absolvenților în absolut toate cele patru țări. Urmează Inginerie, prelucrare și construcții cu nivele ridicate în toate țările, desigur cel mai ridicat fiind în Germania. Apoi, în Figura 9.27 se prezintă grafic, sintetizat, situația existentă în România.

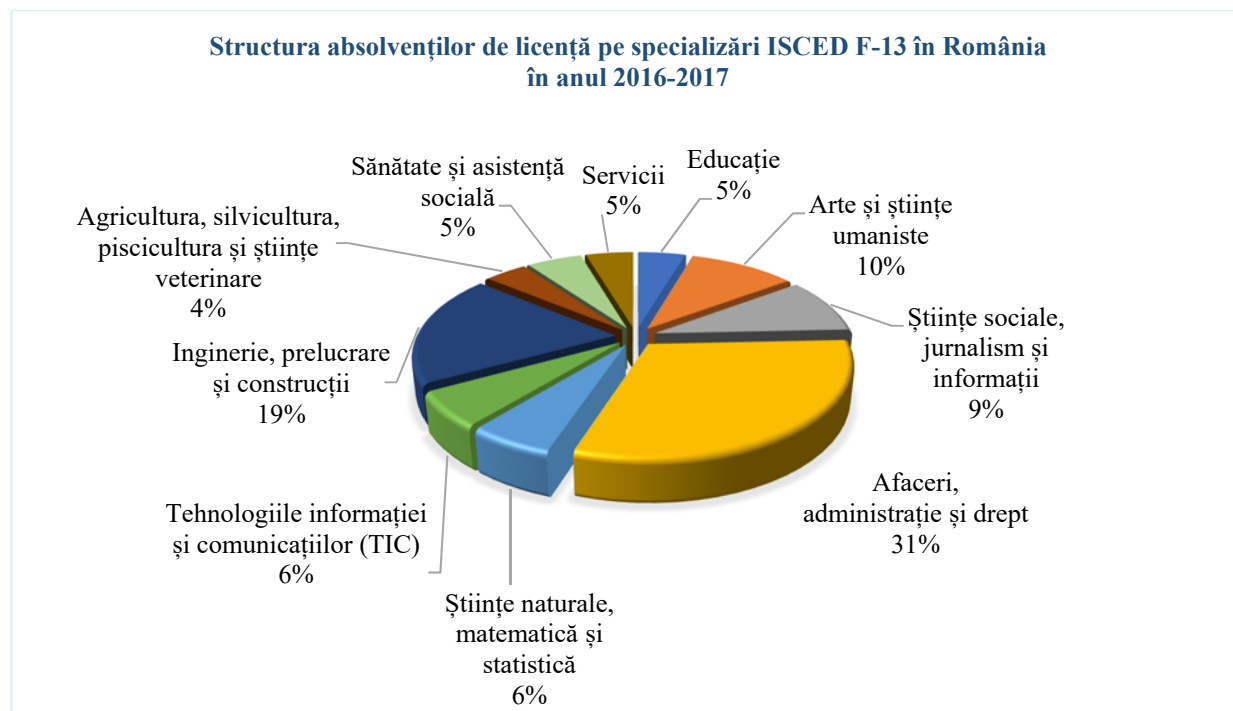


Figura 9.27. Structura absolvenților de licență pe specializări ISCED F-13 în România în anul 2016-2017

Pentru a adânci studiul comparativ dintre cele patru țări, în tabelele 9.32, 9.33 și 9.34, am prezentat date referitoare la numărul și ponderea studenților-masteranzi, cursuri postuniversitare și doctorat.

Extinderea analizei comparative pe baza indicatorului „Număr de absolvenți de programe de masterat și postuniversitare”, în cele patru state, pe domenii de studii și de formare în anul universitar 2016-2017 este prezentată în Tabelul 9.32, precum și în Tabelul 9.33. Datele astfel prezentate relevă, din nou, că Germania are un număr de absolvenți de masterat suficient de ridicat, dar dacă l-am raporta la populație, am constata că cele patru state au un nivel aproximativ asemănător.

Tabelul 9.33

Numărul absolvenților de programe de studii de masterat și postuniversitare în România, Cehia, Germania și Polonia pe domenii de studii și de formare (ISCED-F 2013) în anul 2016-2017

Domenii de studii și de formare (ISCED-F 2013)	Absolvenți masterat			
	România	Cehia	Germania	Polonia
Total țară	69.029	38.455	202.984	166.754
Educație	2.585	4.016	19.711	19.876
Arte și științe umaniste	5.685	2.386	34.211	13.247
Științe sociale, jurnalism și informații	6.703	4.563	15.113	20.698
Afaceri, administrație și drept	16.894	7.732	40.872	45.996
Din care drept:	2.497	1.399	10.993	8.501
Științe naturale, matematică și statistică	3.637	1.749	24.195	8.213
Tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC)	3.554	1.502	8.380	4.172
Inginerie, prelucrare și construcții	13.510	5.972	37.954	27.609
Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare	3.074	1.211	3.163	2.420
Sănătate și asistență socială	10.306	3.304	17.017	15.915
Servicii	3.081	2.053	2.313	8.578

Sursa: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

În Tabelul 9.33 sunt cuprinse date privind ponderea absolvenților de masterat pe specializări ISCED F-13, în anul 2016-2017, în cele patru state analizate.

Tabelul 9.34

Ponderea absolvenților de programe de studii de masterat în România, Cehia Germania și Polonia pe domenii de studiu și de formare (ISCED-F 2013) în anul 2016-2017

Domenii de studiu și de formare (ISCED-F 2013)	Pondere absolvenți masterat				Rangul			
	România	Germania	Cehia	Polonia	România	Germania	Cehia	Polonia
Educație	3,7	11,6	9,7	11,9	10	4	5	4
Arte și științe umaniste	8,2	6,9	16,9	7,9	5	6	3	6
Științe sociale, jurnalism și informații	9,7	13,2	7,4	12,4	4	3	7	3
Afaceri, administrație și drept	24,5	22,4	20,1	27,6	1	1	1	1
Științe naturale, matematică și statistică	5,3	5,1	11,9	4,9	6	8	4	8
Tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC)	5,1	4,4	4,1	2,5	7	9	8	9
Inginerie, prelucrare și construcții	19,6	17,3	18,7	16,6	2	2	2	2
Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare	4,5	3,5	1,6	1,5	9	10	9	10
Sănătate și asistență socială	14,9	9,6	8,4	9,5	3	5	6	5
Servicii	4,5	6,0	1,1	5,1	8	7	10	7

Sursa: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

În diagrama de structură, Figura 9.28, am prezentat datele cuprinse în Tabelul 9.33, cu privire la situația înregistrată în România. Din Figura 9.28 se relevă și mai clar faptul că cele două specializări – Afaceri, administrație și drept, respectiv Inginerie, prelucrare și construcții – au ponderea cea mai ridicată în țările respective și, din datele prezentate în diagrama de structură, se evidențiază poziția deținută de România.

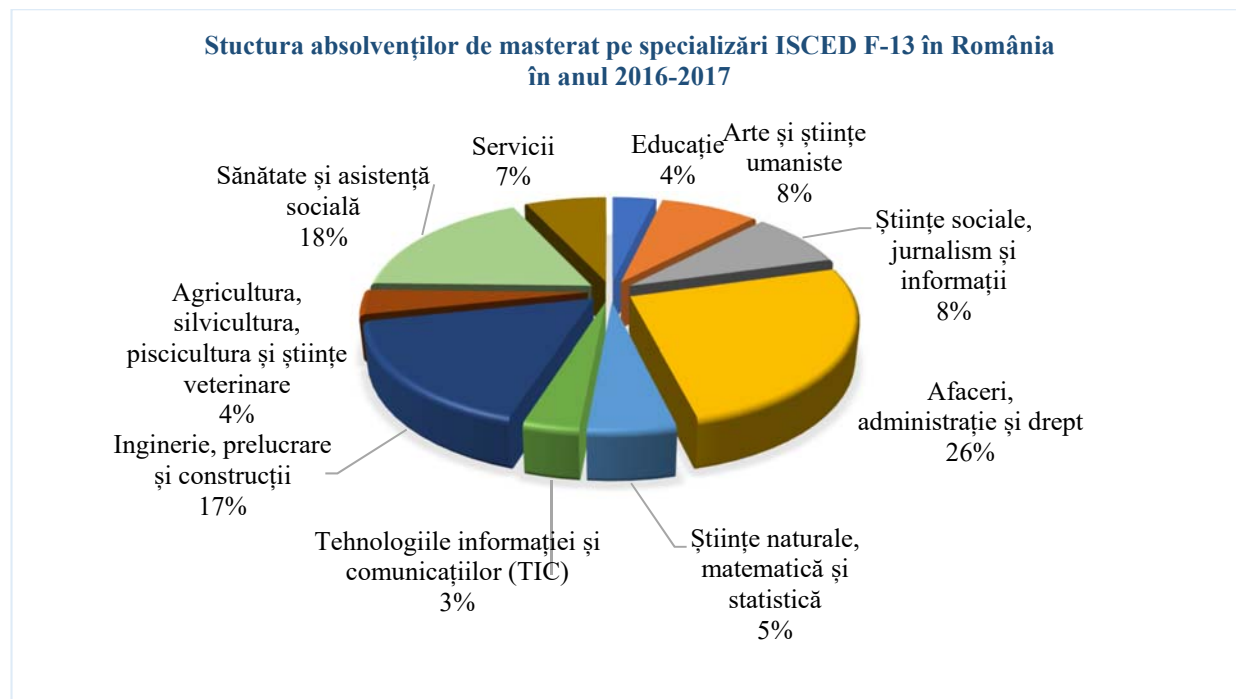


Figura 9.28. Structura absolvenților de masterat pe specializări ISCED F-13 în România în anul 2016-2017

O analiză similară este realizată și cu privire la situația numărului absolvenților de programe de studii de doctorat și la programele postdoctorale, în cele patru țări care fac obiectul studiului. Datele se referă la anul universitar 2016-2017 și sunt sintetizate în tabelele 9.34 și 9.35.

Tabelul 9.35

Numărul absolvenților de programe de studii de doctorat și la programele postdoctorale în România, Cehia, Germania și Polonia pe domenii de studiu și de formare (ISCED-F 2013) în anul 2016-2017

Domenii de studiu și de formare (ISCED-F 2013)	Absolvenți doctorat			
	România	Cehia	Germania	Polonia
Total țară	5.018	2.379	29.303	3.764
Educație	66	128	501	75
Arte și științe umaniste	862	338	2.250	704
Științe sociale, jurnalism și informații	448	158	1.860	382
Afaceri, administrație și drept	507	176	2.735	279
Din care drept:	38	66	1.373	153
Științe naturale, matematică și statistică	520	529	8.382	808
Tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC)	106	86	1.021	59
Inginerie, prelucrare și construcții	1.163	516	3.710	585
Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare	262	119	898	183
Sănătate și asistență socială	833	233	7.804	506
Servicii	251	96	138	183

Sursa: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

Din analiza datelor prezentate se constată că în domeniul Educație, ponderea cea mai mare este deținută de Germania cu 5,4% din absolvenții de doctorat, iar cea mai mică de țara noastră cu 66 absolvenți de doctorat, reprezentând o pondere de 1,3%.

Ponderi ridicate la nivelul celor patru țări se înregistrează în domeniul Arte și științe umaniste (cel mai mare nivel fiind înregistrat de Polonia – 18,7%), Afaceri, administrație și drept, cu ponderi cuprinse între 7,4% în Germania și Polonia și 10,1% în România, Științe naturale, matematică și statistică, ponderea cea mai mare fiind în Cehia cu 28,6%, precum și Inginerie, prelucrare și construcții, cea mai mare pondere fiind înregistrată în România cu 23,2%, reprezentând 1.163 absolvenți de doctorat. În anul universitar analizat, din cele 10 domenii de studiu și formare, ponderea cea mai mică se regăsește în Cehia, în domeniul Servicii cu 0,5% din absolvenții de doctorat.

Tabelul 9.36

Ponderea absolvenților de programe de studii de doctorat în România, Cehia Germania și Polonia pe domenii de studiu și de formare (ISCED-F 2013) în anul 2016-2017

Domenii de studiu și de formare (ISCED-F 2013)	Pondere absolvenți doctorat				Rangul			
	România	Germania	Cehia	Polonia	România	Germania	Cehia	Polonia
Educație	1,3	5,4	1,7	2,0	10	7	9	9
Arte și științe umaniste	17,2	14,2	7,7	18,7	2	3	5	2
Științe sociale, jurnalism și informații	8,9	6,6	6,3	10,1	6	6	6	5
Afaceri, administrație și drept	10,1	7,4	9,3	7,4	5	5	4	6
Științe naturale, matematică și statistică	10,4	22,2	28,6	21,5	4	1	1	1
Tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC)	2,1	3,6	3,5	1,6	9	10	7	10
Inginerie, prelucrare și construcții	23,2	21,7	12,7	15,5	1	2	3	3
Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare	5,2	5,0	3,1	4,9	7	8	8	7
Sănătate și asistență socială	16,6	9,8	26,6	13,4	3	4	2	4
Servicii	5,0	4,0	0,5	4,9	8	9	10	8

Sursa: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

Datele referitoare la ponderea absolvenților de doctorat pe specializări ISCED F-13, în România în anul 2016-2017 sunt reprezentate grafic în Figura 9.29.

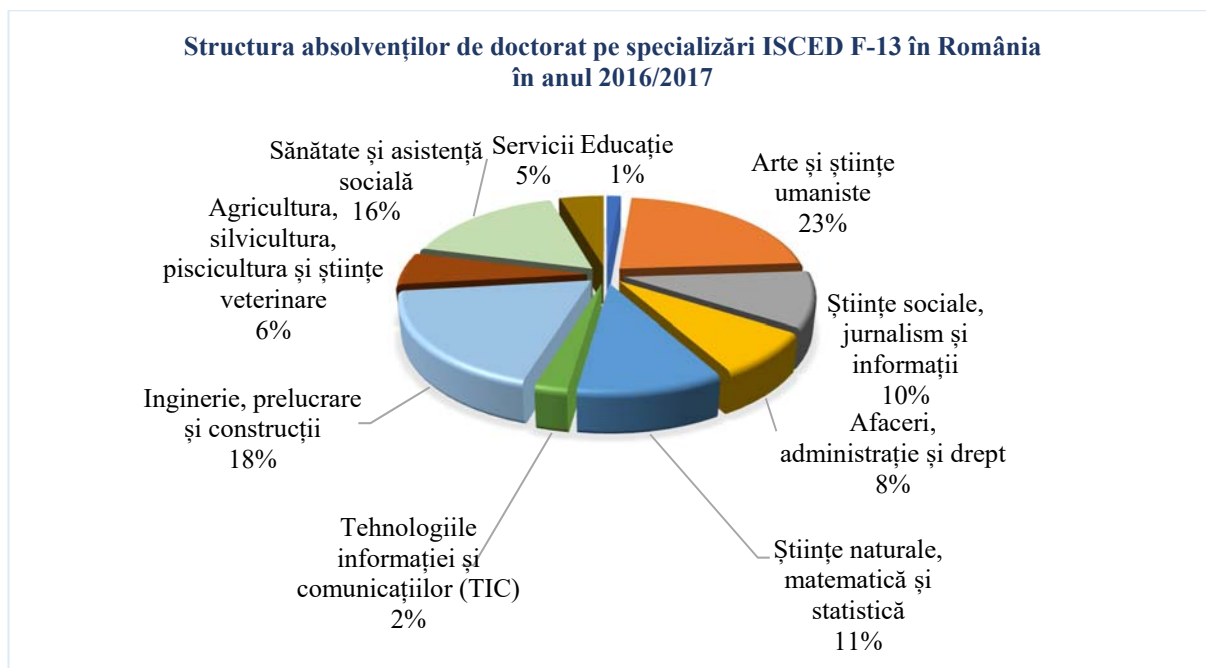


Figura 9.29. Structura absolvenților de doctorat pe specializări ISCED F-13 în România în anul 2016/2017

9.3. Finanțarea învățământului și a cercetării în statele membre UE în perioada 2010-2017

O problemă importantă este reprezentată de finanțarea învățământului și cercetării în România, comparativ cu celelalte state membre ale Uniunii Europene. În Tabelul 9.36 se prezintă nivelul Produsului Intern Brut pe locuitor și Produsul Intern Brut total.

Tabelul 9.37

Nivelul Produsului Intern Brut și PIB/loc. în statele membre UE în perioada 2010-2017

Țara/Anul	PIB (mil. euro prețul pieței)				PIB/loc. (euro/loc. prețul pieței)			
	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017
UE (28 de state)	12.841.857	14.826.929	14.953.490	15.373.553	25.522	29.156	29.305	30.054
Belgia	365.101	410.291	422.678	437.204	33.681	36.512	37.368	38.514
Bulgaria	38.231	45.289	48.129	51.663	5.151	6.288	6.728	7.275
Cehia	156.718	168.473	176.370	191.643	14.980	15.987	16.711	18.116
Danemarca	243.165	271.778	277.489	288.981	43.934	48.020	48.620	50.268
Germania	2.580.060	3.048.860	3.159.750	3.277.340	31.540	37.549	38.451	39.715
Estonia	14.717	20.652	21.683	23.615	11.038	15.706	16.477	17.950
Irlanda	167.721	262.466	273.238	294.110	36.866	56.111	57.812	61.473
Grecia	226.031	176.312	174.199	177.735	20.328	16.238	16.154	16.506
Spania	1.080.935	1.081.165	1.118.743	1.166.319	23.253	23.276	24.090	25.067
Franța	1.995.289	2.198.432	2.228.568	2.291.705	30.859	33.081	33.397	34.210
Croația	45.156	44.606	46.640	48.990	10.494	10.557	11.129	11.793
Italia	1.604.515	1.652.085	1.689.748	1.724.955	27.108	27.174	27.854	28.470
Cipru	19.300	17.746	18.490	19.571	23.561	20.951	21.796	22.895
Letonia	17.789	24.320	25.038	27.033	8.389	12.245	12.716	13.862
Lituania	28.028	37.434	38.849	42.191	8.921	12.814	13.449	14.815
Luxemburg	40.178	52.102	53.005	55.378	80.025	92.550	91.983	93.755
Ungaria	98.826	110.899	113.904	124.050	9.868	11.252	11.587	12.661
Malta	6.600	9.525	10.180	11.140	15.941	21.663	22.601	24.202
Țările de Jos	639.187	690.008	708.337	737.048	38.563	40.827	41.718	43.149

Țara/Anul	PIB (mil. euro prețul pieței)				PIB/loc. (euro/loc. prețul pieței)			
	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017
Austria	295.897	344.259	356.238	369.899	35.430	40.100	40.945	42.164
Polonia	361.804	430.255	426.548	467.167	9.515	11.321	11.235	12.303
Portugalia	179.930	179.809	186.481	194.614	17.017	17.331	18.033	18.877
România	125.736	160.298	170.394	187.940	6.196	8.067	8.623	9.567
Slovenia	36.252	38.863	40.357	43.000	17.710	18.839	19.551	20.814
Slovacia	67.577	79.138	81.226	84.851	12.537	14.597	14.969	15.611
Finlanda	187.100	209.604	216.111	223.843	34.963	38.307	39.384	40.674
Suedia	369.478	449.195	463.148	475.231	39.556	46.084	47.015	47.546
Regatul Unit	1.850.539	2.611.924	2.403.383	2.332.087	29.604	40.261	36.759	35.437

Notă : Valori în italic – determinări ale autorilor

Sursa: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

Datele privind nivelul Produsului Intern Brut/locuitor în statele membre ale Uniunii Europene, în anul 2017, sunt prezentate în Figura 9.30.

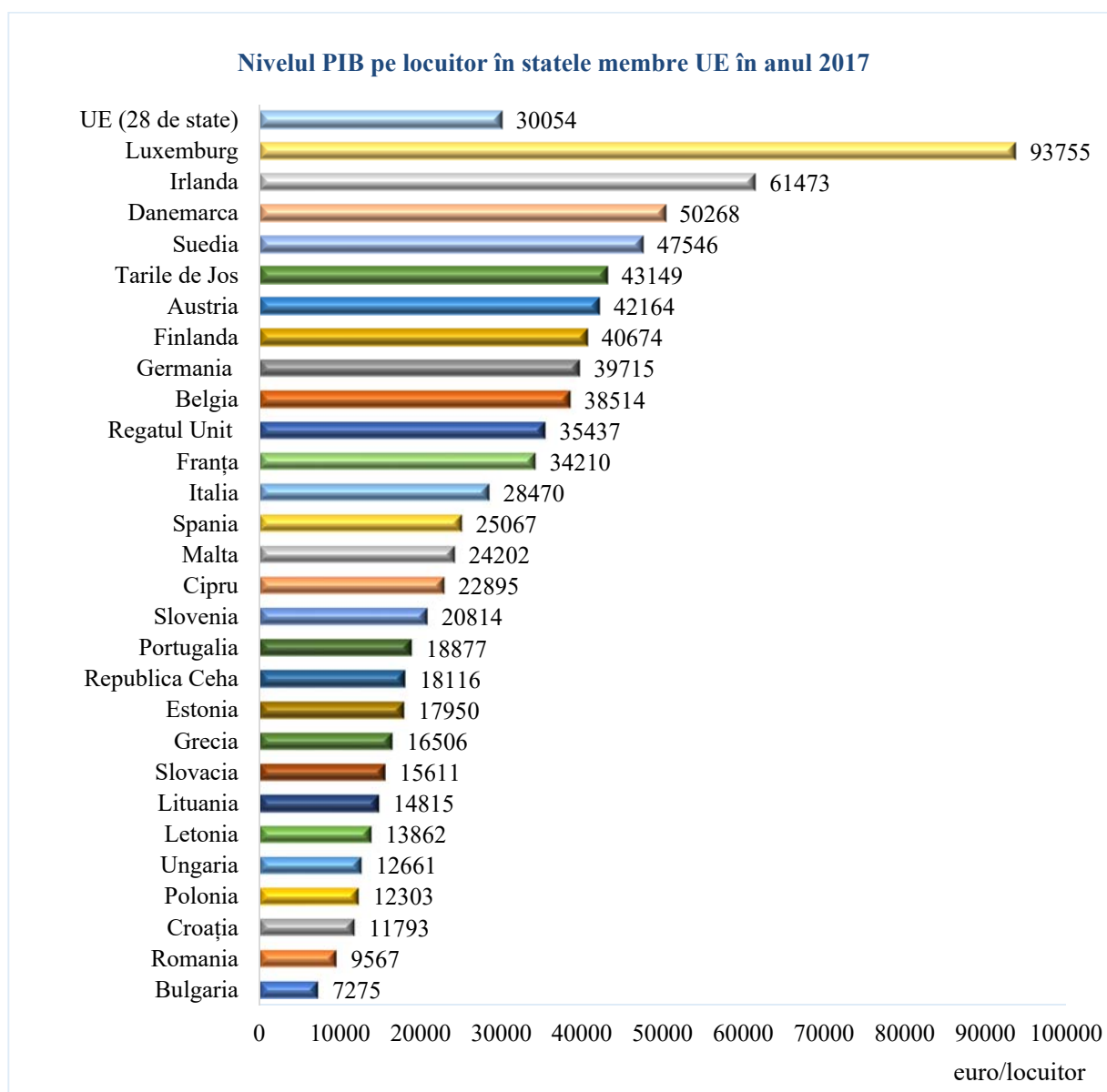


Figura 9.30. Nivelul PIB pe locuitor în statele membre UE în anul 2017

9.3.1. Cheltuielile cu educația – prioritate națională

Cheltuielile cu educația trebuie să reprezinte o prioritate pentru fiecare țară. Sănătatea și educația sunt cele două elemente ale sănătății fizice și intelectuale ale populației unei țări. Vorbind despre fiecare țară în parte, problema alocărilor pentru învățământ ține de nivelul de dezvoltare al țării respective, de sistemul național de educație, de oferta pieței de muncă și, nu în ultimul rând, de mărimea produsului intern brut, care este element esențial în ceea ce privește alocarea de fonduri pentru cheltuielile naționale. În majoritatea statelor membre ale Uniunii Europene, cheltuielile pentru învățământ sunt suportate guvernamental, dar, în ultima perioadă și în viitor, se va dezvolta sistemul privat de educație, care va veni să completeze cheltuielile publice care se fac de către statele membre cu educația. Cheltuielile publice în domeniul educației au fost în 2016 mai mari decât cu un deceniu în urmă. Sunt țări în care nivelul alocărilor pentru educație au fost de 5,3% din produsul intern brut. Spre surprinderea noastră în acest grup intră și țări cum sunt Grecia și Croația. Cel mai înalt nivel de alocări guvernamentale pentru educație sunt în Danemarca cu 8,8% din PIB, Malta, Cipru, Belgia, în care nivelul alocărilor a fost cuprins între 3,1 și 6,5% din PIB, dar și țări ca Lituania, România, Letonia, care s-au situat mult sub acest nivel, al alocărilor din bugetul național exprimat în procente din produsul intern brut pentru a avea un indicator de referință.

Sunt cheltuielile publice cu educația, alocate în țările membre, în care constatăm că Slovacia, România și Letonia sunt destul de mult rămase în urmă.

Tabelul 9.38
Total cheltuieli educaționale pe nivele educaționale în anul 2015

- mil. euro -

Țara	Nivel educațional					
	Preșcolar	Primar și gimnazial	Liceal	Profesional	Postliceal și de maiștri	Superior
	ISCED 0	ISCED 1-2	ISCED 3	ISCED 4	ISCED 5	ISCED 6-8
Belgia	:	10.455,2	7.734,7	:	151,2	6.471,2
Bulgaria	380,3	544,7	347,4	7,9	:	613,6
Cehia	894,9	2.936,4	1.589,3	19,8	8,8	1.987,6
Danemarca	:	:	:	:	:	:
Germania	26.344,2	59.046,4	29.359,3	6.574,7	2,4	39.401,7
Estonia	242,3	408,4	154,1	39,8	:	361,0
Irlanda	194,9	5.305,6	1.391,0	296,6	:	:
Grecia	:	4.387,4	2.111,8	:	:	1.876,4
Spania	9.180,1	25.864,6	10.215,0	:	2.041,1	12.005,5
Franța	16.419,9	55.394,7	28.299,7	520,9	7.146,6	26.390,8
Croația	:	:	:	:	:	:
Italia	9.156,2	32.484,0	23.080,2	916,3	21,8	15.524,4
Cipru	99,9	693,5	338,2	0,0	13,2	285,9
Letonia	220,8	606,7	230,1	18,5	59,8	337,6
Lituania	304,3	696,1	193,1	52,8	:	567,8
Luxemburg	308,4	1.096,2	458,1	1,1	14,3	260,3
Ungaria	972,6	1.715,1	1.257,0	340,0	19,1	987,3
Malta	50,3	246,0	108,3	19,4	14,0	132,1
Țările de Jos	2.692,8	17.037,1	8.563,8	1,3	29,0	12.254,8
Austria	2.239,3	7.343,9	3.446,3	84,0	923,0	5.096,3
Polonia	3.283,8	10.618,5	3.871,3	240,3	13,5	6.023,6
Portugalia	1.137,2	5.211,1	2.268,9	:	:	2.368,2
România	575,4	1.741,6	1.080,5	50,9	:	1.290,4
Slovenia	464,3	935,9	367,1	:	16,0	393,7
Slovacia	468,9	1.597,9	804,1	41,9	11,3	1.327,8
Finlanda	2.591,9	5.396,2	2.993,6	:	:	3.617,0
Suedia	8.634,3	11.562,5	4.713,9	95,2	155,3	7.114,5
Regatul Unit	13.143,7	77.467,1	37.136,2	:	1.296,8	49.948,9

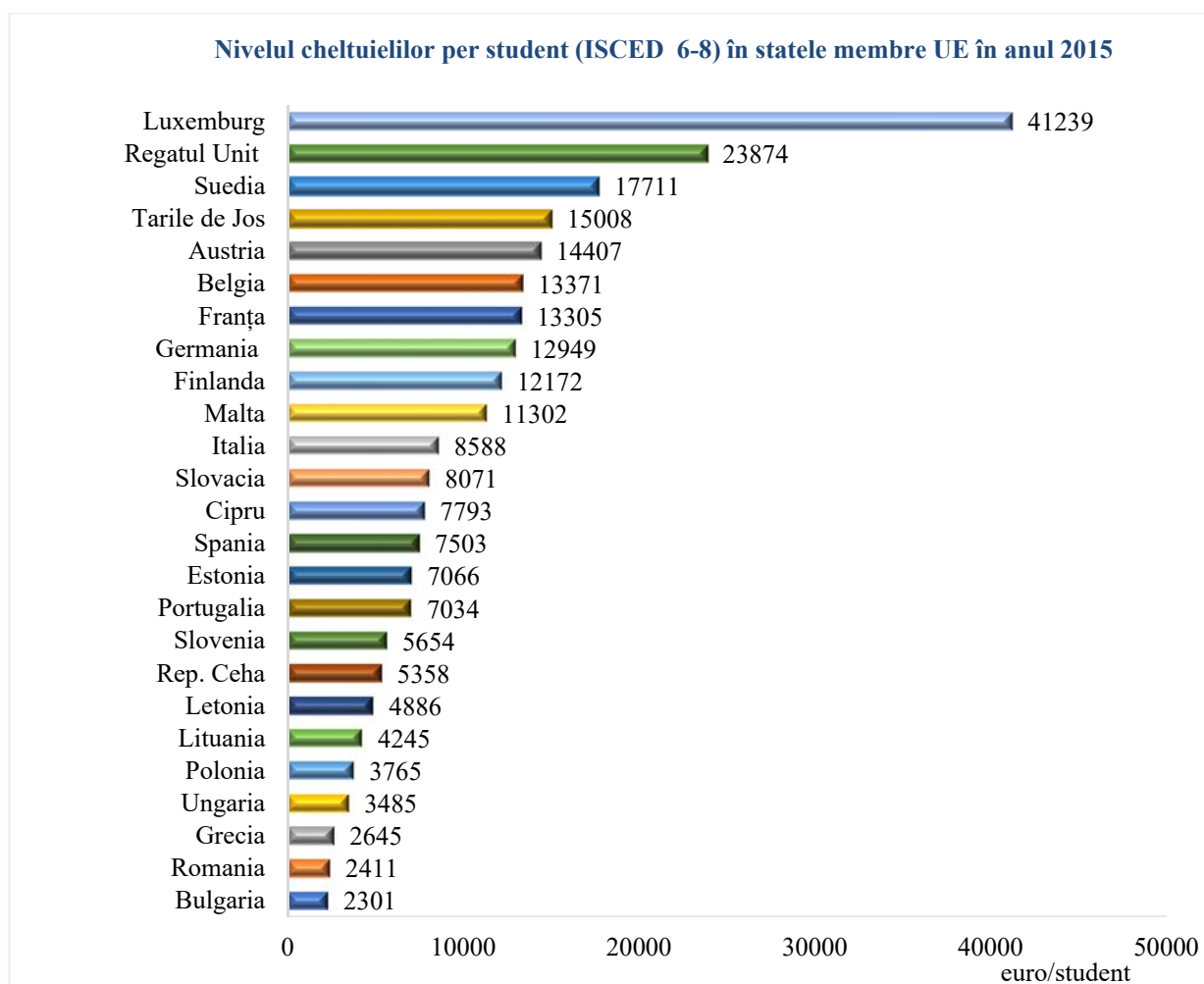
Notă : - lipsă date.

Sursa: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

Cu privire la cheltuielile publice pentru învățământul secundar, ca procent din Produsul Intern Brut, alocat de fiecare stat membru în anul 2015, situația este diferită de la o țară la alta. La acest capitol de cheltuieli constatăm că țări ca Franța, Danemarca, Marea Britanie și altele, cu vechi state în Uniunea Europeană, finanțează mai consistent această formă de învățământ. România se situează și la această categorie de cheltuieli pe o poziție modestă. La interpretarea acestui indicator, ca de altfel a tuturor indicatorilor care au ca bază de calcul procente din Produsul Intern Brut, trebuie să avem în vedere și valoarea în cifre absolute a indicatorului macroeconomic de rezultate (PIB). Mai realist și aproape de realitățile economice din fiecare stat ar fi indicatorul Produs Intern Brut pe un locuitor sau față de populația școlară pe nivele educaționale.

În Tabelul 9.37 sunt prezentate cheltuielile pe nivele educaționale în toate țările membre. Fiind vorba de cifre absolute, exprimate în milioane euro, apreciem că analiza poate fi extinsă, pe baza datelor din tabel, de cei interesați în această direcție.

În analiza comparativă între țări, constatăm că atât în cifră absolută, cât și în procent din produsul intern brut, o serie state stau mult mai bine, și obțin ca atare și rezultate în domeniul educației. Astfel, în anul 2015, Suedia a alocat 7,05%, Belgia 6,43%, Malta 5,42%, Marea Britanie 5,68%. Datele sunt sintetizate în Tabelul 9.38. Datele care reflectă nivelul cheltuielilor per student (ISCED 6-8) în statele membre ale Uniunii Europene, în anul 2015, sunt semnificative deoarece pot fi apreciate fără a comite erori de calcul sau exprimare. În Figura 9.31 se prezintă grafic această situație.



Sursa: Determinări autori după <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

Figura 9.31. Nivelul cheltuielilor per student (ISCED 6-8) în statele membre UE în anul 2015

Ne putem exprima o opinie și în legătură cu modul în care țări, cum sunt Germania sau Franța, alocă sume mai mici sau mai mari. Spre exemplu, o comparație: Danemarca acorda, în 2012, 8,8%, în timp ce Germania doar 4,64% în 2012. Aceste cifre sunt raportate ca procent din produsul intern brut, realizat de fiecare stat în parte. Datele sunt prezentate în Tabelul 9.38.

Tabelul 9.39

**Cheltuielile publice pentru educație nivel ISCED 2-8 ca procent din PIB pe state UE
în perioada 2012-2015**

Țara/Anul	Nivel ISCED 2-8				Învățământ terțiar ISCED 5-8			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
UE (28 de state)	5,13	LD	5,10	5,04	1,25	1,26	1,27	1,24
Belgia	6,43	6,56	6,49	6,43	1,43	1,50	1,49	1,45
Bulgaria	3,68	4,06	4,22	3,93	0,66	0,65	0,70	0,65
Cehia	4,33	3,95	3,84	3,79	1,05	0,88	0,80	0,77
Danemarca	8,8	LD	LD	LD	LD	2,28	2,35	LD
Germania	4,64	4,61	4,63	4,52	1,28	1,27	1,31	1,25
Estonia	4,70	4,85	LD	LD	1,03	1,37	1,51	1,42
Irlanda	6,16	5,32	4,92	3,77	1,32	1,14	1,03	0,88
Grecia	3,64	3,58	3,62	3,68	0,75	0,66	0,65	0,73
Spania	4,34	4,18	4,15	4,16	1,02	0,97	0,96	0,96
Franța	5,46	5,51	5,52	5,47	1,24	1,24	1,25	1,25
Croația	LD	LD	LD	LD	LD	LD	LD	LD
Italia	4,08	4,16	4,08	4,10	0,79	0,81	0,80	0,76
Cipru	6,67	6,44	6,39	6,40	1,17	1,44	1,33	1,33
Letonia	6,59	4,91	5,28	5,33	1,36	0,96	1,13	1,18
Lituania	4,83	LD	4,37	4,12	1,40	4,58	1,33	1,18
Luxemburg	4,39	LD	4,00	3,90	0,45	LD	0,51	0,51
Ungaria	4,07	3,98	LD	4,26	0,82	0,90	0,77	0,66
Malta	6,53	6,56	6,04	5,42	1,45	1,52	1,40	1,37
Țările de Jos	5,89	5,59	5,53	5,40	1,70	1,62	1,69	1,63
Austria	5,62	5,49	5,40	5,43	1,89	1,80	1,79	1,80
Polonia	4,91	4,94	4,91	4,81	1,15	1,21	1,18	1,22
Portugalia	LD	5,20	5,04	4,79	LD	0,90	0,91	0,90
România	2,64	2,67	2,75	2,72	0,78	0,72	0,68	0,66
Slovenia	5,44	5,12	4,99	4,64	1,23	1,13	1,05	0,98
Slovacia	3,05	4,01	4,09	4,59	LD	0,97	0,97	1,39
Finlanda	LD	LD	6,81	6,75	LD	2,01	2,00	1,89
Suedia	7,38	7,17	7,14	7,05	2,01	1,96	1,94	1,89
Regatul Unit	6,1	5,89	5,85	5,68	LD	1,45	1,34	1,38

Notă: LD - lipsă date.

Sursa: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

Figura 9.32 reprezintă cheltuielile publice alocate pentru învățământul terțiar, ca procent din Produsul Intern Brut, efectuate de fiecare țară membră a Uniunii Europene, în anul 2015. Se constată că o serie de state membre, cum sunt Germania, Spania, Marea Britanie alocă un procent ridicat din PIB acestei categorii de învățământ. România este încă departe de stadiul de a ocupa o poziție satisfăcătoare.

Alocările sunt, oarecum, similare cu cele din primele grupe de educație exprimate anterior. În avangardă sunt aceleași state, iar România ocupă o poziție la fel de modestă.

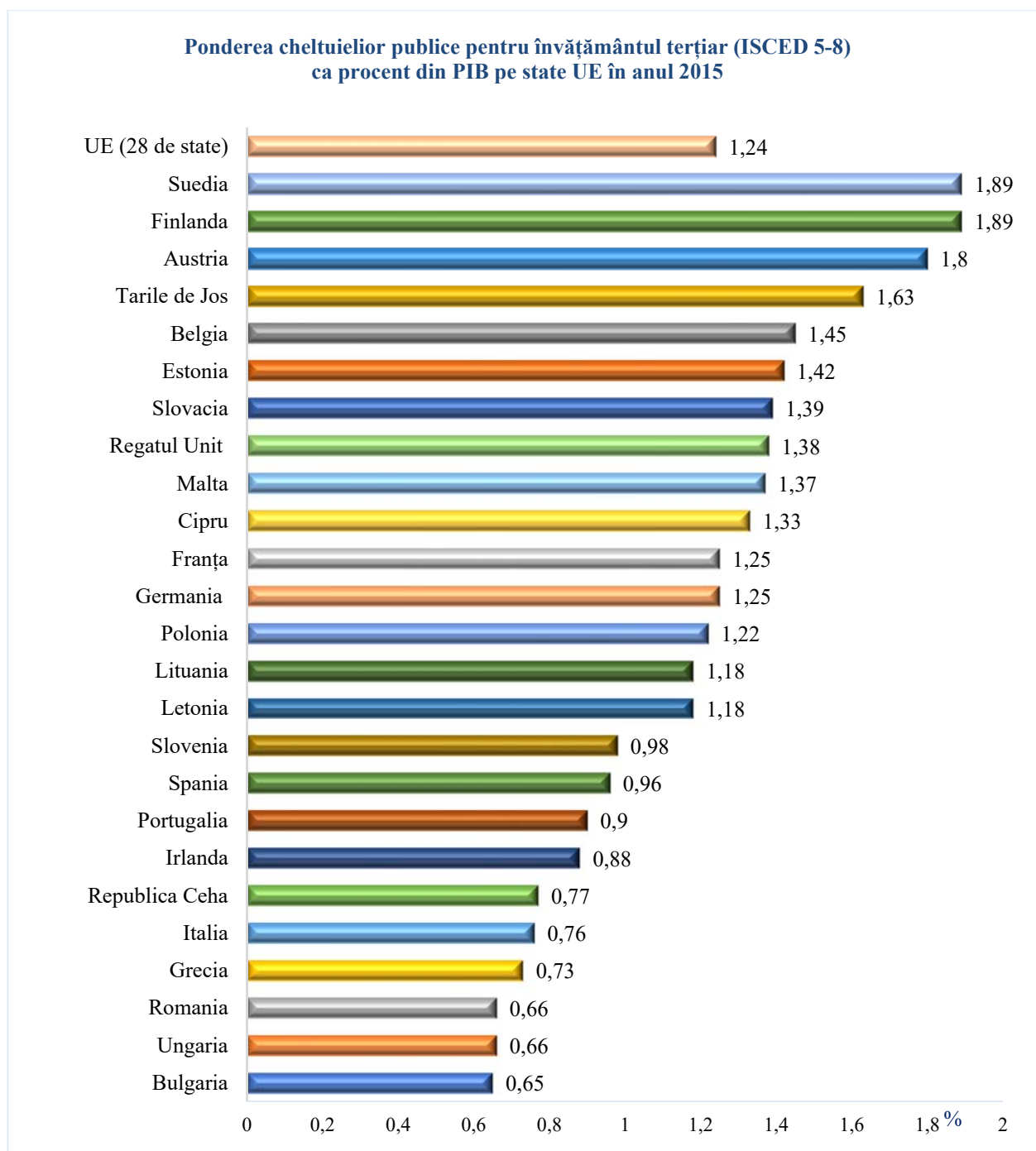


Figura 9.32. Ponderea cheltuielilor publice pentru învățământul terțiar (ISCED 5-8) ca procent din PIB pe state UE în anul 2015

9.3.2. Cheltuieli interne brute pentru cercetare și dezvoltare

Indicatorul care merită a fi prezentat și analizat reprezintă nivelul „Cheltuielilor interne brute pentru cercetare și dezvoltare” ca procent din PIB sau pe locuitor.

„Cercetarea și dezvoltarea experimentală (R & D) cuprind o muncă creativă întreprinsă pe o bază sistematică pentru a mări cantitatea de cunoștințe, inclusiv cunoașterea omului, a culturii și a societății și utilizarea acestui stoc de cunoștințe pentru a elabora noi aplicații” (Frascati Manual, 2002).

Tabelul 9.40

Ponderea cheltuielilor publice pentru cercetare și dezvoltare ca procent din PIB pe state UE, în perioada 2012-2015

Țara/Anul	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Obiectiv 2020	Decalaj 2016 față de obiectiv 2020
UE (28 de state)	1,93	1,97	2,01	2,02	2,03	2,04	2,03	3	-0,97
Belgia	2,05	2,16	2,27	2,33	2,39	2,47	2,49	3	-0,51
Bulgaria	0,56	0,53	0,6	0,63	0,79	0,96	0,78	1,5	-0,72
Cehia	1,34	1,56	1,78	1,9	1,97	1,93	1,68	1	0,68
Danemarca	2,92	2,94	2,98	2,97	2,91	2,96	2,87	3	-0,13
Germania	2,71	2,8	2,87	2,82	2,87	2,92	2,94	3	-0,06
Estonia	1,58	2,31	2,12	1,72	1,45	1,49	1,28	3	-1,72
Irlanda	1,59	1,55	1,56	1,56	1,5	1,2	1,18	2	-0,82
Grecia	0,6	0,67	0,7	0,81	0,83	0,97	1,01	1,2	-0,19
Spania	1,35	1,33	1,29	1,27	1,24	1,22	1,19	2	-0,81
Franța	2,18	2,19	2,23	2,24	2,23	2,27	2,25	3	-0,75
Croația	0,74	0,75	0,75	0,81	0,78	0,84	0,85	1,4	-0,55
Italia	1,22	1,21	1,27	1,31	1,34	1,34	1,29	1,53	-0,24
Cipru	0,45	0,46	0,44	0,48	0,51	0,48	0,5	0,5	0,00
Letonia	0,61	0,7	0,66	0,61	0,69	0,63	0,44	1,5	-1,06
Lituania	0,78	0,9	0,89	0,95	1,03	1,04	0,85	1,9	-1,05
Luxemburg	1,5	1,46	1,27	1,3	1,26	1,27	1,24	2,3	-1,06
Ungaria	1,14	1,19	1,26	1,39	1,35	1,36	1,21	1,8	-0,59
Malta	0,61	0,67	0,83	0,77	0,72	0,77	0,61	2	-1,39
Țările de Jos	1,72	1,9	1,94	1,95	2	2	2,03	2,5	-0,47
Austria	2,73	2,67	2,91	2,95	3,07	3,05	3,09	3,76	-0,67
Polonia	0,72	0,75	0,88	0,87	0,94	1	0,97	1,7	-0,73
Portugalia	1,53	1,46	1,38	1,33	1,29	1,24	1,27	2,7	-1,43
România	0,46	0,5	0,48	0,39	0,38	0,49	0,48	2	-1,52
Slovenia	2,06	2,42	2,57	2,58	2,37	2,2	2	3	-1,00
Slovacia	0,62	0,66	0,8	0,82	0,88	1,18	0,79	1,2	-0,41
Finlanda	3,73	3,64	3,42	3,29	3,17	2,9	2,75	4	-1,25
Suedia	3,22	3,25	3,28	3,31	3,15	3,27	3,25	4	-0,75
Regatul Unit	1,67	1,67	1,6	1,65	1,67	1,67	1,69	LD	LD

Notă: LD - lipsă date.

Sursa: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

În Tabelul 9.39 sunt prezentate date privind alocarea pentru cercetare și dezvoltare, ca procent din Produsul Intern Brut, în țările membre ale Uniunii Europene, în perioada 2010-2016. Se constată că în majoritatea statelor, procentul alocărilor a crescut, existând premisa ca până în 2020 să se atingă nivelul programat. În cazul României, situația este delicată deoarece are de recuperat 1,52 până la nivelul programat de 2,0%. În anul 2016, România alocă pentru cercetare doar 0,48 din PIB.

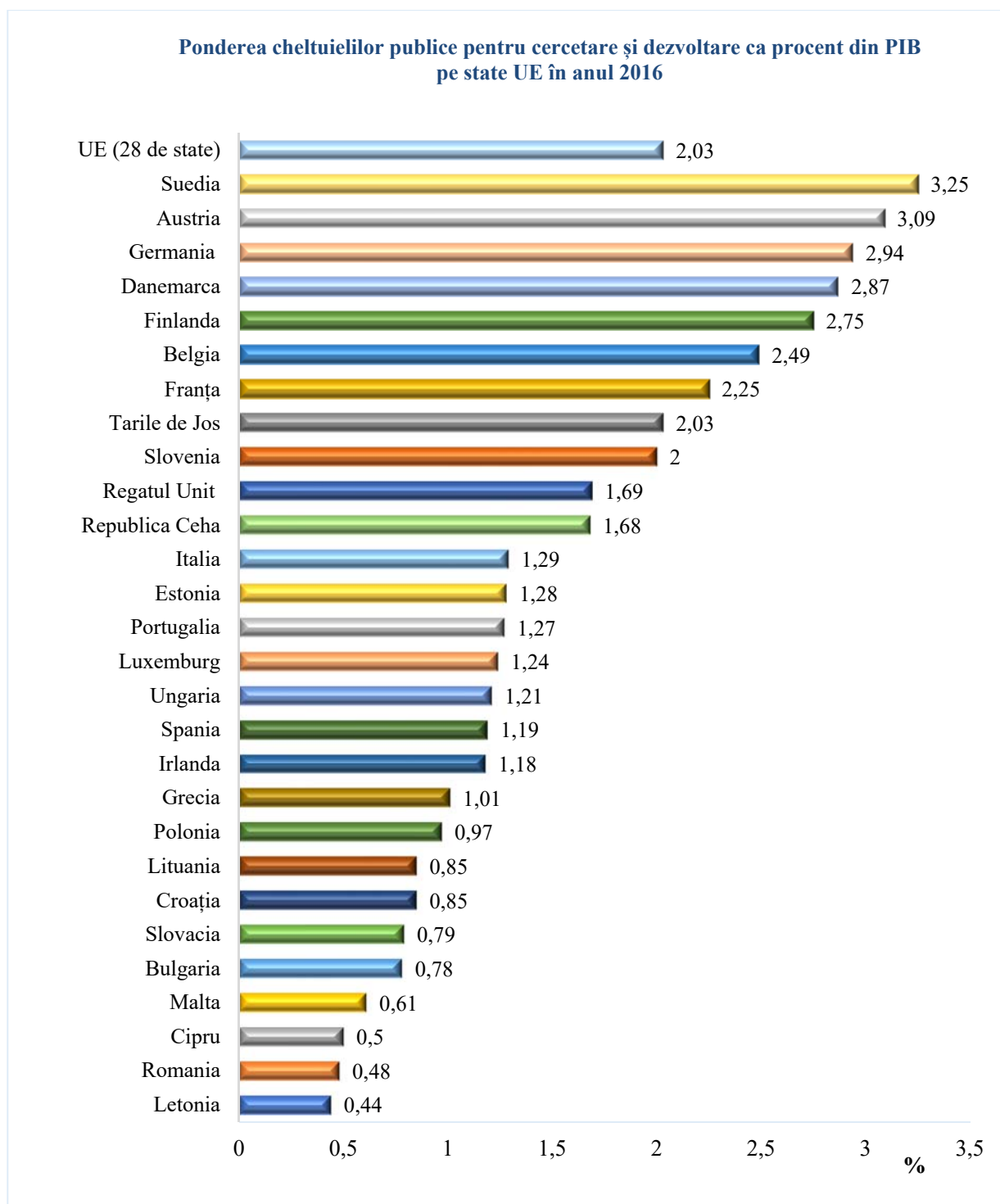


Figura 9.33. Pondereea cheltuielilor publice pentru cercetare și dezvoltare ca procent din PIB pe state UE în anul 2016

Pondereea cheltuielilor publice pentru cercetare și dezvoltare, ca procent din Produsul Intern Brut, pe state ale Uniunii Europene în anul 2016 este prezentată în Figura 9.33. Graficul evidențiază că România se situează pe penultimul loc cu doar 0,48%.

De asemenea, decalajul față de obiectivul național 2020 privind ponderea cheltuielilor publice pentru cercetare și dezvoltare ca procent din Produsul Intern Brut, prezentat în Figura 9.34 atestă că România se află acum pe locul doi, dar cu cel al rămânerii în urmă.

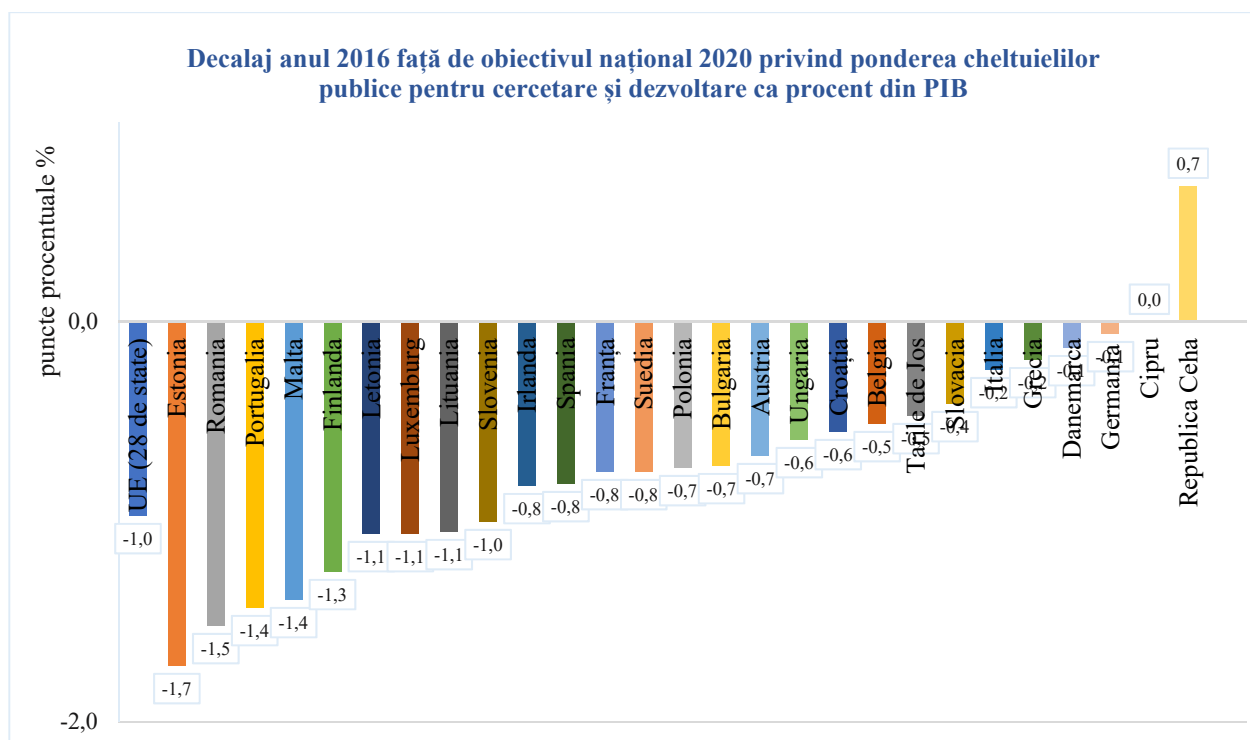


Figura 9.34. Decalaj anul 2016 față de obiectivul național 2020 privind ponderea cheltuielilor publice pentru cercetare și dezvoltare ca procent din PIB

La capitolul cercetare-doctorat, Germania este pe primul loc, urmează apoi Franța, Marea Britanie, țări cu vastă experiență în acest domeniu, cu economie dezvoltată și echilibrată care asigură și locurile de muncă pentru absolvenți.

În continuare, am extins analiza pe baza indicatorului „cheltuieli pentru cercetare și dezvoltare pe locuitor în statele membre” (vezi Tabelul 9.40).

Tabelul 9.41

Cheltuielile publice pe locuitor pentru cercetare și dezvoltare în total sectoare ale economiei pe state UE, în perioada 2012-2016

– euro/loc. –

Țara/Anul	Cheltuieli pe cap de locuitor în total sectoare ale economiei					Dinamica 2016/ 2012 %
	2012	2013	2014	2015	2016	
UE (28 de state)	535,6	542,4	562,3	593,5	593,7	110,8
Belgia	795,3	822,1	854,3	900,4	929,9	116,9
Bulgaria	34,6	36,6	46,9	60,4	52,5	151,7
Cehia	273,9	285	294	308,4	280,8	102,5
Danemarca	1.360	1.371,8	1.376,2	1.420,1	1.396	102,6
Germania	984,8	990,1	1.043,1	1.093,4	1.124,7	114,2
Estonia	287,3	247	217,9	230,3	205,4	71,5
Irlanda	596,6	612,7	634,3	676,8	686,4	115,1
Grecia	120,7	133,2	136,2	156,9	162,7	134,8
Spania	286	278,5	275,6	283,6	285,5	99,8
Franța	712,6	722	726,7	749,6	750,4	105,3
Croația	77,2	83,2	80	88,7	93,6	121,2
Italia	345,2	351,6	358,3	364,5	356,2	103,2
Cipru	99	101	104,3	100,7	107,7	108,8
Letonia	71,7	69,1	81,3	76,6	56,1	78,2
Lituania	99,3	111,9	128	133,4	113,4	114,2

Țara/Anul	Cheltuieli pe cap de locutor în total sectoare ale economiei					Dinamica 2016/ 2012 %
	2012	2013	2014	2015	2016	
Luxemburg	1.069,6	1.127,9	1.145,8	1.176,5	1.143,9	106,9
Ungaria	126,6	142,8	144,7	153,3	139,5	110,2
Malta	141,9	140,2	142,3	166,5	140,1	98,7
Țările de Jos	747,9	759,6	788,4	810,4	841,1	112,5
Austria	1.104,6	1.132,4	1.201,7	1.224,2	1.255	113,6
Polonia	90,1	90,3	101,6	113,6	108,3	120,2
Portugalia	220,1	215,4	214,1	215,4	227	103,1
România	32,1	27,9	28,8	39,4	41,4	129,0
Slovenia	451,6	454,1	431,9	413,5	392	86,8
Slovacia	108,3	112,9	123,6	171	118,1	109,0
Finlanda	1.264,9	1.231,7	1.194,6	1.109,5	1.080	85,4
Suedia	1.464,9	1.507,6	1.411,3	1.504,3	1.537	104,9
Regatul Unit	524,5	532	589,9	671,7	618,7	118,0

Sursa: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

Cheltuielile publice pe locuitor pentru cercetare și dezvoltare în total sectoare ale economiei pe state UE în anul 2016, pentru mai ușoară înțelegere și interpretare, sunt prezentate grafic în Figura 9.35.

De asemenea, cheltuielile publice pe locuitor pentru cercetare și dezvoltare în total sectoare ale economiei pe state UE în anul 2016, sunt prezentate grafic în Figura 9.35.

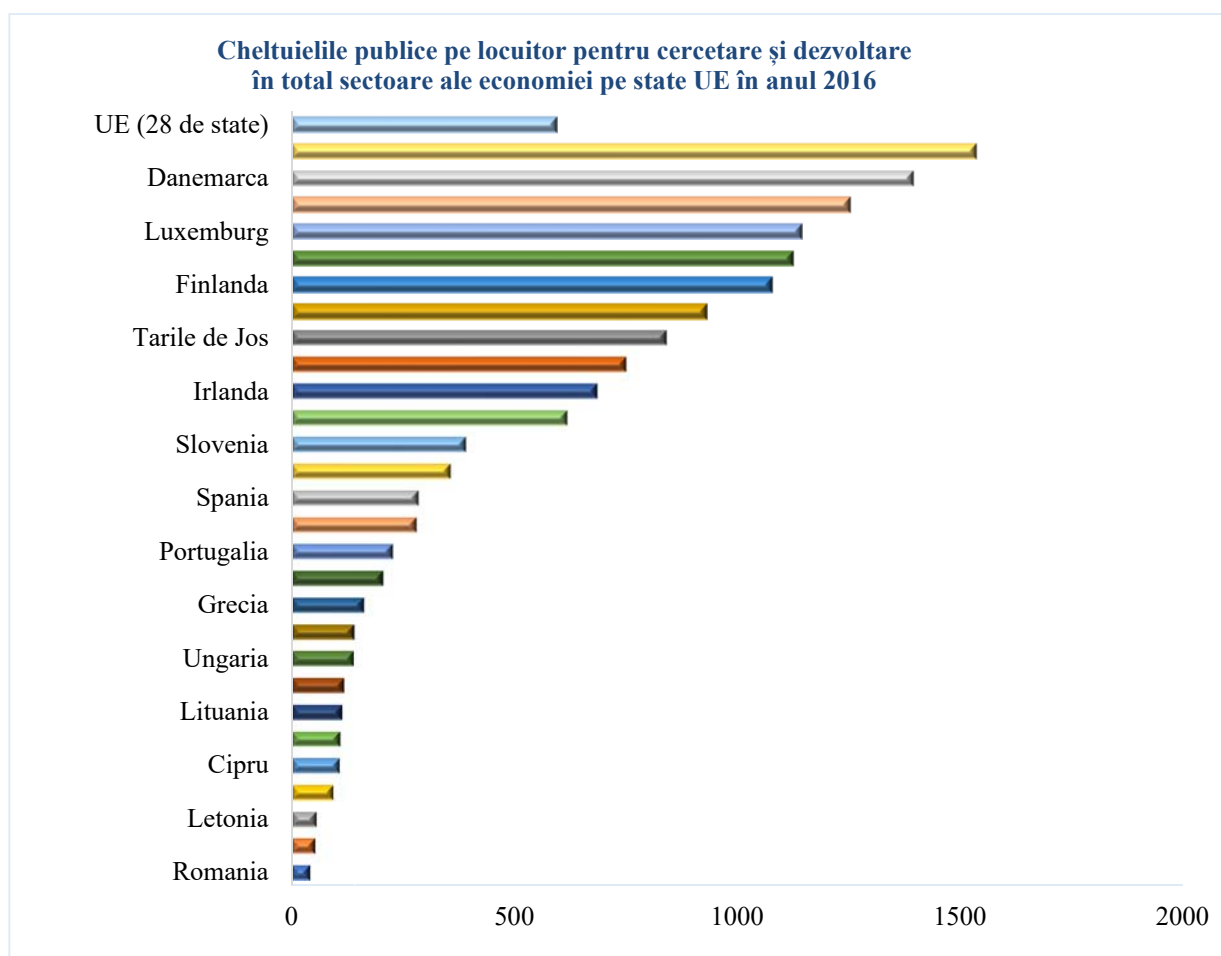


Figura 9.35. Cheltuielile publice pe locuitor pentru cercetare și dezvoltare în total sectoare ale economiei pe state UE în anul 2016

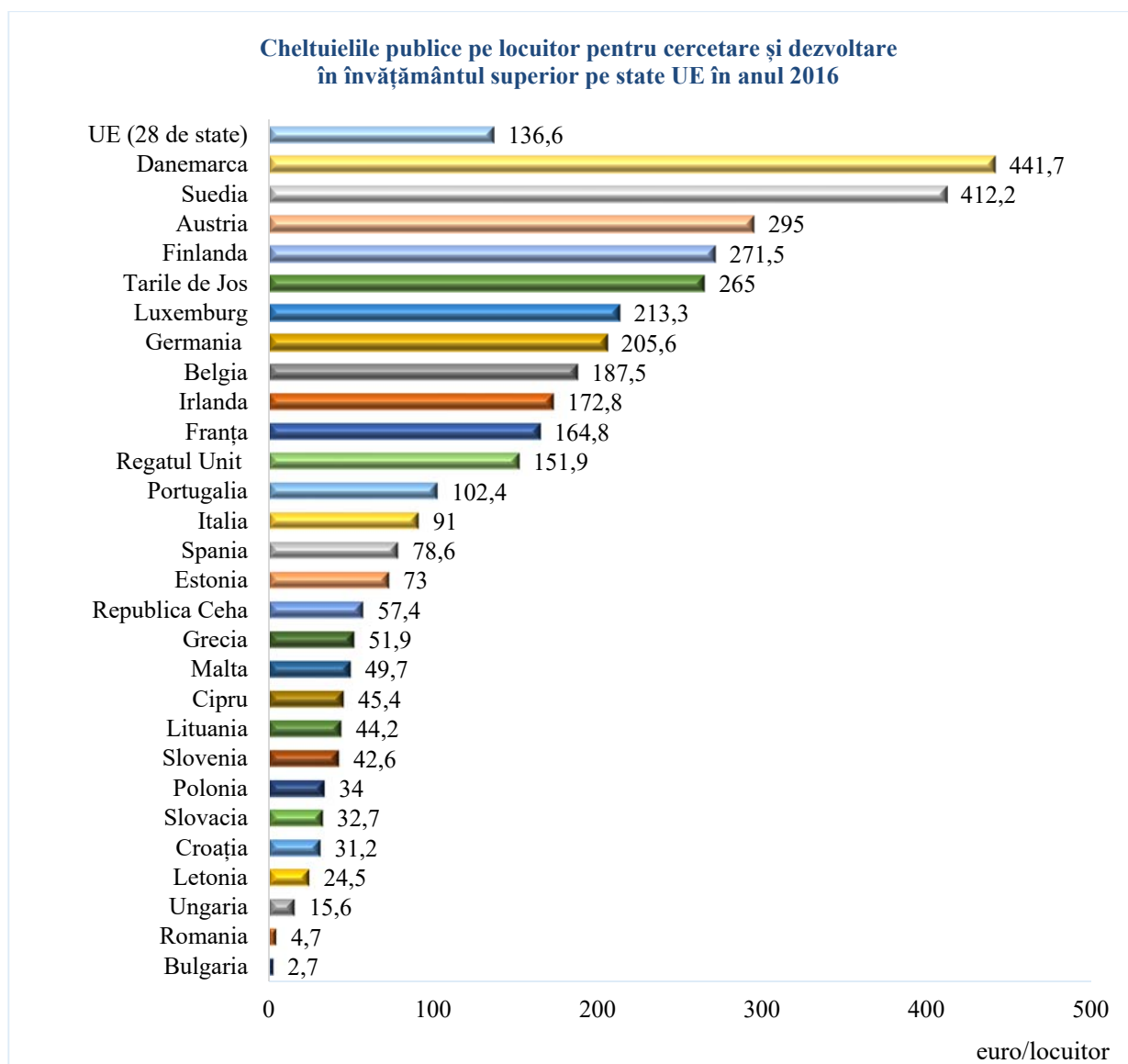


Figura 9.36. Cheltuielile publice pe locuitor pentru cercetare și dezvoltare în învățământul superior pe state UE în anul 2016

Tabelul 9.42

**Cheltuielile publice pentru cercetare și dezvoltare în învățământul superior pe state UE
în perioada 2012-2016**

Țara/Anul	În învățământul superior (euro/loc.)					Dinamica 2016 față de 2012 %
	2012	2013	2014	2015	2016	
UE (28 de state)	125,1	127,6	130,5	137,1	136,6	109,2
Belgia	169,6	178,7	176,4	183	187,5	110,6
Bulgaria	2,8	3,2	4,1	3,3	2,7	96,4
Cehia	75,2	77,6	74,7	76,8	57,4	76,3
Danemarca	430,3	464,9	461,4	474	441,7	102,6
Germania	174	177,6	184,9	189	205,6	118,2
Estonia	92,3	104,5	96,5	95,2	73	79,1
Irlanda	139,7	144,2	148,6	165	172,8	123,7
Grecia	48,2	49,9	50,6	59,3	51,9	107,7
Spania	79,4	78,1	77,5	79,7	78,6	99,0

Țara/Anul	În învățământul superior (euro/loc.)					Dinamica 2016 față de 2012 %
	2012	2013	2014	2015	2016	
Franța	148,4	150,7	149,9	164,8	164,8	111,1
Croația	20,5	20,3	20,6	21,5	31,2	152,2
Italia	96,8	99,5	95,7	93	91	94,0
Cipru	54,1	54,4	50,9	50,3	45,4	83,9
Letonia	36,1	29,6	33	38,1	24,5	67,9
Lituania	53,1	61,2	66,7	74,1	44,2	83,2
Luxemburg	180,6	209,3	188,1	218,8	213,3	118,1
Ungaria	23,3	20,6	19,5	18,6	15,6	67,0
Malta	49,8	54,3	49,5	53,5	49,7	99,8
Țările de Jos	236,3	243,9	253,3	259,9	265	112,1
Austria	271,4	275,4	285,2	287,8	295	108,7
Polonia	31	26,4	29,6	32,8	34	109,7
Portugalia	80,2	96,1	97,6	98,1	102,4	127,7
România	6,3	5,5	4,4	6,9	4,7	74,6
Slovenia	50,2	47,3	45,2	42,1	42,6	84,9
Slovacia	36,8	37,4	42,6	74,9	32,7	88,9
Finlanda	273	265	273,2	270,6	271,5	99,5
Suedia	397,2	409,2	408,9	401,8	412,2	103,8
Regatul Unit	140,1	140,5	152,1	170,1	151,9	108,4

Sursa: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

9.4. Formarea profesională a pieței muncii

În studiile comparative internaționale, nivelul de formare/calificare profesională al pieței muncii este prezentat prin ponderea forței de muncă cu studii terțiare.

9.4.1. Ponderea forței de muncă cu studii terțiare

În clasamentul Uniunii Europene privind ponderea forței de muncă cu studii terțiare (segmentul 20-64 ani), România este situată în anul 2017 pe ultimul loc, cu o pondere de 21,4% față de alte țări, precum Irlanda, Finlanda sau Norvegia, unde ponderea acestui indicator este de peste 45%, fapt ce pune în evidență gradul de calificare la nivel superior al forței de muncă și orientarea pieței muncii spre activități care solicită specialiști de înaltă calificare.

Față de media UE, țara noastră are un decalaj de 13,8 puncte procentuale (nivelul UE fiind de 35,1%) (Tabelul 9.42).

Tabelul 9.43

Ponderea forței de muncă cu studii terțiare (ISCED5-8), segmentul de vârstă 20-64 ani

Țara/Anul	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
UE (28 de state)	29,6	30,5	31,6	32,6	33,2	34,0	34,6	35,1
Belgia	40,9	40,7	41,6	41,6	43,5	43,5	44,1	46,8
Bulgaria	27,4	28,0	28,6	30,2	31,7	32,3	32,5	31,5
Cehia	18,2	19,6	20,8	22,2	22,9	23,3	23,9	24,6
Danemarca	33,3	33,7	34,9	35,3	36,2	37,2	36,7	37,9
Germania	28,4	29,3	29,8	30,0	28,3	28,9	29,5	29,7
Estonia	38,6	38,2	39,3	39,0	39,3	39,8	40,2	40,5
Irlanda	42,9	44,3	46,2	47,1	45,7	47,3	47,1	50,0
Grecia	28,1	30,0	31,8	33,7	33,8	34,1	35,4	36,1
Spania	37,4	38,6	40,0	41,4	42,2	42,1	42,3	42,8
Franța	33,4	34,2	35,5	37,1	38,5	39,4	40,3	40,9
Croația	22,2	21,7	22,6	24,5	26,8	27,9	28,3	28,7
Italia	17,7	18,0	18,9	19,8	20,3	21,0	21,3	22,4

Țara/Anul	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Cipru	38,9	40,8	42,9	43,9	45,6	45,7	46,5	46,2
Letonia	31,1	32,6	34,2	35,2	34,0	35,3	37,3	37,4
Lituania	40,0	40,5	40,3	41,1	42,5	44,0	44,7	44,8
Luxemburg	37,8	40,8	42,3	44,4	49,2	43,2	42,0	36,2
Ungaria	24,2	25,6	26,4	26,5	26,6	27,0	26,2	26,0
Malta	21,5	23,3	24,3	25,3	25,7	25,9	26,3	29,4
Țările de Jos	34,1	34,3	35,1	36,1	37,1	37,9	38,1	39,2
Austria	20,3	20,5	21,3	22,0	33,4	34,1	35,1	36,0
Polonia	27,4	28,3	29,7	31,2	32,5	33,2	33,7	34,7
Portugalia	17,8	19,9	21,6	22,5	25,2	26,2	27,1	27,0
România	16,6	18,2	18,7	19,2	19,3	21,1	21,4	21,3
Slovenia	26,9	29,1	30,4	32,2	32,6	34,3	35,0	36,1
Slovacia	20,1	21,2	21,4	22,2	22,5	23,1	23,6	24,7
Finlanda	40,0	40,9	41,0	42,1	43,3	44,2	44,3	45,2
Suedia	34,6	35,2	36,2	37,7	39,2	40,3	41,7	42,2
Regatul Unit	38,6	39,7	41,2	42,3	42,9	43,8	44,8	45,0

Sursa: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

Dacă analizăm *formarea forței de muncă*, respectiv segmentul 20-64 ani, în 2017 față de 2016, se identifică un declin al ponderii populației cu studii terțiare de la 21,4% la 21,3%, comparativ cu media UE, unde ponderea a crescut de la 34,6% la 35,1%. Comparativ cu Lituania și Cipru, unde la fiecare al doilea potențial angajat unul are studii terțiare, ceea ce se traduce într-un raport egal cu 1/2, în România același raport ajunge la numai 1/5.

O cauză majoră a acestei situații este și migrația specialiștilor români către vestul Europei. Potrivit datelor Institutului Național de Statistică, în perioada 2000-2017, din segmentul de vârstă 20-39 ani (tineri formați) au emigrat definitiv din țară 130.000 persoane (55,4% din total emigrări definitive, 0-90 ani). Migrația specialiștilor este și ca urmare a faptului că școala românească a avut și mai deține încă o bună tradiție și o imagine pozitivă cu referire la formarea de ingineri, medici, arhitecți, informaticieni etc.

Ierarhia statelor Uniunii Europene privind ponderea forței de muncă cu studii terțiare (ISCED 5-8), segmentul de vârstă 20-64 ani în anul 2017, se prezintă grafic în Figura 9.37.

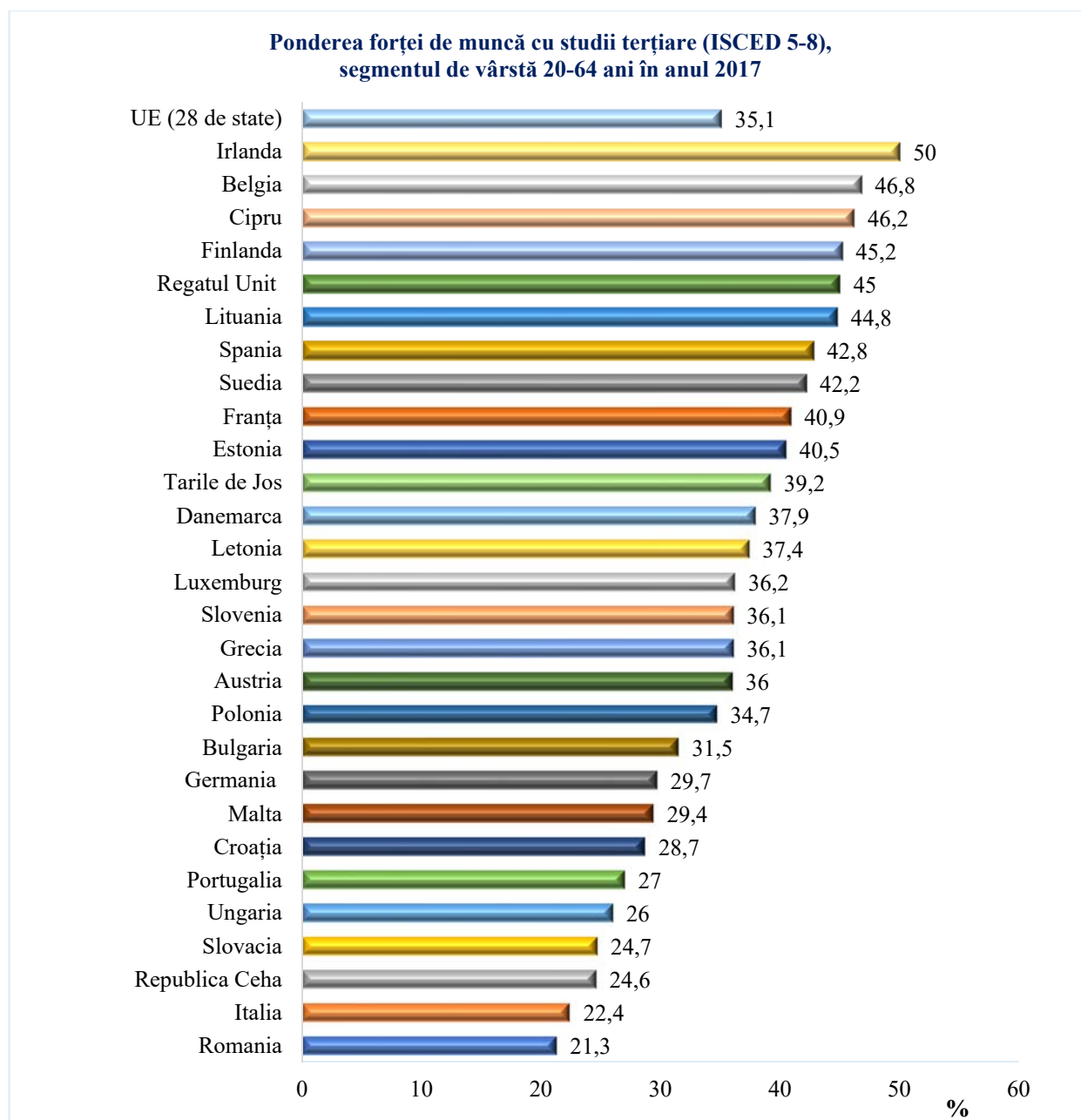


Figura 9.37. Pondereea forței de muncă cu studii terțiare (ISCED 5-8), segmentul de vârstă 20-64 ani în anul 2017

9.4.2. Pondereea tinerilor cu vârste între 15-24 ani care nu sunt în educație, angajare sau formare

Un alt aspect îl constituie abandonul școlar. O problemă care s-a dezvoltat și care ține seama de două corelații: oferta de locuri de muncă după absolvirea universităților, pentru cei care termină cursurile, apoi situația materială, care le permite sau nu să termine cursurile, așa încât pe întregul parcurs al școlii, de la început până la absolvirea masteratului, înregistrăm ieșirea din învățământ fie voluntar, fie impus de anumite situații.

Indicatorul este inclus în setul indicatorilor privind obiectivele de dezvoltare durabilă ale UE (SDG). Acesta este folosit pentru a monitoriza progresul către SDG 8 privind munca decentă și creșterea economică și SDG 4 privind asigurarea unei educații incluzive și de calitate pentru toți.

SDG 8 recunoaște importanța unei creșteri economice susținute și a unui nivel ridicat de productivitate economică pentru crearea de locuri de muncă bine plătite de calitate și atingerea prosperității globale. SDG 8 acordă o atenție deosebită creării de oportunități pentru tinerii care nu sunt în educație, ocuparea forței de muncă și formare, pentru a preveni viitoare erodare a competențelor și descurajarea ocupării locurilor de muncă. SDG 4 urmărește să se asigure că oamenii au acces la o educație echitabilă și de calitate în toate etapele vieții, de la educația și îngrijirea copiilor de vârstă mică până la învățământul primar și secundar, la formarea tehnică, profesională și învățământul terțiar.

Indicatorul poate fi considerat identic cu indicatorul global SDG 8.6.1 „Proporția tinerilor (cu vârste între 15-24 ani) care nu sunt în educație, angajare sau formare”. În plus, acesta este inclus ca indicator principal în tabloul de bord social pentru pilonul european al drepturilor sociale.

Fondul Social European și Inițiativa pentru ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor sprijină măsurile care se concentrează asupra calității ocupării forței de muncă și a ucenicilor de calitate. UE a contribuit, de asemenea, la elaborarea Garanției pentru tineret pentru a sprijini ocuparea forței de muncă și educația tinerilor.

Tabelul 9.44

Ponderea tinerilor cu vârste între 15-24 ani care nu sunt în educație, angajare sau formare

Țara/Anul	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
UE (28 de state)	15,2	15,4	15,9	15,9	15,3	14,8	14,2	13,4
Belgia	13	13,8	14,4	14,9	14,1	14,4	13	12,6
Bulgaria	23,5	24,7	24,7	25,7	24	22,2	22,4	18,9
Cehia	12,9	12,1	12,9	12,8	12,1	11,8	11,1	10
Danemarca	7,3	7,6	8,2	7,5	7,3	7,7	7,4	9,1
Germania	10,8	9,7	9,3	8,7	8,7	8,5	8,9	8,5
Estonia	18,1	14,7	15,1	14,3	13,8	12,5	13,8	11
Irlanda	21,7	22,4	21,6	18,8	18	16,7	14,7	12,9
Grecia	18,6	23	26,8	28,5	26,7	24,1	22,2	21,3
Spania	20	20,6	22,2	22,5	20,7	19,4	18,1	16,4
Franța	14,8	14,7	15,1	13,8	14,1	14,7	14,4	13,9
Croația	17,6	19,1	19,7	22,3	21,8	19,9	19,5	17,9
Italia	22	22,5	23,8	26	26,2	25,7	24,3	24,1
Cipru	12,9	14,8	17,3	20,4	19,5	18,5	18	17,6
Letonia	20,7	19,1	17,2	15,6	15,2	13,8	13,3	12,3
Lituania	17	14,7	13,9	13,7	12,9	11,8	10,7	10,2
Luxemburg	6,1	6,6	7,6	7,2	6,5	7,6	6,8	6,6
Ungaria	17,7	17,6	18,7	18,4	16,4	15,1	14,1	13,3
Malta	12,2	12,1	12	10,9	11,6	11,8	9,4	8,8
Țările de Jos	5,7	5,9	6,5	7,5	7,6	6,7	6,3	5,9
Austria	9,1	8,5	8,2	8,6	9,3	8,7	8,9	8,4
Polonia	14,8	15,2	15,7	16,2	15,5	14,6	13,8	12,9
Portugalia	13,6	13,9	15,6	16,4	14,6	13,2	12,8	10,6
România	18,9	19,5	19,3	19,6	19,9	20,9	20,2	17,8
Slovenia	9,4	9,4	11,8	12,9	12,9	12,3	10,9	9,3
Slovacia	19	18,7	18,8	19	18,2	17,2	15,9	16
Finlanda	10,5	10	10,4	10,9	11,8	12,4	11,7	10,9
Suedia	8,3	7,9	8,4	7,9	7,8	7,4	7,1	6,8
Regatul Unit	14,6	15,4	15,3	14,6	13,4	12,7	12,3	11,4

Sursa: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

Ierarhia statelor Uniunii Europene privind ponderea tinerilor cu vârste între 15-24 ani care nu sunt în educație, angajare sau formare în anul 2017, sunt prezentate în Figura 9.38.

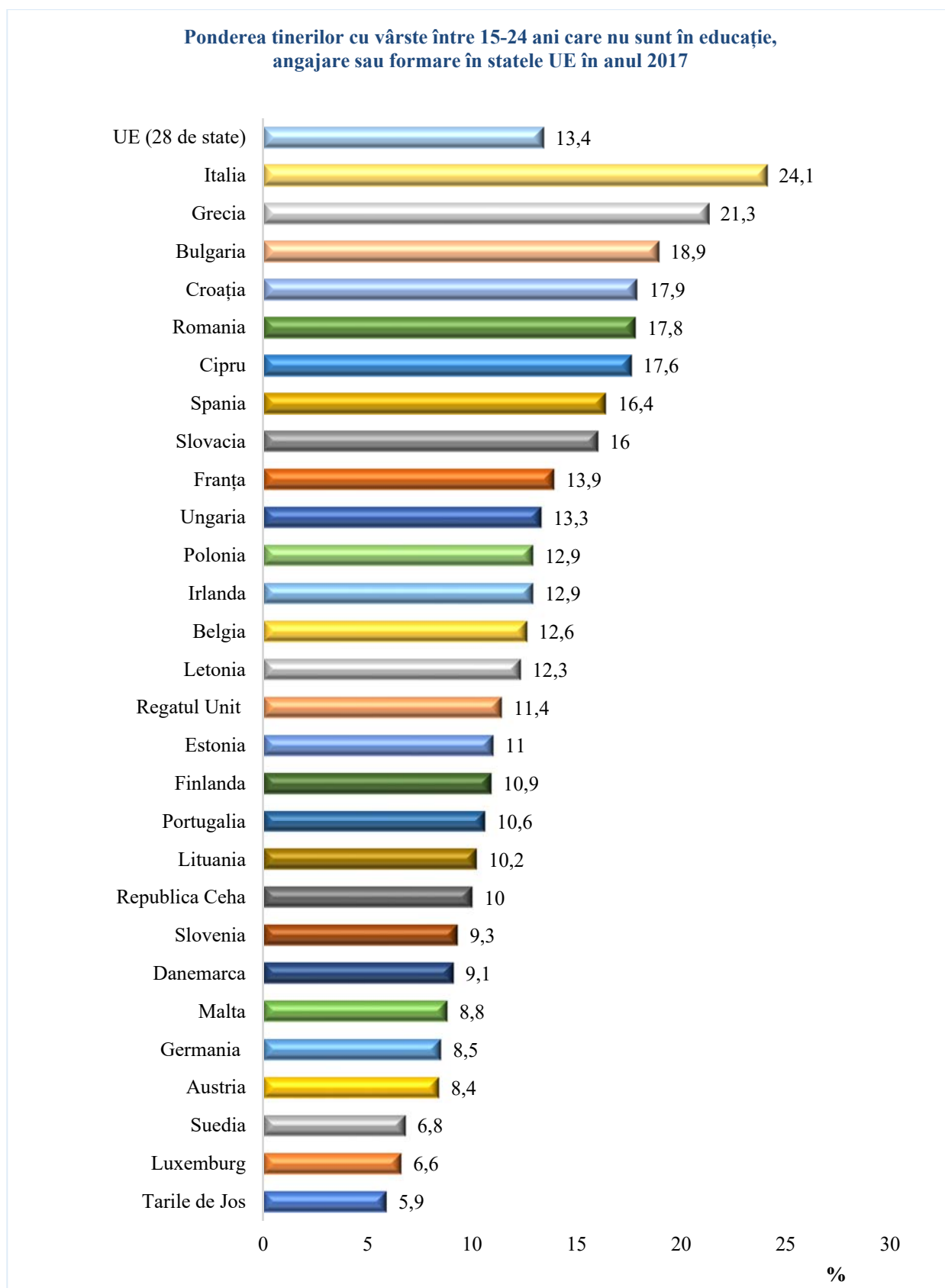


Figura 9.38. Ponderea tinerilor cu vârste între 15-24 ani care nu sunt în educație, angajare sau formare în statele UE în anul 2017

9.4.3. Rata șomajului absolvenților de studii terțiare

Un element important privind analiza eficienței, mai ales a învățământului terțiar este procentul absolvenților care intră în câmpul muncii.

Tabelul 9.45

Rata șomajului populației segmentul de vârstă 20-64 ani care au absolvit învățământul terțiar (ISCED 5-8)

Țara/Anul	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
UE (28 de state)	5,4	5,6	6,1	6,5	6,1	5,7	5,1	4,6
Belgia	4,5	3,8	4,0	4,9	4,7	4,6	4,2	4,3
Bulgaria	4,6	5,1	5,9	6,4	5,2	4,0	3,4	3,1
Cehia	2,8	2,9	2,9	2,8	2,9	2,4	1,9	1,5
Danemarca	4,8	5,2	4,9	4,7	4,8	4,9	5,0	4,8
Germania	3,1	2,4	2,4	2,4	2,5	2,4	2,2	2,0
Estonia	9,6	8,2	6,1	5,9	4,9	4,0	3,8	3,3
Irlanda	8,1	8,2	7,9	7,5	7,0	5,7	5,1	4,1
Grecia	10,1	14,3	18,5	20,5	20,1	20,0	18,1	16,6
Spania	11,2	12,5	15,0	16,0	14,8	13,3	11,7	10,0
Franța	LD	LD	LD	LD	6,3	6,3	5,7	5,2
Croația	5,2	5,2	5,5	6,0	6,3	6,3	5,7	5,2
Italia	8,4	9,3	10,8	11,4	9,6	9,4	7,9	7,2
Cipru	5,8	5,4	6,7	7,3	8,0	7,2	6,9	6,5
Letonia	5,7	7,3	10,3	13,3	13,0	12,1	10,9	9,8
Lituania	10,8	7,3	6,6	6,1	5,7	5,0	4,4	4,0
Luxemburg	7,8	6,3	5,7	5,2	4,3	3,7	3,0	3,0
Ungaria	3,8	3,7	3,6	3,9	4,0	4,8	4,0	3,9
Malta	4,6	4,3	4,5	4,0	3,2	2,4	1,8	1,6
Țările de Jos	1,7	1,8	2,1	2,4	2,6	2,0	1,7	2,0
Austria	2,8	3,1	3,4	4,1	4,0	3,8	3,5	2,9
Polonia	2,6	2,6	2,4	3,5	4,0	3,9	3,6	3,1
Portugalia	5,0	5,3	5,7	5,7	4,7	4,0	3,3	2,5
România	7,1	9,1	11,8	12,8	10,1	9,3	8,4	6,6
Slovenia	4,8	4,8	5,1	5,4	5,9	4,1	3,1	2,4
Slovacia	4,3	5,0	6,1	6,2	6,3	5,8	6,2	5,3
Finlanda	5,8	5,9	6,9	7,3	6,4	6,1	5,7	4,2
Suedia	4,5	4,0	3,9	4,5	5,1	6,1	5,9	5,3
Regatul Unit	4,8	4,3	4,4	4,4	4,4	4,3	4,1	4,1

Nota: LD – lipsă date.

Sursa: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

Tabelul 9.44 cuprinde date referitoare la rata șomajului populației din segmentul 20-64 ani, care se află în șomaj, în perioada 2010-2017. Rata șomajului populației cu studii terțiare (ISCED 5-8), pe segmentul de vârstă 20-64 ani, în anul 2017 se prezintă grafic în Figura 9.39.

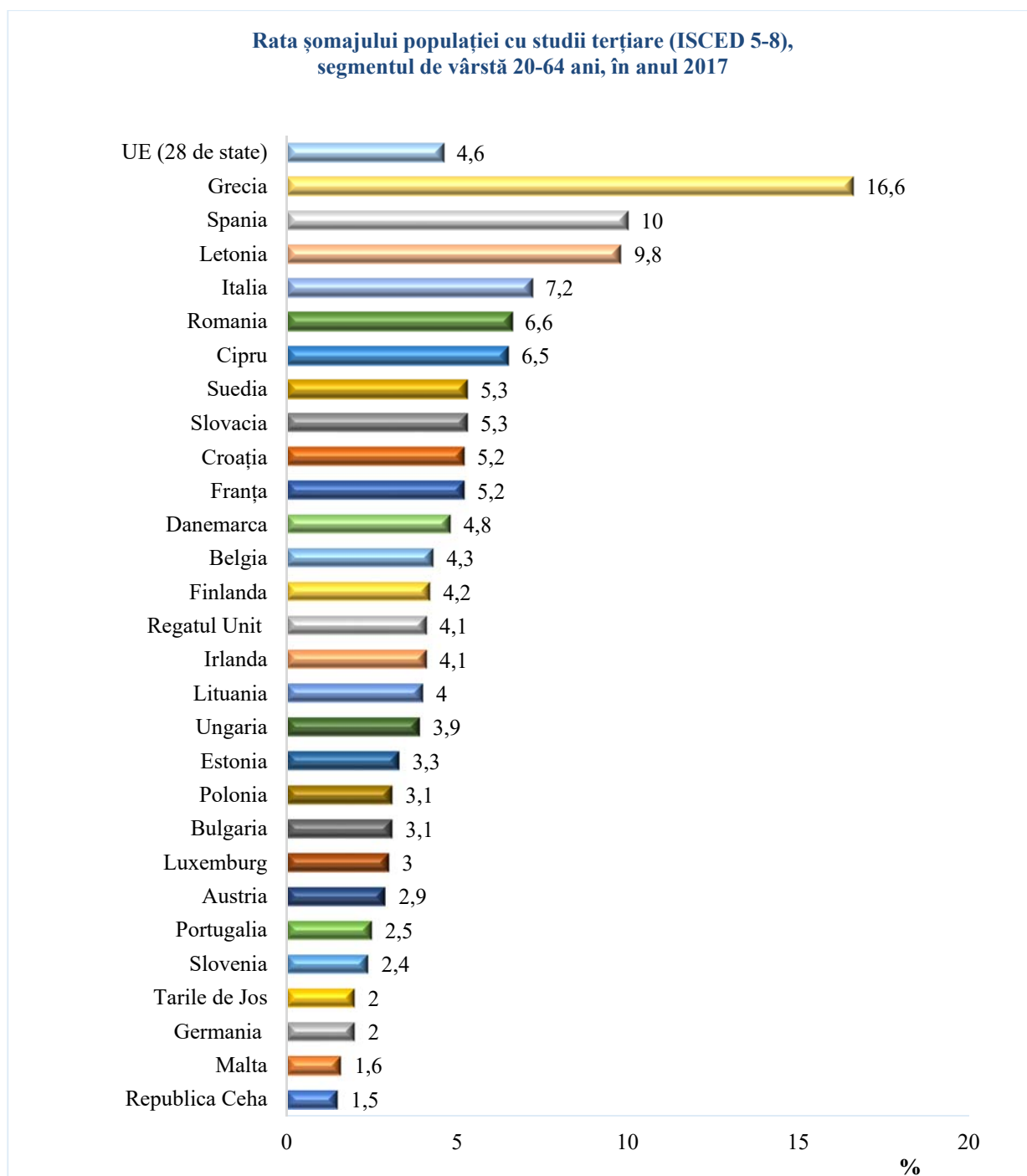


Figura 9.39. Rata șomajului populației cu studii terțiare (ISCED 5-8), segmentul de vârstă 20-64 ani, în anul 2017

9.4.4. Rata de ocupare a absolvenților recenți de studii terțiare – 20-34 ani

Indicatorul „Rata de ocupare a absolvenților recenți” prezintă ratele de ocupare a persoanelor cu vârsta cuprinsă între 20 și 34 de ani, îndeplinind următoarele condiții:

- ↳ în primul rând, sunt angajați conform definiției BIM;
- ↳ în al doilea rând, au absolvit studiile terțiare, nivelul de educație (ISCED 5-8);
- ↳ în al treilea rând, nu au primit nicio educație sau formare profesională în cele patru săptămâni anterioare sondajului.

Indicatorul este calculat pe baza datelor din ancheta privind forța de muncă din UE.

Tabelul 9.46

Rata de ocupare a tinerilor cu vârste între 20-34 ani care au absolvit studiile terțiare

Țara/Anul	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
UE (28 de state)	82,7	82,5	81,5	80,8	80,5	81,9	82,9	84,9
Belgia	88,2	86,0	87,6	84,4	86,2	85,3	87,9	89,4
Bulgaria	82,9	74,0	78,5	80,0	74,5	87,1	78,5	86,5
Cehia	87,1	85,9	87,1	85,6	81,4	82,7	86,3	91,6
Danemarca	84,8	83,1	85,5	84,3	85,9	83,8	86,4	83,8
Germania	90,1	94,2	93,8	94,1	93,1	93,3	93,1	93,0
Estonia	76,3	81,0	84,3	85,5	86,7	86,1	75,5	83,0
Irlanda	80,5	81,9	80,8	83,6	84,5	85,2	88,8	89,5
Grecia	60,4	52,8	47,7	45,4	47,4	49,9	55,0	55,8
Spania	74,7	72,5	68,4	66,8	68,6	68,7	72,3	76,6
Franța	83,2	83,3	83,1	82,2	80,6	79,4	78,2	83,0
Croația	76,1	68,5	65,9	56,4	72,2	76,1	74,7	71,6
Italia	64,8	66,2	63,9	57,0	52,9	57,5	61,3	62,7
Cipru	80,1	76,3	74,7	64,9	72,4	73,7	76,3	75,1
Letonia	74,5	84,0	86,9	84,1	86,0	84,4	88,4	84,9
Lituania	84,5	81,9	85,3	84,6	87,2	88,5	91,1	91,5
Luxemburg	91,3	90,7	85,1	83,8	86,4	89,6	89,0	88,9
Ungaria	82,1	83,3	84,0	85,4	85,7	86,7	90,5	88,7
Malta	97,3	94,2	94,6	94,1	96,4	96,8	96,5	95,3
Țările de Jos	94,8	94,0	90,3	90,7	90,1	90,9	94,2	94,0
Austria	89,8	90,6	93,8	93,0	88,5	90,3	90,5	91,3
Polonia	83,7	82,6	81,5	81,3	83,7	85,1	87,0	89,2
Portugalia	83,4	78,5	69,9	72,0	73,6	75,5	77,8	83,9
România	82,5	81,4	79,1	77,2	74,2	77,1	80,7	87,4
Slovenia	84,3	80,3	78,6	79,3	74,3	78,5	80,2	82,4
Slovacia	80,6	79,3	75,2	76,7	76,7	80,3	82,5	82,1
Finlanda	84,9	85,1	85,4	85,7	81,5	81,1	80,4	82,1
Suedia	89,0	91,1	89,6	89,9	90,8	90,9	91,4	91,7
Regatul Unit	85,7	85,4	87,8	87,8	86,2	89,6	87,9	89,7

Sursa: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, accesat octombrie 2018.

Analiza se poate efectua pe baza datelor din Tabelul 9.45, pentru perioada 2010-2017. În cazul României, în anul 2017, se înregistrează o rată de ocupare a tinerilor cu vârstă între 20-34, de 87,4%.

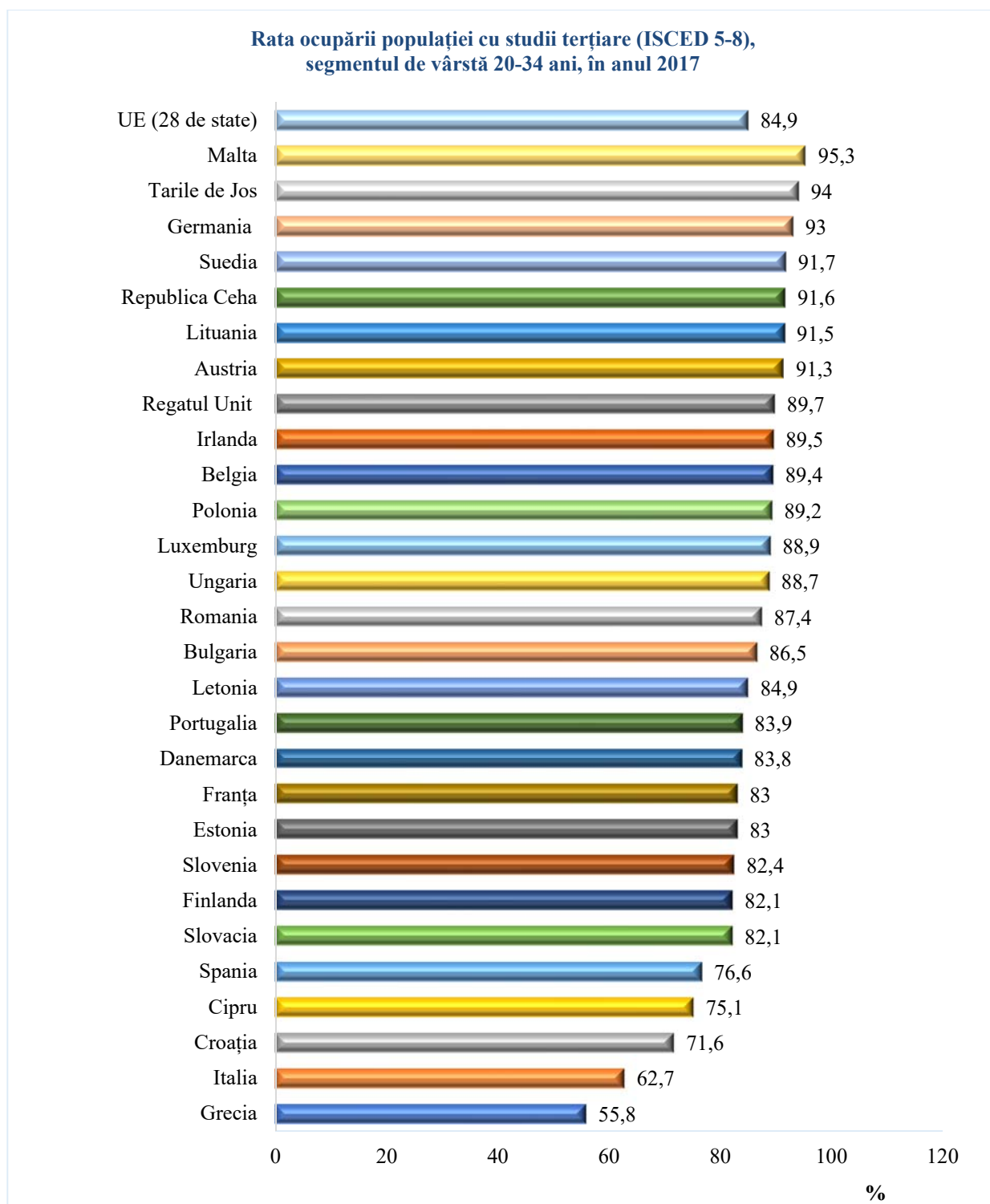


Figura 9.40. Rata ocupării populației cu studii terțiare (ISCED 5-8), segmentul de vârstă 20-34 ani

Reprezentarea grafică a ratei ocupării populației cu studii terțiare (ISCED 5-8), pe segmentul de vârstă 20-34 ani, în anul 2017, este evidențiată în Figura 9.40.

Sperăm că reprezentările tabelare și grafice vor facilita cititorului să-și formeze o imagine proprie și clară asupra nivelului, evoluției și stării sistemului de învățământ la nivelul fiecărui stat membru al Uniunii Europene.

Bibliografie

1. Anghel, M.G., Anghelache, C. (2017). Analysis of the labor market in the Member States of the European Union. *Romanian Statistical Review, Supplement*, 11, 13-22
2. Anghelache, C., Anghel, M.G. (2018). Analysis of the educational activity in Romania. *Theoretical and Applied Economics*, XXV, 3 (616), Autumn, 77-90
3. Anghelache, C., Anghel, M.G., Lilea, F.P.C., Samson, T. (2018). Scientific research – a fundamental element of economic evolution. *Romanian Statistical Review, Supplement*, 4, 73-89
4. Anghelache, C. (2017). *România 2017. Starea economică la un deceniu de la aderare*, Editura Economică, București
5. Anghelache, C., Anghel, M.G. (2017). *România – membră a Uniunii Europene. Zece ani de la aderare*, Editura Economică, București
6. Anghelache, C., Gogu, E., Anghel, M.G. (2017). The analysis of the offer of university education system. *Romanian Statistical Review Supplement*, 4, 168-197
7. Anghelache, C., Partachi, I., Anghel, M.G. (2017). Analysis of the European Union Strategy on Education and Vocational Training. *Economica, Scientific and Didactic Journal*, Year XXIV, 3 (101), September, 129-149
8. Anghelache, C., Anghel, M.G. (2016). *Bazele statisticii economice. Concepte teoretice și studii de caz*, Editura Economică, București
9. Anghelache, C. (2008). *Tratat de statistică teoretică și economică*, Editura Economică, București
10. Anghelache, C., Isaic-Maniu, A., Mitruț, C., Voineagu, V. (2006). Sistemul de indicatori utilizați în măsurarea sărăciei. *Revista Economie Teoretică și Aplicată*, 2 (507), 45-52
11. Batory, A., Lindstrom, N. (2011). The Power of the Purse: Supranational Entrepreneurship, Financial Incentives, and European Higher Education Policy. *Governance: An International Journal of Policy, Administration and Institutions*, 24 (2), 311-329
12. Bettinger, E.P., Long, B.T. (2010). Does cheaper mean better? The impact of using adjunct instructors on student outcomes. *The Review of Economics and Statistics*, 92 (3), 598-613
13. Cappelen, A., List, J., Samek A., Tungodden, B. (2016). The effect of early education on social preferences, *National Bureau of Economic Research*, Cambridge, Working Paper No. 22898
14. Carneiro, P., Costas, M., Parey, M. (2013). Maternal Education, Home Environments, and the Development of Children and Adolescents. *Journal of the European Economic Association*, 11 (S1), 123-160
15. Dearden, L., Goodman, A. Fitzsimons, E., Kaplan, G. (2008). Higher Education Funding Reforms in England: the Distributional Effects and the Shifting Balance of Costs. *Economic Journal*, 118, 100-125
16. Deem, R., Mok, K.H., Lucas, L. (2008). Transforming Higher Education in Whose Image? Exploring the Concept of the 'World-Class' University in Europe and Asia. *Higher Education Policy*, 21 (1), 83-97
17. Dillon, W., Smith, J.A. (2015). The Consequences of Academic Match between Students and Colleges. *IZA Discussion Paper 9080*, Institute for the Study of Labor, Bonn
18. Duncan, G.J., Magnuson, K. (2013). Investing in preschool programs. *Journal of Economic Perspectives*, 27 (2), 109-132

19. Fodor, E.M., Apan, R.D., Buzdugan, C., Drăgan, S., Gogu, E., Morioianu Zlătescu I., Radu, M.N., Radu, M.D., Veni, L. (2015). *Educație și Drept – Interferențe /Education and Law – Interferences*, Editura Pro Universitaria, București
20. Gogu, E., Iucu Bumbu, R. (coordonatori) (2015). *Policy Paper – Politici și strategii instituționale în învățământul superior*, ARACIS București, decembrie
21. Goldin, C.D., Katz, L.F. (2008). *The race between education and technology*. Harvard University Press
22. Hoffmann, F. and Oreopoulos, P. (2009). Professor qualities and student achievement. *The Review of Economics and Statistics*, 91(1), 83-92
23. Jacob, B.A., Lefgren, L. (2008). Can principals identify effective teachers? Evidence on subjective performance evaluation in education. *Journal of Labor Economics*, 26 (1), 101-136
24. Lemieux, T. (2006). Postsecondary Education and Increasing Wage Inequality. *American Economic Review*, 96 (2), 195-99
25. Lilea, E., Biji, E.M., Vătui, M., Gogu, E. (2008). *Statistică*, Editura Pro Universitaria, București
26. Mcnamara, G., O'Hara, J. (2008). The importance of the concept of self-evaluation in the changing landscape of education policy. *Studies in Educational Evaluation*, 34 (3), 173-179
27. Pépin, L. (2007). The History of EU Cooperation in the Field of Education and Training: how lifelong learning became a strategic objective. *European Journal of Education*, 42 (1), 121-132
28. Petrescu, I., Gogu, E., Cojocaru, D., Stanciu, Șt., Chiș, A. (2018). *Oferta și cererea de studii universitare de doctorat în date statistice* (ediție tipărită), ARACIS
29. Petrescu, I., Gogu, E., Stanciu, Șt., Cojocaru, D., Chiș, A. (2018). *Oferta și cererea de studii universitare de masterat în date statistice* (ediție tipărită), ARACIS
30. Petrescu, I., Gogu, E. (2017). *Oferta sistemului de învățământ superior românesc* (ediție tipărită), ARACIS
31. Petrescu, I., Gogu, E., Săvoiu, Gh. (2017). Stadiul implementării Strategiei Europene 2020 în domeniul educației și formării profesionale în România, *Revista pentru asigurarea calității în învățământul superior*, 7 (2), 3-26
32. Petrescu, I., Gogu, E., Iucu Bumbu, R. (coordonatori) (2015). *Barometrul Calității Sistemului de Învățământ Superior-2015* manual bilingv română – engleză, ARACIS București, decembrie
33. Petrescu, I., Gogu, E., Iucu, R. (coordonatori) (2015). *Barometrul Calității Sistemului de Învățământ Superior*, Editor: Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior, București
34. Petrescu, I., Sârbu, O., Gogu E. (2015). Componentele de bază și instrumente de analiză și corelație a Sistemului Național de Învățământ Superior. *Revista pentru asigurarea calității în învățământul superior*, 6 (1), 3-26, Decembrie
35. Rivkin, S.G., Hanushek, E.A., Kain, J.F. (2005). Teachers, schools, and academic achievement. *Econometrica*, 73 (2), 417-458
36. Rothstein, J. (2015). Teacher Quality Policy When Supply Matters. *American Economic Review*, 105 (1), 100-130
37. Saarinen, T., Ursin, J. (2011). Dominant and emerging approaches in the study of higher education policy change. *Studies in Higher Education*, 37 (2), 143-156
38. Săvoiu, Gh. (2015). Diagnoza asociativă și proiectivă axată pe analiza de baze de date statistice caracteristice educației academice, comunicare prezentată în cadrul Seminarului Științific Național de Statistică „Octav Onicescu”, organizat de Societatea Română de Statistică în data de 29 ianuarie 2015, București și publicată în *Revista Română de Statistică, Supliment*, 9, 101-110

39. Săvoiu, Gh., Pârlac, S., Manea, C. (2015). O analiză statistică multidimensională a unui set de zece programe academice, comunicare prezentată în cadrul Seminarului Științific Național de Statistică „Octav Onicescu”, organizat de Societatea Română de Statistică în data de 29 ianuarie 2015, București și publicată în *Revista Română de Statistică, Supliment*, 9, 49-60
40. Schlicht, R., Stadelmann-Steffen, I., Freitag, M. (2010). Educational Inequality in the EU: the Effectiveness of the National Education Policy, *European Union Politics*, 11 (1), 29-59
41. Slavin, R., Lake, C., Chambers, B., Cheung, A., Davis, S. (2009). Effective reading programs for the elementary grades: A best-evidence synthesis. *Review of Educational Research*, 79 (4), 1397-1466

*

* *

1. ***Anuarele Statistice ale României 1902-1940
2. *** Anuarele Statistice ale Republicii Socialiste România, edițiile 1948-1989
3. ***Anuarele Statistice ale României 1990-2018
4. *** ARACIS – Nivelul și dinamica ofertei universitare în anul universitar 2014-2015 și 2015-2016
<http://www.aracis.ro>
5. *** Cadrul strategic ET 2020, http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework_ro
6. *** EACEA P9 Eurydice - Agenția Executivă pentru Educație, Audiovizual și Cultură P9 Eurydice, E-mail: eacea-eurydice@ec.europa.eu, Website: <http://www.eurydice.org> Spațiul European al Învățământului Superior în 2012: Procesul Bologna Raport de implementare
7. *** Institutul Național de Statistică, Buletin statistic lunar din perioada 2010-2016
8. *** Institutul Național de Statistică, Cercetări statistice exhaustive privind statistica educației în anul școlar/universitar 2017-2018
9. *** Institutul Național de Statistică, Cercetările statistice exhaustive privind învățământul superior (ISCED 6, 7 și 8) la sfârșitul anului universitar 2016-2017
10. *** Institutul Național de Statistică, Comunicatul de presă nr. 157/25.06.2018
11. *** Recomandare a Consiliului privind monitorizarea parcursului profesional al absolvenților 2017-
https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-harnessing-globalisation_ro
12. ***HG nr. 654/2016 pentru modificarea și completarea nr. HG nr. 376/2016, privind aprobarea Nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/programelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar 2016-2017.
13. ***ISCED 2011 - UNESCO - clasificarea internațională standard a educației ISCED 2011
14. ***LEN nr. 1/2011- Legea educației naționale nr. 1/2011, www.edu.ro
15. <http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydia>
16. http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework_ro - Cadrul strategic ET 2020
17. http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Education_and_training_statistics_at_regional_level/ro
18. <http://ec.europa.eu/eurostat/web/education-and-training/eu-benchmarks/indicators>
19. <http://eures.anofm.ro/index.php>
20. http://fr.wikipedia.org/wiki/Échelle_de_notation_ECTS
21. <http://statistici.insse.ro/shop> INS Tempo Online
22. http://www.aracis.ro/fileadmin/ARACIS/Publicatii_Aracis/2017/Consiliul_Rectorilor/17._Prezentare_ARACIS_CNR_15_iunie_-_Strategii_2020_Invatamant_Tertiar.pdf

23. http://www.aracis.ro/fileadmin/ARACIS/Publicatii_Aracis/2017/Consiliul_Rectorilor/v2_20._Prezentare_ARACIS_CNR_7-8_oct.Craiova_corect_-IOSUD.pdf
24. http://www.aracis.ro/fileadmin/ARACIS/Publicatii_Aracis/2017/Prezentare_ARACIS_Date_statistice_-_CNR_Brasov_30_martie_2017.pdf
25. http://www.aracis.ro/fileadmin/ARACIS/Publicatii_Aracis/Publicatii_ARACIS/Romana/2015/ARACIS_-_Analiza_ofertei_universitare_an__univ_2015-2016.pdf
26. http://www.mae.ro/sites/default/files/file/pnr_2015.pdf
27. https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_en
28. https://ro.wikipedia.org/wiki/Istoria_educatiei_in_Romania#Educatia_intre_1918-1944
29. <https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/images/0/05/192EN.pdf>
30. www.eurydice.org